N. 392a

N. 392c

III 99 b.
256 BM

PAUSANIAE DESCRIPTIO GRAECIAE

AD CODD. MSS. PARISINORUM, VINDOBONENSIUM, FLORENTINORUM, ROMANORUM, LUGDUNENSIUM, MOSQUENSIS, MONACENSIS, VENETI, NEAPOLITANI ET EDITIONUM FIDEM RECENSUERUNT,

APPARATU CRITICO, INTERPRETATIONE LATINA ET INDICIBUS

Gr. 392 b.

INSTRUXERUNT

IO. HENR. CHR. SCHUBART

ET

CHR. WALZ.

VOLUMEN SECUNDUM.

LIPSIAE,

IN BIBLIOPOLIO HAHNIANO.

MDCCCXXXVIII.

LONDINI

APUD BLACK & ARMSTRONG.

EX BIBLIOTHECA GYMNASII CULMENSIS.

p. 40, 7.

875

29011/2

BIBLIOTEKA

ZBIORNICA
Księgozbiorów
Zabezpieczonych

CHRISTIANO WALZIO SUO

S. D. P.

IO. HENRICUS CHRIST. SCHUBART.

Quod evenire solet viatori si e loco edito prospiciens itineris vestigia oculis relegit, ut multa videat quae in ipsa via neglecta a recto tramite abduxerunt, idem libri editori absoluto volumine saepissime accidit. Neque id mirum; alio enim animo librum adspicimus dum in scriniis latet, alio si typis descriptum tanquam opus fere alienum examinamus. In libro impresso facile videmus non raro omissa non omittenda, exposita esse quae nullo detrimento omitti poterant; saepe pro veris venditata quae falsa, erroris titulo repudiata quae veritatis nomine commendari debebant. Quod etiam nobis non uno loco accidisse facile mecum pro Tua ingenuitate profiteberis, quum ab operis perfecti omnibusque numeris absoluti arrogantia aeque mecum longissime absis; accedit quod in labore communi consilio a duobus magno intervallo disiunctis suscepto, in concordia vel maxima studioque eruendae veritatis indefesso omnia ita ad amussim exigi non possunt, ut neuter dissentiat. Gemina nostra curricula ad eundem tendebant finem et progressi sumus, quod lubenti animo profiteor, aequo si non aequali passu, ita tamen ut neutrius arbitrium ab alterius opinione praegravaretur. Quare quae perlustranti mihi librum nostrum visa sunt vel delenda, vel addenda, vel denique corrigenda, ea nunc Tibi, Vir dilectissime, propono eadem in-

genuitate qua hucusque in laboris communione usi sumus. Erunt fortasse nonnulla quae Tibi placeant; quae minus — abiice; non enim is sum qui mea admirer. Alienis erroribus proficiunt circumspectiores.

Erunt fortasse qui nos vituperent quod in Praefatione voluminis primi difficilem et agitatam de Periegeseos nostrae auctore quaestionem[a]) ne extremis quidem digitulis tetigerimus, quum, quod fateor, iure quodam a libri editore expostuletur ut de eius auctore quae sciri possint lectoribus proponat, difficultates resolvat et quae restant solvenda saltem indicet. At noluimus tunc quae a Sylburgio et in contrariam partem a Siebelisio docte, ut solent, disputata sunt in nostrum librum transfundere quoniam non aderant praesidia quibus illa quaestio adiuvari videretur. Nunc observationes nonnullas fortasse non infructuosas Tibi propono diiudicandas. Philostratus in Vit. Sophist. II, 13. de Pausania quodam loquitur Caesareae ad Argaeum montem in Cappadocia nato, rhetore, Herodis discipulo, grandi aetate Romae mortuo. De eodem sermo est apud Suidam s. v. Hunc rhetorem Cappadocem Periegeseos nostrae fuisse auctorem affirmat Sylburgius, negat Siebelisius atque pro Lydia argumentis speciosis pugnat tanquam Pausaniae patria; negari tamen nequit argumenta *pro* Lydia allata firmiora esse quam quae *contra* Cappadociam disputat vir doctissimus. Ipse enim facile concedet Argaeum montem non nominatum, de Herode magistro silentium (nam nec alios nominat magistros) et locum VIII, 17, 3. (quem sane non Romae praesens, sed relicta iam urbe scribere potuit; at redire Romam libro iam evulgato quid tandem prohibuit?), haec inquam argumenta talia non esse ut spreta Cappadocia aliam Pausaniae quaeramus patriam facile concedet Siebelisius. Quae vero pro Lydia non sine magna veri specie idem profert si ad amussim rem exigimus nihil aliud probare videntur quam plures, fortasse multos annos circa Sipylum montem commoratum esse Pausaniam; ita ut ad liquidum perducta haec quaestio nullo pacto dici possit. Diversum ab hoc Pausania Lydo, Graeciae descriptionis auctore, alium quendam putat Siebelisius de quo docte in nota ad V, 7, 3. exponit. Apud Stephanum

a) Conf. Westerm. Gesch. d. griech. Beredsamk. p. 206, not. 3.

Byz. nempe s. v. *Σελευκόβηλος* testis excitatur *Παυσανίας ἐν τῷ περὶ Ἀντιοχείας*, quem eundem cum Periegeta dissentiente Siebelisio iudicat Holstenius. Idem Stephanus s. v. *Δῶρος*, quae Coelesyriae est urbs, haec habet: *τὸ ἐθνικὸν Δωρίτης. Παυσανίας δὲ ἐν τῇ τῆς πατρίδος αὐτοῦ κτίσει Δωριεῖς αὐτοὺς καλεῖ τῇδε γράφων· Τύριοι, Ἀσκαλωνῖται, Δωριεῖς, Ῥαφανεῶται.* Addit Siebelisius locum e Malalae Chronographia p. 86. ed. Ven., quem correctum ex editione Lud. Dindorfii VIII, p. 203 sq. appono: *ἔκτισε δὲ* (Seleucus Nicator) *καὶ ἄλλας διαφόρους πόλεις εἰς ἄλλας ἐπαρχίας καὶ εἰς τὰ Περσικὰ μέρη ὁ αὐτὸς Σέλευκος πολλὰς, ὧν ἀριθμός ἐστιν οέ, καθὼς ὁ σοφὸς Παυσανίας ὁ χρονογράφος συνεγράψατο, ὥντινων πόλεων καὶ τὰ ὀνόματα ἐξέθετο, εἰς ὄνομα ἴδιον καὶ τῶν αὐτοῦ τέκνων, ὡς ἔδοξεν αὐτῷ ὁ Σέλευκος. ὁ δὲ σοφὸς Παυσανίας ἐξέθετο* [*ὡς*?] *εἰς ὄνομα τοῦ ἑαυτοῦ πατρὸς ἔθηκε τὸ ὄνομα τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας ὁ αὐτὸς Σέλευκος, ἐπειδὴ καὶ ὁ αὐτοῦ πατὴρ Ἀντίοχος ἐλέγετο. οὐδεὶς δὲ κτίζων πόλιν εἰς ὄνομα τεθνηκότος αὐτὴν καλεῖ· ἔστι γὰρ λῆρος. ἀλλ' εἰς ὄνομα ζῶντος καὶ ἑστῶτος καλεῖ. ἥντινα πόλιν εἰς ὄνομα Ἀντιόχου τοῦ ἰδίου αὐτοῦ υἱοῦ, ὡς προείρηται, ἐκάλησε. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ὁ αὐτὸς σοφώτατος Παυσανίας ποιητικῶς συνεγράψατο.* Hoc loco non sine veri specie idem Pausaniae liber indicari videtur quem *ἐν τῷ περὶ Ἀντιοχείας* nominat Stephanus. Galenus loco in Fabricii Bibl. Gr. V, p. 307. Harl. prolato haec habet: *Παυσανίας ἀπὸ τῆς Συρίας σοφιστὴς εἰς Ῥώμην ἀφικόμενός ποτε κ. τ. λ.* Hunc Syrum in Stephani locis prolatis et apud Malalam intelligendum esse putat Siebelisius. Alium locum non spernendae auctoritatis indicavit mihi nota Palmerii margini editionis Xylandro-Sylburgianae adscripta, quam bonae frugis refertam appono. Legitur autem pag. 501, col. 2, lin. 58.: „Turbat Constantinus Porphyrogeneta qui in Themate Anatolico et Armeniaco [ap. Banduri Venet. 1729. p. 4, 12; ed. Paris. p. 5.] patriam Pausaniae assignat Damascum. Sic scribitur: de nomine Armeniaei thematis quod ait novum est et a nullo antiquorum usurpatum [sequentia a Palmerio corrupte prolata ex ed. Bandur. describo]; *οὔτε γὰρ Στράβων ὁ γεωγράφος τῆς τοιαύτης ὀνομασίας ἐμνήσθη καίτοι Καππαδόκης ὢν τὸ γένος ἐξ Ἀμασείας τῆς πόλεως, οὔτε Μένιππος ὁ τοὺς στα-*

διασμοὺς τῆς ὅλης οἰκουμένης ἀπογραψάμενος, οὔτε μὴν Σκύλαξ ὁ Καρυανδηνὸς, οὔτε Παυσανίας ὁ Δαμασκηνὸς, οὔτε ἄλλος τις τῶν ἱστορίας γεγραφότων. Ad quod respondeo mancum vel corruptum esse hunc Constantini locum, ut saepissime apud illum autorem evenit. Et primum quidem putabam mancum esse locum et scribendum: οὔτ' αὐτὸς Παυσανίας, οὔτ' ὁ Δαμασκηνός; de Nicolao nempe Damasceno putans intellexisse Constantinum, qui saepe ita vocatur ab autoribus, Δαμασκηνός scilicet κατ' ἐξοχήν sine additione proprii nominis; quod non est absimile a vero, cum paulo supra Constantinus dixerit οὔτ' ἄλλος τις τῶν ἱστορίας γεγραφότων, quorum praecipuus fuit ille Nicolaus. Postea vero putavi posse etiam fieri ut corruptus esset locus et debere legi pro Δαμασκηνός — Μαζακηνός, quod firmaret coniecturam Sylburgii. Μάζακα enim est Καισάρεια, quae est eadem et urbs Cappadociae.“ Haec Palmerius. Palmaris mihi videtur coniectura secundo loco prolata; Syrum enim et Damascenum non moror, praesertim quum Galeni ieiuna commemoratio Pausaniam Syrum agnoscere non cogat, eiusque verba eam etiam admittant interpretationem quam a Siebelisio damnatam proposuit Goldhagen in Praef. ad versionem germanicam ἀπὸ Συρίας εἰς Ῥώμην ἀφικόμενος copulans. Quum Stephanus s. v. Δῶρος, loco supra adscripto, patriae nomen non addat, ad hanc quaestionem nihil facit. Restat igitur Pausanias Caesariensis s. Mazacenus Cappadox a Philostrato, Suida (qui eius scripta enumerat περὶ συντάξεως βιβλίον ἕν, προβλημάτων βιβλίον ἕν, καὶ ἕτερα) et Constantino Porphyrogeneta commemoratus; num hunc auctorem Descriptionis Graeciae fuisse cum quadam veri specie poterit comprobari? Nolim equidem negare; commemorat Periegeseos auctor III, 16, 8 signum Tauricae Dianae apud Cappadoces; VI, 2, 7. Fortunae signum apud Syros Orontis accolas Eutychidae opus; fabulam quam de Daphne narrant Syri Orontis accolae referre non vult VIII, 20, 2; Seleuciae ad Orontem praedicat magnificentiam VIII, 33, 3; laurus apud Syros vetustissima VIII, 23, 5; Orontis fluvii cursum describit et corpus inventum quum imperator navibus pervium usque ad Antiochiam reddere vellet fluvium VIII, 29, 3. 4; flavam aquam describit prope Ioppen Hebraeorum urbem, fabulamque de ea subnectit IV, 35, 9;

Sileni sepulcrum in Hebraeorum finibus commemorat VI, 24, 8; item monumentum Helenae Hierosolymis VIII, 16, 5; de natalibus Sabbae Sibyllae Hebraeae varias refert narrationes X, 12, 9; lacum Tiberiadem, mare mortuum eiusque naturam, Iardanis fluvii cursum ita describit, ut ipsum oculis usurpasse non dubites V, 7, 4; scientiam quandam linguae Phoeniciae prodit IX, 12, 2. Quae omnia si comprehendimus hanc Asiae partem peragrasse Pausaniam non dubitabimus; composuisse itineris descriptionem, quod per se iam satis est probabile, magnam veri speciem accipit locis e Malala, Stephano Byzantino et Constantino Porphyrogeneta supra appositis. At nisi fallor ipse noster Pausanias emendatus hoc iter Syriacum respicit loco quodam Descriptionis Graeciae. Miraris? Audi! Appono Tibi locum (VIII, 43, 4.) qualem Bekkerus restauravit: *χρημάτων δὲ ἐπιδόσεις ὁπόσας καὶ Ἕλλησι καὶ τοῦ βαρβαρικοῦ τοῖς δεηθεῖσι, καὶ ἔργων κατασκευὰς ἔν τε τῇ Ἑλλάδι καὶ περὶ Ἰωνίαν καὶ περὶ Καρχηδόνα τε καὶ ἐν γῇ τῇ Σύρων, τάδε μὲν ἄλλοι ἔγραψαν ἐς τὸ ἀκριβέστατον.* Iam inspice apparatum nostrum: MAgLb habent *τάδε μὲν ἄλλοις ἔγραψαν*, Va quod unice mihi placet *τάδε μὲν ἐν ἄλλοις ἔγραψα.* Postquam *ἐν* a praecedente *μὲν* absorptum erat (exempla gemina afferre vix operae pretium duco) *ἄλλοις ἔγραψα* sponte quasi abiit in *ἄλλοι ἔγραψαν*; genuinae tamen lectionis vestigia conservarunt MAgLb. Quam proni vero fuerint librarii ad permutandam primam personam cum tertia luculentis demonstratur exemplis: III, 26, 11, not. 41. ubi itidem veram lectionem *κατηρίθμησα* solus conservavit Va; reliqui in *κατηρίθμησαν* detorserunt; porro VIII, 5, 1. not. 5. ubi genuinum *ἔγραψα* soli offerunt gemelli MVa; reliqui in *ἔγραψαν* depravarunt; VIII, 23, 2. not. 5 pro *ἐδήλωσα* habet *ἐδήλωσαν* La, qui ut reficeret iniuriam V, 4, 4. not. 17. solus genuinum *ἔθαψαν* servavit pro eo quod reliqui habent *ἔθαψε.* Iam vero si codicis Va lectio per se iam admodum probabilis et rationibus palaeographicis confirmata (addo formulam *ἐν ἄλλοις ἔγραψα* esse quasi solemnem; conf. v. g. Plutarch. Phoc. c. 29. Lucian. quemad. hist. conscr. c. 23 fin.) genuinum Pausaniae sensum nobis servavit, quis est cui in oculos non incurrat, quam egregie haec cum Ioannis Malalae verbis conveniant? Quis est cui sponte non se offerat suspicio Periegeseos auctorem Syriae respicere

descriptionem ab aliis Pausaniae nomine laudatam? Has observationes quibus difficilem de Pausaniae persona atque patria quaestionem ad dilucidum perduxisse neutiquam mihi videor Tibi aliisque quorum interest propono diiudicandas; equidem ad maiorem non adspiro laudem quam congessisse materiam fortasse non prorsus inutilem.

Ab iis qui codices conferunt multo maiorem nunc postulari curam atque religionem quam a maioribus nostris factum est inter omnes constat; idque non temere; nam de codicis indole, auctoritate, genealogia, patria[a]) iudicium ferri non potest ubi pro arbitrio tantum delecta lectionum varietas proponitur, ubi minutiae quas vocant silentio praetermittuntur, ubi lectionum monstra cum contemtu quodam despiciuntur. Non in hac sola enim arte verum est res per se fortasse minutas cum aliis coniunctas vim quandam addere rationibus non spernendam et res maximas non raro erui e levissimis quisquiliis. Verbum repetitum, litera vel syllaba expuncta aut litura deleta, compendium scripturae, monstrum lectionis, macula adeo codici adspersa et quae sunt huius generis reliqua saepe ad diiudicandam codicis auctoritatem maiorem exercent vim quam optimarum lectionum delectus. Quare verissime ii iudicant qui ex solo apparatu critico sine codicum nonnullorum certe accurata cognitione textum constituere lubricam censent rationem, quum sint non adeo pauca quae apparatus cura vel maxima collectus reddere non possit. Quae res me permovit ut notas aliquot commentarii nostri, ubi alia falso, alia non satis accurate reddita sunt corrigenda mihi sumerem, quamvis leviora fortasse videri possint vitia. Loquor autem de notis 4 et 5. 29 — 33. capitis 34. libri primi (in cuius initio, quod obiter moneo pro *Βοιωτίαν τὸ ἐξ ἀρχῆς οὖσαν* legendum puto *Βοιωτίας*[b]). Hoc loco et in capitis fine codex La id habet singulare ut nulla omissa litera (si unum excipias exemplum) in ipsis versibus offerat spatia pura duos fere digitos lata et qui-

a) In Praefat. ad Vol. I. p. XVIII. codicem Mosq. describentes quid sibi velit inscriptio *ἰβήρων* ignorare professi sumus; cuius rei nunc me pudet. Est nimirum celeberrimum illud in Monte Atho Georgianorum monasterium, de quo conferendus Montfaucon in Palaeogr. graec. p. 437 et 473; quem locum mihi humanissime indicavit Kopitarius, Bibliothecae Vindobonensis Caesareae custos doctissimus; Tibi, ut ad me scripsisti, Tafelius, collega Tuus in his regionibus versatissimus.

b) Est confusio compendiorum ╯ et 6.

dem his intervallis: ἡ μὲν [a]) | οὖν πόλις ..... συγγραφὴν παρε | χομένη· ἀπέχει .... μάλιστα ἰε | [b]) τοῦ ἀμφιαράου ..... θηβῶν δια | στῆναι τὴν γ..... ὑπεδέξατο | πλὴν οὐ ταύτῃ ... ἰοῦσιν ἐς | χαλκίδα ... Quae sequuntur sine intervallo integris versibus scripta sunt usque ad ἐνομίσθη θεὸς δι᾽ ὁ | νειράτων τῶν μαντικὴν .... καθήρασθαι | νομίζουσιν .... ἔστι δὲ καθαρο | τῷ θεῷ θύειν .... ὅσοις ἐστὶν ἐπὶ τῷ | τὸ τὰ ὀνόματα ... κριὸν θύσαντα | καὶ τὸ δέρμα ... Sequuntur versus integri. Intervalla similia habet Lb: ὅσοις ἐστιν ἐπὶ το | τὰ ὀνόματα .... θύσαντες | καὶ τὸ δέρμα...) Discimus ex his intervallis in codice illo unde La fluxit versus hoc loco (nescio quam ob causam, fortasse calami lusu, fortasse quod potius crediderim propter membranae quoddam vitium, et in capitis fine ob spatium literae initiali *N* vocis νῆσοι ut solent librarii relictum) fuisse breviores sed eosdem aequalis fere longitudinis, nimirum 48, 46 (49), 47, 44, 48 et 55, 50 (53), 48, 47 literarum. Porro inde possumus perspicere quanta religione et quam inepta interdum diligentia librarii exemplar suum reddiderint [d]); quod non satis potest inculcari iis qui quamvis codicem fortasse nunquam viderint in eo tamen sibi placent ut posthabita librorum mstorum auctoritate negligentiae, oscitationis et quae sunt reliqua, crimina in librarios coniiciant. Cognoscimus denique ex intervallis La et Lb communibus affinitatem quandam codicum de qua aliunde non satis constat, quum Lb eiusdem ordinis sit cum MVa, qui nullum eiusmodi intervallorum conservarunt vestigium, La vero proxime ad Pa accedere videatur. — Addo aliam correcturam commentarii nostri. Est locus IV, 15, ubi notae 10 et 15 non satis accurate reddunt lectionem codicis Lb; sic enim habet liber ille: λεωτυχίδης δὲ μετὰ πατρὸς καὶ ἐς ζευξίδαμον υἱιδοῦν ὄντα ἡ θεοπόμπου περιῆλθεν ἀρχή. λεωτυχίδης δὲ δημαράτου βασ. φαίν. τοῦ ἀριστ. Illo igitur codice unde Lb derivatur,

---

a) Memorabile quod etiam Lb hoc ipso loco habet intervallum.

b) omisso —ρον.

c) Secundum hanc *accuratam* descriptionem corrigendae sunt notae supra indicatae.

d) Aliud exemplum apponere lubet; IV, 33, not. 24. in codice unde descripti sunt nostri νικήσειν per compendium solemne (˝ sup. vers.) scriptum fuerat; id expressit Pd νικησ˝ ; Ag mutavit in νικησ᾽; RPcLb reposuerunt νίκης.

Θεοπόμπου προαπέθανε τοῦ | erat in fine versus; sequens complectebatur verba *πατρὸς καὶ ἐς Ζεύξ.* usque *Λεωτυχίδης δὲ* (erat itaque versus 66 literarum); versus tertius incipiebat *μετὰ Δημάρατον* etc. Iam librarius scripto *μετὰ* aberrans rediit ad initium versus praecedentis eumque integrum denuo descripsit, qua in re id tantum non satis perspicio, quam ob causam non repetierit *μετά*.

Ubi omissione peccatum est in commentario nostro ignoscet, sic spero, aequus lector; nam omnia conquirere quae de emendando scriptore alicubi dicta sunt, neque temporis patiuntur angustiae, neque animus morae impatiens. Multa sine ullo detrimento omitti poterant; alia neglecta doleo. Huius generis est egregia emendatio ad III, 23, 2, quam proposuit Puillon Boblaye in libro bonae frugis refertissimo Recherches géographiques sur les ruines de la Morée. Paris, 1836. Audiamus quae p. 99 refert vir doctissimus: Pausanias, en se rendant *par mer* de Boees au cap Malea, trouve un lac nommé Nymbaeum, et tout auprès de la mer une grotte d'où jaillit une fontaine d'eau douce. Nous avons parcouru cette côte élevée et aride sans y trouver de lac, et Pausanias dut en trouver encore moins, *en s'y redant par mer*. En changeant *λίμνη* en *λιμήν*, le sens devient plus probable, et il s'agirait du port Santa-Marina, au fond duquel une foible source coule d'une grotte, au-dessous de la chapelle. Mihi quidem haec emendatio non videtur dubia; in textum recipi debuit. Sic *λιμήν* et *λίμνη* confusa videmus V, 13, not. 21. VII, 24, not. 66. — Mox (p. 101. sq.) idem Boblaye rationibus haudquaquam spernendis docet, III, 24, 2. pro *ἕξ που στάδια* legendum esse *ἑκατὸν στάδια*, quum inter Hieraca (Zarax) et Kyparissi (Cyphanta) intervallum sit 105 stadiorum olympicorum. Equidem non *ἑκατὸν στάδια*, sed *ἑκατόν που στάδια* haud ambigue probo. — III, 22, 2. legimus: *Μενέλαος δὲ Ἴλιον ἑλὼν καὶ ἔτεσιν ὕστερον ὀκτὼ μετὰ Τροίας πόρθησιν οἴκαδε ἀνασωθεὶς ἄγαλμα Θέτιδος καὶ θεᾶς Πραξιδίκας ἱδρύσατο ἐγγὺς τῆς Μιγωνίτιδος.* Mirari fere subit quod nullus editorum in inepto Dorismo *θεᾶς Πραξιδίκας* offendit; primus corruptelam vidit et medelam attulit haud dubiam God. Hermannus (Opusc. VI, 2. pag. 208.) *θεὰς Πραξιδίκας* scribens. Sic saepius, v. g. II, 11, 2. scribit Pausanias

τῆς Ἥρας ἣν ἱδρύσατο Ἄδραστος. Deas vero Praxidicas idem commemorat: *Ἁλιαρτίοις δέ ἐστιν ἐν ὑπαίθρῳ θεῶν ἱερὸν ἃς Πραξιδίκας καλοῦσιν.* IX, 33, 3. — Versus varie tentatos IV, 1, 8. sic restituit Lobeck Aglaoph. II, p. 1251:

ἥγνισα δ' Ἑρμείαο δρόμους [σταδίου] τε κέλευθα,
[Δά]ματρος καὶ πρωτογόνου κούρας· ὅθι φασὶ
Μεσσήνην θεῖναι μεγάλαισι θεαῖσιν ἀγῶνα
Φλυάδεω Κλείνοιο γόνῳ Καύκωνι ἅδουσαν.

„quae ad meam sententiam correxi non ut poetae manum restituerem sed ut sensus pateret. Apparet hinc Mercurium deabus magnis, ut Samothraciae, adiunctum fuisse," addit vir doctissimus. Mihi quidem proxime ad genuinam lectionem haec coniectura, quacum concinit fere Porsonus, accedere videtur. —

Examinemus locos quosdam ubi lacunis delitescentibus corrupta videtur oratio. In Laconicorum capite octavo, initio, sic habent editiones: *Ἀρχιδάμου δὲ ὡς ἐτελεύτα καταλιπόντος παῖδας Ἆγίς τε πρεσβύτερος ἦν ἡλικίᾳ καὶ παρέλαβεν ἀντὶ Ἀγησιλάου τὴν ἀρχήν. Ἐγένετο δὲ Ἀρχιδάμῳ καὶ θυγάτηρ ὄνομα μὲν Κυνίσκα κλ.* Neminem in his verbis offendisse miror. Primo enim ieiuna haec filiorum commemoratio, *καταλιπόντος παῖδας*, ubi nomina omittere vix potuit Pausanias, praesertim quum accurate addat praeter prolem hanc masculam Archidamo Cyniscam filiam fuisse, dici non potest quantopere displiceat. Deinde *τε* post *Ἆγις* prorsus non habet quo referatur; quominus enim cum sequente *καί* coniungamus obstat verborum ordo; hoc si voluisset Pausanias procul dubio *πρεσβύτερός τε ἦν* scribere debuit. Accedit denique quod *καὶ* post *ἡλικίᾳ* omittunt codices MVaLbPcAg, id est libri melioris notae omnes. Quare locum mutilum et corruptum sic restituendum puto: *Ἀρχιδάμου δὲ ὡς ἐτελεύτα καταλιπόντος παῖδας Ἆγίν τε [καὶ Ἀγησίλαον, Ἆγις] πρεσβύτερος ὢν ἡλικίᾳ παρέλαβεν ἀντὶ Ἀγησιλάου τὴν ἀρχήν.* Quid in errorem induxerit librarium neminem latet; reliquae vero corruptelae ex hac omissione necessario quasi procreatae sunt. — III, 26, 11. editiones habent. *Τῆς δὲ χώρας τῆς Γερηνίας ὄρος Καλάθιόν ἐστι, καὶ ἐν αὐτῷ Κλαίας ἱερὸν καὶ σπήλαιον παρ' αὐτὸ τὸ ἱερόν.* Locus sic satis videtur expeditus, at latet

hiatus; pro *ἐστι καὶ* codices omnes habent *ἐστιν* et post *Κλαίας* meliores omittunt *ἱερὸν*; offendit praeterea *Κλαίας* nomen ceteroquin incognitae. Equidem hanc deam vel Nympham ignorans Deae cuiusdam fortasse Dianae esse cognomen suspicor et sic fere a Pausania scriptum puto: *Τῆς δὲ χώρας τῆς Γερηνίας ὄρος Καλάθιόν ἐστιν· [Ἀρτέμιδος δὲ ἱερόν ἐστιν] ἐν αὐτῷ Καλαθίας καὶ σπήλαιον παρ' αὐτὸ τὸ ἱερόν.* Aberravit librarius a priori *ἐστίν* ad posterius; tum sciolus quidam obturavit hiatum parum dextre obtrudens Pausaniae *καὶ* et inepto loco *ἱερόν.* — X, 29, 5. in editionibus sic legimus: *ἦσαν γὰρ δὴ ἡ μὲν ἐξ Ὀρχομενοῦ τοῦ ἐν Βοιωτίᾳ Χλῶρις· εἶπον δὲ καὶ* ... Hiare locum post alios vidit Bekkerus lacunamque indicavit inter *ἡ μὲν* et *ἐξ Ὀρχομενοῦ*, parum quantum video apte. *δὴ* om. Va; *ᾔδεσαν* (expuncto *δὲ*) *δὲ δὴ ἡ μὲν* Vb. „Amasaeus legisse videtur *ἦν*; sed si *ἦσαν* vera est lectio post *Χλῶρις* aliquid exciderit necesse est." Facius. Contraria tuetur Siebelisius: „Nomen *Χλῶρις* hic suspectum est; pro eo in PcMAg [adde VaLb] *χώρας* reperitur. Hoc fortassis e margine illatum et correctoris manu in *Χλῶρις* mutatum est; accessit deinde *ἡ μὲν* vel e praecedente *δή* vel e sequente *τῇ μὲν* enatum. Nos igitur hunc locum interpolatum et *μὲν Χλῶρις* [voluit procul dubio *ἡ μὲν Χλῶρις*] expungendum existimamus." At, pace sit dictum viri doctissimi, nimis levia et inania sunt haec argumenta, quum neque quid in margine sibi voluerit illud *χώρας* satis perspiciatur, neque quomodo vel e praecedente *δή* vel e sequente *τῇ μὲν* enasci *ἡ μὲν* potuerit omnino appareat. Id quidem facile concedo Siebelisio Chloridis nomen ab interpolatione esse profectum, augetque suspicionem quod addito articulo *ἡ Χλῶρις* habent Vb La; in eiusmodi enim enunciationibus alterum nomen omittere solet Pausanias, quod non uno loco interpolationi praebuit occasionem. Sic, ne desint exempla, VIII, 44, 4. (3 fin. ed. Sieb.) acute vidit Siebelisius *ὁ Εὐρώτας* post *Λακεδαιμονίων* esse glossema; eodem colore suspectum mihi est X, 8, 2. *οἱ Φωκεῖς* post *τολμήματος ἕνεκα*[a]). Iam ut redeamus ad locum

a) Quum I, 35, 2. plane non perspiciatur quomodo *Εὐρυσάκους τοῦ* a librario in textum inferri potuerit, haec verba uncis notata nolim; horridi uncis evaderent libri si cancellos adhibere velimus ubi genealogiae heroicae inter se non conveniunt.

nostrum, medelam — si medela est lacunam non explere sed aperire — offerunt Pa*La qui post *Χλῶρις* inserunt aptissime *ἡ δέ*. Excedit Thyiae commemoratio quae secundum Pausaniam X, 6, 4. Castalii (non Cephisi ut Siebelis ad h. l. docet), Herodoto teste VII, 158. Cephisi, Hesiodo auctore (fragm. 26. Göttling.) Deucalionis filia putabatur; quae genealogiae ad Orchomeni viciniam omnes deducunt; quare locum scribendum et sic fere explendum censeo: *ἦσαν γὰρ δὴ ἡ μὲν ἐξ Ὀρχομενοῦ τοῦ ἐν Βοιωτίᾳ [ἡ Χλῶρις], ἡ δὲ [Θυία Κασταλίου τοῦ αὐτόχθονος θυγάτηρ ἐκ τῆς ὁμόρου περὶ τὸν Παρνασὸν] χώρας. εἶπον δὲ καὶ κ. τ. λ.* Excidit versus sexaginta fere literarum. — V, 9, 3. *Ὁ δὲ κόσμος ὁ περὶ τὸν ἀγῶνα ἐφ᾽ ἡμῶν, ὡς θύεσθαι τῷ θεῷ τὰ ἱερεῖα πεντάθλου μὲν καὶ δρόμου τῶν ἵππων ὕστερα ἀγωνισμάτων, οὗτος κατέστη σφίσιν ὁ κόσμος Ὀλυμπιάδι ἑβδόμῃ πρὸς ταῖς ἑβδομήκοντα.* Mutilum esse hunc locum dudum mihi persuasum fuit, lacunamque in exemplari meo indicavi; quare neque in textu neque in commentario nostro hiatum indicatum esse moerore quodam me afficit. Verba *τῶν δὲ λοιπῶν πρότερα* ante *ἀγωνισμάτων* addenda esse suspicatur Bekkerus. Alia ratione eaque multo audaciori procedit Böckhius, qui sic refingit locum nostrum: *πεντάθλου μὲν καὶ δρόμου τῶν ἵππων ὑπὲρ ἀγωνισμάτων τῇ προτεραίᾳ, ὑπὲρ δὲ τῶν λοιπῶν ὕστερα ἀγωνισμάτων.* Neutrum Hermanno (Opusc. VI, p. 14) placuit; ipse excidisse versum lacunamque hoc fere modo implendam esse existimat: *ὡς θύεσθαι τὰ ἱερεῖα πεντάθλου μὲν καὶ δρόμου τῶν ἵππων ὕστερα, [πρὸ τούτων δὲ γεγενημένων τῶν ἄλλων] ἀγωνισμάτων.* Excidisse versum mihi persuasit vir doctissimus; de restauratione dubito; quae enim inserere velit triginta sunt literae; versus vero in codicibus unde nostri descripti sunt sexaginta fere literas complexos esse in Praefatione ad Volumen Pausaniae primum demonstratum est, unde excidisse plura vix est quod dubitemus. Ipse vero quum explere lacunam non audeam, eam indicare tantum tutissimum existimo; quare sic editum velim: *πεντάθλου μὲν καὶ δρόμου τῶν ἵππων* * * * *ὕστερα ἀγωνισμάτων, οὗτος κατέστη σφίσιν κ. τ. λ.* — Alius locus non minus impeditus est, I, 35, 2, ubi codices meliores MPcAgVnLab et R ante rasuram (vid. var. lect. not. 5.) sic habent: *πρῶτον δὲ ἐν τῇ νήσῳ*

θέσθαι τοῦτον ἀπὸ τῆς μητρὸς Σαλαμῖνος τῆς Ἀσωποῦ καὶ ὕστερον Αἰγινήτας τοὺς σὺν Τελαμῶνι ἐποικῆσαι. Haec non esse sana nemo non videt. Tibi locus restitutus videtur *ὄνομα* scribendo cum Siebelisio pro *ἐν* et *θέσθαι τοῦτο Κυχρέα ἀπὸ τῆς μητρὸς Σαλαμῖνος* (ubi, quod in transitu moneo, latina non respondent graecis) e coniectura Sylburgii probata a Kuhnio, recepta a Clavierio; „quum Codd. Pausaniae alias etiam nomina propria omittant." Mihi, quod pace Tua sit dictum, his mutationibus non sanatum videtur vulnus, sed cicatrix obducta. Pro eo quod in Te cognovi veritatis studio haud aegre feres si contra Te pugno. *Ὄνομα* per compendium scriptum facile abire in *ὄν*, et ab hoc pronam esse permutationem in *ἐν* lubens Tibi concedo; neque in eo me habebis difficilem quod *τοῦτο* probasti pro *τοῦτον*; in partes enim Tuas vocare potes codices quosdam; etiam in nominibus propriis varie a scribis turbatum esse largior Tibi ad exemplorum seriem a Te in Epistola critica ad Boissonadium p. 22 et a Iacobsio in Lectionibus Stob. p. 51. congestorum provocanti: sed id me in illa Tua lectione offendit, quod ea neque sensus perspicuitati neque orationis concinnitati satis consulitur; sequens enim *ἐποικῆσαι* non bene respondere praecedenti *ὄνομα θέσθαι* manifestum videtur. Homoeoptoton lacunae occasionem dedisse equidem suspicor, atque sic fere locum restituo: *πρῶτον δὲ ἐν τῇ νήσῳ [γενέσθαι Κυχρέα φασὶ καὶ τὸ ὄνομα τῇ νήσῳ] θέσθαι τοῦτον ἀπὸ τῆς μητρὸς Σαλαμῖνος τῆς Ἀσωποῦ, καὶ ὕστερον Αἰγινήτας τοὺς σὺν Τελαμῶνι ἐποικῆσαι.* Si excidit versus lacuna maior statuenda est, quod ad veritatem propius accedere videtur, quoniam Cychrei nomen sic nude sine patris commemoratione a Pausania positum vix mihi persuadeo.

Est omnino lacunarum ea natura ut praeprimis ad cautionem nos provocent; magna quidem circumspectione opus non est ubi aperte hiant; at optimus quisque facile titubat ubi sinistrâ industriâ lacunas obtexit fallax librarii vel editoris interpolatio. IX, 27, 6. legimus: *Ἡρακλέα ταῖς θυγατράσι πεντήκοντα οὔσαις ταῖς Θεστίου συγγενέσθαι πάσαις πλὴν μιᾶς ἐν τῇ αὐτῇ νυκτί· ταύτην δὲ οὐκ ἐθελῆσαί οἱ τὴν μίαν μιχθῆναι· τὸν δὲ νομίζοντα δικάσαι, μένειν παρθένον πάντα αὐτὴν τὸν βίον ἱερωμένην αὐτῷ.* Haeserunt, nec immerito,

interpretes in voce *νομίζοντα* quam alii aliter corrigere conati sunt, frustra omnes quum lacunam non viderent delitescentem. Verba enim *τὸν δὲ* ignorant codices, unde a Musuro de suo esse illata facile concluditur, at quam sinistre, satis iam potest perspici e sequente *νομίζοντα* quod nunc aut sensu plane caret, aut mutandum est. Debebat certe Musurus, ut probus eruatur sensus simulque lacunae causa per homoeoptoton indicetur, sic fere locum refingere: *μιχθῆναι· [τὸν δὲ ὑβρισθῆναι] νομίζοντα δικάσαι κλ.* Cautius tamen lacuna non expletur, sed indicatur. — Sunt alii loci mala interpolatione male restituti; exemplum luculentum habemus X, 32, 10: *τὰ δὲ τῶν ἐν τῇ πόλει μάλιστα ἐς λόγον ἥκοντα Ἀθηνᾶς ἐστὶν ἄλσος καὶ ναός τε καὶ ἄγαλμα, καὶ ἐς μνήμην Ἀντιόπης μνῆμά ἐστι καὶ Φώκου.* At sana haec sunt, inquiunt; nego equidem atque pernego; si enim verba ut ab editoribus tradita sunt accuratius contemplamur, *τὰ ἥκοντα ἐς λόγον* cum Pausaniae dicendi ratione parum convenire concedere debemus; saepissime enim *τὰ ἥκοντα ἐς μνήμην* in libro nostro invenitur, non aeque *τὰ ἥκοντα ἐς λόγον.* Atque hoc ipsum *ἐς λόγον* Pausaniae invito obtrusum esse a Musuro inde patet quod ab omnibus abest codicibus. Iam si porro non defunctorie tantum legibus sequentia mirari fere subit, quomodo sicco pede transire potuerint interpretes anteriores. Nam ubi tandem Pausanias noster sic locutus est: *καὶ ἐς μνήμην Ἀντιόπης μνῆμά ἐστι καὶ Φώκου?* Verene *μνῆμα ἐς μνήμην?* Valeat mihi Musurus cum suo *ἐς λόγον*; equidem genuinam Pausaniae lectionem sic restituo: *τὰ δὲ τῶν ἐν τῇ πόλει μάλιστα ἥκοντα ἐς μνήμην Ἀθηνᾶς ἐστὶν ἄλσος καὶ ναός τε καὶ ἄγαλμα· καὶ Ἀντιόπης μνῆμά ἐστι καὶ Φώκου.* Verba *ἐς μνήμην* librarius quum a se praetermissa videret margini adscripsit, unde postea in locum ineptum irrepserunt. Locum geminum ne longe quaeramus offert Pausanias hoc ipso libro cap. 38, 5. *καὶ τὰ μάλιστα ἥκοντα ἐς μνήμην ἔστι μὲν μνῆμα Ἀμφίσσης, ἔστι δὲ Ἀνδραίμονος.*

Diversa est ratio earum interpolationum ubi librarius ad explicandam, ad confirmandam aut ad refellendam sententiam margini apposuit observationem, quam deinceps alii saepe, vel minus attenti vel nimis religiosi in ipsum quem dicunt textum admittebant; nec desunt exempla, quibus observatio

quaedam ab ipso libri auctore absoluto iam opere addita videatur. Eiusmodi additamenta his v. g. locis invenisse puto; VII, 22, 1. verba ὁ αὐτὸς, ἐμοὶ δοκεῖν, — καλούμενος Πεῖρος. Eodem capite segmento 5. in verbis ἐν Φαραῖς — λογάδων ἐστί additamentum ab ipso auctore serius additum deprehendere non immerito sibi visus est Siebelisius. Eadem est indoles verborum τὸ σχῆμα ἑτέρωθι δηλώσω IV, 31, 7. ubi respicit locum VII, 18, 10. Porro notandi sunt loci V, 14, 1, ubi verba λέγονται δὲ κατὰ ταὐτὰ — τὰς μυίας; et V, 16, 4, ubi σὺν δὲ αὐτῇ — τῶν ἀρσένων serius additamentum sapiunt. His addi potest VIII, 37, 2. ubi ἐν δὲ τῇ στοᾷ — ἔχον τὰ ἐς τὴν τελετὴν observatio esse videtur serius addita. Luculentum denique habemus exemplum V, 12, 2. ubi eiusmodi observatione e margine illata omnis argumentatio turbatur. Adscripserat nimirum vel Pausanias ipse vel adversarius quidam verba ποταμίοις γε μὴν usque ὁρῶμεν ἐκ γενύων (sic ibi in nota 6 nostra legendum, non κρανίων), quibus in marginem relegatis unde irrepserunt et recepta cum La negandi particula recte procedit argumentatio. IX, 2, 4. verba ὁ δὲ Κιθαιρὼν τὸ ὄρος Διὸς ἱερὸν Κιθαιρωνίου ἐστίν e margine irrepsisse videntur, cui ea adscripserat sive Pausanias, sive alius quidam ad praecedens καθότι δὲ τοῦ Κιθαιρῶνος. Turbant autem haec verba orationem, quum et ipsa loco inepto legantur, et quae sequuntur ἃ δὴ καὶ ἐς πλέον ἐπέξειμι etc. non habeant quo referantur; nam nullo amplius loco neque de Cithaerone monte Iovi sacrato, neque de Iove Cithaeronio apud Pausaniam sermo est. Eiectis vero his verbis recte omnia procedunt; ἃ δὴ καὶ etc. refertur ad Oedipodem eiusque ad σχιστὴν ὁδόν patratum facinus; respicit Pausanias locum X, 5, 3. —

Diversa sunt ab eiusmodi observationibus ad illustrandam vel corrigendam rem appositis glossemata proprie sic dicta, quae in explicandis verbis maxime versantur et plerumque iam indole sua originem produnt suppositiciam. Nimii saepe sunt editores in fingendis glossematibus, quae difficultates faciunt vel omnino quae ipsis videntur incommoda ad marginem ablegantes. Mihi quidem temeraria et damnanda videtur quaevis glossematis suspicio, cuius non est manifesta et in oculos quasi incurrens causa; non temere iaciuntur glossemata, sed quum a lectori-

bus attentis proficisci soleant ratione quadam et rei explicandae et constructioni grammaticae adaptata praedita sint necesse est. Quae si tenemus glossematum numerus in libris nostris valde diminuetur aliaque multis locis quaerenda erit medela; at veritati potius quam commoditati est inserviendum. Quare ne ipse in temeritatis crimen incurrere Tibi videar, praeter id quod supra proposui (ad X, 8, 2.) unum nunc profero exemplum, ubi glossemate turbatam suspicor orationem. Est autem IV, 33, 7. *διαβάντων δὲ Ἠλέκτραν Ἀχαΐα τε ὀνομαζομένη πηγὴ καὶ πόλεώς ἐστιν ἐρείπια Δωρίου. πεποίηκε δὲ Ὅμηρος μὲν Θαμύριδι ἐνταῦθα ἐν τῷ Δωρίῳ γενέσθαι τὴν συμφοράν*; ubi *ἐν τῷ Δωρίῳ* purum putum glossema ad praecedens *ἐνταῦθα* esse videtur.

Ad interpolationes referre nolim neque librariorum correcturas supervacaneas neque varias lectiones inepte in textum receptas. Quot quantasque turbas infelix haec industria excitaverit in Praefatione ad Volumen I. multis iam exemplis comprobatum est; unum hoc loco addere placet. IV, 27, 10. Pausanias plures recenset populos patria profugos et post diuturnum exilium in pristinas sedes reductos; in quibus etiam Orchomenii commemorantur: *καὶ Ὀρχομενίων δὲ οἱ Μινύαι μετὰ τὴν μάχην τὴν ἐν Λεύκτροις ἐκπεσόντες ὑπὸ Θηβαίων ἐξ Ὀρχομενοῦ, κατήχθησαν ἐς Βοιωτίαν ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου.* Voluit Pausanias accuratius describere Orchomenum Boeoticam eamque distinguere ab Arcadica; at uti nunc legimus distinguit Minyas a reliquis Orchomeni incolis; sed nemo facile sibi persuadebit eos tantum Orchomeniorum qui Minyae erant a Thebanis pulsos fuisse. Medelam hucusque neglectam suppeditare videntur codices; alii enim habent *Ὀρχομενίων δὲ οἱ Μινύαι*, alii *Ὀρχομενίων οἱ δὲ Μινύαι*; quid
οι
igitur? Scriptum erat *Ὀρχομενίων δὲ οἱ Μινύαι*, quod legendum erat *Ὀρχομένιοι δὲ οἱ Μινύαι.* Dabo Tibi historiam huius corruptelae, lusu fortasse quodam ingenii inventam, at non prorsus quod spero ineptam. Invenit librarius in exemplari suo *ἐκβληθέντες ἐκ τῆς σφετέρας ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ Ὀρχομένιοι δὲ οἱ Μινύαι* scriptura continua sine interpunctione; iam quum copularet *Ἀθηναίων καὶ Ὀρχομ.* — (sic autem copulasse probat lectio codicis La et distinctio codicis Ag,

quae procul dubio etiam in MPcdLb invenitur) necessario *'Ορχομένιοι* transire debuit in *'Ορχομενίων*. Errore perspecto ipse vel alius correcturus terminationi *ων* supra scripsit *οι*, quod deinde in ipsam lineam receptum in *οἱ* mutatum est; quo facto *ὑπὸ 'Αθηναίων καὶ 'Ορχομενίων. οἱ δὲ οἱ Μινύαι* legebatur; at sic stare quum non posset posterius *οἱ* deletum est. Nondum omnia sunt expedita. Unde enim repetitum illud in La *'Ορχομενίων*? Omnium quotquot accuratius inspexi codicum summa religione una linea connectit varias lectiones codex La, unde haud inepta mihi oritur suspicio, etiam in his duas copulatas esse lectiones, *'Ορχομενίων* et *καὶ 'Ορχομενίων*. Me quidem non fugit saepissime Pausaniam coniungere *καὶ* — *δὲ*; at si revera La duplicem nobis conservavit lectionem, *καὶ* illud falsae copulationi et ineptae interpunctioni originem debere manifestum totusque locus sic restituendus videtur: *ἐκβληθέντες ἐκ τῆς σφετέρας ὑπὸ 'Αθηναίων. 'Ορχομένιοι δὲ οἱ Μινύαι* rel. Sed haec de uno loco hactenus.

Transeo ad alios quosdam locos non certo quodam ordine ductus, sed casu fortuito delatus sicubi aliquid inveni quod dignum iudicio Tuo, nec plane infructuosum Pausaniae nostro videatur. Ne longius abeamus ab eo quem in praecedentibus tractavi loco, IV, 27, 5. verba *'Επαμεινώνδας δὲ ὥς οἱ τὸ χωρίον — μάλιστα ἐς οἰκισμὸν ἐφαίνετο ἐπιτήδειον, ἐκέλευεν ἀνασκοπεῖσθαι τοῖς μάντεσιν εἴ οἱ βουλήσεται ταύτῃ καὶ τὰ τῶν θεῶν ἐπιχωρῆσαι* varie tentata sunt, ut expositum est nota nostra 13, (ubi tamen linea sexta post *ἐπιχωρῆσαι* pro A scribendum est Ag). Nos expressimus Bekkeri lectionem, qui cum Musuro, quem reliquae sequuntur editiones, inseruit *εἰ*; qui *οὗ* vel *οἷ* - *ἐπιχωρήσοι* praetulerunt male *βουλήσεται* ad Epaminondam retulerunt quum debebant ad *τὰ τῶν θεῶν*, et ab hoc *βουλήσεται* pendet infinitivus *ἐπιχωρῆσαι*. Particulam *εἰ* necessariam esse nemo non videt, at non est inserenda, sed latet in otioso illo imo inepto *οἱ*, quare scribendum nunc suspicor: *ἐκέλευεν ἀνασκοπεῖσθαι τοῖς μάντεσιν εἰ βουλήσεται ταύτῃ καὶ τὰ τῶν θεῶν ἐπιχωρῆσαι.* — IV, 33, 6. *Πολίχνη τέ ἐστι καλουμένη καὶ ποταμὸς 'Ηλέκτρα καὶ Κοῖος ῥέουσι.* Post *'Ηλέκτρα* AgPd, quibus adde La, *τε* inserunt, quae vestigia ad *καὶ ποταμοὶ 'Ηλέκτρα τε καὶ*

Κοῖος ῥέουσι deducunt, quod placet. — Particulam *τε* a librariis saepe permutari cum articuli variis casibus et contra, inter omnes constat, neque id mirum in scriptura compendiaria, ubi literae vel terminationis compendia calamo saepe fugace literae *τ* suprascribi solebant. Quae ratio suadet ut ubi eiusmodi permutatione locus quidam impeditus evadit concinnior atque luculentior, in admittenda correctura simus faciles absque temeritate tamen. Sic equidem I, 5, 3. Bekkeri coniecturam *καὶ δὴ καὶ Πανδίων ἐβασίλευσεν ὅ τε Ἐριχθονίου καὶ ὁ Κέκροπος τοῦ δευτέρου·* haud cunctanter recipiendam duco. — IV, 8, 1. initio (ubi *ἐπήνησαν* post ducum allocutionem haud spernenda est lectio) *τῷ* post *δρόμῳ* cum SB uncis sepsimus; nunc magis placet *δρόμῳ τε ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐχρῶντο καὶ ἀφειδῶς αὐτῶν εἶχον*; non enim perspicitur quam ob causam *τῷ* inseruerint librarii. — Haud minus facile confunduntur *τέ* ($\overset{ε}{τ}$) et *τίς* ($\overset{;}{τ}$; huius compendii vestigium V, 19, 6. in scriptura *τ'* conservarunt codd. quidam; videatur ibi nota nostra 16.); praemissa hac observatione duobus Pausaniae locis integritatem reddere mihi videor V, 17, 1. scribendo *παρέστηκε δὲ γένειά τις ἔχων* et V, 19, 6. reponendo *τοῦ Πολυνείκους δὲ ὄπισθεν ἕστηκεν ὀδόντας τις ἔχουσα οὐδὲν ἡμερωτέρους θηρίου.* — Particulae *τὲ* et *δὲ* non quidem ob figurae sed ob soni similitudinem confunduntur, praesertim ubi primo adspectu alterutra quasi sponte se obtulit. Sic III, 5, 1. *πολέμιος τῷ λόγῳ* particulam postulare videbatur adversativam; quare *τοῖς δὲ ἄρχειν ἐπιτραπεῖσιν — καταστησόμενος* scripserunt librarii; at non sunt haec sibi opposita sed arcte coniungenda, ita ut recte me iudice Coraes suspicaretur *Ἀθηναίοις πολέμιος τῷ λόγῳ τοῖς τε ἄρχειν ἐπιτραπεῖσιν - καταστησόμενος.* Bonam hanc coniecturam in commentario nostro praetermissam nunc video. — III, 17, fin. contra pro *Λακεδαιμόνιοί τε ἐκτελοῦντες πρόσταγμα* rel. reponere *Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐκτελ.* vix dubito. Impeditior est locus IV, 15, 4. *παραιτουμένου τε, οὕτω στρατηγὸν αὐτοκράτορα εἵλοντο.* Pro *τε* oratio postulat *δὲ*; deinde si Schaefer. ad Lamb. Bos. p. 51. monet ne *παραιτούμενον* legamus, quum pronomen in hac loquendi forma saepe omittatur, in hoc quidem me habet consentientem; at quum sequens *οὕτω* apodosin cum vi quadam incipiat a sen-

tentia prorsus aliena, non inepte fortasse legas *παραιτουμένου δὲ αὐτοῦ, στρατηγὸν αὐτοκράτορα εἵλοντο.* Sed coniecturam paullo violentiorem Pausaniae obtrudere nolim.

Inveniuntur saepe loci qui per se quidem nihil habent offensionis, sed quos suspectos reddit comparatio locorum similium. Tu non raro me revocasti in terminos nimis evagantem et tentantem quae emendatione minime indigebant; recte fecisti; nam facile eiusmodi ardor abit in temeritatem; ab altera tamen parte non potest negari haec tentamina egregia artis criticae esse praeexercitamenta et saepe manifestas corruptelas detegi ubi primo adspectu ne levissima quidem mendi apparebat suspicio. Quare aegre non feres, sic Te novi, si locos quosdam, quos in editione nostra intactos reliquimus, sub censum revoco iisque sanis fortasse corruptelae suspicionem adspergo. Lib. I, 22, 6. legimus: *ἐνταῦθα ἐν ταῖς γραφαῖς Ὀρέστης ἐστὶν Αἴγισθον φονεύων καὶ Πυλάδης τοὺς παῖδας τοὺς Ναυπλίου βοηθοὺς ἐλθόντας Αἰγίσθῳ. τοῦ δὲ Ἀχιλλέως τάφου πλησίον μέλλουσά ἐστι σφάζεσθαι Πολυξένη.* Haec sana videntur; at si respicimus locos quales sunt IV, 2 fin. *προαποθανοῦσι πᾶσαι τοῖς ἀνδράσιν ἑαυτὰς ἐπικατέσφαξαν;* IV, 13, 4. *ἐνταῦθα Ἀριστόδημος — — ἐπικατέσφαξεν ἑαυτὸν τῆς παιδὸς τῷ τάφῳ;* VI, 21, 7. *Οἰνόμαον δὲ ἐπικατασφάξαι μὲν τὰς ἵππους τῷ Μάρμακι;* si consideramus X, 25, 10. ubi hunc nostrum locum respiciens Pausanias dicit *ἀποθανεῖν δὲ αὐτὴν* (Polyxenam) *ἐπὶ τῷ Ἀχιλλέως μνήματι ποιηταί τε ᾄδουσι κ. λ.*, non inepta videtur coniectura a Pausania scriptum fuisse: *βοηθοὺς ἐλθόντας Αἰγίσθῳ, τοῦ δὲ Ἀχιλλέως τάφου πλησίον μέλλουσα ἐπισφάζεσθαι Πολυξένη.* Eadem confusione hoc ipso capite §. 7. M pro *ἐστι πέτεσθαι* habet *ἐπιπέτεσθαι*; alia exempla ubivis sunt obvia. — III, 3, 1. posterius *ἀποικίαν* expungendum et punctum post *Ζεφυρίῳ* in virgulam mutandum censeo; sequens enim *καὶ — προῆλθε* respondet praecedenti *ἀποικίαν τε — ἔστειλαν.* — Locus varie tentatus, at sine successu quantum perspicio, est III, 16, 5; coniccturis addo coniecturam, in eo si falsus sum quaerens solatium quod cum viris doctis erravi. Editiones sic habent: *ταύτας* (Geryonis boves) *γὰρ τότε ἤλαυνεν Ἡρακλῆς, διανηξαμένας δὲ ἐπὶ Σικελίαν κατὰ τὸν Ἔλεον τὸν κῦφον ἀνευρήσων ἐπιδιέβη;* in codicibus nihil subsidii; pro

Kuhnii violenta coniectura quamvis probata a Goldhageno, Facio, Clavierio Wesselingius laudatus a Valckenario aliam substituit minus quidem violentam at non magis probabilem. Siebelisii de hoc loco notam integram apponere lubet: „*Scyphum solarem*, quo Hercules per maria vectus sit, hic significari, nos quoque credimus cum Heynio, quem vide ad Apollod. II, 5, 10; in verbis autem *κατὰ τὸν Ἔλεον* videmur *Ἐλεωνίου* illius vestigia deprehendere, qui has ipsas res Dorieo narravit apud Herodotum V, 43. — — Itaque hoc fere putamus Pausaniam dixisse; *secundum narrationem illius Eleonii* (apud Herodotum) *scypho in Siciliam traiecit*; atque fortasse est qui malit scribere: *κατὰ τοῦ Ἐλεωνίου τὸν λόγον*, notum illum ex Herodoto, seu *κατὰ τὸν Ἐλεωνίου τινὸς λόγον*. Fore spero qui haec felicius certiusque expediant, timidus ulterius nunc progredi, quod nonnulla excidere potuerint, a me sine codicum ope non quaerenda.“ Haec ille. Iam quod attinet ad scyphum illum solarem probet cui placet; mihi eius commemoratio ab hoc loco videtur alienissima; ut enim silentio praetermittam violentas mutationes quibus Pausaniae scyphus ille solaris obtruditur, id maximi censeo momenti, quod nulla coniectura quae scyphum tueatur, ad Pausaniae accedit indolem et narrandi rationem.. Si miram illam de scypho fabulam referre voluisset, alio certe modo id fecisset. Eleonius vero ille dici non potest quantum mihi displiceat. Antichares enim ab Herodoto commemoratus neutiquam inter omnes erat notus neque ipse neque patria, ut simplici patriae nomine potuerit indicari; sumamus autem Pausaniam ante oculos habuisse Herodoti locum, quod mihi non videtur, nihil tamen inde proficere potest Siebelisius, quum apud Herodotum ne literula quidem de scypho solari inveniatur. Mihi locus placida mutatione sic restituendus videtur: *κατὰ τῶν Ἑλλήνων τὸ κοῦφον* „quum in Siciliam tranassent boves, ut credula Graecorum refert fama.“ De animi levitate *τὸ κοῦφον τοῦ νοῦ* usurpat Pausanias V, 21, 14.

Particulam *καὶ* et articulum *ὁ* a librariis saepe confundi et huius permutationis causam in Praefatione vol. I. p. LIII. iam exposuimus. Exemplis ibi prolatis addo III, 13, 5. *Πραξίλλῃ μὲν δὴ πεποιημένα ἐστὶν ὡς Εὐρώπης εἴη καὶ Καρ-*

νειός; particulam *καὶ* ineptam sane omittunt edd. praeter B, et VbLa. Scribendum est *ὡς Εὐρώπης εἴη ὁ Καρνειός.*

Saepe ι adscriptum mutari in ν et vice versa, nemo nescit; quare etiam IV, 4, 5. *οὐ γὰρ ἐκέκτητο ἰδίᾳ γῆν ὡς νομὰς ταῖς βουσὶν ἱκανὰς εἶναι* reponendum puto; non aliter scripsit Pausanias, at in errorem induxit librarium scripturae similitudo et sequens *γῆν.* Idem mendum abstersi VIII, 54, 2. ubi *φαίνεται δὲ ὁ Ἀλφειὸς — — φύσιν τινὰ ἰδίᾳ παρεχόμενος τοιάνδε* scripsi, quod postea codice Va confirmatum reperi. — IV, 16, 7. *ὕστερον δὲ τὴν ἀσπίδα ἀνέθηκεν* (Aristomenes) *ἐς Λεβάδειαν φέρων, ἣν δὴ καὶ αὐτὸς εἶδον ἀνακειμένην*; haec non satis apta sunt; non se vidisse illum clypeum, sed Lebadeae se vidisse debebat exspectari et sic vertit Amasaeus „egoque eum *ibi* positum vidi;“ lego igitur *ᾗ δὴ καὶ αὐτὸς εἶδον ἀνακειμένην.* — Huc etiam est referenda formula *γράφειν ἀκοῇ* vel *γράφειν ἀκοὴν*, Pausaniae usitatissima. Siebelisius praefert dativum et in indice s. v. *ἀκοῇ γράφειν* multa ex aliis scriptoribus congessit exempla quibus dativi usum comprobet; Bekkerus retinuit accusativum, num ubique nescio. Verum est dativum multis titulis commendari; at accusativus quoque habet quo se tueatur; *γράφειν ἀκοὴν* est scribere auditionem i. e. id quod auditione accepimus. Quum apud Pausaniam longe plerisque locis accusativum offerant codices vel omnes vel optimi equidem inconstantiae eiusmodi in rebus impatiens si denuo sub examen revocanda esset integra quaestio haud cunctanter ubique retinerem accusativum; nam hae res pendent ab auctoritate codicum.

Transeo ad aliud permutationum genus idque longe frequentissimum et ea indole notabile quod his permutationibus semper fere aliae mutationes quasi necessario coniunguntur. Loquor de praepositionibus *ἐκ* et *ἐς*, quibus tertia potest addi *ἐπ'*; si enim lapsu quodam aut librarii negligentia altera transierat in alteram sponte quasi mutabatur etiam casus, et vice versa turbatam substantivi terminationem sequebatur praepositionis mutatio. Exempla quid cumulem ubivis obvia, praesertim in re Tibi notissima?[a]) Paucula tantum delibabo quae

---

a) cf. tamen IV, 15. not. 8. ubi corruptionis gradus sunt conspicui.

disputandi praebeant materiam. VIII, 40, 1 (ubi vid. not. 7.) recte edd. habent ἐν αὐτῇ; in codice quodam unde nostri fluxerunt accentus circumflexus in formam lineolae rectae abierat (αὐτῆ), quae praesertim in versus fine ν indicare solet; inde codex Va (vide librariorum religionem in rebus vel minimis!) ἐς αὐτῆ; codex gemellus M et cum eo Ag ἐς αὐτῇ; Cod. Vb ἐς αὐτήν; in quo habemus corruptelae quasi genealogiam. — Tritissimum est apud Pausaniam ἄγειν ἐν τιμῇ; ex innumeris exemplis vide I, 5, 3. I, 9, 5. 1, 26, 6. I, 27, 9. IV, 10, 6. IV, 31, 8. IX, 17, 6. X, 28, 6; uno tantum loco si bene reminiscor ἔχειν ἐν τιμῇ occurrit IV, 32, 1. ubi tamen ἄγειν reponendum videtur propter summam Pausaniae in eiusmodi formulis aequabilitatem atque constantiam. Ab usu solemni recedit etiam VIII, 36, 6. ubi ἄγουσιν ἐς τιμὴν legitur. Observat Siebelisius ad hunc locum: „ἄγειν ἐς τιμὴν est etiam cap. 42, 4. Haec formula significat initium cultus, quo aliquem prosequimur; sic h. l. Megalopolitae dicuntur coepisse ab eo tempore Boream colere, quo iis videbatur opem tulisse; sed ἄγειν ἐν τιμῇ consuetudinem colendi iam receptam.“ Haec argutius quam acutius disputata videntur; de cultus praeterea initio nostro loco nullum vestigium, sed refert Pausanias consuetudinem colendi iam receptam; loci autem VIII, 42, 4 (7) alia utique est ratio; ibi enim legitur ἦγον ἐς πλέον τιμῆς ἢ τὰ πρότερα τὴν Δήμητρα, ad maiores honores promoverunt,“ ubi dativo non erat locus; respondet haec formula cognatae δόξης ἐς πλέον ἤρθη VIII, 50, 9. Quae quum ita sint, VIII, 36, 6. ut redeat cum reliquo grege in concordiam, reponendum censeo ἄγουσιν ἐν τιμῇ. — V, 25, 13. scribendum puto τῷ δὲ ἀναθήματι τῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ Θασίων ἔπεστι ἐλεγεῖον; IX, 27, 8. Ἐρυθραίους τοὺς ἐν Ἰωνίᾳ (Siebelis ἐς Ἰωνίαν tuetur τελοῦντας subintelligendo, quam bene alii videant); VIII, 12, 5. pro ἐς ὃ ἐποιεῖτο Λάδας μελέτην δρόμου legere malim ἐν ᾧ, quamvis non ineptis exemplis ἐς ὃ defendere conatur Siebelisius. Denique huc referendi sunt duo loci, quorum alterum Te consentiente emendavi, alter mutatione paullo violentiori neque tamen, sic spero, temeraria restituendus est. Illum habemus X, 23, 11. Ἀθηναίων δὲ ἄνδρες ἐπισκεψόμενοι μὲν ἀφίκοντο ἐς Δελφοὺς κ. τ. λ. Sic habent CSB et proba lectio videtur. At si accuratius inspicimus primum de-

sideramus accusativum ad ἐπισκεψόμενοι; deinde speculatores illi Delphos pervenire non potuerunt propter Gallorum obsidionem; denique non erat cur Delphos adirent, quum quae opus erant e longinquo speculantes discere potuerint. Accedit quod editiones antiquiores omnesque codices non ἐς Δελφοὺς, sed ἐν Δελφοῖς offerunt; etiam M cuius collationem Siebelisius habuit non satis accuratam, supra versum habet δελφοῖς, quae constantia tanto maioris est momenti, quod ἐς Δελφοὺς quasi sponte se obtulit post ἀφίκοντο. Quare codicum lectione conservata locum sic restituo: Ἀθηναίων δὲ ἄνδρες ἐπισκεψόμενοι μὲν ἀφίκοντο τὰ ἐν Δελφοῖς. Difficilior est medela VII, 25, 8. Ἐκ Κερυνείας δὲ ἐπανελθόντι ἐς τὴν λεωφόρον καὶ ὁδεύσαντι οὐκ ἐπὶ πολὺ δεύτερα ἐστιν ἐς Βοῦραν ἀποτραπέσθαι. θαλάσσης δὲ ἐν δεξιᾷ καὶ ἡ Βοῦρα ἐν ὄρει κεῖται. τεθῆναι δὲ κ. τ. λ. Quis facile dixerit quid hoc sibi velit Buram sitam fuisse θαλάσσης ἐν δεξιᾷ? Locus procul dubio corruptus; mihi huius capitis segmentum 5. contemplanti sic scribendus videtur: — — δεύτερα ἐστιν ἐς Βοῦραν ἀποτραπέσθαι ἀπὸ θαλάσσης ἐς δεξιάν. ἡ (s. καὶ ἡ) Βοῦρα ἐν ὄρει κεῖται, τεθῆναι δὲ κ. λ. Postquam praepositio nescio quo casu exciderat distinctio ponenda erat post ἀποτραπέσθαι, quae deinde sequenti δὲ originem dedit; ἐς δεξιὰν avulsum ab ἀποτραπέσθαι quam facile in ἐν δεξιᾷ transierit copulatum cum κεῖται apertum est. — II, 25, 6. fin. cum solo R reposuimus ἐν κοινῷ, ut sexcenties apud Pausaniam reperitur (v. g. statim segmento sequente) pro eo quod edd. et longe plerique codices habent ἐς κοινόν.

Non multo infrequentior est permutatio praepositionum ἐν, ἐς et ἐπ'. Itaque I, 25, 6. pro ἐπ' Ἀθηναίους e Sylburgii coniectura cum Bekkero ἐς Ἀθηναίους receptum velim. — IX, 40, 5. pro ἐπ' Ὀλοῦντι confidenter scribo ἐν Ὀλοῦντι. — II, 30, 4. Ἀθηναίων δὲ ἀπώλοντο οἱ διαβάντες ἐς ταῦτα ἐς Αἴγιναν. Pro ἐς ταῦτα cod. Vind. alter confusione vulgari habet ἐνταῦθα „sed hoc (ἐς ταῦτα) est *ad haec* scil. simulacra asportanda," inquit Siebelisius; utinam placuisset viro egregio hanc significationem exemplis quibusdam luculentis comprobare. Equidem hunc ipsum sensum invenio in praepositione ἐπὶ (exempla suppeditat Matthiae Gr. gr. §. 586, c. p. 860.) et minima mutatione scribo οἱ διαβάντες ἐπ' αὐτὰ

ἐς Αἴγιναν. — IV, 34. init. ὑπὸ stare nequit; ἐκ quod habent MVaLa deducit ad ἐς, (quod ob sequentem genitivum in ἐκ mutatum est) aut si mavis ad ἐπί; frequentissime enim ἐπὶ et ὑπὸ confunduntur, raro ἐς et ὑπό.

Iam videamus de aliis quibusdam locis; IV, 29, 3. dudum margini exemplaris mei adscripseram ἢ πρὸς ἅπαντα ἑώρων χρωμένους αὐτούς; idem quum offerat Lb nolim diutius conservare vulgatum ἅπαντας. — Idem vocabulum III, 1, 8. in mendo cubat: τὰ δὲ λοιπὰ διειστήκει σφίσιν ἐπὶ πάντα τὰ βουλεύματα; haud inepte Bekkerus coniicit ἐπίπαν τὰ βουλεύματα; aptius fortasse ἐπὶ παντὶ τὰ βουλεύματα. — — IV, 7, 4. ἐξεστρατεύοντο οὖν καὶ οὗτοι; num haec sana sunt? vix credo; praestat certe καὶ αὐτοί. – IV, 14. fin. Μεσσηνίους δὲ οἶδα αὐτὸς ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς Ἀριστομένην Νικομήδους καλοῦντας; ad argumenti vim hoc *ipse scio* nihil utique facit; at si *ipsi Messenii*, qui Ἑλλήνων τοῖς πολλοῖς opponuntur, Aristomenem Nicomedis filium nuncupabant, sane robur quoddam accederet; quare Μεσσηνίους δὲ οἶδα αὐτοὺς legendum suspicor. In his rebus saepius peccatum videtur ut sunt proni ad confusiones librarii; sic IV, 26, 7. in verbis στρατηγεῖν δὲ αὐτὸν οἱ Ἀργεῖοι τὸν Ἐπιτέλην καὶ Μεσσήνην ἀνοικίζειν ᾕρηντο, male me habet emphaticum illud αὐτὸν τὸν Ἐπιτέλην; erat quum τὸν Ἐπιτέλην glossema ad αὐτὸν putarem, nunc facilior et concinnior mihi videtur oratio mutato αὐτὸν in αὐτῶν.[a]) — Locum V, 13, 4. (ubi vid. not. 12.) ex parte, quod spero, emendatum edidimus, at nondum ad integritatem restitutum. Pausanias in formulis sibi constans saepe dicit ἤκουσα δὲ καὶ τοιόνδε, λέγεται καὶ τοιόνδε; nunquam quantum reminiscor λέγεται καὶ τοῖον; quare nisi reliquorum codicum vestigia obstarent, lectionem τοιοῦτον sine haesitatione vulgatae praeferrem. At quum δὲ, quod post προαγορεῦσαι inserunt PcAgVabLb, nullam habere videatur causam idoneam, e fine versus antecedentis in locum alienum depressam esse particulam haud improbabilis est coniectura; auget suspicionem reliqua huius loci varietas haud ambigue versuum confusionem indicans. Non fortuitam enim sed e scriptura eius codicis unde nostri fluxerunt nescio qua,

---

a) Occasione hac data corrigo locum commentarii nostri, V, 10. not. 6. La non αὐτοῦ τοῦτο habet, sed αὐτοῦ sine τοῦτο.

derivandam esse varietatem *μηκυνομένου*, *κυνουμένου*, *μηκέτι* mihi certe non est dubium. Ne igitur pereat *ἔτι* illud, quod nullo modo ex *υνομένου* ortum cogitari potest, sic a Pausania scriptum crediderim: *λέγεται δὲ καὶ τοιόνδε ἔτι· μηκυνομένου τοῦ πρὸς Ἰλίῳ πολέμου προαγορεῦσαι αὐτοῖς τοὺς μάντεις.* — IV, 1, 1. in editione nostra legitur: *ὅροι κατὰ τὴν Γερηνίαν εἰσὶν ἡ ἐφ' ἡμῶν ὀνομαζομένη Χοίριος νάπη.* Articulus post *εἰσὶν* e coniectura additus est; addendum fuisse Tibi concedo, at hoc loco nego. Messeniam alios olim habuisse terrae fines refert Pausanias neque vero, quod innuit lectio recepta, Choerio saltui aliud olim fuisse nomen; quare *ἡ ἐφ' ἡμῶν ὀνομαζομένη* auctoris opinioni plane contrarium esse videtur; equidem capitis 30 initium respiciens *εἰσὶν ἐφ' ἡμῶν ἡ Χοίριος νάπη* scribo. — IV, 2, 3. not. 15. *λόγος* sic nude sine articulo a Pausania scriptum vix crediderim; quum reliquis locis ubi eadem formula recurrit *ὁ λόγος* inveniatur, equidem cum Bekkero addo articulum. — IV, 3, 2. not. 6. Probo lectionem a Lab oblatam *Τρίκκαν τε καλοῦσιν.* — IV, 13, 1. not. 3. scribo *ἐνράξαντες* cum BPcdAgLb. — IV, 25, 4. not. 10. in editionibus legitur *μετεβουλεύετο δὲ δή σφισι καὶ αὐτίκα ἐπὶ Μεσσηνίους τρέπονται τοὺς ἐν Οἰνιάδαις.* Bekkerus *μεταβεβούλευτό τε δὴ* scribendum censet; plusquamperfectum non omnino videtur necessarium; at alteram emendationis partem quum sexcenties *δὲ δὴ* pro *τε δὴ* inveniatur haud cunctanter probo; exemplum ne longe quaeram vide V, 3. not. 20. At nondum sanus est locus; codices enim omnes *σφίσιν αὐτίκα* habent omisso *καὶ*, quod igitur a Musuro inventum videtur, non inepte fateor. Excidisse copulam et margini adscriptam ab aliis neglectam, ab aliis loco inepto insertam esse docet codicis Vb exemplum in quo post *τρέπονται* immigravit in textum. Quam facile *καὶ* in *ν* mutatum adhaeserit voci praecedenti in praefatione voluminis primi vidimus; at quum *αὐτίκα* aptius cum *μετεβουλεύετο* copulari mihi videatur coniecturam propono haud minus facilem: *μετεβουλεύετό τε δή σφισιν αὐτίκα καὶ ἐπὶ Μεσσηνίους τρέπονται τοὺς ἐν Οἰνιάδαις.* Absorpta est particula a praecedente *αὐτίκα.* — IV, 26, 6. (not. 16. 17.) sic legitur sine ulla offensione: *καὶ ἣν ἐξ ἀνθρώπων γένῃ ἔγωγε, ὦ Θηβαῖε, ποιήσω μὴ*

ποτε ἀνώνυμον μηδὲ ἄδοξόν σε γενέσθαι. At σε, quod in nullo comparet codice, Musuri industriae debere videmur. Aliam fortasse viam monstrant codicum vestigia; MVa habent ἔστω γε; unde illud σ? Scripsisse Pausaniam puto ἐγώ σε; id in ἔγω γε depravatum a librariis et correctum ab aliis σ

σ
supra versum adscripto (ἐγωγε), male intellecta correctura ἔστω γε procreavit. — IV, 28, 2. not. 4. probo συμβάντος. — Ibidem §. 8. not. 15. scribendum erat me iudice αὐτῶν τὸ μάχιμον ex auctoritate codicis Va. — IV, 30, 1. (not. 3.) scriptum est in editione nostra ἐνταῦθα Ἀβίαν Γλήνου τοῦ Ἡρακλέους τροφὸν ἀποχωρῆσαι cum MPcRLab; nolim equidem adversari propter codicum fidem; horum enim, quod ingenue fateor, in arte critica maior est penes me quam omnium vasculorum Canini effossorum auctoritas; at quid accuratius examinanti locum in mentem mihi venerit Te celare nolo. Primum enim aptius nostro loco Hylli nutricem quam Gleni (cuius commemoratio habet nescio quid miri) nominari, non erit, puto qui neget. Deinde (nam eiusmodi observationibus res non absolvitur) Te non latet multis Pausaniae locis ubi Hylli occurrit memoria eam esse varietatem ut alii codices simplici, alii geminata litera exarent nomen; conf. praeter notam editionis nostrae praecedentem I, 35, not. 45. IV, 2. not. 4. Porro quam facile Υ maiusculum abeat in γ ipsa literarum docet figura, ita ut commutatio literarum Υλ et γλ rationibus palaeographicis affatim confirmata videatur; longius sane abit ην, at nec haec confusio sine exemplis est; VIII, 5. not. 4. videmus codicem La Ὕλλον depravasse in ὕλην, quod addita genitivi terminatione quam pronum sit ad γλήνου haud difficile est perspectu, et confirmatur varietate notae praecedentis ubi eiusdem Hylli nomen in γλύνου et γλίνου corruptum est. Codex Va correcturam cum corrigendo copulans ὕλλου γλήνου exhibet. Quam singulares vero interdum inveniantur corruptelae docet lectio codicis Ag, quam etiam marg. Pc habet, τηλεγόνην τὴν ἡρ. pro ὕλλου (γλήνου) τοῦ ἡρ. Unde hoc monstrum? Scis quid mihi videatur? Aliquot lineis post La habet τὰ δὲ ἐς τὴν λεγόνην; eadem lectio in antiquiore quodam codice inventa et margini correctura τηλεγόνην adscripta est, quae deinceps loco alieno in

contexta immigravit. — IV, 14, 4. in editione nostra, quod doleo legitur quod in reliquis praeter B: *δεύτερα δὲ φόρον μὲν οὐδένα ἐπέταξαν εἰρημένον, τῶν δὲ γεωργουμένων τροφῶν σφίσιν ἀποφέρειν ἐς Σπάρτην* [recte quae sequuntur] *πάντων τὰ ἡμίσεα.* Si codicum lectionem respicimus a Bekkero expressam facile videmus *τῶν δὲ γεωργουμένων* Musuri esse coniecturam eamque si recte iudico sinistram; mihi vero aperta corruptela praeferenda videtur obductae et laevigatae, quare Bekkerum laudo qui impeditam codicis lectionem coniecturae dubiae praetulerit. At loci medela in promtu est; compendia, quibus *ειν* et *ον* exarantur, directione tantum differunt (῞ et ″); iam si pro *ἀπέφερον* ob compendium male intellectum *ἀπεφέρειν* scriptum erat, permutatio literarum *ο* et *ε* sponte sequi debuit. Etiam pro inepto illo *τροφῶν* facili mutatione nomen repono aptissimum; sic enim scribo: *οἱ δὲ τῶν γεωργουμένων φόρον σφίσιν ἀπέφερον ἐς Σπάρτην πάντων τὰ ἡμίσεα.* — IV, 34. not. 30. recipi debuit me iudice *Ἑρμιόνι.* — IV, 8, 11. *τὰ δὲ μέσα ἀμφοτέροις, ᾗ Λακεδαιμονίων ὁ Εὐρυλέων, Μεσσηνίοις δὲ Κλέονις ἡγεῖτο, ἰσοπαλῶς μὲν ἠγωνίζοντο, διέλυσε δὲ ἀπ᾽ ἀλλήλων καὶ τούτους ἐπελθοῦσα ἡ νύξ.* Sic habent editiones; at subest nescio quid salebrosi; locum esse turbatum probant etiam codices. Ab interpolatione profectum esse *ᾗ* non absurda est coniectura, confirmata codice La; quum particula loci desiderari videretur, inseruerunt alii *ᾗ*, alii *ὅπου*, quae copularunt alii *ᾗ ὅπου* s. *ἥπου* (*ᾗπου*) scribentes. Optione data equidem *ὅπου* praetulerim; at profundius cubare mendum suspicor. In mentem olim mihi venit *τὰ δὲ μέσα ἀμφοτέροις Λακεδαιμονίων ὁ Εὐρυλέων Μεσσηνίοις δὲ Κλέονις ἡγεῖτο· ἰσοπαλῶς μὲν ἠγωνίζοντο οὗτοι, διέλυσε κ. λ.* Facile *οὗτοι* a praecedente *οντο* absorbebatur. Non placet? Da meliora. — V, 7, 9. erunt fortasse quibus correctura nostra (not. 31.) iusto videatur audacior; ne inauditam rem nos conari illi putent, conferant confusionem geminam IV, 19, not. 9. — Locus controversus est IV, 15, 1. ubi Tu expulso Tlesia archonte eponymo Lysiam introduxisti, e vestigiis codicis Va qui habet *λησίας*, et ex auctoritate Palmerii Ms. qui e Marmore Pario hoc nomen Pausaniae reddendum existimat. In partes Tuas vocare poteras Clintonum Fast. Hell. I, p. 184. cuius verba appono: „The archon Lysias is placed by the Parian Marble No. 34 two

years below the date of Creon; ἀφ' οὗ....ο...υ..—.. ἔτη ΗΗΗΗΔΙΙΙΙ ἄρχοντος Ἀθήνησι Λυσι.. As the date of Creon, when rectified, was 683, the date of Lysias will be B. C. 681. Called *Tlesias* by Pausan. IV, 15, 1. who places Tlesias two years, according to his own computation, below Creon. Scaliger Ὀλ. ἀναγρ. p. 314. at Ol. 53, 4. marks *Τλησίας. ἀρχὴ τοῦ δευτέρου Μεσσηνιακοῦ πολέμου.* and again at Ol. 24, 3. *Κρέων πρῶτος ἐνιαύσιος ἄρχων.* without adverting to the inconsistency. Corsini, who had rightly shewn F. A. Tom. I. p. 8. 9. that Pausanias dated the decennial and annual archons higher than other authors, yet argues Tom, III, p. 37. that Tlesias was a distinct archon from Lysias, and places him at the next year to Creon B. C. 682, because he supposes Tyrtaeus to by mentioned in No. 34 of the Marble, and because the transactions of Tyrtaeus agree better, in his opinion, with this date: Res Lysiae anno consignatae uno serius anno contigisse videntur quam quae Tlesiae anno contigerant. But Tyrtaeus is there inserted *upon coniecture*, and, as Tlesias in Pausanias is at the same distance from Creon as Lysias in the Marble, there can be little doubt that *Τλησίας* is a corruption of *Λυσίας*." Haec Clintonus doctissimus. Argumentatio Tua eo potissimum innititur, quod inscriptioni lapidi incisae maiorem auctoritatem esse tribuendam affirmas quam literae scriptae, praesertim ubi codices ex uno fluxerunt fonte iique e corrupto corrupti; quare codices omnes (quorum tamen unus ad *Λυσίας* deducat) praetereaque Eusebium, (ex eodem enim derivari fonte) pro una tantum auctoritate contra unam Marmoris esse numerandos. Quae subtiliter a Te et Clintono disputata cur a mea opinione abducere me non potuerint iam audi. Omnino in tanta nominum et rerum gestarum diversitate, quae plerasque antiquitatis narrationes turbat, lubrica mihi minimeque tuta eorum videtur ratio qui nimii aequabilitatis amatores ad concordiam redigere student ab aliis aliter narrata. Non singuli scriptores sibi constant, nedum tota antiquitas. Quare ne auctorem libri ipsum corrigere nec aliena inferre videamur, quod nostri nunquam est arbitrii, terminis angustis circumscribendam et ad examen accuratum eius scriptoris, imo eius loci, quem tractamus, restringendam esse crisin mea quidem fert opinio. Iam si propius accedimus ad locum nostrum nemo sane si eum per se spectamus ob

solam codicis Va varietatem, quae, quod facile mihi concedes, acque bene e nomine rariore Tlesiae ac e tritissimo Lysiae corrupta cogitari potest, depulso Tlesia Lysiam restituet. At Lysiam habet Marmor Parium. — Quid inde? Habeat sibi; Lysiam Marmor appellat, Tlesiam Pausanias. Palmerii autem vacillat auctoritas; parum enim sibi constans, ad nostrum locum, Pausaniae Lysiam reddendum, ad Marmor Parium (Exerc. p. 700.) in Chronico Tlesiam restituendum esse docet. Clintonus rationibus maxime permotus chronologicis, quae quam sint lubricae in tanta antiquitate ipse vides, corrigendum Pausaniam existimavit; illae ipsae autem rationes quum Pausaniae annus et Chronici epocha non in idem incidant tempus, unde de *hominibus diversis* loqui utrumque prona est coniectura, longe absunt ab ea firmitate et quasi rotunditate, quae omne dubium eximat. Ut autem Tibi concedam alterum nomen ad alterum esse refingendum, Tu invicem mihi dabis id nomen retinendum esse, quod firmissima nitatur auctoritate. Pro Tlesia pugnant Pausanias et Eusebius (hunc ex illo hausisse Tu non probasti); pro Lysia venia Tua sit dictum, nemo. Lapidis enim recuso auctoritatem; miraris? at quidni recusem? Omnes Chronici editiones inspicere mihi non contigit; at plerasque ad exemplar Seldenianum expressas esse vix dubium mihi videtur; Seldeni equidem fidem nolo suspectam reddere; at illi aevo sua propria si fuit laus, religionis et rerum vel minimarum curae ambitio non fuit. Nostris temporibus lapis denuo examinatus et nomen illud ambiguae fidei inventum est; alii enim in parte eius posteriore, alii in anteriore offenderunt; sic editum vides apud Wagnerum *Λυσι*[*ου*], apud Clintonum *Λυσι*...; Boeckhii autem collationi si fidem habemus in lapide pars anterior est ambigua; Corp. Inscr. II, p. 301, vers. 49. legimus [*Τλη*]*σία*, p. 306, col. 1, fin. [*Τ*]λ[*η*]*σία*. Quae scriptura quamvis (nisi fallor) e Boeckhii coniectura profecta („Probabilius opinor est in hac nominum similitudine, *Λυσία* Seldenum male legisse pro *Τλησία*, ut coniecit iam Palmerius; itaque dedi *Τλησία*“ verba sunt Boeckhii p. 307, col. 1.) cum altera illa coniuncta, satis probare videtur, Chronici lectionem extra dubitationem neutiquam esse positam. Quare omnibus perpensis rationibus Tlesiam Pausaniae esse restituendum censeo; de Chronici Parii lectione alii videant. — V, 18, 6. *οἱ δὲ συνιέναι φασὶν ἐς ἀγῶνα τὰ στρατιωτικὰ, Πυλίους δὲ εἶναι καὶ*

Ἀρκάδας παρά τε Φιγαλίαν πόλιν καὶ ποταμὸν μαχομένους Ἰάρδανον. Sic editum est; at in nullo codice legitur *Φιγαλίαν*; plerique in *φειγ.* consentiunt, reliqui *φυγ.* offerunt, quod notabile sane videtur in nomine neutiquam obscuro; accedit, quod Phigalia edito et praerupto loco sita remotior est a Iardano amne. Respiciunt ii quorum sententiam refert Pausanias, Homeri locum Il. VII, 132 sq.

— αἲ γὰρ
ἡβῷμ' ὡς ὅτ' ἐπ' ὠκυρόῳ Κελάδοντι μάχοντο
ἀγρόμενοι Πύλιοί τε καὶ Ἀρκάδες ἐγχεσίμωροι
Φειᾶς παρ' τείχεσσιν, Ἰαρδάνου ἀμφὶ ῥέεθρα.

Quare nihil verius, nihil evidentius Heynii correctura *παρά τε Φειὰν πόλιν κ. ποτ. μαχ. Ἰάρδανον*, quae haud cunctanter recipi debebat. De urbe Phea s. Phia variisque de ea opinionibus legendi sunt Strabo VIII, p. 348 (98 Tz.), Eustathius ad Homeri d. l. p. 671 (541). Librarios in locum nominis obscurioris saepe substituere clarius multis comprobari potest exemplis, si quidem operae est pretium comprobare quae ex ipsa rerum natura derivari videntur; quare ne longus sim pauca tantum appono; sic VIII, 46. not. 9. pro *Γέλαν* MVa habent *φιγαλίαν*; IV, 2. n. 13 pro *Οἰχαλίαν* MR *ἰταλίαν*[a]); IV, 17, n. 22. *ἀρκαδίαν* Ag pro *Ἀνδανίαν*; IV, 26, n. 22. *λάκωνα* pro *Καύκωνα* R; IV, 27, n. 20. *ἀθηναίους* pro *Ἀσιναίους* VabRLb et La marg., quae omnino confusio est frequentissima. Ne abuti patientia Tua videar plura cumulare exempla sponte quasi se offerentia supersedeo.

Difficilis est quaestio de constantia et scripturae aequabilitate cum codicum auctoritate concilianda quam exantlare huius scriptionis neque ratio patitur neque spatium; exempla quaedam proferre haud absonum videtur. Ubique formam *ἐς* reposuimus pro *εἰς*, raro sine codice; IV, 4, 3. in *ἐπεισαγαγεῖν* et IV, 7, 3. in *ἐπεισήγαγε* consentiunt edd. codd. (nam eodem deducit corrupta lectio La); quid igitur faciendum? Dubito. — IV, 34, 1. *θαλάσσης* scripsimus cum edd. (praeter B) MVbLab; eiusdem capitis segmento tertio in *θαλάττης* consentiunt edd. codd.; num hoc ferendum ubi

---

a) In transcursu corrigo Plutarchi locum de S. N. V. a Siebelisio ad Paus. III, 17, fin. prolatum: *Σπαρτιάταις χρησθὲν ἱλάσασθαι τὴν Παυσανίου ψυχὴν ἐξ Ἰταλίας μεταπεμφθέντες οἱ ψυχαγωγοὶ καὶ θύσαντες ἀπεσπάσαντο τοῦ ἱεροῦ τὸ εἴδωλον.* Siebelis. corrigit *ἐκ Θετταλίας*; at ille ipse Pausaniae locus docet *ἐκ Φιγαλίας* scribendum esse.

proxime sequentibus versibus quinquies geminatum σ videmus? — IV, 5, 4. (n. 12.) recte, me iudice, edidimus ἕνεκα cum BPcdAg Lab; quum iidem excepto La, eandem formam offerant IV, 4, 8. (n. 32.), εἵνεκα a nobis receptum nolim. VIII, 1. n. 18. VIII, 11, 9. VIII, 23, 5. 41, 3. 42, 11. sine varietate legitur ἕνεκα; VIII, 42. n. 38. X, 6. n. 24. IX, 34. n. 30 est varietas; IV, 8, 2. εἵνεκα sine varietate. Mihi ubique forma ἕνεκα Pausaniae reddenda videtur; at quum in his rebus constantia apud scriptores sequioris potissimum aetatis non raro desideretur invitis eam obtrudere nolim. Alia est ratio in verbis rarioribus; V, 20, 5. sine varietate legimus λιποψυχήσας; IV, 26, 7. sine varietate λειποψυχεῖν; IV, 10, 3 (n. 12.) variat lectio inter λιποψυχήσαντα, λυποψυχήσαντα, λειποψυχήσαντα. Haec est inaequabilitas minime ferenda, utra vero forma probanda optionis potius quam delectus. — X, 5, 1. 16, 2. sine varietate legitur ἀναβασμοί; V, 13, 10. initio sine varietate ἀναβαθμοί; aliquot lineis post in edd. ἀναβαθμοὺς, in PcAgLab ἀναβασμούς (si n. 33. commentarii nostri lin. 4 dicitur „καὶ ἀναβαθμ. VaLa" hoc ad καὶ tantum referendum esse docent praecedentia); V, 21, 2. in BPcAgMVbLa ἀναβασμοὶ, in Lb ἀναβασμὸν, in Va ἀναβαθμοί. Conf. etiam VII, 18, 11. Ubique σμ restituendum est. Aequabilitatem restituendam non censeo si alio loco aliud nomen usurpavit libri auctor. Sic Epaminondae patrem Polymnidem nuncupat Pausanias VIII, 52, 4. IX, 12, 6; Cleommidem IV, 31, 10; in concordiam redigere hos locos mihi Pausaniam ipsum corrigere videtur, quare Bekkeri laudo circumspectionem, qua Κλεόμμιδος retinuit. Si scriptura tantum nominis variis locis differt constantia quantum fieri potest est restituenda, quare v. g. quum V, 7, 6. Παιωναῖον sine varietate habeant edd. codd. eadem forma etiam V, 14, 7. a Vb oblata erat recipienda [a]).

Haec, Vir carissime, perlustranti mihi librum nostrum se obtulerunt; multa Tibi videbuntur levia, quaedam fortasse futilia; si quid inveni approbatione Tua non indignum quo Pausaniae nostri restauratio adiuvetur satis fecisse mihi videor. Tu vale mihique favere perge.

Scrib. Castelli Cattor. d. V. ante Cal. Maii MDCCCXXXVIII.

---

a) De scriptura nominis Ἄλεος V, 5. not. 20. non satis accurate disserimus. Longe plerisque enim libri octavi locis variat lectio, ita ut et Ἄλεος et Ἀλεὸς habeat quo se tueatur. Conf. VIII, 23. not. 2.

ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ

ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΣ

ΜΕΣΣΗΝΙΚΑ.

ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ

ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΣ

ΜΕΣΣΗΝΙΚΑ.

ΜΕΣΣΗΝΙΚΑ[1] SEU LIB. IV.

CAPUT I.

De Messeniorum finibus, saltu Choerio — Messene Triopae filia, quae regioni nomen dedit — regia Messeniorum urbe Andania — primis Messeniae regibus et magnarum dearum initiis a Caucone allatis et a Lyco, Pandionis filio, perfectis — Methapo, omnis generis sacrorum auctore.

Μεσσηνίοις δὲ πρὸς τὴν σφετέραν τὴν ἀπονεμηθεῖσαν[2] 280
ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐς τὸ Λακωνικὸν ὅροι κατὰ τὴν Γερηνίαν εἰσὶν ἡ ἐφ' ἡμῶν ὀνομαζομένη[3] *Χοίριος νάπη.* (2) *Ταύτην τὴν χώραν ἔρημον οὖσαν οὕτω σχεῖν*[4] *τοὺς πρώτους λέγουσιν οἰκήτορας. ἀποθανόντος Λέλεγος ὃς ἐβασίλευεν ἐν τῇ νῦν Λακωνικῇ τότε δὲ ἀπ' ἐκείνου Λελεγίᾳ*[5] *καλουμένῃ, Μύλης μὲν πρεσβύτερος ὢν τῶν παίδων ἔσχε*

Cap. I. Messenii regionis suae ab ea parte, quam ad Laconas pertinere Rex voluit, ad Gereniam fines habent: qui saltus nunc Choerius dicitur. (2) In hac primos incolas vicatim habitasse proditum est. Mortuo autem Lelege, (qui in ea Graeciae parte, quae nunc Laconia dicitur, ab eo vero tunc Lelegia appellabatur, imperavit) e filiis natu maior Myles ei in regnum

1. Tit. *ἀρχὴ τῶν μεσσηνικῶν: δ'*: Pc. *Πανσανίου ἑλλάδος μεσσηνικὰ, λόγος δ'* Ag. *Μεσσηνικὰ* La. *Μεσσηνιακὰ* Lb.

Cap. I. 2. *ἀπονεμεθεῖσαν* MVa. tum *εἰς τὸ* Edd. Codd. Mox *Γερηνίαν* XKFCSBPcAg; *γερουσίαν* A VabMLab. Post *εἰσὶν* distinguunt AXKF; post *ἡμῶν* C; post *νάπη* SB. *ἡ* post *εἰσὶν* inseruimus e coni.

3. *ὀνομαζομένην χοιρωνάπη* La. *χεῖρος* Pc.

4. *ἔχειν* Va. Tum post *ἀποθανόντος* idem inserit *δέ*; mox *ἐν τῇνῦν* (sic) *λακωνικῆς* Va.

5. *Λελεγίᾳ* om. VaMRPdAgLb; in R additur ad marg. *λέγια* La. mox *πολυκύων* id.

τὴν ἀρχήν, Πολυκάων δὲ νεώτερός τε ἦν ἡλικίᾳ καὶ δι᾽ αὐτὸ ἰδιώτης, ἐς ὃ Μεσσήνην τὴν Τριόπα τοῦ Φόρβαντος
2 ἔλαβε[6] γυναῖκα ἐξ Ἄργους. φρονοῦσα δὲ ἡ Μεσσήνη διὰ τὸν πατέρα ἀξιώματι καὶ δυνάμει τῶν τότε προέχοντα Ἑλλήνων οὐκ ἠξίου τὸν ἄνδρα ἰδιωτεύειν. ἀθροίσαντες δὲ ἔκ τε Ἄργους δύναμιν καὶ ἐκ[7] Λακεδαίμονος ἀφίκοντο ἐς ταύτην τὴν χώραν, καὶ συμπάσῃ μὲν ἐτέθη τῇ γῇ Μεσσήνη τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς Πολυκάονος γυναικός. (3) Πόλεις δὲ ἄλλαι τε ἐκτίσθησαν καὶ ἔνθα τὰ βασίλεια κατεσκευάσθη
3 σφίσιν, Ἀνδανία. πρὸ δὲ τῆς μάχης ἣν Θηβαῖοι πρὸς Λακεδαιμονίους ἐμαχέσαντο ἐν Λεύκτροις καὶ τοῦ οἰκισμοῦ Μεσσήνης τῆς ἐφ᾽ ἡμῶν ὑπὸ τῇ Ἰθώμῃ πόλιν οὐδεμίαν πω κληθῆναι πρότερον δοκῶ Μεσσήνην. εἰκάζω δὲ οὐχ ἥκιστα Ὁμήρου τοῖς ἔπεσιν. ἐν μὲν γὰρ[8] καταλόγῳ τῶν ἐπ᾽ Ἴλιον ἀφικομένων Πύλον καὶ Ἀρήνην καὶ ἄλλας καταλέγων οὐδεμίαν πόλιν Μεσσήνην ἐκάλεσεν· ἐν Ὀδυσσείᾳ δὲ δηλοῖ μὲν καὶ[9] ἐν τῷδε ἔθνος καὶ οὐ πόλιν τοὺς Μεσσηνίους ὄντας·

successit: Polycaon, quod erat minor, privatam egit vitam ad illud usque tempus, quo Argivam uxorem duxit Messenen Triopae filiam, Phorbantis neptem. Ea, patris dignitate et opibus, quibus ille tunc prae ceteris Graecis maxime florebat, elata, virum in ordinem redactum perpeti non potuit. Comparatis itaque ab Argis et Lacedaemone auxiliis, in hanc ipsam regionem Polycaon invasit, deque uxoris nomine Messenen universam nominavit. (3) Urbes vero et alias condidit, et in qua regni sedem esse voluit, Andaniam. Nam antequam Thebani ad Leuctra proelium cum Lacedaemoniis commisissent, atque inde Messenen, quae hac etiam aetate exstat, sub Ithome condidissent, nullam omnino existimo urbem eo nomine nuncupatam. Adducor autem non minimum Homeri versibus. Nam ille in populis enumerandis, qui ad Ilium *suos quisque duces secuti* venerunt, Pylon, Arenen, et alias nonnullas recensens, nullam prorsus Messenes mentionem fecit. Satis vero aperte idem in Odyssea, populum fuisse, non civitatem unam Messenios significat:

6. ἔλαβεν Ag.
7. ἐκ om. La. mox τῇ γῇ Μεσσήνῃ FCSB ex em. Sylb., Lab; τῇ γῇ Μεσσήνῃ AXK. Deinceps κατεσκευάσθησαν La.
8. γε LbAgPdVa; tum ἐπ᾽ Ἴλ. BPcAg; ἐς Edd. rell. PdVabMLab.
9. καὶ om. Ag. Sq. καὶ post ἔθνος om. La.

Μῆλα γὰρ ἐξ Ἰθάκης[10] Μεσσήνιοι ἄνδρες ἄειραν,

σαφέστερον δὲ ἔτι περὶ τοῦ τόξου λέγων τοῦ Ἰφίτου· 4

Τὼ δ' ἐν Μεσσήνῃ ξυμβλήτην ἀλλήλοιϊν,
Οἴκῳ ἐν Ὀρτιλόχοιο.

τοῦ γὰρ Ὀρτιλόχου τὸν οἶκον ἐν τῇ Μεσσήνῃ πόλισμα εἴ- 281
ρηκε[11] τὰς Φηράς, καὶ τόδε ἐξηγήσατο αὐτὸς ἐν τῇ[12] Πει-
σιστράτου παρὰ Μενέλαον ἀποδημίᾳ·

Ἐς Φηρὰς δ' ἵκοντο Διοκλῆος ποτὶ δῶμα,
Υἱέος[13] Ὀρτιλόχοιο.

(4) Πρῶτοι δ' οὖν βασιλεύουσιν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ Πολυ- 5
κάων τε ὁ Λέλεγος καὶ Μεσσήνη γυνὴ τοῦ Πολυκάονος.
παρὰ ταύτην τὴν Μεσσήνην τὰ ὄργια κομίζων τῶν μεγάλων
θεῶν Καύκων[14] ἦλθεν ἐξ Ἐλευσῖνος ὁ Κελαίνου τοῦ Φλυ-
οῦ. Φλυὸν δὲ αὐτὸν Ἀθηναῖοι λέγουσι[15] παῖδα εἶναι Γῆς·

Nam pecus ex Ithaca rapuit Messenia pubes.

Apertius vero ubi de Iphiti arcu loquitur:

Illi in Messena sibi in aedibus occurrerunt
Ortilochi.

Ortilochi domum in Messenia parvum oppidum Pheras innuit: quod ipsemet exponit, quo loco de Pisistrati ad Menelaum adventu agit:

Iam Pheras veniunt magni sub tecta Dioclis,
Qui satus Ortilocho.

(4) Primi igitur huius regionis imperium Polycaon Lelegis filius, et uxor eius Messene tenuerunt. Ad hanc ipsam Messenen magnarum dearum initia Caucon Eleusine veniens deportavit. Fuit Caucon Celaeni filius, Phlyi nepos. Phlyum ipsum Athe-

10. ἠθάκης Ag. — Od. φ, 18. Mox τῶ δ' ἐν VbLb. τῶν δ' ἐν La. συμβλήτην Va. ξυμβλήτην — Μεσσήνῃ om. La. tum ἀλλήλοισιν MVab. Seq. ἐν om. Pc. — Od. φ, 15.

11. εἴρηκεν VbM. φερὰς La.

12. τῇ om. MVbLab. πεισιστράτῳ La. mox ἐς φερὰς δι' ἤκοντο La.

13. υἐος Lb. ἀντιλόχοιο Ag. — Od. γ, 487. — Sqq. καὶ Μεσσήνη γ. τ. Πολυκάονος La.

14. Καύκων om. Vb. mox Κελαινοῦ AXKFCLab. Κελέου coni. Palmer. MS. Κελαίνου SB. Κολαίνου coni. S e cap. 34, 8. *Clini filius* Am.; unde Κλείνου coni. Pors. in Tracts. Tum φλοιοῦ. φλυιὸν δὲ La.

15. καλοῦσιν Ag. λέγουσιν M. εἶναι γῆν Lb.

ὁμολογεῖ δέ σφισι[16] καὶ ὕμνος Μουσαίου Λυκομίδαις ποι-
6 ηθεὶς ἐς Δήμητρα. τὴν δὲ τελετὴν τῶν μεγάλων θεῶν Λύκος ὁ Πανδίονος[17] πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον Καύκωνος προήγαγεν ἐς πλέον τιμῆς· καὶ Λύκου δρυμὸν ἔτι ὀνομάζουσιν ἔνθα ἐκάθηρε[18] τοὺς μύστας. καὶ ὅτι μὲν δρυμός ἐστιν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ Λύκου καλούμενος, Ῥιανῷ τῷ Κρητί ἐστι πεποιημένον·

Πάρ τε τρηχὺν[19] Ἐλαιὸν ὑπὲρ δρυμόν τε Λύκοιο.

7 (5) Ὡς δὲ ὁ Πανδίονος[20] οὗτος ἦν Λύκος, δηλοῖ τὰ ἐπὶ τῇ εἰκόνι ἔπη τῇ Μεθάπου. μετεκόσμησε γάρ καὶ Μέθαπος[21] τῆς τελετῆς ἔστιν ἅ. ὁ δὲ Μέθαπος γένος μὲν ἦν Ἀθηναῖος, τελετῆς δὲ[22] καὶ ὀργίων παντοίων συνθέτης. οὗτος
282 καὶ Θηβαίοις τῶν Καβείρων τὴν τελετὴν κατεστήσατο. ἀνέθηκε δὲ καὶ ἐς τὸ κλίσιον[23] τὸ Λυκομιδῶν εἰκόνα ἔχουσαν

nienses e Terra genitum memorant: quibus facile assentitur Musaei hymnus Lycomidis factus in Cererem. Magnarum vero dearum initia, multis post Cauconem annis, Lycus, Pandionis filius, quam augustissima, quamque celeberrima ut essent, effecit. Lucum hac etiam aetate Lyci nominant, ubi ille antistites mysteriorum lustravit. Et esse in Messenico agro saltum qui Lyci dicitur, testatur eo versu Cretensis Rhianus:

Horrentemque Lyci saltum, iugaque aspera Elaei.

(5) Quod autem hic Lycus Pandionis fuerit filius, aperte declarant versus, qui sunt ad Methapi effigiem. Nam et Methapus quosdam initiorum ritus reformavit. Fuit hic quidem Atheniensis patria, initiorum, orgiorumque, et cuiusvis modi sacrorum designator. Idem vero et Cabirorum Thebanis initia constituit, et iuxta Lycomidarum septum imaginem cum inscriptione dedica-

16. σφισιν Vb. mox Λυκομήδαις et §. 7. Λυκομηδῶν voluit F, recepit C. Λυκομίδης MLb. λυκομήδης Va. λυκομίδας Vb. Λυκοδρυμίδαις coni. Sylb. ut sint παρὰ τὸν τοῦ λύκου δρυμόν.

17. πανδίωνος, ο super ω, Pd. mox καύκονος La.

18. ἐκάθαιρε CS. ἐκάθυρε (η supra υ) Vb. mox καὶ ἔτι Pd; mox τῷ κρατὶ Va.

19. τρηχὴν Ag. τροχὺν Pd.

20. πανδίωνος PdLb. mox μεθασπου, σ expuncto, sine accentu Ag.

21. καὶ ὁ μεθάπης Pd. μέθεπος (α supra ε) Vb. τῆς τελευτῆς Lb. Sq. μὲν om. Pc.

22. τελετῆς δὲ καὶ ὀργίων παντοίων CSB. τελετῆς καὶ ὀργ. καὶ παντοίων AXKFVb. τελετῆς δὲ καὶ ὀργ. καὶ παντ. VaPcAgLab; silet M. τελετῆς τε καὶ ὀργ. παντοίων coni. K, probante F. τελετῆς καὶ ὀργίων καὶ παντοίων ὕμνων coni. Coraes.

23. κλήσιον AXKFVabLa; κλί-

ἐπίγραμμα ἄλλα τε[24] λέγον καὶ ὅσα ἡμῖν ἐς πίστιν συντελεῖ τοῦ λόγου·

8 Ἥγνισα δ' Ἑρμείαο[25] δόμους * τε κέλευθα
* Πατρὸς[26] καὶ πρωτογόνου Κούρας, ὅθι φασὶ
Μεσσήνην θεῖναι μεγάλαισι θεαῖσιν ἀγῶνα
Φλυάδεω[27] κλεινοῖο γόνου Καυκωνιάδαο.
Θαύμασα[28] δ' ὡς σύμπαντα Λύκος Πανδιόνιος φῶς
Ἀτθίδος ἱερὰ ἔργα παρ' Ἀνδανίῃ[29] θέτο κεδνῇ.

τοῦτο τὸ ἐπίγραμμα δηλοῖ[30] μὲν ὡς παρὰ τὴν Μεσσήνην 9
ἀφίκοιτο ὁ Καύκων ἀπόγονος ὢν Φλυοῦ, δηλοῖ δὲ καὶ τὰ

vit. Ea inscriptio quum alia, tum in primis, quae ad Methapum pertinent, testatur:

Mercuriique vias lustravi, ac tecta parentis:
Primigenae populis monstravi sacra puellae:
Hic ubi magnarum instituit ludicra dearum
Messene, a Caucone Phlyi commissa nepote.
Miror, cuncta Lycus quare Pandione cretus
Andaniam magnis portarit mystica Athenis.

Indicat inscriptio, ad Messenen venisse Cauconem Phlyi nepotem: alia praeterea de Lyco, et illud in primis, veterem initio-

σιον CSBMPcLbAgVict. κλείσιον coni. Sylb. tum λυκομήδων AgPd Lb; λυκομίδων Va. λυκομηδῶν Vb La.

24. τε om. La. λέγων PdAgMVb Lab; λόγων Va.

25. ἥγνισα La. ἡγνίσατο δὲ ἑρμοιο Ag. δ' Ἑρμοῖο AXKFCPcdVa. δὲ ἑρμοῖο VbLab. δ' Ἑρμείαο SB, ut in Anthol. Pal. T. II. p. 818. *Mercurii* Am. tum δοίμους Vb. Post δόμους et initio versus sequentis lacunam indicavimus duce S. δόμους (μεγάλης) τε κέλευθα C, praeeunte K et Lennepio ad Coluth. p. 150. τέτυκόν vel πέφραδόν τε κέλευθα Buttmannus. δόμους κέλευθά τε Va; δ' Ἑρμείαο δόμους Δηοῦς τε κέλευθα Porson. in Tracts.

26. Πατρὸς AXKFBPcdAgVabM Lab. Ματρὸς CS. Δήμητρος Lennep. Δάματρος Buttmannus et Porson. Tum προτογόνου AgLa. ὅθεν θεοῖσιν La.

27. φλυάνδεω (φλυανδέω sec. exc. nostra) MLa. φλυὰν δέω Fab VaPdLb. Deinde κλεινοίου et per corr. κλεινοῖο Vb. Tum καυκωνίδα AgPd. καυκωνίδαο Va. καυκωνιάδα. ὃ θαυμάσαι Fab. ΚΑΥΚΩΝΑΔΙΔΑΟ et mutata terminatione ΚΑΥΚΩΝΑ ΔΙΔΑΞΑΙ coniicit Lennep. ad Coluth. p. 151. quo admisso γόνον pro γόνου legendum. Φλυαδέω κλείνοιο γόνῳ Καύκωνι δαεῖσαν scribit Porson. Tracts.

28. θαύμασαι M. θαυμάσαι Lb. θαῦμα δ' ὡς (sic) Va. Sq. σύμπαντα om. VbLa. tum πανδιώνιος Ag. πανδιόνιδος La. πανδίονος Pd. Πανδίονος υἱὸς Lennep. φῶς AM PdVb.

29. ἀνδάνῃ AgPdMFabVabLab. κεδνὴ La.

30. „ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐ δηλοῖ, ὡς γέγραφθαι (sic) νῦν. Καυκωνιάδαο γὰρ οὐ σημαίνει Καύκωνα, ἀλλά τινα ἐκ τῶν Καυκῶνος ἐκγόνων.“ *Palmer. MS.* Mox ἀφίκετο AgPd.

ἐς τὸν Λύκον τε ἄλλα, καὶ ὡς ἡ τελετὴ τὸ ἀρχαῖον ην ἐν[31] Ἀνδανίᾳ. καί μοι καὶ τοῦτο εἰκὸς ἐφαίνετο, τὴν Μεσσήνην μὴ ἑτέρωθι, ἀλλὰ ἔνθα αὐτή τε καὶ Πολυκάων ᾤκουν, καταστήσασθαι τὴν τελετήν.

CAPUT II.

Polycaonis filiorum nulla a veteribus fit mentio — de Periere, Melaneo et Oechalia — Perieris filiis Messeniae imperium obtinentibus et Arene urbe — Lyco, qui magnarum dearum initia tradidit, et Apharei filiis — tribus feminis, quae ad tumulos maritorum sese interfecerunt.

Πυθέσθαι δὲ σπουδῇ[1] *πάνυ ἐθελήσας οἵ τινες παῖδες Πολυκάονι ἐγένοντο ἐκ Μεσσήνης, ἐπελεξάμην*[2] *τάς τε Ἠοίας καλουμένας καὶ τὰ ἔπη τὰ Ναυπάκτια,*[3] *πρὸς δὲ αὐτοῖς ὁπόσα Κιναίθων καὶ Ἄσιος ἐγενεαλόγησαν.*[4] *οὐ μὴν ἔς γε ταῦτα ἦν σφίσιν οὐδὲν πεποιημένον, ἀλλὰ Ὕλλου μὲν τοῦ Ἡρακλέους θυγατρὶ Εὐαίχμῃ συνοικῆσαι*[5] *Πολυκάονα υἱὸν Βούτου λεγούσας τὰς μεγάλας οἶδα Ἠοίας,*[6] *τὰ δὲ*

rum sedem Andaniam fuisse. Et consentaneum mihi hoc quoque videtur, Messenen et Polycaonem, in qua urbe suam sibi regiam posuissent, in eadem sacrorum etiam religionem constituere voluisse.

Cap. II. Equidem non mediocre adhibui studium, ut discerem, ecquinam Polycaoni e Messene liberi geniti essent. Evolvi itaque et librum, quae *magnae* Eoeae inscriptae sunt, et Naupactia carmina; omnia praeterea, quae *versibus* Cinaethon et Asius de Gentilitatibus perscripserunt: neque omnino quicquam, huc quod pertineret, comperi. Nam quum magnae testentur Eoeae, cum Polycaone Butae filio fuisse nuptam filiam Hylli

31. *καὶ ἀνδανίαν* Ag. tum *καί μοι καὶ τοῦτο* BPcAgLb; *καί μοι τοῦτο* edd. rell. VabMLa.

Cap. II. 1. *δὲ σπουδῇ* Smai. B ex em. Valck. et Am. *δέ που δὴ* Edd. rell. PcdAgMLb; *δή που δὴ* VbLa; e Va nihil enotavimus. Cf. Iacobs. ad Philostr. Imag. p. 250.

2. *ἐπελεξάμην* BAgPdVaLb; *ἐπεξελεξάμην* Edd. rell. PcVbM(?)La. mox *τάς τε μεγάλας Ἠοίας* Porson. *τάς τε ἢ οἳ καλ.* La.

3. *νῦν πάκτια* MAg; *νῦν πακτία* Lb.

4. *ἐγενεαλόγησαν* CSBAgPcdLa; *ἐγενεαλόγησεν* AXKFVabMLb. — Sqq. *οὐ μὴν — πεποιημένον* om. MLb. *ἔς τε ταῦτα* Ag et *ην σφιν* Va. tum *ὕλου* Lb.

5. *συνηκοῖσαι* La. *πολυκάωνα* Ag.

6. *ἢ οἵας* La. tum *τὰς δὲ* AM Vab; in M supra vers. *τά*.

ἐς τὸν Μεσσήνης ἄνδρα καὶ τὰ ἐς αὐτὴν Μεσσήνην παρεῖ-
ταί σφισιν.[7] (2) Χρόνῳ δὲ ὕστερον, ὡς ἦν τῶν Πολυ- 2
κάονος οὐδεὶς ἔτι ἀπογόνων, ἐς γενεὰς πέντε (ἐμοὶ δοκεῖν)
προελθόντων καὶ οὐ πλέονας,[8] Περιήρη τὸν Αἰόλου βασι-
λέα ἐπάγονται. παρὰ τοῦτον ἀφίκετο,[9] ὡς οἱ Μεσσήνιοί
φασι, Μελανεὺς, τοξεύειν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ διὰ τοῦτο Ἀπόλ- 283
λωνος εἶναι νομιζόμενος· καί οἱ τῆς χώρας τὸ Καρνάσιον,[10]
τότε δὲ Οἰχαλίαν κληθεῖσαν ἀπένειμεν ὁ Περιήρης ἐνοικῆ-
σαι· γενέσθαι δὲ ὄνομα Οἰχαλίαν τῇ πόλει φασὶν ἀπὸ τοῦ
Μελανέως τῆς γυναικός. Θεσσαλοὶ δὲ καὶ Εὐβοεῖς (ἥκει 3
γὰρ δὴ ἐς ἀμφισβήτησιν τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι τὰ[11] πλείω) λέ-
γουσιν, οἱ μὲν ὡς τὸ Εὐρύτιον (χωρίον δὲ ἔρημον ἐφ' ἡμῶν
ἐστὶ τὸ Εὐρύτιον) πόλις τὸ ἀρχαῖον ἦν καὶ ἐκαλεῖτο Οἰχα-
λία· τῷ δὲ Εὐβοέων[12] λόγῳ Κρεώφυλος ἐν Ἡρακλείᾳ πε-

(Herculis filii) Euaechmen, in illis certe nulla prorsus vel de Messenes viro vel de ipsa Messene mentio. (2) Iam vero aetatibus ferme quinque, non amplius (uti mea fert opinio) exactis, quum nullus iam omnino de Polycaonis posteris esset superstes, accersitum aiunt in regnum Messenii Perierem Aeoli filium: ad eum venisse Melaneum, praestantem arcu et sagittis virum, quique ob artis eius excellentiam ab Apolline genitus credebatur. Huic a Periere partem eam regionis attributam, quae Carnasium *nunc*, Oechalia tunc dicta est, accepto scilicet ab uxore Melanei nomine. Thessali vero et Euboeenses (ut omnis ferme est de Graeciae rebus controversa historia) ita inter se dissident, ut illi Eurytium (vicus est hic aetate nostra *prope* desertus) Oechaliam priscis temporibus urbem dicant fuisse. Ab iis, quae hac de re sunt Euboeensium sermonibus prodita, nihil fere dissentit Creo-

7. σφισιν AgVb. σφισι rell. Tum χρώνῳ Vb. Sq. τῶν om. La. ἐμοὶ δοκεῖ id.

8. πλείονας MVa. πλέον Lb.

9. ἀφίκοντο La. mox φασιν Ag Vb.

10. Καρνάσιον CSB ex em. Camer. Καρμάσιον AXKFPcdAgMVab Lab. περιήρας Lb. Mox τῇ πόλει om. Vb; tum θεσσαλὸς M.

11. τὰ om. PcdAgMVaLab; tum λέγων Ag.

12. εὐοέων La. „λείπει ὁ τῶν Εὐβοέων λόγος. Pro Creophylo apud Clement. Strom. ς' est Κλεόφυλος.“ *Palmer. MS.* κρεόφυλος La. κλεόφυλος AgPd. Κρεώφ. μὲν ἐν Ἡρ. πεπ. ὁμολογοῦντα, Ἑκαταῖος δὲ ὁ Μιλήσιος ἐν Σκίῳ, μοίρᾳ τῆς Ἐρετρικῆς. ἔγρ. coni. S. Pro ἐν Ἡρακλείᾳ Bentleius Ep. ad. Mill. p. 62. et Hemsterh. MS. coni. Ἡρακλέα, Sevin. Mem. de l'Acad. VI. p. 480. ἐν Αἰολικῷ. Menag. et Laërt. VIII. 2. ἐν Οἰχαλίᾳ. Bentleio accedens Pors. ὁμολογεῖν praeterea vult. Cf. omnino Creuzer. ad Hecataei fr. p. 5+. Tum Ἑκαταῖος τὲ δὲ Vb.

ποίηκεν ὁμολογοῦντα. Ἑκαταῖος δὲ ὁ Μιλήσιος ἐν Σκίῳ μοίρᾳ[13] τῆς Ἐρετρικῆς ἔγραψεν εἶναι Οἰχαλίαν. ἀλλὰ γὰρ οἱ Μεσσήνιοι τά τε ἄλλα δοκοῦσί μοι μᾶλλον εἰκότα ἐκείνων[14] λέγειν, καὶ οὐχ ἥκιστα τῶν ὀστῶν εἵνεκα τῶν Εὐρύτου,
4 ἃ δὴ καὶ ἐν τοῖς ἔπειτά που[15] λόγος ἐπέξεισί μοι. (3) Περιήρει δὲ ἐγεγόνεσαν ἐκ Γοργοφόνης τῆς Περσέως Ἀφαρεὺς καὶ Λεύκιππος, καὶ ὡς ἀπέθανε[16] Περιήρης, ἔσχον οὗτοι τὴν Μεσσηνίων ἀρχήν· κυριώτερος δὲ ἔτι[17] Ἀφαρεὺς ἦν. οὗτος βασιλεύσας πόλιν ᾤκισεν[18] Ἀρήνην ἀπὸ τῆς Οἰβάλου θυγατρὸς, αὐτοῦ δὲ γυναικὸς τῆς αὐτῆς καὶ ἀδελφῆς ὁμομητρίας· καὶ γὰρ Οἰβάλῳ συνῴκησε Γοργοφόνη, καί μοι δὶς ἤδη τὰ ἐς αὐτὴν ὁ λόγος ἔν τε τῇ Ἀργολίδι ἐδήλωσε
5 καὶ ἐν τῇ Λακωνικῇ συγγραφῇ. ὁ δ᾿ οὖν Ἀφαρεὺς πόλιν τε ἔκτισεν[19] ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ τὴν Ἀρήνην, καὶ Νηλέα τὸν Κρηθέως τοῦ Αἰόλου, Ποσειδῶνος δὲ ἐπίκλησιν, ἀνεψιὸν ὄντα αὐτῷ,[20] φεύγοντα ἐξ Ἰωλκοῦ Πελίαν ἐδέξατο οἴκῳ,

phylus in Heraclea sua. At Milesius Hecataeus in Scio Eretrici agri parte Oechaliam esse scripsit. Verum Messenii quum alias ob rationes probabiliora quam ceteri mihi dicere videntur, tum in primis ob ea, quae de ossibus Euryti posterius commemorabimus. (3) Perieri geniti sunt e Gorgophone, Persei filia, Aphareus et Leucippus. Hi patre mortuo in Messenia regnarunt: auctoritate tamen superior fuit Aphareus. Hic dum regnaret, Arenen urbem condidit, *nomenque ei imposuit* a filia Oebali, uxore sua et eadem sorore ex una et eadem matre genita. Etenim cum Oebalo nupta fuit Gorgophone: ac bis quidem iam de ea nobis sermo fuit in superioribus libris, iis quos de Argolica et Laconica terra conscripsimus. Hic ipse itaque Aphareus et urbem in Messenia Arenen condidit, et Neleum Crethei filium, Aeoli (qui cognomento appellatus est Neptunus) nepotem, patruelem suum, Pe-

13. *μοίρᾳ* B e coni. F, quam confirmat La, qui *μοῖρα* habet. *μοῖραν* Edd. rell. Codd. *ἐν σηΐω μοίραν* (?) Va. Mox *οἰχαλοίαν* La. *ἰταλίαν* MR, ad marg. R *οἰχαλίαν*. tum *τοῦ εὐρύτου, ἃ δεῖ* La.

14. *ἐκείνω* AgPdLb. *ἐκείνῳν* M. *λέγειν ἐκείνω* Va.

15. *μου* AXKFVbLa. *που* CSB PcdVaLbAgM (*πσου* sec. exc. nostra). tum *λόγος* CS, ex coni. F et addito articulo B. *λόγοις* AXKFPcd AgMVabLab. *ἐπέξειμι* AXKFVbLa. *ἐπέξει μοι* M. *ἐπέξεισί μοι* CSBPcd AgVaLb.

16. *ἀπέθανεν* AgPdM; deinde *περιήρεις*, supr. lin. *η*, Vb.

17. *δέ τι* coni. C.

18. *ᾤκησεν* AMVbLab; tum *ἐπὶ τῆς* PcdMAgVabLab. *Οἰβάλου μὲν θυγατρὸς* Porson. *οἰβάλλου* Vb. *αὐτοῦ δὲ* Lb. Tum *συνῴκησεν* M. *γοργοφώνη* La.

19. *ἔκτησεν* Ag.

20. *αὑτῷ* B; *αὐτῷ* Edd. rell. Pd. Tum *πελλίαν* M.

καὶ τῆς γῆς οἱ ἔδωκε[21] τὰ ἐπὶ θαλάσσῃ, ἐν οἷς ἄλλαι τε ἦσαν πόλεις καὶ ἡ Πύλος, ἔνθα καὶ ᾤκησε[22] καὶ τὸ βασίλειον κατεστήσατο ὁ Νηλεύς. (4) Ἀφίκετο δὲ ἐς τὴν Ἀρή- 6
νην[23] καὶ Λύκος ὁ Πανδίονος, ὅτε καὶ αὐτὸς τὸν ἀδελφὸν Αἰγέα ἐξ Ἀθηνῶν ἔφευγε·[24] καὶ τὰ ὄργια ἐπέδειξε τῶν μεγάλων θεῶν Ἀφαρεῖ καὶ τοῖς παισὶ καὶ τῇ γυναικὶ Ἀρήνῃ. ταῦτα δέ σφισιν[25] ἐπεδείκνυτο ἀγαγὼν ἐς τὴν Ἀνδανίαν, ὅτι καὶ τὴν Μεσσήνην ὁ Καύκων ἐμύησεν ἐνταῦθα. Ἀφα- 7
ρεῖ δὲ τῶν παίδων πρεσβύτερος μὲν καὶ ἀνδρειότερος[26]
Ἴδας, νεώτερος δὲ ἦν Λυγκεύς, ὃν ἔφη Πίνδαρος (ὅτῳ πι- 284
στὰ) οὕτως[27] ὀξὺ ὁρᾶν ὡς καὶ διὰ στελέχους θεᾶσθαι δρυός. (5) Λυγκέως μὲν δὴ παῖδα οὐκ ἴσμεν γενόμενον, Ἴδα δὲ Κλεοπάτραν θυγατέρα ἐκ Μαρπήσσης,[28] ἣ Μελεάγρῳ συνῴκησεν. ὁ δὲ τὰ ἔπη ποιήσας τὰ Κύπρια Πρωτεσιλάου φησὶν, ὃς ὅτε κατὰ τὴν Τρῳάδα ἔσχον Ἕλληνες ἀποβῆναι πρῶτος ἐτόλμησε, Πρωτεσιλάου τούτου τὴν γυ-

liae ex Iolco minas fugientem, domo recepit sua, et agri ei partem maritimam assignavit: qua in parte et aliae erant urbes, et Pylos, in qua regiam suam constituit Neleus. (4) Venit autem Arenen et Lycus, Pandionis filius, quo tempore et ipse Aegei, fratris sui, metu Athenis profugit: atque hic quidem magnarum dearum orgia Aphareo et eius liberis et Arenae uxori Andaniam deportata tradidit, *id scilicet secutus*, quod eodem in loco Messenen Caucon initiaverat. Aphareo filii duo fuere: Idas natu maior et virtute praestantior, minor Lynceus. Is (si cui credi possint, quae Pindarus dixisse videatur) oculis fuit tam perspicacibus, ut in quercetis per medios arborum truncos cerneret. (5) Hic an liberos reliquerit, compertum non habeo: Idas quidem filiam habuit Cleopatram ex Marpessa, quae Meleagri uxor fuit. Is qui Cypria carmina fecit, ait Protesilai (qui, quum ad Troadem appulissent Graeci, primus exscensionem facere ausus

21. ἔδωκεν Vb. deinde τὰς PdAg VaLb.

22. ᾤκησεν — νειλεὺς Ag.

23. ἀρίνην M. Tum ὁ λύκος ὁ πανδ. Va.

24. ἔφευγεν — ἐπέδειξεν Ag.

25. σφισιν om. M. tum ἀπεδείκνυτο Vb; deinceps ὅτε VaM et ἀρδανίαν Ag.

26. ἀνδριώτερος Va. mox νεότερος Ag.

27. ὀξὺ οὕτως ὁρᾶν BPcAg. Mox στελ. ὁρᾶσθαι Ag. θεᾶσαι Va. tum δρυῶνος AXKFC; δρυὸς SBMPcd AgLabVa; δρυῶν Vb.

28. μαρπήσης, σ alterum supr. vers., La, h. l. et infra; tum προτεσιλάου τούτου La. πρωτεσιλάου φησὶν τούτου τὴν γυν. Vb, φησιν deleto, omissis ὃς ὅτε — Πρωτεσιλάου. Mox φασὶν εἶναι M.

ναῖκα Πολυδώραν μὲν τὸ ὄνομα, θυγατέρα δὲ Μελεάγρου φησὶν εἶναι τοῦ Οἰνέως. εἰ τοίνυν ἐστὶν ἀληθὲς, αἱ γυναῖκες αὗται τρεῖς οὖσαι τὸν ἀριθμὸν, ἀπὸ Μαρπήσσης[29] ἀρξάμεναι, προαποθανοῦσι πᾶσαι τοῖς ἀνδράσιν ἑαυτὰς ἐπικατέσφαξαν.

CAPUT III.

Apharei domo exstincta, Messeniorum regnum ad Nestorem pervenit — de Aesculapii filiorum expeditione contra Ilium — Nelei posteri ab Heraclidis eiiciuntur et Cresphontes cum Aristodemi filiis de Messenia sortitus fraude illa potitur — de Cresphontis et ceterorum regum urbibus regiis, atque illius nece — Cresphontis filius superstes, Aepytus, ab Arcadibus in regnum restituitur, eiusque posteri Aepytidae appellantur — de Glauco, Aepyti filio, eiusque posteris regnum Messen. obtinentibus.

Ἐπεὶ δὲ τοῖς Ἀφαρέως παισὶ[1] πρὸς τοὺς Διοσκούρους ἐγένετο ἀνεψιοὺς ὄντας μάχη περὶ τῶν βοῶν, καὶ τὸν μὲν Πολυδεύκης ἀπέκτεινεν, Ἴδαν δὲ ἐπέλαβε τὸ χρεὼν κεραυνωθέντα, ὁ μὲν Ἀφαρέως οἶκος γένους παντὸς ἠρήμωτο[2] τοῦ ἄῤῥενος, ἐς δὲ Νέστορα τὸν τοῦ Νηλέως περιῆλθε[3] Μεσσηνίων ἡ ἀρχὴ τῶν τε ἄλλων καὶ ὅσων πρότερον ἐβασίλευεν Ἴδας, πλὴν ὅσοι τοῖς Ἀσκληπιοῦ παισὶν αὐτῶν ὑπή-

est) Protesilai inquam huius uxorem, Polydoram nomine, filiam fuisse Meleagri, Oenei neptem. Si ergo verum est, tres hae mulieres, initio a Marpessa facto, amissis viris semetipsas iugularunt.

Cap. III. At enim posteaquam Apharei liberi cum Gemellis patruelibus suis de pecore dimicarunt, et Lynceum Pollux occidit, Idas vero fulmine ictus fato suo perfunctus est, Apharei domus tota, maribus omnibus consumtis, deleta est: tunc Messeniorum imperium ad Nestorem Nelei filium delatum: penes quem quum cetera omnia, tum vero quae Idae regno continebantur, fuerunt: iis tamen *populis* exceptis, quibus Aesculapii liberi

29. μαρσήπης Ag. μαρπήσης Va. πρ̣ιαποθανοῦσαι La. Mox ἀνδρ. ἐς αὐτὰς ἐπικατέσφ Vb.

Cap. III. 1. παισὶν M.

2. ἐρήμοτο Ag.

3. περιῆλθεν Ag. μεσσήνων La. ὅσσων Vb et ἐβασίλευσεν MVa. Sqq. τοῖς Ἀσκληπιοῦ — καὶ γὰρ om. Vb.

κουον.[4] (2) Καὶ γὰρ τοὺς Ἀσκληπιοῦ παῖδας στρατεῦσαί 2
φασιν ἐπ'[5] Ἴλιον Μεσσηνίους ὄντας, Ἀρσινόης γὰρ Ἀσκληπιὸν τῆς Λευκίππου καὶ οὐ Κορωνίδος παῖδα εἶναι· καὶ Τρίκκαν[6] δὲ καλοῦσιν ἔρημον ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ χωρίον, καὶ ἔπη τῶν Ὁμήρου καταλέγουσιν ἐν οἷς τὸν Μαχάονα ὁ Νέστωρ τῷ ὀϊστῷ[7] βεβλημένον περιέπων ἐστὶν εὐνοϊκῶς· οὐκ ἂν οὖν αὐτὸν μὴ ἐς γείτονα[8] καὶ ἀνθρώπων βασιλέα ὁμοφύλων προθυμίαν τοσήνδε γε ἐπιδείξασθαι. τοῖς[9] δὲ καὶ μάλιστα ἤδη βεβαιοῦνται τὸν ἐς τοὺς Ἀσκληπιάδας λόγον ἀποφαίνοντες ἐν Γερηνίᾳ Μαχάονος μνῆμα, καὶ τὸ ἐν Φαραῖς[10] τῶν Μαχάονος παίδων ἱερόν. (3) Διαπολεμηθέν- 3
τος[11] δὲ τοῦ πρὸς Ἴλιον πολέμου καὶ Νέστορος ὡς ἐπανῆλθεν[12] οἴκαδε τελευτήσαντος, Δωριέων στόλος καὶ ἡ κάθοδος[13] Ἡρακλειδῶν γενομένη δύο γενεαῖς ὕστερον ἐξέ- 285
βαλε[14] τοὺς Νηλέως ἀπογόνους ἐκ τῆς Μεσσηνίας. καί

imperarunt. (2) Aesculapii enim filios e Messenia tradunt ad obsidendam Ilion venisse: natum siquidem Aesculapium Arsinoe Leucippi filia, non Coronide. Ac Triccam sane desertum quendam in Messenia vicum appellant: versus Homeri *in testimonium* afferunt, quibus Machaonem Nestor sagitta percussum solatur. Neque enim, inquiunt, tantam omnino benevolentiae significationem ille dedisset, nisi et vicini et gentilis casu regis commotus fuisset. Confirmantur haec, quae de Aesculapii liberis dicuntur, quod et Machaonis monumentum Gereniae ostenditur, et Pheris fanum Machaonis liberûm. (3) Iam vero confecto bello Troiano, quum diem suum post reditum Nestor obiisset, reduces postliminio Dorienses cum Herculis liberis duabus post aetatibus e Messenia Nelei posteros eiecerunt. Porro haec quasi

4. ὑπάκουον Ag.

5. ἐπ' BPcAg; ἐς Edd. rell. PdVabMLab.

6. τρίκαν Va. τε καλοῦσιν Lab. δὲ καλ. Edd. PcAgVabM.

7. τῷ ἰστῷ Ag. ἐν ὀϊστῷ Pd. τὸν ὀϊστῷ La. — Sq. ἐστὶν om. M. εὐνοηκῶς Vb. εὐνοεικῶς La. Tum οὐκ ἂν αὐτὸν [εἰ] μὴ ἐς Poppo Chrestom. hist. I. p. 377. μὴ μὴ (prius expunct.) La.

8. γείτωνα Ag. Mox τοσὴν δὲ La; sq. γε om. BPcAgLa.

9. τοῖς δὲ Edd. ante B, AgPdVabMLab; τοῖςδε δὲ coni. Coraes. οἷς δὲ BPc?; βεβαιοῦται Vb.

10. Φαραῖς CSB. φεραῖς AXKFPcdAgMVabLab. φηραῖς vult Palmer. MS, ut I, 4. τὸ μαχάονος Ag; μαχάωνος La.

11. διαπολεμιθέντος PdAg. Sq. δὲ om. M. νέστωρος La.

12. ἐπῆλθεν Vb.

13. ἡ κάδος Ag.

14. ἐξέβαλλεν Ag, in Pd alterum λ expunctum. νηλέω La.

μοι ταῦτα ἐγένετο ἤδη τῷ λόγῳ προσθήκη τῷ[15] ἐς Τισαμενόν· πλὴν τοσόνδε ἔτι δηλώσω. Τημένῳ τῶν Δωριέων Ἄργος ἐφέντων ἔχειν, Κρεσφόντης γῆν σφᾶς ᾔτει τὴν Μεσ-
4 σηνίαν ἅτε καὶ αὐτὸς Ἀριστοδήμου πρεσβύτερος. Ἀριστόδημος μὲν οὖν ἐτύγχανεν ἤδη τεθνεώς· Θήρας δὲ ὁ Αὐτεσίωνος[16] τῷ Κρεσφόντῃ μάλιστα ἠναντιοῦτο, τὸ μὲν ἀνέκαθεν Θηβαῖός τε καὶ ἀπόγονος πέμπτος Πολυνείκους τοῦ Οἰδίποδος,[17] τότε δὲ ἐπετρόπευεν Ἀριστοδήμου τοὺς παῖδας θεῖος ὢν πρὸς μητρός· Αὐτεσίωνος γὰρ θυγατέρα Ἀριστόδημος ἔγημεν ὄνομα Ἀργείαν. Κρεσφόντης δὲ[18] (γενέσθαι γάρ οἱ ἤθελε τὴν Μεσσηνίαν πάντως μοῖραν) Τημένου δεῖται,[19] παρεσκευασμένος δὲ τοῦτον τῷ κλήρῳ
5 δῆθεν ἐφίησι. Τήμενος δὲ ἐς ὑδρίαν, ἐνόντος ἐν αὐτῇ καὶ ὕδατος, καθίησι[20] τῶν Ἀριστοδήμου παίδων καὶ Κρεσφόντου τοὺς πάλους ἐπὶ διειρημένοις,[21] μοῖραν ἀναιρεῖσθαι

cumulus quidam eorum fuerunt, qui ad Tisameni res pertinuerunt. Verum et illud restat exponendum. Quum Temeno Dorienses Argos assignassent, ab illis Cresphontes terram sibi Messeniam depoposcit, quippe qui Aristodemo natu fuit maior. Aristodemus enim ipse e vita iam excesserat. Theras vero Autesionis filius maiorem in modum Cresphonti adversabatur, Thebanus ille quidem, Polynicis Oedipi filii atnepos. Tutelam enim is tunc Aristodemi filiorum gerebat, quod eorum erat avunculus: uxorem siquidem duxerat Aristodemus Autesionis filiam nomine Argian. Cupiebat Cresphontes Messeniam sibi assignari: quare Temenum rogat, rem ut sorti committat. Ille in situlam, quum eam iam aqua complesset, sortes mittit, re ita constituta, ut sors utra prior exiisset, illi Messenia adiudicaretur: ac *subdole* quidem Aristodemi liberûm sortem e siccata sole argilla, Cresphontis e coctili laterculo fecit. Quo factum est, ut, illa soluta, haec

15. τῶν Lb. τησαμενὸν Ag. τησαμενῷ Pd. Mox ἀφέντων Vab. ἔχει La.

16. αὐτεσίονος τῷ κρεςφόντι La. ἐναντιοῦτο Ag.

17. οἰδοίποδος Ag.

18. δὲ om. Vb. mox ἤθελεν Ag. ἤθε sq. brevi lacuna M. tum τῆς Μεσσηνίας XK, improbante Sylb. πάντων M.

19. κεῖται Pd. tum παρεσκευασμένως Ag. παρεσκευασμένον τοῦτο La. Sq. δὲ inseruit B. τε inseruit Camerar. [καὶ] παρεσκ. C, iubente F. Post δεῖται maiorem distinctionem posuit S. Mox ἐφίησιν VbAg.

20. καθίησι CSB ex em. K. καθίστησι AXKFPcAgVbMLb. καθήστησι La; e Va nihil enotavimus. τῷ ἀριστ. Lb.

21. διειρημένοις CSB. διηρημένοις AXKFPcdAgLab; δὴ εἰρημένοις coni. Porson. ἐπιδιηρημένοις Vb. διηρημένης Va; ἐπὶ διητημένοις Sylb. tum αἱρεῖσθαι B ex em. Buttmanni, ἀνερεῖσθαι La, ἀναιρεῖσθαι Edd. Codd. rell. ὁποτέρῳ La.

τῆς χώρας προτέρους ὁποτέρων ἂν πάλος ἀνέλθῃ πρότερον. τοὺς μὲν δὴ πάλους[22] ὁ Τήμενος ἐπεποίητο ἀμφοτέρους, ἀλλὰ τοῖς μὲν Ἀριστοδήμου παισὶ [23] ξηρᾶς ὑπὸ ἡλίου, Κρεσφόντῃ δὲ ὀπτῆς[24] πυρί· ὅ τε δὴ τῶν Ἀριστοδήμου παίδων πάλος κατατέτηκτο, καὶ ὁ Κρεσφόντης οὕτω λαχὼν γῆν αἱρεῖται τὴν Μεσσηνίαν. Μεσσηνίων[25] δὲ τῶν 6
ἀρχαίων οὐκ ἐγένετο ὑπὸ τῶν Δωριέων ὁ δῆμος ἀνάστατος, ἀλλὰ βασιλεύεσθαί τε συγχωροῦσιν ὑπο Κρεσφόντου καὶ ἀναδάσασθαι πρὸς τοὺς Δωριέας τὴν γῆν. ταῦτα δέ σφι-286
σιν εἴκειν[26] παρίστατο ὑποψίᾳ πρὸς τοὺς βασιλεύοντας, ὅτι ἦσαν ἐξ Ἰωλκοῦ τὸ ἀνέκαθεν Μινύαι.[27] γυναῖκα δὲ ἔσχε Κρεσφόντης Μερόπην τὴν Κυψέλου, βασιλεύοντος τότε Ἀρκάδων, ἀφ᾽ ἧς ἄλλοι τε δὴ[28] παῖδες ἐγένοντο αὐτῷ καὶ νεώτατος Αἴπυτος. (4) Τὰ δὲ βασίλεια, ἔνθα αὐτὸς καὶ 7
οἱ παῖδες ἔμελλον οἰκήσειν, ᾠκοδομήσατο ἐν Στενυκλήρῳ. τὸ μὲν γὰρ ἀρχαῖον οἱ βασιλεῖς οἵ τε ἄλλοι καὶ ὁ Περιήρης ᾤκουν ἐν Ἀνδανίᾳ, κτίσαντος δὲ Ἀφαρέως Ἀρήνην αὖθις Ἀφαρεὺς καὶ οἱ παῖδες ἐνταῦθα ᾤκησαν· ἐπὶ δὲ Νέστορος

constiterit, et per eam Cresphonti Messenia obtigerit. Neque vero prisci Messenii a Doriensibus eiecti sunt. Nam facile illi et Cresphonti, novo regi, paruerunt, et Dorienses in agri partem receperunt: atque eo libentius, quod invidiosa iam erat apud ipsos regum superiorum potentia, qui erant Minyae ab Iolco oriundi. Uxorem vero Cresphontes Meropen duxit, Cypseli filiam, Arcadum tunc regis; e qua quum alios suscepit filios, tum vero qui natu minimus fuit, Aepytum. (4) Ac sibi quidem et liberis regiam Stenycleri exaedificavit, quum ante reges alii ab initio, et ipse etiam Perieres, Andaniae habitassent. Aphareus quoque postea quam Arenen munivit, in ea cum liberis imperii domicilium habuit. At Nestori eiusque posteris Pylos regia fuit. Post-

22. „πάλους πλίνθου ὁ Τ. Coraes. possis etiam γῆς“ B. tum ἐπεποίοιτο Ag.

23. παισὶν VbAg.

24. ὀπτῷ Vb. Tum ὅ τε B; ὅτε edd. rell. mox κατατέτηκτο Lb, syllaba τα sup. lin. posita; κατετέτηκτο Pors. CSB; κατέτηκτο AXKF PcVbMLa; κατεστήσατο Ag; κατέστηκτο Pd; κατεκέκτητο Va. Seq. ὁ om. Va. κραισφόντης Vb.

25. Μεσσηνίων om. Ag. μεσσηνίων δὴ Vb. mox ὑπὸ τοῦ κρεσφ. καὶ ἀναδώσασθαι La.

26. ἥκειν Vb, εἴκει Va; tum ὑπεροψία AXKFVbM, ὑπεροψίᾳ voluit K, et ita PcdAgLab; ὑποψίᾳ Am., quod probat F, receperunt CS B, nihil varietatis enotavimus e Va.

27. Μινύαι CSB ex em. K; ὁμιλίαι AXKFVabPcMLab; ὁμιλεῖαι PdAg; οἱ Νηλεΐδαι coni. Sylb. quod probat Palmer. MS.

28. δὴ om. La. Sqq. ἐγένοντο — παῖδες om. M.

καὶ τῶν ἀπογόνων ἐν Πύλῳ τὰ βασίλεια ἦν· Κρεσφόντης δὲ ἐν Στενυκλήρῳ τὸν βασιλέα οἰκεῖν κατεστήσατο. Διοικούμενον δὲ αὐτὸν τὰ πολλὰ ἐς χάριν τοῦ δήμου μᾶλλον οἱ[29] τὰ χρήματα ἔχοντες αὐτόν τε Κρεσφόντην ἐπαναστάν-
8 τες καὶ τοὺς υἱοὺς ἀποκτείνουσι τοὺς λοιπούς. (5) Ὁ δὲ Αἴπυτος (παῖδα γὰρ ἔτι ὄντα ἔτρεφεν αὐτὸν ὁ Κύψελος[30]) περιγίνεται μόνος τοῦ οἴκου, καὶ ὡς ἀνὴρ ἐγένετο, οἱ Ἀρκάδες κατάγουσιν αὐτὸν ἐς Μεσσήνην· συγκατήγαγον δὲ καὶ οἱ λοιποὶ βασιλεῖς τῶν Δωριέων, οἵ τε Ἀριστοδήμου παῖδες καὶ Ἴσθμιος[31] ὁ Τημένου. Αἴπυτος δὲ ὡς ἐβασίλευσεν, ἐτιμωρήσατο μὲν τοῦ πατρὸς τοὺς φονέας, ἐτιμωρήσατο δὲ καὶ ὅσοι τοῦ φόνου παραίτιοι καθειστήκεσαν·[32] προσαγόμενος δὲ τοὺς μὲν ἐν τέλει τῶν Μεσσηνίων θεραπείαις, ὅσοι δὲ ἦσαν τοῦ δήμου, δωρεαῖς, ἐς τοσοῦτο[33] προέβη τιμῆς ὡς καὶ τοὺς ἀπογόνους Αἰπυτίδας ἀντὶ Ἡρα-
9 κλειδῶν κληθῆναι. (6) Γλαύκῳ δὲ τῷ Αἰπύτου βασιλεύσαντι μετὰ Αἴπυτον τὰ μὲν ἄλλα ἐξήρκεσε[34] μιμήσασθαι

remo Cresphontes Stenycleri regem habitare voluit. Hunc potentiores, quod populariter nimis plebem esset amplexus, eiusque liberos praeter Aepytum occiderunt. (5) Solus enim Aepytus, quod apud Cypselum maternum avum adhuc puer educabatur, parenti et fratribus superstes fuit. Illum iam adultum Arcades in Messeniorum regnum, et una cum Arcadibus Doriensium reges, Aristodemi videlicet filii, et Isthmius Temeni filius, restituerunt. Aepytus paterno regno recepto patris primum interfectores, quique eius fuerant caedis auctores, ultus est: deinde conciliata sibi obsequiis nobilitate, plebe largitionibus delinita, eo pervenit honoris, ut Aepytidae posteri iam omnes appellati sint, quum ante Heraclidae dicerentur. (6) Huius filius Glaucus, a patre accepto imperio, par illi fuit in omnes ordines officio et

29. ἢ La. tum αὐτόν τε καὶ κρεσφ. VbLa.

30. κυψελὸς Lb. Sq. ὡς om. M VabLa.

31. Ἴσθμιος BPcdMAg; ἰσίμος La; ἰσέμιος RLb; Σίμος AXKFVa, marg. R. σῆμος Vb. Κεῖσος CS, coll. II, 19, 1. ὁ τησαμένου La.

ε α
32. καθεστήκασιν Pd. καθεστήκεσαν VaLab; καθιστήκεσαν Vb. Sq. μὲν om. La; mox εἶναι pro τῶν M. δὲ om. M.

33. τοσοῦτον AgPd. τοῦτο Vb. deinde ἡρακληδῶν Va. ἀντὶ τοῦ ἡρ. La.

34. ἐξήρκεσεν μημήσασθαι Ag; ἐξήρκησε Va. Tum εὐσεβία Vb. mox τὸ ἐπὶ τῇ κορυφῇ om. La.

τὸν πατέρα ἔν τε τοῖς κοινοῖς καὶ πρὸς τοὺς ἰδιώτας, εὐσεβείᾳ δὲ ἐς πλέον προέβη. καὶ γὰρ τοῦ Διὸς τὸ ἐπὶ τῇ 287 κορυφῇ τῆς Ἰθώμης τέμενος, ἄνευ τῶν Πολυκάονος[35] καὶ Μεσσήνης, οὐκ ἔχον παρὰ τοῖς Δωριεῦσί πω τιμὰς, Γλαῦκος ἦν ὁ καὶ τούτοις σέβειν καταστησάμενος· καὶ Μαχάονι τῷ Ἀσκληπιοῦ[36] πρῶτος ἔθυσεν ἐν Γερηνίᾳ, γέρα δὲ ἀπένειμε Μεσσήνῃ τῇ Τριόπα τὰ νομιζόμενα ἥρωσιν. Ἴσθμιος δὲ ὁ Γλαύκου καὶ ἱερὸν τῷ Γοργάσῳ καὶ Νικομάχῳ τὸ ἐν Φαραῖς[37] ἐποίησεν. Ἰσθμίου δὲ γίνεται Δωτάδας, ὃς ἐπίνεια καὶ ἄλλα τῆς Μεσσηνίας παρεχομένης τὸ ἐν Μοθώνῃ[38] κατεσκευάσατο. Συβότας[39] δὲ ὁ Δωτάδα τῷ τε ποταμῷ κατεστήσατο τῷ Παμείσῳ κατὰ[40] ἔτος ἕκαστον θύειν τὸν βασιλεύοντα, καὶ Εὐρύτῳ τῷ Μελανέως ἐναγίζειν ἐν Οἰχαλίᾳ πρὸ τῆς τελετῆς[41] τῶν μεγάλων θεῶν ἀγομένης ἔτι ἐν Ἀνδανίᾳ.

aequitate, deorum vero cultu multo superior. Etenim quum in Iovis fano, quod in Ithomes vertice fuit, apud Dorienses Polycaon et Messene non colerentur, Glaucus, illis ut sui haberentur honores, instituit. Idemque Machaoni Aesculapii filio primus in Gerenia rem divinam fecit, et Messenae Triopae filiae solita heroibus decerni munera dedicavit. *Cuius pietatem* Isthmius eius filius *imitatus,* Gorgaso et Nicomacho Pheris templum erexit. Isthmio Dotadas genitus: qui ad cetera navalia, quae tunc in Messenia fuerunt, unum Mothonae munivit. Succedit Dotadae filius Sybotas. Is ut reges Pamiso amni anniversaria sacra facerent iussit, et ut ante magnarum dearum (quae ipso etiam regnante Andaniae celebrabantur) initia Euryto Melanei filio parentaretur Oechaliae.

35. πολυκάωνος—δωριεῦσιν Ag. οὐκ ἔσχον La.

36. τῷ ἀσκληπίονι ἀσκληπιοῦ Ag. Mox ἀπένημεν Vb.

37. Φαραῖς CSB; Φεραῖς Edd. rell. Codd. Tum ἰσθίου Lb.

38. μεθώνῃ PdAgM (in M super ω est ο, μεθὤνῃ sec. exc. nostra); τῷ ἐν μεθώνῃ Va.

39. συμβώτας PdAg; συβώτας Va. tum δωδότα Ag; δωδάτα Pd; δοτάδα et ω supr. lin., Vb.

40. καὶ MLb. καὶ κατὰ La. mox εὐρώτῳ La.

41. τελευτῆς PdAg. τῶν μεγαρέων La. mox ἀνδηνίᾳ M.

ZBIORNICA Księgozbiorów Zabezpieczonych

CAPUT IV.

Phinta regnante Messenii primum chorum in Delum mittunt et prima inter Messenios et Lacedaemonios discordia exoritur — eius causa narratur — Phintae filiis regnantibus primum bellum Messenicum suscipitur — de bubus Polycharis ab Euaephno venditis, causa belli, narratio.

Ἐπὶ δὲ Φίντα τοῦ Συβότα[1] πρῶτον Μεσσήνιοι τότε τῷ Ἀπόλλωνι ἐς Δῆλον θυσίαν καὶ ἀνδρῶν χορὸν ἀποστέλλουσι. τὸ δέ σφισιν ᾆσμα προσόδιον ἐς τὸν θεὸν ἐδίδαξεν Εὔμηλος, εἶναί τε ὡς ἀληθῶς Εὐμήλου νομίζεται μόνα τὰ ἔπη ταῦτα. Ἐγένετο δὲ καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους ἐπὶ τῆς Φίντα βασιλείας διαφορὰ[2] πρῶτον, ἀπὸ αἰτίας ἀμφισβη-
τουμένης μὲν καὶ ταύτης, γενέσθαι δὲ οὕτω[3] λεγομένης.
2 (2) Ἔστιν ἐπὶ τοῖς ὅροις τοῖς[4] Μεσσηνίας ἱερὸν Ἀρτέμι-
δος καλουμένης Λιμνάτιδος, μετεῖχον δὲ αὐτοῦ μόνοι
Δωριέων οἵ τε Μεσσήνιοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι. Λακεδαι-
μόνιοι μὲν δή φασιν ὡς παρθένους αὑτῶν[5] παραγενομέ-
288 νας ἐς τὴν ἑορτὴν αὐτάς τε βιάσαιντο ἄνδρες τῶν Μεσση-
νίων[6] καὶ τὸν βασιλέα σφῶν ἀποκτείναιεν πειρώμενον κω-

Cap. IV. Iam vero Phinta regnante, Sybotae filio, Apollini primum Messenii sacrum cum virorum choro Delon miserunt. Iis canticum, quo deum salutarent, (Prosodium appellant) fecit Eumelus: et haec certe carmina sola sunt, quae Eumelum fecisse pro comperto habetur. Huius ipsius Phintae temporibus discordiarum semina (incertum quanam ex causa) inter Messenios et Lacedaemonios extitere. Causa tamen huiusmodi prodita est. In Messeniorum finibus Dianae Limnatidis cognomento templum fuit, commune solis Doriensium Messeniis et Lacedaemoniis, nulli praeterea civitati. Ad illud templum missas a se de more virgines violatas a Messeniis Lacedaemonii commemorant, ac regem

Cap. IV. 1. συβώτα — ἐν δῆλον Va. Mox ἀποστέλλουσιν AgPd.
2. διαφορὰ CSBPcdAgVa (?); διάφορα AXKFM(?)Lab; διάφορα πρῶτον Vb.
3. οὔπω VaMLb. λεγομένῳ La.
4. τοῖς Μεσσ. SBPdMVa (?); τῆς Μεσσ. AXKFCPcAgVbLab.
5. αὑτῶν B; αὐτῶν edd. rell. Tum παραγενομένας CSB ex em. K, RAgLb; παραγομένας AXKFVb PcMLa, marg. R. Nihil enotavimus e Va. Tum ἑωρτὴν Vb, βιάσαιτο Va.
6. μεσηνίων R; mox τῶν βασ. Va. ἀποκτείναιεν CSB e coni. Sylb. ἀποκτεῖναι AXKFRVb; ἀποκτεῖναι τὸν MPcAgVaLab.

λύειν, Τήλεκλον[7] Ἀρχελάου τοῦ Ἀγησιλάου τοῦ Δορύσσου τοῦ Λαβώτα τοῦ Ἐχεστράτου τοῦ[8] Ἄγιδος. πρός τε δὴ τούτοις τὰς βιασθείσας τῶν παρθένων διεργάσασθαι λέγουσιν αὑτὰς ὑπὸ αἰσχύνης. Μεσσήνιοι δὲ τοῖς ἐλθοῦσι[9] 3
σφῶν ἐς τὸ ἱερὸν πρωτεύουσιν ἐν Μεσσήνῃ κατὰ ἀξίωμα, τούτοις φασὶν ἐπιβουλεῦσαι Τήλεκλον[10] (αἴτιον δὲ εἶναι τῆς χώρας τῆς Μεσσηνίας τὴν ἀρετὴν), ἐπιβουλεύοντα δὲ ἐπιλέξαι Σπαρτιατῶν ὁπόσοι πω γένεια οὐκ εἶχον, τούτους[11] δὲ ἐσθῆτι καὶ κόσμῳ τῷ λοιπῷ σκευάσαντα ὡς παρθένους ἀναπαυομένοις τοῖς Μεσσηνίοις ἐπεισαγαγεῖν, δόντα ἐγχειρίδια· καὶ τοὺς Μεσσηνίους ἀμυνομένους[12] τούς τε ἀγενείους νεανίσκους καὶ αὐτὸν ἀποκτεῖναι Τήλεκλον· Λακεδαιμονίους δὲ (οὐ γὰρ ἄνευ τοῦ κοινοῦ ταῦτα βουλεῦσαι σφῶν τὸν βασιλέα) συνειδότας ὡς ἄρξαιεν ἀδικίας, τοῦ φόνου σφᾶς τοῦ Τηλέκλου δίκας οὐκ ἀπαιτῆσαι. ταῦτα μὲν[13] ἑκάτεροι λέγουσι, πειθέσθω δὲ ὡς ἔχει τις ἐς τοὺς ἑτέρους σπουδῆς.

etiam suum Teleclum Archelai filium, Agesilai nepotem, Dorysso, Labota, Echestrato, Agide, proavis oriundum, iniuriam propulsare conantem, interemptum: et ipsas quidem virgines dedecus voluntaria morte redemisse. At Messenii *longe diversa fama vulgarunt:* ad templum venientibus primoribus a Teleclo insidias factas. Nam quum Messeniam Lacedaemonii propter agri bonitatem in primis appeterent, disposuisse illum impuberes in morem virginum ornatos cum pugionibus, qui illos ex improviso sedentes adorirentur. Ibi Messenios ad vim arcendam accurrisse, et quum Teleclum ipsum, tum vero impuberes illos omnes occidisse. Lacedaemonios quidem, quod esset facinus publico consilio patratum, conscios a se iniuriam profectam, Telecli caedem ut ulciscerentur in animum non induxisse. Haec ab utrisque prodita sunt: credat vero quisque proinde ac in alterutram sit

7. τήλεχρον Pc. tum Ἀρχελάου XKFCSB. ἀρχαλάδου LabMPc, Ag, in quo primum fuit ἀρκάδου. ἀρχαδάλου Va. τήλεκλον ἀρχάδου τοῦ ἀγ. τοῦ δορύσου τοῦ λαβῶτα Vb. δερύσσου La.

8. τοῦ om. AVabLa. ἄσιδος A VabLbAgPd. ἀσίδος La.

9. ἐλθοῦσιν AgPd.

10. Post Τήλεκλον Cod. Phral. inserit: τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα. tum αἴτιος MVaLb.

11. τούτοις MLb; αἰσθῆτι Vb. ἐπισαγαγεῖν La.

12. ἀμεινομένους Pd. mox αὐτὸν ἀποκτεῖναι Sylb. FCSBMPcdAgVa Lb Cod. Phral. ἀποκτ. αὐτον AX K; αὐτὸν τηλ. ἀποκτ. Vb. τὸν αὐτὸν τήλ. ἀποκτ. La. tum σφῶν βουλεῦσαι M. Deinde συνιδότας Vab.

13. μὲν οὖν Edd. ante B, VabM Lab; οὖν om. BPcdAg. mox λέγουσιν M.

4 (3) *Γενεᾷ*[14] *δὲ ὕστερον βασιλεύοντος ἐν Λακεδαίμονι Ἀλκαμένους τοῦ Τηλέκλου, τῆς δὲ οἰκίας τῆς ἑτέρας Θεοπόμπου τοῦ Νικάνδρου τοῦ Χαρίλλου τοῦ Πολυδέκτου τοῦ Εὐνόμου τοῦ Πρυτάνιδος τοῦ Εὐρυπῶντος, Μεσσηνίων δὲ*[15] *Ἀντιόχου καὶ Ἀνδροκλέους τῶν Φίντα, Λακεδαιμονίων καὶ Μεσσηνίων ἐξήρθη τὸ ἐς ἀλλήλους μῖσος, καὶ ἦρξαν οἱ Λακεδαιμόνιοι πολέμου ἐπιγενομένης*[16] *ἀφορμῆς σφίσιν ἐθελέχθρως μὲν ἔχουσι*[17] *καὶ πολεμῆσαι πάντως ἐγνωκόσιν οὐ μόνον ἀποχρώσης ἀλλὰ καὶ τὰ μάλιστα εὐπροσώπου· μετὰ δὲ εἰρηνικωτέρας γνώμης κἂν διελύθη δικα-*
5 *στηρίου γνώσει. τὰ δὲ συμβάντα ἔσχεν οὕτω.* (4) *Πολυχάρης Μεσσήνιος τά τε ἄλλα οὐκ ἀφανὴς*[18] *καὶ νίκην Ὀλυμπίασιν ἀνῃρημένος (τετάρτην Ὀλυμπιάδα ἦγον Ἠλεῖοι, καὶ ἀγώνισμα ἦν σταδίου μόνον, ὅτε ὁ Πολυχάρης ἐνίκησε) — τούτῳ τῷ ἀνδρὶ ἐγένοντο βοῦς, καὶ (οὐ γὰρ ἐκέκτητο*

studiis civitatem propensior. (3) Post haec, exacta ferme aetate una, Alcamene Telecli filio Spartae imperante, ex altera vero regia familia Theopompo Nicandri filio, qui per posteritatis gradus VI a Charillo, Polydecte, Eunomo, Prytanide, Eurypoute descendit, in Messeniis vero Antiocho et Androcle Phintae filiis, utriusque populi simultas in apertum bellum erupit. Priores Lacedaemonii arma cepere. Causa fuit eiusmodi, ut ad permovendos pacatos etiam et integros animos, nedum odio corruptos et exulceratos, et qui in belli cupiditatem iam plus nimio incubuerant, gravis, et ipsa rei quasi figura aequa videri potuerit: iure tamen et disceptatione controversiam omnem dirimere non fuisset difficillimum futurum, si animi ad pacem *quam ad bellum* fuissent propensiores. Res ita propemodum gesta est. (4) Polychares quidam Messenius fuit, quum cetera minime obscurus, tum vero Olympica palma nobilitatus. Quarta enim Olympiade, quum apud Eleos unicum esset de stadio certamen, victor renunciatus est. Is boves habuit multas: quibus alendis quum

14. *γενεὰ δὴ* Lb. mox *τοῦ ἐννόμου* AMVabLb; mox *ἐρυπῶντος* Ag.
15. *δὲ* om. La. tum *τῶν Φίντα* CSBPcdLaAg, marg. R, ut Sylb. F voluerunt: *τὸν*, p. corr. *τῶν*, *φ.* Lb. *τοῦ φ.* AXKFR. E collationum silentio concludimus in M *τοῦ*, in Vab *τῶν* legi. Tum *λακεδαιμονίων καὶ λακεδαιμονίων καὶ μεσσηνίων* M.

16. *ἐπιγενομένης δὲ ἀφ.* VbLa.
17. *ἔχουσιν* Ag. mox *εἰρηνικωτέρους* Vb.
18. *οὐκ ἀφανὴς, ἣν καὶ* AS. *οὐκ ἀφανὴς ἦν, καὶ* XKFC. *οὐκ ἀφανὴς καὶ* BPcdAgMVabLab. Tum *ὀλυμπίασιν* SBLa; *ὀλυμπιάσιν* edd. rell. VbLb; *ὀλυμπιᾶσιν* M. mox *ἠλίοι* La.

ἰδίαν γῆν ὡς νομὰς ταῖς[19] βουσὶν ἱκανὰς εἶναι) Σπαρ- 289
τιάτῃ σφᾶς δίδωσιν Εὐαίφνῳ βόσκεσθαί τε ἐν ἐκείνου
καὶ μοῖραν εἶναι καὶ Εὐαίφνῳ[20] τοῦ καρποῦ τῶν βοῶν.
ἦν δὲ ἄρα τοιόσδε τις ὁ Εὔαιφνος κέρδη τε ἄδικα ἐπίπρο- 6
σθεν ἢ πιστὸς εἶναι ποιούμενος καὶ ἄλλως αἱμύλος· ὃς
καὶ τότε καταπλεύσασιν[21] ἐς τὴν Λακωνικὴν ἐμπόροις ἀπο-
δόμενος βοῦς τὰς Πολυχάρους ἦλθεν αὐτὸς ὡς Πολυχά-
ρην[22] ἄγγελος, ἐλθὼν δὲ ἀποβάντας ἔλεγεν ἐς τὴν χώραν
λῃστὰς καὶ βιασαμένους αὐτὸν[23] λείαν βοῦς τε ἄγεσθαι καὶ
βουκόλους. ἕως δὲ οὗτος παρέπειθεν, ἐν τούτῳ τῶν τις
βουκόλων ἀποδιδράσκει τοὺς ἐμπόρους, ἐπανήκων δὲ κα-
ταλαμβάνει τε αὐτοῦ[24] παρὰ τῷ δεσπότῃ τὸν Εὔαιφνον
καὶ Πολυχάρους ἐναντίον ἤλεγχεν. ἁλισκόμενος δὲ καὶ 7
οὐκ ἔχων[25] ἀπαρνήσασθαι πολλὰ μὲν αὐτὸν Πολυχάρην,
πολλὰ δὲ καὶ τοῦ Πολυχάρους τὸν παῖδα ἱκέτευε νεῖμαί οἱ
συγγνώμην· ἐν γὰρ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει καὶ ἄλλων ἐνόν-

propria non suppeditarent pascua, locavit eas Spartano homini Euaephno in ipsius agro pascendas, ea mercede, ut esset fructus, qui e bobus perciperetur, particeps. Erat eiusmodi vir ille, ut perfacile quaestui fidem posthaberet: alioqui disertus et blandus. Is mercatoribus, qui in Laconiam navibus venerunt, pecus venundedit; atque inde *quasi inopinatae rei* nuncius ultro ad Polycharen venit, praedones excursione in eum agrum compascuum facta extortaque sibi per vim praeda boves et simul bubulcos abegisse. Interea dum is fallaciter commentum Polychari persuadet, de bubulcis unus a mercatoribus aufugit. Qui reversus Euaephnum ibi apud dominum deprehendit et coram Polychare redarguit. Convictus is quum pernegare non posset, *ad preces confugit*, supplexque id sibi ut ignosceret quum Polycharem ipsum tum eius filium rogabat: magnam enim vim in hominum

19. *νομάς τεβουσὶν* Vb. *τε* binis punctulis notatum. *τοῖς βουσὶν* La.
20. *εὐέφνῳ* Ag; mox *εὐαίφνος* Vb. *κέρδη δὲ ἄδ.* La.
21. *καταπλεύσασιν — ἀποδόμενος* CSB ex em. K. *καταπλεύσας — ἀποδωσόμενος* (*ἀποδοσομένους* Vb. *ἀποδοσόμενος* Lb. *ἀποδησόμενος* La.) AXKFPcdAgMVabLab.
22. *πολυχάριν* Vb. mox *δὲ ὡς ἀποβάντας* M (*δὲ ἐς ἀποβ.* sec. exc. nostra) PcdAgVaLb.
23. *αὐτὸν* a sec. man. Va. *λίαν βοῦς δέ τε* La. *λέαν* AgPcdMVa. mox *ἀγαγέσθαι* Coraes, quod verum videtur. Mox *τοῦτος*, expuncto *τ*, Vb. *οὕτως* La, quod non displicet.
24. *αὐτοῦ* B, in corrigendis restituitur *αὐτοῦ*; *δεσπότει* M; *ἄλλην* pro *αὐτοῦ* Va.
25. *εἶχον* La. *ἱκέτευε νεῖμαι* B. *ἱκέτευεν εἶναι* Edd. rell., Codd. Ita IV, 30, 1. Mosc. *γέρα εἶναι* pro *νεῖμαι*. Tum *ἐν φ' οἷς* (sic) Va.

των ἐφ᾽ οἷς βιαζόμεθα ἄδικοι γίνεσθαι, τὰ κέρδη μεγίστην ἀνάγκην ἔχειν.[26] τιμὴν δὲ ἥντινα εἰλήφει τῶν βοῶν λόγῳ τε ἀπέφαινε,[27] καὶ τὸν παῖδα ἠξίου τὸν Πολυχάρους ἕπεσθαί οἱ κομιούμενον. ὡς δὲ προϊόντες ἐγίγνοντο[28] ἐν τῇ Λακωνικῇ, ἔργον ἐτόλμησεν Εὔαιφνος ἀνοσιώτερον τοῦ
8 προτέρου· φονεύει τοῦ Πολυχάρους τὸν υἱόν. ὁ δὲ ὡς
290 καὶ ταῦτα ἔγνω πεπονθὼς, φοιτῶν ἐς τὴν Λακεδαίμονα τοῖς βασιλεῦσιν ἦν καὶ τοῖς ἐφόροις δι᾽ ὄχλου[29] πολλὰ μὲν τὸν παῖδα ἀνακλαίων, καταριθμούμενος δὲ οἷα ὑπὸ Εὐαίφνου πεπονθὼς ἦν, ὃν αὐτὸς ξένον ἐποιήσατο καὶ πρὸ πάντων Λακεδαιμονίων ἐπίστευσεν. ὡς δέ οἱ συνεχῶς ἰόντι ἐπὶ τὰς ἀρχὰς οὐδεμία ἐγίγνετο τιμωρία, ἐνταῦθα παρετράπη τε ὁ Πολυχάρης ἐκ τοῦ νοῦ καὶ τῷ θυμῷ χρώμενος, ἅτε ἔχων[30] ἀφειδῶς ἤδη καὶ αὐτοῦ, πάντα τινὰ ὃν λάβοι Λακεδαιμονίων ἐτόλμα φονεύειν. Λακεδαιμόνιοι[31] μὲν δὴ Πολυχάρους τε εἵνεκα[32] οὐκ ἐκδοθέντος σφίσι καὶ

natura quum alia habere multa, tum nihil esse lucri cupiditate ad animos cogendos valentius. Indicavit Euaephnus, quanti boves venditae essent, ac se pretium repositurum, si Polycharis filius secum isset, repromisit. *Cum eo itaque a patre iuvenis missus est.* In Laconiam ubi ventum est, foedius multo addidit ille sceleri scelus. Adolescentem enim interficit. Eius rei immanitate *graviter* (*ut par fuit*) commotus Polychares, Lacedaemonem ventitans ad reges et Ephoros de filii caede assidue multisque cum lacrimis ad taedium usque querebatur: exponebat insuper, quas ab eo homine, quem sibi hospitem adsciverat cuique prae cunctis Lacedaemoniis fidem habuerat, iniurias accepisset. Verum quum eadem apud omnes magistratus iterando nihil omnino ad rei poenam profecisset, iam mentis parum compos furorique suo nimio plus indulgens, spreta sua salute, in quemcunque incidisset Lacedaemoniorum, eum tanquam hostem morte multabat. Eius belli itaque causas Lacedaemonii prae se ferunt, tum quod Polychares sibi deditus non esset, tum quod Teleclum Mes-

26. ἔχειν B ex em. Buttmanni. ἔχει Edd. rell. Codd.

27. ἀπέφαινεν Vb. Mox τοῦ πολυχ. PdLb. οἱ κινούμενον La.

28. ἐγένοντο coni. S. mox τὸν πολυχ. τον La.

29. ἐφόροις διόλου MVa (sec. exc. nostra διόχλου M).

30. ἔχειν La. Sq. καὶ om. Pd. tum αὐτοῦ AM.

31. a Λακεδαιμόνιοι novum caput incipit B. — Sq. μὲν om. M.

32. ἕνεκα BPcdAgLb; εἵνεκα Edd. rell. MVabLa; mox ἐκθέντος σφίσιν AgVbM.

διὰ τὸν Τηλέκλου φόνον καὶ πρότερον ἔτι ὑπόπτως[33] ἔχοντες διὰ τὸ Κρεσφόντου κακούργημα ἐς[34] τὸν κλῆρον πολεμῆσαι λέγουσιν.

CAPUT V.

De iis, quae Messenii contradicentes narrant et quibus Lacedaemoniorum avaritiam coarguunt — Messenii de Polychare tradendo deliberantes in partes et pugnam discedunt, in qua Androcles interficitur — Euphaë Messeniorum regnum obtinente Lacedaemonii, bello haud indicto, clam Ampheam, Messeniorum urbem, oppugnant et capiunt — de Atheniensium illius temporis magistratibus.

Μεσσήνιοι δὲ περὶ[1] Τηλέκλου ἀντιλέγουσι τὰ εἰρημένα ἤδη μοι καὶ Αἴπυτον τὸν Κρεσφόντου συγκαταχθέντα ἀποφαίνουσιν ὑπὸ Ἀριστοδήμου τῶν παίδων, ὃ μήποτ' ἂν ποιῆσαι σφᾶς Κρεσφόντῃ[2] γε ὄντας διαφόρους. Πο- 2
λυχάρην[3] δὲ ἐκδοῦναι μὲν ἐπὶ τιμωρίᾳ Λακεδαιμονίοις[4] οὔ φασιν, ὅτι μηδὲ ἐκεῖνοι σφίσιν Εὔαιφνον, ἐθέλειν μέν τοι παρὰ Ἀργείοις συγγενέσιν οὖσιν ἀμφοτέρων ἐν Ἀμφικτυονίᾳ διδόναι δίκας, ἐπιτρέπειν δὲ καὶ τῷ Ἀθήνῃσι[5] δικαστη-

senii oppressissent: postremo quod simultates cum Messeniis haberent, *susceptas* ob commissam a Cresphonte in sortitione fraudem.

Cap. V. Contra de Teleclo dicunt Messenii, quae a me iam sunt exposita. Aepytum etiam ostendunt Cresphontis filium ab Aristodemi filiis restitutum. Non fuisse id facturos, si quid illis cum Cresphonte fuisset dissidii. Deditum a se non fuisse Polycharem, quod neque ipsi dedidissent Euaephnum. Voluisse tamen se, vel apud Argivos, qui utriusque civitatis essent consanguinei, vel in Amphictyonum consilio causam cognosci. Voluisse rem eandem Areopagitarum sententiis committere, quod

33. ὑπούλως ἔχ. coni. Sylb.
34. εἰς M. tum λέγουσιν AgPdVb. λέγουσι Edd. PcMVaLab.
Cap. V. 1. περί τε Τηλ. vult B. tum ἀντιλέγουσιν εἴδη μοι Vb.
2. κρεσφόντην AgPdMLab; κρεσφόντης M corr.; κραισφόντη ut supra κραισφόντου Vb.
3. Πολυχάρην CBPcdAgVabLb; Πολυχάρη AXKFSM(?); πολυχάριν La.
4. Λακεδαιμόνιοι AMPdVaLab. Sq. οὐ om. La. ἔναιφνον· ἐθέλει La. συγκενέσιν Ag. ἐν ἀμφικτυονιάδι δόναι La.
5. Ἀθήνησιν AgPd. tum διδασκαλείῳ AgMPcdRLb; ad marg. R δικαστηρίῳ. Mox φοινικὰς Vb.

ρίῳ, καλουμένῳ δὲ Ἀρείῳ πάγῳ, ὅτι δίκας τας φονικὰς τὸ
3 *δικαστήριον τοῦτο ἐδόκει δικάζειν ἐκ παλαιοῦ. Λακεδαι-*
μονίους[6] *δὲ οὐ διὰ ταῦτα πολεμῆσαί φασιν, ὑπὸ πλεονε-*
ξίας δὲ τῇ σφετέρᾳ τε ἐπιβουλεῦσαι καὶ ἄλλα ἐργάσασθαι,
προφέροντες[7] *μέν σφισι τὰ Ἀρκάδων, προφέροντες δὲ καὶ*
τὰ Ἀργείων, ὡς οὔποτε ἐσχήκασι κόρον ἀποτεμνόμενοι[8] *τῆς*
χώρας αἰεί τι ἑκατέρων· Κροίσῳ τε αὐτοῖς δῶρα ἀποστεί-
λαντι γενέσθαι φίλους βαρβάρῳ[9] *πρώτους, ἀφ᾽ οὗ τούς*
τε ἄλλους τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ κατεδουλώσατο Ἕλληνας καὶ
4 *ὅσοι Δωριεῖς ἐν τῇ Καρικῇ κατοικοῦσιν ἠπείρῳ. ἀποφαί-*
νουσι[10] *δὲ καὶ ἡνίκα οἱ Φωκέων δυνάσται τὸ ἱερὸν τὸ ἐν*
Δελφοῖς κατειλήφασιν, ἰδίᾳ τε κατὰ ἄνδρα τοὺς βασιλεύ-
οντας ἐν Σπάρτῃ καὶ τῶν ἄλλων τοὺς ἐπ᾽ ἀξιώματος καὶ
291 *κοινῇ τῶν τε ἐφόρων τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν γερουσίαν μετα-*
σχόντας τῶν τοῦ θεοῦ. πρὸ δὲ δὴ πάντων, ὡς οὐδὲν ἂν[11]
τοὺς Λακεδαιμονίους κέρδους ἕνεκα[12] *ὀκνήσαντας, τὴν*

iudicium illud de caede apud Athenienses iam pridem fuerat constitutum. Verum non eam bellandi causam Lacedaemoniis dicunt fuisse, sed quum alios Graeciae populos, tum se quoque illos immodica dominandi cupiditate inflammatos, *per calumnias* opprimere voluisse. In exemplum Arcadas et Argivos adducunt, quorum fines carpendi finem nullum Spartani fecerint. Commemorant praeterea Croesi donis delinitos, primos e Graecis cum barbaris amicitiam iniisse: quo sane tempore Croesus et alios Asiae populos Graecanicos et Cariae continentem terram, quam tunc Dorienses incolebant, imperio suo adiecerit. Addunt, Delphici Apollinis templo a Phocensium ducibus direpto eius sacrilegii non privatim solum Spartae reges et optimates, verum et ipsum publice Ephororum magistratum ac senatum participem fuisse. Illud certe non praetermittunt, quo facile arguant, Lacedaemonios nihil lucri causa non semper ausos: quod societate

6. *Λακεδαιμόνιοι* AMVabPcdAgLab; tum *δι᾽ αὐτὰ* AXKFVb. *διὰ ταῦτα* CSBMPcdAgLabVa. mox *φασὶ πλεονεξ.* Vb.

7. *προφέροντες — ἀρκάδων* bis habet Lb. *σφισιν* AgVb. Mox *καὶ οὔποτε* Vb.

8. *ἀπετεμνόμενοι* La. *ἀποτεμόμενοι* coni. Sylb.

9. *βαρβάρῳ* edidimus e coni. B. *βαρβάρων* Edd. Codd. *πρώτῳ* coni. C. Mox *γε* om. Pd.

10. *ἀποφαίνουσιν* Pd. Mox *ἐν τοῖς δελφοῖς* La. *ἰδίᾳ δὲ* MAgPdLb; tum *καὶ* pro *κατὰ* Ag.

11. *οὐδὲν ἂν* B ex coni. Porsoni. *οὐδένων* Edd. rell. PcdAgRMLabVab, quod S interpretatur subaudito *συμμαχίαν*, idque inserendum censet F; *σφισι τὴν πρὸς* coni. K.

12. *ἕνεκα* BPcdAgLab; *εἵνεκα* Edd. rell. MRVab. tum *ὀκνήσαντες* RVbLa; *οὐκ ὀκνήσαντας* Pd. *ὀκνήσας* M.

συμμαχίαν ὀνειδίζουσί σφισι[13] πρὸς Ἀπολλόδωρον τὸν ἐν Κασσανδρείᾳ τυραννήσαντα. ἀνθ' ὅτου[14] δὲ Μεσσήνιοι 5
τὸ ὄνειδος ἥγηνται τοῦτο οὕτω[15] πικρὸν, οὔ μοι τῷ λόγῳ τῷ παρόντι ἦν ἐπεισάγεσθαι. ὅτι γὰρ μὴ τῶν Μεσσηνίων τὸ εὔψυχον καὶ χρόνου μῆκος ὃν[16] ἐπολέμησαν διάφορα ἐγένετο τῆς Ἀπολλοδώρου τυραννίδος, ἔς γε[17] τὰς συμφορὰς οὐ πολλῷ τινὶ ἀποδεῖ ἃ οἱ Κασσανδρεῖς πεπόνθασι. ταῦτα μὲν δὴ[18] αἴτια ἑκάτεροι τοῦ πολέμου γενέσθαι λέγουσι.

(2) Τότε δὲ πρεσβεία Λακεδαιμονίων ἥκουσα ἐξῄτει[19] 6
Πολυχάρη. οἱ δὲ τῶν Μεσσηνίων βασιλεῖς τοῖς μὲν πρέσβεσιν[20] ἀπεκρίναντο ὅτι βουλευσάμενοι μετὰ τοῦ δήμου τὰ δόξαντα ἐπιστελοῦσιν[21] ἐς Σπάρτην, αὐτοὶ δὲ ἐκείνων

se cum Apollodoro Cassandriae tyranno coniunxerint. Sed cur postremum hoc factum tam acriter incessant Messenii, non est mihi propositum hoc loco disquirere. In Apollodori quidem tyrannide tollenda, etsi neque tamdiu neque tanto animi ardore bellatum est, Cassandrensium tamen calamitates facile Messeniorum infortunia adaequarunt. Et ad huiusmodi sane causas uterque populus belli initia refert. (2) *Quum utrinque, uti superius a nobis est expositum, factae essent iniuriae,* venere tunc ad Messenios Lacedaemoniorum legati, qui dedi sibi Polycharem postularunt: at Messeniorum reges relaturos ea de re se ad populum responderunt, ac deinde per publicas literas, quod populus iussisset, Spartanos rescituros. Quare quum profecti iam essent

13. σφισιν AgPdVb; abest a La; tum ἀπολλώδωρον R. ἀπολλώνιον Vb. τοὺς ἐν La. Κασσανδρείᾳ SB, M in quo ι supra lin. Κασσανδρίᾳ Edd. rell. RPcAgVbLab. ἐν κασσανδρίαν Va.

14. ἀνθότου M. μεσήνιοι La. ἥγνηται M, ἥγνησαν (sic) Va.

15. οὔπω Lb et π expuncto τ supra lin. R. οὔπω M. Deinceps τῷ post λόγῳ om. La. τῶν Μεσσ. CSB MPdAgVaLb; τὸ Μεσσ. AXKFPcR LaVb qui μεσην. tum εὔψυχον CSB PcdAgLb, ut correxit Camer. ἔμψυχον AXKFRVabMLa.

16. ὃ ἐπολ.M. mox διάφορα CSB ex em. Sylb. et sic habere videtur Va; probat Palmer. MS. διαφορὰ RVbLa; διαφθορὰ AXKFPcdAg Lb; ἀδιάφορα Camerar.

17. ἔς γε CSB. ἔς τε AXKFPcd RAgVabMLab. Mox τὰς συμφορᾶς La. ἀποδεῖ CSB; ἀποδέοι AXKF PcdRAgVabMLab. Tum πεπόνθασιν RAgPd.

18. μὲν δὴ BPcdAg; μὲν οὖν δη Edd. rell. VabLabRM. mox αἰτία Va; ἑκατέρου AgMVa. ἑκάτερου, ι super υ, R.

19. ἐξῄτει CSBPcdAgVab(?), ut Pors. et Schaef. Melet. p. 75. emendarunt. ἐξήτει AXKFLb, silet M. ἐξήτη La. tum Πολυχάρην CBPcd AgVabLab; Πολυχάρη Edd. rell. M. Tum τῷ μεσσ. Lb. μεσηνίων Vb.

οἷς σιν
20. τῶν μὲν πρεσβεων R. πρέσβευσιν VbLa. ἀπεκρίνατο La.

21. ἐπιστέλλουσιν AgRPdLbVb;

ἀπελθόντων ἐς ἐκκλησίαν τοὺς πολίτας συνῆγον. αἱ δὲ γνῶμαι διάφοροι παρὰ πολὺ ἐγίνοντο,[22] Ἀνδροκλέους μὲν ἐκδιδόναι Πολυχάρην ὡς ἀνόσιά τε καὶ πέρα δεινῶν[23] εἰργασμένον· Ἀντίοχος[24] δὲ ἄλλα τε ἀντέλεγε καὶ τὸ ἁπάντων οἴκτιστον, εἰ Πολυχάρης ἐν ὀφθαλμοῖς πείσεται τοῖς Εὐαίφνου καταριθμούμενος ὅσα καὶ οἷα ἦν ἀνάγκη παθεῖν.
7 τέλος δὲ ἐς τοσοῦτο[25] προήχθησαν οἵ τε Ἀνδροκλεῖ καὶ οἱ τῷ Ἀντιόχῳ συσπεύδοντες ὥστε καὶ τὰ ὅπλα ἔλαβον. οὐ μὴν ἐς μακράν γε προῆλθέ[26] σφισιν ἡ μάχη· περιόντες γὰρ ἀριθμῷ καὶ πολὺ οἱ σὺν Ἀντιόχῳ τόν τε Ἀνδροκλέα καὶ τῶν περὶ αὐτὸν τοὺς λόγου μάλιστα ἀξίους ἀποκτείνουσιν. Ἀντίοχος δὲ βασιλεύων ἤδη μόνος ἔπεμπεν ἐς[27] Σπάρτην ὡς ἐπιτρέπειν ἐθέλοι τοῖς δικαστηρίοις ἃ ἤδη λέλεκταί μοι.
292 Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐ λέγονται τοῖς κομίσασι[28] τὰ γράμ-
8 ματα ἀποκρίνασθαι. (3) Μησὶ δὲ οὐ πολλοῖς ὕστερον Ἀντιόχου[29] τελευτήσαντος Εὐφάης ὁ Ἀντιόχου παρέλαβε

legati, concione vocata, sententiae dictae sunt valde diversae. Androcles enim Polycharem auctorem impii et nefarii facinoris dedendum omnino censebat; Antiochus vero quum alia contra dixit, tum *illud in primis*, miserrimum fore Polycharem ante oculos Euaephni poenas pendere. Enumerabat, quam multa et quam gravia essent futura, quae perpeti illum necesse foret. Postremo eo contentio evasit, ut a sua alterutrius factione arma caperentur. Verum *facile ac* brevi finem habuit ea dimicatio. Nam qui cum Antiocho erant, multo superiores numero quum essent, et Androclem ipsum et earum partium optimum quemque interemerunt. Antiochus quum solus regnum occupasset, per literas Spartanis denunciat, se iis iudicum consiliis, quae ante nominavimus, totam controversiam commissurum. At illi nihil omnino tabellariis respondisse dicuntur. Paucis post mensibus quum in demortui Antiochi locum regnare coepisset

ἀποστέλλουσιν Va. ἐπιστέλουσιν La. ἐσπάρτην (sic) Va. Mox ἐπ' ἐκκλ. Pc. ἐκλησίαν AgVb.

22. ἐγένοντο edd., praeter B, VabMRLa; ἐγίνοντο BPcdAgLb.

23. πέρα δικῶν coni. Hartung. πέρα δικαίων coni. S. ὑπέρδεινα coni. B, cum πέρα δεινὰ sit in Pc AgRLb; in R ῶν super ά; περὰ δεινὰ Va. εἰργασάμενον MVa.

24. Ἀντίγονος marg. VaRVbLa; ad marg. R ἄλλ. ἀντίοχος. tum ἀντέλεγεν Ag.

25. τοσοῦτον SVabMLa. Tum συνσπεύδοντες PdVbMLa.

26. τε προῆλθεν Ag. mox περὶ αὐτῶν τοὺς λόγους La.

27. εἰς M. ἐθέλει La.

28. κομίζουσι Vb. tum ὑποκρίνασθαι Ag. ἀποκρίνεσθαι, α super ε, Vb.

29. ἀντίοχον M (ἀντιόχον sec. exc. nostra). Sq. τελευτήσαντος M PcAgLb om., R addit ad marg. Mox Εὐφάης SBPcdAg; Εὐφαὴς AXK FCLab.

τὴν ἀρχήν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὔτε κήρυκα ἀποστέλλουσι[30] προεροῦντα Μεσσηνίοις πόλεμον, οὔτε προαπειπάμενοι τὴν φιλίαν, κρύφα δὲ καὶ μάλιστα ὡς ἐδύναντο ἐν ἀποῤῥήτῳ παρασκευασάμενοι προομνύουσιν ὅρκον μήτε τοῦ πολέμου μῆκος, ἢν μὴ δι' ὀλίγου[31] κριθῇ, μήτε τὰς συμφορὰς, εἰ μεγάλαι πολεμοῦσι[32] γένοιντο, ἀποστρέψειν σφᾶς πρὶν ἢ κτήσαιντο χώραν τὴν Μεσσηνίαν δοριάλωτον.[33] ταῦτα 9
προομόσαντες ἔξοδον νύκτωρ ἐποιοῦντο[34] ἐπὶ Ἄμφειαν, Ἀλκαμένην τὸν Τηλέκλου τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνα ἀποδείξαντες. ἡ δὲ Ἄμφεια πρὸς τῇ Λακωνικῇ πόλισμα ἦν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ, μεγέθει μὲν οὐ μέγα, ἐπὶ λόφου δὲ ὑψηλοῦ κείμενον, καὶ ὑδάτων πηγὰς εἶχεν[35] ἀφθόνους· ἐδόκει δὲ καὶ ἄλλως ἐς τὸν πάντα πόλεμον ὁρμητήριόν σφισιν ἐπιτήδειον ἡ Ἄμφεια[36] εἶναι. καὶ τό τε πόλισμα αἱροῦσι πυλῶν

eius filius Euphaes, Lacedaemonii neque per fetialem bellum Messeniis indixerunt, neque omnino aperte eorum amicitiae renunciarunt, verum (quam maxime potuerunt) clandestinis consiliis bello apparato iusiurandum conceperunt, non esse arma se posituros, neque bellandi diuturnitate (si bellum in longinquum tempus duceretur) neque ullius cladis magnitudine, priusquam agros et urbes Messeniorum vi captas imperio adiecissent suo. Haec ante iurati noctu copias Amphean versus eduxerunt; provincia Alcameni, Telecli filio, decreta. Fuit Amphea in Messenia Laconiae finitimum oppidum, non magnum illud quidem, sed in praecelso colle situm, circumfluens aquarum perennium copia. Opportunus maxime visus est locus, unde omnis se belli apparatus effunderet. Oppidum itaque capiunt patentibus portis

30. ἀποστέλλουσιν Pd. ἀποστέλλουσαι Vb. ἀποστέλουσι La. προαιροῦντα PdVb (in Vb ε super αι); προερο͂υντα (αι ες super.) M. προαιροῦντες Va. προαιροῦνται La. προεροῦν Lb. ἀπειπάμενοι Vb. προμνύουσιν La.

31. δι' ὀλίγον Va. Deinceps τὰ συμφορᾶς M; μὴ μετὰ συμφορᾶς sec. exc. nostra, et sic est in VaLab (συμφορὰς Lab); μὴτ (τ expunct.) μετὰ συμφορᾶς Vb.

32. πολεμοῦσιν γέν. ἀποστρέφειν Ag. γένοιτο, ἀποτρέψειν La. λογισάμενοι ἀποστρέψειν AXKF. λογισάμενοι [μὴ] ἀποστρέψειν C. ἐπιστρέψειν, reverti, vel ἀποτρέψειν, desistere, coni. Coraes; sed SBPcd MAgVabLab. λογισάμενοι om. κτήσαιτο La.

33. δοριάλωτον scripsimus e praecepto Lobeckii ad Aj. p. 160. ed. 2dae. δωριάλωτον Pd. δορυάλωτον Edd. AgPcVaLab. δωρυάλωτον, ο super ω primo, Vb. tum προωμώσαντες, ο super ω primo, id. προομώσαντες Lab.

34. ἐποιοῦντο. ἐπὶ οὖντο ἐπὶ ἄ. La. ἄμφιαν Vb; in Va φει ambig.; tum ἀλμένην, κα sup. lin., Vb.

35. εἶχεν om. PdAg; tum ἐς B PcdAg. εἰς edd. rell. Lab.

36. ἀμφεία La. Sq. καὶ om. Lb Va.

ἀνεῳγμένων καὶ φυλακῆς οὐκ ἐνούσης, καὶ τῶν Μεσσηνίων[37] *τοὺς ἐγκαταληφθέντας φονεύουσι, τοὺς μὲν ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς, τοὺς δὲ*[38] *ὡς ᾔσθοντο πρός τε ἱερὰ θεῶν καὶ βωμοὺς καθημένους ἱκέτας· ὀλίγοι δὲ καὶ οἱ διαφυγόντες ἐγένοντο.* (4) *Ταύτην Λακεδαιμόνιοι πρώτην ἐπὶ Μεσσηνίους*[39] *ἔξοδον ἐποιήσαντο, ἔτει δευτέρῳ τῆς ἐνάτης Ὀλυμπιάδος, ἣν Ξενόδοκος Μεσσήνιος ἐνίκα στάδιον. Ἀθήνησι δὲ οὐκ ἦσάν πω τότε*[40] *οἱ τῷ κλήρῳ κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἄρχοντες· τοὺς γὰρ ἀπὸ Μελάνθου, καλουμένους*[41] *δὲ Μεδοντίδας, κατ᾽ ἀρχὰς μὲν ἀφείλοντο ὁ δῆμος τῆς ἐξουσίας τὸ πολὺ καὶ ἀντὶ βασιλείας μετέστησαν*[42] *ἐς ἀρχὴν ὑπεύθυνον, ὕστερον δὲ καὶ προθεσμίαν ἐτῶν δέκα ἐποίησαν αὐτοῖς τῆς ἀρχῆς. τότε δὲ ὑπὸ τὴν κατάληψιν τῆς Ἀμφείας Αἰσιμίδης*[43] *Ἀθηναίοις ἦρχεν ὁ Αἰσχύλου πέμπτον ἔτος.*

nec ullo obstante praesidio. Messenii, qui sunt intus deprehensi, omnes ad unum interfecti, in ipsis cubilibus alii, alii vero, quum animadversa calamitate ad templa et aras deorum supplices confugissent; pauci omnino periculum effugerunt. (4) Haec prima fuerunt in eo bello suscipiendo Lacedaemoniorum exordia altero anno nonae Olympiadis, qua Messenius Xenodocus de stadio victor renunciatus est, quum Athenis nondum sorte annui magistratus ducerentur, quod scilicet civitas ea Melanthi posteros, qui sunt Medontidae appellati, primum quidem in ordinem redactos, aequo iure et legibus magistratum gerere iussit: deinde cavit, ne ultra annos X imperium continuarent. Quo itaque tempore Amphea capta est, Aesimides Atheniensis, Aeschyli filius, quintum iam annum summae reipublicae praeerat.

37. *Μεσσ. τῶν* M. tum *ἐγκαταληφθέντας* AgPdVbLabCSBAm. *ἐγκαταλειφθέντας* AXKFPcVaM. Tum *φονευούσιν* PdAgVb.

38. *τοὺς δὲ — ἱκέτας* om. M. *ὡς* om. La. *ἱρὰ* Lb.

39. *μεσσηνίοις* PcAgLbVa. Deinceps *ἐνάτης* AXKFBAgPcd; *ἐννάτης* CSMVabLab. Mox *ξενοδ. ὁ μεσσήν.* Va. *Ξενοδόκος* Edd. Codd. Scripsimus *Ξενόδοκος*.

40. *τότε* om. M. Tum *μελάνθους* Va.

41. *καλουμένης* La. *καταρχὰς* SMVab.

42. *μετέστησαν* CBAg, in Pd fuit *αν*, quo deleto *ε* substitutum est: voluit iam Sylb. *μετέστησεν* AXKFSMVbPcLab. *κατέστησεν* Va. Tum *ἐπεύθυνον* Ag. mox *προσθεσμίαν* MVa; deinde *ἐποίησεν* SMVab.

43. *Αἰσιμίδης* S mai. B Am. *Αἰσιμήδης* Edd. rell. Codd. tum *Ἀθηναίοις* SB, *Ἀθηναῖος* Edd. rell. Codd.

CAPUT VI.

De belli Messenici denominatione eiusque scriptoribus — de Aristomene eiusque aetate — Messenii, Amphea capta, ad Stenyclerum concionem populi habent, et bellum parant.

Πρὶν δὲ ἢ συγγράφειν με[1] *τὸν πόλεμον καὶ ὁπόσα πο-* 293
λεμοῦσιν ἑκατέροις ὁ δαίμων παθεῖν ἢ δρᾶσαι παρεσκεύασε,[2] *διακρῖναί τε καὶ ἡλικίας ἔργα ὅπερ ἠθέλησα ἀνδρὸς Μεσσηνίου. τὸν γὰρ πόλεμον τοῦτον γενόμενον μὲν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων πρὸς Μεσσηνίους καὶ τοὺς ἐπικούρους, ὀνομασθέντα δὲ οὐκ ἀπὸ τῶν ἐπιστρατευσάντων ὥσπερ γε ὁ Μηδικὸς καὶ ὁ Πελοποννήσιος,*[3] *Μεσσήνιον δὲ ἀπὸ τῶν συμφορῶν, καθὰ δὴ καὶ τὸν ἐπὶ Ἰλίῳ κληθῆναι Τρωϊκὸν καὶ οὐχ Ἑλληνικὸν ἐξενίκησε, τοῦτον γὰρ τῶν Μεσσηνίων τὸν πόλεμον Ῥιανός τε ἐν τοῖς ἔπεσιν ἐποίησεν ὁ Βηναῖος*[4] *καὶ ὁ Πριηνεὺς Μύρων· λόγοι δὲ*[5] *πεζοὶ*

Cap. VI. Sed antequam bellum conscribam et quae utrique bellantium parti divinitus patienda aut facienda obvenerunt, statui Messenii hominis res gestas et aetatem exquirere. Hoc certe bellum, quod a Lacedaemoniis eorumque sociis cum Messeniis et iis populis, qui auxilia Messeniis miserunt, gestum est, non ab iis, qui priores arma ceperunt, nomen duxit, uti Persicum et Peloponnesiacum; sed a Messeniorum clade Messenicum est appellatum: sicuti et illud, quod ad Ilium Graeci gesserunt, pervicit usus ut Troianum, non Graecum, appellaretur. Hoc ipsum Messenicum bellum perscripsere Rhianus Benaeus versibus, soluta oratione Prienensis Myron: sed eorum neuter a belli initio

Cap. VI. 1. *με* om. M. mox *δράσαι* id.
2. *παρεσκεύασε, ἔργα* CSmin., tum *διακρῖναί τε καὶ ἡλικίαν πρότερον ἠθέλησα* CS. *διακρίναι τε ἔργα καὶ ἡλικίας ἠθέλησα* Vb; *διακρῖναί τε ἔργα καὶ ἡλικίας πέρι ἠθέλησα* AXKFLa; *διακρῖναί τε καὶ ἡλικίας ἔργα ὅπερ ἠθέλησα* BPcdAgLb; *παρεσκεύασε. διακρίναι τε ἔργα καὶ ἡλικίας πέρι ὅπερ ἤθελεσα* (sic) *ἀνδρ.* Va; e M exc. nostra sic habent: *ἡλικίας ἔργα ὅπερ ἠθέλησαν*; ad praecedens *ἔργα* nihil adnotavit is qui fecit collationem; FC sic habent e M: „*ἔργα — ὅπερ ἠθέλησαν.*“ Lachmann. coni. *διακρῖναί τι καὶ ἡλικίας πέρι.*
3. *πελλοποννήσιος* Vb. Mox *ἐξενίκησεν* BAgPcdMVa; *ἐξενήκησε* Vb, mutato *ή* in *εί*, et omisso praeced. *οὐχ.* Tum *τοῦτον δὴ γὰρ* AXKFCS; *δὴ* om. BPcdAgMLb, etiam S in auctario id a se omitti debuisse fatetur; *τοῦτον γὰρ δὴ* Vb; *τούτων γὰρ τῶν μεσσ.* Va. *δὴ γὰρ* om. La.
4. *θηβαῖος* AgVa. *Λεβηναῖος* coni. Valck.
5. *δὲ* om. BPcdAg.

2 Μύρωνός ἐστιν ἡ συγγραφή. συνεχῶς μὲν δὴ τὰ πάντα
ἐξ ἀρχῆς ἐς τοῦ πολέμου τὴν τελευτὴν οὐδετέρῳ διήνυσται,
μέρος δὲ ᾧ[6] ἑκάτερος ἠρέσκετο, ὁ μὲν τῆς τε Ἀμφείας τὴν
ἅλωσιν καὶ τὰ ἐφεξῆς συνέθηκεν, οὐ πρόσω τῆς Ἀριστοδή-
μου τελευτῆς, Ῥιανὸς δὲ τοῦδε[7] μὲν τοῦ πρώτου τῶν
πολέμων οὐδὲ ἥψατο ἀρχήν, ὁπόσα δὲ χρόνῳ συνέβη τοῖς
Μεσσηνίοις ἀποστᾶσιν ἀπὸ Λακεδαιμονίων,[8] ὁ δὲ καὶ ταῦ-
τα μὲν οὐ τὰ πάντα ἔγραψε, τῆς μάχης δὲ τὰ ὕστερα, ἣν
3 ἐμαχέσαντο ἐπὶ τῇ Τάφρῳ τῇ καλουμένῃ μεγάλῃ. (2) Ἄν-
δρα[9] οὖν Μεσσήνιον (τούτου γὰρ δὴ ἕνεκα τὸν πάντα ἐποιη-
σάμην Ῥιανοῦ καὶ Μύρωνος λόγον) Ἀριστομένην, ὃς καὶ
πρῶτος καὶ μάλιστα τὸ Μεσσήνης ὄνομα ἐς ἀξίωμα προή-
γαγε,[10] τοῦτον τὸν ἄνδρα ἐπεισήγαγε μὲν ὁ Πριηνεὺς ἐς
τὴν συγγραφήν, Ῥιανῷ δὲ ἐν τοῖς ἔπεσιν οὐδὲν Ἀριστομέ-
294 νης ἐστὶν ἀφανέστερος ἢ Ἀχιλλεὺς ἐν Ἰλιάδι Ὁμήρῳ. διά-

ad finem perpetua serie est omnia persecutus. Nam arbitratu uterque suo partem eius belli, sibi quam voluit, assumsit. Myron ab Amplieae eversione exorsus, omnia deinceps conscripsit, quae usque ad Aristodemi mortem consecuta sunt: atque eum historiae suae finem praescripsit. At Rhianus primum bellum prorsus non attigit, verum ea duntaxat, quae Messeniis post defectionem a Lacedaemoniis evenerunt. Sed neque haec omnia singillatim literis mandavit: verum quae post pugnam gesta sunt, quae ad fossam, cui Magnae nomen, commissa est, (2) et Messenium Aristomenem, cuius maxime causa hanc feci de Rhiano et Myrone mentionem, quod is scilicet primus et omnium maxime Messeniorum nomen virtute sua illustrarit: eum, inquam, virum Myron Prienensis historiae suae inseruit: ac Rhiano in suo poëmate Aristomenes nihilo est obscurior, quam Homero

6. ᾧ B; ὡς Edd. rell. Codd. — Mox ἀφείας La. ἐξῆς VaM; ἐφ' ἑξῆς AXKF; ἐφεξῆς CSB.

7. τοῦ μὲν τοῦ M. δὲ τοῦ μὲν πρώτ. VaLa.

8. λακεδαιμονίοις, p. corr. ων, Va; deinde οὐδὲ, ad marg. ὁ δὲ R. ὅδε malit S. tum ἔγραψεν AgM.

9. Ἄνδρα οὖν Μεσσήνιον (τούτου — λόγον) Ἀριστ. CS. Ἄνδρα τε Ἀριστομένην Μεσσ. (τούτου — λόγον), ὃς F. μεγάλῃ, ἄνδρα τε Ἀριστ. Μεσσήνιον. τούτου — λόγον, ὃς καὶ πρῶτος καὶ AXKVbLa (τε om. VbLa). μεγάλῃ, ἄνδρα ὅσον οὐ Μεσσήνιον (τούτου — λόγον) Ἀριστομένην BPcdAgMVaLb; tum ὃ πρῶτος Smin. ἄνδρα ὅσον οὐδένα Μεσσήνιον coni. C. Ante πρῶτος omittunt καὶ CSBPcdAg.

10. προήγαγεν MVbAg. mox ἐπισήγαγε La. ἐπεισήγαγεν Ag. οὐκ ἐπεισήγαγε vult Coraes, inductus ab Amasaeo, qui vertit: *de eo non satis accurate egit.* Mox ἀφενέστερος M. ἰλιάδι δι' ὁμήρῳ La.

φορα οὖν ἐπὶ τοσοῦτον εἰρηκότων προσέσθαι[11] μὲν τὸν ἕτερόν μοι τῶν λόγων καὶ οὐχ ἅμα ἀμφοτέρους ὑπελείπετο. Ῥιανὸς δέ μοι ποιῆσαι[12] μᾶλλον ἐφαίνετο εἰκότα ἐς τὴν Ἀριστομένους ἡλικίαν. Μύρωνα[13] δὲ ἐπί τε ἄλλοις καταμαθεῖν ἔστιν οὐ προορώμενον εἰ ψευδῆ τε καὶ οὐ πιθανὰ 4
δόξει λέγειν, καὶ[14] οὐχ ἥκιστα ἐν τῇδε τῇ Μεσσηνίᾳ συγγραφῇ. πεποίηκε γὰρ ὡς ἀποκτείνειε[15] Θεόπομπον τῶν Λακεδαιμονίων τὸν βασιλέα Ἀριστομένης ὀλίγον πρὸ τῆς Ἀριστοδήμου τελευτῆς· Θεόπομπον δὲ οὔτε μάχης γιγνομένης οὔτε ἄλλως προαποθανόντα ἴσμεν πρὶν ἢ διαπολεμηθῆναι τὸν πόλεμον. οὗτος δὲ[16] ὁ Θεόπομπος ἦν καὶ ὁ πέρας ἐπιθεὶς τῷ πολέμῳ· μαρτυρεῖ δέ μοι καὶ τὰ ἐλεγεῖα τῶν[17] 5
Τυρταίου λέγοντα·

Ἡμετέρῳ βασιλῆϊ θεοῖσι φίλῳ Θεοπόμπῳ,
Ὃν διὰ Μεσσήνην εἵλομεν εὐρύχορον.

Achilles in Iliade. Quum itaque inter illos non satis conveniat, reliquum mihi illud est, ut eorum alterius, non utriusque, auctoritatem reiiciam. Rhianus quidem maiorem veritatis de Aristomenis *praesertim* aetate rationem habuisse videtur. Myron vero, quod facile ex aliis eius scriptis cognoscas, atque ex hoc in primis Messenico eius opere, parum omnino, quam probabilia diceret, attendit. Scriptum enim reliquit, Lacedaemoniorum regem Theopompum ab Aristomene interfectum, paulo antequam e vita decederet Aristodemus: quum Theopompum neque in proelio neque alio quovis mortis genere occidisse compertum habeamus, nisi confecto demum bello, quando hic ille Theopompus fuit, qui bello finem imposuit. Eius rei testimonio sunt Tyrtaei elegi:

Regi *olim* nostro divûm curae Theopompo,
Per quem Messene lata choris capitur.

11. προέσθαι Edd. Codd. „aptius fortasse προσέσθαι“ B. quod recepimus.

12. ποιεῖται Vb. Mox εἰς AXKFC; ἐς SBMPcdAgLab.

13. μύρονα Vb. tum ἄλλος Va.

14. καὶ om. AgMVa. Tum τῇ Μεσσηνίᾳ SB ex em. Sylb. τῆς Μεσσηνίας Edd. rell. PcdAgVbM Lab; τῇ τῆς μεσσηνίας Va; post τῇ inseritur δὲ a sec., ut videtur, manu.

15. ἀποκτείνειαι Ag. mox τὸν Λακ. βασιλέα AXKFCSLa; τῶν Λακ. βασιλέα VabM. τῶν Λακ. τὸν βασιλέα BPcdAgLb. tum ὀλίγον — γιγνομένης om. VaM. μάχης γιγνομένης La.

16. οὗτος δὲ om. Ag. πέρσας La.

17. τοῦ vel τὰ mavult Coraes. Mox ἕλομεν MVa, tum εὐρύχωρον AgPdVabLa.

ὁ τοίνυν Ἀριστομένης δόξῃ γε ἐμῇ γέγονεν ἐπὶ τοῦ πολέμου τοῦ ὑστέρου, καὶ τὰ ἐς αὐτὸν, ἐπειδὰν ἐς τοῦτον[18] *ὁ λόγος ἀφίκηται, τηνικαῦτα ἐπέξειμι.*

6 (3) *Οἱ δὲ Μεσσήνιοι τότε ὡς τὰ*[19] *περὶ τὴν Ἄμφειαν ἤκουον παρ᾽ αὐτῶν τῶν ἀποσωθέντων ἐκ τῆς ἁλώσεως, συνελέγοντο ἐς Στενύκληρον ἀπὸ τῶν πόλεων. ἀθροισθέντος δὲ ἐς ἐκκλησίαν τοῦ δήμου καὶ ἄλλοι τῶν ἐν τέλει καὶ τελευταῖος ὁ βασιλεὺς παρεκελεύετο*[20] *μήτε τῆς Ἀμφείας καταπεπλῆχθαι*[21] *τὴν πόρθησιν ὡς τὸν πάντα ἤδη κεκριμένον δι᾽ αὐτῆς πόλεμον, μήτε ὡς τῆς σφετέρας κρείσσονα τῶν Λακεδαιμονίων δεδοικέναι τὴν παρασκευήν· μελέτην μὲν γὰρ ἐκείνοις*[22] *τῶν πολεμικῶν ἐκ χρόνου πλείονος, σφίσι δὲ εἶναι τήν τε ἀνάγκην ἰσχυροτέραν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς γίνεσθαι,*[23] *καὶ τὸ εὐμενέστερον ἔσεσθαι παρὰ τῶν θεῶν ἀμύνουσι τῇ οἰκείᾳ καὶ οὐκ ἀδικίας ἄρχουσιν.*

Viguit itaque mea quidem opinione Aristomenes posteriore bello: cuius res gestas, quum ad eam belli partem nostra oratio pervenerit, accuratius persequar. (3) Messenii ubi primum captam Amphean cognoverunt ex eorum sermone, qui *illius noctis* cladem effugerant, ex omnibus civitatibus in unum ad Stenyclerum convenerunt. Ubi vocato ad concionem populo optimi quique priori loco ac postremo rex ipse exterritos hominum animos ob Ampheae oppressionem confirmarunt, quum dicerent, non esse protinus de universi belli exitu ex isto adverso casu iudicium faciendum, neque omnino esse ad id bellum gerendum quam se apparatiores Lacedaemonios. Illos quidem ad res bellicas longioris temporis afferre exercitationem; sibi vero necessitatem impositam ad excitandos ad virtutem animos acriorem. Causam praeterea suam fore Dîs ipsis favorabiliorem, quum et fines suos defenderent et hostes ipsi nulla iniuria lacessissent.

18. *τοῦτον* Ag (*ν* expuncto), quod voluit B. *τοῦτο* Edd. PcdMVb. *ἐπειδὰν ὁ λόγος ἐς τοῦτο ἀφ.* Va.

19. *τὰ* om. PdMLb. — C ab hac §. caput VII. inchoat, ut voluit F. Mox *ἄφειαν* La. *ἤκουσιν* Ag et *συλέγοντο* M.

20. *παρεκελεύοντο* Pd. mox *ἀμφίας* id.

21. *καταπεπλῆχθαι* CSBMPcdLb AgVa. *ἐκπεπλῆχθαι* AXKF; copulat utramque lectionem *κατὰ ἐκπεπλῆχθαι* Vb. *πεπλῆχθαι* La. *κεκριμμένον* AgVa. *κεκρυμμένον*, *ι* super *υ* et altero *μ* expuncto Pd. *κεκρυμένον* La.

22. *ἐκείνης*, *οι* sup. lin. Vb. Mox *σφίσιν* Ag; tum *τήν τε τε ἀν.* expuncto altero *τε* Vb; *ἄνδρεσιν* id.

23. *γίνεσθαι* La. *γίγνεσθαι* rell. Mox *ἔσεσθαι* CSB e coni. F; *ἐς* Pc; *ἔσται* AXKFPdAgVabMLab. Deinceps *τῇ οἰκία* VaLb et *ἀδικίαν* Vb. *ἄρχουσιν* BPcAgVb; *ἄρχουσι* Edd. rell. PdLab.

CAPUT VII.

Lacedaemonii in Messeniam incursiones faciunt, et praedam agunt — Euphaës, rex Messenior., exercitum una cum servis contra hostes educit, et proelium conseritur — anno proximo Lacedaemonii denuo exercitum contra Messenios ducunt, et hi adversa acie in hostes contendunt — utriusque exercitus duces oratione suos exhortantur.

Τοιαῦτα ὁ Εὐφάης[1] εἰπὼν διέλυε τὸν σύλλογον, τὸ 295
δὲ ἀπὸ τούτου πάντας ἔσχεν ἤδη τοὺς Μεσσηνίους ἐν
ὅπλοις,[2] τούς τε οὐκ εἰδότας ἐπαναγκάζων διδάσκεσθαι
τὰ πολεμικά, καὶ τοῖς ἐπισταμένοις ἐπιμελεστέραν ἢ πρότε-
ρον τὴν ἄσκησιν εἶναι. Λακεδαιμόνιοι δὲ καταδρομὰς
ἐποιοῦντο ἐς τὴν Μεσσηνίαν καὶ τὴν μὲν χώραν οὐκ ἐλυ-
μαίνοντο ἅτε δὴ νομίζοντες οἰκείαν,[3] οὐδὲ δένδρα ἔκοπτον,
οὐδὲ οἰκήματα κατέβαλλον· οἱ δὲ λείαν, εἰ περιτύχοιεν,
ἤλαυνον καὶ σῖτον καὶ τὸν[4] ἄλλον καρπὸν ἀφῃροῦντο.
πρὸς δὲ τὰς πόλεις ποιούμενοι προσβολὰς εἷλον μὲν οὐδε- 2
μίαν ἅτε καὶ τείχεσιν[5] ὠχυρωμένας καὶ δι' ἀκριβείας φρου-
ρουμένας, λαμβάνοντες δὲ τραύματα ἀπεχώρουν ἄπρακτοι,
καὶ τελευτῶντες οὐκέτι ἀπεπειρῶντο[6] τῶν πόλεων. ἐλῄ-

Cap. VII. Haec et alia huiusmodi quum dixisset Euphaes, concionem dimisit: et exinde Messenios omnes in armis habuit. Nam et tirones ad belli munia erudiendos curabat, et veteranum militem assidua exercitatione confirmabat. Interea Lacedaemonii in hostilem quidem agrum incursiones faciebant: verum (quippe qui suum illum iam esse interpretarentur) neque arbores succidere neque villas demoliri; praedam tantum, si quam nacti essent, agere, frumenta fructusque alios asportare. Urbes praeterea aliquot oppugnare aggressi nullam omnino expugnarunt, quum et propugnaculis et firmioribus praesidiis munitae essent; quin per irritos conatus multis acceptis vulneribus retrocedere coacti postremo oppidorum oppugnationibus prorsus abstinuerunt.

Cap. VII. 1. εὐφαλὴς M; εὐφάλης Pd; Εὐφαὴς AXKFPdVb Lab constanter; Εὐφάης CSB. σύλογον La.

2. ἐνόπλοις A; ἐνόπλους Sylb. Pro ἐπαναγκάζων magis placet ἔτι ἀναγκάζων.

3. εἰκεῖαν Ag. tum κατέβαλον AXKFAgPd; κατέβαλλον CSB ex em. Sylb. PcLab. Nihil enotavimus e Vab, silet M. λεῖαν M.

4. τὸν om. MVaLb; tum ἀφηλοῦντο Va.

5. κα τείχ. Ag. ὠχυρωσάμενας Va. ὀχυρωμένας La. Sq. καὶ om. id.

6. ἀποπειρῶντο MVabLa. ἐλήστευον MA.

στενον δὲ καὶ οἱ Μεσσήνιοι τά τε ἐπιθαλάσσια τῆς Λακωνι-
3 κῆς καὶ ὅσαι[7] γεωργίαι περὶ τὸ Ταΰγετον ἦσαν. (2) Τε-
τάρτῳ δὲ ἔτει[8] μετὰ τῆς Ἀμφείας τὴν ἅλωσιν Εὐφάης τῷ
θυμῷ χρήσασθαι τῶν Μεσσηνίων προθυμούμενος ἀκμα-
ζόντων ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ταῖς ὀργαῖς, καὶ ἅμα τὴν
ἄσκησιν ἤδη σφίσιν αὐτάρκη νομίζων εἶναι προεῖπεν ἔξο-
δον, συνακολουθεῖν δὲ καὶ τοὺς οἰκέτας προσέτασσε φέρον-
τας ξύλα καὶ ἄλλα ὅσα πρόσφορα ἐς ποίησιν χαρακώματος.
ἐπυνθάνοντο δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι παρὰ τῶν ἐν Ἀμ-
4 φείᾳ[9] φρουρῶν τοὺς Μεσσηνίους ἐξιόντας. ἐξεστρατεύ-
οντο οὖν καὶ οὗτοι. καί, ἦν γὰρ ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ χωρίον
ἄλλως μὲν ἐς ἀγῶνα ἐπιτήδειον, χαράδρα δὲ προεβέβλητο
αὐτοῦ βαθεῖα, ἐνταῦθα τοὺς Μεσσηνίους παρέτασσεν[10]
ὁ Εὐφάης ἀποδείξας στρατηγὸν Κλέονιν. τῆς δὲ[11] ἵππου
καὶ τῶν ψιλῶν, οἳ συναμφότεροι ἐλάσσους πεντακοσίων
5 ἦσαν, Πυθάρατος καὶ Ἄντανδρος ἡγοῦντο. ὡς δὲ συνῄει
τὰ στρατόπεδα, τοῖς μὲν ὁπλίταις καὶ ἀφειδῶς ὅμως καὶ

Populabantur rursus Messenii maritimos Laconiae fines et quae circa Taygetum erant arva omnia. (2) Quartus iam mensis exierat post captam Amphean, quum Euphaes Messeniorum alacritate confisus, quorum animos ira in Lacedaemonios ardere videbat, ac simul satis iam ratus per assiduas exercitationes ad rei militaris scientiam profectum, educturum se exercitum edixit, servisque ut se sequerentur imperavit cum materia et omni iaciendi valli instrumento. Id quum Lacedaemonii rescissent ex iis, qui ad Amphean in praesidio erant, et ipsi copias eduxerunt suas. Erat in Messeniorum finibus campus ad signa conferenda alioqui idoneus, nisi quod profundior eum alveus dividebat. Ad eum alveum suam instruxit aciem Euphaes. Imperatorem Cleonin declaravit. Equites et levem armaturam, pauciores utrinque quingenis, Pytharatus et Antander ducebant. Ubi in unum acies concurrere, gravem armaturam utrinque praecipiti animi ardore

7. ὅσα La. γεοργίαι Vb.

8. μηνὶ pro ἔτει legisse Am. suspicatur F. tum χρώσασθαι, η super ω, Vb. τῶν μεσσ. La. προϊθυμούμενος A. Mox τοὺς ante οἰκέτας om. Va. προσέταξεν VbLa.

9. ἐς ἀμφείαν La. ἀμφίᾳ Vb. Deinde ἐξιοῦντας id. ἐστρατεύοντο La.

10. παρέτεσεν M (παρέτασεν sec. exc. nostra). mox κλέονιν MVaLab; κλεόνην Vb. Κλέοννιν Edd. PcAg.

11. δὲ B ex em. Buttmanni. τε Edd. rell. Codd. Κλέοννιν τῆς τε ἵππου AXKF. ἦσαν, ὧν Πυθάρ. AXKFLabPcdAgVabM; ὧν Porson. mutandum censuit in ὁπλιτῶν δέ. CSB ὧν om. praeeunte Amasaeo. τῶν ὑψηλων ψιλῶν Vb, at ὑψηλων expunct.

ἀκρατέστερον ὑπὸ τοῦ μίσους φερομένοις[12] ἐπὶ ἀλλήλους
οὐ παρέσχεν ἐλθεῖν ἐς χεῖρας ἡ χαράδρα διείργουσα· τὸ δ᾽
ἱππικὸν καὶ οἱ ψιλοὶ συμμίσγουσι μὲν κατὰ τὸ ὑπὲρ τὴν
χαράδραν, ἦσαν δὲ οὔτε πλῆθος οὔτε ἐμπειρίᾳ διαφέρον- 296
τες οὐδέτεροι,[13] καὶ διὰ τοῦτο ἰσόῤῥοπος ἡ μάχη σφίσιν
ἐγένετο. Ἐν[14] ὅσῳ δὲ οὗτοι συνεστήκασιν, ἐν τοσούτῳ 6
τοὺς οἰκέτας ἐκέλευεν ὁ Εὐφάης πρῶτον[15] μὲν τὰ κατὰ
νῶτον τοῦ στρατοπέδου φράξασθαι τοῖς σταυροῖς, μετὰ
δὲ τὰ πλευρὰ ἀμφότερα. ἐπεὶ δὲ ἥ τε νὺξ ἐπέλαβε[16] καὶ
ἡ μάχη διελέλυτο, τότε ἤδη καὶ τὰ πρὸ τοῦ στρατοπέδου
κατὰ τὴν χαράδραν ἐφράξαντο, ὥστε ἐπισχούσης ἡμέρας
τῆς τε προνοίας τῆς[17] Εὐφάους τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπιπί-
πτει λογισμὸς, εἶχόν τε οὔτε ὅπως μάχεσθαι χρὴ πρὸς τοὺς
Μεσσηνίους μὴ προϊόντας ἐκ τοῦ χάρακος, προσκαθῆ-
σθαί[18] τε ἀπεγίνωσκον ἀπαράσκευοι τοῖς πᾶσιν ὁμοίως
ὄντες. καὶ τότε μὲν ἀποχωροῦσιν οἴκαδε. (3) Ἐνιαυτῷ 7
δὲ ὕστερον κακιζόντων σφᾶς τῶν γεγηρακότων καὶ δειλίαν

pro inveterato odio impressionem facientem medius alveus cohibuit. Equites vero et levis armatura, quae numero et virtute utrinque par fuit, supra alvei intervallum proelium inierunt. Anceps diu certamen. Interea dum acriter dimicatur, iubet Euphaes servos iacto vallo primum tergum, deinde et latera sui agminis aggere munire. Quum vero nox ingrueret et pugna esset soluta, tunc et frontem castrorum circa alveum muniri iussit. Quare cum prima luce consilio Euphais animadverso facile intellexerunt Lacedaemonii, neque sibi pugnandi potestatem fore cum Messeniis, qui iam e castris non prodirent, et ad ea obsidenda, quum imparati ad id venissent, nullam in promptu esse facultatem. Domum itaque reverterunt. (3) Deinde qui consecutus est anno, quum iuventuti seniores ignaviam et iurisiu-

12. φερομένους Vb. mox συμμίσγουσιν Ag. tum ὑπὸ MVa.

13. ἀμφότεροι VbR, ad marg. οὐδέτεροι R. Tum ἰσόροπος MVa. ἰώροπος Lb.

14. ἐν om. AXKF, Codd. Posuere CSB e coni. F.

15. πρῶτα Lb. Sq. τὰ om. M.

16. ἐπέλαβεν VbPd. ἐπέλαυεν Ag. tum διέλυτο Va, διελύετο VbLa; seq. πρὸ om. Pc. mox χαράνδραν Vb.

17. τῆς εὐφ. Va; τοῦ Εὐφ. rell. εὐφαοῦς AXKFPdLabMVa; εὐφαοῦ̃ς (sic) Vb. tum τοῖς Λακεδαιμονίοις CSB; τοὺς Λακεδαιμονίους Edd. rell. Codd. E Va nihil enotavimus.

18. προςκαθῆσθαι CSB e coni. K; προκαθῆσθαι AXKF Codd. προκαθεῖσθαι Va.

τε ὁμοῦ προφερόντων[19] καὶ τοῦ ὅρκου τὴν ὑπεροψίαν,
οὕτω δευτέραν ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐπὶ Μεσσηνίους στρα-
τείαν ἐποιοῦντο. ἡγοῦντο δὲ οἱ βασιλεῖς ἀμφότεροι, Θεό-
πομπός τε ὁ Νικάνδρου καὶ Πολύδωρος ὁ Ἀλκαμένους·[20]
Ἀλκαμένης δὲ οὐκέτι περιῆν. ἀντεστρατοπεδεύοντο δὲ καὶ
οἱ Μεσσήνιοι καὶ πειρωμένων μάχης[21] τῶν Σπαρτιατῶν
8 ἄρχειν ἀντεπεξῄεσαν. Λακεδαιμονίοις δὲ ἡγεῖτο Πολύδω-
ρος μὲν κατὰ τὸ κέρας τὸ ἀριστερὸν, Θεόπομπος δὲ ἐπὶ
τῷ δεξιῷ, τὸ μέσον δὲ εἶχεν Εὐρυλέων, τὰ μὲν παρόντα
Λακεδαιμόνιος, τὰ ἐξ ἀρχῆς δὲ ἀπὸ Κάδμου καὶ ἐκ Θηβῶν,
Αἰγέως τοῦ Οἰολύκου τοῦ Θήρα[22] τοῦ Αὐτεσίωνος ἀπό-
γονος πέμπτος. τοῖς δὲ Μεσσηνίοις κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν
τῶν Λακεδαιμονίων ἀντετάσσοντο Ἄντανδρός τε καὶ Εὐ-
φάης, τὸ δὲ ἕτερον κέρας τὸ κατὰ τὸν Πολύδωρον Πυθά-
9 ρατος εἶχε,[23] Κλέονις δὲ τὸ μέσον. (4) Συνιέναι δὲ ἤδη
μελλόντων ἐπεὶ παριόντες[24] οἱ βασιλεῖς προέτρεπον τοὺς

randi contemptum exprobrantes grave convicium facerent, aperte altera in Messenios expeditio suscepta est. Rex uterque Theopompus Nicandri filius et Alcamenis Polydorus (decesserat enim Alcamenes ipse) exercitum eduxerunt. His cum agmine suo occurrerunt Messenii: ad pugnamque lacessiti adversa acie in hostem contenderunt. Laevo Lacedaemoniorum cornu Polydorus, Theopompus dextero praefuit: mediam aciem ducebat Euryleon, Lacedaemone quidem natus, sed Thebis a Cadmo oriundus. Nam ad Aegeum, Oiolyci filium, Therae nepotem, Autesionis pronepotem quinto posteritatis gradu origines suas referebat. Iam vero contra dexterum Lacedaemoniorum cornu Antander et Euphaes: adversus sinistrum, quod Polydorus regebat, stetit Pytharatus. In media acie Cleonis. (4) Quum prope iam esset, ut signa conferrent, progressi in medium duces suos

19. προφερονεύων Lb. mox στρατιὰν MPdAgVbLab; στρατίαν Va et (sec. exc. nostra) M.

20. ἀλκαμενοῦς Lb. tum οὐκέτι B. οὐκ ἔτι edd. rell. Lab. Sq. δὲ om. La.

21. μάχῃ ληστῶν σπαρτ. Ag. mox ἀντεπεξίεσαν AgVb; ἀντεπεξήυσαν La; ἀντεπεξῄησαν A. Deinceps εὐρυκλέων Ag.

22. θύρα La. αὐτοσίωνος Ag. αὐτεσίονος Vb. ἀντεσίωνος Lb.

23. εἶχεν VbAgM. tum κλέονις VabMLab; Κλέοννις rell.

24. περιόντες Ag; παριόντος Vb. Mox προέτρεπε τ. α. πρόσθεν μὲν La. προέπεμπον MLb; προέπεμπων, quo deleto supra lin. προέτρεπον R. tum τοὺς αὐτῶν AXKF Pd; αὐτῶν CSVbLab; ἑαυτῶν B PcAg.

αὐτῶν, πρὸς μὲν δὴ τοὺς Λακεδαιμονίους βραχεῖαν κατα
τὸ ἐπιχώριον τὴν παράκλησιν[25] ἐποιεῖτο ὁ Θεόπομπος,
τοῦ τε ὅρκου τοῦ κατὰ τῶν Μεσσηνίων ἀναμιμνήσκων,
καὶ ὡς καλόν σφισι[26] τὸ φιλοτίμημα, τῶν πατέρων, οἳ 297
τοὺς περιοίκους κατεδουλώσαντο, φανῆναι λαμπρότερα
εἰργασμένους καὶ χώραν εὐδαιμονεστέραν προσεκτημένους·
Εὐφάης δὲ μακρότερα μὲν εἶπεν ἢ ὁ Σπαρτιάτης, οὐ πλείω
δὲ οὐδ' οὗτος ἢ ἐφιέντα ἑώρα τὸν καιρόν. οὐ γὰρ περὶ
γῆς μόνον οὐδὲ[27] κτημάτων τὸν ἀγῶνα ἀπέφαινε γενησόμενον, εἰδέναι δὲ ἔφη σαφῶς ἃ νικωμένους[28] ἐπιλήψεται·
γυναῖκας μὲν γὰρ ἀχθήσεσθαι καὶ τέκνα ἐν ἀνδραπόδων
μέρει, τοῖς δὲ ἐν ἡλικίᾳ τὸ ἐλαφρότατον ἔσεσθαι θάνατον,
ἢν μετ' αἰκίας μὴ γένηται, συλήσεσθαι δέ σφισι καὶ τὰ
ἱερὰ καὶ τὰς πατρίδας ἐμπρήσεσθαι· λέγειν δὲ οὐκ εἰκάζων, μαρτύρια[29] δὲ ἐναργῆ πᾶσιν εἶναι τῶν ἐγκαταληφθέν-

utrinque ad rem strenue gerendam cohortati sunt. Ac Theopompus quidem suos perbrevi Lacedaemoniorum more oratione adhortatus memores esse iussit concepti contra Messenios iurisiurandi; pulcrum, praeclarum et honestum fore, si patribus, qui finitimos in servitutem redegissent, splendidiora edidisse facinora et feliciorem suis finibus adiecisse regionem viderentur. At Euphaes longiore quam Spartanus usus est oratione: nihilo plura tamen et hic dixit, quam tempus pati posse videretur. Non esse de agro tantum et fortunis propositum certamen: habere se prae oculis, quae victos maneret sors: coniuges et parvulos liberos in servitutem abductum iri: iis vero, qui iam adolevissent, levissimam poenam mortem fore, ea modo si absque contumelia et cruciatu contigisset: futurum, ut deorum templa diriperentur, sua cuiusque patria incendio deleretur. Neque vero se haec ex coniectura dicere; minime obscura unicuique documenta esse

25. VbLa et R ad marg. παρασκευήν. — Sq. ὁ om. AgPd.

26. σφισιν AgPd. tum φιλοτήμημα Vb. mox φανεῖναι Ag; tum ἐργασαμένους Va. προσεκτημένους BPcd. προςκεκτημένους Edd. rell. AgVabLab.

27. οὐδὲ — γενησόμενον om. M Va. ἀπέφαινε τὸ γενησ. Vb. ἀπεφαίνετο La.

28. ἀνικωμένους Pd; ἀνικομένους Ag; ἃ νικομένους Vb. mox καὶ τέκνα καὶ ἀνδρ. Vb. deinceps αἰκείας Pd. tum συλλήσεσθαι AgVb. tum σφ σιν Vb. ἐμπρήσασθαι MVa La.

29. μαρτύρια Pd, ut coni. S. μάρτυρα edd. codd. rell. tum ἐναργῆ CSBPcdAgVaLb; ἐν ἀρχῇ AXK FLaVb. ἐν ἀρχῆν M (ἐν ἀργῇ sec. exc. nostra). mox ἐνκαταληφθέντων Ag.

11 των ἐν Ἀμφείᾳ τὰ πάθη· πρό[30] τε δὴ τηλικούτων κακῶν κέρδος εἶναι καλῶς τινὰ ἀποθανεῖν· πολὺ δὲ εἶναι ῥᾷον ἀηττήτοις οὖσιν ἔτι καὶ τὰς τόλμας καθεστηκόσιν ἐξ ἴσου προθυμίᾳ τοὺς ἀντιτεταγμένους[31] ὑπερβαλεῖν ἢ προαποβαλόντας τὸ φρόνημα ἐπανορθοῦσθαι τὰ ἐπταισμένα. τοιαῦτα μὲν ὁ Εὐφάης εἶπεν.

CAPUT VIII.

De proelio a Messeniis cum Lacedaemoniis commisso et fortiter utrinque factis narratio.

Ἐπεὶ δὲ ἑκατέροις ἐσήμηναν[1] οἱ ἡγεμόνες, Μεσσήνιοι μὲν δρόμῳ [τῷ] ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐχρῶντο καὶ ἀφειδῶς αὐτῶν[2] εἶχον ἅτε ἄνθρωποι θανατῶντες ὑπὸ τοῦ θυμοῦ, καὶ αὐτὸς ἕκαστος πρῶτος ἔσπευδεν ἄρξαι[3] μάχης, ἀντεπήεσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι σπουδῇ καὶ οὗτοι, πρόνοιαν δὲ ὅμως ἐποιοῦντο μὴ διαλυθῆναί σφισι τὴν
2 τάξιν. ὡς δὲ πλησίον ἐγίνοντο, ἀπειλαῖς ἐχρῶντο τῶν τε

posse calamitates eas, quas belli initio, qui ad Amphean oppressi sunt, passi fuerant: redimi hanc eventorum atrocitatem honesta morte posse. Facilius esse multo, quum invicti adhuc sint et animorum audacia hostibus pares, promta alacritate adversarios superare, quam abiecto prius animo post in clade sarcienda laborare. Haec Euphaes.

Cap. VIII. Ubi vero ducum iussu classica utrinque cecinerunt, cursu Messenii in hostem effusi impressionem fecerunt: quippe qui ira concitati mortem cupidius oppeterent et pro se quisque prior pugnae aleam experiri festinarent. Lacedaemonii et ipsi gressum contra alacriter tulerunt: caverunt tamen quam maxime, ne turbatis ordinibus acies solveretur. Quum iam prope

30. πρὸς AgPdVa. τηλικοῦτον, p. corr. τηλικούτων Vb. καλῶν Va M. κέρος La. mox πολύ τε malit B.
31. ἀντιταγμένους Vb. mox προαποβαλλόντας Ag.
Cap. VIII. 1. ἐσήμειναν Vb. ἐπήνησαν M. ἐπήνεσαν Lb. — Sq. τῷ uncis inclusimus cum SB.
2. αὐτῶν A. αὐτῷ La. mox οἱ pro ἄνθρωποι Va.
3. ἄρξασθαι PdAg. mox ἀντεπήεσαν AM (ἐπήεσαν sec. exc. nostra). ἀντεποίεσαν La. mox διαληθῆναι La. ἐγίνοντο scripsimus duce La, qui ἐγένοντο habet; ἐγίγνετο rell.

ὅπλων τῇ κινήσει[4] καὶ ἐνορῶντες ἐς ἀλλήλους δεινὸν, ἔς
τε λοιδορίας προήγοντο, οἱ μὲν οἰκέτας αὐτῶν[5] ἤδη τοὺς
Μεσσηνίους καὶ οὐδὲν ἐλευθερωτέρους ἀποκαλοῦντες τῶν
Εἱλώτων, οἱ δὲ ἐκείνους τῷ τε ἐγχειρήματι ἀνοσίους (ἐπεὶ
πλεονεξίας εἵνεκα καὶ[6] ἐπὶ ἄνδρας συγγενεῖς ἐπίασι) καὶ
θεῶν ἀσεβεῖς ὅσοι Δωριεῦσι πατρῷοι, τῶν τε ἄλλων καὶ
μάλιστα Ἡρακλέους. ἤδη τε ὁμοῦ τοῖς ὀνείδεσι καὶ ἔργων
ἥπτοντο, ἀθρόοι τε πρὸς ἀθρόους ὠθισμῷ χρώμενοι μά-
λιστα οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ἀνὴρ ἀνδρὶ ἐπιόντες. τέχνῃ 298 3
μὲν οὖν ἐς τὰ πολεμικὰ ὁμοῦ καὶ μελέτῃ πολὺ οἱ Λακεδαι-
μόνιοι προέσχον, πρὸς δὲ καὶ[7] τῷ πλήθει· τούς τε γὰρ
περιοίκους ὑπηκόους ἤδη καὶ συνακολουθοῦντας εἶχον,
Ἀσιναῖοί[8] τε οἱ Δρύοπες γενεᾷ πρότερον ὑπὸ Ἀργείων ἐκ
τῆς σφετέρας ἀνεστηκότες καὶ ἥκοντες ἐς τὴν Λακεδαίμονα
ἱκέται κατ᾽ ἀνάγκην συνεστρατεύοντο· πρὸς δὲ τοὺς ψι-
λοὺς τῶν Μεσσηνίων τοξότας Κρῆτας ἐπήγοντο μισθω-

esset, ut congrederentur, primum minis, armorum motu ac trucibus se invicem oculis lacessebant: contumeliae etiam utrinque iactatae. Lacedaemonii servos esse suos Messenios dicere, nihilo illos quidem Hilotis liberiores. At contra Messenii ad impium illos facinus aggressos, qui incensi dominandi cupiditate cognatis suis negotium facesserent et quum aliorum qui Dorico nomini patrii essent dî, tum vero Herculis ipsius numina laederent. Iam vero quum a probris ad manus ventum esset, acriter se vicissim impellere. Maiore vero impetu hostem Lacedaemonii trudebant. Urgebat iam vir virum cominus. Et bellandi quidem arte atque exercitatione superiores erant Lacedaemonii, quin etiam numero. Erant enim in eorum potestate finitimi iam prope omnes iidemque eius belli socii: et Asinaei, ac Dryopes, ab Argivis aetate una ante sedibus suis pulsi, quum Lacedaemonem supplices venissent, iam necessitate adducti arma coniunxerant. Contra levem vero Messeniorum armaturam Cretenses

4. κοινήσει Ag. tum δεινῶν id. χοιδωρίας, λ super χ, Vb.

5. αὐτῶν KFCM. — Sq. ἤδη M om. (ἢ pro ἤδη sec. exc. nostra); deinde ἐλευθερωτέρους La. εἰλότων VbLa. Mox ἐπὶ πλεον. Va, πλευνεξ-είας Vb.

6. καὶ inseruimus ex La. ἐπίασιν PdAg. ἐπιᾶσιν Vb. mox ὀνείδεσιν Ag.

7. καὶ om. La.

8. ἀσυναῖοι AgPd. tum τε οἱ Δρ. SBMPcVaLb; τε καὶ Δρ. AXKFC PdAg; τε καὶ οἱ δρ. VbLa. mox ἐστρατεύοντο La.

4 τούς.[9] Μεσσηνίοις δὲ ἀπήντα[10] ἐς τὸ ἴσον ἥ τε ἀπόνοια
καὶ τὸ ἐς τὸν θάνατον εὔθυμον, καὶ ὁπόσα μὲν πάσχοιεν,[11]
ἀναγκαῖα μᾶλλον τοῖς πατρίδα σεμνύνουσιν ἢ δεινὰ ἐνόμι-
ζον, ἃ δὲ ἔδρων, αὐτοί τε ἡγοῦντο εἰργάσθαι μειζόνως
καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις συμβαίνειν χαλεπώτερα. καὶ οἱ
μὲν αὐτῶν προεκπηδῶντες τῆς τάξεως τολμήματα λαμπρὰ
ἀπεδείκνυντο, τοῖς δὲ καὶ ἐπικαίρως τετρωμένοις καὶ ἐμ-
5 πνέουσιν ὀλίγον ὅμως ἡ ἀπόνοια ἤκμαζε.[12] παρακλήσεις
τε ἐγίγνοντο, καὶ οἱ μὲν ζῶντες καὶ ἔτι ἄτρωτοι τοὺς τραυ-
ματίας παρώξυνον, πρὶν ἢ τὴν ἐσχάτην τινὶ ἐφεστηκέναι
μοῖραν, ἀντιδράσαντα ὅ τι καὶ δύναιτο σὺν ἡδονῇ δέχεσθαι
τὸ πεπρωμένον· οἱ δὲ ὁπότε αἴσθοιντο[13] οἱ τραυματίαι
τὴν ἰσχὺν σφᾶς ὑπολείπουσαν[14] καὶ τὸ πνεῦμα οὐ παρα-
μένον, διεκελεύοντο τοῖς δρῶσι[15] μὴ χείρονας ἢ αὐτοὶ γί-

venerant sagittarii, mercede conducti. Messenios quidem quum desperatio tum pariter mortis contemptus incitabat: quum et quae paterentur omnia iis, qui patriam suam maxime illustrem esse vellent, necessaria potius quam gravia ducerent: quae vero facerent, quo alacritatis essent pleniora, eo magis ad hostis conatus debilitandos apposita. Et eorum sane multi extra agmen suum exilientes praeclara edebant summae virtutis facinora: quin et in iis, qui lethalibus acceptis vulneribus iam prope animam agerent, vigor ille apparebat, qui solet a desperatione proficisci. Audiebantur mutuae cohortationes. Viventes namque et integri saucios hortabantur, ut priusquam fato suo defungerentur se dignum aliquid gererent, quo possent mortem cum voluptate oppetere. Saucii rursus, quum dilabi iam vires sentirent neque possent amplius spiritum retinere, superstites mone-

9. μισθοτοὺς AgPdVab.

10. *Μεσσηνίοις δὲ ἀπήντα* scripsimus e coni. F, cui favet Ag, ἐς ante ἅπαντα omittens: *Μεσσηνίους δὲ ἐς ἅπαντα* Edd. Codd. rell. *Μεσσηνίους δὲ καθίστα* coni. Coraes. S, qui ἐς ἅπαντα refert ad praecedentia, τέχνην, μελέτην, πλῆθος Lacedaemoniorum, coni. *τοὺς δὲ Μεσσηνίους ἐς ἅπαντα κατέστησεν ἐς τὸ ἴσον.* Lacunam ante *Μεσσηνίους* indicat in ed. mai. Aliam coniecturam proponunt FC *Μεσσηνίοις δὲ ἐς απαντα ἐς τὸ ἴσον ἦν.*

11. *πάσχοιε* Ag. mox pro *σεμνύνουσιν* Cod. Casauboni coni. *ἀπαμύνουσιν* vel *ἀπομνημονεύουσιν.* F vult *συναμύνουσιν.* C. coni. *τοῖς τῇ πατρίδι ἀμύνουσιν.* — Mox ἔδρον, ω sup. lin., Vb. Sq. τε om. La. εἰργάσασθαι id. εἰργάσται Va. ἀπεδείκνυτο Vb. ἐπεδείκνυτο — ἐκπνέουσιν La.

12. ἤκμαζε SLab; ἤκμαζεν rell. ἐγγίνοντο Vb, et παρόξυνον VbM.

13. αἴσθοιτο Ag. ἔσθοιντο La.

14. „usitatius ἐπιλείπουσαν" B. ὑπολείπουσιν, Vb, at αν sup. lin.

15. ὁρῶσι coni. Sylb. probantibus SB. ζῶσι K. εὐρώστοις C. δρῶσιν M; tum χείρωνας Vb, τελετὴν Va.

γνεσθαι μηδὲ ἐς ἀνωφελὲς τῇ πατρίδι καὶ τὴν ἐκείνων τε-
λευτὴν καταστῆσαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ πρότερον[16] τῇ μὲν 6
ἐς ἀλλήλους δεήσει οὐκ ἐχρῶντο καὶ ἐς τὰ παράδοξα τῶν
τολμημάτων οὐ κατὰ ταὐτὰ ἑτοίμως τοῖς Μεσσηνίοις εἶ-
χον· ἅτε δὲ εὐθὺς ἐκ παίδων τὰ πολεμικὰ[17] ἐπιστάμενοι
βαθυτέρᾳ τε τῇ φάλαγγι[18] ἐχρῶντο καὶ τοὺς Μεσσηνίους ἤλ-
πιζον οὔτε χρόνον τὸν[19] ἴσον καρτερήσειν ἀντιτεταγμένους 299
οὔτε πρὸς τὸν ἐν τοῖς ὅπλοις κάματον ἢ τὰ τραύματα ἀν-
θέξειν. (2) Ἴδια[20] μὲν τοιαῦτα ἐν ἑκατέρῳ τῷ στρατεύ- 7
ματι ἔς τε τὰ ἔργα ἦν καὶ ἐς τὰς γνώμας τῶν μαχομένων·
κοινὰ δὲ ἀπ᾽[21] ἀμφοτέρων, οὔτε γὰρ ἱκεσίαις οἱ φονευό-
μενοι καὶ χρημάτων ὑποσχέσεσιν[22] ἐχρῶντο, τάχα μέν
που μὴ πείσειν διὰ τὸ ἔχθος ἀπεγνωκότες, τὸ δὲ πλεῖστον
ἀπαξιοῦντες, ὡς οὐ τὰ πρότερά γε κακιοῦσιν· οἵ[23] τε
ἀποκτείνοντες ἀπείχοντο καὶ αὐχήματος ὁμοίως καὶ ὀνει-

bant, ne se deteriores essent neve committerent, sua ut mors nihil omnino patriam iuvisse videretur. At Lacedaemonii pugnae initio neque se vicissim adhortabantur neque ad inopinata audaciae specimina tam promti erant quam Messenii: verum, qui a pueris bellicas artes essent edocti, se intra densiorem phalangem continebant, quod hostem sperabant neque tamdiu in acie persistere neque in armis laborem nec vulnera perpeti posse. (2) Propria haec in utraque acie quum quod ad facinora tum quod ad animos pugnantium attinet fuere. Commune illud fuit utrisque, quod nemo vel caedem deprecabatur vel in pecunia salutis spem repositam habebat. Diffidebant enim fortasse propter odii magnitudinem, se quicquam profecturos: et, quod caput fuit, indignabantur se non priores mortem adversario obtulisse. Iam qui hostem interficiebant, neque se gloriose iactabant neque probra omnino ulla iaciebant. In neutram enim erat partem spes

16. In πρότερον aliud quid latere putat S. *pugnae initio* reddidit Am. tum πῇ μὲν ἐς ἀλλήλους τῇ δεήσει PdMVaLb. mox κατὰ ταῦτα La.

17. πολέμια AgLb.

18. φάρυγγι PcLa.

19. τὸν om. SM (τὸ ἴσον sec. exc. nostra habet MLa). tum κατερρήσειν Vb.

20. ἴδια BPcdAg, probat Poppo in Chrestom. l. d. ἰδίᾳ Edd. rell. VbLab; silent excerpta e VaM. mox καὶ τὰς γν. La.

21. ἀπ᾽ ἀμφ. CSBPcdAgMVaLab; ἐπ᾽ ἀμφ. AXKFVb.

22. ὑπόσχεσιν AgVbM. χρώμενοι, ad marg. ἐχρῶντο, La. πείσειν CSB e coni. F, PdAg; πείσειεν AXKFVabMPcLab (corr. in Lb); πείσειαν vel πείσαιεν coni. Sylb.

23. εἴ τε La. ἀποκτείνοντες BPcdAg, ut voluit Coraes. ἀποκτείναντες AXKFCSVabMLab. ἀπήχοντο La. ὁμοίων AgLb. ὀνείδων Lb.

δῶν, οὐκ ἔχοντές πω βεβαίαν οὐδέτεροι τὴν ἐλπίδα, εἰ[24] κρατήσουσι. παραδοξότατα δὲ ἀπέθνησκον οἱ τῶν κειμένων σκυλεύειν τινὰ ἐπιχειροῦντες· ἢ γὰρ τοῦ σώματος γυμνόν τι ὑποφήναντες ἠκοντίζοντο καὶ ἐτύπτοντο οὐ[25] προορώμενοι διὰ τὴν ἐν τῷ παρόντι ἀσχολίαν, ἢ καὶ ὑπὸ[26]
8 τῶν σκυλευομένων ἔτι ἐμπνεόντων διεφθείροντο. (3) Ἐμάχοντο δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς ἀξίως λόγου, Θεόπομπος δὲ καὶ ἀκρατέστερον ὥρμητο ὡς αὐτὸν ἀποκτενῶν Εὐφάη.[27] Εὐφάης δὲ ὁρῶν ἐπιόντα εἶπεν ἄρα πρὸς τὸν Ἄντανδρον, οὐδὲν εἶναι τὰ Θεοπόμπου διάφορα ἢ[28] ὁ πρόγονος αὐτοῦ Πολυνείκης ἐτόλμησε· Πολυνείκην τε γὰρ στρατιὰν ἐπὶ τὴν πατρίδα ἀγαγόντα ἐξ Ἄργους ἀποκτεῖναι τὸν ἀδελφὸν αὐτοχειρὶ καὶ ἀποθανεῖν ὑπὸ ἐκείνου, Θεόπομπόν τε ἐθέλειν ἐς τὸ ἴσον καταστῆσαι μιάσματος τοῖς[29] ἀπὸ Λαΐου καὶ Οἰδίποδος τὸ Ἡρακλειδῶν γένος· οὐ μέντοι χαίροντά γε ἀπὸ τῆς μάχης διακριθήσεσθαι. τοιαῦτα ἐπιλέγων[30]

propensior, utri essent utris e certamine superiores discessuri. Accidebat in primis insignis illis mors, qui iacentem spoliare aggressi vel *eminus* nudata aliqua parte corporis missilibus figebantur, vel *comminus* de improviso quum aliud agerent caedebantur; vel ab iis ipsis etiam, quibus spolia detrahebant, adhuc spirantibus confodiebantur. (3) Fuit et regum ipsorum illustris dimicatio. Theopompus intemperantius se in Euphaen infesto telo intulit. Euphaes in se vadentem conspicatus, Antandrum appellans: Non sunt, inquit, quae Theopompus molitur, diversa a Polynicis, a quo oriundus est, ausis. Ille enim quum adversum patriam ab Argis exercitum duxisset, sua manu fratrem occidit, et ab eo vicissim est interemptus. Iste etiam quaerit Herculis posteritatem eodem parricidii scelere contaminare, quo Laii et Oedipodis familia se polluit. At enim non discedet ille satis laetus a proelio. Haec dicens et ipse in hostem invasit. Ibi

24. ἢ La. κρατήσουσιν AgPdVb. tum παραδοξότατα B; παραδοξώτερα Ag; παραδοξότερα AXKFCS PcdVabM.

25. ὡς προορώμ. Pc.

26. ἀπὸ AXMPdAgVaLab. σκυλ. ἐπιπνεόντων La.

27. εὐφαῆ Lb; εὐφᾶν La. ὁρῶν καὶ ἐπιόντα La. mox ἀνύτανδρον PdLb. ἀνύταν Ag.

28. ἢ [ἃ] ὁ πρόγ. C e coni. F. πρόλογος Lb. πολυνίκης — πολυνίκην Pd. tum ἐτόλμησεν BPcdAg; ἐτόλμησε Edd. rell. Lab. ἐποίησε, ad marg. ἐτόλμησε R.

29. τοῖς ἀπὸ CSBMPcdAgVaLb; τοῖς om. AXKFVbLa.

30. ἐπηλέγων M, ἔπη λέγων Vab La. εἴ τε πᾶσα La. Tum ἀνερώνυντο M, ἀνερώννυντοVabLab. Mox τὸ θάνατον M.

ἀντεπήει καὶ οὗτος. ἐνταῦθα ἥ τε πᾶσα μάχη κεκμηκότων 9
ὅμως ἐς τὸ ακμαιότατον αὖθις ἤρθη, καὶ τοῖς τε σώμασιν
ἀνεῤῥώννυντο καὶ τὸ ἀφειδὲς ἐς τὸν θάνατον παρ' ἀμφοτέ-
ρων ηὐξάνετο, ὥστε εἰκάσαι ἄν τις τοῦ ἔργου τότε σφᾶς
πρῶτον ἅπτεσθαι. τέλος δὲ[31] οἱ περὶ τὸν Εὐφάη τῆς τε
ἀπονοίας τῷ ὑπερβάλλοντι, μανίας ὄντες ἐγγύτατα καὶ
ὑπ'[32] ἀνδραγαθίας (πᾶν γὰρ δὴ τὸ περὶ τὸν βασιλέα οἱ 300
λογάδες τῶν Μεσσηνίων ἦσαν) βιάζονται τοὺς ἀντιτετα-
γμένους, καὶ αὐτόν τε[33] Θεόπομπον ἀπώσαντο καὶ Λακε-
δαιμονίων τοὺς καθ' αὐτοὺς ἐτρέψαντο. τὸ δὲ ἕτερον 10
κέρας τοῖς Μεσσηνίοις ἐταλαιπώρει· Πυθάρατός τε γὰρ[34]
ὁ στρατηγὸς ἐτεθνήκει, καὶ αὐτοὶ[35] διὰ τὴν ἀναρχίαν ἀτα-
κτότερον καὶ * * ἀθύμως εἶχον οὐδ' οὗτοι. φεύγουσι[36]
δὲ οὔτε τοῖς Μεσσηνίοις ὁ Πολύδωρος οὔτε οἱ περὶ τὸν
Εὐφάη[37] τοῖς Λακεδαιμονίοις ἠκολούθησαν. Εὐφάει γὰρ

proelium, quod fatigatis in utraque acie militibus iam prope elanguescebat, confirmatis corporibus et aucto mortis contemptu acrius exarsit. Quare primis congressibus primaeque signorum collationi instaurata pugna prope similis, si quibus forte spectare licitum fuisset, videri potuit. Postremo Euphais globus, qui electissimis viris constabat, versa iam prope immodica illa audacia in furorem, virtute etiam sua usus, in adversum hostem impetu facto Theopompum ipsum loco deturbant et Lacedaemonios sibi oppositos in fugam vertunt. Sed alterum coepit Messeniorum cornu graviter laborare. - Quum enim Pytharatus cecidisset, qui in ea agminis parte steterant, duce iam amisso et ordines deseruerunt [et turbulentius pugnaverunt, neque tamen] animum desponderunt. Non tamen aut fugientes Messenios Polydorus, aut Lacedaemonios est Euphaes insecutus. Satius enim Euphaes et

31. δὲ om. AXKFPc. habent CSBAgMVab(?)Lab. mox τῆς om. MVa.

32. ὑπὸ PdLb. Mox οἱ λογ. M; at αἱ sup. lin. μεσσηνίδων Lb.

33. αὐτόν τε BMPdAgVaLb; αὐτὸν τὸν Edd. rell. PcVbLa. λακεδαιμονίους La. Deinde τοὺς κατ' αὐτοὺς Va. αὐτὰς Lb.

34. γὰρ FCSBMPcdAgVabLb; καὶ AXK; γὰρ legendum esse iam vidit Camerar., probavit Sylb. Abest a La.

35. αὐτὸ AgPdLabVab. αὐ.. M. Paullo post lacunam indicavimus duce B, qui haec fere deesse censet: θορυβωδέστερον ἐμάχοντο, οὐ μέντοι. Loescher. coni. ἀθύμως εἶχον ἤδη· φεύγουσι δέ. K vult ἀτακτότερον ἢ ἀθύμως. F coni. ἀθύμως εἶχον· οὐδ' οὕτω φεύγουσι δε, οὔτε. C edidit: εἶχον· οὐδ' οὗτοι φεύγουσι δέ. S coni. εἶχον· οὐδ' οὕτω φεύγουσί γε. Post εἶχον distinguit VbLa. ἀτακτώτερον MVa.

36. φεύγουσιν Vb.

37. εὐφᾶν La et mox εὐφαῇ MLb; mox οὐ δὲ τοῖς M. tum ἐν σκότῳ — ἀποχωροῦσιν om. M.

καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν αἱρετώτερα ἐφαίνετο ἀμύνειν τοῖς ἡτ-
τωμένοις· οὐ μέντοι Πολυδώρῳ γε οὐδὲ τοῖς περὶ αὐτὸν
11 συμμίσγουσιν· ἐν σκότῳ γὰρ ἤδη τὰ γινόμενα[38] ἦν, καὶ
τοὺς Λακεδαιμονίους ἅμα εἶργε μὴ πρόσω τοῖς ἀποχω-
ροῦσιν ἐπακολουθεῖν οὐχ ἥκιστα καὶ[39] ἡ ἀπειρία τῶν τό-
πων· ἦν δὲ αὐτοῖς καὶ ἄλλως πάτριον σχολαιοτέρας τὰς
διώξεις ποιεῖσθαι, μὴ διαλῦσαι τὴν τάξιν πλείονα ἔχοντες
πρόνοιαν ἤ τινα ἀποκτεῖναι φεύγοντα. τὰ δὲ μέσα ἀμφοτέ-
ροις, ᾗ[40] Λακεδαιμονίων ὁ Εὐρυλέων Μεσσηνίοις δὲ Κλέ-
οννις ἡγεῖτο, ἰσοπαλῶς μὲν ἠγωνίζοντο, διέλυσε δὲ ἀπ' ἀλ-
12 λήλων καὶ τούτους ἐπελθοῦσα ἡ νύξ. (4) Ταύτην τὴν
μάχην παρ'[41] ἀμφοτέρων ἢ μόνα ἢ μάλιστα ἐμαχέσατο[42]
τὰ ὁπλιτικά. οἱ δὲ ἐπὶ τῶν ἵππων ὀλίγοι τε ἦσαν καὶ οὐ-
δὲν ὥστε καὶ μνημονευθῆναι διεπράξαντο· οὐ γάρ τοι[43]
ἀγαθοὶ τότε ἱππεύειν ἦσαν οἱ Πελοποννήσιοι. τῶν δὲ

Messeniorum principes esse putarunt, laborantibus suis opem ferre. Non tamen cum Polydoro eiusve cohorte manum conseruerunt. Nox enim iam omnia tenebris obduxerat. Ipsos etiam Lacedaemonios, quo minus fugientem hostem insequerentur, plurimum quidem locorum ignoratio deterruit. Retardavit eos etiam patria disciplina. Traditum enim a maioribus morem religiose tuentes in fugam versos hostes non urgebant cupidius: quod providentius curandum putabant ne turbarentur ordines, quam ut fugientes caederent. Media utrinque acies, hinc Euryleonte, illinc Cleoni duce, aequo Marte pugnavit. Nox superveniens certamen diremit. (4) Commissum est hoc proelium ex utraque parte gravi maxime peditum armatura. Equestres enim copiae et parvae fuere et nihil omnino memoria dignum gesserunt. Nondum enim Peloponnesii equitandi peritiam fuerant

38. γιγνόμενα AgPdVabLab.

39. καὶ om. MS. ἥκιστα δὲ καὶ Vb. mox αὐτοῖς om. MVa; σχολιοτέρας Va. δειώξεις Ag. διώξειν M. διαλύσαι Lb. ἔχοντες La; ἔχοντα Lb; ἔχοντας rell. Nobis quidem magis placet anomalum ἔχοντες, quod ut infinitivo διαλῦσαι assimilarent, in ἔχοντας mutaverunt scribae.

40. ᾗ ὅπου AgPd; ἦπου MLb; ἡ που Va; ἢ Vb. ᾗ om. La. articulum ante Εὐρυλέων uncis sepsit Poppo Chrestom. d. l. Mox Μεσσηνίοις BPcdAgMVabLab; Μεσσηνίων edd. rell. tum κλέονις VabLa; κλέουνις Lb; Κλέοννις rell. ἡγεῖτο — ἐπελθοῦσα om. Va. ἰσοπαλεῖς La. ἀπ' ἀλλήλους id.

41. παρὰ ἀμφ. MVbLab.

42. ἐμαχέσατο Lb; ἐμαχέσαντο rell. — Sq. τὰ om. MVa. ὁπλικά. οἱ δ' ἐπὶ Lb.

43. γὰρ αὐτοὶ Ag; seq. οἱ om. Va.

Μεσσηνίων οἱ ψιλοὶ καὶ οἱ[44] παρὰ Λακεδαιμονίοις Κρῆ-
τες οὐδὲ συνέμιξαν ἀρχήν· τῷ γὰρ πεζῷ τῷ σφετέρῳ κατὰ
τρόπον ἔτι ἑκάτεροι τὸν ἀρχαῖον ἐπετάχθησαν. ἐς δὲ τὴν 13
ἐπιοῦσαν μάχης μὲν οὐδέτεροι διενοοῦντο ἄρχειν[45] οὐδὲ
ἱστάναι πρότεροι τρόπαιον, προϊούσης δὲ τῆς ἡμέρας ὑπὲρ
ἀναιρέσεως τῶν νεκρῶν ἐπεκηρυκεύοντο, καὶ ἐπειδὴ παρ᾽
ἀμφοτέρων συνεχωρήθη, θάψειν[46] ἔμελλον ἤδη τὸ ἐν-
τεῦθεν.

C A P U T IX.

Messenii post hanc pugnam calamitatibus afflicti in montem et urbem Ithomen secedunt — Delphos mittunt ad oraculum consulendum — ad oraculi effatum exsequendum virginem ex Aepytidarum genere quaerunt — Aristodemus filiam immolandam tradit, ac dein ipse illam interficit.

Τοῖς δὲ[1] Μεσσηνίοις μετὰ τὴν μάχην πονηρὰ γίνεσθαι 301
τὰ πράγματα ἤρχετο· δαπάνῃ τε γὰρ χρημάτων ἀπειρήκε-
σαν, ἃ τῶν πόλεων ἀνήλισκον ἐς τὰς φρουράς, καὶ οἱ δοῦ-
λοι παρὰ[2] τοὺς Λακεδαιμονίους ηὐτομόλουν· τοῖς δὲ καὶ
νόσος ἐνέπεσε· καὶ ταραχὰς μὲν παρέσχεν ὡς οὖσα[3] λοι-

adepti. Expediti vero Messeniorum et Lacedaemoniorum Cretenses sagittarii ne congressi quidem sunt, quod more maiorum utrique in pedestris aciei subsidiis steterant. Postero die sub primam lucem neutri pugnam aggredi aut erigere tropaeum occuparunt. Ubi iam processit dies, de cadaveribus tollendis per caduceatores pactis induciis ad suos se uterque exercitus humandos convertit.

Cap. IX. Post eam pugnam Messeniorum res multis coeptae calamitatibus affligi: primum quidem, quod immodica in urbium praesidia erogata pecunia, iam unde exercitum alerent, non habebant: deinde et servitia ad Lacedaemonios perfugere: postremo morbus quidam pesti assimilis, etsi in universo omnino

44. καὶ οἱ PdLb; οἱ om. Edd. Codd. rell.
45. ἀρχὴν VaLb. ἡμετέρας Lb.
46. θάπτειν Vab. ψάλλειν RM Lb; ad marg. R. γρ. θάψειν.
Cap. IX. 1. δὲ om. Vb.
2. παρὰ Smai. BPcdAgMVa; πρὸς Edd. rell. VbLab; tum ἠυτυμόλουν Va. ηὐτόλμουν La. νοῦσος id.
3. παρέσχεν ὡς ἡ λοιμώδης AX KFBVbLa; παρασχοῦσα δὲ ὡς ὁ (ἡ Pc et sup. lin. R) λοιμώδης Ag PcdMRLbVa (παρεσχοῦσα M sec. exc. nostra: παρέσχεν R ad marg.;

μώδης, οὐ μὴν ἐς ἅπαντάς γε ἐχώρησεν. βουλευομένοις
δὲ πρὸς τὰ παρόντα ἐδόκει, τὰ μὲν πολλὰ πολίσματα τὰ ἐς
μεσόγαιαν[4] πάντα ἐκλείπειν, ἐς δὲ τὸ ὄρος ἀνοικίζεσθαι
2 τὴν Ἰθώμην. ἦν δὲ καὶ πόλισμα αὐτόθι οὐ μέγα, ὃ[5] καὶ
Ὅμηρόν φασιν ἔχειν ἐν καταλόγῳ·

καὶ Ἰθώμην κλιμακόεσσαν.

ἐς τοῦτο τὸ πόλισμα ἀνῳκίζοντο, ἐπεκτείναντες[6] τὸν ἀρ-
χαῖον περίβολον ἔρυμα εἶναι πᾶσιν αὔταρκες. ἦν δὲ τὸ
χωρίον καὶ ἄλλως ἐχυρόν·[7] ἡ γὰρ Ἰθώμη μεγέθει τε οὐδε-
νὸς ἀποδεῖ τῶν ὀρῶν ὁπόσα ἐντός ἐστιν Ἰσθμοῦ, καὶ δύσ-
3 βατος κατὰ τοῦτο μάλιστα ἦν. (2) Ἐδόκει δὲ καὶ θεωρὸν
πέμψαι σφίσιν ἐς Δελφούς. ἀποστέλλουσιν οὖν Τίσιν
τὸν Ἄλκιδος, καὶ ἀξιώματι οὐδενὸς ὕστερον καὶ ὅτι προσ-
κεῖσθαι μαντικῇ μάλιστα ἐνομίζετο. τοῦτον τὸν Τίσιν[8]

non est grassatus, magnam tamen rebus cunctis perturbationem attulit. De summa rerum consulentibus placuit pleraque oppida, quae in meditullio sita essent, deserere, in Ithomen vero montem secedere. Erat in eo oppidum non ita magnum, cuius factam esse ab Homero in Graecorum copiis recensendis mentionem credunt, quum Ithomen salebrosam dicit. Facta huc secessione vetus pomoerium, quatenus sat esset toti quae illuc convenerat multitudini tuendae, ampliarunt. Erat loci natura castellum egregie munitum. Nam et mons ipse nulli est eorum, qui intra Isthmum sunt, magnitudine inferior: et propterea *omni ex parte* aditu erat difficillimus. (2) Ibi quum consedissent, Delphos mittere statuerunt, qui de belli exitu oraculum consuleret. Missus itaque est Tisis Alcidis filius, vir quum ceteris laudibus praestans, tum vero divinandi sollertiae maxime deditus. Hunc

δὲ in PdR expunctum, in Va a sec. manu). K coni. ὡσεὶ λοιμώδης. F coni. ταραχὰς μὲν παρασχοῦσα ὡσεὶ λοιμώδης. Porson. ταρ. μὲν παρέσχεν ουσα λοιμώδης. CS ταρ. μεν παρέσχεν ἡ νόσος ὡς λοιμώδης; Lachmann. ὡς εἴη λοιμώδης. Nos insistentes lectioni M παρεσχοῦσα δὲ ὡς ὁ λοιμώδης, scripsimus: παρέσχεν ὡς οὖσα λοιμ. Tum οὐ μὲν ἐς Va. mox ἐχώρησεν BMPcdAg; ἐχώρησε Edd. rell. Lab.

4. μεσόγαιον Va; tum ἐκλιπεῖν Pc.

5. ὃ om. La. mox φασὶ λέγειν coni. Lachmann.; seq. ἐν καταλόγῳ om. MVa. mox κλιμακόεσσαν BMPd VaLLab. κλιμακώεσσαν Ag*Pc. κλωμακόεσσαν Edd. rell. ex Il. β, 729.

6. ἐπεκτείναντες CS; tum αὔτακες M.

7. ἐχυρὸν om. M. ὀχυρὸν Va; sq. τε om. M.

8. σίτιν La. mox ἐν ante Ἀμφείᾳ om. M. tum λοχήσαντες γὰρ δέ οἱ γὰρ ὑπεῖκεν La. ἀνθεστηκόντα M. γίγνεται PdAg.

ἐπανιόντα ἐκ Δελφῶν λοχῶσιν ἄνδρες Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῆς ἐν Ἀμφείᾳ φρουρᾶς· λοχήσαντες δὲ (οὐ γὰρ ὑπεῖκεν αἰχμάλωτος γενέσθαι) περιμένοντα οὖν ἀμύνεσθαι καὶ ἀνθεστηκότα ἐτίτρωσκον, ἐς ὃ γίνεται βοή σφισιν ἐξ ἀφανοῦς, Τὸν χρησμοφόρον[9] μέθες. καὶ Τίσις μὲν, ὡς ἀπε- 4
σώθη τάχιστα ἐς Ἰθώμην καὶ τὴν μαντείαν παρὰ τὸν βασιλέα ἀνήνεγκε,[10] μετ' οὐ πολὺ ὑπὸ τῶν τραυμάτων τελευτᾷ· τοὺς δὲ Μεσσηνίους συναθροίσας[11] ὁ Εὐφάης ἐπεδείκνυ τὸν χρησμόν·

Κόρην[12] ἄχραντον νερτέροισι δαίμοσι,
Κλήρῳ λαχοῦσαν Αἰπυτιδῶν ἀφ' αἵματος,
Θυηπολεῖτε νυκτέροισιν[13] ἐν σφαγαῖς.
Ἢν δὲ σφαλῆτε,[14] καὶ παρ' ἀλλοίου τότε 302
Θύειν, διδόντος[15] ἐς σφαγὴν ἑκουσίως.

(3) Ταῦτα τοῦ θεοῦ δηλώσαντος αὐτίκα ἐκληροῦντο[16]

Delphis redeuntem ex insidiis Lacedaemoniorum aliquot de praesidio ab Amphea adoriuntur: sed enim acriter se defendentem et repugnantem capere non potuerunt: hominem certe sauciandi finem non prius fecerunt, quam vox audita, a quo missa incertum, ORACULI NUNCIUM DIMITTE. Ac Tisis quidem ad suos reversus regi responsum exponit, neque ita multo post ex illis vulneribus diem obiit suum. Convocatis in concionem Messeniis oraculum Euphaes recitat, *quod fuit huiusmodi:*

Nescia viri puella geniis inferis
Aepytidûm ab alto sorte ducta sanguine
Det colla nocturnis secanda caedibus.
Vos haec ad undas Hallyi facite sacra,
Libenter ipsam virginem dantes neci.

(3) Oraculi voce audita, virgines statim omnes ex Aepytidarum

9. *θεσμοφόρον* LaVbR, ad marg. *ἄλλ. χρησμοφόρον* RLa. tum *ἄφες*, eoque expuncto *μέθες* Pd.

10. *ἀνήνεγκεν* Vb. tum *ἐπὶ τῶν* Pc.

11. *ἀθροίσας* BPcdAgVaMLb; *συναθροίσας* Edd. rell. VbLa. *ἐπεδείκνυτο τὸν* La.

12. *κόρην* ABPcdAgMVabLab; *κούρην* Edd. rell. „Aliter Oenomaus apud Euseb. Praep. Ev. lib. V. p. 130.“ *Palmer. MS.* *κλήρῳ* om. M. tum *ἐπυτιδῶν* Ag. *αἰπυτίδων* MVab Lab, etiam postea.

13. *νερτέροισιν* MVa; *νεκτέροισιν* Vb.

14. *σφαλῆτε* B. *σφαγῇ τε* LbM PdVab; *σφαγῇ τε* AXKFPcAg. *σφαγῆται* La. *ἢν δ' ἐκφύγῃ γε* CS. mox *ἀλλύου* AVb. *ἀλλύου* PdAg. *ἀλύου* MVa. *ὀλλύου* Lb. *παραλλύου* La.

15. *διδόντος* CSB; *διδόντας* AX KFVabAgPcdMLab. *ἑκκουσίως* La.

16. *ἐκληροῦτο* VaLb. *ἐκκληροῦντο*, *ὃ καὶ παρθένον* La. *ἐπυτίδων* Pd h. l. et §. 5. — Sq. *γὰρ* om. La.

ὅσαι παρθένοι τοῦ Αἰπυτιδῶν γένους ἦσαν. καὶ, ἐπελάμβανε γὰρ Λυκίσκου θυγατέρα ὁ κλῆρος, ταύτην Ἐπήβολος[17] ὁ μάντις ἀπηγόρευεν ὡς οὐ δέοι θύειν, οὐ γὰρ εἶναι Λυκίσκου, τὴν δὲ γυναῖκα ἣ Λυκίσκῳ συνῴκησεν, ὡς τεκεῖν οὔκουν οἵα τε[18] ἦν, ἐν τούτῳ τὴν παῖδα ὑποβαλέσθαι.[19] ἐν ὅσῳ δὲ[20] οὗτος ἀνεδίδασκε τὰ ἐς αὐτὴν, ἐν τοσῷδε ὁ Λυκίσκος ἀπαγόμενος ἅμα καὶ τὴν παρθένον ηὐ-
5 τομόλησεν ἐς Σπάρτην. (4) Ἐχόντων δὲ ἀθύμως τῶν Μεσσηνίων, ὡς Λυκίσκον ἀποδράντα[21] ᾔσθοντο, ἐνταῦθά σφισιν Ἀριστόδημος ἀνὴρ καὶ γένους τοῦ Αἰπυτιδῶν καὶ Λυκίσκου τῇ τε[22] ἄλλῃ δόξῃ καὶ τὰ ἐς πόλεμον ἐπιφανέστερος ἐδίδου τὴν θυγατέρα ἑκὼν θῦσαι. τὰ δὲ ἀνθρώπων καὶ[23] οὐχ ἥκιστα τὸ πρόθυμον ἡ Πεπρωμένη κατὰ ταὐτὰ ἐπικρύπτει καὶ εἰ ψηφῖδα ἐπιλαβοῦσα[24] ἰλὺς ποταμοῦ, ὅπου καὶ τότε Ἀριστοδήμῳ διασώσασθαι Μεσσήνην ἀγω-
6 νισμα ποιουμένῳ τὸ ἐμπόδιον ἐπήγαγε τοιόνδε. (5) Ἀνὴρ

familia sorti commissae. Quumque Lycisci filia ducta fuisset, eam Epebolus vates sacrari vetuit, quod diceret non esse e Lycisco genitam; verum uxorem Lycisci eam sibi, quum sterilis esset, supposuisse. Interea dum vates haec ad populum agit, Lyciscus *clam* abducta puella Spartam profugit. (4) Quae res ubi vulgata est, quum hominum mentes vehementer commovisset, Aristodemus, et ipse ex eadem Aepytidarum gente, vir et ceteris vitae ornamentis et bellica virtute Lycisco clarior, ultro filiam immolandam obtulit. Verum hominum plerumque *in rebus praeclare gerendis* alacritatem nihilo fere minus fatum, quam calculos fluviorum limus, obruit. Nam patriam *per filiae devotionem* servare cupienti Aristodemo obiecit se huiusmodi offensio.

17. ἐπίβολος MVabLa; mox συνῴκισεν VbLb.

18. οἵα τε — §. 6. οὗτος om. Pc. οἷά τε La. Bosius a S laudatus ἐν ante τούτῳ delendum et hoc ad Lyciscum referendum coniicit.

19. ὑποβαλέσθαι CSBM (ὑποβάλεσθαι sec. exc. nostra) PdLb; ὑποβάλλεσθαι AXKFAgVabLa.

20. δὲ B; τε AXKFCAgPcVab Lab; om. SM. tum ἐς αὐτὸν La. τοσῷδε CSB Pors. Lab; τόσῳ δὲ AXKFVb. mox ἀπαγόμενος commendatum in Cod. Casaub. recepimus; ἐπαγόμενος Edd. Codd. Deinceps ηὐτημόλησεν Va.

21. ἀποδράσαντα La. γένους FCSB ex em. Sylb.; confirmare videtur Vb. γένος AXKMPcAgVaLab.

22. δὲ pro τε Pd. Mox τὸ δὲ ἀνθρώπων Sylb.; τῶν δὲ ἀνθρ. Pors.

23. καὶ om. AXKFMVabLab; habent CSBPcdAg. mox κατὰ ταῦτα PdLb.

24. καὶ ἡ ψηφῖδα (ψηφίδα MVab) ἐπιλαβοῦσα AXKFAgPdVb Lab. καὶ εἰ ψ. ἐπιλαβοῦσα BPcM (ἐπιβαλοῦσα sec. exc. nostra). καὶ εἰ ψ. ἐπιλάβοι CS. μεσήνην La.

τῶν Μεσσηνίων (τὸ δὲ ὄνομα οὐ λέγουσιν) ἐρῶν ἔτυχε τοῦ
Ἀριστοδήμου τῆς θυγατρὸς, τότε δὲ ἤδη [25] *ἔμελλε καὶ γυ-*
ναῖκα ἄξεσθαι. οὗτος κατ᾽ ἀρχὰς [26] *μὲν ἐς ἀμφισβήτησιν*
Ἀριστοδήμῳ προῆλθεν, ἐκεῖνον μὲν ἐγγυήσαντά οἱ μηκέτι
εἶναι κύριον τῆς παιδὸς, αὐτὸς δὲ ἐγγυησάμενος κυριώτε-
ρος ἐκείνου γίνεσθαι. [27] *δεύτερα δὲ ὡς τοῦτο οὐχ ἑώρα*
οἱ κατορθούμενον, ἐπ᾽ ἀναίσχυντον τρέπεται λόγον, ξυγ-
γενέσθαι [28] *τε τῇ παιδὶ καὶ κύειν ἐξ αὐτοῦ. τέλος δὲ ἐς* 7
τοσοῦτον Ἀριστόδημον [29] *προήγαγεν, ὡς ἐκμανέντα ὑπὸ*
τοῦ θυμοῦ τὴν θυγατέρα ἀποκτεῖναι· μετὰ δὲ ἀνέτεμνε 303
καὶ ἐπεδείκνυεν αὐτὴν [30] *οὐκ ἔχουσαν ἐν γαστρί. παρὼν*
δὲ Ἐπήβολος ἐκέλευεν ἄλλον τινὰ τὸν [31] *θυγατέρα ἐπιδώ-*
σοντα γενέσθαι· τῆς γὰρ τοῦ Ἀριστοδήμου πλέον εἶναί σφι-
σιν ἀποθανούσης οὐδέν· φονεῦσαι γὰρ τὸν πατέρα αὐτὴν,
θεοῖς δὲ, οἷς ἡ Πυθία προσέταξεν, οὐ θῦσαι. τοιαῦτα 8
εἰπόντος τοῦ μάντεως τὸ πλῆθος τῶν Μεσσηνίων ὥρμη-

(5) Messenius civis, cuius nomen non proditur, forte Aristodemi filiam amabat ac propediem erat uxorem ducturus. Is itaque *ex sponsu agere, puellam vindicans*; acriter negare, quae sibi desponsa esset, in patris eam amplius esse potestate: suum esse, qui sponsus sit, in illam ius omne. Qua ratione quum parum proficeret, impudenti mendacio vitiatam a se puellam et gravidam iam esse affirmat. Qua pertinacia eo furoris Aristodemum impulit, ut filiam statim occiderit et eius utero exciso plane omnibus ostenderit non fuisse praegnantem. Ibi alium iussit Epebolus vates filiam devovere, nam Aristodemi filiae caedem nihil ipsis prodesse: interfectam enim eam a patre, non diis illis, quibus Pythia iusserat, mactatam. Haec populum docente vate, nihil propius fuit, quam ut, impetu facto, ab universa concione puel-

25. *δὲ ἤδη* AXKFCBPcdAgVbLab; *ἤδη* om. SMVa; tum *ἔμελλεν* Ag. *ἄξεσθαι* CSBPors.AgPcd; idem suadet Palmer. MS. *ἔξεσθαι* AXKFLabMVb; *ἔξεσθαι* Va.
26. *καταρχὰς* SM. — Sq. *μὲν* om. AXKFCSVabLabM; recepimus e BPcdAg. mox *ἐκείνων* A.
27. *γίγνεσθαι* Lab. *γίννεσθαι* A. *γίγνεται* Vb. mox *ἑώρα ἡ κατ.* Ag; *ἑώρα τό οἱ κατορθ.* Va; tum *ἀνέσχυντον* id.
28. *ξυγγενέσθαι* BMPcdLabAgVab; *συγγ.* Edd. rell. mox *καί τε κυεῖν* AXKF, unde *καί ἑ κυεῖν* Porson. *καί τι καὶ κυεῖν* Sylb. Error natus e lectione *καὶ τεκεῖν*, quam habent VbR. *καὶ κύειν* CSBPcdAgMVaLab (*κυεῖν* scribitur in MLbAg, marg. R).
29. *ἀριστόδημον* (sic) M; *ἀριστοδήμου* Va.
30. *αὐτὸν* M. Mox *θυγατέρος* Va.
31. *τὴν* La. *ἐπιδόσοντα* Vb. mox *τοῦ* om. MVa.

σεν[32] ἀποκτενοῦντες τὸν μνηστῆρα τῆς παιδὸς, ὡς Ἀριστοδήμῳ τε[33] μίασμα εἰκαῖον προσάψαντα καὶ σφίσι τῆς σωτηρίας τὴν ἐλπίδα ἀμφίβολον πεποιηκότα. ἦν δὲ ὁ[34] ἀνὴρ οὗτος ἐς τὰ μάλιστα τῷ Εὐφάει φίλος. πείθει τοὺς Μεσσηνίους Εὐφάης, τόν τε χρησμὸν ἔχειν τέλος ἀποθανούσης τῆς παιδὸς, καὶ σφίσιν[35] ἀποχρᾶν τὰ ὑπὸ Ἀριστο-
9 δήμου πεποιημένα. λέγοντος δὲ ταῦτα ἔφασαν τὰ ὄντα λέγειν ὅσοι[36] τοῦ Αἰπυτιαδῶν γένους ἦσαν· ἀπεῖναι γάρ σφισι[37] τὸ δέος τὸ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ ἕκαστός γε ἔσπευδε. καὶ οἱ μὲν τοῦ βασιλέως τῇ παραινέσει πειθόμενοι τὴν ἐκκλησίαν διαλύουσι[38] καὶ ἀπ' αὐτῆς πρός τε θυσίας θεῶν καὶ ἑορτὴν τρέπονται.

lae procus ille interficeretur: quippe qui et Aristodemum parricidii obligasset et ipsis salutis suae spem in dubium revocasset. Erat ille Euphai ut qui maxime amicus. Persuadet itaque Euphaes consummatum esse oraculum puellae caede; quaeque ab Aristodemo patrata sint, sufficere ipsis debere. Ei vehementer Aepytidae omnes assensi sunt, quod nihil malebant eorum unusquisque, quam liberari se devovendae filiae metu. Quare facile tumultum omnem regis oratio sedavit. Ad sacra deinde et festos ludos omnes conversi.

32. ὥρμησαν CS; tum ἀποκταινοῦντες Ag. ἀποκτεινοῦντες Vb.

33. τὸ La. οἰκεῖον legisse Amasaeum putat F; „parricidii" enim vertit. ἀμφίμβολον La.

34. ὁ om. MSmin. Mox εὐφαεῖ et εὐφαὴς AXKFCAg constanter; εὐφαῆ Va. Post πείθει deesse οὖν vel antea καὶ ἦν δὲ aut potius καὶ ἦν γὰρ scribendum et post φίλος maioris interpunctionis signum removendum suspicatur Poppo Chrestom. d. l.

35. καὶ θεοῖσιν ἀποχρᾶν coni. C.

36. ὅσου M. tum αἰπυτιδῶν malunt Sylb. S.

37. σφισιν AgM. φησι Lb. ἑκαστός τε AXKFB (B τε uncis inclusit) PcMVbLa; ἑκάστοτε AgPdVa Lb; ἕκαστός γε CS. ἕκαστός τις Poppo. ἔσπευδεν Ag.

38. διαλύουσιν PdVbM; διαλλύουσι Ag. mox θυσ. θεῶν καὶ BPcd MAgVabLab; θυσ. καὶ θεῶν Edd. rell. tum ἑωρτὴν Ag.

CAPUT X.

Sexto anno post Lacedaemonii contra Ithomen exercitum ducunt — cum Messeniis aequo Marte pugnant — in hac pugna Euphaës, rex Messen., vulneribus confectus moritur — Aristodemus rex a Messeniis electus bellum continuat.

Λακεδαιμόνιοι[1] *δὲ ἀκούσαντες τὸν γενόμενον Μεσσηνίοις χρησμὸν ἀθύμως διέκειντο καὶ αὐτοὶ καὶ*[2] *οἱ βασιλεῖς ἔς τε τὰ λοιπὰ καὶ ἄρχειν ὀκνοῦντες μάχης.*

Ἔτει δὲ ἕκτῳ[3] *μετὰ τὸν ἐξ Ἰθώμης Λυκίσκου δρασμὸν οἱ Λακεδαιμόνιοι (τὰ γὰρ ἱερὰ ἐγίνετο*[4] *αὐτοῖς αἴσια) στρατεύουσιν ἐπὶ τὴν Ἰθώμην· οἱ δὲ Κρῆτες οὐκέτι παρόντες σφίσιν ἔτυχον, ὑστέρησαν δὲ καὶ οἱ τῶν Μεσσηνίων σύμμαχοι.*[5] *δι' ὑποψίας γὰρ οἱ Σπαρτιᾶται καὶ ἄλλοις ἤδη Πελοποννησίων καὶ Ἀρκάσιν ἦσαν καὶ Ἀργείοις μάλιστα. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι κρύφα ἔμελλον τῶν Λακεδαιμονίων ἀφίξεσθαι, καὶ ἰδίᾳ δὴ μᾶλλον ἢ*[6] *μετὰ δόγματος κοινοῦ· τοῖς* 2
δὲ Ἀρκάσιν ἡ στρατεία[7] *μὲν προείρητο ἐκ τοῦ φανεροῦ·* 301
παρέτυχον δὲ οὐδ' οὗτοι. τοὺς γὰρ Μεσσηνίους καὶ ἄνευ

Cap. X. Lacedaemonii de oraculo certiores facti, rebus suis magnopere diffidere: ac reges ipsi in primis ad bellum moliendum multo segniores facti. Anno demum post Lycisci fugam octavo Lacedaemonii, quum perlitassent, Ithomen duxerunt. Iam Cretenses aberant; et Messeniis etiam socii minus praesto fuerunt. Suspecti enim erant Spartanis quum alii Peloponnesii, tum vero Arcades et Argivi maxime. Ac Argivi quidem clam auxilia ad id bellum communi consilio decreverunt, privatae militiae nomine. Arcadibus aperte expeditio indicta: sed neque hi satis mature venerunt. Nam oraculi fiducia facile Messenios

Cap. X. 1. *Λακεδ. δὲ — μάχης* capiti IX. subiungit B. *γενόμ. τοῖς μεσσ.* Va.
2. *καὶ* om. Pd.
3. *ἔτι δὲ ἕκτω* Va. „anno *octavo*" Am. *ἕκτῳ ἐγίγνετο μετὰ* Pc. mox *δραμὸν* VbLa. *δραμόντες* Lb.
4. *ἐγίγνετο* PdAgLb; *ἐγένετο* La. om. MVa.
5. *σύμμαχοι — Πελοποννησίων* om. Ag; tum *κρύφας* M. deinde *ἀφίξασθαι* LaVb; Vb sup. lin. ς, quasi *ἀφίστασθαι* voluisset.
6. *ἢ* om. AXKFLbMVab; habent CS ex em. K, BPcdAg. *οὐ* La. deinceps *ἀρκᾶσιν* M, ut solet.
7. *ἡ στρατεία μὲν ἀπείρητο* AXKFMPcAgVabLab (*ἀπείρρητο* La); unde F et Abresch. Thucyd. p. 828. voluerunt: *οὐκ ἐκ τοῦ φανεροῦ. ἡ στρατιὰ μὲν ἠγείρετο* CS. *ἡ στρατεία μὲν προείρητο* B. Porson. „Arcades aperte delectum habuerunt" Am. Mox *τοὺς δὲ Μεσσηνίους* Poppo Chrestom. d. l.

συμμάχων κινδυνεῦσαι προήγαγεν ἡ δόξα τοῦ χρησμοῦ. (2) *Τὰ μὲν οὖν πολλὰ οὐδέν τι*[8] *ἐγένετο διάφορα ἢ καὶ ἐπὶ τῆς προτέρας μάχης, ἥ τε ἡμέρα καὶ τότε μαχομένους προαπέλιπεν·*[9] *οὐ μέν τοι βιασθῆναί γε οὐδέτερον κέρας ἢ καὶ λόχον*[10] *μνημονεύουσιν, ἐπεὶ μηδὲ τὴν τάξιν, ὡς ἀπ' ἀρχῆς ἐτάχθησαν,*[11] *συμμεῖναί φασιν, ἀλλ' ἀφ' ἑκατέρων τοὺς ἀρίστους συνελθόντας ἐς τὸ μεσαίτατον ἐνταῦθα τὸν*
3 *πάντα ἔχειν πόνον. ὁ γὰρ Εὐφάης πλέον τι ἢ βασιλέα εἰκὸς ἦν προθυμούμενος καὶ ἀφειδῶς τοῖς περὶ τὸν Θεόπομπον ἐγκείμενος τραύματα*[12] *πολλά τε καὶ οὐκ ἰάσιμα λαμβάνει. λιποψυχήσαντα δὲ αὐτὸν καὶ πεσόντα οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ὀλίγον ὅμως ἐμπνέοντα ἐποιοῦντο*[13] *παρ' αὐτοὺς ἑλκύσαι σπουδήν. ἐπήγειρε δὲ καὶ τοὺς Μεσσηνίους ἥ τε ἐς*[14] *τὸν Εὐφάη προϋπάρχουσα εὔνοια καὶ τὰ ὀνείδη τὰ μέλλοντα· φονευομένοις*[15] *τε ὑπὲρ τοῦ βασι-*

adduxit, ut belli aleam experirentur sociorum copiis non expectatis. (2) Fuit hoc secundum proelium eventu ipso non aliud valde a superiore. Pugnantes quidem lux defecit: sed neutrum in hac pugna cornu nec manipulum vi repulsum memorant. Neutra enim acies, quem ab initio instituerat, ordinem servavit: verum fortissimi quique in medium se agmen ab utraque parte receperunt: ibique multo acerrimum exstitit certamen. Ipse enim Euphaes audacior, quam regem decebat, et intemperantius in Theopompi cohortem invectus vulnera multa et ea lethalia accepit. Humi stratum et animam prope agentem, paululum tamen etiamnum spirantem, ad se rapere Lacedaemonii conati sunt. Ibi exarsere in pugnam Messeniorum animi. Incitabat eos in regem suum pristina benevolentia, neque minus retinendi decoris studium: atque animas quidem suas manifesto periculo

8. *οὐκέτι* MR, ad marg. R. *οὐδέν τι.* tum *ἐγένοντο* Va. mox *διάφορα ἡ* A. *ἥ* X corr. Sylb.; *προτέρα μαχ.* Va.

9. *προεπέλιπεν* B. *προαπέλιπεν* Edd. rell. Codd.

10. *λόγον* Va.

11. *ἐταράχθησαν* Pd. *συμεῖναι φασὶν* Va. *ἐφ' ἑκατ.* La. Tum *πόνον ἔχειν* Va. *ἔχει* La.

12. *τραύματα πολλά τε καὶ* CSB. *τραύματά τε πολλά τε καὶ* PcAg VabLb; *τραύματά τε καὶ πολλά τε οὐκ* AXK. *τραύματά τε πολλὰ καὶ οὐκ* FMLa; tum *ἄσημα*, ad marg. *ἰάσημα* Vb. *λαμβάνει* om. La. *λιποψυχήσαντα* BPcdAgVaLb; *λυποψυχ.* VbLa; *λειποψυχ.* edd. rell.; silet M.

13. *ἐποίουν τὰ παρ'* M. *ἐμποιοῦντο* Lb. *παρ' αὐτοῖς* Va. *σπουδῇ* La. deinde *ἐπέγειρε* VaLa.

14. *πρὸς τὸν* VaMPd, in Pd *πρὸς* expunctum et *εἰς* substitutum. *εὐφᾶν* La.

15. *φονευμένοις* Va. tum *τὰ ὑπὲρ* Ag. mox *προΐεσθαι* Sylb. KFCSB Pc. *προὔεσθαι* AgPd. *προϊέσθαι*

λέως ἄμεινόν σφισιν ἐφαίνετο προΐεσθαι τὰς ψυχὰς ἢ
ἐκεῖνον προέμενον ἀποσωθῆναί τινα. (3) Τότε μὲν δὴ 4
πεσὼν ὁ Εὐφάης τήν τε μάχην ἐπεμήκυνε καὶ προήγαγεν ἐς
πλέον παρὰ ἑκατέρων τὰ τολμήματα· ὕστερον δὲ ἀνήνεγκε
μὲν καὶ ᾔσθετο,[16] ὅτι οὐκ ἔλαττον ἐσχήκασιν ἐν τῷ ἔργῳ,
ἡμέραις δὲ οὐ πολλαῖς ἀποθνήσκει βασιλεύσας Μεσσηνίων
τρία ἔτη καὶ δέκα καὶ πολεμήσας Λακεδαιμονίοις τὸν πάντα
τῆς[17] βασιλείας χρόνον. (4) Εὐφάει[18] δὲ οὐκ ὄντων 5
παίδων τὸν αἱρεθέντα ὑπὸ τοῦ δήμου κατελείπετο ἔχειν
τὴν ἀρχήν, Κλέονίς[19] τε καὶ Δᾶμις ἐς ἀμφισβήτησιν Ἀρι-
στοδήμῳ προῆλθον, τά τε ἄλλα καὶ τὰ ἐς πόλεμον διαφέ-
ρειν νομιζόμενοι· τὸν δὲ Ἄντανδρον οἱ πολέμιοι κατειρ-
γάσαντο ἐν τῇ μάχῃ, προκινδυνεύοντα Εὐφάους. ἦσαν δὲ
καὶ τῶν μάντεων αἱ γνῶμαι κατὰ ταὐτὰ[20] ἀμφοτέρων,
Ἐπηβόλου καὶ Ὀφιονέως, μὴ σφᾶς ἀνδρὶ ἐναγεῖ καὶ θυγα-
τρὸς μίασμα ἐπικειμένῳ δοῦναι τὴν Αἰπύτου καὶ τῶν ἀπο-
γόνων τιμήν. ᾑρέθη δὲ ὅμως καὶ ἐβασίλευσεν Ἀριστόδη-

obiicere, et ad unum omnes pro rege caedi satius ducebant, quam per summam ignominiam ei quenquam superstitem esse. (3) Euphais casus et pugnae tempus produxit et utriusque exercitus virtutem incendit. *Relatus in castra* Euphaes *ac* paululum recreatus suos ex eo certamine sensit non inferiores discessisse. Paucis vero post diebus e vita excessit, quum annos regnasset XIII ac totum regni tempus cum Lacedaemoniis bellando consumsisset. (4) Is quum sine liberis moreretur, regnum populi arbitrio permisit. Cleonis et Damis cum Aristodemo contendere, quod se quum cetera vitae dignitate, tum rebus belli gestis longe praestantiores putarent. Antander enim in pugna ceciderat morte pro Euphae oppetita. Adversabantur praeterea vatum duorum, Epeboli et Ophionei, sententiae, non esse dicentium Aepyti et eius posterûm imperium homini filiae caede polluto decernendum. Obtinuit tamen *populi suffragio* regnum Aristodemus.

AX. *προέσθαι* MLb (*προϊέσθαι* sec. exc. nostra). deinceps *ἐκεῖνον προεμένων* FCSBPcdAg, ut coni. K. *ἐκείνων προεμένων* AXKLabMVab. *ἐκεῖνον προέμενον* vel *ἐκείνου προειμένου* Sylb. Illud probant SB, quos sequimur.

16. *ἴσθετο* M. *καἴσθετο* (sic) Va. *βασιλεῦσαι* La.

17. *τοῖς βασιλ.* Va. *τῆς* om. La.

18. *εὐφαεῖ* Lb. *εὐφᾶν* La. mox *παίδων* BPcdAg, ut voluit Porson. *παιδίων* Edd. rell. MVabLab.

19. *κλέονις* LaMVb h. l. et §. 6. *κλεόννίς* (sic) Lb. *Κλέοννις* rell. Mox *πόλλεμον* Vb. *τὸν τε ἄντ.* La.

20. *ταὐτὰ* CSB ex em. Sylb. La; *ταῦτα* AXKFPdAgMLb; e Vab nihil enotavimus. *ἐπιβούλου* Va. mox *ὀφονεὺς* La.

6 μος. ὁ δὲ Ὀφιονεὺς οὗτος ὁ τῶν Μεσσηνίων μάντις τυ-
305 φλὸς ὢν εὐθὺς[21] ἐκ γενετῆς μαντικήν τινα εἶχε τοιαύτην·
πυνθανόμενος τὰ γινόμενα[22] ἑκάστοις ἰδίᾳ τε καὶ ἐν κοινῷ
προέλεγεν οὕτω τὰ μέλλοντα. οὗτος μὲν τρόπον ἐμαντεύ-
ετο τὸν εἰρημένον,[23] Ἀριστόδημος δὲ βασιλεύσας τῷ τε
δήμῳ διέμενε τὰ εἰκότα χαρίζεσθαι προθυμούμενος καὶ
τοὺς ἐν τέλει τούς τε ἄλλους καὶ μάλιστα Κλέονιν καὶ Δᾶ-
μιν ἦγεν ἐν τιμῇ. διὰ θεραπείας δὲ εἶχε καὶ τὰ τῶν συμ-
μάχων Ἀρκάδων τε τοῖς δυνατοῖς καὶ ἐς Ἄργος καὶ ἐς[24]
7 Σικυῶνα ἀποστέλλων δῶρα. τὸν δὲ πόλεμον ἐπὶ τῆς Ἀρι-
στοδήμου βασιλείας ἐπολέμουν, λῃστείαις τε κατ' ὀλίγους[25]
ἀεὶ καὶ περὶ τὴν ὡραίαν καταδρομαῖς ἐς τὴν ἀλλήλων[26]
χρώμενοι. Συνεσέβαλλον δὲ καὶ παρὰ τῶν Ἀρκάδων τοῖς
Μεσσηνίοις ἐς τὴν Λακωνικήν. Ἀργεῖοι δὲ προαναφῆναι[27]
μὲν τὸ ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔχθος οὐκ ἠξίουν, γινομέ-
νου δὲ ἀγῶνος παρεσκευάζοντο ὡς μεθέξοντες.

Ophioneus ipse Messeniorum vates, *cuius modo mentionem feci*, quum ortu coecus esset, huiusmodi divinationis genere utebatur. Quaerebat *de consultoribus suis*, quid quisque vel privatim vel publice egisset; exinde futura coniiciebat. Aristodemus, *ut ad eum redeam*, regnum adeptus suis in omnes ordines meritis, tam plebis quam optimatum studiosissimus fuit; in primis vero Cleonin et Damin quovis est honore dignatus. Idem etiam studiose socios colens, per legatos Arcadum, Argivorum et Sicyoniorum primoribus munera misit. Enimvero bellum Aristodemo imperante *utrinque* paucis in hostilem agrum populatoribus immittendis et incursionibus sub ipsa messis tempora faciendis gestum. Et cum Messeniis quidem missi ab Arcadibus milites in Laconicum agrum excurrere: quum interea Argivi neutiquam ex professo Lacedaemonios lacessere ausi sint: ita tamen omnia compararunt, ut contra eos, si pugna commissa esset, omnino proelium cum Messeniis ituros appareret.

21. εὐθὺς om. PdAg. mox εἶχεν M.

22. γιγνόμενα Pd. mox προέλεγον Ag.

23. τὴν εἰρημένην AgPd. mox διέμενε SBMPcdAgVaLb; διέμεινε AXKFCVbLa; διένειμε coni. Coraes. τὰ οἰκότα Va.

24. ἐς om. VaLab; mox λῃστεῖαι Ag. λῃστείαι Pd.

25. κατ' ὀλίγον M. αἰεὶ MLab.

26. ἀλλήλων CSBPcdAg, ut correxit Camer. Ἑλλήνων AXKFLab MVab. tum συνεσέβαλον VaAg, in Pd λ alterum supra lin. scriptum est.

27. προσαναφῆναι — γενομένου δὲ La.

CAPUT XI.

Quinto anno regni Aristodemi Lacedaemoniis et Messeniis socii auxilio veniunt, et sic proelium committitur — de hoc proelio, quo Lacedaemonii fugantur, narratio.

Πέμπτῳ[1] δὲ ἔτει τῆς Ἀριστοδήμου μελλόντων ἐκ προῤῥήσεως συμβολὴν ποιήσεσθαι (τῷ τε γὰρ μήκει τοῦ πολέμου καὶ τοῖς δαπανήμασιν ἀπειρήκεσαν) οὕτω παρεγένοντο ἀμφοτέροις καὶ οἱ σύμμαχοι, Λακεδαιμονίοις μὲν Κορίνθιοι Πελοποννησίων μόνοι, τοῖς δὲ Μεσσηνίοις οἵ τε Ἀρκάδες πανστρατιᾷ[2] καὶ Ἀργείων καὶ Σικυωνίων λογάδες. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὖν Κορινθίοις καὶ τοῖς Εἵλωσι[3] καὶ ὅσοι περίοικοι συνεστρατεύοντο τὸ μέσον ἐπιτρέψαντες ἐπὶ τοῖς κέρασιν αὐτοί τε καὶ οἱ βασιλεῖς ἐτάσσοντο, βαθείᾳ τε ὡς οὔπω πρότερον καὶ πυκνῇ τῇ φάλαγγι. τῷ δὲ Ἀρι- 2
στοδήμῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν διετάχθη τὰ ἐς τὴν μάχην οὕτως.[4] ὅσοι τῶν Ἀρκάδων ἢ τῶν Μεσσηνίων τὰ μὲν σώματα ἦσαν ἐῤῥωμένοι καὶ ἀγαθοὶ τὰς ψυχάς, ὅπλα δὲ οὐκ εἶχον ἰσχυρά, τούτοις τῶν ὅπλων τὰ χρησιμώτατα ἐπέ-

Cap. XI. Quintum iam annum regnabat Aristodemus, quum ad statum condictum proelii diem (belli enim diuturnitate et impensae magnitudine fracti admodum erant ac debilitati) sui utrisque socii praesto fuere: Lacedaemonios ex omnibus Peloponnesiis Corinthii soli iuvere. At Messeniis in auxilium venere cum universo exercitu Arcades et Argivorum ac Sicyoniorum lectissimi quique. Steterunt in Spartanorum acie media Corinthii et Hilotae et finitimi: cornibus reges imperarunt: phalange usi sunt tam densa et conferta, quam antea unquam. Aristodemus copias suas in hunc modum instruxit. Messeniis et Arcadibus, qui corporibus essent valentissimi quorumque virtus maxime eniteret, qui vero arma minus firma haberent, arma divisit optima et

Cap. XI. 1. πέπτω Va. Ad sq. τῆς subaudi ἀρχῆς, quod inter uncos recipi vult Coraes, subaudiendum putat Schaefer Appar. ad Demosth. II. p. 144. τῆς Ἀριστ. βασιλείας coni. K. Mox προρήσεως Va.

2. πανστρατείᾳ MPcdAgVbLab; ἀρκάδες πάντες πανστρατείᾳ Va. mox σικυώνων AgPdVbLab.

3. εἵλωσιν AgPd. mox ἐπιστρέψαντες MPdAgVaLb. mox οὕτω πρότερον καὶ προκνῇ φάρυγγι La. φάλαγγι, λ p. corr. e ρ, Lb.

4. οὕτω. ὅσοι AXKFCAgVab Lab; οὕτως. ὅσοι SBPcd. deinde τούτοις δὲ τῶν VaM. τούτοις δὴ τ. coni. S. mox ἐπέλεξεν Vb. ἔπεληξε La. tum ἤπηγεν Vb. ἔπηγε La.

λεξε, καὶ ὡς τὸ ἔργον ἤπειγεν, ὁμοῦ τοῖς Ἀργείοις καὶ Σι-
306 κυωνίοις καὶ τούτους[5] ἔτασσε· τὴν δὲ φάλαγγα ἐπὶ πλέον
ἥπλωσεν, ὡς μὴ[6] κυκλωθεῖεν ὑπὸ τῶν ἐναντίων. προεί-
δετο δὲ καὶ ὅπως τεταγμένοις σφίσι τὸ ὄρος ἡ Ἰθώμη κατὰ
3 νώτου γίνοιτο. καὶ τούτοις μὲν Κλέονιν[7] ἐπέταξεν ἡγε-
μόνα, αὐτὸς δὲ καὶ ὁ Δᾶμις ὑπέμενον ἔχοντες τοὺς ψιλοὺς,
σφενδονήτας μὲν ἢ τοξότας ὀλίγους, ὁ δὲ ὄχλος ὁ πολὺς
τοῖς τε σώμασιν ἦσαν[8] ἐς τὰς ἐπιδρομὰς καὶ ἀναχωρήσεις
ἐπιτήδειοι καὶ τῇ ὁπλίσει κοῦφοι· θώρακα γὰρ ἢ[9] ἀσπίδα
εἶχεν ἕκαστος, ὅσοι δὲ ἠπόρουν τούτων, περιεβέβληντο[10]
αἰγῶν νάκας καὶ προβάτων, οἱ δὲ καὶ θηρίων δέρματα, καὶ
μάλιστα οἱ ὀρεινοὶ τῶν Ἀρκάδων λύκων τε καὶ ἄρκτων.
4 ἀκόντια δὲ ἕκαστος πολλὰ, οἱ δὲ καὶ λόγχας αὐτῶν ἔφερον.
(2) Καὶ[11] οὗτοι μὲν ἐλόχων τῆς Ἰθώμης ἔνθα ἔμελλον
ἥκιστα ἔσεσθαι σύνοπτοι. οἱ δὲ ὁπλῖται τῶν Μεσσηνίων
καὶ συμμάχων τήν τε ἔφοδον τὴν πρώτην τῶν Λακεδαιμο-

lectissima: quumque martium opus urgeret, inter Argivos et Sicyonios hos quoque collocavit. Phalangem suam laxatis ordinibus quam potest longissime, ne posset ab hoste circumdari, explicat: providit etiam, ut dispositis iam signis a tergo sui Ithomen montem haberent. Ac gravi quidem armaturae Cleonin praefecit: substitit ipse cum Dami, qua in parte levis fuit armatura, in qua funditores et sagittarii pauci fuere: reliqua turba ad excursus faciendos propter corporum agilitatem et armorum levitatem maxime idonei fuere, thorace aut scuto duntaxat armati. Quod si quibus ea defuit armatura, ii caprarum et ovium, nonnulli etiam ferarum pellibus tegebantur: maximeque Arcades montani luporum et ursorum exuviis. Iacula singuli plura, lanceas etiam nonnulli praeferebant. (2) Subsederunt ea Ithomes parte, qua minime possent ab hostibus conspici. Et gravis quidem Messeniorum ac sociorum armatura quum primam Lacedae-

5. *τούτους* Sylb. CSBPcdAgVab Lab; *τούτοις* AXKF; silet M. tum *ἔτασσεν* VbAg. *φάραγγα* La.

6. *μὴ* om. M. Sq. *δὲ* om. La. *τεταγμένος* id. *σφίσιν* Vb. *τὸ ὄρος ἰηθώμη* LbPd; mox *νότου* M. *γίγνοιτο* Ag.

7. *κλέωννιν* Ag. *κλέονιν* La. *Κλέοννιν* rell. *ὑπέταξεν* La. *ἔχοντε τοὺς* id.

8. *ἦσαν* om. Vb; tum *ἀναχωρίσεις* id. deinceps *ὁπλήσει* AgPdVab La. *ὑπλήσει*. *κοῦφον θώρακα* La.

9. *καὶ ἀσπίδα* mavult Coraes.; *ἠπώρουν* Vb.

10. *περιβέβληντο* La; *περιεπεβέβληντο* Vb. Sq. *αἰγῶν* om. MLb; mox *δέρματα θηρίων καὶ μ. οἱ ὀνειροὶ* Vb; tum *οἱ δὴ καὶ* id.

11. *καὶ* om. AXKFC et ni fallimur Vb; deinde *ἐλόγχων* Vab. *οἱ τῆς ἰθ.* Lb; mox *ὄντος ἐμάχοντο* La.

νίων ὑπέμειναν καὶ μετὰ τοῦτο ἦσαν ἤδη καὶ τὰ ἄλλα ἄνδρεῖοι. ἀριθμῷ μὲν δὴ τῶν ἐναντίων ἀπελείποντο, λογάδες δὲ ὄντες ἐμάχοντο πρὸς δῆμον καὶ[12] *οὐχ ὁμοίως πρὸς κρείττους, ᾗ καὶ μᾶλλον τῇ τε ἄλλῃ προθυμίᾳ καὶ ταῖς ἐμπειρίαις ἐπὶ πολὺ ἀντεῖχον. ἐνταῦθα καὶ ὁ στρατὸς* 5
τῶν Μεσσηνίων ὁ εὔζωνος, ἀφ' οὗ καὶ τούτοις ἤρθη τὰ σημεῖα, ἐχρῶντο ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους δρόμῳ καὶ περιστάντες ἠκόντιζον ἐς τὰ πλάγια· ὅσοις δὲ καὶ ἐπὶ πλέον μετῆν τόλμης, προσέθεόν[13] *τε καὶ ἔτυπτον ἐκ χειρός. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι κίνδυνόν σφισι δεύτερον ἐν τῷ αὐτῷ καὶ οὕτως ἀνέλπιστον ὁρῶντες παρόντα,*[14] *ὅμως οὔτε ἐταράχθησαν, ἐπιστρεφόμενοί τε ἐς τοὺς ψιλοὺς ἀμύνεσθαι μὲν ἐπειρῶντο, διὰ δὲ τὴν κουφότητα οὐ χαλεπῶς ἀποφευγόντων ἀπορία τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ ἀπ' αὐτῆς ἤδη καὶ ὀργὴ γίνεται.*[15] *πεφύκασι δέ πως οἱ ἄνθρωποι μάλιστα* 6
ἔχειν ἀκρατῶς πρὸς τὰ παρ' ἀξίαν. Καὶ δὴ καὶ τότε οἵ τε ἤδη[16] *τραύματα τῶν Σπαρτιατῶν εἰληφότες καὶ ὅσοι κει-* 307

moniorum impressionem sustinuit, tum vero in omni proeliandi munere reliquo virtute praestiterunt. Erant hi numero hostibus multo inferiores: verum lectissimi quique cum promiscua multitudine et minime paribus virtute dimicabant. Quare tam alacritate quam pugnandi usu facile restiterunt. Expeditae etiam cohortes signo dato in hostem cursim impressionem fecerunt, iaculis eminus latera petentes: nec defuerunt, qui audacia incitati maiore, longius progressi, cum hoste cominus manum conseruere. At Lacedaemonii ancipiti iterum periculo circumventi, quum in quandam veluti desperationem rem deduci viderent, non tamen aciem turbarunt; quin contra levem armaturam conversi magno conatu eam ut funderent conabantur: sed quum velites facile, nempe quos nulla armorum impedimenta retardabant, subterfugerent, trepidatio primum, tum ira vehemens Lacedaemoniis incessit. Est vero ita natura comparatum, ut homines aegerrime sibi temperare queant, si quid praeter meritum accidat. Quare et qui ex Lacedaemoniis vulnera iam acceperant, et qui-

12. *καὶ* om. Vb; tum *ὁμοίους* VaLab; *πρὸς* ante *κρείττους* vel delendum vel inter *καὶ* et *οὐχ* transponendum coni. Bosius a S. laudatus. Tum *ᾗ μᾶλλον* omisso *καὶ*, Vb. *ἢ καὶ μᾶλ.* Lb; mox *δρόμων καὶ* id.

13. *προσέθον* M.

14. *ὁρῶντες πάντα ὅμως* Vb.

15. *γίγνεται* AgPdLb; mox *οἱ* om. M.

16. *καὶ δὴ καὶ τότε οἵ τε ἤδη τραύμ.* AXKFCPdRVbLab; *ἤδη* om. SBMPcAg; *καὶ δὴ τότε ἤδη οἵ τε τραύμ.* Va. Sq. *Σπαρτιατῶν* om. M.

μένων τῶν παραστατῶν[17] ἐγίγνοντο πρὸς τὴν ἔφοδον τῶν
ψιλῶν πρῶτοι,[18] προεξέθεόν τε, ὁπότε ἴδοιεν ἐπιφερομέ-
νους τοὺς ψιλούς, καὶ ὑπὸ θυμοῦ μακροτέρας τὰς διώ-
ξεις[19] ἐποιοῦντο ἀποχωρούντων. οἱ δὲ ψιλοὶ τῶν Μεσ-
σηνίων ὡς τὸ πρῶτον ἤρξαντο, κατὰ χώραν τε μένοντας
ἔτυπτον καὶ ἐσηκόντιζον, καὶ διωκόντων[20] ἔφθανον ἀπο-
φεύγοντες, καὶ πειρωμένοις ἀναστρέφειν αὖθις ἐπήεσαν.[21]
7 ταῦτα δὲ ἔδρων σποράδην καὶ ἄλλοι κατ' ἄλλο[22] τῆς τῶν
ἐναντίων τάξεως· οἵ τε ὁπλῖται τῶν Μεσσηνίων καὶ συμ-
μάχων θρασύτερον ἐν τῷ τοιῷδε τοῖς κατὰ στόμα αὐτῶν
ἐπέκειντο. (3) Τέλος δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ τε χρόνῳ
καὶ τοῖς τραύμασιν ἀπαγορεύοντες[23] καὶ ἅμα παρὰ τὸ
εἰωθὸς ὑπὸ τῶν ψιλῶν ταρασσόμενοι διαλύουσι τὴν τάξιν.
τραπέντων δὲ, ἐνταῦθά σφισι πλείω παρεῖχον κακὰ οἱ ψιλοί.
8 τοὺς δὲ τῶν Λακεδαιμονίων διαφθαρέντας ἐν τῇ μάχῃ
συλλαβεῖν[24] μὲν οὐχ οἷά τε ἦν ἀριθμῷ, πείθομαι δὲ εἶναι

cunque ceteris locum suum retinentibus primi expeditos adorti fuerant, in eam partem incumbebant, quo se velites illi intulissent, ac retrocedentes longiore persequebantur excursu. At Messeniorum levis armatura, quo ante coeperant modo, eos ipsos, qui locum obtinerent suum, et caedebant et missilibus figebant: iam vero si insequerentur illi, aversi cito elabebantur ac rursus ad suos se recipientes a tergo urgebant. Haec passim fuit pugnae in diversa agminis parte forma. Interea gravior Messeniorum et sociorum armatura Spartanos suae aciei oppositos urgebant audacius. (3) Postremo Lacedaemonii proeliandi mora et vulneribus fatigati et a velitibus novo quodam more disturbati solverunt ordines. Terga iam vertentes iidem velites vel gravioribus affecerunt incommodis. Certum caesorum numerum in ea fuga prodere difficile fuerit; magnum omnino fuisse et ipse credide-

17. *παραστατῶν* CSBMPcdAgVaLb; *Σπαρτιατῶν* AXKFVbLa; in R manu prima *παραστατῶν*, sed corr. et rasura mutatum in *Σπαρτιατῶν*, idem adiectum ad marg. *ἐκεῖ μενόντων τῶν Σπαρτιατῶν* coni. F. „J'ai mis *κτεινομένων* au lieu de *κειμένων* d'après ma conjecture" C, at non scripsit. *ἐγένοντο* La.

18. *πρῶτοι, πρῶτοι προεξ.* Pd. tum *προεξελθόντες ὁπότε ἴδ. ἐπιφ. καὶ τοὺς ψ.* Pc.

19. *δειώξεις* Ag. Mox *ἐς τὸ πρῶτ.* Vb; tum *κατὰ χώραν* bis ponit id.

20. *καὶ διωκόντων ἔ. ἀποφεύγοντες* om. Ag.

21. *ἐπιέσαν* VabM. *ἐπήεσαν*, corr. in *ιε*, La.

22. *κατ' ἄλλων* PcVb. Sq. *τῆς* om. La; *τῆς μεσσηνίων* VbR; ad marg. *τῆς τῶν ἐναντίων* R.

23. *ἀπαγορεύοντα* Ag. mox *ταρασσομένου* M. tum *διαλύουσιν* Ag. deinceps *σφισιν* Vb.

24. *συμβαλλεῖν* Pc; *συλαβεῖν* La.

καὶ αὐτὸς πολλούς. ἡ δὲ οἴκαδε ἀναχώρησις τοῖς μὲν ἄλλοις καθ' ἡσυχίαν, Κορινθίοις δὲ ἔμελλεν ἔσεσθαι χαλεπή·[25] διὰ πολεμίας γὰρ ἐγίνετο, ὁμοίως διά τε τῆς Ἀργείας πειρωμένοις καὶ παρὰ Σικυῶνα ἀνασωθῆναι.

CAPUT XII.

Lacedaemonii hac pugna perculsi oraculum Delphicum consulunt — a Messeniis socios abducere student — Messenii quoque Delphicum oraculum consulunt — Lyciscus, qui Spartam aufugerat, ab Arcadibus capitur, et absolvitur — Messenii denuo Delphos mittunt ad Pythiam de belli eventu consulendam — Pythiae effatum Spartanis indicatur, qui Oebalo auctore fraudulenter in illo exsequendo praevertunt — Ophioneus, vates coecus, visum recipit.

Λακεδαιμονίους δὲ[1] ἐλύπει μὲν καὶ τὸ γεγονὸς πταῖσμα, τεθνεώτων ἐν τῇ μάχῃ πολλῶν τε καὶ ἀξίων λόγου· παρίστατο δὲ καὶ ἐς τὴν πᾶσαν ἐλπίδα τοῦ πολέμου σφίσιν ἀθύμως ἔχειν, καὶ διὰ τοῦτο θεωροὺς ἀποστέλλουσιν ἐς Δελφούς. τούτοις ἐλθοῦσιν ἡ Πυθία[2] χρᾷ τάδε·

Οὔ σε[3] μάχης μόνον ἔργ' ἐφέπειν χερὶ Φοῖβος ἄνωγεν,[4]
Ἀλλ' ἀπάτῃ[5] μὲν ἔχει γαῖαν Μεσσηνίδα λαός,

rim. Iam vero aliis domos cuique suas reditus periculo caruit: (per pacatum enim agrum transiere:) at Corinthiis res fuit discriminis plenissima, sive per Argivorum sive per Sicyoniorum fines reverterentur.

Cap. XII. Lacedaemonios accepta quidem clades vehementer perculit, quum tam multos et eos quidem minime obscuros amisissent viros. Sed erat illud fere indignius, quod spes reliqua omnis belli eius ex animi sententia conficiundi erepta videbatur. Miserunt tamen Delphos, qui deum *de tota belli ratione* consulerent. Iis responsum huiusmodi datum est:

Non Martis tantum suadet tibi munera Phoebus:
Astu capta fuit quondam Messenia tellus,

25. χαλεπὴν M; mox τοῖς ἀργείας La.

Cap. XII. 1. δὲ om. Ag; in La μὲν, quo expuncto sup. vers. δέ; tum ἐλείπει M.

2. ἡ πειθία—χειρὶ Vb.

3. οὔτε Diodor. Exc. ap. Ang. Mai in Nov. Collect. Scriptor. veter. e Vatic. codd. edita T. II. p. 7.

4. ἀνώγει Diod. Exc.

5. ἀπάτης Diod. Exc., ἀλλὰ πάντη MVa; ἔχειν Va; tum γαῖαν C S mai. B Am. Diod. Sic. Exc., Oenom. ap. Euseb. Praep. Ev. V, 27,

308 *Ταῖς δ' αὐταῖς τέχναισιν[6] ἁλώσεται, αἴσπερ ὑπῆρξεν.*
2 πρὸς[7] ταῦτα τοῖς βασιλεῦσι καὶ τοῖς ἐφόροις τέχνας μὲν[8]
προθυμουμένοις οὐκ ἐγίνετο ἀνευρεῖν, οἱ δὲ Ὀδυσσέως
τῶν ἔργων[9] ἀπομιμούμενοι τὸ ἐπὶ Ἰλίῳ πέμπουσιν ἄνδρας
ἑκατὸν ἐς Ἰθώμην συνιδόντας[10] ἃ μηχανῶνται, λόγῳ δὲ
αὐτομόλους· ἦν δὲ καὶ φυγὴ τῶν ἀνδρῶν ἐκ τοῦ φανεροῦ
κατεγνωσμένη. τούτους[11] ἥκοντας ἀπέπεμπεν αὐτίκα Ἀρι-
στόδημος Λακεδαιμονίων φήσας τὰ ἀδικήματα καινὰ εἶναι,
3 τὰ δὲ σοφίσματα ἀρχαῖα. (2) Ἁμαρτόντες[12] δὲ οἱ Λακε-
δαιμόνιοι τοῦ ἐγχειρήματος δεύτερα ἐπειρῶντο τῶν Μεσ-
σηνίων διαλῦσαι τὸ συμμαχικόν. ἀντειπόντων δὲ τῶν Ἀρ-
κάδων (παρὰ γὰρ τούτους[13] πρότερον ἀφίκοντο οἱ πρέ-
σβεις), οὕτω τὴν ἐπ' Ἄργος ἐπέσχον πορείαν. (3) Ἀριστό-

Prisca fraude novo rursus capietur ab hoste.

Quare ad astum regibus et ephoris conversis, quum aliud nihil in mentem venisset, quod Ulysses ad Ilium fecit, placuit imitari. Homines enim C, qui se perfugas esse simularent, ad Ithomen speculatum hostium consilia misere: atque ut plane perfugisse viderentur, publico decreto damnati sunt. Eos ad se venientes Aristodemus statim his verbis dimisit: Novas esse Lacedaemoniorum iniurias, vetera eorundem commenta. (2) Id quum minus, uti volebant, cecidisset, conati deinde sunt a Messeniis socios abducere. Verum ab Arcadibus reiecti (ad eos enim primum legati venere) quo minus ad Argivos proficiscerentur, deterriti sunt. (3) Aristodemus cognitis Lacedaemoniorum cona-

laudatus a Palmer. MS.; λείαν AXKFSmin.M(?); σαιλίαν Pc (sec. C. ἔχεισαι λίαν); σελίαν LbPdVa (sec. S. ἔχεισε λίαν Pad); σελίδα ἂν λίαν Ag, λίδα ἂν expunctis; λίαν VbLa. Tum μεσσήνιδα Diod. Exc. et ἄλλος pro λαός Euseb. l. d.

6. τέχνεσσιν Lb Diod. Exc. τέχνεσι La. τέχναις τις Euseb., τέχναισι ἁλώσσεται Vb. Tum ἅπερ MVa; αἵπερ PdLb; ὥςπερ Diod. Exc.

7. ὁ πρὸς PcdAgVaLb; mox βασιλεῦσιν Vb.

8. μενοῦν Pd; μὲν οὖν PcAgVabLab; mox ἐγίνοντο MVabLab.

9. τῶν ἔργων CSBMPcdAgVaLb; τὸ ἔργον AXKFVbLa; mox τῷ ἐπὶ AgPdVb. τῶν τὸ ἐπὶ Va.

10. συνειδήσοντας vult Coraes. „an potius συνήσοντας“ B; συνιδῶντας La. Tum ἀμηχανῶνται M.

11. τούτοις M. tum ἀπέπεμπεν CSBPcdLabAgVb(?). ἔπεμπεν AXKFMVa. Mox ἀδηκήματα Vb; κοινὰ Va.

12. ἁμαρτῶντες AgVabPdMLa; mox δευτέρα XK, sed correxit Sylb.; tum τῶν λακεδαιμονίων διαλύσαι (διαλύσαι etiam M) Va.

13. τούτοις AXKFCVbMLa; τούτους SBPcdAgVaLb; correxit iam Sylb. Mox οὕτως M. ἐπ' ἄργους Vb. Tum in Vb πορείαν est e correctura; antea πεῖραν fuisse videtur.

δημος δὲ πυνθανόμενος τὰ πρασσόμενα[14] ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων πέμπει καὶ αὐτὸς ἐρησομένους τὸν θεόν· ἡ δὲ Πυθία σφίσιν ἔχρησεν·

Κῦδός σοι πολέμοιο διδοῖ θεός· ἀλλ' ἀπάταισι 4
Φράζου μὴ Σπάρτης δόλιος[15] λόχος ἐχθρὸς ἀνέλθῃ
Κρείσσων· εἰ[16] γὰρ Ἄρης κείνων εὐήρεα τεύχη,
Καί τε χορῶν[17] στεφάνωμα πικροὺς οἰκήτορας ἕξει,
Τῶν δύο συντυχίαις κρυπτὸν λόχον[18] ἐξαναδύντων.
Οὐ πρόσθεν δὲ τέλος τόδ' ἐπόψεται[19] ἱερὸν ἦμαρ,
Πρὶν τὰ παραλλάξαντα[20] φύσιν τὸ χρέων ἀφίκηται. 309

tibus et ipse ad oraculum misit. Responsum qui missi fuerant retulerunt huiusmodi:

Ecce manet fato longi te gloria belli:
At, Spartana phalanx te vincat fraude, caveto.
Nam bene compacta illorum si vasa habeat Mars,
Saevum habitatorem feret alta corona chororum.
Tunc gemini e latebris erumpent forte sub auras,
Nec prius eventum rerum lux alma videbit,
Quam, quae sunt contra naturam, haec ordine cedent.

14. προσσόμενα Ag. Sq. τῶν om. Vb. Mox ἐῥιισομένους, η super ει, id. ἐρησόμενος Pd. tum ἔχρησεν BMPcdAgVa; ἔχρησε edd. rell. Lab. διδεῖ La.

15. δόλιχος — ἔχθος M.

16. (κρείσσων δὴ γὰρ Ἄρης κείνων) εὐήρεα τείχη Lobeckius ad Phryn. p. 621. Pro εἰ γὰρ Camerar. ἢ γάρ, KC καὶ γὰρ voluerunt; tum ἐκείνων AgPdVabLab.

17. καὶ χορῶν MPcdAgVaLab; καὶ χωρῶν Vb. καὶ τειχῶν coni. K, quem secutus O. Mueller Dor. I. p. 145. legit: ἢ γὰρ Ἄρης κείνων εὐήρεα τείχη Καὶ τειχέων στεφ. πικρ. οἰκ. ἕξει. Lobeck. καί τ' ὀχυρὸν (nonne τ' ἐχυρὸν?).

18. κρυπτὸν λόχον BPcdAgMLb;
οῦ ου
κρύπτειν λόχον R; κρύπτειν λόχον
οῦ ου
PaLa; κρυπτὸν λόχον Va; κρυττοῦ λόγου Vb (υ per corr. ex ει); κρυπτοῦ λόχου Edd. rell. tum ἐξ ἀναδύντων. οὐ πρόσθε M.

19. ἐπόπεται Ag. τὸ δ' ἐπόψ. AM.

20. πρὶν τὰ παραλλάξαντα φύσιν τὸ χρέων ἀφίκηται scripsimus ex em. Lobeckii: „priusquam quae a natura desciverunt, in debitum ordinem restituta fuerint, ἐς τὸ χρέων αὖθις ἐλθόντας, ut ipse loquitur Pausanias hanc rem explicans c. 13." πρὶν τὰ πάραλλα φύσιν τόξαν χρεὼν ἀφίκηται Edd. πρὶν om. M. κη τα παρ' ἄλλα τὰ φύσιν τόξαν χρ. AgPdLb (τόξα χρεῶν Lb, χρεῶν etiam M); ἤ τι τά περ ἀλλὰ τὰ φύσιν Pc. καὶ τὰ πάραλλα τὰ φύσιν Pd, sec. C. πρὶν τὰ παρ' ἄλλατα φησι τόξα La. πρὶν τὰ παρ' ἄλλα τὰ φύσιν τόξ. χρ. R, ad cuius marg. haec: γραπτέον ἴσως οὕτως· πρὶν τὰ πάραλλα φύσιν δόξαν τε χρεὼν ἀφίκηται· (et sic revera legit Va) τουτέστι τὰ παρὰ φύσιν καὶ δόξαν, οἷόν ἐστι τὸ τυφλὸν ἀναβλέψαι, εἰς τὸ χρεὼν ἐπανέλθωσιν αὖθις· ἐξαίφνης γὰρ Ὀφιονεὺς τυφλὸς ἐγένετο, καθάπερ ἦν τὸ ἐξ ἀρχῆς. In Vb παρ'

τότε μὲν δὴ Ἀριστόδημος καὶ[21] οἱ μάντεις ἀπείρως εἶχον συμβαλέσθαι τὸ εἰρημένον· ἔτεσι δὲ ὕστερον οὐ πολλοῖς
5 ἀναφαίνειν[22] τε καὶ ἐς τέλος ἄξειν ἔμελλεν ὁ θεός. (4) Ἕτερα δὲ ἐν τῷ τότε τοῖς Μεσσηνίοις συνέβαινε τοιαῦτα. Λυκίσκου μετοικοῦντος ἐν Σπάρτῃ τὴν θυγατέρα[23] ἐπέλαβεν ἀποθανεῖν, ἣν ἅμα ἀγόμενος ἔφυγεν ἐκ Μεσσήνης. πολλάκις δὲ αὐτὸν φοιτῶντα ἐπὶ τὸ μνῆμα τῆς παιδὸς λοχήσαντες ἱππεῖς τῶν Ἀρκάδων αἱροῦσιν. ἀναχθεὶς δὲ ἐς[24] τὴν Ἰθώμην καὶ ἐς ἐκκλησίαν καταστὰς ἀπελογεῖτο, ὡς οὐ προδιδοὺς τὴν πατρίδα ἀποχωρήσαι, πειθόμενος δὲ τοῖς ῥηθεῖσιν ὑπὸ τοῦ μάντεως ἐς[25] τὴν παῖδα ὡς οὖσαν οὐ
6 γνησίαν. ταῦτα ἀπολογούμενος οὐ πρότερον ἔδοξεν ἀληθῆ λέγειν, πρὶν ἢ παρῆλθεν ἐς τὸ θέατρον ἡ τὴν ἱερωσύνην τότε τῆς Ἥρας ἔχουσα.[26] αὕτη δὲ τεκεῖν τε τὴν παῖδα ὡμολόγει καὶ τῇ Λυκίσκου γυναικὶ ὑποβαλέσθαι[27] δοῦναι·

Aristodemus quidem et oraculorum interpretes, quid sibi vellet responsum hoc, coniiciendo assequi nequierunt: non multis vero post annis vocem suam exposuit et ipso eventu ratam fecit deus. (4) Eo tempore forte accidit, ut Lycisci, eius, qui Spartam perfugerat, filia, quam secum abduxerat, moreretur. Ad puellae tumulum *cum desiderio* ventitantem patrem Arcadum equites ex insidiis eruptione facta capiunt. Ithomen pertractus et in concionem productus causam perduellionis dixit: Non esse patriam a se proditam; verum secedendum sibi putasse vatis oratione commotum, qui puellam negasset legitimam esse. Haec quum dissereret, non ante est ei habita fides, quam foemina quaedam, quae Iunonis sacerdotio tunc fungebatur, in theatrum veniens, sponte puellam se illam peperisse confessa est, et a se datam uxori Lycisci supponendam. Nunc itaque venio, inquit, rem

ἄλλα τὰ φύσιν τόξα, quo confirmatur Lobeckii coniectura.

21. καὶ δὴ καὶ οἱ μάντεις Va. tum συμβαλέσθαι SBPcdLbM (συμβάλεσθαι sec. exc. nostra); συμβαλλέσθαι AgLa; συμμβαλλέσθαι (sic) Vb. συμβάλλεσθαι AXKFC.

22. ἀναφαίρειν AgPd, supra ρ in Pd ν. ἀναφαίνει Va. mox ἄξειν CSBPcdAg; ἕξειν AXKFMVabLa; ἥξειν coni. Sylb., ut est in Lb p. corr. ex ἕξειν.

23. θυγατέραν Va; ἀπέλαβεν M Lb; mox λογχήσαντες PdAg.

24. alterum ἐς om. M, utrum ex exc. nostris non liquet. mox ἀποχωρῆσαι AMVbLab.

25. ἐς BPcdAgLab; εἰς edd. rell. ἐν M. mox οὖσαν ἀγνησίαν Lb. ἐν τὸ θέατρον M (ἐς τ. θ. sec. exc. nostra, et ita Lab); εἰς edd. PcdAg; tum ἱεροσύνην La.

26. ἔχουσαν Ag. mox τε om. Vab. ὁμολόγει M.

27. ὑποβαλλέσθαι VbAgLa. Mox ἀπόρρητον Vb; tum ἐμφαίνουσα M LbVa; ἐκφανοῦσα coni. Coraes. tum παύουσα VbLa; ἑαυτὴν Va.

νῦν δὲ, ἔφη, τό τε ἀπόῤῥητον ἐκφαίνουσα ἥκω καὶ παύσουσα ἐμαυτὴν ἱερωμένην. ταῦτα δὲ ἔλεγεν, ὅτι ἦν ἐν τῇ Μεσσήνῃ καθεστηκὸς, ἢν γυναικὸς ἱερωμένης ἢ καὶ ἀνδρὸς προαποθάνῃ τις τῶν παίδων, ἐς ἄλλον τὴν ἱερωσύνην[28] μεταχωρεῖν. νομίζοντες οὖν τὴν γυναῖκα ἀληθῆ λέγειν, τῇ θεῷ τε εἵλοντο ἱερατευσομένην ἀντ' ἐκείνης καὶ Λυκίσκον συγγνωστὰ ἔφασαν εἰργάσθαι. (5) Μετὰ δὲ ταῦτα 7 ἐδόκει σφίσι[29] (καὶ γὰρ εἰκοστὸν ἔτος ἐπῄει τῷ πολέμῳ) πέμπειν αὖθις ἐς Δελφοὺς ἐρησομένους ὑπὲρ νίκης. ἐρησομένοις[30] δὲ ἔχρησεν ἡ Πυθία·

Τοῖς[31] τρίποδας περὶ βωμὸν Ἰθωμάτα Διῒ πρώτοις
Στήσασιν[32] δεκάδων ἀριθμὸν δὶς πέντε δίδωσι
Σὺν κύδει πολέμου γαῖαν Μεσσηνίδα δαίμων.
Ζεὺς γὰρ ἔνευσ'[33] οὕτως. ἀπάτη δέ σε πρόσθε τίθησιν,

occultam indicatura, ac simul me ut sacerdotio abdicem. Haec eo dicebantur, quod sancitum apud Messenios erat, ut, si quis e sacerdotio fungentis vel mulieris vel viri liberis ante illos e vita discessisset, in alium transiret sacerdotium. Quare vera esse, quae mulier dixisset, arbitrati et aliam Iunoni sacerdotem legerunt et Lyciscum capitis periculo liberarunt. (5) Aderat iam vicesimus eius belli annus, quum ad oraculum de belli eventu iterum mitti placuit. Consultoribus ad hunc modum respondit Pythia:

Primus Ithomaei tripodas circum Iovis aram
Qui statuet decies denos, cum laude tenebit
Messenen; id enim Iovis immutabile numen
Decrevit. Sed te fraus promovet arte dolosa:

tum ἱερωμένην Smai. quod confirmare videtur Va; ἱερομένην La; ἱερουμένην Edd. Codd. rell. Tum ἔλεγεν recepimus e Va; ἐλέγετο rell. ὅτι ἦεν ἐν Vb. καθεστηκὼς, o super ω, Pd. ἱερωμένης S mai. e coni. K; ἱερουμένης edd. rell. codd.

28. ἱεροσύνην PdLa; mox ἀληθεῖ La. ἱερατευσαμένην Va. deinceps κυλίσκον La. λυκίσκω, supra lin. ον, Vb. tum εἰργάσασθαι MVa La; ἐργάσασθαι malit F. σύγνωστα M.

29. σφίσιν Vb. Tum ἐποιεῖ (sic) τῷ πολ. Va.

30. ἐρησαμένοις Edd. PcdAgVb Lab (οι in rasura Lb); „aut ἐρομένοις legendum aut χρησαμένοις" B, ἐρησομένοις voluit Porson., et sic habet Va.

31. τοῖς CSBMPcdAgVabLab; τοὺς AXKF. mox πρώτοις CSB, Porson. Pa; πρώτως AXKFPc; πρώτῳ MAgPdVbLab; πρῶτα Va.

32. στήσασιν CSBMPcdAg; στήσασι AXKFVbLab; mox τρὶς πέντε Va et δίδωσιν Pd. μεσσηνίαν La.

33. ἔνευσεν Vb. tum ἀπάτη σέο πρ. CSmin. ἀπάτη δέ σε προσθετίθισιν A.

Ἦ[34] τ' ὀπίσω τίσις ἐστὶ, καὶ οὐ θεὸν ἐξαπατῴης.
Ἔρδ'[35] ὅπῃ τὸ χρεών. ἄτη δ' ἄλλοισι πρὸ ἄλλων.

8 *ταῦτ'[36] ἀκούσαντες γεγονέναι τε ἡγοῦντο ὑπὲρ αὐτῶν τὴν μαντείαν καὶ σφίσι διδόναι τοῦ πολέμου κράτος· οὐ γὰρ αὐτῶν γε ἐχόντων ἐντὸς τείχους τοῦ Ἰθωμάτα τὸ ἱερὸν Λακεδαιμονίους προτέρους ἀναθέντας φθήσεσθαι.[37] καὶ οἱ μὲν ξυλίνους κατασκευάσασθαι τρίποδας ἔμελλον· οὐ γάρ σφισι περιῆν χρήματα, ὡς χαλκοῦς ποιήσασθαι.* (6) *Τῶν δέ τις Δελφῶν τὸν χρησμὸν ἐξήγγειλεν ἐς Σπάρτην. πυθομένοις δὲ ἐν κοινῷ μὲν οὐδέν σφισιν ἐξεγένετο ἀνευ-*
9 *ρεῖν σοφὸν, Οἴβαλος[38] δὲ τὰ μὲν ἄλλα οὐ τῶν ἐπιφανῶν, γνώμην δὲ, ὡς ἐδήλωσεν, ἀγαθὸς, ποιησάμενος, ὡς ἔτυχε, πηλοῦ τρίποδας ἑκατὸν, τούτους τε[39] ἀποκεκρυμμένους ἐν πήρᾳ καὶ δίκτυα ἅμα αὐτοῖς ἔφερεν ὡς ἀνὴρ θηρευτής.*

Et post ultio erit: nec fallere numina possis.
Fac ut fata volunt: nunc hos, nunc sors premit illos.

Hoc oraculo promitti sibi victoriam Messenii interpretabantur, eo maxime, quod, quum ipsi intra muros Ithomatae Iovis aedem haberent, nullo pacto viderentur posse Lacedaemonii priores tripodas dedicare. Ligneos certe tripodas faciendos curarunt, quod ad aeneos pecunia non suppetebat. (6) Exceptam hanc oraculi vocem e Delphorum numero nescio quis Lacedaemonem pertulit. Ibi quum nihil omnino publico consilio excogitari posset *ad eam dedicationem occupandam,* Spartanus quidam, Oebalus nomine, homo genere haudquaquam claro, sed, uti res indicavit, plane callidus et sollers, is, ut res tulit, tripodas centum e luto finxit, et in peram abditos assumtis retibus cum venatoris ornatu Ithomen agresti turbae permistus introiit: et ignotus quidem, (quippe qui neque in patria sua vulgo esset omnibus notus)

34. *ἢ* pro *ἦ* MA. *τῖσις* Vb. mox *καὶ οὐ θεὸν* CS ex em. Xylandri, quam probat Sylb.; *καὶ ἔνθεον* Edd. rell. MVabPcAgLab; *καὶ ἂν θεὸν* coni. K; *καὶ ἔνθεον ἐξαπατῴη* coni. Camerar. „J'ai mis *καὶ ἂν θεὸν* lors même que tu tromperois le Dieu“ C. At *οὐ θεὸν* edidit.

35. *ἔῤῥ'* voluit K. *ὅπη* VbLa; tum *αὔτη δ'* La; *ἄλλησι* Vb, sup. lin. *οι*.

36. *ταῦτα* PdVb.

37. *φήσεσθαι* MPdAgVaLb; *δυνήσεσθαι* VbLa. Sqq. *καὶ οἱ μὲν* — *ποιήσασθαι* om. La. Deinde *τις σφῶν τ. χρ. ἐξείγγειλεν* Vb. *ἐξείγκηλεν* Ag. mox *πειθομένοις*, *υ* super *ει*, M. *πυνθανομένοις* Va. mox *ἐξενέγετο* M.

38. *οἴβαλλος* Ag. postea *πηλοτρίποδας* Va.

39. *τούτους τε* AXKFCBPcdAg VabLab; *τε* om. SM.

ἅτε δὲ ὢν ἀγνὼς[40] καὶ Λακεδαιμονίων τοῖς πολλοῖς, ῥᾷον Μεσσηνίους ἐλάνθανεν. ἀναμίξας δὲ αὐτὸν[41] ἀνδράσιν ἀγροίκοις ἐσῆλθέ τε μετ᾽ αὐτῶν ἐς τὴν Ἰθώμην, καὶ ὡς νὺξ τάχιστα ἐπελάμβανεν, ἀναθεὶς τοὺς τρίποδας τῷ θεῷ τούτους δὴ τοὺς πηλίνους αὖθις ἐς Σπάρτην ἀπαγγέλλων[42] Λακεδαιμονίοις ᾤχετο. Μεσσηνίους δὲ, ὡς εἶδον, ἐτάραξε μὲν μεγάλως, καὶ εἴκαζον (ὥσπερ ἦν) παρὰ Λακεδαιμονίων εἶναι· παρεμυθεῖτο δὲ ὅμως αὐτοὺς ὁ Ἀριστόδημος λέγων ἄλλα τε[43] ἃ ἐν τοῖς παροῦσιν εἰκὸς ἦν καὶ τοὺς ξυλίνους τρίποδας (ἐπεποίηντο γὰρ ἤδη) περὶ τοῦ Ἰθωμάτα τὸν βωμὸν ἔστησεν.[44] (7) Συνέβη δὲ καὶ Ὀφιονέα τὸν μάντιν τοῦτον, τὸν ἐκ γενετῆς τυφλὸν, ἀναβλέψαι παραλόγως[45] δὴ μάλιστα ἀνθρώπων· ἐπέλαβε γὰρ τῆς κεφαλῆς ἄλγημα αὐτὸν ἰσχυρὸν, καὶ ἀνέβλεψεν[46] ἀπ᾽ αὐτοῦ.

quum primum nox supervenit, tripodas illos fictiles dicavit: atque inde ad suos reversus, quod actum fuerat,. exposuit. Re comperta Messenii vehementer commoti sunt: et facile quidem Lacedaemoniorum se astu delusos coniecerunt: multitudinis tamen sollicitudinem Aristodemus quum ea, quam res tempusque ferebat, oratione, tum vero statuendis ad Iovis aram ligneis tripodibus (fabricati enim iam fuerant) lenivit. (7) Accidit etiam eo tempore, ut Ophioneus vates, qui a primo statim ortu coecus fuerat, oculis uti coeperit mirabili admodum casu. Nam quum ingenti capitis dolore laborasset, ab ea valetudine luminis compos fuit.

40. ἁγνὸς PdVb; ἁγνὼς M.
41. ἑαυτὸν Vb, αὑτὸν S min., ut videtur vitio typoth., ut versu prox. μετ᾽ αὑτῶν. ἐσῆλθε BPcdAgLab; εἰςῆλθε edd. rell.
42. ἀπαγγελῶν CS; απαγγέλλων BPcdAgLbVb(?); ἐπαγγέλλων AXKFMVa; ἀπαγγέλων La; mox μεσσηνίους, οι super ου, M. ὡς εἶδεν Vb; seq. μὲν om. edd. ante B,MVb La; habent BLbPcdVaAg. Deinde εἰκάζων Va; sq. παρὰ om. Vb; παρεμυθοῖτο id.
43. τε om. MPcdAgVaLb; ἀλλὰ M. ἄλλα τε καὶ ἃ ἐν coni. S. ἐπεποίητο La.
44. ἔστησεν La. ἔστηκεν (σ super κ). συνέβη δὲ ἡφιονία Vb. ἔστησε rell. Mox ἰοφινέα La,
45. παραλλόγως Ag. παραλόγω M. παραλόγος La.
46. ἀναβλέψαι PcdAgLb.

CAPUT XIII.

De iis, quae Messeniorum exitium portenderunt — Aristodemus de patriae salute desperans sese ipsum ad filiae tumulum interficit — Messenii non regem, sed Damin summum imperatorem deligunt — obsidione et fame coacti Ithomen relinquunt — de tempore huius belli Messenici finiti.

311 Τὰ δὲ [1] ἐντεῦθεν (ἔῤῥεπε γὰρ ἤδη τὸ χρεὼν ἐς ἅλωσιν
τῶν Μεσσηνίων) προεσήμαινεν αὐτοῖς τὰ μέλλοντα ὁ θεός.
τό τε γὰρ τῆς Ἀρτέμιδος ἄγαλμα, ὃν [2] χαλκοῦν καὶ αὐτὸ
καὶ τὰ ὅπλα, παρῆκε τὴν ἀσπίδα· καὶ Ἀριστοδήμου τῷ
Διῒ τῷ Ἰθωμάτᾳ θύειν μέλλοντος τὰ ἱερεῖα οἱ κριοὶ ἐπὶ τὸν
βωμὸν αὐτόματοι καὶ βίᾳ τὰ κέρατα ἐναράξαντες [3] ἀποθνή-
σκουσιν ὑπὸ τῆς πληγῆς. τρίτον δὲ ἄλλο συνέβη σφίσιν·
οἱ κύνες συνιόντες ἐς [4] τὸ αὐτὸ ἀνὰ πᾶσαν νύκτα ὠρύοντο,
τέλος δὲ καὶ ἀπεχώρησαν ἀθρόοι πρὸς τὸ τῶν Λακεδαιμο-
2 νίων στρατόπεδον. ταῦτά τε [5] δὴ τὸν Ἀριστόδημον ἐτάρασ-
σε καὶ ὀνείρατος ὄψις ἐπιγενομένη τοιάδε. ἔδοξεν ἐξιέ-
ναι οἱ μέλλοντι ἐς μάχην καὶ ὡπλισμένῳ τῶν ἱερείων τὰ
σπλάγχνα ἐπὶ τραπέζῃ προκεῖσθαι, τὴν δέ οἱ θυγατέρα

Cap. XIII. Aliis praeterea prodigiis (quum Messeniorum iam res inclinarent ac prope in perniciem laberentur) suae Di mentis haud dubias dedere significationes. Dianae erat Messeniis ex aere signum cum aeneis armis: huic scutum sponte excidit. Quum Aristodemus Iovi Ithomatae immolaturus hostias adduxisset, arietes sua sponte cornua arae tanta vi illiserunt, ut ex ictus vehementia morerentur. Ad haec canes globo facto singulis noctibus ululatum dedere: mox iidem magno agmine ad Lacedaemoniorum castra abierunt. Non haec solum prodigia, sed visum etiam per quietem Aristodemum exterruit. Visus est in somnis videre, quum esset armis iam sumtis ad pugnam exiturus, victimarum extis in mensa appositis filiam in pulla veste assi-

Cap. XIII. 1. τὰ δὲ om. Vab; τὰ δὲ ἐντεῦθεν om. La; tum ἔρεπε AgPdVabMLab; seq. αὐτοῖς om. Va. προεσήμανεν La.
2. ὧν χαλκ. Va. παρῆκεν VbLa. Mox μέλλοντες, sub lin. ος, Vb. ἱερὰ La.
3. ἐνράξαντες BPcdAgLb; ἐναράξαντες Edd. rell. VabMLa. mox ἀπὸ MVa.
4. ἐς om. La. ἐς τὸ αὐτὸ om. Va; ex eodem recepimus ἀνὰ πᾶσαν; edd. codd. rell. κατὰ πᾶσαν. Sq. καὶ om. La.
5. τε om. VbLa; mox ἔδοξ. ἐξεῖναι Ag. προςκεῖσθαι La.

ἐπιφανῆναι[6], μέλαιναν ἐσθῆτα ἔχουσαν καὶ φαίνουσαν τό
τε στέρνον καὶ τὴν γαστέρα ἀνατετμημένα[7], ἀναφανεῖσαν
δὲ ἀποῤῥῖψαι μὲν τὰ ἀπὸ[8] τῆς τραπέζης, ἀφελέσθαι δὲ
αὐτοῦ τὰ ὅπλα, ἀντὶ τούτων δὲ στέφανον ἐπιθεῖναι χρυ-
σοῦν καὶ ἱμάτιον ἐπιβαλεῖν λευκόν. ἔχοντος δὲ Ἀριστο- 3
δήμου τά τε ἄλλα ἀθύμως καὶ τὸν ὄνειρον ἡγουμένου
προλέγειν οἱ τοῦ βίου τελευτήν, ὅτι οἱ Μεσσήνιοι τῶν ἐπι-
φανῶν τὰς ἐκφορὰς ἐποιοῦντο ἐστεφανωμένων καὶ ἱμάτια
ἐπιβεβλημένων λευκά, ἀπαγγέλλει[9] τις Ὀφιονέα τὸν μάν-
τιν οὐχ ὁρᾶν ἔτι ἀλλ' ἐξαίφνης γενέσθαι τυφλόν, ὥσπερ
γε καὶ ἦν τὸ ἐξ ἀρχῆς. συνιᾶσι[10] δὴ καὶ τοῦ χρησμοῦ τότε,
ὡς τοὺς ἀναδύντας δύο ἐκ τοῦ λόχου καὶ ἐς τὸ χρεὼν αὖ-
θις ἐλθόντας τοῦ Ὀφιονέως τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν ἡ Πυ-
θία. (2) Ἐνταῦθα Ἀριστόδημος[11] τά τε οἰκεῖα ἀναλογι- 4
ζόμενος, ὡς οὐδὲν ὠφέλιμον γένοιτο φονεὺς θυγατρός,
καὶ τῇ πατρίδι οὐχ ὁρῶν ἔτι ὑποῦσαν σωτηρίας ἐλπίδα ἐπι-
κατέσφαξεν ἑαυτὸν τῆς παιδὸς τῷ τάφῳ, τὰ μὲν ἐς[12] ἀν-

stentem pectusque ac ventrem persecta ostentantem: deinde disturbatis e mensa extis, detractis armis, ab ea se aurea corona et albis vestimentis donari. Dum anxio esset animo Aristodemus, quod mortem sibi haud dubie somnium illud portendere interpretaretur (Messenii enim optimates coronatos et candida veste velatos efferunt), ecce tibi nuncius, Ophioneum vatem videre desisse, ac rursus, uti ab initio, oculis captum. Est vero tunc oraculi *sensus interior patefactus et plane* intellectum est, quum dixit, ex insidiis erumpentes duos et eosdem in pristinum statum reversos, Ophionei oculos Apollinem innuisse. (2) Aristodemus itaque partim domesticam calamitatem animo reputans, quod sine ullo profectu filiam occidisset, partim nullam patriae salutis spem reliquam esse videns, ad filiae tumulum sibi mor-

6. ἀναφανῆναι Va, recte fortasse; ἐπιφανῆναι — ἀνατετμ. M. om. videtur. μέλαινα AgPd. tum αἰσθῆτα Vb.

7. ἀνατεπαμένα (η, η supra), ad marg. ἀνατετμημέναι R.

8. τὰ ἐπὶ S ex corr. Schneideri. Mox ἐπιθῆναι VbLa.

9. ἀπαγγέλει MLa. ἰοφιονέα La. Sq. τὸν om. MVa.

10. nonne συνίησι? tum δὲ Pc. δῆ Vb. mox τοὺς post Ὀφιονέως om. Va.

11. ὁ ἀριστ. Lb; sq. τὰ om. M; silent exc. nostra. Mox ὡς [ἐς] οὐδὲν C. e coni. F. Deinceps ἐποῦσαν Ag.

12. ἐς SBMPcdAgLab; εἰς AXKFC. ἀνθρώπους Lb; ἀγούσης La. mox τε ante ἔργα om. Vb.

θρώπου λογισμὸν ἥκοντα Μεσσηνίους σώσας, τῆς τύχης
δὲ ἐς τὸ μηδὲν ἀγαγούσης τά τε ἔργα αὐτοῦ καὶ τὰ βου-
312 λεύματα. ἀπέθανε δὲ βασιλεύσας ἔτη τε ἓξ καὶ ἐκ τοῦ
5 ἑβδόμου[13] μῆνας ἐπιλαβὼν οὐ πολλούς. τοῖς δὲ Μεσ-
σηνίοις ἀπεγνωκέναι τὰ πράγματα παρίστατο, ὥστε καὶ
ὥρμησαν ἱκεσίαν ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ἀποστέλλειν·
οὕτω σφόδρα κατέπληξεν αὐτοὺς ἡ τοῦ Ἀριστοδήμου τε-
λευτή. καὶ τοῦτο μὲν ὁ θυμὸς ἐπέσχεν αὐτοὺς μὴ ποιῆ-
σαι. (3) Συλλεγέντες δὲ ἐς[14] ἐκκλησίαν βασιλέα μὲν οὐ-
δένα, Δᾶμιν δὲ στρατηγὸν αὐτοκράτορα εἵλοντο. ὁ δὲ
Κλέονίν τε αὑτῷ καὶ Φυλέα ἑλόμενος συνάρχοντας παρε-
σκευάζετο ὡς καὶ ἐκ τῶν παρόντων συνάψων[15] μάχην.
ἐπηνάγκαζε γὰρ ἥ τε πολιορκία καὶ οὐχ ἥκιστα ὁ λιμὸς καὶ
τὸ[16] ἀπ' αὐτοῦ δέος, μὴ καὶ προδιαφθαρῶσιν ὑπὸ ἐν-
6 δείας. Ἀρετῇ μὲν δὴ καὶ τολμήμασιν οὐδὲ τότε ἀπεδέησε
τὰ τῶν Μεσσηνίων· ἀπέθανον δὲ οἵ τε[17] στρατηγοί σφι-
σιν ἅπαντες καὶ τῶν ἄλλων οἱ λόγου μάλιστα ἄξιοι. τὸ δὲ

tem conscivit: vir, quantum humano consilio consequi potuit, patriae salutaris, sed cuius acta consultaque omnia fortuna eluserit. Regnavit annos VI et aliquot amplius menses. Messenios Aristodemi casu perculsos tanta rerum omnium cepit desperatio, ut de mittendis ad Lacedaemonios deprecatoribus cogitarent; verum quo minus id facerent, obstitit pertinax in hostem animus. (3) Concione vocata regem non crearunt: imperatorem cum potestate summa Damin surrogarunt. Hic collegas Cleonin sibi et Phylea cooptavit: tum quasi mox proelium commissurus ex praesenti rerum copia omnia apparavit: urgebat enim obsidio et ex obsidione victus inopia eiusmodi, ut iam nihil esset magis metuendum, quam ne mox fame conficerentur. Virtus certe et animi praestantia ac bellandi pervicacia nullo unquam tempore Messeniis defuit. Ducibus postremo omnibus et optimis quibus-

13. *δήμου* La; sq. *οὐ* inseruimus e coni. S.

14. *ἐς* Lb. *εἰς* rell. Tum *οὐδένα τοῦτο μὲν Δᾶμιν* Lb. *κλέονιν* La. *Κλέοννιν* rell. *αὐτῷ* AXKF; *αὑτῷ* CSBLab; tum *φιλέα* PcLa.

15. *συνάψων μάχην* La, ut voluit S; cfr. *ὡς μάχην συνάψοντες* c. 15, 4. *συν. ἐς μάχην* SBPcdAgLb; *σ. εἰς μ.* Edd. rell. Sq. *γὰρ* om. Va. mox *πολυορκία* AgM; in M *ι* sup. *υ*; tum *οὐχήκιστα* M.

16. *τὸ* om. VabPcdAgLab; mox *τολμήσασιν* Lb; *οὐδὲ τότε* CSB; *οὐδέποτε* AXKFCodd.

17. *οἵ τε στρατ.* BPcAgLb; *τε* om. rell. Mox *λόγοι* Lb. *μάλιστα* om. Vb. *οἱ μάλιστα λογ. ἄξ.* Va. Sq. *που* om. Lb.

ἀπὸ τούτου μῆνας μέν που πέντε μάλιστα ἀντέσχον. (4) Περὶ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν λήγοντα ἐξέλιπον τὴν Ἰθώμην, πολεμήσαντες ἔτη τὰ πάντα εἴκοσι, καθὰ δὴ[18] καὶ Τυρταίῳ πεποιημένα ἐστίν·

Εἰκοστῷ δ'[19] οἱ μὲν κατὰ πίονα ἔργα λιπόντες
Φεῦγον Ἰθωμαίων ἐκ μεγάλων ὀρέων.

(5) Ὁ δὲ πόλεμος ἔλαβεν οὗτος τέλος ἔτει πρώτῳ τῆς τε- 7
τάρτης καὶ δεκάτης Ὀλυμπιάδος, ἣν Δάσμων[20] ὁ Κορίνθιος ἐνίκα στάδιον, Ἀθήνησι[21] Μεδοντιδῶν τὴν ἀρχὴν ἔτι ἐχόντων τὴν δεκέτιν,[22] καὶ ἔτους Ἱππομένει τετάρτου τῆς ἀρχῆς ἠνυσμένου.

que civibus amissis, menses quum prope V perdurassent, (4) belli eius anno XX iam pene exacto Ithomen deseruere: quod ipsum Tyrtaeus versibus testatus est:

Anno bis decimo linquentes pinguia culta
Montis Ithomaei deseruere iuga.

(5) Finem habuit bellum hoc anno primo quartae et vicesimae Olympiadis, qua Damon Corinthius in stadio vicit, quum apud Athenienses Medontidae decennale adhuc imperium obtinerent, et Hippomeni quidem quartus iam exactus esset imperii annus.

18. δὴ om. AXKFCPcdAgVbLab; e MVa recepere SB. mox ἐστὶν CSB MPcdAgVaLb; εἰσὶν AXKFVbLa; illud Sylb. iam voluit.

19. δὲ οἱ Vb. ἰθωμέων Vb. mox οὐδὲ πόλεμος La; sq. τέλος om. AgPdMLb; tum εἴτε pro ἔτει Va.

20. Δάμων legit Amas. δάσμον Vb, sup. lin. ω. Post Δάσμων M inserit καὶ, Va ὁ, quod probavimus.

21. ἀθήνησιν Ag. μεδοντίδων VabLab; ut solent. Tum ἔτι—ἀρχῆς om. Va; at habet ad marg.

22. δεκάτην AXVabPcdAgLab; δεκαέτιν voluit Sylb., quod a K depravatum in δεκαέτην transiit in FC. Alia Sylb. coni. est δεκέτιν, quam recepere SB; silet M. „Repone δεκαετὴν (sic).“ *Palmer. MS.*

CAPUT XIV.

Messenii emigrantes in varias regiones discedunt — Lacedaemonii urbem Ithomen funditus evertunt, et terram Messen. distribuunt — de iis, quae Messeniis ipsis a Lacedaemoniis acciderunt — Messenii his malis vexati defectionis consilia ineunt — de Aristomene eiusque natalibus.

Μεσσηνίων δὲ ὅσοις μὲν ἔτυχον ἐν Σικυῶνι οὖσαι[1] *καὶ ἐν Ἄργει προξενίαι καὶ παρὰ τῶν Ἀρκάδων τισὶν, οὗτοι μὲν ἐς ταύτας τὰς πόλεις ἀπεχώρησαν, ἐς Ἐλευσῖνα δὲ οἱ*[2] *τοῦ γένους τῶν ἱερέων καὶ θεαῖς ταῖς μεγάλαις τελοῦν-*
313 *τες τὰ ὄργια. ὁ δὲ ὄχλος ὁ πολὺς κατὰ τὰς πατρίδας*
2 *ἕκαστοι τὰς ἀρχαίας ἐσκεδάσθησαν.* (2) *Λακεδαιμόνιοι δὲ πρῶτα μὲν τὴν Ἰθώμην καθεῖλον ἐς ἔδαφος, ἔπειτα καὶ τὰς λοιπὰς πόλεις ἐπιόντες ᾕρουν. ἀνέθεσαν δὲ καὶ ἀπὸ τῶν λαφύρων τῷ Ἀμυκλαίῳ*[3] *τρίποδας χαλκοῦς· [Ἀφροδίτης ἄγαλμά ἐστιν ἑστηκὸς ὑπὸ τῷ τρίποδι τῷ πρώτῳ*[4]*, Ἀρτέμιδος δὲ ὑπὸ τῷ δευτέρῳ, Κόρης δὲ τῆς Δήμητρος*
3 *ὑπὸ τῷ τρίτῳ.] ταῦτα μὲν δὴ ἀνέθεσαν*[5] *ἐνταῦθα, τῆς*

Cap. XIV. Ac Messenii tunc, quibus vel Argis vel Sicyone vel in Arcadia hospitia fuerunt, in eas sunt urbes dilapsi. Eleusinem vero migrarunt, qui e sacris familiis oriundi essent et *idcirco* magnarum dearum initiis praeessent. Multitudo reliqua in suas se quisque priscas patrias receperunt. (2) At Lacedaemonii primum Ithomen solo aequarunt: urbes deinde ceteras adorti facile expugnarunt: de manubiis vero Amyclaeo *Apollini* tripodas aeneos *tres* dedicarunt: in quorum uno Veneris, Dianae in altero, in tertio Cereris et Proserpinae signa insistunt. Iam

Cap. XIV. 1. *οὖσιν* AgVbLa; *οὖσι* PdMVaLb; sq. *ἐν* om. La. *προξενείας* Vb; *προξονίαι* M. mox *ἐς ταύτας πόλεμον* La.

2. *τοι* Pc. tum *ἱερέων* CSB e coni. Sylb. *ἱερῶν* AXKFCodd. Deinceps *ἐσχεδάσθησαν* Pd.

3. *τῶν ἀμυκλαίων* PdVabLab; *τω ἀμυκλαίνων* (sic) M. — Sqq. *Ἀφροδίτης — — ἀνέθεσαν ἐνταῦθα* emblema esse e loco III, 18, 8. male intellecto ad verbum descriptum O. Mueller Aeginet. p. 101. et Hirt. in Boettigeri Amalthea I. p. 260. censuerunt, probantibus Silligio Catal. p. 132. Thierschio Epoch. p. 150 (qui vv. *ταῦτα μὲν δὴ ἀνέθεσαν ἐνταῦθα* Pausaniae vindicat). Quam sententiam impugnans S. non animadvertit, h. l. a sciolo librario de tripodibus e praeda Messenia factis ea enuntiari, quae III, 18, 8. ad Gitiadae et Callonis tripodes spectant.

4. *τῷ πρώτῳ* om. PcLbAg. *Ἀρτέμιδος — τρίτῳ* Va ad marg. Mox *δὲ τῆς Δημ.* CSB e III, 18, 8. *δὲ ἡ Δημ.* AXKFCodd.

5. *ἀνέθηκαν* La; *ἐνταῦτα* Va. Mox *ἀσυναῖοι* Vb; seq. *δὴ* om. id.

δὲ γῆς τῆς Μεσσηνίας Ἀσιναίοις μὲν ἀνεστηκόσιν ὑπὸ Ἀργείων διδόασιν ἐπὶ θαλάσσῃ ταύτην ἣν καὶ νῦν ἔτι οἱ Ἀσιναῖοι νέμονται· τοῖς δὲ Ἀνδροκλέους ἀπογόνοις (ἦν γὰρ δὴ καὶ θυγάτηρ Ἀνδροκλεῖ καὶ παῖδες τῆς θυγατρὸς φεύγοντες δὲ ὑπὸ τὴν τελευτὴν τοῦ Ἀνδροκλέους ᾤχοντο ἐς Σπάρτην) τούτοις τὴν [6] Ὑαμίαν καλουμένην ἀπονέμουσιν. (3) Τὰ δὲ ἐς αὐτοὺς [7] Μεσσηνίους παρὰ Λακεδαιμονίων ἔσχεν οὕτως. πρῶτον μὲν αὐτοῖς ἐπάγουσιν ὅρκον, μήτε ἀποστῆναί ποτε ἀπ' αὐτῶν μήτε ἄλλο ἐργάσασθαι νεώτερον μηδέν· δεύτερα [8] δὲ φόρον μὲν οὐδένα ἐπέταξαν εἰρημένον, τῶν δὲ γεωργουμένων [9] τροφῶν σφίσιν ἀποφέρειν ἐς Σπάρτην πάντων τὰ ἡμίσεα. προείρητο [10] δὲ καὶ ἐπὶ τὰς ἐκφορὰς τῶν βασιλέων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τέλει καὶ ἄνδρας ἐκ τῆς Μεσσηνίας καὶ τὰς γυναῖκας ἐν ἐσθῆτι [11] ἥκειν μελαίνῃ· καὶ τοῖς παραβᾶσιν ἐπέκειτο 4

vero agri Messenici partem Asinaeis, quos Argivi ante eiecerant, eam quam nunc etiam ad mare tenent, assignarunt. Androclis etiam posteris (superstes adhuc erat Androcli filia et ex ea nepotes, qui Androcle mortuo se Spartam contulerant) *regionem* donarunt, quae Hyamia nuncupatur. (3) Porro ad hos Messenios quod attinet, haec ipsis a Lacedaemoniis fuerunt imposita. Primum omnium iureiurando eos adigunt, nunquam a Lacedaemoniis defecturos, rerum nihil novarum molituros. Deinde vero annui quidem stipendii nihil imperarunt, ex omnibus tantum arationibus dimidiam ut frugum partem Spartam deportarent, edixerunt: praeterea ut viri pariter et mulieres, sumpta veste pulla, regum et optimatum funera prosequerentur, qui imperata

6. τὴν om. M. tum ἀπονέμουσιν SBPcdMAgLab; ἀπονέμουσι AXKFC.

7. ἐς τοὺς Μεσσ. Vb. mox ἀποστῆναί τε La.

8. δεύτερα BPcdAg; δεύτερον Edd. rell. VabMLab; mox ὑπέταξαν La; ἀπέταξαν εἰρημένον οἱ M. (sec. exc. nostra ἀπέταξαν εἰρημένον, οἱ δὲ τῶν δὲ). εἰρημένον, οἱ δὲ τῶν γ. BPcdAgVabLab; εἰρημένον, τῶν δὲ γεωργ. edd. rell.

9. γεοργουμένων omisso sq. ἀποφέρειν Vb. τροφὴν mavult Schneider. Mox πάντων τὰ ἡμίσεα BPcdLbVaAg; M. τὰ ἡμ., omisso πάντα, habere videtur (πάντα τὰ ἡμ. sec. S.); πάντα ἡμίσ. edd. rell. VbLa; „J'ai mis πάντων τὰ ἡμίσεα d'après les manuscrits 1410 et 1411.“ C. At non fecit.

10. προείρηται M. (silent exc. nostra). mox καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν Vb; καὶ ἄλλων τῶν edd. MPcdAg; utrumque τῶν om. Va. tum ἄνδρα PcdMAgVaLb.

11. αἰσθῆτι Vb. deinde ἐπέκειτο CSB ex em. Sylb. ἀπέκειτο AXKF Codd.

5 *ποινή. ἐς τιμωρίας[12] δὲ, ἃς ὕβριζον ἐς τοὺς Μεσσηνίους, Τυρταίῳ πεποιημένα ἐστίν·*

Ὥσπερ ὄνοι μεγάλοις ἄχθεσι τειρόμενοι,
Δεσποσύνοισι φέροντες ἀναγκαίης ὕπο λυγρῆς
Ἥμισυ πᾶν[13], ὅσσον καρπὸν ἄρουρα φέρει.

ὅτι δὲ καὶ συμπενθεῖν ἔκειτο[14] αὐτοῖς ἀνάγκη, δεδήλωκεν ἐν τῷδε·

Δεσπότας οἰμώζοντες, ὁμῶς ἄλοχοί τε καὶ αὐτοὶ,
Εὖτέ τιν' οὐλομένη μοῖρα κίχοι θανάτου.

314
6 (4) *Τοιούτων[15] οὖν οἱ Μεσσήνιοι κατειληφότων, καὶ ἅμα ἐς τὰ μέλλοντα οὐδὲν ἐνορῶντες παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων φιλάνθρωπον, πρό τε δὴ[16] τῶν παρόντων τεθνάναι*

non fecissent, poena iis constituta. In iniuriosas hasce Messeniorum poenas hos versus fecit Tyrtaeus:

Ut sub non aequo pondere pressi asini,
Coguntur dominis miseri deferre superbis
Dimidium frugum, quas sua terra parit.

Cum lugubri etiam ornatu coactos fuisse interesse funeribus, ex his licet colligere:

Ipsi atque uxores dominos plorare coacti,
Si quem horum e vita mors rapuisset atrox.

(4) His malis circumventi, quum in posterum etiam nihilo Spartanorum dominatum aequiorem sibi fore sperare possent, et pugnando mori satius omnino ducerent, quam penitus e Pelo-

12. *τιμωρίαν* MLb; *τιμωρίας* Va; *τιμωρίαι* rell., unde duce Va scripsimus *ἐς τιμωρίας*. tum *πεποιημένα ἐστὶν* LabPdAgVab; *πεποιημέαι ἐστὶν* AM; *πεποιημέναι εἰσὶν* Edd. rell. Deinde *ὄνοις* (*ς* expunct.) — *τειρώμενοι* Vb; *δεσποσινοῖσι* Vb La. mox *ὕπο* SB; *ὑπὸ* Edd. rell. Lab. *λυγηρῆς* M.

13. *πᾶν, ὅσσον* SB ex em. K; *πάνθ' ὅσσων* AXKFCAgPc; *πάνθ' ὅσων* MLab; *πάνθ' ὅσον* PdVab. deinde *ἔτι δὲ* La.

14. *ἔγκειτο* Pd. *ἔδει* Va; sup. lin. *ἔκειτο*; *συμπεθεῖν* M. Mox *οἰμώζοντας* VaLb; *ἄλλοχοι* Vb. Deinde *εὖτά* La; *τινα οὐλ.* VabLa. *θανάτοιο* La.

15. *τούτων* Vb. tum *οἱ Μεσσήνιοι* CSBPcdAgRVabLb; *τοὺς Μεσσηνίους* AXKF, marg. R; *τοιοῦτον οὖν οἱ τοὺς μεσσηνίους κατειλ. δὲ καὶ* La.

16. *πρό τε δὴ* Smai. B e coni. Porsoni; *πρὸς τέλει* La; *πρὸς τέλη* Edd. Codd. rell. *πρό τε τῶν* coni. C. *πρό γε δὴ* Lob. ad Phryn. p. 215. *πρό τε ἤδη* coni. S; C. in notis T. V. se reposuisse *πρὸς τέλος τῶν* affirmat. mox *μαχομένοις* LbPcdAgVab M; tum *νομίζοντας* Vb. *νομίζοντα* La.

μαχομένους ἢ καὶ τὸ παράπαν ἐκ Πελοποννήσου φεύγον-
τας οἴχεσθαι νομίζοντες αἱρετώτερα, ἀφίστασθαι πάντως
ἐγίγνωσκον[17]. ἐνῆγον δὲ οὐχ ἥκιστα ἐς τοῦτο καὶ οἱ νεώ-
τεροι, πολέμου μὲν ἔτι ἀπείρως ἔχοντες, λαμπροὶ δὲ ὄν-
τες τὰ φρονήματα καὶ ἀποθανεῖν προτιμῶντες ἐν ἐλευθέρᾳ
τῇ πατρίδι, εἰ καὶ τὰ ἄλλα εὐδαιμόνως δουλεύειν παρείη.
(5) Ἐπετράφη[18] δὲ νεότης καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Μεσσηνίας, 7
οἱ δὲ ἄριστοι καὶ ἀριθμὸν πλεῖστοι περὶ τὴν Ἀνδανίαν, ἐν
δὲ αὐτοῖς καὶ Ἀριστομένης, ὃς καὶ νῦν ἔτι ὡς ἥρως ἔχει
παρὰ Μεσσηνίοις τιμάς· καί οἱ καὶ τὰ[19] τῆς γενέσεως ἐπι-
φανέστερα ὑπάρξαι νομίζουσι· Νικοτελείᾳ γὰρ τῇ μητέρι[20]
αὐτοῦ δαίμονα ἢ θεὸν δράκοντι εἰκασμένον συγγενέσθαι
λέγουσι. τοιαῦτα δὲ καὶ Μακεδόνας ἐπὶ Ὀλυμπιάδι καὶ
ἐπὶ Ἀριστοδάμᾳ[21] Σικυωνίους οἶδα εἰρηκότας· διάφορα
δὲ τοσόνδε ἦν· Μεσσήνιοι γὰρ οὐκ ἐσποιοῦσιν Ἀριστο- 8
μένην Ἡρακλεῖ παῖδα ἢ Διΐ, ὥσπερ Ἀλέξανδρον Ἄμμωνι
οἱ Μακεδόνες[22] καὶ Ἄρατον Ἀσκληπιῷ Σικυώνιοι· Ἀρι-

ponneso emigrare, nova defectionis consilia inierunt. Acerrimi erant iuvenes rerum novarum auctores: illi quidem omnium belli artium imperiti, sed ea animi elatione, ut cadere mallent liberam nacti patriam, *si optio detur*, quam *vel clementissimam* servitutem rerum omnium copiis circumfluentes perferre. (5) Educta iam iuventus *eximia* erat Messeniis quum in aliis locis, tum vero numero et robore praestantissima Andaniae: eminebat vero inter omnes Aristomenes, qui apud Messenios adhuc inter heroas colitur: et eius quidem natales maxime nobilitant. Cum eius enim matre Nicotelea genium quendam seu deum sumta draconis forma concubuisse memorant: quod ipsum de Olympiade Macedonas, de Aristodama Sicyonios novi memoriae prodidisse. Tantum interest, quod Aristomenem Messenii non Hercule aut Iove genitum praedicant, sicuti Ammone Alexandrum Macedones, Aratum Aesculapio Sicyonii: verum quum

17. *ἐγίνωσκον* Va; tum *οὐχήκιστα* M, ut solet; mox *τῇ ἐλευθέρᾳ τῇ* Lb.

18. *ἐπετράπη* MVa; *ἐπεστράφη* PcdAg; tum *νεώτης* Vb; *νείτης* La.

19. *οἱ κατὰ τῆς* Vb. mox *νομίζουσιν* VbAg.

20. *μητρὶ* PdAg. tum *δράκοντα* VabLa. mox *λέγουσιν* MVbAgPd.

21. *ἀριστοδήμου* VaMR. Sq. *Σικυωνίους* om. R, ad marg. *ἀριστοδάμα σικυωνίους*. mox *εἶδα* La. *διάφορα* FCSB ex em. Sylb. *διαφορὰ* AXKPdAgLabMVb.

22. *οἱ λακεδαίμονες* Vb. Tum *ἀσκληπιοῦ* Va; sq. *μὲν* inseruimus cum BPcVaAgLb.

στομένει δὲ πατέρα Ἑλλήνων μὲν οἱ πολλοὶ Πύῤῥον φασὶν εἶναι, Μεσσηνίους δὲ οἶδα αὐτὸς ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς Ἀριστομένην[23] Νικομήδους καλοῦντας. οὗτος μὲν οὖν ἀκμάζων ἡλικίᾳ καὶ τόλμῃ καὶ ἄλλοι τῶν ἐν τέλει παρώξυνον[24] ἐπὶ τὴν ἀπόστασιν. ἐπράσσετο δὲ ταῦτα οὐκ εὐθὺς ἐκ τοῦ φανεροῦ, κρύφα δὲ ἐς Ἄργος καὶ παρὰ τοὺς Ἀρκάδας ἀπέστελλον, εἰ σφίσιν ἀπροφασίστως καὶ μηδὲν ἐνδεεστέρως ἢ ἐπὶ τοῦ πολέμου τοῦ προτέρου ἀμῦναι θελήσουσιν.

CAPUT XV.

De tempore belli Messenici secundi — proelium committitur aequo Marte ad Deras et Aristomenes imperator cum summa potestate eligitur — Lacedaemoniis ex oraculo ab Atheniensibus belli ducem petentibus Tyrtaeus mittitur — Messeniis et Lacedaemoniis socii auxilio veniunt et proelium paratur.

315 Ὡς δὲ τά τε ἄλλα ἐς τὸν[1] πόλεμον ἕτοιμα ἦν αὐτοῖς, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν συμμάχων προθυμότερα ἢ προσεδόκων (καὶ γὰρ Ἀργείοις ἤδη καὶ Ἀρκάσι λαμπρῶς τὸ ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔχθος ἐξῆπτο), οὕτως ἀπέστησαν ἔτει τριακοστῷ μὲν καὶ ἐνάτῳ[2] μετὰ Ἰθώμης ἅλωσιν, τετάρτῳ δὲ

Graecorum multitudo Pyrrhum ei patrem fuisse dicat, ipsi Aristomenem Nicomedis filium in sacrorum libationibus celebrant. Hic igitur aetate atque animis vigens, et alii ex optimatibus, instigabant ad defectionem. Haec autem non statim aperte agebantur, sed missis clam ad Argivos et Arcadas certis hominibus explorabant, an sibi sine ullo praetextu ac tergiversatione, nec ope minore, quam priore bello, auxilium laturi essent.

Cap. XV. Ac spe quidem multo paratiores socios animadvertere. Iam enim Arcades et Argivi apertissimas cum Lacedaemoniis inimicitias exercebant. Quare quum omnia ad bellum comparata essent subsidia, defecerunt Messenii undequadragesimo post Ithomes excidium anno, qui quartus fuit tertiae et

23. ἀριστομένη MA, h. l. et postea. tum λυκομήδους PcdAgLb; mox οὗτοι μὲν Vb.

24. παρόξυνον VbLa; mox κρύφας M.

Cap. XV. 1. τὸν om. La; sq. τὰ om. M. mox προθυμώτερα AgPd. sq. γὰρ post καὶ om. Va. Mox ἀρκάσιν Vb.

2. ἐννάτῳ SMVabLb; in La ν alterum sup. vers.; mox ἴκαρος Vb.

τῆς τρίτης Ὀλυμπιάδος καὶ εἰκοστῆς, ἣν Ἴκαρος Ὑπερησιεὺς ἐνίκα στάδιον. Ἀθήνῃσι δὲ οἱ κατ' ἐνιαυτὸν ἦσαν ἤδη τότε ἄρχοντες, καὶ Ἀθηναίοις Λυσίας[3] ἦρχεν. ἐν δὲ Λα- 2
κεδαίμονι οἵτινες τηνικαῦτα ἔτυχον βασιλεύοντες, Τυρταῖος μὲν τὰ ὀνόματα οὐκ ἔγραψε[4], Ῥιανὸς δ' ἐποίησεν ἐν τοῖς ἔπεσι Λεωτυχίδην βασιλέα ἐπὶ τοῦδε εἶναι τοῦ πολέμου. Ῥιανῷ μὲν οὖν ἔγωγε οὐδαμῶς κατά γε τοῦτο συνθήσομαι· Τυρταῖον δὲ καὶ οὐ λέγοντα ὅμως εἰρηκέναι τις ἂν ἐν τῷδε ἡγοῖτο[5]. ἐλεγεῖα γὰρ ἐς τὸν πρότερόν ἐστιν[6] αὐτῷ πόλεμον·

Ἀμφ' αὐτὴν δ' ἐμάχοντ'[7] ἐννέα καὶ δέκ' ἔτη
Νωλεμέως, αἰεὶ ταλασίφρονα θυμὸν ἔχοντες,
Αἰχμηταὶ πατέρων ἡμετέρων πατέρες.

vicesimae Olympiadis, qua vicit in stadio Hyperesiensis Icarus: Atheniensium vero respublica annuis iam erat magistratibus restituta; ac tunc quidem Lysias Athenis praetor erat. Qui autem tum essent Spartae reges, eos Tyrtaeus non nominavit. At Rhianus versibus mandavit, Leotychide regnante bellum hoc alterum gestum. At enim Rhiano in hac ego re neutiquam assentior: Tyrtaeum vero id ipsum, quod aperte non dixit, significasse tamen facile videri possit. Elegi enim ipsius sunt de bello priore:

Obsessam decima hanc nonaque vidit hyems.
Indomitique animos tam longi munia Martis
Nostrorum patrum sustinuere patres.

3. *Λυσίας* scripsimus e vestigiis Va, qui *λησίας* habet. *τλητίας* Vb; *Τλησίας* Edd. PcAgMLab. „In Marmore Arundeliano [p.20. ed. Wagner] duobus post institutos annales archontes annis ponitur Lysias archon; forte hoc loco pro *Lysias* irrepsit Tlesias.“ *Palmer. MS.* — Tum *ἐν δὲ Λακεδαίμονι οἵτινες* B e coni. Buttmanni; *ἐν δὲ Λακεδαιμονίοις τίνες* Edd. rell. Codd. [*δὲ* om. PdM; *τινὲς* Va, *τίτες* La, abest ab M]; Sq. *τηνικαῦτα* recepimus e LabM Va.

4. *ἔγραψεν* PdM (*ἔγρεψεν* sec. exc. nostra); tum *ῥιανὸς δὲ* VbLb. *ἔπεσι* BPcd; *ἔπεσιν* Edd. rell. AgVb Lab.

5. *ἡγοῖτο* CSB ex em. Sylb. Pd Lb; *ἡγεῖτο* AXKFAgPcMVabLa.

6. *ἐστιν αὐτῷ* BPcdAgM (*τερον* pro *πρότερον* M.) VaLb; *αὐτῷ ἐστι* Edd. rell. VbLa; tum *τὸν πόλεμον* AXKF. *τὸν* om. CSBPcdAgMVab Lab.

7. *δὲ ἐμάχοντο ἐννέα καὶ δέκα ἔ.* Vb; *δέκα* etiam VaLa; *ἀμφ' αὐτὴν δὲ* M. tum *ἐννέα καὶ δέκ'* SB PcdAgMLb; *ἐννεακαίδεκ'* AXKFC. *νεωλεμέως* La.

3 δῆλα οὖν ἐστιν, ὡς ὕστερον τρίτῃ γενεᾷ τὸν πόλεμον οἱ Μεσσήνιοι τόνδε ἐπολέμησαν. ἀποδείκνυσί[8] τε τοῦ χρόνου τὸ συνεχὲς βασιλεύοντας τηνικαῦτα ἐν Σπάρτῃ Ἀνάξανδρον[9] Εὐρυκράτους τοῦ Πολυδώρου, τῆς δὲ οἰκίας τῆς ἑτέρας Ἀναξίδαμον Ζευξιδάμου τοῦ[10] Ἀρχιδάμου τοῦ Θεοπόμπου. κατέβην δὲ ἐς ἀπόγονον Θεοπόμπου τέταρτον, ὅτι Ἀρχίδαμος ὁ Θεοπόμπου προαπέθανε τοῦ πατρὸς καὶ ἐς Ζευξίδαμον υἱϊδοῦν ὄντα ἡ[11] Θεοπόμπου περιῆλθεν ἀρχή. Λεωτυχίδης δὲ μετὰ Δημάρατον[12] βασιλεύσας φαίνεται τὸν Ἀρίστωνος· Θεοπόμπου δὲ Ἀρι-
316 4 στων ἀπόγονος ἕβδομος. (2) Τότε δὲ[13] οἱ Μεσσήνιοι Λακεδαιμονίοις συμβάλλουσιν ἐν Δέραις καλουμέναις τῆς σφετέρας, ἔτει πρώτῳ μετὰ τὴν ἀπόστασιν· ἀπῆσαν δὲ ἀμφοτέροις οἱ σύμμαχοι· καὶ νίκη μὲν ἐγένετο οὐδετέρων[14]

Quibus planum facit, aetate demum tertia post primum bellum iterum Messenios arma cepisse. Declarat itaque annorum series, regem eo tempore Spartae fuisse Anaxandrum, Eurycratis filium, Polydori nepotem: ex altera vero familia Anaxidamum, Zeuxidami filium, Archidami nepotem, pronepotem Theopompi. Idcirco autem ad pronepotem Theopompi descendi, quod, Archidamo filio ante patrem mortuo, Zeuxidamum e filio nepotem Theopompus imperii sibi successorem reliquit. At Leotychidem regnum possedisse constat post Demaratum, Aristonis filium, quum Ariston ipse a Theopompo septimus fuerit. (2) Eo ipso igitur tempore contulere cum Lacedaemoniis signa Messenii ad Deras, qui vicus in Messenia est, anno post defectionem primo. Neutris venere a sociis auxilia: neque penes quos eius fuerit cer-

8. ἀποδεικνύουσί τε ἐς σπάρτην Pd. ἀποδείχνυσί τε Va. ἐς σπάρτῃ Ag.

9. ἀλέξανδρον VbLbMRA; ad marg. R. ἀνάξανδρον; tum εὐρυκλάτους Vb. εὐρυκράτους — ἀναξίδαμον Va ad marg. Mox Πολυδώρου CSB ex em. Sylb. coll. III, 3. in quam incidit etiam Palmer. MS. Ἀπολλοδώρου AXKFPcdAgM VaLb; ἀπολλωδώρου Vb. τοῦ ἀ ἀπολλοδώρου La.

10. τοῦ om. Va. κατέβην δὲ ἐς ἀπ. Θεοπόμπου om. M; κατέβη Va La; ἐς om. Vb. Mox ὁ ante Θεοπόμπου om. La. ἐς εὐξίδαμον id. προαπέθ. μετὰ πατρὸς Lb.

11. ἡ Θ. περιῆλθεν ἀρχὴ CSB MPcdAgVabLab; Θ. περιῆλθεν ἡ ἀρχὴ AXKF.

12. μετὰ Δημάρατον — τὸν CSB e coni. F. μετὰ [μετὰ om. Lb] Δημαράτου — τοῦ [τοῦ om. Va] AX KFCodd. tum βασιλεύσας CSBPcd AgMVaLb; βασιλεῦσαι AXKFVb La; mox εὔβδομος VbAg; εὔβδ. La.

13. δὲ om. Vb. Λακεδαιμονίους συλλαμβάλλουσιν Vb; (λλα expunct.); συμβάλουσι M. mox ταῖς σφετέραις Va.

14. οὐδετέων La; tum ἀριστομένην, ν expuncto, M. tum ἀποδέξασθαι PdAg. ἕνα om. La. Mox

σαφής. Ἀριστομένην δὲ ἔργα φασὶν ἀποδείξασθαι πλέον
τι ἢ ἄνδρα ἕνα εἰκὸς ἦν, ὥστε καὶ βασιλέα μετὰ τὴν μάχην
ᾕρουντο αὐτὸν (ἦν γὰρ καὶ γένους τῶν Αἰπυτιαδῶν), πα-
ραιτουμένου τε οὕτω στρατηγὸν αὐτοκράτορα εἵλοντο.
Ἀριστομένει δὲ παρίστατο μηδ' ἂν ἄλλον ἀπαξιῶσαι παθεῖν 5
τι ἐν πολέμῳ δράσαντα ἄξια μνήμης· αὐτῷ [15] μέντοι καὶ
πρὸ παντὸς ἐνόμιζεν εἶναι ἔτι ἀρχομένου τοῦ πολέμου Λα-
κεδαιμονίους καταπλήξαντα φαίνεσθαι καὶ ἐς τὰ μέλλον-
τά [16] σφισι φοβερώτερον. ἅτε δὲ οὕτως ἔχων, ἀφικό-
μενος νύκτωρ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ἀνατίθησιν ἀσπίδα πρὸς
τὸν τῆς Χαλκιοίκου ναόν· ἐπεγέγραπτο δὲ Ἀριστομένην
ἀπὸ Σπαρτιατῶν διδόναι τῇ θεῷ. (3) Ἐγένετο δὲ καὶ Λα- 6
κεδαιμονίοις μάντευμα ἐκ Δελφῶν τὸν Ἀθηναῖον [17] ἐπά-
γεσθαι σύμβουλον. ἀποστέλλουσιν οὖν παρὰ τοὺς Ἀθη-
ναίους τόν τε χρησμὸν ἀπαγγελοῦντας [18] καὶ ἄνδρα αἰτοῦν-
τας παραινέσοντα ἃ χρὴ σφίσιν. Ἀθηναῖοι δὲ οὐδέτερα

taminis victoria perspicuum fuit. Aristomenem eo proelio tradunt facinora maiora multo, quam pro unius viri captu, fecisse. Quare statim post pugnam rex fuit salutatus. Erat enim ex Aepytidarum genere. Verum quum regnum recusasset, imperatorem cum summa potestate praeesse rebus bellicis iusserunt. Is eo erat ingenio, ut facillime pateretur suum iis etiam, qui aliquid in bello memoria dignum gessissent, honorem haberi. Et antiquissima quidem ipsi cura fuit, initio belli Lacedaemonios perterrefacere, quo esset illis in omne reliquum tempus formidolosior. Hoc sibi quum propositum haberet, noctu Lacedaemonem veniens, ad Chalcioeci scutum affixit, in quo inscriptum fuit, Aristomenem deae de Spartanorum manubiis dicasse. (3) Eodem tempore Lacedaemoniis Delphicum Apollinem de belli exitu consulentibus responsum, ut Atheniensem hominem consiliarium accerserent. Quare quum per legatos de oraculo docuissent Athenienses ac simul Atheniensem sibi hominem, cuius uterentur consilio, depoposcissent, ea res animi

Αἰπυτιδῶν Palmer. MS. αἰπυτιάδων VabLab; deinde παρίσταν Va.

15. αὐτῷ BPcLab; μέντοι B; αὐτῷ μέν τοι Edd. rell. mox ἐνόμιζεν BPcLab; ἐνόμιζον MPdAgVab; ἐνομίζετ' Edd. rell. αὐτοῦ μέντοι κ. π. π. ἐνόμιζεν εἶναι coni. S.

16. τὰ μέλλοντα — νύκτωρ om. Vb. σφίσιν M; mox ἐπετέτραπτο Lb.

17. ἀθηναίων PcAgLb; tum σύμβολον AgPd.

18. ἀπαγγελλοῦντας Vb, ἀπαγγελοῦντα Va. tum αἰτοῦντες MVa; in Lb ες corr. in ας; tum θέλοντας, ε sup. α, La. Mox λακεδαιμονίοις Va.

θέλοντες, οὔτε Λακεδαιμονίους ἄνευ μεγάλων κινδύνων
προσλαβεῖν μοῖραν τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τὴν ἀρίστην,
οὔτε[19] αὐτοὶ παρακοῦσαι τοῦ θεοῦ, πρὸς ταῦτα ἐξευ-
ρίσκουσι, καί, ἦν γὰρ Τυρταῖος διδάσκαλος γραμμά-
των, νοῦν τε ἥκιστα ἔχειν δοκῶν καὶ τὸν[20] ἕτερον τῶν
317 ποδῶν χωλός, τοῦτον ἀποστέλλουσιν ἐς Σπάρτην. ὁ δὲ
ἀφικόμενος ἰδίᾳ τε τοῖς ἐν τέλει, καὶ συναγαγὼν[21] ὁπό-
σους τύχοι, καὶ τὰ[22] ἐλεγεῖα καὶ τὰ ἔπη σφίσι τὰ ἀνά-
7 παιστα ᾖδεν. (4) Ἐνιαυτῷ δὲ ὕστερον τοῦ περὶ τὰς Δέ-
ρας ἀγῶνος, ἡκόντων ἀμφοτέροις καὶ τῶν συμμάχων,
παρεσκευάζοντο[23] ὡς μάχην συνάψοντες ἐπὶ τῷ καλουμένῳ
Κάπρου σήματι. Μεσσηνίοις μὲν οὖν Ἠλεῖοι καὶ Ἀρκά-
δες, ἔτι δὲ ἐξ Ἄργους ἀφίκετο καὶ Σικυῶνος βοήθεια.
παρῆσαν δὲ καὶ ὅσοι πρότερον τῶν Μεσσηνίων ἔφευγον
ἑκουσίως, ἐξ Ἐλευσῖνός τε οἷς πάτριον δρᾶν τὰ ὄργια
τῶν μεγάλων θεῶν, καὶ οἱ Ἀνδροκλέους ἀπόγονοι· καὶ

dubios tenuit Athenienses. Nam et periculosum nimis fore reipublicae suae iudicabant, si Lacedaemonii parte Peloponnesi optima sine insignibus cladibus potirentur: et rursus divinis vocibus non parere nefarium censebant. Consilium *ut in re dubia anceps* capiunt. Erat Athenis Tyrtaeus quidam ludi magister, qui neque satis mente valere credebatur et altero claudicabat pede. Hunc ad Spartanos misere. Ibi ille modo civitatis principes, modo plebem, proinde ut locus aut tempus tulisset, elegos et anapaestos decantans, *quid facto opus esset*, *edocebat.* (4) Anno uno ferme post proelium ad Deras, quum sui iam utrisque socii praesto essent, ad Apri monumentum (id *vico* ei nominis est) ad proelium committendum parati convenere. Messeniis Elei, Arcades, Argivi, Sicyonii auxilia miserant. Convolarant etiam, qui sponte profugerant e Messenia; et ab Eleusine, quibus a maioribus tradita fuerant magnarum dearum initia: Androclis praeterea nepotes; ex iis enim, qui Messenios

19. οὔτε CSB; οὐδὲ AXKF Codd. οὐδ' αὐτὸς M, silet Va. mox ἐξευρίσκουσιν MVbPdAg.

20. τῶν ἕτερον Va; tum χωλὸν PdLab; χολὸν Vab; χηλὸν Ag.

21. συναγαγὼν Va; συνάγων rell. tum τύχοι CSmai. B; τύχῃ οι M (τύχοι et sup.lin. η sec. exc. nostra); τύχῃ AXKFSmin.PcdAgVaLab; in Vb. per corr. e τείχῃ.

22. καὶ τὰ ἐλ. BPcVbLa; κἂν τὰ ἐλ. PdAg. κατὰ ἐλεγ. MVaLb; καὶ ἐλ. Edd. rell. mox σφίσιν Ag. ἀνάπεστα La.

23. παρεσκευάζοντο CSB e coni. F. παρεσκεύαζον AXKFPcdAgVab MLab. συνάψαντες La; tum καλου κάπρου Lb.

γὰρ οἱ συσπεύσαντες[24] μάλιστά σφισιν ἦσαν οὗτοι. Λα- 8
κεδαιμονίοις δὲ ἦλθον Κορίνθιοι συμμαχήσοντες, καὶ Λεπρεατῶν τινὲς κατὰ ἔχθος τὸ Ἠλείων. Ἀσιναίοις[25] δὲ ὅρκοι πρὸς ἀμφοτέρους ἦσαν. τὸ δὲ χωρίον τοῦτο, Κάπρου σῆμα, ἔστι μὲν ἐν Στενυκλήρῳ τῆς Μεσσηνίας, Ἡρακλέα δὲ αὐτόθι ὅρκον ἐπὶ τομίων κάπρου τοῖς Νηλέως παισὶ δοῦναι καὶ λαβεῖν παρὰ ἐκείνων λέγουσιν.

CAPUT XVI.

Sacris utrinque a vatibus factis, proelium initur — de Aristomenis rebus in hac pugna gestis — Spartanos clade perculsos Tyrtaeus elegos canendo excitat — de honore Aristomeni a feminis habito, et illius clypeo — Aristomenes urbem Pharin expugnat et vulneratur — Caryatides virgines comprehendit, et magna accepta pecunia reddit.

Ὡς δὲ ἀμφοτέροις προεθύσαντο[1] οἱ μάντεις, Λακεδαιμονίοις μὲν Ἕκας ἀπόγονός τε καὶ ὁμώνυμος Ἕκα τοῦ σὺν τοῖς Ἀριστοδήμου παισὶν ἐλθόντος ἐς Σπάρτην, τοῖς δὲ Μεσσηνίοις Θέοκλος· ἐγεγόνει δὲ ὁ Θέοκλος οὗτος

maxime adiuvabant, hi fuerunt praecipui. Lacedaemoniis praesto fuere Corinthii, et e Lepreatis nonnulli Eleorum odio ducti. Asinaeis foedus cum utrisque iuramento sancitum fuit. Vicus, quem Apri diximus monumentum nuncupari, in Stenyclero Messenici agri *regione* est. Nomen ex eo habet, quod Herculem memoriae proditum, super apri extis foedus cum Nelei liberis, fide ultro citroque data et accepta, icisse.

Cap. XVI. Sacra rite a vatibus utrinque facta. Vates erat Lacedaemoniis Hecas, nepos et cognominis Hecae illius, qui cum Aristodemi filiis Spartam postliminio reverterat: Messeniis Theoclus. Oriundus hic Theoclus ab Eumantide fuit.

24. συνσπεύσαντες PdAgVbLa.
25. ἀσηναίοις La; ὅρκοις PdAg; mox δὴ αὐτόθι La; τῆς νηλέως MVb.

Cap. XVI. 1. προςεθύσαντο PcAgLbVab; προσεθύσατο Pd. προςεθήσαντο La; tum Ἕκας BPcd Ag; ἑκὰς MRLab; ἕκατος Edd. rell. Va marg. R. ἕκαστος Vb. tum Ἑκάτου σὺν AXKFRAgVaMLab; ἑκάστου σὺν Vb. Ἑκάτου τοῦ σὺν CS [C τοῦ sepsit], ut Schaef. ad Lamb. Bos. p. 130. et Pors. voluerunt; Ἕκα τοῦ σὺν B; ἑκαταίου σὺν Pd. Mox θέοκλης La bis.

ἀπὸ Εὐμάντιδος, Εὔμαντιν δὲ ὄντα Ἠλεῖον[2] τῶν Ἰαμι-
δῶν Κρεσφόντης ἐπηγάγετο ἐς Μεσσήνην· τότε δὲ παρόν-
των καὶ τῶν μάντεων σὺν φρονήματι ἀμφότεροι μᾶλλον
2 ἠπείγοντο ἐς τὴν μάχην. καὶ ἦν μὲν καὶ τὰ τῶν ἄλλων
πρόθυμα, ὡς ἡλικίας ἕκαστος εἶχεν ἢ ῥώμης, μάλιστα δὲ
Ἀνάξανδρός τε ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς καὶ οἱ περὶ
αὐτὸν τῶν[3] Σπαρτιατῶν· παρὰ τῶν Μεσσηνίων δὲ οἱ
318 Ἀνδροκλέους ἀπόγονοι, Φίντας καὶ Ἀνδροκλῆς καὶ οἱ
συντεταγμένοι σφίσιν ἐπειρῶντο ἄνδρες ἀγαθοὶ γίνε-
σθαι. Τυρταῖος δὲ καὶ οἱ τῶν θεῶν ἱεροφάνται τῶν
μεγάλων ἔργου μὲν ἥπτοντο οὐδενός, τοὺς τελευταίους δὲ
3 τῆς[4] ἑαυτῶν ἑκάτεροι στρατιᾶς ἐπήγειρον. (2) Κατὰ δὲ
αὐτὸν Ἀριστομένην εἶχεν οὕτω. λογάδες περὶ αὐτὸν
ὀγδοήκοντα ἦσαν Μεσσηνίων, ἡλικίαν τε[5] γεγονότες ἐκεί-
νῳ τὴν αὐτήν, καὶ ἕκαστος προτετιμῆσθαι μεγάλως νομί-
ζων ὅτι ἠξίωτο Ἀριστομένει συντετάχθαι· ἦσαν δὲ καὶ

Eumantin ipsum, Eleum hominem, (quod erat de genere Iamidarum) Messenen Cresphontes adduxerat. Quare quum suum utrique vatem fidenti elatum animo haberent, eo etiam ad rem gnaviter gerendam fuere paratiores: sed et ceteri, pro sua quidem quisque aetate ac virili parte, magnam prae se ferebant alacritatem. Omnes vero bellicae gloriae cupiditate superabat Anaxander Lacedaemoniorum rex, quique circa ipsum erant Spartani. In Messeniorum exercitu Androclis nepotes Phintas et Androcles, totaque ea manus, quae illorum ductum sequebatur, egregie ad virtutis laudem, et pari consensu adspirabant. Tyrtaeus et magnarum dearum antistites nulla ipsi belli munia obiere; extremos tantum sui quique agminis cohortationibus ad pugnandum accendebant. (2) Quod vero ad Aristomenem attinet, stipabant eum octoginta e Messeniis, lectissimi iuvenes, eius aequales: quorum magno sibi unusquisque honori ducebat, quod se ille, quem in praetoriam cohortem prae ceteris adscisceret,

2. ἰλίον Vb; ἰαμίδων Lb; mox pro παρόντων R voluit παρορμώντων. fort. malis παραινούντων s. παροξυνόντων. Deinceps ξὺν La; ἠπήγοντο MVa; ἐπήγοντο La.

3. αὐτὸν ὡς σπαρτ. Vb. Tum παρὰ τῶν μεσσ. Va; τῶν om. rell. Mox γίνεσθαι La. γίγνεσθαι rell.

4. τῆς om. M; τοὺς ἑαυτ. Va. tum στρατιᾶς CS ex em. Sylb., B PcAg. στρατείας AXKFVbPdLab; mox ἐπήγηρον M; ἐπείγειρον Vb. mox ἀριστομένη AgPcdVaLb; ἀριστομένης La.

5. τε om. Ag. mox προτετιμεῖσθαι VbLa; προτετμῆσθαι Va. tum ἠξίω τῷ ἀριστομένει τετάχθαι La.

αἰσθέσθαι[6] *δι' ὀλίγου δεινοὶ τά τε παρ' ἀλλήλων καὶ μά-*
λιστα ἐκείνου καὶ ἀρχομένου τι δρᾶν καὶ ἔτι μέλλοντος.
οὗτοι μὲν πρῶτοι καὶ αὐτοὶ καὶ Ἀριστομένης πόνον εἶχον
πολὺν κατ' Ἀνάξανδρον καὶ τῶν Λακεδαιμονίων τεταγμένοι
τοὺς ἀρίστους· λαμβάνοντες δὲ τραύματα ἀφειδῶς καὶ ἐς
πᾶν προϊόντες ἀπονοίας τῷ τε[7] *χρόνῳ καὶ τοῖς τολμήμασιν*
ἐτρέψαντο τοὺς περὶ Ἀνάξανδρον. τούτοις μὲν δὴ φεύ- 4
γουσι διώκειν ἐπέταξεν ὁ Ἀριστομένης ἕτερον τῶν Μεσση-
νίων λόχον·[8] *αὐτὸς δὲ ὁρμήσας πρὸς τὸ μάλιστα ἀνθε-*
στηκὸς, ὡς ἐβιάσατο καὶ τούτους, ἐπ' ἄλλους ἐτράπετο
αὖθις. ταχὺ δὲ καὶ τούτους ὠσάμενος ἑτοιμότερον ἤδη
πρὸς τοὺς ὑπομένοντας ἐπεφέρετο, ἐς ὃ πᾶσαν τῶν[9] *Λα-*
κεδαιμονίων τὴν τάξιν καὶ αὐτῶν καὶ τῶν συμμάχων
συνέχεε· καὶ οὐχὶ σὺν αἰδοῖ φευγόντων οὐδὲ ἀναμένειν
θελόντων ἔτι ἀλλήλους, ἐπέκειτό σφισι φοβερώτερος, ἢ
κατὰ ἀνδρὸς ἑνὸς εἶναι μανίαν. ἔνθα δὴ καὶ παρ'[10] *ἀχράδα* 5

dignum putasset. Et erat sane eorum quilibet miro animi vigore, sive mutuum poscentium auxilium, sive ducis pugnam vel iam aggredientis vel iam prope aggressuri significationes observare opus esset. Steterunt hi in acie contra Anaxandri cohortem, in qua fuit Spartani exercitus robur. Quare magno tandem negotio, quum ad multas horas dimicassent multaque avide accepissent vulnera iamque prope nihil esset spei reliquum, postremo pervicacia et impetu hostem fundunt. Fusum Aristomenes ut alia cohors persequatur imperat: ipse cum suis ad integros et adhuc suum obtinentes locum conversus, ubi et illos dare terga coegit, mox alios et subinde alios acrius adoritur, donec totam Lacedaemoniorum aciem, quum modo in hanc, modo in illam partem se inferret, terribilior multo quam ut hominis unius illa videri posset audacia, dissipatis atque disturbatis ordinibus in fugam vertit. Iam vero quum palantes ageret, qui neque in fugiendo modum haberent ullum, neque tantisper consisterent, dum in unum con-

6. *ἐσθέσθαι* Ag. *δεινὸς* La; mox *τὲ δρᾶν* id. *λαβόντες δὲ* id.

7. *τε* om. Va. mox *τοῖς μὲν δὴ* La. *φεύγουσιν* VbAgM.

8. *λόγχον* Pd. Sq. *δὲ* om. MVa Lb; mox *πρὸς τοὺς* La. *ἀνθεστικός* omisso sq. *ὡς* Vb.

9. *τὴν λακ. τὴν τάξιν* Vb. tum *καὶ αὐτῶν καὶ τῶν* LbVa, ut voluerat Buttmannus. *καὶ αὐτῶν τῶν* rell. Mox *ἐθελόντων — σφισιν* Ag; *ἔτει ἀλλ.* La. *φοβερότερος* Vb.

10. *παρὰ* VbLa; *ἀχράδαν* La. *ἀριστομένη* PcAgVaLb; *ἀριστομένει* Pd; tum *οἰκεία παραθεῖν* A; correxit Xyl. Mox *καθέξεσθαι* M; *καθίζεσθαι* La. Pro sq. *ἐπὶ τῇ* magis placet *ὑπὸ τῇ*.

πεφυκυῖαν που τοῦ πεδίου, παρὰ ταύτην Ἀριστομένην
οὐκ εἴα παραθεῖν ὁ μάντις Θέοκλος· καθέζεσθαι γὰρ τοὺς
Διοσκούρους ἔφασκεν ἐπὶ τῇ ἀχράδι. Ἀριστομένης δὲ εἴ-
κων τῷ θυμῷ καὶ οὐκ ἀκροώμενος τὰ πάντα τοῦ[11] μάν-
τεως, ὡς κατὰ τὴν ἀχράδα ἐγίνετο, ἀπόλλυσι τὴν ἀσπίδα,
319 Λακεδαιμονίοις τε τὸ ἁμάρτημα τοῦ Ἀριστομένους παρέ-
σχεν αὐτῶν ἀποσωθῆναί τινας ἐκ τῆς φυγῆς·[12] διέτριψε
6 γὰρ τὴν ἀσπίδα ἀνευρεῖν πειρώμενος. (3) Λακεδαιμονίων
δὲ ἐχόντων ἀθύμως μετὰ τὴν πληγὴν καὶ ὡρμημένων[13]
καταθέσθαι τὸν πόλεμον, Τυρταῖός τε ἐλεγεῖα ᾄδων με-
τέπειθεν αὐτοὺς καὶ ἐς τοὺς λόχους ἀντὶ τῶν τεθνεώτων
κατέλεγεν ἄνδρας ἐκ τῶν εἱλώτων. (4) Ἀριστομένει δέ,
ὡς ἀνέστρεψεν[14] ἐς τὴν Ἀνδανίαν, ταινίας αἱ γυναῖκες
καὶ τὰ ὡραῖα ἐπιβάλλουσαι τῶν ἀνθῶν ἐπέλεγον ᾆσμα τὸ[15]
καὶ ἐς ἡμᾶς ἔτι ᾀδόμενον·

Ἔς τε μέσον πεδίον Στενυκλήριον ἔς τ᾽ ὄρος ἄκρον
Εἵπετ᾽ Ἀριστομένης τοῖς Λακεδαιμονίοις.

venirent, ad silvestrem pirum, in ea campi parte enatam, ventum. Ibi Aristomenem a cursu Theoclus vates revocabat, quod in ea arbore Castor et Pollux consedissent. Sed Aristomenes, in ipso pugnae ardore impetu raptus, non auditis omnibus Theocli vatis monitis, quum ad pirum accessisset, scutum amisit; ibi dum in eo quaerendo cunctatur, spatium datum est elabendi, qui se ante in fugam dederant, Lacedaemoniis. (3) Ea clade perculsi Spartani ad belli finem spectabant: sed eos Tyrtaeus de sententia recitatis elegis deduxit; idemque milites, qui in cohortibus desiderabantur, de Hilotum delectu supplevit. Aristomenem Andaniam reversum acceperunt matronae *gratulabundae*, taenias in eum, quacunque incederet, et ut anni ferebat tempestivitas flores et fructus iacientes, carmen praeterea illud, quod nostra etiam cantatur aetate, in eum concinentes,

Per Stenycleria plana secutus in ardua montium
Victor Aristomenes est Lacedaemonios.

11. τοὺς μάντ. M, tum ἐγίγνετο AgPdVbLab; mox παρέσχ. αὐτὴν Va.

12. τῆς γῆς M.

13. ὁρμημένων Vb. Mox τῶν θνεώτων Va.

14. ἀνέτρεψεν La; εἰς Pd. mox ἀνθέων CS; ἀνθῶν B e coni. F, et sic voluit C, Lennepium ad Phalar. p. 73. secutus. V. notas in vol. V, p. 148. ἀνθίμων Camerar. ἀνθρώπων AXKF, quod per compendium scribitur ἄνῶν in PcdAgVaLab; ἀνδρῶν coni. K, idque cum seqq. coniunxit.

15. καὶ τὸ ἐς PcdAgMLb; ᾆσμα καὶ ἐς ἡμᾶς ἔτι ᾀδώμενον Vb; τὸ καὶ

ἀνεσώσατο δὲ καὶ τὴν ἀσπίδα ἐκείνην ἔς τε[16] Δελφοὺς 7
ἀφικόμενος καὶ ὥς οἱ προσέταξεν ἡ Πυθία, καταβὰς ἐς
τὸ ἄδυτον ἱερὸν τοῦ Τροφωνίου[17] τὸ ἐν Λεβαδείᾳ. ὕστε-
ρον δὲ τὴν ἀσπίδα ἀνέθηκεν ἐς Λεβάδειαν φέρων, ἣν δὴ
καὶ αὐτὸς εἶδον ἀνακειμένην. ἐπίθημα δέ ἐστιν αὐτῆς
ἀετὸς τὰ πτερὰ ἑκατέρωθεν ἐκτετακὼς ἐς ἄκραν τὴν ἴτυν.
(5) Τότε δὲ Ἀριστομένης ὡς ἐπανῆκεν ἐκ Βοιωτίας εὑρών
τε παρὰ τῷ Τροφωνίῳ[18] καὶ κομισάμενος τὴν ἀσπίδα αὐ-
τίκα ἔργων[19] μειζόνων ἥπτετο. συλλέξας δὲ ἄλλους τε 8
τῶν Μεσσηνίων καὶ τοὺς περὶ ἑαυτὸν ἅμα ἔχων λογάδας,
φυλάξας τε μετὰ ἑσπέραν ἦλθεν ἐπὶ πόλιν τῆς Λακωνικῆς
τὸ μὲν ἀρχαῖον ὄνομα καὶ ἐν Ὁμήρου καταλόγῳ Φᾶριν[20],
ὑπὸ δὲ τῶν Σπαρτιατῶν καὶ προσοίκων[21] καλουμένην
Φαράς. ἐπὶ ταύτην ἀφικόμενος τούς τε πειρωμένους ἀμύ-
νεσθαι[22] διέφθειρε καὶ λείαν περιβαλόμενος ἀπήλαυνεν

Scutum postea recepit Aristomenes, quum Delphos primum venisset, atque inde Pythiae iussu in adytum Trophonio apud Lebadeam sacrum descendisset: quem clypeum post Lebadeam detulit et ibi affixit, egoque eum ibi positum vidi. Insigne eius est aquila, passis ad extremos *clypei* margines alis. (5) Sed tunc e Boeotia rediens, clypeo apud Trophonium invento ac recuperato, ad maiora mox belli se opera comparavit. Collectis enim Messeniorum aliis, assumta insuper lectissimorum iuvenum manu, quos circum se habere solebat, sub crepusculum ad Laconicum oppidum, quod in urbium enumeratione veteri nomine Pharin Homerus, Pharas nuncupant Spartani et finitimi, contendit. Ibi occisis, qui resistere conati fuerant, ac oppido di-

ἐς tacite B cum cett. Mox στενοκλήριον La.

16. ἔς τ' ἐς δελφ. MLb; ἐ τ' ἐς δ. (sic) Va. ἔς τε δελφ. — ἀνακειμένην om. La.

17. τροφονίου MVa. τροφονείου Vb. deinde λεβαδία Vb; λεβαδειαν VbLb. Tum αὐτῶν (sic) εἶδον M. et ἐπίθυμα VbLa; magis placet ἐπίσημα, ut IX, 40, 10. αὐτοῖς La; mox ἴτην VbLa.

18. τροφονίω MVa (exc. nostra e M offerunt etiam hoc loco τροφονίου, errore haud dubie), τροφωνείω Vb.

19. ἔργω M. tum τε ὢν μεσσ. Va. περὶ αὐτὸν Lb; π. αὐτὸν La. Mox μετὰ deletum velit Poppo, τὸ μετὰ ἑσπ. malit S.

20. ἐν ὁμήρω VbLab; καταλ. φαι (i. e. φασὶν) Vb; καταλόγω φασὶν Va.

21. προσήκων AVbLa; καλουμένην FCSBPcdAg, correxit iam Sylb., καλουμένων AXKVabLab; om. M. φερὰς La.

22. ἀμείνεσθαι Vb. διέφθειρεν VbM. mox περιβαλλόμενος PcdAg VabLab; περιλαμβανόμενος M.

ἐς τὴν Μεσσήνην. Λακεδαιμονίων δὲ ὁπλιτῶν καὶ Ἀνα-
ξάνδρου τοῦ βασιλέως ἐπιθεμένων[23] καθ' ὁδὸν ἐτρέψατό
τε καὶ τούτους καὶ διώκειν τὸν Ἀνάξανδρον ὥρμητο. βλη-
320 θεὶς δὲ ἀκοντίῳ τὸν γλουτὸν τὴν δίωξιν ἐπέσχεν· οὐ μὲν
9 τοι τὴν λείαν γε ἣν[24] ἤλαυνεν ἀφῃρέθη. διαλιπὼν δὲ
ὅσον ἀκεσθῆναι τὸ τραῦμα, ἐς μὲν αὐτὴν Σπάρτην ἔσο-
δον ποιούμενος νύκτωρ ἀπετράπετο ὑπὸ φασμάτων Ἑλέ-
νης καὶ[25] Διοσκούρων. Τὰς δ' ἐν Καρύαις παρθένους
χορευούσας τῇ Ἀρτέμιδι ἐλόχησε μεθ' ἡμέραν καὶ συνέλα-
βεν ὅσαι χρήμασιν αὐτῶν καὶ ἀξιώματι πατέρων προεῖ-
χον, ἀγαγὼν δὲ ἐς κώμην τῆς[26] Μεσσηνίας τὴν νύκτα ἀνε-
παύετο, ἀνδράσι τῶν ἐκ τοῦ λόχου τὴν φρουρὰν ἐπιτρέ-
10 ψας τῶν παρθένων. ἐνταῦθα ὑπὸ μέθης οἱ νεανίσκοι (δο-
κεῖν ἐμοὶ) καὶ ἄλλως ἀκρατῶς ἔχοντες λογισμοῦ πρὸς βίαν
ἐτρέποντο[27] τῶν παρθένων, Ἀριστομένους δὲ ἀπείργον-
τος οὐ νομιζόμενα Ἕλλησι δρῶντας οὐδένα ἐποιοῦντο
λόγον, ὥστε ἠναγκάσθη καὶ ἀποκτεῖναι τοὺς παροινοῦν-

repto, dum Messenen cum luculenta praeda redit, Anaxandrum, qui *facta ex insidiis eruptione* cum armatorum globo tergum urgebat, *conversus in hostem* in ipsa via iterum fudit: quin et fugientem acriter insequi non prius desiit, quam iaculo natium altera traiecta retrocedere coactus est, quum nihil interea de praeda deperisset. Modico dein tempore intermisso, quantum scilicet curando vulneri sat fuit, quum Spartam ipsam adoriri in animo haberet, obiecta per visum Helenae et Gemellorum specie deterritus est. *Rediens* Caryatides virgines choros Dianae agitantes interdiu ex occulto aggressus parentum opibus et dignitate praestantissimam quamque comprehendit et ad Messeniae vicum quendam perduxit. Ibi virginum custodia certis hominibus de sua cohorte mandata noctem unam quievit. Interea iuvenes, vino (ut mea fert opinio) et libidine transversos rapiente, virgines eas vitiandi cupiditate exarserunt, atque adeo, ut ne ipsius quidem Aristomenis vocibus negantis id ius fasque Graecis esse conatu absisterent. Quare ut eas ab iniuria vindicaret,

23. ἐπιθεμένου Vb, p. corr. vulg. Mox δείωξιν id. δίοξιν La.
24. ἣν om. Ag. ἤλαυνε M.
25. καὶ om. La; tum καρύ sq. lacuna M; καρῦϊς AgLb; καρύα Va. mox Ἀρτέμιδι διελόχησι AXKLab, correxit K; διέλόχησεν (sic) Vb; mox χρήμασιν αὐτῷ La.
26. τῆς om. AgPd; ἀνεπαύσατο La. — Sqq. τὴν νύκτα — ἐπιτρ. τ. παρθένων om. MVa. mox ἀνδράσιν Ag. Mox νεανίσκοι — ἐτρέπ. τῶν παρθένων om. Lb.
27. ἐτράποντο, ε super ά M. mox ἕλλησιν VbAg.

τας[28] μάλιστα ἐξ αὐτῶν. τὰς δὲ αἰχμαλώτους λαβὼν ἀπέλυσε χρημάτων πολλῶν παρθένους, ὥσπερ γε[29] καὶ εἷλεν.

CAPUT XVII.

Aristomenes, qui feminas Cereris sacra facientes comprehendere tentat, ab iis capitur, sed eadem nocte salvus evadit — tertio belli anno Lacedaemonii ad Magnam Fossam pugnaturi Aristocratem, regem Arcadum, pecunia corrumpunt — de poena Neoptolemea dicta, qua Lacedaemonii postea afficiuntur — Aristocrates proelii initio Arcades ex acie subducit, et per medios Messenios cum iis aufugit — Messenii magna clade funduntur et fugantur — Aristomenes fugientes colligit, et cum iis in montem Iram sese recipit, ubi XI annos Lacedaemoniorum obsidionem sustinet.

Ἔστι δὲ Αἴγιλα τῆς Λακωνικῆς, ἔνθα ἱερὸν ἵδρυται ἅγιον Δήμητρος. ἐνταῦθα ἐπιστάμενος ὁ Ἀριστομένης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τὰς γυναῖκας ἀγούσας ἑορτὴν[1], * ἀμύνεσθαι τῶν γυναικῶν οὐκ ἄνευ τῆς θεοῦ προαχθεισῶν, λαμβάνουσιν οἱ πολλοὶ τῶν Μεσσηνίων τραύματα μαχαίραις τε, αἷς[2] τὰ ἱερεῖα αἱ γυναῖκες ἔθυον, καὶ ὀβελοῖς, οἷς τὰ

adolescentes aliquot, quorum erat maxime vino incitata licentia, occidere coactus captivas tam integras, quam ante fuerant, parentibus magna accepta pecunia reddidit.

Cap. XVII. Est in Laconico agro *vicus* Aegila nomine, in quo templum Cereris *veteri* religione consecratum. Huc matronas per festos dies more maiorum ludos ut facerent convenisse, Aristomenes quique cum eo erant exploratum habebant. *Eo itaque veniens opprimere eas conatus est: sed* quum illae numinis ope fretae vim repulissent, gladiis etiam, quibus ad hostias mactandas usi fuerant, armatae et verubus, tostis iam extis,

28. παροικοῦντας, ν super κ, Vb. tum μάλιστα, ἐξ αὐτῶν δὲ τὰς Ag PcdMLb; ἐξ αὐτῶν δὲ τοὺς αἰχμ. Va. αἰχμαλώτας La.
29. γε om. Vb.

Cap. XVII. 1. Post ἑορτὴν lacunam indicavimus ducibus KFCS, ita fere explendam: ἁρπάζειν s. συλλαβεῖν αὐτὰς ἐπειρῶντο· ἀμύνεσθαι δὲ τῶν γυν.

2. ἐς pro αἷς Ag. mox ὀβολοῖς Vb. deinceps Ἀριστομένη AXKPc AgVaLab; Ἀριστομένην FCSBMPd Vb(?); mox δαισὶ MVa.

κρέα ἔπειρον ὀπτῶσαι· τὸν δὲ Ἀριστομένην τύπτουσαι ταῖς δᾳσὶ ζῶντα αἱροῦσιν· ἀπεσώθη δὲ ὅμως τῆς αὐτῆς ἐκείνης νυκτὸς ἐς τὴν Μεσσηνίαν. ἀφεῖναι δὲ αὐτὸν ἱέρεια τῆς Δήμητρος αἰτίαν ἔσχεν Ἀρχιδάμεια. ἀφῆκε δὲ οὐκ ἐπὶ χρήμασιν, ἀλλὰ ἐρῶσα ἔτυχεν αὐτοῦ πρότερον ἔτι, προυφασίζετο δὲ ὡς[3] Ἀριστομένης διακαύσας τὰ
2 δεσμὰ ἀποδρὰς οἴχοιτο. (2) Τρίτῳ δὲ ἔτει τοῦ πολέμου μελλούσης γίνεσθαι[4] συμβολῆς ἐπὶ τῇ καλουμένῃ Μεγάλῃ
321 Τάφρῳ καὶ Μεσσηνίοις Ἀρκάδων βεβοηθηκότων ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων, Ἀριστοκράτην[5] τὸν Ἱκέτα Τραπεζούντιον, βασιλέα τῶν Ἀρκάδων, καὶ στρατηγὸν ὄντα ἐν τῷ τότε, διαφθείρουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι χρήμασι. πρῶτοι γὰρ ὧν ἴσμεν Λακεδαιμόνιοι πολεμίῳ[6] ἀνδρὶ δῶρα ἔδοσαν, καὶ ὤνιον πρῶτοι κατεστήσαντο εἶναι τὸ κράτος τὸ ἐν τοῖς
3 ὅπλοις. πρὶν δὲ ἢ παρανομῆσαι Λακεδαιμονίους ἐς τὸν Μεσσηνίων πόλεμον καὶ Ἀριστοκράτους τοῦ Ἀρκάδος τὴν προδοσίαν, ἀρετῇ τε οἱ μαχόμενοι καὶ τύχαις[7] ἐκ τοῦ θεοῦ διεκρίνοντο. φαίνονται δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ

hostem invaserunt: multisque graviter sauciis ipsum quoque Aristomenem facibus percussum ac male mulctatum in vincula coniecerunt. Sed eadem nocte liberatus ad suos rediit. Dimisisse eum dicitur sacrorum antistita Archidamea, non pretio, sed amore adducta: (illum enim multo ante amare coeperat) simulavit vero effugisse exustis vinculis. (2) Eodem anno quum prope esset, ut ad Magnam fossam (hoc loco nomen est) proelium committeretur, et Messeniis Arcades ex omnibus urbibus auxilium tulissent, Aristocratem Hicetae filium, patria Trapezuntium, Arcadum regem et eorum tunc exercitus ducem, Lacedaemonii pecunia corrupere. Primi enim omnium Lacedaemonii ex omni antiquitatis memoria hostem dicuntur muneribus sollicitasse et venalem prostituisse victoriam in armis alioqui positam: nam antequam Lacedaemonii contra bellicas leges proditionem in Messenios comparassent et Aristocrates Arcas proditionis facinus ausus esset, virtute ac fortuna e diis comite pugnantes decernebant. Constat vero Lacedaemonios eosdem

3. ὡς om. La. διακόψας Coraës. Tum ἀποδρᾶν La; οἴχετο VaLa.
4. γίγνεσθαι Ag. γενέσθαι Va. tum συμβουλῆς VbLb; μελούσης — καλλουμένῃ A. μεγάλῃ om. La.
5. Ἀριστοκράτην SBMPcdAgLab; Ἀριστοκράτη AXKFCVab. ἱκέταν Va.
6. πολεμίων La; ἔδωσαν Ag. Mox τοῦ ἀρκάδου τὴν προσοδίαν La.
7. „malim τύχαις ταῖς ἐκ“ B. τύχας ἐς Va.

ὕστερον, ἡνίκα ἐπὶ Αἰγὸς ποταμοῖς ταῖς Ἀθηναίων ναυσὶν ἀνθώρμουν,[8] ἄλλους τε τῶν στρατηγούντων Ἀθηναίοις καὶ Ἀδείμαντον ἐξωνησάμενοι. (3) Περιῆλθε μέν τοι καὶ 4
αὐτοὺς Λακεδαιμονίους ἀνὰ χρόνον ἡ Νεοπτολέμειος καλουμένη τίσις. Νεοπτολέμῳ γὰρ τῷ Ἀχιλλέως ἀποκτείναντι Πρίαμον ἐπὶ[9] τῇ ἐσχάρᾳ τοῦ Ἑρκείου συνέπεσε καὶ αὐτὸν ἐν Δελφοῖς πρὸς τῷ βωμῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ἀποσφαγῆναι, καὶ ἀπὸ τούτου τὸ παθεῖν ὁποῖόν τις καὶ ἔδρασε Νεοπτολέμειον τίσιν ὀνομάζουσι. τοῖς οὖν Λακεδαιμονίοις, 5
ὅτε δὴ μάλιστα ἤνθησαν καὶ Ἀθηναίων τε τὸ ναυτικὸν καθῃρήκεσαν καὶ Ἀγησίλαος κεχείρωτο[10] τὰ πολλὰ ἤδη τῆς Ἀσίας, τότε σφίσι τὴν ἀρχὴν πᾶσαν οὐκ ἐξεγένετο ἀφελέσθαι τὸν Μῆδον, ἀλλὰ σφᾶς ὁ βάρβαρος περιῆλθε[11] τῷ ἐκείνων εὑρήματι, ἐς Κόρινθον καὶ Ἄργος καὶ ἐς Ἀθήνας τε καὶ Θήβας χρήματα ἀποστείλας, ὅ τε ὀνομαζόμενος Κορινθιακὸς πόλεμος ἀπὸ τούτων ἐξήφθη τῶν χρημάτων, ὡς ἀπολείπειν Ἀγησίλαον ἀναγκασθῆναι τὰ ἐν

et insequentibus deinde temporibus, quum ad Aegospotamos classi Atheniensium in statione oppositi essent, et alios hostium praetores et Adimantum in primis mercede sibi devinxisse. (3) At enim et ipsos Lacedaemonios oppressit aliquando poena, quae Neoptolemea dicitur, ex eo scilicet, quod, quum ad Hercei Iovis aram Neoptolemus Achillis filius Priamum iugulasset, et ipsi postea accidit, ut ad Apollinis Delphici aram interimeretur. Venit inde in proverbii consuetudinem, ut quoties, qua quis alterum affecisset iniuria, eam ipse passus esset, Neoptolemea ultio diceretur. Nam quum maxime opibus florerent Lacedaemonii, deleta Atheniensium classe, magna Asiae parte Agesilai ductu occupata, tunc eis non licuit totum Persae adimere imperium, sed ipsorum arte Persarum rex usus, missa Corinthum, Argos, Athenas, Thebas pecunia, bellum in Spartanos concitavit, quod est Corinthiacum appellatum. Quae fuit causa, ut Agesilaus in Graeciam omissa Asiatica expeditione

8. ἀνθώρκουν Ag. tum ἄλλοις MVab. mox δείμαντον Ag. tum ἐξωνισάμενοι LaVb; προῆλθε Vb; περιῆλθεν M. νεοπτολέμιος La.

9. ἐν τῇ Pc; παρὰ τῇ La; τῇ om. VaLb; mox ἀπὸ τοῦτο Ag. deinceps ὁποῖος M. Sq. καὶ om. Pd; νεοπτολέμιο, ν sup. vers., La. mox ὀνομάζουσιν PdAgVb. ἀθηναίω τε La.

10. ἐκεχείρωτο Va; mox οὐκ ἐξένετο M. tum δῆμον LabPcAgMR; ad marg. LaR. μῆδον.

11. περιῆλθεν Ag; τῷ ἐκείνω La. mox ἀπολίπειν id. Λακεδαιμονίοις μὲν οὖν Amasaeum legisse putat Sylb. Tum τὸ ἐς μεσσηνίους VbLa; τὸ ἐν Μεσσηνίοις rell.

6 τῇ Ἀσίᾳ. Λακεδαιμονίοις μὲν τὸ ἐς Μεσσηνίους σόφισμα
322 ὁ δαίμων ἔμελλεν αὐτοῖς ἀποφανεῖν συμφοράν. (4) Ἀρι-
στοκράτης δὲ ὡς τὰ χρήματα ἐδέξατο ἐκ Λακεδαίμονος, τὸ
μὲν παραυτίκα ἔκρυπτεν ἐς τοὺς Ἀρκάδας οἷα ἐπεβούλευε,[12]
μελλόντων δὲ ἐς χεῖρας ἤδη συνέρχεσθαι τηνικαῦτα ἐξεφό-
βησεν αὐτοὺς ὡς ἐν δυσχωρίᾳ τέ εἰσιν ἀπειλημμένοι[13]
καὶ ἀναχώρησις οὐκ ἔσται αὐτοῖς, ἢν κρατηθῶσιν· τά τε
ἱερὰ σφίσιν οὐκ ἔφη γεγονέναι κατὰ γνώμην. ἐκέλευεν
ουν[14] πάντα τινὰ, ἐπειδὰν αὐτὸς σημήνῃ, φυγῇ χρῆ-
7 σθαι. ὡς δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι συνέμισγον καὶ ἦσαν ἐς
τὸ κατ᾽ αὐτοὺς[15] οἱ Μεσσήνιοι τετραμμένοι, ἐνταῦθα
Ἀριστοκράτης ἀρχομένης τῆς μάχης ἀπῆγε τοὺς Ἀρκάδας,
καὶ τοῖς Μεσσηνίοις τό τε ἀριστερὸν καὶ μέσον ἠρήμωτο·
οἱ γὰρ Ἀρκάδες σφίσιν εἶχον ἀμφότερα ἅτε ἀπόντων μὲν
Ἠλείων τῆς μάχης, ἀπόντων δὲ Ἀργείων καὶ Σικυωνίων.[16]
προσεξειργάσθη δὲ καὶ ἄλλο τῷ Ἀριστοκράτει· διὰ γὰρ
8 Μεσσηνίων ἐποιεῖτο τὴν φυγήν. οἱ δὲ πρὸς τὸ ἀνέλπιστον
τῶν παρόντων ἐγένοντο ἔκφρονες, καὶ ἅμα ὑπὸ τῆς διεξ-

exercitum reportare cogeretur. Dolum itaque Lacedaemoniorum Di suo tempore in ipsorum vertere perniciem. (4) Aristocrates vero, accepta a Lacedaemoniis pecunia, Arcadas primum quid moliretur celavit: deinde vero quum utraque acies signa collatura esset, suis terrorem et trepidationem fecit, *quasi commonefaciens,* si ad manus ventum esset, victis ex iniquo loco exitum nullum fore: et sibi quidem sacrificanti affirmavit nihil laeti exta portendisse. Edixit itaque, ut signo a se dato pro se quisque fuga saluti suae consuleret. Quare, quum iam proelium iniretur omnesque in hostem conversi essent Messenii, Aristocrates abduxit Arcadas, Messeniisque laevum cornu et acies media nudata est. In utraque enim agminis parte constiterant Arcades, quum neque Elei neque Argivi nec Sicyonii pugnae interessent. Praeterea, quo esset efficacior proditio, Aristocrates fugiens per medios Messenios evasit. Insperata ista praesentium mutatione consternati Messenii simulque isto Arcadum

12. ἐπεβούλευε Smai.LbPdAgM (ἐπιβούλευε sec. exc. nostra); ἐπιβούλευεν La. ἐπεβούλευεν Edd. rell. Pc. ἐπεβούλευσεν Vb. (σ expunct.). Tum ἐξοφόβησε Va.

13. ἀπειλημένοι Vb; ἀπειλημμένος M. Mox ἔσται αὐτοῦ Va. κρατιθῶσιν Ag; κρατηθῶσι Lb.

14. γοῦν Pc.

15. καθ᾽ αὐτοὺς LbPdVab; καθ᾽ αὐτοὺς MA. mox τετραμένοι Vb. ἀριστομένης La.

16. συκιωνίων Va; προσεξηργάσθη VaLa; mox ἄλλῳ Vb.

ὁδοῦ [17] τῆς κατὰ σφᾶς τῶν Ἀρκάδων ἐταράσσοντο, ὥστε αὐτῶν ἐδέησαν οἱ πολλοὶ καὶ ἐπιλαθέσθαι τῶν ἐν χερσίν· ἀντὶ γὰρ τῶν Λακεδαιμονίων ἐπιφερομένων ἤδη πρὸς τοὺς Ἀρκάδας ἀφεώρων φεύγοντας, καὶ οἱ μὲν παραμεῖναί σφισιν ἱκέτευον, οἱ δὲ καὶ λοιδορίαις [18] ἐς αὐτοὺς ὡς ἐς ἄνδρας προδότας καὶ οὐ δικαίους ἐχρῶντο. (5) Λακεδαι- 9
μονίοις δὲ [19] ἥ τε κύκλωσις τῶν Μεσσηνίων μονωθέντων ἐγένετο οὐ χαλεπὴ, καὶ νίκην ἑτοιμοτάτην πασῶν καὶ ἀπονωτάτην ἀνείλοντο. Ἀριστομένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνέμειναν μὲν καὶ τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς μάλιστα ἐγκειμένους ἀνείργειν [20] ἐπειρῶντο, ὀλίγοι δὲ ὄντες οὐ μεγάλα ὠφέλουν. τῶν δὲ Μεσσηνίων τοῦ μὲν δήμου τοσοῦτον πλῆθος ἀνηλώθησαν, ὡς τὰ πρῶτα Λακεδαιμονίων δεσπότας ἀντὶ δούλων ἔσεσθαι νομίζοντας τότε μηδὲ ἐς τὴν σωτηρίαν αὐτὴν ἔτι ἔχειν [21] ἐλπίδα. ἀπέθανον δὲ καὶ τῶν πρωτευόντων ἄλλοι τε καὶ Ἀνδροκλῆς καὶ Φίντας, 323

per suum agmen transitu turbati non multum abfuit quin eius, quod in manibus erat, obliviscerentur: omissis enim Lacedaemoniis, qui se magno impetu in ipsos inferebant, ad Arcadas iam fuga sese proripientes respectabant, aliique supplices orabant, ut manerent, alii conviciis illos et maledictis incessebant, proditores et foedifragos appellantes. (5) Spartani interea facile destitutos undique circumdato agmine cinxerunt, et obviam maxime quam minimo labore ac periculo sibi victoriam vindicarunt. Aristomenes cum cohorte sua locum tenuit et incumbentis impetum hostis aliquamdiu sustinuit: sed fuere tam pauci numero non magno utique praesidio. Periit omnis prope multitudo: et qui ante de servis dominos Lacedaemoniorum se futuros rati fuerant, iam ne reliquam quidem salutis ullam spem retinebant. Occubuere tamen et principum nonnulli, interque eos Androcles, Phintas, et, cuius clarissime

17. ἐξόδου M. mox post πολλοὶ Valck. inserit ὀλίγου. S coni. ὥστε αὐτῶν ἐδέησαν οὐ πολὺ καὶ ἐπιλ. τῶν ἐν χερσὶν, ita ut αὐτῶν τῶν ἐν χερσὶν coniungendum sit. — ἐδεήθησαν Vb. ἐν χερσὶ M; τὸ ἐν χερσὶν La.

18. λοιδορίαις ἑαυτοὺς LbPd; λοιδωρίας ἑαυτοὺς Va; tum δικαίοις VbLab.

19. τε pro δὲ PcAgVabLab. Deinde μονοθέντων Vb. mox ἑτοιμωτάτην AgVa. tum ἀπονώτατα SBMPcdAgVaLb; ἀπονωτάτην AXKFCVbLa. ἀνείχοντο Lb.

20. ἀνείργειν FCSBMPcdAgVab Lb; ἀνήργειν La; ἐνείργειν AXK. ἠπειρῶντο Va; mox μεσηνίων La.

21. αὐτῶν ἔτι ἔχειν coni. C, quem secutus αὐτὴν ἔτι ἔχειν ed. B, αὐτὴν ἐπέχειν rell. καὶ οἱ τῶν MVa. tum ἀξίων La; φάνας ἀξίως ὃς M. Mox τούτων ἔτει Va.

καὶ λόγου μάλιστα ἀξίως ἀγωνισάμενος Φάνας, ὃς πρότερον τούτων ἔτι δολίχου νίκην Ὀλυμπίασιν ἦν ἀνῃρημέ-
10 νος. (6) Ἀριστομένης δὲ μετὰ τὴν μάχην τοὺς διαπεφευγότας [22] τῶν Μεσσηνίων συνήθροιζε, καὶ Ἀνδανίαν μὲν καὶ εἴ τι ἄλλο ἐν μεσογαίᾳ πόλισμα ἔπεισε τὰ πολλὰ ἐκλείπειν, ἐς δὲ τὴν [23] Εἶραν τὸ ὄρος ἀνοικίζεσθαι. συνειληλαμένοις δὲ ἐς τοῦτο τὸ χωρίον προσεκάθηντο οἱ Λακεδαιμόνιοι πολιορκίᾳ [24] σφᾶς αὐτίκα ἐξαιρήσειν νομίζοντες. ἀντήρκεσαν δὲ ὅμως οἱ Μεσσήνιοι καὶ μετὰ τὴν ἐν τῇ [25] τά-
11 φρῳ συμφορὰν ἑνί τε καὶ δέκα ἔτεσιν ἀμυνόμενοι. τὸν δὲ χρόνον τῆς πολιορκίας γενέσθαι τοσοῦτον δηλοῖ καὶ τάδε ἔπη [26] Ῥιανοῦ πεποιημένα ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους·

Οὔρεος ἀργεννοῖο [27] περὶ πτύχας ἐστρατόωντο
Χείματά τε ποίας [28] τε δύω καὶ εἴκοσι πάσας.

in eo proelio virtus eluxit, Phanas, Olympica de longiore curriculo victoria iam ante illustris. (6) Aristomenes proelii reliquias collegit: quumque suis, ut Andania et oppidis, quae a mari longius abessent, relictis se in Iran montem reciperent, suasisset, eo in loco obsidionem hostium post acceptam ad Fossam cladem annos nihil minus XI sustinuit, quum tamen castellum illud cum ea spe Lacedaemonii oppugnare adorti essent, quasi primo impetu capi posset. Testatur, tam longum totius obsidionis tempus fuisse, his versibus Rhianus:

Montis ad albentis clivos tenuere Lacones
Castra bis undenas herbas hiemesque in totum.

22. τας τῶν om. La. fine folii; ἀρδανίαν Pd; ἀρκαδίαν Ag; ἀνδρανίαν Vb. mox εἴ τι δ' ἄλλο M Vab; ἐν μεσσηνίᾳ VaLa, supra ἐν μεσογαίᾳ; tum ἐκλίπειν iidem.

23. τὴν om. AXKF. εἶραν MVa. tum ἀνεικίζεσθαι Ag: ἀνοικίζεται VaLb.

24. πολυορκίᾳ Ag; sic postea πολυορκίας Vb.

25. τῇ inseruimus cum BPcdAgLb, coll. c. 20, 1. μετὰ τὴν ἐπὶ τῇ τάφρῳ πληγήν. Tum ἐνίοτε καὶ Lb AgPd; ἀμυνόμενον AgPd.

26. ἔπη scripsimus cum PcdAgLb Va, quod etiam Am. legisse videtur; ἐπὶ Vb; ἐπιριανοῦ La; ὑπὸ Edd.

27. ἀργενοῖο LaPdAg (in Pd ν alterum supra lin.); ἄρ γέννοιο (sic) Vb; ἄρ γεννοῖο Lb.

28. ποιάς τε Smai.; δύο VabLa; χείματα μὲν ποίας τε δύω τε καὶ εἴκ. πάσας Chardon de la Rochette in Melanges de Critique et de Philologie T. I, p. 140. e schol. Anthol. graec. p. 378. ed. Wechel.

χειμῶνας[29] γὰρ καὶ θέρη κατέλεξε, πόας εἰπὼν τὸν χλωρὸν σῖτον ἢ ὀλίγον πρὸ ἀμητοῦ.

CAPUT XVIII.

Messenii, Ira occupata, ex Laconico agro omnis generis praedas agunt — de frugum inopia et seditione inde Spartae orta — Aristomenes Amyclas capit, vulneratur et vivus captus in Caeadam coniicitur — inde miro modo evadit et in Iram redit.

Μεσσήνιοι[1] δὲ ὡς ἐς τὴν Εἶραν ἀνῳκίσθησαν τῆς τε ἄλλης ἐξείργοντο, πλὴν ὅσον σφίσιν οἱ Πύλιοι τὰ ἐπὶ θαλάσσῃ καὶ οἱ[2] Μοθωναῖοι διέσωζον, ἐλῄστευον τήν τε Λακωνικὴν καὶ τὴν σφετέραν, πολεμίαν ἤδη καὶ ταύτην νομίζοντες. ἄλλοι τε[3] δὴ συνίσταντο ἐς τὰς καταδρομάς, ὡς ἕκαστοι τύχοιεν, καὶ Ἀριστομένης δὲ τοὺς περὶ αὐτὸν[4] λογάδας ἐς τριακοσίων ἀριθμὸν προήγαγεν. ἦγον μὲν δὴ 2
τὰ Λακεδαιμονίων καὶ ἔφερον, ὅ τι[5] καὶ δύναιτο αὐτῶν ἕκαστος· ἑλόντες δὲ σῖτον καὶ βοσκήματα καὶ οἶνον ἀνή-

Circumscripsit scilicet annos per hiemes et aestates. Nam quum herbas dixit, viridem segetem, vel *anni tempus*, quod paulo ante messem est, significavit.

Cap. XVIII. Ira occupata, reliquo omni agro exclusi Messenii, praeter oram tamen maritimam, quam illis integram et incolumem Pylii et Mothonaei praestiterunt, praedas non magis ex Laconico, quam ex suo ipsorum agro agebant, utrumque iam hostilem esse iudicantes. Fiebant quum ab aliis passim, ut fors ferret, excursiones; tum in primis Aristomenes quum in unum ad trecentos lectissimos viros coëgisset, agebant illi rapiebantque omnia, undecunque quis poterat: fruges nempe, vinum, pecus absumebant: mancipia, supellectilem, dominis

29. χειμῶνος La; θέρει id. θήρη Lb. κατέληξε La.

Cap. XVIII. 1. μεσσηνίοις PdAg; Sq. ἐς om. Lb; ἦραν La; ἀνῳκίσθησαν om. VaLabPcdMAgVb (hic spatio puro relicto). Tum τῆς δὲ ἄλλης VabLab.

2. καὶ ὡς Μοθ. Ag. μεθωναῖοι VaLa. mox ἢ ἐλῄστευον MPcdAg VaLab; ἐλῄστευόν τε τήν τε coni. K; ἐλίστευον VbLa.

3. τε om. SMPc. Pro δὴ Pc. δέ; La δὴ om. Sq. καὶ uncis inclusit S.

4. περὶ αὐτὸν AXKFCVa. Tum ἦγον μὲν δὴ τ. λακ. ἦγον καὶ ἔφερον Va, ἔφορον M.

5. ὅποι AXKFC. ὅ τι SBPcdM AgLabVab. Mox σῖτον μὲν καὶ malit B. Deinde ἀπεδίδωσαν Vab.

λίσκον, ἔπιπλα δὲ καὶ ἀνθρώπους ἀπεδίδοσαν χρημάτων.
ὥστε καὶ ἐποιήσαντο οἱ Λακεδαιμόνιοι δόγμα, ἅτε τοῖς ἐν
τῇ [6] Εἴρᾳ μᾶλλον ἢ σφίσιν αὐτοῖς γεωργοῦντες, τὴν Μεσ-
σηνίαν καὶ τῆς Λακωνικῆς τὴν προσεχῆ, τέως ἂν πολεμῶ-
3 σιν, ἐᾶν ἄσπορον. (2) Καὶ ἀπὸ τούτου σιτοδεία [7] ἐγένετο
ἐν Σπάρτῃ καὶ ὁμοῦ τῇ σιτοδείᾳ στάσις· οὐ γὰρ ἠνεί-
χοντο οἱ ταύτῃ τὰ κτήματα ἔχοντες τὰ σφέτερα ἀργὰ εἶναι.
καὶ τούτοις μὲν τὰ διάφορα διέλυε Τυρταῖος. (3) Ἀρι-
324 στομένης δὲ ἔχων τοὺς [8] λογάδας τὴν μὲν ἔξοδον περὶ βα-
θεῖαν ἐποιήσατο ἑσπέραν, ἔφθη δὲ ὑπὸ τάχους τὴν ἐς Ἀμύ-
κλας ἀνύσας πρὸ ἀνίσχοντος [9] ἡλίου, καὶ Ἀμύκλας τὸ πό-
λισμα εἷλέ τε καὶ διήρπασε καὶ τὴν ἀποχώρησιν ἐποιήσατο
4 πρὶν ἢ τοὺς ἐκ τῆς Σπάρτης προσβοηθῆσαι. κατέτρεχε δὲ
καὶ ὕστερον τὴν χώραν, ἐς ὃ Λακεδαιμονίων λόχοις πλέον
ἢ τοῖς ἡμίσεσι [10] καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἀμφοτέροις συμβα-
λὼν ἄλλα τε ἔσχεν ἀμυνόμενος τραύματα, καὶ πληγέντι ὑπὸ

aestimata reddebant. Coëgit ea agrorum direptio Lacedaemonios edicto cavere, (quod arva non sibi, sed iis, qui in Iran secesserant, seri videbant) ne colerentur, bello durante, Messenici et Laconici agri finitimae partes. (2) Ex eo frugum egestas et inde seditio consecuta, locupletibus aegre ferentibus arationes ibi deseri. Eum fremitum versibus suis Tyrtaeus compressit. (3) Interea Aristomenes cum sua manu sera iam vespera egressus Amyclas magnis itineribus contendit: quo quum primo diluculo pervenisset, subito impetu oppidum cepit ac diripuit: atque inde ad suos se prius recepit, quam e Sparta subsidium mitteretur. Excursionibus hostilem agrum non prius destitit infestum reddere, quam Lacedaemoniorum manipulos dimidia parte plures cum ambobus regibus nactus, facto cum illis proelio, praesentique se animo defendens et vulnera alia

6. τῇ om. La; τέως BMPcdAg VaLb; ἕως Edd. rell. VbLa. ἐὰν πολεμῶσιν, ἐὰν ἄσπ. La.

7. σιτωδεία, ο super ω, Vb; σιτοδία La. mox καὶ ὁμοῦ τῇ σιτοδείᾳ [ὁμοῦ σιτοδίᾳ La] ἐγένετο ἐν Σπάρτῃ στάσις AXKVbLa; mox ἠνέσχοντο Ag.

8. τὰς λογ. Ag. mox βαθεῖα ἐποιήσαντο MVa.

9. προανίσκοντος A; προανίσχοντος XK; προανισχόντος Vb. πρὸ om. La; sq. Ἀμύκλας om. Va. mox προςβοηθῆσαι Sylb. CSmai.B Pcd (προςβοηθεῖσαι Pd. sec. C.) Lb AgVa (?) προβοηθῆσαι AXKFSmin. LaVb. silet M. Sq. δὲ om. La.

10. ἡμίσεσιν Vb. mox ἐκβαλὼν AgLa; tum πληγέντα Vb; πληθέντι Lb; σκοτω δινειῶσιν Vb; σκοτοδεινιῶσιν MVaLb. Sq. οἱ om. AX KPc. Est in FCSBAgMLabVabB, sec. C etiam in Pc.

λίθου τὴν κεφαλὴν αὐτῷ σκοτοδινιῶσιν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ
πεσόντα ἀθρόοι τῶν Λακεδαιμονίων ἐπιδραμόντες ζῶντα [11]
αἱροῦσιν· ἥλωσαν δὲ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἐς πεντήκοντα.
τούτους ἔγνωσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι ῥῖψαι πάντας ἐς τὸν
Καιάδαν· [12] ἐμβάλλουσι δὲ ἐνταῦθα οὓς ἂν ἐπὶ μεγίστοις
τιμωρῶνται. (4) Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Μεσσηνίων ἐσπίπτον- 5
τες [13] ἀπώλλυντο αὐτίκα· Ἀριστομένην δὲ ἔς τε τὰ ἄλλα
θεῶν τις καὶ δὴ καὶ τότε ἐφύλασσεν. οἱ δὲ ἀποσεμνύνον-
τες τὰ κατ᾽ [14] αὐτὸν Ἀριστομένει φασὶν ἐμβληθέντι ἐς τὸν
Καιάδαν ὄρνιθα τὸν ἀετὸν ὑποπέτεσθαι καὶ ἀνέχειν ταῖς
πτέρυξιν, ἐς ὃ κατήνεγκεν αὐτὸν ἐς τὸ πέρας οὔτε πηρω-
θέντα [15] οὐδὲν τοῦ σώματος οὔτε τραῦμα ἐπιλαβόντα.
ἔμελλε δὲ ἄρα καὶ αὐτόθεν ὁ [16] δαίμων ἔξοδον ἀποφαίνειν
αὐτῷ. καὶ ὁ μὲν ὡς ἐς τὸ τέρμα ἦλθε τοῦ βαράθρου, κα- 6
τεκλίθη τε καὶ ἐφελκυσάμενος τὴν χλαμύδα ἀνέμενεν ὡς

accepit et percusso lapidis ictu capite, caligantibus oculis, vertigine correptus, *prope exanimis* corruit. Vix adhuc spirantem catervatim irruentes Lacedaemonii, et cum eo quinquaginta de eius praetoria cohorte captivos Spartam pertraxere. Quos quum in Caeadam abiiciendos censuissent, (*sic alte dehiscentem foveam vocant*, in quam maximis criminibus capite damnatos praecipites mittunt) (4) alii quidem omnes ad unum periere: Aristomenem, qui saepe alias, idem et tunc servavit Deus. Cuius qui res gestas magnificentius extollunt, advolasse aquilam dicunt, quae cadentis corpus passis alis subiens ita illum libraverit, ut omni ex parte illaesus ad eius barathri ima delatus fuerit. Fato certe nescio quo exitus ei e tetro illo hiatu monstratus est. Nam quum in imo iam specu constitisset, veste obvolutus decubuit, extremam, quam proxime abesse putabat,

11. ζῶντα om. M. Deinde εἵλωσαν, omisso seq. δὲ, Va; καὶ τὸν περὶ Vb; ῶ sup. lin.

12. *Καιάδαν* CSB h. l. et §. 5. *Καϊάδαν* Cod. Casaub. *Κεάδαν* AXKFPcVabMLa; κεάταν PdAg (§. 5. Ag κρεάταν); κεάθαν Lb, sed §. 5. κεάδαν. tum ἐμβάλλουσι BPcdLb; ἐμβάλλουσιν Ag; ἐςβάλλουσι Edd. rell. MVaLa; ἐςβαλοῦσι Vb. Sq. ἂν om. La.

13. ἐςπίπτοντες CSBMPacdAgVabLb; ἐςπίπτοντο La; ἐμπίπτοντες AXKF. tum ἀπώλληντο M, ἀπώλλοιντο Va, ἀπόλλυντο Vb, ἀπώλυντο La. ἀριστομένης, ν sup. ς, omisso sq. τε id.

14. κατὰ Vb. mox ὑποπέττεσθαι Va. πτέριξιν La.

15. πειρωθέντα Ag. mox τραῦμα ἐπίκαιρον λαβόντα coni. B. Lenius fortasse τραῦμά τι λαβόντα. Deinceps ἔμελλεν AXKFVabLb; tum δ᾽ ἄρα Pd. δὲ om. MVaLb.

16. ὁ om. PdAg. mox ὡς om. Ag Vb. mox ἦλθεν iidem. Deinde κατεκλίθηCSB; κατεκλήθη PdAg; κατεβλήθη AXKF*PcVabMLab. Deinde χλαμίδα MVa.

πάντως οἱ ἀποθανεῖν πεπρωμένον· τρίτῃ δὲ ὕστερον ἡμέρᾳ ψόφου [17] τε αἰσθάνεται καὶ ἐκκαλυψάμενος (ἐδύνατο δὲ [18] ἤδη διὰ τοῦ σκότους διορᾶν) ἀλώπεκα εἶδεν ἁπτομένην τῶν νεκρῶν. ὑπονοήσας δὲ ἔσοδον εἶναι τῷ θηρίῳ ποθὲν ἀνέμενεν ἐγγύς οἱ τὴν ἀλώπεκα γενέσθαι, γενομένης δὲ λαμβάνεται· τῇ δὲ ἑτέρᾳ χειρὶ, ὁπότε ἐς αὐτὸν ἐπιστρέφοιτο, [19] τὴν χλαμύδα προὔβαλλέν οἱ καὶ δάκνειν παρεῖχε. τὰ μὲν δὴ πλείω θεούσῃ συνέθει, τὰ δὲ ἄγαν δυσέξοδα καὶ ἐφείλκετο [20] ὑπ' αὐτῆς. ὀψὲ δέ ποτε ὀπήν τε εἶδεν ἀλώ-
7 πεκι ἐς διάδυσιν ἱκανὴν καὶ φέγγος δι' αὐτῆς. καὶ τὴν μὲν, ὡς ἀπὸ τοῦ [21] Ἀριστομένους ἠλευθερώθη, τὸ φωλίον ἔμελλεν ὑποδέξεσθαι· Ἀριστομένης δὲ (οὐ γάρ τι ἡ ὀπὴ καὶ τούτῳ παρέχειν ἐδύνατο ἔξοδον) εὐρυτέραν τε [22] ταῖς χερσὶν ἐποίησε καὶ οἴκαδε ἐς τὴν Εἶραν ἀποσώζεται· παραδόξῳ μὲν τῇ τύχῃ [23] καὶ ἐς τὴν ἅλωσιν χρησάμενος,

vitae horam exspectans. Triduum erat ibi iam commoratus, quum audito strepitu quodam, retecta facie, per sublustres tenebras vulpem vidit cadavera appetentem. Cogitans itaque per ostiolum omnino aliquod bestiam illuc penetrasse, ea quantisper propius accederet, opperiebatur. Id quum, uti volebat, accidisset, feram manu altera prehendit; altera, quoties se illa convertisset, chlamydem mordicus prensandam obiiciebat: et currentem quidem, qua se via dabat, cursu consequebatur: trahendum vero se belluae per invia praebebat. Vidit postremo cuniculum nihilo ampliorem, quam unde posset vulpes evadere, per quem luminis se aliquid ostendebat. Per illum quadrupes, ut primum dimisit eam quasi manumissam Aristomenes, lustrum suum repetiit. At Aristomenes angustam illam ac minime perviam cavernulam manibus aperiens, in Iram ad suos tandem evasit. Fuit eius fortuna, quum captus est, mira et inopinata:

17. ψόφον MVabLb. ἐσθάνεται La.

18. δὲ om. MVa. mox οἶδεν La PdVb. tum ἁπτόμενον M. τὸ θηρίον ποθὲν ἀν. ἐγγὺς ἐς τὴν La. γενομένην id.

οι
19. ἐπίστρεφε (sic) Vb. tum χλαμίδα Va. προὔβαλεν MVab. δάκνην La; παρεῖχεν AgM. Tum τὰ μὲν οὖν πλείω Va.

20. ἐφείλκετο CSBPacdAg; ἀφείλκετο AXKFMLbVa; ἀφίκετο Vb; ἐφίητο La. Tum ὁποίη τε La; οἶδεν VbLa. ἐς διάβασιν La.

21. τοῦ om. Va. tum ὑποδέξεσθαι AXKFCBPcAgLb; ὑποδέξασθαι S MVabLa. γὰρ τῇ ὀπῇ καὶ τοῦτο La.

22. τε om. Pd. mox ἀποσώζεσθαι Vb.

23. δὲ τῇ τύχῃ La; μὲν τῇ τύχῃ AgVb; μὲν τύχῃ Edd. PcdVa; τῇ

τὸ γάρ οἱ φρόνημα ἦν καὶ τὰ τολμήματα μείζονα ἢ ὡς ἐλπίσαι τινὰ Ἀριστομένην αἰχμάλωτον ἂν γενέσθαι, παραδοξοτέρα δέ ἐστι [24] καὶ πάντων προδηλότατα οὐκ ἄνευ θεοῦ ἡ ἐκ τοῦ Καιάδα σωτηρία.

CAPUT XIX.

Aristomenes Corinthios Lacedaemoniis opem laturos noctu opprimit — sacra, quae Hecatomphonia vocantur, facit — Lacedaemonii inducias XL dierum pangunt, per quos sagittarii Cretenses Aristomenem incautum capiunt — Aristomenes a virgine quadam vinculis liberatur.

Λακεδαιμονίοις δὲ [1] παραυτίκα μὲν ὑπὸ ἀνδρῶν ἀπηγγέλλετο αὐτομόλων ὡς Ἀριστομένης ἐπανήκοι σῶς· νομιζομένου δὲ ἀπίστου κατὰ ταὐτὰ ἢ εἴ τινα τεθνεῶτα ἐλέγετο ἀναβιῶναι, [2] παρ' αὐτοῦ τοιόνδε Ἀριστομένους ὑπῆρξεν ἐς πίστιν. Κορίνθιοι Λακεδαιμονίοις δύναμιν ὡς συνεξαιρήσοντας [3] τὴν Εἶραν ἀποστέλλουσι. τούτους παρὰ 2

(maior enim viri spiritus erat, maior ex rerum gestarum magnitudine audacia, quam ut quisquam capi illum posse sperare debuerit) sed nihil fuit admirabilius, nullum certius, id non sine divini numinis auxilio contigisse, argumentum, quam quod e Caeada elabi potuerit.

Cap. XIX. Ubi salvum Lacedaemoniis renunciarunt perfugae quidam Aristomenem ad suos rediisse, non plus credi posse visum est, quam si mortuum hominem revixisse audissent. Ex huiusmodi vero eventu veritati fides quaesita est. Mittebantur a Corinthiis auxilia Spartanis ad Iran oppugnan-

μάχῃ LbMR, quibus expunctis R ad marg. τύχῃ. Mox ἀριστομένῃ M.

24. ἔστιν Ag. mox προδηλώτατα LaVbAgPd; deinde Κεάδα AXKF PcVabMLb; κεάτα AgPd; Καιάδα CSB; νεάδα La.

Cap. XIX. 1. μὲν La. tum ἀπηγγέλλετο SB ex em. Schaeferi ad Dionys. de Comp. p. 11. Ag; ἐπηγγέλλετο AXKFCPcdVabMLb; ἐπηγγέλετο La. ἐπανήκει VaM (ἐπανήκε M. sec. exc. nostra). mox ταῦτα AgLabPdVab. Pro sq. ἢ Porson. et Coraes. coni. καί, quod recepit Smai.

2. ἀναβιῶναι παρ' αὐτοῦ, τοιόνδε AXKF. ἀναβιῶναι, παρ' αὐτοῦ CSB. παρά του Valck. Deinceps ὑπῆλξεν Ag. mox κορ. δὲ λακ. PcLa.

3. ξυνεξαιρήσοντες mavult Xyl. ξυναιξερήσοντας Vb. mox ἀποστέλλουσιν AgVb.

τῶν κατασκόπων πυνθανόμενος ὁ Ἀριστομένης τῇ πορείᾳ[4] τε ἀτακτότερον χρῆσθαι καὶ ταῖς στρατοπεδείαις ἀφυλάκτως ἐπιτίθεται νύκτωρ σφίσι· καὶ τῶν τε ἄλλων καθευδόντων ἔτι ἐφόνευσε τοὺς πολλούς, καὶ τοὺς ἡγεμόνας Ὑπερμενίδη[5] καὶ Ἀχλαδαῖον καὶ Λυσίστρατον καὶ Εἴδεκτον ἀποκτίννυσι. διαρπάσας δὲ καὶ τὴν σκηνὴν τὴν στρατηγίδα παρέστησεν εὖ εἰδέναι[6] Σπαρτιάταις ὡς Ἀριστομένης καὶ οὐκ ἄλλος Μεσσηνίων ἐστὶν ὁ ταῦτα εἰργασμένος.
3 (2) Ἔθυσε δὲ καὶ τῷ Διῒ τῷ Ἰθωμάτᾳ τὴν θυσίαν ἣν
326 Ἑκατομφόνια[7] ὀνομάζουσιν. αὕτη δὲ καθεστήκει μὲν ἐκ παλαιοτάτου, θύειν δὲ αὐτὴν Μεσσηνίων ἐνομίζετο ὁπόσοι πολεμίους ἄνδρας κατεργάσαιντο ἑκατόν. Ἀριστομένει δέ, ὅτε ἐπὶ Κάπρου σήματι ἐμαχέσατο, θύσαντι Ἑκατομφόνια πρῶτον, δεύτερα ἤδη[8] θῦσαι καὶ ὁ ἐν τῇ νυκτὶ τῶν Κορινθίων παρέσχε φόνος. τοῦτον μὲν δὴ λέγουσι καὶ ἐπὶ ταῖς ὕστερον θῦσαι καταδρομαῖς θυσίαν τρίτην·

dam. Eos milites Aristomenes quum per speculatores comperisset dissipatos et incustoditis castris iter facere, noctu dormientes adortus et alios complures et eorum duces Hypermenidem, Achladaeum, Lysistratum, et Idectum occidit; ac mox castrorum praetorium diripuit. Id facile cognoscere Lacedaemonii potuerunt ab Aristomene, neque ab alio quoquam gestum. (2) Fecit post haec Aristomenes Ithomatae Iovi sacrum, quod Hecatomphonia vocant. Id sacrum fieri patrio instituto veteri traditum ab iis, qui in pugna hostes centum occidissent. Prima itaque, quum ad Apri monumentum pugnatum est, Hecatomphonia fecit Aristomenes: altera, quum oppressos nocturna pugna Corinthios cecidisset: tertia ab eodem peracta sacra referunt, aliis excursionibus *pari, aut eo maiore, caeso hostium*

4. πορίᾳ Ag. mox αὐτακτότερον — στρατοπεδίαις LaM; τοῖς στρατ. — ἀφ' υλάκτως Vb. tum νύκτωρ ἐπιτίθ. La. σφίσιν AgVb.

5. Ὑπερμενίδην aut Ὑπερμενιδῆ δὴ voluit Sylb. Mox ἀποκτίννυσι CSB ex em. Opsopoei. ἀποκτείνουσι AXKFPcMVaLab; ἀποκτείνουσιν AgPdVb.

6. ἐσιδέναι, ad marg. εὖ εἰδέο R. εὐ, sup. lin. ἐς, M. εὖ om. La. σπαρτιάτες id. ἄλλως AgVa. Sqq. ἔθυσε — ὀνομάζουσιν om. La.

7. ἑκατομφονίαν Pc; ἑκατονφονίαν PdM. (ἑκατονφοίνιαν sec. exc. nostra); ἑκατὸν φονίαν LbAgVab; ἑκατὸν φόνια A, h. l. et postea, (ubi etiam AgPdVaLb ἑκατὸν φόνια); M ἑκατονφόνια; Vb ἑκατοφόνια; La ἑκατοφώνια. mox καθειστήκει Lb; καθιστήκει Ag. Deinceps παλαιοῦ MVa, παλαιωτάτου Vb. Mox κατεργάσαντο Va.

8. δὲ pro ἤδη MVa. δὲ ἤδη Vb. mox λέγουσιν AgPdVb.

(3) *Λακεδαιμόνιοι δὲ*[9] *(ἐπῄει γὰρ Ὑακίνθια) πρὸς τοὺς ἐν* 4
τῇ Εἴρᾳ τεσσαράκοντα ἐποιήσαντο ἡμερῶν σπονδὰς καὶ
αὐτοὶ μὲν ἀναχωρήσαντες οἴκαδε ἑώρταζον. Κρῆτες δὲ τοξό-
ται (μετεπέμψαντο[10] *γὰρ ἔκ τε Λύκτου καὶ ἑτέρων πόλεων*
μισθωτοὺς) οὗτοί σφισιν ἀνὰ τὴν Μεσσηνίαν ἐπλανῶντο.
Ἀριστομένην οὖν, ἅτε ἐν σπονδαῖς ἀπωτέρω τῆς Εἴρας
γενόμενον καὶ προϊόντα ἀδεέστερον, ἑπτὰ ἄνδρες ἀπὸ τῶν
τοξοτῶν τούτων ἐλόχησαν, συλλαβόντες δὲ τοῖς ἱμᾶσιν[11]
οἷς εἶχον ἐπὶ ταῖς φαρέτραις δέουσιν· ἑσπέρα γὰρ ἐπῄει. 5
δύο μὲν οὖν ἐς Σπάρτην ἀπ'[12] *αὐτῶν ἐλθόντες Λακεδαι-*
μονίοις Ἀριστομένην εὐηγγελίζοντο ἡλωκέναι· οἱ λοιποὶ
δὲ ἀποχωροῦσιν ἐς ἀγρὸν τῶν[13] *ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ.* (4) *Ἐν-*
ταῦθα ᾤκει κόρη σὺν μητρὶ παρθένος, πατρὸς ὀρφανή.
τῇ δὲ προτέρᾳ νυκτὶ εἶδεν[14] *ὄψιν ἡ παῖς· λέοντα ἐς*
τὸν ἀγρὸν λύκοι σφίσιν ἤγαγον δεδεμένον καὶ οὐκ ἔχοντα
ὄνυχας, αὐτὴ[15] *δὲ τοῦ δεσμοῦ τὸν λέοντα ἀπέλυσε καὶ*

numero. (3) Spartani Hyacinthiis, quae iam aderant, *solenni ritu* interfuturi dierum XL inducias cum Messeniis, qui in Ira sedem habebant, pepigerunt. Ac dum illi quidem ludos celebrant, Cretenses sagittarii e Lycto et aliis Cretae urbibus evocati, interea in agrum Messeniorum excursiones facere non desinebant. Aberat Aristomenes ab Ira. Ei securius induciarum fiducia vaganti insidias ex eo sagittariorum numero VII faciunt, captumque (quod nox appeteret) pharetrarum loris vinciunt. Mox id ex illis duo gratulabundi Spartam nunciant, captum Aristomenem; reliqui in tugurium quoddam Messenici agri captivum pertrahunt. (4) Habitabat in eo *gurgustio* orba patre virgo una cum matre sua. Ea superiore proxima nocte per somnium visa fuerat sibi videre, pertrahi illuc a lupis leonem vinctum ereptis unguibus; illum se e vinculis exemisse et inventos un-

9. *γὰρ* LbPcAg et omisso seq. *γὰρ* MVa. tum *ἐποίει* Vb. mox *ἑόρταζον* PdAgMVabLab.

10. *μετεπέμψατο* LbPdVa. mox *μισθοτοὺς — ἀποτέρω* La. *ἀριστομένη* M. Deinde *ἑπτὰ ἄνδρας* Va.

11. *ἱματίοις*, ad marg. *γρ. ἱμᾶσι* R. *ἱμᾶσι, οἷς* Edd. ante B, La; *ἱμᾶσιν* BPcAgLb. *ἐπὶ τὰς φαρέτρας* La.

12. *ἐπ' αὐτῶν* A. mox *εἱλωκέναι* Vb.

13. *Ἀγελὸν τὸν* AXKF; *ἀγρὸν τὸν* BPcdMAgLabVb. Nos recepimus *ἀγρὸν τῶν* suadente B. *ἀγρόν τινα* CS. *οἱ λοιποὶ — Μεσσηνίᾳ* om. Va. *ᾤκη* La.

14. *οἶδεν* Vb. Post *παῖς* AXKFCSVbLa habent *ὡς*, quod omisimus cum BMPcdAgVaLb. Sq. *καὶ* om. La.

15. *αὐτὴ* SB; *αὕτη* Edd. rell. LabPdAgVb. mox *ἀνευροῦσα* CSBMPcdAgLabVab, ut coniectura in-

ἀνευροῦσα ἔδωκε τοὺς ὄνυχας· οὕτω τε διασπασθῆναι
6 τοὺς λύκους ἔδοξεν ὑπὸ τοῦ λέοντος. τότε δὲ ὡς τὸν Ἀριστομένην ἐσάγουσιν οἱ Κρῆτες, συνεφρόνησεν ἡ παρθένος ὕπαρ ἥκειν τὸ ἐν τῇ νυκτὶ οἱ πεφηνὸς καὶ ἀνηρώτα τὴν μητέρα ὅστις εἴη· μαθοῦσα δὲ ἐπεῤῥώσθη τε καὶ
327 ἀπιδοῦσα ἐς αὐτὸν τὸ προσταχθὲν [16] συνῆκεν. οἶνον οὖν τοῖς Κρησὶν ἐγχέουσα ἀνέδην,[17] ὡς σφᾶς ἡ μέθη κατελάμβανεν, ὑφαιρεῖται τοῦ μάλιστα ὑπνωμένου τὸ ἐγχειρίδιον.[18] τὰ μὲν δὴ δεσμὰ τοῦ Ἀριστομένους ἔτεμεν ἡ παρθένος· ὁ δὲ παραλαβὼν τὸ ξίφος διειργάσατο. ταύτην τὴν παρθένον λαμβάνει γυναῖκα Γόργος Ἀριστομένους· ἐδίδου δὲ Ἀριστομένης τῇ παιδὶ ἐκτίνων[19] σῶστρα, ἐπεὶ Γόργῳ οὐκ ἦν πω δέκατον καὶ ὄγδοον ἔτος, ὅτε ἔγημεν.

gues illi dedisse; nec multo post a leone lupos laniatos. Deducto itaque a Cretensibus *ad eam casam* Aristomene agnovit puella expressam vero eventu somnii imaginem: quaesivit ex matre, quisnam ille esset; auditoque viri nomine confirmavit se; et quum in eum intueretur, facile, quod significaret, intellexit. Vinum itaque *largius* Cretensibus fudit; quumque se vinolenti omnes abiecissent, ei, quem graviore somno consopitum animadvertit, pugiunculum eripuit; eo ipsa abscidit vincula insidiatoresque Aristomenes iugulavit suos. Virginem illam, pro navata saluti suae opera, a filio suo Gorgo uxorem accipi voluit Aristomenes, quum tamen non esset ille annorum maior decem et octo.

venit Tyrwhittus Append. ad Toup. Emend. in Suid. IV, p. 465. ἀνδροῦσα AXKF. Mox διςπασθῆναι Vb. οὕτω τὸ διασπ. Va. Deinde ἀριστομένη M; ἧπαρ La. ἀνειρώτα Va. ἐπερώσθη id., μαθοῦσα τε La; mox ἀπηδοῦσα Vb.

16. προταχθὲν, supra lin. ος, M.

17. ἀνέδην ὡς SBVbLb; ἀναίδην ὡς PcAg; ἀνεδίδου καὶ ὡς AXKF CPdLa, marg. R; ἀνέδην ὡς καὶ σφᾶς M; ἀνεδίδου ὡς σφᾶς Va. *largius fudit* Amas. mox κατελάμβανε Vb. ὑπνομένου La.

ξιφί

18. ἐγχειρίδιον Pd. tum μὲν οὖν BPcAg; μὲν δὴ Edd. rell. PdVab MLb; δὴ om. La. Sqq. Ἀριστομένους — Γόργος om. Lb. ἔτεμεν — Γόργος Ἀριστ. om. M. „Ad διειργάσατο excidit ἐκείνους" S.

19. ἐκτείνων AgPd; ἐκτίνω MLb; ἀριστομέν et sup. lin. ους id vero expunctum habet Vb, tum sq. τῇ παιδὶ om. idem. Tum ἐπεὶ γοργὸν Va, γοργῶ VbLa; γοργὼ Lb. Sq. ἔτος om. Pd.

CAPUT XX.

Ira undecimo post obsessionem anno expugnatur, et oraculi effatum sic exitum habet — Aristomenes quoddam Messeniorum arcanum defodit in monte Ithome — de exitio Messeniis adulterio et proditione importato.

Ἑνδεκάτῳ δὲ ἔτει τῆς πολιορκίας τήν τε Εἶραν ἐπέπρωτο ἁλῶναι καὶ ἀναστάτους γενέσθαι Μεσσηνίους, καὶ δή σφισιν ἐπετέλεσεν[1] ὁ θεὸς Ἀριστομένει καὶ Θεόκλῳ[2] χρησθέν τι. τούτοις γὰρ ἐλθοῦσιν ἐς Δελφοὺς μετὰ τὴν ἐπὶ τῇ τάφρῳ πληγὴν[3] καὶ ἐπερομένοις ὑπὲρ σωτηρίας τοσόνδε εἶπεν ἡ Πυθία·

Εὖτε[4] τράγος πίνησι Νέδης ἑλικόῤῥοον ὕδωρ,
Οὐκ ἔτι Μεσσήνην ῥύομαι· σχεδόθεν γὰρ ὄλεθρος.

εἰσὶ δὲ αἱ πηγαὶ τῆς[5] Νέδας ἐν ὄρει τῷ Λυκαίῳ· προελθὼν 2 δὲ ὁ ποταμὸς διὰ τῆς Ἀρκάδων καὶ ἐπιστρέψας αὖθις ἐς τὴν Μεσσηνίαν ὁρίζει τὰ ἐπὶ θαλάσσῃ Μεσσηνίοις καὶ Ἠλείοις τὴν γῆν. τότε δὲ οἱ μὲν τοὺς αἶγας τοὺς ἄρσενας[6] ἐδεδοίκεσαν μὴ πίνωσιν ἀπὸ τῆς Νέδας· τοῖς δὲ ἄρα ὁ[7] δαί-

Cap. XX. Undecimo obsidionis anno et Iram capi et Messenios suis eiici sedibus volebant fata. Et sane quae de salutis ratione post cladem ad Fossam acceptam sciscitantibus Aristomeni et Theoclo Delphicus Apollo responsa dederat, ipso rei eventu comprobata sunt. His autem versibus respondit fatidica virgo:

Ipse, Nedes dum hircus bibat alta fluenta, nec ultra,
Messenen servo. Prope enim instant tristia fata.

Sunt autem Nedae fontes in monte Lycaeo: fluvius ipse per Arcadas lapsus, verso in Messeniam alveo, Messeniorum et Eleorum fines maritimos dividit. Ac tunc illi quidem *capti ambiguis verbis* providendum sibi putarunt, ne hirci de Neda potarent. Aliud

Cap. XX. 1. ἐπεδήλωσεν vult Lobeck. Aglaoph. p. 847.

2. κλεόθῳ M. tum χρησθέν τι ACSBPcdAgLa; χρησθέντι XKF Lb; χρησθέντα coni. Sylb.

3. πληγῆν La; πηγὴν A, quod cod. Casaub. mutat in φυγὴν vel μάχην. tum ἐπειρομένοις AgPd; ἐπηρωμένοις VabLa; ἐμπειρωμένοις Lb.

4. ευτε CSBMPcdAgLbVa. Schaef. ad Dionys. de Comp. p. 308. ἔστε AXKFVbLa. πίνησιν ἐδης La; ἑλικόῤῥον Va. mox οὐκέτι BMPcdAg; οὐκ ἔτι Edd. rell. Lab.

5. τῆς δὲ νέδας Va; fortasse τῆσδε Νέδ.

6. ἄρσενας BMPcdAgLb; ἄρρενας Edd. rell. VabLa.

7. ἡ δαίμων Ag. tum ἐσήμαινε VaM (ἐσήμηνε sec. exc. nostra).

μων προεσήμαινε τοιόνδε. τὸ δένδρον τὸν [8] ἐρινεὸν εἰσὶν
Ἑλλήνων οἳ καλοῦσιν ὀλύνθην, Μεσσήνιοι δὲ αὐτοὶ τράγον.
τότε [9] οὖν πρὸς τῇ Νέδᾳ πεφυκὼς ἐρινεὸς οὐκ ἐς εὐθὺ
ηὔξητο, ἀλλὰ ἔς τε τὸ ῥεῦμα ἐπέστρεφε καὶ τοῦ ὕδατος
3 ἄκροις τοῖς φύλλοις [10] ἐπέψαυε. θεασάμενος δὲ ὁ μάντις
Θέοκλος συνεβάλετο [11] ὡς τὸν τράγον τὸν πίνοντα ἐκ τῆς
Νέδας προεῖπεν ἡ Πυθία τὸν ἐρινεὸν τοῦτον καὶ ὡς ἤδη
328 Μεσσηνίοις ἥκει τὸ χρεών· καὶ ἐς μὲν τοὺς ἄλλους εἶχεν
ἐν ἀποῤῥήτῳ, Ἀριστομένην δὲ πρός τε τὸν ἐρινεὸν ἤγαγε
καὶ ἀνεδίδασκεν ὡς τῆς σωτηρίας ἐξήκοι [12] σφίσιν ὁ χρόνος.
Ἀριστομένης δὲ ἔχειν [13] οὕτω πείθεται καὶ ἀναβολὴν οὐκ
ἔτι εἶναί σφισι, προενοήσατο δὲ καὶ ἐκ τῶν παρόντων.
4 (2) Καί, ἦν γάρ τι ἐν ἀποῤῥήτῳ τοῖς Μεσσηνίοις, ἔμελλε
δὲ ἀφανισθὲν ὑποβρύχιον τὴν Μεσσήνην κρύψειν τὸν πάν-

vero longe innuerat deus, quod fuit huiusmodi. Caprifici stirpem plerique olynthon, Messenii ipsi caprum (τράγον) nominant. Eo quidem tempore caprificus forte in ripa Nedae enata, quum non in sublime se crescens erexisset, sed in amnem prona inclinasset, extremis iam frondibus aquam contingebat. Id Theoclus vates conspicatus, *argute* coniecit, illam caprifici plantam hircum esse, qui de Neda, sicuti Pythia praedixerat, biberet; ac iam fatale Messeniis exitium imminere. Re tamen apud alios dissimulata, uni Aristomeni ad eum locum deducto oraculum explicat, hominique, quod res erat, persuadet, tempus quo reliquum quid spei erat effluxisse, civitatis suae perniciem differri amplius nullo pacto posse: quod ipsum tamen Aristomenes etiam *partim* ex praesenti rerum statu, *partim ex fatorum aliis quibusdam arcanis* praesenserat. (2) Quare quum haberent operta quaedam *sacra* Messenii, quae si abolerentur, funditus in posterum omne tempus Messenen occasuram: sin conservata illa fuissent, redi-

8. τὸ (supra lin. ὀν) ἐριν. M. mox ὀλύνθην BPcdVaAgLab; ὄλυνθην M. ὀλύνθον Vb. ὄλυνθον edd. rell. Tum τράχον Lb.

9. τό τὲ οὖν Vb. tum πεφυκὸς AgPdVab. ἰρνεὸς A; εἰρηνεὸς La. mox ὃ οὐκ Pc. tum ἤρξατο Vb; ηὔξητο Lab; ηὔξετο rell. praecedens ἐς om. VaLb.

10. φίλοις La. ἐπέψαυεν La. ἔψαυε SM (ἔψαυεν sec. exc. nostra).

11. συνεβάλετο manu prima [per corr. συνεβάλλετο] La, ut voluit B; συνεβάλλετο Edd. Codd. Mox ἀριστομένη Va, ἀριστομένει M.

12. ἐξήκει, supra lin. οι, M; ἐξίκοι Vb. — Sqq. ὁ χρόνος — εἶναί σφισι om. M

13. ἔχειν om. La. Verba δὲ ἔχειν οὕτω — εἶναι σφίσι id. repetit infra post τοῦτο δὴ ὁ ἀριστομένης.— „post ἔχειν et 4, 2. post ἀφανισθὲν addiderim μὲν“ B. mox σφισιν AXKFCVb. Sq. δὲ om. AXKF; est in CSBMPcdAgVabLab.

τα αἰῶνα· φυλαχθὲν δὲ οἱ Λύκου τοῦ Πανδίονος[14] χρησμοὶ Μεσσηνίους ἔλεγον χρόνῳ ποτὲ ἀνασώσεσθαι τὴν χώραν. τοῦτο δὴ ὁ Ἀριστομένης, ἅτε ἐπιστάμενος τοὺς χρησμοὺς, ἐπεὶ νὺξ ἐγίνετο,[15] ἐκόμιζε. παραγενόμενος δὲ ἔνθα τῆς Ἰθώμης ἦν τὸ ἐρημότατον κατώρυξεν ἐς Ἰθώμην τὸ ὄρος, καὶ Δία Ἰθώμην ἔχοντα καὶ θεοὺς οἳ Μεσσηνίους ἐς[16] ἐκεῖνο ἔσωζον φύλακας μεῖναι τῆς παρακαταθήκης ἡγούμενος[17] μηδὲ ἐπὶ Λακεδαιμονίους ποιῆσαι τὴν μόνην καθόδου Μεσσηνίοις ἐλπίδα. (3) Μετὰ δὲ τοῦτο τοῖς Μεσσηνίοις ἤρχετο, καθὸ καὶ Τρωσὶν ἔτι[18] πρότερον, γίνεσθαι κακὰ ἀπὸ μοιχείας. ἐπεκράτουν μὲν αὐτοὶ[19] τοῦ τε ὄρους καὶ τοῦ πρὸς τὴν Εἶραν[20] ἄχρι τῆς Νέδας, ἦσαν δὲ οἰκήσεις καὶ ἔξω πυλῶν ἐνίοις. αὐτόμολος δὲ ἐς αὐτοὺς ἐκ τῆς Λακωνικῆς ἄλλος μὲν ἀφίκετο οὐδεὶς, οἰκέτης δὲ Ἐμπεράμου βουκόλος ἐλαύνων τοῦ δεσπότου τὰς βοῦς· ὁ δὲ

vivum olim imperium ex ipsis ruinis erupturum, Lyci, Pandionis filii, vaticiniis praedictum fuerat; neque id ignoraret Aristomenes, noctu *clam* egressus in maxime devia ac deserta Ithomes parte sacra ea defodit, Iovi Ithomatae et dîs ceteris, quorum ope ad eum diem Messeniorum res steterat, ratus curae fore, ut incolume depositum observaretur, neque omnino id in Lacedaemoniorum potestatem veniret, quod iam solum ad posteri temporis spem Messenici nominis reliquiae haberent. (3) Messenios tunc quidem, ut olim Troianos, *diverso tamen modo,* adulterium ad extremum exitium perpulit. Ira occupata subiectos etiam monti campos usque ad Nedae ripas tenebant. Habitabant nonnulli paulum extra portas: neque interea quisquam e Laconia venit ad eos perfuga. Unus propius accessit Emperami (clari hominis

14. *πανδίωνος* Vab. *χρησμὸς* M. Deinde *ἀνασώσασθαι* VaLa.

15. *ἐγίνετο* VbLa; in M. *ἐγίγνετο* p. corr. ex *ἔτι γίγνετο*; *ἐγίγνετο* rell. *ἐκόμιζεν* Ag. mox *ἐρημώτατον*, *κατώρηξεν* id. *διὰ ιθώμην* Lb.

16. *μεσσηνίους ἐκεῖνο ἔσωζε* (*ἔσωζεν* PdAg) MPcdAgVaLb; *μεσσ. ἐκείνῳ ἔσωζον* La.

17. „*ἡγούμενος*, credens, persuasum habens." S. „immo *αἰτούμενος*" B. Placet Bekkeri ratio. Mox *ἐπὶ Λακεδαιμονίους* BPcdAgLb; *ἐπὶ Λακεδαιμονίοις* Edd. rell. La. Tum *καθόδου* CSB ex em. K; *καθόλου* AXKFPcdAgMVabLab.

18. *ἔτει* Vb. tum *γίγνεσθαι* Edd. Codd. *καὶ* pro *κακὰ* M, unde *κακὰ καὶ* coni. F. *κακὸν* pro *κακὰ* voluit Porson.

19. post *αὐτοὶ* in AXKFPcdAgMVabLab sequitur *ἐπεὶ ἐκράτουν*, quod F utpote e praecedente *ἐπεκράτουν* enatum delendum putat, quem sequitur B. *αὐτοὶ ἔτι τοῦ* CS; *ἐπεὶ ἐκρατοῦντο* coni. C.

20. *πρὸς τῇ Εἴρᾳ* coni. S.

329, 6 Ἐμπέραμος[21] ἦν ἀνὴρ ἐν Σπάρτῃ δόκιμος. οὗτος ὁ βου-
κόλος ἔνεμεν οὐ πόῤῥω τῆς Νέδας. ἀνδρὸς οὖν τῶν Μεσ-
σηνίων τῶν οὐκ ἐντὸς τείχους ἐχόντων οἴκησιν γυναῖκα εἶ-
δεν ἐφ' ὕδωρ ἐλθοῦσαν· ἐρασθεὶς δὲ διαλεχθῆναί τε ἐτόλ-
μησε,[22] καὶ δοὺς δῶρα συγγίνεται. καὶ ἀπὸ τούτου τὸν
ἄνδρα παρεφύλασσεν αὐτῆς, ὁπότε ἀποχωρήσειεν ἐς τὴν
φρουράν. ἀνὰ μέρος δὲ τοῖς Μεσσηνίοις τῆς ἀκροπόλεως
ἐπήγετο[23] ἡ φυλακή· ταύτῃ γὰρ τοὺς πολεμίους μάλιστα
ἐδεδοίκεσαν μὴ ὑπερβῶσιν αὐτοῖς ἐς τὴν πόλιν. ὁπότε
οὖν οὗτος ἀποχωρήσειε, τηνικαῦτα ὁ βουκόλος ἐφοίτα
7 παρὰ τὴν γυναῖκα. καί ποτε ἔτυχε[24] μὲν σὺν ἄλλοις ἐς
ἐκεῖνον περιήκουσα ἐν τῇ νυκτὶ ἡ[25] φυλακὴ, ἔτυχε δὲ καὶ
ὕειν πολλῷ τὸν θεὸν, καὶ ἐκλείπουσιν οἱ Μεσσήνιοι τὴν
φρουράν· τὸ γὰρ ὕδωρ ἐβιάζετο σφᾶς ἀθρόον ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ καταχεόμενον, οὔτε ἐπάλξεων ἐνῳκοδομημένων[26] οὔτε
πύργων ὑπὸ σπουδῆς τοῦ τειχισμοῦ, καὶ ἅμα οὐδὲ κινή-
σεσθαι τοὺς Λακεδαιμονίους ἤλπιζον ἐν ἀσελήνῳ νυκτὶ καὶ

inter Spartanos) servus. Is quum domini pecus pasceret, quotidie fere boves prae se ad Nedam agebat. Ibi Messenii hominis in suburbano habitantis uxorem aquatum venientem conspicatus eius amore captus est. Foeminam primo *benignis verbis* ad colloquium, deinde donis ad stupri consuetudinem pellexit. Observabat hic, quo tempore eius vir custodias obiret. Suam enim quaeque vicem civitatis pars arcis praesidium obtinebat. Nam ab ea maxime parte, ne intra moenia se inferret hostis, metuebant. Qua itaque hora domo ille discedebat, bubulcus ad eius uxorem ventitabat. Forte ita accidit, ut esset illi nocturna vigilia cum praesidiariis militibus obeunda, per effusissimos vero ea nocte imbres stationem deserere cogerentur, qui excubabant. Ut enim in festinatis munitionibus, neque proiectum muri neque turres habebant, quo coeli incommoda effugerent: et eo quidem securius abire, quod pluvia et hiberna nocte, silente luna, nego-

21. ἐμπέρασμος La; tum ἀνὴρ τῶν ἐν σπ. Va. mox γυναῖκαν La.

22. ἐτόλμησεν M. Praecedens τε inseruimus cum BPcdAg. mox συγγίγνεται Ag; συγγείνεται, expuncto ε, Vb. tum ἀποχωρήσει MPdLbVa; ἀποχωρήση Vb.

23. ἐποιεῖτο, ἐτηρεῖτο vel ἐγίνετο mavult Coraes; tum ἡ φυλὴ Pc. mox μὴ ὑπερβᾶσιν La.

24. ἔτυχεν Ag. Sq. μὲν inseruit B. ἄλλαις — περιοικούσαις VbLa.

25. ἡ addidit B. φυλακῇ LabVb. Mox καὶ om. AXKFVbLa; est in CSBLbPcdMVa. Pro πολλῷ C πολύ.

26. ἐνῳκοδομημένων BMAgPdLb; ᾠκοδομημένων Edd. rell. VbPc; ἐπῳκοδομημένων, ν sup. π, Va; ᾠκωδομημ. La; mox τυχισμοῦ Ag. tum καὶ ἅμα δὲ Vb. ἀσελίνων La.

οὕτω χειμερίῳ. Ἀριστομένης δὲ οὐ πολλαῖς[27] πρότερον 8
ἡμέραις Κεφαλλῆνα ἔμπορον, ἑαυτῷ ξένον καὶ ἐσάγοντα ἐς
τὴν Εἶραν ὁπόσων ἐδέοντο, ἑαλωκότα ὑπὸ Λακεδαιμονίων
καὶ τοξοτῶν Ἀπτεραίων, ὧν ἦρχεν Εὐρύαλος[28] Σπαρτιά-
της, τοῦτον τὸν Κεφαλλῆνα ἀφαιρούμενος ἐκεῖνον μὲν καὶ[29]
τὰ χρήματα ὁπόσα ἦγεν ἀπέσωσεν, αὐτὸς δὲ ἐτέτρωτο καὶ
οὐκ ἐδύνατο ἐπιφοιτᾶν τοῖς φυλάσσουσι, καθάπερ εἰώθει.
τοῦτο μάλιστα αἴτιον ἐγένετο ἐκλειφθῆναι τὴν ἀκρόπολιν.
τῶν τε δὴ ἄλλων ἕκαστος ἀνεχώρησεν ἀπὸ τῆς φρουρᾶς καὶ 9
τῆς ὑπὸ τοῦ βουκόλου μοιχευομένης ὁ ἀνήρ. ἡ[30] δὲ τη-
νικαῦτα ἔνδον εἶχε τὸν βουκόλον αἰσθάνεταί[31] τε τοῦ ἀν-
δρὸς ἐπιόντος καὶ αὐτίκα ὡς τάχους εἶχεν ἀποκρύπτει τὸν
ἄνθρωπον. ἐσελθόντα δὲ τὸν ἄνδρα ἐφιλοφρονεῖτο ὡς
οὔπω[32] πρότερον, καὶ ἠρώτα καθ' ἥντινα αἰτίαν ἥκοι.
ὁ δὲ οὔτε μεμοιχευμένην εἰδὼς οὔτε ἔνδον ὄντα τὸν βου- 330
κόλον ἐχρῆτο τῷ ἀληθεῖ λόγῳ, καὶ αὐτός τε διὰ τοῦ ὄμβρου

tium ne sibi hostis facesseret, nihil verebantur. Praeterea Aristomenes vigilias pro more circumire non poterat. Nam quum non multis ante diebus Lacedaemonii, assumtis Apteraeis iaculatoribus, Euryalo Spartano duce, Cephallenium mercatorem, frumenta et alios, quibus opus erat, commeatus Iran solitum comportare, intercepissent, illum Aristomenes *publice* sibi *ac privatim* hospitem, omnemque eius pecuniam servarat: vulnus ipse in pugna acceperat. Imperatoris itaque metu soluti vigiles eo licentius praesidium deseruere: et sane in eo desertorum numero Spartani pastoris amicae vir fuit. Domum itaque rediit ille, quum intus esset adulter. Id ubi sensit mulier, quam celerrime potuit, occultato amatore virum benignius etiam multo, quam consueverat, accipit. Percontatur deinde, quamobrem *spe sua* celerius redisset. Hic ille, qui neque corruptam u orem neque

27. οὐ πολλῷ Va; tum ὕστερον LbMPcAgRVab; ad marg. R. ἄλλ. πρότερον. tum κεφαλῆνα LaMVab hoc loco et aliquot lineis post. Mox ὁπόσον Vb.

28. εὐρύολος PcdLb; εὐρύοκλος Ag; in Vb εὐρύωλος esse videtur, sic est in MLa; praecedens ὧν om. Va.

29. καὶ om. Ag. mox ὁπόσα εἶεν Va. deinceps φυλάσσουσιν Vb; φυλάττουσιν Ag.

30. ὁ δὲ est vitium typ. in Smai.; tum ἐς ἔνδον Pcd; ἔνδον εἶχεν Ag; εἶχεν ἔνδον Vb.

31. αἰσθάνεσθαι PdAg. Sq. τε om. PdVa; deinceps ὡς τάχος εἶχε τὸν βουκόλον ἀποκρ. τ. ἄνον (expunct. τὸν βουκόλον) Va.

32. οὕτω La. tum μεθ' ἥντινα MVaLb; ἥκει Va, sup. lin. οι; deinceps μεμοιχευμένην BPcdAgLbVa; με μοιχευομένην M; μοιχευομένην Edd. rell. VbLa.

τὸ βίαιον καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ἔφασκεν[33] ἀπολελοιπέναι τὴν φρουράν. ἐπηκροᾶτο δὲ λέγοντος ὁ βουκόλος, καὶ ὡς ἀκριβῶς ἐπύθετο ἕκαστα, αὖθις ἐκ τῶν Μεσσηνίων ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ἀφίκετο αὐτόμολος. Λακεδαιμονίοις δὲ οἱ μὲν βασιλεῖς ἀπὸ στρατοπέδου τηνικαῦτα ἀπῆσαν,[34] πολεμαρχῶν δὲ τότε Ἐμπέραμος ὁ τοῦ βουκόλου δεσπότης προσεκάθητο τῇ Εἴρᾳ. ἀφικόμενος οὖν ἐς τοῦτον πρῶτα μὲν τὸ[35] ἐπὶ τῷ δρασμῷ παρῃτεῖτο ἁμάρτημα, δεύτερα δὲ ἀνεδίδασκεν ὡς τὴν Εἶραν ἐν τῷ παρόντι μάλιστα αἱρήσουσιν, αὐτὰ ἕκαστα ὁπόσα ᾔσθετο τοῦ Μεσσηνίου διηγούμενος.

CAPUT XXI.

De Ira proditione expugnata narratio.

Ἔδοξέ τε δὴ λέγειν πιστὰ καὶ ἡγεῖτο Ἐμπεράμῳ[1] καὶ τοῖς Σπαρτιάταις. ἦν δὲ ἡ πορεία χαλεπή σφισιν ἅτε ἐν σκότῳ καὶ οὐκ ἀνιέντος τοῦ ὑετοῦ· ὅμως δὲ ὑπὸ προθυμίας ἤνυσαν, καὶ ὡς κατὰ τὴν ἀκρόπολιν τῆς Εἴρας ἐγένον-

moechum domi suae latere poterat suspicari, veram exponit facti causam: tempestatis vi non se magis quam socios omnes e praesidio pulsos. Subauscultabat pastor. Simulac itaque nudatam arcem praesidio intellexit, quam raptim potuit, in castra Lacedaemoniorum effugit. Aberant rex uterque; et bubulci dominus Emperamus copiis, quae Iran obsidebant, praefectus fuerat. Ad eum perductus deprecatur primum noxam fugae bubulcus: deinde docet, appositum illud esse ad Iran capiendam tempus, quae ex Messenii oratione exceperat, singula totidem verbis referens.

Cap. XXI. Habita est eius verbis fides: ac mox eundem servum suum itineris ducem secutus Emperamus, via perdifficili, per densissimas tenebras, nihil imbre remittente, superatis tamen animi alacritate difficultatibus, ad arcem agmen deduxit.

33. ἔφασκεν om. Va; ἀπολελιπέναι La. mox ἐπικροᾶτο VbLa; tum Λακεδαιμόνιοι δὲ Va.

34. ἀπῆσαν B; ἀπήεσαν Edd. rell. Codd. Tum τε pro δὲ Va. προσεκάθητο CSB ex em. Sylb.; προεκάθητο AXKFPcdAgVabMLab.

35. τῷ ἐπὶ τῷ VbLb. τῷ ἐπιδρασμῷ La; mox ὡς αὐτὰ Lb. ἕκαστος Vb.

Cap. XXI. 1. ἐμπεράμπῳ Ag. mox ἀπορία pro ἡ πορεία LbMVa; ἡ πορία La. σφίσιν χαλεπή σφισιν Va; sq. καὶ om. Va.

το,[2] ὑπερέβαινον κλίμακάς τε προστιθέντες καὶ ὅτῳ τις ἐδύνατο ἄλλῳ τρόπῳ. τοῖς δὲ Μεσσηνίοις παρείχετο μὲν τοῦ παρόντος κακοῦ καὶ ἄλλα αἴσθησιν, μάλιστα δὲ[3] οἱ κύνες οὐ κατὰ τὰ εἰωθότα ὑλακτοῦντες, ἀλλὰ συνεχεστέρᾳ καὶ βιαιοτέρᾳ τῇ κραυγῇ χρώμενοι. γνόντες οὖν τὸν ὕστατον ὁμοῦ καὶ ἀναγκαιότατον σφᾶς ἀγῶνα ἐπειληφότα, οὐδὲ τὰ ὅπλα ἅπαντα[4] ἀνελάμβανον, ἀλλ' ὅτῳ προχείρῳ μάλιστα ἐντύχοι τις, ἁρπάζοντες ἤμυνον τῇ πατρίδι, ἣ μόνη σφίσιν ἐλείπετο ἐκ τῆς Μεσσηνίας πάσης. πρῶτοι δὲ ᾔσθοντο 2
ἔνδον τῶν πολεμίων ὄντων καὶ ἐβοήθουν ἐπ' αὐτοὺς πρῶτοι Γόργος τε ὁ Ἀριστομένους καὶ Ἀριστομένης αὐτὸς Θέοκλός τε ὁ μάντις καὶ Μάντικλος[5] ὁ Θεόκλου, σὺν δὲ αὐτοῖς Εὐεργετίδας ἀνὴρ καὶ ἄλλως ἐν Μεσσήνῃ τιμώμενος καὶ διὰ τὴν γυναῖκα ἐπὶ πλέον ἀξιώματος ἥκων· ἀδελφὴν γὰρ εἶχεν Ἀριστομένους Ἁγναγόραν.[6] τότε δὲ οἱ μὲν ἄλλοι συνιέντες ὡς ἐν[7] δικτύοις εἰσὶν ἐσχημένοι, ὅμως καὶ

Ibi scalis admotis, et quo quisque eniti valuit modo, munimenta transcenderunt. Messeniis imminens exitium et alia portenderant signa, et canum voces observatae sunt, non quales latrantium esse consueverunt, sed vehementes et perpetui ululatus. Quare quum in summum iam discrimen rem deductam viderent, non undique contractis armis et apparatu universo, sed *passim* eo quisque telo arrepto, quod casus obtulisset, terram eam, in qua sola iam ex omni Messenia patriae nomen remanserat, tutari conabantur. Primi hostem esse intra muros sensere, primique cum armis occurrerunt, Gorgus Aristomenis filius et Aristomenes ipse; cumque illis Theoclus vates et item Theocli filius Manticlus: praeterea Euergetidas, vir quum per se egregius et honoratus, tum per nuptias nobilitatus. Nupta enim cum eo erat Hagnagora, Aristomenis soror. Ac tunc quidem, quamvis se quasi intra retia captos atque undique circumventos et oppressos anim-

2. ἐγένοντο La, ut voluit Coraes. ἐγίγνοντο VaLb; ἐγίνοντο rell. dein ὑπερέβαινόν τε κλίμακάς τε προτιθέντες Va. κλήμακας Ag. καὶ ὅσῳ Lb; mox ἄλλο La.
3. δὲ om. Ag. Mox βιοαιτέρᾳ Va.
4. ἅπαντες coni. C. Tum ἐντύχοι CSBPcdLabAgVab (?); τύχοι AXKF; ἐπιτύχοι s. ἐντύχοι voluit Sylb. mox ἤμεινον Va. ἀπάσης Vb.
5. μάντοκλος PcdMAgVabLab. Praecedentem articulum omisimus cum SBPcdAgMVabLab. Sq. δὲ om. La.
6. ἀγναγόραν AVabLa; ἀναγόραν Lb.
7. ἐν om. MVaLab [in La est sup. vers.]; δυκτύοις Vb.

3 ἐκ τῶν παρόντων εἶχόν τινα ἐλπίδα. (2) Ἀριστομένης δὲ
331 καὶ ὁ μάντις ἠπίσταντο[8] μὲν οὐδεμίαν ἔτι ἀναβολὴν ὀλέ-
θρου Μεσσηνίοις οὖσαν, ἅτε εἰδότες καὶ τὸν χρησμὸν, ὃν
ἠνίξατο ἐς τὸν τράγον ἡ Πυθία, ἐπέκρυπτον[9] δὲ οὐδὲν
ἧσσον, καὶ ἦν σφίσιν ἐς τοὺς ἄλλους ἀπόῤῥητον. ἐπιόντες
δὲ τὴν πόλιν σπουδῇ καὶ ἐπὶ πάντας ἐρχόμενοι τοῖς τε ἐν-
τυγχάνουσιν, ὁπότε αἰσθάνοιντο ὄντας Μεσσηνίους, παρε-
κελεύοντο ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι καὶ ἐκ τῶν οἰκιῶν ἀνεκά-
4 λουν τοὺς ἔτι ὑπολειπομένους. (3) Ἐν μὲν δὴ νυκτὶ οὐ-
δὲν[10] ἄξιον ἐπράχθη λόγου παρ᾽ οὐδετέρων· τοῖς μὲν
γὰρ ἥ ἀπειρία τῶν τόπων καὶ ἡ τόλμα τοῦ[11] Ἀριστομένους
παρεῖχε μελλησμόν, τοῖς δὲ Μεσσηνίοις οὔτε παρὰ τῶν
στρατηγῶν σύνθημα ἐγεγόνει φθάνοντας εἰληφέναι, τάς τε
δᾷδας ἢ εἴ[12] τινα λαμπτῆρα ἀλλοῖον ἅψαιτό τις, ὕων ἂν
5 ἐσβέννυεν ὁ θεός. ἐπειδὴ δὲ ἡμέρα τε ἦν καὶ ἀλλήλους
καθορᾶν ἐδύναντο, ἐνταῦθα Ἀριστομένης καὶ Θέοκλος ἐπει-
ρῶντο ἐς πᾶσαν ἀπόνοιαν προάγειν τοὺς Μεσσηνίους, ἄλλα
τε ὁπόσα εἰκὸς ἦν διδάσκοντες καὶ Σμυρναίων τὰ τολμή-

adverterent, spei tamen adhuc aliquid, ut in perditis rebus, habuere. (2) Aristomenes quidem et vates satis norant patriae fata differri amplius non posse: (tenebant enim memoria, quid oraculo de capro ambagibus significatum fuisset) neque id tamen, *ne patria quidem iam cadente,* prodendum esse vulgo putarunt: quin festinanter per oppidum discursantes, ac modo hos, modo illos prensantes, ut quisque obvius esset factus, monere, hortari, a pristina virtute ne desciscerent; alios etiam e suis ad rem gerendam domibus cunctantes evocare. (3) Atque ea quidem nocte nihil ab alterutris memorabile gestum est. Illos enim quum locorum inscitia, tum vero Aristomenis metus reddebat segniores. His neque vacarat accipere a ducibus tesseram; ac, si vel faces vel aliud quodvis lumen accendissent, id statim venti vis extinguebat. Ut primum illuxit, et se mutuo conspexerunt, Aristomenes et una Theoclus cives, ut extrema omnia auderent, incitabant, et alia commemorantes et in primis insigne illud

8. ἠπίστατο Va; tum ὀλόθρου Vb. ἠνύξατο id.

9. ἀπέκρυπτον VaMRLb; in R super lin. ἐ. Sq. ἧσσον καὶ ἦν om. M. Mox τοῖς ἐντυγχ., om. τε, Va. tum αἰσθάνοιτο M. deinceps οἰκειῶν Vb.

10. οὐδὲν ἐπράχθη ἄξιον λόγου Va.

11. τοῦ Ἀρ. BPcdAgMLb; τοῦ om. Edd. ante B, VbLa; e Va nihil enotavimus. mox παρῆχε Ag. μελεσμὸν Va; μελησμὸν La.

12. κεἴ τινα vult Porson. mox ἀλλ᾽ οἷον LabMVab. tum ἅψαι voluit Porson. Sq. ἂν om. La.

ματα ἀναμιμνήσκοντες, ὡς Ἰώνων[13] μοῖρα ὄντες Γύγην
τὸν Δασκύλου καὶ Λυδοὺς ἔχοντας σφῶν τὴν πόλιν ὑπὸ
ἀρετῆς καὶ προθυμίας ἐκβάλοιεν. (4) Οἱ Μεσσήνιοι δὲ 6
ἀκούοντες ἀπονοίας τε ἐνεπίπλαντο[14] καὶ συνιστάμενοι
καθ' ὁπόσους ἕκαστοι τύχοιεν ἐφέροντο ἐς τοὺς Λακεδαι-
μονίους. ὥρμησαν δὲ καὶ γυναῖκες τῷ κεράμῳ καὶ ὅτῳ
δύναιτο ἑκάστη τοὺς πολεμίους βάλλειν. τοῦτο μὲν δὴ
μὴ δρᾶσαι σφᾶς μηδὲ ἐπιβῆναι τῶν τεγῶν τοῦ ὄμβρου τὸ
βίαιον ἐπεκώλυε·[15] λαβεῖν δὲ ὅπλα ἐτόλμησαν καὶ τοῖς
ἀνδράσιν ἐπὶ πλέον αὕται τὴν τόλμαν ἐξῆψαν, ὁπότε καὶ
τὰς γυναῖκας ἑώρων προτιμώσας[16] συναπολέσθαι τῇ πα-
τρίδι ἢ ἀχθῆναι δούλας ἐς Λακεδαίμονα, ὥστε κἂν παρελ-
θεῖν ἐδυνήθησαν τὸ πεπρωμένον. ἀλλὰ ὁ θεὸς τὸ ὕδωρ 7
ἐπήγαγεν ἀθρόον μᾶλλον μετὰ ἰσχυροῦ τῶν βροντῶν[17] τοῦ
ψόφου καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐναντίαις ταῖς ἀστρα-
παῖς ἐξέπλησσε. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις ταῦτα πάντα πα-
ρίστη[18] φρόνημα, καὶ αὐτὸν ἀμύνειν σφίσιν ἔφασαν τὸν

Smyrnaeorum facinus, qui cum partem Ioniae obtinerent, Gygen, Dascyli filium, qui urbem magnis Lydorum copiis oppressam tenebat, virtute et animi praesentia eiecerant. (4) Quibus auditis Messenii ipsa subnisi rerum desperatione in hostes, qua cuique viam fortuna ostendebat, irruerunt. Ipsae etiam foeminae de superiori loco tegulas, et aliud quicquid missile nancisci potuissent, eiaculari conabantur: sed quo minus tecta scandere possent, procellae vis obstabat. Arma vero capere ausae virorum alacritatem inflammabant, quum eas illi facile perspicerent malle in patria mortem oppetere, quam in servitutem Spartam trahi. Ea *animorum conspiratione* potuissent fortasse fati iniquitatem superare, nisi effusi multo etiam praefractius imbres, crebris cum tonitribus et fragore micante ob oculos coelo, omnia pavore complessent: contra vero hosti confidentiam addidissent,

13. Ἰονων La; mox καί κε δ (δ expunct.) λυδοῦς Vb. ἔχοντα AM. tum ὑπ' ἀρ. Va. mox ἐκβάλλοιεν AgPdVaM (ἐπιβάλλοιεν M sec. exc. nostra) Lab.

14. ἀπονοίας ἐπίμπλαντο M. ἐνεπίμπλαντο VaLb.

15. ἐπεκώλυεν Ag; ἀπεκώλυε vult Coraes. ἐξῆψαι La.

16. προτιμούσας Vb. mox δούλαι ἐς La. ἐδυνήθησαν BPcdVb(?)Ag; ἠδυν. rell. Mox ἀθρόον ἄλλον Lb.

17. βροτῶν, ον super ο, M. Sq. τοῦ om. SMVa; tum ψογου, φ super γ, Ag. Mox ἐναντία MVa. ἐξέπλησεν Ag; ἐξέπλησε M; ἐξέπλησσε PdVabLab; ἐξέπληττε Edd.

18. παρήστει Ag. Tum καταδεξιὰ Va.

332 θεόν. καὶ (ἤστραπτε γὰρ τούτοις κατὰ δεξιὰ) ἀπέφαινεν
8 Ἕκας[19] ὁ μάντις ὡς αἴσιον εἴη τὸ σημεῖον. (5) Οὗτος δὲ
καὶ στρατήγημα ἐξεῦρε τοιόνδε. ἀριθμῷ καὶ[20] πολὺ οἱ
Λακεδαιμόνιοι περιῆσαν· ἅτε δὲ οὐκ ἐν εὐρυχωρίᾳ σφίσιν
οὐδὲ κατὰ σύνταγμα ἐγγινομένης τῆς μάχης,[21] ἄλλων δὲ ἐν
ἄλλῳ τῆς πόλεως ποιουμένων τὸν ἀγῶνα, ἀχρείους ἀπὸ
ἑκάστης τάξεως συνέβαινεν εἶναι τοὺς τελευταίους. τού-
τους ἐκέλευεν ἀποχωρήσαντας ἐς τὸ στρατόπεδον σιτίων
μεταλαβεῖν[22] καὶ ὕπνου, καὶ αὖθις πρὸ ἑσπέρας ἥκειν τοῖς
9 ὑπομένουσιν αὐτῶν διαδεξομένους τὸν πόνον. καὶ οἱ μὲν
ἀναπαυόμενοί τε καὶ ἀνὰ μέρος μαχόμενοι μᾶλλον ἀντήρ-
κουν. (6) Τοῖς δὲ Μεσσηνίοις πανταχόθεν παρίστατο
ἀπορία· μεθ'[23] ἡμέραν γὰρ ἀεὶ καὶ νύκτα συνεχῶς οἱ αὐ-
τοὶ τρίτην ἠμύνοντο. ἤδη τε ἡμέρα ἦν, καὶ ἡ[24] τε ἀϋπνία
καὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸ ὕδωρ τε καὶ ῥῖγος ἐπίεζε σφᾶς, ὅ τε
λιμὸς καὶ ἡ δίψα ἐπέκειτο.[25] μάλιστα δὲ αἱ γυναῖκες ἀη-

deos a se stare interpretanti: praesertim vero quum, fulgente ad dexteram Iove, laeta omnia Hecas aruspex nunciasset. (5) Et ille quidem eiusmodi consilii auctor fuit. Lacedaemoniorum copiae numero longe superiores fuere: verum quum non aequo campo aut ordinato agmine, sed qua quisque in urbis parte congressus cum hoste esset, manus consererentur, facile eveniebat, ut postremi quique prorsus essent inutiles. Hos ut in castra se reciperent, Hecas iussit, ibique corpora cibo ac somno curarent: quum advesperasceret, adessent, fessos levaturi. Quo factum, ut, quum fatigatis vicissim recentes succederent, facile pugnae labor sustineri potuerit. (6) At contra Messeniis fuere omnia misera et aerumnosa. Tertium enim iam diem et noctem tertiam iidem pro statione excubarunt. Vigilia itaque, coelesti aqua, et gelu,

19. Ἕκας ὁ BAgPcdVb(?); ἑκὰς ὁ VaLab; Ἕκατος ὁ edd. rell. M.

20. ἀρ. μὲν καὶ πολὺ vel ἀρ. μὲν κατὰ πολὺ coni. Coraes.

21. τῆς χώρας μάχης Vb, expunct. χώρας; tum ἐν ἄλλῳ BPcAgLb; ἐν om. Edd. rell. PdLaVabM; ἄλλῃ CS, ut Sylb. et K voluerunt. Mox ἀχρίους AgVb.

22. μεταβαλλεῖν La; μεταβαλεῖν Ag; in M μεταλαβεῖν p. corr. e μεταλαμβεῖν. mox πρὸ ἑσπέρας CSB PcdAg; πρὸς ἑσπέρας AXKFMVb Lab; ἐς ἑσπέραν Va. tum ὑπομένουσιν CSBPdAgVa(?)La; ὑπομενοῦσιν MPc (ὑπομένουσιν Pc sec. C) VbLb; ὑπομείνασιν AXKF. mox διαδεξαμένους MVa. ἀντήρουν La.

23. καθ' ἡμέραν Va; tum ἤμυνον id. ἠμύναντο Vb.

24. ὅ τε Ag; τε post ὕδωρ om. La. mox ῥίγος M.

25. ἐπέκειτο M; ἐπέκειστο Lb. mox ἀηθίᾳ Vb. ταλεπωρίας Va.

θείᾳ τε πολέμου καὶ τῇ συνεχείᾳ τῆς ταλαιπωρίας ἀπειρήκεσαν. (7) Παραστὰς οὖν ὁ μάντις Θέοκλος πρὸς Ἀρι- 10
στομένην εἶπε·[26] Τί μάτην τόνδε ἔχεις τὸν πόνον; ἁλῶναι Μεσσήνην πάντως ἐστὶ πεπρωμένον, συμφορὰν δὲ τὴν ἐν ὀφθαλμοῖς πάλαι τε ἡμῖν προεσήμαινεν ἡ Πυθία καὶ ἔναγχος ὁ ἐρινεὸς ἔδειξεν. ἐμοὶ μὲν οὖν ὁ θεὸς αὐτῷ κοινὴν πρὸς τὴν[27] πατρίδα ἐπάγει τὴν τελευτήν· σὺ δὲ σώζειν μέν, ὡς δυνάμεως ἥκεις, Μεσσηνίους, σώζειν δὲ καὶ σαυτόν. ἐπεὶ δὲ εἶπε πρὸς τοῦτον, ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἔθει· καί οἱ καὶ ἐς[28] τοὺς Λακεδαιμονίους ἔπεισιν ἐκβοῆσαι τοσόνδε· Ἀλλ' οὔτοι τὸν πάντα γε[29] χρόνον χαίροντες καρπώσεσθε τὰ Μεσσηνίων. μετὰ τοῦτο τοῖς καθ' αὑτὸν ἀνθεστηκό- 11
σιν ἐμπεσὼν ἐκείνους τε ἔκτεινε καὶ αὐτὸς ἐτιτρώσκετο· προεμπλήσας δὲ τὸν θυμὸν τῷ φόνῳ[30] τῶν ἐχθρῶν ἀφίησι τὴν ψυχήν. (8) Ἀριστομένης δὲ ἀπὸ τῆς μάχης ὀπίσω τοὺς Μεσσηνίους ἀνεκάλει, πλὴν ὅσοι κατὰ ἀνδραγαθίαν[31] αὐτῶν προεμάχοντο· τούτους δὲ εἴα[32] κατὰ χώραν μένειν.

fame ad haec et siti confecti prope erant: maxime vero foeminas ex armorum insolentia laborum assiduitas fregerat. (7) Ibi Theoclus vates Aristomenem appellans, Quid inanem, inquit, operam sumis? expugnari Messenen fato omnino decretum est. Imminentem certe calamitatem iampridem Delphici Apollinis vox nobis praenunciavit; atque id ipsum caprificus nuper aperte ostendit: mihi fatum est una cum patria cadere: tu cives tuos ac te ipsum periculo exime. Haec locutus in adversos irruit: ac in Lacedaemonios vociferans, non fore illis perpetuae voluptati eam victoriam nec perpetuo mancipio Messeniorum opes, in obvios quosque invadens, quum animum caede hostium explesset, accepto vulnere animam efflavit. (8) Aristomenes lectissimos quosque viros, quorum virtus in ea pugna enituerat, adhuc proeliantes reliquit, ceteris e pugna revocatis, ut uxoribus et liberis

26. εἶπεν M. Deinde μεσσηνίην Vb.

27. τὴν ἢ πατρίδα M (errare videtur S, sec. exc. nostra M habet πρὸς τὴν πατρ.); mox σώζει μὲν La. καὶ αὐτὸν id.

28. εἰς Ag; tum ἀλλ' οὔτοι Va La.

29. γε om. MVa; mox καρπώσασθαι LaMVab; καρπώσεσθαι Lb. τῶν μεσσ. La. ἔκτεινεν Vb.

30. φόνῳ, β super ν, M. φόβῳ Va. Sq. δὲ om. La.

31. ἀνδραγαθία M. tum αὐτῶν προεμάχοντο recepimus auctoribus Camer. et Sylb. probante S; αὐτοῦ προεμάχοντο Coraes; „quorum virtus enituerat" Am. αὐτῷ [αὐτῷ Lb] προσεμάχοντο Edd. Codd.

32. δὲ οἷα Vb. deinde προσέταξεν MVb. Mox παρέσχηται (expuncto σ) Vb. γοργὸν καὶ La.

τοῖς δὲ λοιποῖς προσέταξε τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα ἐντὸς τῆς τάξεως ἔχοντας ἐπακολουθεῖν, ᾗπερ ἂν αὐτὸς παρέχη-
12 ται διέξοδον. καὶ τούτων μὲν τοῖς τελευταίοις Γόργον καὶ
333 Μάντικλον ἐπέστησεν ἄρχοντας· αὐτὸς δὲ ἀναδραμὼν ἐς τοὺς προτεταγμένους τῆς τε κεφαλῆς τῷ νεύματι καὶ τοῦ δόρατος[33] τῇ κινήσει δῆλος ἦν διέξοδόν τε αἰτούμενος καὶ ἀποχωρεῖν ἤδη βεβουλευμένος. τῷ τε οὖν Ἐμπεράμῳ καὶ Σπαρτιατῶν[34] τοῖς παροῦσι διϊέναι τοὺς Μεσσηνίους ἤρεσκε, μηδὲ λυσσῶντας ἀνθρώπους καὶ ἐς τὸ ἔσχατον ἀπονοίας ἥκοντας ἐξαγριᾶναι πέρα· καὶ ἅμα οὕτω σφᾶς ποιεῖν Ἕκας[35] ὁ μάντις ἐκέλευεν.

CAPUT XXII.

Arcades Messenios Ira expulsos ad Lycaeum montem benevole excipiunt — Aristomenes, qui Spartae invadendae consilium capit et perficere parat, ab Aristocrate denuo proditur — Aristocratis proditione indicata, Arcades illum lapidibus conficiunt.

Οἱ δὲ Ἀρκάδες παραυτίκα τε τὴν κατάληψιν ἐπυνθάνοντο τῆς Εἴρας καὶ αὐτίκα τὸν[1] Ἀριστοκράτην ἐκέλευον σφᾶς ἄγειν ὡς ἢ σώσοντας Μεσσηνίους ἢ σὺν αὐτοῖς ἀπολουμένους.[2] ὁ δὲ ἅτε ἐκ τῆς Λακεδαίμονος δεδεγμένος δῶρα,

in medios ordines receptis, quacunque viam fecisset, se sequerentur imperat. Horum extremo agmini Gorgum et Manticlum praefecit. Ipse in principia provolans caputque quassans et hastam vibrans claram significationem dedit, transitum et discessum quaeri. Placuit Emperamo et Spartanorum principibus divisa acie fugientibus viam dare, homines tanquam rabie quadam percitos et ad extremum iam desperationis progressos, non esse amplius efferandos rati: atque id ut facerent, Hecas vates iusserat.

Cap. XXII. Posteaquam de Ira capta certiores facti sunt Arcades, *universi* ab Aristocrate postularunt, se ut educeret, quo vel servarent Messenios, vel cum illis perirent. At ille, quippe qui delinitus esset Lacedaemoniorum pecunia, plane recusavit,

33. τοῦ δράκοντος Va; seq. τε om. Va.

34. στρατιωτῶν La. παροῦσιν Pd Ag. tum διέναι M. διϊέναι coni. F et sic habet Va; διεῖναι rell. mox ἤρεσκεν AgPd. tum λυσῶντας VbLa.

35. Ἕκας BPcdVbAg; ἑκὰς MVa Lab; Ἕκατος edd. ante B.

Cap. XXII. 1. τὸν om. Va; ἀριστοκράτην, et sup. lin. η, M.

2. ἀπολλουμένους Ag. ἀπολουμένοις Va. mox ὑπόλειπον Vb.

οὔτε ἄγειν ἤθελεν εἰδέναι τε ἔφασκεν οὐδένα ἔτι Μεσσηνίων
ὅτῳ καὶ ἀμυνοῦσιν ὄντα ὑπόλοιπον. τότε δὲ ὡς σαφέστε- 2
ρον ᾐσθάνοντο περιόντας καὶ ἐκλείπειν[3] τὴν Εἶραν βεβια-
σμένους, αὐτοὶ μὲν περὶ τὸ ὄρος σφᾶς τὸ Λύκαιον[4] ἔμελ-
λον ὑποδέξασθαι, προετοιμασάμενοι καὶ ἐσθῆτα καὶ σιτία,
ἄνδρας δὲ τῶν ἐν τέλει πέμπουσι[5] παραμυθεῖσθαί τε τοὺς
Μεσσηνίους καὶ ἡγεμόνας ἅμα τῆς πορείας γενέσθαι. καὶ
τοὺς μὲν, ὡς ἐς τὸ Λύκαιον[6] ἀνεσώθησαν, ἐξένιζον καὶ τὰ
ἄλλα εὐνοϊκῶς περιεῖπον οἱ Ἀρκάδες, κατανέμειν τε ἐς τὰς
πόλεις ἤθελον καὶ ἀναδάσασθαι δι'[7] ἐκείνους τὴν γῆν. (2) 3
Ἀριστομένει δὲ ὅ τε οἶκτος διαρπαζομένης τῆς Εἴρας καὶ τὸ
μῖσος τὸ ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους βούλευμα παρίστησι τοι-
όνδε. πεντακοσίους τῶν Μεσσηνίων, οὓς μάλιστα ἠπίστατο
αὑτῶν[8] ἀφειδῶς ἔχοντας, ἀποκρίνας ἀπὸ τοῦ πλήθους
ἤρετο σφᾶς ἐν ἐπηκόῳ τῶν τε ἄλλων Ἀρκάδων καὶ Ἀριστο-
κράτους, ἅτε ὄντα προδότην οὐκ εἰδὼς — ἀνανδρίᾳ[9] γὰρ

neminem superesse Messeniorum, cui iam ferri auxilium posset, dictitans. Atenim quum liquido iam constaret superstites esse Messenios, vi certe coactos Iran deserere, ultro cum vestimentis et cibariis eos accepturi ad Lycaeum montem Arcades occurrere, praemissis civitatum principibus, qui socios consolarentur et itinerum duces essent. Quum salvi accessissent iam ad Lycaeum, hospitio comiter accepti sunt ac liberaliter invitati, ut per urbes divisi secum manerent; agri etiam pars oblata. (2) Verum Aristomenes quum direptae Irae miseratione tum Lacedaemoniorum odio instinctus tale consilium init. Seligit ex omni agminis sui numero homines quingentos, quos omnium minime vitae retinendae cupidos norat. Ibi tota Arcadum multitudine, ipso etiam Aristocrate audiente, quem nondum rescierat patriae

3. „malim ἐκλιπεῖν" B.

4. λυκαῖον VabLab; ἔμελλεν Vb; tum προετιμασάμενοι PdAgLa; αἰσθῆτα Vb.

5. πέμπουσιν Vb. mox τούς τε Vb. παραμυθεῖσθαιὲ τοὺς M. Tum πορίας VbLa; ἅμα τῆς πορείας Lb; τῆς πορ. ἅμα rell. ἅμα La habet ad marg., ex quo ipso transpositionis causa intelligitur.

6. λυκαῖον VbLab; tum καταμένειν AMVaLab; καταμμένειν Vb.

7. δι' delendum censuit F.

8. αὐτῶν Lb. mox ἥρετο id. ὑπηκοω Va.

9. ἀνανδρίαν Pd. Sq. καὶ om. La. In sqq. aut Ἀριστοκράτην aut αὐτὸν superfluum esse recte vidit S, unde coniicit: φυγεῖν τότε ἤδη (s. ἔτι) ἀρχομένης τῆς μάχης — ἐδόξαζον αὐτὸν, ut c. 17, 4. aut Ἀριστοκράτη ἀρχομένης τῆς μάχης — ἐδόξαζεν αὐτύς. — Ἀριστοκράτην BPcdVabAgLab; Ἀριστοκράτη edd. rell. M. — Ante Ἀριστοκράτην delevimus καὶ cum BPcdAg. ἔδοξεν La. Tum καὶ τούτους τοὺς Va; ἥρετο Vb, ἥρετο M, ἥρετο Lb.

καὶ ὑπὸ δειλίας φυγεῖν τότε ἤδη Ἀριστοκράτην τῆς μάχης
καὶ οὐ διὰ κακίαν οὐδεμίαν ἐδόξαζεν αὐτὸν, ὥστε ἐναντίον
καὶ τούτου τοὺς πεντακοσίους ἤρετο — εἰ τιμωροῦντες
4 τῇ πατρίδι ἀποθνήσκειν σὺν αὐτῷ ἐθελήσουσι.[10] φαμέ-
νων δὲ ἐθέλειν ἀπεγύμνου τὸ πᾶν, ὡς πάντως τῆς ἐπιού-
334 σης ἑσπέρας ἐπὶ τὴν Σπάρτην ἄγειν μέλλοι· Λακεδαιμο-
νίων γὰρ τότε δὴ μάλιστα ἐς τὴν Εἶραν ἀπῆσαν[11] οἱ πολ-
λοὶ, καὶ ἄλλοι τε ἐπεφοίτων φέροντες καὶ ἄγοντες τὰ Μεσ-
σηνίων. καὶ ἢν μὲν ἑλεῖν[12] τὴν Σπάρτην καὶ κατασχεῖν
δυνηθῶμεν, ἔφασκεν ὁ Ἀριστομένης, ἔστιν ἡμῖν ἀποδόντας
Λακεδαιμονίοις τὰ ἐκείνων κομίσασθαι τὰ οἰκεῖα· ἁμαρτά-
νοντες δὲ ὁμοῦ ἀποθανούμεθά γε, μνήμης καὶ τοῖς ἔπειτα
5 ἄξια ἐργασάμενοι.[13] ταῦτα εἰπόντος τῶν Ἀρκάδων ὅσον
τριακόσιοι μετέχειν καὶ αὐτοὶ τοῦ τολμήματος ἤθελον. καὶ
τότε μὲν ἐπεῖχον τῆς ἐξόδου, τὰ γὰρ ἱερὰ ἐγίγνετο αὐτοῖς
οὐ κατὰ γνώμην. (3) Τῇ δὲ ἐπιούσῃ τό τε ἀπόῤῥητον
ἔγνωσαν σφῶν τοὺς Λακεδαιμονίους προπεπυσμένους καὶ
αὐτοὶ δεύτερον ὑπὸ Ἀριστοκράτους προδεδομένοι.[14] τὰ

proditorem esse: (quod enim e pugna excessisset, non scelere, sed metu et ignavia factum opinatus fuerat) ab eo itaque sibi nihil cavens, quaerit de suis, numquid patriam ulti secum nihil recusent mortem oppetere. Quum assensi essent omnes, quid in animo haberet, aperuit, quod scilicet inclinante iam die Spartam esset ducturus, quum magna pars ad Iran esset, alii agendis et rapiendis Messeniorum rebus essent occupati. Nam si ita (inquit) ceciderit ut volumus, et Sparta fuerimus potiti, licebit illis sua reddere, nostra recipere: sin aliter evenerit, una cademus omnes, illustrem conatus nostri memoriam posteris relinquentes. Haec quum dixisset, ex Arcadibus ad trecentos in societatem se facinoris obtulerunt. Verum idcirco rem aggredi cunctati sunt, quod litantibus exta minus laeta fuere. (3) At postero die Lacedaemoniis consilia sua patefacta seque iterum ab Aristocrate proditos haud dubie deprehenderunt. Nam quum Aristocrates in co-

10. ἐθελήσουσιν AgPdM; ἐθέλουσι La. ἀπεγύμνον M. mox ἡμέρας LabMR, ad marg. RLa ἄλλ. ἑσπέρας. mox μέλλει AgPdVa; μέλλοι τε. καὶ ἄλλοι τε ἐπεφ. (prius τε expunct.) Vb.

11. ἀπῄεσαν mavult Sylb. Tum ἄλλοι ἄλλοθεν ἐπ. coni. B. Fortquis malit πολλοὶ ἢ καὶ ἄλλοθεν ἐπ.

12. ἐλθεῖν Ag.

13. εἰργασμένοι Ag; εἰργασάμενοι Pd. mox ἐγίνετο Pd.

14. Syllaba ultima in rasura et corr. est in Lb; mox αὐτίκα ἀριστ. ἔγραψε La. Sqq. βιβλίῳ καὶ τὸ om.

*γὰρ τοῦ Ἀριστομένους βουλεύματα αὐτίκα ὁ Ἀριστοκρά-
της ἐγγράψας βιβλίῳ καὶ τὸ βιβλίον ἐπιθεὶς τῶν οἰκετῶν ὃν
ἠπίστατο ὄντα εὐνούστατον, παρὰ[15] Ἀνάξανδρον ἀπέστελ-
λεν ἐς Σπάρτην. ἐπανιόντα δὲ τὸν οἰκέτην λοχῶσιν ἄν-* 6
*δρες τῶν Ἀρκάδων διάφοροι καὶ πρότερον[16] τῷ Ἀριστο-
κράτει, σχόντες δέ τι καὶ ὕποπτον τότε ἐς αὐτόν. λοχή-
σαντες δὲ τόν τε[17] οἰκέτην ἐπανάγουσιν ἐς τοὺς Ἀρκάδας
καὶ ἐπεδείκνυον ἐς τὸν δῆμον τὰ ἀντεπεσταλμένα ἐκ Λακε-
δαίμονος· ἐπέστελλε[18] δὲ ὁ Ἀνάξανδρος φυγήν τε αὐτῷ
τὴν πρότερον ἀπὸ τῆς μεγάλης τάφρου φάμενος οὐκ ἀνό-
νητον ἐκ[19] Λακεδαιμονίων γενέσθαι, προσέσεσθαι δέ οἱ
χάριν καὶ τῶν ἐν τῷ παρόντι μηνυμάτων.* (4) *Ὡς δὲ* 7
*ἀπηγγέλθη[20] ταῦτα ἐς ἅπαντας, αὐτοί τε τὸν Ἀριστοκρά-
την ἔβαλλον οἱ Ἀρκάδες καὶ τοῖς Μεσσηνίοις διεκελεύοντο·
οἱ δὲ ἐς τὸν Ἀριστομένην ἀπέβλεπον, καὶ ὁ μὲν ἐς τὴν γῆν[21]*

dicillis *omnia accurate* perscripsisset, quae cogitaret Aristomenes, cum iis codicillis servum, cuius maxime benevolentia confidebat, Spartam ad Anaxandrum misit. Eum servum, dum Lacedaemone reverteretur, speculati Arcadum nonnulli, (quum alias *de republica* dissidere ab Aristocrate soliti, tum eo maxime tempore minimum illi fidei habentes) interceptum in concilium Arcadum producunt. Ibi quae ad Aristocratis epistolam rescripta fuerant, frequenti conventu recitata. Memorabat Anaxander, tam fugam a Magna Fossa Aristocrati a Spartanis pecuniam lucrumque attulisse, quam praemium indicio recenti adfuturum. (4) Re in publicum prolata Arcades in Aristocratem continuo lapides iecere, idemque ut facerent, Messenios cohortabantur. At illi Aristomenem intuebantur: is vero humi defixis oculis collacri-

Ag. βιβλίον (s. —ίον) Vb. „ἐπιθεὶς τῷ τῶν οἰκετῶν; j'ai ajouté τῷ qui m'a paru nécessaire pour le sens.“ C; at non inseruit.

15. παρὰ MRAgPdVabLabAFCS; πρὸς XK ex em. Xyl. BPc? tum ἀλέξανδρον LbMR, ad marg. R. ἀνάξανδρον. Tum ἀπέστειλεν Va.

16. πρότερον ὄντες Porson. Mox δ' ἔτι AXKFPdVabMLab; δὲ ἔτι Ag. δέ τι CSB Schneider. Tum ὑπόπτως Pors.

17. τε e Pd recepimus. mox ἐπάγουσιν La. ἀνταπεσταλμένα AXKF Vab; ἀντεπεσταλμένα CSBPcdAg Lb; idem voluerunt F et Schaefer ad Lamb. B. p. 93. ἀντεπισταλμένα M; ἀπεσταλμένα La.

18. ἐπέστελλεν AXKFVbAg. ἐπέστελλε CSBPcdLa. ἐπέβαλλε Lb. δὲ B e coni. Sylb. Pd. τε Edd. rell. LabAgPcVabM; ὁ ἀλέξανδρος Lb, marg. La, MRVb: ad marg. R. ἀνά ξανδρος. Mox τὸν (an τὸ?) πρότερον Porson.

19. ἐκ om. PdAg. προσέσθαι Va. προσέσται VbLa. μηνιμάτων La.

20. ἐπηγγέλθη MVa. ἔβαλον La. Mox καὶ τοῖς Μεσσ. — οἱ Ἀρκάδες om. Va, sed adscriptum est margini superiori. Tum ἀριστομένη M.

21. γῆν om. M (sec. exc. nostra

ἀφορῶν ἔκλαιε· τὸν δὲ Ἀριστοκράτην οἱ Ἀρκάδες καταλιθώσαντες τὸν μὲν τῶν ὅρων ἐκτὸς ἐκβάλλουσιν ἄταφον, στήλην δὲ ἀνέθεσαν ἐς τὸ τέμενος τοῦ Λυκαίου[22] λέγουσαν·

Πάντως[23] ὁ χρόνος εὗρε δίκην ἀδίκῳ βασιλῆϊ,
Εὗρε δὲ Μεσσήνης σὺν Διῒ τὸν προδότην
Ῥηϊδίως. χαλεπὸν δὲ λαθεῖν θεὸν ἄνδρ'[24] ἐπίορκον.
Χαῖρε Ζεῦ βασιλεῦ, καὶ σάου Ἀρκαδίαν.

CAPUT XXIII.

Messeniorum superatorum alii in Hilotarum numerum referuntur, alii Cyllenen se recipiunt, et coloniae deducendae consilium capiunt — de tempore secundi belli Messenici finiti — Anaxilas, Rhegii in Italia tyrannus, Messenios arcessit et in Siciliam traducit — Messenii cum Rheginis Zanclaeos superant, et cum his iuncti urbem Zanclen incolunt, quam Messenen appellant — de Hercule Manticlo.

Τῶν δὲ Μεσσηνίων ὁπόσοι περὶ τὴν Εἶραν ἢ καὶ ἑτέρωθί που τῆς Μεσσηνίας ἐγκατελήφθησαν,[1] τούτους μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι προσένειμαν ἐς τὸ Εἱλωτικόν· Πύλιοι δὲ

mabat. Arcades obrutum lapidibus Aristocratem insepultum extra fines abiecere: columellam autem in Lycaei fano erexerunt, *in eius rei memoriam*, his versibus incisis:

Ulta dies facile est dextro Iove longa tyrannum,
Messenen qui olim prodiderat miseram.
Difficile est hominem periurum fallere divos.
Tu salve, et serva Iuppiter Arcadiam.

Cap. XXIII. Messeniorum quotcunque aut ad Iran aut quocunque alio loco deprehensi sunt, eos Lacedaemonii in publicorum servitiorum numerum (*Hilotas ipsi vocant*) conscri-

γῆν habet). tum ἔκλαιεν VbMAgLa. ἀριστοκράτη M.

22. λυκίου Va. Sic etiam appellat Polyb. IV, 33, 2.

23. πάντος Ag. mox βασιλεῖ M; βασιλῆ VbLa. Tum *Μεσσήνη* Polyb. d. l.

24. ἄνδρα LabMVab; mox ζεῦς βασιλεῦς (sic) Vb. tum σῶζε VabMRLb; ad marg. R. ἄλλ. σάε. σῶε PcdAg; σάω Polyb. l. d. σάωζε La.

Cap. XXIII. 1. ἐγκατελήφθησαν BPcdAgLab; ἐγκατελείφθ. rell. tum λακωνικὸν Va, p. corr. εἱλωτικόν. mox καὶ ναυσὶν MPcAgVa Lb. τῆς ἥρας ἀπ. ἐς κυλήνην La.

καὶ Μοθωναῖοι καὶ ὅσοι τὰ παραθαλάσσια ᾤκουν, ναυσὶν
ὑπὸ τὴν ἅλωσιν τῆς Εἴρας ἀπαίρουσιν ἐς Κυλλήνην τὸ
ἐπίνειον τὸ Ἠλείων. ἐκεῖθεν δὲ παρὰ τοὺς ἐν Ἀρκαδίᾳ
Μεσσηνίους ἀπέστελλον,[2] ἐθέλοντες κοινῷ στόλῳ χώραν
ἔνθα οἰκήσουσιν ἀναζητεῖν, καὶ Ἀριστομένην ἐκέλευον ἡγεῖ-
σθαί σφισιν ἐς ἀποικίαν. ὁ δὲ αὐτὸς μὲν ἕως ἂν περιῇ[3] 2
πολεμήσειν Λακεδαιμονίοις ἔφασκεν, ἐπίστασθαι δὲ ἀκρι-
βῶς ὡς ἀεί τι ἀναφύσεται τῇ Σπάρτῃ δι᾽ αὐτοῦ κακόν·
ἐκείνοις[4] δὲ Γόργον καὶ Μάντικλον ἔδωκεν ἡγεμόνας. ὁ δὲ
Εὐεργετίδας ἐς μὲν τὸ Λύκαιον σὺν τοῖς ἄλλοις Μεσση-
νίοις καὶ αὐτὸς ἀπεχώρησεν· ἐκεῖθεν δέ, ὡς ἑώρα τὸ βού-
λευμα διαπεπτωκὸς τῷ Ἀριστομένει τὸ ἐς τὴν κατάληψιν
τῆς Σπάρτης, ἀναπείσας τῶν Μεσσηνίων ὡς πεντήκοντα
ἐπάνεισιν ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐς τὴν Εἴραν καὶ ἐντυ- 3
χὼν διαρπάζουσιν ἔτι[5] τὰ ἐπινίκια πένθος σφίσιν ἐποίη-
σεν. καὶ τὸν μὲν ἐνταῦθα ἐπιλαμβάνει τὸ χρεών, Ἀριστο-
μένης δὲ ὡς τοὺς ἡγεμόνας τοῖς Μεσσηνίοις[6] ἐπέταξεν ἐς

pserunt. Pylii et Mothonaei et ceteri e Messenico nomine, maris accolae, expugnata Ira classibus se Cyllenen (quod Eleorum navale fuit) receperunt: atque inde ad eos, qui in Arcadiam profugerant, contendere, quo communi classe et consilio novas sibi terras ac sedes quaererent: ac coloniae quidem deducendae auctorem et ducem cuncti Aristomenem poscebant. At ille, quamdiu vitae compos esset, bellaturum se cum Lacedaemoniis affirmavit: neque vero dubitare, quin opera sua Spartae novi semper aliquid mali creari posset: illis Gorgum et Manticlum duces dedit. Euergetidas cum reliqua Messeniorum manu ipse etiam ad Lycaeum venit. Ibi quum Aristomenis consilium de Sparta opprimenda fluxum atque irritum fuisse comperisset, assumtis ad L sociis ex omni agmine retro ad Iran duxit; ubi quos praedae reliquias persequentes offendit, malemulctavit: quumque laetos ipsorum super victoria triumphos in flebilem luctum convertisset, postremo super hostium strage occubuit. Aristomenes Messeniis ad duces suos Cyllenen convo-

2. ἀπέστελλον, expuncto altero λ. Vb. Deinceps οἰκίσουσιν La; οἰκήσουσι M. ἀριστομένη id.

3. περιῇν Vb. Post ἐπίστασθαι om. δὲ Va.

4. ἐκείνου M (ἐκείνους sec. exc. nostra) Va; γόνγον M; γοργὸν καὶ μάντοκλον La. εὐεργέτιδας id. λυκαῖον Lb. καὶ ἐντυχὸν La. διαρπάζουσι M.

5. ἔτι τὰ — χρεὼν om. M. τὰ ἐπινίκια — χρεών om. Va. mox ἐποίησε CS. ἐπιλαμβάνη La.

6. τοῖς Μεσσηνίοις [ἔδωκεν,] ἐπέταξεν ἐς Κυλλήνην [ἰέναι] ὅστις C. Sed ἐπιτάττειν τινὶ ὥς τινα breviter

Κυλλήνην, ὅστις ἐθέλοι[7] μετέχειν τῆς ἀποικίας. καὶ με-
τέσχον ἅπαντες, πλὴν εἴ γῆράς τινα ἀπεῖργεν ἢ μηδὲ εὐ-
πορῶν ἔτυχεν ἐς τὴν ἀποδημίαν· οὗτοι δὲ αὐτοῦ κατέ-
4 μειναν παρὰ τοῖς Ἀρκάσιν. (2) Ἑάλω δὲ ἡ[8] Εἶρα καὶ ὁ
336 πόλεμος ὁ δεύτερος Λακεδαιμονίων καὶ Μεσσηνίων τέλος
ἔσχεν Ἀθηναίοις ἄρχοντος Αὐτοσθένους, ἔτει πρώτῳ τῆς
ὀγδόης τε καὶ εἰκοστῆς[9] Ὀλυμπιάδος, ἣν ἐνίκα Χίονις
5 Λάκων. Ὡς δὲ ἐς τὴν Κυλλήνην οἱ Μεσσήνιοι συνελέχθη-
σαν, τὸν μὲν παρόντα χειμῶνα ἔδοξεν αὐτοῦ χειμάζειν, καὶ
τὴν ἀγορὰν σφισι[10] καὶ χρήματα οἱ Ἠλεῖοι παρεῖχον· ἅμα
δὲ τῷ ἦρι ἐβουλεύοντο ποῖ χρὴ σταλῆναι. γνῶμαι δὲ ἦσαν,
Γόργου μὲν Ζάκυνθον τὴν ὑπὲρ Κεφαλληνίας καταλα-
βόντας καὶ νησιώτας ἀντὶ ἠπειρωτῶν γενομένους ναυσὶν
ἐς τὰ παραθαλάσσια τῆς Λακωνικῆς ἐπιπλέοντας κακοῦν
τὴν γῆν· Μάντικλος δὲ ἐκέλευε Μεσσήνης μὲν καὶ τοῦ
Λακεδαιμονίων ἔχθους λαβεῖν λήθην, πλεύσαντας δὲ ἐς
Σαρδὼ κτήσασθαι μεγίστην τε[11] νῆσον καὶ εὐδαιμονίᾳ

catis edixit, ut eos in coloniam, quicunque vellent, sequerentur. Dederunt omnes nomen, praeterquam quos aut senectus aut viatici egestas a peregrinatione deterritos in Arcadia detinuit. (2) Ira capta finem habuit Messeniorum et Lacedaemoniorum secundum bellum, gerente Athenis supremum civitatis honorem Autosthene anno primo octavae atque vicesimae Olympiadis, cuius victor extitit Chionis Laco. Quum ad Cyllenen convenissent Messenii, hieme iam imminente, hibernandum eo in loco censuerunt. Pecuniam et annonam Elei praebuere. Vere ineunte, quonam dirigi cursum oporteret, consultare coeperunt. Censebat Gorgus Zacynthum insulam supra Cephalleniam occupandam, unde insulani e continentis terrae incolis facti, maritimis excursionibus oram omnem Laconicam infestam redderent. At Manticlus neque Messenes neque iniuriarum, quas a Spartanis accepissent, memoriam retinendam; verum esse primo quoque tempore in Sardiniam, magnam et copiis omnibus

dici pro ἐπιτάττειν τινὶ ἰέναι ὥς τινα recte observat S. ὑπέταξεν, ν exp. et ἐ superscr., La.

7. ἐθέλει M. (ἐθέλε sec. exc. nostra) VabLab [in Lb οι sup. ει]. τοῖς ἀποικίας Va. mox ἅπαντας, ε sup. α exp., La. ἀπορῶν Ag.

8. ἡ om. Va. mox ἔτει πρώτῳ — Λάκων om. M.

9. ἑκατοστῆς Va. mox ἣ ἐνίκα La. Χιόνις AXKFCLb. συνηλέχθησαν La.

10. σφισιν Ag. Sq. καὶ om. La. ὅποι Porson. Deinceps τὰ κίνθον τὴν ὑπὲρ La. κεφαληνίας VabLa. μάντοκλος δὲ La.

11. τε om. Pd. tum παρὰ ASB PcdAgVabLab; πρὸς XKFCM(?).

πρώτην. (3) Ἐν τοσούτῳ δὲ Ἀναξίλας παρὰ τοὺς Μεσ- 6
σηνίους ἀπέστειλεν ἐς Ἰταλίαν καλῶν. ὁ δὲ Ἀναξίλας ἐτυράννει μὲν Ῥηγίου, τέταρτος δὲ ἀπόγονος ἦν Ἀλκιδαμίδου· μετῴκησε[12] δὲ Ἀλκιδαμίδας ἐκ Μεσσήνης ἐς Ῥήγιον μετὰ τὴν Ἀριστοδήμου τοῦ βασιλέως τελευτὴν καὶ Ἰθώμης τὴν ἅλωσιν. οὗτος οὖν ὁ Ἀναξίλας τοὺς Μεσσηνίους μετεπέμπετο, ἐλθοῦσί τε ἔλεγεν ὡς Ζαγκλαῖοι[13] διάφοροι μέν εἰσιν αὐτῷ, χώραν δὲ εὐδαίμονα καὶ πόλιν ἐν καλῷ τῆς Σικελίας ἔχουσιν, ἃ δὴ σφίσιν ἐθέλειν ἔφη συγκατεργασάμενος[14] δοῦναι. προσεμένων δὲ τὸν λόγον οὕτως Ἀναξίλας διεβίβασεν ἐς Σικελίαν αὐτούς.
Ζάγκλην δὲ τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς κατέλαβον λῃσταί, καὶ ἐν 7
ἐρήμῳ τῇ γῇ τειχίσαντες ὅσον περὶ τὸν λιμένα ὁρμητηρίῳ πρὸς τὰς[15] καταδρομὰς καὶ ἐς τοὺς ἐπίπλους ἐχρῶντο. ἡγεμόνες δὲ ἦσαν αὐτῶν Κραταιμένης Σάμιος καὶ Περιήρης

circumfluentem insulam, transmittendum. (3) Interea Anaxilas ad Messenios misit, qui in Italiam eos accerserent. Rhegii hic tyrannidem, quartus ab Alcidamida, *e cuius erat nepote genitus*, obtinebat. Commigrarat vero a Messene Alcidamidas Rhegium, post Aristodemi regis mortem, Ithome expugnata. Ad Anaxilan itaque eius accersitu venere Messenii: quos ille docuit, perpetuum sibi esse cum Zanclaeis bellum: possidere illos uberem ac luculentum agrum, et urbem valde opportuno Siciliae loco: quod si eorum imperio potiri posset, illud se quamprimum Messeniis traditurum. *Vehementer* quum esset omnibus id consilium probatum, traduxit *hospites et gentiles suos* Anaxilas in Siciliam. Zanclen ab initio praedones tenuere: nam quum ea terrae pars deserta adhuc esset, muro incluserunt quidquid circa portum erat, inaedificato castello, e quo in mare involare possent, et rursum e marinis excursionibus eo se reci-

mox ἀπέστελλεν Lab; ἀπέστειλλεν Pd; ἀπέστελλον M (ἀπέστειλον sec. exc. nostra) Va.

12. μετῴκισε VbLab; mox ἀναξύλας Vb. Praec. ὁ om. La.

13. Ζαγκλαῖοι CSBPcdAg; Ζάγκλιοι AXKFMVabLb; ζάκλιοι La.

14. συγκατεργασαμένοις coni. Sylb. et C, probante S; συγκατερσάμενος Va. mox προσέμενον δὲ Vb. προσεμένων SBPcdMVaAgLa; προσιεμένων rell. etiam Lb, ut videtur. Mox ζάκλην La. ζάγκλην δὲ ἐξαρχῆς Va; in marg. γρ. τὸ μὲν ἐξαρχῆς. tum κατειχίσαντες La.

15. τὰς om. LbMVa. Mox τὰς ἐπίπλους Lb. Pro sq. Σάμιος voluerunt Κυμαῖος Palmer. MS. et in Exerc. p. 389. et C propter Thuc. VI. 4. Περιήρης ἐκ Χαλκ. om. La. Tum κραταμένει VbLa.

ἐκ Χαλκίδος. Περιήρει δὲ ὕστερον καὶ Κραταιμένει καὶ
8 ἄλλους ἐπαγαγέσθαι τῶν Ἑλλήνων ἔδοξεν οἰκήτορας. (4)
Τότε δὲ τοὺς Ζαγκλαίους[16] ὅ τε Ἀναξίλας ναυσὶν ἀντανα-
337 γομένους ἐνίκησε καὶ οἱ Μεσσήνιοι μάχῃ πεζῇ. Ζαγκλαῖοι
δὲ κατὰ γῆν τε ὑπὸ Μεσσηνίων καὶ ναυσὶν ἅμα ἐκ θαλάσ-
σης ὑπὸ Ῥηγίνων πολιορκούμενοι,[17] καὶ ἁλισκομένου σφί-
σιν ἤδη τοῦ τείχους ἐπί τε βωμοὺς θεῶν καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ
καταφεύγουσιν. Ἀναξίλας μὲν οὖν τοῖς Μεσσηνίοις παρε-
κελεύετο τούς τε ἱκετεύοντας[18] Ζαγκλαίων ἀποκτείνειν
καὶ τοὺς λοιποὺς γυναιξὶν ὁμοῦ καὶ παισὶν ἀνδραποδίσα-
9 σθαι· Γόργος δὲ καὶ Μάντικλος παρῃτοῦντο Ἀναξίλαν μὴ
σφᾶς ὑπὸ συγγενῶν ἀνδρῶν πεπονθότας ἀνόσια ὅμοια
αὐτοὺς ἐς ἀνθρώπους Ἕλληνας ἀναγκάσαι δρᾶσαι. μετὰ
δὲ τοῦτο ἤδη τοὺς Ζαγκλαίους ἀνίστασαν ἀπὸ[19] τῶν βω-
μῶν, καὶ ὅρκους δόντες καὶ αὐτοὶ παρ' ἐκείνων λαβόντες
ᾤκησαν ἀμφότεροι κοινῇ· ὄνομα δὲ τῇ πόλει μετέθεσαν
10 Μεσσήνην ἀντὶ Ζάγκλης καλεῖσθαι. (5) Ταῦτα δὲ ἐπὶ
τῆς Ὀλυμπιάδος ἐπράχθη τῆς ἐνάτης[20] καὶ εἰκοστῆς, ἣν

pere. Eorum duces fuere Crataemenes Samius et Chalcidensis Perieres. Ii et alios post e Graecis inquilinos adsciscendos duxerant. (4) Ac tunc quidem Zanclaeos Anaxilas navali, terrestri proelio Messenii fudere: qui quum postea terra marique hinc a Messeniis, illinc a Rheginis obsiderentur, magna iam murorum parte deiecta ad aras ac deorum sedes confugere. Imperabat Anaxilas, ut supplices *nulla religionis verecundia* trucidarentur, reliqui cum uxoribus et liberis sub corona venderentur. At Gorgus et Manticlus deprecantes *facinoris atrocitatem,* Anaxilan rogarunt, ne, quae per summum nefas a cognatis passi essent, cogerentur ipsi adversus Graecos committere. Ab aris igitur excitatis impunitas fuit; fideque ultro citroque data et accepta domicilium et imperium cum victis communicatum; mutato tamen nomine Zanclen Messenen placuit appellari. (5) Haec gesta sunt undetricesima Olympiade, qua iterum vicit

16. *ταγκλαίους* et paullo post *ταγκλαιοῖ* La. tum *ὅτι Ἀναξ.* MLb. *ἀνταγομένους* Lb.

17. *πολυορκούμενοι* omisso sq. *καὶ* Ag. mox *καταφεύγουσιν* BPcd VaAg; *φεύγουσιν* edd. rell. VbM(?) Lab.

18. pro *ἱκετεύοντας* C. coni. *ἡβῶντας*; tum *ζακλαίων* La. Deinceps *ἀναδραποδίσασθαι* Va; *παρηνοῦντο* id. *γοργὸς δὲ καὶ μάντοκλος* La. *Ἀναξίλαν — μετὰ δὲ τοῦτο* om. Ag. *δράσαι* Lb.

19. *ὑπὸ* Vb. Mox *καὶ αὐτοὶ παρετέθεσαν Μεσσ.* Ag, omisso versu interiecto. *ἀντὶ ζάκλης* La.

20. *ἐννάτης* VaLab; tum *τριακοστῆς* voluit Meurs. Lect. Attic. II,

Χίονις Λάκων τὸ δεύτερον ἐνίκα, Μιλτιάδου παρ' [21] Ἀθηναίοις ἄρχοντος. Μάντικλος δὲ καὶ τὸ ἱερὸν Μεσσηνίοις τοῦ Ἡρακλέους ἐποίησε. καὶ ἔστιν ἐκτὸς τείχους ὁ θεὸς ἱδρυμένος, Ἡρακλῆς καλούμενος Μάντικλος, καθάπερ γε [22] καὶ Ἄμμων ἐν Λιβύῃ καὶ ὁ ἐν Βαβυλῶνι Βῆλος, ὁ μὲν ἀπὸ ἀνδρὸς Αἰγυπτίου Βήλου τοῦ Λιβύης ὄνομα ἔσχεν, Ἄμμων δὲ ἀπὸ τοῦ ἱδρυσαμένου [23] ποιμένος. Μεσσηνίοις μὲν οὖν τοῖς φεύγουσιν ἐγεγόνει πέρας τῆς ἄλης.

CAPUT XXIV.

Aristomenes, sorore et filiabus in matrimonium datis, Rhodum concedit et ibi moritur — Messenii inter Hilotas relati deficiunt et in montem Ithomen secedunt — Messeniis certis conditionibus ex Ithome abire iussis Athenienses Naupactum inhabitandam dant.

Ἀριστομένης δὲ ὡς τὴν ἡγεμονίαν ἀπείπατο τῶν ἐς τὴν ἀποικίαν στελλομένων, τὰς θυγατέρας τὴν πρεσβυτάτην καὶ τὴν ἐπὶ ταύτῃ [1] καὶ Ἁγναγόραν τὴν ἀδελφήν, τὴν μὲν [2] Θάρυκι ἐς Φιγαλίαν, Δαμοθοΐδᾳ δὲ Λεπρεάτῃ καὶ Ἡραιεῖ

Chionis Lacon, principatu civitatis apud Athenienses fungente Miltiade. Manticlus Herculis templum novae coloniae erexit. Exstat adhuc extra muros dei fanum, Herculis Manticli vocant, *sumto a conditore nomine.* Qua ratione Ammon in Africa dictus, et Babylone *Iupiter* Belus: hic ab Aegyptio Belo, Libyes filio; ille a pastore, qui templa *Iovi* dedicarunt. Hoc exules Messenii modo errorum finem nacti sunt.

Cap. XXIV. Aristomenes interea quum novae coloniae imperium sibi deferri passus non esset, sororem primum Hagnagoram Tharyci Phigaliensi, duas vero, quas habebat nubiles filias, maiorem natu Damothoidae Lepreatae, minorem He-

23, propter VIII, 39, 2. mox χίονις Ag. κιόνις Vb. χιόνις Lb. ὁ λάκων La.

21. παρὰ AMVbLab. deinceps μάντοκλος La. ἐποίησεν Vb. mox ἐντὸς τείχους legit Amas.

22. καθάπερ γε BPcdAgLb; γε om. edd. rell. MVabLa. tum λυβύῃ Ag. seq. ὁ om. Vb. tum βέλλου — ἔχειν La.

23. ἱδρυσμένου Pd. mox ἄλλης VbAg; ἄλης, ὅ sup. ἄ, M; τοῖς ὅλοις Va, ἄλλοις sup. lin.

Cap. XXIV. 1. ἐπὶ ταύτην Va; ἀναγόραν id.

2. μὲν om. M. mox δαμοθαΐδα MVaLa; ἡραίῃ M. ἡραίει Lb.

Θεοπόμπῳ τὰς θυγατέρας συνῴκισεν· αὐτὸς δὲ ἀφικόμε-
νος ἐς Δελφοὺς ἐχρῆτο τῷ θεῷ· καὶ τὸ μὲν τῷ Ἀριστο-
2 μένει γενόμενον μάντευμα οὐ λέγεται. Δαμαγήτῳ δὲ Ῥο-
δίῳ [3] βασιλεύοντι ἐν Ἰαλυσῷ τότε δὲ ἥκοντι παρὰ τὸν Ἀπόλ-
λωνα καὶ ἐρωτῶντι ὁπόθεν ἀγαγέσθαι χρὴ γυναῖκα, ἔχρη-
338 σεν ἡ Πυθία θυγατέρα ἀνδρὸς τῶν Ἑλλήνων τοῦ ἀρίστου
λαβεῖν. ὁ δὲ (ἦν [4] γὰρ καὶ τρίτη τῷ Ἀριστομένει θυγάτηρ)
γαμεῖ ταύτην, Ἑλλήνων τῶν τότε ἐκεῖνον μακρῷ δή τινι
ἄριστον νομίζων. Ἀριστομένης δὲ ἐς μὲν τὴν Ῥόδον ἀφί-
κετο σὺν τῇ [5] θυγατρί, ἐκεῖθεν δὲ ἔς τε Σάρδεις ἐνενόει
παρὰ Ἄρδυν τὸν Γύγου καὶ ἐς Ἐκβάτανα τὰ Μηδικὰ ἀνα-
3 βῆναι παρὰ τὸν βασιλέα Φραόρτην· [6] ἀλλὰ γὰρ πρότερον
τούτων συνέπεσεν ἀποθανεῖν αὐτῷ νοσήσαντι· οὐ γὰρ
ἔδει συμφορὰν οὐδεμίαν Λακεδαιμονίοις ἔτι ἐξ Ἀριστο-
μένους γενέσθαι. τελευτήσαντι [7] δὲ αὐτῷ Δαμάγητος καὶ
οἱ Ῥόδιοι μνῆμά τε ἐπιφανὲς ἐποίησαν καὶ ἔνεμον ἀπὸ ἐκεί-

raeensi Theopompo matrimonio iunxit. Delphos deinde consulendi causa profectus est: quid acceperit responsi, non traditur. Eodem vero tempore venerat ad oraculum Damagetus Rhodius, Ialysi rex: ei virgo ex adyto respondit sciscitanti, unde esset potissimum uxor ducenda, eius, qui vir esset Graecorum optimus, filiam ut duceret. Reliqua erat Aristomeni tertia filia. Hanc sibi ille legitimis nuptiis coniugem adscivit, patrem ipsius longe esse optimum Graecorum eius aetatis omnium statuens. Et ipse quidem Aristomenes filiam Rhodum ad virum deduxit. Inde quum Sardeis ad Ardyn *Lydorum regem*, Gygae filium, et Ecbatana in Medos ad Phraortem regem transmittere cogitaret, morbo oppressus diem suum extremum obiit. Neque enim oportebat ullam Lacedaemoniis amplius cladem ab Aristomene inferri. Mortuo Rhodii, auctore Damageto, insigne monumentum erexere et exinde honores

3. ῥοδίων MVa. ἰαλυσσῷ VbLa. τόδε δὲ La.

4. ὁ δὲ ἦγεν καὶ τρ. Vb. ὁ δὲ γὰρ ἡ καὶ La. τοῦ ἀρίστου — Ἑλλήνων om. M. ἐλένων Vb. Sq. τῶν om. La.

5. τῇ θυγ. CSBMPcdAgVab; τῇ om. AXKF. mox ἐς τὰς σάρδ. Va; dein παρὰ ACSBMPcdAgVabLab; πρὸς XKF. tum ἄνδυν MVaLb; ἄρδην VbLa; σύγου MLb. γύγου (σ superscr.) (sic) Va; porro ἐσβάτανα id. ῥαβάτανα Lb.

6. ἀφραόρτην A. φαόρτην La. mox νοσήματι MVaLa (in La μα exp. et σαν superscriptum); οὐ δὲ γὰρ M.

7. τελευτὴ δὲ Pd. τελευτίσαντι Vb. ἐπιφανὲς om. La.

νου τιμάς. τὰ μὲν δὴ λεγόμενα ἐς τοὺς Διαγορίδας κα-
λουμένους ἐν Ῥόδῳ, γεγονότας δὲ ἀπὸ Διαγόρου τοῦ
Δαμαγήτου τοῦ Δωριέως[8] τοῦ Δαμαγήτου τε καὶ τῆς[9]
Ἀριστομένους θυγατρὸς, παρῆκα, μὴ οὐ κατὰ καιρὸν δο-
κοίην γράφειν. (2) Λακεδαιμόνιοι δὲ τότε ὡς ἐπεκράτη- 4
σαν τῆς Μεσσηνίας, τὴν μὲν ἄλλην πλὴν τῆς Ἀσιναίων
αὐτοὶ διελάγχανον,[10] Μοθώνην δὲ Ναυπλιεῦσιν ἐδίδοσαν
ἐκπεπτωκόσιν ἐκ Ναυπλίας ἔναγχος ὑπὸ Ἀργείων. Μεσ- 5
σηνίων δὲ τοὺς ἐγκαταληφθέντας ἐν τῇ γῇ, συντελοῦντας
κατὰ ἀνάγκην ἐς τοὺς Εἵλωτας, ἐπέλαβεν[11] ἀπὸ Λακεδαι-
μονίων ὕστερον ἀποστῆναι κατὰ τὴν ἐνάτην Ὀλυμπιάδα
καὶ ἑβδομηκοστὴν, ἣν Κορίνθιος ἐνίκα Ξενοφῶν, Ἀρχι-
δημίδου[12] Ἀθήνησιν ἄρχοντος. ἀπέστησαν δὲ καιρὸν
τοιόνδε εὑρόντες. Λακεδαιμονίων ἄνδρες ἀποθανεῖν ἐπὶ
ἐγκλήματι ὅτῳ δὴ καταγνωσθέντες ἱκέται καταφεύγουσιν

habuerunt. Porro quae memorantur de iis, qui Rhodii appellantur Diagoridae, oriundi illi a Diagora Damageti filio, Doriei nepote, pronepote Damageti et Aristomenis filiae, ea praetermisi, ne intempestiva scribere viderer. (2) Lacedaemonii Messenia potiti agrum omnem, praeter Asinaeorum fines, inter se diviserunt: Mothonen Naupliensibus paulo ante e Nauplia ab Argivis eiectis tradiderunt. At Messenii, qui forte in agro deprehensi sunt, quum in publicorum servitiorum (quos Hilotas appellant) censum pro fortunae suae necessitate venissent, a Lacedaemoniis denuo defecerunt, septuagesima nona ferme Olympiade, qua Corinthius Xenophon vicit, principatu Athenis fungente Archimede. Defectionis opportunitatem huiusmodi nacti sunt. Lacedaemoniorum nonnulli ob noxam nescio quam capitis damnati, supplices ad Taenarum confugerunt. Eos Ephori

8. *Δωριέως* CSB ex em. Camerarii, *PcdAg. *Δωρέως* AXKFVb Lab. Silent MVa. Correxit etiam Palmer. MS.

9. *τοῦ* La. *ἀριστομένης* AgPd, in Pd *ου* super *η*; mox *γράφην* La.

10. *δὲ ἐλάγχανον* La. *μεθώνην* Va. tum *ἐδίδωσαν* AgVb. mox *ἐγκαταληφθέντας* B e coni., Ag (super *η* in Ag *ει*) La; *ἐγκαταλειφθέντας* Edd. ante B, PcdMVaLb. In Vb lectio est ambigua, quum distincte legi nequeat utrum *ἐγκαταληφθέντας* an *ἐγκαταλεφθέντας* (sic) habeat.

11. *ἐπέλαυεν* Ag. *ὑπὸ λακ.* La. *ἐννάτην* LbVab; mox *ἑβδομηκοστὴν* Smai. B ex em. Palmerii, Meursii de Archont. Athen. II, 15. *εἰκοστὴν* AXKFCSmin. Codd. „Repone *καὶ ἑβδομηκοστὴν* ex Euseb. et Diod. p. 278. Pind. Schol. Ol. 13." *Palmer. MS.* „*ἑβδομηκοστὴν* Petav. de Doctr. Temp. XIII. ad Olymp. XXVII. a. 2. atque ita revera scripsisse Pausaniam facile patet, si conferas p. 337 v. 18." *Hemsterh. MS.*

12. *Ἀρχιδημίδου* CS ex em. Palmerii. *Ἀρχιμήδους* AXKFB Codd.

ἐς Ταίναρον· ἐντεῦθεν δὲ ἡ ἀρχὴ τῶν ἐφόρων[13] ἀπὸ
6 τοῦ βωμοῦ σφᾶς ἀποσπάσασα ἀπέκτεινε. Σπαρτιάταις[14]
δὲ ἐν οὐδενὶ λόγῳ θεμένοις τοὺς ἱκέτας ἀπήντησεν ἐκ Πο-
σειδῶνος μήνιμα, καί σφισιν ἐς ἔδαφος τὴν πόλιν πᾶσαν
339 κατέβαλεν ὁ θεός. ἐπὶ δὲ τῇ συμφορᾷ ταύτῃ καὶ τῶν Εἱ-
λώτων ὅσοι Μεσσήνιοι τὸ ἀρχαῖον ἦσαν, ἐς τὸ ὄρος τὴν
Ἰθώμην ἀπέστησαν. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἄλλα τε μετεπέμ-
ποντο[15] συμμαχικὰ ἐπ' αὐτοὺς καὶ Κίμωνα τὸν Μιλτιάδου
πρόξενόν σφισιν ὄντα καὶ Ἀθηναίων δύναμιν. ἀφικομέ-
νους δὲ τοὺς Ἀθηναίους ὑποπτεῦσαι δοκοῦσιν ὡς τάχα
νεωτερίσοντας[16] καὶ ὑπὸ τῆς ὑποψίας ἀποπέμψασθαι μετ'
7 οὐ πολὺ ἐξ Ἰθώμης. (3) Ἀθηναῖοι δὲ τὴν ἐς αὐτοὺς τῶν
Λακεδαιμονίων ὑπόνοιαν συνέντες Ἀργείοις τε φίλοι δι'
αὐτὸ ἐγένοντο,[17] καὶ Μεσσηνίων τοῖς ἐν Ἰθώμῃ πολιορ-
κουμένοις ἐκπεσοῦσιν ὑποσπόνδοις ἔδοσαν Ναύπακτον
ἀφελόμενοι Λοκροὺς τοὺς πρὸς Αἰτωλίᾳ καλουμένους
Ὀζόλας. τοῖς δὲ Μεσσηνίοις παρέσχεν ἀπελθεῖν ἐξ Ἰθώ-
μης τοῦ τε χωρίου τὸ ἐχυρὸν[18], καὶ ἅμα Λακεδαιμονίοις

ab ara abstractos interfici iusserunt. Hoc piaculum violatorum in templo Neptuni supplicum, eversa funditus urbe, ex ira eiusdem numinis luerunt Spartani. Eius calamitatis tempore inter Hilotas (*sic enim publicae operae, et agreste castellanorum genus nuncupabantur*) veterum Messeniorum reliquiae in Ithomen montem secessere. Adversus eos Lacedaemonii omnia sociorum auxilia, et cum Atheniensium copiis Miltiadae filium Cimonem, publice sibi amicum et hospitem, accierunt. Sed quum in suspicionem rerum novarum venissent Athenienses, eos ab Ithome Spartani avocarunt. (3) At illi, ubi fidem sibi non haberi senserunt, cum Argivis amicitia conciliata Messeniis iis, qui in Ithomes obsidione certis foederis conditionibus dimissi fuerant, Naupactum Locris, qui ad Aetoliam Ozolae nominantur, ademptam, dederunt incolendam. Saluti fuit Messeniis loci natura. Praemoniti praeterea fuerant Lacedaemonii Delphici Apollinis

13. *εὐφόρων* PdAg.

14. *σπαρτιάται* M. *σπαρτιάτες* La. *θέμενος* MVaLb; tum *μήνιμα* M; *υ* sup. *ι*. Mox *κατέβαλλεν* M.

15. *μετέπεμπον τὸ συμμ.* Vb.

16. *νεωτερίσαντας* VaLb; tum *ὑπὸ* CSBM; *ἀπὸ* AXKFVbAgPcd VabLab.

17. *ἐγένοντο* bis habet M; *μεσσηνίοις* La. mox *ὑποσπόνδους* in Va esse videtur. tum *ἔδωσαν* Vab. mox *ὀζέλας* Ag.

18. *ὀχυρὸν* Va; mox *σφίσιν* M. Sq. *δίκην* om. MVa.

προεῖπεν ἡ Πυθία ἦ μὴν εἶναί σφισι δίκην ἁμαρτοῦσιν ἐς τοῦ Διὸς τοῦ Ἰθωμάτα τὸν ἱκέτην. ὑπόσπονδοι μὲν [19] ἐκ Πελοποννήσου τούτων εἵνεκα ἀφείθησαν.

CAPUT XXV.

Messenii Naupactum incolentes Oeniadis in Acarnania bellum inferunt, eorumque urbem capiunt — proximo anno Acarnanes omnes aggrediuntur Messenios, qui Oeniadis sunt — Messenii proelium committunt cum Acarnanibus — obsidentur et urbe relicta Naupactum se recipiunt.

Ἐπεὶ δὲ ἔσχον [1] τὴν Ναύπακτον, οὐκ ἀπέχρη πόλιν τε αὐτοῖς καὶ χώραν εἰληφέναι παρ᾽ [2] Ἀθηναίων, ἀλλὰ σφᾶς πόθος εἶχεν ἰσχυρὸς χερσὶ ταῖς αὑτῶν φανῆναι λόγου τι κεκτημένους ἄξιον. καὶ (ἠπίσταντο γὰρ Οἰνιάδας Ἀκαρνάνων γῆν τε ἔχοντας ἀγαθὴν καὶ Ἀθηναίοις διαφόρους τὸν πάντα ὄντας χρόνον) στρατεύουσιν ἐπ᾽ αὐτούς. ὄντες δὲ [3] ἀριθμῷ μὲν οὐ πλείους ἀρετῇ δὲ καὶ πολὺ ἀμείνονες ὄντες τῇ σφετέρᾳ νικῶσι καὶ ἐπολιόρκουν κατακεκλεισμένους ἐς τὸ τεῖχος. τὸ δὲ ἐντεῦθεν, οὐ γάρ τι τῶν τοῖς ἀνθρώποις 2
εὑρημένων [4] ἐς πολιορκίαν οἱ Μεσσήνιοι παρίεσαν, ἀλλὰ

oraculo, piaculum grave admissuros, si Iovis Ithomatae supplices violassent. Sub certis itaque conditionibus e Peloponneso dimissi sunt.

Cap. XXV. Neque vero accepta ab Atheniensibus Naupacto eique urbi circumiecto agro quieverunt. Vehemens enim incessit cupido cum imperio gloriam augendi. Quare quum Oeneadas compertum haberent (Acarnanum gentem) opimum agrum possidere, hostes vero sempiternos Atheniensium esse, infesto eos exercitu adorti sunt. Numero erant hosti pares, virtute multo superiores. Obvios primum acie fundunt, mox intra moenia compulsos circumsident. Ibi nihil, quod ad urbes ob-

19. „Pro μὲν exspectes μὲν οὖν.“ S.

Cap. XXV. 1. ἔσχε — ἀπόχρη — αὐτοῦ Va.

2. παρὰ LabPdVab. mox χερσί τε γὰρ αὐτῶν La. αὐτῶν B; αὑτῶν edd. rell. Lb. Deinde ἠπίστατο Va.

3. δὲ om. La. ἀμείνονες ὄντες AXKFBLa. ὄντες om. CSPors. ἀμείνονας ὄντας MPcdLbAgVa. ἀμύνωνες (o sup. ω) ὄντες Vb. mox νικῶσιν PdVa; κατακεκλυσμένους Vb.

4. ἀνευρημένων (ἀν expunct.) Va. εὐρυμένων La. περίεσαν MVaLab;

καὶ κλίμακας προστιθέντες ἐπειρῶντο ὑπερβαίνειν ἐς τὴν
πόλιν καὶ ὑπώρυσσον κάτωθεν τὸ τεῖχος, μηχανήματά τε
ὁποῖα ἐνῆν δι᾽ ὀλίγου[5] παρασκευάσασθαι προσαγαγόντες
ἀεί τι ἤρειπον. δείσαντες δὲ οἱ ἔνδον μὴ ἁλούσης τῆς
πόλεως αὐτοί τε ἀπόλωνται[6] καὶ αἱ γυναῖκές σφισι καὶ
οἱ παῖδες ἐξανδραποδισθῶσιν, εἵλοντο ἀπελθεῖν ὑπόσπον-
3 δοι. καὶ ἐνιαυτὸν μὲν μάλιστα οἱ Μεσσήνιοι κατέσχον τὴν
340 πόλιν καὶ ἐνέμοντο τὴν χώραν. (2) Τῷ δὲ ἔτει τῷ ὑστέ-
ρῳ[7] δύναμιν οἱ Ἀκαρνᾶνες ἀπὸ πασῶν συλλέξαντες τῶν
πόλεων ἐβουλεύοντο ἐπὶ τὴν Ναύπακτον στρατεύειν. καὶ
τοῦτο μὲν ἀπέδοξεν αὐτοῖς, τήν τε πορείαν ὁρῶσιν, ὅτι
ἔσεσθαι δι᾽ Αἰτωλῶν ἔμελλε πολεμίων αἰεί ποτε ὄντων,
καὶ ἅμα τοὺς Ναυπακτίους κεκτῆσθαί[8] τι ναυτικὸν ὑπώ-
πτευον, ὥσπερ γε καὶ εἶχον· ἐπικρατούντων δὲ ἐκείνων
τῆς θαλάσσης οὐκ ἐνεῖναι[9] κατεργάσασθαι μέγα οὐδὲν

sidendas homines excogitarint, omissum: scalae admotae, muri ab ima parte subfossi: adhibitae machinae omnes, quae pro re ac tempore fabricari potuerunt. Deiecta itaque muri parte, veriti oppidani, ne, si per vim urbs caperetur, ipsi occiderentur, uxores et liberi sub corona venirent, icto foedere urbem reliquere: qua et agro simul toto Messenii annum unum potiti sunt. (2) Sequenti dehinc anno Acarnanes contractis omnibus ex urbibus copiis ad Naupactum oppugnandam primum copias ducere in animo habuerunt. Verum id postea consilii repudiarunt, quod iter sibi faciendum per Aetolos videbant, quibuscum assiduas exercebant inimicitias. Praeterea Naupactiis, id quod res erat, in promptu classem esse suspicabantur: pedestribus vero duntaxat copiis non satis fore se armatos videbant contra eos, qui maritimas etiam opes haberent.

περίαισαν (α sup. ε et ε sup. αι) Vb. mox βαίνειν Va; tum ὑπὸ ὄρυσσον idem, e corr., ut videtur, ex ἀπό. Post τὸ τεῖχος La repetit τὸ δὲ ἐντεῦθεν, οὐ γάρ τι τῶν ἐν ἀνοῖς, sed expuncta.

5. δὲ ὀλ. Lb. ὀλίγους Pd; mox προςαγαγόντας Va. tum ἤρειπον CB e coni. Sylb. ἤριπον AXKFS PcdAgLbMVab, quod exemplis defendit S. ad III, 7. fin. ἤπιρον, ρ super π, La.

6. ἀπόλλωνται Vb. ἀπώλονται Va.

7. ἑτέρῳ Pc. mox ἐβουλεύατο Va. deinde πορίαν Vb. δι᾽ ἐτωλῶν La; tum ἀεί Vab.

8. κρατῆσθαι MVa. κεκρατῆσθαι VbR. ad marg. ἄλλ. κεκτῆσθαι R. mox ὑπόπτευον AgPdVabLa.

9. ἐνῆναι PdAgVbLa. mox μέγα, οὐδὲ AXKFPcdAgVabMLab. οὐδὲν εἶναι κατεργ. Porson. μέγα οὐδὲν CSB.

στρατῷ πεζῷ. μετεβουλεύετο[10] δὲ δή σφισι, καὶ αὐτίκα 4
ἐπὶ Μεσσηνίους τρέπονται τοὺς ἐν Οἰνιάδαις. καὶ οἱ μὲν
ὡς πολιορκήσοντες[11] παρεσκευάζοντο· οὐ γάρ ποτε ὑπε-
λάμβανον ἄνδρας οὕτως ὀλίγους ἐς τοσοῦτον ἀπονοίας
ἥξειν ὡς μαχέσασθαι πρὸς τὴν Ἀκαρνάνων ἁπάντων στρα-
τιάν. οἱ δὲ Μεσσήνιοι προητοιμασμένοι[12] μὲν καὶ σῖτον καὶ
τὰ ἄλλα ἦσαν ὁπόσα εἰκὸς ἦν, πολιορκίας πειράσεσθαι
μακροτέρας ἐλπίζοντες· παρίστατο δέ σφισι πρὸ τῆς μελ- 5
λούσης πολιορκίας ἀγῶνα ἐκ τοῦ φανεροῦ ποιήσασθαι, μηδὲ
ὄντας Μεσσηνίους, οἳ μηδὲ Λακεδαιμονίων ἀνδρίᾳ τύχῃ
δὲ ἡλαττώθησαν, καταπεπλῆχθαι τὸν ἥκοντα ὄχλον ἐξ
Ἀκαρνανίας. τό τε Ἀθηναίων ἐν Μαραθῶνι ἔργον ἀνεμι-
μνήσκοντο, ὡς μυριάδες τριάκοντα ἐφθάρησαν τῶν Μή-
δων ὑπὸ ἀνδρῶν οὐδὲ ἐς μυρίους ἀριθμόν. (3) Καθί- 6
σταντό τε δὴ τοῖς Ἀκαρνᾶσιν ἐς ἀγῶνα, καὶ ὁ τρόπος
λέγεται τῆς μάχης γενέσθαι τοιόσδε. οἱ μέν, ἅτε πλήθει

Mutato itaque consilio, omnem belli impetum in Messenios, qui in Oeniadis erant, convertere. Ad oppidum igitur obsidendum omnia comparabant, quod adduci non poterant, tantam hostium paucitatem contra universam Acarnanum gentem aequo Marte bellaturam. Ipsi quoque Messenii, etsi frumenta, et alia, quae ad longiorem obsidionem sustinendam usui forent, contraxerant, decreverunt non exspectata obsidione iusto proelio belli fortunam experiri. Neque enim decere se arbitrabantur, qui Messenii essent, neque virtuti sed fortunae Lacedaemoniorum succubuissent, Acarnanicae turbae tumultu terreri. Memoria repetebant Atheniensium in Marathonicis campis strenuum facinus, qui trecenta Persarum millia deleverant, decem ipsi millibus pauciores. (3) Acie itaque cum Acarnanibus decernendum duxerunt. Pugnam memoriae proditum hoc commissam

10. μεβουλεύετο M, ἐβουλεύετο Va; sq. δὲ om. Va; δὴ in Va insertum est sup. lin. μεταβεβούλευτο τε δὴ vult B. mox σφισιν αὐτίκα Pcd AgVabLab. τρέπονται καὶ τοὺς ἐνοινιάδες Vb.

11. πολιορκήσαντες, ο super α, Pd; πολιορκίσοντες La; πολυορκίσοντες, η super ι, Vb. tum ἐς τοσούτω Va. ἐς τοσοῦτο Lb.

12. προετιμασμένοι Ag. προητιμασμένοι PdVa; in Va ῑ p. corr. ex ō. tum σίτον Va. Mox πολιορκείας Vb. πειράσασθαι VbLa. Tum μὴ δὲ ὄντας et οἱ μὴ δὲ Va. ἐλαττώθ. La. deinde τὸν ἄνδρα ἥκοντα, expunct. ἄνδρα, Va. ἀνεμημνήσκοντο Vb, ἀνεμιμνήκοντο Va. Denique τὸν ἀριθμὸν Pd. καθίσταντο τότε δὴ M.

προέχοντες πολὺ, οὐ χαλεπῶς περιέβαλλον [13] τοὺς Μεσ-
σηνίους, πλὴν ὅσον αἱ πύλαι τε ἀπεῖργον κατὰ νώτου τοῖς
Μεσσηνίοις γιγνόμεναι καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς σφε-
τέροις προθύμως ἀμύνοντες· ταύτῃ μὲν δὴ μὴ περισχε-
θῆναι σφᾶς ἐκώλυε· τὰ δὲ πλευρὰ ἀμφότερα ἐκυκλώσαντο
7 αὐτῶν οἱ Ἀκαρνᾶνες καὶ ἐσηκόντιζον πανταχόθεν. οἱ δὲ
Μεσσήνιοι συνεστραμμένοι [14] μετ' ἀλλήλων, ὁπότε ἀθρόοι
τοῖς Ἀκαρνᾶσιν ἐμπέσοιεν, ἐτάρασσον μὲν τοὺς κατὰ ταὐτὸ
ἑστηκότας καὶ ἐφόνευόν τε αὐτῶν καὶ ἐτίτρωσκον πολλούς,
τελέαν δὲ οὐκ ἐδύναντο [15] ἐργάσασθαι φυγήν· ὅπου γὰρ
341 τῆς τάξεως αἴσθοιντό τι οἱ Ἀκαρνᾶνες τῆς αὐτῶν ὑπὸ τῶν
Μεσσηνίων διασπώμενον, κατὰ τοῦτο ἀμύνοντες τοῖς
βιαζομένοις αὐτῶν ἀνεῖργον τοὺς Μεσσηνίους ἐπικρατοῦν-
8 τες τῷ πλήθει. οἱ δὲ ὁπότε ἀνακοπεῖεν, κατ' ἄλλο αὖθις
πειρώμενοι διακόψαι τὴν Ἀκαρνάνων φάλαγγα τὸ αὐτὸ ἂν
ἔπασχον· ὅτῳ μὲν προσβάλλοιεν, [16] διέσειόν τε καὶ τροπὴν
ἐπὶ βραχὺ ἐποίουν, ἐπιῤῥεόντων δὲ αὖθις κατὰ τοῦτο
σπουδῇ τῶν Ἀκαρνάνων ἀπετρέποντο ἄκοντες. (4) Γενο-

modo. Quum essent hominum multitudine longo intervallo superiores Acarnanes, Messenios ex omni fere parte, praeterquam tergum, qua portis obverterant quaque de muris oppidani hostem arcebant, cinxerant. Frontem itaque et latera missilibus acriter urgebant. At Messenii in quam partem conversi incubuissent, hos caedentes, illos vulnerantes, hostium agmen turbabant. Perrumpere et in fugam hostem vertere idcirco non potuerunt, quod qua parte Acarnanes laxari manipulos videbant, concursu facto locum occupabant. Quod si repulsi Messenii alio impressionem fecissent, itidem reiecti nihilo plus proficiebant. Praesto enim erant, qui suis opem ferentes penetrare hostem coarctata acie non paterentur. Eo fiebat, ut ad breve spatium loco Acarnanes pellerentur, Messenii vero irruente multitudine concedere cogerentur. (4) Anceps fuit usque ad extremum diei proelium.

13. περιέβαλον BMAgLbVa; περιέβαλλον Edd. ante B, PcdLa; silet Vb. mox post πύλαι Pd. om. τε.

14. συνεστραμένοι Vb. Deinceps ἐμπέσειεν LaAgMVb; συμπέσοιεν ἐταράσσοντο Va. mox κατ' αὐτὸ Pd

15. ἠδύναντο Va. mox τι post αἴσθοιντο om. La. τῆς ἑαυτῶν La. Sqq. τοῖς βιαζομένοις — ἐπικρατοῦντες om. Pd. βιαζ. αὑτῶν B. αὐτῶν edd. rell. Lab.

16. προςβάλοιεν Vab; προβάλλοιεν La. ἐπιῤῥεόντων CSmai.BPcd MAgLabVab Amas. περιῤῥεόντων Edd. rell.

μένου[17] δὲ ἰσοῤῥόπου τοῦ ἀγῶνος ἄχρι ἑσπέρας καὶ Ἀκαρνᾶσιν ὑπὸ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἐπελθούσης δυνάμεως ἀπὸ τῶν πόλεων, οὕτω τοῖς Μεσσηνίοις περιειστήκει[18] πολιορκία. καὶ ἁλῶναι μὲν κατὰ κράτος τὸ τεῖχος ἢ 9 ὑπερβάντων τῶν Ἀκαρνάνων ἢ καὶ ἀπολιπεῖν βιασθεῖσιν αὐτοῖς τὴν φρουρὰν δέος ἦν οὐδέν· τὰ δὲ ἐπιτήδειά σφισι πάντα ὁμοίως[19] ὀγδόῳ μηνὶ ἐξανήλωτο. ἐς μὲν [δὴ] τοὺς Ἀκαρνᾶνας ἐχρῶντο ἀπὸ τοῦ τείχους χλευασίᾳ, μὴ σφᾶς τὰ σιτία προδοῦναί ποτε ἂν μηδὲ ἐς ἔτος[20] δέκατον πολιορκουμένους· αὐτοὶ δὲ περὶ ὕπνον 10 πρῶτον ἐξελθόντες ἐκ τῶν Οἰνιαδῶν, καὶ[21] γενομένης τοῦ δρασμοῦ σφῶν τοῖς Ἀκαρνᾶσιν αἰσθήσεως ἐς μάχην ἀναγκασθέντες ἀφικέσθαι περὶ τριακοσίους μὲν ἀποβάλλουσι καὶ πλείονας ἔτι αὐτοὶ τῶν ἐναντίων κατεργάζονται, τὸ δὲ πολὺ αὐτῶν διεκπίπτουσι διὰ τῶν Ἀκαρνάνων, καὶ ἐπιλαμβανόμενοι τῆς Αἰτωλῶν ἐχόντων σφίσιν ἐπιτηδείως ἐς τὴν Ναύπακτον ἀνασώζονται.

Nocte ea, quae consecuta est, quum a proximis urbibus supplementum Acarnanibus missum esset, recipientibus se intra moenia Messeniis, ad obsidionem res deducta. Ac nihil illi quidem metuebant, ne aut hoste muros transcendente aut a suis deserta statione urbs vi expugnaretur: illud calamitati fuit, quod intra mensem octavum omnis commeatuum copia exhausta fuerat. De muris tamen hostem illudentes, ne si in decimum quidem annum obsidio traheretur, defutura sibi cibaria iactabant. Iam vero sub primae quietis tempus clam Oeniadarum portis egressi hostem tamen fallere non potuerunt. Quare conserere iterum manus coacti circiter trecentos de suo agmine amisere, maiorem ipsi hostium numerum ceciderunt. Mox via sibi per medios Acarnanas facta per Aetolos, quorum amicitia confidebant, Naupactum se recepere.

17. γεννομένου δὲ εἰσοῤῥόπου ἀγῶνος Vb. mox ἄχρι SBPcdAgM VabLa. ἄχρις AXKFCLb.

18. περιεστήκει AgPdLa; mox κατὰ τάχος Va p. corr. Sq. ἢ om. La.

19. ὁμοίως delevit C, paullo post autem ἐχρῶντο ὁμοίως ἀπὸ edidit. Mox δὴ om. BMPcdAgVaLbR (R addit ad marg.); uncis sepsimus. ποτ᾽ ἂν La.

20. ἐς τὸ ἔτος τὸ δέκατον Porson. ἐς ἔτος δέκατον BPcdAgVbLb; ἐς τὸ ἔτος δέκ. Edd. rell. MVaLa. Mox Οἰνιαδῶν Sylb. CSBAgPcd. Οἰνιάδων AXKFLab.

21. καί, quod post αἰσθήσεως habent Edd. Codd., h. l. posuimus; γενομένης δὲ La. mox ἀποβάλλουσιν Ag; διεκπίπτουσιν AgPd. tum ἔτι λαμβανόμενοι τοις αἰτ. La.

CAPUT XXVI.

Messenii odium in Lacedaemonios praecipue in bello Peloponnesiaco exserunt — a Lacedaemoniis Naupacto eiiciuntur et in Siciliam ac Rhegium, plurimi ad Euesperitas Libyae abeunt — Messeniis reditus in Peloponnesum portenditur — post pugnam ad Leuctra Messenii a Thebanis in Peloponnes. revocantur — Epaminondae somnium de regione Messeniis revocatis assignanda — Epiteles somnio monitus Aristomenes depositum (vid. C. XX.) reperit.

Τὸ δὲ ἀπὸ τούτου[1] *τόν τε ἄλλον χρόνον ἐνέκειτό σφισι*
τὸ ἐς Λακεδαιμονίους μῖσος, καὶ τὴν ἔχθραν ἐς αὐτοὺς
μάλιστα ἐπεδείξαντο ἐπὶ τοῦ γενομένου Πελοποννησίοις
πρὸς Ἀθηναίους πολέμου· τήν τε γὰρ Ναύπακτον ὁρμη-
τήριον ἐπὶ τῇ Πελοποννήσῳ παρείχοντο, καὶ τοὺς ἐν τῇ
Σφακτηρίᾳ Σπαρτιατῶν ἀποληφθέντας[2] *Μεσσηνίων σφεν-*
2 *δονῆται τῶν ἐκ Ναυπάκτου συνεξεῖλον.* (2) *Ἐπεὶ δὲ τὸ*
πταῖσμα ἐγένετο Ἀθηναίων ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς, οὕτω καὶ
342 *ἐκ Ναυπάκτου τοὺς Μεσσηνίους*[3] *ἐκβάλλουσιν οἱ Λακε-*
δαιμόνιοι ναυσὶν ἐπικρατοῦντες, οἳ ἐς Σικελίαν τε παρὰ[4]
τοὺς συγγενεῖς καὶ ἐς Ῥήγιον ἐστάλησαν, τὸ πλεῖστον δὲ

Cap. XXVI. Et in posterum quidem omne tempus magno ac pertinaci in Lacedaemonios odio Messenii laborarunt, quod in primis Peloponnesiaci belli temporibus prae se tulerunt. Nam et Naupactum copiarum receptaculum, unde in Peloponnesum incursiones fierent, Athenienses habuere: et oppressos ad Sphacteriam Spartanos Messeniorum e Naupacto funditores una cum Atheniensibus de medio sustulerunt. (2) Quamobrem superatis ad Aegospotamos Atheniensibus, Messenios Naupacto quoque Lacedaemonii eiecere, quum navali eos ante proelio vicissent. Profugi partim in Siciliam, partim Rhegium se ad

Cap. XXVI. 1. *τὸ δὲ ἀπὸ τούτου* bis exaratum in Va; alterum expunctum. Mox *σφισιν* Ag. *μίσος* Va. Post *ἐπεδείξαντο* La repetit *ἐς αὐτοὺς*, sed exp. Commiscet seqq. Va: *ἀθηναίουςπολέμου. μεσσηνίων σφενδονῆται τῶν ἐκ ναυπ. συνεξῆλθον τήν τε γὰρ ναύπ. ὁρμ. ἐπὶ τ. πελ. παρ. καὶ τ. ἐν τ. σφ. σπ. ἀπολειφθέντας. ἐπεὶ δὲ τὸ πτ.*

2. *ἀπολειφθέντας* Pd. mox *σφενδόνη τὴν τῶν* M. *συνεξεῖλον — ναυπάκτου* om. La.

3. *τοὺς Μεσσ. ἐκβ. οἱ Λακ.* BPcd AgMVaLb; *ἐκβ. οἱ Λακ. τοὺς Μεσσ.* Edd. rell. VbLa; *ἐκβ. οἱ Λακ.* om. R, ad marg. inseri iubet post *Ναυπάκτου*. Tum *οἳ εἰσι*, supra lin. *ἐς*, M.

4. *παρὰ* ACSBMPcdAgVaLb; *περὶ* VbLa; *πρὸς* XKF. Mox *τὸ δὲ πλεῖστον* M. tum *λιβύης ἐς* in Va insertum a manu corrigente.

αὐτῶν ἔς τε Λιβύην ἀφίκετο καὶ Λιβύης ἐς[5] Εὐεσπερί-
τας· οἱ γὰρ Εὐεσπερῖται πολέμῳ κακωθέντες ὑπὸ βαρβά-
ρων προσοίκων πάντα τινὰ Ἕλληνα ἐπεκαλοῦντο σύνοικον.
ἐς τούτους τῶν Μεσσηνίων τὸ πολὺ ἀπεχώρησεν· ἡγεμὼν
δέ σφισιν ἦν Κόμων,[6] ὃς καὶ περὶ τὴν Σφακτηρίαν ἐστρα-
τήγησεν αὐτοῖς. (3) Ἐνιαυτῷ δὲ πρότερον ἢ κατορθῶσαι 3
Θηβαίους τὰ ἐν Λεύκτροις, προεσήμαινεν ὁ δαίμων Μεσ-
σηνίοις τὴν ἐς Πελοπόννησον κάθοδον. τοῦτο μὲν γὰρ
ἐν Μεσσήνῃ πρὸς τῷ πορθμῷ τὸν ἱερέα τοῦ Ἡρακλέους
λέγουσιν ὀνείρατος ἰδεῖν ὄψιν· τὸν Ἡρακλέα ἔδοξε[7] κλη-
θῆναι τὸν Μάντικλον ἐπὶ ξενίᾳ ἐς Ἰθώμην ὑπὸ τοῦ Διός.
τοῦτο δὲ ἐν Εὐεσπερίταις[8] Κόμων συγγενέσθαι νεκρᾷ τῇ
μητρὶ ἐδόκει, συγγενομένου δὲ αὖθίς οἱ τὴν μητέρα ἀνα-
βιῶναι. καὶ ὁ μὲν ἔτι ἤλπιζεν Ἀθηναίων δυνηθέντων ναυ-
τικῷ κάθοδον ἔσεσθαί σφισιν ἐς Ναύπακτον· τὸ δὲ[9]

propinquos suos contulere: magna etiam pars ad Euesperitas Libyae populos profecti (nam quum hi barbarorum finitimorum bello premerentur, in civitatum suarum communionem omnes, qui Graeci essent nominis, accersebant). Dux fuit in Libyam profectionis Comon, quo item duce ad Sphacteriam usi fuerant. (3) *His ita gestis*, anno fere uno ante Leuctricam Thebanorum victoriam divinitus Messeniis in Peloponnesum reditus *haudquaquam dubiis* significationibus promissus est. Nam et Messanae ad fretum Herculis sacerdotem narrant per somnium sibi visum videre Herculem Manticlum in montem Ithomen ab Iove ad hospitium vocari. In Euesperitis vero somniavit Comon, congredi se cum matre iampridem mortua, et illam statim a congressu revixisse. Et is quidem adhuc speraverat, quum iam multum possent Athenienses navalibus copiis, Naupactum se

5. δὲ ἐς ἑσπερίτας. οἱ γὰρ ἑσπ. (εὐ sup. γὰρ) La; εὐεσπερῖται Vab. κακοθέντες Va. ἐς τόσους τῶν La.

6. κήμων Ag.

7. γὰρ ἔδοξεν Ag. tum κληθῆναι Vb, marg. RLa; καλέσαι AXKFPcd AgRMVaLab; καλεῖσθαι CSB ex em. Sylb. et F. Sq. τὸν om. SMVa. μάν τοκλον Vb. Tum C „j'ai mis ἐπὶ ξενία (voluit ξένια) pour ἐπὶ ξενίᾳ d'après les Mss. 1399 et 1410, l'iota n'étant jamais souscrit dans le Ms. 1411.“ At non fecit. mox ἐς Ἰθωμήτου Διὸς vult Porson.

8. εὐεσπερίαις M. mox οἱ om. Va. tum ἔτι ἤλπιζεν scripsimus e coni.; ἤλπιζεν Vb; ἐπήλπιζεν rell. — Sqq. ναυτικῷ — ὄνειρον om. Vb. ναυτικῶν Lb.

9. τὸ δὲ SBPcdMRVaLb; τῷ δὲ AXKFCLa, marg. R. „j'ai mis τὸ δὲ au lieu de τῷ δὲ“ C. Sed non fecit. mox τὸν ὄν. PdAgR, in R. ν expunctum. ἀνασώσασθαι VaLa. Deinceps ἐγίνετο Ag.

4 ἄρα ἐδήλου τὸ ὄνειρον ἀνασώσεσθαι Μεσσήνην. ἐγένετό τε οὐ μετὰ πολὺ ἐν Λεύκτροις Λακεδαιμονίων τὸ ἀτύχημα ὀφειλόμενον ἐκ παλαιοῦ· Ἀριστοδήμῳ γὰρ[10] τῷ βασιλεύσαντι Μεσσηνίων ἐπὶ τελευτῇ τοῦ χρησμοῦ τοῦ δοθέντος ἐστίν·

Ἔρδ', ὅπῃ τὸ χρεών· ἄτη δ' ἄλλοισι πρὸ ἄλλων·

ὡς ἐν μὲν τῷ παρόντι ἐκεῖνον δέον καὶ Μεσσηνίους κακῶς πρᾶξαι, χρόνῳ δὲ ὕστερον καὶ Λακεδαίμονα ἐπιληψομένης
5 τῆς ἄτης. (4) Τότε δὲ ἐν Λεύκτροις οἱ Θηβαῖοι νενικηκότες ἀγγέλους[11] ἐς Ἰταλίαν τε καὶ Σικελίαν καὶ παρὰ τοὺς Εὐεσπερίτας ἀπέστελλον, ἔκ τε τῆς ἄλλης, εἴ πού τις Μεσσηνίων εἴη, πανταχόθεν ἀνεκάλουν ἐς Πελοπόννησον. οἱ δὲ θᾶσσον ἢ ὡς ἄν τις ἤλπισε[12] συνελέχθησαν γῆς τε τῆς
343 πατρίδος πόθῳ καὶ διὰ τὸ ἐς Λακεδαιμονίους μῖσος
6 παραμεῖναν ἀεί σφισιν. (5) Ἐπαμεινώνδᾳ[13] δὲ οὔτε ἄλλως

recepturos: at enim Messenen restitutum iri somnia promittebant. Accidit enim non ita multo post, ut Lacedaemonii ad Leuctra debita iampridem fato clade affligerentur: quandoquidem Aristodemo regi oraculum aliquando redditum est, cuius haec erat extrema clausula:

Utere sorte tua: fatum hos nunc, nunc agit illos.

Significabat scilicet, ipsum tunc et Messenios male rem gesturos; sui vero fatalis mali ipsam etiam Lacedaemonem neutiquam immunem fore. (4) Victores igitur Thebani, perculsis ad Leuctra Lacedaemoniis, in Italiam et Siciliam, ad Euesperitas etiam usque, et quocunque Messenii profugi venissent, demisere legatos, qui eos in Peloponnesum revocarent. Dictu hercule mirum est, quam raptim quum pristinae patriae desiderio, tum Spartanorum sempiterno odio incitati concurrerint universi. (5) Dubius erat animi Epaminondas, ubinam eos

10. δὲ pro γὰρ Pc. Mox ὅπη Va. ἄττη et mox ἄττης Ag; ἄλλησι La; μεσσηνίοις — πράξαι Va.

11. ἀγγέλλους M. tum τε καὶ B PcdAgVa(?)Lb; τε om. Edd. rell. VbMLa.

12. ἤλπισεν Va; γῆς τε καὶ τῆς La. μίσος id., παραμῖναν Vb.

13. Ἐπαμινώνδᾳ SM h. l. et postea. ἐπαμεινόνδα Vb; ἐπαμεινῶνδα Va. mox ἐποικίσαι CSB ex em. Sylb. et Schaef. ad Apoll. Rh. II. p. 339. ἐποικῆσαι MPcdLabAgVbAXKF; in Va πόλιν ἐποικῆσαι insertum a manu corrigente. Deinceps ἐξευρίσκε CSB; ἐξευρίσκει AXKFCodd. Nonne ἐξευρίσκειν?

ἐφαίνετο ῥᾴδια ἀξιόμαχον πόλιν ἐποικίσαι Λακεδαιμονίοις,
οὔτε ὅπου χρὴ κτίσαι τῆς χώρας ἐξεύρισκε· τὴν γὰρ Ἀν-
δανίαν οἱ Μεσσήνιοι καὶ Οἰχαλίαν οὐκ ἔφασαν ἀνοικιεῖν,
ὅτι αἱ συμφοραί σφισιν ἐγεγόνεσαν ἐνταῦθα οἰκοῦσιν.
ἀποροῦντι[14] οὖν αὐτῷ πρεσβύτην ἄνδρα, ἱεροφάντῃ μά-
λιστα εἰκασμένον, νύκτωρ φασὶν ἐπιστάντα εἰπεῖν· Σοὶ
μὲν δῶρά ἐστι παρ' ἐμοῦ κρατεῖν ὅτῳ ἂν[15] μεθ' ὅπλων
ἐπέρχῃ· καὶ ἢν ἐξ ἀνθρώπων γένῃ, ἔγωγε ὦ Θηβαῖε
ποιήσω μή ποτε ἀνώνυμον μηδὲ ἄδοξόν σε[16] γενέσθαι. σὺ
δὲ Μεσσηνίοις γῆν τε πατρίδα καὶ πόλεις ἀπόδος, ἐπειδὴ
καὶ τὸ μήνιμα ἤδη σφίσι πέπαυται τὸ Διοσκούρων. Ἐπα- 7
μεινώνδᾳ μὲν ταῦτα ἔλεγεν. (6) Ἐπιτέλει[17] δὲ τῷ Αἰσχί-
νου τάδε ἐμήνυε· (στρατηγεῖν[18] δὲ αὐτὸν οἱ Ἀργεῖοι τὸν
Ἐπιτέλην καὶ Μεσσήνην ἀνοικίζειν ᾕρηντο) τοῦτον οὖν
τὸν ἄνδρα ἐκέλευεν[19] ὁ ὄνειρος, ἔνθα δὴ τῆς Ἰθώμης

consistere iuberet. Neque enim facile videbatur urbem condere, quae satis foret contra Lacedaemoniorum opes munita: et simul non satis novae urbi idoneum in Messenico agro locum reperiebat. Ipsorum certe Messeniorum .animus ab Andania et Oechalia instauranda abhorrebat, quod in utroque loco iniquissima fuissent usi fortuna. Haec capiendi consilii difficultas quum valde Epaminondam sollicitum haberet, adstitisse ei noctu in somnio dicitur vir iam grandis natu, cum *infulis et reliquo* antistitis ornatu, hac eum appellans oratione: Tibi quidem quodcunque armis expetiveris decus partum dabo; nomenque tuum et gloriam, Thebane dux, quum hominum coetus reliqueris, immortalitati consecrabo: tu modo Messenios in patriam ad suos penates reduc. Placata enim iam est Gemellorum ira, quae in illos fuit acerbissima. Haec ille Epaminondae. (6) Iam vero Epiteli, Aeschinis filio, quem Argivi delegerant, qui et suis praeesset copiis, et Messenen restitueret, nocturnum illud idem visum denunciavit, ut, quo loco in Ithome hederam Ciciliam

14. ἀπορρροῦντι AgVa. tum νύκτω M.

15. ὅτω ἂν CB ex em. Sylb. ὅτων AXKFSCodd. Paullo post γένῃ om. PcdAgMLb. Mox ἔστωγε M; ἔστω γε Va.

16. σε om. VabPcdAgLabVab. Mox ἐπειδὴ ACSBPcdMAgVab; ἐπειδὰν XKF. tum μήνιμα, υ sup. ι, M; μήνυμα, ι sup. υ, Vb; sq. ἤδη om. Va; πέπαυτε id. Ἐπαμινώνδᾳ SM.

17. ἐπετέλει LbMR; ad marg. ἐπιτέλει R; ἐπὶ τέλει Vb. αἰσχύνου La.

18. στρατηγεῖν CSB ex em. Sylb. Pd; στρατηγὸν AXKFCodd. rell. Mox Ἐπιτέλην SBMPcdAgVabLab; Ἐπιτέλη AXKFC. ᾕροντο Va.

19. ἐκέλευσεν Va; sq. ὁ om. Ag.

εὕρῃ πεφυκυῖαν σμίλακα καὶ μυρσίνην, τὸ μέσον ὀρύξαντα αὐτῶν ἀνασῶσαι τὴν γραῦν· κάμνειν γὰρ ἐν τῷ χαλκῷ καθειργμένην[20] *θαλάμῳ καὶ ἤδη λειποψυχεῖν αὐτήν. ὁ δὲ Ἐπιτέλης, ὡς ἐπελάμβανεν ἡμέρα, παραγενόμενος ἐς τὸ*
8 *εἰρημένον χωρίον ἐπέτυχεν ὀρύσσων ὑδρίᾳ χαλκῇ, καὶ αὐτίκα παρὰ τὸν Ἐπαμεινώνδαν κομίσας τό τε ἐνύπνιον ἐξηγεῖτο καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον τὸ πῶμα ἀφελόντα ἐκέλευεν ὅ τι ἐνείη σκοπεῖσθαι. ὁ δὲ θύσας καὶ εὐξάμενος τῷ πεφηνότι ὀνείρατι ἤνοιγε τὴν ὑδρίαν, ἀνοίξας δὲ εὗρε κασσίτερον ἐληλασμένον*[21] *ἐς τὸ λεπτότατον· ἐπείλικτο δὲ ὥσπερ τὰ βιβλία, ἐνταῦθα τῶν μεγάλων θεῶν ἐγέγραπτο ἡ τελετή·*
341 *καὶ τοῦτο ἦν παρακαταθήκη τοῦ Ἀριστομένους. τοῦτον τὸν ἐπελθόντα τῷ Ἐπιτέλει καὶ Ἐπαμεινώνδᾳ καθεύδουσι*[22] *Καύκωνα εἶναι λέγουσιν, ὃς ἀφίκετο ἐξ Ἀθηνῶν ἐς Ἀνδανίαν παρὰ Μεσσήνην τὴν Τριόπα.*

et myrtum vidisset, humum inter eas stirpes mediam fodiens, anum aereo clausam thalamo iam graviter affectam et prope intermortuam eximeret. Epiteles ubi primum illuxit, ad eum, qui circumscriptus fuerat, locum veniens aeneam urnulam effossa terra offendit. Hanc ille ad Epaminondam detulit: cui quum somnii imaginem exposuisset sui, iussit ille amoto operculo, quid in ea reconditi esset, intueri. Ille sacris operatus, votisque ei *deo* nuncupatis, a quo somnium exstitisset, vasculum aperuit. In eo volumen repertum ex albo plumbo in tenuissimas laminas sparso, libri forma; in quo perscripta erant magnarum dearum initia. Haec illa fuit hydria, quam eo loco defoderat Aristomenes. Illum vero, qui dormientibus Epiteli et Epaminondae per nocturnum visum obversatus est, Cauconem fuisse aiunt, qui Andaniam olim Athenis profectus ad Messenen Triopae filiam *sacrorum arcana deportavit.*

tum *ἐνθαδὴ τῆς*, fine paginae *Ἰθώμης* omisso Vb.

20. *καθειρμένην* M; in Va *γ* et *μ* uno ductu exarantur. Tum *εὐρύσσων* La. *ὑδρι* (sic) Vb; *ὕδρα* Va; p. corr. vulg. tum *τὸν ἐπαμινῶνδα* M. *ἐπαμεινόνδαν* Vb; eodem modo postea *ἐπαμινῶνδα*M, *ἐπαμεινόνδα* Vb. Mox *τὸ πόμα* LabMVa; *πεφηνό* M (sic exc. nostra; quo nihil aliud indicari videtur quam *ι* in cod. non subscribi). *ὕδριν* La.

21. *ἐληλαγμένον* MVa. Mox *ἐπείλικτο* CS ex em. Kuhn. BPcd Ag; *ἐπείλυκτο* AXKF; correxit Palmer. MS. *ἐπείληκτο* VbLa; *ἐπείηκτο* VaLbM (*ἐπείληκτο* sec. exc. nostra; *ἐπήλικτο* Pcd, sec. C.) *ἐπείλυτο* s. *ἐπείλητο* Sylb.

22. *καθεύδουσιν* PdAgVb. tum *λάκωνα*, ad marg. *καύκωνα* R Tum *ἀθηναίων* M; sup. lin. *ῶν*.

CAPUT XXVII.

De causa irae Dioscurorum in Messenios — Bacidis vaticiniis et initiorum ratione a sacerdotibus literis consignata — Epaminondas ad urbem Messeniis condendam omnia parat — sacris solenniter factis urbs exstruitur et Messene vocatur, aliaque oppida a Messeniis restituuntur — de tempore reditus Messeniorum in Peloponnesum eorumque exilii diuturnitate cum aliarum gentium exilio collata.

Τὸ δὲ τῶν Τυνδάρεω[1] παίδων μήνιμα ἐς τοὺς Μεσσηνίους ἤρξατο μὲν πρὸ τῆς ἐν[2] Στενυκλήρῳ μάχης, γενέσθαι δὲ αὐτὸ δι' αἰτίαν τοιάνδε εἰκάζω. μειράκια ὡραῖα ἐξ Ἀνδανίας, Πάνορμος καὶ Γώνιππος,[3] τά τε ἄλλα οἰκείως εἶχον ἀλλήλοις καὶ κοινὰς ἐπὶ τὰς μάχας ἐξόδους καὶ καταδρομὰς ἐποιοῦντο ἐς τὴν Λακωνικήν. Λακεδαιμονίων 2
δὲ ἐπὶ στρατοπέδου Διοσκούροις ἑορτὴν ἀγόντων καὶ ἤδη πρὸς πότον[4] καὶ παιδιὰς τετραμμένων μετὰ τὸ ἄριστον ὁ Γώνιππος καὶ ὁ Πάνορμος χιτῶνας λευκοὺς καὶ χλαμύδας πορφυρᾶς ἐνδύντες ἐπί τε ἵππων τῶν καλλίστων ὀχούμενοι καὶ ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς πίλους ἐν δὲ ταῖς χερσὶ δόρατα

Cap. XXVII. Irae quidem Castorum in Messenios, antequam ad Stenyclerum pugnatum est, initium ex huiusmodi (quantum ego coniectura consequi possum) exstitit causa. Adolescentuli duo Panormus et Gonippus, Andanienses, iam tum aetate ac forma florentes, a primis annis usu et consuetudine prope domestica coniuncti in Laconiae fines populandi causa simul excurrere soliti fuerant. Forte Lacedaemonii per festos Castoris et Pollucis dies, post *solenne* epulum in ipsis castris compotationibus se ac lusibus oblectabant. Ibi Gonippus et Panormus in albis tunicis et purpureis lacernis, equis pulcherrimis invehentes, pileos capite gestantes, hastas manibus tenentes,

Cap. XXVII. 1. τυνδάρεων La. τυνδαρέων Vab. Tum μήνιμα, υ super ι, M. tum Μεσσηνίους, ἤρξατο μὲν πρὸ τῆς ἐν Στ. μάχης γενέσθαι αὐτό· δι' αἰτίαν τ. εἰκάζω. AXK. Interpunctionem mutavit F, et δ' inserendum esse cum Valck. vidit, quod receperunt C (per uncos) B. δὲ αὐτὸ SVa. αὐτὸ γενέσθαι M. γενέσθαι αὐτῷ Vb.

2. ἐν om. M. στενοκλήρῳ La. τοιαύτην, ad marg. τοιάνδε R. εἰκάζων La.

3. γὼν ἵππος Vb. mox εἶχεν M VabLab.

4. πόντον M. mox παιδίας La; λευκὰς Lb. χλαμίδας πορφυρὰς M Va; χλαμίδας etiam Vb. deinceps καλίστων Va. mox χερσὶν Vb. tum δώρατα Ag. ἐπιφαίνοντο M. ἐπεφαίνοντο Va. ἀφίχθαι Vab.

3 ἔχοντες ἐπιφαίνονται Λακεδαιμονίοις. οἱ δὲ ὡς εἶδον,
προσεκύνουν τε καὶ εὔχοντο, ἀφῖχθαι δοκοῦντες σφίσιν
αὐτοὺς [5] ἐς τὴν θυσίαν τοὺς Διοσκούρους. οἱ νεανίσκοι
δὲ ὡς ἅπαξ ἀνεμίχθησαν, διεξήλαυνον διὰ πάντων παίοντες
τοῖς δόρασι, καὶ ἤδη κειμένων πολλῶν ἀποχωροῦσιν ἐς
Ἀνδανίαν, [6] καθυβρίσαντες τῶν Διοσκούρων τῇ θυσίᾳ.
τοῦτο (ἐμοὶ δοκεῖν) προήγαγε [7] τοὺς Διοσκούρους ἐς τὸ
ἔχθος τὸ Μεσσηνίων. τότε δὲ, ὡς ἐδήλου τῷ Ἐπαμει-
νώνδᾳ τὸ ὄνειρον, οὐκ ἦν ἔτι τοῖς Διοσκούροις ἀκούσιος
4 τῶν Μεσσηνίων ἡ κάθοδος. [8] (2) Μάλιστα δὲ τὸν Ἐπα-
μεινώνδαν ἐς τὸν οἰκισμὸν οἱ Βάκιδος ἐνῆγον χρησμοί.
Βάκιδι γὰρ μανέντι ἐκ Νυμφῶν ἐς ἄλλους τέ ἐστιν Ἑλλή-
νων καὶ ἐς τὴν Μεσσηνίων κάθοδον προειρημένα·

Καὶ τότε δὴ Σπάρτης [9] μὲν ἀπ' ἀγλαὸν ἄνθος ὀλεῖται,
Μεσσήνη δ' αὖτις οἰκήσεται ἤματα πάντα.

de improviso se Lacedaemoniis ostendere. Illi Castores esse rati, qui sacris interesse suis voluissent, adorabundi occurrerunt, eorum sibi numen precibus implorantes. At iuvenes ubi primum in medios recepti sunt, tumultum et stragem, modo hos, modo illos hastis ferientes, ediderunt; atque inde, violatis per contemptum et contumeliam Castorum sacris, Andaniam *impune* reverterunt. Hinc orta, opinor, Castorum in Messenios ira. At posse iam illis ipsis Dis approbantibus in patriam reduci, Epaminondae nocturna illa imago persuaserat. (2) In primis vero Bacidis eum carmina moverunt. Huius Bacidis, quem Nympharum afflatu divinasse tradunt, et aliis Graeciae populis edita vaticinia celebrantur, et hoc exstat de Messeniorum reditu:

Amittet florem imperii tunc Sparta nitentem,
Atque omni rursus Messene habitabitur aevo.

5. *αὐτοὺς* B e coni. S. *αὐτοῖς* AXKFCS Codd. tum *ἐς* SBPcdM AgVa. *εἰς* AXKFCVb. mox *δόρασιν* Vb. *δώρασιν* Ag.

6. *ἐς ἀνδίαν* Va; tum *τὴν θυσίαν* Vb (expunctis tamen *ν*), quod placet, quamvis etiam Soph. Ai. 153. *ἄχεσιν καθυβρίζων* habeat, ubi vide Lobeck. *ἐνυβρίσαντες* voluit Sylb.

7. *προήγαγεν* PdAg. post *Διοσκούρους* La repetit *οἱ νεανίσκοι δὲ ὡς ἅπαξ*, sed exp. Mox *τῶν Μεσσ.* CSPd. *τὸ Μεσσ.* Edd. Codd. rell. Deinceps *ἐπαμινώνδα* Ag, ut S constanter. *ἐπανώνδᾳ* M. *ἐπαμεινόνδα* Vb. h. l. et saepius. tum *ἐς τὸν ὄνειρον* Vb. *ἐκ νυφῶν* La.

8. *ἡ κάθοδος — τὴν Μεσσηνίων* om. M.

9. *σπάρτας* Va. Tum *αὖτις* BPcd Vab(?)AgLb; *αὖθις* Edd. rell. La. Mox *ἤματα* Va; *ἢ μετὰ* Vb. *βάκκιν* Va; dein *ἐφόρασα* VabLa.

Ἐγὼ δὲ καὶ περὶ τῆς Εἴρας, ὅντινα ἁλώσοιτο τρόπον, Βά- 345
κιν ἐφώρασα εἰρηκότα· καί οἱ [10] καὶ τόδε ἐστὶ τῶν χρησμῶν·

Οἵ τ' [11] ἀπὸ Μεσσήνης πατάγῳ κρουνοῖς τε δαμείσης.

ὡς δὲ ἡ τελετή σφισιν ἀνεύρητο, ταύτην μὲν, ὅσοι τοῦ 5
γένους τῶν ἱερέων ἦσαν, κατετίθεντο ἐς βίβλους.

(3) Ἐπαμεινώνδας δὲ, ὥς οἱ [12] τὸ χωρίον, ἔνθα νῦν ἔχουσιν οἱ Μεσσήνιοι τὴν πόλιν, μάλιστα ἐς οἰκισμὸν ἐφαίνετο ἐπιτήδειον, ἐκέλευεν ἀνασκοπεῖσθαι τοῖς μάντεσιν εἴ [13] οἱ βουλήσεται ταύτῃ καὶ τὰ τῶν θεῶν ἐπιχωρῆσαι. φαμένων δὲ καὶ τούτων εἶναι τὰ ἱερὰ αἴσια, οὕτω παρεσκευάζετο ἐς τὸν οἰκισμὸν, λίθους τε ἄγεσθαι [14] κελεύων καὶ ἄνδρας μεταπεμπόμενος, οἳς τέχνη στενωποὺς κατατέμνεσθαι καὶ οἰκίας καὶ ἱερὰ οἰκοδομεῖσθαι καὶ τείχη περι-
βάλλεσθαι. (4) Ὡς δὲ ἐγεγόνει τὰ πάντα ἐν ἑτοίμῳ, τὸ 6

Quin et Irae oppressionem, quo esset modo eventura, compertum habeo Bacin praedixisse, cuius praedictionis hic exstat versus:

Quique a Messene sonitu atque canalibus icta.

Repertam initiorum rationem in commentarios retulerunt certi homines e sacrificulorum gente. (3) Epaminondas ubi condendae urbi, quam nunc Messenii tenent, iudicio suo locum idoneum cepit, aruspices consuluit, numquid esset ea regio Dîs cordi futura. Quum *sacris inspectis* renunciassent illi secunda exta, expediri ad urbis exaedificationem omnia iussit, *materiam*, lapides *et caementa* comportari: adesse homines in metandis *viis et* angiportis, profanis ac sacris aedibus extruendis, murorum ambitu designando, murisque ipsis aedificandis sollertes. (4) Posteaquam in promptu omnia fuere, quum hostias ad sacra fa-

10. καὶ δὴ καὶ τόδε ἐστὶν VbLa.

11. οἵ τε MAgVabLab; mox ἡ τελευτὴ La. ἀνεύρητο B ex em. Porsoni. ἀνεύρετο Edd. rell. Lab PcAgVb; ἀνεύρατο MVa.

12. ὡς οἱ AX. Correxit Sylb. Mox ἐς om. Va.

13. εἰ om. PcdAgMLabVab. εἰ οἱ βουλ.—ἐπιχωρήσοι ACS probante Sylb. οὐ βουλ. malit S. εἴ οἱ βουλ.—ἐπιχωρήσοι XKF. ἐπιχωρήσειν coni. F. οἱ [LabVab οἳ] βουλ. —ἐπιχωρῆσαι APcdVabLab, quod praefixo εἰ recepit B. mox τὰ ἱερὰ εἶναι Pd. παρασκευάζετο Va.

14. ἀγέσθαι AXK. mox μετατέμνεσθαι Vb. deinceps οἰκοδομήσεσθαι PcLbAgVa; οἰκοδομήσθαι M; οἰκοδομῆσα (sic) La; οἰκοδομιεῖσθαι Vb. tum περιβαλέσθαι LbAg Va. περιβάλεσθαι AM.

ἐντεῦθεν (ἱερεῖα[15] γὰρ παρεῖχον οἱ Ἀρκάδες) αὐτὸς μὲν Ἐπαμεινώνδας καὶ οἱ Θηβαῖοι Διονύσῳ καὶ Ἀπόλλωνι ἔθυον Ἰσμηνίῳ τὸν νομιζόμενον τρόπον, Ἀργεῖοι δὲ τῇ τε Ἥρᾳ τῇ Ἀργείᾳ καὶ Νεμείῳ[16] Διΐ, Μεσσήνιοι δὲ Διΐ τε Ἰθωμάτᾳ καὶ Διοσκούροις, οἱ δέ σφισιν ἱερεῖς θεαῖς ταῖς μεγάλαις καὶ Καύκωνι. ἐπεκαλοῦντο δὲ ἐν κοινῷ καὶ ἥρωάς σφισιν ἐπανήκειν συνοίκους, Μεσσήνην μὲν τὴν Τριόπα μάλιστα, ἐπὶ ταύτῃ δὲ[17] Εὔρυτον καὶ Ἀφαρέα τε καὶ τοὺς παῖδας, παρὰ δὲ Ἡρακλειδῶν Κρεσφόντην τε καὶ Αἴπυτον· πλείστη δὲ καὶ παρὰ πάντων ἀνάκλησις ἐγίνετο Ἀριστομένους.
7 *καὶ τὴν μὲν τότε ἡμέραν πρὸς θυσίαις τε καὶ εὐχαῖς ἦσαν, ταῖς δὲ ἐφεξῆς τοῦ τείχους τὸν περίβολον ἤγειρον καὶ ἐντὸς[18] οἰκίας καὶ τὰ ἱερὰ ἐποιοῦντο. εἰργάζοντο δὲ καὶ ὑπὸ μουσικῆς ἄλλης μὲν οὐδεμιᾶς, αὐλῶν δὲ Βοιωτίων καὶ Ἀργείων· τά τε Σακάδα καὶ Προνόμου μέλη τότε*
316 *δὴ προήχθη[19] μάλιστα ἐς ἅμιλλαν. αὐτῇ μὲν δὴ τῇ πόλει Μεσσήνην ἔθεντο ὄνομα, ἀνῴκιζον δὲ καὶ ἄλλα πολίσματα.*

cienda exhibuissent Arcades, rem divinam Epaminondas ac Thebani omnes Libero Patri et Apollini Ismenio patrio ritu fecerunt: Argivi Iunoni Argivae et Iovi Nemeo: Messenii Iovi Ithomatae et Castori ac Polluci: sacerdotes Messeniorum Magnas deas et Cauconem coluerunt. Invocati etiam sunt heroes universi, ut reverterentur sedesque cum ipsis haberent communes, nominatim Messene Triopae filia ante omnes: tum Eurytus et Aphareus *eorumque* filii: de Herculis vero posteris Cresphontes et Aepytus: prae ceteris consentiente omnium voce invocatus Aristomenes est. Atque eum quidem sacrorum caeremoniis et votorum nuncupationibus diem transegere. In sequentibus murorum ambitum excitarunt. Intra eum domos et templa erexere. Atque haec quidem fecere, cantibus aliis repudiatis, ad Boeotiae et Argivae tibiae modos. Et tunc maxime in musicis certaminibus Sacadae et Pronomi cantiunculae coeptae sunt usurpari. Urbi ipsi Messene *pristinum scilicet* nomen inditum. Re-

15. *ἱερεῖ* La. tum *γὰρ εἶχον* Vb. *τὸ νομιζόμενον — ἀργεῖον δὲ* La.

16. *νεμίῳ* VbMLb; tum *διοὶ* M. mox *θεαῖς ταῖς* BPcdAgLb; *θεαῖς τε* edd. rell. MVabLa. *ἱερεῖς — σφισιν* om. La.

17. *ταύτην τε* La; *δὲ* om. Va. mox *παῖδας παρακλείδων* PcdAg MVaLb. *κραισφόντην* Vb. Sq. *τε* om. La. *πλήστη* Vb; *πλήστει* La. Sq. *καὶ* om. La. mox *ἐγένετο* La.

18. *ἐκτὸς* PdAg. mox *αὐλῶν*, *τ* super *λ*, M. *τότε σακάδα* La.

19. *προήχθη* SBPcdAgMVaLb; *προήχθησαν* AXKFCVbLa. Mox *μεσσίνην* Va. *μεσσηνίην* La. tum *μωθώνης*, o super *ω* primo, R.

Ναυπλιεῖς δὲ ἐκ Μοθώνης οὐκ ἀνέστησαν· κατὰ χώραν 8
δὲ καὶ Ἀσιναίους[20] μένειν εἴασαν, τούτοις μὲν καὶ εὐεργεσίαν ἀπομνημονεύοντες, πολεμῆσαι μετὰ Λακεδαιμονίων πρὸς σφᾶς οὐ θελήσασι.[21] Ναυπλιεῖς δὲ κατιοῦσιν ἐς Πελοπόννησον Μεσσηνίοις τε δῶρα ἤγαγον ὁποῖα εἶχον, καὶ ἅμα μὲν ὑπὲρ καθόδου τῆς ἐκείνων συνεχέσιν ἐς τὸ θεῖον ταῖς εὐχαῖς,[22] ἅμα δὲ ὑπὲρ σωτηρίας τῆς σφετέρας
δεήσεσιν ἐς ἐκείνους ἐχρῶντο. (5) Κατῆλθον[23] δὲ ἐς 9
Πελοπόννησον οἱ Μεσσήνιοι καὶ ἀνεσώσαντο τὴν αὑτῶν ἑπτὰ καὶ ὀγδοήκοντα[24] καὶ διακοσίοις ἔτεσιν ὕστερον μετὰ Εἴρας ἅλωσιν, Δυσκινήτου μὲν Ἀθήνησιν ἄρχοντος, τρίτῳ δὲ ἔτει τῆς δευτέρας καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἣν Δάμων Θούριος τὸ δεύτερον ἐνίκα. οὐκ ὀλίγος μὲν οὖν ὁ χρόνος καὶ Πλαταιεῦσιν ἐγένετο, ἐφ' ὅσον καὶ ἐκεῖνοι τὴν αὑτῶν ἔφευγον, καὶ Δηλίοις, ἡνίκα ᾤκησαν Ἀδραμύττιον
ἐκβληθέντες ἐκ τῆς σφετέρας ὑπὸ Ἀθηναίων. καὶ Ὀρχο- 10

stituerunt et alia *in eadem regione* oppida. Nauplienses quidem Mothone non sunt eiecti: Asinaeis sua finium iura conservata. His gratiam habuere, quod Lacedaemoniis auxilia contra se non misissent: at illis, quod Messeniis in Peloponnesum reversis munera, quae suppetebant, obtulerant, et tum divinum numen assiduis votis pro Messeniorum reditu, tum Messenios ipsos crebris precibus pro salute et incolumitate sua sollicitarant. (5) Rediere in Peloponnesum Messenii, resque suas postliminio recepere ducentis ipsis et octoginta septem annis post Irae expugnationem, Dyscineto Atheniensium supremum magistratum gerente, Olympiadis centesimae secundae anno tertio, qua Damon Thurius victor iterum renunciatus est. Non breve omnino tempus Plataeenses etiam patria profugi caruere: non breve Delii, quum suis ab Atheniensibus eiecti sedibus Adramyttium

20. ἀθηναίους LbVabRLa ad marg. pro seq. μένειν Va μὲν. tum εἴων SMPdAgRVbLb; εἴασαν Edd. rell. PcVaLa. mox ἀναπομνημονεύοντες M.

21. θελήσασιν MVb; θελήμασιν Ag; praecedens οὐ om. VaPcLb. tum μεσσηνίοις τε τε δῶρα Va; an fortasse τότε? δὲ δῶρα La; tum ὁπόσα Pd.

22. ταῖς εὐχαῖς BPcdAgMVaLb; ταῖς om. Edd. rell. VbLa.

23. κατεῖλθον Ag. mox ἀνενεσώσαντο M, ἀνανεώσαντο Pc, ἀνενεώσαντο LabVaAgPdR; ad marg. R. γρ. ἀνεσώσαντο.

24. ἐννενήκοντα Palmer. Exerc. p. 390 alii, quos vide ap. Siebelis ad h. l. διασίοις La. Mox δάμον Vb. θώριος La. οὐκ ὀλίγος οὖν χρόνος La. πλατεεῦσιν AgVbLa; πλαταιοῦσιν M. ἐφόσον Va. mox ᾤκισαν, ι corr. ex η, La.

μενίων[25] *δὲ οἱ Μινύαι μετὰ τὴν μάχην τὴν ἐν Λεύκτροις ἐκπεσόντες ὑπὸ Θηβαίων ἐξ Ὀρχομενοῦ κατήχθησαν ἐς Βοιωτίαν ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, καὶ οὗτοι καὶ*[26] *οἱ Πλαταιεῖς. Θηβαίων δὲ αὐτῶν ἐρημώσαντος Ἀλεξάνδρου τὴν πόλιν, αὖθις ἔτεσιν οὐ πολλοῖς ὕστερον Κάσσανδρος Ἀντιπάτρου τὰς*[27] *Θήβας ἔκτισεν. φαίνεται μὲν δὴ τῶν κατειλεγμένων ἐπὶ μακρότατον ἡ Πλαταϊκὴ φυγὴ συμβᾶσα, οὐ*[28] *μέντοι περαιτέρω γε ἢ ἐπὶ δύο ἐγένετο οὐδ᾽ αὐτὴ*
11 *γενεάς. Μεσσήνιοι δὲ ἐκτὸς Πελοποννήσου τριακόσια ἔτη*[29] *μάλιστα ἠλῶντο, ἐν οἷς οὔτε ἐθῶν εἰσὶ δῆλοι παραλύσαντές τι τῶν οἴκοθεν οὔτε τὴν διάλεκτον τὴν Δωρίδα*
347 *μετεδιδάχθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐς ἡμᾶς ἔτι τὸ ἀκριβὲς αὐτῆς Πελοποννησίων μάλιστα ἐφύλασσον.*

coloniam deduxere. Iam vero in Orchomeniis Minyae post Leuctricam pugnam a Thebanis Orchomeno expulsi cum Plataeensibus a Philippo Amyntae filio in Boeotiam tandem reducti sunt. Thebanos ipsos, quum Thebas evertisset Alexander, non multis post annis Cassander Antipatri filius urbe instaurata restituit. Ex iis, quos recensuimus, populis etsi Plataeenses diutissime omnium exularunt, duarum tamen aetatum spatium non excesserunt. At Messenii trecentos ferme annos extorres e Peloponneso errarunt: quo temporis curriculo et patrios ritus constantissime retinuere et Doricam linguam nihil prorsus immutarunt, quin eius proprietatem omnium Peloponnesiorum accuratissime ad nostra usque tempora conservarunt.

25. *ἀθηναίων καὶ ὀρχομενίων. ὀρχομενίων δὲ οἱ* La. Post *Ὀρχομενίων* punctum ponit Ag. tum *οἱ δὲ Μιν.* MPcdAgLb. Mox *τὴν* post *μάχην* om. La.

26. *καὶ* post *οὗτοι* om. Vb. Mox *ἐρημώσαντο* Va; a sec. man. vulg.

27. *τὰς* om. MVa. mox *ἔκτισεν* BPcdAgVabM; *ἔκτισε* AXKFCLab. deinceps *κατηλεγμένων* AgLa.

28. *οἱ μέντοι* M. Sq. *ἢ* om. La. *οὐδὲ* Pd.

29. *ἔτει* La. *ἤλωντο* Ag; *ἠλῶντο* M. mox *ἐθνῶν* Vb; expuncto *θ*. Mox *ἐπὶ τὸ ἀκρ.* Va.

CAPUT XXVIII.

Lacedaemonii, Thebanis in bello Phocico occupatis, Messeniis denuo bellum inferunt — Messenii cum sociis resistunt et tandem cum Philippo Macedonum rege societatem iungunt — Messenii Elidem dolo occupant — de simili et aliis in Homero strategematibus.

*Κατελθοῦσι δὲ αὐτοῖς κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπὸ Λακεδαι-
μονίων δεινὸν ἦν οὐδέν· κατεχόμενοι[1] γὰρ οἱ Λακεδαι-
μόνιοι φόβῳ τῶν Θηβαίων Μεσσήνης τε ἠνείχοντο ἐποικι-
ζομένης καὶ Ἀρκάδων ἐς μίαν ἠθροισμένων πόλιν. ὡς δὲ
ὁ πόλεμος ὁ Φωκικὸς, καλούμενος δὲ ὁ[2] αὐτὸς οὗτος
καὶ ἱερὸς, ἀπήγαγεν ἐκ Πελοποννήσου Θηβαίους, ἀνεθάρ-
ρησάν τε οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ τῶν Μεσσηνίων οὐκέτι ἐδύ-
ναντο ἀπέχεσθαι. (2) Μεσσήνιοι δὲ αὐτοί τε μετὰ Ἀρ-* 2
*γείων καὶ Ἀρκάδων ἀντεῖχον τῷ πολέμῳ καὶ Ἀθηναίων ἀμῦ-
ναί[3] σφισιν ἐδεήθησαν· οἱ δὲ ἐς μὲν τὴν Λακωνικὴν οὔ-
ποτε μετὰ ἐκείνων ἐσβαλεῖν ἔφασαν, ἀρχόντων δὲ Λακε-
δαιμονίων πολέμου καὶ ἐπιστρατευόντων τῇ Μεσσηνίᾳ
παρέσεσθαι καὶ αὐτοί σφισιν ἐπηγγέλλοντο. τέλος δὲ
οἱ Μεσσήνιοι Φιλίππῳ σύμμαχοι τῷ Ἀμύντου καὶ Μακε-
δόσιν ἐγένοντο, καὶ τοῦτο σφᾶς λέγουσιν ἀποκωλῦσαι[4]*

Cap. XXVIII. Post reditum pacata aliquamdiu a Lacedaemoniis fuere Messeniis omnia, quod scilicet Thebanorum metu et Messenen iam restitutam et Arcadas in unam congregatos civitatem armis lacessere non sunt ausi. Postea vero quam Phocense bellum (quod Sacrum est appellatum) abduxit extra Peloponnesum Thebanos, pristina confidentia subnisi nihil amplius bellum in Messenios distulere. (2) At hi Argivorum et Arcadum auxiliis freti facile restiterunt. Atheniensium opem quum implorassent, responderunt illi, non esse ullo pacto se cum illis in Laconiae fines invasuros: si priores arma intulissent in Messeniam Lacedaemonii, ad sua defendenda se sociis non defuturos polliciti sunt. Cum Philippo post haec Messenii, Amyntae filio, Macedonum rege, societatem iunxerunt. Quae

Cap. XXVIII. 1. κατερχόμενοι La. tum φοίβῳ Ag. mox ἐς Va; εἰς edd. PcdAgVb.

2. ὁ posuit B; fortasse est in Va. Mox οὐκ ἔτι Va.

3. ἀμεῖναι σφίσιν Vb. mox ἐκείνων ἐσβλαβεῖν (sic) La. ἐπηγγέλοντο La; ἀπηγγέλλοντο Ag.

4. ἀποκωλύσαι Lb; ἀποκομίσαι in Va esse videtur. Tum συμβάν-

τοῦ σύμπαντος τοῖς Ἕλλησιν ἀγῶνος ἐν Χαιρωνείᾳ μὴ μετασχεῖν· οὐ μὴν οὐδὲ τοῖς Ἕλλησιν ἐναντία θέσθαι τὰ
3 ὅπλα ἠθέλησαν. Ἀλεξάνδρου δὲ ἀποθανόντος καὶ τῶν Ἑλλήνων πόλεμον δεύτερον τότε ἀνῃρημένων[5] πρὸς Μακεδόνας μετέσχον καὶ οἱ Μεσσήνιοι τοῦ πολέμου, καθὰ καὶ
348 πρότερον ἐδήλωσα ἐν τῇ Ἀτθίδι συγγραφῇ. Γαλάταις δὲ μεθ' Ἑλλήνων οὐκ ἐμαχέσαντο, Κλεωνύμου καὶ Λακεδαι-
4 μονίων σπείσασθαι σπονδάς σφισιν οὐ θελησάντων. (3) Οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον ἔσχον Ἦλιν Μεσσήνιοι, σοφίᾳ τε ὁμοῦ χρησάμενοι καὶ τολμήματι. Ἠλεῖοι γὰρ τὰ μὲν[6] παλαιότατα εὐνομώτατοι Πελοποννησίων ἦσαν· Φιλίππου δὲ τοῦ Ἀμύντου τά τε ἄλλα ὁπόσα εἴρηται κακουργήσαντος[7] τὴν Ἑλλάδα καὶ Ἠλείων τοὺς δυνατοὺς διαφθείραντος χρήμασι, στασιάζουσι πρῶτον τότε Ἠλεῖοι καὶ ἐς ὅπλα,
5 ὡς λέγουσι, χωροῦσι. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου ῥᾷον ἔτι ἔμελλον ἀπεχθήσεσθαι πρὸς ἀλλήλους, οἷς γε καὶ Λακεδαιμονίων ἕνεκα διέστη τὰ βουλεύματα καὶ ἐς ἔμφυλον προῆλθον

res effecit, ut pugnae ad Chaeroneam, etsi fuit illa Graecis omnibus communis, non interfuerint. Non tamen contra Graecos ut bellarent, in animum sibi unquam induxerunt. Iam vita perfuncto Alexandro, quum iterum Graeci contra Macedonas arma cepissent, et ipsi sua in eo bello munia obiere, sicuti et ante, quum de Atheniensium rebus ageremus, exposuimus. Contra Gallos autem recusante Cleonymo Lacedaemoniorum rege cum illis foedus inire, cum Graecis non pugnaverunt. (3) Non multo post Elidem Messenii tum bellicis artibus, tum aperta vi occuparunt. Nam quum Elei iusti moderatique imperii laude iam tum ab initio semper ceteros Peloponnesios anteissent, postremo quum Philippus Amyntae filius iis, quas ante enumeravimus, calamitatibus reliquam Graeciam afflixisset, Elidis etiam primores pretio sollicitavit. Hinc seditionibus primum inter se Elei laborare coeperunt. Armis deinde sumtis, quum factio altera in Lacedaemoniorum officio esset, dum per mutua pergunt odia fortunas suas pessundare, rem ad civilia bella de-

τος e coni. B; σύμπαντος Edd. Pc LabMVab; τὸν σύμπαντα AgPd; ἕλησιν Vb.

5. Ἀλεξάνδρου — ἀνῃρημένων bis habet Vb; deinde καθάπερ καὶ πρότ. id. Mox Γαλάταις FCSB ex em. K; correxit etiam Palmer. MS. Γαλάται AXKAgLabPcdVabM.

6. τὰ μὴν Vb habere videtur; εὐνομότατοι MVaLa.

7. κακουργήματος MLb; κακουργήματα Va; sq. καὶ om. Va; σταζουάζουσι τότε πρῶτον La; tum λέγουσιν χωροῦσιν Ag.

πόλεμον. πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα οἱ Λακεδαιμόνιοι παρε-
σκευάζοντο ὡς Ἠλείων τοῖς φρονοῦσι [8] τὰ σφέτερα ἀμυ-
νοῦντες· καὶ οἱ μὲν κατὰ τέλη τε ἐτάσσοντο καὶ διενέμοντο
ἐς τοὺς λόχους· τῶν δὲ Μεσσηνίων λογάδες χίλιοι φθά-
νουσιν ἀφικόμενοι πρὸς τὴν Ἦλιν, σημεῖα ἐπὶ ταῖς ἀσπίσι
Λακωνικὰ ἔχοντες. ὡς δὲ τὰς ἀσπίδας ἐθεάσαντο ὅσοι 6
τοῖς Σπαρτιάταις εὖνοι τῶν Ἠλείων ἦσαν, συμμαχίαν [9]
τε ἀφῖχθαί σφισιν ἤλπισαν καὶ τοὺς ἄνδρας ἐδέχοντο ἐς τὸ
τεῖχος. ἐσελθόντες δὲ τρόπον οἱ Μεσσήνιοι τὸν εἰρημέ-
νον τοὺς τὰ Λακεδαιμονίων φρονοῦντας ἐδίωξαν καὶ ἐπι-
τρέπουσι τοῖς στασιώταις [10] τοῖς αὑτῶν τὴν πόλιν. (4) 7
Ἔστι μὲν δὴ τὸ σόφισμα Ὁμήρου, φαίνονται δὲ αὐτὸ ἐν
δέοντι μιμησάμενοι [11] καὶ οἱ Μεσσήνιοι, ἐπεὶ Πάτροκλόν
γε ἐποίησεν ἐν Ἰλιάδι Ὅμηρος Ἀχιλλέως τὰ ὅπλα ἐνδύντα, 349
καὶ ἐγγενέσθαι τε [12] ἔφη τοῖς βαρβάροις δόξαν ὡς Ἀχιλ-
λεὺς ἐπίοι, καὶ τοὺς προτεταγμένους αὐτῶν ταραχθῆναι.
εὕρηται [13] δὲ καὶ ἄλλα Ὁμήρῳ στρατηγήματα, δύο τε

duxere. De Eleorum statu certiores facti Lacedaemonii, auxilia statim mittenda partium suarum studiosis censuerunt. Ac dum illi quidem delectu habendo et ordinibus describendis tempus terunt, interea e Messeniis lectissimi quique ad mille ferme homines raptim, clypeis Laconica insignia praeferentes Elidem veniunt. Eos intra moenia Spartanorum factio, rati auxiliares suos adesse, receperunt. Oppido potiti Messenii, eos, qui Lacedaemoniis studuerant, urbe expulerunt: iis, qui suarum erant partium, urbem tradidere. (4) Usurparunt illi quidem satis opportune commentum Homericum. Nam et ille in Iliade Patroclum memoravit arma Achillis indutum, in hostium se aciem intulisse: quumque Troiani ad pugnam redisse Achillem putassent, conturbatis ordinibus *omnes in fugam versos.* Sunt et alia callide ab Homero excogitata militaria consilia: uti

8. φρονοῦσιν Ag. deinde λόγους et mox λοχάδες Va. Sqq. ὡς δὲ τὰς — ἦσαν ad marg. habet La, omisso ὅσοι et ἠλείων.

9. συμμαχίαν CSBMPcdAgVab. συμμαχίας AXKFLa. ἀφίχθαι Va. εἰςελθόντες M. mox τους τὰ Λακ. CSmai. B e corr. Sylb. PcdLbAg Va(?) τοὺς Λακ. AXKFSmin.M(?) τοὺς λακεδαιμονίους VbLb.

10. στρατιώταις LbVabM (στραιώτας (sec. exc. nostra) R: ad marg. ἀλλ. στασιώταις R. στασιάσαντες La.

11. μησάμενοι Vb. mox πάτρον, ad marg. γρ. πάτροκλον RLa.

12. τε om. MVa. mox ἐποίει Va; προςτεταγμένους VaLb.

13. εὑρ. δὴ καὶ Vb. deinde Ὁμήρῳ CSBPcdLbAgVa(?). Ὁμήρου AXKFMVbLa.

παρὰ τῶν Ἑλλήνων κατασκόπους ἐν τῇ νυκτὶ ἀνθ᾽ ἑνὸς ἐς τοὺς Τρῶας ἀφικέσθαι, καὶ ἄνδρα ὕστερον λόγῳ [14] μὲν αὐτόμολον ἔργῳ δὲ τὰ ἀπόῤῥητα πολυπραγμονήσοντα,
8 ἐς τὸ Ἴλιον ἐσελθεῖν. ἔτι δὲ τοὺς διὰ νεότητα ἐν τοῖς Τρωσὶν ἢ γῆρας οὐχ ὡραίους μάχεσθαι, τούτους μὲν τὸ τεῖχος φρουρεῖν ἔταξε [15] τῶν ἐν ἡλικίᾳ τοῖς Ἕλλησιν ἐπηυλισμένων· Ἑλλήνων δὲ οἱ τὰ τραύματα ἔχοντες ὁπλίζουσιν αὐτῷ τὸ μάχιμον, ἵνα μηδὲ αὐτοὶ παντάπασιν ἀργοῖεν. τὰ Ὁμήρου μὲν οὖν ὠφέλιμα [16] ἐγένετο ἐς ἅπαντα ἀνθρώποις.

CAPUT XXIX.

Demetrius, Philippi filius, cum Macedonibus Messenen invadit — cur Messenii Achaeorum concilio sese non iunxerint — Megalopoli a Cleomene capta, Messenii Philopoemena cum Arcadibus excipiunt ac dein Spartam cum sociis expugnant — Nabis, Lacedaemoniorum tyrannus, Messenen occupat et certis conditionibus discedit — Achaei de Messeniis questi iis bellum inferunt — Philopoemena vivum capiunt Messenii et iterum Achaeorum communi annumerantur.

Μετὰ δὲ οὐ πολὺν χρόνον τοῦ ἔργου τοῦ πρὸς Ἦλιδι Μακεδόνες καὶ Δημήτριος ὁ Φιλίππου τοῦ Δημητρίου

quum duos pro uno speculatores narrat ex Graecorum castris noctu ad Troianos venisse. Hominem praeterea specie transfugam, re speculatorem, Ilium missum ad exploranda hostium consilia. Ad haec, dum militaris Troianorum aetas facto agmine esset ad proelium exitura, ad urbis vel iuniores, vel iam natu grandiores, qui minus essent ad pugnandum idonei, custodiam disponit. Idem vero in Graecorum castris iubet eos, qui vulneribus acceptis pugna excesserint, ne omnino nihil agant, integros armare. Haec ab Homero ad iuvandos homines universos edita sunt rerum bene gerendarum exempla.

Cap. XXIX. Verum *ut ad Messenios redeam*, non multis post captam Elidem annis Demetrius Macedonum rex, Philippi

14. λόγῳ — ἐςελθεῖν om. Va. πολυπραγμονήσαντα La. ἐλθεῖν M. Mox ταῖς τρωσὶν MVab; in M οἱ sup. lin.

15. ἔτατε M. ἔταξεν, omisso sq. τῶν, Vb. deinceps ἐπηυλισμένων CSB ex em. K; ἐπηλισμένων AXKF PdAgVbLab; ἐπιλισμένων Pc; ἀπηλισμένων MVa; ἐπηλασμένων malit S, quod invenit in marg. ed. Ald. Dresd. Eiusdem confusionis exempla invenimus ap. Lucian. Philops. c. 12. et in codd. Etymol. Gud. s. v. ἀνενδοιάστως. Mox αὐτῶν τὸ μάχ. e coni. CS. αὐτῶν Va; αὐτῷ edd. rell. MVbPcdAgLab.

16. ὠφέλημα La. tum ἀνθρώπους Vb.

Μεσσήνην[1] καταλαμβάνουσι. τὰ μὲν δὴ πολλὰ ἔς τε αὐτὸν Φίλιππον καὶ τὰ ἐς Δημήτριον τὸν Φιλίππου τολμηθέντα ἐκ Περσέως ἐν τοῖς Σικυωνίοις ἔγραψα ἤδη λόγοις· τὰ δὲ ἐς τὴν κατάληψιν τὴν[2] Μεσσήνης ἔσχεν οὕτω. χρημάτων 2
ἐσπανίζετο Φίλιππος, καὶ (ἔδει γὰρ πάντως οἱ γενέσθαι χρήματα) ἀποστέλλει Δημήτριον ναυσὶν ἐς Πελοπόννησον. Δημήτριος δὲ κατήγετό που τῆς Ἀργείας ἐς λιμένα τῶν ἐρημοτέρων· αὐτίκα δὲ ὡς εἶχε διὰ τῶν ἐπιτομωτάτων τῆς χώρας τὴν στρατιὰν ἦγεν ἐπὶ Μεσσήνης. προτάξας[3] δὲ 350
ὅσον ἦν τῶν τε ὅπλων τῇ σκευῇ κοῦφον καὶ[4] τῆς ἐς τὴν Ἰθώμην εἶχεν ὁδοῦ οὐκ ἀπείρως, λανθάνει περὶ ὄρθρον μάλιστα ὑπερβὰς τὸ τεῖχος, καθὸ τῆς τε πόλεως μεταξὺ ἦν καὶ ἄκρας τῆς Ἰθώμης. ὡς δὲ ἡμέρα τε ἐπέσχε[5] καὶ ἤδη 3

filius, Demetrii maioris nepos, Messenen ditioni suae subiecit. Multa nos quidem, quae insolenter egit Perseus in Philippum et Demetrium, commemoravimus, qua in parte in Sicyoniorum rebus versata est historia. Quemadmodum vero Messene a Demetrio occupata fuerit, nunc exponam. Laborabat Philippus pecuniae egestate, qua carere nullo pacto poterat. Eam ob rem cum aliquot navibus Demetrium in Peloponnesum mittit. Is in portum quendam appulit Argivorum finium, non sane celebrem: inde vero raptim per *occultos* calles itinere maxime compendiario ad Messenen duxit; et collocato quidem in agminis fronte omni, quod forte habuit, levis armaturae genere, recta Ithomen viarum non ignarus contendit, et clam ante diluculum transcendit muros, qui medii inter arcem Ithomes et urbem ipsam fuere.

CAP. XXIX. 1. μεσσήνη, ν sup. vers., Vb. καταλαμβάνουσιν AgPd Vb. καταλαβάνουσι M. mox καὶ τὰ ἐς Δημ. BPcdVb(?)Ag; τὰ om. edd. rell. MVaLab.

2. τῆς μεσσήνης VaLa; tum οὔτως AgPdVaLab. mox ἔδει CS ex em. Schaeferi ad Dionys. de Comp. p. 94. ἐδεῖτο AXKFBCodd. Deinceps γάρ οἱ πάντως edd. (praeter B) MVabLa; γὰρ πάντως οἱ BPcd AgLb. mox ἀποστέλλειν La.

3. προςτάξας La. προτάσας, ξ super σ, M. Sq. ὅσον om. MLb. deinceps τῶν τε ὅπλων B. τότε τῶν ὅπλων S, ex coni. Sylb. τῶν τότε ὅπλων AXKFCCodd.

4. καὶ τῆς — ἀπείρως, λανθ. SB PcdAgMVabLab; τῆς — ἀπείρως τε, λανθ. AXKF. καὶ τῆς ἐς τὴν Ἰθ. ὁδοῦ οὐκ ἀπείρως ἔχων, λανθ. C. Post ἀπείρως τε vel καὶ inserendum, vel τῆς τε ἐς τὴν Ἰθ. εἶχεν ὁδοῦ οὐκ ἀπείρως καὶ λανθ. scribendum putat K. καὶ τῆς ἐς τὴν Ἰθ. ἔχων ὁδοῦ οὐκ ἀπείρως γε, λανθ. coni. F. ἀπείρως, ὥστε λανθ. omisso καὶ post κοῦφον Porson. Mox καθ' ὃ CSmai. καθὸ BM (silent exc. nostra) PcdAgVabLab; ὃ AXKFSmin.

5. ἐπέσχεν Ag. mox κατειληφθέντος Pd. Deinceps μακεδώνας Ag. mox παρίστησι σφίσι La. πρὸς ἅπαντα Lb; πρὸς ἅπαντας rell.

τοῖς ἔνδον αἴσθησις ἐγεγόνει τοῦ κατειληφότος κινδύνου,
τὸ μὲν πρῶτον αὐτοὺς ἐσῆλθεν ὑπόνοια ὡς οἱ Λακεδαι-
μόνιοι σὺν ὅπλοις παρέλθοιεν αὐτῶν ἐς τὴν πόλιν, ὥστε
καὶ ὥρμησαν ἐπ᾽ αὐτοὺς ἀφειδέστερον διὰ τὸ μῖσος τὸ ἐξ
ἀρχῆς. ἐπεὶ δὲ ἔκ τε τῶν ὅπλων καὶ τῆς φωνῆς Μακεδόνας
καὶ Δημήτριον τὸν Φιλίππου γνωρίζουσιν ὄντας, δεῖμα
ἰσχυρὸν παρέστη σφίσι λογιζομένοις τήν τε ἐς τὰ πολεμικὰ
τῶν Μακεδόνων μελέτην καὶ τύχην ᾗ πρὸς ἅπαντας ἑώρων
4 *χρωμένους αὐτούς. ὅμως δὲ τοῦ τε*[6] *παρόντος κακοῦ τὸ*
μέγεθος ἐδίδασκεν ἀνδρίαν τινὰ καὶ πέρα τοῦ δυνατοῦ
γίνεσθαι,[7] *καὶ ἅμα ἀμείνω παρίστατο αὐτοῖς ἐλπίζειν· οὐ*
γὰρ δὴ ἄνευ θεοῦ διὰ τοσούτου σφίσιν ὑπάρξαι τὴν ἐς
Πελοπόννησον κάθοδον. οἵ τε οὖν ἐκ τῆς πόλεως Μεσ-
σήνιοι θυμῷ παντὶ ἐς τοὺς Μακεδόνας ἐχώρουν, καὶ οἱ
5 *φρουροῦντες τὴν ἀκρόπολιν ἐπέκειντο ἐξ ὑπερδεξίων. ὡσ-*
αύτως δὲ καὶ οἱ Μακεδόνες ὑπό τε[8] *ἀρετῆς καὶ ἐμπειρίας*
τὸ κατ᾽ ἀρχὰς ἠμύνοντο ἐῤῥωμένως· ἅτε δὲ ὁδοιπορίᾳ
προαπειρηκότες καὶ ὁμοῦ τῶν τε ἀνδρῶν σφίσιν ἐγκειμένων
καὶ ὑπὸ τῶν γυναικῶν κεράμῳ καὶ λίθοις βαλλόμενοι σὺν

Orta iam luce, quum sensissent Messenii se oppressos, in tam gravi periculo trepidantes suspicari primum se Lacedaemoniorum fraude captos. Quare veteri in Spartanos odio incitati, nihil vitae parcentes, acriter pugnam capessebant. Ubi vero ex ipsa armorum specie et oris sono Macedonas et Demetrium ipsum agnoverunt, ingenti sunt perculsi terrore. Cogitabant enim fore sibi iam negotium cum gente ad omnes belli artes paratissima, quaeque adversus quodvis hostium genus fortuna semper usa fuisset secundissima. Impendentis tamen mali magnitudo virtutem ultra vires auxit; et simul ad bene sperandum animos illud erexit, quod ex tam longo temporis intervallo non absque deorum consilio redire sibi in Peloponnesum liciturum fuisse iudicabant. Et oppidani ergo ira ac robore impletis animis in Macedonas tendebant, et arcis praesidia e superiore loco urgebant. Et illi quidem initio tum virtute, tum rei militaris scientia hosti pares fuere: postremo, ut qui ex itinere fessi erant, hinc viris

6. *τε* om. LaVb. mox *ἀνδρεῖόν τινα* coni. K; *ἀνδρίᾳ τινὰ* coni. C. *πέραν* La.

7. *γίγνεσθαι* PcdAg; recipere voluit C. mox *τὰ ἀμείνω* [*ἀμείω* Lb] Lab. Sq. *δὴ* om. La. *ἄνευ γε θεοῦ* Porson. Mox *ἐς τοὺς λακεδαιμονίους μακεδώνας* (sic) *ἐχώρουν* La.

8. *τε* om. La. *ἐῤῥωμένους* Va; tum *προαπειρικότες* Vb. *βαλόμενοι* Va.

οὐδενὶ ἔφευγον κόσμῳ. καὶ τὸ μὲν πολὺ αὐτῶν ἀπώλετο
ὠθούμενοι[9] κατὰ τῶν κρημνῶν (ἀπότομος γὰρ δὴ ταύτῃ
μάλιστά ἐστιν ἡ Ἰθώμη), ὀλίγοι δέ τινες καὶ ῥίψαντες τὰ
ὅπλα ἀπεσώθησαν. (2) Ἐς δὲ τὸ συνέδριον οἱ Μεσσήνιοι 6
τὸ Ἀχαιῶν ἐπὶ τῷδε οὔ μοι δοκοῦσιν ἐσελθεῖν[10] κατ᾽ ἀρ-
χάς. Λακεδαιμονίοις αὐτεπάγγελτοι βοηθήσοντες ἀφίκοντο
ὑπὸ Πύῤῥου τοῦ Αἰακίδου πολεμουμένοις, καί σφισιν 351
ἀπὸ τῆς εὐεργεσίας ταύτης ἤδη τὰ ἐκ τῆς Σπάρτης εἰρηνι-
κώτερα ὑπῆρχεν. οὔκουν[11] ἀνακινῆσαι τὸ ἔχθος ἐβού-
λοντο ἐς τὸ συνέδριον συγχωρήσαντες, οἳ Λακεδαιμονίων
μάλιστα πολέμιοι ἐκ τοῦ φανεροῦ καθεστήκεσαν. ὃ δὲ οὐ 7
λέληθεν[12] ἐμέ, οὐδὲ Μεσσηνίους ἐλελήθει δήπου, καὶ μὴ
συντελοῦσιν αὐτοῖς ἐς τὸ συνέδριον ὡς ἐπὶ Λακεδαιμονίους
τὰ Ἀχαιῶν[13] ὑπάρχοι. ἐν γὰρ δὴ τοῖς Ἀχαιοῖς καὶ Ἀργεῖοι
καὶ τὸ Ἀρκαδικὸν οὐκ ἐλαχίστη μοῖρα ἦσαν. (3) Ἀνὰ χρό-
νον μέν τοι προσεχώρησαν ἐς τὸ Ἀχαϊκόν. οὐ πολλῷ δὲ
ὕστερον Κλεομένης[14] ὁ Λεωνίδου τοῦ Κλεωνύμου Μεγά-

urgentibus, illinc foeminis tegulam et lapides eiaculantibus, fugam effusissimam fecere. Multi e saxis pendentibus (ea enim parte maxime praerupta est Ithome) praecipites corruere: pauci abiectis armis incolumes evasere. (2) In Achaeorum concilium idcirco Messenii non iere, (ut mea fert opinio) quod quum ultro misissent auxilia bellantibus cum Pyrrho Aeacidae filio Lacedaemoniis, eoque beneficio iam prope inter ipsos pacata essent omnia, illud cavendum putabant, ne, si in Achaeorum, qui aperti erant Spartanorum hostes, concilium se conscribi postulassent, veteres inimicitias renovasse viderentur. Ac illud quidem Messenios, opinor, non fefellit, quod ipsi in mentem mihi venire potuerit: cogitasse eos, etiamsi cum Achaeis non fecissent, per se tamen Achaeos Lacedaemoniorum hostes fore. In Achaico enim concilio Argivi et Arcades non parum habebant loci. (3) Verum et ipsi se cum Achaeis Messenii post longi temporis cunctationem coniunxere. Neque ita multo post Cleomenes Leonidae filius,

9. ὠθούμενοι CSBPcdMAgVab Lab; ὠθούμενον AXKF. ἀπώλοντο malle videtur S. mox ὀλίγοι δὲ δέ τινες Va.

10. ἐλθεῖν M. Post ἐσελθεῖν punctum ponunt AXKF. mox αὐταπάγγελτοι καὶ βοηθ. Va. tum ἀφ. δὲ ὑπὸ AgPd; ἀφ. μὲν ὑπὸ Pc.

11. οὐκοῦν PdR, ad marg. R οὔκουν. Mox post συγχωρήσαντες excidisse Ἀχαιῶν putat K.

12. ὃ δὲ ἐλέληθεν (ἐ expunct.) Va; tum ἐλελήθη VabLa.

13. Λακ. τὸ ἀρχαῖον PdAg. tum ὑπάρχοι CSB. ὑπάρχει AXKFCodd.

14. κλεωμένης Lb. λεωνύδου Va Lb. tum μαγάλην πόλιν id. εἶχεν ἀρχ. La. ἀπόλλωντο Vb. ἀπώλλοντο Va.

8 λην πόλιν εἷλεν Ἀρκάδων ἐν σπονδαῖς. τῶν δὲ οἱ καταλη-
φθέντες οἱ μὲν ἀπώλοντο ὑπὸ τὴν ἅλωσιν, Φιλοποίμενα
δὲ τὸν Κραύγιδος[15] καὶ ὅσοι μετὰ Φιλοποίμενος ἀπεχώρη-
σαν (γενέσθαι δὲ τῶν Μεγαλοπολιτῶν τὸ διαφυγὸν καὶ ὑπὲρ
τὰς δύο μοίρας λέγουσι), τούτους ὑπεδέξαντο οἱ Μεσσή-
νιοι, τῶν τε ἀρχαίων ἔργων ἕνεκα, ὁπόσα ἐπὶ Ἀριστομένους
ὑπῆρκτο Ἀρκάσι,[16] καὶ ὕστερον ἐπὶ τοῦ οἰκισμοῦ τοῦ Μεσ-
9 σήνης, ἀποδιδόντες σφίσι τὴν ὁμοίαν. πέφυκε δὲ ἄρα[17]
ὡς ἐπίπαν μεταπίπτειν τὰ ἀνθρώπινα, εἰ δὴ Μεσσηνίοις
Ἀρκάδας τε ἀντισῶσαι καὶ τὸ ἀδοκητοτερον ἔτι ἑλεῖν Σπάρ-
την ὁ δαίμων ἔδωκε. Κλεομένει γὰρ περὶ Σελασίαν ἐμαχέ-
σαντο ἐναντία, καὶ τὴν Σπάρτην Ἀράτῳ καὶ Ἀχαιοῖς συγκα-
10 θεῖλον. (4) Λακεδαιμονίοις δὲ ἀπηλλαγμένοις[18] Κλεομέ-
νους ἐπανίσταται τύραννος Μαχανίδας· ἐκείνου δὲ ἀπο-
352 θανόντος Νάβις ἀνέφυ σφίσιν αὖθις τύραννος. ἅτε δὲ
οὐ τὰ ἀνθρώπων ἀναρπάζοντι αὐτῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἱερὰ
συλῶντι,[19] ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ χρήματά τε ἄφθονα καὶ ἀπ

Cleonymi nepos, Megalopolin Arcadiae *principem* civitatem per speciem foederis cepit. In ea qui deprehensi fuerunt plerique omnes interempti. Qui vero cum Philopoemene Craugidis filio effugere (quae multitudo duae amplius civitatis eius partes fuere), eos Messenii *liberaliter* accepere, quum ob veterum erga se meritorum memoriam, quibus iam tum Aristomenis temporibus fuerant ab Arcadibus provocati, tum vero ut gratiam parem referrent pro eo, quod ab illis in Messene restituenda adiuti fuerant. Est ita comparatum natura, ut rerum humanarum vicissitudo huc illuc omnia transferat. Nam et Arcadibus Messenii vicissim salutis auctores fuere: et (quod magis praeter opinionem accidit) Arcadas rursus Spartae capiendae Messeniis socios fortuna esse voluit. Quum enim collatis signis cum Cleomene ad Selasiam dimicassent, mox Aratum Achaeorum ducem secuti Spartam expugnarunt. (4) Vix dum erant Lacedaemonii Cleomenis dominatu liberati, quum Machanidas tyrannus exortus, quo sublato, Nabis dominationem invasit. Is quum profanas et sacras aedes spoliasset, brevi ingentem coëgit pecuniam: et ex

15. κρεύγιδος PcMAgVabLa; κρευγίδος Lb. mox λέγουσιν Vb.
16. ἀρκάσιν AgPd. ἀρκᾶσι M. Tum ὑπὸ τοῦ Va. σφίσιν AgVb.
17. δὲ ειρα AgPd. mox γὰρ καὶ περὶ Pc. tum σελασίαν VbLa; Σελλασίαν Edd. codd. rell.
18. ἀπηλαγμένοις La. Κλεομένους om. Ag. κλεωμένους Vb. mox σφίσιν bis in La.
19. συλλῶντι PdAgVb; in hoc vero alterum λ expunct. Mox στρατιᾶ LaVb; συνήλεκτο Vb.

αὐτῶν στρατιὰ συνείλεκτο. τούτου τοῦ Νάβιδος Μεσσή-
νην καταλαβόντος Φιλοποίμην καὶ οἱ Μεγαλοπολῖται νυκτὸς
ἀφίκοντο τῆς αὐτῆς· καὶ ὁ μὲν Σπαρτιάτης τύραννος ἀπῆλ-
θεν ὑπόσπονδος. (5) Ἀχαιοὶ δὲ ὕστερον τούτων μεμφό- 11
μενοί τι Μεσσηνίοις στρατεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς παρασκευῇ
τῇ πάσῃ καὶ τὰ πολλὰ ἔτεμον τῆς χώρας. καὶ οἱ μὲν αὖθις
περὶ ἀκμὴν σίτου συνελέγοντο ὡς ἐς τὴν Μεσσηνίαν [20]
ἐσβαλοῦντες· Δεινοκράτης δὲ δήμου |τε προεστηκὼς καὶ
Μεσσηνίων ἄρχειν ἐν τῷ τότε ᾑρημένος Λυκόρταν μὲν καὶ
τὴν σὺν αὐτῷ στρατιὰν ἀναχωρῆσαι παρεσκεύασεν ἄπρα-
κτον, τὰς ἐς τὴν Μεσσηνίαν ἐκ τῆς Ἀρκαδίας παρόδους [21]
προλαβὼν τοῖς τε ἐκ τῆς πόλεως Μεσσηνίοις, καὶ ὅσοι τῶν
περιοίκων σφίσιν ἤμυνον.[22] Φιλοποίμενος δὲ σὺν ἱππεῦ- 12
σιν ὀλίγοις ἀφικομένου πολὺ ὕστερον ἢ ὁ μετὰ Λυκόρτα
στρατὸς, πυθέσθαι δὲ οὐδέν πω τῶν ἐς αὐτοὺς δεδυνημέ-
νου,[23] νικῶσιν οἱ Μεσσήνιοι γιγνομένης σφίσιν ἐξ ὑπερ-

ea copias, *quibus imperium tueretur et augeret*, sibi comparavit. Quum hic ipse Nabis Messenen occupasset, Philopoemen et Megalopolitani eadem nocte praesto fuere; quorum interventu cedere tyrannus coactus sub certis foederis conditionibus. (5) Achaei postea iniuria nescio qua se provocatos questi omni ope sua bellum Messeniis intulere. Ac primum quidem agrum pervastarunt: deinde sub ipsum messis tempus, collectis undique copiis, irrumpere in Messeniam conati sunt. At Dinocrates, qui summae tunc reipublicae praeerat, cuique populi suffragiis exercitus imperium decretum fuerat, occupatis angustiis, qua aditus in Messeniam patebat Arcadibus, Lycortae Achaeorum ducis inceptum effecit ut irritum esset, cum Messeniis enim et finitimorum auxiliis occurrens hostem facile repulit. Quin et Philopoemenem, qui cum paucis equitibus multo post Lycortae agmen tempore venerat, nec adhuc de ipsorum rebus audisse quidquam poterat, pugna e superiore loco prospere facta vicere ac vivum cepere

20. μεσσηνίας La. δηνοκράτης VbLa. seq. τε om. VaLb. Deinceps εἰρημένος AgVbLa; mox στρατίαν Vb.

21. παρόδους om. Pc. tum προλαβών· τοῖς AXKF. προλαβὼν [σὺν] τοῖς C e coni. F. προλαβὼν τοῖς SB.

22. ἤμυνον SMVaLb. ἤμυναν B. Mox [οὐ] πολὺ C. ἀφικόμενος VaLb. Tum μετὰ λυκόρταν M.

23. δεδυνημένου FCSBMAgPd VaLb; δεδυνημένω La; δεδυνημένων AXKPc; δεδηνημένων Vb. Mox ὑπερδεξίου AXKF; ὑπερδεξίων MPcdAgVabLab; unde CSB ex em. F ediderunt ἐξ ὑπερδεξίων; mox αἱροῦσιν Vb.

δεξίων τῆς μάχης, καὶ ζῶντα αἱροῦσι Φιλοποίμενα. τρόπον δὲ ὅντινα ὁ Φιλοποίμην ἑάλω καὶ ὡς ἐτελεύτησε, τάδε μὲν ἡμῖν καὶ ὕστερον ὁ Ἀρκαδικὸς λόγος ἐπέξεισι· Μεσσηνίων δὲ οἵ τε Φιλοποίμενι [24] *αἴτιοι τῆς τελευτῆς ἔδοσαν δίκας, καὶ ἡ Μεσσήνη συνετέλεσεν αὖθις ἐς τὸ Ἀχαϊκόν.*

13 *Ἄχρι μὲν δὴ τοῦδε ὁ λόγος ἐπῆλθέ μοι Μεσσηνίων τὰ πολλὰ παθήματα, καὶ ὡς ὁ* [25] *δαίμων σφᾶς ἐπί τε γῆς τὰ ἔσχατα καὶ ἐπὶ τὰ πορρώτατα Πελοποννήσου σκεδάσας ὕστερον χρόνῳ καὶ ἐς τὴν οἰκείαν ἀνέσωσε· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου τῆς χώρας καὶ πόλεων τραπώμεθα ἐς ἀφήγησιν.*

CAPUT XXX.

Descriptio Messenicae regionis et urbium — Abia urbs — Pharae et quae ad eius conditoris, Pharis, genus pertinent — de Fortunae nomine primum ab Homero commemorato — de primo Fortunae signo, polo capiti imposito et Amaltheae cornu exornato.

353 *Ἔστιν ἐφ' ἡμῶν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ τῆς νάπης τῆς Χοιρίου* [1] *στάδια εἴκοσι μάλιστα ἀπέχουσα Ἀβία ἐπὶ θαλάσσῃ πόλις. ταύτην Ἰρὴν καλεῖσθαι πάλαι καὶ τῶν ἑπτά φασιν εἶναι πόλεων, ἃς Ἀχιλλεῖ πεποίηκεν Ὅμηρος Ἀγαμέμνονα*

Messenii. Quo autem modo captus fuerit Philopoemen, et quis eius vitae finis, in eo, qui est de Arcadum rebus, libro enarrabimus. Ii certe e Messeniis, quorum suasu est ille vir interfectus, meritas poenas luere: ac rursus Messenii Achaeorum sunt partes secuti. Adhuc varia Messeniorum infortunia stylo sum persecutus, et quemadmodum eos fortuna sua procul a Peloponneso in ultimas terras actos mox in pristinas reduxerit sedes, commemoravi: hinc ad agri urbisque partes explicandas orationem convertam.

Cap. XXX. Aetate nostra in Messenia extat Abia oppidum ad mare, longe a saltu Choerio stadia haud amplius xx. Iren olim vocatam ferunt, et de septem illis unam fuisse, quas Agamemnon apud Homerum se daturum Achilli pollicetur. Hyllo

24. *φιλοποίμενοι* LaVa; tum *ἔδωσαν* Vb; idem *καὶ οἱ μεσσ.*

25. *ὁ* om. Pc. *καὶ ὁ δαίμων ὡς* Vb. mox *σκεδάσαι* MVa. deinceps *οἰκίαν* AgPdVabLab; tum *ἀνέσωσεν* AgPd.

Cap. XXX. 1. *χειρίου* Pd. mox *Ἰρὴν* SB; *Ἴρην* AXKFCLabPcVaM; *ἴρην* Vb; *ἴριν* PdAg.

ὑπισχνούμενον. Ὕλλου[2] δὲ καὶ Δωριέων μάχῃ κρατηθέντων ὑπὸ Ἀχαιῶν, ἐνταῦθα Ἀβίαν Γλήνου[3] τοῦ Ἡρακλέους τροφὸν[4] ἀποχωρῆσαι λέγουσιν ἐς τὴν Ἰρὴν καὶ οἰκῆσαί τε αὐτόθι καὶ Ἡρακλέους ἱερὸν ἱδρύσασθαι, καί οἱ διὰ ταῦτα ὕστερον Κρεσφόντην ἄλλα τε γέρα νεῖμαι[5] καὶ τῇ πόλει μεταθέσθαι τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς Ἀβίας. Ἡράκλειον δὲ ἦν αὐτόθι ἐπιφανὲς καὶ Ἀσκληπίειον.[6] (2) Φαραὶ δὲ ἀφε- 2
στήκασιν Ἀβίας σταδίους ἑβδομήκοντα· καὶ ὕδωρ κατὰ τὴν ὁδόν ἐστιν ἁλμυρόν. βασιλεὺς δὲ Αὔγουστος τοὺς ἐν Φαραῖς Μεσσηνίους συντελεῖν ἐπέταξεν[7] ἐς τὸ Λακωνικόν. τὸν δὲ οἰκιστὴν Φᾶριν Ἑρμοῦ τε καὶ Φιλοδαμείας λέγουσιν εἶναι τῆς Δαναοῦ. Φάρει δὲ ἄῤῥενας μὲν οὔ φασι γενέσθαι, θυγατέρα δὲ Τηλεγόνην. τοὺς δὲ ἐφεξῆς ἐγενεαλό-

autem et Dorieo ab Achaeis bello superatis, Abiam tradunt Gleni Herculis filii nutricem in hanc Iren commigrasse: ibi domicilio suo constituto, Herculi templum (adiecto Abiae nomine) dedicasse: Cresphontem postea, quum grato pioque animo memoriam foeminae celebraret, et alios ei honores habuisse, et urbem (mutato nomine) Abiam appellari voluisse. Herculis quidem in ea urbe et Aesculapii templa valde illustria extant. (2) Abia discedentibus absunt Pharae stadia ferme LXX. In ipsa via salsa aqua est. Messenios, qui Pharas tenent, Augustus Caesar Laconico nomini adiunxit. Eius oppidi conditorem celebrant Pharin, Mercurio et Philodamea Danai filia genitum. Pharin nullam virilem sobolem, filiam unicam Telegonen reliquisse aiunt. Eius gentilitatis perpetuam seriem in Iliade percensuit Homerus:

2. *Ὕλλου* [*ὕλου* Ag] — *Δωριέων* FCSBPcdAgMVaLbR, qui *γλύνου* ad marg. *Ὕλλου* coniecit etiam Palmer. MS. *Γλύνου* [*γλίνου* Vb] — *Δωριέως* AXKVbLa. mox *μάχης* MVbLab.

3. *γλήνου τοῦ ἡρ.* PcMRLab, probante O. Muellero in *anglica Doriensium interpretatione* T. I. p. 61. coll. Annal. Gotting. 1831. p. 1335, quum idem nomen in vasculis Canini effossis legatur. *Ὕλλου τοῦ Ἡρ.* Edd. Vb, marg. R. *τηλεγόνην τὴν Ἡρ.* Ag. Etiam Pc ad marg. habet *τηλεγόνην*. *ὕλλου γλήνου τοῦ ἡρ.* Va.

4. *τροφὸν* — *Ἡρακλέους* om. M. tum *ἀποχωρίσαι* Ag. *τ. ἴρην* VaLab; *τ. ἴριν* Vb; *τὴν ἴην* A. *οἰκίσαι* La RVb; tum *ἡρακλέα ἱερὸν ἱδρύσασθαι τὸ ὄνομα καί οἱ* Vb, *τὸ ὄνομα* expunct.; *ἡρακλέας* La. *ἱδρύσασθαι τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς Ἀβίας καί οἱ διὰ* — *μεταθέσθαι τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς Ἀβίας* AXKLa.

5. *εἶναι* M (*εἶναι* sec. exc. nostra). Mox *Ἡράκλειον* — *Ἀβίας* om. Ag.

6. *Ἀσκληπιεῖον* SB; *Ἀσκληπίειον* AXKFCVbLab. tum *φανεραὶ δὲ* Vb. *φάραι* LbVa et sic postea. Mox *ἐνφάραις* MVb, etiam postea. *ἐν φέραις* Lb.

7. *ἀπέταξεν* BPcdAgMVaLab;

γησεν Ὅμηρος ἐν Ἰλιάδι, διδύμους Κρήθωνα καὶ Ὀρτίλοχον
εἶναι Διοκλεῖ, Διοκλέα δὲ αὐτὸν Ὀρτιλόχου τοῦ Ἀλφειοῦ·[8]
τὰ δὲ ἐς Τηλεγόνην παρεῖδεν· αὕτη γὰρ λόγῳ τῷ Μεσση-
3 νίων ἐστὶν ἡ τεκοῦσα Ἀλφειῷ τὸν Ὀρτίλοχον. καὶ τάδε
ἄλλα ἤκουσα ἐν Φαραῖς, Διοκλεῖ θυγατέρα ἐπὶ τοῖς διδύ-
μοις παισὶν Ἀντίκλειαν γενέσθαι, τῆς δὲ Νικόμαχόν τε εἶναι
καὶ Γόργασον, πατρὸς δὲ Μαχάονος τοῦ Ἀσκληπιοῦ· τού-
τους καταμεῖναί τε αὐτοῦ, καὶ ὡς ὁ[9] Διοκλῆς ἐτελεύτησε,
354 τὴν βασιλείαν ἐκδέξασθαι. διαμεμένηκε δὲ αὐτοῖς καὶ ἐς
τόδε ἔτι νοσήματά τε καὶ τοὺς πεπηρωμένους τῶν ἀνθρώ-
πων ἰᾶσθαι· καί σφισιν ἀντὶ τούτων[10] θυσίας ἐς τὸ ἱερὸν
καὶ ἀναθήματα ἄγουσιν. ἔστι δὲ καὶ Τύχης ναὸς Φαραι-
4 άταις καὶ ἄγαλμα ἀρχαῖον. (3) Πρῶτος δὲ, ὧν οἶδα, ἐποι-
ήσατο ἐν τοῖς ἔπεσιν Ὅμηρος Τύχης μνήμην. ἐποιήσατο
δὲ ἐν ὕμνῳ τῷ[11] ἐς τὴν Δήμητρα ἄλλας τε τῶν Ὠκεανοῦ
θυγατέρας καταριθμούμενος, ὡς ὁμοῦ Κόρῃ τῇ Δήμητρος
παίζοιεν, καὶ Τύχην ὡς Ὠκεανοῦ καὶ[12] ταύτην παῖδα οὖ-
σαν. καὶ οὕτως ἔχει τὰ ἔπη·

Diocli geminos fuisse, Crethonem et Ortilochum: Dioclem ipsum Ortilocho Alphei filio ortum. De Telegone mentionem prorsus nullam fecit. Ea, si Messenios audiamus, Ortilochum Alpheo peperit. Audivi et illud, quum Pharis essem: praeter geminos filiam Diocli fuisse Anticleam: ex ea et Machaone Aesculapii filio Nicomachum et Gorgasum natos: Pharis eos permansisse et Diocle mortuo regnum adisse. Creduntur illi hac etiamnum aetate morbis laborantes et aliqua captos corporis parte sanare: eoque nomine in eorum fanum victimas sacrorum causa et donaria mittunt. Habent et Fortunae fanum Pharaitae cum perveteri signo. (3) Ac Fortunae quidem poetarum primus (quod sciam) mentionem fecit Homerus hymno in Cererem, quum et alias Oceani filias, et Tychen etiam ipsam, tanquam Oceani filiam, ludentes cum Proserpina fecisset, his versibus:

ἐπέταξεν Edd. rell. ὑπέταξεν Vb. tum φᾶριν BPcd; φάριν edd. rell. MVabLb. φάρην La. φυλοδαμείας Lb; φασιν Ag. Mox κρίθωνα La. κρήθων Lb.

8. ἀλφιοῦ Vb. τὰ δὲ ἐς τὴν λε γόνην La; mox ἐν φάραις Lab.

9. ὡς ὁ om. Va. tum ἐτελεύτησεν VbM. mox διαμεμένηκεν Ag. deinde πεπειρωμένους Pd.

10. τούτων om. Pc. ἀναθύματα Vb; mox ἐπὶ pro ἔστι Va. deinde Φαραΐταις S praecedente Sylb. φαρεάταις VbLa. Tum ἀχαιῶν id.

11. τὸ La. δήμητραν Va. tum τοῦ Ὠκ. Sylb.

12. καὶ om. Vb. mox καὶ ἠλέτρη Lb.

Ἡμεῖς μὲν μάλα πᾶσαι ἀν' ἱμερτὸν λειμῶνα,
Λευκίππη Φαινώ τε καὶ Ἠλέκτρη καὶ Ἰάνθη
Μηλόβοσίς τε Τύχη τε καὶ Ὠκυρόη[13] καλυκῶπις.

πέρα δὲ ἐδήλωσεν οὐδὲν ἔτι, ὡς ἡ θεός ἐστιν αὕτη μεγίστη 5
θεῶν ἐν τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασι καὶ ἰσχὺν παρέχεται πλείστην, ὥσπερ γε[14] ἐν Ἰλιάδι ἐποίησεν Ἀθηνᾶν μὲν καὶ Ἐνυὼ πολεμούντων ἡγεμονίαν ἔχειν, Ἄρτεμιν δὲ γυναικῶν ὠδῖσιν εἶναι φοβερὰν, Ἀφροδίτῃ δὲ τὰ ἔργα μέλειν τῶν γά- 355
μων. ἀλλ' οὗτος μὲν οὐδὲν ἄλλο ἐποίησεν ἐς τὴν Τύχην· (4) Βούπαλος δὲ, ναούς τε οἰκοδομήσασθαι καὶ ζῶα ἀνὴρ 6
ἀγαθὸς πλάσαι, Σμυρναίοις ἄγαλμα ἐργαζόμενος Τύχης πρῶτος ἐποίησεν ὧν ἴσμεν πόλον[15] τε ἔχουσαν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ καὶ τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ τὸ καλούμενον Ἀμαλθείας κέρας ὑπὸ Ἑλλήνων. οὗτος μὲν ἐπὶ τοσοῦτον ἐδήλωσε τῆς θεοῦ τὰ ἔργα· ᾖσε δὲ καὶ ὕστερον Πίνδαρος[16] ἄλλα τε ἐς τὴν Τύχην, καὶ δὴ καὶ φερέπολιν ἀνεκάλεσεν αὐτήν.

Una omnes vario per prata comantia flore,
Candida Leucippe, Phaenoque, Electra, et Ianthe,
Melobosis, Tyche et Ocyrhoe praesignis ocellis.

De ea nihil praeterea: neque illum omnino, *quod vulgo creditur,* Deam esse maximam, penes quam sint rerum humanarum momenta omnia, quum idem tamen poeta in Iliade bellantibus Palladem et Enyo duces praefecerit; Dianam foeminis parturientibus *sanctam et* verendam esse dixerit; Veneri autem nuptiarum curam attribuerit. Verum de Fortuna nihil ille plus, quam ante dictum est, memoriae prodidit. (4) Bupalus certe templis aedificandis et simulacris fingendis admodum sollers, quum Smyrnaeis Fortunae signum omnium, quos ipsi *ex antiquitatis monumentis* cognoverimus, primus finxisset, capiti polum imposuit; altera vero manu Amaltheae (quod Graeci appellant) cornu tenentem fecit. Ad hunc ille modum Fortunae munera declaravit. Mandavit post hunc et alia de Fortuna versibus Pindarus, et eam Pherepolin vocavit.

13. ὠκυρὸν Ag.
14. γε om. Va. mox ἀφροδίτην Vb; ἀφροδί την (?) Va; μέλλειν Ag Vab. tum εἰς τὴν MVa. tum ναός τε Lb.
15. utrum πόλον an πόλιν legendum sit, dubium videtur Hirtio Bilderbuch I. p. 95. Mox ἀμαλθίας — ἐπὶ τοσούτῳ ἐδήλωσεν Vb. τοσούτῳ etiam AXK. τοσοῦτο Lab.
16. πίνδαρον Ag. Mox περσέπολιν Va; a sec. man. vulg. Reinesius ad marg. ed. X. Cizens. φερέπολον coniicit.

CAPUT XXXI.

De Apollinis luco Carnio — urbe Thuriatarum — vico Calamae, loco Limnae dicto ac fontibus Pamisi fluvii — urbe Messeniorum sub Ithome sita — Messenes muri cum aliarum urbium muris comparati, aliaque memoranda — de Laphriae Dianae cultu et Diana Ephesia — Curetum aede — signis memorandis in Aesculapii templo — Messenes templo et picturis in eo.

Ὀλίγον δὲ ἀπωτέρω[1] Φαρῶν Ἀπόλλωνος ἄλσος ἐστὶ Καρνειοῦ, καὶ ὕδατος ἐν αὐτῷ πηγή· θαλάσσης δὲ ἒξ που στάδια ἀπέχουσιν αἱ Φαραί. (2) Ἐντεῦθεν πρὸς μεσόγαιαν τῆς Μεσσηνίας σταδίους προελθόντι ὀγδοήκοντά ἐστιν ἡ Θουριατῶν πόλις· Ἄνθειαν[2] δὲ αὐτὴν ἐν τοῖς ἔπεσιν ὠνομάσθαι τοῖς Ὁμήρου λέγουσι. Λακεδαιμονίοις[3] δὲ ἔχειν τοῖς ἐν Σπάρτῃ τὴν Θουρίαν ἔδωκεν Αὔγουστος. Αὐγούστῳ γὰρ βασιλεύοντι Ῥωμαίων ἐπολέμησεν Ἀντώνιος, γένει καὶ οὗτος Ῥωμαῖος· καὶ οἵ[4] τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἄλλοι τε καὶ οἱ Μεσσήνιοι προσέθεντο, ὅτι ἐφρόνουν
2 Λακεδαιμόνιοι τὰ Αὐγούστου. καὶ ὁ μὲν τούτων ἕνεκα Μεσσηνίοις καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀντιταξαμένων τοῖς μὲν

Cap. XXXI. Non longe a Pharis lucus est Apollinis, Carnii nomine; et in eo perennis aquae fons. Absunt a mari Pharae stadia ferme vi. (2) Hinc ad eiusdem Messeniae mediterranea contendentes stadia procul circiter lxxx Thuriatarum urbs excipit. Appellatam Homeri versibus Anthean putant. Eam Spartanorum civitati subiecit Augustus. Nam quum is cum Antonio civile bellum gereret, Antonii quidem sectam cum aliis Graecis Messenii idcirco secuti sunt, quod Augusti partes iuverunt Lacedaemonii. Quocirca victor Augustus e Messeniis et aliis, qui

Cap. XXXI. 1. ἀποτέρω Vab. mox Καρνείου B ex em. Sylb. Κάρνιον Edd. rell. Codd. Καρνίου malit C, scripsimus Καρνειοῦ. mox θαλάσσης FCSB ex em. Sylb., quam confirmat VbLa. θαλάσσῃ AXK Codd. rell.

2. ἀνθείαν Lb. ὠνομασθῆναι M. ὠνομάσται Vb. tum τῆς Ὁμ. PdAg. λέγουσιν PdAgVbM.

3. Λακεδαιμονίοις — Αὔγουστος om. M. ἔχοιν Ag.

4. καὶ οἱ AXK correxit F praeeunte Sylb. Mox καὶ ἄλλοι τε La. post Μεσσήνιοι AXKPcdAgVbLa habent οἱ, quod delevit F auctoritate M, qui τε offert; accedit VaLb. deinde οἱ Λακεδ. CS.

αὐτῶν ἔλαττον, τοῖς δὲ καὶ[5] ἐς πλέον ἐπεξῆλθε· Θουριᾶται δὲ ἐκ τῆς πόλεως ἐν μετεώρῳ τὸ ἀρχαῖον οἰκουμένης ἐς τὸ πεδίον κατελθόντες[6] οἰκοῦσιν· οὐ μὴν παντάπασί γε οὐδὲ τὴν ἄνω πόλιν ἐκλελοίπασιν, ἀλλὰ καὶ τείχους ἐρείπια καὶ ἱερόν ἐστιν αὐτόθι ὀνομαζόμενον θεοῦ Συρίας. τὴν
δὲ ἐν τῷ πεδίῳ πόλιν ποταμὸς καλούμενος Ἄρις παρέξεισιν. 356
(3) Ἔστι δὲ ἐν τῇ μεσογαίῳ κώμη[7] Καλάμαι καὶ Λίμναι 3
χωρίον· ἐν δὲ αὐτῷ Λιμνάτιδος ἱερόν ἐστιν Ἀρτέμιδος, ἔνθα Τηλέκλῳ βασιλεύοντι ἐν Σπάρτῃ τὴν τελευτὴν συμβῆναι λέ-
γουσιν. ἰόντι δὲ ἐκ[8] Θουρίας ὡς ἐπὶ Ἀρκαδίας εἰσὶν αἱ 4
πηγαὶ τοῦ Παμίσου· καὶ ἐπ' αὐταῖς παισὶ μικροῖς ἀκέσματα γίνεται. (4) Ἰοῦσι δὲ ἀπὸ τῶν πηγῶν[9] ἐν ἀριστερᾷ καὶ προελθόντι[10] ὡς τεσσαράκοντα στάδιά ἐστι Μεσσηνίοις ἡ ὑπὸ τῇ Ἰθώμῃ πόλις· περιέχεται δὲ οὐ τῇ Ἰθώμῃ μόνον,

contra in acie steterunt, levius alios, alius gravius mulctavit. Thuriatae ipsi ex oppido, quod iam tum ab initio in excelso fuit tumulo, in planitiem descendere. Non tamen superiorem urbem omnino deseruere. Nam et collapsorum murorum adhuc reliquiae cernuntur, et templum extat, quod deae Syriae dicitur. Campestrem urbem fluvius praeterlabitur Aris nomine. (3) In ora interiore Calamae vicus et Limnae regiuncula est. In hac Limnatidis Dianae aedes: quo loco Spartae regem Teleclum occisum fama prodidit. Qua e Thuria Arcadiam fere versus iter est, fontes habet Pamisus amnis; quorum aquae infantium morbis medentur. (4) Iam vero ab his fontibus ad laevam digressis ad stadia plus minus LX, Messeniorum sub Ithome urbs est, *re-*

5. καὶ om. Vb. deinde ἐπεξῆλθεν VabAgM. tum Θουριᾶται BSmai. Lab; Θουριάται edd. rell. mox τῷ ἀρχαῖον Vb.

6. κατελθοῦσιν Vb. tum οἰκοῦσι AXKF. mox ἐρίπεια Vb, ut saepissime. καλούμ. ἄρης La.

7. κώμῃ AXK. mox τηλέκνῳ M.

8. δ' ἐκ Vb. ὡς ἐπὶ ἀρκαδίαν Va. Tum παμισοῦ VbLa. ἀκέσματι La. γίγνεται PdAg.

9. πηγῶν. Pouqueville T. VI. p. 41. errorem latere in Pausaniae narratione opinatur; at refellit corrigentem Puillon Boblaye his verbis: „Pausanias compte 40 stades des sources du Pamisus à Messène, distance exacte en la comptant du petit temple, vu par M. Gell, à la porte située entre les monts Ithome et Evan. Il n'est donc pas nécessaire de faire au texte les changemens qu'on a proposés de πηγῶν en γεφυρῶν, pour rapporter ce nombre à la distance entre les ponts sur la Balyra et la ville de Messène, d'autant plus que celle-ci est de trente stades d'après Pausanias lui même, et non de quarante.“ Recherches sur les ruines de la Morée p. 107.

10. προσελθόντι VaLb; mox παμισὸν Vb. παμισσὸν La. Sq. τὰ om. VaMPcdAg. tum ὑπὸ τῆς Εὐαν AXKFMVa; ὑπὸ τῆς Εὐὰν Smai. praeeunte Sylb. ὑπὸ τῆς Εὔας CSmin. BPcdAgLab.

ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὸν Πάμισον τὰ τετραμμένα ὑπὸ τῆς Εὔας.
τὸ δὲ ὄνομα γενέσθαι τῷ ὄρει φασὶ [11] Βακχικόν τι ἐπίφθε-
γμα Εὐοῖ, Διονύσου πρῶτον ἐνταῦθα αὐτοῦ τε εἰπόντος
5 καὶ τῶν ὁμοῦ τῷ Διονύσῳ γυναικῶν. (5) Περὶ δὲ τὴν Μεσ-
σήνην τεῖχος, [12] κύκλος μὲν πᾶς λίθου, πεποίηται, πύργοι
δὲ καὶ ἐπάλξεις εἰσὶν ἐνῳκοδομημένοι. τὰ μὲν οὖν Βαβυ-
λωνίων ἢ τὰ Μεμνόνεια τὰ ἐν Σούσοις τείχη τοῖς Περσι-
κοῖς οὔτε εἶδον, οὔτε ἄλλων [13] περὶ αὐτῶν ἤκουσα αὐτο-
357 πτούντων· τὰ δὲ [14] ἐν Ἀμβρώσῳ τῇ Φωκικῇ ἔν τε Βυζαν-
τίῳ καὶ Ῥόδῳ (ταῦτα γὰρ δὴ τετείχισται [15] τὰ χωρία ἄρι-
6 στα), τούτων Μεσσηνίοις ἐστὶν ἐχυρώτερον. [16] Μεσση-
νίοις δὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ Διός ἐστιν ἄγαλμα σωτῆρος καὶ Ἀρσι-
νόη κρήνη· τὸ μὲν δὴ ὄνομα ἀπὸ τῆς Λευκίππου θυγα-
τρὸς εἴληφεν, ὑποῤῥεῖ δὲ ἐς αὐτὴν ὕδωρ ἐκ πηγῆς καλου-
μένης Κλεψύδρας. θεῶν δὲ ἱερὰ Ποσειδῶνος, τὸ δὲ Ἀφρο-
δίτης ἐστί. καὶ οὗ μάλιστα ἄξιον ποιήσασθαι μνήμην,

gionis caput: ea non Ithome solum, sed qua ad Pamisum excurrit, monte Eua incingitur. Huic monti a bacchantium voce Euoe nomen inditum ferunt, quum hoc primum in loco et ipse Liber Pater, et quae eum sequebantur foeminae sic inclamasse credantur. (5) Qui urbem ambiunt muri, toti e lapide structi sunt: ex iis turres et propugnacula, *quo opus est loco,* eminent. Babylonis quidem muros, aut qui Memnonii dicuntur Susis in Perside, neque vidi, neque cuiusmodi sint, de quoquam, qui ipse viderit, audivi. Quas vero urbes muris munitissimas ipse viderim, Ambrosos est Phocica, Byzantium et Rhodos; eae tamen murorum munitionibus cum ipsa Messeniorum urbe comparandae non sunt. In foro Iovis est signum Servatoris, et aquae ductus, cui nomen Arsinoe, a Leucippi videlicet filia. Defluit in eum aqua de fonte, quem Clepsydran vocant. Delubra deorum duo, Neptuni et Veneris; et, quod memoria maxime dignum

11. φασὶν VbAg. βακχηκόντι La. εὖοι MLb; Εὐὰν voluit Goldh.

12. τείχους κύκλος coni. K, probante F. mox ἐνοκοδομημένοι Vb. ἐπῳκοδ. malit F. Mox σούσοις τύχη La.

13. ἄλλους MPcAgVabLab.

14. τὰ μὲν ἐν Ag. tum Ἀμβρύσω XKFCSBPc(?). ἀμβρόσῳ APdM Lab; ἀβρότῳ Ag; ἀβρόσῳ Vb; silet Va. Scripsimus Ἀμβρώσῳ, vide ad X, 36.

15. τετείχισται VabRLab; τετείχισθαι δοκεῖ Ag. τετειχίσθαι δοκεῖ CSB. τετειχισμένα δοκεῖ AXKF Pcd, marg. R. Sq. τὰ om. Va.

16. ἰσχυρώτερον Ag. εὐρυχωρότερον VaLa. Mox ὑπορεῖ PdAgVb MLab; deinde ἐστὶν PdVb.

ἄγαλμα Μητρὸς θεῶν, λίθου Παρίου, Δαμοφῶντος δὲ[17]
ἔργον, ὃς καὶ τὸν Δία ἐν Ὀλυμπίᾳ διεστηκότος ἤδη τοῦ
ἐλέφαντος συνήρμοσεν ἐς τὸ ἀκριβέστατον, καί οἱ δεδομέ-
ναι τιμαὶ παρὰ Ἠλείων εἰσίν. (6) Δαμοφῶντος δέ ἐστι 7
τούτου καὶ ἡ Λαφρία καλουμένη παρὰ Μεσσηνίοις. σέβε-
σθαι δέ σφισιν[18] ἀπὸ τοῦδε αὐτὴν καθέστηκε. Καλυδω-
νίοις ἡ Ἄρτεμις (ταύτην γὰρ θεῶν μάλιστα ἔσεβον) ἐπί-
κλησιν εἶχε Λαφρία· Μεσσηνίων δὲ οἱ λαβόντες Ναύπα-
κτον παρὰ Ἀθηναίων[19] (τηνικαῦτα γὰρ Αἰτωλίας ἐγγύτατα
ᾤκουν), παρὰ Καλυδωνίων ἔλαβον. τὸ σχῆμα[20] ἑτέρωθι
δηλώσω. Τὸ μὲν δὴ τῆς Λαφρίας ἀφίκετο[21] ὄνομα ἔς τε
Μεσσηνίους καὶ ἐς Πατρεῖς Ἀχαιῶν μόνους· Ἐφεσίαν δὲ 8
Ἄρτεμιν πόλεις τε νομίζουσιν[22] αἵ πᾶσαι καὶ ἄνδρες ἰδίᾳ
θεῶν μάλιστα ἄγουσιν ἐν τιμῇ. τὰ δὲ αἴτια[23] (ἐμοὶ δοκεῖν)

est, Deum matris e Pario lapide signum, Damophontis opus, qui Olympiae etiam Iovem solutis iam eboris compagibus ad unguem exactissime coagmentavit: quare sunt ei *merito* ab Eleis honores habiti. (6) Fecit idem Damophon, quam Laphrian Messenii nuncupant: cuius ob hanc causam sancita est religio. Calydonii Dianam in primis colunt, cognomento Laphrian. Eius caeremonias et cognomen a Calydoniis recepere Messenii, quum, Naupacto ab Atheniensibus accepta, Aetolis essent finitimi. Et tunc quidem Messenii et ex Achaeis Patrenses duntaxat Laphriae nomen usurparunt. Ephesiam quidem Dianam urbes prope cunctae eodem celebrant cognomine: et privatim viri *omnes* prae ceteris eam diis prosequuntur honoribus. Causae vero sunt ex

17. δὲ om. Va. mox ἐν Ὀλυμπιάδι ἑστηκότος AXKLa. Marg. R ἄλλως ἐν Ὀλυμπιάδι, et nihil de ἑστηκότος. FCSBPcdAgLbRVab ἐν Ὀλυμπίᾳ διεστηκότος, ut Amas. Camerar. Sylb. Silet M „γρ. ἀφεστηκότος" *Palmer. MS.*

18. δὲ (φασὶν) ἀπὸ AXKFPcdAgVabMLab; δέ σφισιν ἀπὸ CSB ex em. Sylb.; ἀποτοῦδε Lb, ἀπὸ τοιοῦδε rell. καθέστηκεν VbAg; deinde ἐπίκλισιν εἶχεν Vb.

19. παραθηναίων Va. mox ᾤκουν — ἔλαβον om. MPcAgLb. ᾤκουν — ἀφίκετο ὄνομα om. Pd; tum παρὰ καλυδωνίαν Vb. — Locus corruptus est.

20. τὸ σχῆμα ἑτ. δηλώσω ex M PacLbAgVa receperunt CSB; absunt ab AXKFVbLa. ἔλαβον, οὗ τὸ σχῆμα coni. Coraes.

21. ἀφῆκε τὸ Ag. — Sq. τε om. VaM (sec. S, exc. nostra silent). mox πατραεῖς LbPcdAgMVa; ἀχαιῶν in Va supra versum insertum.

22. νομίζουσιν SB e coni. C et Schaef. ad Dion. p. 142. ὀνομάζουσιν AXKFC, Codd. Mox in ἄνδρες nomen populi vel urbis latere videtur.

23. τοῦδε αἰτία coni. C; tum αἳ φήμην τὸ τἄγαλμα Va; αἳ — ην — τἄ ob correcturas ambig.; ἔχουσιν supra vers. insert. Mox παλαιωτάτου VbAg. ἐποιήθει Ag.

ἐστὶν Ἀμαζόνων τε κλέος, αἳ φήμην τὸ ἄγαλμα ἔχουσιν
ἱδρύσασθαι, καὶ ὅτι ἐκ παλαιοτάτου τὸ ἱερὸν τοῦτο ἐποιήθη.
τρία δὲ ἄλλα ἐπὶ τούτοις συνετέλεσεν ἐς δόξαν, μέγεθός τε
τοῦ ναοῦ τὰ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις κατασκευάσματα[24]
ὑπερηρκότος καὶ Ἐφεσίων τῆς πόλεως ἡ ἀκμὴ καὶ ἐν αὐτῇ
358 9 τὸ ἐπιφανὲς τῆς θεοῦ. (7) Πεποίηται δὲ[25] καὶ Εἰλειθυίας
Μεσσηνίοις ναὸς καὶ ἄγαλμα λίθου. πλησίον δὲ Κουρή-
των μέγαρον, ἔνθα ζῷα τὰ πάντα ὁμοίως καθαγίζουσιν·
ἀρξάμενοι γὰρ ἀπὸ βοῶν τε καὶ αἰγῶν καταβαίνουσιν ἐς
τοὺς ὄρνιθας ἀφιέντες ἐς τὴν φλόγα. καὶ Δήμητρος ἱερὸν
Μεσσηνίοις ἐστὶν ἅγιον, καὶ Διοσκούρων ἀγάλματα φέρον-
τες τὰς[26] Λευκίππου. καί μοι καὶ ταῦτα ἐν τοῖς προτέ-
ροις ἐστὶν ἤδη δεδηλωμένα, ὡς οἱ Μεσσήνιοι τοὺς Τυνδά-
ρεω παῖδας ἀμφισβητοῦσιν αὐτοῖς καὶ οὐ Λακεδαιμονίοις
10 προσήκειν. (8) Πλεῖστα δέ σφισι καὶ θέας μάλιστα ἀγάλ-
ματα ἄξια τοῦ Ἀσκληπιοῦ παρέχεται τὸ ἱερόν. χωρὶς μὲν
γὰρ τοῦ θεοῦ[27] καὶ τῶν παίδων ἐστὶν ἀγάλματα, χωρὶς δὲ

mea opinione et Amazonum gloria, quas fama fert Deae simulacrum erexisse, et quod ab antiquissimis temporibus templum illud fuerit conditum. Tria praeterea templi celebritatem augent: magnitudo primum, qua cetera omnia hominum opera anteit: Ephesiorum deinde civitatis splendor: et ipsa postremo Deae claritas. (7) Habent Messenii Lucinae etiam delubrum cum marmoreo signo. Proximum est Curetum aedes, in qua cuiusvis generis animalia immolant. Facto enim a bobus et capris sacri initio ad aves descendunt, quas in flammas porriciunt. Magna etiam cum religione Cereris aedes celebratur. *In ea* Gemellorum simulacra sunt, *eo habitu*, quo Leucippi filias rapuere. Est vero superius expositum, controversiam esse Messeniis cum Lacedaemoniis, ab utris Castores oriundi sint. Eos utique sibi Messenii vindicant. (8) Plurima vero, et quae spectentur dignissima habet signa apud Messenios Aesculapii fanum. Seorsum enim dei ipsius et eius liberorum simulacra; seorsum Mu-

24. κατασκευάματα Vb. ὑπερήκοντος Ag; ὑπερηκόντος Pd; ὑπερηκόντισε RLb; ad marg. ἀλλ. ὑπερηρκότος R. ὑπερηκόντισεν MVab (e M nihil enotatur in schedis nostris). Mox ἀλμὴ pro ἀκμὴ Pc.

25. δὲ om. Va. mox πλησίων La. ὁμοίως καθίζουσιν, omisso sq. τε La.

26. τὰ λευκ. Ag. mox καὶ ante ταῦτα om. SM.

27. τῶν θεῶν Vb; in marg. θεοῦ. Mox Ἐπαμινώνδας SVb. ἐπαμινώνδας, sup. lin. ει, M; mox bis ἐπαμυνώνδου id. ἐπαμεινόνδας La. tum Κλεόμμιδος ABMPcdAgVbLb; Πολύμνιδος Camerar. e IX, 12, 6. quem secuti sunt XKFCS; κλεόμιδος [alterum μ sup. vers. Va] LaVa.

Ἀπόλλωνος καὶ Μουσῶν καὶ Ἡρακλέους, πόλις τε ἡ Θηβαίων καὶ Ἐπαμεινώνδας ὁ Πολύμνιδος, Τύχη τε καὶ Ἄρτεμις φωσφόρος. τὰ μὲν δὴ τοῦ λίθου Δαμοφῶντος[28] ὃς εἰργάσατο· Μεσσηνίων δὲ, ὅτι μὴ τοῦτον, ἄλλον γε οὐδένα λόγου ποιήσαντα ἀξίως οἶδα ἀγάλματα, ἡ δὲ εἰκὼν τοῦ Ἐπαμεινώνδου ἐκ σιδήρου τέ ἐστι,[29] καὶ ἔργον ἄλλου, οὐ τούτου. (9) Ἔστι δὲ καὶ Μεσσήνης τῆς Τριόπα ναὸς καὶ 11
ἄγαλμα χρυσοῦ[30] καὶ λίθου Παρίου· γραφαὶ δὲ κατὰ τοῦ ναοῦ τὸ ὄπισθεν οἱ βασιλεύσαντές εἰσι Μεσσήνης, πρὶν μὲν ἢ στόλον ἀφικέσθαι τὸν[31] Δωριέων ἐς Πελοπόννησον Ἀφαρεὺς καὶ οἱ παῖδες, κατελθόντων δὲ Ἡρακλειδῶν Κρεσφόντης ἐστὶν, ἡγεμὼν καὶ οὗτος τοῦ Δωρικοῦ, τῶν δὲ οἰκησάντων ἐν Πύλῳ Νέστωρ καὶ Θρασυμήδης καὶ Ἀντίλοχος προτετιμημένοι παίδων τῶν Νέστορος ἡλικίᾳ καὶ ἐπὶ Τροίαν μετεσχηκότες τῆς στρατείας. Λεύκιππός τε 12
Ἀφαρέως ἀδελφὸς καὶ Ἱλάειρά ἐστι[32] καὶ Φοίβη, σὺν δέ

sarum, Apollinis et Herculis posita sunt. Suum inter cetera locum habent urbs Thebana Epaminondas Polymnidis filius, Fortuna et Diana Lucifera. Horum quae marmorea sunt, fecit Damophon, quem unum e Messeniis statuarum artificem novimus non indignum, cuius mentio fiat. Epaminondae effigies e ferro est: eam alius omnino opifex fecit, non Damophon. (9) Templum etiam extat Messenes Triopae filiae; cuius ex auro et Pario marmore factum est signum. In postica templi eius parte picti sunt, qui in Messenia regnarunt *omnes* ante Doriensium in Peloponnesum adventum, Aphareus videlicet et filii. Post Herculis vero filiorum reditum Cresphontes, unus et ipse de Doriensium ducibus. De iis vero, qui Pylum tenuerunt, Nestor et eius filii Thrasymedes et Antilochus. His enim, quod natu maximi fuere, honos in primis est habitus, eoque maxime, quod bello Troiano interfuerunt. Pictus est etiam Leucippus Apharei frater, et *cum eo* Hilaira et Phoebe: Arsinoe praeterea, et ipse (Ar-

28. Δαμοφῶντος FCSBMPcdAg VaLb; Δημοφῶντος AXKVbLa; tum ὃς εἰργάσατο FCSBMPcdAg Vab ὃς εἴργαστο AXK. Tum δὴ λίθου (δὴ τοῦ λίθου in not. supplem. p. 158), Δαμοφῶν εἰργάσατο coni. C. Fort. Δαμοφῶντός ἐστιν ἔργα. tum Μεσσηνίων δὲ BPcdAg, ut iam KF voluerunt, Amasaeum secuti. Μεσσήνιον δὲ Edd. rell. Vab MLab.

26. ἐστιν AgVb; mox τὴν τριόπα La.

30. χρυσοῦ, supra lin. οὖν, M. Sq. δὲ om. MVa.

31. τὸν δωρ. AgPd; τῶν Edd. PcVabM. mox θρασυμίδης VbLa.

32. ἐστιν Ag. tum φοῖβος Vb, p. corr. vulg. Mox καὶ ἀρσινόης ὧν La.

σφισιν Ἀρσινόη. γέγραπται δὲ καὶ Ἀσκληπιὸς, Ἀρσινόης ὢν λόγῳ τῷ[33] Μεσσηνίων, καὶ Μαχάων καὶ Ποδαλείριος,[34] ὅτι ἔργου τοῦ πρὸς Ἰλίῳ καὶ τούτοις μέτεστι. ταύτας τὰς γραφὰς ἔγραψεν Ὀμφαλίων Νικίου τοῦ Νικομήδους μαθητής· οἱ δὲ αὐτὸν καὶ δουλεῦσαι παρὰ τῷ Νικίᾳ καὶ παιδικὰ γενέσθαι φασὶν αὐτοῦ.

CAPUT XXXII.

De signis Hierothysii ita dicti a Messeniis ac gymnasio et signis in eo — Aethida (heroë) a Messen. culto — Aristomenis sepulcro et sacris, quae ibi fiunt — Aristomene mortuo ad Leuctra pugnante — Thebanorum de Aristomenis clypeo narratio.

359 Τὸ δὲ ὀνομαζόμενον παρὰ Μεσσηνίων Ἱεροθύσιον ἔχει μὲν θεῶν ἀγάλματα ὁπόσους[1] νομίζουσιν Ἕλληνες, ἔχει δὲ χαλκῆν εἰκόνα Ἐπαμεινώνδου. κεῖνται δὲ καὶ ἀρχαῖοι τρίποδες· ἀπύρους αὐτοὺς καλεῖ Ὅμηρος. τὰ δὲ ἀγάλματα τὰ ἐν τῷ γυμνασίῳ ποιήματά ἐστιν ἀνδρῶν Αἰγυπτίων,[2] Ἑρμῆς τε καὶ Ἡρακλῆς καὶ Θησεύς. τούτους μὲν δὴ τοῖς

sinoe natus, uti praedicant Messenii) Aesculapius, et *Aesculapii filii* Machaon et Podalirius. Nam et illorum clarum fuit Troiano bello nomen. Has omnes imagines pinxit Omphalion, Niciae Nicomedis filii discipulus, quem et servisse Niciae, eique in deliciis fuisse nonnulli tradiderunt.

Cap. XXXII. Quae vero aedes apud Messenios Hierothysion vocatur, habet deorum omnium signa, quorum in Graecia sancitae religiones sunt. Inter ea aenea est Epaminondae effigies. Dedicati etiam sunt tripodes vetusti, quos *ἀπύρους* appellat Homerus. Iam vero quae in gymnasio signa sunt, opera Aegyptiorum artificum fuere, Mercurius, Hercules, Theseus. Hos enim

33. τῷ SBMVa; τῶν AXKFC PcdAgVbLab.

34. καὶ π κλείριος Pd. mox πρὸς ἰλίον, ad marg. γρ. τοῦ πρωτεσίλεω R; sic habet Vb. προτεσίλεω La. νικομίδους Ag. νικομηδέως ut supra p. 101. [i. e. III, 19, 4.] Palmer. Ms.

Cap. XXXII. 1. ὁπόσα La. mox αὐτοὺς καλεῖν id. Tum τὰ post ἀγάλματα inseruit B e coni. Coraii.

2. Αἰγινητῶν vel Ἀττικῶν vult Hirtius. Tum Ἑρμῆς τε καὶ ἡρακλῆς τε καὶ Θ. Va. ἑρμῆς καὶ ἡρακλῆς καὶ Θ. Ag. Ἑρμῆς καὶ Ἡρακλῆς τε καὶ Θ. Edd. PcdVbMLab, unde scripsimus Ἑρμῆς τε καὶ Ἡρακλῆς καὶ Θησεύς. Mox ἕλλησιν Ag PdVb.

πᾶσιν Ἕλλησι καὶ ἤδη τῶν βαρβάρων πολλοῖς[3] περί τε τὰ γυμνάσια καὶ ἐν παλαίστραις καθέστηκεν ἔχειν[4] ἐν τιμῇ.
(2) Αἰθίδαν δὲ ἐμαυτοῦ πρεσβύτερον ὄντα εὕρισκον, γε- 2
νομένῳ δέ οἱ χρήμασιν οὐκ ἀδυνάτῳ τιμαὶ παρὰ Μεσσηνίων ὑπάρχουσιν[5] ἅτε ἥρωϊ. εἰσὶ δὲ τῶν Μεσσηνίων, οἳ τῷ Αἰθίδᾳ χρήματα μὲν γενέσθαι πολλὰ ἔλεγον, οὐ μέντοι τοῦτόν γε[6] εἶναι τὸν ἐπειργασμένον τῇ στήλῃ, πρόγονον δὲ καὶ ὁμώνυμον ἄνδρα τῷ Αἰθίδᾳ. Αἰθίδαν δὲ τὸν πρότερον ἡγήσασθαι τοῖς Μεσσηνίοις φασίν, ἡνίκα ἐν τῇ νυκτὶ Δημήτριός σφισιν[7] ὁ Φιλίππου μηδαμῶς ἐλπίσασιν αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ λανθάνουσιν ἐσελθόντες ἐς τὴν πόλιν.
(3) Καὶ Ἀριστομένους δὲ μνῆμά ἐστιν ἐνταῦθα· οὐ[8] κενὸν 3
δὲ εἶναι τὸ μνῆμα λέγουσιν. ἀλλ' ἐρομένου μου τρόπον τε ὅντινα καὶ ὁπόθεν Ἀριστομένους κομίσαιντο[9] τὰ ὀστᾶ,

tum Graeci universi, tum barbarae nationes multae, exercitationum praesides habent, eosque in palaestris praecipue colunt. (2) Aethidam *in eo signorum numero* comperi, hominem quam ego sum natu maiorem. Huic Aethidae tanquam heroi statuam positam et honores institutos dicunt, quod egregie pecuniosus fuerit. Fuisse alii praeclaram et luculentam pecuniam Aethidae non negant: pernegant vero eum, cuius erecta fuerit super columna statua, divitem illum Aethidam fuisse, sed ei cognominem, quo duce Messenii olim Demetrium Philippi filium, quum noctu subito impetu Messenen oppressisset, repulere. (3) In eodem gymnasio Aristomenis visitur monumentum: quod sane esse inane, *atque honorarium duntaxat,* negant. Et percunctanti qui-

3. πολλοὺς AXKLa; πολλοῖς FCSBMPcdAgVabLb. — Sq. τὰ inseruimus e Va; γυμνασία M; γυμνασίας AXK.

4. nonne ἄγειν ? deinceps Θησέα pro Αἰθίδαν LbMPcdAgVa; αἰθιδὰν La. Mox οὐ πρεσβ. vel οὐ πολὺ πρεσβ. coni. Goldh. Fort. scribendum εὕρισκον γενεᾷ. γενομένῳ δέ, ita ut γενεᾷ absorptum sit sequente γενομένῳ. Eodem fort. ducit lectio Θησέα, quae corrupta e γενεᾷ sinistro loco e marg. in contextum intrusa est.

5. ὑπάρχουσιν — Μεσσηνίων om. Ag. Tum αἰθίδα μὲν χρήματα μὲν γεν. Va.

6. τοῦτόν τε Pd. Deinde τῇ πόλει στήλη Vb; πόλει expunct. Mox αἰθίδα δὲ τὸν πρότ. Va.

7. σφισιν FCSB ex em. Sylb. φησιν LbAgVa. φασιν AXKPcdVb MLa; mox ἐπελθόντες Ag. εἰςελθόντες Va.

8. οὐ om. AXKPcdAgMVabLab; Amasaeo duce posuere FCSB; etiam Palmer. MS. καινὸν Ag. mox ἐρωμένου VbLa; ῥωμένου Ag. — Sq. τε om. MVa.

9. κομίσονται LbMPcdAgVa; κομίσαιτο VbLa. deinceps φασιν Ag. Mox κελεύοντα Vb. tum δρῶσιν Ag VbM.

μεταπέμψασθαι μὲν ἐκ Ῥόδου φασί, τὸν δὲ ἐν Δελφοῖς θεὸν
τὸν κελεύσαντα εἶναι. πρός τε δὴ τούτοις ἐδίδασκόν με
ὁποῖα ἐπὶ τῷ τάφῳ δρῶσι. ταῦρον ὅντινα ἐναγίζειν μέλ-
λουσιν, ἀγαγόντες ἐπὶ τὸ μνῆμα ἔδησαν πρὸς τὸν ἑστηκότα
ἐπὶ τῷ τάφῳ κίονα· ὁ δὲ ἅτε ἄγριος καὶ ἀήθης δεσμῶν οὐκ
ἐθέλει μένειν· θορυβουμένῳ[10] δέ οἱ καὶ σκιρτῶντι ἢν ὁ
κίων κινηθῇ, Μεσσηνίοις[11] ἐστὶν αἴσιον, οὐ κινηθέντος δὲ
4 ἀσύμφορα ἐπαγγέλλει τὸ σημεῖον. (4) Παραγενέσθαι δὲ
Ἀριστομένην καὶ τῷ περὶ Λεῦκτρα[12] ἀγῶνι ἐθέλουσιν, οὐ
μετὰ ἀνθρώπων ἔτι ὄντα, καὶ ἀμῦναί τε αὐτόν φασι Θηβαί-
360 οις, καὶ μάλιστα γενέσθαι τοῦ ἀτυχήματος Λακεδαιμονίοις
αἴτιον. ἐγὼ δὲ Χαλδαίους καὶ Ἰνδῶν τοὺς μάγους πρώ-
τους οἶδα εἰπόντας ὡς ἀθάνατός ἐστιν ἀνθρώπου ψυχή·
καί σφισι καὶ Ἑλλήνων ἄλλοι τε ἐπείσθησαν, καὶ οὐχ ἥκι-
στα Πλάτων ὁ Ἀρίστωνος.[13] εἰ δὲ ἀποδέχεσθαι καὶ οἱ
πάντες ἐθελήσουσιν, ἐκεῖνό γε ἀντειπεῖν οὐκ ἔνεστι, μὴ οὐ
τὸν πάντα αἰῶνα Ἀριστομένει τὸ μῖσος τὸ ἐς Λακεδαιμονίους

dem mihi, quonam modo eius, *qui Rhodi mortuus dicatur*, ossa in eo monumento condita credi possit, responsum est, Pythii Apollinis iussu in patriam reportata: et insuper sacri, quod ad eum tumulum solenni ritu fiat, mihi caeremonias exposuerunt. *Eae huiusmodi sunt.* Arae destinatum taurum ad pilam non procul a sepulcro alligant. Is quum ferox et vinculorum sit insolens, evadere conatur: quod si, dum tumultuatur et exilit, pila moveatur, secundum id est Messeniis omen: sin prorsus immota ea pila steterit, calamitatem sibi aliquam portendi interpretantur. (4) Interfuisse vero Aristomenem, postquam ex hominum coetu excessit, etiam Leuctricae pugnae, et auxilio Thebanis fuisse, et eius maxime opera magna ista clade afflictos Lacedaemonios praedicant. Enimvero primos omnium Chaldaeos, et Indorum magos memoriae prodidisse novi, esse hominum animos immortales. Assensi deinde sunt eis tum alii Graecorum, tum omnium maxime Aristonis filius Plato. Id si communi hominum opinione comprobetur, facile et illud credi possit, Aristomenis in Lacedaemonios odium in omne posterum tempus per-

10. θορυβουμένου MVa. θορυβουμένων Vb. tum σκυρτῶντι AgPd; deinde ἢ ὁ Va. κίον La.

11. μεσσηνίοι Lb. αἴτιον PcLb. mox ἐπαγγέλει Va.

12. λεῦκτα Vb.

13. ἀρίστονος La; tum εἰ δὲ ἀποδ. μὴ οἱ coni. Camerar. ἐκεῖνο τε, p. corr. γε, Va; ἀντιπεῖν La. mox ἐνέστιν Vb. tum ἐντετάχθαι Lb; ἐνετάχθαι AgPd. Seq. ἃ δὲ om. Va; in ἤκουσα, ᾱ corr. est ex ε͞ν.

ἐνεστάχθαι. (5) Ἃ δὲ αὐτὸς ἤκουσα ἐν Θήβαις, εἰκὸς 5
μέν τι[14] παρείχετο ἐς τὸν Μεσσηνίων λόγον, οὐ μὴν παν-
τάπασί γέ ἐστιν αὐτοῖς ὡμολογηκότα. φασὶ δὲ οἱ Θηβαῖοι
μελλούσης τῆς μάχης ἔσεσθαί σφισιν ἐν Λεύκτροις ἐς ἄλλα
τε ἀποστεῖλαι χρηστήρια καὶ ἐρησομένους τὸν ἐν Λεβαδείᾳ[15]
θεόν. λέγεται μὲν οὖν καὶ τὰ παρὰ τοῦ Ἰσμηνίου καὶ τοῦ
Πτώου, πρὸς δὲ τὰ ἐν Ἄβαις τε χρησθέντα καὶ τὰ ἐν Δελ-
φοῖς. Τροφώνιον[16] δέ φασιν εἰπεῖν ἑξαμέτρῳ·

Πρὶν δορὶ[17] συμβαλέειν ἐχθροῖς, στήσασθε τρόπαιον,
Ἀσπίδα κοσμήσαντες ἐμήν, τὴν εἵσατο[18] νηῷ
Θοῦρος Ἀριστομένης Μεσσήνιος. αὐτὰρ ἐγώ τοι
Ἀνδρῶν δυσμενέων φθίσω στρατὸν ἀσπιστάων.

ἀφικομένου δὲ τοῦ χρησμοῦ δεηθῆναι Ξενοκράτους λέγου- 6
σιν Ἐπαμεινώνδαν· ὁ δὲ τήν τε ἀσπίδα μεταπέμπεται τοῦ
Ἀριστομένους καὶ ἐκόσμησεν ἀπ'[19] αὐτῆς τρόπαιον, ὅθεν

durasse. (5) Non alienum certe est a Messeniorum oratione, quod aliquando de Thebanis audivi, etsi non congruit omni ex parte utriusque gentis sermo. Aiunt itaque Thebani, quum prope esset ut cum hoste ad Leuctra congrederentur, missos qui et alia oracula et eum, qui in Lebadea colitur, deum consulerent: et sane ab Ismenio, Ptoo, Abis, Delphis missa responsa commemorantur. Quae vero senariis heroicis vaticinatus fuerit Trophonius, haec perhibentur:

Ne petite ante hostem, sacrum quam cura tropaeum
Sit vobis posuisse. Hic scutum ornate, quod acer
Fixit Aristomenes Messenius. Ipse inimicas
Scutatorum acies infestaque tela refringam.

Accepto oraculo impetrasse a Xenocrate precibus Epaminondam tradunt, ut Aristomenis clypeum accerseret; illumque ad tropaei,

14. τοι AgPdVab; τι om. La. tum ἐς τῶν Μεσσ. LbPdM. deinde παντάπασιν Ag. mox ὁμολογηκότα Vab, et μελούσης Ag.

15. λεβαδία VabMLab; mox Ἄβαις SBLab; Ἀβαῖς AXKFCVb; ἀμαῖς MVa.

16. τροφωνίου Ag. Sq. δὲ om. LbPcAgMVa. tum ἐν ἑξαμέτρῳ vult S. ἑξαμέτρῳ εἰπεῖν Va; literis supra positis ordo vulg. restit.

17. δόρυ Camerar. In Vb prima manu fuit δορὺ, quo deleto δὲ δορί. In Va πρὶν δορ.. συμβαλέ... punctulis indicavimus correcturas; illo loco est ι et υ, secundo σθαι et ειν. Mox στήσασθαι MAgVaLa.

18. εἵσατο AXKFC. εἵσατον ἠῷ —μεσίνιος Vb. Mox δεηηθῆναι Va et ἐπαμυνώνδαν M.

19. ἐπ' αὐτῆς coni. Coraës. mox σύνοπτρον Ag. Sq. δὲ om. MLbVa. mox λεβαδία PdMVabLab.

τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔσεσθαι σύνοπτον ἔμελλεν. ᾔδεσαν δὲ ἄρα τὴν ἀσπίδα οἱ μὲν αὐτῶν ἐν Λεβαδείᾳ καθ' ἡσυχίαν ἑωρακότες, ἀκοῇ δὲ καὶ πάντες. ὡς δὲ[20] *ἐγένετο ἡ νίκη Θηβαίοις, ἀποδιδόασιν αὖθις τῷ Τροφωνίῳ τὸ ἀνάθημα. Ἀριστομένους δὲ καὶ χαλκοῦς ἀνδριάς ἐστιν ἐν τῷ Μεσσηνίων σταδίῳ. τοῦ θεάτρου δὲ οὐ πόρρω Σαράπιδός ἐστι καὶ Ἴσιδος ἱερόν.*

C A P U T XXXIII.

De acropoli Messeniorum et fonte Clepsydra — Messeniis incunabula Iovis sibi vindicantibus, et Ithome ac Neda, nutricibus Iovis — signo et cultu Iovis Ithomatae — Mercurii signo Atticae formae, fluvio Balyra et Thamyride — campis Stenyclericis, luco Carnasio et signis in eo — reliquiis Andaniae et Electra ac Coeo fluviis — reliquiis urbis Dorii et Thamyridis calamitate.

361 *Ἐς δὲ τὴν κορυφὴν ἐρχομένῳ τῆς Ἰθώμης, οὗ*[1] *δὴ Μεσσηνίοις ἐστὶν ἀκρόπολ ς, πηγὴ Κλεψύδρα γίνεται.* (2) *Πάντας μὲν*[2] *οὖν καταριθμήσασθαι καὶ προθυμηθέντι ἄπορον, ὁπόσοι θέλουσι γενέσθαι καὶ τραφῆναι παρὰ σφίσι Δία· μέτεστι δ' οὖν καὶ Μεσσηνίοις τοῦ λόγου· φασὶ γὰρ καὶ οὗτοι τραφῆναι παρὰ σφίσι τὸν θεὸν, Ἰθώμην δὲ εἶναι καὶ*

quod erexerat eo loco, unde posset a Lacedaemoniis conspici, insignia atque ornamenta addidisse. Norant Lacedaemonii fixum in Lebadea scutum Aristomenis. Nam et multi per otium ad Trophonii profecti illud fuerant conspicati, et plane omnes ita esse audierant. Parta vero victoria suum Trophonio donum Thebani restituere. Est etiam in stadio posita ex aere Aristomeni statua. A theatro non procul Serapidis et Isidis fanum est.

Cap. XXXIII. Ascendentibus ad Ithomes iugum, ubi est Messeniorum arx, fons, cui Clepsydra nomen, manat. (2) Longum esset et difficile, ut maxime propositum id quis haberet, populos enumerare, qui Iovem apud se natum et educatum affirmant. Nam et Messenii Iovis incunabula sibi vindicant, eiusque

20. *δὲ* om. La. *ἀριστομένου* Ag. mox *ἄσιδος ἱερὸν* id.

Cap. XXXIII. 1. *ὃ δὴ* Edd. Codd. *οὗ δὴ* vel *ὅθι* Goldh. *ἡ δὴ* Buttm.

2. *μὲν* om. Pd. tum *καταρρηθμήσασθαι* Ag. *προθυθέντι* MVa. mox *θέλουσιν — παρὰ σφίσιν* Ag. *τὰς θρεψαμένους*, *α* super *ου* expuncto, La.

Νέδαν τὰς θρεψαμένας, κεκλῆσθαι δὲ ἀπὸ μὲν τῆς Νέδας
τὸν ποταμὸν, τὴν δὲ ἑτέραν τῷ ὄρει τὴν Ἰθώμην[3] δεδωκέναι
τὸ ὄνομα. ταύτας δὲ τὰς νύμφας τὸν Δία, κλαπέντα ὑπὸ
Κουρήτων διὰ τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς δεῖμα, ἐνταῦθα λοῦσαι
λέγουσι, καὶ τὸ ὄνομα εἶναι τῷ ὕδατι ἀπὸ τῶν Κουρήτων
τῆς κλοπῆς· φέρουσί τε ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ὕδωρ ἀπὸ τῆς
πηγῆς ἐς[4] τοῦ Διὸς τοῦ Ἰθωμάτα τὸ ἱερόν. (3) Τὸ δὲ 2
ἄγαλμα τοῦ Διὸς Ἀγελάδα μέν ἐστιν ἔργον, ἐποιήθη δὲ ἐξ
ἀρχῆς τοῖς οἰκήσασιν ἐν Ναυπάκτῳ Μεσσηνίων. ἱερεὺς δὲ
αἱρετὸς κατὰ ἔτος ἕκαστον[5] ἔχει τὸ ἄγαλμα ἐπὶ τῆς οἰκίας.
ἄγουσι δὲ καὶ ἑορτὴν ἐπέτειον Ἰθωμαῖα· τὸ δὲ ἀρχαῖον καὶ
ἀγῶνα ἐτίθεσαν μουσικῆς. τεκμαίρεσθαι δ᾽[6] ἔστιν ἄλλοις
τε καὶ Εὐμήλου τοῖς ἔπεσιν· ἐποίησε γοῦν καὶ τάδε ἐν
τῷ προσοδίῳ τῷ ἐς Δῆλον·

Τῷ γὰρ Ἰθωμάτᾳ καταθύμιος ἔπλετο μοῖσα,
Ἁ καθαρὰ καὶ ἐλεύθερα σάμβαλ᾽[7] ἔχουσα.

οὔκουν ποιῆσαί μοι[8] δοκεῖ τὰ ἔπη καὶ μουσικῆς ἀγῶνα

nutrices nominant Nedam, a qua fluvius, et Ithomen, a qua mons nomen acceperit. Has quidem Nymphas surreptum a Curetibus Iovem, ob Saturni metum, in hoc aiunt fonte lavasse, et ab eo Curetum furto aquae nomen inditum. Singulis certe diebus aquam ex eo fonte in Iovis Ithomatae templum ferunt. (3) Signum Iovis fecit Ageladas iis olim Messeniis, qui Naupacti consederunt. Domi suae illud servat sacerdos annuus. Agitant vero et festos anniversarios dies: Ithomaea nuncupant. Ludos etiam priscis temporibus musicos institutos fuisse, et aliunde et ex Eumeli versibus licet coniicere, quos in Delum prolusit:

Grata etenim semper tibi, Iupiter incola Ithomes,
Musa fuit, puro quae gaudet libera gressu.

Videtur ergo mihi Eumelus et versus istos fecisse, et musicum

3. Quidni τῇ Ἰθώμῃ? ut IV, 9, 1. IV, 11, 2. δεδοκέναι Vb. mox λέγουσιν Pd.

4. ἐκ τοῦ Pd. mox τὸ ἄγαλμα δὲ τοῦ Lb; ἀγαλάδα VbLa. tum οἰκήμασιν MPdAgVabLab.

5. ἕκαστον· ἔχει δὲ τὸ Edd. Codd. Delevimus δὲ et Colon; tum ἐν τῇ οἰκίᾳ coni. C. mox ἑωρτὴν Ag.

6. δὲ La. προσῳδίῳ Amasaeum legisse suspicatur Goldh. Mox μοῖρα Pd. — Sqq. Ἁ καθαρὰ — ἔχουσα om. Pd. ἃ καθ. Vab.

7. σάμβαλ᾽ BM (sec. exc. nostra σάμαλ᾽) PcdAgVbRLb; σάματ᾽ AXKLaVa, marg. R; σάματα Pa; ἄσματ᾽ FCS e coni. Goldh.

8. ποιῆσαιμι (sic) Vb. tum τὴν

3 ἐπιστάμενος τιθέντας. (4) Ἰόντι δὲ τὴν ἐπ' Ἀρκαδίας ἐς
Μεγάλην πόλιν ἐστὶν ἐν ταῖς πύλαις Ἑρμῆς τέχνης[9] τῆς
Ἀττικῆς· Ἀθηναίων γὰρ τὸ σχῆμα τὸ τετράγωνόν ἐστιν ἐπὶ
τοῖς[10] Ἑρμαῖς, καὶ παρὰ τούτων μεμαθήκασιν οἱ ἄλλοι.
σταδίους δὲ καταβάντι ἀπὸ τῶν πυλῶν τριάκοντα τὸ ῥεῦμά
362 ἐστι τῆς Βαλύρας. γενέσθαι δὲ τὸ ὄνομα τῷ ποταμῷ λέ-
γουσι[11] Θαμύριδος τὴν λύραν ἐνταῦθα ἀποβαλόντος ἐπὶ
τῇ πηρώσει· παῖδα δὲ αὐτὸν Φιλάμμωνος καὶ Ἀργιόπης τῆς
νύμφης εἶναι. τὴν δὲ Ἀργιόπην τέως μὲν περὶ τὸν Παρνα-
σὸν[12] οἰκεῖν, ἐπεὶ δὲ εἶχεν ἐν γαστρί, ἐς Ὀδρύσας λέγουσι
μετοικῆσαι· Φιλάμμωνα[13] γὰρ οὐκ ἐθέλειν ἐς τὸν οἶκον
αὐτὴν ἄγεσθαι· καὶ Θάμυριν μὲν Ὀδρύσην τε καὶ Θρᾷκα
ἐπὶ τούτῳ καλοῦσιν. ἡ δὲ Λευκασία καὶ Ἄμφιτος συμβάλ-
4 λουσιν ἐς τὸ αὐτὸ τὰ ῥεύματα. (5) Διαβάντι[14] δὲ τού-
τους πεδίον ἐστὶν ὀνομαζόμενον Στενυκληρικόν· εἶναι δὲ

certamen *a Messeniis* institutum nosse. (4) Qua ad Arcadiae urbem Megalopolin egressus patet, in ipsa porta Mercurii signum, Attici operis. Athenienses enim quadrangula figura Hermas fecere: et eam ab illis alii Graeciae populi acceptam formam in Mercurii sigillis usurparunt. Abest a porta stadia ferme xxx Balyra amnis. Nominis eam putant fuisse causam, quod ibi captus oculis Thamyris lyram abiecerit. Philammone et Argiopa Nympha genitum Thamyrin fama vulgavit: Argiopam Parnasi fuisse incolam; quum vero iam uterum ferret, in Odrysas migrasse, recusante puellae nuptias Philammone. Eo evenit, ut Odrysen ac Thraca Thamyrin vocent. *In hunc fluvium* alii duo confluunt, Leucasia et Amphitus. (5) Trans eos amnes campi

ἀπ' Ἀρκαδίας AXKFBCodd., praeter Va, qui τὴν ἐπ' ἀρκαδίας exhibet, quod coniectura assecutus est F. δὲ τῆς Ἀρκαδίας C; in notis tamen idem τὴν ἀπ' Ἰθώμης coniicit. δὲ τὴν Ἀρκαδίας S. „ἴσ. ἐπ' Ἀρκαδίαν ἢ ἐπ' Ἀρκαδίας Μεγάλην πόλιν, et sic legit Amas.“ *Palmer. MS.* tum εἰς Ag; ἐς om. Va Mox ἑρμᾶς [η sup. α M] MLab.

9. τέχνης CSB, ut ex Amasaeo, Sylb. et K coniecerunt: τέχνη AXKFCodd. τετράγονον La.

10. τοῖς CSBPcdAgLab; ταῖς AXKFVabM. tum ἀπὸ τῶν πολλῶν La.

11. λέγουσιν MVb. ἀποβαλλόντος Vb. tum πειρώσῃ Ag. mox φιλάμωνος AgVbLa.

12. παρνασὸν VbLb [in Lb σ alt. sup. vers.]; Παρνασσὸν Edd. Pcd AgVaMLa; mox λέγουσιν VbPdM.

13. φιλάμμων Ag. φιλάμωνα Vb La. tum ἐθέλει La θάμυρην id. θάμιριν Ag. mox ἐπὶ τοῦτο Va. συμβάλουσιν id.

14. διαβάντι Sylb. CSBVa. διαβάντα AXKF Codd. rell. διαβάντων marg. Ald. Dresd. Deinceps λέγουσιν Pd. παιδίον La; mox τὸ ἀρχαῖον in Va sup. vers. insert.

*ἥρωα Στενύκληρον λέγουσι. τοῦ πεδίου δέ ἐστιν ἀπαντι-
κρὺ καλουμένη τὸ ἀρχαῖον Οἰχαλία, τὸ δὲ ἐφ' ἡμῶν Καρνά-
σιον[15] ἄλσος, κυπαρίσσων μάλιστα πλῆρες. Θεῶν δὲ ἀγάλ-
ματα Ἀπόλλωνός ἐστι[16] Καρνειοῦ καὶ Ἑρμῆς φέρων κριόν·
ἡ δὲ ἁγνὴ Κόρης τῆς Δήμητρός ἐστιν ἐπίκλησις· ὕδωρ δὲ
ἄνεισιν ἐκ πηγῆς παρ' αὐτὸ τὸ[17] ἄγαλμα. τὰ δὲ ἐς τὰς* 5
*θεὰς τὰς μεγάλας (δρῶσι γὰρ καὶ ταύταις ἐν Καρνασίῳ τὴν
τελετὴν) ἀπόῤῥητα ἔστω μοι· δεύτερα γάρ σφισι[18] νέμω
σεμνότητος μετά γε Ἐλευσίνια. ὅτι δ' ὑδρία τε ἡ χαλκῆ τὸ
εὕρημα τοῦ Ἀργείου στρατηγοῦ καὶ Εὐρύτου τοῦ Μελα-
νέως[19] τὰ ὀστᾶ ἐφυλάσσετο ἐνταῦθα δηλῶσαί με καὶ ἐς
ἅπαντας οὐκ ἀπεῖργε τὸ ὄνειρον. ῥεῖ δὲ ποταμὸς παρὰ τὸ
Καρνάσιον Χάραδρος,* (6) *καὶ προελθόντι ἐν ἀριστερᾷ* 6
*σταδίους ὀκτὼ μάλιστα ἐρείπιά ἐστιν Ἀνδανίας. καὶ ὅτι[20]
μὲν τῇ πόλει τὸ ὄνομα ἀπὸ γυναικὸς γέγονεν Ἀνδανίας,*

sunt, qui Stenyclerici nominantur. Heroem aiunt fuisse Stenyclerum. E campi eius regione *vicus* est; prisci Oechaliam, Carnasium lucum aetas nostra appellat. In eo densissima cupressorum silva est. Signa deorum *ibi posita*, Apollinis Carnei, et Mercurius arietem portans. Est et Proserpinae Cereris filiae, quae cognomento Casta puella dicitur. Prope illud simulacrum aqua e scatebris profluit. Quo vero Deabus magnis ritu operentur, (nam in Carnasio sua illis quoque celebrantur initia) facile in arcanis esse patior. Haec certe initia secundum Eleusinia praecipuam quandam mihi sanctimoniam habere videntur. In ea quidem aerea urnula, quam dux Argivus a se compertam protulit, Euryti Melanei filii ossa servari, nulla vel in vulgus prodere somnii religione prohibeor. Labitur prope Carnasium amnis Charadrus. (6) Ad laevam ad stadia ferme octo progressis Andaniae sunt ruinae. Ei sane urbi ab Andania puella nomen im-

15. *κορνάσιον* PcAgMVabLab: mox *κυπαρήσσων* Vb.

16. *ἕστιν* Pd. mox *Κόρης* coni. FC; quod probatum a Schaefer. ad Lamb. Bos. p. 116. recepimus. *Κόρη* Edd. Codd.

17. *τὸ* om. AXKF Codd. Posuere CSB ex em. F. In Va est *παρ' αὐτὸ ἄγ.* et a sec. man. *παρὰ αὐτὸ.* Nonne *παρὰ τὸ ἄγαλμα?* mox *τὰς δὲ* AVbLb; *θεὰς τὰς* om. La. tum *δρῶσιν* M; *καὶ ταύτας ἐν* Va.

18. *σφισιν* VbLa, tum *νόμῳ* Ag La. mox *ὑδρία* FCSBPcdAgMVab. *ὑδρεία* AXK. *δ'* praec. om. MVa. Sq. *τε* om. La. *εὕρεμα* La.

19. *μεναλέως* Vb; tum *χάραυδρος* La.

20. *καὶ ὅτι — ἀνδανίας* Va habet ad marg. Mox *τά τε ἐς* Lb; *οὐδ' ὅτῳ* Smai. B ex em. Porsoni. *οὐδέ τῳ* AXKMVa. *οὐδὲ τῷ* FCSmin. ex coni. Sylb. PcdAgVb. mox *ἐχώρει* M (*ἔχωρει* sec. exc. nostra) R; ad marg. R *ἔχω*; *ἔχώ* et sup. lin. *ρει*. Va.

ὁμολογεῖται ὑπὸ τῶν ἐξηγητῶν· οὐ μὴν τά γε ἐς τοὺς γο-
363 νέας αὐτῆς οὐδ᾽ ὅτῳ συνῴκησεν ἔχω λέγειν. ἰόντων[21] δὲ
ὡς ἐπὶ Κυπαρισσιὰς ἀπὸ Ἀνδανίας Πολίχνη τέ ἐστι καλου-
μένη καὶ ποταμὸς Ἠλέκτρα[22] καὶ Κοῖος ῥέουσι. τάχα δ᾽
ἄν τινα καὶ λόγον ἐς Ἠλέκτραν τὴν Ἄτλαντος λέγοιεν καὶ ἐς
Κοῖον τὸν Λητοῦς πατέρα· ἢ καὶ τῶν ἐπιχωρίων ἡρώων
7 εἶεν Ἠλέκτρα τε καὶ Κοῖος. (7) Διαβάντων δὲ Ἠλέκτραν
Ἀχαΐα[23] τε ὀνομαζομένη πηγὴ καὶ πόλεως ἐστιν ἐρείπια
Δωρίου. πεποίηκε δὲ Ὅμηρος μὲν Θαμύριδι ἐνταῦθα ἐν
τῷ Δωρίῳ γενέσθαι τὴν συμφορὰν, ὅτι καὶ αὐτὰς Μούσας
νικήσειν[24] ἔφασκεν ᾀδούσας· Πρόδικος δὲ Φωκαεὺς (εἰ
δὴ τούτου τὰ ἐς τὴν Μινυάδα[25] ἔπη) προσκεῖσθαί φησι
Θαμύριδι ἐν Ἅιδου δίκην τοῦ ἐς τὰς Μούσας αὐχήματος.
διεφθάρη δὲ ὁ Θάμυρις (ἐμοὶ δοκεῖν) ὑπὸ νόσου τοὺς

positum, est omnium antiquitatis interpretum consensu receptum. Quibus vero orta sit parentibus, aut quicum nupta fuerit, non habeo dicere. Ab Andania qui Cyparissias versus iter habent, per oppidulum transeant Electram; quod eodem nomine amnis, et idem Coeus praeterfluunt. Haec certe nomina vel ad Electran Atlantis et Coeum Latonae patrem referri possint; vel forte sumta fuere ab indigenis heroibus Electra et Coeo. (7) Qui ab Electra abierit ad fontem, cui nomen Achaia, rudera videat Dorii urbis. In hac urbe Thamyridi *oculorum* calamitatem contigisse versibus testatum suis Homerus reliquit, quod scilicet Musas ipsas cantu se superaturum fuisset gloriatus. At Phocaensis Prodicus (huius modo si sunt in Minyadem conscripta carmina) poenas Thamyridi suae in Musas petulantiae apud inferos propositas scripsit. Ego vero ex morbo luminibus captum Thamyrin credide-

21 *ἰόντι*, supra vers. *ων*, M (sec. exc. nostra *ἰόντων*, sup. lin. *ι*). tum *κυπαρρισσιὰς* Ag; *κυπαρισσίας* La. *ἀνδρανίας πολύχνη* Va; *πολύχνη*, supra vers. *πόλις*, M. Pro sq. *τε* Goldh. *δέ*. idem *Πολίχνη — καλουμένη* parenthesi includit.

22. *ἠλέκτα* Lb h. l. et infra. *τε καὶ κοῖος ῥέουσιν* AgPd. *ῥέουσι — καὶ Κοῖος* om. MVa. mox *ἡρώων εἶν* La.

23. *ἀχαΐαν τε ὀνομαζομένην* La. Sq. *καὶ* om. AXKFVbLaM (?). Recepere CS e coni. KF, et legitur in BPcdLbAgVa(?). *Ἀχαΐαν τε ὀνομαζομένην πηγὴν πόλεως* coni. Porson. Tum *πεποίηκεν ὅμηρος* Va; sequitur in codice scripturae compendium quod *μεναι* significat.

24. *νίκης* RPcLb. *νικήσειν* R ad marg. *νικησ* Pd. *νικησ* Ag.

25. *τὰ ἐς τὰς Μινυάδας ἔπη*, i. e. *in Minyae filias*, vult Lobeck. Aglaoph. p. 360. *εἰ δὴ τούτου τὰ ἔπη ἐστὶν ἡ Μινυὰς* vult S, ut vertit C: si toutefois la Minyade est de lui. Mox *προκεῖσθαι* coni. K. *φασιν* Pd. *φασὶ* VaLb. tum *θαμίριδι* Ag.

ὀφθαλμούς. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ Ὁμήρῳ συνέπεσεν ὕστερον. ἀλλ᾽ ὁ μὲν καὶ ἐς ἅπαν[26] διετέλει ποιῶν· οὐ γάρ τι εἶκε τῇ συμφορᾷ· Θάμυρις δὲ καὶ τὴν ᾠδὴν ὑπὸ κακοῦ τοῦ παρόντος ἐξέλιπεν.

CAPUT XXXIV.

De Pamiso fluvio et piscibus animalibusque variis fluviis peculiaribus — urbe Corone, agro Inus sacro, Biante fluv. et Plataneti fonte — urbis Corones denominatione et memorandis — de prisco Apollinis Corynthi templo ad mare — oppido Colonides dicto — Asinaeis et Dryopibus — Asine urbe et aliis locis.

Ἐκ δὲ Μεσσήνης ὑπὸ[1] τοῦ Παμίσου τὸ στόμα ὁδὸς μὲν σταδίων ἐστὶν ὀγδοήκοντα, ῥεῖ δὲ ὁ Πάμισος διά τε ἀρουμένης καὶ καθαρὸς, καὶ ἀναπλεῖται[2] ναυσὶν ἐκ θαλάσσης ἐπὶ δέκα που σταδίους. ἀναθέουσι δὲ ἐς αὐτὸν καὶ οἱ θαλάσσιοι τῶν ἰχθύων, περὶ ὥραν μάλιστα τοῦ ἦρος. τὸ δὲ αὐτὸ ἐς Ῥῆνόν τε καὶ ἐς τὸν[3] Μαίανδρον ποιοῦσιν οἱ ἰχθῦς· μάλιστα δὲ ἀνὰ τὸ ῥεῦμα τὸ Ἀχελῴου νήχονται τοῦ ἐκδιδόντος κατὰ νήσους τὰς Ἐχινάδας. διάφοροι δὲ 2
τὸ εἶδος μάλιστα ἰχθῦς ἀναθέουσιν ἐς τὸν Πάμισον, ἅτε 364

rim, quum idem etiam post Homero acciderit; qui tamen infortunio non succubuit, neque idcirco, quae instituerat, non perfecit. At malo victus Thamyris prorsus desiit carmina facere.

Cap. XXXIV. A Messene sub Pamisi ostium via excurrit ad stadia LXXX. Per arva labitur Pamisus, purus tamen ac limpidus, navesque e mari per eundem adscendere possunt ad decem circiter stadia. Quin et marini eum subeunt pisces, vere potissimum appetente: quod ipsum in Rheno et Maeandro evenit. Maxime vero in Acheloi flumen innatant, qua circa Echinadas insulas erumpit: alia tamen longe forma sunt, quos Pamisus recipit, et omnino quales esse par est, quos purae alunt

26. ἅπαντα Pc. mox γάρ τοι Vb Pd. tum εἴκεν PdAgVb (in hoc p. correcturam ex ἤκεν).

Cap. XXXIV. 1. ἐπὶ τοῦ Coraes. ἐκ τοῦ MVaLa. mox ὀδοήκοντα Vb. ὁ Πάμισος om. PcdAg.

2. ἀναπλεῖ ταις Lb. θαλάττης B PcdAgVa? θαλάσσης edd. rell. Vb Lab. Mox δὲ καὶ ἐς αὐτὸν οἱ θαλ. La. μάλιστα τοῦ — ἰχθῦς om. Va.

3. τὸν uncis inclusit Smin. Mox ἀχελῴου, p. corr. sup. lin. ῷον M. νύχονται Vb; ἐκδιδόντας La.

ἐς ὕδωρ καθαρὸν, καὶ οὐ κατὰ τὰ αὐτὰ[4] *τοῖς κατειλεγμέ-*
νοις ποταμοῖς ἰλυῶδες. οἱ κέφαλοι δὲ, ἅτε ἰχθύων ὄντες
τῶν πηλαίων, ποταμῶν φίλοι τῶν θολερωτέρων[5] *εἰσί.*
θηρία δὲ ἐς ὄλεθρον ἀνθρώπων οὐ πεφύκασιν οἱ Ἑλλήνων
ποταμοὶ φέρειν, καθάπερ γε Ἰνδὸς καὶ Νεῖλος ὁ Αἰγύπτιος,
ἔτι δὲ[6] *Ῥῆνος καὶ Ἴστρος Εὐφράτης τε καὶ Φᾶσις. οὗ-*
τοι γὰρ δὴ θηρία ὁμοίως[7] *τοῖς μάλιστα ἀνδροφάγα αὔξου-*
σι, ταῖς ἐν Ἕρμῳ[8] *καὶ Μαιάνδρῳ γλανίσιν ἐοικότα ἰδέας,*
πλὴν χρόας τε μελαντέρας καὶ ἀλκῆς· ταῦτα δὲ αἱ γλάνεις
3 *ἀποδέουσιν. ὁ δὲ Ἰνδὸς καὶ ὁ Νεῖλος κροκοδείλους μὲν*
ἀμφότεροι, Νεῖλος δὲ παρέχεται καὶ ἵππους, οὐκ ἔλασσον
ἢ ὁ κροκόδειλος κακὸν[9] *ἀνθρώποις. τοῖς δὲ Ἑλλήνων*
ποταμοῖς δείματα ὡς ἀπὸ θηρίων εἰσὶν οὐδένα·[10] *ἐπεὶ καὶ*

aquae, neque omnino lutulentae, uti eorum amnium sunt, quos paulo ante nominavimus. Capitones quidem, quum de genere sint in limo degentium, turbulentis amnibus gaudent. Maleficas certe bestias non alunt Graeciae flumina, sicuti Indus, Nilus Aegyptius, Rhenus, Ister, Euphrates, Phasis: hi enim eiusmodi alunt belluas, quae ut quaevis aliae devorandis hominibus inhiant, specie vero accedunt ad eas, quae in Hermo et Maeandro degunt, glanides; sed colore sunt nigriore ac robore maiore; his enim duabus rebus glanides illis belluis sunt inferiores. Indus et Nilus crocodilos uterque habent: sed Nilus fluviales etiam equos, haud minus illos quidem infensos, quam crocodili sint. At Graeciae flumina haec bestiarum portenta

4. *κατὰ αὐτὰ* AXKFCodd. praeter Va; *κατὰ τὰ αὐτὰ* CSBVa. mox *ἰλυῶδες* CSB Porson; *ἰλυώδεσιν* AXKFCodd. *ἰλεώδεσιν* Lb. Alia est Clavierii coniectura: *καὶ γὰρ οὐ κατὰ αὐτὸ τοῖς κατειλ. ποτ. ἰλυώδης ἐστίν.*

5. *θολεροτέρων* Ag. tum *εἰσὶν* Ag Vb; deinceps *δ' ἐς ὄλ.* Va. mox *οἱ ἕλληνες* MVa.

6. *ἔτι δὲ Ῥῆν.* CSBPcdAgMVa; *ἔτι Ῥῆν.* AXKFVbLb; *ἔτει ῥῆν.* La. *Ἴστρος* Va. mox *Φᾶσις* SBMPcdAg Vb(?). *Φάσις* AXKFCVa p. corr. e *φράσις*, ut videtur.

7. *ὁμοίως* CSB. *ὅμοια* AXKF Codd. *ὅμοια — ἀνδροφάγοις* alio est Clav. K coniectura; *ἀνδρόφαγα* edd. ante FVb. mox *αὔξουσιν* AXKFC VbAg. *αὔξουσι* SBPcdM.

8. *ἐν ὅρμῳ* Vb. tum *γλάνισιν* B, ut voluit Sylb. *γλανίσιν* Edd. rell. *γλανοῖσιν* Vb et postea *αἵ γλανεῖς* VbLab.

9. *κακὸν* in Va insert. a sec. man. Mox *τοῖς δὲ Ἑ. ποταμοῖς* AXKFC Smai. LaVb, R ad marg. *οἱ δὲ Ἑ. ποταμοὶ* Smin. BMPcdAgRLb. Sq. *εἰσὶν* om. Smin. *ὅσα ἀπὸ* coni. F.

10. *οὐδὲν* PcdAgVa. *οὐδὲν ἐπὶ καιλῶοι τῷ* PdAgLb [in PdAg *αι* p. lac. om.]; etiam VaMR *λῶοι*, supra *οι* in R *ω*. *Λώῳ* AXKFSmai. *Ἀχελώῳ* Amas. *Ἀώῳ* CSmin. B ex em. Palmerii.

Ἀώῳ τῷ διὰ τῆς Θεσπρωτίδος ῥέοντι ἤπειρον θηρία[11] οὐ
ποτάμια οἱ κύνες, ἀλλὰ ἐπήλυδές εἰσιν ἐκ θαλάσσης.
(2) Κορώνη δέ ἐστι[12] πόλις ἐν δεξιᾷ τοῦ Παμίσου, πρὸς 4
θαλάσσῃ τε καὶ ὑπὸ τῷ ὄρει Τημαθίᾳ. κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν
ταύτην ἐστὶν ἐπὶ θαλάσσῃ χωρίον, καὶ Ἰνοῦς ἱερὸν εἶναι
νομίζουσιν. ἐπαναβῆναι γὰρ ἐνταῦθα ἐκ θαλάσσης φα-
σὶν[13] αὐτὴν, θεόν τε ἤδη νομιζομένην καὶ Λευκοθέαν κα-
λουμένην ἀντὶ Ἰνοῦς. προελθόντων δὲ οὐ πολὺ Βίας
ἐκδίδωσιν| ἐς θάλασσαν ποταμός· γενέσθαι δὲ αὐτῷ λέ-
γουσι[14] τὸ ὄνομα ἀπὸ Βίαντος τοῦ Ἀμυθάονος. καὶ
Πλατανιστῶνος δὲ[15] ἡ πηγὴ στάδια μὲν εἴκοσίν ἐστιν
ἀπωτέρω τῆς ὁδοῦ· ῥεῖ δὲ ἐκ πλατάνου τὸ ὕδωρ πλατείας
καὶ τὰ ἐντὸς κοίλης·[16] κατὰ σπήλαιον μάλιστά που μικρὸν
τὸ εὖρός ἐστι[17] τοῦ δένδρου, καὶ τὸ ὕδωρ αὐτόθεν ἐς Κο- 365
ρώνην τὸ πότιμον κάτεισι. (3) Τὸ μὲν δὴ[18] ὄνομα τὸ 5
ἀρχαῖον εἶχεν Αἴπεια· ἐπεὶ δὲ ὑπὸ Θηβαίων κατήχθησαν ἐς
Πελοπόννησον, Ἐπιμηλίδην φασὶν ἀποσταλέντα οἰκιστὴν
καλέσαι Κορώνειαν· εἶναι γὰρ αὐτὸν ἐκ Κορωνείας[19] τῆς

non gignunt. Nam qui in Aoo, qui per Thesprotidem labitur, sunt canes, advenae e mari influunt. (2) Est ad Pamisi dexteram Corone urbs maritima, sub Temathia monte. In hac eadem via vicus maritimus est, quem Inus sacrum putant. Hic enim e mari emersisse Ino dicunt, quum Leucothea coepta nominari in dearum iam fuisset numerum relata. Paulo hinc longius Bias amnis in mare exit. Nomen ei impositum creditur a Biante Amythaonis filio. Iam stadia prope xx procul a via abest Plataneti fons: aqua e patula profluit platano et intus cavernosa. Arboris latitudo similis fere est speluncae parvae, et descendit aqua potu suavis ad Coronen usque. (3) Urbs prisco nomine Aepea vocabatur: postea vero quam Thebanorum ductu restituti sunt Messenii, Epimelidem tradunt, qui ad urbem condendam fuerat missus, Coronean appellasse: quod ipse ex Co-

11. θηρία εἰσὶν οὐ Va. mox pro οἱ κύνες Vb οἰκοῦντες. tum ἐπίλυδες Pd. ἐκ θαλάττης Edd. Codd.

12. ἐστιν Vb. mox τῇ Μαθίᾳ B PcAg. τῇ ἰμαθίᾳ Pd. Τημαθίᾳ Edd. ante B. MVaLab; silet Vb.

13. φασὶ M.

14. λέγουσιν PdAg.

15. δὲ om. PdAg; sq. η om. Va. tum εἰσὶν La. ἀποτέρω VbLa.

16. κοῖλος AgPd.

17. ἐστιν Vb. mox κάτεισιν Vb Ag.

18. τὸ μὲν δὴ τὸ ὄν. La. αἰπεία VabLab.

19. κορωνίας VbLa.

Βοιωτῶν· τοὺς δὲ Μεσσηνίους ἐξ ἀρχῆς τε οὐ κατορθοῦν
περὶ τὸ ὄνομα, καὶ μᾶλλον ἔτι ἀνὰ χρόνον ἐκνικῆσαι τὸ
ἐκείνων ἁμάρτημα. λέγεται δὲ καὶ ἕτερος λόγος, ὡς τοῦ
τείχους τὰ θεμέλια ὀρύσσοντες ἐπιτύχοιεν κορώνῃ χαλκῇ.
6 θεῶν δέ ἐστιν ἐνταῦθα Ἀρτέμιδός τε καλουμένης παιδο-
τρόφου καὶ Διονύσου καὶ Ἀσκληπιοῦ ναός. τῷ μὲν δὴ
Ἀσκληπιῷ καὶ Διονύσῳ λίθου, Διὸς δὲ σωτῆρος χαλκοῦν
ἄγαλμα ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς πεποίηται. χαλκοῦν δὲ καὶ ἐν ἀκρο-
πόλει τῆς Ἀθηνᾶς τὸ ἄγαλμά ἐστιν ἐν ὑπαίθρῳ, κορώνην[20]
ἐν τῇ χειρὶ ἔχουσα. εἶδον δὲ καὶ τοῦ Ἐπιμηλίδου μνῆμα.
7 ἐφ' ὅτῳ δὲ τὸν λιμένα Ἀχαιῶν καλοῦσιν, οὐκ οἶδα. (4) Ἐκ
Κορώνης δὲ ὡς ὀγδοήκοντα σταδίους προελθόντι Ἀπόλλω-
νός ἐστιν ἱερὸν πρὸς θαλάσσῃ τιμὰς ἔχον· ἀρχαιότατόν τε
γὰρ λόγῳ[21] τῷ Μεσσηνίων ἐστὶ καὶ νοσήματα ὁ θεὸς ἰᾶ-
ται· Κόρυνθον[22] δὲ Ἀπόλλωνα ὀνομάζουσι. τοῦτο μὲν
δὴ ξόανον, τοῦ Ἀργεώτα[23] δὲ χαλκοῦν ἐστὶ τὸ ἄγαλμα·
8 ἀναθεῖναι[24] δέ φασι τοὺς ἐν τῇ Ἀργοῖ πλεύσαντας.

ronea Boeotiae urbe oriundus esset: sed ab initio Messenios non recte eam nominasse, et eam nominis depravationem ipso tempore invaluisse. Est et illud fama vulgatum: quum fossa locandis fundamentis duceretur, aeream cornicem repertam. Delubra illic extant Dianae nutricis cognomento, Liberi Patris et Aesculapii: et horum quidem signa e marmore. Iovis in foro Servatoris ex aere simulacrum est. Aeneum est et Minervae in arce sub divo, cornicem manu tenens. Vidi etiam Epimelidae sepulcrum. Qua vero de causa portum Achaeorum appellent, compertum non habeo. (4) A Corone stadia prope octoginta progressis Apollinis templum in ora maritima est magna religione percelebre. Nam et *omnium* esse antiquissimum autumant Messenii, et deus ipse (quem Corynthum Apollinem nominant) *certam* laborantibus morborum opem impertit. Signa duo visuntur: e ligno unum, quod Argeus fecit: ex aere alterum, quod ab Argonautis dedicatum credunt. (5) Coronaeorum

20. *κορώνη* La. mox *ἐπιμελλίδου* La; *ἐπιμηλίου* Va.
21. *λόγῳ γὰρ* M. *τῶν μεσσ.* La; *ἐστὶν* AgM.
22. *κόρινθον* VabPd. *Κόρυδον* vult Sylb. probante Goldh. SB. *ἀπό-λωνα* La; *ὀνομάζουσιν* PdAg.
23. *τοῦ Ἀργεώτα δὲ* B; *τοῦ ἀργέω τὰ δὲ* PcdAgLb; *τοῦ Ἀργέω δὲ* CS; *ξόανον τοῦ Ἀργέω, τὸ δὲ χαλκ.* AXKVabMLa; *ξόανον, τοῦ Ἀργέω τὸ δὲ χαλκ.* (pro *τὸ δὲ τοῦ Ἀργέω*) F a Sylburgio Kuhnioque monitus. Praeterea Sylb. ita scribendum putat: *τοῦτο μὲν δὴ, ξόανον· τὸ δὲ τοῦ Ἀργώου, χαλκοῦν ἐστι τ. ἄ.*
24. *ἀναθῆναι* VbLa; sq. *δὲ* om. Vb. tum *φασιν* AgVb.

(5) Τῇ Κορωναίων[25] δὲ πόλει ἐστὶν ὅμορος Κολωνίδες. οἱ
δὲ ἐνταῦθα οὐ Μεσσήνιοί φασιν εἶναι, ἀλλὰ ἐκ τῆς Ἀττικῆς
ἀγαγεῖν σφᾶς Κόλαινον λέγουσι,[26] Κολαίνῳ δὲ κόρυδον
τὴν ὄρνιθα ἐκ μαντεύματος ἐς τὴν ἀποικίαν ἡγήσασθαι.
ἔμελλον δὲ ἄρα διάλεκτόν τε ἀνὰ χρόνον καὶ ἔθη μεταμα-
θήσεσθαι τὰ Δωριέων. κεῖται δὲ τὸ πόλισμα αἱ Κολωνί-
δες ἐπὶ ὑψηλοῦ, μικρὸν ἀπὸ θαλάσσης. (6) Ἀσιναῖοι[27] 9
δὲ τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς Λυκωρείταις ὅμοροι περὶ τὸν Παρνασὸν
ᾤκουν· ὄνομα δὲ ἦν αὐτοῖς, ὃ δὴ[28] καὶ ἐς Πελοπόννη- 366
σον διεσώσαντο, ἀπὸ τοῦ οἰκιστοῦ Δρύοπες. γενεᾷ δὲ
ὕστερον τρίτῃ, βασιλεύοντος Φύλαντος, μάχῃ[29] τε οἱ
Δρύοπες ὑπὸ Ἡρακλέους ἐκρατήθησαν καὶ τῷ Ἀπόλλωνι
ἀνάθημα ἤχθησαν ἐς Δελφούς. ἀναχθέντες δὲ ἐς Πελο-
πόννησον χρήσαντος Ἡρακλεῖ τοῦ θεοῦ, πρῶτα μὲν τὴν
πρὸς Ἑρμιόνῃ[30] Ἀσίνην ἔσχον, ἐκεῖθεν δὲ ἐκπεσόντες ὑπὸ
Ἀργείων οἰκοῦσιν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ Λακεδαιμονίων δόντων,
καὶ ὡς ἀνὰ χρόνον οἱ Μεσσήνιοι κατήχθησαν οὐ γενομέ-

urbi finitimae sunt Colonides. Negant vero qui illic habitant, se Messenios esse, sed ex Attica se terra huc a Colaeno deductos aiunt: ipsum Colaenum, galeritam ex oraculo secutum in ea loca venisse: procedente deinde tempore linguam et mores Doriensium accepisse. Sitae sunt Colonides eminenti loco, modico spatio procul a mari. (6) At Asinaei Lycoritis olim finitimi Parnasi accolae fuere. Nomen illis tunc fuit Dryopes, quod et in Peloponnesum postea traducti retinuerunt, sumtum scilicet a Dryope conditore. Tribus vero post aetatibus, quum, Phylante regnum obtinente, proelio ab Hercule victi, Delphos abducti et Apollini devoti fuissent, ex eiusdem dei responso in Peloponnesum ab Hercule deducti Asinen primum prope Hermionen tenuerunt: inde ab Argivis eiecti Messeniae partem a Lacedaemoniis acceptam habitarunt. Ac Messenii quidem in

25. κορωνέων LaMVab. mox κορωνίδες Vb.

26. λέγουσιν Ag; tum κόροδον Va.

27. ἀσσιναῖοι Ag. mox Λυκωρείταις SB ex em. Sylb. Λυκωρίταις AXKFCVbPcdLabVa (p. corr. e λυκωρείταις) M. λυκωρύταις Ag. ὁμοιροι Vb. tum παρνασὸν AgLab [in La σ alt. sup. vers.]; Παρνασσὸν Edd. PcdVabM. Sq. ἦν om. La.

28. δὴ om. Va. mox πελοπόνησον Ag.

29. μάχοι Ag. mox χρήσαντες Pd.

30. Ἑρμιόνι BLbVaAg, in quo supra ι est ην, sed deletum; ἑρμιόνιν La; ἑρμιόνην Vb; Ἑρμιόνῃ AXKFCSPcdM. Tum ἀσινὴν Vb; et sic saepius.

10 νης σφίσιν ὑπ' αὐτῶν ἀναστάτου[31] τῆς πόλεως. Ἀσιναῖοι δὲ αὐτοὶ περὶ σφῶν οὕτω λέγουσι. κρατηθῆναι μὲν ὑπὸ Ἡρακλέους μάχῃ συγχωροῦσιν, ἁλῶναί τε τὴν ἐν τῷ Παρνασῷ[32] πόλιν· αἰχμάλωτοι δὲ γενέσθαι καὶ ἀχθῆναι παρὰ τὸν Ἀπόλλωνα οὔ φασιν,[33] ἀλλ' ὡς ἡλίσκετο ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους τὸ τεῖχος ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν καὶ ἀναφυγεῖν ἐς τὰ ἄκρα τοῦ Παρνασοῦ· διαβάντες δὲ ὕστερον ναυσὶν ἐς Πελοπόννησον γενέσθαι φασὶν[34] Εὐρυσθέως ἱκέται, καί σφισιν Εὐρυσθέα ἅτε ἀπεχθανόμενον τῷ Ἡρακλεῖ δοῦναι τὴν ἐν τῇ Ἀργολίδι Ἀσίνην.
11 μόνοι δὲ τοῦ γένους τοῦ[35] Δρυόπων οἱ Ἀσιναῖοι σεμνύνονται καὶ ἐς ἡμᾶς ἔτι τῷ ὀνόματι, οὐδὲν ὁμοίως[36] καὶ Εὐβοέων οἱ Στύρα ἔχοντες. εἰσὶ γὰρ καὶ οἱ Στυρεῖς Δρύοπες τὸ ἐξ ἀρχῆς, ὅσοι τῆς πρὸς τὸν Ἡρακλέα οὐ μετέσχον μάχης ἀπωτέρω τῆς πόλεως ἔχοντες τὰς οἰκήσεις.[37] ἀλλὰ οἱ μὲν Στυρεῖς καλεῖσθαι Δρύοπες[38] ὑπερφρονοῦσι, καθάπερ γε καὶ οἱ Δελ-

Peloponnesum postliminio reversi facile eorum civitatem incolumem esse passi sunt. De rebus vero suis ita ipsi commemorant Asinaei, ut ab Hercule se fuisse proelio superatos fateantur et urbem suam in Parnaso captam: captivos vero se ad Apollinis pertractos negant. Muris enim expugnatis ab Hercule, deserto oppido se diffugisse narrant ad Parnasi iuga: ac mox quum in Peloponnesum navibus transmisissent, Eurysthei opem supplicum in morem ornatos implorasse: et ab illo quidem, quum in Herculem *implacabili* odio laboraret, in Argolica terra Asinen sibi traditam. Soli vero e Dryopum gente Asinaei nostra etiamnum aetate istud Dryopum nomen sibi gloriae ducunt, multo certe secus quam in Euboea Styrenses. Nam quum et ipsi ab eo Dryopum numero oriundi sint, qui, quum paulo longius ab urbe habitarent, pugnae adversus Herculem non interfuerunt, Dryopum tamen nomen aspernati sunt: sicuti et

31. *ἀναστάτον* M. mox *λέγουσιν* AgPdVbM.
32. *παρνασῷ* VbLb, et mox *παρνασοῦ* Vb; *Παρνασσῷ* et *Παρνασσοῦ* (hoc etiam Lb) Edd. PcdAgM VaLa. Sqq. *καὶ ἀχθῆναι — γενέσθαι* ad marg. habet La.
33. *φασὶν* BMPcdAg. *φασὶ* Edd. rell. Lab. Mox *ἐκλειπεῖν* Vb.
34. *φησὶν* Ag. mox *ἀπαχθαμένον*, sup. vers. *νό*, Va.
35. *τοῦ Δρ.* BPcdVb(?)Ag; *τῶν Δρ.* edd. rell. MVaLab; *δρυώπων* Vb.
36. *ὁμοίως καὶ* S e coni. Porsoni, BPcdAgLb; *ὁμοίως* [*ὡς*] *Εὐβ.* C. *καὶ* om. AXKFVabMLa. *εὐοέων*, p. corr. *β* addito, La. *στῦρα* Lb. *ἀποτέρω* La.
37. Post *οἰκήσεις* A. repetit *καὶ οἱ Στυρεῖς — μάχης*.
38. *δρύωπες* Ag. Tum *καθάπερ γε* BPcdAgLb, *γε* om. edd. rell. M VabLa.

φοὶ πεφεύγασιν ὀνομάζεσθαι Φωκεῖς· Ἀσιναῖοι δὲ Δρύο-
πές τε τὰ μάλιστα χαίρουσι[39] καλούμενοι, καὶ τῶν ἱερῶν
τὰ ἁγιώτατά εἰσι δῆλοι κατὰ μνήμην πεποιημένοι τῶν ποτὲ
ἐν Παρνασῷ[40] σφίσιν ἱδρυμένων. τοῦτο μὲν γὰρ Ἀπόλ-
λωνός ἐστιν αὐτοῖς ναὸς, τοῦτο δὲ Δρύοπος ἱερὸν[41] καὶ
ἄγαλμα ἀρχαῖον. ἄγουσι καὶ παρὰ ἔτος αὐτῷ τελετὴν, 367
παῖδα τὸν Δρύοπα Ἀπόλλωνος εἶναι λέγοντες. (7) Κεῖται 12
δὲ ἐπὶ θαλάσσῃ καὶ αὐτὴ κατὰ τὰ αὐτὰ τῇ ποτὲ ἐν μοίρᾳ
τῇ Ἀργολίδι Ἀσίνῃ· σταδίων δὲ τεσσαράκοντά ἐστιν ἐκ Κο-
λωνίδων[42] ἐς αὐτὴν ὁδὸς, τοσαύτη δὲ καὶ ἐκ τῆς Ἀσίνης
πρὸς τὸν Ἀκρίταν καλούμενον. ἀνέχει δὲ ἐς θάλασσαν ὁ
Ἀκρίτας, καὶ νῆσος Θηγανοῦσά[43] ἐστιν ἔρημος πρὸ αὐ-
τοῦ. μετὰ δὲ τὸν Ἀκρίταν λιμήν τε Φοινικοῦς καὶ νῆσοι[44]
κατ᾽ αὐτὸν Οἰνοῦσαι.

Delphi Phocenses nominari se neutiquam sibi laudi duxerunt. Contra Asinaei Dryopum appellatione maxime laetantur: idque religiosissima quaeque apud ipsos templa maxime declarant, eadem forma exaedificata, qua illa olim fuerant in Parnaso dedicata: *duo vero in primis*, Apollinis unum, Dryopis alterum cum pervetere simulacro. Initia quidem quotannis Dryopi peragunt, eumque Apollinis filium fuisse dictitant. (7) Sita et haec urbs ad mare est, uti olim fuit Argolica illa *vetustior* Asine. Ad eam a Colonidibus quadraginta stadium via est. Tantundem ab Asine abest *regio*, cui Acritae nomen. Excurrit in mare Acritas, et ante ipsum deserta est insula Theganusa. Secundum Acritan portus est Phoenicus, et ipsi proxima insula Oenusae.

39. *χαίρουσιν* Ag.
40. *Παρνασσῷ* Edd. Codd.
41. *ἱερῶν* Va. tum *ἄγουσιν* Pd. *παρ᾽ ἔτος* Va.
42. *κωλωνίδων* [o sup. ω Vb] Lb Vb. *ἀσινῆς* Lb.
43. *θηγγάνουσα* Pd; *Θηγανοῦσσα* Porson.
44. *νῆσοι* CSB ex em. Palmerii. *νῆσος* AXKFCodd. Tum *οἰμοῦσαι* Ag. *κατὰ αὐτὸν οἰκοῦσαι* Va.

CAPUT XXXV.

De Mothone, eiusque denominatione — Naupliensibus Mothonen incolentibus et libertate a Traiano Mothonaeis concessa — Epirotarum imperio populari — calamitate Mothonaeis ab Illyriis illata — memorandis in urbe Mothone, templo Minervae Anemotidis — de diverso aquarum colore et natura.

Μοθώνη[1] δὲ πρὶν ἢ τὴν στρατιὰν ἐς Τροίαν ἀθροισθῆναι καὶ ἐπὶ τοῦ πρὸς Ἰλίῳ πολέμου καλουμένη Πήδασος μεταβέβληκεν ὕστερον τὸ ὄνομα, ὡς μὲν αὐτοὶ Μοθωναῖοι λέγουσιν, ἀπὸ τῆς Οἰνέως θυγατρός· Οἰνεῖ γὰρ τῷ Πορθάονος[2] μετὰ ἅλωσιν Ἰλίου μετὰ Διομήδους ἀναχωρήσαντι ἐς Πελοπόννησον θυγατέρα φασὶν ἐκ παλλακῆς Μοθώνην γενέσθαι. δόξῃ δὲ ἐμῇ δέδωκε τῷ χωρίῳ τὸ ὄνομα ὁ Μόθων λίθος. οὗτος δέ σφισι καὶ ὁ ποιῶν τὸν λιμένα ἐστί· τόν τε γὰρ ἔσπλουν στενώτερον[3] ταῖς ναυσὶν ἐργάζεται παρήκων ὕφαλος, καὶ ἅμα μὴ ἐκ βυθοῦ ταράσ-
2 σεσθαι τὸν κλύδωνα ἔρυμα ἕστηκεν. (2) Ἐδήλωσα δὲ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ὅτι Ναυπλιεῦσιν ἐπὶ Λακωνισμῷ διωχθεῖσι[4] Δαμοκρατίδα βασιλεύοντος ἐν Ἄργει

Cap. XXXV. Mothone, antequam Graecorum delectus haberetur, Iliaci etiam belli temporibus Pedasos dicta est: mutato deinde nomine ipsi tradunt Mothonaei ab Oenei filia nuncupatam. Oeneo etenim Porthaonis filio, quum post excisum Ilium cum Diomede in Peloponnesum secessisset, e pellice Mothonen filiam genitam. Mea vero fert opinio, a scopulo, qui Mothon dicitur, loco nomen datum. Is enim portum efficit, dum et angustiorem navibus ipse e mari prominens appulsum relinquit, et simul ab imo fluctibus obsistens maris impetum et aestus concitatiores frangit. (2) Expositum est in superiore historiae parte, Lacedaemonios Naupliensibus in invidiam apud alios Graeciae populos vocatis et eo nomine suis e sedibus eiectis, quod partis Laconum essent, Damocratida Argis regnante, Mo-

Cap. XXXV. 1. μοθώνην Lb MPdAgVa. mox στρατείαν LabPd Vab. mox Πήδασος, γ sup. δ, M.
2. Πορθάονος ACSBMPcdAgVab Lb; Παρθάονος XKF; πορθάονις La. μετὰ διομήδην LbPcAgVa. παρὰ Διομήδην Palmer. MS. παλακῆς AgVa.
3. στενότερον MVbLab; tum ἐργάζεσθαι Va; p. corr. vulg. mox κλειδωνα Ag. ἔρημα VaLa.
4. διωχθεῖσιν Vb. tum διδόασιν AgPd. — Sq. ὡς om. MVaLb. οὐδένες αὐτοὺς Lb. δαναῶν ναυσὶν La.

Μοθώνην Λακεδαιμόνιοι διδόασι· καὶ ὡς οὐδὲ ἐκ τῶν Μεσσηνίων κατελθόντων ἐγένετο οὐδὲν ἐς αὐτοὺς νεώτερον. ἦσαν δὲ οἱ Ναυπλιεῖς (ἐμοὶ δοκεῖν) Αἰγύπτιοι τὰ παλαιότερα· παραγενόμενοι δὲ ὁμοῦ Δαναῷ ναυσὶν ἐς τὴν Ἀργολίδα ὕστερον γενεαῖς τρισὶν ὑπὸ Ναυπλίου τοῦ Ἀμυμώνης κατῳκίσθησαν ἐν Ναυπλίᾳ. Μοθωναίοις[5] δὲ βασιλεὺς μὲν 3
Τραϊανὸς ἔδωκεν ἐλευθέρους ὄντας ἐν αὐτονομίᾳ πολιτεύεσθαι. (3) *Τὰ δὲ ἔτι[6] παλαιότερα μόνοις σφίσι Μεσσηνίων τῶν ἐπὶ θαλάσσῃ τοιόνδε ἀτύχημα ἰδίᾳ συνέβη γενέσθαι. τὰ ἐν ἠπείρῳ τῇ Θεσπρωτίδι ὑπὸ ἀναρχίας ἐφθάρη. Δηϊδαμείᾳ[7] γὰρ τῇ Πύῤῥου παῖδες οὐκ ἐγένοντο, ἀλλὰ ὡς τελευτᾶν ἔμελλεν, ἐπιτρέπει τῷ δήμῳ* 368
τὰ πράγματα. Θυγάτηρ δὲ ἦν Πύῤῥου τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Πύῤῥου· τὰ δὲ ἐς Πύῤῥον τὸν Αἰα- 4
κίδου πρότερον ἔτι ἐν τῷ λόγῳ τῷ[8] ἐς Ἀθηναίους ἐδήλωσα. Προκλῆς δὲ ὁ Καρχηδόνιος τύχης μὲν χρηστῆς εἵνεκα καὶ διὰ λαμπρότητα ἔργων ἔνεμεν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Φιλίππου πλέον, τάξαι δὲ ὁπλίτας τε καὶ ἱππικὸν καὶ στρατηγήματα

thonen tradidisse; nec ulla eos propter Messeniorum reditum nova calamitate affectos. Fuere autem (sicuti ego existimo) Nauplienses ex ea Aegyptiorum classe, quae cum Danao ad Argolicam terram appulit: aetatibus vero tribus post a Nauplio Amymones filio in coloniam deducti sunt et a conditore est ea colonia Nauplia nuncupata. At Traianus Caesar Mothonaeis concessit, ut cum liberis populis censerentur et suis legibus uterentur. (3) Sed ante ea tempora solis ex omnibus Messeniis, qui ad mare sunt, huiusmodi accidit infortunium. Res Thesprotidis per interregna prope eversae fuerant. Deidamia enim Pyrrhi filia orba liberis diem obiit suum. Regnum illa quidem moriens populo commendavit. Pater ei Pyrrhus fuerat Ptolemaei filius, Alexandri nepos, maioris Pyrrhi pronepos. De Pyrrho quidem Aeacidae filio ante egimus, quum in Atticarum rerum descriptione versaremur. Hunc Procles Carthaginiensis fortuna et rerum gestarum splendore Alexandro Philippi filio inferiorem fuisse testatur: in disponendis vero in acie peditum equitumque

5. *μοθοναίοις* Ag. *τραϊνὸς* Va.

6. *ἔτη* AgPd. mox *νόμοις σφίσι* LabVab; *σφισίν* Ag; tum *θαλάσσης* Va. *τῇ θεσπρωτιδι* Lb.

7. *δηϊδαμίᾳ* Va; tum *ἀλλ'* B. — Sqq. *τοῦ Πτολεμαίου* abundare putat Palmer. MS. coll. Iustin. Lib. 28.

8. *τὸ* La. tum *καρχηνόνιος* M. mox *ἕνεκεν* Vb.

ἐπὶ ἄνδρας πολεμίους εὑρεῖν Πύῤῥον ἔφασκεν ἀμείνονα γενέσθαι.[9] Ἠπειρῶται δὲ ὡς ἐπαύσαντο βασιλεύεσθαι, τά τε ἄλλα ὁ δῆμος ὕβριζε καὶ ἀκροᾶσθαι τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὑπερεώρων· καὶ σφᾶς οἱ Ἰλλυριοὶ τὰ πρὸς τοῦ Ἰονίου τὴν Ἤπειρον ὑπεροικοῦντες[10] παρεστήσαντο ἐξ ἐπιδρομῆς. οὐ γάρ πω δημοκρατίᾳ[11] ἴσμεν ἄλλους γε ἢ Ἀθηναίους αὐξηθέντας· Ἀθηναῖοι δὲ[12] προήχθησαν ἐπὶ μέγα ἀπ' αὐτῆς· συνέσει γὰρ οἰκείᾳ τὸ Ἑλληνικὸν ὑπερεβάλλοντο καὶ νόμοις τοῖς καθεστηκόσιν ἐλάχιστα ἠπείθουν.

6
369 (4) Οἱ δὲ Ἰλλυριοὶ ἀρχῆς τε γεγευμένοι καὶ ἐπιθυμοῦντες ἀεὶ τοῦ πλείονος ναῦς τε ἐπήξαντο καὶ ἐληΐζοντο ἄλλους τε, ὡς ἑκάστους τύχοιεν, καὶ ἐς τὴν Μοθωναίαν σχόντες[13] ὡρμίσαντο οἷα ἐς φιλίαν· στείλαντες δὲ ἄγγελον ἐς τὴν πόλιν ἄγειν σφίσιν οἶνον ἐπὶ τὰ πλοῖα ἐδεήθησαν. ὡς δὲ ἄγοντες ἀφίκοντο ἄνδρες οὐ πολλοί, τόν τε οἶνον ὠνοῦν-

copiis et item capiendi consilii, quo hostis caperetur, arte illo multo meliorem. Accepta libertate populus et aliis in rebus indies erat insolentior, et omnino se nihil magistratibus audientem praebebat. Quare subito impetu ab Illyriis, qui supra Epirum ad mare Ionium habitant, oppressi sunt. Neque vero ullam novimus popularem rempublicam magnos habuisse progressus, Atheniensibus exceptis, qui et praecipua quadam prudentia ceteris Graecis praestiterunt et suas religiosissime omnium leges observarunt. (4) At Illyrii, gustata semel dominandi dulcedine, quum augendi imperii cupiditate flagrarent, aedificatis navibus, et alios aggressi populos excursionibus infestos reddidere, uti quisque maxime fuit iniuriae expositus; et amicitiae specie ad Mothonaeorum portum appulerunt, atque inde in urbem misere, qui vinum ad naves ut deportaretur rogarent. Quumque ab oppidanis non sane multis vinum comportatum es-

9. *γίνεσθαι* La. *Ἠπειρῶται* CSB, ut Amas. Sylb. *Ἠπειρώτας* AXKF Codd. *Ἠπειρώταις* voluit K.

10. *ὑπερηκοῦντας* M. *παρέστησαν τὸ* AgPd.

11. *δημοκρατίαν* (*δημοκρατείαν* Va) — *αὐξήσαντας* Edd. PcAgVab LabM; *αὐξήσασαν* malit B. *δημοκρατίαν* — *αὐξηθέντας* Pd, cuius vestigiis insistentes *δημοκρατίᾳ* scripsimus. Mox *ἄλλους τε ἢ* MPdVb, unde *ἄλλους γε* eruimus. *τε* om. rell. *ἄλλους τε καὶ* La.

12. *δὲ* BPcLbAgVa(?). *γὰρ* AXK FCSVbM; *γὰρ δὲ* La; abest a Pd. Tum *προήθησαν μέγα* Va. mox *οἰκίᾳ* — *ὑπερεβάλλετο* La. *ἐλλάχιστα* Vb. mox *τε* post *ἀρχῆς* om. La.

13. *σχόντας* Ag. *ὡρμήσαντο* Ag Vb; *ὡρμόσαντο* Lb. tum *στείλλαντες* MVaLa. *τὰ πλεῖα* La.

το[14] ἐπιτιμώντων τῶν Μοθωναίων καὶ αὐτοὶ σφισιν ἐπί-
πρασκον ὧν ἐπήγοντο. ἐς δὲ τὴν ἐπιοῦσαν ἀφικομένων 7
ἐκ τῆς πόλεως πλειόνων παρέχουσι[15] καὶ τοῖσδε κερδᾶναι.
τέλος δὲ γυναῖκες καὶ ἄνδρες κατίασιν ἐπὶ τὰ πλοῖα οἶνόν
τε ἀποδόσθαι καὶ ἐκ τῶν βαρβάρων ἀντιληψόμενοι. ἔνθα
νῦν ἀποτολμήσαντες οἱ Ἰλλυριοὶ καὶ ἄνδρας πολλοὺς καὶ
ἔτι πλείονας τῶν γυναικῶν ἁρπάζουσιν· ἐσθέμενοι[16] δὲ ἐς
τὰς ναῦς ἔπλεον τὴν ἐπὶ Ἰονίου, Μοθωναίων ἐρημώσαν-
τες τὸ ἄστυ. (5) Ἐν Μοθώνῃ δὲ[17] ναός ἐστιν Ἀθηνᾶς 8
Ἀνεμώτιδος· Διομήδην δὲ τὸ ἄγαλμα ἀναθεῖναι καὶ τὸ
ὄνομα τῇ θεῷ φασι[18] θέσθαι. βιαιότεροι γὰρ καὶ οὐ κατὰ
καιρὸν πνέοντες ἐλυμαίνοντο οἱ ἄνεμοι τὴν χώραν· Διο-
μήδους δὲ εὐξαμένου τῇ Ἀθηνᾷ τὸ ἀπὸ τούτου[19] συμφορά
σφισιν οὐδεμία ἀνέμων γε εἵνεκα ἦλθεν ἐς τὴν γῆν. (6) Καὶ
Ἀρτέμιδος δ᾽[20] ἱερόν ἐστιν ἐνταῦθα καὶ ὕδωρ ἐν φρέατι

set, emerunt quanti esset a Mothonaeis aestimatum Illyrii, et vicissim de mercibus suis aliquid illis vendiderunt. Postero die quum ad portum multo plures descendissent, et illis lucri faciendi copia facta est: postremo quum etiam foeminae et viri, magna utique manus, ad naves venissent, vinum et venderent et de hospitum rebus mercarentur, ibi Illyrii confirmata audacia viros multos, foeminas plures vi correptas in naves imposuerunt, et prope ad solitudinem Mothonaeorum oppido redacto per Ionium mare intra suos se fines recepere. (5) Est Mothonae Minervae Anemotidis cognomento delubrum cum simulacro: a Diomede dicatum aiunt, et deae nomen impositum. Nam quum intempestivis et violentis tota regio ventis graviter laboraret, votis a Diomede Minervae nuncupatis, omnis illa ventorum quasi saevitia in posterum etiam omne tempus conquievit. (6) Extat ibidem etiam Dianae aedes, ubi aquae puteus pice permistae,

14. ὠνοῦντο VaMR om.; La, R ad marg. ὠνούντων; man. rec. ὠνοῦντο marg. R. ἐπιτιμόντων La. μοθωνέων Va.

15. παρέχουσιν AgLb. Sqq. καὶ τοῖς δε — κατίασιν om. MLb; κερδάναι Vb. sq. καὶ om. Va. κατήασιν La.

16. καὶ ἐςθέμενοι δὲ AXKFVb La [ἁρπάζουσιν· καὶ La]; καὶ om. CSBPcdMAgLbVa. ἐρημόσαντες Vb. τὸ ante ἄστυ om. Va.

17. δὲ om. AXKFCSVabMLab; est in BPcdAg. Mox ἀναθῆναι Vb. ἀθῆναι (να sup. vers.) La.

18. φασιν Ag. Tum κατὰ om. Va. mox ἐλυμήναντο Va.

19. τοῦτο — οὐδεμίαν — ἕνεκα Ag. γε om. Va.

20. δὲ ἱερ. CS, ut Sylb. et margo Ald. Dresd. emendarunt; δ᾽ ἱερὸν

κεκραμένον πίσσῃ, Κυζικηνῷ μύρῳ μάλιστα ἰδεῖν ἐμφερές· παράσχοιτο[21] εὐωδίαν πᾶσαν καὶ χρόαν ὕδωρ καὶ
9 ὀσμήν. γλαυκότατον μὲν οἶδα ὕδωρ θεασάμενος τὸ ἐν Θερμοπύλαις, οὔτι που πᾶν, ἀλλ' ὅσον κάτεισιν ἐς τὴν
370 κολυμβήθραν,[22] ἥντινα ὀνομάζουσιν οἱ ἐπιχώριοι Χύτρους γυναικείους. ξανθὸν δὲ ὕδωρ, οὐδέν τι ἀποδέον τὴν χρόαν αἵματος, Ἑβραίων ἡ γῆ παρέχεται πρὸς Ἰόππῃ πόλει· θαλάσσης μὲν ἐγγυτάτω τὸ[23] ὕδωρ ἐστὶ, λόγον δὲ ἐς τὴν πηγὴν λέγουσιν οἱ ταύτῃ, Περσέα ἀνελόντα τὸ κῆτος ᾧ τὴν παῖδα προκεῖσθαι τοῦ Κηφέως, ἐνταῦθα τὸ αἷμα
10 ἀπονίψασθαι. ὕδωρ δὲ[24] ἀπὸ πηγῶν ἀνερχόμενον μέλαν ἰδὼν οἶδα ἐν Ἀστύροις· τὰ δὲ Ἄστυρα ἀπαντικρὺ Λέσβου λουτρά ἐστι θερμὰ ἐν τῷ Ἀταρνεῖ καλουμένῳ. τὸ δὲ χωρίον ἐστὶν ὁ Ἀταρνεὺς ὁ Χίων μισθὸς, ὃν παρὰ τοῦ Μήδου λαμβάνουσιν ἄνδρα ἐκδόντες[25] ἱκέτην, Πακτύην τὸν Λυδόν. τοῦτο μὲν δὴ μελαίνεται, Ῥωμαίοις δὲ ὑπὲρ τὴν

quae quum odoris suavitate, tum colore persimilis est Cyziceno unguento. Omnium quidem, quas aspexerim, aquarum maxime caerulea est in Thermopylis, neque tamen tota, sed ea praecipue, quae in natationem influit, quas incolae muliebres vocant ollas. Rutila vero prope ad sanguinis colorem aqua per Hebraeorum terram non longe a mari, agro Ioppae urbi finitimo, *labens* visitur. Perseum interemto ceto, cui Cephei filia fuerat exposita, in eo fonte cruorem abluisse indigenarum sermo vulgavit. Vidi etiam ad Astyra nigram aquam. Sunt Astyra calidarum aquarum balneae contra Lesbum, in eo *vico*, qui Atarneus appellatur. Eam Chii mercedem a Persarum rege accepere, quum illi Pactyam hominem Lydum, qui supplex ad ipsos confugerat, dedissent. Ostendunt etiam Romani non longe

BPcdAgLab; δι' ἱερὸν AXK; τε ἱ. F; δ' om. Va. mox πίσῃ Vb. κυζικινῷ MVb. κυζίνῳ, κι sup. lin. Va; κυζικίνῳ La.

21. πάσχοιτο La; εὐωδίαν reiiciendum et παράσχοιτο δ' ἂν scribendum esse censet K, probantibus Goldh. FCB. ἰδεῖν ἐμφερὲς παρέχεται πᾶσαν Schneider coll. I, 21. extr. εὐωνίαν coni. Sylb. Mox τὸ ὕδωρ AXKFC. τὸ om. SBMPcdAgVab Lab.

22. κολυμβίθραν Ag. deinceps χύ—λύτρους alterum p. corr. Lb. Ἑβραίων πηγὴ Cod. Phral. mox πόλεις A. πόλις Vb.

23. τὸ om. PcdAgLbVa. tum ἔστιν AgM. ἀπονείψασθαι La.

24. ὕδωρ τε Vb. tum λέσβῳ Ag. Mox θερμὰ καὶ ἐν Va. tum ἀταρνεὺς ὀχίων (sic) Va.

25. ἐκδόντος MLb. mox τακτύην A. τοῦτον μὲν La.

*πόλιν, διαβάντων τὸν Ἄνιον ὀνομαζόμενον ποταμὸν, ὕδωρ
λευκόν ἐστιν. ἀνδρὶ δὲ ἐσβάντι ἐς αὐτὸ τὸ μὲν παραυτίκα
ψυχρόν τε πρόσεισι καὶ ἐμποιεῖ φρίκην, ἐπισχόντι*[26] *δὲ
ὀλίγον ἅτε φάρμακον θερμαίνει τὸ πυρωδέστατον. καὶ* 11
ὅσαις[27] *μὲν πηγαῖς θαῦμα ἰδεῖν καὶ ἰδόντι, τοσαύτας θεα-
σάμενος οἶδα· τὰς γὰρ δὴ*[28] *ἐλάσσονος θαύματος ἐπιστά-
μενος παρίημι. ἁλμυρὸν δὲ ὕδωρ καὶ στρυφνὸν οὐ μέγα
θαῦμα ἐξευρεῖν. δύο*[29] *δὲ ἀλλοῖα· τὸ μὲν τῆς Καρίας ἐν
πεδίῳ καλουμένῳ Λευκῷ θερμόν ἐστιν ὕδωρ παρὰ κώμην
ὀνομαζομένην*[30] *Δασκύλου, πιεῖν καὶ γάλακτος ἥδιον· τὸν* 12
δὲ Ἡρόδοτον οἶδα εἰπόντα ὡς ἐς[31] *τὸν ποταμὸν τὸν* 371
*Ὕπανιν ἐκδίδωσιν ὕδατος πικροῦ πηγή. πῶς δ' ἂν οὐκ
ἀποδεξαίμεθα ἀληθεύειν αὐτῷ τὸν λόγον; ὅπου γε καὶ ἐφ'
ἡμῶν ἐν Δικαιαρχίᾳ τῇ Τυῤῥηνῶν ἐξεύρηται ὕδωρ σφίσι*

ab urbe trans amnem Anienem albam aquam. In eam qui descenderint, initio tam frigidam sentiunt, ut exhorrescant: at si paululum fuerint immorati, nihil minus incalescunt, quam si vehementer calidum medicamentum ebibissent. Atque has ego quidem aquas, ingenio fontium plane admirabili, ipse sum conspicatus. Nam vulgata praetereo aquarum miracula. Neque enim aut salsam aut acerbam aquam e fontibus manare magni miraculi loco ducendum. Non omittam duos diversa admodum natura et loco fontes. In Cariae campis, qui Albi nominantur, prope pagum, qui Dascyli dicitur, aqua est calida, lacte haustu suavior. Iam vero ab Herodoto literis proditum memini, amarae aquae rivum in Hypanim amnem influere: quod certe non video cur a veritate abhorrere putemus, quum aetate nostra ad Puteolos (quod est Tyrrheni maris accolarum oppidum, Dicae-

26. *ἐπισχόντι δὲ ὀλίγον* om. MLb. *δὲ* om. La. tum *ἅτε * μακον* AXK. *ἅτε φάρμακον* FCSBMPcdAgVab Lab. Cod. Phral.

27. *ὅσαις μὲν πηγαῖς* CSBPcdM AgLabVab(?). *ὅσαι μὲν πηγαὶ* AX KF. tum *ἰδόντι* AXKFSmai. BLab; *ἴδον τι* PcdAg; *ἴδιόν τι* CSmin. e coni. F. *ἰδεῖν καὶ* uncis inclusit S, probante Lobeckio. Nondum sanatus est locus.

28. *δὴ* om. SM. mox *ἐλάσσονος* SB, ut Valck. Lobeck. ad Phryn. p. 215. Porson. *ἐλάσσονας* AXKFC Codd.

29. *δῶ δὲ ἀλοῖα* Ag. mox *Καρίας* B ex em. Palmerii [*Καρδίας* suspecta vox; fort. *Καρίας* Palm. MS.], quam probat S. *Καρδίας* Edd. rell. Codd. praeter Va, qui *ἀρκαδίας* habet. *ἐν παιδίῳ* La.

30. *ὀνομαζόμενον* La; *δακτύλου —γάλ. ἴδιον* Vb.

31. *ἐς* BPcdAgLb; *εἰς* Edd. rell. Mox *ὕσπανιν* MVa.

θερμὸν, οὕτω δή τι ὀξὺ, ὥστε τὸν μόλιβδον[32] (διεξήει γὰρ δὴ διὰ μολίβδου ῥέον) ἔτεσι κατέτηξεν οὐ πολλοῖς.

CAPUT XXXVI.

De promontorio Coryphasio et urbe Pylo — memorandis in urbe Pylo — Nestoris bobus et priscorum hominum pecoris et gregis studio — Sphacteria insula — memorandis Cyparissiarum et Neda fluvio.

Ἔστι δὲ[1] ἐκ Μοθώνης ὁδὸς σταδίων μάλιστα ἑκατὸν ἐπὶ τὴν ἄκραν τὸ Κορυφάσιον· ἐπ' αὐτῇ δὲ ἡ Πύλος κεῖται. ταύτην ᾤκισε[2] Πύλος ὁ Κλήσωνος ἀγαγὼν ἐκ τῆς Μεγαρίδος τοὺς ἔχοντας[3] τότε αὐτὴν Λέλεγας. καὶ τῆς μὲν οὐκ ὤνατο ὑπὸ Νηλέως καὶ τῶν ἐξ Ἰωλκοῦ Πελασγῶν ἐκβληθείς· ἀποχωρήσας δὲ ἐς τὴν ὅμορον ἔσχεν ἐνταῦθα Πύλον τὴν ἐν τῇ Ἠλείᾳ.[4] Νηλεὺς δὲ βασιλεύσας ἐς τοσοῦτο προήγαγεν ἀξιώματος τὴν Πύλον ὡς καὶ Ὅμηρον[5]
2 ἐν τοῖς ἔπεσιν ἄστυ ἐπονομάσαι Νηλήϊον. (2) Ἐνταῦθα ἱερόν ἐστιν Ἀθηνᾶς ἐπίκλησιν Κορυφασίας καὶ οἶκος κα-

archia Graecis dictum), aqua extiterit tam acuto calore effervescens, ut intra paucos annos plumbeos, per quos fluit, tubulos resolverit.

Cap. XXXVI. A Mothone ad Coryphasium promontorium via interest haud minus stadia centum. In ipso promontorio est Pylos, quam Clesonis filius Pylus condidit, deductis in eam e Megaride Lelegibus; sed ei parum diuturnum illud fuit imperium: a Neleo siquidem et Pelasgis ab Iolco venientibus pulsus est. Quare inde abiens in proximos fines Pylon in Elea tenuit. Eo vero dignitatis Pylon perduxit Neleus, ut *ab eo rege* Neleam urbem versibus Homerus appellarit suis. (2) Est Pyli Minervae templum, cognomento Coryphasiae: et domus, quae

32. τὸν μόλιβδον CSMAgVaLa; τὸν μόλυβδον BPcd? (μόλιβδον Pcd sec. Clav.). τὸ μόλυβδον AXKFVb; τὸ μόλιβδον Lb. mox μολύβδου B PcdAg. deinceps γὰρ δὴ VaLb; δὴ om. rell.; ῥίον La. tum ἔτεσιν Ag. κατέστηξεν VaLb.

Cap. XXXVI. 1. δὲ καὶ ἐκ Vb.

2. ᾤκισεν M, ᾤκησε Va; tum κλύσωνος [Vb η sup. υ] VbLa. Πύλας voluerunt Palmer. et Heyne.

3. ἄρχοντας Ag; τέ το (sic) M.

4. τῇ ὀλείᾳ La; τῇ νηλείᾳ Va; tum ἐς τοῦτο LbVa.

5. ὅμηρος VaM (silent exc. nostra); ὅμορος La — Il. XI, 682. Mox ὀλίγον ἀποτέρω La.

λούμενος Νέστορος· ἐν δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Νέστωρ γέγραπται,
καὶ μνῆμα ἐντὸς τῆς πόλεώς ἐστιν αὐτῷ. τὸ δὲ ὀλίγον
ἀπωτέρω τῆς Πύλου Θρασυμήδους φασὶν εἶναι. (3) Καὶ
σπήλαιόν ἐστιν ἐντὸς τῆς πόλεως· βοῦς δὲ ἐνταῦθα τὰς
Νέστορος καὶ ἔτι πρότερον Νηλέως φασὶν αὐλίζεσθαι. εἴη 3
δ' ἂν Θεσσαλικὸν τὸ γένος τῶν βοῶν τούτων, Ἰφίκλου[6]
ποτὲ τοῦ Πρωτεσιλάου πατρός· ταύτας γὰρ δὴ τὰς βοῦς
Νηλεὺς ἕδνα ἐπὶ τῇ θυγατρὶ ᾔτει τοὺς μνωμένους, καὶ 372
τούτων εἵνεκα ὁ[7] Μελάμπους χαριζόμενος τῷ ἀδελφῷ
Βίαντι ἀφίκετο ἐς τὴν Θεσσαλίαν, καὶ ἐδέθη μὲν ὑπὸ τῶν
βουκόλων τοῦ Ἰφίκλου, λαμβάνει δὲ μισθὸν ἐφ' οἷς αὐ-
τῷ δεηθέντι ἐμαντεύσατο. ἐσπουδάκεσαν δὲ ἄρα[8] οἱ τότε
πλοῦτόν τινα συλλέγεσθαι τοιοῦτον, ἵππων καὶ βοῶν ἀγέ-
λας, εἰ δὴ Νηλεύς τε γενέσθαι οἱ βοῦς ἐπεθύμησε[9] τὰς
Ἰφίκλου καὶ Ἡρακλεῖ κατὰ δόξαν τῶν ἐν Ἰβηρίᾳ βοῶν
προσέταξεν Εὐρυσθεὺς ἐλάσαι τῶν Γηρυόνου βοῶν τὴν
ἀγέλην. φαίνεται δὲ καὶ Ἔρυξ τότε ἐν Σικελίᾳ δυναστεύων, 4
δριμὺν[10] οὕτως ἔχων ἐς τὰς βοῦς τὰς ἐξ Ἐρυθείας ἔρωτα,

Nestoris dicitur. In ea Nestor ipse pictus cernitur: et intra oppidum eiusdem est monumentum. Nam quod extra est, id Thrasymedis esse ferunt. (3) Ostenditur in ipsa urbe spelunca, in qua Nestoris et ante eum Nelei boum fuisse stabulum dicunt. Boves eas Thessalicas fuisse genere de grege Iphicli, Protesilai patris: eas Neleum a filiae procis sponsalitium munus depoposcisse: Melampodem itaque Biantis fratris adductum gratia, in Thessaliam venisse; et a pastoribus quidem Iphicli in vincula primum coniectum, deinde vero pro responsis, quae roganti Iphiclo dedit, vates quum esset, mercedem boves cepisse. Fuit hoc praecipuum illis temporibus divitiarum studium, luculenta habere equorum et boum pecuaria. Nam praeterquam quod Iphicli boves Neleus expetivit, Herculi etiam imperavit Eurystheus, ut ex Hispania boves, quas eximia ibi specie esse compererat, ad se abigeret. Eiusdem pecoris ex Erythea abacti *mira* fuisse incensum cupiditate Erycem in Sicilia, ex eo

6. *ἰφύκλου* Va. tum *προτεσιλάου* La. *πρωτελάου* Vb, marg. R. mox *ἔδνα* AXKLa.

7. *ὁ* uncis circumdat S. mox *καὶ ἐδεήθη* La.

8. *ἀρὰ* M. seq. *τότε* om. MVa.

9. *ἐπιθυμήσας* VaPcAgM (sec. exc. nostra) Lb; *ἐπιθύμησε* La; *ἐπεθύμισες* Vb. Mox *ἐλάσας* Va.

10. *δρυμὺν* Ag. mox *ἐπάλαισε* XKFCSBM; (*ἐπελάσας* sec. exc. nostra); *ἐπελάσαι* APcAgVaLab; *ἀπελάσαι* Vb.

ὥστε καὶ ἐπάλαισε πρὸς τὸν Ἡρακλέα ἆθλα ἐπὶ τῇ πάλῃ
καταθέμενος τάς τε βοῦς ταύτας καὶ ἀρχὴν τὴν [11] ἑαυτοῦ.
πεποίηκε δὲ καὶ Ὅμηρος ἐν Ἰλιάδι, ὡς Ἰφιδάμας ὁ Ἀντή-
νορος τὰ πρῶτα τῶν ἕδνων ἑκατὸν βοῦς τῷ πενθερῷ
δοίη.[12] ταῦτα μὲν τὸν λόγον μοι βεβαιοῖ, βουσὶ τοὺς
5 τότε χαίρειν μάλιστα ἀνθρώπους. ἐνέμοντο δὲ (ἐμοὶ [13] δο-
κεῖν) αἱ τοῦ Νηλέως βοῦς ἐν τῇ ὑπερορίᾳ τὰ πολλά· ὑπό-
ψαμμός τε γάρ ἐστιν ὡς ἐπίπαν ἡ τῶν Πυλίων χώρα καὶ
πόαν βουσὶν οὐχ ἱκανὴ τοσαύτην[14] παρασχέσθαι. μαρ-
τυρεῖ δέ μοι καὶ Ὅμηρος ἐν μνήμῃ Νέστορος ἐπιλέγων
6 ἀεὶ[15] βασιλέα αὐτὸν ἠμαθόεντος εἶναι Πύλου. (4) Τοῦ
λιμένος δὲ ἡ Σφακτηρία νῆσος προβέβληται, καθάπερ τοῦ
ὅρμου τοῦ Δηλίων ἡ Ῥήνεια.[16] ἐοίκασι δὲ αἱ ἀνθρώπειαι
τύχαι καὶ χωρία τέως ἄγνωστα ἐς δόξαν προηχέναι.[17] Κα-
373 φηρέως τε γάρ ἐστιν ὄνομα τοῦ ἐν Εὐβοίᾳ τοῖς [18] σὺν

constat, quod, quum in luctae certamen cum Hercule descendisset, hinc Herculis boves, illinc Erycis regnum praemia victori proposita fuerunt. Testatum etiam in Iliade reliquit Homerus, Iphidamantem Antenoris filium inter sponsalia munera primo certum boves socero suo dedisse. Quae omnia satis perspicuo argumento sunt, bobus in primis priscos illos homines delectatos. Pascebant vero, ut mea fert opinio, Nelei armenta ut plurimum extra fines. Nam quum totus ferme Pyliorum ager arenosus sit, alendo certe pecori non satis est herbosus. Hoc idem testatur Homerus de Nestore loquens, quum eum fere ubique arenosae Pyli regem appellat. (4) Ante portum Sphacteria insula prominet, haud aliter quam ante Deliorum navalem stationem Rhenea. Est vero ita plerumque comparatum, ut, quae ante loca obscura fuerunt et ignota, ex aliquo hominum casu et fortunae momento fama celebrentur. Nam et Caphareum Eu-

11. τοῦ ἑαυτοῦ Vb. mox ἕδνων La.

12. δόντι VbMR. ad marg. R. γρ. δοίει. Tum βεβαιεῖ Vb. mox χαίρειν μάλιστα BMPcdAgVabLb; μάλιστα χαίρειν Edd. ante B, La.

13. μοι Vb. Mox ὑπόψαμος La; ἡκανὴ Vb. ἱκανήν Va.

14. „malim τοσαύταις“ B. τοσούτην Va. παρασχέσθαι Smai. Lb MAgVa; παρέχεσθαι Edd. rell. Pcd VbLa. mox ὅμοιρος La.

15. αἰεὶ LbM (silent exc. nostra).

16. ῥηνεία LabVb. ἀνθρώπιαι Vb. ἀνθρώπιναι vel ἀνθρώπειοι maluit Sylb. χωρία τε ὡς La.

17. προῆχθαι CMPcVbLabR; R ad marg. προηχέναι. Ag προηχθῃ [αι super η].

18. τοῖς om. La. mox χειμῶνος om. LbMR; ad marg. R χειμόνος. Mox ὡς om. M. Deinde ψιτταλίαν Va.

Ἀγαμέμνονι Ἕλλησιν ἐπιγενομένου χειμῶνος ἐνταῦθα, ὡς ἐκομίζοντο ἐξ Ἰλίου· Ψυτταλίαν τε τὴν ἐπὶ Σαλαμῖνι ἴσμεν ἀπολομένων[19] *ἐν αὐτῇ τῶν Μήδων. ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν Σφακτηρίαν τὸ ἀτύχημα*[20] *τὸ Λακεδαιμονίων γνώριμον τοῖς πᾶσιν ἐποίησεν. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Νίκης ἀνέθηκαν ἄγαλμα ἐν ἀκροπόλει χαλκοῦν ἐς μνήμην τῶν ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ.* (5) *Ἀφικομένων δὲ ἐς Κυπαρισσιὰς*[21] *ἐκ Πύλου* 7
σφίσι πηγὴ ὑπὸ τῇ πόλει πλησίον θαλάσσης ἐστί·[22] *ῥυῆναι δὲ Διονύσῳ τὸ ὕδωρ λέγουσι θύρσῳ πλήξαντι ἐς τὴν γῆν, καὶ ἐπὶ τούτῳ Διονυσιάδα ὀνομάζουσι τὴν πηγήν. ἔστι δὲ καὶ Ἀπόλλωνος ἐν Κυπαρισσιαῖς ἱερὸν καὶ Ἀθηνᾶς ἐπίκλησιν Κυπαρισσίας. ἐν δὲ Αὐλῶνι καλουμένῳ ναὸς Ἀσκληπιοῦ καὶ ἄγαλμά ἐστιν Αὐλωνίου. κατὰ τοῦτο ὁ ποταμὸς ἡ Νέδα μεταξὺ τῆς τε*[23] *Μεσσηνίας ἤδη καὶ τῆς Ἠλείας διέξεισιν.*

boeae *promontorium* Graecorum ab Ilio cum Agamemnone redeuntium naufragium nobilitavit. Ac Psyttalia quidem, *pusilla* ante Salaminem *insula*, non aliunde nota est, quam quod in eo loco Persae prope deleti sunt. Pari itaque ratione Lacedaemoniorum ad Sphacteriam clades celebre ad posteros loco nomen dedit. Athenienses vero etiam aeneum Victoriae signum ad illustrandam rei ad Sphacteriam gestae memoriam in arce dedicarunt. (5) Qua a Pylo Cyparissias iter, in suburbanis non procul a mari fons est, quem percussa thyrso a Libero Patre terra extitisse ferunt: eaque de causa Dionysiada fontem ipsum nominant. Extat ad Cyparissias Apollinis templum et Minervae cognomento Cyparissiae. Ad Aulonem delubrum est cum signo Aesculapii Aulonii. Illinc proxime Messeniorum et Eleorum fines Neda amnis interfluens dirimit.

19. *ἀπολογουμένων*, MR: supra vers. in R. *ἀπολου*: id. ad marg. *ἀπολωμένων*; sic Vb; *ἀπολουμένων* *λο ου* Va. *ἀπολωμένων* La.

20. *ἀποτύχημα* Ag. tum *τῶν λακ.* PcAgLa. *ἀνέθεσαν* La.

21. *Κυπαρισσίας* et *Κυπαρισσίαις* AXKFCVabLab; *κυπαρισσίαν* — *κυπαρισσίαις* M.

22. *ἔτι* MLb; *λέγουσιν* Ag. mox *ἐπὶ τοῦτο* La. *ὀνομάζουσιν* VbAg. tum *τὴν γῆν* Ag.

23. *τε* om. VbAgLa; mox *διέξεισι*. *Τέλος τῶν μεσσηνικῶν τοῦ τετάρτου λόγου* Ag. *τέλος τοῦ δ^ου* Pc.

Ἀγαμέμνονι Ἑλλήνων ἐπαναπλεόντων γενομένου ναυαγίου, ὡς ἐκομίζοντο ἐξ Ἰλίου· Ψυττάλειάν τε τὴν ἐπὶ Σαλαμῖνι ἴσμεν ἀπολομένων[19] ἐν αὐτῇ τῶν Μήδων. ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν Σφακτηρίαν τὸ ἀτύχημα[20] τὸ Λακεδαιμονίων γνώριμον τοῖς πᾶσιν ἐποίησεν. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Νίκης ἀνέθηκαν ἄγαλμα ἐν ἀκροπόλει χαλκοῦν ἐς μνήμην τῶν ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ. (5) Ἀφικομένοις δὲ ἐς Κυπαρισσίας[21] ἐκ Πύλου 7 ὁδὸν πηγή ὑπὸ τῇ πόλει πλησίον θαλάσσης ἐστί·[22] φασὶ δὲ Διονύσῳ τὸ ὕδωρ ῥυῆναι θύρσῳ πατάξαντι ἐς τὴν γῆν, καὶ ἐπὶ τούτῳ Διονυσιάδα ὀνομάζουσι τὴν πηγήν. ἔστι δὲ καὶ Ἀπόλλωνος ἐν Κυπαρισσίαις ἱερὸν καὶ Ἀθηνᾶς ἐπίκλησιν Κυπαρισσίας. ἐν δὲ Αὐλῶνι καλουμένῳ ναὸς Ἀσκληπιοῦ καὶ ἄγαλμά ἐστιν Αὐλωνίου. κατὰ τοῦτο ὁ ποταμὸς ἡ Νέδα μεταξὺ τῆς τε[23] Μεσσηνίας γῆς καὶ τῆς Ἠλείας διέξεισιν.

becae promontorium Graecorum ab Ilio cum Agamemnone redeuntium naufragium nobilitavit. Ac Psyttalia quidem, *parva* ante Salaminem *insula*, non aliunde nota est, quam quod in eo loco Persae prope deleti sunt. Pari itaque ratione Lacedaemoniorum ad Sphacteriam clades celebre ad posteros loco nomen dedit. Athenienses vero etiam aeneum Victoriae signum ad illustrandam rei ad Sphacteriam gestae memoriam in arce dedicarunt. (5) Qua a Pylo Cyparissias iter, in suburbanis non procul a mari fons est, quem percussa thyrso a Libero Patre terra exiluisse ferunt: eaque de causa Dionysiada fontem ipsum nominant. Extat ad Cyparissias Apollinis templum et Minervae cognomento Cyparissiae. Ad Aulonem delubrum est cum signo Aesculapii Aulonii. Hinc proxime Messeniorum et Eleorum fines Neda amnis interfluens dirimit.

19. ἀπολογουμένων, MR: supra vers. in R. ἀπολου: id. ad marg. ἀπολομένων; sic Vb; ἀπολουμένων (λο ου supra) Va. ἀπολομένων La.

20. ἀτύχημα Ag. cum caet. Lex. PcAgLa. εὐτύχημα La.

21. Κυπαρισσίας et Κυπαρισσίαις AXKFCVabLaSb; Κυπαρισσίαν — Κυπαρισσίας M.

22. ἐπὶ MLb: λέγουσιν Ag. mox ἐπὶ τούτῳ Lp. ὀνομάζουσι VbAg. tum τὴν γῆν Ag.

23. τε om. VbAgLa; mox διέξεισι. Τέλος τῶν μεσσηνιακῶν τοῦ τετάρτου λόγου Ag: τέλος τοῦ δου Pc.

ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ

ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΣ

ΗΛΙΑΚΩΝ Α.

ΗΛΙΑΚΩΝ[1] Α SEU LIB. V.

CAPUT I.

De quinque Peloponnesi partibus — Eleorum origine, primis regibus, et Endymione — Epeo et Epeis — Endymionis morte — Oenomao ac Pelope — Aetolo, unde Aetoli, et Eleo, unde Elei dicti — Augea et Hercule — Amaryncea et Actore eiusque filiis.

Ὅσοι δὲ Ἑλλήνων Πελοποννήσου πέντε εἶναι μοίρας καὶ οὐ πλείονάς[2] φασιν, ἀνάγκη σφᾶς ὁμολογεῖν ὡς ἐν τῇ Ἀρκάδων οἰκοῦσιν Ἠλεῖοι[3] καὶ Ἀρκάδες, δευτέρα δὲ Ἀχαιῶν, τρεῖς δὲ ἐπὶ ταύταις αἱ Δωριέων. γένη δὲ οἰκεῖ[4] Πελοπόννησον Ἀρκάδες μὲν αὐτόχθονες καὶ Ἀχαιοί. καὶ 375 *οἱ μὲν ὑπὸ Δωριέων ἐκ τῆς σφετέρας ἀνέστησαν, οὐ μέντοι[5] Πελοποννήσου γε ἐξεχώρησαν, ἀλλὰ ἐκβαλόντες[6] Ἴωνας νέμονται τὸν Αἰγιαλὸν τὸ ἀρχαῖον, νῦν δὲ ἀπὸ τῶν*

Cap. I. Graecorum quicunque Peloponnesum in quinque duntaxat partes dividunt, ii fateantur necesse est, in ea parte, quae est Arcadum, Eleos et Arcades ipsos habitare: secundam vero Achaeorum, tres deinde reliquas Doriensium esse. Nationes autem, quae Peloponnesum tenent, indigenae Arcades et Achaei sunt. Quorum Achaei a Doriensibus patria pulsi non tamen extra Peloponnesum abiere; sed Ionibus eiectis, eam partem, quae Aegialus veteri nomine dicebatur, nunc ab ipsis

Cap. I. 1. Tit. in Ag. *Πανσανίου ἑλλάδος ἡλιακῶν πρῶτον· λόγος πέμπτος.* in La *ἡλιακῶν α.* in Lb *ἡλιακῶν πρῶτον.*

2. *πλείους φ. ἀνάσκη* Ag.

3. *εἰλεῖοι* Vb.

4. *οἰκεῖ*, et supra vers. p. compend. *εἰν*, quod vero postea expungitur, Vb.

5. *μέντοι γε πελ. γε* AXKVb. *γε* prius delevit F. Abest a Codd. rell. *πελοπονήσους* Lb.

6. *ἐκβαλλόντες* AgVb.

2 Ἀχαιῶν τούτων[7] καλούμενον· οἱ δὲ Ἀρκάδες διατελοῦσιν ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐς τόδε τὴν ἑαυτῶν ἔχοντες. τὰ δὲ λοιπὰ ἐπηλύδων ἐστὶν ἀνθρώπων. Κορινθίων μὲν γὰρ οἱ νῦν νεώτατοι Πελοποννησίων εἰσὶ,[8] καί σφισιν, ἀφ' οὗ τὴν γῆν παρὰ βασιλέως ἔχουσιν, εἴκοσι ἔτη καὶ διακόσια τριῶν δέοντα[9] ἦν ἐς ἐμέ· Δρύοπες δὲ καὶ Δωριεῖς, οἱ μὲν ἐκ Παρνασοῦ, Δωριεῖς δὲ ἐκ τῆς Οἴτης[10] ἐς Πελοπόννησόν
3 εἰσιν ἀφιγμένοι. (2) Τοὺς δὲ[11] Ἠλείους ἴσμεν ἐκ Καλυδῶνος διαβεβηκότας καὶ Αἰτωλίας τῆς ἄλλης. τὰ δὲ ἔτι παλαιότερα ἐς αὐτοὺς τοιάδε εὕρισκον. βασιλεῦσαι πρῶτον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ λέγουσιν Ἀέθλιον, παῖδα δὲ αὐτὸν Διός τε εἶναι καὶ Πρωτογενείας τῆς Δευκαλίωνος, Ἀεθλίου
4 δὲ Ἐνδυμίωνα γενέσθαι. τούτου τοῦ Ἐνδυμίωνος Σελήνην φασὶν ἐρασθῆναι, καὶ ὡς[12] θυγατέρες αὐτῷ γένοιντο ἐκ τῆς θεοῦ πεντήκοντα. οἱ δὲ δὴ μᾶλλόν τι εἰκότα λέγοντες Ἐνδυμίωνι λαβόντι Ἀστεροδίαν γυναῖκα (οἱ δὲ τὴν

Achaeis denominata est, colunt. Arcades vero primae originis terram in hoc usque tempus perpetuo incoluere. At reliqua ab advenis habitantur: siquidem huius aetatis Corinthii omnium maxime novi in Peloponneso sunt. Abhinc enim annos ferme ducentos decem et septem colonia haec ab Imperatore *Romano* deducta est. Dryopes quoque et Dorienses, ex Parnaso illi, hi ex Peloponnesi parte advenerunt. (2) Eleos etiam scimus ex Calydone ceteraque Aetolia huc traiecisse: de quorum antiquitate, quae comperimus, haec propemodum sunt. Regnavit in hac terra primum (ut ferunt) Aëthlius, Iovis et Protogeniae (Deucalionis filiae) filius; qui Endymionem genuit. Hunc a Luna adamatum et ex ea filias quinquaginta suscepisse fabulantur. Qui vero magis veritati consentanea loquuntur, ipsum Endymionem aiunt tres tantum genuisse filios, Paeonem scilicet, Epeum et Aetolum; filiamque unam Eurycyden: et hos ex Asterodia

7. τοῦτον PcAgMVaLab (in La ω sup. o et acutus sup. circumfl.).

8. εἰσὶν καὶ σφίσιν αὐτοῦ ἀφ' οὗ Vb; αὐτοῦ expunct.

9. δὲ ὄντα M. mox ἐκ τοῦ Παρν. S. Παρνασοῦ AgVbLab; Παρνασσοῦ Edd. PcM; ἐν παρνασῷ Va.

10. ἐκ τῆς Οἴτης ἐς Πελοπόννησον CSB ex em. Camerarii, quam commendat Palmer. MS. ἐκ γῆς οἱ [οἳ AgVabPacd οἶ La. οἴτης Lb] τῆς Πελοποννήσου AXKFPacdAg VabMLab [πελοπονήσου Lb].

11. δὲ om. MPcAgVaLab. mox δὲ ἔτη Ag. ὡς (ἐς sup. vers.) αὐτοὺς La.

12. ὡς om. MVa. γένοντο La.

Ἰτώνου[13] τοῦ Ἀμφικτύονος Χρομίαν, ἄλλοι δὲ Ὑπερίπ-
πην τὴν Ἀρκάδος) γενέσθαι δ' οὖν φασιν αὐτῷ Παίονα
καὶ Ἐπειόν[14] τε καὶ Αἰτωλὸν καὶ θυγατέρα ἐπ' αὐτοῖς
Εὐρυκύδαν. (3) Ἔθηκε δὲ καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ δρόμου[15] 376
τοῖς παισὶν ἀγῶνα Ἐνδυμίων ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς καὶ ἐνίκησε
καὶ ἔσχε τὴν βασιλείαν Ἐπειός· καὶ Ἐπειοὶ[16] πρῶτον τότε
ὧν ἦρχεν ὠνομάσθησαν. τῶν δὲ ἀδελφῶν οἱ τὸν μὲν κα- 5
ταμεῖναί φασιν αὐτοῦ, Παίονα δὲ ἀχθόμενον τῇ ἥσσῃ[17]
φυγεῖν ὡς ποῤῥωτάτω, καὶ τὴν ὑπὲρ Ἀξίου ποταμοῦ χώ-
ραν ἀπ' αὐτοῦ Παιονίαν ὀνομασθῆναι. (4) Τὰ δὲ ἐς τὴν
Ἐνδυμίωνος τελευτὴν οὐ κατὰ τὰ αὐτὰ Ἡρακλεῶταί[18]
τε οἱ πρὸς Μιλήτῳ καὶ Ἠλεῖοι λέγουσιν, ἀλλὰ Ἠλεῖοι μὲν
ἀποφαίνουσιν[19] Ἐνδυμίωνος μνῆμα, Ἡρακλεῶται δὲ ἐς
Λάτμον τὸ ὄρος ἀποχωρῆσαί φασιν αὐτόν ...... [νέ]μουσι,
καὶ[20] ἄδυτον Ἐνδυμίωνός ἐστιν ἐν τῷ Λάτμῳ. Ἐπειῷ 6

uxore, sive ex Chromia Itoni filia, Amphictyonis nepte, seu ex Hyperippe Arcadis filia. Variae enim sunt de eius uxoribus sententiae. (3) Proposuit autem in Olympia cursus certamen de imperio filiis suis Endymion. Ex eo victor discessit Epeus, regnoque potitus est; ac Epei primum, qui sub ditione eius tunc erant, appellati. Fratrum vero alterum quidem in patria cum fratre regnante permansisse ferunt: Paeonem se superatum aegre ferentem, longe a domo peregre profectum, super Axio flumine regionem, *ubi constiterat*, de suo nomine Paeoniam appellasse. (4) De Endymionis autem morte non convenit inter Heracleotas, qui Milesiis finitimi sunt, et Eleos. Elei enim Endymionis monumentum ostendunt; Heracleotae illum dicunt in Latmum montem secessisse: [ibique ei honores habent] et est quidem in Latmo monte Endymionis adytum.

13. *οἰτώνου*, expuncto o, Vb; tum *ἀμφικτύωνος* Ag. *ὑπερίππον* La.

14. *ἐπειὸν*, *αἰ* super *ἐ*, M. *ἐπιὸν* Vb, p. corr. ex *αἰπι*. tum *θυγατέραν* Va et *εὐρυκοίδαν* LabVabM (*εὐρυκοΐδαν* sec. sched. nostr.) eadem lectio in Codd. Parr. esse videtur; cf. Clav. notes p. 163.

15. *δρόμον* om. MVa. tum *τοῦ*, sup. lin. *οἷς* M.

16. *ἐπηοὶ τότε πρῶτον — ὀνομάσθησαν* Va. Dein *ἀδελφῶν Αἰτωλὸν μὲν καταμ*. CVa.

17. *ἥσσῃ* SBVaMAgPcLab; *ἥττῃ* AXKFC; *νίκῃ ἥττῃ* (*νίκῃ* expunct.) Vb. tum *πορωτάτω* Va; *ἄξιου* Lb; *ὠνομασθῆναι* Vb. *τὴν δυμίωνος* Lb.

18. *ἠλουκλεῶται* Va.

19. *μὲν λέγουσιν ἐνδ*. R: ad marg. *γρ. ἀποφαίνουσιν*.

20. *αὐτόν· καὶ ἄδυτον* Edd. *αὐτὸν μουσικαὶ ἄδυτον* PcAgLab; *αὐτὸν μουσι· καὶ ἄδ*. M. In *μουσι* latere videtur *λέγουσι* quae foret lectionis varietas ad *φασιν*, aut potius lacuna, ita fere supplenda: *καὶ τιμὴν αὐτῷ νέμουσι*.

δὲ γήμαντι Ἀναξιρόῃ τὴν Κορώνου[21] θυγάτηρ μὲν Ὑρμίνα, ἄρσεν δὲ οὐκ ἐγένετο αὐτῷ γένος. (5) Καὶ τάδε[22] ἄλλα συνέβη κατ' Ἐπειὸν βασιλεύοντα. Οἰνόμαος ὁ Ἀλξίωνος, (Ἄρεως δὲ, καθὰ ποιηταί τε ἐπεφήμισαν καὶ τῶν πολλῶν ἐστιν ἐς αὐτὸν λόγος) οὗτος δυναστεύων περὶ τὴν Πισαίαν[23] καλουμένην ὁ Οἰνόμαος ἐπαύθη τῆς ἀρχῆς
7 διαβάντος Πέλοπος τοῦ Λυδοῦ[24] ἐκ τῆς Ἀσίας. Πέλοψ δὲ ἀποθανόντος Οἰνομάου τήν τε Πισαίαν ἔσχε καὶ Ὀλυμπίαν, ἀποτεμόμενος τῆς Ἐπειοῦ χώρας ὅμορον[25] οὖσαν τῇ Πισαίᾳ. Ἑρμοῦ τε ἐν Πελοποννήσῳ ναὸν ἱδρύσασθαι καὶ θῦσαι τῷ θεῷ Πέλοπα ἔλεγον οἱ Ἠλεῖοι πρῶτον ἀποτρεπόμενον τὸ[26] ἐπὶ τῷ Μυρτίλου θανάτῳ μήνιμα ἐκ τοῦ
8 θεοῦ. (6) Αἰτωλῷ δὲ μετὰ Ἐπειὸν[27] βασιλεύσαντι συνέπεσεν ἐκ Πελοποννήσου φυγεῖν, ὅτι αὐτὸν οἱ Ἄπιδος παῖδες ἐφ' αἵματι ἀκουσίῳ δίκην[28] εἷλον· Ἆπιν γὰρ τὸν Ἰάσονος ἐκ Παλλαντίου τοῦ Ἀρκάδων ἀπέκτεινεν Αἰτωλὸς,

Epeus ex Anaxiroe Coroni filia, quam uxorem duxerat, filiam suscepit Hyrminan, marem omnino habuit nullum. (5) Accidit eo regnante, ut Oenomaus Alxionis vel (ut poetae canunt et vulgi fabula celebrat) Martis filius, qui Pisaeis tunc imperitabat, regno expelleretur a Pelope Lydo, qui ex Asia illuc transmiserat. Occiso Oenomao Pelops et Pisaeam obtinuit, et Olympiam huic finitimam, quae sub Epei ditione erat, imperio suo adiecit. Hunc Pelopem dicunt Elei primum in Peloponneso fanum Mercurio exaedificasse et sacra fecisse, quo deum sibi ex Myrtili caede infensum placaret. (6) Aetolum, qui Epeo in regnum successit, ex Peloponneso fugere oportuit, quod eum, ob admissam imprudenter caedem, Apidis filii ad poenam vocabant. Nam quum Apin Iasonis filium a Pallantio Arcadiae

21. *Κορωνοῦ* AXKFCLab. Tum *ἄρσεν*, *ρ* sup. *σ*, M.

22. *κατὰ δὲ ἄλλα* Va. mox *Ἀλεξίωνος* Loescherus; *ἀλξίονος* Vab. Mox *ἐπεφήμησαν* Vb et omisso praeeeedente *τε*, Va. deinceps *ἐπ' αὐτὸν* Pc.

23. *πισαῖαν* M; *πισσαίαν* Ag; *πυσαίαν* hic et aliquot versibus post Vb; *πισταίαν* Lb.

24. *διαλύει* LabPcAgR: ad marg. R. *γρ. τοῦ λυδοῦ*; idem in La sup. vers. man. sec. Sq. *ἐκ* om. Lb.

25. *Ὅμηρον* Va, tum *πισσαίᾳ* Ag *πεισαία* Vb. mox *ναὸς ἱδρ.* M.

26. *τῷ ἐπὶ* MLb; tum *μήνυμα* *ι* sup. *υ*, Vb, *μήνιμα*, *υ* sup. *ι*, M.

27. *αἰπεῖον* M; *αἰπειὸν* Vb. *συνέπαισεν* MVab; *ἐκ πελοποννή*, omissa terminat. La.

28. *δίκην* BPcVabMAgLb; *δίκη* Edd. rell. La. Pro *εἶλον* aptius videtur *ᾔτουν*, ut c. 2, 2. Tum *ἄπιν* LabMVab; *ἰάσωνος* MVa.

ἐπελάσας τὸ ἅρμα τεθέντων ἐπὶ Ἀζᾶνι[29] ἄθλων. ἀπὸ
μὲν Αἰτωλοῦ τοῦ Ἐνδυμίωνος οἱ περὶ τὸν Ἀχελῷον οἰ-
κοῦντες ἐκλήθησαν, φυγόντος ἐς ταύτην τὴν ἤπειρον· τὴν
δὲ Ἐπειῶν ἔσχεν ἀρχὴν Ἠλεῖος[30] Εὐρυκύδας τε τῆς Ἐν-
δυμίωνος καὶ (ὅτῳ[31] πιστὰ) πατρὸς ὢν Ποσειδῶνος.
καὶ τὸ ὄνομα οἱ ἄνθρωποι τὸ[32] νῦν ἀντὶ Ἐπειῶν ἀπὸ τοῦ
Ἠλείου μεταβεβλήκασιν. (7) Ἠλείου[33] δὲ ἦν Αὐγέας. 9
οἱ δὲ ἀποσεμνύνοντες τὰ ἐς αὐτὸν, παρατρέψαντες τοῦ 377
Ἠλείου τὸ ὄνομα Ἡλίου φασὶν Αὐγέαν παῖδα εἶναι. τού-
τῳ βοῦς τῷ Αὐγέᾳ καὶ αἰπόλια[34] τοσαῦτα ἐγένετο ὡς καὶ
τῆς χώρας αὐτῷ τὰ πολλὰ ἤδη διατελεῖν ἀργὰ ὄντα ὑπὸ
τῶν βοσκημάτων τῆς κόπρου. Ἡρακλέα οὖν[35] εἴτε ἐπὶ
μοίρᾳ τῆς Ἠλείας εἴτε ἐφ' ὅτῳ δὴ καὶ ἄλλῳ μισθῷ πείθει
οἱ καθῆραι τῆς κόπρου τὴν γῆν. καὶ ὁ μὲν καὶ τοῦτο 10
ἐξειργάσατο ἐκτρέψας τοῦ Μηνίου[36] τὸ ῥεῦμα ἐς τὴν κό-

oppido originem ducentem, *funebribus* ludis, qui Azani fiebant, incitatis quadrigis obvium *evertisset atque* interemisset Aetolus, ab Aetolo Endymionis filio Acheloi accolae, quod in eam continentis terrae partem *e patria* profugerat Aetolus, *Aetoli* appellati sunt. Epeorum imperium suscepit Eleus ex Erycyda Endymionis filia et (si cui id credibile videtur) Neptuno genitus. Ab hoc Eleo, qui prius nominabantur Epei, nomen acceperunt. (7) Ex eo Augeas nascitur. At enim qui Augeae et *Eleorum* res maxime extollunt, Augeam non Elei sed Helii filium fuisse dicunt. Et huic quidem Augeae adeo magna boum armenta caprarumque tanti greges fuisse dicuntur, ut *copiosiore* fimo obducta agri pars maxima otiosa et inculta iaceret. Hercules vel agri Elei parte, vel alia quacunque mercede, ut agrum a stercoribus purgaret, adductus est: quod ille immisso in ster-

29. *ἀζανία* Vb. *ἐζᾶνι*, marg. *ἀζᾶνι. γρ. ἀζανίᾳ* R. Mox *ἀπὸ μὲν οὖν* Edd. ante B, M. *οὖν* om. BPc AgVabLab. *ἐνδυμίονος* Lb.

30. *ἥλιος* (sic) et mox *ἡλίου* Vb; *εὐρυκίδας* Va.

31. *ὅσῳ* MVa.

32. *οἱ νῦν* Ag.

33. *ἡλείου* hic et postea Vb. mox *ἀποσεμνύοντες* La. *παρατρί-ψαντες* Ag. mox *Ἡλείου* pro *Ἡλίου* MVbLa; *αὐγείαν* Va.

34. *αἰπώλια* Va. *αἰπώλεια* Vb.

35. *δὲ* Va; *μοῖρα* M. Mox *καὶ* ante *ἄλλῳ* om. CS; hic quidem Va secutus, ut perhibet; at silent excerpta nostra.

36. *Μηνίου* CBLabPacdVabMAg. Eundem fluvium VI, 28, 1. intelligendum esse recte censet O. Mueller. Dor. II, 457. *Μινυηΐου* Edd. rell. Puillon Boblaye (Recherches géographiques sur les ruines de la Morée p. 121) scribendum putat *Πηνειοῦ*. — „*Διόδωρος Πηνειὸν τὸν ποταμὸν καλεῖ καὶ ἴσως βέλτιον.*“ *Palmer MS.*

προν· Αὐγέας δὲ, ὅτι τῷ Ἡρακλεῖ σοφίᾳ πλέον καὶ οὐ σὺν πόνῳ τὸ ἔργον ἤνυστο, αὐτός τε ἀποδοῦναί οἱ τὸν μισθὸν[37] ἀπηξίου, καὶ τῶν παίδων τῶν ἀρσένων τὸν πρεσβύτερον Φυλέα ἐξέβαλεν ἀντειπόντα ὡς οὐ δίκαια ποιοῖτο πρὸς ἄνδρα εὐεργέτην. αὐτὸς δὲ τά τε[38] ἄλλα παρεσκευάζετο ὡς τὸν Ἡρακλέα ἀμυνούμενος, ἢν[39] ἐπὶ τὴν Ἦλιν στρατεύηται, καὶ τοὺς παῖδας τοὺς Ἄκτορος καὶ Ἀμαρυγκέα
11 ἐπηγάγετο ἐς φιλίαν. (8) Ἦν δὲ ὁ Ἀμαρυγκεὺς ἄλλως μὲν ἀγαθὸς τὰ ἐς τὸν πόλεμον, ὁ δέ[40] οἱ πατὴρ Πυττίος Θεσσαλὸς τὰ ἄνωθεν ἦν καὶ ἐς τὴν Ἠλείαν ἀφίκετο ἐκ Θεσσαλίας. Ἀμαρυγκεῖ μὲν δὴ καὶ ἀρχῆς ἐν Ἠλείᾳ μετέδωκεν ὁ Αὐγέας· Ἄκτορι δὲ[41] καὶ τοῖς παισὶ γένος τε ἦν ἐπιχώριον βασιλείας τε μετῆν σφίσιν. Ἄκτωρ γὰρ πατρὸς μὲν Φόρβαντος ἦν τοῦ Λαπίθου,[42] μητρὸς δὲ Ὑρμίνης τῆς Ἐπειοῦ· καὶ ᾤκισεν ἀπ' αὐτῆς Ἄκτωρ πόλιν Ὑρμίναν ἐν τῇ Ἠλείᾳ.

cora Menio flumine perfecit. Sed Augeas Herculi mercedem abnegavit, quod eum videret arte potius, quam ullo labore opus perfecisse. Huius filius natu maior, cui Phyleo nomen, est a patre abdicatus, quod eius in bene de se meritum virum iniuriam reprehendere solitus esset. Augeas ipse quum alia comparabat ad propulsandum, si cum exercitu Elidem invaderet, Herculem, tum filios Actoris, et Amaryncenm sibi in belli gerendi societatem adscivit. (8) Erat sane Amaryncens rerum bellicarum usu maxime sollers: (patre is ortus fuerat Pyttio, homine ex Thessalia oriundo: qui ex Thessalia in Eleam venerat) acceptusque est ab Augea in partem imperii. Actor quoque, et eius filii, qui indigenae erant, regni fuere consortes: siquidem Actor Phorbante Lapithae filio, et Hyrmina Epei filia genitus fuerat, deque suae matris nomine urbem in Elea Hyrminem condiderat.

37. τὸν μισθὸν — ποιοῖτο om. Lb M, sed ante πρὸς habent τό. Vab. ποιεῖτο. „quidni ποιοῖ?" B.

38. αὐτὸς δὲ τά τε scripsimus e coni. B. αὐτός τε τὰ Edd. Codd. Pc. στρατεύηται sequitur in La; καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἄκτορος καὶ ἀμαρύγκεα ἀμυνούμενος ἢ ἐπὶ τὴν ἡλιν στρατεύεται (sic) sed expuncta.

39. ἢ ἐπὶ Va. mox ἀμαρυγγέα Vb.

40. οἱ δέ οἱ Lb. πυττιὸς Va; tum ὁ θεσσαλὸς MVaLb. μετάδωκεν, ε super α, La.

41. δὲ om. Va. mox παισὶν Ag. βασιλεὺς Lb.

42. λαπιθίου ὑρμένης Ag. mox ᾤκισεν FCSBPcAgM. ᾤκησεν AXK Vab. tum ἐπ' αὐτῆς Vb.

CAPUT II.

De Herculis expeditione adversus Augeam et Actoris filiorum caede — Elei huius caedis poenas expetunt ab Argivis — Molione Eleos ab Isthmicis ludis diris arcet — de causis, cur Elei Isthmicos ludos non frequentaverint, duplex narratio.

Τῷ δὲ Ἡρακλεῖ πρὸς τὸν Αὐγέαν πολεμοῦντι οὐδὲν ὑπῆρχεν ἀποδείκνυσθαι λαμπρόν· ἅτε γὰρ καὶ τόλμῃ καὶ ταῖς ἡλικίαις τοῦ Ἄκτορος τῶν παίδων ἀκμαζόντων ἐτρέπετο[1] ὑπ' αὐτῶν ἀεὶ τὸ συμμαχικὸν τοῦ Ἡρακλέους, ἐς ὃ Ἰσθμικὰς σπονδὰς Κορινθίων ἐπαγγειλάντων καὶ θεωρῶν ἐς τὸν ἀγῶνα ἐρχομένων τῶν υἱῶν τοῦ Ἄκτορος ἀπέκτεινε 378
σφᾶς λοχήσας Ἡρακλῆς ἐν Κλεωναῖς.[2] (2) Ἀφανοῦς δὲ ὄντος τοῦ εἰργασμένου τὸν φόνον μάλιστα ἐποιεῖτο ἡ Μολίνη[3] σπουδὴν τῶν παίδων τὸν αὐτόχειρα ἐξευρεῖν. ὡς δὲ 2
ἔμαθεν, ἐνταῦθα οἱ Ἠλεῖοι δίκας τοῦ φόνου παρὰ Ἀργείων ἀπῄτουν·[4] τηνικαῦτα γὰρ ἔτυχεν Ἡρακλῆς ἐν Τίρυνθι οἰκῶν. μὴ διδόντων δέ σφισι δίκας τῶν Ἀργείων οἱ δὲ δεύτερα ἐνέκειντο Κορινθίοις,[5] ἔκσπονδον τὸ Ἀργο-

Cap. II. Hercules, suscepto adversus Augeam bello, nihil memoratu dignum in ea expeditione gerere potuit. Eius enim auxilia ab Actoris filiis audacia et aetate vigentibus facile reiiciebantur. Sed enim quum ludos Isthmicos indixissent Corinthii, venissentque Actoris filii spectandi causa, eos Hercules ex insidiis ad Cleonas occidit. (2) Quum autem, a quo caedes facta esset, ignoraretur, Moline *Actoris uxor*, a quonam filii fuissent interfecti, magna cura investigavit. Re cognita, Elei ab Argivis (quod tunc forte Tirynthe Hercules domicilium habebat) auctorem facinoris ad poenam depoposcerunt. Id quum illi recusassent, a Corinthiis rursus contenderunt, ut, quicquid Argolici nominis esset, pro violato foedere Isthmicorum ludorum

Cap. II. 1. *ἐτρέπετο* AgVabLab; *ἐτρέπεθ'* Edd. PcM. *αἰεὶ* La.

2. *κλαιωναῖς* Ag. mox *ὃν τοῦ* M.

3. *Μολίνη* BPcMLab, et sic constanter. *μολήνη* Ag; *Μολιόνη* Edd. rell. Vab. sed §. 3. *μολίνην* et *μολίνης* A; *μολιόνης* Va; *μολύνης*, *ι* sup. *υ*, Vb. — Sq. *σπουδὴν* om. Vb.

4. *ἀπήθουν* Ag. *ἀπῄτουν* — *τῶν Ἀργείων* om. MVa.

5. *Κορινθίοις* SB, ut legit Amasaeus, probavitque Goldh. *Κορινθίων* AXKFCPcAgMLabVab. *ἐνέκειντο ὑπὸ Κορινθίων* coni. C. In notis vero *Κορινθίοις* adoptat, aut *οἱ δὲ ἀνέκειντο* (sic) *ὑπὸ Κορινθίων* coni.

λικὸν πᾶν τοῦ ἀγῶνος γενέσθαι τοῦ Ἰσθμικοῦ. (3) Ὡς
δὲ ἥμαρτανον καὶ τούτου, Μολίνην θέσθαι φασὶν ἐπὶ τοῖς
πολίταις κατάρας, ἢν Ἰσθμίων μὴ θέλωσιν[6] εἴργεσθαι.
φυλάσσουσι δὲ τῆς Μολίνης καὶ ἐς τόδε ἔτι τὰς κατάρας,
καὶ ὅσοι τὰ σώματα ἀσκοῦσιν[7] Ἠλείων, οὔ[8] σφισιν ἐς τὸν
3 ἀγῶνα ἐσελθεῖν καθέστηκε τὸν[9] Ἰσθμικόν. (4) Διάφοροι
δὲ τῷ εἰρημένῳ[10] δύο εἰσὶν ἄλλοι λόγοι. τούτων[11] δὲ ὁ
μὲν Κύψελον τὸν τυραννήσαντα Κορινθίων φησὶν ἄγαλμα
ἀναθεῖναι τῷ Διῒ χρυσοῦν ἐς Ὀλυμπίαν, προαποθανόντος
δὲ τοῦ Κυψέλου πρὶν ἐπὶ τῷ ἀναθήματι τὸ ὄνομα ἐπιγρά-
ψαι τὸ αὑτοῦ[12] τοὺς Κορινθίους παρὰ Ἠλείων αἰτεῖν
δοῦναί σφισιν[13] ἐπιγράψαι δημοσίᾳ τὴν πόλιν ἐπὶ τῷ
ἀναθήματι, οὐ τυχόντας δὲ ὀργῇ τε ἐς τοὺς Ἠλείους χρῆ-
σθαι, καὶ προειπεῖν σφίσιν Ἰσθμίων εἴργεσθαι. πῶς ἂν

celebritate interdicerent. (3) Quod ipsum quum frustra petissent, Moline cives suos diris dicitur defixisse, quotcunque in posterum Isthmicis ludis non abstinuissent. Illud Molines edictum tam religiose Elei observarunt, ut hoc etiam tempore, quicunque ex Eleis ad certaminum palmas corpora exercuerunt, eius devotionis metu Isthmicum neutiquam conventum celebrent. (4) De hac ipsa re duplex est fama. Ab aliis enim Cypselum proditum est Corinthiorum tyrannum aureum Iovi in Olympia signum dedicasse. Eo mortuo, priusquam nomen dono inscripsisset, ab Eleis Corinthios contendisse, ut civitatis suae nomen inscribi paterentur. Quod quum non impetrassent, ira incensos, Eleos Isthmiorum aditu prohibuisse. Sed haud satis consen-

6. *θέλωσιν* *PcdAgLabMVa; *θελήσωσιν* Edd. Vb.

7. *ἀουσινσκ*, quod habet A literarum typoth. transpositione ortum est.

8. *οὓς* LbVbMR; ad marg. *ἄλλ. οὐ*, R. *οὐ* om. Va.

9. *ἐλθεῖν* Vb. tum *καθέστηκεν Ἰσθμικὸν* AXKFSVbLb; *καθέστηκε* [*καθέστηκεν* Ag.] *τὸν Ἰσθμ.* BPcLa AgVa. *τὸν* uncis inclusum editioni C inseruit Cor.; articulum repetitum necessarium iudicat etiam S.

10. *τῷ εἰρημένῳ* La, ut solet Pausanias, e. g. X, 6, 3. X, 33, 8. *τῶν εἰρημένων* Codd. rell. Edd. *εἰσὶν ἄλλοι λ.* CSmai. BPcdAgVbLab; *εἰσὶν ἄλογοι λ.* Smin. VaM, probante Schaef. ad Dionys. de Comp. p. 180. *εἰσὶ λόγοι* AXKF.

11. *τούτου* Vb. mox *φασὶν* MVa Lb; *ἀναθῆναι* VbLab; mox *κυψέλλου* Va; deinde *τὸ ὄνομα — ἀναθήματι* in ipso sermone om. Va; margini adscripta sunt cum nota: *λείπει*.

12. *αὐτοῦ* M.

13. *δὴ σφ.* CB e coni. Sylb.; id ipsum in Vb esse videtur. *δὲ σφ.* Edd. rell. LabPcAgVaM; *δὲ* uncis inclusit S, idem sentiens cum F, qui *δὲ* deletum vult, et C in notis; nos omisimus cum Lab.

ουν[14] Κορινθίοις αὐτοῖς τοῦ ἀγῶνος μετῆν τοῦ ἐν Ὀλυμ-
πίᾳ, εἰ δὴ ἄκοντάς γε Ἠλείους ἀπὸ τῶν Ἰσθμίων εἶργον;
ὁ δὲ ἕτερος ἔχει τῶν λόγων Προλάῳ παῖδας ἀνδρὶ παρὰ 4
Ἠλείοις δοκίμῳ καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Λυσίππῃ Φίλανθον
καὶ Λάμπον γενέσθαι· τούτους ἐπὶ τὸν ἀγῶνα ἐλθόντας
τῶν Ἰσθμίων, τὸν μὲν[15] παγκρατιάσοντα ἐν παισί, τὸν δὲ
αὐτῶν παλαίσοντα, ὑπὸ τῶν ἀνταγωνιστῶν, πρὶν ἢ ἐς τὸν
ἀγῶνα ἐσελθεῖν,[16] ἀποπνιγῆναί φασιν ἢ καὶ ἄλλῳ τῳ τρό-
πῳ διαχρησθῆναι. καὶ οὕτω τὰς ἐπὶ τοῖς Ἠλείοις, ἣν Ἰσθ- 379
μίων μὴ ἑκόντες εἴργωνται, Λυσίππης ἀρὰς εἶναι. δείκνυ-
ται δὲ καὶ ὅδε εὐήθης ὢν ὁ λόγος. Τίμωνι γὰρ ἀνδρὶ 5
Ἠλείῳ γεγόνασι πεντάθλου νῖκαι τῶν[17] ἐν Ἕλλησιν ἀγώ-
νων, καί οἵ καὶ εἰκών ἐστιν ἐν Ὀλυμπίᾳ, καὶ ἐλεγεῖον, στε-
φάνους τε ὁπόσους ἀνείλετο ὁ Τίμων λέγον,[18] καὶ δὴ καὶ
αἰτίαν δι' ἥντινα Ἰσθμικῆς οὐ μέτεστιν αὐτῷ νίκης· καὶ
ἔχει τὰ ἐς τοῦτο τὸ ἐλεγεῖον·

taneum videri potest, Corinthiis Olympicorum conventu non interdictum, si priores ipsi Eleis, ne Isthmicis interessent, edixissent. Illud item alterum de eadem re hominum sermo vulgavit. Prolao, viro inter Eleos nobili, ex Lysippe uxore Philanthum et Lampum genitos: hos, quum ad Isthmia venissent, alter ut pancratio inter pueros, alter ut lucta contenderet, priusquam in certamen descenderent, ab adversariis strangulatos vel alio mortis genere confectos esse dicunt. Lysippes imprecationes in causa fuisse, Elei ut Isthmiis ultro abstinerent. Facile vero eo argumento hoc ipsum refellitur, quod Timoni Eleo, qui de *ceteris* Graeciae certaminibus quinquertii palmas tulit, in Olympia statua posita est, cum elegis, omnes eius viri victorias testantibus. Eadem quoque inscriptio, quare Isthmicae non fuerit compos coronae, his versibus indicat:

14. οὖν om. B, non liquet an praeeunte Pc. Est in AgMVab Edd. rell. Deinceps ἄκοντάς τε Va. mox τῶν λόγον, ω sup. lin. Vb. tum προμάῳ MLb.

15. τὸν μὲν inseruimus praeeunte C. tum παγκρατιάσοντα CB; παγκρατιάσοντας FS ex coni. K. Pc? παγκρατίας ὄντας AXKAgVabMLab. ἐν παισὶν Ag. Deinceps τὸν δε αὐτὸν AXKFSVabPaLb; τὸν δὲ αὐτῶν CBPcdAgLa. παλαισοντα CB PacdAgVbLab; παλαίσαντα Va; παλαίσοντας AXKFSM(?).

16. ἐλθειν Vb. tum ἀποπνιγῆναί φασιν scripsimus e coni. ἀπ. σφᾶς Edd. Codd. Mox τῷ τρόπω AXK. tum διαχρησθῆναι CSBVabPacdAg Lab; διαχρῆσθαι M; διαχρηθῆναι AXKF. mox —ππης ἀρὰς— ἠλείῳ γεγόνασι ad marg. habet La.

17. τῶν ἕλλησιν VaLa. mox τε om. Va.

18. λέγων MVabLb.

Σισυφίαν δὲ μολεῖν[19] χθόν' ἐκώλυεν ἀνέρα νείκη
Ἀμφὶ Μολιονιδᾶν οὐλομένων θανάτῳ.

τάδε μὲν ἡμῖν ἐς τοσοῦτον[20] ἐξητάσθω.

CAPUT III.

Hercules cum sociis Elidem capit — Eleam terram Phyleo tradit — Eleorum feminae quam ob causam Minervae cognomine Matri templum dedicaverint — de Eleorum regibus post Augeae mortem — Dorienses Eleo regnante i. Peloponnesum redeunt Oxylo duce.

Ἡρακλῆς δὲ εἷλεν ὕστερον καὶ ἐπόρθησεν Ἦλιν, στρατιὰν παρά τε Ἀργείων καὶ ἐκ Θηβῶν ἀθροίσας καὶ Ἀρκάδας.[1] ἤμυναν δὲ καὶ Ἠλείοις οἱ ἐκ Πύλου τοῦ ἐν τῇ Ἠλείᾳ καὶ οἱ Πισαῖοι.[2] καὶ τοὺς μὲν ἐτιμωρήσατο αὐτῶν ὁ[3] Ἡρακλῆς· τῆς δὲ ἐπὶ τοὺς Πισαίους στρατείας αὐτὸν χρησμὸς ἐπέσχεν ἐκ Δελφῶν ἔχων οὕτω·

Πατρὶ μέλει[4] Πίσης, Πυθὼ δέ μοι ἐγγυάλιξεν.

Sisyphiis iuvenem vetuit succedere terris
Dira Molionidum poena secuta necem.

At enim satis iam hac de re dictum fuerit.

Cap. III. Post haec Hercules, collecto ab Argivis, Thebanis et Arcadibus exercitu, Elidem captam diripuit: quo tempore Eleis et Pylii, qui in Elea terra sunt, et Pisaei auxilia tulerunt: et alteros quidem ultus est Hercules: Pisaeis vero quo minus bellum inferret, huiusmodi oraculo prohibuit Apollo Delphicus:

Pisa patri curae, mihi celsa cacumina Pythus.

19. μολογεῖν La. νείκη CSB ex em. Sylb.; νίκη AXKFLabMAg *PcVab. mox οὐλομένων S ex coni. Goldh. quam probat Schneid. Lex. οὐλομένῳ Edd. rell. Codd.

20. τοσοῦτο Lab. ἐξητάσθω SB PcAgVaLab; ἐξετάσθω AXKFCVb M(?). τάδε—ἐξητάσθω B ad c. 3 refert.

Cap. III. 1. Ἀρκαδίας vult Porson. tum ἢ δὲ καὶ Ag. terminatione verbi fine paginae omissa.

2. πυσαῖοι Vb.

3. ὁ om. Va. mox νισαίους M. νησαίους LbVbR; ad marg. ἄλλως πισαίους R. tum στρατιᾶς AMAg VabLab; deinceps αὐτῶν, o super ω, Vb.

4. μένει Vb tum Πυθοῦς AXK FCVabPcdAgMLab. tum ἐν γυάλοιο AXKF, quod Sylb. et K. emendare voluerunt ἐγγυάλοιο. R manu prima et M ἐγγυάλοισι, unde ἐν γυάλοισι, *in convallibus* coni. F., ut habet Lb

τοῦτο μὲν δὴ σωτηρία Πισαίοις τὸ μάντευμα ἐγένετο.
(2) Φυλεῖ[5] δὲ ὁ Ἡρακλῆς τήν τε χώραν ἀνέδωκε τὴν
Ἠλείαν καὶ τἄλλα,[6] αἰδοῖ τοῦ Φυλέως μᾶλλον ἢ αὐτὸς
ἑκουσίως· τά τε γὰρ[7] αἰχμάλωτα ἀφίησιν ἔχειν αὐτῷ καὶ
Αὐγέαν μὴ ὑποσχεῖν δίκην. (3) Τῶν δὲ Ἠλείων αἱ γυναῖ- 2
κες, ἅτε τῶν ἐν ἡλικίᾳ σφίσιν ἠρημωμένης τῆς χώρας, εὔ-
ξασθαι τῇ Ἀθηνᾷ λέγονται κυῆσαι παραυτίκα, ἐπειδὰν
μιχθῶσι[8] τοῖς ἀνδράσι· καὶ ἥ τε εὐχή σφισιν ἐτελέσθη,
καὶ Ἀθηνᾶς ἱερὸν ἐπίκλησιν Μητρὸς ἱδρύσαντο. ὑπερη-
σθέντες δὲ ἀμφότεροι τῇ μίξει καὶ αἱ γυναῖκες καὶ οἱ ἄν- 380
δρες, ἔνθα συνεγένοντο ἀλλήλοις πρῶτον, αὐτό τε τὸ
χωρίον Βαδὺ ὀνομάζουσι καὶ ποταμὸν τὸν ῥέοντα ἐνταῦθα
ὕδωρ Βαδὺ ἐπιχωρίῳ φωνῇ. (4) Φυλέως[9] δέ, ὡς τὰ ἐν 3
τῇ Ἤλιδι κατεστήσατο, αὖθις ἐς Δουλίχιον ἀποχωρήσαν-
τος Αὐγέαν μὲν τὸ χρεὼν ἐπέλαβε προήκοντα ἐς γῆρας,
βασιλείαν δὲ τὴν Ἠλείων Ἀγασθένης ἔσχεν ὁ Αὐγέου καὶ

Fuit haec vox Pisaeis saluti. (2) Phyleo autem Eleam Hercules verecundia potius, quam bene merendi studio adductus tradidit. Eidem captivos et Augeae poenam condonavit. (3) Eo tempore Eleorum foeminae orbatam virili robore patriam miseratae Palladi vota nuncuparunt, si gravidae ad primos virorum congressus fierent. Eius voti damnatae Minervae cognomento matri templum dicarunt. Utrique, et viri et mulieres, summa ex illo congressu percepta voluptate, locum primo in quo congressi sunt, Bady vernacula voce nominarunt; deinde flumen etiam ipsum, quod praeterfluit, ex eodem argumento Bady nuncuparunt. (4) Phyleus, ordinatis Elidis rebus, quum Dulichium migrasset et Augeas iam senio confectus diem suum obiisset, exin Eleorum regnum Agasthenes, alter Augeaę filius,

recepit C. ἐνναλοῖσιν Ag; ἐν ὑαλοῖσι Pd; ἐνγυαλοῖσι Pc (sec. C. ἐν ὑαλοῖσι Pcd); ἐν . . γυάλοισι, . . rasura, La; ἐγγυάλυξον Va. ἐγγυάλυξαν Vb. ἐγγυάλυξεν R supra vers.; unde Hermannus correxit Πυθὼ δέ μοι ἐγγυάλιξεν, quod receperunt SB, nisi quod BPcAg δ' ἐμοὶ habent. δέ μοι edd. rell. Πυθοῦν coni. B.

5. φιλεῖ LaAg et postea φιλέως Ag. ὁ ante Ἡρακλῆς om. La; ἀνέδωκε CSBPcVabLab; ἀνέδωκεν Ag. ἀπέδωκε malit B. ἐνέδωκε AXKF silet M. tum Ἠλαίαν AXKM (ἠλεῖαν sec. exc. nostra).

6. τἄλλα CS; τὰ ἄλλα Vb. τ' ἄλλα M.

7. γὰρ est in BLbPcAg; abest ab Edd. rell. VabMLa. tum ἐφίησιν praefert C in notis e PcdMVaLa. αὐτῷ om. La.

8. μιχθῶσιν τοῖς ἀνδράσιν Va.

9. φυλεὺς LbMR: ad marg. R. φυλέως. mox ἐπέλαβεν VbM.

Ἀμφίμαχός τε[10] καὶ Θάλπιος· Ἄκτορος γὰρ τοῖς παισὶν ἀδελφὰς ἐσαγαγομένοις διδύμας ἐς τὸν οἶκον, Δεξαμενοῦ θυγατέρας ἐν Ὠλένῳ βασιλεύοντος, τῷ μὲν ἐκ Θηρονίκης Ἀμφίμαχος, Εὐρύτῳ δὲ ἐκ Θηρεφόνης[11] ἐγεγόνει Θάλπιος.
4 *οὐ μὴν οὐδὲ Ἀμαρυγκεὺς οὔτε αὐτὸς διέμεινεν ἰδιωτεύων, οὔτε Διώρης ὁ[12] Ἀμαρυγκέως. ἃ δὴ καὶ Ὅμηρος παρεδήλωσεν ἐν καταλόγῳ τῶν Ἠλείων, τὸν μὲν σύμπαντα αὐτῶν στόλον ποιήσας τεσσαράκοντα εἶναι νεῶν, τούτων δὲ τὰς ἡμισείας ὑπὸ Ἀμφιμάχῳ τετάχθαι καὶ Θαλπίῳ, τῶν λοιπῶν δὲ εἴκοσι δέκα μὲν ναυσὶ[13] Διώρην τὸν Ἀμαρυγκέως ἡγεῖσθαι, τοσαύταις δὲ ἑτέραις Πολύξενον τὸν Ἀγασθένους. Πολυξένῳ δὲ ἀνασωθέντι ἐκ Τροίας ἐγένετο υἱὸς Ἀμφίμαχος (τὸ δὲ ὄνομα τῷ παιδὶ ἔθετο ὁ Πολύξενος κατὰ φιλίαν, ἐμοὶ δοκεῖν, πρὸς Ἀμφίμαχον τὸν Κτεάτου[14] τελευτήσαντα ἐν Ἰλίῳ), Ἀμφιμάχου δὲ Ἠλεῖος.[15]*
5 *(5) Καὶ ἐπὶ Ἠλείου βασιλεύοντος ἐν Ἤλιδι, τηνικαῦτα ὁ Δωριέων στόλος σὺν τοῖς Ἀριστομάχου παισὶν ἠθροίζετο ἐπὶ καθόδῳ*

cum Amphimacho et Thalpio suscepit. Nam quum Actoris filii geminas Dexameni Oleni regis filias uxores duxissent, alteri quidem eorum ex Theronice Amphimachus, Euryto vero ex Therophone Thalpius nascitur. Non tamen interea aut Amaryncens aut Amaryncei filius Diores privatam vitam egerunt, quod et Homerus Eleos recensens facile ostendit. Omnem enim eorum classem XL navium fuisse dicit: quarum dimidiae parti Amphimachus et Thalpius imperarent: e reliquo numero decem Amaryncei filius Diores, totidem Agasthenis Polyxenus duceret. Polyxeno autem a Troia reduci filius natus est Amphimachus. Hoc puero nomen, opinor, indidit Polyxenus ob amicitiam, quae ei cum Amphimacho Cteati filio, qui ad Ilium ceciderat, intercesserat. Amphimacho Eleus oritur. (5) Hoc Eleo Elidis regnum tenente Dorienses cum Aristomachi filiis comparata classe

10. *γε* Lb. *θάλσιος* Ag. mox *εἰσαγομένοις* AgVa. *εἰσαγαγομένοις* M. *δεξαμένου* VabLab (in La p. corr. vulg.). *ὀλένῳ* Vb. mox pro *τῷ μὲν* C. *Κτεάτῳ μέν*. Tum *ἀμφύμαχος* Vb.

11. *θηρεφόνης* CSMVabLbPcd (sec. C); Etym M. p. 455. *θηρεφώνης* LaAg. *Θηροφόνης* Sylb. *Θηραφόνης* AXKFB. *Θηραιφόνης* coni. B. in Addend. Tum *ἀμαρυγγεὺς* Vb. sic mox *ἀμαρυγγέως* Va; *ἀμαρυγκλέως* La.

12. *ὁ Ἀμ.* CSBPcdAgVaLab; *ὁ* om. AXKFVb. silet M. — Il. β, 622. Mox *τὸ μὲν σύμπ.* La.

13. *ναυσὶ* Lb; *ναυσὶν* rell. *Διώρην* SBMPcAgVab; *Διώρη* AXKFC.

14. *ἐκτεάτου* Ag.

15. *Δῖος* et *Δίου* Buttmannus coll. C. 4, 1. *Δῖος οὐκ εἶκε*. — Sq. *ἐπὶ* om. Ag.

τῇ[16] ἐς Πελοπόννησον. γίγνεται δὲ τοῖς βασιλεῦσιν αὐτῶν λόγιον τόδε, ἡγεμόνα τῆς καθόδου ποιεῖσθαι τὸν τριόφθαλμον. ἀποροῦσι δέ σφισιν ὅ τι ὁ χρησμὸς ἐθέλοι[17] συνέτυχεν ἐλαύνων ἀνὴρ ἡμίονον, ὁ δὲ ἕτερος διέφθαρτο τῷ[18] ἡμιόνῳ τῶν ὀφθαλμῶν. Κρεσφόντου δὲ συμφρονή- 6
σαντος ὡς ἐς τοῦτον τὸν ἄνδρα ἔχοι τὸ μάντευμα, οὕτως[19] ᾠκειώσαντο αὐτὸν οἱ Δωριεῖς. ὁ δὲ σφᾶς ναυσὶν ἐκέλευεν ἐς Πελοπόννησον κατιέναι, μηδὲ στρατῷ πεζῷ διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ πειρᾶσθαι. ταῦτά τε[20] δὴ παρῄνεσε καὶ ἅμα τὸν 381
ἐς Μολύκριον ἐκ Ναυπάκτου πλοῦν καθηγήσατο αὐτοῖς· οἱ δὲ ἀντὶ τούτου δεηθέντι τὴν[21] Ἠλείαν γῆν συνέθεντο αὐτῷ δώσειν. ὁ δὲ ἀνὴρ ἦν Ὄξυλος ὁ Αἵμονος τοῦ Θόαντος· Θόας δὲ ἦν οὗτος, ὃς καὶ τοῖς Ἀτρέως παισὶν ἀρχὴν συγκαθεῖλε[22] τὴν Πριάμου. γενεαὶ δὲ ἀπὸ Θόαντος ἀνήκουσιν ἓξ ἐς Αἰτωλὸν τὸν Ἐνδυμίωνος. ἦσαν δὲ οἱ Ἡρακλεῖδαι 7
συγγενεῖς καὶ ἄλλως τοῖς ἐν Αἰτωλίᾳ βασιλεῦσι, καὶ ἀδελ-

moliti sunt reditum in Peloponnesum. Classis imperatoribus oraculo denunciatum est, remigrationis ducem trioculum ut facerent. Quare addubitantibus, quidnam sibi responsum illud vellet, vir forte, qui mulum altero captum oculo agebat, occurrit. Tum nimirum acute coniecit Cresphontes, oraculi vocem ad hunc hominem pertinere. Eum itaque sibi Dorienses familiarem ac socium adsciverunt. Is in Peloponnesum navibus transmittendum, non pedestri exercitu per Isthmum irruptionem tentandam censuit. Neque tantum id fieri oportere monuit, sed ipse navigationis a Naupacto ad Molycrium dux fuit: quamobrem illi Dorienses Eleum agrum petenti desponderunt. Fuit hic quidem vir Oxylus Haemone Thoantis filio genitus: Thoas vero ipse Atrei filiorum ad Priami regnum evertendum socius: a quo ad Aetolum Endymionis filium aetates retro sex numerantur. Erant autem Heraclidae et alio Aetoliae regibus sanguine iuncti,

16. τῇ recepimus ex Lab; mox λόγοιον Va.

17. ἐθέλοι CBPcAgMVaLab; ἐθέλει AXKFSVb.

18. τῷ om. Vb.

19. οὕτω M. mox μὴ δὲ στρ. Va. Sq. τοῦ om. AXKFC; habent SBMPcAgVabLab.

20. τε δὴ CBPcLa, δὲ δὴ AXKFSMVabLb; δὲ om. Ag. mox μολύριον Ag.

21. σὺν MR: ad marg. τὴν R. δεηθέντες σὺν ἠλείᾳ Lb. Tum δοῦναι MVa, at δώσειν M ad marg. Deinde ὀξύλος M. ὄξυλος ὁ αἵμονος Va. ὁ om. codd. rell. Edd.

22. συνκαθεῖλε Ag. deinceps ἐνδιμύωνος Vb. mox οἱ Ἡρ. CSBMPcdAgVaLab; οἱ om. AXKFVb. συγκενεῖς Ag.

φαὶ Θόαντι τῷ Ἀνδραίμονος[23] καὶ Ὕλλῳ τῷ Ἡρακλέους ἦσαν αἱ μητέρες. συνεπεπτώκει δὲ τῷ Ὀξύλῳ φυγάδι ἐξ Αἰτωλίας εἶναι· δισκεύοντα γάρ φασιν ἁμαρτεῖν αὐτὸν καὶ ἐξεργάσασθαι φόνον ἀκούσιον, τὸν δὲ ἀποθανόντα ὑπὸ τοῦ δίσκου τὸν ἀδελφὸν εἶναι τοῦ Ὀξύλου Θέρμιον, οἱ δὲ Ἀλκίδοκον[24] τοῦ Σκοπίου.

CAPUT IV.

De Oxylo alia narratio — varia, quae ad Oxylum pertinent — post Oxylum Laïas regnum obtinet — dein Iphitus, qui Olympicum certamen restituit — de bellis, quibus interfuerunt Elei.

Λέγεται δὲ καὶ[1] ἄλλο ἐπὶ τῷ Ὀξύλῳ τοιόνδε, ὡς τοὺς παῖδας ὑποπτεύσειε τοῦ Ἀριστομάχου, μὴ τὴν Ἠλείαν τε ἰδόντες ἀγαθὴν οὖσαν καὶ ἐξειργασμένην διὰ πάσης οὐκ ἐθελήσωσιν ἔτι αὐτῷ διδόναι τὴν γῆν, καὶ τοῦδε εἵνεκα διὰ
382 τῶν[2] Ἀρκάδων καὶ οὐ διὰ τῆς Ἠλείας τοῖς Δωριεῦσιν ἡγήσατο. Ὀξύλῳ δὲ σπεύσαντι ἀμαχεὶ λαβεῖν τὴν Ἠλείων ἀρχὴν Δῖος[3] οὐκ εἶκε· πρόκλησιν δὲ[4] ἐποιεῖτο, μὴ σφᾶς

et eo maxime nomine, quod Thoantem Andraemon et Hyllum Hercules e *germanis* sororibus genuerant. In exilium vero ex Aetolia abierat Oxylus, quod disco ludens imprudenter hominem occiderat. Eum, qui ceciderat, alii Thermium, Oxyli fratrem tradidere; Alcidocum alii, Scopii filium.

Cap. IV. Proditum etiam memoriae est aliud huiusmodi de Oxylo, veritum illum esse, ne Aristomachi liberi, quum, quam esset fertilis et bene cultus omni ex parte ager Eleus, cognovissent, eum sibi tradere recusarent: eiusque rei causa per Arcadum fines, non per Eleorum agrum, Dorienses deduxisse. Et Eleorum quidem imperium sibi sine armis vindicanti Oxylo non cessit Dius. Facta is provocatione censuit non esse universo

23. ἀνδριίμωνος Vb. mox Ὕλλῳ τῷ Ἡρ. B e coni. Coraii. at sic iam ediderat S. in Hellen. p. 124 (118). Ὕλλῳ τοῦ Ἡρ. AXKFCPcAg; Ὕλλου τοῦ Ἡρ. SMVaLab; ἥλω τοῦ Vb. mox φυγαδ' ἐξ La. Sq. αὐτὸν om. La.

24. Ἀλκιδόκον Edd. Codd. τὸν Σκοπ. Coraes. σκόπου, ι sup. vers., La.

Cap. IV. 1. δὲ καὶ FCSBVabPc AgMLab; δὲ om. AXK. mox ἐξεργασμένην Va.

2. διὰ εἶναι ἀρκ. M. A διὰ sequente La aberrat ad hoc et repetit τῶν ἀρκάδων καὶ οὐ, sed expuncta sunt; ἡγήσαιτο C.

3. Ἠλεῖος coni. S, et ante eum Simson Chron. a. m. 2901.

4. δὲ om. Va; tum καὶ σφᾶς MVab.

παρασκευῇ τῇ πάσῃ διακινδυνεῦσαι, προκριθῆναι[5] δὲ ἀφ' ἑκατέρων στρατιώτην ἕνα ἐς[6] τὴν μάχην· καί πως συνήρεσε ταῦτα ἀμφοτέροις· οἱ δὲ ἐς τὸ ἔργον προσταχθέντες[7] Δέγμενός τε Ἠλεῖος ἦν τοξότης καὶ παρὰ τῶν 2
Αἰτωλῶν Πυραίχμης[8] σφενδόνην δεδιδαγμένος. κρατήσαντος δὲ τοῦ Πυραίχμου τήν τε βασιλείαν ἔσχεν Ὄξυλος καὶ Ἐπειοὺς τοὺς ἀρχαίους τὰ μὲν ἄλλα εἴασεν ἐπὶ τοῖς[9] αὐτῶν μένειν, συνοίκους δέ σφισι τοὺς Αἰτωλοὺς ἐπὶ ἀναδασμῷ τῆς χώρας ἐπεισήγαγε. καὶ Δίῳ[10] τε ἀπένειμε γέρα καὶ ἥρωσι τοῖς τε ἄλλοις κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἐφύλαξε τὰς τιμὰς καὶ Αὐγέᾳ τὰ[11] ἐς τὸν ἐναγισμὸν ἔτι καὶ ἐς ἡμᾶς αὐτῷ καθεστηκότα. λέγεται δὲ ὡς καὶ τοὺς ἀνθρώ- 3
πους ἐκ τῶν κωμῶν, ὅσοι τοῦ τείχους οὐ πολὺ ἀφεστήκεσαν, κατελθεῖν ἔπεισεν ἐς τὴν πόλιν, καὶ πλήθει τε οἰκητόρων μείζονα[12] καὶ εὐδαιμονεστέραν ἐς τὰ ἄλλα ἀπέφηνε τὴν Ἦλιν. (2) Ἀφίκετο δὲ αὐτῷ[13] καὶ ἐκ Δελφῶν

agmine decernendum, verum singulos ex utroque exercitu deligendos, qui singulari certamine de rerum summa dimicarent. Cuius quum pars utraque sententiam comprobasset, delatum hoc certamen Degmeno Eleo sagittario, ex Aetolis vero Pyraechmae funditori. Superior discessit Pyraechmes: quare potitus regno est Oxylus. Et is quidem priscos Epeos facile pristinas sedes obtinere passus est: sed cum illis Aetolos coniunxit, agro aequabiliter assignato. Iovi praeterea sacra fecit, et sancitos veteri religione honores quum ceteris heroibus habuit, tum Augeae eo, qui aetate nostra observatur, more ut parentaretur, instituit. Eundem aiunt, e proximis vicis inquilinis intra urbem evocatis, Elin tum moenibus ampliorem tum multitudine frequentiorem ac simul opibus auctiorem reddidisse. (2) Huic

5. προκληθῆναι Vb. ἀμφ' ἐκ Vb. ἑτέρων M.

6. εἰς M. mox συνήρησε Ag. συνήρεσεν M.

7. προσταχθέντες S Amas. προςστακτέντες (sic, super στ est signum quoddam) Va; προστακθέντες R marg. Vb; προταχθὲν R; προταχθέντες AXKFCBPcAgLab. mox Δεγμενός τε S.

8. πυλαίχμης — σφενδόνης M.

9. τοῖς CBVb, et per correct. ἐκ τῆς Ag; τῆς AXKFMPcVa; τῆς αὐτῶν SMVaLab.

10. Δίῳ CBMPcAgVaLab; δί.... Vb. p. lacunam. Διΐ AXKFS. ἀπένειμαι Vb. tum τὰ ἀρ- (fin. lin.) ἀρχαῖα. Va. τὰ sup. vers. habet La.

11. τὸν ἐς τὸν MVb.

12. καὶ μείζονα καὶ AXKVbAg PcLab; καὶ prius om. FCSB; utrumque om. Va; posterius om. M. mox ἀπέφηνεν Vb. καὶ πλήθει τε — τὴν Ἦλιν bis habet La; semel πόλιν pro Ἦλιν ponit.

13. αὐτῷ om. Va; mox post σπονδῇ La repetit: καὶ ἀναζήτ. ἐποιεῖτο σπονδῇ. tum ἀγόριον Va.

χρησμὸς, τὸν Πελοπίδην ἐπάγεσθαι συνοικιστήν· Ὄξυλος
δὲ τὴν ζήτησιν ἐποιεῖτο σπουδῇ, καὶ ἀναζητῶν εὗρεν
Ἀγώριον τὸν Δαμασίου τοῦ Πενθίλου τοῦ Ὀρέστου, καὶ
αὐτόν τε[14] ἐξ Ἑλίκης τῶν Ἀχαιῶν καὶ σὺν τῷ Ἀγωρίῳ
4 μοῖραν τῶν Ἀχαιῶν ἐπηγάγετο οὐ πολλήν. Τῷ δὲ Ὀξύλῳ
Πιερίαν[15] μὲν τῇ γυναικὶ ὄνομα εἶναι λέγουσι, πέρα δὲ
τὰ ἐς αὐτὴν οὐ μνημονεύουσιν. Ὀξύλου δὲ γενέσθαι
παῖδας φασὶν Αἰτωλὸν καὶ Λαΐαν. προαποθανόντος δὲ Αἰ-
τωλοῦ θάπτουσιν αὐτὸν[16] οἱ γονεῖς ἐν αὐτῇ ποιησάμενοι
τῇ πύλῃ τὸ μνῆμα, ἥτις ἐπ' Ὀλυμπίαν καὶ τὸ ἱερὸν ἄγει
383 τοῦ Διός. ἔθαψαν[17] δὲ αὐτὸν οὕτω κατὰ μαντείαν, ὡς
μήτε ἐκτὸς τῆς πόλεως μήτε ἐντὸς[18] γένοιτο ὁ νεκρός.
ἐναγίζει δὲ ὁ γυμνασίαρχος ἔτι[19] καὶ ἐς ἐμὲ καθ' ἕκαστον

quum Delphici Apollinis voce praeceptum esset, ut de Pelopis genere unum sibi imperii condendi socium adsc isceret, magno undique studio conquisitum, Agorium tandem Damosii filium, Penthili nepotem, Orestis pronepotem invenit, quem ab Helice Achaiae urbe, cum non magna utique Achaeorum manu, in regni partem recepit. Oxyli uxorem Pieriam nomine fuisse tradunt, de qua nihil aliud quicquam memorant. Filios aiunt Oxylo genitos Aetolum et Laian: et Aetolum quidem immatura morte ereptum condiderunt parentes, extructo monumento in ipsa porta, qua in Olympiam ad Iovis templum iter est. Hoc ei monumentum ex oraculo posuere, quo iussi sunt, neque extra, neque intra urbem illum sepelire. Parentat Aetolo hac

Δαμασία C; Δαμασίου Smai. coll. VII, 6, 2. Δαμασίας ὁ Πενθίλου τοῦ Ὀρέστου. Edd. rell. Codd. Δαμοσίου.

14. τε om. Va. mox καὶ σὺν τῷ — Ἀχαιῶν bis habet La. ἀγορίῳ Pc. οὐ πολὴν La.

15. Πιερίαν FCSBMVabLab; περιερίαν Ag; Πιερία Pc, ut coniecit Sylb. Πιερία. AXK. mox πέρα δὲ τὰ ἐς αὐτὴν scripsimus e vestigiis La, qui habet περὶ δὲ τά: fort. etiam πατέρα δὲ αὐτῆς possis eruere. λέγουσι, τὰ δὲ ἐς Edd. LbVab; λέγουσιν. περιέριοι δὲ ἐς αὐτὴν Ag; λέγουσιν etiam Vb. λέγουσι· πιέριοι δὲ τὰ ἐς MPc. Nominis alicuius reliquias in πιέριοι latere suspicatur S. Mox λαΐαν M.

16. αὐτῷ Vb. Sqq. οἱ γονεῖς — τὸ ἱερὸν ad marg. habet La. tum ἐν αὐτῆς Va; dein πόλει, p. corr. πύλῃ Vb.

17. ἔθαψαν CSB ex em. Sevini Hist. de l'Acad. des Inscr. T. 14. p. 195. favet Vb. qui ἔθαψεν habet. ἔθαψε AXKF Codd. rell. (in La αν a sec. man. sup. vers.).

18. μήτε ἐκτὸς τῆς π. μήτε ἐντὸς BPcAgLab; μήτε ἐντὸς τ. π. μήτε ἐκτὸς VaM. (sec. nostra exc. utroque loco habet ἐκτός.); μήτε ἐντὸς μήτε ἐκτὸς τ. π. Edd. rell. Vb.

19. ἔτι om. Va. ἔτος Lb.

ἔτος τῷ Αἰτωλῷ. (3) Μετὰ δὲ Ὄξυλον Λαΐας ἔσχεν ὁ[20] 5
Ὀξύλου τὴν ἀρχήν. οὐ μὴν τούς γε ἀπογόνους αὐτοῦ βασιλεύοντας εὕρισκον, καὶ σφᾶς ἐπιστάμενος ὅμως παρίημι· οὐ γάρ τί μοι καταβῆναι τὸν λόγον ἠθέλησα ἐς ἄνδρας ἰδιώτας. (4) Χρόνῳ δὲ ὕστερον Ἴφιτος, γένος μὲν ὢν ἀπὸ Ὀξύλου, ἡλικίαν δὲ κατὰ Λυκοῦργον τὸν γράψαντα Λακεδαιμονίοις τοὺς νόμους, τὸν ἀγῶνα διέθηκεν ἐν Ὀλυμπίᾳ, πανήγυρίν[21] τε Ὀλυμπικὴν αὖθις ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐκεχειρίαν κατεστήσατο, ἐκλιπόντα ἐπὶ χρόνον, ὁπόσος δὴ οὗτος ἦν. αἰτίαν δὲ[22] δι' ἥντινα ἐξέλιπε τὰ Ὀλύμπια,
ἐν τοῖς ἔχουσιν ἐς Ὀλυμπίαν τοῦ λόγου δηλώσω. τῷ δὲ 6
Ἰφίτῳ φθειρομένης τότε[23] δὴ μάλιστα τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ ἐμφυλίων στάσεων καὶ ὑπὸ νόσου λοιμώδους ἐπῆλθεν αἰτῆσαι τὸν ἐν Δελφοῖς θεὸν λύσιν τῶν κακῶν· καί οἱ προσταχθῆναί φασιν ὑπὸ τῆς Πυθίας[24] ὡς αὐτόν τε Ἴφιτον δέοι καὶ Ἠλείους τὸν Ὀλυμπικὸν ἀγῶνα ἀνανεώσασθαι.

ipsa aetate quotannis *stato die* gymnasii praefectus. (3) Successit Laias in regnum patri. Non tamen uspiam reperi eius posteros regno potitos. Quare eos consulto praetereo. Neque enim in praesens ad privatos homines mea descendit oratio. (4) Secundum haec Iphitus ab Oxylo quidem oriundus, aequalis vero Lycurgi, a quo scriptae Lacedaemoniis leges, ludos in Olympia ordinavit, nundinas Olympicas denuo indixit et ludorum causa inducias instituit, quum haec *omnia* intermissa fuissent aliquandiu. (Eius quidem intermissionis causam tunc exponam, quum ad ea, quae in Olympia sunt, accessero.) Etenim Graecia iam prope deleta intestinis seditionibus et pestilentia consulendum de remedio earum calamitatum Delphicum Apollinem censuit Iphitus. Respondit deus, expedire ab Iphito et Eleis Olympicos ludos instaurari. Suasit praeterea Eleis Iphi-

20. ὁ om. AXK; est in FCSBPcVabMAgLab. Tum in Va ὄν μὴν vel οὖ μὴν legitur; οὐ μήν γε τοὺς M.

21. πανύγηριν AgLa; Ὀλυμπιακὴν Edd. Codd. ἐκεχειρίαν MVb.

22. δὲ, τ super δ, La. ἐξέλιπεν Ag. tum τὰ ἐν Ὀλυμπίᾳ BPcAg; τὰ Ὀλύμπια Edd. rell. MVabLab. mox ἐν ὀλυμπίαν Va.

23. δὴ τότε δὴ Va. mox ἐπῆλθον Ag.

24. θυσίας Pc. Mox Ὀλυμπιακὸν Edd. Codd., sed lemma in marg. La: ὅπως ἴφιτος καὶ ἠλεῖοι τὸν ὀλυμπικὸν ἀγῶνα ἀνεσώσαντο. mox ἀνανεώσασθαι edidimus cum C. coll. c. 8, 5. Ἰφίτου δὲ τὸν ἀγῶνα ἀ ν α ν ε ω σ α μ έ ν ο υ κ α τ ὰ τ ὰ ἤ δ η μ ο ι λ ε λ ε γ μ έ ν α. SB ἀνασώσασθαι, probantibus Schneidero et Corayo; σώσασθαι AXKFPcAgVabMLab.

ἔπεισε δὲ Ἠλείους Ἴφιτος καὶ Ἡρακλεῖ θύειν, τὸ πρὸ[25] τούτου πολέμιόν σφισιν Ἡρακλέα εἶναι νομίζοντας. τὸν δὲ Ἴφιτον τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ φησὶν Αἵμονος παῖδα εἶναι,[26] Ἑλλήνων δὲ οἱ πολλοὶ Πραξωνίδου καὶ οὐχ Αἵμονός εἶναί φασι· τὰ δὲ Ἠλείων γράμματα ἀρχαῖα ἐς
7 πατέρα ὁμώνυμον ἀνῆγε τὸν Ἴφιτον. (5) Ἠλείοις δὲ μέτεστι μὲν[27] πολέμου τοῦ πρὸς Ἰλίῳ, μέτεστι δὲ καὶ ἔργων τῶν[28] κατὰ τὴν Μήδων ἐς τὴν Ἑλλάδα ἔφοδον. ὑπερβάντων[29] δὲ ὅσοι σφίσιν ἐγένοντο κίνδυνοι πρὸς Πισαίους τε καὶ Ἀρκάδας ὑπὲρ τῆς διαθέσεως τοῦ ἀγῶνος τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ συνεσέβαλον μὲν Λακεδαιμονίοις ἀκουσίως ἐς τὴν Ἀθηναίων, συνέστησαν δὲ μετὰ οὐ πολὺν χρόνον ἐπὶ Λα-
384 κεδαιμονίους Μαντινεῦσιν ὁμοῦ καὶ Ἀργείοις, ἐπαγόμενοι
8 καὶ τὸ Ἀττικὸν ἐς τὴν[30] συμμαχίαν. κατὰ δὲ τὴν Ἄγιδος ἐπιστρατείαν ἐς τὴν γῆν καὶ τὴν προδοσίαν τὴν Ξενίου μάχῃ[31] μὲν περὶ Ὀλυμπίαν νικῶσιν οἱ Ἠλεῖοι, καὶ τροπὴν

tus, ut Herculi immolarent, quum illum ante hostem iudicassent. Inscriptio, quae in Olympia est, Iphitum testatur Haemonis filium fuisse: Graecorum plerique non Haemonis eum, sed Praxonidae filium dixere. Prisca Eleorum monumenta eius patrem eodem appellant nomine. (5) Elei quum belli Troiani, tum vero suscepti contra Persas in Graeciam invadentes belli participes fuere. Ac ut missum faciam, quoties, dum Olympicos ludos instaurant, cum Pisaeis et Arcadibus dimicarint, inviti quidem cum Lacedaemoniis in Atheniensium fines irruperunt. Neque multo post adscitis in societatem Atheniensibus, Argivis et Mantinensibus contra Lacedaemonios stetere. Agide vero cum exercitu intra fines per Xeniae proditionem ingresso ad Olympiam magno proelio hostes vicere et in fugam versos

25. τὸ πρὸς AVb. τὸν πρὸ corrigit Cod. Casaub. Mox νομίζοντας — παῖδα εἶναι Va habet inter lineas, et quidem sic: νομίζοντας τὸν ἐπίγραμμα, τὸν expunct.

26. αἵμ. παῖδα εἶναι PcAgLa; lectio nata e praecc. παῖδα εἶναι ἑλλήνων, quae h. l. repetit La. tum φασιν Vb.

27. μὲν τοῦ πολ. CM. (silent exc. nostra.).

28. τῶν inseruimus suadente B. in Addend.

29. ὑπερβάντων BPcAgVabMLab; ὑπερβάντι AXKFCS. mox πισσαίους Va. πισαίου La. tum συνεσέβαλον CSB e coni. Sylb. συνέβαλον AXKF Codd. tum μετ' οὐ Va.

30. τὴν om. Va. mox ἐπιστρατίαν AgVb.

31. μάχην Ag. mox οἱ Ἠλ. FCSVa. οἱ om. AXKBPcAgVb. mox ἐπαύσθη BPcAg; ἐπαύθη Edd. rell. VabMLab.

ἐργασάμενοι τῶν Λακεδαιμονίων ἐκ τοῦ περιβόλου σφᾶς ἐξήλασαν τοῦ ἱεροῦ· χρόνῳ δὲ ὕστερον ἐπαύσθη σφίσιν ὁ πόλεμος κατὰ τὰς συνθήκας ἃς ἐγὼ πρότερον ἔτι ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐς Λακεδαιμονίους ἐδήλωσα. Φιλίππου δὲ 9
τοῦ Ἀμύντου οὐκ ἐθέλοντος ἀποσχέσθαι τῆς Ἑλλάδος, προσεχώρησαν μὲν ἐς τὴν συμμαχίαν τῶν Μακεδόνων[32] οἱ Ἠλεῖοι, στάσει κακωθέντες ὑπὸ ἀλλήλων, μαχεσθῆναι[33] δὲ οὐχ ὑπέμειναν τοῖς Ἕλλησιν ἐναντία ἐν Χαιρωνείᾳ. τῆς δὲ[34] ἐφόδου Φιλίππῳ τῆς ἐπὶ Λακεδαιμονίους μετέσχον κατὰ ἔχθος ἐς αὐτοὺς τὸ ἀρχαῖον· ἀποθανόντος δὲ Ἀλεξάνδρου Μακεδόσι[35] καὶ Ἀντιπάτρῳ μετὰ Ἑλλήνων ἐπολέμησαν.

Lacedaemonios extra fani septa eiecere: interiecto dein tempore arma posuere iis conditionibus, de quibus ante scripsi, dum Lacedaemoniorum res commemorarem. Iam vero Philippo Amyntae filio Graeciae imperium occupante Elei quidem ipsi intestinis discordiis iam paene afflicti se cum Macedonibus coniunxerunt: non tamen, ut ad Chaeroneam cum Graecis acie confligerent, adduci potuerunt: Philippum tantum Lacedaemonios adorientem prisco in eam civitatem odio suo indulgentes iuverunt. Iidem mortuo Alexandro cum Graecis bellum adversus Antipatrum et Macedonas gessere.

32. λακεδαιμονίων LabMPcAg Vb: ad marg. μακεδόνων Vb. — Sq. οἱ om. M. ὑπ' ἀλλήλων Lb.
33. in forma μαχεσθῆναι offendunt CS, μάχεσθαι vel μαχέσασθαι praeferentes. In Pc literae εσ, in Va σθ ambiguae sunt. mox οὐ ὑπέμ. Vb; in La ὑ super ἐπ. tum ἐν χερωνείᾳ ἐναντία MVa, in utroque literis supra positis ordo vulg. restituitur. Etiam Vb. χερωνείᾳ.
34. δὲ om. Va, tum κατέσχεν Ag. ὡς αὐτοὺς La.
35. Μακεδόσιν Ag. mox μετὰ Ἑλλήνων CSB. e corr. F. μ. ἀλλήλων AXKF Codd. μετὰ ἄλλων Palmer. MS. sequens Amasaeum, qui vertit: *cum ceteris Graecis*.

CAPUT V.

Aristotimus, qui postea Elidis regnum obtinet, a Cylone interficitur — de bysso, quae in Eleo agro gignitur — regione Samico dicta, Triphylia et urbe Lepreo — urbis Leprei conditore, nominis origine et memorandis — fluvio Anigro eiusque malo odore — antro Anigridum Nympharum.

Χρόνῳ δὲ ὕστερον Ἀριστότιμος[1] ὁ Δαμαρέτου τοῦ
Ἐτύμονος τυραννίδα ἔσχεν ἐν Ἠλείᾳ, συμπαρασκευάσαν-
τος αὐτῷ τὰ ἐς τὴν ἐπίθεσιν Ἀντιγόνου τοῦ Δημητρίου
βασιλεύοντος ἐν Μακεδονίᾳ. τὸν δὲ Ἀριστότιμον[2] μῆνας
τυραννήσαντα ἓξ καταλύουσιν ἐπαναστάντες Χίλων καὶ
Ἑλλάνικος καὶ Λάμπις[3] τε καὶ Κύλων. οὗτος δὲ καὶ αὐ-
τοχειρίᾳ τὸν τύραννον ἀπέκτεινεν ὁ Κύλων ἐπὶ Διὸς σωτῆ-
ρος βωμὸν καταφυγόντα ἱκέτην. τὰ μὲν δὴ ἐς πόλεμον
τοιαῦτα ὑπῆρχεν Ἠλείοις, ὡς περὶ αὐτῶν ἡμῖν ἐν τῷ πα-
2 ρόντι ἀπαριθμῆσαι[4] μετρίως. (2) Θαυμάσαι δ' ἄν τις
ἐν τῇ γῇ τῇ[5] Ἠλείᾳ τήν τε βύσσον, ὅτι ἐνταῦθα μόνον
ἑτέρωθι δὲ οὐδαμοῦ τῆς Ἑλλάδος φύεται, καὶ ὅτι ἐν τῇ

Cap. V. Insequenti postea tempore Aristotimus Damareti filius, Etymonis nepos, Eleorum tyrannide, missis ab Antigono Demetrii filio Macedoniae rege auxiliis, potitus est. Hunc Aristotimum, sextum iam mensem dominantem, Chilon, Hellanicus, Lampis et Cylon *de improviso* adorti eiiciunt. Quin et eundem, quum ad Iovis Servatoris aram supplex se recepisset, sua manu Cylon is, quem ante nominavimus, occidit. Hae fuerunt bellicae Eleorum res gestae, quas modica in praesentia oratione perstrinximus. (2) Inter Elei agri miracula byssus est. Hic enim tantum, nec alibi uspiam in tota Graecia nascitur.

Cap. V. 1. *ἀριστώτιμος — τοῦ ἐτύμωνος τυραννίδος*, Vb. *ἐτόμονος* Va. tum *ἡλικία* et hoc expuncto *ἠλεία* Vb. *συμπαρασκευάσατος* Va.

2. *ἀριστόδημον* Vab. mox *τυραννίσαντα* M; terminationem *ντα* om. Lb.

3. *λάμπης* Pc. tum *κύλως* Vb. „*κάτω Κλύδων ὀνομάζεται* p. 192 [VI, 14, 11.]. *Πλούταρχ. πολλάκις Κύλωνα καλεῖ.*" *Palmer. MS.* tum *τοῖς δὲ* pro *οὗτος δὲ* Vb. *ἀπέκτειναν* corr. in — *εν* Lb.

4. *ἀπομεμνῆσθαι* vel simile vult K. tum *μετρὶς* M.

5. *τῇ γῇ τῇ Ἠλ.* CSBPcAgLab; *τῇ γῇ Ἠλ.* AXKFSmin. MVa; *ἐν τῇ γῇ γῇ ἠλ.* (sic) Vb. mox *βύσσου* La; *ἄβυσσον* Lb. Post *Ἑλλάδος φύεται* Amasaeus subiungit verba: *ἡ δὲ βύσσος ἡ ἐν — ξανθή.*

ὑπερορίᾳ, καὶ οὐκ ἐντὸς τῆς χώρας αἱ ἵπποι σφίσιν ἐκύϊ-
σκον ἐκ τῶν ὄνων· καὶ τούτου μὲν κατάραν τινὰ ἐλέγετο
γενέσθαι τὸ αἴτιον·[6] ἡ δὲ βύσσος ἡ ἐν τῇ Ἠλείᾳ λεπτό- 385
τητος μὲν εἵνεκα οὐκ ἀποδεῖ τῆς Ἑβραίων, ἔστι δὲ οὐχ
ὁμοίως ξανθή. (3) Ἰόντι δὲ ἀπὸ[7] τῆς Ἠλείας χωρίον ἐστὶν 3
ἐπὶ θάλασσαν καθῆκον, ὃ ὀνομάζεται μὲν Σαμικὸν, ἐν δε-
ξιᾷ δὲ ὑπὲρ αὐτὸ ἥ τε Τριφυλία[8] καλουμένη καὶ πόλις
ἐστὶν ἐν τῇ Τριφυλίᾳ Λέπρεος. ἐθέλουσι μὲν δὴ οἱ Λε-
πρεᾶται μοῖρα εἶναι τῶν[9] Ἀρκάδων, φαίνονται δὲ Ἠλείων
κατήκοοι τὸ ἐξ ἀρχῆς ὄντες· καὶ ὅσοι αὐτῶν Ὀλύμπια
ἐνίκησαν, Ἠλείους ἐκ Λεπρέου σφᾶς ὁ κῆρυξ ἀνεῖπε.
καὶ Ἀριστοφάνης ἐποίησεν ὡς Λέπρεος[10] εἴη πόλισμα
Ἠλείων. ἔστι δὲ ὁδὸς ἐς Λέπρεον ἀπὸ μὲν Σαμικοῦ τὸν
Ἄνιγρον ποταμὸν ἀφέντι ἐν ἀριστερᾷ, ἑτέρα δὲ ἐξ Ὀλυμ-
πίας, τρίτη δὲ ἐξ Ἤλιδος·[11] ἡμερήσιος δὲ αὐτῶν ἐστὶν
ἡ μακροτάτη. (4) Τεθῆναι[12] δὲ τῇ πόλει τὸ ὄνομά φα- 4

Tenuitate quidem nihil est impar ei, quam fert Hebraeorum terra; minus utique flava. Admirationi iure fuerit illud etiam, quod, quum in finitimis locis equae ex asinis pariant, id intra ipsos Eleae terrae fines nunquam usu evenit. Cuius rei causam execrationem quandam perhibent. (3) Ex Eleo agro egredienti vicus ad mare est, cui Samicon nomen. Supra hunc ad dexteram regio, quae Triphylia dicitur. In ea urbs Lepreos. Lepreatae nunc ipsi inter Arcadas censentur, quum liquido constet, antiquitus Eleis paruisse. Nam quotcunque ex ea civitate in Olympicis vicerunt, eos praeco Eleos e Lepreo renunciavit: et Aristophanes versibus testatus est, Lepreon Eleorum oppidum esse. Lepreon a Samico, relicto ad laevam Anigro amne, via una ducit; eodem altera ex Olympia, tertia ex Elide. Earum quae longissima, unius diei est. (4) Inditum oppido nomen

6. τὸ αἴτιον BPcAgLabVa (?) τὸ om. Edd. rell. VbM. mox ἡ ἐν τῇ Ἠλείᾳ FCSBVaPc. ἡ αὐτὴ ἤλη ἤλει (ὕλη expuncto) Ag. ἡ ἐν τῇ Ἤλει AXKVbLab; ἤλει et sup. vers. α, M. deinceps τοῖς ἑβρ. Ag.

7. ἐπὶ τῆς Ἠλείας S. secutus Schaeferum, qui legere suadet: ἀπὸ τῆς Μεσσηνίας ἐπὶ τῆς Ἠλείας. Etiam Palmer. MS. ἀπὸ τῆς Μεσσηνίας legendum suspicatur: (voluit fortasse ἐπὶ τῆς Μεσσ.). Mox ὃ om. AXKFC Vb; est in SBVaPcdAgLab; ὁ M.

8. τριφυλλία et paullo post τριφυλλίᾳ AVb. mox λεπρέως, o super ω, La; λεπρέος VbLb. tum λεπρεάται AXKFCVb.

9. τοῦ Ἀρκ. MVaLab; mox ὀλυμπίᾳ VaLab.

10. λεπρέος Lb; λέπρεως La; λεπρέες Vb. ἐστὶ Ag. εἴη in εἴ corr., Vb. — Aristoph. Av. 149.

11. ἴλιδος Va. deinde ἡμερήθιος MR: ad marg. ἡμερήσιος R. ἡμερήσσιος Vb, expunct. σ, mox μακρωτάτη Vb.

12. τεθεῖναι AgVabLa. mox πυργέος Ag.

σιν ἀπὸ τοῦ οἰκιστοῦ Λεπρέου τοῦ Πυργέως. ἐλέγετο δὲ
καὶ[13] ὡς πρὸς Ἡρακλέα ἐρίσειεν ὁ Λεπρέος μὴ ἀποδεῖν
τοῦ[14] Ἡρακλέους ἐσθίων· ἐπεὶ δὲ[15] ἑκάτερος αὐτῶν βοῦν
ἐν ἴσῳ τῷ καιρῷ κατέσφαξε[16] καὶ εὐτρέπισεν ἐς τὸ δεῖ-
πνον, καὶ ἦν,[17] ὥσπερ καὶ ὑφίστατο, ὁ Λεπρέος φαγεῖν
οὐκ ἀδυνατώτερος τοῦ Ἡρακλέους, ἐτόλμησε τὸ μετὰ
τοῦτο προκαλέσασθαι καὶ ἐς ἀγῶνα ὅπλων αὐτόν. καὶ
ἀποθανεῖν τε Λεπρέον κρατηθέντα τῇ μάχῃ καὶ ἐν τῇ[18]
Φιγαλέων ταφῆναι λέγουσιν. οὐ μὴν εἶχόν γε οἱ Φιγαλεῖς
5 ἀποφῆναι Λεπρέου μνῆμα. ἤδη δὲ ἤκουσα θυγατρὶ τοῦ
386 Πυργέως Λεπρέᾳ προσποιούντων τὸν οἰκισμόν. οἱ δὲ
τοῖς πρῶτον οἰκήσασιν ἐν τῇ γῇ νόσον[19] φασὶν ἐπιγενέ-
σθαι λέπραν, καὶ οὕτω τὸ ὄνομα λαβεῖν τὴν πόλιν ἐπὶ τῶν

tradunt a Lepreo conditore, Pyrgei filio, quem cum Hercule in edacitatis certamen descendisse aiunt. Ubi quum uterque eodem tempore bovem epulaturus occidisset ac plane si nihilo ad edendum Lepreus Hercule imparatiorem ostendisset, eo processit certandi cupido, ut eum ad singularis etiam certaminis dimicationem ausus fuerit provocare. Interfectum quidem ab Hercule in ea pugna in Phigalensium finibus sepultum fuisse tradidere, quum tamen non habeant Phigalenses ipsi, quo loco Leprei monumentum fuerit, indicare: audivi vero etiam qui ad Lepream Pyrgei filiam oppidi originem referrent. Sunt qui primos urbis inquilinos lepram passos dicant, atque ex ea incolarum

13. καὶ in Va ob corr. ambig.; tum ἔρις εἰ LbAgR: ad marg. ἐρίσειεν R. ἔρις M (sec. exc. nostra M. habet ἐρισειῶν, at nihil habent de τεἰῶν, quod S e M profert — v. not. seq. — est confusio in collationibus; nobis quidem ων nihil aliud esse videtur quam correctura verbo ἐσθίειν apposita ut in R.) τρίσειεν A. ἐρίσσειεν Vb; ἐρίσειεν εἰ ὁ VaLa.

14. τῶν Ἡρ. PcAgLbR, ad marg. τοῦ R. τεἰῶν Ἡρ. M. sec. Sieb. mox ἐσθίειν SMRAg, Cod. Phral. In R ω super ει. In codice, ex quo hi fluxerunt, fuit ἐσθίειν, correctura ων ad marg. addita: haec vero alieno loco inserta in M. fecit ἐρισειῶν, in PcAgR τῶν pro τοῦ.

15. ἐπεὶ δὲ CBLabPcAgVab (?); ἐπειδὴ AXKFSM (?). tum αὐτῶν βοῦν CS Cod. Phral. βοῦν αὐτῶν AXKFBPcAgMVabLab.

16. κατέσφαξεν AXKFAg; κατέσφαξε CSBPcVbLab. mox εὐτρέπιεν A. εὐτρέπησεν, η corr. in ι, Vb; εὐτρέπισεν — φαγεῖν in Va ad marg.

17. καὶ ἦν CSBMPcAgVabLab; ἦν om. AXKF. mox ἀδυνατωτέρου (ἀδυνατώτερου sec. exc. nostra) M. mox προκαλέσασθαι FCSB ex em. Camerar. et Sylb. προςκαλέσθαι XKPcAgM; προςκλέσασθαι A; καλέσασθαι Vb; προςκαλέσασθαι Va Lab.

18. καὶ ἐν τῇ om. Va; deinde Φυγαλέων et Φυγαλεῖς AXK.

19. μέσον Ag.

οἰκητόρων τῇ συμφορᾷ. γενέσθαι δὲ οἱ Λεπρεᾶταί σφισιν
ἔλεγον ἐν τῇ πόλει Λευκαίου[20] Διὸς ναὸν καὶ Λυκούργου
τάφον τοῦ Ἀλεοῦ καὶ ἄλλον Καύκωνος· τούτῳ δὲ καὶ ἐπί-
θημα ἄνδρα ἐπεῖναι λύραν ἔχοντα. κατὰ δὲ ἐμὲ οὔτε μνῆ- 6
μα ἐπίσημον οὔτε ἱερὸν ἦν θεῶν σφίσιν οὐδενὸς πλήν γε
Δήμητρος· πλίνθου δὲ καὶ τοῦτο ἐπεποίητο ὠμῆς, καὶ
οὐδὲν παρείχετο[21] ἄγαλμα. Λεπρεατῶν δέ ἐστιν οὐ πόῤῥω
τῆς πόλεως Ἀρήνη καλουμένη πηγὴ, καὶ τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς
Ἀφαρέως γυναικὸς τεθῆναι λέγουσι τῇ πηγῇ. (5) Ἀνα- 7
στρέψαντι δὲ αὖθις ἐπὶ τὸ Σαμικὸν καὶ διοδεύοντι τὸ χω-
ρίον Ἄνιγρος ποταμὸς ἐκδίδωσιν ἐς θάλασσαν. τούτου τὸ
ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ πολλάκις ἀνείργουσιν οἱ ἄνεμοι βίαιοι
πνέοντες· φοροῦντες γὰρ κατ᾽ αὐτὸν[22] τὴν θῖνα ἐκ τοῦ
πελάγους ἐπέχουσι τοῦ πρόσω τὸ ὕδωρ. ὁπότε οὖν ἀμ-
φοτέρωθεν ἡ ψάμμος ὑπό τε τῆς θαλάσσης καὶ τὰ ἐντὸς
ὑπὸ[23] τοῦ ποταμοῦ διάβροχος γένοιτο, ἐνταῦθα καὶ ὑπο-
ζυγίοις καὶ ἀνδρὶ ἔτι μᾶλλον εὐζώνῳ καταδῦναι[24] κίνδυ-

calamitate urbem nomen accepisse. Narrant sane Lepreatae, fuisse in urbe Leucaei Iovis aedem et Lycurgi Alei filii sepulcrum: *heroum* etiam aliorum et in primis Cauconis. Huius monumenti insigne fuisse virum lyram tenentem. Sed aetate hac neque monumentum ullum extat paulo insignius, neque cuiusquam dei aedes, una excepta Cereris, et ipsa e crudo latere extructa, in qua ne signum quidem ullum est. Non procul ab urbe fons est Arene: nomen ab Apharei uxore impositum ferunt. (5) Reversis ad Samicum, recta per vicum eum contendentibus Anigrus fluvius in mare exit; et exeuntem quidem saepe violentiores ventorum flatus repellunt. Congesta enim e pelago ad ostium fluminis arena, aquam, quo minus profluat, coërcet. Quo fit, ut, quum exterius mare, interius amnis ipse arenam diluerit, non sine periculo iumenta, multo etiam minus expe-

20. *Λυκαίου* vult Palmer. MS. — Deinceps *Ἀλεοῦ* scripsimus, ut constanter scribitur in Arcadicis. *Ἀλέου* Edd. PcVabMLab; *ἀλείου* Ag. mox *καὶ ἄλλον Καύκωνος* CSmai. BPcd AgMVabLab; *καὶ ἄλλων καὶ Καύκωνος* AXKFSmin.

21. *παρεῖχε το* Ag. *παρεῖχεν τὸ* Vb. mox *τεθεῖναι* AXKAgVab MLab. *λέγουσιν* M.

22. *κατὰ αὐτὸν* Va. *κατ᾽ αὐτῶν*, p. corr. *ὸν* Vb; tum *θίνα* Va. *ἐπέχουσιν* Vb.

23. *ὑπὸ* om. M. deinceps *ὑπὸ ῥυγίοις* MVa; *ζυγί* marg. Va; *ὑπὸ συγίης*, sup. vers. *οι*, Vb. mox *ἔτι* om. Va.

24. *καταδύναι* M. *καταδοῦναι* Ag. mox *ἄνυγρος* Ag.

8 *νός ἐστιν ἐς αὐτήν. ὁ δὲ Ἄνιγρος οὗτος ἐξ Ἀρκαδικοῦ
μὲν κάτεισιν ὄρους*[25] *Λαπίθου, παρέχεται δὲ εὐθὺς ἀπὸ
τῶν πηγῶν ὕδωρ οὐκ εὐῶδες ἀλλὰ καὶ δύσοσμον δει-
νῶς. πρὶν δὲ ἢ καταδέξασθαι τὸν Ἀκίδαντα καλούμενον*[26]
*δῆλός ἐστιν οὐδὲ ἀρχὴν τρέφων ἰχθῦς· μετὰ δὲ τοῦτον
ἐσβαλόντα*[27] *ὅσοι τῶν ἰχθύων ὁμοῦ τῷ ὕδατι αὐτοῦ κα-
τίασιν ἐς τὸν Ἄνιγρον, οὐ σφᾶς ἔτι ἐδωδίμους*[28] *ἔχουσιν
οἱ ἄνθρωποι, τὰ πρότερα, ἣν ἐντὸς ἁλῶσι τοῦ Ἀκίδαν-*
9 *τος, ἐδωδίμους ὄντας. ὅτι δὲ τῷ Ἀκίδαντι ὄνομα Ἰάρδα-
νος*[29] *ἦν τὸ ἀρχαῖον, αὐτὸς μὲν οὐδαμόθεν συνεβαλό-*
387 *μην, ἀκούσας δὲ ἀνδρὸς Ἐφεσίου λέγω τὸν λόγον. τῷ
δὲ Ἀνίγρῳ τὸ ἄτοπον εἶναι*[30] *τῆς ὀσμῆς ἀπὸ τῆς γῆς πεί-
θομαι δι' ἧς ἄνεισι τὸ ὕδωρ, καθὰ δὴ καὶ τοῖς*[31] *ὑπὲρ
Ἰωνίας ἐστὶν ὕδασι τὸ αὐτὸ αἴτιον, ὁπόσων ἡ ἀτμὶς ὀλέ-*
10 *θριός ἐστιν ἀνθρώπῳ.*[32] *Ἑλλήνων δὲ οἱ μὲν Χείρωνα,
οἱ δὲ ἄλλον Κένταυρον*[33] *Πυλήνορα τοξευθέντα ὑπὸ Ἡρα-*

diti homines in eam se possint demittere. Descendit flumen e Lapitha Arcadiae monte; ac statim a fonte graviter olentem aquam mittit: quae prius quam flumen aliud, Acidantem nomine, accipiat, manifestum est ne pisces quidem in ea ali. Quin et, quos ipse Acidas influens importat, esculentos esse negant, quum tamen, antequam in Anigrum ipsum innatent, ad cibum expetantur. Fuisse vero Acidanti nomen vetus Iardano, unde ipse coniicerem, non habui, sed auditum ab Ephesio homine refero. Tetrum vero illum aquarum odorem e terra, unde effluit, existere crediderim, quemadmodum et supra Ioniam ex eadem causa aquae tam mali sunt odoris, ut halitu ipso nonnullae exitium homini afferant. E Graecis vero Chironem alii, alii alium Centaurum Pylenorem, ab Hercule sagitta percussum

25. *ὄρου* Vb. mox *δύσωσμον* AgVb.

26. *τὸν καλούμενον* M; *τὸν* expunct.

27. *ἐςβάλλοντα* Ag. *ἐςλεβόντα* (α sup.), ad marg. *ἐςβαλόντα* R. *ἐςλαβόντα* Lb. *ἰχθίων* La.

28. *ἐδωδύμους* Vb, *ι* sup. *υ.* mox *οἱ ἄνθρ.* SM. *οἱ* om. Ed. rell. LabAgPcVab. Post *πρότερα* in AXKFS sequitur *δ'*, quod om. CBPcdAgVabLab; at *δὲ* post *ἐντὸς* inserit Vb; mox *ἐδωδύμους* iterum Vb. *ἔχ*, quo expuncto *ὄντας* La. *ἐδωδίμους* [*ἔχουσιν ἄνοι τὰ πρότερα*] *ὄντας* Lb.

29. *ἰαρδάνης* Va. mox *συνεβαλλόμην* AgVb. — Pro sq. *ἀνδρὸς Ἐφεσίου* legendum potius censemus: *ἀνδρὸς ἐπιχωρίου.*

30. *ἦν*, ad marg. *εἶναι* R. mox *τῆς πηγῆς* (*Πηγῆς* C.) CM.

31. *τῆς ὑπὲρ* Vb; tum *ὕδασιν* M.

32. *ἀνθρώπων* LabMPcAgVab. — Sq. *δὲ* om. MVa.

33. *κένtραυρον* Ag. tum *Πυλήνορα* CBPcdAgVa; *Πολήνορα* AXKFSVbM (?) Lab.

κλέους καὶ φυγόντα τραυματίαν φασὶν ἐν τῷ ὕδατι ἀπολοῦσαι τούτῳ τὸ ἕλκος, καὶ ἀπὸ τῆς Ὕδρας τοῦ ἰοῦ γενέσθαι δυσχερῆ τῷ Ἀνίγρῳ τὴν ὀσμήν. οἱ δὲ ἐς Μελάμποδα[34] τὸν Ἀμυθάονος καὶ ἐς τῶν[35] Προίτου θυγατέρων τὰ καθάρσια ἐμβληθέντα ἐνταῦθα ἀνάγουσι τὴν αἰτίαν τοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ παθήματος. (6) Ἔστι[36] δὲ ἐν τῷ 11
Σαμικῷ σπήλαιον οὐκ ἄποθεν τοῦ ποταμοῦ, καλούμενον Ἀνιγρίδων νυμφῶν. ὃς δ' ἂν ἔχων ἀλφὸν ἢ λευκὴν ἐς αὐτὸ ἐσέλθῃ, πρῶτα μὲν ταῖς νύμφαις εὔξασθαι καθέστηκεν αὐτῷ καὶ ὑποσχέσθαι θυσίαν ὁποιανδήτινα· μετὰ δὲ ἀποσμήχει τὰ νοσοῦντα τοῦ σώματος· διανηξάμενος δὲ τὸν ποταμὸν ὄνειδος μὲν ἐκεῖνο κατέλιπεν ἐν τῷ ὕδατι αὐτοῦ, ὁ δὲ ὑγιής τε ἄνεισι[37] καὶ ὁμόχρως.

aiunt, quum vulneratus fugeret, huius fluminis aqua vulnus abluisse: inde Hydrae veneno infectum flumen foedum odorem contraxisse. Sunt qui in id causam referunt, quod insaniae morbo liberatis Proeti filiabus Melampus Amythaonis filius piacula in hunc amnem abiecerit. (6) In Samico non longe a flumine antrum est, Anigridum Nympharum *incolae* appellant. Huc qui vitiata aliquo vitiliginis genere (nigro vel albo) cute intravit, ubi primum Nymphis rite imploratis, nuncupatisque cuiuscunque sacrificii votis, deinde laborantes corporis partes defricuerit amnemque nando transmiserit, foeditatem eam in aquis relinquere creditur, atque inde sanus emergere, nativo cuti colore restituto omnique macula abolita.

34. μελάπονδα M (μελάμπονδα sec. exc. nostra.).
35. τὸν πρ. Ag. mox ἀνάγουσιν AgVb.
36. ἔστη La. ἄπωθεν BPcVab (?) Lb; ἄποθεν edd. rell. LaM (?) tum τοῦ ποταμον (sic) Va; deinde ὃς δὲ ἂν id. εἰςέλθῃ edd. ante B, Va; mox ὁποῖαν δή τινα Vb. ὁποίαν δή τινα Lab.
37. „aptius est ἄπεισι" B. ἄνεισιν Vb. tum ὁμόχρυς A. ὁμόχρους XKFCS. ὁμόχρως BPcLaAgVbM (sec. exc. nostra) ὁμόχως MVaLb.

CAPUT VI.

De urbe Samia et de Samico — Arene — Scilluntis reliquiis — Xenophontis fuga et exilio in Scillunte — monte Typaeo ad viam Olympiam versus, et Callipatira seu Pherenice, femina in Olympico certamine deprehensa.

Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν[1] *τὴν εὐθεῖαν διαβάντι τὸν Ἄνιγρον καὶ ἰόντι ἐς Ὀλυμπίαν ἔστιν οὐ μετὰ πολὺ ἐν δεξιᾷ τῆς ὁδοῦ χωρίον τε ὑψηλὸν καὶ πόλις Σαμία ἐπ' αὐτοῦ [Σαμικοῦ]. ταύτῃ [τῇ Σαμικῷ] Πολυσπέρχοντά φασιν ἄνδρα Αἰτωλὸν ἐπιτειχίσματι ἐπὶ τοὺς Ἀρκάδας χρήσασθαι.*
2 *(2) Τὰ δὲ ἐρείπια τὰ Ἀρήνης σαφῶς μὲν οὔτε Μεσσηνίων εἶχεν οὐδεὶς οὔτε Ἠλείων ἀποφῆναί μοι·*[2] *διάφορα δὲ ὑπὲρ αὐτῆς καὶ οὐ κατὰ ταὐτὰ πάρεστι τοῖς ἐθέλουσιν εἰκάζειν. πιθανώτατα δὲ ἐφαίνοντό*[3] *μοι λέγειν οἱ τὸ Σαμικὸν τὰ παλαιότερα ἔτι*[4] *καὶ τὰ ἐπὶ τῶν ἡρώων Ἀρήνην καλεῖσθαι νομίζοντες. οὗτοι δὲ καὶ ἔπη*[5] *τῶν ἐν Ἰλιάδι ἔλεγον·*

Cap. VI. Anigro transmisso recta in Olympiam contendentibus modico intervallo ad viae dexteram in eminentiore loco Samia oppidum supra ipsum [Samicum]. Et Samicum quidem Polysperchonti Aetolo traditum est adversus Arcadas propugnaculum fuisse. (2) Arenes vero vestigia neque Messeniorum neque Eleorum quisquam, quo loco essent, visus est mihi compertum habere. In diversas enim sententias, qui id coniicere conati fuerint, distrahuntur. Veri mihi simillima ii dicere videntur, qui Samicum heroum temporibus et longe etiam ante Arenen vocatam existimant. Nituntur vero Homeri, qui in Iliade sunt, versuum testimonio:

Cap. VI. 1. *τὴν ὁδὸν* om. La. Mox pro *Σαμία* C. coni. *Σαμικόν*. Mox S. legendum putat *ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Σαμικοῦ*. Nos praeeunte B *Σαμικοῦ* uncis inclusimus. Deinceps *τῇ Σαμικῷ* volente Goldh. sepsere SB. *ταύτῃ τῷ Σαμικῷ*, *ideoque Samico*, voluit K. *ταύτῃ τῇ Σαμίᾳ* vult Palmer. MS.

2. *μι* Ag. mox *κατὰ τὰ αὐτὰ πάρεστιν* Vb.

3. *ἐφαίνετο* Vb. mox *τὸ Σαμικὸν* CSBPcdLabAgVa (?) *τὸν* MVb; *τὴν* AXKF.

4. *ἔτη — ἀρείνην* Ag; *καὶ τὰ ἔπη* (sup. vers. *πι*) *ἐν ἰλιάδι ἡρώων* Va; *ἐν ἰλιάδι* expunct.

5. *καὶ ἐπὶ* PcAgLb; *καὶ τὸν ἐν* MR: ad marg. R inserit *ἔπη τῶν*. *Καὶ ἐν ἰλ.* Va; tum *ἠλιάδι* RLb. Il. XI, 722.

Ἔστι δέ τις ποταμὸς Μινυήϊος[6] εἰς ἅλα βάλλων
Ἐγγύθεν Ἀρήνης.

τὰ δὲ ἐρείπια ταῦτα πλησιαίτατά[7] ἐστι τοῦ Ἀνίγρου. καὶ 388 3
Ἀρήνην μὲν ἀμφισβητοίης ἂν[8] μὴ ὀνομασθῆναι τὸ Σαμι-
κόν, τῷ δὲ ποταμῷ Ἀνίγρῳ Μινυήϊον[9] τὸ ὄνομα εἶναι τὸ
ἀρχαῖον ὡμολογήκασιν οἱ[10] Ἀρκάδες. ὅρον δὲ Ἠλείοις
πρὸς τὴν Μεσσηνίαν τῆς Νέδας τὰ ἐπὶ θαλάσσῃ γενέσθαι
τις πείθοιτο ἂν ὁμοῦ τῇ[11] ἐς Πελοπόννησον Ἡρακλειδῶν
καθόδῳ. (3) Μετὰ[12] δὲ τὸν Ἄνιγρον ὁδεύσαντι ἐπὶ μα- 4
κρότερον διὰ χωρίου τὰ πλείονα ὑποψάμμου[13] καὶ ἔχοντος
δένδρα πίτυς ἀγρίας, ὀπίσω[14] ἐπ' ἀριστερᾷ Σκιλλοῦντος
ὄψει ἐρείπια. τῶν μὲν δὴ πόλεων ἦν τῶν ἐν τῇ Τριφυλίᾳ
καὶ Σκιλλοῦς· ἐπὶ δὲ τοῦ πολέμου τοῦ Πισαίων πρὸς

Proximus Arenae Minyeius in mare currens
Est amnis.

Quae se ostendunt ruinae, proxime Anigrum sunt. Atque contendere quidem possis, Samicum non appellatum esse Arenen, Anigrum autem fluvium Minyeium antiquitus fuisse nominatum, confitentur Arcades. Nedae quidem maritimam partem sub Heraclidarum reditum in Peloponnesum terminum fuisse inter Messenios et Eleos facile deprehendi potest. (3) Iam secundum Anigrum qui longius processerit per campos maiori ex parte arena coopertos, in quibus sunt agrestes pinus, ad laevam Scilluntis rudera videat. Fuit enim una de Triphyliae urbibus Scil-

6. μιννήος MVaLb; μιννῆος Vb, tum ἐς Vab. mox ἐγκεῖθεν Vb.
7. πλησιαὶ ταυτὰ M. πλησιαίτατα ad marg. habet La.
8. ἀμφισβητοίης ἂν Smai. B ex em. Porsoni; quam confirmat Va, in quo ἀμφισβητοί..ς ..'ν clare distinguitur, literae punctulis indicatae ob rasuram ambiguae. ἀσφίςβητοι ἦσαν Lb; ἀμφίσβητοι ἦσαν AXKFSmin.MPcAgLa; ἀμφίβητοι ἦσαν Vb; ἀμφισβητήσειέ τις ἂν C: „j'ai corrigé ἀμφισβήτοιέ τις ἄν." idem in notis. ἀμφισβητοῦσι Schneider Lex. gr.
9. μινήϊον Vb. μιννήον M. Tum τὸ ἀρχαῖον τὸ ὄνομα omisso εἶναι Va; literis supra vers. positis ordo vulg. restituitur.
10. οἱ om. Vb. mox ὅρος Ag.
11. τῆς M (silet collatio nostra).
12. Am. παρὰ „secundum" legisse videtur. Mox ὁδεύσας Edd. ὁδεύσαντι MPcAgVabLab, quod servandum duximus: nam aut anacoluthon est, ita ut Pausanias scribere voluerit: ὁδεύσαντι — Σκιλλοῦντός ἐστιν ἐρείπια; aut nomen loci post ἀγρίας excidit, cum ὀπίσω δὲ habeat Va.
13. ὑποψάμμου BPcAgMVaLa; ὑπὸ ψάμμου Lb; ὑπὸ ψάμου Vb; ὑπὸ ψάμμου κεκαλυμμένου AXKFCS; κεκαλυμμένου a Musuro additum esse liquet.
14. ὀπίσω δὲ Va. ἐς ἀριστερὰ VaLab; ἐπ' ἀριστερὰ AXKFCBPc Ag. ἐπ' ἀριστερᾶ M, unde S edidit ἐπ' ἀριστερᾷ. mox σκυλλοῦς Vb et ἐρρείπια Ag.

Ἠλείους ἐπίκουροί τε Πισαίων οἱ Σκιλλούντιοι[15] καὶ διάφοροι τοῖς Ἠλείοις ἦσαν ἐκ τοῦ φανεροῦ, καὶ σφᾶς οἱ
5 Ἠλεῖοι τούτων εἵνεκα ἐποίησαν ἀναστάτους. (4) Λακεδαιμόνιοι δὲ[16] ὕστερον Σκιλλοῦντα ἀποτεμόμενοι τῆς Ἠλείας Ξενοφῶντι ἔδοσαν τῷ Γρύλου, φυγάδι ἤδη γεγονότι[17] ἐξ Ἀθηνῶν. ἐδιώχθη δὲ ὁ Ξενοφῶν ὑπὸ Ἀθηναίων, ὡς ἐπὶ βασιλέα τῶν Περσῶν, σφίσιν εὔνουν ὄντα, στρατείας μετασχὼν Κύρῳ πολεμιωτάτῳ τοῦ δήμου· καθήμενος γὰρ ἐν Σάρδεσιν ὁ Κῦρος Λυσάνδρῳ τῷ Ἀριστοκρίτου[18] καὶ Λακεδαιμονίοις χρήματα ἀνήλισκεν ἐς τὰς ναῦς. ἀντὶ τούτων μὲν Ξενοφῶντι ἐγένετο φυγή, κατοικήσας[19] δὲ ἐν Σκιλλοῦντι τέμενός τε καὶ ἱερὸν καὶ ναὸν Ἀρτέμιδι
6 ᾠκοδομήσατο Ἐφεσίᾳ. παρέχεται δὲ ὁ Σκιλλοῦς καὶ ἄγρας θηρίων, ὑῶν τε ἀγρίων καὶ ἐλάφων· καὶ τὴν γῆν τὴν Σκιλλουντίαν Σελινοῦς[20] ποταμὸς διέξεισιν. οἱ δὲ Ἠλεί-

lus. Ac belli quidem eius tempore, quod inter Pisaeos et Eleos gestum est, Pisaeos Scilluntii secuti, cum Eleis propalam inimicitias exercuere, qua de causa postea ab Eleis deleti sunt. (4) Sed ereptam Eleis Scilluntem Lacedaemonii post Xenophonti Gryli filio tunc Athenis exulanti donarunt. Exagitatus vero est Xenophon a suis civibus, quod Cyro, qui fuit Atheniensi populo inimicissimus, contra Persarum regem, quo maxime benevolo utebantur, stipendia fecisset. Quum enim Sardibus esset Cyrus, Lysandrum Aristocriti filium ad comparandum contra Athenienses classem pecunia iuverat. Haec itaque Xenophonti exilii causa fuit. Constituto autem ad Scilluntem domicilio agri partem Ephesiae Dianae et fanum dedicavit. Abundat Scillus *omnibus* ferarum generibus ad venationem, apris in primis, et cervis. Agrum perlabitur Scilluntium Selinus amnis. Ex Eleis

15. *σκυλλούντιοι* Vb; sic solet. *σκιλούντιοι*, et infra bis *ἐν σκιλοῦντι* La. *διάφορα* M. Mox *ἕνεκα* Va.

16. *δὲ καὶ* Vb. *δὲ* om. Va; in Lb pro *δὲ* virgula est, orta e compendio scribendi. Tum *σκλοῦντες*, *ι* super *κ*, La. mox *ἔδωσαν* AgVb; porro *γρύλου* Va; *γρύλον*, *υ* sup. *ν*, La; *Γρύλλου* Edd. PcLbAgMVb, in Vb *λ* alterum expunct.

17. *γεγονίτι* M. mox *εὐνοῦντα στρατείας* La. *ὁ κύρος* M.

18. *Ἀριστοκρίτου* FCSBMAgVa Lab; *Ἀριστοκρίτους* AXKPc; ς delet Palmer. MS. *ἀριστοκλρήτου*, *λ* expunct., *η* in *ι* mutat., Vb.

19. *κατοικίσας* MVa. *κατηκοίσας* Ag. Tum in *καὶ ἱερὸν* offendunt Sylb. KC; *καθιέρωσε* coni. Sylb., probavit C, *καθιερῶν* coni. K.

20. *Σελινοῦς* CSB ex em. Amas. et Sylb.; *σιληνοῦς* LbVbM (*σιλῖνοῦς*, sic, sec. exc. nostra). *σιληνοὺς* *PcLa; *σιλληνοὺς* Ag. *Σιλινοῦς* AXKF. *σηληνοὺς* Va. „on lit *ληνοῦς* dans les Mss. 1410 et 1411.“ C.

ων ἐξηγηταὶ κομίσασθαί τε[21] αὖθις Σκιλλοῦντα Ἠλείους
ἔλεγον, καὶ Ξενοφῶντα, ὅτι ἔλαβε παρὰ Λακεδαιμονίων 389
τὴν γῆν, κριθῆναι μὲν ἐν τῇ Ὀλυμπικῇ βουλῇ, τυχόντα
δὲ παρὰ Ἠλείων συγγνώμης ἀδεῶς ἐν Σκιλλοῦντι οἰκῆσαι.
καὶ δὴ καὶ ὀλίγον[22] ἀπωτέρω τοῦ ἱεροῦ μνῆμά τι ἐδείκνυ-
το καὶ τῆς Πεντελῆσίν ἐστι[23] λιθοτομίας εἰκὼν ἐπὶ τῷ τά-
φῳ· εἶναι δὲ αὐτὸ[24] Ξενοφῶντος λέγουσιν οἱ προσοικοῦν-
τες. (5) Κατὰ δὲ τὴν ἐς[25] Ὀλυμπίαν ὁδὸν, πρὶν ἢ δια- 7
βῆναι τὸν Ἀλφειὸν, ἔστιν ὄρος ἐκ Σκιλλοῦντος ἐρχομένῳ
πέτραις ὑψηλαῖς ἀπότομον·[26] ὀνομάζεται δὲ Τυπαῖον τὸ
ὄρος. κατὰ τούτου τὰς γυναῖκας Ἠλείοις[27] ἐστὶν ὠθεῖν
νόμος, ἢν φωραθῶσιν ἐς τὸν ἀγῶνα ἐλθοῦσαι τὸν Ὀλυμ-
πικὸν ἢ καὶ ὅλως[28] ἐν ταῖς ἀπειρημέναις σφίσιν ἡμέραις
διαβᾶσαι τὸν Ἀλφειόν. οὐ μὴν οὐδὲ ἁλῶναι λέγουσιν οὐ-
δεμίαν, ὅτι μὴ Καλλιπάτειραν μόνην· εἰσὶ δὲ οἳ τὴν αὐ-
τὴν ταύτην Φερενίκην καὶ οὐ Καλλιπάτειραν καλοῦσιν.
αὕτη προαποθανόντος αὐτῇ τοῦ ἀνδρὸς ἐξεικάσασα αὑτὴν 8

autem ii, quibus curae est antiquitatis memoriam conservare, receptam a suis Scilluntem memorant: et Xenophontem, quod illam a Lacedaemoniis accepisset, *maiestatis* in Olympico consilio postulatum *causam dixisse*, eundemque ab Eleis absolutum Scillunte impune domicilium habuisse. Et sane non longe a Dianio monumentum monstratur cum statua e Pentelico marmore, quam Xenophontis esse accolae dicunt. (5) In via, quae Olympiam ducit cis Alpheum, Scillunte venienti, celsa crepidine praeruptus mons occurrit: Typaeum illum appellant. Hinc de saxo foeminas deiicere Eleorum lex iubet, quae ad Olympicos ludos penetrasse deprehensae fuerint vel quae omnino Alpheum transmiserint, quibus est eis interdictum diebus. Non tamen deprehensam esse ullam perhibent praeter unam Callipatiram, quam alii Pherenicen nominant. Haec viro mortuo, cum virili ornatu exercitationum se magistrum simulans, Pisidorum

21. τε om. MVa. mox ἡλίους Ag. mox Ὀλυμπιακῇ Edd. Codd.

22. ὀλίγον om. Va, tum τοῦ ἱεροῦ FCSB Codd. τοῦ om. AXK. — Mox μνῆμά τε Edd. PcAgVbLab; τε om. M. μνῆμά τι Va; καὶ τοῖς πεντ. id. τῆς πολιτελῆσιν Lb; πέντέλησι ἔστι La.

23. ἔστιν MAg; λιθοτομία AgM VaLab. ἑκὼν MVaLb; ἑκὼν La.

24. αὐτόθεν Vb. αὐτῷ Va. Mox προσηκοῦντες *Pc. προςήκοντες Va.

25. ἐς om. Vb. Mox ἐκ om. M.

26. ἄτομον Vb.

27. ἠλείους Pc. ἠλείας Va; mox ἀθεῖν Va; deinde ἐλθοῦσι idem. Tum Ὀλυμπιακὸν Edd. Codd.

28. ὅλω Vb. mox διαβῆναι Ag. Deinde καλιπάτειραν Vab; iidem μόνην — καλλιπάτειραν omittunt. φερινίκην La.

τὰ πάντα ἀνδρὶ γυμναστῇ ἤγαγεν ἐς Ὀλυμπίαν τὸν υἱὸν[29] μαχούμενον. νικῶντος δὲ τοῦ Πεισιδώρου[30] τὸ ἔρυμα ἐν ᾧ τοὺς γυμναστὰς ἔχουσιν ἀπειλημμένους, τοῦτο ὑπερπηδῶσα ἡ Καλλιπάτειρα ἐγυμνώθη. φωραθείσης δὲ ὅτι εἴη[31] γυνὴ ταύτην ἀφιᾶσιν ἀζήμιον καὶ τῷ πατρὶ καὶ ἀδελφοῖς αὐτῆς καὶ τῷ παιδὶ αἰδῶ νέμοντες· ὑπῆρχον δὲ[32] ἅπασιν αὐτοῖς Ὀλυμπικαὶ νῖκαι. ἐποιήσαντο[33] δὲ νόμον ἐς τὸ ἔπειτα ἐπὶ τοῖς γυμνασταῖς γυμνοὺς σφᾶς ἐς τὸν ἀγῶνα ἐσέρχεσθαι.

CAPUT VII.

De Alpheo et fluviis in eum influentibus — de Alpheo et Arethusa fabula — de aliis fluviis paludem vel mare perlabentibus ac maris mortui mira ratione — Olympicorum ludorum origine et denominatione — Hyperboreis.

Ἀφικομένῳ δὲ ἐς Ὀλυμπίαν ἐνταῦθα ἤδη τὸ ὕδωρ ἐστὶ τοῦ Ἀλφειοῦ πλήθει τε πολὺ ἰδόντι καὶ ἥδιστον, ὅτε ποταμῶν καὶ ἄλλων καὶ λόγου μάλιστα ἀξίων ἑπτὰ[1] ἐς αὐτὸν

filium in certamen deduxit: iamque eo vincente sepimentum id, quo magistros seclusos habent, transiliens nudata est. Foeminam tamen agnitam omni crimine liberarunt. Datum hoc ex iudicum aequitate patris, fratrum, et filii gloriae, qui omnes ex Olympicis ludis victores abierant. Ex eo lege sancitum, ut nudati adessent ad ludicrum ipsi etiam magistri.

Cap. VII. Qui iam in Olympiam pervenerint, Alpheum amnem videant, uberrima et suavissima fluentem aqua: in quem tum alii nobiles amnes septem influunt, tum in primis, qui per

29. τὸν υἱὸν om. AXKVb; est in FCSBPcAgVaM. „Deest aliquid. Amas. usus alio codice legit Πεισίδωρον υἱὸν ἤγαγεν. Bene. Aliter hanc historiam narrat Aelian. V. H. X, 1. vid. infra p. 184, 34 [VI, 7, 2]." *Palmer. MS.*

30. Πεισιδώρου Amas. FS probante Sylb. Πεισιρόδου AXKCBAg PcVbMLb; πασιρόδου La; πεισιστράτου Va; corr. in πεισιρόδου; tum ἀπειλλημένους Vab.

31. εἰ ἡ Lb. Deinceps „malim ταύτην μὲν ἀφιᾶσιν." B.

32. δὲ BMAgVa. δὴ Edd. rell. PcLab; in Vb δὲ corr. in δή. Mox ὀλυμπικαὶ BPcVaAgLab; ὀλυμπιακαὶ edd. rell. VbM (?).

33. ἐποιήσαντο SBVaLab; ἐποίησαν AXKFCPcAgMVb. mox εἰςέρχεσθαι Vb.

Cap. VII. 1. ἑπτὰ B ex em. Schaeferi ad Long. p. 411 et Porsoni Tracts p. 280. ἔτι τε Edd. rell. Codd. τε delendum putant CS, ut ἔτι sit *insuper*. Mox ἑλισσῶν La.

ῥεόντων. διὰ Μεγάλης μέν γε πόλεως Ἑλισσὼν ἐρχόμενος
ἐκδίδωσιν ἐς τὸν Ἀλφειόν, Βρενθεάτης δὲ ἐκ τῆς Μεγαλο- 390
πολιτῶν γῆς, παρὰ δὲ Γόρτυναν[2] ἔνθα ἱερὸν Ἀσκληπιοῦ,
παρὰ δὲ ταῦτα Γορτύνιος ῥέων· ἐκ δὲ[3] Μελαινεῶν Βου-
φάγος τῆς Μεγαλοπολίτιδος μεταξὺ καὶ Ἡραιἲτιδος χώ-
ρας, ἐκ δὲ τῆς Κλειτορίων Λάδων, ἐκ δὲ Ἐρυμάνθου τοῦ
ὄρους ὁμώνυμος τῷ ὄρει. οὗτοι μὲν ἐξ Ἀρκαδίας κατία-
σιν[4] ἐς τὸν Ἀλφειόν. Κλάδεος δὲ ἐρχόμενος ἐκ τῆς Ἠλείας
συμμίσγει[5] οἱ τὸ ῥεῦμα. αὐτῷ δὲ ἐν τῇ Ἀρκάδων τῷ
Ἀλφειῷ καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς Ἠλείας εἰσὶν αἱ πηγαί. (2) Λέ- 2
γεται δὲ καὶ ἄλλα τοιάδε ἐς τὸν Ἀλφειόν, ὡς ἀνὴρ εἴη θη-
ρευτής, ἐρασθῆναι δὲ αὐτὸν Ἀρεθούσης, κυνηγετεῖν δὲ
καὶ ταύτην. καὶ Ἀρέθουσαν μὲν οὐκ ἀρεσκομένην[6] γή-
μασθαι περαιωθῆναί φασιν ἐς νῆσον τὴν κατὰ Συρακού-
σας, καλουμένην δὲ Ὀρτυγίαν, καὶ ἐνταῦθα ἐξ ἀνθρώπου
γενέσθαι πηγήν· συμβῆναι δὲ ὑπὸ[7] τοῦ ἔρωτος καὶ Ἀλ-
φειῷ τὴν ἀλλαγὴν ἐς τὸν ποταμόν. ταῦτα μὲν λόγου τοῦ 3

Megalopolim labitur Helisson nomine: Brentheates etiam ex agro Megalopolitano. At prope Gortynam, ubi Aesculapii fanum, praeterfluit Gortynius. Ex Melaenensibus inter Megalopolitanae et Heraitidis terrae fines Buphagus. E Clitoriorum agro Ladon. Ex Erymantho monti cognominis fluvius. Atque hi quidem ex Arcadia omnes in Alpheum descendunt. Iam Cladeus ab Eleis veniens eidem se permiscet. (2) Neque tamen Alphei ipsius in Eleo agro, sed in Arcadia fontes sunt: de quo vulgata est fabula, virum illum fuisse venatorem, Arethusam amasse, et ipsam venandi studiosam. Quae quum illius nuptias recusasset, in insulam, cui Ortygiae nomen fuit, prope Syracusas, dicitur transmisisse atque ibi in fontem conversam: ipsi etiam Alpheo accidisse, ut prae amore in amnem mutaretur.

2. *γόρτιναν* Vb. — Sq. *Ἀσκληπιοῦ* om. M. tum *παρὰ δὴ ταῦτα* mavult S.

3. *δὲ* posuit B ex em. Porsoni; abest ab Edd. rell. Codd. *Μελαινέων* AXKFCMVabLab. — mox *Βούφαγος* Smin.B; *Βουφαγὸς* FCVa; *Πουφαγὸς* XKPcAgMLb; *πον φαγὸς* A; *πουφάγος* VbLa; *Βουφάγος* Smai. „Infra *Βουφαγος* p. 258. et 260, quod melius. Ortelius videtur legisse hoc loco *φαγος*, nam Phagium fluvium nominat in Elide. Legebat nempe divisim *ἐκ Μελαινέων πον φάγος*.“ *Palmer. MS.*

4, *κατείασιν* M. Tum *κλαδέος* AXKFCVaMLb.

5. *συμμίσγει* — *Ἠλείας* om. M. Dein *πηναί*, *γ* sup. *ν*, M.

6. *ἀρεσκουμένην* Ag.

7. *ἐπὶ* Pc.

ἐς Ἀλφειὸν ἐς τὴν Ὀρτυγίαν·[8] τὸ δὲ διὰ τῆς θαλάσσης ἰόντα ἐνταῦθα ἀνακοινοῦσθαι τὸ ὕδωρ πρὸς τὴν πηγὴν οὐκ ἔστιν ὅπως ἀπιστήσω, τὸν θεὸν ἐπιστάμενος τὸν ἐν Δελφοῖς ὁμολογοῦντά σφισιν, ὃς Ἀρχίαν τὸν Κορίνθιον ἐς τὸν Συρακουσῶν ἀποστέλλων οἰκισμὸν καὶ τάδε εἶπε τὰ ἔπη·

Ὀρτυγίη τὶς κεῖται[9] ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ,
Τρινακίης[10] καθύπερθεν, ἵν' Ἀλφειοῦ στόμα βλύζει
Μισγόμενον[11] πηγαῖς εὐριπείης Ἀρεθούσης.

κατὰ τοῦτο οὖν,[12] ὅτι τῇ Ἀρεθούσῃ τοῦ Ἀλφειοῦ τὸ ὕδωρ
μίσγεται, καὶ τοῦ ἔρωτος τὴν φήμην τῷ ποταμῷ πείθομαι
4 γενέσθαι. (3) Ὅσοι δὲ Ἑλλήνων ἢ Αἰγυπτίων ἐς[13] Αἰ-
391 θιοπίαν ὑπὲρ Συήνης καὶ ἐς Μερόην Αἰθιόπων πόλιν ἀνα-

Quae omnia fabulose dicta facile videri possunt. Meantem vero subter mare amnem fonti apud Syracusas immisceri, quid causae sit, quare non credam, non plane video, quum Delphici Apollinis voce rei fidem factam meminerim. Is enim Archiam Corinthium ad Syracusas condendas proficisci iubens, huiusmodi usus est versibus:

Trinacriam supra medio iacet insula ponto:
Ortygiam dixere: ubi cana fluenta refundit
Alpheus, pulchre sese immiscens Arethusae.

Atque ex eo quidem, quod in Arethusam fontem illabitur Alpheus, fabulae de Alphei amore locum datum crediderim. (3) Et sane Graecorum quotcunque vel Aegyptiorum, qui in Aethiopiam supra Syenen vel ad Meroen (Aethiopum urbem)

8. ἐς τὴν Ὀρτυγίαν omittere videtur Amasaeus. καὶ ἐς τὴν Ὀ. volunt Sylb. KF. ἐς Ἀ. καὶ ἐς τὴν Ἀρέθουσαν legit Loescherus, non inepte, iudice Sylb. ἐς τὴν Ὀρτυγίαν post ἰόντα ponendum esse putat Goldh. probante S, cuius haec etiam est coniectura: Ἀλφειόν· τὸ δὲ ἐς τὴν Ὀρτυγίαν διὰ τῆς θαλ. ἰόντα ἐνταῦθα ἀνακοινοῦσθαι. „j'ai corrigé ταῦτα μὲν λέγουσιν ἐς Ἀλφειὸν καὶ ἐς τὴν Ὀρτυγίαν." C., at non correxit; ταῦτα μὲν λέγεται ἐς Ἀλφ. καὶ ἐς τ. Ὀρτ. Cor. Placet, nisi malis: ταῦτα μὲν λεγόμενα ἐς Ἀλφειόν ἐστι καὶ Ὀρτ.

9. καλεῖται M. ἠεροιδέει, expuncto altero ε, Vb.

10. Τρινακίης FCSLaM [in M θ super τ]; Θρινακίης edd. rell. Pc LbAgVa; θρηνακίης Vb.; tum καθύπερ ἵν' M.

11. μισγομένου coni. S. mox εὐρωπίης VbLb; εὐριπίης Ag. εὐρωπείης, ad marg. εὐρυποίης, La; εὐροπίης MVa; πηγαῖσιν ἐῤῥείτης Sylb., quod probant B et Schneid. Lex., recepit S. Vulgatam defendit Blomf. ad Aesch. Agam. 183.

12. γοῦν ἐστι τῇ Pc; οὖν ἐστὶ τῇ MVaLb; ὅτι ἀρ., omisso τῇ Vb.

13. εἰς Va. mox ἀναβεβήκασιν Ag. ἀνεβεβήκασι M. εἰσιόντα MVa; tum εἰς λίμνην Va, εἰς litura deletum λ expunctum.

βεβήκασι, λέγουσιν οὗτοι τὸν Νεῖλον ἐσιόντα ἐς λίμνην καὶ δι᾽ αὐτῆς διεξιόντα ὥσπερ ἐκ χέρσου μετὰ τοῦτο ἤδη δι᾽ Αἰθιοπίας τῆς κάτω καὶ ἐπ᾽ Αἴγυπτον ῥεύσαντα ἐπὶ Φάρον[14] *καὶ τὴν ταύτῃ θάλασσαν κατέρχεσθαι. ἐν δὲ τῇ γῇ τῇ*[15] *Ἑβραίων ποταμόν τινα Ἰάρδανον καὶ αὐτὸς οἶδα λίμνην Τιβεριάδα*[16] *ὀνομαζομένην διοδεύοντα, ἐς δὲ λίμνην*[17] *ἑτέραν καλουμένην θάλασσαν νεκρὰν, ἐς ταύτην ἐσιόντα καὶ ὑπὸ τῆς λίμνης αὐτὸν ἀναλούμενον. ἡ δὲ θάλασσα ἡ νεκρὰ πάσχει παντὶ ὕδατι ἄλλῳ τὰ ἐναντία· ἐν ᾗ γε τὰ μὲν ζῶντα πέφυκεν οὐ νηχόμενα*[18] *ἐποχεῖσθαι, τὰ δὲ θνήσκοντα ἐς βυθὸν χωρεῖν. ταύτῃ ἄκαρπος καὶ ἰχθύων ἡ λίμνη, ἅτε*[19] *ἀπὸ τοῦ φανερωτάτου κινδύνου ἐπὶ τὸ ὕδωρ ἀναφεύγουσιν ὀπίσω τὸ οἰκεῖον. τῷ δὲ Ἀλφειῷ τὸ αὐτὸ πάσχει καὶ ὕδωρ ἄλλο ἐν Ἰωνίᾳ· τούτου δὲ τοῦ*

profecti sunt, Nilum narrant paludem quandam ingressum per eamque non secus ac per continentem terram elapsum exinde per Aethiopiam inferiorem in Aegyptum decurrere, ac postea in mare, quod ad Pharum est, erumpere. In Hebraeorum finibus amnem ipse vidi Iordanem, qui stagnam Tiberiadem nuncupatum subit; ac deinde in alterum stagnum, cui Mare mortuum nomen est, ingressus, in ea ipsa palude consumtus evanescit. Hoc ipsum mare, quod Mortuum dicitur, diversa admodum a ceteris aquis natura est. In eo enim viventia, etiamsi nihil se moveant, supernatant; inanima vero omnia in ima descendunt. Eo fit, ut et piscibus orba sit palus. E manifesto enim periculo se pisces ad aquas recipiunt naturae suae congruentes. Idem quod Alpheo accidit etiam alii in Ionia flumini: cuius quum in

14. *φάρον* M. *ἐπ᾽ ὀφάρου τὴν ταύτης θάλασσαν* Lb.

15. *τῇ γῇ τῇ Ἑβρ. ποταμόν τινα καὶ αὐτὸς* scripsimus praeeunte ex parte Smin., qui *τῇ γῇ Ἑβρ. ποταμόν τινα — καὶ αὐτὸς* edidit, viam monstrante Va, qui *τῇ πηγῇ ποταμόν τινα Ἑβρ.* habet. *τῇ γῇ. ποταμόν τινα Ἑβρ.* FCS; *τῇ γῇ ποταμῶν τινα Ἑβρ.* AXKLaVb; *τῇ γῇ ποταμῶν τις Ἑβρ.* LbMPcAgR: in R omittitur *Ἑβραίων*, sed ad marg. *τινὰ ἑβραίων* additur. *τῇ γῇ ποταμὸν τῇ Ἑβρ.* B e coni. S. Tum *Ἰάρδανον* [*ἰάρδανος*, *ν* super *ς*, Lb; *Ἰόρδανον* B] *καὶ αὐτὸς οἶδα λίμνην* BPcAgLabRVab; *καὶ αὐτὸς οἶδα Ἰόρδανον λίμνην* Edd. ante B. *Ἰάρδανον* om. M, in qua omissione caussa transpositionis quaerenda esse videtur.

16. *Τιβεριάδα* SB ex em. Sylb; *Τιβερίδα* Edd. rell. Codd.

17. *τὴν λίμνην* AXKFCS; *τὴν* om. BPcAgMVabLab; seq. *νεκρὰν* om. Va; *εἰςιόντα* id. mox *ἀνακαλούμενον* Lb.

18. Am. *πέφυκε καὶ οὐ νηχ.* legisse videtur. Mox *καὶ* om. Va.

19. nonne *οἵγε*? *φανερουτάτου*, *ω* super *ου*, La. Mox *ὀκεῖον*, *οἰ* sup. *ὀ*, M; tum *τὸ δὲ ἀλφ.* VbLb. *τῷ μὲν Ἀλφ. — ὕδατος πηγὴ μὲν* bis habet La. Mox *διεξελθὼν* Vb, *δὲ διὰ θάλασσαν* MVa. Deinceps *λιμένει* Vb.

ὕδατος πηγὴ μέν ἐστιν ἐν Μυκάλῃ τῷ ὄρει, διεξελθὸν δὲ θάλασσαν τὴν μεταξὺ ἄνεισιν αὖθις κατὰ Βραγχίδας πρὸς λιμένι ὀναμαζομένῳ Πανόρμῳ. ταῦτα μὲν δὴ ἔχει τρόπον τὸν εἰρημένον.

6 (4) *Ἐς δὲ τὸν ἀγῶνα τὸν Ὀλυμπικὸν*[20] *λέγουσιν Ἠλείων οἱ τὰ ἀρχαιότατα μνημονεύοντες Κρόνον τὴν ἐν οὐρανῷ σχεῖν βασιλείαν πρῶτον, καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ ποιηθῆναι Κρόνῳ*[21] *ναὸν ἀπὸ τῶν τότε ἀνθρώπων, οἳ ὠνομάζοντο χρυσοῦν γένος· Διὸς δὲ τεχθέντος ἐπιτρέψαι*[22] *Ῥέαν τοῦ παιδὸς τὴν φρουρὰν τοῖς Ἰδαίοις Δακτύλοις, καλουμένοις δὲ τοῖς αὐτοῖς τούτοις καὶ Κούρησιν· ἀφι-*
392 *κέσθαι δὲ αὐτοὺς ἐξ Ἴδης τῆς Κρητικῆς,*[23] *Ἡρακλέα καὶ*
7 *Παιωναῖον καὶ Ἐπιμήδην καὶ Ἴασον*[24] *τε καὶ Ἴδαν· τὸν δὲ Ἡρακλέα παίζοντα (εἶναι γὰρ δὴ αὐτὸν πρεσβύτατον ἡλικίᾳ) συμβαλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς ἐς ἅμιλλαν δρόμου, καὶ τὸν νικήσαντα ἐξ αὐτῶν κλάδῳ στεφανῶσαι*[25] *κοτίνου· παρεῖναι δὲ αὐτοῖς πολὺν*[26] *δή τι οὕτω τὸν κότινον ὡς τὰ χλωρὰ ἔτι τῶν φύλλων ὑποστρῶσθαι σφᾶς καθεύδον-*

Mycale monte fontes sint, mare, quod in medio est, perlapsus emergit rursus in Branchidis, prope portum, cui Panormo nomen. Atque haec quidem ad hunc modum se habent. (4) De Olympicorum vero ludorum origine inter Eleos ii, qui maxime priscarum rerum memoriam consectantur, haec commemorant: Saturnum primum omnium coeli regnum obtinuisse: ei in Olympia homines eos, quod aureum genus nuncupatum est, templum dedicasse. Post haec recens natum Iovem Rheam, matrem, Dactylis Idaeis, qui Curetes alio nomine appellati sunt, commendasse: venisse illos postea ab Ida Cretae monte *in Elidem: fratres hos fuisse: quorum etiam nomina produnt*, Herculem, Paeoneum, Epimedem, Iasium et Idam. Herculem, ut qui natu maximus erat, cursus certamen fratribus per ludum proposuisse, victoremque oleastri corona donasse. Magnam vero illos oleastri copiam habuisse: siquidem sua etiam cubilia eius

20. *Ὀλυμπιακὸν* CSBMPcAgVa Lab; *Ὀλυμπικὸν* AXKFVb; mox *κρόνον τὸν ἐν* Lb.
21. *κρόνῳ* Ag.
22. *ἐπιστρέψαι* Vb; *ῥεὰν* M.
23. *κρητικῆς πρὸς ἡρακλέα* MPc VaAgLab. — Sqq. *καὶ παιωναῖον — τὸν δὲ Ἡρακλέα* om. M.
24. *Ἴασον* S. coll. c. 14, 7. *Ἰάσιον* rell. *καὶ ἰάσιον τε* VaLab; *καὶ* om. rell.
25. *στεφανῶσθαι* Ag. tum *κοτίνῳ* , ~ου super ω, M.
26. *πολὺ δή τι οὕτω τὸν κότινον* AXKFCSmai. Codd. *πολὺ δή τι οὕτω τῶν κοτίνων* Smin. Ad *πολὺ* supplet *ἐπὶ* Sylb. *πολὺν — τὸν κότινον* B. mox *ἐπὶ τῶν φίλλων* Ag.

τας. κομισθῆναι δὲ ἐκ τῆς Ὑπερβορέων[27] γῆς τὸν κότι-
νόν φασιν ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἐς Ἕλληνας· εἶναι δὲ ἀν- 8
θρώπους οἳ ὑπὲρ τὸν ἄνεμον οἰκοῦσι τὸν Βορέαν, πρῶ-
τος μὲν ἐν ὕμνῳ τῷ[28] ἐς Ἀχαιΐαν ἐποίησεν Ὠλὴν Λύκιος,
ἀφικέσθαι τὴν Ἀχαιΐαν ἐς Δῆλον ἐκ τῶν Ὑπερβορέων τού-
των· ἔπειτα δὲ[29] ᾠδὴν Μελάνωπος Κυμαῖος ἐς Ὦπιν[30]
καὶ Ἑκαέργην ᾖσεν, ὡς ἐκ τῶν Ὑπερβορέων καὶ αὗται
πρότερον ἔτι τῆς Ἀχαιΐας ἀφίκοντο ἐς Δῆλον. Ἀριστέας[31] 9
δὲ ὁ Προκοννήσιος (μνήμην γὰρ ἐποιήσατο Ὑπερβορέων
καὶ οὗτος) τάχα τι καὶ πλέον περὶ αὐτῶν πεπυσμένος εἴη[32]

arboris viridi fronde substernebant. Stirpem quidem eam fuisse ex Hyperboreis ab Hercule primum ad Graecos deportatam: esse Hyperboreos ipsos gentem supra Aquilones, primus certe versibus mandavit Olen Lycius in hymno, quem in Achaeian fecit, venisse Delum ex Hyperboreis Achaeian. Post Olenem canticum Melanopus Cumanus in Opin et Hecaërgen decantavit, quo et ipsas testatus est prius quam Achaeiam Delum ab Hyperboreis venisse. Aristeas vero Proconnesius (mentionem Hyperboreorum hic quoque fecit) plura de illis cognoscere potuerit ab Is-

27. ὑπερβοριέων Ag. Tum τοῦ et ἐς om. Va.

28. τῶν Lb. Ἀχαΐαν Va. — Sqq. ἐποίησεν — Ἀχαιΐαν om. Ag. ἐποίησεν om. Va. tum ᾠδὴν Va; δ erasum et alia litera, quae itidem δ esse videtur lacuna inscripta est. — Tum ὁ Λύκιος AXKFCS; ὁ om. BMPcAgVaLab. Tum ἀχαίαν Va, qui totum locum sic turbatum exhibet: ἐς δῆλον ἐκ τῶν ὑπερβολέων (super ἐκ lit. β.) καὶ αὗται (sup. vers. τούτων, id vero erasum) πρότερον ἐς τὴν ἀχαίαν ἀφίκοντο (το ambig.) καὶ ἐς ἐκ (sup. ἐκ lit. ᾱ) τῶν ὑπερβορέων τούτων· ἐπεὶ δὴ (δὲ ambig.) ᾠδὴν μεγάνωπος κυμαῖος ἐς ὤπην καὶ ἑκαέργην ἤσεν ὡς [ἐκ τῶν ὑπερβορέων] (sic utique: tria verba extrema expuncta) καὶ ἐς δῆλον. ἀρισταῖος γὰρ ὁ προκ.

29. ἐπεὶ δὲ BPcAgVaMLb; ἔπειτα Edd. rell.; ἔπειτα δὲ LaVb, quod recepimus.

30. ὤπην M. ὦπην VabLab; μεγάνωπος Lb. mox πρότερον ἐς τὴν Ἀχαιΐαν ἀφίκοντο καὶ ἐς Δῆλον Edd. Codd. ἐς τὴν Ἀχαιΐαν delet Larcherus ad Herod. IV, 35, uncis circumdant SB. Sq. καὶ sepsit B, et post Δῆλον comma pro puncto posuit. ὡς — πρότερον ἢ τὴν Ἀχαιΐαν ἀφίκοντο καὶ ἐς Δῆλον C, in interpretatione Vulgatam exprimens. πρότερον ἔτι τῆς Ἀχαιΐας ἀφίκοντο ἐς Δῆλον coni. S, quod recepimus. πρότερον ἔτι ἢ Ἀχαιΐα ἀφίκοντο ἐς Δ. coni. B.

31. Ἀριστέας FCSB ex em. Sylb. Ἀρισταῖος AXK Codd. προκοννήπιος Lb. Ἀρ. γὰρ ὁ Προκ. μνήμην ἐποιήσατο Ὑπερβορέων· καὶ οὗτος τάχα τὶ Edd. ante B, Codd. Δῆλον, Ἀρ. τρίτος ὁ Προκ. μνήμην ἐποιήσατο Ὑπερβορέων, καὶ οὗτος B, γὰρ ex γ̄ vel γο male intellecto ortum esse putans; probatus ab O. Muellero Annal. Gotting. 1828. nr. 204. Nos γὰρ loco sinistro illatum, eoque particulam δὲ absorptam esse putamus, itaque δὲ post Ἀριστέας et γὰρ post μνήμην posuimus.

32. ἂν εἴη vult Porson.

παρὰ Ἰσσηδόνων, ἐς οὓς ἀφικέσθαι φησὶν[33] ἐν τοῖς ἔπεσιν. Ἡρακλεῖ οὖν πρόσεστι τῷ Ἰδαίῳ δόξα τὸν τότε ἀγῶνα διαθεῖναι πρώτῳ, καὶ Ὀλύμπια ὄνομα θέσθαι. διὰ πέμπτου οὖν ἔτους αὐτὸν[34] κατεστήσατο ἄγεσθαι, ὅτι αὐτός τε καὶ οἱ ἀδελφοὶ πέντε ἦσαν ἀριθμόν. Δία δὲ[35] οἱ μὲν ἐνταῦθα παλαῖσαι καὶ αὐτῷ Κρόνῳ περὶ τῆς ἀρχῆς, οἱ δὲ ἐπὶ κατειργασμένοις[36] ἀγωνοθετῆσαί φασιν αὐτόν. νικῆσαι δὲ ἄλλοι τε λέγονται, καὶ ὅτι Ἀπόλλων παραδραμοι μὲν ἐρίζοντα Ἑρμῆν, κρατῆσαι δὲ Ἄρεως πυγμῇ. τούτου δὲ εἵνεκα καὶ τὸ αὔλημα τὸ Πυθικόν φασι τῷ πηδήματι ἐπεισαχθῆναι[37] τῶν πεντάθλων, ὡς τὸ μὲν ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος τὸ αὔλημα ὄν, τὸν Ἀπόλλωνα δὲ ἀνῃρημένον Ὀλυμπικὰς νίκας.

sedonibus, ad quos se aliquando profectum carminibus prodidit. Auctor igitur istorum ludorum Hercules Idaeus celebratur, a quo sunt Olympia appellati; et ob eam rem quinquennales esse placuit, quod fratres quinque numero fuere. Sunt qui Iovem cum Saturno de imperio hoc ipso in loco colluctatum dicunt. Alii debellatis Titanibus ab eodem ludos institutos; quibus et alii vicisse narrantur, et Apollo Mercurium cursu secum certantem praevertisse, pugilatu Martem superasse: cuius rei causa traditum, ut Pythii tibiarum modi salientibus quinquertionibus praecinerentur, quod sacrum id carmen Apollini esset, et ipse *primus* Olympicas tulisset palmas.

33. *φασὶν* Va. Mox *τὸν τότε* SB PcLabMAg; *τόν τε* edd. rell. Vab; tum *δία θῆναι* Vb. *ὀλυμπία ὀνομάσθαι* (sic) La.

34. *αὐτὸς* Va; *αὐτὸν*, ς sup. *ν*, M. Tum *ἀριθμῶ* Vb; p. corr. *ὸν*.

35. *δὲ* VbAg, in quo primum fuit *μὲν*, quo expuncto *δέ*, quod voluit B. *δὴ* Edd. PcMVaLab.

36. *κατειργασμένοι* La. *ἀγων. Τιτᾶσί φασιν* Porsonus, unde Smai. inter *ἀγων.* et *φασιν* lacunae signum posuit. Mox *κρατῆσαι δὲ* Lab.

37. *ἐπεισαχθῆναι* om. Va. Post *πεντάθλων* La repetit *ὡς τὸ αὐλ. τὸ πυθικὸν φασι.* tum *Ὀλυμπιακὰς* SVa; *Ὀλυμπικὰς* Edd. rell. PcAg VbM(?)Lab. *νίκας* om. AgLa.

CAPUT VIII.

De variis regibus, qui post Herculem ludos Olympiacos celebrarunt — ludis Olympiacis post Oxylum usque ad Iphitum cessantibus — primo cursus certamine, reliquisque certaminis generibus institutis.

Τούτων δὲ ὕστερον Κλύμενον τὸν Κάρδυος,[1] *πεντηκοστῷ μάλιστα ἔτει μετὰ τὴν συμβᾶσαν ἐπὶ Δευκαλίωνος ἐν Ἕλλησιν ἐπομβρίαν ἐλθόντα ἐκ Κρήτης, γένος ἀπὸ Ἡρακλέους ὄντα τοῦ Ἰδαίου, τόν τε ἀγῶνα ἐν Ὀλυμπίᾳ θεῖναι καὶ Κούρησι*[2] *τοῖς τε ἄλλοις καὶ Ἡρακλεῖ τῷ προγόνῳ λέγουσιν ἱδρύσασθαι βωμὸν, Παραστάτην ἐπωνυμίαν τῷ Ἡρακλεῖ θέμενον.*[3] *Ἐνδυμίων δὲ ὁ Ἀεθλίου Κλύμενόν τε ἔπαυσε*[4] *τῆς ἀρχῆς, καὶ δρόμον τοῖς υἱοῖς ἆθλα ἐν Ὀλυμπίᾳ τὴν βασιλείαν ἔθηκε.* 393
Πέλοψ δὲ ὕστερον γενεᾷ μάλιστα μετὰ Ἐνδυμίωνα τὸν ἀγῶνα τῷ Ὀλυμπίῳ Διῒ ἐποίησεν ἀξιολογώτατα ἀνθρώπων τῶν πρὸ αὐτοῦ. Πέλοπος δὲ τῶν παίδων σκεδασθέντων ἐξ Ἤλιδος ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἄλλην Πελοπόννησον, Ἀμυθάων ὁ Κρηθέως Ἐνδυ- 2

Cap. VIII. Quinquaginta vero annis post Deucalionis diluvium Clymenum aiunt Cardyis filium, ab Idaeo Hercule oriundum, e Creta venientem ludos in Olympia fecisse, et tum aliis Curetibus, tum vero Herculi proavo suo aram dedicasse, et ipsum Herculem cognomento Adiutorem appellasse. Clymenum hunc Endymion Aëthlii filius regno exuit; ac suis deinde filiis in Olympia cursus certamen de regno proposuit. Dehinc una fere post Endymionem exacta aetate Pelops omnium, qui ante se fuissent, maxime memorabiles Olympio Iovi ludos fecit. Pelopis vero filiis ex Elide *eiectis et* per ceteram Peloponnesum totam dissipatis Amythaon Crethei filius, Endymionis

Cap. VIII. 1. *Κάρδυος* BMVaLab; *Κάρδιος* Edd. rell. VbPc, in quibus *υ* super *ι* Ag. deinceps *ἔτε* La; *ἔτη* Ag; mox *ἐμπομβρίαν*, *μ* expunct., M.

2. *κουρῆτες* MPcAgR, in quo *κούρησι* ad marg. *κούρητες* Lb; *κουρῆσι* La. *προτογόνῳ* Ag.

3. *θέμενοι* MPcAgVabLb (in Va *οι* ambig.; de M silent exc. nostra).

4. *ἔπαυσεν ἔθηκεν* Ag. mox *ἴλιδος* Vb.

μίωνι ἀνεψιὸς[5] πρὸς πατρὸς (εἶναι γάρ φασι καὶ Ἀέθλιον Αἰόλου, Διὸς δὲ ἐπίκλησιν) ἔθηκεν ὁ Ἀμυθάων τὰ Ὀλύμπια,
3 *μετὰ δὲ αὐτὸν Πελίας τε καὶ Νηλεὺς ἐν κοινῷ. ἔθηκε δὲ καὶ Αὐγέας καὶ Ἡρακλῆς ὁ Ἀμφιτρύωνος ἑλὼν Ἦλιν. ὁπόσους δὲ ἐστεφάνωσεν οὗτος νικῶντας, ἔστιν[6] Ἰόλαος ταῖς Ἡρακλέους δραμὼν ἵπποις. ἦν δὲ ἄρα ἐκ παλαιοῦ καθεστηκὸς ἀγωνίζεσθαι καὶ ἀλλοτρίαις ἵπποις· Ὅμηρος γοῦν ἐν ἄθλοις τεθεῖσιν ἐπὶ Πατρόκλῳ πεποίηκεν ὡς Μενέλαος Αἴθῃ τῇ Ἀγαμέμνονος, τῷ δὲ ἑτέρῳ χρήσαιτο τῶν ἵππων οἰκείῳ.*
4 *ἡνιόχει[7] δὲ καὶ ἄλλως Ἰόλαος Ἡρακλεῖ τὰς ἵππους. αὐτός τε οὖν ἅρματι καὶ Ἰάσιος ἀνὴρ Ἀρκὰς κέλητος ἐνίκησεν ἵππου δρόμῳ, Τυνδάρεω δὲ οἱ παῖδες ὁ μὲν δρόμῳ Πολυδεύκης δὲ πυκτεύων. λέγεται δὲ καὶ ἐς αὐτὸν Ἡρακλέα ὡς πάλης τε ἀνέλοιτο καὶ παγκρατίου*
5 *νίκας.* (2) *Μετὰ δὲ Ὄξυλον (διέθηκε γὰρ τὸν ἀγῶνα καὶ Ὄξυλος[8]) μετὰ τοῦτον βασιλεύσαντα ἐξέλιπεν ἄχρι Ἰφίτου τὰ Ὀλύμπια. Ἰφίτου δὲ τὸν ἀγῶνα ἀνανεωσαμένου κατὰ[9]*

patruelis, (fuisse enim Aëthlium quoque Aeoli, cui Iovi cognomen, filium dicunt) Olympia instauravit. Post hunc *eosdem ludos novarunt* Pelias et Neleus communi consilio. Augeas praeterea et Hercules Amphitryonis filius Elide capta. Coronam is quidem Iolao primum detulit, qui equas ab Hercule mutuatus in cursu ceteros anteierat. Et sane antiquitus traditum fuit alienas equas ad certamen mutuari: siquidem Homerus in funebribus Patrocli ludis Menelaum facit Agamemnonis Aetha usum, altero vero suo ipsius. Herculis certe auriga fuit Iolaus; atque hic quidem curru, Iasius vero Arcas desultorio equo vicit. Ex Tyndarei filiis cursu alter, Pollux caestibus. Ipsum etiam Herculem fama vulgatum est de lucta et pancratio coronatum. (2) Post Oxylum (nam et hic ludos fecit) Olympia intermissa sunt usque ad Iphitum. Illa vero instaurante Iphito prorsus

5. *ἀνεψιλὸς* A. *φησι* Vb.

6. *γρ. εἴσιν* Palmer. MS. *δραμὼν* SBPcAgMVaLab; *διαδραμὼν* AXKFCVb. Tum *ἦν δὲ ἄρα — ἵπποις* om. Va. *ὡς μενέλαον* La.

7. *ἡνιόχει* CSmai. B e coni. Corayi, AgLa; *ἡνιοχεῖ* AXKFCSmin. LbPcMVab; mox *ὁ Ἰόλ.* AXKLab; *ὁ* om. FCSBPcAgVabM. *τοὺς ἵππ.* Lb. *αὐτός τε* CSmai. BPcdAg; *αὐτόν τε* La. *τε* om. edd. rell. MVabLab; *αὐτοὺς* ap. F est vitium typothetae. tum *κέλητος* SBVbPcAgRLab, *κέλητι* AXKFC, marg. RVa; *κέλητα* M (falsa refert S). Mox *δὲ οἱ* om. Va; *οἱ* addit sup. vers.

8. *ὄξυλον* La. tum *βασιλεύοντα — ἄχρι τοῦ ἰφ.* Va. *ἄχρις* Lb.

9. *καὶ τὰ* Va.

τὰ ἤδη μοι λελεγμένα τοῖς ἀνθρώποις ἔτι ὑπῆρχε τῶν ἀρχαίων[10] λήθη καὶ κατ᾽ ὀλίγον ἐς ὑπόμνησιν ἤρχοντο αὐτῶν, καὶ ὁπότε τι ἀναμνησθεῖεν, ἐποιοῦντο τῷ ἀγῶνι 394
προσθήκην. (3) Δῆλον δέ· ἐξ οὗ γὰρ τὸ συνεχὲς ταῖς 6
μνήμαις ἐπὶ ταῖς Ὀλυμπιάσιν[11] ἐστὶ, δρόμου μὲν ἆθλα ἐτέθη πρῶτον, καὶ Ἠλεῖος Κόροιβος[12] ἐνίκα. εἰκὼν μὲν δὴ οὐκ ἔστιν ἐν Ὀλυμπίᾳ τοῦ Κοροίβου, τάφος δὲ[13] ἐπὶ τοῖς πέρασι τῆς Ἠλείας. Ὀλυμπιάδι δὲ ὕστερον τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ προσετέθη σφίσι[14] δίαυλος· Ὕπηνος δὲ ἀνὴρ Πισαῖος ἀνείλετο ἐπὶ τῷ διαύλῳ τὸν κότινον, τῇ δὲ ἑξῆς Ἄκανθος. ἐπὶ δὲ τῆς ὀγδόης καὶ δεκάτης Ὀλυμπιάδος 7
πεντάθλου καὶ πάλης ἀφίκοντο ἐς μνήμην· καὶ τοῦ μὲν Λάμπιδι ὑπῆρξεν, Εὐρυβάτῳ δὲ ἡ νίκη τῆς πάλης, Λακεδαιμονίοις καὶ τούτοις. τρίτῃ δὲ Ὀλυμπιάδι καὶ εἰκοστῇ πυγμῆς ἆθλα ἀπέδοσαν· Ὀνομαστὸς[15] δὲ ἐνίκησεν ἐκ

iam veterum ludorum obsoleverat memoria. Sed paulatim in eorum memoriam redierunt: ac si quid reminiscerentur, id renovatis ludis adiecerunt additamentum. (3) Id ex eo maxime perspicuum est: ex eo enim tempore, quo continuata est Oympiadum memoria (seu quo continua serie Olympiades memorari coeptae sunt), cursus primum proposita sunt praemia, quae Coroebus Eleus obtinuit. Neque tamen ulla Coroebi in Olympia statua extat: sed *permanet* eius sepulcrum in Eleorum finibus. Olympiade vero quartadecima additus est duplicati stadii cursus, e quo accepta ex oleastro corona victor discessit Hypenus Pisaeus: Acanthus ea, quae consecuta est, Olympiade. At decima octava quinquertii et luctae certamen eis in mentem venit: quinquertii Lampidi, luctae praemium Eurybato (utrique Lacedaemonio) obtigit. Tertia dehinc et vicesima Olympiade caestuum ludicrum institutum: victor extitit

10. ἀνθρώπων, ad marg. γρ. ἀρχαίων R. — Sq. καὶ om. MVa. mox ἀναμνησθεῖναι, ναι exp. et ἐν superscr. La.

11. Ὀλυμπιᾶσιν S.

12. κόροικος et κοροίκου Pc. κορύβου, οι sup. vers. Vb. Ὀλυμπίᾳ — Ἠλείας om. M.

13. δ᾽ ἐπὶ Va. πέρασιν Ag. tum ὀλυμπία, p. corr. ὀλυμπιά M; ἐν ὀλυμπιάδι Vb.

14. σφίσιν — ὕπονος Ag. ὑπῆνος La. mox κόντινον Va. tum Ἄκανθος [ὁ Λακεδαιμόνιος] C. e coni. Meursii Misc. Lacon. IV. 18. — Mox λαμπίδι VbLab; εὐρυτάτω Vb. Mox πυγμὴ Lb; ἀπέδωσαν — ἐςκμύρνης, ἐκσ sup. vers., Vb.

15. Ὀνομάστος SLa. mox πέμπτον δὲ ε. τ. εἴκοσιν κατελέξαντο Ag. κατεδέξαντο CSBPcAgLa; κατεδέξατο AXKFMVabLb. correxit Sylb. Tum παγόνδας Vb.

Σμύρνης συντελούσης ἤδη τηνικαῦτα ἐς Ἴωνας. πέμπτῃ
δὲ ἐπὶ ταῖς εἴκοσι κατεδέξαντο ἵππων τελείων δρόμον, καὶ
8 ἀνηγορεύθη Θηβαῖος Παγώνδας κρατῶν ἅρματι. ὀγδόῃ
δὲ ἀπὸ ταύτης Ὀλυμπιάδι ἐδέξαντο[16] παγκρατιαστήν τε
ἄνδρα καὶ ἵππον κέλητα· ἵππος μὲν δὴ Κρανωνίου[17]
Κραυξίδα παρέφθη, τοὺς δὲ ἐσελθόντας ἐπὶ τὸ παγκρά-
τιον [ὁ][18] Λύγδαμις κατειργάσατο Συρακούσιος. τούτῳ
πρὸς ταῖς λιθοτομίαις ἐστὶν ἐν Συρακούσαις μνῆμα. εἰ δὲ
καὶ Ἡρακλεῖ τῷ Θηβαίῳ μέγεθος παρισοῦτο[19] ὁ Λύγδα-
μις, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα, λεγόμενον δὲ ὑπὸ Συρακουσίων
9 ἐστί. τὰ δὲ ἐπὶ τοῖς παισὶν ἐς μὲν τῶν παλαιοτέρων οὐδε-
μίαν ἥκει μνήμην, αὐτοὶ δὲ ἀρέσαν σφίσι κατεστήσαντο
Ἠλεῖοι. δρόμου μὲν δὴ καὶ πάλης ἐτέθη παισὶν ἆθλα ἐπὶ
τῆς ἑβδόμης καὶ τριακοστῆς Ὀλυμπιάδος, καὶ Ἱπποσθέ-
395 νης Λακεδαιμονίοις πάλην, Πολυνείκης[20] δὲ τὸν δρόμον
ἐνίκησεν Ἠλεῖος. πρώτῃ δὲ ἐπὶ ταῖς τεσσαράκοντα Ὀλυμ-

Onomastus Smyrnaeus, quum iam tum ad Ionum concilium Smyrna accessisset. Quinta supra vicesimam iustae aetatis equorum cursus introductus: curru vicit Thebanus Pagondas. Octava secundum hanc Olympiade pancratiastes et desultorius equus in curriculum rediere. Antevertit omnes equa Crauxidae Cranonii. Evertit in pancratio adversarios Lygdamis Syracusanus. Huius Syracusis prope Latomias monumentum extat. Numquid is corporis magnitudine par fuerit Herculi Thebano, compertum omnino non habeo: a Syracusanis certe ipsis ita traditum est. Puerorum vero certamina nullo veteris memoriae exemplo arbitratu suo instituerunt Elei. Ac primum quidem de cursu et lucta septima et tricesima Olympiade pueris proposita praemia. Luctae Hippostlienes Lacedaemonius, cursus palmam accepit Polynices Eleus. At prima et quadragesima Olympiade pueros

16. ἐδέξαντο CSB ex em. Sylb. ἐδέξατο AXKFCodd.; in Va ἐδέξαντο a pr. man.; a manu corrig. mutatum est in ἐδέξατο. Sqq. ἵππος μὲν — ἐσελθόντας bis habet La.

17. Κρανωνίου SB, ut Sylb. voluit. Κραννωνίου AXKFCAgVab Lab; κραυνωνίου Pc; κραννωνίδου M; at corr. in ίου(?)

18. ὁ uncis inclusit S, aut Λύγδ. κατειργάσατο ὁ Συρακ. legi vult. ὀλύγδαμις Lb; ὀλυγδᾶμις La; κατειργ. CSBPcdAgVaMLab; συγκατειργ. AXKFVb. „Omnes simul confecit et uno sudore vicit. Ita Salmas. ad Solin. p. 26.“ *Hemsterhus. MS.*

19. παρισσοῦτο Vb; ὁ λυγδᾶμις La. mox ἐστὶν MAg. tum παλαιωτέρων AgVb, in quo o sup. ω; σφίσιν Ag.

20. πολυνίκης Vb. Mox πρῶτοι id. tum ὀλυμπιάσιν π. ἐσικέλευσαν Ag; ὀλυμπιᾶσι SM. mox σιβαρίτης VabLb. φιλύτας VabLab.

πιάσι πύκτας ἐσεκάλεσαν παῖδας, καὶ περιῆν τῶν ἐσελθόν-
των Συβαρίτης Φιλήτας. τῶν δὲ ὁπλιτῶν ὁ δρόμος ἐδοκι- 10
μάσθη μὲν ἐπὶ τῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος καὶ ἑξηκοστῆς,
μελέτης ἐμοὶ δοκεῖν ἕνεκα[21] τῆς ἐς τὰ πολεμικά· τοὺς δὲ
δραμόντας ἀσπίσιν ὁμοῦ πρῶτος Δαμάρετος ἐκράτησεν
Ἡραιεύς. δρόμος δὲ δύο ἵππων τελείων συνωρὶς κληθεῖσα
τρίτῃ μὲν Ὀλυμπιάδι ἐτέθη πρὸς ταῖς ἐνενήκοντα, Εὐα-
γόρας δὲ ἐνίκησεν Ἠλεῖος. ἐνάτῃ[22] δὲ ἤρεσεν Ὀλυμπιάδι
καὶ ἐνενηκοστῇ καὶ πώλων ἅρμασιν ἀγωνίζεσθαι· Λακε-
δαιμόνιος δὲ Συβαριάδης[23] τὸν στέφανον τῶν πώλων ἔσχε
τοῦ ἅρματος. συνέθεσαν δὲ ὕστερον καὶ συνωρίδα πώλων 11
καὶ πῶλον κέλητα· ἐπὶ μὲν δὴ τῇ συνωρίδι Βελιστίχην[24]
ἐκ Μακεδονίας τῆς ἐπὶ θαλάσσῃ γυναῖκα, Τληπόλεμον δὲ
Λύκιον ἀναγορευθῆναι λέγουσιν ἐπὶ τῷ κέλητι· τοῦτον[25]
μὲν ἐπὶ τῆς πρώτης καὶ τριακοστῆς τε καὶ ἑκατοστῆς
Ὀλυμπιάδος, τῆς δὲ[26] Βελιστίχης τὴν συνωρίδα Ὀλυμ-

in caestuum pugna commiserunt. Competitores superavit Sybaritanus Philetas. Iam vero gravioris armaturae peditum cursus in stadium cum plausu receptus est quinta et sexagesima Olympiade: idonea visa est ad res bellicas exercitatio. Qui cum scutis decurrerunt, eos primus vicit Damaretus Heraeensis. Biiugorum integra aetate equorum (*συνωρίδα vocant*), cursus *in curriculum* receptus Olympiade tertia et nonagesima: vicit Euagoras Eleus. Undecentesima vero Olympiade iunctis ad currum pullis certatum est: coronam cepit Sybariades Lacedaemonius. Receptae deinde pullorum bigae et pullus item desultorius. Bigarum palmam Belistiche, foemina e maritima Macedoniae ora; desultorii Tlepolemus Lycius abstulit: hic tricesima prima supra centesimam Olympiade; illa Olympiade ante hanc

21. *εἴνεκα* BPcVaLaAg; *ἕνεκα* edd. rell. MVbLb; mox *πρῶτοις*, *ι* expunct. Vb. Deinde *Δημάρετος* BPcVab(?)AgLab; *Δημάρατος* edd. rell. M. Scripsimus *Δαμάρετος* ut VI, 10, 4. VIII, 26, 2. Tum *δρόμον — τελίων* Va; sq. *μὲν* om. Vb.

22. *ἐννάτῃ* SMVab; *ἤρασεν* La. *πόλων* AgVbLa; hic etiam paullo post.

23. *συβαρίδης* Ag. *σιβαριάδης* Va; tum *ἔσχεν* M. Deinde *ἔθεσαν* malit B. mox *καὶ συνωθίδα συνοριδι*, *ω* sup. *ο*, Va.

24. *βελιστιχίδην* Va. *βελιστίχην τῆς* (sup. vers. *ἐκμ*) *ἐπι* (supra *κμ*, id vero expunct.) *θαλάσση* Vb; *ἐκ λακεδαιμονίας* MLb.

25. *τοῦτο μὲν* M. (*τοιοῦτο μὲν* sec. exc. nostra).

26. *τῆς δὲ* CBPcdAgLab, ut iam voluerat F. *δὲ* om. AXKFSMVab. tum *ἐπελιστίχης* Pc. *ὀλυμπιάσι* Lb. Mox *πρὸς ταύτ.* Va; tum *ἐπὶ τὰς* idem. *καὶ ἑκαστὸν* Lb.

πιάδι πρὸ ταύτης τρίτῃ. πέμπτῃ δὲ ἐπὶ ταῖς τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν ἆθλα ἐτέθη παγκρατίου παισὶ, καὶ ἐνίκα Φαίδιμος Αἰολεὺς ἐκ πόλεως Τρῳάδος.

CAPUT IX.

Nonnulla Olympica certamina ab Eleis abolentur — de Calpes et Anabatarum cursu — Olympicorum ludorum ordine — ludorum praefectis (Agonothetis) — Hellanodicis.

Κατελύθη δὲ ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἀγωνίσματα, μεταδόξαν[1]
μηκέτι ἄγειν αὐτὰ Ἠλείοις. πένταθλόν[2] τε γὰρ παίδων ἐπὶ
τῆς ὀγδόης Ὀλυμπιάδος καὶ τριακοστῆς ἐτέθη, καὶ ἐπ'
αὐτῷ τὸν κότινον Εὐτελίδα Λακεδαιμονίου λαβόντος οὐκ-
έτι ἀρεστὰ Ἠλείοις ἦν πεντάθλους ἐσέρχεσθαι[3] παῖδας.
τῆς δὲ ἀπήνης καὶ κάλπης τὸν δρόμον, τὸν μὲν Ὀλυμπιάδι
396 νομισθέντα ἑβδομηκοστῇ,[4] τὸν δὲ τῆς κάλπης τῇ ἐφεξῆς
ταύτης, κήρυγμα ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἐποιήσαντο ἐπὶ τῆς τε-
τάρτης Ὀλυμπιάδος καὶ ὀγδοηκοστῆς, μήτε κάλπης τοῦ
λοιποῦ μήτε ἀπήνης ἔσεσθαι δρόμον. ὅτε δὲ ἐτέθη πρῶ-

tertia. Post haec Olympiade centesima et quadragesima quinta puerile institutum pancratium: in quo vicit Phaedimus Aeolensis ex urbe Troade.

Cap. IX. Sunt etiam antiquata nonnulla Olympiae certamina, Eleisque mutata sententia visum non amplius ea agitari. Puerorum enim quinquertium XXXVIII Olympiade institutum quidem fuit: et Lacedaemonius Eutelidas eo victor oleastri coronam accepit; postea tamen non amplius Eleis placuit, ut in quinquertii certamen descenderent pueri. Quumque apenen septuagesima Olympiade solenniter instituissent, et calpen Olympiade post eam proxima, decreto facto octogesima quarta Olympiade utrumque abrogarunt certamen ac vetuerunt, ne in posterum vel calpes vel apenes cursu contenderetur. Quum vero

Cap. IX. 1. μετὰ δόξαν voluit Faber Agon. III, 19. sic habet Va. μετὰ δόξης M.

2. πένταθλος Ag. tum γάρ τε M. πένταθλόν γὰρ, τε supra vers. Va. mox ὀδόης Vb.

3. εἰςέρχεσθαι edd. codd.; tum ἀπίνης, η sup. ι, M; κάρπης Vb. Tum „τὸν δρόμον, fuerat τῆς ἐφεξῆς“ Exc. nostra M.

4. εὐδομηκοσθῇ Ag. ἑβοδομηκοστῇ, expuncto ο priori, Vb. tum τὸν ἐφεξ. Va; τῆς ἐφεξ. VbLab. ταύτῃ VabLab. ἐποιήσατο Va. μήτε ἀπόνης La.

τον, Θερσίου μὲν ἀπήνη Θεσσαλοῦ, Παταίκου δὲ Ἀχαιοῦ τῶν ἐκ Δύμης[5] ἐνίκησεν ἡ κάλπη. (2) Ἦν δὲ ἡ μὲν θήλεια ἵππος, καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν ἀποπηδῶντες ἐπὶ τῷ ἐσχάτῳ δρόμῳ συνέθεον οἱ ἀναβάται ταῖς ἵπποις εἰλημμένοι τῶν χαλινῶν, καθὰ καὶ ἐς ἐμὲ ἔτι οἱ ἀναβάται[6] καλούμενοι· διάφορα δὲ τοῖς ἀναβάταις ἐς[7] τῆς κάλπης τὸν δρόμον τά τε σημεῖά ἐστι, καὶ ἄρσενες σφίσιν ὄντες οἱ ἵπποι. ἀπήνη δὲ οὔτε τῷ ἀνευρήματι οὐδὲν ἀρχαῖον οὔτε εὐπρέπεια αὐτῇ[8] προσῆν, ἐπάρατόν τε Ἠλείοις ἐκ παλαιοῦ καὶ[9] ἀρχὴν γενέσθαι σφίσιν ἐν τῇ χώρᾳ τὸ ζῶον· ἦν γὰρ δὴ ἀπήνη κατὰ τὴν συνωρίδα ἡμιόνους ἀντὶ ἵππων ἔχουσα. (3) Ὁ δὲ κόσμος ὁ περὶ τὸν ἀγῶνα ἐφ᾽ ἡμῶν, ὡς θύεσθαι τῷ θεῷ τὰ ἱερεῖα πεντάθλου μὲν καὶ δρόμου τῶν ἵππων ὕστερα[10] ἀγωνισμάτων, οὗτος κατέστη σφίσιν ὁ κόσμος Ὀλυμπιάδι ἑβδόμῃ πρὸς ταῖς ἑβδομήκοντα· τὰ πρὸ

2 (right margin, beside "Ἦν δὲ ἡ μὲν θή-"); 3 (right margin, beside "Ὁ δὲ κόσμος")

primum ea certamina essent instituta, Thersius Thessalus apene, calpe autem vicit Pataecus Achaeus ex urbe Dyma. (2) Utebantur vero in calpes certamine equabus: e quibus sub extremam cursus metam desilientes sessores, prehenso suae quilibet equae freno, cum equabus decurrebant: quod ad meum usque seculum faciunt ii, qui dicuntur anabatae. Sed inter calpes cursum et anabatas hoc est discriminis, quod peculiaribus anabatae insignibus et masculis utuntur equis. Porro apene neque inventum est antiquum, neque decoris habet quicquam: et alioqui antiquitus inter portenta Eleis muli fuerunt usque adeo, ut animal id intra fines ali religio esset: mulas enim pro equis apene bigarum in morem habebat. (3) Ludorum aetate mea hic propemodum ordo est. Mactatis deo victimis quinquertii primum et cursus, deinde equorum certamina committuntur: atque ita est septima et septuagesima Olympiade institutum. Nam ante eadem die

5. δύμην M. mox θήλει id. θέλεια La.

6. „an ἀποβάται et ἀποβάταις?" B. Schneidero iam s. v. ἀναβάτης lectio dubia visa est. Tum εἰλημμέναι, οι sup. vers. Va; εἰλημένοι Vb.

7. ἐκ τῆς MLb. mox ἐστιν Ag. deinde ἄρενες Vb; ὄντε La. ἀπήνη F; mox οὐδὲ K. vitio typoth.

8. αὕτη AgLab; αὐτη M; tum ἐπέρατον Vb.

9. μὴ ἀρχὴν vel καὶ ἀρχὴν μὴ vult K. καὶ μηδ᾽ ἀρχὴν C. ἐκ παλαιοῦ ἦν ἀρχὴν μὴ Schneider. — Sqq. ἔχουσα ὁ δὲ — τῶν ἵππων om. La.

10. ὕστερα, τῶν δὲ λοιπῶν πρότερα ἀγων. supplere vult B. ὑστέρᾳ vel ὑστεραίᾳ δ᾽ ἀγων. coni. F. mox οὗτος κατέστι M. καὶ ἵππων om. La. tum ἅτε οὐ κατ ἄθλων ἅμιλλα, omissis interiectis, id.

τούτων δὲ ἐπὶ ἡμέρας ἦγον τῆς αὐτῆς ὁμοίως καὶ ἀνθρώ-
πων καὶ ἵππων ἀγῶνα. τότε δὲ προήχθησαν ἐς νύκτα οἱ
παγκρατιάζοντες, ἅτε οὐ κατὰ καιρὸν ἐσκληθέντες, αἴτιοι
δὲ ἐγένοντο οἵ τε ἵπποι καὶ ἐς πλέον ἔτι ἡ τῶν πεντάθλων
ἅμιλλα· καὶ ἐκράτει[11] μὲν Ἀθηναῖος Καλλίας τοὺς παγκρα-
τιάσαντας. ἐμπόδιον δὲ οὐκ ἔμελλε[12] παγκρατίῳ τοῦ λοι-
4 ποῦ τὸ πένταθλον οὐδὲ οἱ ἵπποι γενήσεσθαι. (4) Τὰ δὲ
ἐπὶ τοῖς ἀγωνοθετοῦσιν οὐ κατὰ τὰ αὐτὰ ἃ καθεστηκότα
397 ἦν ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἐφ᾽ ἡμῶν ἐς αὐτοὺς νομίζουσιν, ἀλλὰ
Ἴφιτος μὲν τὸν ἀγῶνα ἔθηκεν αὐτὸς μόνος· καὶ μετὰ Ἴφι-
τον ἐτίθεσαν ὡσαύτως οἱ ἀπὸ Ὀξύλου· πεντηκοστῇ δὲ
Ὀλυμπιάδι ἀνδράσι δύο[13] ἐξ ἁπάντων λαχοῦσιν Ἠλείων
ἐπετράπη ποιῆσαι τὰ Ὀλύμπια, καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀπὸ
ἐκείνου διέμεινε τῶν ἀγωνοθετῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν δύο.[14]
5 (5) Πέμπτῃ δὲ Ὀλυμπιάδι καὶ εἰκοστῇ ἐννέα Ἑλλανοδίκας
κατέστησαν· τρισὶ μὲν δὴ ἐπετέτραπτο[15] ἐξ αὐτῶν ὁ δρό-

et equi et homines inducebantur. Pancratiastae tunc sub noctem prodibant. Neque enim satis mature poterant accersiri, quum dies equiriis et potissimum quinquertio consumeretur. De pancratiastis illa Olympiade palmam tulit Atheniensis Callias. Sed in posterum cautum est, ne aut quinquertium aut equiria pancratio impedimento essent. (4) In ludorum praefectis a maiorum more aetatis nostrae institutum variavit. Iphitus enim solus a se editis ludis praefuit. Idemque post Iphitum ab *omnibus* Oxyli posteris est observatum. Quinquagesima Olympiade Duumviris ex ipsa Eleorum civitate sorte ductis Olympiorum cura mandata est: atque ille quidem binorum designatorum numerus ad multos post annos servatus est. (5) Quinta post et vicesima Olympiade *iudices* novem (Hellanodicas *vocabant*) creati. Eorum tres de equorum cursu, totidem de quinquertio,

11. ἐκράτη MVa, in quo ι sup. α. tum ἀθηναῖοι La.

12. ἔμελλεν Vb. παγκρατίῳ CSBMPcdAgVaLab; παγκρατίου AXKF Vb.

13. δύο bis, Va.

14. τῶν δύο Lab. τῶν δύ (sic) Vb. τῶν β′ rell. tum οἱ δὲ ἵπποι Va. Sqq. οὐ κατὰ τὰ αὐτὰ — νομίζουσιν om. La. ἐτέθεσαν, ι sup. ε, id. Tum πέμπῃ La. πέμπτῃ καὶ ἑκατοστῇ Meurs. Att. Lect. IV, 29. πρώτῃ — καὶ ἑκατοστῇ voluit F, quod probat C. πέμπτῃ — καὶ ἐξηκοστῇ aut ἐνενηκοστῇ vult B, praeeunte Boeckhio ad Schol. Pind. Ol. III, 22. ὀγδόῃ καὶ ἑβδομηκοστῇ corrigit Meier in Encyclopaed. Halensi s. v. Olymp. Spiele p. 310. πέμπτῃ καὶ ἑβδομηκοστῇ O. Mueller in Mus. Rhenano 1834. p. 168. εἰκοστῇ ἐνάτῃ Va; per signum numerale ϑ̄ ἑλλαν. Vb; κατέστησε Va. κατέστησεν [εν ambig. in La] Lab.

15. ἐπιτέτραπτο MVab. mox ὑπολειπομένοις SBPcAgMVaRLab;

μος τῶν ἵππων, τοσούτοις δὲ ἑτέροις ἐπόπταις εἶναι τοῦ πεντάθλου, τοῖς δὲ ὑπολειπομένοις τὰ λοιπὰ ἔμελε τῶν ἀγωνισμάτων. δευτέρᾳ δὲ ἀπὸ ταύτης Ὀλυμπιάδι προσετέθη καὶ ὁ δέκατος ἀθλοθέτης. ἐπὶ δὲ τῆς τρίτης καὶ ἑκατοστῆς φυλαί τε Ἠλείοις δώδεκα καὶ εἷς ἀπὸ φυλῆς ἑκάστης ἐγένετο Ἑλλανοδίκης.[16] πιεσθέντες δὲ ὑπὸ Ἀρκάδων πολέμῳ μοῖράν τε ἀπέβαλον τῆς γῆς καὶ ὅσοι τῶν δήμων ἦσαν ἐν τῇ ἀποτμηθείσῃ χώρᾳ, καὶ οὕτως[17] ἐς ὀκτώ τε ἀριθμὸν φυλῶν ἐπὶ τῆς τετάρτης συνεστάλησαν Ὀλυμπιάδος καὶ ἑκατοστῆς, καὶ Ἑλλανοδίκαι σφίσιν ἴσοι ταῖς φυλαῖς ἡρέθησαν.[18] ὀγδόῃ δὲ ἐπὶ ταῖς ἑκατὸν Ὀλυμπιάδι ἐπανῆλθον αὖθις ἐς ἀνδρῶν δέκα ἀριθμόν, καὶ ἤδη τὸ ἀπὸ τούτου διαμεμένηκεν ἐς ἡμᾶς. 6

CAPUT X.

De Iovis luco, Alti dicto — templi Iovis Olympici descriptio.

Πολλὰ μὲν δὴ[1] καὶ ἄλλα ἴδοι τὶς ἂν ἐν Ἕλλησι, τὰ δὲ καὶ ἀκοῦσαι θαύματος ἄξια· μάλιστα δὲ τοῖς Ἐλευσῖνι

de ceteris reliqui certaminibus cognoscebant. Secunda deinceps Olympiade designator decimus additus. At tertia supra centesimam in tribus duodecim Elei descripti sunt; ac *deinde* tribus singulae suum dedere ludorum cognitorem. Afflicti post haec Arcadum bello et agri parte mulctati, amissis insuper omnibus pagis, qui adempta agri parte continebantur, in tribus octo contracti sunt, quarta et centesima Olympiade. Eo factum, ut Hellanodicae totidem legerentur. Octava postremo, quae supra centesimam fuit, pristinus est *aedilium* decem numerus usurpatus, idemque ad nostram aetatem permansit.

Cap. X. Multa sane habet Graecia, quae vel spectentur vel audiantur cum admiratione: sed omnium accuratissime, divini-

ὑπολοίποις AXKFC, marg. R, Vb. Deinde ἔμελλε Vb et ut videtur Lb. δευτέρῳ δὲ — προσετέθει (η super ει) — καὶ ἑκατοστοῖς, ἧς super οἷς, La.

16. ἑλλαδίκης M. Tum πισθέντες, ει sup. ι, M; πεισθέντες Va; πιεσθέντος Vb. mox ἐπέβαλον M.

17. οὕτω ἐς AXKVb; οὕτως ἐκ ὀκτώ M; καὶ οὕτω τε τὸν ἀριθμὸν Va.

18. ἠρήθησαν MVb; ἠρήθησαν Lab. Mox ἐπ' ἀνδρ. Pc.

Cap. X. 1. δὴ om. Va. Sq. καὶ om. SM. mox ἂν ἐν CSAg*Pcd Lb, quod e coni. iam reposuerant S.

δρωμένοις καὶ ἀγῶνι τῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ μέτεστιν ἐκ θεοῦ
φροντίδος. τὸ δὲ ἄλσος τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς παραποιήσαν-
τες τὸ ὄνομα Ἄλτιν ἐκ παλαιοῦ καλοῦσι· καὶ δὴ καὶ Πιν-
δάρῳ ποιήσαντι ἐς ἄνδρα Ὀλυμπιονίκην ᾆσμα Ἄλτις ἐπω-
2 νόμασται τὸ χωρίον. (2) Ἐποιήθη δὲ ὁ ναὸς καὶ τὸ ἄγαλ-
μα τῷ Διῒ ἀπὸ λαφύρων, ἡνίκα Πίσαν[2] οἱ Ἠλεῖοι καὶ ὅσον
τῶν περιοίκων ἄλλο[3] συναπέστη Πισαίοις πολέμῳ καθεῖ-
λον. Φειδίαν δὲ τὸν ἐργασάμενον τὸ ἄγαλμα εἶναι καὶ
ἐπίγραμμά ἐστιν ἐς μαρτυρίαν ὑπὸ τοῦ Διὸς γεγραμμένον
τοῖς ποσί·

Φειδίας Χαρμίδου[4] υἱὸς Ἀθηναῖός μ' ἐποίησε.

Τοῦ ναοῦ δὲ Δώριος μέν ἐστιν ἡ ἐργασία, τὰ δὲ ἐκτὸς πε-
3
398 ρίστυλός[5] ἐστι. πεποίηται δὲ ἐπιχωρίου πώρου. ὕψος[6]
μὲν δὴ αὐτοῦ τὸ ἐς τὸν ἀετὸν ἀνῆκον, εἰσίν οἱ ὀκτὼ πό-
δες καὶ ἑξήκοντα, εὖρος δὲ πέντε καὶ ἐνενήκοντα, τὰ δὲ ἐς

tus religione imbutis animis, Eleusinia initia et Olympici ludi celebrantur. Iovis ἄλσος mutato nomine Altin antiquitus vocitant. Et sane Pindarus in iis versibus, quos in quendam fecit Olympiorum victorem, Altin appellavit. (2) Templum et signum Iovi de manubiis Elei dicarunt, Pisaeis aliisque finitimis populis, qui cum illis defecerant, bello superatis, ac Pisa ipsa direpta. Simulacrum a Phidia factum, inscriptio ad Iovis pedes posita testatur: PHIDIAS CHARMIDAE FILIUS ATHENIENSIS ME FECIT. Templi ipsius Dorica exaedificatio est. Ambitus exterior dispositas in orbem columnas ostentat. *Parietes* e vernaculo lapide structi sunt. Surgit in altitudinem ab ima area ad aquilas, *quae tecti fastigium sustinent*, pedes octo et sexaginta; patet in latitudinem nonaginta quinque; excurrit lon-

et Goeller Act. Phil. Monac. II, III, p. 337. ἐν om. AXKFBMVab. ἐν omisso ἂν La. deinde ἀκοῦσαι Vb. Mox ἄντιν καλοῦσιν M. Conf. Pind. Olymp. X, 55.

2. ἐπίσαν Ag. πίσσαν Vb; Πίσαν οἱ om. Va. Πίσαν om. Lb.

3. ἄλλω Ag. συνηπέστη, α super η, La. πεισαίοις Lb. Mox ἐργασμένον Va; porro ποσὶν MLa.

4. χαλμίδου Vab. Versu seq. ἡ om. Va, sup. vers. habet Lb.

5. περίστολος LbMVa. tum ἔστιν Ag.

6. ὑψηλὸς PcAgLb. mox αὐτὸ τοῦτο ἐς Edd. PcAgVabLbM; αὐτοῦ τοῦτο La; pro τοῦτο B. malit τό. K coni. αὐτῷ τοῦτο, sed dativum habes in εἰσίν οἱ, ut CSB scribunt: εἰσὶν οἱ AXKF. αὐτὸ — ἀνῆκον uncis includi vult *Voelkel de templo et statua Iovis Olympii* p. 24; οἱ eiiciendum opinatus est F. Nobis scribendum videtur αὐτοῦ τὸ ἐς, nam si scriba αὐτὸ pro αὐτοῦ scripsit, et manus correctoris τοῦ supra lin. posuit, a tertio quodam αὐτὸ τοῦτο in textum illatum est. ὕψος est nominat. absolutus. ἀνήκων M VabLb.

μῆκος, τριάκοντά τε καὶ διακόσιοι.[7] τέκτων δὲ ἐγένετο αὐτοῦ Λίβων ἐπιχώριος. κέραμος δὲ οὐ γῆς ὀπτῆς ἐστιν, ἀλλὰ κεράμου τρόπον λίθος ὁ Πεντέλησιν εἰργασμένος. τὸ δὲ εὕρημα ἀνδρὸς Ναξίου λέγουσιν εἶναι Βύζου, οὗ φασὶν ἐν Νάξῳ τὰ ἀγάλματα ἐφ᾽[8] ὧν ἐπίγραμμα εἶναι·

Νάξιος Εὔεργός με γένει Λητοῦς πόρε, Βύζεω
Παῖς, ὃς πρώτιστος τεῦξε λίθου κέραμον.

ἡλικίαν[9] δὲ ὁ Βύζης οὗτος κατὰ Ἀλυάττην τὸν Λυδὸν καὶ Ἀστυάγην τὸν Κυαξάρου, βασιλεύοντα ἐν Μήδοις. ἐν δὲ Ὀλυμπίᾳ λέβης ἐπίχρυσος ἐπὶ ἑκάστῳ τοῦ ὀρόφου 4
τῷ πέρατι ἐπίκειται, καὶ Νίκη κατὰ μέσον μάλιστα ἕστηκε τὸν ἀετὸν, ἐπίχρυσος καὶ αὕτη·[10] ὑπὸ δὲ τῆς Νίκης τὸ αγαλμα ἀσπὶς ἀνάκειται χρυσῆ, Μέδουσαν τὴν Γοργόνα[11] ἔχουσα ἐπειργασμένην. τὸ ἐπίγραμμα δὲ τὸ ἐπὶ τῇ ἀσπίδι τούς τε ἀναθέντας δηλοῖ καὶ καθ᾽ ἥντινα αἰτίαν ἀνέθεσαν· λέγει γὰρ δὴ οὕτω·

gitudo ad ducentesimum ac trigesimum. Architectus operi praefuit Libon, homo indigena. Tectum est non coctili tegula, sed caeso ad tegulae formam e lapicidinis Pentelicis marmore. Inventum hoc Byzae Naxio tribuunt, cuius opus statuas Naxi esse dicunt, quae hanc inscriptionem habent:

Naxi haec Latoidis fecit sollertia Byzae,
Cui primum secta est tegula de lapide.

Viguisse Byzen hunc illis temporibus proditum est, quibus in Lydia Alyattes et Astyages Cyaxarae filius regnavit in Medis. Eminent in extremis tecti finibus inaurati lebetes. In medio fastigii apice inaurata item Victoria. Infra Victoriae signum fixus est aureus clypeus, in quo Medusa Gorgon caelata est. Clypei inscriptio et qui dedicarint et qua de causa declarat his versibus:

7. διακόσια, οι sup. α, Vb. χίβων — οὐ νῆς Lb. Εὔεργος FCB; εὔεργος AXKSmin. Lab; εὐεργὸς Smai.

8. ἀφ᾽ ὡν Lb. „Lege: Νάξιος Εὐέργου με γένει Λητοῦς πόρε Βύζης Παῖς. Νάξιος Βύζης Εὐέργου παῖς. Recte Loescherus Euergum pro nomine proprio habuit, quippe Byzae patrem.“ *Hemsterh. MS.* τεῦξαι *Pc. τεῦξε, αι sup. ε, Vb. Tum βύζεο παῖς λίθοιο Va. θίλου, quo expuncto, λίθου La.

9. ηλικίαν SBPcAgMVaLab; ηλικίᾳ AXKFCVb. mox ἀλυάτην M VabLb.

10. καὶ αὔτη SBPcAgMLaVa; καὶ αὐτὴ AXKFCVbLb.

11. γοργόαν, omisso seq. ἔχουσα, Va. tum τὸ δε ἐπίγραμμα τὸ Lb. tum λέγει δὲ, quo expuncto γὰρ, La.

Ναὸς μὲν φιάλαν[12] χρυσέαν ἔχει, ἐκ δὲ Τανάγρας
Τᾶς Λακεδαιμονίοις συμμαχίδος[13] γε τεθὲν
Δῶρον ἀπ' Ἀργείων καὶ Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων
399 *Τὰν δεκάταν[14] νίκας εἵνεκα τῶ πολέμω.*

ταύτης τῆς μάχης μνήμην καὶ ἐν τῇ Ἀτθίδι ἐποιησάμην
5 συγγραφῇ, τὰ Ἀθήνησιν ἐπεξιὼν μνήματα. τοῦ δὲ ἐν
Ὀλυμπίᾳ ναοῦ τῆς ὑπὲρ τῶν κιόνων περιθεούσης ζώνης
κατὰ τὸ ἐκτὸς ἀσπίδες εἰσὶν ἐπίχρυσοι μία καὶ εἴκοσιν[15]
ἀριθμὸν, ἀνάθημα στρατηγοῦ Ῥωμαίων Μομμίου[16] κρα-
τήσαντος Ἀχαιῶν πολέμῳ καὶ Κόρινθόν τε ἑλόντος καὶ
6 Κορινθίους τοὺς Δωριέας ποιήσαντος ἀναστάτους. τὰ δὲ
ἐν τοῖς ἀετοῖς, ἔστιν ἔμπροσθεν[17] Πέλοπος ἡ πρὸς Οἰνό-
μαον τῶν ἵππων ἅμιλλα ἔτι μέλλουσα, καὶ τὸ ἔργον τοῦ

Ex auro phialam capta posuere Tanagra,
Iuverat haec bello quod Lacedaemonios,
Cecropidae Argivique duces, et Ionica proles
Victores partis de spoliis decimam.

Huius ego pugnae mentionem feci in historia de rebus Atticis, Atheniensium persequens monumenta. In eodem Olympii Iovis fano zonae, quae summas columnas ambit, extrinsecus clypei affixi sunt inaurati viginti et unus, a Romani exercitus imperatore Mummio dedicati, confecto Achaico bello, capta Corintho, et pulsis extra suos fines Corinthiis, qui Dorici nominis fuere. Sub ipsis templi lacunaribus in antica parte signa sunt, apparatum curulis certaminis inter Pelopem et Oenomaum testantia.

12. *φυάλαν* Vb; sq. *χρυσέαν* om. Va. mox *τᾶς* SB ex em. Iacobsii. *τῆς* AXKFCMVb. *τοὶς* PacdLabAg Va, unde *τοὶ* formandum putat O. Mueller Annal. Gotting. 1828. nr. 204.

13. *συμμαχίαν* PcdAgVaRLab; tum *τ' ἄνθεν* Lab; *τ' αν θεν* M (*συμμαχαντανθεν δῶρον* sec. exc. nostra) PcdAgR. (In R *συμμαχίαν ταν* expunctum, et inter *ταν* et *θεν* supra versum *τε* scriptum est, ad marg. *συμμαχίδος γε*), unde Buttmannus *τᾶς Λακεδαιμόνιοι συμμαχίαν γ' ἀνέθεν* coniecit, quod O. Mueller, *τᾶς* in *τοὶ* mutato, probat. *συμμαχίδος τεθέν* Vb; e Va nihil enotavimus, inducti fortasse Bekkeri nota, ubi codicis Va lectio excitatur. *Τοῖς Λακεδαιμονίοις συμμαχίσιν τε τεθὲν* C.

14. *τὰν δὲ κάταν* Lb. *τᾶν δεκατᾶν* voluit Goldh. mox *τῷ πολέμῳ* AXKFC*Pc.

15. *εἴκοσιν* SBPcAgMVaLb; *εἴκοσι* AXKFCLa.

16. *μεμμίον* MLa. *ἀχαιοῦν* M. (*ἀχαιοῦ* sec. exc. nostra); *ἀχαιοῦ* Pc AgLb; *ἀχαίοῦ* (sic) Vb; *ἀχαιοῖς* Va. Tum *ἐλέντες* La. *κοριθίους* M.

17. „rectius *ἔμπροσθε μὲν Π.*“ B. *ἔμπροσθε* Lb. *ἢ πρὶν οἰνόμαον* Lb.

δρόμου παρὰ ἀμφοτέρων ἐν παρασκευῇ. Διὸς δὲ ἀγάλ-
ματος κατὰ μέσον πεποιημένου μάλιστα τὸν ἀετὸν ἔστιν
Οἰνόμαος ἐν δεξιᾷ[18] ἐπικείμενος κράνος τῇ κεφαλῇ, παρὰ
δὲ αὐτὸν γυνὴ Στερόπη, θυγατέρων καὶ αὕτη[19] τῶν Ἄτλαν-
τος. Μυρτίλος δὲ, ὃς ἤλαυνε τῷ Οἰνομάῳ τὸ ἅρμα, κά-
θηται πρὸ τῶν ἵππων· οἱ δέ εἰσιν ἀριθμὸν οἱ ἵπποι τέσ-
σαρες. μετὰ δὲ αὐτόν[20] εἰσιν ἄνδρες δύο· ὀνόματα μέν
σφισιν οὐκ ἔστι, θεραπεύειν δὲ ἄρα τοὺς ἵππους καὶ τού-
τοις προσετέτακτο ὑπὸ τοῦ Οἰνομάου. πρὸς αὐτῷ δὲ 7
κατάκειται τῷ πέρατι Κλάδεος· ἔχει δὲ καὶ ἐς τὰ ἄλλα παρ'
Ἠλείων τιμὰς ποταμῶν μάλιστα μετά γε Ἀλφειόν. τὰ δὲ
ἐπ'[21] ἀριστερὰ ἀπὸ τοῦ Διὸς ὁ Πέλοψ καὶ Ἱπποδάμεια,
καὶ ὅ τε ἡνίοχός ἐστι τοῦ Πέλοπος καὶ ἵπποι, δύο τε ἄν-
δρες, ἱπποκόμοι δὴ καὶ οὗτοι τῷ Πέλοπι. καὶ αὖθις ὁ
ἀετὸς κάτεισιν ἐς[22] στενὸν, καὶ κατὰ τοῦτο Ἀλφειὸς ἐπ'
αὐτοῦ πεποίηται. τῷ δὲ ἀνδρὶ ὃς ἡνιοχεῖ τῷ Πέλοπι λόγῳ
μὲν τῷ Τροιζηνίων ἔστιν ὄνομα Σφαῖρος, ὁ δὲ ἐξηγητὴς
ἔφασκεν ὁ[23] ἐν Ὀλυμπίᾳ Κίλλαν εἶναι. τὰ μὲν δὴ ἔμπροσθεν 8

Signo Iovis medius imminet lacunaris vertex: ad eius dexteram galea armatus Oenomaus positus est: adsistit ei uxor Sterope, una de Atlantis filiarum numero. Sedet ante currum et equos Myrtilus Oenomai auriga. Ipsi quidem equi quatuor sunt. Myrtilo proximi viri duo, quibus non sunt adscripta nomina; sed et illis videri potest ab Oenomao demandata equorum curatio. In extremo lacunari Cladei *amnis* effigies cernitur. Huic Elei secundum Alpheum praecipuos habent honores. Ad Iovis laevam expressi sunt Pelops et Hippodamia, Pelopis auriga, equi ac viri duo et ipsi Pelopis equisones. Hic se laquear in angustum fastigium contrahit. Ea in parte Alpheus effictus est. Hominem eum, quo auriga usus est Pelops, Troezenii Sphaerum nomine prodidere. Interpres Olympicarum rerum Cillam *appel-*

18. δεξιᾷ τοῦ Διὸς ἐπικ. AXKPc AgVbLab; τοῦ Διὸς om. MVa, unde uncis inclusit F, eiecere CSB. Mox παραυτὸν, ὰ δὲ sup. vers. Va.

19. καὶ αὕτη SBPcAgVa; καὶ αὐτὴ AXKFCVbLab. mox μαρτύλος AgLa (υ super α in La); μυρτίλλος Vb.

20. αὐτῶν Ag. mox προσέτακτο, ad marg. προςετέτακτο R. προς-τέτακτο Va.

21. ἐς PcAgLab.

22. εἰς M. mox ἡνιόχει Sylb. ἡνιοχεῖ La. τὸ τροιζηνίων Lb.

23. ὁ om. Ag. mox ἔμπροσθεν τοῖς AXKSLabPcAgMVa; ἔμπρο-σθεν ἐν τοῖς FC; ἔμπροσθ' ἐν τοῖς B. ἔμπροσθεν ἀετ., sine τοῖς Vb. tum παιωνίων PdAg; παιώνιον Pa Vb; παιονιονίον γένος Va.

ἐν τοῖς ἀετοῖς ἐστι Παιωνίου, γένος ἐκ Μένδης[24] τῆς Θρακίας, τὰ δὲ ὄπισθεν αὐτῶν Ἀλκαμένους ἀνδρὸς ἡλικίαν τε κατὰ Φειδίαν[25] καὶ τὰ δευτερεῖα ἐνεγκαμένου σοφίας ἐς
400 ποίησιν ἀγαλμάτων. τὰ δὲ ἐν τοῖς ἀετοῖς ἐστιν αὐτῷ[26] Λαπιθῶν ἐν τῷ Πειρίθου γάμῳ πρὸς Κενταύρους ἡ μάχη. κατὰ μὲν δὴ τοῦ ἀετοῦ τὸ μέσον Πειρίθους ἐστί·[27] παρὰ δὲ αὐτὸν τῇ μὲν Εὐρυτίων ἡρπακὼς τὴν γυναῖκά ἐστι τοῦ Πειρίθου καὶ ἀμύνων Καινεὺς[28] τῷ Πειρίθῳ, τῇ δὲ Θησεὺς ἀμυνόμενος πελέκει τοὺς Κενταύρους· Κένταυρος δὲ ὁ μὲν παρθένον ὁ δὲ παῖδα ἡρπακώς ἐστιν ὡραῖον. ἐποίησε δὲ (ἐμοὶ δοκεῖν) ταῦτα ὁ Ἀλκαμένης, Πειρίθουν τε[29] εἶναι Διὸς ἐν ἔπεσι τοῖς Ὁμήρου δεδιδαγμένος καὶ Θησέα ἐπιστάμενος ὡς[30] εἴη τέταρτος [ἀπόγονος] Πέλο-
9 πος. ἔστι δὲ ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ Ἡρακλέους τὰ πολλὰ τῶν ἔργων. ὑπὲρ μὲν τοῦ ναοῦ[31] πεποίηται τῶν θυρῶν ἡ

latum aiebat. Quae igitur in antica lacunaris parte visuntur, Paeonii opus sunt, cui genus e Menda Thraciae oppido. Postica vero pars Alcamenis est opus, aetate sua signorum opificio uno tantum artifice inferioris. In ipsa testudine Lapithae cum Centauris in Pirithoi nuptiis pugnant. In media lacunaris parte est Pirithous. Prope Eurytion, Pirithoi sponsam rapiens, contra pugnante Caeneo. Altera ex parte Theseus securi Centauros obtruncans. E Centauris vero virginem alius *pubescentem*, alius puerum rapit aetate ac forma florentem. Fecit haec, opinor, Alcamenes, quod ex Homeri versibus didicerat Iovis Pirithoum filium fuisse: ac Theseum sciebat *generis ordine* quartum esse a Pelope. In eodem templo complures ex Herculis aerumnis elaboratae sunt. Supra fores enim Erymanthii apri

24. ἐκ Μένδης δὴ τῆς AXKFCM. et omisso ἐκ Vb. ἐκ μὲν δὴ τῆς PacRLb; ἐκ Μένδης τῆς SBPdAgLaVa. marg. R.

25. κατὰ ἰδίαν τὰ δευτερεῖα ἐνεγκ. AXKF. κατὰ ἰδίαν καὶ δευτερίαν ἐνεγκ. PcLabAgVab. κατὰ ἰδίαν καὶ δευτερείαν ἐνεγκαλουμένου M. κατὰ Φειδίαν CSB ex em. K. καὶ τὰ δευτερεῖα CS. καὶ δευτερεῖα B. ἐνεγκασμένου Lb.

26. αὐτοῦ C e coni. F. tum Λαπίθων AXKFCMVaLab. mox ἡ μάχη SBPcdAgMVb. ἡ om. AXKFCVa.

27. ἐστὶν AgLb.

28. κυνεὺς MAgVabLb: κυναινεὺς La. mox πῇ δὴ AgLab. ἀμυνώμενος Vb.

29. τε om. Vb; tum τοῦ Ὁμ. Va. — Il. XIV. 317.

30. ὅς εἴη Va; tum ἀπόγονος inseruimus iubente F; coll. c. 13, 1. τέταρτος γὰρ δὴ ἀπόγονος καὶ οὗτος ἦν Πέλοπος. C inseruit [ἀπὸ].

31. μὲν ταναοῦ Ag. tum τῶν θηρῶν Vb. Post θυρῶν haec fere exciderunt: ἡ ἐξ Ἀΐδου ἁρπαγὴ τοῦ κυνὸς καὶ ἡ ἐξ Ἀρκ. κ. τ. λ., ut acute perspexit O. Muellerus ad

ἐξ Ἀρκαδίας ἄγρα τοῦ ὑός, καὶ τὰ[32] πρὸς Διομήδην τὸν Θρᾷκα καὶ ἐν[33] Ἐρυθείᾳ πρὸς Γηρυόνην, καὶ Ἄτλαντός τε τὸ φόρημα ἐκδέχεσθαι μέλλων[34] καὶ τῆς κόπρου καθαίρων τὴν γῆν ἐστὶν Ἠλείοις· ὑπὲρ δὲ τοῦ ὀπισθοδόμου τῶν θυρῶν τοῦ[35] ζωστῆρος τὴν Ἀμαζόνα ἐστὶν ἀφαιρούμενος καὶ τὰ ἐς[36] τὴν ἔλαφον καὶ τὸν ἐν Κνωσσῷ ταῦρον καὶ ὄρνιθας τὰς ἐπὶ Στυμφήλῳ καὶ ἐς[37] ὕδραν τε καὶ τὸν ἐν τῇ γῇ τῇ Ἀργείᾳ λέοντα. (3) Τὰς θύρας δὲ ἐσιόντι[38] τὰς χαλκᾶς ἔστιν ἐν δεξιᾷ πρὸ[39] τοῦ κίονος Ἴφιτος ὑπὸ γυναικὸς στεφανούμενος Ἐκεχειρίας, ὡς τὸ ἐλεγεῖον τὸ ἐπ' αὐτοὺς[40] φησιν. ἑστήκασι δὲ καὶ ἐντὸς τοῦ ναοῦ κίονες, καὶ στοαί τε[41] ἔνδον ὑπερῷοι καὶ πρόσοδος δι' αὐτῶν ἐπὶ τὸ ἄγαλμά ἐστι. πεποίηται δὲ καὶ ἄνοδος[42] ἐπὶ τὸν ὄροφον σκολιά.

venatio est, et quae de Thrace Diomede tradita sunt. Ad haec Herculis eiusdem in Erythea insula contra Geryonem gestae res. Idem etiam Hercules Atlantis onus *vicaria opera* subiturus cernitur. Praeterea et Eleorum agrum fimo *amoto de Augeae stabulo* purgat. At supra postici fores Amazoni balteum eripit. Iam vero, quae de cervo et Gnossio tauro commemorantur, quae item de hydra *Lernaea* deque Stymphaliis volucribus et Nemeo leone ibidem expressa sunt. (3) Iam per aeneas fores ingressis est ad dexteram ante columnam Iphitus ab Ecechiria muliere coronam accipiens: nomina elegi indicant. Erectae sunt in templi parte interiore columnae, quae sublimes a terra sustinent porticus, per quas ad Iovis signum aditus patet. Attollit et inde se cochlea, per quam ad templi culmen scanditur.

Voelkelii Opera postuma Fasc. I. p. 76. Nam cum in parte postica sex, in parte antica quinque tantum metoparum symplegmata enumerentur, horum unum aut a Pausania ipso, aut scribarum ab uno ad alterum ὁμοιοτέλευτον facile aberrantium lapsu omissum esse necesse est.

32. κατὰ πρὸς Va.

33. ἐν om. Va; ἐρυθία Vab; γηριόνην MVabLb.

34. μέλλον AgMVabLb. Mox ὑπὸ δὲ Va.

35. ὁ τοῦ LabPcAgMVab. (Exc. nostra e M. silent).

36. τὰ ἐς om. Va. mox Κνωσσῷ Edd. Codd.

37. καὶ τὰ ἐς vult K.

38. ἐσιόντι SBPcAgMVabLab; εἰσιόντι AXKFC.

39. πρὸς τοῦ SVa. tum ὑπὸ CSB ex em. Schaef. in Melet. p. 83. ἀπὸ AXKFPcAgMVabLab.

40. ἐπ' αὐτοῖς C, ut iam Sylb. coniecit.

41. τε om. Vb. mox πρόοδος Edd. Codd. Scripsimus πρόσοδος e coni. B. mox ἐστιν Ag.

42. ἄνωδος Vb.

CAPUT XI.

Simulacri Iovis Olympii eiusque throni in templo Olympico accuratior descriptio.

Καθέζεται μὲν δὴ ὁ[1] Θεὸς ἐν θρόνῳ χρυσοῦ πεποιημένος καὶ ἐλέφαντος· στέφανος δὲ ἐπίκειταί οἱ τῇ κεφαλῇ, μεμιμημένος ἐλαίας κλῶνας. ἐν μὲν δὴ τῇ δεξιᾷ φέρει Νίκην ἐξ ἐλέφαντος καὶ ταύτην καὶ[2] χρυσοῦ, ταινίαν τε ἔχουσαν καὶ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ στέφανον· τῇ δὲ ἀριστερᾷ τοῦ θεοῦ χειρὶ ἔνεστι[3] σκῆπτρον μετάλλοις τοῖς πᾶσιν ἠνθισμένον. ὁ δὲ ὄρνις ὁ ἐπὶ τῷ σκήπτρῳ καθήμενος ἐστὶν ὁ
401 ἀετός. χρυσοῦ δὲ καὶ τὰ[4] ὑποδήματα τῷ θεῷ καὶ ἱμάτιον ὡσαύτως ἐστί·[5] τῷ δὲ ἱματίῳ ζῴδιά τε καὶ τῶν ἀνθῶν
2 τὰ κρίνά ἐστιν ἐμπεποιημένα. (2) Ὁ δὲ θρόνος ποικίλος μὲν χρυσῷ καὶ λίθοις, ποικίλος δὲ καὶ ἐβένῳ τε[6] καὶ ἐλέφαντί ἐστι· καὶ ζῷά τε ἐπ᾽ αὐτοῦ γραφῇ μεμιμημένα καὶ ἀγάλματά ἐστιν εἰργασμένα. Νῖκαι μὲν δὴ τέσσαρες, χο-

Cap. XI. Sedet in solio deus ex auro et ebore factus. Corona capiti imposita est, ad oleaginae frondis imaginem. Dextera Victoriam, et ipsam ex ebore et auro praefert, cum taenia et corona. Laeva manu sceptrum tenet omnium metallorum varietate distinctum. Quae avis sceptro incumbit, aquila est. Aurei sunt deo calcei, pallium item aureum. In eo tum diversa animalia tum ex omnibus florum generibus lilia in primis caelata sunt. (2) Solium ipsum auro et pretiosis praefulget lapidibus: neque in eo vel ebenum vel ebur desideratur: animalium vero formis intercurrente pictura exornatur. Signa etiam in eo emi-

Cap. XI. 1. ὁ om. Va. tum ἐπέκειται, MVa; seq. οἱ om. MVa Lb. mox κλῶναις Va.

2. καὶ om. Va.

3. χειρὶ ἔνεστι B ex em. Porsoni. χαριεν ἐστι (sic) Va. χάριέν ἐστι Edd. rell. PcVbM. χάριέν ἐστιν Ag. mox ἠθισμένον, ὁ δὲ ὄρνισος ἐπὶ Ag. ὄρνις ἐπὶ τῷ — ἐστὶν ἀετὸς M. ἔστιν ἀετός Va. τῷ σκήπτω — ἐστίν ᾽ὁ (sic) ἀετὸς La. ὁ ante ἀετὸς om. etiam Smin.

4. κατὰ ὑποδ. — ἱμάτιαν (o super α) — καὶ ἀνθῶν κρίνά ἐστιν Va.

5. ἐστὶν Ag. mox ἀνθέων S, sed ad IX, 41, 3. emendationis huius eum poenitet.

6. τῷ, ε super ῳ, La. ἐλέφαντί ἐστι· καὶ distinximus cum B; ante ἐστι rell. Mox μεμιμημένα CSB, ut voluere Schaef. ad Dionys. p. 290. Boettiger. Ideen zur Archaeol. d. Malerei, p. 245. μεμιγμένα AXK FPcAgMVabLb; μεμιγμέναι La. Sqq. καὶ ἀγάλματα — παρεχόμεναι om. La.

ρευουσῶν παρεχόμεναι σχῆμα, κατὰ ἕκαστον τοῦ θρόνου
τὸν πόδα· δύο δέ εἰσιν ἄλλαι πρὸς ἑκάστου πέζῃ ποδός.
τῶν ποδῶν [7] δὲ ἑκατέρῳ τῶν ἔμπροσθεν παῖδές τε ἐπίκεινται
Θηβαίων ὑπὸ σφιγγῶν ἡρπασμένοι, καὶ ὑπὸ τὰς σφίγγας
Νιόβης τοὺς παῖδας [8] Ἀπόλλων κατατοξεύουσι καὶ Ἄρτε-
μις. τῶν δὲ τοῦ [9] θρόνου μεταξὺ ποδῶν τέσσαρες κα- 3
νόνες εἰσὶν, ἐκ ποδὸς ἐς πόδα ἕτερον διήκων ἕκαστος.
τῷ [10] μὲν δὴ κατευθὺ τῆς ἐσόδου κανόνι ἑπτά ἐστιν [11]
ἀγάλματα ἐπ' αὐτῷ· τὸ γὰρ ὄγδοον ἐξ αὐτῶν οὐκ ἴσασι
τρόπον ὅντινα ἐγένετο ἀφανές. εἴη δ' ἂν ἀγωνισμάτων
ἀρχαίων [12] ταῦτα μιμήματα· οὐ γάρ πω τὰ ἐς τοὺς παῖδας
ἐπὶ ἡλικίας ἤδη καθειστήκει τῆς Φειδίου. τὸν δὲ αὐτὸν [13]
ταινίᾳ τὴν κεφαλὴν ἀναδούμενον ἐοικέναι τὸ εἶδος Παν-
τάρκει λέγουσι, μειράκιον δὲ Ἠλεῖον τὸν Παντάρκη παιδικὰ

nent, Victoriae quatuor saltantium specie ad singulos sellae pedes. Duae itidem ad pedum calcem sunt: ac prioribus quidem pedibus utrinque insistunt Thebanorum pueri a Sphingibus rapti. Infra Sphingas Niobes liberos Apollo et Diana sagittis configunt. Inter pedes discurrunt regulae, mutua illos compage iungentes. In ea quae in fronte regula est septem se adhuc ostendunt sigilla. Nam eorum octavum quae causa aboleverit, ignoratur. Sunt autem illa priscorum *inter viros* certaminum simulacra. Nondum enim, qua Phidias viguit aetate, puerorum instituta fuerant ludicra. Eum vero, qui taenia ipse sibi caput praecingit, ex corporis specie Pantarcem esse suspicantur, Eleum puerum,

7. τῶν ποδῶν SVa. τὸν πόδα AXKFCBPcAgLabMVb. mox ἄλλαι S tacite om.; deinceps φρυγῶν, quo expuncto σφιγγῶν Vb.

8. πόδας, αι super ο, La. tum κατατοξεύουσιν Ag.

9. ἐκ τοῦ θρόνου — εἰσὶ (εἰσὶν M), ποδὸς AXKFLabPcAgMVb. ἐκ τοῦ, αὐτοῦ ambig. in Va. τοῦ θρόνου εἰσὶν, ἐκ ποδὸς CSB e coni. Goldh. et Voelkelii. Mox διήκων FCSB ex em. Sylb.; διώκων AXKPcAgM VabLab.

10. τῶν μὲν Smin. τὸ μὲν Vb. tum κατευθὺ SBLab; κατ' εὐθὺ AXKFC.

11. εἰσιν MVa; mox εἴσασι Vb; tum ἀφανεὺς Vb; ἀφαρεὺς, sup. lin. νὲς, M.

12. ἀρχαίων om. MVaLb. mox post τοὺς παῖδας lacunam detexit O. Mueller Annal. Gotting. 1828. nr. 204. quam ita supplet: οὐ γάρ πω τὰ ἐς τοὺς παῖδας [μεμίμηται, καίπερ καὶ ταῦτα] ἐπὶ ἡλ. ἤδη καθειστήκει (καθεστήκει Ag) τῆς (τοῖς MVa) φειδίου; nam iam ante Phidiae aetatem puerorum certamina recepta erant; sed ex eo, quod haec a Phidia omissa sunt, Pausanias concludit, octo tantum certaminis genera, quae secundum Paus. V, 8, 3. antiquissima fuere, ab eo ficta esse.

13. αὐτῶν coni. C, probat S. mox λέγουσι SBMPcAgLab; λέγουσιν AXKFC.

εἶναι τοῦ[14] Φειδίου· ἀνείλετο δὲ καὶ ἐν παισὶν ὁ Παντάρκης πάλης νίκην Ὀλυμπιάδι ἕκτῃ πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα.
4 ἐπὶ δὲ τῶν κανόνων τοῖς λοιποῖς ὁ λόγος ἐστὶν ὁ σὺν Ἡρακλεῖ μαχόμενος πρὸς Ἀμαζόνας· ἀριθμὸς μὲν δὴ συναμφοτέρων ἐς ἐννέα ἐστὶ[15] καὶ εἴκοσι, τέτακται δὲ καὶ Θησεὺς ἐν τοῖς συμμάχοις τῷ Ἡρακλεῖ. ἀνέχουσι δὲ οὐχ οἱ πόδες μόνοι τὸν θρόνον, ἀλλὰ καὶ κίονες ἴσοι τοῖς ποσὶ μεταξὺ ἑστηκότες τῶν ποδῶν. ὑπελθεῖν[16] δὲ οὐχ οἷόν τέ ἐστιν ὑπὸ τὸν θρόνον, ὥσπερ γε [καὶ] ἐν Ἀμύκλαις ἐς τὰ ἐντὸς τοῦ θρόνου παρερχόμεθα·[17] ἐν Ὀλυμπίᾳ δὲ ἐρύ-
5 402 ματα τρόπον τοίχων πεποιημένα τὰ ἀπείργοντά ἐστι. τούτων τῶν ἐρυμάτων ὅσον μὲν[18] ἀπαντικρὺ τῶν θυρῶν ἐστίν, ἀλήλιπται κυανῷ μόνον,[19] τὰ δὲ λοιπὰ αὐτῶν παρέχεται Παναίνου γραφάς. ἐν δὲ αὐταῖς ἔστι μὲν οὐρανὸν καὶ

amore Phidiae devinctum. Idem Pantarces in lucta puerorum palmam est adeptus Olympiade sexta supra octogesimam. In ceteris regulis extat Herculis comitatus adversus Amazonas. Numerus utriusque partis coniunctus accedit ad XXIX. Inter Herculis socios est etiam Theseus. Non soli autem pedes solium fulciunt, sed mediae etiam inter binos pedes, pedibus magnitudine pares, columnae. Quod si penetrari subter posset, ut Amyclis intra Apollinis solium, interiora item opera persequi non essemus gravati. Sed quo minus propius accedant spectatores sepimentis quibusdam in parietum modum extructis solium intercluditur. *Eorum sepimentorum* pars, quae ex adverso ianuae est, caeruleo tantum oblita est; latera reliqua Panaeni picturas habent. Inter eas Atlas est coelum ac terram sustinens:

14. τοῦ om. AgLa. mox πρὸς τοῖς Vb.

15. ἐνέα LabAg. ἐστὶν Ag.

16. ἐπελθεῖν AgVa. ἀπὸ τὸν θρ. La. mox καὶ, quod deletum voluit Voelkel., uncis inclusimus. tum ἀμυκλαῖς Lab; ἀμικλαῖς Ag. ἐν om. MVa. mox τὸ ἐντὸς Smai. B ex em. Sylb. τὰ ἐντὸς FCSmin. ex em. Heynii Antiqu. Aufs. I. p. 4., quam confirmat La. τὸν ἐντὸς AXKPcAg MVabLb.

17. οὐ παρερχόμεθα AXK. οὐ om. FCSBLabVabPcAg; silet M. παρεχόμεθα LbPcAgVab. παρηρχόμεθα Sylb. quem sequitur C in interpretatione. Mox πεποιημένα· τὰ δὲ ἀπείργοντά ἐστι τούτων τῶν ἐρυμάτων. AXK; πεποιημένα, τὰ δὲ ἀπείργοντά ἐστι. τούτων FCSB Codd. πεποιημένα, τάδε ἀπείργοντά ἐστι Voelkel. et Smin., τάδε ad ὑπελθεῖν referentes. Nos δὲ auctore Coraio delevimus.

18. μὲν οὖν AXKF. οὖν om. CS BPcdAgMVab. mox ἐστὶν Ag. om. ἀλήπται La.

19. μόνῳ, ον super ω M. μόνων, ο sup. ω, Vb. μόνον τῶν τὰ La. mox παναίου Ag.

γῆν Ἄτλας ἀνέχων· παρέστηκε δὲ καὶ Ἡρακλῆς ἐκδέξασθαι τὸ[20] ἄχθος ἐθέλων τοῦ Ἄτλαντος. ἔτι δὲ Θησεύς τε καὶ Πειρίθους, καὶ Ἑλλάς τε καὶ Σαλαμὶς[21] ἔχουσα ἐν τῇ χειρὶ τὸν ἐπὶ ταῖς ναυσὶν ἄκραις ποιούμενον κόσμον, Ἡρακλέους τε τῶν ἀγωνισμάτων τὸ ἐς[22] τὸν λέοντα τὸν ἐν Νεμέᾳ καὶ τὸ ἐς Κασσάνδραν παρανόμημα Αἴαντος. Ἱππο- 6
δάμειά τε ἡ Οἰνομάου σὺν τῇ μητρί, καὶ Προμηθεὺς ἔτι[23] ἐχόμενος μὲν ὑπὸ τῶν δεσμῶν, Ἡρακλῆς δὲ ἐς αὐτὸν ἦρται.[24]. λέγεται γὰρ δὴ καὶ τόδε ἐς τὸν Ἡρακλέα, ὡς ἀποκτεῖναι μὲν τὸν ἀετὸν ὃς ἐν τῷ Καυκάσῳ τὸν Προμηθέα ἐλύπει, ἐξέλοιτο δὲ καὶ αὐτὸν Προμηθέα[25] ἐκ τῶν δεσμῶν. τελευταῖα δὲ ἐν τῇ γραφῇ Πενθεσίλειά τε ἀφιεῖσα τὴν ψυχὴν καὶ Ἀχιλλεὺς ἀνέχων ἐστὶν αὐτήν, καὶ Ἑσπερίδες δύο φέρουσι[26] τὰ μῆλα ὧν ἐπιτετράφθαι λέγονται τὴν φρουράν. Πάναινος[27] μὲν δὴ οὗτος ἀδελφός τε ἦν Φειδίου, καὶ αὐτοῦ[28] καὶ Ἀθήνησιν ἐν Ποικίλῃ τὸ Μαραθῶνι ἔργον ἐστὶ γεγραμμένον· ἐπὶ δὲ τοῖς ἀνωτάτω τοῦ θρόνου 7
πεποίηκεν ὁ Φειδίας ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀγάλματος

adsistit Hercules iam prope illum onere levaturus. Cernitur etiam Theseus cum Pirithoo. *Veteris* praeterea Graeciae et Salaminis imagines. Haec navium rostra manibus prae se fert. Herculis cum leone Nemeo certamen, Aiacis in Cassandram contumelia. Tum Hippodamia Oenomai filia cum matre. Vinculis districtus Prometheus, et ad eum erectus Hercules. Traditum enim est hoc etiam negotii Herculem habuisse, ut Prometheum aquila, quae illum male in Caucaso mulctabat, interemta e vinculis exemerit. Postrema in pictura sunt Penthesilea animam agens, eam sustinente Achille. Et Hesperides duae mala ferunt, quae ipsarum dicuntur fuisse commissa custodiae. Panaenus quidem hic Phidiae frater fuit, qui Atheniensibus etiam in Poecile Marathoniam pugnam pinxit. In solii puteali, supra simulacri caput, fecit Phidias Gratias una ex parte tres, totidem

20. τῶν ἄχθος M habere falso refert S. δὲ θησεύς τε om. La.
21. σαμὶς Vb.
22. τὸ ἐς KFCSB ex em. Sylb., quam confirmat La; τῶν ἐς AXPcAg LbMVb; ἐς, omisso articulo, Va. mox τε ἐν οἰνομάου Lb.
23. ἐστὶ Pc.
24. ἦρται La, quod recepimus tanquam codd. consensu probatum, nam: ἦραι LbMR; ἦραι Pc. Edd. et ad marg. R. ὁρῶν, quae lectio correctoris manum prodit.
25. προμυθέα, hic et postea, Vb. mox πενθέσι λεία La.
26. φέρουσαι coni. C.
27. πάναιμος Ag, omisso sq. τε.
28. καὶ αὐτῷ — ἐστὶ γεγρ. coni. S. mox πικοίλῃ Ag. tum ἐπὶ δὲ αὐτοῖς ἀνωτ. La. ἐνὶ ἰλιάδι id.

τοῦτο μὲν Χάριτας, τοῦτο δὲ Ὥρας, τρεῖς ἑκατέρας. εἶναι γὰρ θυγατέρας Διὸς καὶ ταύτας ἐν ἔπεσίν ἐστιν εἰρημένα· Ὅμηρος δὲ ἐν Ἰλιάδι ἐποίησε τὰς Ὥρας καὶ ἐπιτετράφθαι τὸν οὐρανὸν, καθάπερ τινὰς φύλακας βασιλέως αὐλῆς. τὸ ὑπόθημα δὲ τὸ[29] ὑπὸ τοῦ Διὸς τοῖς ποσὶν ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ καλούμενον θρανίον λέοντάς τε χρυσοῦς καὶ Θησέως ἐπειργασμένην ἔχει μάχην τὴν πρὸς Ἀμαζόνας, τὸ Ἀθηναίων πρῶτον ἀνδραγάθημα ἐς οὐχ ὁμο-
8 φύλους. (3) Ἐπὶ δὲ τοῦ βάθρου τοῦ τὸν[30] θρόνον τε
403 ἀνέχοντος καὶ ὅσος ἄλλος κόσμος περὶ τὸν Δία, ἐπὶ τούτου τοῦ βάθρου χρυσᾶ ποιήματα, ἀναβεβηκὼς ἐπὶ ἅρμα Ἥλιος καὶ Ζεύς τέ ἐστι καὶ Ἥρα, παρὰ δὲ αὐτὸν[31] Χάρις· ταύτης δὲ Ἑρμῆς ἔχεται, τοῦ Ἑρμοῦ δὲ Ἑστία·[32] μετὰ δὲ τὴν Ἑστίαν Ἔρως ἐστὶν ἐκ θαλάσσης Ἀφροδίτην ἀνιοῦσαν ὑποδεχόμενος· τὴν δὲ Ἀφροδίτην στεφανοῖ Πειθώ. ἐπείργασται δὲ καὶ Ἀπόλλων σὺν Ἀρτέμιδι, Ἀθηνᾶ τε καὶ Ἡρακλῆς, καὶ ἤδη τοῦ βάθρου πρὸς τῷ πέρατι Ἀμφιτρίτη καὶ Ποσειδῶν, Σελήνη τε ἵππον (ἐμοὶ δοκεῖν) ἐλαύνουσα.

Horas ex altera. Nam et has Iovis esse filias poetarum carminibus proditum. Horas certe Homerus in Iliade nominavit, coelique illis dixit, quasi regiae domus excubiis, custodiam attributam. In basi ea, quae pedibus subest, (*θρανίον* Attici appellant) leones aurei et contra Amazones Thesei pugna caelata est. Fuit haec nempe prima pugna contra exteras gentes suscepta, quae Atheniensium nomen nobilitavit. (3) In eo vero scamillo, qui universam signi molem sustinet, alia quaedam sunt supervacanei operis, quasi emblemata ex auro. In currum ascendunt Sol, Iupiter et Iuno. Praesto est Gratia. Eam Mercurius amplectitur: Mercurium Vesta. Continenti fere spatio Amor Venerem e mari emergentem excipit, cui Suada coronam defert. Adsunt Apollo cum Diana, Minerva, Hercules. In ima basi cernuntur Amphitrite et Neptunus: equum Luna, ut mihi vi-

29. *τὸ* om. Va; tum *ὑπὸ τὸν θρόνιον* idem. *ὑπὸ τοῦ ἐν* La. *θράνιον* Lab.

30. *τοῦ τὸν* CSmai. B, in C. *τὸν* uncis inclusum. *τοῦ* om. LabPcAg FabVb. *τὸν* om. AXKFSmin MVa; *θρόνου* MVa. Mox *ὅσος* CSB ex em. F. *ὅρος* AXKFLabPcAgMVa; *ὅρος ἄλσος* Vb. *'καὶ πρὸς, ἄλλος* s. *καὶ πρὸς ἄλλοις* coni. K; *καὶ ὡς ὅρος* s. *ὅρμος ἐστὶ καὶ ἄλλος* Goldh.

31. *αὐτὴν* Welcker Zeitschr. I, 3. p. 551. *χάριν* La.

32. *ἐστὶν ἃ* LbMAgR: in R deletum et *ἑστία* ad marg. *δ' ἑστία* Va. *ἑτία* La.

τοῖς δέ ἐστιν εἰρημένα ἐφ᾽ ἡμιόνου τὴν[33] θεὸν ὀχεῖσθαι καὶ οὐχ ἵππου, καὶ λόγον γέ τινα ἐπὶ τῷ ἡμιόνῳ λέγουσιν εὐήθη. (4) Μέτρα δὲ τοῦ ἐν[34] Ὀλυμπίᾳ Διὸς ἐς ὕψος 9
τε καὶ εὖρος ἐπιστάμενος γεγραμμένα οὐκ ἐν ἐπαίνῳ θήσομαι τοὺς μετρήσαντας, ἐπεὶ καὶ τὰ εἰρημένα αὐτοῖς μέτρα πολύ τι ἀποδέοντά ἐστιν ἢ τοῖς ἰδοῦσι[35] παρέστηκεν ἐς τὸ ἄγαλμα δόξα, ὅπου γε καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν μάρτυρα ἐς τοῦ Φειδίου τὴν τέχνην γενέσθαι λέγουσιν. ὡς γὰρ δὴ ἐκτετελεσμένον ἤδη τὸ ἄγαλμα ἦν, ηὔξατο[36] ὁ Φειδίας ἐπισημῆναι τὸν θεὸν εἰ τὸ ἔργον ἐστὶν αὐτῷ κατὰ γνώμην· αὐτίκα δ᾽ ἐς τοῦτο τοῦ ἐδάφους κατασκῆψαι κεραυνόν φασιν, ἔνθα ὑδρία[37] καὶ ἐς ἐμὲ ἐπίθημα ἦν ἡ χαλκῆ. (5) Ὅσον δὲ τοῦ ἐδάφους ἐστὶν ἔμπροσθεν τοῦ 10
ἀγάλματος, τοῦτο οὐ λευκῷ μέλανι δὲ κατεσκεύασται τῷ λίθῳ. περιθεῖ δὲ ἐν κύκλῳ τὸν μέλανα λίθον[38] Παρίου κρηπίς, ἔρυμα εἶναι τῷ ἐλαίῳ τῷ ἐκχεομένῳ. ἔλαιον γὰρ

detur, ad cursum incitat. Etsi mulis ferunt, non equis, deam vehi, futili quadam de mulo fabula vulgata. (4) Et Olympii quidem Iovis signum quam alte lateque pateat, linearum descriptionibus qui demonstrare conati fuerint, quum sciam non defuisse, eorum mihi certe parum est in metiendo probata sollertia. Est enim ea tota dimensio inferior multo prope aspicientium opinione. Tradunt certe ipsius dei auctoritate Phidiae artem comprobatam. Nam quum expolito iam opere Iovem orasset, significationem ut sibi aliquam daret, numquid illud ipsi acceptum esset et gratum opus, eam pavimenti partem repente de coelo tactam memorant, quo loco usque ad aetatem meam urna visitur aenea et impositum ei operculum. (5) Et a signi quidem fronte pavimentum nigro, non candido marmore constratum est, ambit nigrum marmor circumcirca crepido e Pario lapide. Ea cohibetur oleum, quod effunditur: oleum enim

33. τὸν, ἡ super ὁ M; τὸν Vab Lb.

34. τοῦ ἐν ἐν ὀλ. Vb. mox αὐτοῖς μέτρα om. La.

35. ἰδοῦσιν Ag. ἰδοῦσιν ἐς τὸ ἄγ. παρέστ. δόξα Vb. mox τὸν om. La.

36. ἤρξατο Va; ἐπισημεῖναι Vb; mox φασὶ M.

37. ἰδρύα, ὑ super ἰ et ι super ύ, M. ἰδρύα Vb. tum καὶ ἐς ἐμὲ ἐπίθημα LabMAgVab. καὶ ἐπίθημα ἐς ἐμὲ Edd.

38. λίθον Vab. ἔρημα VaM, in hoc υ sup. η. ἐκχεωμένῳ AgVb; in hoc ο sup. ω. ἐκδεχομένῳ Pc. ἐγχεομένῳ C, ut iam Sylb. coniecit; probat Voelckel. Mox τὸ ἀγάλμ. Va. tum γίγνεσθαι AgVbLa.

τῷ ἀγάλματί ἐστιν ἐν Ὀλυμπίᾳ συμφέρον, καὶ ἔλαιόν ἐστι τὸ ἀπεῖργον μὴ γίνεσθαι τῷ ἐλέφαντι βλάβος διὰ τὸ ἑλῶδες τῆς Ἄλτεως. ἐν ἀκροπόλει δὲ τῇ Ἀθηναίων τὴν καλου-
404 μένην παρθένον οὐκ ἔλαιον, ὕδωρ δὲ τὸ ἐς τὸν ἐλέφαντα[39] ὠφελοῦν ἐστίν· ἅτε γὰρ αὐχμηρᾶς τῆς ἀκροπόλεως οὔσης διὰ τὸ ἄγαν ὑψηλὸν τὸ ἄγαλμα ἐλέφαντος πεποιημένον
11 ὕδωρ καὶ δρόσον τὴν ἀπὸ τοῦ ὕδατος ποθεῖ. ἐν Ἐπιδαύρῳ δὲ ἐρομένου μου[40] καθ' ἥντινα αἰτίαν οὔτε ὕδωρ τῷ Ἀσκληπιοῦ σφίσιν οὔτε ἔλαιόν ἐστιν ἐγχεόμενον, ἐδίδασκόν με οἱ περὶ τὸ[41] ἱερὸν ὡς καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ καὶ ὁ θρόνος ἐπὶ φρέατι εἴη πεποιημένα.

CAPUT XII.

De ebore, elephanti cornu, non dente — velo laneo in templo Iovis Olympii — donariis et signis huius templi — Adriani et Traiani imperator. statuis operibusque Traiani insignibus — Augusti imperator. signo ex electro et Nicomedis ex ebore confecto — de electro — Neronis et aliis donariis.

Ὅσοι δὲ ἀνθρώπων τὰ διὰ τοῦ στόματος ἐς τὸ ἐκτὸς ἐλέφασιν[1] ἐξίσχοντα ὀδόντας τῶν θηρίων εἶναι καὶ οὐ

Olympico simulacro propterea adhibetur, quia prohibet, ne quam e paludosa luci natura ebur contrahat noxam. At contra in Atheniensium arce, eminenti scilicet et saxoso loco, ebur, e qua materia factum est Minervae signum, quam ipsi virginem vocant, non oleo, sed aquae aspersu a siccioris loci incommodis vindicatur. Epidauri certe quum percontarer, cur neque oleum, neque aqua esset adhibita *ad arcendam ab Aesculapii signo noxam*, docuerunt me aeditui, solium, cui signum insideret, puteo imminere.

Cap. XII. Quod vero ad ebur pertinet, si qui hominum ea, quae ex elephantorum ore exerta prominent, istarum bel-

39. ἐλέφαν M. tum λειος οὔσης — δρόσον τὴν ἀπὸ bis in La.
40. μου om. MVa. mox τῷ Ἀσκληπιοῦ S, ut coni. F. τῷ Ἀσκληπιῷ coni. Coraes. τοῦ Ἀσκληπιοῦ Edd. rell. Codd. tum ἐχεόμενον Ag.
41. τὸν MLb. Sq. καὶ om. MVa Lb. Post τὸ ἄγαλμα La iterum inserit ἐλέφαντος πεποιημένον — περὶ τὸ ἱερὸν, iterumque habet τοῦ ἀσκληπιοῦ.

Cap. XII. 1. τοῖς ἐλέφασι vult Schaefer in ed. Porson. Hec. Eurip. p. 59. Tum δόντας Va. Sqq. τῶν θηρίων — ἐς τὰς om. La. ἡγοῦνται AgVa. tum ἐστὶν ἀπιδεῖν AXKFC. ἐπιδεῖν Vb; mox ἀλκὰς et ἀλκαὶ id.

κέρατα ἥγηνται, τούτοις ἔστιν ἀπιδεῖν μὲν ἐς τὰς ἄλκας,
τὸ ἐν Κελτικῇ θηρίον, ἀπιδεῖν δὲ ἐς τοὺς Αἰθιοπικοὺς
ταύρους. ἄλκαι μὲν γὰρ[2] καὶ κέρατα ἐπὶ ταῖς ὀφρύσιν
ἔχουσιν οἱ ἄῤῥενες, τὸ δὲ θῆλυ οὐ φύει τὸ παράπαν· οἱ
δὲ Αἰθιοπικοὶ ταῦροι τὰ κέρατα φύουσιν ἐπὶ τῇ ῥινί. τίς
ἂν οὖν ποιήσαιτο ἔτι ἐν μεγάλῳ θαύματι διὰ στόματος
ζῴῳ[3] κέρατα ἐκφῦναι; πάρεστι δὲ ἀναδιδάσκεσθαι καὶ
τοῖσδε ἔτι· κέρατα γὰρ κατὰ ἐτῶν περίοδον ἀπογίνεται καὶ 2
αὖθις ἐκβλαστάνει ζῴοις· καὶ τοῦτο ἔλαφοί τε καὶ δορκά-
δες, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες[4] πεπόνθασιν. ὀδοὺς
δὲ οὐκ ἔστιν ὅτῳ δεύτερα παρέσται ζῴῳ τῶν γε ἤδη τε-
λείων. εἰ[5] δὲ ὀδόντες τὰ διὰ στόματος ἐξίσχοντα καὶ μὴ
κέρατα ἦσαν, πῶς ἂν καὶ ἀνεφύοντο αὖθις; οὐ μὴν οὐδὲ
εἴκειν πυρὶ ἔχουσιν ὀδόντες φύσιν· κέρατα δὲ καὶ βοῶν 105
καὶ ἐλεφάντων ἐς ὁμαλές τε ἐκ περιφεροῦς καὶ ἐς ἄλλα
ὑπὸ πυρὸς ἄγεται σχήματα. Ποταμίοις γε μὴν ἵπποις καὶ
ὑσὶν ἡ κάτωθεν γένυς τοὺς χαυλιόδοντας φέρει· κέρατα

luarum dentes esse, non cornua, existimant, ab alce illi, Gallica fera, et tauris Aethiopicis specimen capiant. Alcae enim, qui mares sunt, (nam foeminis nulla omnino prodeunt cornua) e superciliis, Aethiopici tauri e naribus cornua extrudunt. Quis igitur in magno ponat miraculo, esse animal, cuius ex ore erumpant cornua? Argumento et illud esse *facile* potest, *illam eboris molem cornua esse*, quod bestiae sunt, quae certo ratoque temporis ambitu cornua abiiciant, rursusque illa, quoties amiserint, reponant. Hoc cervis, capreis, et idem elephantis accidit. Dens certe animalium nulli iam adulto, quum semel decidit, renascitur. Quare si dentes essent, et non cornua, quae naturae vis, ut renascerentur, efficere potuisset? Ad haec dentes igni domari nequeunt: at boum et elephantorum cornua sic igni emolliuntur, ut vel ex tereti planam vel aliam quamvis accipiant figuram. Quid, quod ex inferiore mandibula fluviales equi, et apri sannas exerunt? cornua vero e maxillis

2. γὰρ καὶ om. MVa. (falsa refert S). καὶ om. AgLab. ὀφνύσιν La. Mox οἱ ἀρκάδες, expuncto κάδες, ρενες Vb.

3. ζώου Ag.

4. „τοῦτο δὲ οὔ μοι πιστὸν" Palmer. MS. Ad sqq. καὶ ἐλεφάντων ἐς ὁμαλὲς id. notat: „οὐδὲ τοῦτο πιστόν." ὀδοὺς Vab; idem in M. esse videtur, tum τε pro δὲ Vb; ἔσται Va.

5. οἱ δὲ Ag., εἰ ὀδόντες Vb. mox κέρατα εἶναι, sup. vers. ἦσαν, M. εἴκειν περὶ La. Ad sqq. η κάτωθεν γένυς Palmer. MS. notat: „τοῦτο δὲ παντάπασι ψευδές· οἱ γὰρ ὕες χαυλιόδοντας φέρουσιν ἐν τῇ ἄνωθεν γέννι."

3 δὲ ἀναφυόμενα οὐχ[6] ὁρῶμεν ἐκ γενύων. ἐλέφαντι οὖν τὰ κέρατα ἴστω τις διὰ κροτάφων κατερχόμενα ἄνωθεν καὶ οὕτως ἐς τὸ ἐκτὸς[7] ἐπιστρέφοντα. τοῦτο οὐκ ἀκοῇ γράφω, θεασάμενος δὲ ἐλέφαντος ἐν γῇ τῇ Καμπανῶν κρανίον ἐν Ἀρτέμιδος ἱερῷ· σταδίους δὲ ὡς τριάκοντα ἀπέχει μάλιστα Καπύης[8] τὸ ἱερόν, αὕτη δὲ ἡ μητρόπολις ἔστιν ἡ Καπύη τῶν Καμπανῶν. ὁ μὲν δὴ ἐλέφας παρὰ τὰ λοιπὰ ζῷα διάφορον καὶ τὴν ἔκφυσιν παρέχεται τῶν κεράτων, ὥσπερ γε καὶ τὸ μέγεθός ἐστιν αὐτῷ καὶ εἶδος οὐδὲν ἐοικότα ἑτέρῳ θηρίῳ. φιλότιμοι δὲ ἐς[9] τὰ μάλιστά μοι καὶ ἐς θεῶν τιμὴν οὐ φειδωλοὶ χρημάτων γενέσθαι δοκοῦσιν οἱ Ἕλληνες, οἷς γε παρὰ Ἰνδῶν ἤγετο καὶ ἐξ Αἰθιοπίας ἐλέφας ἐς ποίησιν ἀγαλμάτων.

4 (2) Ἐν δὲ[10] Ὀλυμπίᾳ παραπέτασμα ἐρεοῦν κεκοσμημένον ὑφάσμασιν Ἀσσυρίοις καὶ βαφῇ πορφύρας τῆς Φοι-

exerta nusquam videmus. In elephantis vero, quum a superiore id, quod dentes multi esse putarunt, descendat maxilla, me auctore dubitarit nemo cornua illa esse, quae a temporibus orta per os extrorsum resupinata sese efferant. Haec ego non auribus, sed ipsis accepta oculis scribo, elephanti calvam conspicatus in Dianae; quod templum in Campania nobile, a Capua (quae regionis totius caput est) abest stadia ferme XXX. Est igitur longe alia, quam ceteris quadrupedibus, elephanto cornuum eruptio, sicuti ei et corporis vastitas et reliqua forma valde est a reliquo belluarum genere diversa. Quam vero Graeci splendidi et magnifici ac minime omnium parci in colendis Dis fuerint, magno illud documento est, quod ex India et ab Aethiopibus ebur ad signa deorum facienda advehendum curarint. (2) Et in Olympii quidem templo laneum velum tum textili Assyriorum opere tum Phoenicum purpura luculentum dedicavit

6. οὐχ e La recepimus: tum ἐκ γενύων AXKFCSVbLa (γενίων La) unde Sylb. post κέρατα δὲ inserere voluit ἐλέφασιν. Kuhnio negandi particulam excidisse censente F. voluit οὐκ ἐκ γενύων, C edidit οὐχ ὁρῶμεν ἐκ γενύων, S. interrogandi signo post γενύων posito negandi vim assecutus esse sibi visus est: LbAgPcMVa ἐκ καινίων, unde B auctore Boeckhio probante O. Muellero Annal. Gotting. 1828. nr. 204. edidit ἐκ κρανίων. Fortasse verba ποταμίοις γε μὴν — ὁρῶμεν ἐκ κρανίων ab aliquo adversario ad marginem adiecta et deinde in textum illata sunt: certe iis omissis recte progreditur argumentatio.

7. ἔκτον Pc. mox ἀκοῇ VaS; ἀκοὴν Edd. rell. PcAgLab. tum ἐν νῇ τῇ Lb.

8. καμπύας et mox ἡ καμπύη Va. mox ἡ ante μητρόπολις omittendum censet Coraes.

9. δὲ ἐς τὰ μάλιστά μοι om. M. mox φειδολοὶ Ag. tum ἐς ποίησιν οἱ ἕλληνες οι ἀγαλμάτων La.

10. δ' ὀλυμπ. Va.

νίκων ἀνέθηκεν Ἀντίοχος, οὗ δὴ καὶ ὑπὲρ τοῦ θεάτρου
τοῦ Ἀθήνησιν[11] ἡ αἰγὶς ἡ χρυσῆ καὶ ἐπ' αὐτῆς ἡ Γοργὼ
ἐστιν ἀναθήματα. τοῦτο οὐκ ἐς τὸ ἄνω τὸ παραπέτασμα
πρὸς τὸν ὄροφον, ὥσπερ γε ἐν[12] Ἀρτέμιδος τῆς Ἐφεσίας
ἀνέλκουσι, καλωδίοις δὲ ἐπιχαλῶντες καθιᾶσιν ἐς τὸ ἔδα-
φος. (3) Ἀναθήματα δὲ ὁπόσα ἔνδον ἢ ἐν τῷ προνάῳ 5
κεῖται, θρόνος ἐστὶν Ἀριμνήστου[13] τοῦ βασιλεύσαντος ἐν
Τυρσηνοῖς, ὃς πρῶτος βαρβάρων ἀναθήματι τὸν ἐν Ὀλυμ- 406
πίᾳ Δία ἐδωρήσατο, καὶ ἵπποι Κυνίσκας χαλκοῖ, σημεῖα
Ὀλυμπικῆς[14] νίκης. οὗτοι μέγεθος μὲν ἀποδέουσιν ἵπ-
πων, ἑστήκασι δὲ ἐν τῷ προνάῳ τοῖς ἐσιοῦσιν ἐν δεξιᾷ.
κεῖται δὲ καὶ τρίπους ἐπίχαλκος, ἐφ' οὗ, πρὶν ἢ τὴν τρά-
πεζαν ποιηθῆναι προετίθεντο[15] τοῖς νικῶσιν οἱ στέφανοι.
(4) Βασιλέων δὲ ἀνδριάντας, Ἀδριανοῦ μὲν αἱ ἐς τὸ Ἀχαϊ-
κὸν τελοῦσαι πόλεις ἀνέθεσαν Παρίου λίθου, Τραϊανοῦ 6
δὲ οἱ πάντες Ἕλληνες. οὗτος προσεκτήσατο ὁ βασιλεὺς

rex Antiochus. Eiusdem donum fuit aegis aurea, addita Gorgone, quae Athenis in theatri fastigio inter cetera dona locata est. Velum non, quo more fit in Dianae Ephesiae templo, subter lacunar sursum attollitur, sed ad pavimentum usque laxatis funibus demittitur. (3) Inter ea vero donaria, quae intus vel in atrio templi posita sunt, extat solium Arimnesti Hetruscorum regis, qui primus exterorum donum Olympio Iovi misit: tum aenei equi, quos Cynisca dicavit, Olympicae victoriae monumentum, veris illos quidem equis magnitudine inferiores, locati sunt in primo templi aditu ingredientibus ad dexteram. Extat item tripus aere obductus, super quo victoribus, priusquam mensa erigeretur, coronae proponebantur. (4) Romanis vero Imperatoribus statuas e Pario lapide, Adriano urbes Achaici conventus, Traiano universi Graeci erexerunt. Hic

11. Ἀθήνησι ἡ AXKFC. mox ἡ Γοργὼ ἐστιν ἀναθήματα scripsimus e coni. Γοργὼ, ἡ ἐς τὰ ἀναθήματα Edd. Codd. Γοργὼ ἦν ἐς τὰ ἀναθ. coni. Coraes.
12. ἐν Ἀρτ. BPcAgLab; ἐν om. rell. Tum ἀνέλκουσιν καθικᾶσιν Ag.
13. Ἀριμνήστου τοῦ scripsimus e coni. Ἀρίμνου τοῦ Edd. Vab; ἀρίμνους τοῦ La; Ἀριμνης τοῦ LbMPc Ag, „ut fuerit Ἀριμνήστου," B. mox τυρσινοῖς AgVb. Mox τῶν ἐν Ὀλ. Vb; τὸν ἐς ὀλ. Va; τὸν ἐκ ὀλ. ap. B. est vitium typoth. Deinceps κινίσκας, υ sup. ι, Vb; in Va κυνίσκους esse videtur.
14. Ὀλυμπιακῆς CSM; Ὀλυμπικῆς AXKFBPcAgLab. νίκης om. Ag. pro οὗτοι C. coni. οὗ τοι.
15. προστίθεντο La. tum ἀδριάντας M. ἀνδριανοῦ Va. παρίνου λίθου La.

Γέτας τοὺς ὑπὲρ Θρᾴκης,[16] Ὀσρόῃ τε τῷ ἀπογόνῳ τῷ Ἀρσάκου καὶ Πάρθοις ἐπολέμησεν. ὁπόσα δὲ ἐς ἔργων ἔχει οἱ κατασκευὴν, ἀξιολογώτατά ἐστι[17] λουτρὰ ἐπώνυμα αὐτοῦ, καὶ θέατρον μέγα κυκλοτερὲς πανταχόθεν, καὶ οἰκοδόμημα ἐς ἵππων δρόμους προῆκον καὶ ἐς δύο σταδίων μῆκος, καὶ ἡ Ῥωμαίων ἀγορὰ κόσμου τε εἵνεκα τοῦ λοιποῦ θέας ἀξία καὶ μάλιστα ἐς τὸν ὄροφον χαλκοῦ πεποιημέ-
7 νον. (5) Αἱ δὲ εἰκόνες αἱ τοῖς κατασκευάσμασι[18] τοῖς περιφερέσιν ἐγκείμεναι, ἡ μὲν τοῦ ἠλέκτρου βασιλέως Ῥωμαίων ἐστὶν Αὐγούστου, ἡ δὲ τοῦ ἐλέφαντος βασιλέως Νικομήδους ἐλέγετο εἶναι Βιθυνῶν. ἀπὸ τούτου δὲ καὶ τῇ μεγίστῃ τῶν ἐν Βιθυνίᾳ[19] πόλεων μετεβλήθη τὸ ὄνομα Ἀστακῷ τὰ πρὸ τούτου καλουμένῃ· τὰ δὲ ἐξ ἀρχῆς αὐτῇ Ζυποίτης ἐγένετο οἰκιστὴς, Θρᾷξ γένος, εἰκάζοντί γε ἀπὸ τοῦ ὀνόματος. (6) Τὸ δὲ ἤλεκτρον τοῦτο οὗ[20] τῷ Αὐγούστῳ πεποίηνται τὴν εἰκόνα, ὅσον μὲν αὐτόματον ἐν τοῦ Ἠριδανοῦ ταῖς ψάμμοις εὑρίσκεται, σπανίζεται τὰ μάλιστα καὶ ἀνθρώπῳ[21] τίμιον πολλῶν ἐστιν ἕνεκα· τὸ

imperio P. R. Getas, qui supra Thracas sunt, adiunxit; et cum Osroe Arsacis nepote, Parthorum rege, bellum gessit. Operibus praeterea *quam plurimis urbem* exornavit: quorum ceteris magnificentia praestant thermae, quae ab ipso nomen acceperunt: et magno extructum ambitu amphitheatrum: ad haec hippodromus, non breviore stadium duum spatio: tum forum Romanum, et reliquo ornatu insigne, et maxime aere exornato lacunari. (5) Inter cetera vero *eius fori insignia* teretibus insistunt scamillis statuae duae; ex electro una, Augusti Caesaris; altera ex ebore, Nicomedis Bithyniae regis, de cuius nomine urbs Bithyniae maxima appellata est, quum ante Astacus nuncuparetur. Condita ea quondam dicitur a Zypoete homine Thrace, quantum ex ipsa nominis voce coniici possit. (6) Electrum quidem, ex qua materia statuam Augusto fecerunt, in Padi fluminis arenis rarum omnino repertu est. Id, qui nacti fuerint, non temere magni aestimant. Est alioqui electrum aliud nihil,

16. θράκης p. corr. ex θράκας Lb. θρᾶκας Ag; ὀρόη Va; tum ἀρκάσου πάρθους id.
17. ἐστιν Ag. mox προήκων AX Vb; iam correxit Sylb. Tum κόσμους τε εἵνεκα La.
18. κατασκευάσασιν Ag.
19. Βυθινίᾳ Ag. mox Ἀστάκῳ Smai. Tum ἐγίνετο Ag. εἰκάξ' ἀντί γε Lb.
20. οὕτω αὐγ. La. tum ἐκ τοῦ ἠριδ. LbMVa. (exc. nostra e Va silent.). Mox σπανιάζεται Vb.
21. ἀνθρώπων MVab; tum εἵνεκα Va.

δὲ ἄλλο ἤλεκτρον ἀναμεμιγμένος ἐστὶν ἀργύρῳ χρυσός. (7) Ἐν δὲ τῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναῷ Νέρωνος ἀναθήματα[22] 8
τρεῖς μὲν ἐς κοτίνου φύλλα στέφανοι, τέταρτος δὲ ἐς δρυός ἐστι[23] μεμιμημένος. κεῖνται δὲ αὐτόθι καὶ ἀσπίδες χαλκαῖ πέντε καὶ εἴκοσι τοῖς ὁπλιτεύουσιν εἶναι φορήματα ἐς τὸν δρόμον. στῆλαι δὲ ἄλλαι τε ἑστήκασι καὶ ἡ πρὸς Ἀθη- 407
ναίους καὶ Ἀργείους τε[24] καὶ Μαντινέας ἔχουσα ὅρκον παρὰ Ἠλείων ἐς συμμαχίαν ἐτῶν ἑκατόν.

CAPUT XIII.

De Pelopio in Alti — sacris Pelopis in illo — Pelopis ossibus narratio — Pelopis et Tantali sede in Asia — ara Iovis Olympii e cinere congesta et sacrificiis, quae in ea fiunt — ara e sanguine constructa.

Ἔστι δὲ ἐντὸς τῆς Ἄλτεως καὶ Πέλοπι[1] ἀποτετμημένον τέμενος· ἡρώων δὲ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ τοσοῦτον προτετιμημένος ἐστὶν ὁ Πέλοψ ὑπὸ Ἠλείων, ὅσον[2] Ζεὺς θεῶν τῶν

quam argento permistum in metallis aurum. *Sed ad ea, unde huc excurrimus, revertamur.* (7) Sunt in Olympii fano, quas Nero donavit, coronae. Earum tres oleastri, quarta quercus frondem imitatur. Positi ibidem clypei sunt XXV aenei, cum quibus decurrunt, qui armati in curriculum descendunt. Erectae vero sunt et aliae pilae, et ea inter ceteras, qua continetur iuramentum, quo Elei cum Atheniensibus, Argivis et Mantinensibus centum annorum foedus et societatem firmarunt.

Cap. XIII. Intra Altin Pelopi quoque area consecrata est: Pelopion appellant. Prae ceteris enim heroibus tam colitur apud Eleos Pelops, quam Iupiter prae cunctis Dîs. Est igitur

22. ἀνάθημα Va; ἀναθύματα, η sup. υ, Vb. tum τρεῖς — στέφανοι CSmai.BLa; τρεῖς (M τρὶς) omisso στέφανοι PcAgMLb; τρίτος — στέφανος AXKFSmin. τρίτος — στέφανοι Vb, τρίτος — φύλα, omisso στέφανοι, Va. Tum δ' ἐς id.

23. ἐστιν Ag. Mox δὲ καὶ αὐτόθι Vb. tum ὁπλιτεῦσιν M. ὀπλιτεύσιν Va.

24. τε om. M.

Cap. XIII. 1. Πέλοπι ἀποτετμημένον B, probatus ab O. Muellero Annal. Gotting. 1828. nr. 204. πελόπιά (πελοπία LabVab) ποτε τετιμημένον AgPcMVab. Πελόπιον ποτὲ τετιμημένον Edd. ante B. τέμενος om. La.

2. ὅσων La. τῶν ἄλλων θεῶν MVa. Deinceps ἂν τῆς ἐσόδου — ὡς μεταξὺ bis habet La. ἐξόδον, ad marg. ἐσόδον M. Mox ἀναθύματα Vb.

ἄλλων. ἔστιν οὖν τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς κατὰ δεξιὰν τῆς
ἐσόδου πρὸς ἄνεμον Βορέαν τὸ Πελόπιον, ἀφεστηκὸς μὲν
τοῦ ναοῦ τοσοῦτον ὡς μεταξὺ καὶ ἀνδριάντας καὶ ἀνα-
θήματα ἄλλα ἀνακεῖσθαι, παρήκει δὲ ὡς ἐπὶ τὸν ὀπισθό-
δομον ἀπὸ μέσου[3] μάλιστα ἀρξάμενον τοῦ ναοῦ, καὶ λί-
θων τε θριγκῷ περιέχεται, καὶ δένδρα ἐντὸς πεφυκότα
2 καὶ ἀνδριάντες εἰσὶν ἀνακείμενοι. ἔσοδος δὲ ἐς αὐτὸ πρὸς
δυσμῶν ἐστιν ἡλίου. τοῦτο ἀπονεῖμαι[4] τῷ Πέλοπι Ἡρα-
κλῆς ὁ Ἀμφιτρύωνος λέγεται· τέταρτος γὰρ δὴ ἀπόγονος
καὶ οὗτος ἦν Πέλοπος. λέγεται δὲ καὶ ὡς ἔθυσεν ἐς τὸν
βόθρον τῷ Πέλοπι. (2) Θύουσι δὲ αὐτῷ καὶ νῦν ἔτι
οἱ κατὰ ἔτος τὰς ἀρχὰς ἔχοντες· τὸ δὲ ἱερεῖόν[5] ἐστι κριὸς
μέλας. ἀπὸ ταύτης οὐ γίνεται τῷ μάντει[6] μοῖρα τῆς θυ-
σίας, τράχηλον δὲ μόνον[7] δίδοσθαι τοῦ κριοῦ καθέστηκε
3 τῷ ὀνομαζομένῳ ξυλεῖ. ἔστι δὲ ὁ ξυλεὺς ἐκ[8] τῶν οἰκετῶν
τοῦ Διὸς, ἔργον δὲ αὐτῷ πρόσκειται τὰ ἐς τὰς θυσίας
ξύλα τεταγμένου[9] λήμματος καὶ πόλεσι παρέχειν καὶ ἀνδρὶ

ad dexteram, qua patet ad templum aditus, ab Aquilone, Pelopium, tanto spatio interiecto, ut in eo et statuae et alia ornamenta poni potuerint: porrigitur autem a media ad posticam templi partem, circumvallante maceria. Tota area et arboribus convestita et signis passim est conspicua. Ingressus ad eam est a Solis occasu. Eum *soli campum* dedicasse Pelopi Herculem Amphitryonis filium ferunt. Quartum enim a Pelope posteritatis gradum tenuit. Idem etiam Hercules Pelopi dicitur ad eam scrobem sacrum fecisse; (2) ad quam aetate etiam nostra annui magistratus nigro ariete faciunt. Ac de ea quidem victima vati portio nulla tribuitur: collum tantum, more maiorum, lignatori datur. Sic enim appellatur unus de Iovis famulatu, cui negotium mandatum est, ut certo pretio ligna ad sacrorum usum vel publice civitatibus vel privatim cuivis homini suppeditet.

3. μέσον MVa. Tum λίθω Va, ἀδριάντες M.

4. ἀπογεῖμαι Va. — Sqq. Πέλοπι — οὗτος ἦν om. La. πέλωπι Ag. tum ἀμφιτρίωνος MVaLb; ὁμφι-τρίωνος, ἀ inter ὁ et μ sup. vers. Vb. mox ἔθυσε ἐς Ag. ἔθυεν Lb.

5. ἱερὸν LbM [ει super ὸν M] ἱερὸν (sic Vb; „ ⸗ ειν) mox μέγας Ag.

6. μάντι Ag. tum λοῖρα MLb.

7. μόνον Sylb. FCSBPcAgMVab Lab; μόνου AXK. Mox τῷ om. Va. καθέστηκεν MVa.

8. εἷς τῶν C. mox πρόςκειται B ex em. S, quam probat O. Mueller Annal. Gotting. 1828. nr. 204. πρό-κειται AXKFCSPcAgMVabLab.

9. τεταγμένον λέμματα παρέ (fin. lin., χειν om.) Va. λήμματα LbAg mox ἀνδρὶ ἰδιώτῃ (ἰδότι Ag) AXK FSmin.BPcAgLab; ἀνδράσιν ἰδιώ-ταις CSmai.Va (at ι et η sup. vers.).

ἰδιώτῃ· τὰ δὲ λεύκης μόνης[10] ξύλα καὶ ἄλλου δένδρου
ἐστὶν οὐδενός. ὃς δ' ἂν ἢ αὐτῶν τῶν Ἠλείων ἢ ξένων
τοῦ θυομένου τῷ Πέλοπι ἱερείου φάγῃ τῶν κρεῶν, οὐκ
ἔστιν οἱ ἐσελθεῖν[11] παρὰ τὸν Δία. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐν τῇ
Περγάμῳ τῇ ὑπὲρ ποταμοῦ Καΐκου πεπόνθασιν οἱ τῷ Τη-
λέφῳ θύοντες· ἔστι γὰρ δὴ οὐδὲ τούτοις ἀναβῆναι πρὸ
λουτροῦ παρὰ τὸν Ἀσκληπιόν. (3) Λέγεται δὲ καὶ τοιόν- 4
δε[12] μηκυνομένου τοῦ πρὸς Ἰλίῳ πολέμου προαγορεῦσαι
αὐτοῖς τοὺς μάντεις ὡς αἱρήσουσιν οὐ πρότερον τὴν πό- 408
λιν, πρὶν ἂν τὰ Ἡρακλέους[13] τόξα καὶ ὀστοῦν ἐπαγάγων-
ται Πέλοπος. οὕτω δὴ μεταπέμψασθαι μὲν Φιλοκτήτην
φασὶν αὐτοὺς ἐς τὸ στρατόπεδον, ἀχθῆναι δὲ καὶ τῶν
ὀστῶν ὠμοπλάτην σφίσιν ἐκ Πίσης τῶν Πέλοπος. ὡς δὲ
οἴκαδε ἐκομίζοντο, ἀπόλλυται[14] περὶ Εὔβοιαν καὶ ἡ ναῦς
υπὸ τοῦ χειμῶνος ἡ τὸ ὀστοῦν φέρουσα τὸ Πέλοπος.
ἔτεσι δὲ ὕστερον πολλοῖς μετὰ ἅλωσιν Ἰλίου Δαμάρμενον 5

Sunt autem non ex alia arbore ligna ea, quam de alba populo. Quod si quis (sive Eleus, sive hospes fuerit) carnes ex ea Pelopis victima comederit, ei templum Iovis introire nefas est. Idem observatur ad Pergamum, quod supra Caicum est. Nam qui Telepho immolarunt, religio est illis ante in Aesculapii ascendere, quam corpus abluerint. (3) Sed quod ad Pelopem attinet, memoriae proditum est, quum Troianum bellum duceretur, monuisse vates non ante expugnari Ilium posse, quam Graeci Herculis sagittas et de Pelopis ossibus unum comportari curassent. Quare et Philocteten tunc in castra accersitum et Pisa scoptulum opertum Pelopis deportatum. Redeuntibus vero Graecis, ad Euboean navim eam, in quam Pelopis illud os fuerat impositum, naufragio periisse. Multis deinde annis post

10. μόνα ξ. Va. tum ἄλλου δένδρων CSmai.BMLbPcdAgVb; ἄλλων δένδρων AXKFSmin.Va. ἄλλου δένδρον, ου super ον, La, unde scripsimus ἄλλου δένδρου, coll. c. 14, 2. οὐδενός. ὃς Smai.B, ut correxit Porson. οὐδέν. ὃς Smin. οὐδέν. οἷος AXKFCPcLbAgMVab; οὐδέν. οἷς La. mox ἡ αὐτῶν Pd. τὰ αὐτῶν Ag. Post αὐτῶν e Va inserit τῶν S; abest a rell.

11. εἰςελθεῖν Va; mox αὐτῷ Vb. deinceps γῇ ὑπὲρ Ag. tum τοῦ ποταμοῦ Va.

12. τοῖον Edd. Codd. praeter La, qui τοιοῦτον. Scripsimus τοιόνδε, nam δὲ, quod PcAgVabLb post προαγορεῦσαι inserunt, a fine versus antecedentis ad hunc locum delapsum esse videtur. Tum μηκέτι LbPcAgMR; ad marg. μηκυνομένου R. κυνουμένου La.

13. ἡρακλέα Lb; τάξα M. mox ἐπάγωνται VbLa; tum πέλωπος Ag. Deinde ὠμοπλάτον La. πίσσης Va.

14. ἀπόλλυται Smai. B ex em. Sylb. ἀπόλλυνται AXKFCSmin. AgPcVabLab; ἀπόλληνται M. mox ὑπὸ SBPcAgVb(?), ut voluit Coraes. ἀπὸ AXKFCMVaLb.

ἁλιέα ἐξ Ἐρετρίας ἀφέντα δίκτυον ἐς θάλασσαν τὸ ὀστοῦν
ἑλκῦσαι,[15] θαυμάσαντα δὲ αὐτοῦ τὸ μέγεθος ἔχειν ἀπο-
κρύψαντα ὑπὸ τὴν ψάμμον. τέλος δὲ αὐτὸν ἀφικέσθαι
καὶ ἐς Δελφοὺς,[16] ὅτου τε ἀνδρὸς τὸ ὀστοῦν εἴη καὶ ὅ
6 τι χρηστέον αὐτῷ διδαχθῆναι δεησόμενον. καί πως κα-
τὰ πρόνοιαν τοῦ θεοῦ τηνικαῦτα παρὰ[17] Ἠλείων ἐπανόρ-
θωμα αἰτούντων νόσου λοιμώδους, ἀνεῖπεν[18] οὖν σφίσιν
ἡ Πυθία, τοῖς μὲν ἀνασώσασθαι Πέλοπος τὰ ὀστᾶ, Δα-
μαρμένῳ δὲ ἀποδοῦναι τὰ εὑρημένα αὐτῷ[19] Ἠλείοις. καί
οἱ ταῦτα ποιήσαντι ἄλλα τε ἀντέδοσαν[20] Ἠλεῖοι καὶ Δα-
μάρμενόν τε αὐτὸν καὶ ἀπογόνους τοὺς ἐκείνου φύλακας
σφᾶς εἶναι τοῦ ὀστοῦ. ἡ δὲ ὠμοπλάτη τοῦ Πέλοπος
ἠφάνιστο ἤδη κατ' ἐμὲ, ὅτι (ἐμοὶ δοκεῖν) ἐκέκρυπτο ἐπὶ
πολὺ κατὰ τοῦ βυθοῦ, καὶ ὁμοῦ τῷ χρόνῳ προσέκαμνεν
7 οὐχ ἥκιστα ὑπὸ τῆς θαλάσσης. (4) Πέλοπος δὲ καὶ Ταν-
τάλου τῆς παρ' ἡμῖν ἐνοικήσεως σημεῖα ἔτι καὶ ἐς τόδε
λείπεται, Ταντάλου μὲν λίμνη[21] τε ἀπ' αὐτοῦ καλουμένη

Ilium excisum Eretriensem piscatorem Demarmenum iacto everriculo e mari os extraxisse: miratum magnitudinem in arenis id *annotato loco* abdidisse. Venisse eundem Delphos scitatum, cuiusnam esset os et ad quem usum illud a se conservari oporteret. Tunc etiam fato quodam aderant quos Elei consultum miserant, quae foret depellendae pestilentiae ratio. Atque his quidem responsum est, ut Pelopis ossa requirerent: Demarmeno vero, ut, quae reperisset, Eleis restitueret. Hoc ille quum fecisset, et alia accepit ab Eleis munera, et ei, eiusque posteris custodia ossis demandata est. Scoptulum opertum Pelopis aetate mea iam evanuerat. Id eo accidisse opinor, quod, quum alte absconditum fuisset, tum vetustate tum aquae marinae illuvie extabuit. (4) Et in Graeciam quidem Tantalum et Pelopem coloniam deduxisse certa adhuc extant indicia, portus, qui Tan-

15. ἑλκῦσαι Smai. Vb; ἑλκύσαι edd. rell. Lab.

16. καὶ ἀδελφοὺς Ag. mox αὐτοῦ διδαχθ. Va.

17. πρεσβεία παρῆν Ἠλείων vult B, probante O. Muellero Annal. Gotting. 1828. nr. 204. παρὰ transposito F. legere vult: παρὰ τοῦ θεοῦ τηνικαῦτα Ἠλείων ἐπανόρθωμα αἰτούντων, et sic se reposuisse affirmat C. in notis; at non fecit. S. subaudit τινῶν, ut sit παρὰ Ἠλείων τινῶν αἰτούντων. ἀνώρθαμα, o sup. ω, M.

18. ἀνεῖ A. ἀνεῖλεν Camerar.

19. αὐτῷ CB ex em. K. αὐτῶν AXKFSLabPcAgMVab; αὐτὸν Sylb. Scripsimus αὐτῷ auctore S.

20. ἀντέδωσαν AgVb; in hoc o sup. ω. tum ἠλεῖον La. Mox ἀπὸ γένους τοὺς VaLb. σφᾶς om. La. tum δοκεῖ Va.

21. λίμνη — καλουμένη CSB ex em. Goldh. coll. 7, 24. et 8, 17.

*καὶ οὐκ ἀφανὴς τάφος, Πέλοπος δὲ ἐν Σιπύλῳ μὲν θρό-
νος ἐν κορυφῇ τοῦ ὄρους ἐστὶν ὑπὲρ τῆς Πλαστήνης*[22]
*μητρὸς τὸ ἱερὸν, διαβάντι δὲ Ἕρμον ποταμὸν Ἀφροδίτης
ἄγαλμα ἐν Τήμνῳ*[23] *πεποιημένον ἐκ μυρσίνης τεθηλυίας·
ἀναθεῖναι δὲ Πέλοπα αὐτὸ παρειλήφαμεν μνήμῃ προϊλα-
σκόμενόν τε τὴν θεὸν, καὶ γενέσθαι οἱ*[24] *τὸν γάμον τῆς
Ἱπποδαμείας αἰτούμενον.*
(5) *Ἔστι δὲ ὁ τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου βωμὸς ἴσον* 8
*μὲν μάλιστα τοῦ Πελοπίου τε καὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἥρας
ἀπέχων, προκείμενος μέντοι καὶ πρὸ ἀμφοτέρων. κατα-* 409
*σκευασθῆναι δὲ αὐτὸν οἱ μὲν ὑπὸ Ἡρακλέους τοῦ Ἰδαίου
λέγουσιν, οἱ δὲ ὑπὸ ἡρώων τῶν ἐπιχωρίων γενεαῖς δύο*[25]
*ὕστερον τοῦ Ἡρακλέους. πεποίηται δὲ ἱερείων τῶν θυο-
μένων τῷ Διῒ ἀπὸ τῆς τέφρας τῶν μηρῶν, καθάπερ γε
καὶ ἐν Περγάμῳ· τέφρας γὰρ*[26] *δή ἐστι καὶ τῇ Ἥρᾳ τῇ
Σαμίᾳ βωμὸς, οὐδέν τι ἐπιφανέστερος ἢ*[27] *ἐν τῇ χώρᾳ τῇ
Ἀττικῇ ἃς αὐτοσχεδίας Ἀθηναῖοι καλοῦσιν ἐσχάρας. τοῦ* 9
βωμοῦ δὲ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ κρηπῖδος[28] *μὲν τῆς πρώτης,*

tali dicitur, et eiusdem sepulcrum non obscurum. Pelopis in Sipyli montis vertice visitur solium, supra eum locum, ubi Plastenes matris fanum est. Iam vero ultra Hermum fluvium ad Temnum oppidum Veneris signum spectatur e virente a radice sua myrto: quod faciendum curasse Pelopem ferunt, quum ut deam coleret, tum vero ut Hippodamiae nuptiarum se compotem faceret. (5) Olympii quidem Iovis ara pari intervallo a Pelopio et Iunonis aede distat, ante utriusque frontem sita. Erectam alii tradiderunt ab Idaeo Hercule, alii ab indigenis heroibus, duabus ipsis aetatibus post Herculem. Congesta illa est e cinere collecto ex adustis victimarum femoribus. Talis et Pergami ara est, talis Samiae Iunonis, nihilo illa quidem ornatior, quam in Attica, quos Rudes appellant focos. Arae Olympicae ima crepido, quam **πρόθυσιν** appellant, ambitum peragit pedum cen-

λιμὴν (*λίμην* Lab) — *καλούμενος* AXKFPcAgMVabLab.

22. *Πλακιηνῆς* coni. S. a *Πλακίῃ*, urbe Hellespontia. *Πλαιξηνῆς* Porson. *πλάνης* Vb. Mostenes urbis nomen latere putat Goldh.; *Σιπυλήνης* e Strab. X, 469 (174). eruit Bosius a S. laudatus *πλαστάνης* La.

23. *λήμνῳ* MVa, (in M. *τ* sup. *λ*). Mox Loescher, Gedoyn, Goldh. C. vertunt quasi *μυρσίνης θηλείας* legissent; etiam S. offendit in *τεθηλυίας*

24. *οἱ* om. MVa.

25. *γενεαῖς δὲ ὕστ.* Va. mox *θειομένων* AgVa.

26. *μὲν γὰρ* AXKFCVb; *μὲν* om. SBMPcAgVaLab. tum *δὴ* om. Vb. *ἐστιν* AgMVb. Pro *Ἥρᾳ* VbLb. marg. R. habent *κράτῃ*.

27. supra *ἢ* est *ῆ* in M. *ἢ ἐν* Vb.

28. *κρηπίδος* Vb.

προθύσεως καλουμένης, πόδες πέντε καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν ἐστι περίοδος, τοῦ δὲ ἐπὶ τῇ προθύσει[29] περίμετρος [ἑκάστου][30] πόδες δύο καὶ τριάκοντα· τὸ δὲ ὕψος τοῦ βωμοῦ τὸ σύμπαν ἐς δύο καὶ εἴκοσιν ἀνήκει πόδας. αὐτὰ μὲν δὴ τὰ ἱερεῖα ἐν μέρει τῷ κάτω, τῇ προθύσει, καθέστηκεν αὐτοῖς θύειν· τοὺς μηροὺς δὲ ἀναφέροντες ἐς[31] τοῦ
10 βωμοῦ τὸ ὑψηλέστατον καθαγίζουσιν ἐνταῦθα. ἀναβαθμοὶ δὲ ἐς μὲν τὴν πρόθυσιν[32] ἀνάγουσιν ἐξ ἑκατέρας τῆς πλευρᾶς λίθου πεποιημένοι· τὸ δὲ ἀπὸ τῆς προθύσεως ἐς τὸ ἄνω τοῦ βωμοῦ τέφρας παρέχεται ἀναβαθμούς.[33] ἄχρι μὲν δὴ τῆς προθύσεως ἔστιν ἀναβῆναι καὶ παρθένοις καὶ ὡσαύτως γυναιξὶν, ἐπειδὰν τῆς Ὀλυμπίας μὴ ἐξείργωνται· ἀπὸ τούτου δὲ ἐς τὸ[34] ἀνωτάτω τοῦ βωμοῦ μόνοις ἔστιν ἀνδράσιν ἀνελθεῖν. θύεται δὲ τῷ Διῒ καὶ ἄνευ τῆς πανηγύρεως ὑπό τε ἰδιωτῶν καὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν
11 ὑπὸ Ἠλείων. κατ' ἔτος δὲ ἕκαστον φυλάξαντες οἱ μάντεις

tum et amplius quinque et viginti: graduum singulorum supra imam istam crepidinem ambitus pedes explet binos ac tricenos. Universa arae altitudo pedes conficit duos prope et viginti. Ducuntur hostiae ad imae crepidinis stationem: ibi eas patrio more mactant: femora in summa ara adolent. Et ad stationem quidem ab utroque latere per lapideos, ad arae altissimam sedem per cineritios gradus scanditur. Et ad stationem quidem usque tam virgines, quam mulieres, quum in Olympiam venire nulla prohibet religio, possunt ascendere; longius progredi solis viris fas est. Sacrificatur autem Iovi etiam extra solemnem nundinarum celebritatem tam a privatis hominibus quam quotidie ab Eleis. Stato autem die quotannis, Februarii mensis nono supra

29. προθέσει et bis προθέσεως M; bis προθέσεως Va; προθέσει infra Vb.

30. ἑκάστου sc. μέρους F. Deleri vel eius loco βωμοῦ poni voluit Goldh. unde S. uncis inclusit. θυσιαστηρίου coni. C, „faute de mieux." ἐσχάτου Buttmannus. ἐστί που Bosius ap. S.

31. ἐς om. AXKPcAgMVabLb; habet La; ex em. Sylb. recepere FCSB. tum ὑψηλέστατον BPcAg VaMRLab (η ambig. in La); ὑψηλότατον Edd. rell. marg. RVb.

32. πρόθυσιν ἄγ. CSB ex em. Sylb. προθυσίαν ἄγ. AXKFPcAg MVabLab; lectio orta ex πρόθυσῑ ἀνάγουσιν, quod recepimus.

33. ἀναβασμοὺς LabPcAg. „recipi poterat ἀναβασμόύς coll. 5, 21, 2, l. 3.; sed ἀναβαθμοὺς est 7, 18, 12, l. 1." B. καὶ ἀναβαθμ. VaLa. Mox μὲν δὴ SBPcAgMVaLab; μέν τοι AXKFCVb.

34. ἐς τῷ Vb., corr. in τὸ. — ἀπὸ τούτου — θύεται om. La.

τὴν ἐνάτην[35] ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐλαφίου μηνὸς κομίζουσιν ἐκ τοῦ Πρυτανείου[36] τὴν τέφραν, φυράσαντες δὲ τῷ ὕδατι 410
τοῦ Ἀλφειοῦ κονιῶσιν οὕτω τὸν βωμόν. ὑπὸ δὲ ἄλλου τὴν τέφραν ὕδατος ποιηθῆναι πηλὸν[37] οὐ μή ποτε ἐγγένηται· καὶ τοῦδε εἵνεκα ὁ Ἀλφειὸς νενόμισται τῷ Ὀλυμπίῳ Διῒ ποταμῶν[38] δὴ μάλιστα εἶναι φίλος. (6) Ἔστι δὲ καὶ[39] ἐν Διδύμοις τῶν Μιλησίων βωμὸς, ἐποιήθη δὲ ὑπὸ Ἡρακλέους τοῦ Θηβαίου, καθὰ οἱ Μιλήσιοι λέγουσιν, ἀπὸ τῶν ἱερείων τοῦ αἵματος· ἐς δὲ τὰ ὕστερα τὸ αἷμα τῶν θυμάτων οὐκ[40] ἐς ὑπέρογκον ηὔξηκεν αὐτὸν μέγεθος.

decimum, aruspices cinerem ex Prytaneo deportant: eoque aqua ex Alpheo amne diluto aram Iovis oblinunt. Religione sancitum est cinerem sola Alphei aqua dilui, atque ex eo tantum luto arae tectorium superinduci. Eam ob rem Alpheus fluviorum omnium Iovi maxime amicus creditur. (6) Est et Didymis (Milesiorum ea civitas est) ara, quam a Thebano Hercule *luto subacto* victimarum sanguine exstructam Milesii tradunt. Non fuit ea tamen victimarum insequentibus temporibus copia, ut ara magnopere potuerit eminere.

35. ἐννάτην SMVa. mox ἐλαφηβολιῶνος marg. M. δέκα τοῦ μηνὸς τοῦ ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς Va; in marg. ὀκτοβρίου μηνός.

36. πρυτανίου AgMVabLab. mox ἀλφίου M, (silent exc. nostra); κωνιῶσιν Vb.

37. πηλὸν om. Va; in M. παιλὸν correctum est in πηλόν. Mox τοῦδε BPcAgLab; τούτου edd. rell. MVab; ἕνεκα Vb.

38. ποτ. δὲ μάλιστα Ag. δὴ μάλ. La. δὴ om. rell.

39. καὶ om. Va. ἱερείων CSmai. B ex em. Sylb. ἱερῶν AXKFSmin. PcAgLab. Sq. δὲ sup. vers. habet La.

40. οὐκ delendum censet Schneid. unde Smin. uncis inclusit. mox ηὔξηκεν SBMPcVaLab; ηὔξησεν AXKFCAgVb. tum αὐτὸν SB ex em. Sylb. αὐτῶν AXKFCPcAgLabM Vab. In notis C quoque αὐτὸν adoptat.

CAPUT XIV.

De Iove *Ἀπομυίῳ* — cur Olympica sacra albae duntaxat populi lignis adoleantur — de arboribus, quas varii fluvii potissimum alunt — reliquis Olympiae aris et diis, quibus sacra ibi fiunt — ara ignotorum deorum — *Καιροῦ*, Iovis filii — Telluris eiusque oraculo, aliisque.

Ὁ δὲ ἐν Ὀλυμπίᾳ βωμὸς παρέχεται καὶ ἄλλο τοιόνδε ἐς θαῦμα· οἱ γὰρ ἰκτῖνες[1] πεφυκότες ἁρπάζειν μάλιστα ὀρνίθων ἀδικοῦσιν οὐδὲν ἐν Ὀλυμπίᾳ τοὺς θύοντας. ἢν δὲ ἁρπάσῃ ποτὲ ἰκτῖνος ἤτοι σπλάγχνα ἢ τῶν κρεῶν, νενόμισται τῷ θύοντι οὐκ αἴσιον[2] εἶναι τὸ σημεῖον. (2) Φασὶ δὲ Ἡρακλεῖ τῷ Ἀλκμήνης θύοντι ἐν Ὀλυμπίᾳ δι' ὄχλου μάλιστα γενέσθαι τὰς μυίας· ἐξευρόντα οὖν αὐτὸν ἢ καὶ ὑπ' ἄλλου διδαχθέντα Ἀπομυίῳ θῦσαι Διΐ, καὶ οὕτως ἀποτραπῆναι τὰς μυίας πέραν τοῦ Ἀλφειοῦ. λέγονται δὲ κατὰ ταὐτὰ καὶ Ἠλεῖοι θύειν τῷ Διῒ τῷ Ἀπομυίῳ,[3] ἐξελαύνοντι
2 τῆς Ἠλείας Ὀλυμπίας[4] τὰς μυίας. (3) Τῆς δὲ λεύκης
411 μόνης[5] τοῖς ξύλοις ἐς τοῦ Διὸς τὰς θυσίας, καὶ ἀπ' οὐ-

Cap. XIV. Sed quod ad Olympicam aram attinet, illud etiam magno miraculo ducitur, quod milvii, etsi avium hoc genus insigni est rapacitate, sacra tamen in Olympia facientibus infensi non sunt. Quod si forte exta vel carnium partem ullam appetierint, dira portendi immolanti creditur. (2) Aiunt etiam Herculi Alcmenes filio, quum Olympiae sacrificaret, maximam muscas exhibuisse molestiam: eum itaque vel proprio inventu vel monitu alieno sacra fecisse Iovi Apomyio, atque ita muscas trans Alpheum fuisse profligatas. Inde servatum ab Eleis, ut ad abigendas ex Olympia muscas idem sacrum usurparetur. (3) Ex alba vero duntaxat populo, neque ex alia arbore, ad

Cap. XIV. 1. *ἰκτίνες* M. (*ἰκτέ-νες* sec. exc. nostra.) VabLab; Paulo post *ἰκτῖνος* MVa om. *ἰκτίνος* Vb Lab.

2. *οὐκ αἴσιον — Ἀλκμ. θύοντι* LBM om. Tum *φασὶν* Ag. Mox *ὀλυμπίαδι ὄχλου* La. *δι' ὄχλον* Va; *τιμὰς*, eoque expuncto *μυίας*, Vb. *κατὰ ταῦτα* Lab.

3. *τῷ Διῒ τῷ Ἀπομυίῳ* Smai. Va. *τῷ Ἀπομυίῳ Διῒ* Edd. rell. PcAgM Vb. tum *ἐξελαύνοντος* AgVbLb; *ἐξελαύνοντας*, o sup. α, Va. *ἐξελαύνοντες* La.

4. *Ὀλυμπίοις*, subaudito *ἐν*, coni. K. *Ὀλυμπιᾶσι* Porson. Alterutrum, sive *Ἠλείας* sive *Ὀλυμπίας*, tollendum putat F. *Ἠλείας* tanquam spurium asteriscis notat C.

5. *μόνοις* LbMVabLa (p. corr. e *μόνον*) Pcd, quod praefert. C. in not. mox *ἐκ τοῦ Διὸς* M. tum *νομί-*

δενὸς δένδρου τῶν ἄλλων οἱ Ἠλεῖοι χρῆσθαι νομίζουσι
κατ᾽ ἄλλο μὲν οὐδὲν προτιμῶντες (ἐμοὶ δοκεῖν) τὴν λεύκην,
ὅτι δὲ Ἡρακλῆς ἐκόμισεν αὐτὴν ἐς Ἕλληνας ἐκ τῆς Θε-
σπρωτίδος χώρας. καί μοι καὶ αὐτὸς ὁ Ἡρακλῆς ἐφαίνε-
το, ἡνίκα τῷ Διῒ ἔθυεν ἐν Ὀλυμπίᾳ, τῶν ἱερείων τὰ μη-
ρία ἐπὶ λεύκης καῦσαι ξύλων. τὴν δὲ λεύκην ὁ Ἡρακλῆς
πεφυκυῖαν παρὰ τὸν Ἀχέροντα[6] εὗρε τὸν ἐν Θεσπρωτίᾳ
ποταμὸν, καὶ τοῦδε εἵνεκα φασὶν αὐτὴν Ἀχερωΐδα ὑπὸ
Ὁμήρου καλεῖσθαι. (4) Εἶχον δὲ[7] ἄρα καὶ ἐξ ἀρχῆς οἱ 3
ποταμοὶ καὶ ἐς τόδε ἔχουσιν οὐ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδείως
πρὸς γένεσιν πόας τε καὶ δένδρων. ἀλλὰ πλεῖσται μὲν ὑπὸ
Μαιάνδρου μυρῖκαι[8] καὶ μάλιστα αὔξονται, Ἀσωπὸς δὲ
ὁ Βοιώτιος βαθυτάτας[9] πέφυκεν ἐκτρέφειν τὰς σχοίνους,
τὸ δένδρον δὲ ἡ περσεία μόνου χαίρει τοῦ Νείλου τῷ
ὕδατι. οὕτω καὶ τὴν λεύκην θαῦμα οὐδὲν καὶ[10] αἴγειρόν
τε καὶ κότινον, τὴν μὲν ἐπὶ Ἀχέροντι ἀναφῦναι πρῶ-

usum Olympicorum sacrorum ligna caedi patrius est Eleis ritus. Credo hunc honorem huic arbori praecipue habitum, quod eam Hercules e Thesprotide primus in Graeciam attulit. Sed ipsum etiam arbitror Herculem, quum Iovi Olympio sacra fecit, non aliis, quam ex alba populo lignis victimarum femora cremasse. Eam vero arborem Hercules in Thesprotide propter amnem Acherontem reperit. Et huc respexisse Homerum putant, quum Acheroidem populum appellavit. (4) Varia autem semper natura fuerunt et nunc etiam diversi sunt amnes, ad gignenda herbarum et stirpium *varia* genera. Maeandri ripae myricas feliciter alunt. Asopus in Boeotia insigni magnitudine iuncum educat. Arbor persea sola gaudet Nili aqua. Nihil igitur mirum, si ad Acherontem enata primum est alba populus: ad Al-

ζουσιν Ag. Sqq. ἐκόμισεν αὐτὴν — ὁ Ἡρακλῆς om. La. λεύκης κένσαι Lb.

6. ἀχέρωντα Vb; tum εὗρε τὸν CSB, ut voluit Coraes et Lobeck ad Phryn. p. 140. εὗρεν Va. εὕρετο AXKFPcAgMVbLab; ἐν θεσπρωτίαν Lb. sq. φασὶν om. Vb. deinde Χερωΐδα M. Il. ν, 389. π, 482.

7. δὲ ἄρα SMAgVaLab; δ᾽ ἄρα. AXKFCBPcVb. mox κατὰ ταυτὰ Va; ταῦτα M. πρὸς γένεσις La; tum ἀνὰ πλεῖστ. id. ἀναπλεισται Lb.

8. μυρίναι Cod. Phral. μυρίκαι AXKFCVab; μυρῖκαι SBMLab; mox καὶ κάλλισται malit B. καὶ om. MVa. Deinde βιώτιος Vb.

9. Sevin. Hist. d l'Acad. des Inscr. T. 14. p. 195. legi voluit παχυτέρας (παχυτάτας potius). mox ἐκφέρειν Cod. Phral. tum τοὺς σχ. AVb. Mox μόνον Vb; χέρει Va.

10. καὶ om. AXKFCSVb; inserunt BPcAgMVaLab.

τον,[11] κότινον δὲ ἐπὶ τῷ Ἀλφειῷ, τὴν δὲ αἴγειρον γῆς τῶν Κελτῶν καὶ Ἠριδανοῦ τοῦ Κελτικοῦ θρέμμα εἶναι.

4 (5) Φέρε[12] δὴ (ἐποιησάμεθα γὰρ βωμοῦ τοῦ μεγίστου μνήμην) ἐπέλθωμεν καὶ τὰ ἐς ἅπαντας ἐν Ὀλυμπίᾳ τοὺς βωμούς. ἐπακολουθήσει δὲ ὁ λόγος μοι[13] τῇ ἐς αὐτοὺς τάξει, καθ' ἥντινα Ἠλεῖοι θύειν ἐπὶ τῶν βωμῶν νομίζουσιν. θύουσι δὲ Ἑστίᾳ μὲν πρώτῃ, δευτέρῳ δὲ τῷ Ὀλυμπίῳ Διῒ ἰόντες[14] ἐπὶ τὸν βωμὸν τὸν ἐντὸς τοῦ ναοῦ. τρίτα δὲ ἐπὶ ἑνὸς βωμοῦ *** καὶ αὕτη[15] καθέστηκεν ἡ θυσία.
5 τέταρτα καὶ πέμπτα[16] Ἀρτέμιδι θύουσι καὶ Λαοίτιδι Ἀθη-

pheum oleaster: populus vero nigra Padi et Galliae alumna est. (5) Age vero, quum circa aram maximam iam satis immorati simus, alias item aras oratione persequamur, ut simul doceamus, quibus Dîs et quo ordine more maiorum illic sacra fiant. Vestae primum divinam rem peragunt: secundo loco ipsi Olympio Iovi, ad interiorem templi aram euntes; tum ad aram eandem tertium in sacris locum habent [Cronus et Rhea; intra templum] haec quoque sacra fiunt: quarto et quinto loco Dianae sa-

11. πρῶτω AgVa et M p. corr. πρώτῳ Lab. Mox γῆς τῶν VaLb; γῆς τῆς τῶν Edd. Codd. rell.

12. φέρε et γὰρ om. Vb; tum ἀπέλθωμεν Ag. — Sqq. ἅπαντας — λόγος μοι τῇ ἐς om. La.

13. μοι FCSBPcAgMVabLab; μὲν AXK. mox ἐπὶ τῶν βωμῶν νομίζουσιν BPcAgMVaLab; νομίζουσιν ἐπὶ τῶν βωμῶν Edd. ante B.

14. ἰόντες B e coni. F. ὄντες AXKFS, Codd. Eiecit C. Tum ἐπὶ τὸν βωμὸν τὸν BPacdAgFabLabMVab, unde K. ὄντες ἐπὶ τῷ βωμῷ τῷ scribendum censuit. ἐπὶ τῶν βωμῶν τῶν AXKFCS.

15. καὶ αὕτη BPcAgVb(?), ut iam K proposuit. καὶ αὐτῇ La; καὶ αὐτὴ Edd. rell. MVaLb. Lacunam, quae est post βωμοῦ et in Va post ἡ θυσία dimidii fere versus indicatur, Coraes ita explet: Κρόνῳ καὶ Ῥέᾳ. Τέταρτα Διῒ καὶ Ποσειδῶνι· ἐπὶ ἑνὸς βωμοῦ καὶ αὕτη: Buttmannus coll. c. 24, 1. Κρόνῳ θύουσι καὶ Ῥέᾳ, εἶτα Λαοίτᾳ Διῒ καὶ Ποσειδῶνι Λαοίτᾳ· ἐπὶ δὲ ἑνὸς βωμοῦ καὶ αὕτη, quod probat O. Mueller Annal. Gotting. 1828. nr. 204. Nobis ita scribendum videtur: τρίτα δὲ ἐπὶ ἑνὸς βωμοῦ [Κρόνῳ καὶ Ῥέᾳ· ἐντὸς τοῦ ναοῦ] καὶ αὕτη καθ. ἡ θυσ.

16. θυσία. πέμπτα Ἀρτέμιδι θύουσι λαοὶ δι' Ἀθηνᾶν Edd. Codd. praeter La. πέμπτη Pd. tum διὰ Ἀθηνᾶν PcdFab. Coraes ita emendat: πέμπτα Ἀρτέμιδι θύουσι Λατωΐδι καὶ Ἀθηνᾷ. vel Λατωΐδι· καὶ Ἀθηνᾷ ἕκτα Ἐργάνῃ. C. coni. λαοὶ καὶ Ἥρᾳ. Buttmannus: πέμπτα Ἥρᾳ Λαοίτιδι θύουσι καὶ Λαοίτιδι Ἀθηνᾷ. K. coniecit πέμπτα Ἀρτέμιδι· θύουσι καὶ Λατοῖ; ex διὰ fecit Ἥρᾳ. Fort. θύουσι· Λαοίτᾳ Διῒ καὶ Ἀθηνᾷ ἕκτα ἐργάνῃ. — ὀργάνῃ hic et statim Vb; in Va ταύτῃ τῇ ἐργάνῃ serius demum addita sunt. Ad expediendum locum impeditum plurimum confert La, qui ita legit: — ἡ θυσία. τέταρτα καὶ πέμπτα Ἀρτέμιδι θύουσιν καὶ ληΐτιδι Ἀθηνᾷ· ἕκτα ἐργάνῃ, quam lectionem recepimus, nisi quod Λαοίτιδι pro ληΐτιδι scripsimus, tum quoniam lectio vulgata eo ducit, tum propter c. 24, 1. ubi Ζεὺς Λαοίτας καὶ Ποσειδῶν Λαοίτας commemorantur.

νᾷ· ἕκτα Ἐργάνῃ. ταύτῃ τῇ Ἐργάνῃ καὶ οἱ ἀπόγονοι 412
Φειδίου, καλούμενοι δὲ Φαιδρυνταὶ,[17] γέρας παρὰ Ἠλεί-
ων εἰληφότες τοῦ Διὸς τὸ ἄγαλμα ἀπὸ τῶν προσιζανόντων
καθαίρειν, οὗτοι θύουσιν ἐνταῦθα πρὶν ἢ λαμπρύνειν τὸ
ἄγαλμα ἄρχωνται.[18] ἔστι δὲ Ἀθηνᾶς καὶ ἄλλος βωμὸς πλη-
σίον τοῦ ναοῦ, καὶ Ἀρτέμιδος παρ' αὐτὸν τετράγωνος,
ἀνήκων ἠρέμα ἐς[19] ὕψος. μετὰ δὲ τοὺς κατειλεγμένους 6
Ἀλφειῷ καὶ Ἀρτέμιδι θύουσιν ἐπὶ ἑνὸς βωμοῦ· τὸ δὲ αἴ-
τιον τούτου παρεδήλωσε μέν που καὶ Πίνδαρος ἐν ᾠδῇ,
γράφομεν[20] δὲ καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς λόγοις τοῖς Λετριναίοις.
τούτου δὲ οὐ πόῤῥω καὶ ἄλλος τῷ Ἀλφειῷ βωμὸς πεποίη-
ται, παρὰ δὲ αὐτὸν ἐστιν Ἡφαίστου. τοῦ δὲ Ἡφαίστου
τὸν βωμόν εἰσιν Ἠλείων οἳ ὀνομάζουσιν Ἀρείου Διός. λέ-
γουσι δὲ οἱ[21] αὐτοὶ οὗτοι καὶ ὡς Οἰνόμαος ἐπὶ τοῦ βω-
μοῦ τούτου θύοι τῷ Ἀρείῳ Διῒ, ὁπότε τῶν[22] Ἱπποδα-
μείας μνηστήρων καθίστασθαι μέλλοι τινὶ ἐς ἵππων ἅμιλ-
λαν. μετὰ τοῦτο πεποίηται μὲν Ἡρακλεῖ βωμὸς ἐπίκλη- 7

crificant et Minervae Laoetidi; sexto loco Erganae. Huic deae Phidiae posteri, quibus publice negotium datum est, ut Iovis signum ab adventitiis purgatum sordibus et detersum praestent (Phaedryntae ex eo nuncupati) priusquam ad opus aggrediantur, sacra faciunt. Est et alia Minervae prope templum; Dianae etiam quadrangula forma in sublime sensim fastigium ascendens. Post eas aras, quas recensuimus, Alpheo et Dianae ad eandem aram faciunt. Eius rei causam Pindarus in cantico quodam innuit, et nos in Letrinaeorum historia exponimus. Ab hac non longe alia erecta est Alpheo ara, prope quam Vulcano sua item ara posita est. Sed hanc Vulcani aram nonnulli ex Eleis Arei Iovis nominant. Aiunt iidem Oenomaum, quoties filiae procis curule certamen proponeret, Areo Iovi super hac ara rem divinam facere solitum. Post has Herculi ara dicata est,

17. Φαιδρυνταὶ CSBVa(?) φαιδρύνται AXKFVb. φαιδρῦνται M Lab.

18. ἄρχονται VabLa; ἄρξωνται mavult Coraes. tum δὲ Ἀθ. SMAg VaLab; δ' Ἀθ. Edd. rell. PcVb.

19. ἐς BPcAgLab; εἰς edd. rell. Mox δὲ αἴτ. SMVa. δ' αἴτ. Edd. rell. PcAgVb. — Pind. Nem. 1. init.

20. γράψομεν Porson. γράφωμεν Vb. mox λατριναίοις PcAg. Λαιτριναίοις Edd. VabM. Λέτρινοι et Λετριναῖοι constanter scribi VI, 22. monet Sylb.; unde Λετριναίοις scripsimus.

21. δὲ καὶ αὐτοὶ Vb.

22. τῶν Ἱπποδαμείας FCSBPc AgVaLab; τὸν ἱπποδαμείας VbM. (nostra exc. τῶν et ων in Ἱπποδαμείων lineis notant, in margine ας, quod quo referendum sit, ambiguum.). τῶν Ἱπποδαμείων AXK. Seq. τινὶ om. Va.

σιν Παραστάτῃ, πεποίηται δὲ καὶ τοῦ Ἡρακλέους[23] τοῖς ἀδελφοῖς Ἐπιμήδει[24] καὶ Ἴδᾳ καὶ Παιοναίῳ τε καὶ Ἰάσῳ. τὸν δὲ τοῦ Ἴδα βωμὸν Ἀκεσίδα ὑπὸ ἑτέρων οἶδα καλούμενον. ἔνθα δὲ τῆς οἰκίας τὰ θεμέλιά ἐστι τῆς Οἰνομάου, δύο ἐνταῦθά εἰσι βωμοὶ, Διός τε Ἑρκείου·[25] τοῦτον ὁ Οἰνόμαος ἐφαίνετο αὐτὸς οἰκοδομήσασθαι· τῷ δὲ Κεραυνίῳ Διῒ ὕστερον ἐποιήσαντο[26] ἐμοὶ δοκεῖν βωμὸν, ὅτ' ἐς
8 τοῦ Οἰνομάου τὴν οἰκίαν κατέσκηψεν ὁ κεραυνός. τὰ δὲ ἐς τὸν μέγαν βωμὸν ὀλίγῳ[27] μέν τι ἡμῖν πρότερόν ἐστιν εἰρημένα, καλεῖται δὲ Ὀλυμπίου Διός. (6) Πρὸς αὐτῷ δ'[28] ἐστὶν ἀγνώστων θεῶν βωμὸς, καὶ μετὰ τοῦτον Καθαρσίου Διὸς καὶ Νίκης,[29] καὶ αὖθις Διὸς ἐπωνυμίαν Χθονίου. εἰσὶ δὲ καὶ θεῶν πάντων βωμοὶ, καὶ Ἥρας ἐπί-
413 κλησιν Ὀλυμπίας, πεποιημένος τέφρας καὶ οὗτος· Κλυ-

cognomine Parastatae: eius etiam fratribus, Epimedi, Idae, Paeoneo et Iaso. Idae aram ab aliis non ignoro Acesidae appellatam. Quo vero loco area est Oenomai domus, duae extant Iovis arae; quarum unam Herceo ipse Oenomaus dedicavit: Ceraunio alteram post Oenomaum positam coniicio, quum eius domus de coelo tacta *conflagrasset*. Ac de maxima quidem ara, quae dici opus fuit, paulo superius a me dicta sunt. Vocatur ea sane Iovis Olympii. (6) Adiacet ei ignotorum deorum ara. Post eam Catharsii Iovis et Victoriae: exinde Iovis, cui cognomen Terrestri: tum vero deorum omnium et Iunonis cognomento Olympiae. Haec itidem e cineris congestu extructa est: a Cly-

23. *τοῖς Ἡρακλέους τοῖς ἀδελφοῖς* Edd. Codd. *τοῖς Ἡρακλέους* uncis inclusit B, secutus Hermannum ad Vig. p. 704, qui haec verba eiicienda censet itemque *τε* post *Παιοναίῳ* delendum esse iudicat. Porsonus *τοῖς* ante *Ἡρακλέους* vel delendum, vel in *τοῦ* mutandum censet (quod nobis placet). Smin. uncis inclusit. *τοῖς* ante *ἀδελφοῖς* expungendum censet Coraes.

24. *ἐπιμήδι* AgLb; *ἐπὶ μήδι* Vb, *ἐπιμείδει* Va. *ἴδας* VaAgLb. *παιονίῳ* LabAg. *Παιονέῳ* AXK. *Παιοναίῳ* FCBPcMVa. *Παιωνέῳ* Vb; *Παιωναίῳ* S. sq. *τε* om. Va, fortasse etiam M; *ἰάσσῳ* Vb. Seq. *τοῦ* om. MVaLb; *τὸν δὲ τοῦ δὲ τοῦ ἴδα* La. *Ἀκεσίδα — δοκεῖν, βωμὸν* om. Va.

25. *ἔρκε μοι* AgLb. In M pro *Διός τε Ἑρκείου* est *ἔρημοι* (*ρηκε* superscr.) et in marg. *εἴρηταί μοι*. In Vb. *ἐρκίου*.

26. *ἐποιήσαντο* FCSBPcAgM. *ἐποιήσατο* AXKVb. deinde *τοὺς Οἰνομ.* Va.

27. *τινι* SB ex em. Coraii; *τι* AXKFCPcMVabLab; *τοι* Ag. Scriberemus *ὀλίγον — τι*, nisi etiam V, 27, 2 legeretur *πολλῷ δή τι*, quod eodem iure corrigere debebant SB.

28. *δέ ἐστιν* Va; *δὲ ἔστιν* Lab. seq. *βωμός* om. Vb, qui mox *θαρσίου*.

29. *νίκης* (sic) Va; tum *αὖθις καὶ* MVa.

μένον δέ φασιν αὐτὸν ἀνάθημα[30] εἶναι. μετὰ δὲ τοῦτον
Ἀπόλλωνος καὶ Ἑρμοῦ βωμός ἐστιν ἐν κοινῷ, διότι Ἑρ-
μῆν[31] λύρας Ἀπόλλωνα δὲ εὑρέτην εἶναι κιθάρας Ἑλλή-
νων ἐστὶν ἐς αὐτοὺς λόγος. ἐφεξῆς δὲ Ὁμονοίας βωμὸς 9
καὶ αὖθις Ἀθηνᾶς, ὁ δὲ Μητρὸς θεῶν. (7) Τῆς ἐσόδου
δὲ τῆς ἐς τὸ στάδιόν εἰσιν ἐγγύτατα βωμοὶ δύο· τὸν μὲν
αὐτῶν Ἑρμοῦ καλοῦσιν Ἐναγωνίου, τὸν δὲ ἕτερον Και-
ροῦ. Ἴωνι[32] δὲ οἶδα τῷ Χίῳ καὶ ὕμνον πεποιημένον Και-
ροῦ· γενεαλογεῖ δὲ ἐν τῷ ὕμνῳ νεώτατον παίδων Διὸς[33]
Καιρὸν εἶναι. πλησίον δὲ τοῦ Σικυωνίων θησαυροῦ
ἤτοι[34] Κουρήτων ἢ τοῦ Ἀλκμήνης ἐστὶν Ἡρακλέους· λέ-
γεται γὰρ καὶ ἀμφότερα. (8) Ἐπὶ δὲ τῷ Γαίῳ καλουμένῳ 10
βωμός ἐστιν ἐπ' αὐτῷ Γῆς,[35] τέφρας καὶ οὗτος· τὰ δὲ ἔτι
ἀρχαιότερα καὶ μαντεῖον τῆς Γῆς αὐτόθι εἶναι λέγουσιν.
ἐπὶ δὲ τοῦ ὀνομαζομένου στομίου Θέμιδι ὁ βωμὸς πεποίη-
ται. τοῦ δὲ Καταιβάτου[36] Διὸς προβέβληται μὲν παντα-

meno dedicatam tradunt. Succedit communis Apollinis et Mercurii, ob eam praecipue causam, quod lyrae inventum Mercurio, citharae Apollini Graecorum sermo attribuit. Consequuntur Concordiae, Minervae, Matris deum arae. (7) Proxime ad eum aditum, qua est ad stadium accessus, arae duae sunt. Earum alteram Mercurii Enagonii, Opportuni alteram nuncupant. In hunc ab Ione Chio factum hymnum scio; in quo illius natales memorans Saturni filiorum natu minimum esse dicit. Prope Sicyoniorum thesaurum ara est Herculis, vel eius qui Curetum unus fuit, vel eius qui Alcmena matre natus est: dicitur enim utrumque. (8) Et qua parte Terrae aedes est, (*Gaeon ipsi vocant*) Telluris ara cernitur, e cineris ipsa etiam aggere. Iam tum priscis temporibus fuisse ibi Telluris oraculum fama prodidit. In eo autem loco, (quod nominant Stomium), aram Themis habet. At Iovi Cataebatae, quae dicata ara est, maceria

30. ἀνάθυμα Vb; sq. δὲ om. Va.
31. ἑρμῆ MAgVabLab; tum εὑρετὴν Edd. κυθάρας Vb; mox ἐφεξῆς δὲ τῆς ὁμωνίας Vb. ναὸς, supra vers. βωμὸς, M. Deinceps ὁ δὴ Vb.
32. Ἴωνι — Καιροῦ MVa om.
33. pro Διὸς Amas. legisse videtur Κρόνου. Mox σικύω omissa terminat. La.
34. ἤ τοι Κουρ. ἡ τοῦ ἀλκμ. ἐστίν· ἡρακλέους γὰρ λέγ. VaLb. γὰρ λέγεται etiam M. ἤτοι Κουρήτων corruptum videtur; fort. ἢ τοῦ Κούρητος: „vel eius qui Curetum unus fuit.“ Amas.
35. γῆς hic et paullo post, litera minuscula, B. mox δὲ ἔτι AgVbLab; δ' ἔτι Edd. Pc. tum ἀρχειότερα Ag. θέμι ὁ βωμὸς La.
36. καταβάτου M.

χόθεν πρὸ τοῦ βωμοῦ φράγμα, ἔστι δὲ πρὸς τῷ βωμῷ τῷ ἀπὸ τῆς τέφρας τῷ μεγάλῳ. μεμνήσθω[37] δέ τις οὐ κατὰ στοῖχον τῆς ἱδρύσεως ἀριθμουμένους τοὺς βωμοὺς, τῇ δὲ τάξει τῇ Ἠλείων ἐς τὰς θυσίας συμπερινοστοῦντα ἡμῖν τὸν λόγον. πρὸς δὲ τῷ τεμένει τοῦ Πέλοπος Διονύσου μὲν καὶ Χαρίτων ἐν κοινῷ, μεταξὺ δὲ αὐτῶν Μουσῶν καὶ ἐφεξῆς τούτων Νυμφῶν ἐστι[38] βωμός.

CAPUT XV.

De reliquis memorandis in Alti, aedificio, Phidiae officina dicto — Leonidaeo — Oleastro Callistephano — Moeragetae et Iovis ὑψίστου aliisque aris — Prytaneo — Eleorum prisco sacrificandi ritu — sacris Iunonis Ammoniae et Paramonis — Doricis, quae in Prytaneo canuntur, carminibus.

Ἔστι δὲ οἴκημα ἐκτὸς τῆς Ἄλτεως, καλεῖται δὲ ἐργαστήριον Φειδίου, καὶ ὁ Φειδίας καθ᾽ ἕκαστον τοῦ ἀγάλματος ἐνταῦθα εἰργάζετο.[1] ἔστιν οὖν βωμὸς ἐν τῷ οἰκήματι θεοῖς πᾶσιν ἐν κοινῷ. ὀπίσω δὲ ἀναστρέψαντι αὖθις ἐς
414 2 τὴν Ἄλτιν ἔστιν ἀπαντικρὺ τοῦ Λεωνιδαίου.[2] (2) Τὸ δὲ

undequaque ambitur et modico a maxima ara cineritia intervallo distat. Illud monendi sunt, quicunque haec legerint, aras me non quo sitae sunt ordine enumerasse, sed per eas ita me stylo vagatum, uti ad earum quamque vel prius vel posterius Elei sacra faciunt. Pelopis areae adiuncta est ara Liberi Patris et Gratiarum communis. Dehinc duae, Musis una, altera Nymphis positae.

Cap. XV. Extra Altin aedificium est, quae Phidiae officina nuncupatur. In illis aedibus Phidias operis partes est fabricatus; et in iisdem ara est diis omnibus communis in conspectu redeuntibus intra Altin, e regione Leonidaei. (2) Est autem

37. μεμνήστω Vb. mox στοῖχον BPcMVaLab; στίχον Edd. rell. Ag Vb. ὑδρύσεως Vb. τάξει τῇ La; τάξει τῶν rell. Mox τὸ λόγον et τὸ τεμένει Va. τὸν λέγον La.

38. ἐστὶ BPcAgLb; ἔστιν AXKFCSLa.

Cap. XV. 1. ἐργάζετο MVb. mox ἐπίσω δὲ La.

2. τὸ Λεωνίδαιον coni. K, probatus a C in not. του λεωνίδαίον (sic) Va. τοῦ λεωνίδου La. Aedificium, quod e regione Leonidaei fuerit, excidisse putat F: sed subaudiendum τὸ ἐργαστήριον Φειδίου. „*A Phidiae officina ad Altin redeunti ex adverso erat Leonidaeum, quod propius ab Alti aberat.*“ S.

ἐκτος μὲν τοῦ περιβόλου τοῦ ἱεροῦ τὸ Λεωνίδαιον,[3] τῶν
δὲ ἐσόδων πεποίηται τῶν ἐς τὴν Ἄλτιν κατὰ τὴν πομπικὴν,
ᾗ μόνη[4] τοῖς πομπεύουσίν ἐστιν ὁδός. τοῦτο δὲ ἀνδρὸς
μὲν τῶν ἐπιχωρίων ἐστὶν ἀνάθημα Λεωνίδου, κατ᾽ ἐμὲ δὲ
ἐς αὐτὸ Ῥωμαίων ἐσῳκίζοντο οἱ τὴν Ἑλλάδα ἐπιτροπεύον-
τες. διέστηκε δὲ ἀγυιὰν ἀπὸ τῆς ἐσόδου τῆς πομπικῆς·
τοὺς γὰρ δὴ ὑπὸ Ἀθηναίων καλουμένους στενωποὺς ἀγυι-
ὰς[5] ὀνομάζουσιν οἱ Ἠλεῖοι. (3) Ἔστι δὲ ἐν τῇ Ἄλτει[6] 3
τοῦ Λεωνιδαίου περᾶν μέλλοντι ἐς[7] ἀριστερὰν Ἀφροδίτης
βωμὸς καὶ Ὡρῶν μετ᾽ αὐτόν κατὰ δὲ τὸν ὀπισθόδομον
μάλιστά ἐστιν ἐν δεξιᾷ πεφυκὼς κότινος· καλεῖται δὲ ἐλαία
καλλιστέφανος, καὶ τοῖς νικῶσι τὰ Ὀλύμπια καθέστηκεν
ἀπ᾽ αὐτῆς δίδοσθαι τοὺς στεφάνους. τούτου πλησίον
τοῦ κοτίνου πεποίηται Νύμφαις βωμός· καλλιστεφάνους
ὀνομάζουσι[8] καὶ ταύτας. ἔστι δ᾽ ἔτι ἐντὸς τῆς Ἄλτεως μὲν 4
Ἀρτέμιδος Ἀγοραίας[9] βωμὸς, ἐν δεξιᾷ δὲ τοῦ Λεωνιδαίου,
πεποίηται δὲ καὶ Δεσποίνης·[10] τὰ δὲ ἐς τὴν θεὸν ἥντινα

Leonidaeum, aedes a Leonida indigena homine dicata, extra fani ambitum, prope eum ad Altin aditum, per quem unum *e multis* pompa sacrorum traducitur, et ex eo Pompica via est appellata: aetate vero mea diversorium fuit Romanorum magistratuum. Inter Pompicam viam et Leonidaeum unica media est Agyia. Hoc enim nomine angiportum, quem Attici στενωπὸν, vocant Elei. (3) Est etiam in Alti, si ultra Leonidaeum ad sinistram tendas, ara Veneris et post eam ara Horarum. Ubi posticum templi est, ad dexteram oleaster se ostendit, quem Callistephanum appellant. Ex ea enim arbore solenne est Olympicis victoribus coronam decerpere. Proxima oleastro est Nymphis sacra ara. Eas Nymphas Callistephanos et ipsas nuncupant. Est etiam intra Altin ara Forensis Dianae, ad Leonidaei dexteram. Habet et dea, quam Dominam vocant, aram suam. Dominam

3. λεωνιδαῖον Vb. τὸν ἐς id.
4. Annon μόνοις? mox τῶν ante ἐπιχωρ. om. La. tum κατ᾽ ἐμὲ ἐς αὐτὸ ῥωμαίον, ο exp. et ω sup. vers. La. ἀγυὰν Va. ἀνιὰν La.
5. ἀνίας LbVa et omisso sq. οἱ M.
6. Ἄλτει S; Ἄλτι Edd. rell. PcM VaLa; ἄλτη AgVb; ἄλπι Lb. tum λεωνίδου VabLa (αί sup. vers. in La); λεωνιδούου Lb.
7. ἐπ᾽ Pc. Mox πεφυκὸς Vab. ἐλέα καλλ. — τὰς στεφάνους (τὰς ambig.) La.
8. ὀνομάζουσιν Ag. Mox δ᾽ ἔτι B. δέ τι Vb. δέ τοι Edd. rell. M(?); δὲ τοῖς PcAgLa; δὲ ἐντὸς, omisso vocabulo medio, Va; δὲ τῆς Lb.
9. ἀγορέας Ag. tum τοῦ λεωνίδου Va.
10. Δεσποίνης SB; Δεσποίναις APcAgVabMLab. In M ης super αις. Δεσποίνας AKFC. ἐς τὴν θέσιν La.

ὀνομάζουσι Δέσποιναν, διδάξει μοι τοῦ λόγου τὰ ἐς Ἀρκάδας. μετὰ δὲ τοῦτον ἔστιν Ἀγοραίου Διὸς βωμός, πρὸ δὲ τῆς καλουμένης προεδρίας Ἀπόλλωνος ἐπωνυμίαν Πυθίου καὶ μετ᾽ αὐτὸν Διονύσου· τοῦτον οὔτε πάλαι τὸν βωμὸν καὶ ὑπὸ ἀνδρῶν ἰδιωτῶν ἀνατεθῆναι λέγουσιν.
5 (4) Ἰόντι δὲ[11] ἐπὶ τὴν ἄφεσιν τῶν ἵππων ἔστι βωμὸς, ἐπίγραμμα δὲ ἐπ᾽ αὐτῷ Μοιραγέτα· δῆλα οὖν ἐστιν ἐπίκλησιν εἶναι Διὸς ὃς τὰ ἀνθρώπων οἶδεν, ὅσα διδόασιν αἱ Μοῖραι καὶ ὅσα μὴ πέπρωταί σφισι. πλησίον δὲ καὶ Μοιρῶν βωμός ἐστιν ἐπιμήκης, μετὰ δὲ αὐτὸν Ἑρμοῦ, καὶ δύο ἐφεξῆς Διὸς ὑψίστου. ἐν δὲ τῶν ἵππων τῇ ἀφέσει ἐν μὲν τῷ ὑπαίθρῳ τῆς ἀφέσεως κατὰ μέσον που[12] μάλιστα Ποσειδῶνος Ἱππίου καὶ Ἥρας εἰσὶν Ἱππίας βωμοὶ, πρὸς
6 δὲ τῷ κίονι[13] Διοσκούρων. τῆς δὲ πρὸς τὸν ἔμβολον καλούμενον ἐσόδου τῇ μὲν Ἄρεως Ἱππίου τῇ δὲ Ἀθηνᾶς
415 Ἱππίας βωμός. ἐς δὲ αὐτὸν τὸν ἔμβολον ἐσελθόντων Τύχης ἐστὶν ἀγαθῆς βωμὸς καὶ Πανὸς[14] καὶ Ἀφροδίτης, ἐν-

vero quam dearum nominent Graeci, in rerum Arcadicarum commentario docebimus. Post hanc ara est Iovis Forensis: et ante locum eum, quam Proedrian appellant, ara Pythii Apollinis; et ab eo non longe Liberi Patris ara. Hanc neque multis ante aetatibus positam et a plebeiis hominibus dedicatam ferunt. (4) In ea, quae ad equorum carceres via ducit, ara est cum inscriptione MOERAGETAE. Esse illud Iovis cognomen dubitari non debet. Unus enim ipse *Parcas in potestate habet, solusque* quid sit vel non sit homini fato praescriptum novit. Adiuncta est Parcarum ara, oblonga figura: et post eam Mercurii; et deinde Iovis, cui cognomen Altissimo, arae duae. Intra ipsos carceres sub divo, medio fere loco, arae se ostendunt equestris Neptuni et equestris Iunonis. Adhaeret pilae Castorum ara. In primo ingressu eius loci, quem ἔμβολον (Rostra) nominant, ab uno latere ara est Martis equestris, ab altero Minervae equestris. Iam vero intra rostrum ingressis est Bonae Fortunae ara; Panos

11. δὲ Ag. δ᾽ Edd. Pc. deinceps *Μοιραγέτᾳ* FC. ἐπίκλησεν La. Mox ὅς τἀνῶν (i. e. τἀνθρώπων) Vb. δεδόασιν (ι sup. ε) La. tum σφισιν Ag.

12. μέσον ποῦ Vb; ἱππείου Ag Vab, tum ἱππείας Va; ἱππίας εἰσὶν M.

13. αιονι (sic) La. sq. δὲ om. M PcAgVaLb. Sqq. καλούμενον — ἔμβολον om. M. ἔσοδον Vab. ἱππείου videtur in Lb.

14. Πανός τε καὶ AXKFCBPcAg LabMVb. τε om. SVa. tum ἔνδο τὰ τῶ Lb.

δοτάτω δὲ τοῦ ἐμβόλου Νυμφῶν ἃς Ἀκμηνὰς[15] καλοῦ-
σιν. ἀπὸ δὲ τῆς στοᾶς ἣν οἱ Ἠλεῖοι καλοῦσιν Ἀγνά-
πτου,[16] τὸν ἀρχιτέκτονα ἐπονομάζοντες τῷ οἰκοδομήματι,
ἀπὸ ταύτης ἐπανιόντι ἐστὶν ἐν δεξιᾷ βωμὸς Ἀρτέμιδος.
ἐσελθόντων δὲ αὖθις διὰ τῆς πομπικῆς ἐς τὴν Ἄλτιν εἰσὶν 7
ὄπισθεν τοῦ Ἡραίου Κλαδέου[17] τε τοῦ ποταμοῦ καὶ Ἀρτέ-
μιδος βωμοί, ὁ δὲ μετ' αὐτοὺς Ἀπόλλωνος· τέταρτος δὲ
Ἀρτέμιδος ἐπίκλησιν Κοκκώκας,[18] καὶ Ἀπόλλωνος πέμπτος
Θερμίου. τὸν μὲν δὴ παρὰ Ἠλείοις Θέρμιον καὶ αὐτῷ μοι
παρίστατο εἰκάζειν ὡς κατὰ Ἀτθίδα γλῶσσαν εἴη θέ-
σμιος·[19] ἀνθ' ὅτου δὲ Ἄρτεμιν ἐπονομάζουσι Κοκκώκαν,
οὐχ οἷά τε ἦν μοι διδαχθῆναι. ἔστι δὲ πρὸ τοῦ καλουμένου 8
Θεηκολεῶνος[20] οἴκημα· τούτου δὲ ἐν γωνίᾳ[21] τοῦ οἰκή-
ματος Πανὸς ἵδρυται βωμός. (5) Τὸ Πρυτανεῖον δὲ
Ἠλείοις ἔστι μὲν τῆς Ἄλτεως ἐντός, πεποίηται δὲ παρὰ

deinde et Veneris. In intimo recessu, Nympharum, quas Acmenas nuncupant. A porticu vero ea, quam Elei de nomine architecti vocant Agnapti porticum, inde redeuntibus, ad dexteram Dianae se ara monstrat. Rursus Altin per Pompicam viam intrantibus secundum Iunonium sunt Cladei amnis et Dianae arae: tum Apollinis post eas; Dianae Coccocae; (hoc enim est deae cognomen) quinta Apollinis Thermii. Quid hoc Thermii cognomen sibi velit, non est difficile coniectura consequi, esse eum Attica lingua Thesmium. Quamobrem vero Coccocam Dianam appellent, nunquam adhuc ut discerem usu mihi evenit. Ante Theecoleonem, quem vocant, aedificium est. In eius aedificii angulo Panos ara dicata. (5) Prytaneum habent Elei intra Altin, prope ipsum exitum, qui est ultra gymnasium il-

15. Ἀκμηνὰς S; ἀκμηνὰς BPcAg; Ἀκμῆνας AXKFCVbLab.

16. Ἀγνάπτου SB e coni. Schneideri coll. VI, 20, 13. Ἀγάπτου AXKFCPcAgMVabLab.

17. Κλαδέου FCSBPcVaMLab; Κλαδαίου AXKVb; κλαδίου Ag; mox βωμὸς MPcAgVabLab.

18. κοκκόκας PcVb. et paullo post κοκκόκαν Vb. Tum πέπτος MVa. mox Σερμίου. τὸν μὲν δὴ παρὰ Ἠ. Σέρμιον coni. Coraes.

19. θέσμιος B ex em. Buttmanni et Böckh. Inscr. gr. I, 1. p. 28. Θέρμιον Edd. rell. Codd. (in Vb ν expunct.). Mox ἄρτεμον, ι super ο, La. ἐπονομάζουσιν Ag. tum ουχ οἷά τε ex em. Porsoni et Coraii; οὐ χρεία τε Edd. rell. Codd. οὐ χρεία τι, *minime cupiebam*, coni. S; probare tamen videtur Porsoni emendationem.

20. Θεηκολεῶνος SB ex em. Schneideri in Lex. et Lobeckii ad Phryn. p. 652. Θεηκαλέωνος AXKFCPcLabAgMVab. Θεηκολέωνος coni. C. ἔστι δὲ πρὸ τούτου καλούμενον Θεηκόλωνος οἴκημα coni. Coraes.

21. ἐν γωνίᾳ Sylb. FCS duce Amasaeo, BPcAgLa; ἐν ἀγωνίᾳ AXKLb; ἀγωνίᾳ sine ἐν MVab.

τὴν ἔξοδον ἥ ἐστι τοῦ γυμνασίου πέραν. ἐν τούτῳ δὲ οἵ τε δρόμοι τῷ γυμνασίῳ καὶ τοῖς[22] ἀθληταῖς εἰσιν αἱ παλαῖστραι. Πρυτανείου δὲ πρὸ μὲν τῶν θυρῶν βωμός 9 ἐστιν Ἀρτέμιδος Ἀγροτέρας· ἐν δὲ αὐτῷ τῷ Πρυτανείῳ παριόντων ἐς τὸ οἴκημα, ἔνθα σφίσιν ἡ ἑστία, Πανός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τῆς ἐσόδου βωμός. ἔστι δὲ ἡ ἑστία τέφρας καὶ αὕτη[23] πεποιημένη, καὶ ἐπ' αὐτῆς πῦρ ἀνὰ πᾶσάν τε ἡμέραν καὶ ἐν πάσῃ νυκτὶ ὡσαύτως καίεται. ἀπὸ ταύτης τῆς ἑστίας τὴν τέφραν κατὰ τὰ εἰρημένα ἤδη μοι κομίζουσιν ἐπὶ τὸν τοῦ[24] Ὀλυμπίου βωμὸν, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐς μέγεθος συντελεῖ τῷ βωμῷ τὸ ἀπὸ τῆς ἑστίας ἐπιφορούμε-
10 νον. (6) Ἑκάστου δὲ ἅπαξ τοῦ μηνὸς[25] θύουσιν ἐπὶ πάντων Ἠλεῖοι τῶν κατειλεγμένων βωμῶν· θύουσι δὲ ἀρχαῖόν τινα τρόπον· λιβανωτὸν γὰρ ὁμοῦ πυροῖς μεμαγμένοις[26] μέλιτι θυμιῶσιν ἐπὶ τῶν βωμῶν· τιθέασι δὲ καὶ
416 κλῶνας ἐλαίας ἐπ' αὐτῶν, καὶ οἴνῳ χρῶνται σπονδῇ. μόναις δὲ ταῖς Νύμφαις οὐ νομίζουσιν οἶνον οὐδὲ τῇ Δεσποίνῃ[27] σπένδειν, οὐδὲ ἐπὶ τῷ βωμῷ τῷ κοινῷ πάντων

lud, in quo curricula sunt et athletarum palaestrae. In Prytanei vestibulo est Agrestis Dianae ara. At in ipso Prytaneo, quum ad eam accesseris cellam, ubi focum habent, ad primi ingressus dexteram Panos aram videas. Focus ille e cinere substructus perpetuo igni tam interdiu quam nocte adoletur. Solenne est transportari ab hoc foco cinerem ad Olympii aram, quam suo loco e cinere congestam diximus; neque illa aliunde magis in altitudinem proficit. (6) Et ad earum, quas *hactenus* enumeravimus, ararum singulas quolibet mense Elei sacra faciunt, prisco parentum ritu, thura et melle subactum triticum adolentes: et aras quidem oleagina fronde velant: vino in libando utuntur. Solis tamen Nymphis et Dominae ad communem etiam deorum omnium aram vino libare religione prohi-

22. ταῖς M.
23. καὶ αὐτῇ corr. in καὶ αὐτὴ M. tum καὶ ἀπ' αὐτῆς Va.
24. τὸν τοῦ Ὀλ. βωμὸν AgLa; τὸν Ὀλ. βωμὸν Sylb. FCSVa; τοῦ Ὀλ. βωμὸν AXKPcMVbLb; τοῦ Ὀλ. τὸν βωμὸν B. Mox τὸ ante ἀπὸ om. Va.
25. μυνὸς La. κατηλεγμένων M Vb. Mox δὲ pro γὰρ Va.
26. μεμιγμένοις, α super ι, M. mox ἐπὶ τῶν βωμῶν FCS ex em. Sylb. BPcAgLab; ἐπὶ τὸν βωμὸν AXKMVab. Mox σπονδῇ Vab et deinceps σπεύδειν Vb.
27. τῇ Δεσποίνῃ SB, ut coni. C. ταῖς Δεσποίναις AXKFCAgLabM Vab. τῆς Δεσποίνας SC. ἐπὶ τῷ βωμῷ coni. F.

θεῶν. μέλει[28] δὲ τὰ ἐς θυσίας τῷ θεηκόλῳ τε,[29] ὃς ἐπὶ
μηνὶ ἑκάστῳ τὴν τιμὴν ἔχει, καὶ μάντεσι καὶ σπονδοφό-
ροις, ἔτι δὲ ἐξηγητῇ[30] τε καὶ αὐλητῇ καὶ τῷ ξυλεῖ. ὁπό- 11
σα δὲ ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς λέγειν σφίσιν ἐν τῷ Πρυτανείῳ[31]
καθέστηκεν ἢ καὶ ὕμνους ὁποίους ᾄδουσιν, οὔ με ἦν εἰ-
κὸς ἐπεισαγαγέσθαι καὶ ταῦτα ἐς τὸν λόγον. (7) Θεοῖς δὲ
οὐ τοῖς Ἑλληνικοῖς μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ[32] ἐν Λιβύῃ σπέν-
δουσι καὶ Ἥρᾳ τε Ἀμμωνίᾳ καὶ Παράμμωνι· Ἑρμοῦ δὲ
ἐπίκλησίς ἐστιν ὁ[33] Παράμμων. φαίνονται δὲ χρώμενοι
ἐκ παλαιοτάτου τῷ ἐν Λιβύῃ μαντείῳ, καὶ ἀναθήματα
Ἠλείων ἐν Ἄμμωνός εἰσι βωμοί·[34] γέγραπται δὲ ἐπ' αὐ-
τῶν ὅσα τε ἐπυνθάνοντο οἱ Ἠλεῖοι, καὶ τὰ χρησθέντα[35]
ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν οἳ παρὰ τὸν
Ἄμμωνα ἦλθον ἐξ Ἤλιδος. ταῦτα μὲν δή ἐστιν ἐν[36] Ἄμ- 12
μωνος· Ἠλεῖοι δὲ καὶ ἥρωσι καὶ γυναιξὶ σπένδουσιν ἡρώ-

bentur. Sacrificia curantur a theecolo, qui in singulos menses honorem habet, a vatibus item, libationum ministris, sacrorum interprete, tibicine et lignatore. Quae vero in Prytaneo inter libandum effari consueverint, aut quos decantent hymnos, neutiquam his censui commentariis inserendum. (7) Neque illi Graecorum tantum dis libant, verum etiam ex *omni* Libycorum deorum numero Ammoniam Iunonem et Parammonem (Mercurii id cognomen est) venerantur. Satis enim constat usos olim Graecos Libyco oraculo. Nam arae adhuc in Ammonis extant, ab Eleis dedicatae; et in illis, de quo consuluerint, et quid responsi acceperint, et qui ab Elide publice missi fuerint, incisis literis testatum est. Haec in Ammonis. At Elei (*ad eos ut nostra redeat oratio*) heroibus etiam et eorum uxoribus libant, tum

28. μέλλει Vb; tum τὰς θυσ. Lb. τὰς VabM, in hoc supra vers. τὰ.

29. θεηκόλῳ τε, ὃς B. ex em. Coraii. θεηκολότῳ [θεηκολοτω Lb] ὅσα AXKAgLabMVab, — sed θεηκόλῳ, ὃς correxit K, θεηκολότῳ, ὃς FC, quamquam uterque cum K maluit θεηκόλῳ. S. τῷ θεηκόλῳ, ος. Sq. ἐπὶ om. Va. Mox ἔχειν p. errorem typothet. K.

30. ἐξηγειτῇ Va.

31. ἐν τῷ Πρυτ. — ᾄδουσιν om. Ag. πρυτανείων, supra vers. ω, M. ἐπεισαγάγεσθαι Lab.

32. τῷ ἐν Λιβύῃ, i. e. Iovi Ammoni, BPcAgLa; τῶν ἐν Λ. Edd. rell. LbMVab. tum σπένδουσιν Ag. Deinde ἥρα τῇ ἀμμ. Va. et καὶ παρὰ ἄμμωνι idem. Fortasse scribendum τῷ ἐν Λιβύῃ Διὶ σπένδουσι καὶ Ἥρᾳ τῇ Ἀμμωνίᾳ, vel Διὶ σπένδουσι Ἥρᾳ τε Ἀμμ.

33. ἡ παρ. Ag. παλαιωτάτου Vb. Deinceps μαντειον Vab; in hoc corr. in είω. Mox λιβύων pro ἠλείων Vb.

34. βωμῷ MVa. Tum ἐπ' αὐτ, ῶ sup. τ, Vb, qui seq. οἱ om.

35. pro καὶ τὰ χρησθ. M. καταχρησθέντων. Va. κατὰ χρησθέντα.

36. ἐν om. Ag.

ων, ὅσοι τε ἐν τῇ χώρᾳ τῇ Ἠλείᾳ,[37] καὶ ὅσοι παρὰ Αἰτωλοῖς τιμὰς ἔχουσιν. (8) Ὁπόσα δὲ ᾄδουσιν ἐν τῷ Πρυτανείῳ, φωνὴ μέν ἐστιν αὐτῶν ἡ Δώριος, ὅστις δὲ ὁ ποιήσας ἦν τὰ ᾄσματα, οὐ λέγουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἑστιατόριον Ἠλείοις· καὶ τοῦτο ἔστι μὲν ἐντὸς τοῦ Πρυτανείου, τοῦ οἰκήματος τοῦ τῆς ἑστίας ἀπαντικρύ, τοὺς δὲ τὰ Ὀλύμπια νικῶντας ἑστιῶσιν ἐν τούτῳ τῷ οἰκήματι.

CAPUT XVI.

De Iunonis templo — virginum cursus certamine, Heraea dicto — huius certaminis origine — XVI feminarum collegio — Physcoa et Narcaeo.

Λείπεται δὲ τὸ μετὰ τοῦτο ἡμῖν τῆς τε[1] Ἥρας ὁ ναός, καὶ ὁπόσα ἐστὶν ἐν τῷ ναῷ πρέποντα ἐς συγγραφήν. λέγεται δὲ ὑπὸ Ἠλείων ὡς Σκιλλούντιοι[2] τῶν ἐν τῇ Τριφυ-
417 λίᾳ πόλεών εἰσιν οἱ κατασκευασάμενοι τὸν ναὸν ὀκτὼ μάλιστα ἔτεσιν ὕστερον ἢ τὴν βασιλείαν τὴν[3] ἐν Ἤλιδι ἐκτήσατο Ὄξυλος. ἐργασία μὲν δή ἐστι τοῦ ναοῦ Δώριος, κίονες δὲ περὶ πάντα ἑστήκασιν αὐτόν· ἐν δὲ τῷ ὀπισθοδόμῳ δρυὸς ὁ ἕτερος τῶν κιόνων ἐστί.[4] μῆκος δέ εἰσι τοῦ

iis, qui passim in Elea terra, tum et illis, qui apud Aetolos in honore sunt. (8) Et carminum quidem effata in Prytaneo Dorica enunciant lingua; sed quis eorum fuerit auctor, non traditur. Est Eleis etiam Coenatio intra Prytaneum e regione illius cellae, in qua focus est. In eo coenaculo epulum praebetur iis, qui Olympia vicerint.

Cap. XVI. Postulat iam hic locus, ut ad Iunonis templum accedam, et quae in eo memoratu digna sunt, stylo persequar. Primum omnium Elei tradunt Scilluntios, quae Triphyliae civitas est, fanum erexisse, annis ferme VIII posteaquam Elidis regnum Oxylus iniit. Totius quidem operis figura Dorica est, columnis circumquaque ambientibus: et earum quidem, quae in postico templi sunt, altera e quercu est. Porrigit se in longitu-

37. Ἠλείᾳ Edd. rell. PcAgLabM Vb. Ἠλείων SVa. mox αἰτωλεῖς ἡμᾶς ἔχουσιν Ag.

Cap. XVI. 1. τε om. Va; tum ἐν (fin. fol.) ἐν τῷ ν. τρέποντα Vb. ἐς Lb; εἰς Edd. PcAg. καὶ La.

2. σκυλλούντιοι Ag.

3. τῶν ἐν M (silent exc. nostra) Va. κατακευασμενοι La. ἤλιδ. ἡγήσατο Ag.

4. ἐστὶν Ag. mox post ἑξήκοντα lacunam indicavimus cum B. Verba οὐκ ἀποδεῖ ab AXKVb omissa ex VaM (e M. nihil habent exc. nostra)

ναοῦ πόδες τρεῖς καὶ ἑξήκοντα*** οὐκ ἀποδεῖ· τὸν δὲ ἀρ-
χιτέκτονα ὅστις ἐγένετο οὐ μνημονεύουσιν. (2) Διὰ 2
πέμπτου[5] δὲ ὑφαίνουσιν ἔτους τῇ Ἥρᾳ πέπλον αἱ ἓξ καὶ
δέκα γυναῖκες· αἱ δὲ αὐταὶ τιθέασι καὶ ἀγῶνα Ἡραῖα. ὁ
δὲ ἀγών ἐστιν ἅμιλλα δρόμου παρθένοις, οὔτοι[6] που πᾶ-
σαι ἡλικίας τῆς αὐτῆς, ἀλλὰ πρῶται[7] μὲν αἱ νεώταται,
μετὰ ταύτας δὲ αἱ τῇ ἡλικίᾳ δεύτεραι, τελευταῖαι[8] δὲ θέου-
σιν ὅσαι πρεσβύταται τῶν παρθένων εἰσίν. θέουσι δὲ 3
οὕτω· καθεῖταί σφισιν ἡ κόμη, χιτὼν ὀλίγον ὑπὲρ γόνα-
τος καθήκει, τὸν ὦμον ἄχρι τοῦ στήθους φαίνουσι τὸν
δεξιόν. ἀποδεδειγμένον[9] μὲν δὴ ἐς τὸν ἀγῶνά ἐστι καὶ
ταύταις τὸ Ὀλυμπικὸν στάδιον, ἀφαιροῦσι δὲ αὐταῖς ἐς
τὸν δρόμον τοῦ σταδίου τὸ ἕκτον μάλιστα. ταῖς δὲ[10] νι-
κώσαις ἐλαίας τε διδόασι στεφάνους καὶ βοὸς μοῖραν τε-
θυμένης τῇ Ἥρᾳ· καὶ δὴ ἀναθεῖναί[11] σφισιν ἔστι γε-

dinem pedes tres et LX. Architectus, qui operi praefuerit, certus nemo proditur. (2) Ac Iunoni sane quinto quoque anno peplum matronae sedecim pertexunt, eaedemque ludos faciunt Iunonia. In his cursus certamen virginibus proponitur, in classes ex aetate descriptis. Primae enim currunt impuberes puellae, tum grandiores, postremo natu maximae. Ornatus idem est omnibus: passus capillus, demissa tunica ad genua, exertus usque ad pectus dexter humerus. Descendunt et ipsae in Olympicum stadium; sed curriculum parte fere sexta detracta minuitur. Accipiunt victrices ex olea coronam. E bove etiam, qua Iunoni litatum fuerit, partem capiunt. Et pictas quidem earum

recepit F. Sunt etiam in LabPcAg et in Victor. adnotationibus. οὐκ ἀποδέον πολὺ coni. C. Tum μνημονεύουσιν AgM; μνημονεύουσι Edd. PcLab.

5. πέπτου Va; tum ἥρα πλέον Lb. sq. αἱ ut spurium asteriscis circumdedit C.

6. οὔ τι που Ag*PcMVaLab; οὔτοι πω Vb. tum πᾶσαι LabMVa et Pcd sec. C. πάσαις Edd. Mox τοιαύτης pro τῆς αὐτῆς Vb.

7. πρῶτα, p. corr. αι Va; tum νεώταται SBVict.PcAgLa; νεώτεραι AXKFCVaMLb; νεώτεροι, p. corr. αι, Vb. tum τετὰ M. sq. ταύτας om. Va.

8. τελευταῖαι CSBPcAgVabLab; τελευταῖα AXKF. silet M. tum θύουσιν MVa. Mox εἰσίν M.

9. ἀποδεδειγμένον CSBPcdAgLa; ἀποδεδεγμένον AXKFSmin. MVab Lb.

10. ταῖς τε νικ. ἐλαίας διδ. AXK; ταῖς νικ. ἐλαίας τε διδ. F, (secutus ut dicit, vestigia VaM) CS. Sed Lab AgM (certe de omisso priore illo τε silent exc. nostra) ταῖς τε νικ. ἐλαίας τε διδ., unde ταῖς δὲ νικ. ἐλ. τε B. ταῖς νικῶσαις (sic) ἐλαίας τε διδ. Va. τάς τε νικώσας ἐλ. διδ. Vb. tum διδόασιν Ag.

11. ἀναθῆσαι, ν sup. σ, Vb; tum ἔστιν εἰκόνες Ag. γραψαμέναις AXKFCBPcVbAgLab; γραψαμμένας MVa; unde FC coni. γεγραμμένας, quod recepit S.

γραμμένας εἰκόνας. εἰσὶ δὲ καὶ αἱ[12] διακονούμεναι αὐταῖς ἑκκαίδεκα κατὰ ταὐτὰ ταῖς ἀγωνοθετούσαις γυναῖκες.
4 (3) Ἐπανάγουσι[13] δὲ καὶ τῶν παρθένων τὸν ἀγῶνα ἐς τὰ ἀρχαῖα, Ἱπποδάμειαν τῇ Ἥρᾳ τῶν γάμων τῶν Πέλοπος ἐκτίνουσαν χάριν, τάς τε ἑκκαίδεκα ἀθροῖσαι γυναῖκας λέγοντες, καὶ σὺν αὐταῖς διαθεῖναι[14] πρώτην τὰ Ἡραῖα· μνημονεύουσι δὲ καὶ, ὅτι Χλῶρις νικήσειεν Ἀμφίονος θυγάτηρ μόνη λειφθεῖσα[15] τοῦ οἴκου· σὺν δὲ αὐτῇ καὶ ἕνα περιγενέσθαι φασὶ[16] τῶν ἀρσένων. ἃ δὲ ἐς τοὺς Νιόβης παῖδας παρίστατο αὐτῷ μοι γιγνώσκειν, ἐν τοῖς ἔχουσιν ἐς
5 Ἀργείους ἐδήλωσα. (4) Ἐς δὲ τὰς ἑκκαίδεκα γυναῖκας καὶ ἄλλον τοιόνδε λέγουσιν ἐπὶ τῷ προτέρῳ λόγον. Δαμοφῶντά[17] φασι τυραννοῦντα ἐν Πίσῃ πολλά τε ἐργάσασθαι καὶ χαλεπὰ Ἠλείους· ὡς δὲ ἐτελεύτησεν ὁ Δαμοφῶν (οὐ γὰρ δὴ οἱ Πισαῖοι συνεχώρουν μετέχειν δημοσίᾳ τοῦ τυ-

imagines dedicare fas est. Matronae sedecim ludis praesunt, totidem iis ministrae attributae sunt. (3) Hoc ipsum etiam virginum ludicrum ad res priscas referunt. Hippodamian enim, Iunoni de Pelopis nuptiis ut gratiam referret, sedecim mulieres convocasse et cum eis primam Iunonios ludos instituisse perhibent. Memoriae etiam proditum est, Chloridem Amphionis filiam, solam cum unico de marium fratrum numero superstitem e tota sobole de virginum cursu palmam tulisse. De Niobes equidem prole quicquid compertum habui, cum Argivorum res persequerer, exposui. (4) Quod attinet autem ad XVI matronarum collegium, praeter ea, quae paulo superius scripta sunt, hoc etiam amplius memorant: Demophontem Pisae tyrannum multis ac gravibus incommodis Eleos affecisse: eo mortuo, quod ille nihil egerat de publico civitatis consilio, facile Elei adducti

12. καὶ αἱ διακ. CBPcdAgLab; αἱ om. edd. rell. MVab; διακωνούμεναι Vb; tum ταῖς ἑκκ. AXKFSmin. B. Codd. ταῖς expunxit Schleiermacherus. αὐταῖς ἑκκ. CSmai. ex coni. Sylb., qui ita legisse Amasaeum censebat. Tum κατὰ ταῦτα VaLab; ἀγωνωθετούσαις Vb. Praec. ταῖς om. La.

13. ἐπανάγουσιν Ag. tum τῶν ἀγῶνα La. ἐκτείνουσαν AAgMVab.

14. διαθῆναι Vb. Mox καὶ om. M. Χλῶρις SBAgPcVa(?) Χλωρὶς AXKFCM(?) VbLab. tum νικήσειε AgLa; ἀμφίωνος Vb.

15. λειφθεῖσα CSB ex em. Wessel. ad Diod. Sic. IV. 68. et Pors. Ag. ληφθεῖσα AXKFPcMVabLab.

16. φασὶν Ag. tum ἀῤῥένων MVa. τοὺς νίβης La. παρήστατο Vb, γινώσκειν VaLb; γιγνώσκειν rell.

17. Δαμοφῶντα scripsimus, ut legitur VI, 22. Δημοφῶντα et Δημοφῶν Edd. Codd. Deinceps πίσσῃ Ag. mox Ἠλείους. ἐς ὡς δὲ A. ὡς δὴ MVa.

ράννου τῶν ἁμαρτημάτων, καί πως ἀρεστὰ καὶ Ἠλείοις ἐγένετο καταλύεσθαι τὰ ἐς αὐτοὺς ἐγκλήματα) οὕτως ἑκκαίδεκα οἰκουμένων[18] τηνικαῦτα ἔτι ἐν τῇ Ἠλείᾳ πόλεων 418
γυναῖκα ἀφ᾽ ἑκάστης εἵλοντο διαλύειν τὰ διάφορά σφισιν, ἥτις ἡλικίᾳ τε ἦν πρεσβυτάτη καὶ ἀξιώματι καὶ δόξῃ τῶν γυναικῶν προεῖχεν. αἱ πόλεις δὲ ἀφ᾽ ὧν τὰς γυναῖκας 6
εἵλοντο, ἦσαν Ἦλις[19]...... ἀπὸ τούτων μὲν αἱ γυναῖκες οὖσαι τῶν πόλεων Πισαίοις διαλλαγὰς πρὸς Ἠλείους ἐποίησαν· ὕστερον δὲ καὶ τὸν ἀγῶνα ἐπετράπησαν ὑπ᾽ αὐτῶν θεῖναι τὰ Ἡραῖα καὶ ὑφήνασθαι τῇ Ἥρᾳ τὸν πέπλον. (5) Αἱ δὲ ἑκκαίδεκα γυναῖκες καὶ χοροὺς δύο ἱστᾶσι,[20] καὶ τὸν μὲν Φυσκόας τῶν χορῶν τὸν δὲ Ἱπποδαμείας καλοῦσι. τὴν Φυσκόαν δὲ εἶναι ταύτην φασὶν ἐκ τῆς Ἤλιδος τῆς κοίλης, τῷ δήμῳ δὲ ἔνθα ᾤκησεν ὄνομα [μὲν][21]
Ὀρθίαν εἶναι. ταύτῃ τῇ Φυσκόᾳ Διόνυσον συγγενέσθαι 7
λέγουσι, Φυσκόαν δὲ ἐκ Διονύσου τεκεῖν παῖδα Ναρκαῖον· τοῦτον, ὡς ηὐξήθη, πολεμεῖν τοῖς προσοίκοις[22] καὶ δυνάμεως ἐπὶ μέγα ἀρθῆναι, καὶ δὴ καὶ Ἀθηνᾶς ἱερὸν

sunt, ut de iis quas acceperant iniuriis aequo iure cum Pisaeis disceptarent. Ac tunc sane inter ipsos convenit, ut, quum civitates id temporis in Elea sedecim vigerent, singulae matronam unam ederent, quae tum aetate, tum vitae ac generis dignitate ceteras anteire videretur, atque ut his omnium controversiarum arbitrium permitteretur. Urbes vero, e quibus foeminas elegerunt, erant Elis...... Ex his urbibus ortae foeminae utrique populo pacis conditiones tulere. Eisdem vero postea et ludos, quae Iunonia sunt appellata, faciendi, et peplum Iunoni pertexendi cura mandata est. (5) Duos eaedem choros celebrant; Physcoae unum, alterum Hippodamiae vocitant. Fuisse Physcoan tradunt ex Elide, cui Coelae cognomen: domicilium in curia Elidis habuisse, quae Orthia dicta est: a Libero Patre adamatam, ei filium, cui Narcaei nomen, peperisse: Narcaeum ipsum iam adultum cum finitimis bellasse: magnas inde opes consecutum, et Minervae, quam de se Narcaeam appellavit, ae-

18. ἡγουμένων Va. Sq. τῇ om. La.

19. ἦσαν Ἦλις sq. lacuna, qua quindecim nomina absorpta sunt, scripsimus cum B, probante O. Muellero Annal. Gotting. 1828. nr. 204. ἤλις Λ ἀπὸ Va, ad marg. λείπει adscriptum. ἦλις Lb; ἥλις PcAg MLa; ἥλιδος M. ad marg. et sic Edd. ante B.

20. ἱστᾶσιν Ag. mox τῆς ἥλιδος om. La.

21. μὲν asteriscis circumdedit C, uncis inclusit S. deinceps συγκενέσθαι λέγουσιν Ag. Mox ἠξήθη Va.

22. προσήκοις MVa. Deinceps ἐπίκλησιναρκαίας (sic) Vb.

ἐπίκλησιν Ναρκαίας αὐτὸν ἱδρύσασθαι· Διονύσῳ τε τιμὰς λέγουσιν ὑπὸ Ναρκαίου[23] καὶ Φυσκόας δοθῆναι πρώτων. Φυσκόας μὲν δὴ γέρα καὶ ἄλλα καὶ χορὸς ἐπώνυμος παρὰ[24] τῶν ἑκκαίδεκα γυναικῶν. φυλάσσουσι δὲ οὐδὲν ἧσσον Ἠλεῖοι* καὶ τἄλλα ὅμως τῶν πόλεων· νενεμημένοι γὰρ ἐς ὀκτὼ φυλὰς ἀφ᾽ ἑκάστης αἱροῦνται γυναῖκας δύο.[25]
8 ὁποῖα δὲ ἢ ταῖς ἑκκαίδεκα γυναιξὶν ἢ τοῖς Ἑλλανοδίκουσιν Ἠλείων δρᾶν καθέστηκεν, οὐ πρότερον δρῶσι πρὶν ἢ χοίρῳ[26] τε ἐπιτηδείῳ πρὸς καθαρμὸν καὶ ὕδατι ἀποκαθήρωνται. γίνεται δέ σφισιν ἐπὶ κρήνῃ Πιέρᾳ τὰ καθάρσια. Ἐκ δὲ Ὀλυμπίας τὴν πεδιάδα ἐς Ἦλιν ἐρχομένῳ πρὸς τὴν πηγὴν ἀφικέσθαι τὴν Πιέραν ἔστι. ταῦτα μὲν δὴ ἔχει κατὰ τὰ προειρημένα.

dem dedicasse; primumque omnium a Narcaeo et Physcoa Libero Patri honores decretos esse. Physcoae et alii honores habiti, et chorus alter ab ea nomen sumsit. Servant Elei pristinum illum sedecim mulierum numerum, sed ex alia, quam totidem urbium descriptione. In tribus enim octo distributi, e singulis binas deligunt. Neque vero aut XVI foeminae, aut aediles Eleorum, ullam attingunt munerum suorum partem, priusquam se piaculari sue et aqua lustrarint. Eam lustrationem ad Pieran fontem suscipiunt. Est fons ille in campis, per quos iter est ex Olympia Elidem contendentibus. Haec sane ita se habent, uti exposita sunt.

23. *Ναρκαίου καὶ Φυσκόας δοθ. πρώτων* scripsimus e coni. *Ναρκαίου τοῦ Φυσκόας δ. πρώτου* Edd. *ναρκαίους φυςκόας* M; *ναρκαίοις φυςκόας* PcAgVabLb; *ναρκαίους καὶ φυσκόας* La. tum *πρώτῳ* Vb MLab, *η* super *ω* M. *πρώτων*, dein per correct. *πρῶτον* *Pc. *πρωτη* Va. *πρώτου* Ag. Tum *φυσκόᾳ* legisse Am. videtur. Mox *χωρὸς* Va.

24. *παρὰ δὲ τῶν* M. mox *φυλάσσουσιν* Ag. Post *Ἠλεῖοι* lacunam indicat Smai. secutus C et Cor. *πόλεων οὐκ ἔτι ὑπαρχουσῶν* vel *ὁμοῦ τε τὸν ἀριθμὸν τῶν πόλεων* voluit Goldh. *καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως τῶν παλαιῶν* Coraes. *καταλυθεισῶν ὅμως τῶν πόλεων* O. Mueller in Mus. Rhenano 1834. p. 174. *τἀλλ᾽ ὅμως* AXKFBAg; *τ᾽ἄλλ᾽ ὅμως* Vb; *ἄλλα ὅμως* CPcd; *τἄλλα ὅμως* SMVaLab.

25. *δύο* om. MVa. Tum *ὁπόσα* malit B. Mox *ταῖς ἑλλαν.* Va. *ἠλεων*, sup. vers. *οι*, M. (nisi error in schedis nostris, quae silent de *χείρω* correcto in *χοίρῳ*) deinde *δρῶσιν* Vb.

26. *χείρω* LbVbM, *οι* super *ει*, M. tum *ἐπιτηδεί πρὸς* et *ἀποκαθήρονται* Vb. *ἐπιτηδίῳ* Lb. mox *κρήνῃ πίερα* et *τὴν πίεραν* Lb.

CAPUT XVII.

De multis signis in templo Iunonis — arca Cypseli — scribendi ratione βουστροφηδὸν dicta — arcae Cypseli accurata descriptio.

Τῆς Ἥρας δέ ἐστιν ἐν τῷ ναῷ Διὸς[1] ἄγαλμα· τὸ δὲ Ἥρας καθήμενόν ἐστιν[2] ἐπὶ θρόνου, παρέστηκε δὲ γένειά τε ἔχων καὶ ἐπικείμενος[3] κυνῆν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ· ἔργα δέ ἐστιν ἁπλᾶ. τὰς δὲ ἐφεξῆς τούτων καθημένας ἐπὶ θρόνων Ὥρας ἐποίησεν Αἰγινήτης[4] Σμῖλις. παρὰ δὲ αὐτὰς 419
Θέμιδος[5] ἅτε μητρὸς τῶν Ὡρῶν ἄγαλμα ἕστηκε Δορυ-

Cap. XVII. In Iunonis templo Iovis est simulacrum; tum Iunonis ipsius in solio sedens. Adsistit barbatulus quidam, galea armatus. *Prisca* haec *et* rudis cuiusdam opificii opera sunt. Sedentes vero deinceps in soliis Horas fecit Smilis Aegineta. Quod proximo loco Themidis (mater enim ea Hora-

Cap. XVII. 1. *διὸς τὸ δὲ ἥρας ἄγαλμα* MPcAgVabFabLab. Variatum verborum ordinem in edd. sentimus haud satis commodam emendationem Codd., post *Διός* vero lacunam esse. Excidisse videtur descriptio imaginis Iovis cum enarratione materiei et artificii. Inde se vertisse Pausaniam coniicimus ad Iunonis simulacrum: *τὸ δὲ Ἥρας ἄγαλμα* etc. In hac coniectura si veri fuimus, verba: *ἔργα δέ ἐστιν ἁπλᾶ* opposita esse apparet descriptioni imaginis Iovis, quae deest in codd. Deinceps pro *γένειά τε ἔχων* scribendum videtur *γένειά τις ἔχων*; cf. infra Cap. XIX, 1 *fin.* Ceterum haec descriptio satis probat rudis opificii fuisse opera incogniti cuiusdam statuarii.

2. *ἐστι ἐπὶ* A. *θρόνῳ* AXKPcAg VbLabM, in M *ου* super *ω*. *θρόνου* FCSBVa. tum *ὁ δὲ παρέστηκε γέν.* coni. K. *παρέστηκε δὲ Ἄρης γένεια* coni. C. Tum *ἔχον*, *ω* sup. *ο*, Vb.

3. *ἐπικείμενον* FaAg; *κυνῆν* (sic) M; *ἁπλᾶ* idem; *ἔργα ἁπλᾶ* Clavier vertit: *sont d'un travail grossier;* Nibby: *il lavoro è semplice;* Ciampi: *lavori tutti di semplice stile;* Quatremère in Iup. Olymp. p. 181 et 189: *ouvrages d'un style simple*, quibuscum consentiens Siebelis *τοῖς σὺν τέχνῃ πεποιημένοις* (Paus. I, 23, 3.) ea opposita esse censet. Ingeniose Broendsted (Reise T. II. p. 161) *ἔργα ἁπλᾶ* de statuis singulatim dispositis intelligit, ita ut haec antiquae artis opera opposita sint *τοῖς ἔργοις σκολιοῖς*, quae per *symplegmata* interpretatur, apud Strab. XIV. p. 640; Bekkerus in *ἁπλᾶ* artificis nomen latere putat, et hanc coniecturam eo commendari existimat, quod sequitur: *τὰς δὲ ἐφεξῆς .... Ὥρας ἐποίησεν Αἰγινήτης Σμῖλις.* Haec ratio h. l. expediendi Iacobsio (Vermischte Schriften P. V. p. 484) non displicet.

4. *αἰγεινήτης* Vb; deinde *Σμῖλις* Smai. B. *Σμίλις* CSmin. ex em. Valck. Diatr. p. 215. *ἔμιλις* VaLb; *Ἔμιλος* AXKFPcAgLa; *ἄμιλις* at p. correct. *ἔμιλος* M (sec. exc. nostra correct. in *ἔμιλις*); *αἴμιλις* Vb.

5. *θέτιδος* MLb; *φέμιδος* Vb. tum *ἅτε μὴ πρὸς* Ag; *μητρ. τῶν θεῶν* Vb.

κλείδου[6] τέχνη, γένος μὲν Λακεδαιμονίου, μαθητοῦ δὲ
2 Διποίνου καὶ Σκύλλιδος. τὰς δὲ Ἑσπερίδας πέντε ἀριθμὸν
Θεοκλῆς ἐποίησε, Λακεδαιμόνιος μὲν καὶ οὗτος, πατρὸς
Ἡγύλου,[7] φοιτῆσαι δὲ καὶ αὐτὸς παρὰ Σκύλλιν καὶ Δί-
ποινον λέγεται. τὴν δὲ Ἀθηνᾶν κράνος ἐπικειμένην καὶ δόρυ
καὶ ἀσπίδα ἔχουσαν Λακεδαιμονίου λέγουσιν ἔργον εἶναι[8]
Μέδοντος, τοῦτον δὲ ἀδελφόν τε εἶναι Δορυκλείδου καὶ
3 παρὰ ἀνδράσι διδαχθῆναι τοῖς αὐτοῖς. Κόρη δὲ καὶ Δη-
μήτηρ καὶ Ἀπόλλων καὶ Ἄρτεμις αἱ μὲν ἀλλήλων εἰσὶν ἀπαν-
τικρὺ καθήμεναι, Ἀπόλλων δὲ ἐναντίος ἑστώσῃ τῇ Ἀρτέ-
μιδι ἕστηκεν. ἀνάκειται δὲ ἐνταῦθα καὶ Λητὼ Τύχη τε
καὶ Διόνυσος καὶ ἔχουσα Νίκη πτερά· τοὺς δὲ εἰργασμέ-
νους αὐτὰ οὐκ ἔχω δηλῶσαι, φαίνεται δὲ εἶναί μοι καὶ
ταῦτα ἐς[9] τὰ μάλιστα ἀρχαῖα. τὰ μὲν δὴ κατειλεγμένα
ἔστιν ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ· χρόνῳ δὲ ὕστερον καὶ ἄλλα
ἀνέθεσαν ἐς τὸ Ἡραῖον, Ἑρμῆν λίθου, Διόνυσον[10] δὲ
φέρει νήπιον, τέχνη δέ ἐστι Πραξιτέλους. καὶ Ἀφροδίτη
4 χαλκῆ, Κλέωνος ἔργον Σικυωνίου. τούτου δὲ ὁ διδάσκα-

rum est) signum positum est, fecit Doryclidas Lacedaemonius, Dipoeni et Scyllidis discipulus. Hesperides vero quinque opus fuere Theoclis, item Lacedaemonii, quem Hegyli filium fuisse, et ab iisdem magistris Dipoeno et Scyllide artem didicisse ferunt. At Minervam casside armatam, hasta et scuto, Medontis Lacedaemonii esse opus memorant: fratrem hunc Doryclidae fuisse, et eosdem magistros habuisse. Sedent e regione Ceres et Proserpina: adversi stant Apollo et Diana. Posita sunt ibidem Latonae, Fortunae, Liberi Patris et volucris Victoriae signa. Atque haec quidem cuius artificis opera sint compertum non habeo; valde omnino mihi prisca videntur. Et sunt, quae hac in parte recensui, omnia ex ebore et auro. Posteriorum aetatum et alia sunt dona in Iunonis templo; e marmore Mercurius infantem Bacchum portans, Praxitelis opus; et Cleonis Sicyonii ex aere

6. δορκυλιδοῦ Lb; δορκυλίδου LaPcAgMVab (falsa refert S.) δορυκλίδου Fab; tum γένος δὲ Fab. Mox σκίλλιδος Vb. ἐποίησεν M.

7. Ἡγύλου Smin. mox καὶ om. Ag. καὶ οὗτος, p. corr. καὶ αὐτὸς Va.

8. εἶναι καὶ μέδ. AgFab. mox ἀνδράσιν Ag. mox ἑστώσει — καὶ λυτὼ La.

9. εἰς τὰ Fab. mox κατειργασμένα Ag. κατηλεγμένα Vb.

10. διόνυσο (sic) M; διόνυσος Va. φέρει FCSB ex em. Heynii Antiq. Aufs. I. p. 27. LabFabAg; φέρειν AXKPcMVb; φερών (sic) Va. Mox χαλκὴ, ut saepius M.

λος τοῦ Κλέωνος,[11] ὄνομα Ἀντιφάνης, ἐκ φοιτήσεως Περικλύτου· Πολυκλείτου δὲ ἦν τοῦ Ἀργείου μαθητὴς ὁ Περίκλυτος. παιδίον δὲ ἐπίχρυσον κάθηται γυμνὸν πρὸ τῆς Ἀφροδίτης· Βοηθὸς δὲ ἐτόρευσεν αὐτὸ Καρχηδόνιος·[12] μετεκομίσθη δὲ αὐτόσε καὶ ἐκ τοῦ καλουμένου[13] Φιλιππείου *** χρυσοῦ καὶ ταῦτα καὶ ἐλέφαντος, Εὐρυδίκη τε ἡ[14] Φιλίππου.

(2) Λάρναξ κέδρου μὲν πεποίηται, ζῴδια δὲ ἐλέφαντος ἐπ' αὐτῆς, τὰ δὲ χρυσοῦ,[15] τὰ δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς ἐστὶν εἰργασμένα τῆς κέδρου. ἐς ταύτην τὴν λάρνακα Κύψελον τὸν Κορίνθου τυραννήσαντα ἀπέκρυψεν ἡ μήτηρ, ἡνίκα τεχθέντα ἀνευρεῖν αὐτὸν σπουδὴν ἐποιοῦντο οἱ Βακχίδαι.[16]

Venus. Fuit Cleonis doctor Antiphanes. Hic a Periclyto didicerat, Argivi Polycleti discipulo. Sedet ad Veneris pedes inauratus pusio nudus; quem Carthaginiensis elaboravit Boëthus. Atque huc transpositus quidem est ex aede, quod Philippeum vocatur. Sunt haec itidem ex ebore inaurata; et inter ea Eurydice Philippi filia. (2) Arca etiam *in eo templo* posita est e cedro, cum aureis et eboreis emblematis, partim vero ex eadem cedro caelatis. In arcam hanc Cypselum, qui Corinthi postea tyrannidem est adeptus, mater sua abdidit, quum recens natum Bacchidae *ad necem* magna cum sollicitudine deposcerent.

11. *κλέονος* Ag. *Περικλύτου — Περίκλυτος* BPcFabAgLab. *Περικλείτου* AXKFCSMVab; *Περίκλειτος* AXKFCSMVa; e Vb nihil enotavimus. Post *παιδίον* inserunt *δὲ* BFabPcAgLab; om. edd. rell. MVab. tum *γυμνὸς — ἐτέρευσεν* La.

12. *Καλχηδόνιος* coni. O. Mueller. Archaeol. p. 159, 1. Eodem modo c. 25, 6. *Καρχηδονίων* et *Χαλκηδονίων* in Pc. permutatur. Vide de hac permutatione Meineke ad Maeand. p. 93. A. Iahn Symbol. ad Philostr. de Vit. Soph. p. 22.

13. *καλμένου* (*καλυμένου* sec. exc. nostra) *φιλίππου* M. *φιλιππίου* et *εὐριδίκη* Va. Post *Φιλιππείου* hiatus signum ponit Smai. Varias emendandi rationes inierunt VV. DD. *μετ. δὲ αὐτόσε ἐκ τοῦ καλ. Φιλ. καὶ ταῦτα· Εὐρυδίκη τε ἡ Φιλίππου καὶ Λάρναξ, ἡ μὲν χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος, Λάρναξ δὲ* K. *μετ. δὲ αὐτόσε καὶ ἐκ τ. κ. Φ.* (*χρυσοῦ καὶ ταῦτα καὶ ἐλέφαντος*) *Εὐρυδίκη τε ἡ Φιλίππου καὶ Ὀλυμπιὰς* Coraes. Post *ἡ Φιλίππου* ampliorem lacunam statuit B, cuius primam partem Buttmannus probante O. Muellero Annal. Gotting. 1828 nr. 204. ita explet: *Εὐρυδίκη τε ἡ Ἀριδαίου γυνὴ καὶ Ὀλυμπιὰς ἡ Φιλίππου.* Nobis coll. c. 20. extr. in eo versu, qui excidit, Leochoris mentio facta fuisse videtur.

14. *τῇ φιλ.* Ag. Post *λάρναξ* in AXKFSmin. VbLa sequitur *δέ*, quod om. CSmai. BMVaLbPcAgFab.

15. *τὰ δὲ χρυσοῦ* om. Va; mox *ἐργασμένα* Vb. deinceps *τυραννίσαντα* Ag.

16. *Βακχίδαι* ASBPcAgMVabFab Lab; *Βακχιάδαι* XKFC.

τῆς μὲν δὴ σωτηρίας εἵνεκα τοῦ Κυψέλου τὸ ἀπ' αὐτοῦ γένος οἱ ὀνομαζόμενοι Κυψελίδαι τὴν λάρνακα ἐς Ὀλυμ-
420 πίαν ἀνέθεσαν, τὰς δὲ λάρνακας[17] οἱ τότε ἐκάλουν Κορίνθιοι κυψέλας· ἀπὸ τούτου δὲ καὶ ὄνομα Κύψελον τῷ παιδὶ
6 θέσθαι λέγουσιν. (3) Τῶν δὲ[18] ἐπὶ τῇ λάρνακι ἐπιγράμματα ἔπεστι τοῖς πλείοσι[19] γράμμασι τοῖς ἀρχαίοις γεγραμμένα· καὶ τὰ μὲν ἐς εὐθὺ αὐτῶν ἔχει, σχήματα δὲ[20] ἄλλα τῶν γραμμάτων βουστροφηδὸν καλοῦσιν Ἕλληνες. τὸ δὲ ἐστὶ τοιόνδε· ἀπὸ τοῦ πέρατος τοῦ ἔπους ἐπιστρέφει τῶν ἐπῶν τὸ δεύτερον ὥσπερ ἐν διαύλου δρόμῳ. γέγραπται δὲ ἐπὶ τῇ λάρνακι καὶ ἄλλως[21] τὰ ἐπιγράμματα ἑλιγμοῖς συμβαλέσθαι χαλεποῖς. (4) Ἀρξαμένῳ δὲ ἀνασκοπεῖσθαι κάτωθεν τοσάδε ἐπὶ τῆς λάρνακος ἡ πρώτη
7 παρέχεται χώρα. Οἰνόμαος διώκων Πέλοπά ἐστιν ἔχοντα

Arcam deinde in Olympia dedicarunt ipsius posteri, qui Cypselidae sunt appellati, ob servatum gentis suae principem et parentem. Fuisse vero hoc nominis Cypselo traditur, quod eius aetatis Corinthii arcas cypselas nuncupabant. (3) In arca incisae sunt priscis literis inscriptiones. Earumque litterarum aliae in rectum tendunt, alias earundem figuras Graeci *βουστροφηδὸν* (a boum arantium conversione) appellant. Id est huiusmodi: postquam exaratus est versus unus, versus alter a fine praecedentis ducitur ordine converso, perinde ut fit in diauli cursu. Inscriptiones in arca etiam alias perplexis et inexplicabilibus flexibus scriptae sunt. (4) Quod si ab ima arca exorsus omnia oculis persequare, in prima fronte Oenomaum primum videas,

17. *νάρνακας* Vb. mox *ὄνομα τῷ παιδὶ κύψελον* La; literis supra positis ordo vulg. restituitur. *λέγουσιν* AgM; *λέγουσι* Edd. VabLab.
18. *δὲ ἐπὶ* SMVabFab; *δ' ἐπὶ* Edd. rell. PcAg; sq. *τῇ* om. Va; *λάρνακι καὶ ἐπιγρ.* Vb, at *καὶ* expunct. Tum *ἐπιγράμματα* CSmai. B ex em. Coraii; *ἐπιγραμμάτων* AXKFSmin. LabAgPcVab, unde *ἐπειργασμένων* faciebat Buttmannus, *ἐπειργασμένων ἐπιγράμματα* coni. B. *ἐπιγραμμάτων ἔπεα* (imo *ἔπη*) *ἐστι τοῖς* coni. Welcker Zeitschr. für Gesch. d. a. Kunst I, 2. p. 273. *ἐπιγραμμάτων ἔπεστι — ἐπὶ τῇ λάρνακι* om. M.
19. *πλείοσιν γράμμασιν* Ag. *γράμασι* Va.

20. *δὲ καὶ ἄλλα* AgFab, unde ante *βουστροφηδὸν* (*βουστρηδόν* Va) deesse *καὶ ὃ* putat B. *ἔχει σχήματα, τὰ δὲ ἄλλα* coni. F.

21. *καὶ ἄλλως — ἑλιγμοῖς συμβ. χαλεποῖς* scripsimus e coni. *καὶ ἄλλους — ἑλιγμοὺς — χαλεποὺς* (*χαλεπὸς* La) Edd. Codd. *καὶ ἄλλοις — ἑλιγμοῖς συμβαλέσθαι χαλεποῖς* coni. S. Post *ἑλιγμοὺς* C inserit *ἔχοντα*, e cuius vocis ultima syllaba articulum *τὰ* ortum esse putat, e coni. Heynii, quam amplectitur etiam Welcker. *κατ' ἄλλους* Valcken., *καὶ κατ' ἄλλους* coni. F. tum *συμβαλλέσθαι* (sic) AgVb; *συμβάλλεσθαι* Smin. Pc; *συμβάλεσθαι* La; *βαλέσθαι* MVa.

Ἱπποδάμειαν· ἑκατέρῳ μὲν δὴ δύο αὐτῶν εἰσὶν ἵπποι, τοῖς
δὲ τοῦ Πέλοπός ἐστι πεφυκότα καὶ πτερά. ἑξῆς δὲ[22] Ἀμ-
φιαράου τε ἡ οἰκία πεποίηται, καὶ Ἀμφίλοχον φέρει νή-
πιον[23] πρεσβῦτις ἥτις δή· πρὸ δὲ τῆς οἰκίας Ἐριφύλη
τὸν ὅρμον ἔχουσα ἕστηκε, παρὰ δὲ αὐτὴν αἱ θυγατέρες
Εὐρυδίκη καὶ Δημώνασσα, καὶ Ἀλκμαίων παῖς γυμνός.
Ἄσιος[24] δὲ ἐν τοῖς ἔπεσι καὶ Ἀλκμήνην ἐποίησε θυγατέρα 8
Ἀμφιαράου καὶ Ἐριφύλης εἶναι. Βάτων δὲ, ὃς ἡνιοχεῖ
τῷ Ἀμφιαράῳ, τάς τε ἡνίας τῶν ἵππων καὶ τῇ χειρὶ ἔχει
τῇ ἑτέρᾳ λόγχην.[25] Ἀμφιαράῳ δὲ ὁ μὲν τῶν ποδῶν ἐπι-
βέβηκεν ἤδη τοῦ ἅρματος, τὸ ξίφος δὲ ἔχει γυμνὸν, καὶ
ἐς τὴν Ἐριφύλην ἐστὶν ἐπεστραμμένος ἐξαγόμενός τε ὑπὸ 421
τοῦ θυμοῦ[26] * ἐκείνης ἂν ἀποσχέσθαι. μετὰ δὲ τοῦ Ἀμ- 9
φιαράου τὴν οἰκίαν ἔστιν ἀγὼν ὁ ἐπὶ Πελίᾳ καὶ οἱ θεώμε-
νοι τοὺς ἀγωνιστάς. πεποίηται δὲ Ἡρακλῆς ἐν θρόνῳ
καθήμενος, καὶ ὄπισθεν[27] γυνὴ αὐτοῦ· ταύτης τῆς[28]

qui Pelopem cum Hippodamia fugientem urget. Bigis uterque invehitur, sed pinnati sunt Pelopis equi. Tum Amphiarai domus est, et Amphilochum infantem portans anus nescio quae. Pro foribus monile praeferens Eriphyle stat. Adsistunt filiae, Eurydice, Demonassa, et nudus Alcmaeon. Asius certe poeta suis carminibus Alcmenan etiam ex Amphiarao et Eriphyle genitam memorat. Baton, Amphiarai auriga, equorum habenas una, altera manu lanceam tenet. Amphiaraus ipse in currum alterum iam pedem imponit, ensem vero stringit in uxorem conversus, ac vix, quin ira incensus in eam irruat, satis animum in potestate continens. Supra Amphiarai domum ludi fiunt Peliae funebres: circumstant spectatores, et *inter eos* in solio sedens Hercules: a tergo stat uxor eius, quod indicat in-

22. *δ' ἀμφ.* Vb; *τε ἀμφ.* Lab Fab. tum *ἡ οἰκία* CSBPcdVaAgFab; *ἡ* om. AXKFVbM(?) Lab.

23. *νήπειον πρεςβύτης* FabAg. *πρεσβῦτις* B; *πρεσβύτις* edd. rell. Vb Lab. Mox *ὅρκον* Vb; *ἕστηκεν* M. *ἐροφύλη* La; mox *εὐριδίκη* Ag. tum *δημόνασα* Va. *δημώνασα* Fab.

24. *Ἄσιος* FCSB e coni. Sylb.; correxit etiam Palmer. MS. *Αἴσιος* AXKAgPcMLabVab; *ἐριφίλης* Vb, *ἐρυφίλης* Va. *ἐρυφύλης* La. tum *ἡνιοχεῖ* AgVaLab; *ἡνιόχει* rell.

25. *λόγχην* ad marg. in La. *λόγχῃ* Ag. *λήγχην*, o sup. *η*, Vb. mox *τὸ ξίφος* AXKFCPcAgLab; *τὸ ξύφος* Vb; articulum om. SBMVa. Sq. *δὲ* om. La. *ἐρυφύλην — ἐπιστραμμ.* id.

26. Post *θυμοῦ* hiatum indicat Smai. *μὴ ἀποσχέσθαι* coniiciens. *ὡς μόλις* ante *ἐκείνης* excidisse censet Sylb. *ἐκείνης [μόλις] ἂν ἀποσχέσθαι [δοκεῖ]* C. ex coni. K. *ἀποσθσχέσθαι* (expunct. *σθ*) Vb.

27. *ὄπισθε* BPac; *ὄπισθεν* Edd. rell. AgLab. Ex MVab nihil enotavimus.

28. *ταύτης τῆς* FSBMVaLa; *τῆς* om. AXKCPcdAgLbVb. mox *ἄπεστιν*

γυναικὸς ἐπίγραμμα μὲν ἄπεστιν ἥτις ἐστὶ, Φρυγίοις[29] *δὲ αὐλεῖ καὶ οὐχ Ἑλληνικοῖς αὐλοῖς. ἡνιοχοῦντες δὲ συνωρίδα Πῖσός ἐστιν ὁ Περιήρους καὶ Ἀστερίων Κομήτου,*[30] *πλεῦσαι καὶ οὗτος λεγόμενος ἐπὶ τῆς Ἀργοῦς, καὶ Πολυδεύκης τε καὶ Ἄδμητος, ἐπὶ δὲ αὐτοῖς Εὔφημος, Ποσειδῶνός τε ὢν κατὰ τὸν τῶν ποιητῶν λόγον καὶ Ἰάσονι ἐς Κόλχους τοῦ πλοῦ μετεσχηκώς· οὗτος δὲ καὶ τῇ συνωρίδι ὁ νικῶν ἐστιν. οἱ δὲ ἀποτετολμηκότες πυκτεύειν Ἄδμητος καὶ Μόψος ἐστὶν ὁ Ἄμπυκος·*[31] *ἐν μέσῳ δὲ αὐτῶν ἀνὴρ ἑστηκὼς ἐπαυλεῖ, καθότι καὶ ἐφ' ἡμῶν ἐπὶ τῷ ἅλματι*[32] *αὐλεῖν τῶν πεντάθλων νομίζουσιν. Ἰάσονι δὲ καὶ Πηλεῖ τὸ ἔργον τῆς πάλης ἐξ ἴσου καθέστηκε. πεποίηται δὲ καὶ Εὐρυβώτας ἀφιεὶς δίσκον, ὅστις δὴ οὗτός ἐστιν ἐπὶ δίσκῳ φήμην ἔχων.*[33] *οἱ δ' ἐς ἅμιλλαν δρόμου καθεστηκότες Μελανίων ἐστὶ καὶ Νεοθεὺς καὶ Φαλαρεύς,*[34] *τέταρτος δὲ Ἀργεῖος καὶ Ἴφικλος πέμπτος· τούτῳ δὲ νικῶντι ὀρέγει τὸν στέφανον ὁ Ἄκαστος·*[35] *εἴη δ' ἂν ὁ Πρωτεσιλάου*

scriptio: tibias illa non Graecas, sed Phrygias inflat. Bigas agitant Pisus Perieris, et Asterion Cometae filius, qui etiam in numero fuisse Argonautarum dicitur. Pollux praeterea et Admetus: dehinc Euphemus, quem Neptuni satu ortum poëtae vulgarunt, eundemque Iasonis in expeditione Colchica comitem fuisse. Hic e bigarum curriculo victor discedit. Descendit in caestuum certamen Admetus et Mopsus Ampycis filius. Stat inter eos tibicen eo ritu tibiis canens, quo solent aetate nostra, qui modos saltantibus praecinunt quinquertionibus. Luctantur ibidem Iason es Peleus aequo certamine: Eurybotas discum eiaculatur. (Incertum, quisnam hic sit Eurybotas, qui ludicri eius arte se iactat.) Cursus certamen ineunt Melanion, Neotheus, Phalareus: quartus in eo numero est Argius, quintus Iphiclus. Huic iam victoriam adepto coronam offert Acastus. Is est *Iphiclus* Protesilai pater, qui unus fuit de iis ducibus,

scripsimus e coni. 8, qui vero addit: „quamquam ne maius hic ulcus lateat veremur." Probat O. Mueller Annal. Gotting. 1828. nr. 204. *ἔπεστιν* Edd. PcAgMLab. [*οὐκ*] *ἔπεστιν* C. *ἔπεσιν* Va. *ἔπεστι* M.

29. *φρυγίοι* FabAg. mox *ἡνιοχοῦντος* M. *Πισός ἐστιν* AXKFC. *Πίσός ἐστιν* SBMPcAgVab(?)Lab.

30. *κομίτου* Va; mox *ἐπὶ δὲ αὐτῆς*, *οι* sup. *ῆ*, Vb; sq. *τῶν* om. Va; idem mox *δὲ καὶ* om.

31. *ἄμπικος* Ag. tum *ἑστηκὸς* Va.

32. *ἀγάλματι* AgFab. mox *καθέστηκεν* AgM. dein *εὐρυβώτης* Vb.

33. *ἔχων* om. PcAgVaFabLb. Deinde *ὁ δ' ἐς* Va. *καὶ νεοθὲς* La.

34. *φιλαρέα* Ag.

35. *ἄκατος* MVa.

πατὴρ τοῦ στρατεύσαντος ἐς Ἴλιον. κεῖνται δὲ καὶ τρίπο- 11
δες, ἆθλα δὴ[36] τοῖς νικῶσι, καὶ θυγατέρες εἰσὶν αἱ Πε-
λίου· τὸ δὲ ὄνομα ἐπὶ τῇ Ἀλκήστιδι γέγραπται μόνῃ. Ἰό-
λαος δὲ, ὃς ἐθελοντὴς μετεῖχεν Ἡρακλεῖ τῶν ἔργων, ἔστιν
ἵππων ἅρματι ἀνῃρημένος νίκην. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου ἀγὼν
μὲν ὁ ἐπὶ Πελίᾳ[37] πέπαυται, τὴν ὕδραν δὲ, τὸ ἐν τῷ
ποταμῷ τῇ Ἀμυμώνῃ θηρίον, Ἡρακλεῖ τοξεύοντι Ἀθηνᾶ
παρέστηκεν· ἅτε δὲ τοῦ Ἡρακλέους ὄντος οὐκ ἀγνώστου 422
τοῦ τε ἄθλου χάριν καὶ ἐπὶ τῷ σχήματι, τὸ ὄνομα οὐκ
ἔστιν ἐπ᾽ αὐτῷ γεγραμμένον. Φινεύς τε ὁ Θρᾷξ ἐστι,[38]
καὶ οἱ παῖδες οἱ Βορέου τὰς Ἁρπυίας ἀπ᾽ αὐτοῦ διώ-
κουσι.

CAPUT XVIII.

Descriptionis arcae Cypseli continuatio.

Τῆς χώρας δὲ[1] ἐπὶ τῇ λάρνακι τῆς δευτέρας ἐξ ἀρι-
στερῶν μὲν γίγνοιτο ἂν ἡ ἀρχὴ τῆς περιόδου. Πεποίηται
δὲ γυνὴ παῖδα λευκὸν καθεύδοντα ἀνέχουσα τῇ δεξιᾷ χειρὶ,

qui Ilium oppugnatum iere. Expositi sunt victoribus tripodes. Adstant Peliae filiae. Ex illis uni adscriptum est nomen Alcestidi. Iam vero Herculis laborum voluntarius comes Iolaus de quadrigis palmam aufert. Atque hic extremus est actus eorum qui in honorem Peliae facti sunt ludorum. Post haec Herculi adsistit Minerva, dum ille hydram ad Amymones flumen sagittis configit. Et ipsi quidem Herculi, quod nempe facile ex operis argumento, et corporis habitu ac figura agnosci potest, nomen non est appositum. Adest etiam Phineus Thracum rex, et abigentes Harpyias Boreae filii.

Cap. XVIII. In altero vero arcae latere, quod est a laeva, ordinem operis in orbem oculis persequenti foemina expressa est puerum consopitum dextera album sustinens; nigrum sini-

36. δὲ MVa. tum νικῶσιν Ag. αλκίστιδι AgVa; ἀλκίστηδι Vb. Sq. μόνῃ om. La.

37. μελίᾳ Vb. mox ἅτε δὴ Ag Pc.

38. ἐστιν Ag. Mox τὰς om. Va.

Cap. XVIII. 1. τῆς δὲ χώρας M. mox τῷ λάρν. FabLabAgM. Tum γίνοιτ᾽ ἂν Vb.

τῇ δὲ ἑτέρᾳ μέλανα[2] ἔχει παῖδα καθεύδοντι ἐοικότα, ἀμφοτέρους διεστραμμένους τοὺς πόδας. δηλοῖ μὲν δὴ καὶ τὰ ἐπιγράμματα, συνεῖναι[3] δὲ καὶ ἄνευ τῶν ἐπιγραμμάτων ἔστι, Θάνατόν τε εἶναι σφᾶς καὶ Ὕπνον, καὶ ἀμφοτέροις
2 Νύκτα αὐτοῖς τροφόν. Γυνὴ δὲ εὐειδὴς γυναῖκα αἰσχρὰν κομίζουσα, καὶ τῇ μὲν ἀπάγχουσα αὐτὴν τῇ δὲ ῥάβδῳ παίουσα, Δίκη[4] ταῦτα Ἀδικίαν δρῶσά ἐστι. Δύο δὲ ἄλλας γυναῖκας ἐς ὅλμους καθικνουμένας[5] ὑπέροις, φάρμακα εἰδέναι σφᾶς νομίζουσιν, ἐπεὶ ἄλλως γε οὐδὲν ἐς αὐτάς ἐστιν ἐπίγραμμα. τὰ δὲ ἐς τὸν ἄνδρα τε καὶ γυναῖκα ἑπομένην αὐτῷ τὰ ἔπη δηλοῖ τὰ ἑξάμετρα· λέγει γὰρ δὴ οὕτως·[6]

Ἴδας Μάρπησσαν καλλίσφυρον, ἅν οἱ Ἀπόλλων
Ἅρπασε, τὰν ἐκ ναοῦ ἄγει πάλιν[7] οὐκ ἀέκουσαν.

3 Χιτῶνα δὲ ἐνδεδυκὼς ἀνὴρ τῇ μὲν δεξιᾷ κύλικα τῇ δὲ ἔχων ἐστὶν ὅρμον, -λαμβάνεται δὲ αὐτῶν Ἀλκμήνη· πε-

stra, et hunc dormientis effigie, distortis utrinque pedibus. Indicant inscriptiones, quod facile tamen, ut nihil scriptum sit, coniicere possis, eorum puerorum unum Mortem esse, alterum Somnum, mulierem illam Noctem utriusque nutricem. At formosa illa mulier, quae foeda facie alteram, sinistra obstricto collo trahit, dextera fuste caedit, Iustitiam significat, quae Iniuriam male mulctat. At alteras duas foeminas, quae pistillis mortaria tundunt, medicamentorum artem calluisse arbitrantur: sed nulla, quae illae fuerint, inscriptio indicat. At quae illa sit, quae virum sequitur, ex adscriptis versibus hexametris facile colligas:

Idas Marpesam formosam, quam sibi Apollo
Eripuit, sacra redducit ab aede volentem.

Prope est tunica amictus vir, dextera calicem, altera torquem tenens: et Alcmena quidem ea est, quae de eius manibus illa

2. μέλαν Va; tum δὴ ἐστραμμένους, p. corr. διεστρ. Vb. διεστραμμένον malit Sylb., ἔχοντα supplet Welcker Zeitschr. f. Gesch. d. alt. Kunst I, 2, 278.
3. συνίναι Ag. deinceps ἀμφοτέρους p. corr. οις Vb. mox ἀπάγχ. αὐτὸν Fab.
4. Δίκη δὴ AXKFCVb. δὴ om. SBPcAgMVaFabLab. mox ἐστιν Ag.
5. καθικνυόμενας FabAg. καθικνυμένας Va; ὑπερέροις Vb.
6. οὗτος Vb. tum ἴδα La; εἴδας LbAg*PcMVabFab. μάρπησαν AXKLaAgVb. Μάρπησσαν FCSBPcMVaFabLb. Deinceps ἂν SBMPcAgFabLab; ἣν AXKFC; τάν Vb, qui vero statim ἥρπασεν ἐκ ναοῦ. tum οἱ πόλλων La.
7. πάλιν ἄγει MPcAgVabFabLab.

ποίηται δὲ ἐς τὸν λόγον τῶν Ἑλλήνων ὡς συγγένοιτο Ἀλκμήνῃ Ζεὺς[8] Ἀμφιτρύωνι εἰκασθείς. Μενέλαος δὲ θώρακά τε ἐνδεδυκὼς καὶ ἔχων ξίφος ἔπεισιν Ἑλένην ἀποκτεῖναι, δῆλα[9] ὡς ἁλισκομένης Ἰλίου. Μηδείας δὲ ἐπὶ θρόνου καθημένης Ἰάσων ἐν δεξιᾷ τῇ δὲ Ἀφροδίτη[10] παρέστηκε· γέγραπται δὲ καὶ ἐπίγραμμα ἐπ' αὐτοῖς·

Μήδειαν Ἰάσων γαμέει, κέλεται δ' Ἀφροδίτα. 423

Πεποίηνται δὲ καὶ ᾄδουσαι Μοῦσαι καὶ Ἀπόλλων ἐξάρχων 4
τῆς ᾠδῆς· καί σφισιν ἐπίγραμμα γέγραπται·

Λατοΐδας οὗτος τάχ' ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων,
Μοῦσαι[11] δ' ἀμφ' αὐτὸν, χαρίεις χορὸς, αἷσι κατάρχει.

Ἄτλας δὲ ἐπὶ μὲν τῶν ὤμων κατὰ τὰ λεγόμενα οὐρανόν τε ἀνέχει καὶ γῆν, φέρει δὲ καὶ τὰ Ἑσπερίδων μῆλα. ὅστις δέ ἐστιν ὁ ἀνὴρ ὁ ἔχων τὸ ξίφος καὶ [ὁ][12] ἐπὶ τὸν Ἄτλαντα ἐρχόμενος, ἰδίᾳ μὲν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένον ἐστὶν οὐδὲν, δῆλα δὲ ἐς ἅπαντας, Ἡρακλέα εἶναι. γέγραπται δὲ καὶ ἐπὶ τούτοις·

sumit. Illud sane inter Graecos poetarum carminibus celebratum est, Iovem simulata Amphitryonis forma cum Alcmena congressum. Iam Menelaus loricam indutus stricto gladio Helenam invadit, capto scilicet Ilio eam interempturus. Sedenti in solio Medeae a dextera Iason, a laeva adsistit Venus. Adscriptum est,

Cypridos imperio Medeam ducit Iason.

Sunt et Camenae canentes, modos praeeunte Apolline. Appositi versus *duo sunt* huiusmodi:

En pater hic vatum proles Latonia Apollo,
Musarumque chori circum, queis praecinit ille.

Atlas (uti fabulis vulgatum est) humeris coelum et terram sustinet: idemque Hesperidum mala praefert. Ecquisnam vero ille sit, qui ense accinctus ad Atlantem contendit, nulla indicat inscriptio peculiaris: satis vero per se quisque coniicere possit, Herculem eum esse. Id *unum* adscriptum est:

8. Ζεὺς om. M. ἀμφιτρίωνι Vb.
9. δῆλα CSBMPcdAgVabFab. δῆλον AXKF.
10. ἀφροδίτη M. tum παρέστηκεν AgM. Mox γαμίει Vb. δ' ἀφροδίτη. πεποίηται δὲ Lb.
11. *Μοισᾶν* vult Lennep. laudante Valck. tum ἀφ' αὐτὸν χαρίει M. χαριειχορὸς (sic) Va. mox δ' ἐπὶ Vb.
12. ὁ delendum putat Coraes, uncis inclusit B.

Ἄτλας οὐρανὸν[13] οὗτος ἔχει, τὰ δὲ μᾶλα μεθήσει.
5 Ἔστι δὲ καὶ[14] Ἄρης ὅπλα ἐνδεδυκὼς, Ἀφροδίτην ἄγων· ἐπίγραμμα δὲ Ἐνυάλιός ἐστιν αὐτῷ. Πεποίηται δὲ καὶ Θέτις παρθένος, λαμβάνεται δὲ αὐτῆς Πηλεὺς, καὶ ἀπὸ τῆς χειρὸς τῆς Θέτιδος ὄφις ἐπὶ τὸν Πηλέα ἐστὶν[15] ὁρμῶν. Αἱ δὲ ἀδελφαὶ Μεδούσης ἔχουσαι πτερὰ πετόμενον Περσέα εἰσὶ διώκουσαι· τὸ δὲ ὄνομα ἐπὶ τῷ Περσεῖ γέγραπται μόνῳ.

6 (2) Στρατιωτικὰ δὲ ἐπὶ τῇ τρίτῃ[16] χώρᾳ τῆς λάρνακος· τὸ μὲν πολύ εἰσιν ἐν αὐτοῖς οἱ πεζοί, πεποίηνται δὲ καὶ ἐπὶ συνωρίδων[17] ἱππεῖς. ἐπὶ δὲ τοῖς στρατιώταις ἔστιν εἰκάζειν συνιέναι μὲν σφᾶς ἐς μάχην,[18] συνιέναι δὲ καὶ ἀσπασομένους τε καὶ ἀναγνωριοῦντας ἀλλήλους. λέγεται δὲ καὶ ἐς[19] ἀμφότερα ὑπὸ τῶν ἐξηγητῶν, καὶ τοῖς μέν ἐστιν εἰρημένον Αἰτωλοὺς τοὺς μετὰ[20] Ὀξύλου καὶ Ἠλείους εἶναι τοὺς ἀρχαίους, ἀπαντᾶν δὲ σφᾶς γένους τε μνήμῃ τοῦ ἐξ ἀρχῆς καὶ εὔνοιαν ἐνδεικνυμένους ἐς ἀλλήλους, οἱ

Sustinet axem Atlas, idemque hic mala relinquet.

Mars armatus Venerem abducit. Inscriptio est Ἐνυάλιος. Thetis virgo *adhuc ibidem* expressa est. Eam Peleus prensat: at Thetidis e manu serpens in Peleum irruere parat. Medusae sorores pinnatae Perseum volantem insectantur: uni Perseo est nomen adscriptum. (2) In arcae tergo militaris expeditionis imaginem videas. Maior exercitus pars pedestre agmen est; equestrium etiam copiarum aliquid in bigis. Ac partim quidem manum iam conserturi videntur, partim vero se consalutatione facta mutuo agnituri. Variat interpretum sermo. Sunt enim qui dicunt, Aetolos, Oxylo duce, contra priscos Eleos instructos; utrosque consanguinitatis recordatione positis inimicitiis ad concordiam

13. δ' οὐρ. AXKFC. δ' om. SBMPcAgLabFabVab. οὐρανὸν om. Pc. μᾶλα μαθήσει La.

14. καὶ om. Va; tum ἐκδεδυκὼς Lennep. laudatus a Valck.

15. ἐστὶν om. Va. πετομεναν, sup. vers. ο, Va. mox εἰσὶ διώκουσαι SBMPcAgVaFabLab; διώκουσαί εἰσι AXKFC πετόμενον πετόμενον (sic bis) εἰσὶ διώκουσαι περσαῖα Vb.

16. τῇ τρίτῃ CSBAgVabFabLab; τῇ om. AXKFPc.

17. ἐσυνωρίδων Va.

18. ἐμάχην, supra lin. ἐς μάχην, M. mox ἀσπασομένους FCSBPcAg MVabFab. ἀσπαζομένους AXK. tum ἀλλήλοις Va.

19. ἐς om. MSmai. Mox αἰτωλεὺς, ο sup. ε, Vb.

20. μεταξὺ ὀξ. M. mox ἀπατᾶν FabLa. ἀπαντᾶν — ἐς ἀλλήλους et paullo post φασὶν ἐς — δὲ εἶναι om. Ag.

δὲ συνιέναι φασὶν ἐς ἀγῶνα τὰ στρατιωτικά, Πυλίους δὲ
εἶναι καὶ Ἀρκάδας παρά τε Φιγαλίαν[21] *πόλιν καὶ ποταμὸν*
μαχομένους Ἰάρδανον. ταῦτα μὲν δὴ οὐδὲ ἀρχὴν ἀποδέ- 7
ξαιτο[22] *ἄν τις, ὡς ὁ τοῦ Κυψέλου πρόγονος Κορίνθιός* 424
τε ὢν καὶ τὴν λάρνακα αὑτῷ[23] *ποιούμενος κτῆμα, ὁπόσα*
μὲν Κορινθίοις ἦν ἐπιχώρια, ἑκὼν ὑπερέβαινεν, ἃ δὲ ξενικά
τε ἦν καὶ οὐδὲ ἄλλως ἥκοντα ἐς δόξαν, ἐτεχνᾶτο ἐπὶ τῇ
λάρνακι· αὐτῷ μέν τοι παρίστατο ἐμοὶ ταῦτα εἰκάζειν.
Κυψέλῳ καὶ τοῖς προγόνοις ἐκ Γονούσης[24] *ἦν γένος ἐξ*

spectare. At alii in proelium descendere Pylios et Arcadas ad Phigalian urbem et amnem Iardanum. Illud certe nemini probari possit, *quod ab aliis proditum est*, Cypseli proavum, quum esset Corinthius, in arca, quam in suo esset instrumento habiturus, consulto insculpi noluisse res patrias Corinthiorum: exterorum vero res gestas, neque illas valde insignes, celebrandas curasse. Equidem quantum ipse possum coniectura assequi, illud videri probabilius possit, quod quum Cypselo eiusque maioribus origo fuerit e Gonusa supra Sicyonem sito oppido et inter

21. *Φιγαλίαν* scripsimus, ut L. VIII. *φειγάλειαν* LabFbMVb; *φυγάλειαν* FaAg; *φειγάλιαν* Va. *φιγάλειαν* edd. Pc. (?) *Φειὰν* emendavit Heyne ad Hom. Il. VII, 135. quod placet. *μαχουμένους* Lab.

22. *ἀποδέξαιτο* FCSBMVaFab Lab; *ἐπιδέξαιτο* Ag; *παραδέξαιτο* AXKPcVb.

23. *αὐτῷ* M. mox *ὑπεραίβαινεν* Ag. Tum *ξενικὰ ἦν καὶ* AXKFCS. *ξενικά τε καὶ* BPcLabMVaFabAg; *ξενικά τε ἦν καὶ* Vb.

24. *προγόνοις ἕκτον* [*ἕκτον δὲ* PdAgFab; *ἕκτος* Vb] *ἦν γένος ἐξ ἀρχῆς* [*ἐξαρ* with *χϊ* written above, Pa] *Γονούσης* AXKFC [qui inter uncos *ἐκ* ante *Γονούσης* inserit] SPdAgFabVb. *ἐξ ἀρχιγονούσης* Vb; *γονούσες* (?) Fa. *προγόνοις ἐκ τῶνδε* [*ἕκτων δὲ* La; *ἕκτων δὲ* M sec. exc. nostra] *ἦν γένος ἐξ ἀρχῆς Γονούσης* BPcVaLabM. Tum *τῆς Σικυῶνος* AXKVb; *τῆς ὑπὲρ Σικυῶνος* FCSBPacdAgVaM FabLab, ut iam Sylb. ex II, 4, 4. emendaverat. Locum corruptum esse, luce clarius est. Ad verum accedere videtur Musgravius, qui in Dissert. duabus p. 194. *Κυψέλῳ καὶ τοῖς προγόνοις ἦν γένος ἐξαρχῆς ἐκ Γονούσης τῆς ὑπὲρ* corrigit, *ἕκτον* vero ortum putat errore scribae, qui *ἐκ Γον.* margini adiectum ad significandum, *ἐκ* ante *Γονούσης* inserendum esse, *ἕκτον* legeret. Similiter F *ἐκ Γονούσης ἦν γένος ἐξαρχῆς τῆς ὑπὲρ Σικ.* corrig. voluit. *προγόνοις ἀνέκαθεν ἦν γένος ἐκ Γον.* Rudolphus apud S. *Κυψέλῳ δὲ ἐκ τῶν προγόνων ἕκτον ἦν γένος ἐκ τῆς Γονούσης* Palmer. in Exerc. probatus a Goldhag. Aliter Palmer. MS. „Confer hunc locum, ut puto, mendosum, cum p. 48 [II, 4, 5]. Turbata videntur; sic vero: *καὶ τοῖς προγόνοις ἐκ τῆς Γονούσης τῆς ὑπὲρ Σικ.*“ Nobis ita videtur: in textu scribae incuria scriptum fuit: *προγόνοις ἐκ τῶνδε ἦν γένος ἐξ ἀρχῆς τῆς ὑπὲρ Σικ.* Correctoris manus ad marg. adscripsit *Γονούσης*, referendum ad *τῶνδε*; sed insequens scriba *Γονούσης* loco sinistro inseruit et *τῶνδε* in textu reliquit. Unde scri-

ἀρχῆς τῆς ὑπὲρ Σικυῶνος, καὶ πρόγονός σφισιν ἦν Μέ-
8 λας ὁ Ἀντάσου·[25] Μέλανα δὲ καὶ τὸν σὺν αὐτῷ στρατὸν
κατὰ τὰ προειρημένα μοι ἐν[26] τῇ Κορινθίᾳ συγγραφῇ οὐκ
ἤθελεν Ἀλήτης συνοίκους δέξασθαι, γεγονός[27] οἱ μάντευ-
μα ἐκ Δελφῶν ὑφορώμενος, ἐς ὃ θεραπείᾳ τε τῇ πάσῃ
χρώμενον[28] Μέλανα καὶ ὁπότε ἀπελασθείη σὺν δεήσει
ἐπανιόντα αὖθις ἐδέξατο[29] καὶ ἄκων Ἀλήτης. τοῦτο τὸ
στρατιωτικὸν τεκμαίροιτο ἄν τις τοὺς ἐπὶ τῇ λάρνακι εἰργα-
σμένους εἶναι.

CAPUT XIX.

Descriptionis arcae Cypseli continuatio.

Τέταρτα[1] δὲ ἐπὶ τῇ λάρνακι ἐξ ἀριστερᾶς περιϊόντι Βορέας ἐστὶν ἡρπακὼς Ὠρείθυιαν· οὐραὶ δὲ ὄφεων ἀντὶ ποδῶν εἰσὶν αὐτῷ. καὶ Ἡρακλέους ὁ πρὸς Γηρυόνην

abavos eorum numeretur Melas Antasi filius, hunc Melana cum agmine suo (uti ante in commentario de Corinthiorum rebus exposui) recipere in civitatis eiusdem communionem recusabat Aletes, quod ex Delphici Apollinis quodam responso fidem ei minus habebat. At enim, quum ille omnibus Aletem modis sibi conciliare studuisset, et reiectus multis cum precibus redire non dubitasset, ab invito quidem receptus tamen est. Quare Melanis illas esse copias, quae in ea parte arcae spectantur, facile existimari possit.

Cap. XIX. Quod quartum arcae latus est, si a laeva ambire eam coeperis, Borean habet Orithyian rapientem. Anguium illi caudae pro pedibus sunt. Pugnat cum Geryone Hercules;

psimus: προγόνοις ἐκ Γονούσης ἦν γένος ἐξ ἀρχῆς τῆς ὑπὲρ Σικ. Porson vult Γονούσσης, quoniam apud Homerum scribitur Γονόεσσα.

25. Ἀντάσου FCSVaLa; Ἀντάσσου AXKBPcAgMVbLb. Deinde τῶν σὺν Vb.

26. μοι καὶ ἐν MVaFabLab. tum συγραφῇ Ag; ἔθελεν VbLab.

27. γεγονώς Va; dein ὑφωρωμενα, o super ω priori, M. ὑφορώμενα Va.

28. χρώμενον καὶ μέλανα καὶ Lab MAgVaFab. χρῶ μέλανα (sic) Vb.

29. ἐξέξατο, δ sup. vers. Vb. ἀλάτης M. Sqq. τοῦτο τὸ om. M PcAgVaFabLb.

Cap. XIX. 1. τέτταρα Ag. sq. τῇ om. La. mox εἰσὶν αὐτῶν Va.

ἀγών· τρεῖς δὲ ἄνδρες Γηρυόνης[2] εἰσὶν ἀλλήλοις προσεχόμενοι. Θησεὺς δὲ ἔχων λύραν καὶ παρ᾽ αὐτὸν Ἀριάδνη κατέχουσά ἐστι στέφανον. Ἀχιλλεῖ δὲ καὶ Μέμνονι μαχομένοις παρεστήκασιν αἱ μητέρες. Ἔστι δὲ καὶ Μελανίων 2
καὶ Ἀταλάντη παρ᾽ αὐτὸν ἔχουσα ἐλάφου νεβρόν. Μονομαχοῦντος δὲ Αἴαντι Ἕκτορος κατὰ τὴν πρόκλησιν μεταξὺ ἕστηκεν αὐτῶν[3] Ἔρις αἰσχίστη τὸ εἶδος ἐοικυῖα· πρὸς δὲ ταύτην[4] καὶ Καλλιφῶν Σάμιος ἐν Ἀρτέμιδος ἱερῷ τῆς Ἐφεσίας ἐποίησεν Ἔριν, τὴν μάχην γράψας τὴν ἐπὶ ταῖς ναυσὶν Ἑλλήνων. Εἰσὶ δὲ ἐπὶ τῇ λάρνακι Διόσκουροι, ὁ ἕτερος οὐκ ἔχων πω γένεια, μέσῃ[5] δὲ αὐτῶν Ἑλένη. Αἴθρα 3
δὲ ἡ Πιτθέως ὑπὸ τῆς Ἑλένης τοῖς ποσὶν ἐς ἔδαφος κατα- 425
βεβλημένη μέλαιναν ἔχουσά ἐστιν ἐσθῆτα. ἐπίγραμμα δὲ ἐπ᾽ αὐτοῖς ἔπος τὸ[6] ἑξάμετρον, καὶ ὀνόματός ἐστιν ἑνὸς ἐπὶ τῷ ἑξαμέτρῳ προσθήκη·

Τυνδαρίδα Ἑλέναν φέρετον, Αἴθραν δ᾽ Ἀθάναθεν[7]
Ἕλκετον.

trini quidem ex unico existunt corpore Geryones. *Agnoscitur* et Theseus lyram tenens; cui adstat Ariadna coronam praeferens. Iam vero Achilli et Memnoni pugnantibus sua eorum utrique adest mater. Sunt ibidem Melanion; et iuxta eum Atalanta, hinnulum tenens. Aiaci praeterea ex provocatione et Hectori congressis adsistit Discordia, facie illa quidem foedissima. Ad huius exemplar pinxit Calliphon Samius Discordiam in templo Dianae Ephesiae, quum ad Graecorum naves commissam pugnam faceret. In eadem arcae regione et Castores sunt: eorum alter impuber, et media inter eos Helena, abiectaque humi ad Helenae pedes cum pulla veste Aethra Pitthei filia. Apposita est inscriptio versu heroico una voce longiore:

Tyndaridae fratres Helenen atque Aethran Athenis
Asportant.

2. *Γηρυόνης* SB; *Γηρυόνες* AXKFCPcAgMVabLb; *γηρύονες* La. Tum *ὁ θησεὺς* Va. *αἱ μητέραις* — *παρ᾽ αὐτὸ* La. *ἐλάφουνεκρὸν* Lb. *αιαντις ἕκτορος* La.

3. *αὐτῷ* MVaFabLb; tum *αἰσχίστῃ* AX.

4. *ταύτην* scripsimus e Vb, ut legit Amasaeus, probantibus SB Cor. *ταύτῃ* Edd. Codd. rell. mox *Καλυφῶν* AXK; *Καλλιφῶν* FCSBPcAgMVaLaFab; *καλιφῶν* Vb; *καλλεφῶν* Lb. mox *διὸς κοῦροι* Lb. Hemsterh. MS. laudat Dion. Chrysost. Orat. X. p. 363. B.

5. *μέσῃ* A. mox *ἐπιτθέως*, ad marg. *ἡ πιτθέως*, R. *ἡ πιθμέως* La. tum *ἐς εἰς ἔδαφος* A. *εἰς ἔδ.* XKFC; *ἐς ἔδ.* SBPcMVabFabAgLab. *καταβεβληκέναι* MVabLb.

6. *ἔπος τε ἐξ.* malit B.

7. *αἴθλαν* Ag. tum *ἕλκετον* (*ἕλκε*

4 τοῦτο μὲν δὴ τὸ ἔπος οὕτω πεποίηται, Ἰφιδάμαντος δὲ τοῦ Ἀντήνορος[8] κειμένου μαχόμενος πρὸς Ἀγαμέμνονα ὑπὲρ αὐτοῦ Κόων ἐστί· Φόβος δὲ ἐπὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος τῇ ἀσπίδι ἔπεστιν, ἔχων τὴν κεφαλὴν λέοντος. ἐπιγράμματα[9] δὲ ὑπὲρ μὲν τοῦ Ἰφιδάμαντος νεκροῦ·

Ἰφιδάμας, οὗτός τε Κόων περιμάρναται αὐτοῦ.

τοῦ Ἀγαμέμνονος δὲ ἐπὶ τῇ ἀσπίδι·

Οὗτος μὲν Φόβος ἐστὶ[10] βροτῶν, ὁ δ' ἔχων Ἀγαμέμνων.

5 Ἄγει δὲ καὶ Ἑρμῆς παρ' Ἀλέξανδρον τὸν Πριάμου τὰς θεὰς κριθησομένας ὑπὲρ τοῦ κάλλους· καὶ ἔστιν ἐπίγραμμα καὶ τούτοις·

Ἑρμείας ὅδ' Ἀλεξάνδρῳ δείκνυσι διαιτῆν[11]
Τοῦ εἴδους Ἥραν καὶ Ἀθανᾶν καὶ Ἀφροδίταν.

Ἄρτεμις δὲ οὐκ οἶδα ἐφ' ὅτῳ λόγῳ πτέρυγας ἔχουσά ἐστιν ἐπὶ τῶν[12] ὤμων, καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ κατέχει πάρδαλιν, τῇ δὲ

Iphidamas praeterea Antenoris filius humi stratus. Pro eo contra Agamemnonem pugnat Coon. In Agamemnonis clypeo Terror expressus est leonis capite. Inscriptio est huiusmodi ad Iphidamantis corpus:

Iphidamas, pro illoque Coon fera proelia miscet.

In Agamemnonis vero scuto:

Hic Pavor est hominum, manibus gerit hunc Agamemnon.

Exin adducit ad Alexandrum Priami filium Mercurius in iudicium de forma deas *tres*. Rem indicat inscriptio:

Mercurius Paridi ostentat spectanda dearum
Corpora, Iunonis, Tritonidis, atque Diones.

Iam vero Dianam quamobrem volucrem fecerint, non facile dixerim. Humeris certe alae applicatae sunt; dextera pardalim

τὸν Lb) Ἀθάναθεν MPcAgLabFab; Ἀθάναθεν ἕλκετον BVb (?) δὲ ἕλκε τὴν Ἀθήναθεν Va. ἀθέναθεν ἕλκ. edd. ante B.

8. ἀντίνορος AgVb. — ἐστὶν· φόβος δὲ ἐπὶ τὸν Ἀγ. Ag. — ἀγαμένονος Va. Il. XI, 248.

9. ἐπίγραμμα Fab. ἐπὶ ʽμὲν Vb. Tum ante *Κόων* distinguunt edd. praeter BSmin. post ἰφιδάμας Sylb. B. utramque distinctionem om. Smin. οὗτός γε vult Heyn. ad Il. II, 258, quod placet.

10. ἐστὶν Ag.

11. δείκνυσι διακρίνειν τὴν τοῦ FabPdAg. δ. κρίνειν διὰ ταύ τοῦ *Pc. διαιτεῖν Va. ἧρας, ν super ς, La. Tum Ἀθανᾶν BPcVb(?)AgLa; Ἀθηνᾶν edd. rell. LbMVaFab. Deinde ἀφροδίτην AgVa.

12. ἐπὶ τῶν Sylb. FCSBMAgVab FabLab; ἐπὶ om. AXKPc(?).

ἑτέρᾳ[13] τῶν χειρῶν λέοντα. Πεποίηται δὲ καὶ Κασσάνδραν ἀπὸ[14] τοῦ ἀγάλματος Αἴας τῆς Ἀθηνᾶς ἕλκων· ἐπ᾽ αὐτῷ δὲ καὶ ἐπίγραμμά ἐστιν·

Αἴας Κασσάνδραν ἀπ᾽ Ἀθαναίας[15] Λοκρὸς ἕλκει.

Τῶν δὲ Οἰδίποδος παίδων Πολυνείκει πεπτωκότι ἐς γόνυ, 6
ἔπεισιν Ἐτεοκλῆς. τοῦ Πολυνείκους δὲ ὄπισθεν[16] ἕστηκεν ὀδόντας τε ἔχουσα οὐδὲν ἡμερωτέρους θηρίου, καί οἱ καὶ τῶν χειρῶν εἰσὶν ἐπικαμπεῖς οἱ ὄνυχες· ἐπίγραμμα δὲ ἐπ᾽ αὐτῇ εἶναί φησι[17] Κῆρα, ὡς τὸν μὲν ὑπὸ τοῦ πεπρωμέ- 426
νου [τὸν Πολυνείκην][18] ἀπαχθέντα, Ἐτεοκλεῖ δὲ γενομένης καὶ σὺν τῷ δικαίῳ τῆς τελευτῆς. Διόνυσος δὲ ἐν ἄντρῳ κατακείμενος γένεια ἔχων καὶ ἔκπωμα χρυσοῦς, ἐνδεδυκώς ἐστι[19] ποδήρη χιτῶνα· δένδρα δὲ ἄμπελοι περὶ αὐτὸν καὶ μηλέαι[20] τε εἰσὶ καὶ ῥοιαί.

(2) Ἡ δὲ ἀνωτάτω χώρα (πέντε γὰρ ἀριθμόν εἰσι)[21] 7
παρέχεται μὲν ἐπίγραμμα οὐδὲν, λείπεται δὲ εἰκάζειν ἐς τὰ

praefert, leonem altera. Ad haec Aiax Cassandram a Minervae signo divellit. Inscriptio rem prodit:

Aiax Locrensis Cassandram a Pallade raptat.

Ex Oedipi filiis Polynicem in genu collapsum frater Eteocles urget. A tergo adsistit foemina dentibus et aduncis manuum unguibus quavis vera immanior. Testatur inscriptio Mortem illam Parcarum unam esse: et fati quidem vi Polynicem succubuisse, Eteoclem vero merito suo cecidisse. In antro Liber Pater iacet barbatulus, auream praeferens pateram, talari amictus tunica: arbores antrum vestientes vites sunt; mali etiam, et punicae. (2) Arcae abacus nullam omnino inscriptionem habet; ex ipsa vero emblematum facie argumenta coniicias.

13. τῇ δὲ ἀριστερᾷ Ag.
14. ὑπὸ MVa. Mox ἐστιν om. Va.
15. Ἀθαναίας BPcFabAgLab; Ἀθηναίας AXKFCSMVab; tum ἕλκει CSBPcAgFbLab; ἕλκε AXKF MVabFa. Mox πεπτοκότι Va.
16. ὄπισθεν [γυνὴ] ἕστηκεν C, ut coni. Sylb. et F. mox τε om. SM. τ᾽ ἔχουσα FabLa. Pro τε legendum videtur esse τις.
17. φησι Sylb. SBPcAgFbVbLab; φασι AXKFCMVa. silet Fa.
18. τὸν Πολυνείκην uncis inclusit Smai., idem suadente censore in Ephem. lit. Lips. 1820. N. 4. p. 31. τ. πολυνείκη Va.
19. ἐστιν Ag. ποδίρη χειτῶνα Vb. mox οἱ ἄμπελοι Va.
20. μελέας R. (superscr. η, αι) tum εἰσὶν Ag. ῥοιαὶ FCSBMVab(?); ῥοίαι R; ῥόαι AXKPcAgLab, marg. R.
21. εἴσιν Ag. Mox εἰς Edd. Codd.

ἐπειργασμένα. Εἰσὶν οὖν ἐν σπηλαίῳ γυνὴ καθεύδουσα
σὺν ἀνδρὶ ἐπὶ κλίνῃ, καὶ σφᾶς Ὀδυσσέα εἶναι καὶ Κίρ-
κην[22] ἐδοξάζομεν ἀριθμῷ τε τῶν θεραπαινῶν αἵ εἰσι
πρὸ τοῦ σπηλαίου, καὶ τοῖς ποιουμένοις ὑπ' αὐτῶν· τέσ-
σαρές τε γάρ εἰσιν αἱ γυναῖκες, καὶ ἐργάζονται τὰ ἔργα ἃ
ἐν τοῖς ἔπεσιν Ὅμηρος[23] εἴρηκεν. Κένταυρος δὲ οὐ τοὺς
πάντας[24] ἵππου πόδας, τοὺς δὲ ἔμπροσθεν αὐτῶν ἔχων
8 ἀνδρός ἐστιν. ἑξῆς καὶ ἵππων συνωρίδες καὶ γυναῖκες
ἐπὶ τῶν συνωρίδων εἰσὶν ἑστῶσαι· πτερὰ δὲ τοῖς ἵπποις
χρυσᾶ ἐστι, καὶ ἀνὴρ δίδωσιν ὅπλα μιᾷ τῶν γυναικῶν.
ταῦτα ἐς τὴν Πατρόκλου τελευτὴν ἔχειν[25] τεκμαίρονται,
Νηρηΐδας τε γὰρ ἐπὶ τῶν συνωρίδων εἶναι, καὶ Θέτιν τὰ
ὅπλα λαμβάνειν παρὰ Ἡφαίστου· καὶ δὴ καὶ ἄλλως[26] ὁ
τὰ ὅπλα διδοὺς οὔτε τοὺς πόδας ἐστὶν ἐῤῥωμένος καὶ ὄπι-
9 σθεν οἰκέτης ἕπεταί οἱ πυράγραν ἔχων. λέγεται δὲ καὶ ἐς

Intra speluncam mulier cum viro in lectulo decumbit: Circen et Ulyssem eos esse facile ut credamus adducimur, quum ad ancillarum prae foribus numerum, tum vero ad earum opificia respicientes. Nam et quatuor sunt, et iis intentae operibus, quae versibus de illis loquens Homerus persequitur. Adstat Centaurus. Non omnes ei pedes equini sunt, priores humani. Equorum praeterea bigae *insculptae sunt*, et in illis insistentes foeminae. Equis aureae sunt alae, et earum foeminarum uni vir quidam arma tradit. Haec ad Patrocli caedem pertinere non obscura est coniectura. Et eas quidem, quae bigis vehuntur, Nereidas esse: *ex earum numero* Thetin a Vulcano arma accipere. Nam et vir ille non satis firmis esse videtur pedibus, et famulus eum

22. κύρκην Ag. tum τε τῷ Pc. θεραπαιῶν La. mox ὑπ' αὐτῆς id.

23. Od. X, 348. εἴρηκε FabLb.

24. δὲ μετὰ τούτους· τοὺς ὄπισθεν ἵππου πόδας SPa, ut coniecit Palmer. MS. μετὰ τούτους ἵππους πόδας, omisso δὲ et τοὺς ὄπισθεν La. δὲ τούτους πάντας ἱππόποδας AXKPc; δὲ τούτους πάντας ἱππούποδας AgPdMVaLbFab, unde δὲ τούτους πάντας ἵππου πόδας FC. δὲ τούτους πάντας ὑπποὺποδας (ἰ sup. ὑ) Vb. δὲ οὐ τοὺς πάντας ἵππου πόδας B e coni. Heynii, quam F et Welckerus probant. δὲ τοὺς μὲν ὄπισθεν ἵππου πόδας Sylb. cui accedit C. δὲ τοὺς μὲν ἄποθεν ἵππου coni. K. Κέντ. τετράπους, οὐ πάντας ἵππου πόδας Boettiger gr. Vasengem. I, 3. p. 134. Mox ξυνορίδες — συνορίδων; πρόκλου Vb.

25. ἔχει — θέντιν M (θείτιν sec. exc. nostra). θέσιν Vb. νηρηΐδες, p. corr. δας, Va. νηρ. ἐπὶ τῶν τε γὰρ συν. La, litteris supra positis ordo vulg.

26. ἄλλος PcAgVabLb. mox ἔχων om. La.

τὸν Κένταυρον ὡς Χείρων ἀπηλλαγμένος ἤδη παρὰ[27] ἀνθρώπων καὶ ἠξιωμένος εἶναι σύνοικος θεοῖς ῥαστώνην τινὰ ἥκοι τοῦ πένθους Ἀχιλλεῖ παρασκευάσων. Παρθένους δὲ ἐπὶ ἡμιόνων τὴν μὲν ἔχουσαν τὰς[28] ἡνίας, τὴν δὲ ἐπικειμένην κάλυμμα ἐπὶ τῇ κεφαλῇ, Ναυσικᾶν τε νομίζουσιν εἶναι τὴν Ἀλκίνου καὶ τὴν θεράπαιναν ἐλαυνούσας ἐπὶ τοὺς πλυνούς. Τοξεύοντα δὲ ἄνδρα Κενταύρους,[29] τοὺς δὲ καὶ ἀπεκτονότα ἐξ αὐτῶν, δῆλα Ἡρακλέα τε τὸν τοξεύοντα καὶ Ἡρακλέους εἶναι τὸ ἔργον. Τὸν μὲν δὴ τὴν λάρνακα κατειργασμένον ὅστις ἦν, οὐδαμῶς ἡμῖν δυνατὰ ἦν συμβαλέσθαι·[30] τὰ ἐπιγράμματα δὲ τὰ ἐπ' αὐτῆς τάχα 427
μέν που καὶ ἄλλος τὶς ἂν εἴη πεποιηκώς, τῆς δὲ ὑπονοίας τὸ πολὺ ἐς Εὔμηλον τὸν Κορίνθιον εἶχεν ἡμῖν, ἄλλων τε[31] εἵνεκα, καὶ τοῦ προσοδίου μάλιστα ὃ ἐποίησεν ἐς Δῆλον.

forcipem tenens sequitur. Quin et Centaurum illum Chironem esse dictitant, qui iam vitae muneribus perfunctus ac in deorum numerum receptus, praesto Achilli est, eius luctum levaturus. Iam vero insidentes cisio virgines duas, quarum altera habenas tenet, altera vero velato capite sedet, Nausicaam Alcinoi filiam esse putant, cum ancilla ad lavacra contendentem. At qui sagittis Centauros petit et ex iis aliquot confecit, dubitari non potest, Herculem eum esse. Nam et hoc de Herculis certaminibus unum fuit. Arcae opifex quisnam fuerit, coniicere nunquam ego utique potui. Inscriptiones vero alius fortasse fecit; ego tamen facile adducor, ut ab Eumelo Corinthio factas putem. Hanc ego tum ex aliis eius operibus, tum vero maxime ex eo carmine, quod in Delum fecit, coniecturam duco.

27. παρ' ἀνθρ. Va. mox παρασκευάσων BPcAgFabLa, ut coni. Coraes. παρασκευάζων AXKFCS MVabLa. Tum ὑπὸ ἡμίον. Vb.
28. τὰς ἡν. FCSBMPcAgVaFab Lab; τὰς om. AXKVb. κάλυμα Vb. mox ναυσικά τε La; ναυσικάαν omisso sq. τε Ag. mox Ἀλκινόου FCSVb. Ἀλκίνου AXKBPcAgFabVaLb; ἀλκιόνου M; ἀλκίου La.

29. κὰν ταύρους — ἀπεκτονότας La. tum τὸν λάρνακα Va.
30. συμβάλεσθαι La; συμβαλλεσθαι AgVb. τὰ ἐπ' αὐτῇ S; τὰ ἐπ' αὐτὴν rell. edd. codd. praeter La, qui ἐπ' αὐτῆς.
31. τε εἵνεκα SBPcAgMVaFab Lab; θ' εἵνεκα AXKFC; τ' εἵνεκα Vb. προσοδίου SBPcAgMVabLab; προσῳδίου AXKFC. silent Fab.

CAPUT XX.

De aliis donariis in aede Iunonis Olympiae, Iphiti disco, et mensa, in qua coronae victoribus positae — de cadavere militis saucii reperto narratio — de Oenomai columna — templo matris deorum, Matroo dicto, et Philippeo.

Ἔστι δὲ ἐνταῦθα[1] καὶ ἄλλα ἀναθήματα, κλίνη τε μέγεθος οὐ μεγάλη τὰ πολλὰ ἐλέφαντι[2] κεκοσμημένη, καὶ ὁ Ἰφίτου δίσκος καὶ τράπεζα ἐφ' ἧς προτίθενται τοῖς νικῶσιν οἱ στέφανοι. τὴν[3] μὲν δὴ Ἱπποδαμείας λέγουσιν εἶναι παίγνιον· ὁ δὲ τοῦ Ἰφίτου δίσκος τὴν ἐκεχειρίαν ἣν ἐπὶ τοῖς Ὀλυμπίοις ἐπαγγέλλουσιν οἱ[4] Ἠλεῖοι, ταύτην οὐκ ἐς εὐθὺ ἔχει γεγραμμένην, ἀλλὰ ἐς κύκλον σχῆμα περίεισιν
2 ἐπὶ τῷ δίσκῳ τὰ γράμματα. ἡ τράπεζα δὲ ἐλέφαντος μὲν πεποίηται καὶ χρυσοῦ,[5] Κωλώτου δέ ἐστιν ἔργον· εἶναι δέ φασιν ἐξ Ἡρακλείας[6] τὸν Κωλώτην. οἱ δὲ πολυπραγμονήσαντες σπουδῇ τὰ[7] ἐς τοὺς πλάστας Πάριον ἀποφαίνουσιν

Cap. XX. Spectantur et alia ibi dona, et in primis modicus quidam lectus ebore magna ex parte exornatus; Iphiti discus, et mensa, super qua victoribus coronae deponuntur. Et lectulum quidem Hippodamiae ferunt ludicrum fuisse. Iphiti vero disco induciae, quas Olympicorum ludorum tempore provulgant Elei, non recto versuum ductu inscriptae sunt, sed litterae in ora disci orbiculari textu exaratae. Mensa ipsa partim ex ebore, partim ex auro fabricata est. Opificem fuisse aiunt Coloten, quem ab Hercule genus duxisse affirmant: etsi, quibus fictorum origines curiosius inquirere curae fuit, Parium esse, Pasitelis

Cap. XX. 1. ἔστι δὲ ἐνταῦθα (ἐν ταῦτα La.) καὶ ἄλλα BPcAgLa; ἔστι δὲ καὶ ἄλλα ἀν. ἐνταῦθα edd. rell. VabLb.

2. ἐλέφαντος M. ἰφίτου δεσμὸς Vb. mox ἐφ' ἧς FCSBMVa; ἐφ' οἷς AXKLabPcAgVb. προτίθενται SB ex coni. Sylb. et Cor. AgLa; προστίθενται AXKFCPcMVabLb.

3. ἢν μὲν M. sec. S, nostra exc. silent. Mox τὴν ἐκεχειρίαν, ἥν CSB ex em. Sylb. probata a Schaef. Melet. p. 83. τὴν ἐγκεχειρίαν ἣν (?) Vb; ἢν ἐκεχειρία, ἣν FMPcAgVa Lab; τὴν ἐκεχειρίαν τὴν AXK.

4. οἱ om. MLabVa. seq. ἐς om. M. mox εὐθὺ FCSB ex em. Sylb. et KVab(?). εὐθὺς AXKAgMLab. ἐς κύκλον Va.

5. χρυσοῦ καὶ λώτου, κωλώτου δὲ La. Κολώτου et Κολώτην S e Plutarcho et Strab. VIII, p. 337. κωμώτου, λ sup. μ, M. κωμήντου, λώ sup. vers. Va

6. ἐξ Ἡρακλείας scripsimus e coni. Thierschii Epoch. p. 274. ἐξ Ἡρακλέους Edd. Codd. tum ἐς τὸν κωλ., ἐς expunctum, La.

7. τὰς ἐς MLbVab. mox πάρον LabPcAgVb; πάρινος Va.

ὄντα αὐτὸν, μαθητὴν Πασιτέλους,[8] Πασιτέλη δὲ αὐτοδι-
δαχθῆναι * καὶ Ἥρα τε καὶ Ζεὺς καὶ θεῶν Μήτηρ καὶ
Ἑρμῆς καὶ Ἀπόλλων μετὰ Ἀρτέμιδος πεποίηται· ὄπι-
σθεν[9] δὲ ἡ διάθεσίς ἐστι τοῦ ἀγῶνος. κατὰ δὲ ἑκατέραν 3
πλευρὰν τῇ μὲν Ἀσκληπιὸς καὶ τῶν Ἀσκληπιοῦ θυγατέ-
ρων Ὑγίειά[10] ἐστιν, ἔτι δὲ καὶ Ἄρης καὶ Ἀγὼν παρ' αὐ-
τόν, τῇ δὲ Πλούτων καὶ Διόνυσος Περσεφόνη τε καὶ
Νύμφαι, σφαῖραν[11] αὐτῶν ἡ ἑτέρα φέρουσα, ἡ[12] δὲ
κλεῖδα· ἔχει γὰρ δὴ ὁ Πλούτων κλεῖν, καὶ[13] λέγουσιν ἐπ'
αὐτῇ τὸν καλούμενον ᾅδην κεκλεῖσθαί τε ὑπὸ τοῦ Πλού-
τωνος, καὶ ὡς ἐπάνεισιν οὐδεὶς αὖθις ἐξ αὐτοῦ. (2) Λόγον 4
δὲ ὃν Ἀρίσταρχος ἔλεγεν ὁ τῶν Ὀλυμπίασιν[14] ἐξηγητής, 428

vero discipulum testantur: Pasitelem per se ipsum artem didicisse. Iuno exinde, Iupiter, Deûm mater, Mercurius, cum Diana Apollo. In tergo tota ludorum descriptio. In uno laterum Aesculapius, et filiarum Aesculapii una Hygia: Mars praeterea, et prope ipsum proelii simulacrum. At in altero Pluton est et Liber Pater; tum Proserpina et Nymphae duae, quarum altera pilam, clavem altera tenet. Est enim clavis Plutonis insigne: eaque (ut fama est proditum) a Dite patre inferorum sedes ita clausa est, ut nemini inde reditus pateat. (2) Iam vero, quod Aristarchus rerum Olympicarum auctor *lo-*

8. Πασιτέλους om. La. Πραξιτέλους· Πραξιτέλη legendum esse satis probabiliter coni. Thiersch. l. l. p. 295. Nam cum Praxiteles Parius fuerit (Sillig. Catal. p. 380) Coloten, Parium, discipulum eius fuisse statuerunt. — Πασιτέλει δὲ PadVb. tum αὐτοδιδαχθῆναι scripsimus cum B e coni. Buttmanni, probata Boeckhio Inscr. Gr. I. p. 41; improbat eam Thierschius l. l. p. 274. αὐτὸν (αὐτῷ i. e. ῶ corr. in ὸν Pd) διδαχθῆναι edd. rell. PcdAgVabM, cui lectioni eundem sensum tribuerunt Sylb. et C. „J'ai corrigé ἑαυτὸν διδαχθῆναι. On pourrait même laisser αὑτὸν avec l'esprit rude.“ C. in not. Lacunam indicavimus cum SPaVb, in quo αὐτὸν διδαχθῆναι ^ καὶ; in marg. mutilo idem signum et λ[είπει]. Ἔμπροσθεν δὲ τῆς τραπέζης Ἥρα supplendum censet C. „peut-être même manque-t-il le nom de quelqu'une des figures, ce qu'on peut soupçonner d'après les mots καὶ Ἥρα“ id. in not.

9. ὄπισθε BPcLabVb(?); ὄπισθεν Edd. rell. AgMVa. tum ἐστι τοῦ ἀγῶνος La; ἐστιν ἡ τοῦ ἀγ. rell.

10. Ὑγίεια SBPcAg; Ὑγεία AXKFCMVaLab; ὑγεῖα Vb. statim ἔτι δὲ scripsimus e coni. B. in Corrig. ἔστι δὲ Edd. Codd. παρ' αὐτοῦ La. διονύσιος id.

11. σφαῖρα Vb.

12. ἐπὶ δὲ MPcAgRLab; tum ἧλιδα MLb; ἥλειδα R. ad marg. R ἡ δὲ κλεῖδα.

13. καὶ om. PcAgLabVa tum ἐπ' αὐτὴν Vb. mox κεκλῆσθαι Ag. πλάτωνος La.

14. ὀλυμπίασιν SBLab; ὀλυμπιάσιν AXKFCVbM.(?)

οὗ με εἰκὸς ἦν παριδεῖν· ὃς ἐπὶ τῆς ἡλικίας ἔφη τῆς ἑαυτοῦ τὸν ὄροφον τοῦ Ἡραίου[15] πεπονηκότα ἐπανορθουμένων Ἠλείων ὁπλίτου[16] νεκρὸν τραύματα ἔχοντα μεταξὺ ἀμφοτέρων εὑρεθῆναι, τῆς τε ἐς εὐπρέπειαν στέγης καὶ τῆς ἀνεχούσης τὸν κέραμον· τοῦτον τὸν ἄνδρα μαχέσασθαι τὴν μάχην τὴν ἐντὸς[17] Ἄλτεως πρὸς Λακεδαιμο-
5 νίους Ἠλείων. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν θεῶν τὰ ἱερὰ καὶ ἐς πάντα ὁμοίως τὰ ὑψηλὰ ἐπαναβαίνοντες ἠμύνοντο οἱ Ἠλεῖοι. οὗτος δ' οὖν ὁ ἀνὴρ ἐφαίνετο ἡμῖν ὑποδῦναι[18]) μὲν ἐνταῦθα, λιποψυχήσας ὑπὸ τῶν τραυμάτων· ὡς δὲ ἀφῆκε τὴν ψυχήν, οὐκ ἔμελλεν ἄρα οὔτε πνῖγος θέρους οὔτε ἐν χειμῶνι κρυμὸς ἔσεσθαι τῷ νεκρῷ βλάβος ἅτε ἐν σκέπῃ πάσῃ κειμένῳ. ἔλεγε δὲ καὶ τόδε ἔτι ὁ Ἀρίσταρχος,[19] ὡς ἐκκομίσαιντο ἐς τὸ ἐκτὸς τῆς Ἄλτεως τὸν νεκρὸν καὶ ὁμοῦ τοῖς ὅπλοις γῇ κρύψαιεν. (3) Ἦν δὲ [καλοῦσιν][20] Οἰνο-
6 μάου κίονα [καὶ] οἱ Ἠλεῖοι καλοῦσιν, ἔστι μὲν πρὸς τὸ

cuples memoriae prodidit, id nequaquam praeterierim. Sua igitur ille aetate, quum Elei Iunonis aedem sartam tectam, quod vitium templi lacunar fecisset, locassent, inter tabulatum, quod ad speciem expolitum est, et scandulare tectum, cadaver cum gravi armatura saucii hominis repertum memorat. Hunc ego virum existimo, pugna intra Altin contra Lacedaemonios commissa, quum propugnatores templis Deorum et omnibus omnino excelsis locis conscensis hostem repellerent, vulneribus confectum, iam moribundum illuc perreptasse; cadaver eius tamdiu integrum permansisse, quod, in illis latebris abditum, neque per aestatem vaporum, neque per hiemem frigoris noxam contrahere potuerit. Addidit Aristarchus, elatum extra Altin et cum iisdem armis humatum fuisse. (3) Oenomai, quam appellant ipsi etiam Elei columnam, ea extat ab ara maxima ad

15. *ἡρῴου* Pc.
16. *ἀμπλίτου* M. *νεκρῶν* Va.
17. *ἐκτὸς* Vb. Mox *ἡμύναντο* Va.
18. *ὑποδοῦναι* Ag. *ὑπὸ τραυματων* LabAg. Deinceps *π̅ν̅ίγος* (sic) Vb.
19. *ἀρχίστρατος* Ag.
20. *καλοῦσιν* et sq. *καὶ* uncis sepsit S. *καὶ* et *καλοῦσιν* posterius sepsit B cum Corajo. Locum corruptum esse apparet, nam praeter verba abundantia *καλοῦσιν* et *καὶ* offendit etiam genus fem. nominis *κίων*, cum Paus. praeter h. l. et VI, 18, 7, ubi eadem de re agitur, constanter masculino utatur; unde fuit cum coniiceremus *ἦν δὲ Οἰνομάου οἰκίαν οἱ Ἠλεῖοι καλοῦσιν*, similiterque VI, 18, 7. *τῆς Οἰνομάου οἰκίας* pro *κίονος* scribendum putaremus.

ἱερὸν τοῦ Διὸς ἰόντι ἀπὸ τοῦ μεγάλου βωμοῦ, τέσσαρες δέ εἰσιν ἐν ἀριστερᾷ κίονες καὶ ἐπ' αὐτῶν[21] ὄροφος. πεποίηνται δὲ ἔρυμα εἶναι ξυλίνῳ κίονι πεπονηκότι ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ δεσμῶν συνεχομένῳ. οὗτος ὁ κίων ἐν οἰκίᾳ τοῦ Οἰνομάου (καθὰ λέγουσιν) εἱστήκει· κεραυνώσαντος δὲ τοῦ θεοῦ τὴν μὲν ἄλλην ἠφάνισεν οἰκίαν τὸ πῦρ, ὑπέλιπε[22] δὲ τὸν κίονα ἐξ ἁπάσης μόνον. πινάκιον δὲ πρὸ αὐτοῦ χαλκοῦν ἐλεγεῖα ἔχει γε- 7
γραμμένα·

Καὶ γὰρ ἐγὼ κλεινῶν[23] εἰμ' ὦ ξένε λείψανον οἴκων,
Στυλὶς[24] ἐν Οἰνομάου πρίν ποτε οὖσα δόμοις·
Νῦν δὲ παρὰ Κρονίδην κεῖμαι τάδ' ἔχουσα τὰ δεσμὰ
Τίμιος· οὐδ' ὀλοὴ δαίσατο[25] φλόξ με πυρός.

συνέβη δὲ καὶ ἄλλο κατ' ἐμὲ τοιόνδε. (4) Ἀνὴρ βουλῆς 8 429
τῆς Ῥωμαίων ἀνείλετο Ὀλυμπικὴν νίκην· ἐθέλων δὲ ὑπο-

Iovis aedem contendentibus. Quatuor sane erectae sunt ad laevam columnae, quibus lacunar sustinetur. Fulciunt eaedem ligneam columnam iam vetustate ruentem, *ferreisque* incinctam vinculis. Columnam eam fama pervulgavit in Oenomai domo fuisse solamque stetisse, quum domus reliqua fulmine conflagrasset. *Id* elegi *testantur* in aenea tabella ante ipsam columnam incisi:

Una columna ex his, hospes, sum sola relicta,
In celsis steterunt quae aedibus Oenomai.
Nunc exto Iovis in templo circumdata vinclis
Nobilior; nec me flamma voravit edax.

(4) Accidit vero aetate mea quiddam huiusmodi. Quum Romanus quidam senatorius vir palmam in Olympicis adeptus, vi-

21. ἐπ' αὐτὸν Va. mox πεποιηκότι M. Sq. τοῦ om. AXKVb. Est in FCSBMPcAgVa. Mox ὑπὸ δεσμῷ ἠφάνησεν Vb.

22. ὑπέλειπε Pc; ὑπελίπετο Ag Lab.

23. κλεινῶν CSmai. κείνων AXKFSmin. BPcAgVaLab; κείνων M; ἐκείνων Vb. κίων Iacobs in Anthol. Pal. T. III. p. 935. Tum εἰμ' ὦ VbLab; εἰμ' ὦ AXKFC.

24. στυλὶς S ex em. Orvillii ad Charit. p. 244. quam probat Schneid. Lex. στῦλος Edd. rell. LabPcAg; στύλος Vab. mox ποτ' ἐοῦσα B, Orvillius l. l. ποτε οὖσα Smai. *Pcd AgVbLab; ποτ' οὖσα Va; ποτ' ἐνοῦσα AXKFCSmin. sic etiam in Anthol. III, 189. silet M. mox κεῖμαι τάχ' οὖσα La.

25. δαίσατο CSB ex em. Sylb. quam recepit in Anthol. Brunck. δέξατο AXKFPcAgMVabLab; sq. πυρὸς om. Pc.

λιπέσθαι[26] τῆς νίκης ὑπόμνημα χαλκῆν εἰκόνα σὺν ἐπιγράμματι, ὤρυσσεν ἐς ποίησιν βάθρον, καὶ ὡς ἐγένετο ἐγγύτατα τὸ ὄρυγμα αὐτῷ τῆς τοῦ Οἰνομάου κίονος, ἐνταῦθα εὕρισκον οἱ ὀρύσσοντες καὶ ὅπλων καὶ χαλινῶν[27] καὶ ψαλίων θραύματα. ταῦτα μὲν δὴ αὐτὸς ἑώρων ὀρυσσόμενα.
9 σόμενα. (5) Ναὸν δὲ μεγέθει μέγαν καὶ ἐργασίᾳ Δώριον Μητρῷον καὶ ἐς ἐμὲ καλοῦσιν[28] ἔτι, τὸ ὄνομα αὐτῷ διασώζοντες τὸ ἀρχαῖον. κεῖται δὲ οὐκ ἄγαλμα ἐν αὐτῷ θεῶν μητρὸς, βασιλέων δὲ ἑστήκασιν ἀνδριάντες Ῥωμαίων. ἔστι δὲ ἐντὸς τῆς Ἄλτεως τὸ Μητρῷον,[29] καὶ οἴκημα περιφερὲς ὀνομαζόμενον Φιλίππειον· ἐπὶ κορυφῇ[30] δέ ἐστι τοῦ Φιλιπ-
10 πείου μήκων χαλκῆ σύνδεσμος ταῖς δοκοῖς. τοῦτο τὸ οἴκημα ἔστι μὲν κατὰ τὴν ἔξοδον τὴν κατὰ τὸ Πρυτανεῖον ἐν ἀριστερᾷ, πεποίηται δὲ[31] ὀπτῆς πλίνθου, κίονες δὲ περὶ

ctoriae suae relinquere vellet monumentum, cum inscriptione statuam ex aere, scrobem altius effodiendam curavit prope Oenomai columnam: repererunt, qui opus conduxerant, scutorum, fraenorum et armillarum fragmenta; quae ipse, dum eruerentur, vidi. (5) Aedem quandam insigni magnitudine, Dorico opere, Matroum priscum retinentes nomen appellant: neque vero in ea ullum extat Deum matris signum; statuae tantum Romanorum Imperatorum ibi erectae sunt. Est hoc ipsum Matroum intra Altin; et eodem in loco rotunda figura cella, quod Philippeum vocant. In eius Philippei summa testudine aeneum papaver eminet: fibularum id caput est cellae trabibus. Situm est aedificium hoc circa Altis exitum ad laevam Prytanei, e coctili laterculo exstructum, tectum columnis circumquaque susti-

26. ὑπολειπέσθαι AgVb. mox σὺν, quod om. AXKFPcAgLabMVab, ex em. Sylb. recepere C (inter uncos) SB. tum ὤρυσσεν SBPcAgMVabLab; ὤρυσσον AXKFC. mox βάθρον CSmai. B., ex coni. Goldh., Vb. βόθρον AXKFSmin. LabPcAgMVa (in hoc θ ambig.). Mox ὄρυμα Vb; deinceps ἐνταῦτα ὄρυσσον οἱ ὀρύσσ. Va.

27. χαληνῶν Ag. mox ψαλίων CSBMPcAgVabLab; ψελλίων AXKF; ψαλλίων Pd. Deinceps θραύματα BPcLb; θραύσματα rell.

28. καλοῦσιν (καλοῦσι F) ἔτι (ἔπι La), τὸ ὀ. α. διασώζ. FCSBPcAgMVaLab; καλοῦσι διασώζ. ἔτι τὸ ὀ. α. AXKVb. Mox ἐνταῦθα θεῶν Va.

29. τότε Μητρ. coni. B mox Φιλίππειον scripsimus pro vulg. Φιλιππεῖον, coll. VIII, 30, 6.

30. κορυφῇ CSB e coni. F. κορυφὴν AXKFPcAgMVabLab; τοῦ φιλίππου La. mox χαλκῇ AXK; χαλκῆς Va.

31. δὲ om. La, sed adest virgula; tum περὶ αὐτὸ CSBPcdAgLabVa, ut iam Sylb. F. voluere. περὶ αὐτῷ AXKFMVb περὶ ὀκτο, quod e Va profert S, errore ab eo, qui contulit codicem, enotatum est. tum ἑστήκασιν AgVb.

αὐτὸ ἑστήκασι· Φιλίππῳ δὲ ἐποιήθη μετὰ[32] τὸ ἐν Χαιρωνείᾳ τὴν Ἑλλάδα ὀλισθεῖν. κεῖνται δὲ αὐτόθι Φίλιππός τε καὶ Ἀλέξανδρος, σὺν δὲ αὐτοῖς Ἀμύντας ὁ Φιλίππου πατήρ. ἔργα δὲ[33] ἔστι καὶ ταῦτα Λεωχάρους ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ, καθὰ καὶ τῆς Ὀλυμπιάδος καὶ Εὐρυδίκης εἰσὶν αἱ εἰκόνες.

CAPUT XXI.

Recensio donariorum Olympiae positorum et signorum — Iovis signa VI, Zanes dicta, et ex pecunia mulctatitia ob largitionem in certaminibus Olympicis erecta — alia VI de Callippi mulcta — alia II — memorantur alii, qui in ludis Olympicis largitionibus usi mulctati sunt, Philostratus — Apollonius — Didas et Garapammon — Damonicus — de Echus porticu et Sarapione ob timiditatem mulctato.

Τὸ δὲ ἀπὸ τούτου μοι[1] πρόεισιν ὁ λόγος ἔς τε τῶν ἀνδριάντων καὶ ἐς τῶν[2] ἀναθημάτων ἐξήγησιν· ἀναμῖξαι δὲ οὐκ ἀρεστὰ ἦν μοι τὸν ἐπ' αὐτοῖς λόγον. ἐν ἀκροπόλει μὲν γὰρ τῇ Ἀθήνησιν οἵ τε ἀνδριάντες καὶ ὁπόσα ἄλλα, τὰ πάντα ἐστὶν ὁμοίως ἀναθήματα· ἐν δὲ τῇ Ἄλτει[3] τὰ μὲν

nentibus. Hoc opus erigendum curavit Philippus, quum ad Chaeroneam graviter Graecorum fortunas attrivisset. Et dicatae quidem illic statuae sunt Philippo et Alexandro; Amyntae etiam Philippi patri. Eas, nec non et Olympiadis, et Eurydices, fecit ex auro et ebore Leochares.

Cap. XXI. Venio iam ad statuarum et donariorum expositionem, et *eam quidem bipartitam, quod scilicet* ea de re conturbate agendum non putavi. Nam *alia longe ratio est eorum omnium donorum*, quae Athenis in arce posita sunt. Illa *enim* sive statuae, sive aliud quodvis genus sint, dîs omnia dicata sunt: at in Alti quaedam in honorem divini numinis sunt dedi-

32. μετὰ BPcAgLa, ut Sylb. et Coraes coniecerunt; κατὰ AXKFCS LbMVab. tum χειρωνείᾳ MAgLa; χερωνεία LbVabM (sec. exc. nostra).

33. δὲ AgLbVa. δ' Edd. PcMVb; om. La. ἔργα δ' ἔστι Λεωχάρους, καὶ ταῦτα ἐλέφαντος coni. C. Deinde εὐρυδίκην La. αἱ εἰκ. BPcAg; αἱ om. edd. rell. MVabLab.

Cap. XXI. 1. μοι om. Va.

2. τὸν La. ἐς τῶν om. Va. αναθυμάτων Vb. ἀρετὰ ἦν La.

3. Ἄλτει FCSAgVaLa; Ἄλτι AX KBPcLbMVb(?) mox ἀνάκειται S Vb; ἀνάκεινται edd. codd. rell.

τιμῇ τῇ ἐς τὸ θεῖον ἀνάκειται, οἱ δὲ ἀνδριάντες τῶν νικών-
των ἐν ἄθλου λόγῳ σφίσι[4] καὶ οὗτοι δίδονται. τῶν μὲν
δὴ ἀνδριάντων ποιησόμεθα καὶ ὕστερον μνήμην· ἐς δὲ τὰ
ἀναθήματα ἡμῖν τραπήσεται πρότερα[5] ὁ λόγος τὰ ἀξιολο-
2 γώτατα αὐτῶν ἐπερχομένοις. (2) Ἰόντι γὰρ ἐπὶ[6] τὸ στά-
430 διον τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τοῦ Μητρῴου ἔστιν ἐν ἀριστερᾷ
κατὰ τὸ πέρας τοῦ ὄρους τοῦ Κρονίου λίθου[7] τε πρὸς αὐ-
τῷ τῷ ὄρει κρηπὶς καὶ ἀναβασμοὶ[8] δι' αὐτῆς· πρὸς δὲ τῇ
κρηπῖδι ἀγάλματα Διὸς ἀνάκειται χαλκᾶ. ταῦτα ἐποιήθη
μὲν ἀπὸ χρημάτων ἐπιβληθείσης ἀθληταῖς ζημίας ὑβρίσασιν
ἐς τὸν ἀγῶνα, καλοῦνται δὲ ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων Ζᾶνες.
3 πρῶτοι δὲ ἀριθμὸν ἓξ ἐπὶ τῆς ὀγδόης ἔστησαν καὶ ἐνενη-
κοστῆς[9] Ὀλυμπιάδος· Εὔπωλος γὰρ Θεσσαλὸς χρήμασι
διέφθειρε τοὺς ἐλθόντας τῶν πυκτῶν, Ἀγήτορα Ἀρκάδα
καὶ Πρύτανιν Κυζικηνόν,[10] σὺν δὲ αὐτοῖς καὶ Φορμίωνα
Ἁλικαρνασέα μὲν γένος, Ὀλυμπιάδι δὲ τῇ πρὸ ταύτης κρα-
τήσαντα. τοῦτο ἐξ ἀθλητῶν ἀδίκημα ἐς τὸν ἀγῶνα πρῶ-

cata: statuae vero, quae victoribus sunt positae, et ipsae honorarii praemii loco eis sunt tributae. Sed harum quidem posterius fiet a nobis mentio: in praesentia ad ea, quae praecipua sunt deorum insignia, se convertet oratio. (2) A Matroo ad stadium recta contendentibus, ad laevam circa Cronii montis finem, crepido est lapidea monti subiecta. Ex ea gradus in clivum assurgunt. Ad crepidinem locata sunt aliquot aenea Iovis simulacra; conflata illa quidem de multatitia pecunia, athletis, qui fraudem ludis fecissent, irrogata. Appellantur ea simulacra patria voce Zanes, *quod est (opinor) Ioves*. Eorum sex erecti sunt octava et nonagesima Olympiade. Nam quum Eupolus Thessalus ex iis, qui ad pugilum certamen convenerant, Agetorem Arcadem et Cyzicenum Prytanin pecunia corrupisset et praeter eos Phormionem etiam Halicarnasensem, qui in Olympiade superiore *de pugilatu* victoriam adeptus fuerat, quum

4. σφίσιν Ag. — Sqq. καὶ οὗτοι usque ad §. 11. χρίνῳ δὲ ὕστερον Ag. h. l. om. et c. 22, 3. post οἳ γᾶς τέρ inserit.

5. πρότερα SAgMVaLab; πρότερον AXKFCBPcVb. tum ἀπερχομένοις Ag.

6. ἐπὶ om. Ag. Tum τὴν post ὁδὸν om. Va.

7. λίθου CSBPcAgMVabLab; λίθων AXKF; a Pd locus hic abest.

8. ἀναβασμοὶ BPcAgMVbLa; ἀναβαθμοὶ edd. rell. Va. ἀναβασμὸν Lb. Dein κρηπίδι Vb, ut solet; ἀπὸ χρωμάτων Va.

9. ἐνενηκοστῇ La. ἐνενικοστῆς AgVb. mox τῶν ὑπυκτῶν M.

10. πρύτανι κυζηκινὸν Ag. φορμίονα Va. ἁλικαρνασέα AgVabLa; Ἁλικαρνασσέα Edd. PcLb. tum ὀλυμπίδι La. κρατήσαντας AgVaLab. λέγουσιν Ag.

τον γενέσθαι λέγουσι, καὶ πρῶτοι χρήμασιν[11] ἐζημιώθη-
σαν ὑπὸ Ἠλείων Εὔπωλος καὶ οἱ δεξάμενοι δῶρα παρὰ
Εὐπώλου. δύο μὲν δὴ ἐξ αὐτῶν ἔργα Κλέωνος Σικυω-
νίου· τὰ δὲ ἐφεξῆς τέσσαρα ὅστις ἐποίησεν οὐκ ἴσμεν.
τῶν δὲ ἀγαλμάτων τούτων[12] παρέντι τρίτον τ' ἐξ αὐτῶν 4
καὶ τέταρτον, γεγραμμένα ἐλεγεῖά ἐστιν ἐπὶ τοῖς ἄλλοις.
ἐθέλει δὲ τὸ μὲν πρῶτον τῶν ἐλεγείων δηλοῦν ὡς οὐ χρή-
μασιν ἀλλὰ ὠκύτητι τῶν ποδῶν καὶ ὑπὸ ἰσχύος σώματος
Ὀλυμπικὴν[13] ἔστιν εὑρέσθαι νίκην. τὸ δ' ἐπὶ τῷ δευτέρῳ
φησὶν ὡς[14] τὸ ἄγαλμα ἕστηκε τιμῇ τε τῇ ἐς τὸ θεῖον καὶ
ὑπὸ εὐσεβείας τῆς Ἠλείων, καὶ ἀθληταῖς παρανομοῦσιν
εἶναι δέος. πέμπτῳ δὲ[15] καὶ ἕκτῳ, τῷ μέν ἐστιν ἡ τοῦ
ἐπιγράμματος γνώμη τά τε ἄλλα ἐς ἔπαινον Ἠλείων καὶ
οὐχ ἥκιστα ἐπὶ τῇ ζημίᾳ τῶν πυκτῶν,[16] ἐπὶ δὲ τῷ ὑπο- 431
λοίπῳ διδασκαλίαν πᾶσιν Ἕλλησιν εἶναι τὰ ἀγάλματα μη-

ipsum Eupolum, tum eos, qui pecuniam cepissent, quod primi ea corruptela ludorum religionem polluissent, Elei in aerarios retulerunt. Ex eo signorum numero duo fecit Cleon Sicyonius: quatuor qui reliqua finxerint, non habeo dicere. Tertium et quartum signum ubi praeterieris, elogia ceteris adscripta videas elegiacis versibus. Monet eorum primum, non pecuniis, sed pedum pernicitate, et *reliqui* corporis robore, Olympicam palmam acquiri. Secundo inscriptum epigramma docet, erectum signum esse, ut ea re honor deo haberetur, Eleorum religio declararetur, athletisque iis, qui contra leges agere solent, terror incuteretur. E duabus reliquis inscriptionibus altera Eleos quum aliis nominibus ornat, tum illis magnae in primis laudi tribuit, quod pugiles notarint. Altera edicit signa illa documento Graecis cunctis esse, non debere cuiquam Olympicae victoriae spem

11. *χρήματι*, p. corr. — *ασιν* Va, mox *ὑπὲρ Ἠλ.* A. *εὔπωλος*, o super ω, Vb. deinceps *εὐπόλου* Va. Sq. *δὴ* om. idem, qui mox *κυωνίου*.

12. *τοῦτον* La. *τούτων* om. Va. mox *τε ἐξ* AgVbLab; *γε ἐξ* Pc; *δὲ ἐξ* Va. tum *τετραμμένα* Ag.

13. *Ὀλυμπικὴν* et infra *Ὀλυμπικῇ* AXKFCPcAgVabLab; *Ὀλυμπιακὴν* et *Ὀλυμπιακῇ* CSM. deinceps *δὲ ἐπὶ* VabLab.

14. *ὡς* CSB ex em. K; *ᾧ* AXKF PcAgVaMLab, quod Sylb. accepit pro *ἐφ' ᾧ* s. *ἐπὶ τίνι*, quo nomine. *ῶ τὰ* (sic, *ὁ* sup. *ά*) Vb. *ὅτι* voluit Faber Agonist. 1, 21.

15. *δὲ* La et e coni. B; *τε* Edd. Codd. rell. *πέπτω τὲ* Vb; silet Va.

16. *ποιητῶν* Ag. *ὑπολείπω* (ει ambig.) Va. mox *διδασκαλίαν* KF CSB ex em. Sylb. *διδασκαλία* AX PcLabAgVa. *διδασκαλεία* Vb; silet M. tum *πάσῃ* Ag; mox *νίκη* in *δίκη* correctum videtur in Va; *διδόμεναι* idem.

5 δέκα ἐπὶ Ὀλυμπικῇ νίκῃ διδόναι χρήματα. (3) Εὔπω-
λον[17] δὲ ὕστερόν φασιν Ἀθηναῖον Κάλλιππον ἀθλήσαντα
πένταθλον ἐξωνήσασθαι τοὺς ἀνταγωνιουμένους χρήμασι,
δευτέραν δὲ ἐπὶ ταῖς δέκα τε καὶ ἑκατὸν Ὀλυμπιάδα εἶναι
ταύτην. ἐπιβληθείσης δὲ τῷ Καλλίππῳ καὶ τοῖς ἀνταγω-
νισαμένοις[18] ζημίας ὑπὸ Ἠλείων, ἀποστέλλουσιν Ὑπερί-
δην Ἀθηναῖοι πείσοντα Ἠλείους ἀφεῖναί σφισι τὴν ζη-
μίαν. ἀπειπόντων δὲ Ἠλείων τὴν χάριν, ἐχρῶντο ὑπερ-
οψίᾳ τοιᾷδε ἐς αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι, οὔτε ἀποδιδόντες τὰ
χρήματα καὶ Ὀλυμπίων εἰργόμενοι, πρὶν ἢ σφισιν ὁ θεὸς
ἐν Δελφοῖς οὐ πρότερον ἔφησεν[19] ὑπὲρ οὐδενὸς χρήσειν
6 πρὶν ἢ τὴν ζημίαν ἀποδοῖεν Ἠλείοις. οὕτω δὴ ἀποδόν-
των ἐποιήθη τῷ Διῒ ἀγάλματα, ἓξ μὲν καὶ ταῦτα. γέγρα-
πται δὲ ἐπ᾽ αὐτοῖς ἐλεγεῖα οὐδέν τι δεξιώτερα ἐς ποίησιν
ἢ τὰ ἔχοντα τὴν ζημίαν τὴν Εὐπώλου. γνῶμαι δέ εἰσι τῶν
ἐπιγραμμάτων, πρῶτον μὲν ἀνατεθῆναι[20] ἀγάλματα μαν-
τείᾳ τοῦ θεοῦ τιμήσαντος τὰ ἐς τοὺς πεντάθλους δόξαντα
Ἠλείοις. τὸ δὲ ἐπὶ τῷ δευτέρῳ καὶ ὡσαύτως ἐπὶ τῷ τρί-
τῳ Ἠλείους ἐπαινοῦντά ἐστιν ἐπὶ τῶν πεντάθλων τῇ ζη-

in pecunia esse repositam. (3) Post Eupolum memoriae proditum est Atheniensem Callippum ab adversariis quinquertii coronam pretio avertisse. Id accidit Olympiade duodecima et centesima. Et multam quidem quum a Callippo, et iis, qui cum eo colluserant, petissent Elei, miserunt Athenienses Hyperiden eam multam deprecatum. Verum quum exorari non potuissent Elei, eam Athenienses animi elationem prae se tulerunt, ut ne Olympicorum quidem celebritate prohibiti iudicatum solvere prius voluerint, quam Delphicus Apollo percontantibus responsum dedisset, non responsurum se, antequam satis Eleis fecissent. De eius multae pecunia signa itidem sex Iovi erecta sunt, et his elegi adscripti, nihilo mitioribus sententiis, quam illi sint de Eupoli multa. Et indicat prima quidem inscriptio, oraculi iussu Eleorum de quinquertionum fraude iudicium comprobante, ea signa dedicata. Secunda idem et tertia in laudem eiusdem

17. εὔπωλον LabAgVa; εὔπολον Vb. tum Ἀθηναῖοι Va. mox ἐξωνίσασθαι — χρήμασιν Ag.

18. ἀνταγωνιζομένοις MVb. tum ἀθηναῖον Va. Mox ὑπερωψία Vb; sq. οἱ et οὔτε om. Va. καὶ ὀλυμπίω La.

19. ἔφησιν M. ἔφησεν om. La. διῒ ἀγάλματι ἐλεγῖα id. οὐδέν τοι (?) Vb. mox τὴν post δημίαν om. La.

20. ἀνταθῆναι La. ἀνατεθεῖναι Ag. ἀνατεθῆναι τὸ ἄγαλμα malit S. tum μαντεῖα M, μαντεῖον Va.

μία. τὸ τέταρτον δὲ ἐθέλει λέγειν τὸν[21] Ὀλυμπίασιν ἀγῶ- 7
να ἀρετῆς εἶναι καὶ οὐ χρημάτων. τὰ δὲ ἐπιγράμματα
ἐπὶ[22] τῷ πέμπτῳ τε καὶ ἕκτῳ, τὸ μὲν αὐτῶν δηλοῖ καθ᾽
ἥντινα αἰτίαν ἀνετέθη τὰ ἀγάλματα, τὸ δὲ ἀναμιμνήσκει
τοῦ χρησμοῦ τοῦ[23] Ἀθηναίοις ἐλθόντος ἐκ Δελφῶν.
(4) Τῶν δὲ κατειλεγμένων τὰ ἐφεξῆς ἀγάλματα δύο μέν 8
ἐστιν ἀριθμὸν,[24] ἀνετέθη δὲ ἐπιτεθείσης παλαισταῖς ἀν-
δράσι ζημίας· οἵτινες δὲ ἐκαλοῦντο, ἐμέ γε[25] ἢ τοὺς
Ἠλείων λέληθεν ἐξηγητάς. ἐπιγράμματα[26] μὲν γὰρ καὶ ἐπὶ
τούτοις τοῖς ἀγάλμασιν ἔπεστι, λέγει δὲ τὸ μὲν πρῶτον
αὐτῶν ὡς τῷ Ὀλυμπίῳ Διῒ Ῥόδιοι[27] χρήματα ὑπὲρ ἀν-
δρὸς ἀδικίας ἐκτίσαιεν παλαιστοῦ, τὸ δὲ ἕτερον, ὡς ἀν-
δρῶν ἐπὶ δώροις παλαισάντων ἀπὸ[28] τῶν ἐπιβληθέντων
χρημάτων αὐτοῖς γένοιτο τὸ ἄγαλμα. (5) Τὰ δὲ ἐπίλοιπα 432 9
ἐς τοὺς ἀθλητὰς τούτους[29] οἱ ἐξηγηταὶ λέγουσιν οἱ Ἠλεί-
ων, ὀγδόην μὲν ἐπὶ ταῖς ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν Ὀλυμ-
πιάδα εἶναι, λαβεῖν δὲ Εὔδηλον παρὰ Φιλοστράτου χρή-
ματα, τοῦτον δὲ εἶναι τὸν Φιλόστρατον Ῥόδιον· τούτῳ

iudicii. Quarta ad victoriam non pecunia, sed virtute adspirandum docet. Quinta, quam ob rem signa posita sint, ostendit. Postrema omnium responsum Delphici Apollinis, Atheniensibus redditum, commemorat. (4) Duo praeterea signa sunt de multa palaestritarum erecta; sed eorum nomina non tantum me, sed ipsos etiam priscarum apud Eleos rerum interpretes fugiunt. Appositae his quoque suae sunt inscriptiones. Earum una declarat, Rhodios fraudem palaestritae Olympio Iovi pecunia luisse: altera, positum signum de multa, quae iis irrogata fuisset, qui donis ultro citroque datis et acceptis luctam iniissent. (5) Reliqua omnino signa interpretes iidem tunc dedicata memorant, quum Olympiade octava et septuagesima supra centesimam a Philostrato nummos accepit Eudelus. Hunc sane Philostratum Rhodium fuisse. Sed in publicis Eleorum

21. τῶν ὀλ., p. corr. τὸν, M.
22. „malim τὰ ἐπὶ" B. mox αὐτὸν M. αὐτὸ VaLab.
23. τοῦ om. MVaLb.
24. ἀριθμὸς omisso sq. δὲ La. ἀνετέθει δ᾽ ἐπὶ τεθείσης — ζημίαις (ι expunct.) Vb.
25. ἐμέ τε καὶ τοὺς C, quod Amasaeum legisse coni. F.
26. ἐπίγραμμα Ag. tum γὰρ om. Va, καὶ om. Vb. τούτοις ἀγάλματα K, vitio haud dubie typoth. ἔπεστι om. La.
27. ῥόδιος M, (ῥοδίοις sec. exc. nostra.).
28. ὑπὸ Va. tum χρημάτων om. Ag.
29. τούτοις MVa. ἡ ἐξηγηταὶ La. εὐδομήκοντα Ag. ὀλυμπιάδας Lab AgMVab. εὔμηλον Ag.

τῷ λόγῳ διάφορα ὄντα εὕρισκον[30] τὰ Ἠλείων ἐς τους Ὀλυμπιονίκας γράμματα· ἔστι γὰρ δὴ ἐν τοῖς γράμμασι τούτοις Στράτωνα Ἀλεξανδρέα Ὀλυμπιάδι ὀγδόῃ μετὰ τὰς ἑβδομήκοντα[31] καὶ ἑκατὸν ἐπὶ ἡμέρας ἀνελέσθαι τῆς αὐτῆς παγκρατίου καὶ πάλης νίκην.[32] Ἀλεξανδρείας δὲ τῆς ἐπὶ τῷ Κανωβικῷ τοῦ Νείλου στόματι Ἀλέξανδρος μὲν οἰκιστὴς ἐγένετο ὁ Φιλίππου, λέγεται δὲ καὶ πρότερον ἔτι πόλισμα Αἰγυπτίων ἐνταῦθα οὐ μέγα εἶναι Ῥακῶτιν. Στράτωνος δὲ τούτου[33] τρεῖς μὲν ἡλικίᾳ πρότερον, τοσοῦτοι δὲ ἄλλοι μετ᾽ αὐτόν εἰσι δῆλοι τὸν κότινον παγκρατίου τε ἆθλα εἰληφότες καὶ πάλης, καὶ πρῶτος μὲν ἐξ αὐτῆς Ἤλιδος Κάπρος,[34] Ἑλλήνων δὲ τῶν πέραν Αἰγαίου[35] Ῥόδιός τε Ἀριστομένης καὶ Μαγνήτων τῶν ἐπὶ Ληθαίῳ Πρωτοφάνης. Οἱ δὲ ὕστερον τοῦ Στράτωνος Μαρίων τε πόλεως[36] ἐκείνῳ τῆς αὐτῆς καὶ Στρατονικεὺς

monumentis, quibus eorum, qui Olympia vicerunt, memoria commendata est, diversa propemodum comperi: Stratonem scilicet Alexandrinum centesima septuagesima octava Olympiade, eodem die de pancratio et lucta coronatum. Alexandream quidem in Canopico Nili ostio Alexander Philippi filius condidit. Fuisse tamen et ante non magnum eodem in loco Aegyptiorum oppidum Rhacotin, memoriae proditum est. Ante Stratonem hunc, oleastri coronam de pancratio unam, de lucta vero tres, viri cepisse perhibentur totidem post eum; et primus quidem Caprus fuit ex Elide ipsa; ex ea Graecia, quae trans Aegeum est, Rhodius Aristomenes et e Magnetibus, qui sunt ad Lethaeum, Protophanes. Ex iis, qui post Stratonem *victores palmam meruere* Marion illius civis, et Stratonicensis Aristeas:

30. *εὑρίσκοντα ἡλ.* M; *εὑρίσκων*, o sup. ω, Vb. *ὀλυμπιονίκους* M. *ἐς τὰς ὀλ.* Va. mox *γράμμασιν* Ag.

31. *ἐνδομήκοντα* Ag. Tum *παγκρατίον* (sic) Va.

32. *νίκης* MLb. tum *ἀλεξανδρίας* AgVbLa. *κανοβικῷ* Ag. tum *τοῦ Νείλ.* B ex em. Sylb. et Cor. *τῷ* Edd. rell. PcVb; in La ob corr. ambig. *τὸ* AgMLa. In Va *τοῦ* esse videtur. Mox *ῥακώτιν* Lab.

33. *τούτους* Va. mox *τὸν τότινον* MVbLb.

34. *καὶ πρῶτος μὲν ἐξ αὐτῆς Ἤλιδος Κάπρος* scripsimus cum La (qui habet *καὶ πρώτους*), ut coniectura assecutus est Palmer. MS. et in Exerc. ex ipso Pausania VI, 15, 3 et 6. probatus a Goldh. et Valckenario. *καὶ πρῶτος μὲν ἐξ α. Ἠλ.* sine *Κάπρος* AXKFVb, marg. R. *καὶ πρὸς* (*καιπρὸς* Va) *μὲν ἐξ α. Ἠλ.* sine *Κάπρος* *PcdMLbRAgVa, unde *καὶ Κάπρος μὲν* C, *Κάπρος μὲν* SB ediderunt.

35. *Αἰγαίου* CSB ex em. Palmerii. *Αἴνου* AXKFPcAgLabMVab; mox posuimus *τε* cum B. *δὲ* AXKFPcAg LabMVab. om. CS.

36. *πόλεμος* Pc. Mox *Στρατωνικεὺς* K, vitio procul dubio typoth.

Ἀριστέας (τὰ δὲ παλαιότερα ἥ τε χώρα καὶ ἡ πόλις ἐκαλεῖτο[37] Χρυσαορίς), ἕβδομος δὲ Νικόστρατος ἐκ τῶν ἐπὶ θαλάσσῃ Κιλίκων,[38] οὐδὲν τοῖς Κίλιξιν αὐτοῦ μετὸν εἰ μὴ ὅσα τῷ λόγῳ. τοῦτον τὸν Νικόστρατον νήπιον παῖδα 11
ἔτι ἐκ Πρυμνησοῦ λῃσταὶ τῆς Φρυγῶν ἥρπασαν, οἰκίας ὄντα οὐκ ἀφανοῦς· κομισθέντα δὲ αὐτὸν ἐς Αἰγέας ὠνήσατο ὅστις δή. χρόνῳ δὲ ὕστερον τῷ ἀνδρὶ τούτῳ ὄνειρον γίνεται· λέοντος δὲ ἔδοξεν ὑπὸ τῷ σκίμποδι κατακεῖσθαι σκύμνον,[39] ἐφ' ᾧ ἐκάθευδεν ὁ Νικόστρατος. Νικοστράτῳ μὲν δή, ὡς ηὐξήθη, καὶ ἄλλαι νῖκαι καὶ[40] Ὀλυμπίασιν ἐγένοντο παγκρατίου καὶ πάλης. χρήμασι δὲ ὑπὸ 12
Ἠλείων ἕτεροί τε ὕστερον καὶ Ἀλεξανδρεὺς ἐζημιώθη πύ- 433
κτης Ὀλυμπιάδι ἐπὶ ταῖς διακοσίαις ὀγδόῃ τε καὶ δεκάτῃ.[41] ὄνομα μὲν τῷ ζημιωθέντι Ἀπολλώνιος, ἐπίκλησιν δὲ ἦν Ῥάντης· καί πως καὶ ἐπιχώριον τὸ ἐς τὰς ἐπικλήσεις τοῖς Ἀλεξανδρεῦσίν ἐστιν. οὗτος ὁ ἀνὴρ ἀδικεῖν ὑπὸ
Ἠλείων κατεγνώσθη πρῶτος Αἰγυπτίων· κατεγνώσθη δὲ 13
οὐ δοῦναι χρήματα ἢ λαβεῖν αὐτός, ἀλλὰ τοιόνδε ἄλλο ἐς

(olim ea et urbs et regio Chrysaoris appellata est) postremus Nicostratus fuit e maritima Cilicia, etsi nihil ei cum Cilicibus praeter nomen commune fuit. Hunc enim Nicostratum adhuc pene infantem, neque obscuro loco natum, e Prymneso (quae Phrygiae urbs est) praedones abduxerunt, eumque ad Aegaeas, incertum cui, vendiderunt. Aliquanto post visus est per somnium videre sub lectulo, in quo cubabat, humi stratum leonis catulum. Quum ergo iam adolevisset, multas de pancratio et lucta palmas ex Olympia abstulit. In aerarios certe et alios postea, et Alexandrinum pugilem, Elei retulerunt Olympiade ducentesima ac duodevicesima: nomen ei fuit Apollonio, cognomen (patrium enim Alexandrinis fuit cognomina habere) Rhanti. Damnatus hic primus Aegyptiorum est ab Eleis non ob datam aut captam

37. καλεῖται Va. Χρυσαορὶς Smai. tum εὔβδομος Vb. sq. δὲ om. Va. ἕκτος δὲ voluit Sylb.
38. κυλίκων νήπειον Ag. οὐδὲ τοῖς Κίλ. Va. tum πρημνησσον, υ sup. η priori. Vb. Πρυμνησσοῦ rell.
39. σκίμνον Ag. tum κατακεῖσθαι σκεῖσθαι σκύμνον ἐν ᾧ Va; σκύμνον MVb. Dein νικοστράτῳ, δ sup. στ, M; νικοδράτῳ Lb. sq. ὡς om. PcVaLb.
40. καὶ ponendum censuit S, recepit B. Mox ὑπὸ ἠλείων ἕτερον καὶ ἀλ. La. ἀλέξανδρος Lb.
41. δεκάτῳ MLb. ὄνομα — Ῥάντης om. Va. Ῥάντης BPcAgLa; Ῥάντις AXKFCSMVbLb. Sq. ἐστιν om. Lb.

τὸν ἀγῶνα ἐξυβρίσαι.[42] ἀφίκετο οὐκ ἐς τὸν εἰρημένον
καιρόν, καὶ αὐτὸν ὑπὸ Ἠλείων πειθομένων τῷ νόμῳ ἐλεί-
πετο τοῦ ἀγῶνος εἴργεσθαι. τὴν γὰρ οἱ πρόφασιν, ὡς ἐν
ταῖς Κυκλάσι νήσοις ὑπὸ ἀνέμων κατείχετο ἐναντίων,[43]
Ἡρακλείδης γένος καὶ αὐτὸς Ἀλεξανδρεὺς ἤλεγχεν ἀπάτην
οὖσαν· ὑστερῆσαι γὰρ χρήματα ἐκ τῶν ἀγώνων αὐτὸν ἐκ-
14 λέγοντα τῶν ἐν Ἰωνίᾳ. οὕτω δὴ τόν τε Ἀπολλώνιον καὶ
εἰ δή τις ἄλλος ἧκεν οὐ κατὰ προθεσμίαν τῶν πυκτῶν τού-
τους μὲν οἱ Ἠλεῖοι τοῦ ἀγῶνος ἀπελαύνουσι,[44] τῷ Ἡρα-
κλείδῃ δὲ τὸν στέφανον παριᾶσιν ἀκονιτί. ἐνταῦθα ὁ
Ἀπολλώνιος κατεσκευάσατό τε τοῖς ἱμᾶσιν ὡς ἐς μάχην,
καὶ ἐσδραμὼν ἐπὶ τὸν Ἡρακλείδην ἥπτετο[45] ἐπικειμένου
τε ἤδη τὸν κότινον καὶ καταπεφευγότος ἐς τοὺς Ἑλλανο-
δίκας. τούτῳ μὲν δὴ ἔμελλε τὸ κοῦφον τοῦ νοῦ βλάβος
15 μέγα ἔσεσθαι· (6) Ἔστι δὲ καὶ[46] ἄλλα δύο τέχνης τῆς
ἐφ᾽ ἡμῶν [τὰ] ἀγάλματα. ἕκτῃ γὰρ ἐπὶ ταῖς εἴκοσι καὶ
διακοσίαις Ὀλυμπιάδι πύκτας ἄνδρας ὑπὲρ αὐτῆς μαχομέ-

pecuniam, sed ob aliam huiusmodi noxam. Non adfuerat praestituto tempore: ideoque reliquum erat, ut ab Eleis ex legum praescripto ludis prohiberetur. Quod enim praetexebat, fuisse se in Cycladibus insulis a ventis detentum, Heraclides, qui et ipse Alexandrinus erat, fraudulentum esse coarguit, quum docuisset hominem in cogenda ex Ioniae ludis pecunia occupatum fuisse. Apollonium igitur Elei, et alios, si qui forte ad condictam diem non adfuissent, exegerunt; Heraclidi coronam intacto partam pulvere decreverunt. *Id quum graviter tulisset* Apollonius, ut forte ad pugilatum erat loris illigatus, in Heraclidem iam coronam capientem invasit, et hominem ad ludorum praesides confugientem est persecutus: quae illi vecordia magno utique stetit. (6) Iam duo alia signa nostrae aetatis opera sunt. Sexta enim et vicesima supra ducentesimam Olympiade pugiles

42. ἐξυμβρίσαι M, ἐξιβρίσαι Vb. mox ἐλείπετο displicet; ἔδει fortasse. εἴργεσθαι Ag. tum ἡ πρόφασι M. ἡ πρόφασις Vb. Sq. ἐν om. Ag.
43. ἐναντίων FCSBPcAgMVab Lab; ἐναντίον AXK. mox τῶν ἐν ἰώνα La.
44. ἀπελαύνουσιν MAg. ἡρακλείδει Lb. mox ἀκονειτὶ MVabLab.
45. ἥπεττο La. εἴπετο Ag. καταφευγότος Va. Mox τοῦτο μὲν Vb.
46. καὶ om. La. Sq. τὰ uncis includunt SB. mox ἕκτε, η super ε, La. ὀλυμπιάδι CSBM (ὀλυμπιάζι, sec. exc. n.) PcdAgVabLab; ὀλυμπιάσι AXKF. tum ὑπὲρ τῆς αὐτῆς μαχ. νίκης S e coni. Sylb. qui Amasaeum ὑπὲρ νίκης μαχ. τῆς αὐτῆς legisse suspicatus est. „frustra; cf. 6, 10, 2. l. 6 (?). 6, 13, 4. l. 3. 8, 40, 2. l. 1.“ B. in corrig. — λήματος M.

νους τῆς νίκης ἐφώρασαν, συνθεμένους ὑπὲρ λήμματος.
ἀντὶ τούτων μὲν ἐγένετο ζημία· ποιηθέντων δὲ ἀγαλμάτων
Διὸς τὸ μὲν ἐν ἀριστερᾷ[47] τῆς ἐς τὸ στάδιον ἐσόδου, τὸ
δὲ ἕτερον αὐτῶν ἕστηκεν ἐν δεξιᾷ. τοῖς δὲ πύκταις τού-
τοις Δίδας τε ὄνομα ἦν, καὶ τῷ τὰ χρήματα δόντι αὐτῷ[48]
Γαραπάμμων· νομοῦ δὲ ἦσαν τοῦ αὐτοῦ, νεωτάτου τῶν
ἐν Αἰγύπτῳ, καλουμένου δὲ Ἀρσινοΐτου. (7) Θαῦμα 16
μὲν δή, καὶ ἄλλους[49] ἐν οὐδενὸς λόγῳ τὸν θεὸν θέσθαι
τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ δέξασθαί τινα ἢ δοῦναι δῶρα ἐπὶ τῷ
ἀγῶνι· μείζονος[50] δὲ ἔτι θαύματος, εἴ γε καὶ αὐτῶν
ἐτόλμησεν ἤδη τις Ἠλείων. λέγεται δὲ ὡς Δαμόνικος τολ-
μήσειεν Ἠλεῖος δευτέρᾳ πρὸς ταῖς ἑκατὸν καὶ ἐνενήκοντα
Ὀλυμπιάδι· συνεστηκέναι μὲν γὰρ παλαίοντας ἐπὶ τῷ στε-
φάνῳ τόν τε τοῦ Δαμονίκου παῖδα Πολύκτορα καὶ Σώ- 434
σανδρον γένος Σμυρναῖον, ὁμώνυμον τῷ πατρί, Δαμόνι-
κον δέ, ἅτε περισσῶς ἐπιθυμοῦντα γενέσθαι τῷ παιδὶ τὴν
νίκην, δοῦναι τοῦ Σωσάνδρου τῷ παιδὶ χρήματα. ὡς 17

deprehensi sunt de una et eadem palma inter se pacta pecunia societatem coisse. Ob eam rem multa illis imposita. Simulacrorum *ex ea pecunia* Iovi dedicatorum ad laevam alterum est, alterum ad dexteram, qua aditus ad stadium patet. Pugilibus nomen alteri Didas fuit; et ei, qui pecuniam dedit, Garapammon, ex eadem sane tribu Aegypti Arsinoite. (7) Per hercule mirum fuit, exteros homines nihil Iovis numen veritos, ob certamen munera vel accepisse vel dedisse. Sed in miraculo posuerim maiore, Eleos ipsos in eandem prolapsos fraudem. Secunda enim et nonagesima supra centesimam Olympiade, quum in luctae certamen Damonici Elei filius Polyctor, et Sosandri Smyrnaei filius patri cognominis descendissent, cuperet vero impensius Damonicus filium suum victorem discedere, Sosandri filium dicitur pecunia data *adduxisse, ut facile se vinci pateretur.* Eius

47. ἐν ἀριστερᾷ CSBM p. corr. ex ἐς ἀριστερι (sic); ἐς ἀριστερὰ AXK FPcAgVab; ἐς ἀριστερᾷ Lab.

48. αὐτῶν scribendum videtur. Tum γὰρ ἀπάμμων LabMVab. Σαραπάμμων coni. C. tum νομοῦ [νόμου Lb] δὲ ησαν τοῦ αὐτοῦ νεωτάτου τῶν CSBPcdAgLabMVa; ὁμοῦ δὲ ησαν τοῦ αὐτοῦ νομοῦ τῶν AXK FVb. mox ἀρσινοήτου Ag.

49. ἄλλως MPcAgVaLab; ἄλλου Vb.

50. μειζόνως Vb. Mox ὡς ὡς Δαμ., expuncto altero ὡς, Vb. tum Ἠλεῖος SBPc, ut iam Sylb. voluit. Ἠλείοις AXKFCAgMVbLb; ἐν ἠλείοις La. δεύτερα πρὸς ἠλείοις δεύτερα πρὸς ταῖς Va. Mox τε πατρὶ Va, ἐπιθυμοῦντο id.

δὲ ἐγεγόνει τὰ πραχθέντα ἔκπυστα, ἐπιβάλλουσιν οἱ Ἑλλανοδίκαι ζημίαν· ἐπιβάλλουσι δὲ οὐ τοῖς παισὶν, ἀλλὰ ἐς[51] τοὺς πατέρας ἔτρεψαν τὴν ὀργήν· οὗτοι γὰρ δὴ καὶ ἠδίκουν. ἀπὸ ταύτης τῆς ζημίας ἀγάλματα ἐποιήθη· καὶ τὸ μὲν[52] ἐν τῷ Ἠλείων ἀνάκειται γυμνασίῳ, τὸ δὲ τῆς Ἄλτεως πρὸ τῆς Ποικίλης στοᾶς καλουμένης, ὅτι ἦσαν ἐπὶ τῶν τοίχων γραφαὶ τὸ ἀρχαῖον. Εἰσὶ δ' οἳ τὴν στοὰν ταύτην καὶ Ἠχοῦς[53] ὀνομάζουσι· βοήσαντι δὲ ἀνδρὶ ἑπτάκις ὑπὸ τῆς ἠχοῦς[54] ἡ φωνὴ, τὰ δὲ καὶ ἐπὶ πλέον ἔτι ἀποδί-
18 δοται. Παγκρατιαστὴν δέ φασιν Ἀλεξανδρέα, ὄνομα δὲ εἶναί[55] οἱ Σαραπίωνα, τοῦτον ἐν Ὀλυμπιάδι τῇ πρώτῃ μετὰ τὰς διακοσίας ἐς[56] τοσοῦτο δεῖσαι τοὺς ἀνταγωνιστὰς ὥστε ἡμέρᾳ μιᾷ πρότερον ἢ ἐσκληθήσεσθαι τὸ παγκράτιον ἔμελλεν ἀποδράντα οἴχεσθαι. τοῦτον ζημιωθέντα ἐπὶ δειλίᾳ μόνον τῶν τε ἄλλων ἀνθρώπων καὶ αὐτῶν μνημονεύουσιν Αἰγυπτίων. ταῦτα μὲν τὰ κατειλεγμένα[57] ἐπὶ αἰτίαις τοιαῖσδε ποιηθέντα εὕρισκον.

rei indignitate commoti iudices, multam ipsis parentibus irrogarunt. Ab illis enim noxa commissa fuerat. Ex ea pecunia signa duo erecta sunt, alterum in Eleorum gymnasio; ante porticum, quae in Alti est, alterum. Appellatur ea porticus Poecile, a picturae *scilicet varietate*, qua olim parietes exornati fuerant. Eandem multi Echus nominant, quod vocis emissae imago septies et saepius reciprocat. *Signum etiam Iovi* de Serapionis Alexandrini pancratiastae multa *dicatum est*. Damnatum timiditatis tradunt, quod prima post ducentesimam Olympiade, pridie quam pancratium committeretur, adversariorum metu solum verterit. Id uni illi accidisse, et nemini praeter eum, sive Aegyptius, sive e quavis terra fuerit, affirmant. Atque ea quidem, quae iam enumeravi signa, quibus ante dictum est nominibus dicata comperi.

51. ἐς om. Va; tum ἐπιστρεψαν idem.

52. τῷ μὲν MVb. Mox ἐπὶ τὸν τοῖχον. εἰσὶ δὲ οἳ Va. τῶν τοίχην, ω super η, Vb.

53. ἤχους MVb. tum ὀνομάζουσιν Ag.

54. ἠχούσης φωνῆς τάδε καὶ Ag. ἠχούσης φωνὴ τάδε καὶ La. ἡ φωνὴ ἐπὶ τάδε, καὶ ἐπὶ AXKFS. ἡ φωνὴ τάδε καὶ ἐ. MVab*PcLb, unde τῇδε vel τόδε, ibi, coni. F. ἐπὶ τῷδε scribendum idque post ὀνομάζουσι ponendum censuit K, et ita edidit C. ἡ φωνὴ, τὰ δὲ καὶ B.

55. εἶναι om. Pc. σαραπίονα Vb.

56. ἐς Lab; εἰς rell. ἐς om. Va; τοσοῦτον Vb. dein ἐκκληθήσεσθαι Lb; ἐγκληθήσεσθαι ζημιοθέντα Va. δειλεῖα, corr. in εία, Vb.

57. κατειλεγομένα La. τοιαῖσδε CBPcdAgVabLab; ταῖσδε AXKF SM(?).

CAPUT XXII.

De aliis Iovis signis Olympiae positis — signis in basi quadam lapidea — Abantide regione — signo Iovis a Metapontinis erecto — signo Iovis a Phliasiis et alio a quibusdam Leontinis posito.

Ἔστι δὲ καὶ ἀγάλματα Διὸς δημοσίᾳ τε καὶ ὑπὸ ἀν-
δρῶν ἀνατεθέντα[1] ἰδιωτῶν. ἔστι δὲ βωμὸς ἐν τῇ Ἄλτει
τῆς ἐσόδου πλησίον τῆς ἀγούσης ἐς τὸ στάδιον· ἐπὶ τού-
του θεῶν μὲν οὐδενὶ θύουσιν Ἠλεῖοι, σαλπιγκταῖς[2] δὲ
ἐφεστηκόσιν αὐτῷ καὶ τοῖς κήρυξιν ἀγωνίζεσθαι καθέστη-
κε. παρὰ τοῦτον τὸν βωμὸν βάθρον[3] τε πεποίηται χαλ-
κοῦν καὶ ἄγαλμα ἐπ᾽ αὐτῷ Διὸς, μέγεθος μὲν ὅσον ἓξ
πήχεις, κεραυνὸν δὲ ἐν ἑκατέρᾳ τῇ χειρὶ ἔχει· ἀνέθεσαν
δὲ αὐτὸ[4] Κυναιθαεῖς. ὁ δὲ περικείμενός τε τὸν ὅρμον
καὶ ἡλικίαν παῖς ἔτι ἀνάθημα ἀνδρός ἐστι Φλιασίου Κλεό- 435 2
λα. (2) Παρὰ[5] δὲ τὸ Ἱπποδάμιον καλούμενον λίθου τε
βάθρον ἐστὶ, κύκλος ἥμισυς, καὶ ἀγάλματα ἐπ᾽ αὐτῇ[6]
Ζεὺς καὶ Θέτις τε καὶ Ἡμέρα τὸν Δία ὑπὲρ τῶν τέκνων
ἱκετεύουσαι. ταῦτα ἐπὶ μέσῳ τῷ βάθρῳ· οἱ[7] δὲ ἤδη σχῆ-
μα ἀντιτεταγμένων ὅ τε Ἀχιλλεὺς παρέχεται καὶ ὁ Μέμνων
ἐπὶ ἑκατέρῳ τοῦ βάθρου τῷ πέρατι ἑκάτερος. ἀνθεστή-

Cap. XXII. Sunt et alia Iovis simulacra, partim publico, partim vero privato aere dedicata. Ad aram vero, quae in Alti est, prope aditum eum, qui ad stadium ducit, nihil ulli deorum immolant Elei: tubicines tantum et praecones ad eam prisco ritu de palma certant. In proximo suggestu signum Iovis ex aere positum est, altitudine cubitum sex: utraque manu fulmen tenet: dedicarunt Cynaethaenses. Torquatum vero *Iovem* impuberem Phliasius Cleolas dicavit. (2) Iam vero iuxta aedem, quod vocant Hippodamium, e lapide suggestus est, hemicycli forma. In medio Iupiter, et Iovi pro liberûm salute supplicantes Thetis et Aurora. Qui vero in utroque semicirculi extremo, *quasi cornu* accincti ad pugnam sunt, alter Achilles, Memnon

Cap. XXII. 1. ἀνατιθέντα Ag. mox ἄλτη M.
2. σαλπικταῖς AgVaLab. Mox καθέστηκεν M. Deinde ὅρκον pro βωμόν Va.
3. βόθρον AgLb.
4. αὐτῷ Va. mox ἔστιν Ag.
5. κατὰ Ag. mox λήθου A.
6. αὐτῶν AXK. mox τεκέων Va et ἱκετεύουσα PcAgMVaLab.
7. ἡ δὲ ἤδη τὸ σχῆμα, τὸ expunct., Va. deinde ὅτι ἀχ. Ag. mox ἑκατέρῳ FCSB ex em. Sylb. ἑκατέρου AXKPcAgMVabLab.

κασι δὲ καὶ ἄλλος ἄλλῳ κατὰ τὰ αὐτὰ, ἀνὴρ βάρβαρος ἀνδρὶ Ἕλληνι, Ὀδυσσεὺς[8] μὲν Ἑλένῳ, ὅτι οὗτοι μάλιστα ἐπὶ σοφίᾳ δόξαν ἐν ἑκατέρῳ τῷ στρατεύματι εἰλήφεσαν, Μενελάῳ δὲ κατὰ τὸ ἔχθος τὸ ἐξ ἀρχῆς Ἀλέξανδρος, Διομήδει[9] δὲ Αἰνείας, καὶ τῷ Τελαμῶνος Αἴαντι Δηΐφοβος. ταῦτά ἐστιν ἔργα μὲν Λυκίου τοῦ Μύρωνος, Ἀπολλωνιᾶται δὲ ἀνέθηκαν οἱ ἐν τῷ Ἰονίῳ. καὶ δὴ καὶ ἐλεγεῖον γράμμασίν ἐστιν ἀρχαίοις[10] ὑπὸ τοῦ Διὸς τοῖς ποσί·

Μνάματ' Ἀπολλωνίας ἀνακείμεθα, τὰν[11] ἐνὶ πόντῳ
Ἰονίῳ Φοῖβος ᾤκισ' ἀκερσεκόμας·
Οἳ γᾶς[12] τέρμαθ' ἑλόντες Ἀβαντίδος ἐνθάδε ταῦτα
Ἔστασαν[13] σὺν θεοῖς ἐκ Θρονίου δεκάταν.

alter est. Similiter etiam alius alii e regione oppositus stat, barbarus Graeco, Ulysses Heleno, quod hi sapientiae laude in suo uterque exercitu praestitere. Iam propter vetus odium Menelao Paris, Diomedi Aeneas, Aiaci Telamonis filio Deiphobus. Opera haec fuere Lycii Myronis filii: dedicarunt autem Ionii maris accolae, Apolloniatae, sicuti priscis literis incisi elegi ad Iovis pedes indicant:

Urbis Apollineae sunt haec monumenta, comatus
Phoebus quam ad pontum condidit Ionium.
Illa manus, veteris quae cepit Abantidos oras,
Cum Dîs e Thronio pertulit huc decimam.

8. ὀδυσεὺς Ag. mox εἰλήφασιν Vb; εἰλήφασαν, ε sup. α priori, M. tum κατὰ ἔχθος Va(?).

9. δηομείδει, ι super η, La. Sq. τῷ om. Lb. διήφοβος AgVb. mox Ἀπολλωνιάται AXKFC; Ἀπολλωνιᾶται SBMPcAgVabLab. Tum ἰωνίῳ Vb; καὶ post δὴ om. Va. sq. ἐστιν om. M.

10. ἀρχαίοις SB ex em. Valck. ad Herod. V, 59, quam probant Porsonus et Boeckhius C. I. Tom. I. p. 41. ita enim legitur V, 17, 6. VI, 19, 6. I, 2, 4. ἀρχαῖον Edd. rell. Codd. ἀρχαῖον AXKFCPcAgLabM Vab. mox ὑπὸ τοῦ Διὸς CSBPcdAg MVabLab; τοῦ om. AXKF. ποσίν M.

11. τὸν ἐνὶ Va. mox ἰωνίῳ Ag *PcVb. Ἰονίῳ Φοῖβος ᾤκισ' AXKF CBPcAgMLab, quod tuetur Boeckh. Inscr. gr. I. p. 41. ᾤκισεν Ἰονίῳ Φοῖβος S ex em. Passovii et Friedemanni de vers. eleg. p. 310, oblitus ἀρχαίοις γράμμασι per digamma scriptum fuisse, ϜΟΙΚΙΣ: ut apte monuit Boeckh. C. I. Tom. I. p. 41., cf. praeterea Iacobs ad h. v. in Anthol. III, 939. ἰωνίω φοῖβος ὤκις ἀκερσε ἀκερσεκόμας Va, ἀκερσοκόμας Vb.

12. οἱ γᾶς τὲρ καὶ οὗτοι δίδονται κ. τ. λ. ex c. 21, 1. Ag. οἱ S. Iacobs. οἳ Edd. rell. τέρμα θέλοντες *PcMVa.

13. ἔστησαν Lb*Pcd. ἕστησαν MVa. tum σὺν θεοῖς Welcker Syllog. Epigr. p. 182. O. Mueller Annal. Gotting. 1828. nr. 204. ut et ipsi dudum conieceramus. σὺν τοῖς Edd. Codd. ἔστασαν ἀθανάτοις Buttmannus, lapsu, ut suspicatur O. Mueller. ἔστασάν τ' ἀπὸ τῶν C.

(3) Ἡ δὲ Ἀβαντὶς[14] καλουμένη χώρα καὶ πόλισμα ἐν αὐ-
τῇ Θρόνιον τῆς Θεσπρωτίδος ἦσαν Ἠπείρου κατὰ τὰ ὄρη
τὰ Κεραύνια. σκεδασθεισῶν γὰρ Ἕλλησιν ὡς ἐκομίζον- 4
το[15] ἐξ Ἰλίου τῶν νεῶν, Λοκροί τε ἐκ Θρονίου τῆς ἐπὶ
Βοαγρίῳ ποταμῷ καὶ Ἄβαντες ἀπὸ Εὐβοίας ναυσὶν ὀκτὼ
συναμφότεροι[16] πρὸς τὰ ὄρη κατηνέχθησαν τὰ Κεραύνια.
οἰκήσαντες δὲ ἐνταῦθα καὶ πόλιν οἰκίσαντες[17] Θρόνιον καὶ
τῆς γῆς ἐφ᾽ ὅσον[18] ἐνέμοντο Ἀβαντίδος ὄνομα ἀπὸ κοινοῦ
λόγου θέμενοι ἐκπίπτουσιν ὕστερον ὑπὸ Ἀπολλωνιατῶν
ὁμόρων κρατηθέντες πολέμῳ. ἀποικισθῆναι δὲ ἐκ Κορκύ-
ρας τὴν Ἀπολλωνίαν,[19] οἵ δὲ Κορινθίοις αὐτοῖς μετεῖναι 436
λαφύρων. (4) Προελθόντι δὲ ὀλίγον Ζεύς ἐστι πρὸς 5
ἀνίσχοντα[20] τετραμμένος τὸν ἥλιον, ἀετὸν ἔχων τὸν ὄρνι-

(3) Abantis quidem regio, et in ea Thronium oppidum, in Thesprotide Epiri fuere, ad montes Ceraunios. Disiecta enim tempestate, quum Graeci ab Ilio redirent, classe, Locri Boagrii fluminis accolae, e Thronio, et Abantes ex Euboea, octo utrique navibus ad Ceraunios montes delati sunt. Ibi quum consedissent, et oppidum Thronium condidere et agrum intra certos fines communem utrique genti, uno nomine Abantidem regionem appellarunt. Pulsi deinde sunt finitimorum Apolloniatarum bello. *Successisse in eorum locum* Apolloniam e Corcyra deductam aiunt: eius nonnulli praedae participes fuisse dicunt Corinthios. (4) Paululum hinc progressis, in conspectu Iupiter est, ad orientem solem conversus, altera manu aquilam avem,

14. ἄβαντες Ag. mox κατὰ ὄρη SAgMVaLab; κατὰ τὰ ὄρη Edd. rell. PcVb. dein σχεδασθεισῶν Vb.
15. ἐκομίζον (sic) ἐξ ἰλίῳ — βοαγελίῳ M.
16. σὺν ἀμφοτέροις MVb. συναμφοτέροις AgVaLab.
17. οἰκίσαντες ex praec. οἰκήσαντες natum putat K, cum antea fuisset κτίσαντες. Coraes coni. οἰκίσαντες δὲ ἐνταῦθα πόλιν Θρ. vel ὁρμήσαντες [ὁρμέω, jeter l'an cre, mouiller] δὲ ἐνταῦθα καὶ πόλιν οἰκίσαντες Θρόνιον; Va. οἰκήσαντες. mox ἀπὸ κοινοῦ λόγου La.
18. ἀφ᾽ ὅσον AXK; ἐφ᾽ ὅσον Sylb. FCSBPcVabLab; silet M. tum ὄνομα — ὁμόρων om. Va; pro Ἀβαντίδος B malit Ἀβαντίδα; dein ὑπὸ κοινοῦ M referente S, per errorem putamus; exc. nostra ἀπὸ ἀπολλωνιατῶν exhibent; sic etiam Vb. λόγον La.

19. Locum mutilum Goldh. ita explet: τὴν Ἀπολλωνίαν οἵ μὲν λέγουσιν, οἵ δέ. Latius C. τὴν Ἀπ. οἵ μὲν λέγουσιν, οἵ δὲ ἐκ Κορίνθου, καὶ διὰ τοῦτο Κορινθίοις αὐτοῖς μετεῖναι λαφύρων. In eundem versum brevius S. Ἀπολλωνίαν, διὸ Κορινθίοις. In X vit. typoth. legitur τὸν Ἀπολλ. quod corrigit Palmer. MS.

20. προσανίσχοντα M. Tum τετραμένος Vb; τετραμμένος τὸν om. Va. τὸν ὄρνιθα CSBPcAgMVab Lab; τὸν om. AXKF.

ϑα καὶ τῇ ἑτέρᾳ τῶν χειρῶν κεραυνόν· ἐπίκειται δὲ αὐτῷ
καὶ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ στέφανος, ἄνϑη τὰ κρῖνα.[21] Μετα-
ποντίνων δέ ἐστιν ἀνάϑημα, Αἰγινήτου δὲ ἔργον Ἀριστό-
νου. τοῦ δὲ Ἀριστόνου τούτου διδάσκαλον, ἢ καϑ' ὅντινα
6 χρόνον ἐγένετο, οὐκ ἴσμεν. (5) Ἀνέϑεσαν δὲ καὶ Φλιάσιοι
Δία καὶ ϑυγατέρας τὰς Ἀσωποῦ[22] καὶ αὐτὸν Ἀσωπόν. δια-
κεκόσμηται δὲ οὕτω σφίσι τὰ ἀγάλματα. Νεμέα μὲν τῶν
ἀδελφῶν πρώτη,[23] μετὰ δὲ αὐτὴν Ζεὺς λαμβανόμενός
ἐστιν Αἰγίνης· παρὰ δὲ τὴν Αἴγιναν ἕστηκεν Ἅρπινα·[24]
ταύτῃ τῷ Ἠλείων καὶ Φλιασίων λόγῳ συνεγένετο Ἄρης,
καὶ Οἰνομάῳ δὲ μήτηρ τῷ περὶ τὴν Πισαίαν[25] βασιλεύ-
σαντί ἐστιν Ἅρπινα. μετὰ δὲ αὐτὴν Κόρκυρά τε καὶ ἐπ'
αὐτῇ Θήβη, τελευταῖος δὲ ὁ Ἀσωπός. λέγεται δὲ ἐς μὲν
Κόρκυραν ὡς μιχϑείη Ποσειδῶν αὐτῇ· τοιαῦτα δὲ[26]
7 ἕτερα ᾖσε Πίνδαρος ἐς Θήβην τε καὶ ἐς Δία. Ἰδίᾳ δὲ ἄν-
δρες Λεοντῖνοι καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ Δία ἀνέστησαν.

fulmen altera tenens. Imposita est corona capiti e liliis floribus. Fuit hoc Metapontinorum donum, Aristonoi vero Aeginetae opus: incertum sane mihi, quis Aristonoi magister fuerit; incertum etiam, quo tempore floruerit. (5) Dedicarunt etiam Phliasii Iovem, et Asopi filias, Asopum etiam ipsum. Ea signa ita disposita sunt. Prima omnium est Nemea sororum natu maxima: post eam Iupiter Aeginam prensans. Adsistit Aeginae Harpina, cum qua Mars (uti Eleorum et Phliasiorum sermone proditum est) consuetudinem habuit et ex ea genuit Oenomaum, qui Pisae regnavit. Proxima illi est Corcyra, et deinceps Thebe; omnium postremus Asopus. Corcyram quidem a Neptuno cognitam tradunt. Versibus Pindarus similia mandavit de Thebe et Iove. Leontini quidam privata, non publica pecu-

21. κρῖνα scripsimus e coni. Palmerii, quam probat C; cfr. c. 11, 1. τῶν ἀνϑῶν τὰ κρῖνα ἐστὶν ἐμπεποιημένα; favet Lb, qui ἠρίνα habet: ἠρινὰ rell. mox ὁ ἐστιν Ag. ἀνάϑημα CSB ex em. Sylb. ἀναϑήματα AXKFLabPcAgMVab. αἰγηνίτου Vb. τοῦ δὲ Ἀριστόνου om. Va.

22. ἀσσωποῦ et ἀσσωπὸν Va; καὶ αὐτὸς La. νεμία Vb.

23. πρῶτα Ag. tum λαμβανόμενός ἐστιν BPcAgLab; ἐστι (ἐστιν Vb) λαμβ. Edd. rell. VabM.

24. ἅρπινα PcAgVabLab h. l. et paullo post (VaLa semel ἄρπινα); Ἅρπιννα Edd. Tum τῶν ἠλ. Va. λόγων M.

25. πισαῖαν βασιλεύοντι M. mox Κορκύρα et Κορκύραν AXKFC Smin.M(?)Vb.

26. δὲ B ex coni. S, LbVa; δὴ Edd. rell. AgPcLaMVb. tum ἦκε Πίνδ. M; ἦκε Va. mox λεοντίνοι Vab.

μέγεθος μὲν τοῦ ἀγάλματος πήχεις[27] εἰσὶν ἑπτά, ἐν δὲ ταῖς χερσὶν ἀετός τέ ἐστιν αὐτῷ καὶ τὸ βέλος τοῦ Διὸς[28] κατὰ τοὺς τῶν ποιητῶν λόγους. ἀνέθεσαν[29] δὲ Ἱππαγόρας τε καὶ Φρύνων καὶ Αἰνεσίδημος· ἄλλον[30] πού τινα Αἰνεσίδημον δοκῶ καὶ οὐ τὸν τυραννήσαντα εἶναι Λεοντίνων.

CAPUT XXIII.

De Iovis signo a Graecis posito, qui ad Plataeas pugnarunt, cum civitatum nominibus inscriptis — ex his illae recensentur, quae Pausaniae tempore deletae erant — de aenea columna, in qua foedus Atheniens. cum Lacedaemon. in XXX annos incisum — signo Iovis a Megarensibus — ab Hyblaeis — a Clitoriis Olympiae posito.

Παρεξιόντι δὲ παρὰ τὴν ἐς[1] τὸ βουλευτήριον ἔσοδον Ζεύς τε ἕστηκεν ἐπίγραμμα ἔχων οὐδέν, καὶ αὖθις ὡς πρὸς ἄρκτον ἐπιστρέψαντι ἄγαλμά ἐστι Διός. τοῦτο τέτραπται μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, ἀνέθεσαν δὲ Ἑλλήνων ὅσοι Πλαταιᾶσιν[2] ἐμαχέσαντο ἐναντία Μαρδονίου τε καὶ Μήδων. εἰσὶ δὲ καὶ ἐγγεγραμμέναι κατὰ τοῦ βάθρου τὰ δεξιὰ

nia Iovem erexerunt, septem cubitûm magnitudine: laeva aquilam, dextera iaculum praefert, ex poetarum scilicet descriptione. *Fuere Leontini illi, qui* dedicarunt, Hippagoras, Phrynon et Aenesidemus: et hunc quidem Aenesidemum alium ab eo arbitror fuisse, qui tyrannidem in Leontinis adeptus est.

Cap. XXIII. Ubi viam praeterieris, quae in curiam ducit, Iupiter stat sine ulla inscriptione. Ad septentriones vero, quum flexeris, Iovis item signum videas ad ortum solis conversum: dedicarunt quicunque ad Plataeas e Graeciae populis contra Mardonium Persarum ducem steterunt. Incisa vero sunt in dextro basis latere earum civitatum nomina, quarum forti opera *eo*

27. *πήχυς* MVa; *ει* super *υ*, M. mox *ἔστις* id.

28. *τοῦ Διὸς* omittendum censet S. — mox *κατὰ τοὺς τῶν π.* CSB AgMVaPdLab; *κατὰ τοὺς π.* Pc; *κατὰ αὐτοὺς τοὺς π.* AXKFVb.

29. *ἐνέθεσαν* AgLb. Sq. *δὲ* om. AgM. mox *φρύων* PcAgLabVab.

30. *ὃν* [*ᾧ* Pc] *ἄλλον πούτινα* CPcdAgLa; *ἄλλον πού τινα* SBLbMVa; *ἄλλον δέ τινα* AXKFVb.

Cap. XXIII. 1. *εἴ τι βουλ.* La. tum *ἐπιστρέψαντι* CSB; *ἐπιστρέψαντα* AXKFPcAgVbLab; *ἐπιτρέψαντα* MVa. mox *ἔστιν* Ag. *ἀνέθησαν* La.

2. *Πλαταιᾶσιν* BMLabPcAg; *Πλαταίασιν* S. *Πλαταιάσιν* edd. rell. Mox *λακεδαιμόνιον μὲν* La. sq. *δὲ* om. Lb.

αἱ μετασχοῦσαι πόλεις τοῦ ἔργου, Λακεδαιμόνιοι μὲν πρῶ-
437 τοι, μετὰ δὲ αὐτοὺς Ἀθηναῖοι, τρίτοι δὲ[3] γεγραμμένοι καὶ
τέταρτοι Κορίνθιοί τε καὶ Σικυώνιοι, πέμπτοι δὲ Αἰγινῆ-
2 ται, μετὰ δὲ Αἰγινήτας Μεγαρεῖς καὶ Ἐπιδαύριοι, Ἀρκά-
δων δὲ Τεγεᾶταί[4] τε καὶ Ὀρχομένιοι· ἐπὶ δὲ αὐτοῖς ὅσοι
Φλιοῦντα καὶ Τροιζῆνα καὶ Ἑρμιόνα οἰκοῦσιν, ἐκ δὲ χώ-
ρας τῆς Ἀργείας Τιρύνθιοι, Πλαταιεῖς δὲ μόνοι Βοιωτῶν,
καὶ[5] Ἀργείων οἱ Μυκήνας ἔχοντες, νησιῶται δὲ Κεῖοι καὶ
Μήλιοι, Ἀμβρακιῶται δὲ ἐξ ἠπείρου τῆς Θεσπρωτίδος Τή-
νιοί τε καὶ Λεπρεᾶται, Λεπρεᾶται μὲν τῶν ἐκ τῆς Τριφυ-
λίας[6] μόνοι, ἐκ δὲ Αἰγαίου καὶ τῶν Κυκλάδων οὐ Τήνιοι
μόνοι ἀλλὰ καὶ Νάξιοι καὶ Κύθνιοι, ἀπὸ δὲ Εὐβοίας
Στυρεῖς, μετὰ δὲ τούτους Ἠλεῖοι[7] καὶ Ποτιδαιᾶται καὶ
Ἀνακτόριοι, τελευταῖοι δὲ Χαλκιδεῖς οἱ ἐπὶ τῷ Εὐρίπῳ.

proelio prospere pugnatum est. Primi omnium Lacedaemonii, post eos Athenienses: adscripti his ordine sunt, Corinthii, Sicyonii, Aeginetae: tum vero Megarenses et Epidaurii: ex Arcadum concilio Tegeatae et Orchomenii: ad eos Phliasii, Troezenii, Hermionenses: ex Argivorum finibus Tirynthii: solique e Boeotis Plataeenses: ex Argivorum urbibus Mycenaei: ex insulis Chii, Milesii, et Ambraciotae e Thesprotide continente; Tenii item et Lepreatae: et hi quidem Lepreatae soli e Triphylia. Ex Aegio autem et Cycladibus non Tenii soli, sed Naxii etiam et Cythnii. Ab Euboea Styrenses. His accesserunt Elei, Potidaeatae, Anactorii: extremi omnium Chalcidenses Euripi acco-

3. δὲ om. Vb. deinde αἰγηνεῖται id.

4. Τεγεᾶται SBLab; Τεγεάται AXKFCVab. Τεᾶται M (sec. exc. n. τεγεᾶται τε). Sq. τε om. La. τροίξηνα idem.

5, καὶ οἱ ἀργείων (γ per corr. e χ) οἱ μυκ. Va. ἀργεῖον, La. μηκύνας Vb. mox Κεῖοι (Κῖοι C.) καὶ Μήλιοι CSB ex em. Valck. ad Her. VII, 95. IX, 29. „Μήλιοι scribendum, ut patet ex νησιῶται. Herodotus eos Graecis accenset, qui pugnae navali ad Salaminem interfuerunt. VIII. p. 473. v. 28. p. 474. v. 1. Verum in exercitu Graecorum ad Plataeas enumerando Melios omisit.“ *Hemsterh. MS.* κῖοι καὶ μιλήσιοι [μηλήσιοι La] PacdAgMVbLab; Χῖοι καὶ Μιλήσιοι AXKF. E Va κίοι enotavimus, nihil de Μήλιοι, negligentia haud dubie. Alterum λεπρεᾶται om. Vab. Λεπρεάται edd. ante S.

6. τριφυλ. υ super ι, M. mox Αἰγαίου CSB ex em. Valcken. ad Herod. VII, 95. Αἰγίου AXKFLbPcAgVabM; αἰγιαίου La. mox τήνιος Va. κύθριοι La.

7. Pro Παλεῖς per errorem Ἠλεῖοι scripsisse Pausaniam frustra suspicatur Bröndst. Reisen in Griech. 1, 102. Ποτιδαιᾶται B; Ποτιδεᾶται SAgLabMPcVab; Ποτιδεάται AXKFC. Similiter §. 3. Ποτιδεάτας Codd. Edd. praeter B.

(2) Τούτων τῶν πόλεων τοσαίδε[8] ἦσαν ἐφ' ἡμῶν ἔρημοι· 3 Μυκηναῖοι μὲν καὶ Τιρύνθιοι τῶν[9] Μηδικῶν ὕστερον ἐγένοντο ὑπὸ Ἀργείων ἀνάστατοι· Ἀμβρακιώτας δὲ καὶ Ἀνακτορίους ἀποίκους Κορινθίων ὄντας ἐπηγάγετο ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς ἐς Νικοπόλεως συνοικισμὸν πρὸς τῷ Ἀκτίῳ· Ποτιδαιάτας δὲ δὶς μὲν ἐπέλαβεν ἀναστάτους ἐκ τῆς σφετέρας[10] ὑπὸ Φιλίππου τε γενέσθαι τοῦ Ἀμύντου καὶ πρότερον ἔτι ὑπὸ Ἀθηναίων, χρόνῳ δὲ ὕστερον Κάσσανδρος[11] κατήγαγε μὲν Ποτιδαιάτας ἐπὶ τὰ οἰκεῖα, ὄνομα δὲ οὐ τὸ ἀρχαῖον τῇ πόλει, Κασσάνδρεια δὲ ἐγένετο[12] ἀπὸ τοῦ οἰκιστοῦ. τὸ δὲ ἄγαλμα ἐν Ὀλυμπίᾳ τὸ ἀνατεθὲν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν Ἀναξαγόρας Αἰγινήτης. τοῦτον[13] οἱ συγγράψαντες τὰ ἐς Πλαταιὰς παριᾶσιν ἐν τοῖς λόγοις. (3) Ἔστι δὲ πρὸ τοῦ Διὸς τούτου στήλη χαλκῆ,[14] Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων συνθήκας ἔχουσα εἰρήνης ἐς τριά- 4

lae. (2) Ex his *omnibus* urbibus hae propemodum ita deletae sunt, ut earum nulla extet: Mycenas et Tirynthem exciderunt Argivi post eiectos e Graecia Persas. Ambraciotas et Anactorios Corinthiorum colonias Caesar *Augustus* Nicopolin ad Actium promontorium deduxit. Nam Potidaeatas bis domo sua pulsos, a Philippo Amyntae filio semel, et ante ab Atheniensibus, restituit quidem Cassander; sed quae Potidaea fuit, amisso vetere nomine, Cassandrea nuncupata est a conditore. Signum hoc communi impensa harum civitatum in Olympia erectum fecit Anaxagoras Aegineta: cuius tamen ab iis, qui res Plataeensium conscripsere, nulla omnino facta mentio est. (3) Ante hoc Iovis signum est aenea columna, in qua foedus incisum Athenien-

8. τοσαίδη Vb. sq. καὶ om. Va.
9. τῶν Μηδικῶν ὕστ. B e coni. S; ὑπὸ τῶν Μηδικῶν ὕστ. PcAgR MVabLab; μετὰ τὰ Μηδικὰ ὕστ. AXKFCS, marg. R. mox ἐπηγένετο ὁ ῥωμ. La. tum ποτιδεάται δὲ id.
10. ἐκ τῆς ἐφ' ἑτέρας Pc.
11. Κάσανδρος et Κασάνδρεια A XKFSmai.Lab; σ geminant CSmin. BPcMVaAg; κασάνδρια Ag; κασσάνδρια Vb.
12. ἐλέγετο Osann sylloge inscr. p. 17.
13. τοῦτο Buttmannus. πλατεὰς Va. Deinde παριᾶσιν B correxit in addendis; παρίασιν edd. rell. MVab Lab. Pro τὰ ἐς Πλαταιὰς magis loco nostro convenire videtur τὰ ἐς πλάστας, ut c. 20, 2. οἱ πολυπραγμονήσαντες σπουδῇ τὰ ἐς πλάστας: nam sculptoris nomen ab iis, qui pugnam Plataeensem descripserunt, omissum esse, id quidem mirari non potuit Pausanias, qui ipse multorum signorum sine artificis nomine mentionem facit. Buttmannus vero, τοῦτο coniiciens, i. e. τὸ ἄγαλμα, labitur, quia Herodotus, Pausaniae bene cognitus, IX, 81. statuae huius mentionem facit.
14. χαλκῆ om. Va. mox ἐποιήσατο La. παραθισάμενοι Lb.

κοντα ἐτῶν ἀριθμόν. ταύτας ἐποιήσαντο Ἀθηναῖοι παρα-
στησάμενοι τὸ δεύτερον Εὔβοιαν, ἔτει [15] τρίτῳ τῆς Ὀλυμ-
πιάδος ἣν Κρίσων Ἱμεραῖος ἐνίκα στάδιον.[16] ἔστι δὲ ἐν
ταῖς συνθήκαις καὶ τόδε εἰρημένον, εἰρήνης μὲν τῆς Ἀθη-
ναίων καὶ Λακεδαιμονίων τῇ Ἀργείων μὴ μετεῖναι πόλει,
438 ἰδίᾳ δὲ Ἀθηναίους καὶ Ἀργείους, ἢν ἐθέλωσιν, ἐπιτηδείως
5 ἔχειν πρὸς ἀλλήλους. αὗται μὲν λέγουσι τοιαῦτα[17] αἱ συν-
θῆκαι. (4) Διὸς δὲ ἄλλο ἄγαλμα παρὰ τὸ ἅρμα ἀνάκειται
τὸ Κλεοσθένους· τούτου μὲν δὴ ἡμῖν καὶ ἐν τοῖς ἔπειτα
ἔσται μνήμη. τὸ δὲ ἄγαλμα τοῦ Διὸς Μεγαρέων μέν ἐστιν
ἀνάθημα, ἀδελφοὶ δὲ αὐτὸ Θύλακός[18] τε καὶ Ὄναιθος καὶ
οἱ παῖδες οἱ τούτων εἰργάσαντο· ἡλικίαν[19] δὲ αὐτῶν ἢ
πατρίδα ἢ παρ' ὅτινι ἐδιδάχθησαν, οὐκ ἔχω δηλῶσαι.
6 (5) Πρὸς δὲ τῷ ἅρματι τῷ[20] Γέλωνος Ζεὺς ἕστηκεν ἀρ-
χαῖος, ἔχων σκῆπτρον· Ὑβλαίων δέ φασιν εἶναι ἀνάθημα.
αἱ[21] δὲ ἦσαν ἐν Σικελίᾳ πόλεις αἱ Ὕβλαι, Γερεᾶτις ἐπίκλη-

sium cum Lacedaemoniis in trigiuta annos. Fecerunt Athenienses foedus hoc redacta iterum in ditionem Euboea, anno tertio Olympiadis eius, in qua Crison Himeraeus e stadio victor discessit. Sancitum in conditionibus illis est, eius pacis communionem ad Argivorum civitatem nihil pertinere; privatim illis cum Atheniensibus liciturum amicitiam iungere. Atque haec quidem illo foedere continentur. (4) Aliud etiam Iovis positum est signum, non longe a Cleosthenis curru, de quo posterius nobis erit sermo: dedicarunt Megarenses: fecerunt Thylacus et Onaethus fratres, eorumque filii. Quibus vero illi temporibus fuerint, quave patria nati, aut a quibus artem didicerint, mihi sane ignotum est. (5) Prope Gelonis currum stat Iupiter prisci admodum operis, sceptrum tenens. Hyblaeorum donum esse aiunt. Fuere Hyblae Siciliae civitates duae; cognomine Gerea-

15. ἔτι τρίτ. Va; mox ἡμεραῖος Vb. καὶ τὸ εἰρ. La.

16. Post στάδιον Krüger ad Clintonis Fast. Hellen. p. 54. inserendum putat πρῶτον. Wesseling. ad Diod. Sic. XII. 7. legendum putat: Ὀλυμπιάδος τρίτης πρὸς τὰς ὀγδοήκοντας, ut est apud Diod. XII, 5. quippe quod Crison ter, et hac LXXXIII. et duabus sequentibus Olympiadibus victor abiit.

17. τοιαῦται Lb, κλεωσθένους Va.

18. ψύλακος MAg*PcdLab; ψύτακος Va; φύλακος coni. C.

19. ἡλίκη δὲ αὐτ. ἡ πρίδα ἢ Va. tum ἐδειδάχθησαν Vb. παρ' οἵτινι La.

20. τοῦ coni. Cor.

21. καὶ δὲ p. errorem e M laudat S. mox πόλεις καὶ ὕβλαι (ὕβλα Va) PcAgMVabLb; αἱ ante Ὕβλαι delere vult Goeller de situ Syrac. p. 171. tum Γερεᾶτις B. Γερεάτις Edd. rell. MVaLab; γεάτις Ag. ἐπίκλησιν om. La. ἦν e Sylb. coni. posue-

σιν, τὴν δὲ, ὥσπερ γε καὶ ἦν, ἐκάλουν μείζονα. ἔχουσι
δὲ καὶ κατ' ἐμὲ ἔτι τὰ ὀνόματα, ἐν τῇ Καταναίᾳ δὲ ἡ μὲν
ἔρημος ἐς ἅπαν, ἡ δὲ κώμη τε Καταναίων[22] ἡ Γερεᾶτις,
καὶ ἱερόν σφισιν Ὑβλαίας ἐστὶ θεοῦ, παρὰ Σικελιωτῶν
ἔχον τιμάς. παρὰ τούτων δὲ κομισθῆναι τὸ ἄγαλμα ἐς
Ὀλυμπίαν ἡγοῦμαι· τεράτων[23] γὰρ σφᾶς καὶ ἐνυπνίων
Φίλιστος ὁ Ἀρχομενίδου φησὶν ἐξηγητὰς εἶναι, καὶ μάλι-
στα εὐσεβείᾳ τῶν ἐν Σικελίᾳ βαρβάρων προσκεῖσθαι.
(6) Πλησίον δὲ τοῦ Ὑβλαίων ἀναθήματος βάθρον τε πε- 7
ποίηται χαλκοῦν καὶ ἐπ' αὐτῷ Ζεύς· τοῦτον ὀκτὼ μάλιστα
εἶναι ποδῶν καὶ δέκα εἰκάζομεν. οἵτινες δὲ αὐτὸν ἔδοσαν τῷ
θεῷ καὶ ὧντινῶν ἐστιν ἔργον, ἐλεγεῖον γεγραμμένον σημαίνει·

Κλειτόριοι τόδ' ἄγαλμα θεῷ δεκάταν[24] ἀνέθηκαν
Πολλᾶν ἐκ πολίων, χερσὶ βιασάμενοι.

tis una; altera ut erat, ita etiam vocabatur Maior. Retinent hac etiamnum aetate prisca nomina; et earum altera in agro Catanensi plane deserta est; altera Gereatis in iisdem finibus ad vici formam redacta. In hac fanum est Siculorum celebritate religiosum, deae, quam Hyblaeam vocant, dicatum. Ab hoc ego populo signum arbitror in Olympiam deportatum. Nam ostentorum et somniorum interpretes esse, et ceteros, qui in Sicilia sunt, barbaros deorum caeremoniis colendis anteire, Philistus Archomenidis filius memoriae prodidit. (6) Prope Hyblaeorum donum suggestus est ex aere; et super eo Iovis colossus, altitudinis pedum (quantum coniicere possum) decem et octo. Eum colossum qui dederint, quique fecerint, inscripti elegi declarant:

Hoc signum multis ex urbibus expugnatis
Clitorii decimas constituere Deo,

re SB; abest ab AXKF Codd. [ἡ μὲν] Γερεάτις - γε καὶ [ἦν], C. e co i. Sylb. quam probat Göller l.d. καὶ δύο ἦσαν ἐν Σικελίᾳ πόλεις αἱ Ὕβλαι, Γελεᾶτις ἐπίκλησιν, τὴν δὲ, ὥσπερ γε καὶ ἦν, ἐκάλουν μείζονα coni. S. ἡ μὲν Γαλεῶτις ἐπίκλησιν, τὴν δὲ coni. K. Γαλεώτις (imo Γαλεῶτις) voluit etiam Bochart Phaleg. II, 1. c. 28. — ἔχουσιν M.

22. τε ἡ καταν. ἡ Va. mox ἔχων MLbVab; in Vb. o sup. ω.

23. περάτων LbVabM; in hoc τ sup. π; tum σφίλιστος Va. Ἀργομενίδου Smai. et min. errore ut videtur typoth. „Ἀρχωνίδου Suid. in Φίλιστος." *Hemsterh. MS.* Mox φασὶν VaLb. σικελεία Va. tum τοῦ ὑβαίων La. βύθρον Lb. αὐτῶν ἔδοσαν Va.

24. δεκάταν SB ex em. Sylb. δεκάτην AXKFCPcAgMVabLab. tum ἀνέθησαν πολὰν ἐκ πολλῶν Ag; πόλεων Vb; πολλίων Va. χερσὶν LabAg. βιασάμενοι SBPcAgMVabLb; βιασσάμενοι AXKFC; βιαζάμενοι La.

*Καὶ * μετρεῖτ' Ἀρίστων ἠδὲ Τελέστας,*[25]
Αὐτοκασίγνητοι καί τε Λάκωνες ἔσαν.

439 *Τούτους οὐκ ἐς ἅπαν τὸ Ἑλληνικὸν ἐπιφανεῖς νομίζω γενέσθαι· εἶχον γὰρ ἄν τι καὶ Ἠλεῖοι περὶ αὐτῶν λέγειν, καὶ πλέονα*[26] *ἔτι Λακεδαιμόνιοι πολιτῶν γε ὄντων.*

CAPUT XXIV.

Multa alia Iovis signa a populis et singulis hominibus in Alti posita recensentur — de signo Iovis Horcii in curia posito, ad quod athletae iurare solent — signo Alexandri Magni Iovis habitu.

Παρὰ δὲ τοῦ[1] *Λαοίτα Διὸς καὶ Ποσειδῶνος Λαοίτα, παρὰ τούτων τὸν βωμὸν Ζεὺς ἐπὶ χαλκοῦ βάθρου δῶρον μὲν τοῦ Κορινθίων δήμου, Μούσου δέ ἐστι ποίημα, ὅστις δὴ οὗτός ἐστιν ὁ*[2] *Μοῦσος. Ἀπὸ δὲ τοῦ βουλευ-*

Artifices Teletas, frater germanus Ariston.

Esse vero hos Lacones non omnibus omnino Graecis notum esse existimo. De illis quidem habent Elei omnino nihil quod dicant; sed plura multo, ut de suis civibus, Lacedaemonii.

Cap. XXIV. Exin ara est Laoetae Iovis, Laoetae etiam Neptuni. Adiuncta est arae basis aenea, quae Iovem sustinet, Corinthiaci populi donum, Musi opus, quisquis Musus is fuerit. Inde a curia ad magnum templum contendenti, ad laevam si-

25. Locus desperatus! *καὶ μετρεῖτ' ἀρίστων ἡ δὲ τελετὰς αὐτοκασίγνητοι. ἀλλὰ Λάκωνας μὲν τούτους* [*Λάκ. μὲν τούτους, ἀλλὰ* C.] AXKFC. *μετρεῖ τ'* M. Post *αὐτοκασίγνητοι* loco puncti asteriscum ponunt XK. *ἤδε τελεστὰς* *Pc; *ηδὲ τελεστὰς* Pd Ag; *ἡ δὲ τελεστὰς* Fab. *ἠδὲ τελετὰς* PaLb; *ἡ δὲ τελετὰς* M(?); *ἤδε τελετὰς* Vab. tum *καλὰ λάκων ἐσέθεν* MR (R *ἔσεθεν*, *αν* super *εθεν*, ad marg. *ἐκλείπει τι.*) *καλαλάκων ἐςέθεντο τούτους, οὐκ* Lb; *καλὰ λάκων καὶ ἐκ σέθεν* Va; *καλὰ λάκων ἐς ἔσθε* Pd; *καλὰ λάκωνες ἔσθε* Ag; *καλὰ. λάκωνές τ' ἔθεν* *Pc; *καλαλάκωνες ἔσαν* Pa; *καλὰ λάκων ἔσαν. τούτους* Vb; *καλαλάκων ἐς ἔθεν* Fab; *καὶ μετρεῖτ' καλὰ λάκωνες ἔσαν ἀρίστων ἠδὲ τελεστὰς αὐτοκασίγνητοι. τούτους οὐκ ἐς* La. Unde SB hexametrum mancum ediderunt, S. asterisco post *καὶ* posito: pentametrum S. *αὐτ. καί τε Λάκωνες ἔσαν.* B. *αὐτ. καλὰ Λάκωνες ἔθεν.* K. ita correxit:

Καὶ μέτρα ποιείτην Ἀρίστων ἠδὲ Τελεστὰς
Αὐτοκασίγνητοι καὶ Λακεδαιμόνιοι.

Wiedaschii coniecturam *καὶ τέχνης τάδε μέτρα* s. *πεῖρατ' Ἀρίστων* promit S. auctar.

26. *πλείονα*, ε super ει, M.

Cap. XXIV. 1. *τοῦ* CSmai. MVaLabAgFab*Pcd; *τὸν* AXKFSmin. BVb. Deinceps *Λαοίτα Διὸς* Edd. LaAgFabPcdVb; *λαοὶ διὸς* Va; *λαοὶ τὰ διὸς* MLb. Post *Διὸς* Vb inserit *βωμόν*. Porro *Ποσειδῶνος Λαοίτα* Edd. LaAgFabPcdVb; *ποσειδ. λαοὶ* MVaLb. Post *Λαοίτα* (s. *Λαοὶ*) inserunt *δὲ* MVaLabPcAg. Tum *παρὰ τούτων* scripsimus e coni. Siebelisii; *παρὰ τοῦτον* Edd. Codd. „J'ai mis *τούτων* pro *τοῦτον*" C; at non fecit. Post *βάθρου* distinctionem maiorem habent Edd., quam nos cum B. delevimus.

2. *ὁ* e Va inseruere SB. Mox *ἐρχομένον*, ω sup. ον, Vb.

τηρίου πρὸς τὸν ναὸν ἐρχομένῳ τὸν μέγαν ἔστιν ἄγαλμα ἐν ἀριστερᾷ Διός, ἐστεφανωμένον δὲ οἷα δὴ ἄνθεσι,[3] καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ κεραυνὸς πεποίηται. τοῦτο δέ ἐστιν Ἀσκάρου[4] τέχνη Θηβαίου,[4] διδαχθέντος παρὰ τῷ Σικυωνίῳ....[5] καὶ Θεσσαλῶν φησὶν εἶναι.[6] εἰ δὲ Φω- 2
κεῦσιν ἐς πόλεμόν τινα οὗτοι κατέστησαν καὶ ἔστιν ἀπὸ Φωκέων αὐτοῖς τὸ ἀνάθημα, οὐκ ἂν ὅ γε ἱερὸς καλούμενος εἴη πόλεμος, ὃν δὲ πρότερον[7] ἔτι ἐπολέμησαν πρὶν ἢ Μήδους καὶ βασιλέα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα διαβῆναι. Τούτου δὲ οὐ πόῤῥω Ζεύς ἐστιν, ὅντινα ἀναθεῖναι[8] Ψωφιδίους ἐπὶ πολέμου κατορθώματι τὸ ἔπος τὸ ἐπ᾿ αὐτῷ γεγραμμένον

gnum est Iovis cum corona velut e floribus; dextera fulmen tenet. Fuit hoc Ascari Thebani opus, quem docuit Sicyonius [Canachus; inscriptio vero decimam e bello Phocensium] et Thessalorum esse indicat. Hi vero si bello quodam contra Phocenses suscepto e Phocensium manubiis dedicaverunt, non fuerit id quod Sacrum vocant bellum, sed illud, quod gesserunt, antequam Xerxes cum Persarum copiis in Graeciam transmitteret. Non procul hinc Iupiter positus est, quem *ex voto*, quum superiores

3. ἄνθεσιν Ag. το οἰοιςδὴ ἀνθ. malit B; cui favet οἷ δὴ in Va. fort. ἴοις δὴ ἄνθεσι. Sq. ἐν om. La.

4. ἀσκώρου Va (σ ambig.). Mox τῷ om. Vb.

5. Amasaeus vertit: *quem docuit Agelades Sicyonius* unde Thiersch. Ep. d. Kunst p. 160. sq. (ed. sec.) hoc nomen ab Amasaeo e codice deperdito sumtum esse putans praeter Ageladam *Argivum* alterum *Sicyonium* fuisse statuit. Sed cum omnes nostri codices in lacuna consentiant, Ageladae nomen ab Amasaeo profectum esse videtur, magisque placet Heynii (Opusc. acad. V. p. 368) sententia, quam adscivit Sillig. Catal. Artif. p. 17, Canachi nomen excidisse. Κλέωνι ex c. 21 coni. K. probatus a C. et Nibbyo; παρά τῳ Σικυωνίῳ male coniecit Coraes. Etiam SB lacunam statuunt: hanc vero latius patere docent sqq. καὶ Θεσσαλῶν φασιν εἶναι, quae nimis abrupta sunt. Accedit, quod MVaLab φησὶν habent pro φασὶν, quod est in Edd. PcAgVb; quare nos lacunam ita fere explendam putamus: παρὰ τῷ Σικυωνίῳ [Κανάχῳ· τὸ δὲ ἐπίγραμμα τὸ ἐπ᾿ αὐτῷ δεκάτην ἀπὸ τοῦ πολέμου Φωκέων] καὶ Θεσσαλῶν φησιν εἶναι.

6. εἶναι. εἰ [ὅτι LbMVa] δὲ Φωκεῦσιν ἐς (εἰς CMVa) πόλεμόν τινα οὗτοι CBPcdAgLaVaM (ὅτε δὲ sec. exc. nostra). εἶναι, ὅτε Φωκ. εἰς πόλεμον οὗτοι κατέστησαν· καὶ ἔστιν — ἀνάθημα, οὐκ AXKFSVb. φωκαίων M. tum ἄνθημα, ἱκανὸς ὁ ἱερὸς Va. οὐκ ἂν ὅ γε B. οὐκ ἂν ἱερὸς La. οὐκάνοσεν LbMPcAgR. οὐκ ἂν οὖν ὁ AXKFCS. marg. R, et omisso ὁ Vb. οὐκ ἂν οὗτος ὁ coni. Coraes. Sequens ὃν δὲ pro ἀλλ᾿ ὃν accipit Sylb., recte! cfr. III, 11, 1. μὴ τὰ πάντα με ἐφεξῆς, τὰ δὲ μάλιστα ἄξια μνήμης — εἰρηκέναι. Cfr. 19, 8. 23, 6. IV, 6, 1. Plat. Sympos. p. 206, C. τίκτειν δὲ ἐν μὲν αἰσχρῷ οὐ δύναται, ἐν δὲ τῷ καλῷ.

7. πρότερον CSBPcdAg (in Ag τρόπον, quo expuncto sequitur πρότερον) La; τρόπον AXKFMVabLb; correxit iam Sylb. probante Thiersch l. d.

8. ἀναθῆναι AgVb. κατορθόματι M. ψωφίδους — κατωρθώματι Vb.

3 δηλοῖ. Τοῦ ναοῦ δέ ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ μεγάλου Ζεὺς
πρὸς ἀνατολὰς ἡλίου. μέγεθος μὲν[9] δυόδεκα ποδῶν,
ἀνάθημα δὲ λέγουσιν εἶναι Λακεδαιμονίων, ἡνίκα ἀπο-
στᾶσι Μεσσηνίοις δεύτερα τότε[10] ἐς πόλεμον κατέστησαν.
ἔπεστι δὲ καὶ ἐλεγεῖον ἐπ᾽ αὐτῷ·

Δέξο[11] ἄναξ Κρονίδα Ζεῦ Ὀλύμπιε καλὸν ἄγαλμα
Ἱλάῳ θυμῷ τοῖς Λακεδαιμονίοις.

4 Ῥωμαίων δὲ οὔτε ἄνδρα ἰδιώτην, οὔτε ὁπόσοι τῆς βου-
λῆς, οὐδένα Μομμίου πρότερον ἀνάθημα ἴσμεν ἐς ἱερὸν
410 ἀναθέντα Ἑλληνικόν· Μόμμιος δὲ ἀπὸ λαφύρων ἀνέθηκε
τῶν ἐξ Ἀχαΐας Δία ἐς Ὀλυμπίαν χαλκοῦν. οὗτος ἕστηκεν
ἐν ἀριστερᾷ τοῦ Λακεδαιμονίων ἀναθήματος παρὰ τὸν
πρῶτον ταύτῃ τοῦ ναοῦ κίονα. Ὃ δὲ ἐν τῇ Ἄλτει μέγι-
στον τῶν χαλκῶν ἐστὶν[12] ἀγαλμάτων τοῦ Διός, ἀνετέθη
μὲν ὑπὸ αὐτῶν Ἠλείων ἀπὸ τοῦ πρὸς Ἀρκάδας πολέμου,
5 μέγεθος δὲ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι ποδῶν[13] ἐστί. Παρὰ δὲ τῷ
Πελοπίῳ κίων τε οὐχ ὑψηλὸς καὶ ἄγαλμα Διός ἐστιν ἐπ᾽

e proelio discessissent, dedicasse Psophidios testatur inscriptio. Dextera in parte magni templi ad Solis ortum Iupiter est altitudinis pedum XII: quem dicatum tradunt a Lacedaemoniis, quum rebellantes Messenios altero bello vindicare essent adorti. Adscripti elegi sunt:

Hoc sate Saturno signum cape Iupiter alme,
Auxiliumque favens fer Lacedaemoniis.

Romanorum omnino nullus, neque plebeius, neque patricius, ante L. Mummium, quod ego sciam, in Graecorum templis donum ullum ponendum curavit. Primus Mummius de manubiis Achaeorum Iovem in Olympia aeneum dedicavit, ad laevam eius, qui a Lacedaemoniis dedicatus fuerat, proxime ad primam templi columnam. Quod vero maximum omnium aeneorum signorum, quae in Alti posita sunt, Iovis est colossus ab ipsis Eleis confecto Arcadico bello dedicatus, altitudinis pedum septem et viginti. Iuxta vero Pelopis delubrum pila est modice a

9. μὲν om. Va; δυόδεκα BPcAgLab; δώδεκα rell.

10. ἔτι AXKFCS; ὅτι Ag; ὅτε B (uncis inclusum) PcLaVb. δὲ ὅτε MVaLb. Delendum putat Porson. Nos scripsimus τότε.

11. δέξῳ A. correxit Camerar. δέξω MVb; δέξαι s. δέξαιο coni. Coraes. mox ζεὺς Ag. ἱλάῳ θυμῷ — οὔτε ἄνδρα om. Ag. Tum εἴτε ὁπόσοι MVb; ὁπόσος Va. Mox ἀνατεθέντα (τε exp.) ἐλλ. κόμμιος δὲ Lb; μώμμιος δὲ — οὗτος ἕστησεν Vb.

12. ἐστιν καὶ ἀγαλμ. M.

13. ποσειδῶν M. tum ἐστιν Ag. mox οὐχὶ MPcAgVaLab; ὑψιλὸς Ag. Sq. ἐστιν om. La.

αὐτῷ μικρὸν, τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν προτεῖνον. Τούτου
δὲ ἀπαντικρὺ ἄλλα ἐστὶν ἀναθήματα ἐπὶ στοίχου,[14] *ὡς δὲ*
αὔτως Διὸς καὶ Γανυμήδους ἀγάλματα· ἔστι δὲ Ὁμήρῳ
πεποιημένα ὡς ἁρπασθείη τε ὑπὸ θεῶν Γανυμήδης οἰνο-
χοεῖν Διΐ, καὶ ὡς Τρωῒ[15] *δῶρα ἵπποι δοθεῖεν ἀντ᾽ αὐτοῦ.*
τοῦτο ἀνέθηκε μὲν Γνῶθις[16] *Θεσσαλὸς, ἐποίησε δὲ Ἀρι-*
στοκλῆς μαθητής[17] *τε καὶ υἱὸς Κλεοίτα. Ἔστι δὲ καὶ ἄλ-* 6
λος Ζεὺς οὐκ ἔχων πω γένεια· κεῖται δὲ ἐν τοῖς ἀναθήμα-
σι[18] *τοῖς Μικύθου. τὰ δὲ ἐς Μίκυθον, γένος τε ὁποῖον*
ἦν αὐτῷ καὶ ἀνθ᾽ ὅτου τὰ ἀναθήματα ἐς Ὀλυμπίαν τὰ
πολλὰ ἀνέθηκεν, ὁ ἐφεξῆς μοι λόγος δηλώσει. Ἀπὸ δὲ
τοῦ ἀγάλματος τοῦ εἰρημένου προελθόντι ὀλίγον κατ᾽ εὐ-
θεῖαν[19] *ἄγαλμά ἐστι Διὸς οὐκ ἔχον γένεια οὐδὲ αὐτὸ,*
Ἐλαϊτῶν δὲ ἀνάθημα, οἳ καταβάντι[20] *ἐκ Καΐκου πεδίου*
ἐς θάλασσαν πρῶτοι τῇ Αἰολίδι οἰκοῦσι. Τούτου δὲ αὖ- 7
θις ἄλλο ἄγαλμα ἔχεται Διός· τὸ δὲ ἐπίγραμμα τὸ ἐπ᾽ αὐ-
τῷ τοὺς ἐν Κνίδῳ[21] *Χεῤῥονησίους ἀπὸ ἀνδρῶν ἀναθεῖ-*

solo eminens. Super ea parvum est Iovis simulacrum altera manu prolata. Ex adverso alia sunt perpetua serie collocata signa: inter ea Iovis et Ganymedis. Homerus quidem carminibus mandavit suis, raptum a dis Ganymedem Iovi ut pocula ministraret: pro eo vero equos Troi *patri* datos. Dedicavit Gnothis Thessalus: fecit Aristocles discipulus et filius Cleoetae. Alius ibidem Iupiter est impuber, inter Micythi dona. Quis hic Micythus fuerit, unde oriundus, et quam ob causam multa in Olympia dona posuerit, suo loco exponemus. Paululum hinc recta progressis aliud est Iovis impuberis signum. Dedicarunt Elaitae, qui a Caico digressi, Aeolidem primi in ora maritima tenuerunt. Aliud proxime positum est Iovi signum: inscriptio testatur, Cnidios Cherrhonesi incolas de hostium spoliis dedicasse.

14. *στίχου* Ag. *ὡς δ᾽ αὔτως* Va.
15. *τρωσὶ* APcVabAgLb — Il. ε, 265.
16. *γνᾶθις* PdLab; *γᾶθις* Va; *γυμνᾶθις* M. Mox *καὶ*, quod AXKF VbM habent ante *Ἀριστοκλῆς*, om. CSBPcdAgVa(?).
17. *μαθής τε* Va.
18. *ἀναθήμασιν* Ag. tum *Μικύθου* et *Μίκυθον* CPcdAgLabVb, ut Herod. VII. 170. ubi v. Valcken. *μικύθου* et *σμίκυθον* M. („*μικύθου* et sic semper" Exc. nostra). *τοῖς μικύθοις* et *μικηθον* Va. *Σμικύθου* et *Σμίκυθον* AXKFSB h. l. et c. 26.
19. *εὐθείαν* Vb.
20. *καταβάντι* B e coni. Boeckhii. Similiter S. coni. *οἳ καταβᾶσιν — πρῶτοι ἐν τῇ Αἰολ.* vel *πρὸς τῇ Αἰολίδι οἰκοῦσι.* AXKFCSCodd. *καταβάντες.* mox *πρῶτοι* [*ἐν*] *τῇ Αἰολ.* C. e coni. F. *οἰκοῦσιν* Ag.
21. *κλίδω* Lb. *Χεῤῥονησίους* et infra *Χεῤῥόνησος* Edd. Lb; *χεῤῥωνησίους* AgLa et *χεῤῥώνησος* Ag. *χερονννησίους* AMVab. *χερόννησος*

ναι πολεμίων φησίν. ἀνέθεσαν δὲ ἑκατέρωθεν παρὰ τὸν
Δία Πέλοπά τε καὶ τὸν Ἀλφειὸν ποταμόν. Κνιδίοις δὲ τῆς
πόλεως τὸ μὲν πολὺ ἐν τῇ ἠπείρῳ πεπόλισται τῇ Καρικῇ,
ἔνθα καὶ τὰ [22] λόγου μάλιστα ἄξια αὐτοῖς ἐστίν. ἡ δὲ κα-
λουμένη Χεῤῥόννησός ἐστιν ἐπὶ τῇ ἠπείρῳ κειμένη [23] νῆ-
441 8 σος, γεφύρᾳ διαβατὸς ἐξ αὐτῆς· καὶ τὰ ἀναθήματα ἀνέ-
θεσαν ἐν Ὀλυμπίᾳ τῷ Διῒ οἱ [24] ἐνταῦθα οἰκοῦντες, ὡς εἰ
τῆς Ἐφεσίων πόλεως οἱ ἔχοντες τὸν ὀνομαζόμενον Κόρη-
σον ἀνάθημα φαῖεν δι' αἰτίαν ἀναθεῖναι τοῦ Ἐφεσίων κοι-
νοῦ. Ἔστι δὲ καὶ πρὸς τῷ τείχει τῆς Ἄλτεως Ζεὺς ἐπὶ
ἡλίου τετραμμένος δυσμὰς, ἐπίγραμμα οὐδὲν παρεχόμενος·
ἐλέγετο δὲ καὶ οὗτος Μομμίου [25] τε καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀχαιῶν
9 εἶναι πολέμου. (2) Ὁ [26] δὲ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ πάντων
ὁπόσα ἀγάλματα Διὸς μάλιστα ἐς ἔκπληξιν ἀδίκων ἀνδρῶν

Iovi hinc Pelopem, illinc Alpheum amnem apposuerunt. Et Cnidiorum quidem urbis pars maxima in continenti Cariae terra condita est, et ibi sane multa sunt memoratu digna. Quae vero Cherrhonesus dicitur, insula est ponte continenti terrae coniuncta. Et ii quidem, qui hic habitant, Olympiae donaria illa Iovi dedicaverunt: perinde ac si Ephesiorum ii, qui eam, quae Coresus vocatur, urbis partem tenent, communi Ephesiorum nomine donum se dedicasse dicant. Est etiam ad Altis murum appositus Iupiter ad solis occasum conversus, sine inscriptione. Vulgavit fama a Mummio de Achaicis manubiis dicatum. (2) In curia Iovis est signum specie perfidiosis hominibus quam maxime

MVa, *χεῤῥώννησος*, o sup. *ω*, Vb. qui seq. *ἀπὸ* geminat, et deinde *ἀναθῆναι* habet. *φησίν — Ἀλφ. ποταμόν* om. Vb. *φασὶν* Lb. tum *δὲ καὶ ἑκατέρωθεν* coni. S.

22. *τὸ λόγου* MVa. Sq. *ἄξια* om. MPcAgVaLb.

23. *κειμένη* om. AXKFC. Mox distinximus post *αὐτῆς* cum CSmai. B; post *διαβατός* edd. rell.

24. *οἱ* inseruimus ex La, praeeunte B. mox *εἴ τις Ἐφ. πόλ. οἱ ἔχ.* PcAg MVabLb; *οἱ τῆς Ἐφ. πόλ. ἔχοντες* AXKFCS; *εἰ τῆς Ἐφ. πόλ. οἱ ἔχοντες* La, ut iam B edidit. Tum *τὸν ὀνομ.* FCSBMVabLb; *τὸ* AXK PcAg. *Κόρησον* MVabLabPcAg Edd. praeter S, qui *Κόρησσον*. tum *φαῖεν — ἀναθεῖναι* La. *φαῖεν* om. Edd. Codd. rell.; Infin. *ἀναθεῖναι* S a verbo *λέγονται* librariorum negligentia omisso pendere putat: B edidit *ἀναθεῖεν* e coni. Porsoni. Atque haec quidem iam expedita: sed vitium latet in *δι' αἰτίαν*, quod habent AXKFCSmai. Codd. *ἰδίᾳ* ediderunt Smin. B e coni. K, quam probat F; sed aliud quid subesse videtur. *διήτησαν*, *statuerunt*, coni. Sylb. *δίχα, φασὶν* coni. C. Mox *τῶν ἐφεσίων* M; *τῶν* om. Va. Inter *ἐφεσίων* et *κοινοῦ* Lb inserit <*πόλεως οἱ ἔ*> inter uncos.

25. *κομμίου* AgVbLb.

26. *ὁ* B, ut voluit Sylb. sc. *Ζεύς*; Codd. Edd. rell. *ὅ*, sc. *ἄγαλμα*, quod latet in sq. *ἀγάλματα*. Mox *ἐς* om. Va; deinceps *ὅρκιος* Vb, *ὁρκιοίς* M.

πεποίηται. ἐπίκλησις μὲν Ὅρκιός ἐστιν αὐτῷ, ἔχει δὲ ἐν ἑκατέρᾳ κεραυνὸν χειρί. παρὰ τούτῳ καθέστηκε[27] τοῖς ἀθληταῖς καὶ πατράσιν αὐτῶν καὶ ἀδελφοῖς ἔτι δὲ γυμνασταῖς ἐπὶ κάπρου[28] κατόμνυσθαι τομίων μηδὲν ἐς τὸν Ὀλυμπίων ἀγῶνα ἔσεσθαι παρ᾽ αὐτῶν κακούργημα. οἱ δὲ ἄνδρες οἱ ἀθληταὶ καὶ τόδε ἔτι προσκατόμνυνται, δέκα ἐφεξῆς μηνῶν ἀπηκριβῶσθαί σφισι τὰ πάντα ἐς ἄσκησιν. ὀμνύουσι δὲ καὶ ὅσοι τοὺς παῖδας ἢ τῶν ἵππων τῶν ἀγωνιζομένων τοὺς πώλους[29] κρίνουσιν, ἐπὶ δικαίῳ καὶ ἄνευ δώρων ποιεῖσθαι κρίσιν, καὶ τὰ ἐς τὸν[30] δοκιμαζόμενόν τε καὶ μὴ φυλάξειν καὶ ταῦτα ἐν ἀπορρήτῳ. τῷ κάπρῳ δὲ ὅ τι[31] χρῆσθαί σφισι μετὰ τῶν ἀθλητῶν τὸν ὅρκον καθέστηκεν, οὐκ ἐμνημόνευσα ἐπερέσθαι, ἐπεὶ τοῖς γε[32] ἀρχαιοτέροις ἐς τὰ ἱερεῖα ἦν καθεστηκὸς, ἐφ᾽ ᾧ τις ὅρκον ἐποιήσατο, μηδὲ ἐδώδιμον εἶναι τοῦτο ἔτι ἀνθρώπῳ. δη-

formidanda. Horcius ei cognomen, *id est Iurisiurandi vindex, idem fortasse, quem Romani Dium Fidium appellarunt.* Utraque manu fulmen tenet. Solenne vero athletis omnibus, eorumque parentibus, fratribus, gymnasii magistris, super execti suis testibus verbis conceptis deierare, nihil se fraudis facturos, quo minus Olympici ludi rite fiant. Athletae quidem ipsi hoc amplius iurant, se decem perpetuos menses accurate meditatos, quae ad exercitationem requiruntur. Iurant praeterea, qui vel de viris, vel de pullis equorum in certamen prodeuntium pronunciaturi sunt, ob rem iudicandam pecuniam se nullam capturos. Qua vero re adducti quemvis aut probarint, aut improbarint, se non esse in vulgus prolaturos. Iam vero sus ille confecto iureiurando cuinam sit usui, percontari in mentem non venit. Veteri quidem religione sancitum scio, ne victima vescerentur homines, super qua iusiurandum conceptum fuisset. Id Home-

27. καθέστηκε om. MVabLb; mox πατρᾶσιν M et ἔστι δὲ Va.

28. κάπρῳ MAgLab; mox τομίῳ LabMAgPc. ἐπὶ κύπρῳ κατομνῆσθαι τομίως Va; tum ἐς τῶν, sup. ὦν, Vb. ἀποκριβῶσθαι Vb.

29. πύλους M. mox ποιεῖσθαι FC SBPcAgMVabLab; πεποιῆσθαι A XK.

30. ἐς τὸ δοκ. Va. mox τε καὶ BPcAgLa, ut voluit Valck. probante S. δὲ καὶ AXKFCSLbMVab. καὶ ante ταῦτα om. Va.

31. ὅτι M. σφισιν AgM. tum τα τῶν M.

32. τοῖς τε Vb; tum ἀρχ. ἐπὶ ἱερεῖα ἦν καθεστηκὸς La; ἀρχ. ἔτι ἱερεῖα ἦν καθεστηκότος PcAgRLb MVab; ad marg. ἐπεὶ ἱερεῖα ἢ καθεστηκὸς κὼς R; lectio codicis M dubia est. ἦν καστηκόθες ἐφ᾽ ᾧ A. Mox μὴ δὲ Vb, et οὐχήκιστα M, ut solent.

11 λοῖ δὲ οὐχ ἥκιστα καὶ Ὅμηρος· τὸν γοῦν κάπρον καθ' ὅτου τῶν τομίων Ἀγαμέμνων ἐπώμοσεν ἦ μὴν[33] εἶναι τὴν Βρισηΐδα ἑαυτοῦ τῆς εὐνῆς ἀπείρατον, τοῦτον τὸν κάπρον ἀφιέμενον ὑπὸ τοῦ κήρυκος ἐποίησεν ἐς θάλασσαν·

442 Ἦ, καὶ ἀπὸ σφάραγον[34] κάπρου τάμε νηλέϊ χαλκῷ.
Τὸν μὲν Ταλθύβιος πολιῆς ἁλὸς ἐς μέγα λαῖτμα
Ῥῖψ' ἐπιδινήσας, βόσιν ἰχθύσιν.

οὕτω μὲν τὸ ἀρχαῖον τὰ τοιαῦτα ἐνόμιζον· ἔστι δὲ πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ὁρκίου πινάκιον χαλκοῦν. ἐπιγέγραπται δὲ ἐλεγεῖα[35] ἐπ' αὐτοῦ, δεῖμα ἐθέλοντα τοῖς ἐπιορκοῦσι παριστάναι. τοσαῦτα ἐντὸς τῆς Ἄλτεως ἀγάλματα εἶναι Διὸς ἀνηριθμησάμεθα ἐς τὸ ἀκριβέστατον. (8) Τὸ ἀνάθημα[36] γὰρ τὸ πρὸς τῷ μεγάλῳ ναῷ ὑπὸ ἀνδρὸς Κορινθίου τεθὲν, Κορινθίων δὲ οὐ τῶν[37] ἀρχαίων ἀλλ' οἳ παρὰ βασιλέως ἔχουσιν εἰληφότες τὴν πόλιν, τοῦτο τὸ ἀνάθημα Ἀλέξανδρός ἐστιν ὁ Φιλίππου Διῒ εἰκασμένος δῆθεν.

rus testatur, quum exsectum illum suem, super quo Agamemnon iusiurandum concepit, Briseidem se non attigisse, in mare a *Talthybio* fetiali abiectum dixit:

Hoc ait, atque suis praeduro guttura ferro
Dissecuit; quem Talthybius contorsit in undas
Piscibus aequoreis escam.

Atque hoc quidem prisci fuit ritus institutum. Ante Horcii Iovis pedes aenea tabula est, in qua incisi elegi sunt ad peierantium terrorem compositi. Enumeravimus quam accuratissime, quaecunque Iovi intra Altin signa posita sunt. (3) Nam quod prope maximum templum Corinthius quidam dedicavit, (non de priscis ille quidem Corinthiis, sed quos Caesar deduxit coloniam) is est Alexander Philippi filius, Iovis ornatu.

33. ἦ μιν Va; ἡμῖν La. βρησηΐδα AgMVb. Il. XIX. 266. ἀπείρατο Va.

34. σφαράγου κάπρου AXKPc. σφαράγου κάπρου FCMAgVbLab. σφαλάγου κάπρου Va. σφάραγον κάπρου SB volente Cor. Mox νολεϊ La; νηλεεῖ M (νήλει sec. exc. nostra). τέμνε νηλέη Va; tum πολυῆς Vb. mox ῥῖψ' B; ῥίψ' cdd. rell. Codd.

35. ἐλεγεῖα om. La. ὑπ' αὐτοῦ MVa. ἐθέλοντα Lab; θέλοντα rell. Post παριστάναι novum caput incipit B. παριστᾶναι M.

36. ἀνάθυμα Vb; tum τῷ πρὸς τῷ Ag.

37. οὗ τῶς (sic) ἀχαίων — τὸν πόλιν La.

CAPUT XXV.

Alia praeter Iovis signa recensentur, signa chori puerorum a Messeniis naufragis Olympiae posita — signa puerorum ab Agrigentinis in muro Altis posita — de populis, qui Siciliam incolunt — binis Herculis signis — signis eorum, qui ad certamen cum Hectore ineundum sorte ducti sunt — signo Hereulis de cingulo cum Amazone certantis — signo Herculis a Thasiis posito.

Ὁπόσα δὲ ἀλλοῖα καὶ οὐ μίμησίς ἐστι Διὸς, ἐπιμνησόμεθα καὶ τούτων. εἰκόνας δὲ οὐ τιμῇ τῇ πρὸς τὸ θεῖον, τῇ δὲ ἐς αὐτοὺς[1] χάριτι ἀνατεθείσας τοὺς ἀνθρώπους,
λόγῳ σφᾶς τῷ ἐς τοὺς ἀθλητὰς ἀναμίξομεν. Μεσσηνίους 2
τοὺς ἐπὶ τῷ πορθμῷ κατὰ ἔθος[2] δή τι ἀρχαῖον [κατ' ἔτος] πέμποντας ἐς Ῥήγιον χορὸν παίδων πέντε ἀριθμὸν καὶ τριάκοντα καὶ διδάσκαλόν τε ὁμοῦ τῷ χορῷ καὶ ἄνδρα αὐλητὴν ἐς ἑορτήν τινα ἐπιχώριον Ῥηγίνων,[3] κατέλαβεν αὐτούς ποτε συμφορὰ, μηδένα ὀπίσω τῶν ἀποσταλέντων σφίσιν ἀποσωθῆναι, ἀλλὰ ἡ ναῦς ἡ ἄγουσα τοὺς παῖδας ἠφανίσθη σὺν αὐτοῖς κατὰ τοῦ[4] βυθοῦ. ἔστι γὰρ δὴ ἡ κατὰ τοῦτον θάλασσα τὸν πορθμὸν θαλάσσης χειμεριω-
τάτη πάσης. οἵ τε γὰρ ἄνεμοι ταράσσουσιν αὐτὴν ἀμ- 3

Cap. XXV. Iam vero et eas persequemur imagines, quae Iovis non sunt simulacra. Nam quae non religionis causa, sed ad homines honestandos positae sunt statuae, eas recensebimus in athletarum commemoratione. Quum Mamertini freti accolae ad festos ludorum dies, quos Rhegini solenni ritu agitabant, pueros triginta quinque, cumque his chori magistrum et tibicinem misissent, nave fracta, ad unum omnes periere. Est enim fretum illud foedissimis tempestatibus infame: siquidem venti e diversa superi inferique maris regione (quae maria

Cap. XXV. 1. δὲ ἑαυτοὺς Pc. δὲ ἐς αὐτοῶ Va; mox τοὺς ἀνθρώποις La; τοὺς ἀνθρώπους BPcAg; τοῖς ἀνθρώποις edd. rell. MVabLb; tum τὸ ἐς VbLab.

2. ἔτος PcAgLb. mox δέ τι Vb. seq. κατ' ἔτος om. MPcAgLbVa cum Amasaeo, unde uncis inclusit S. κατὰ ἔτους La. χωρὸν MVb, χορῶν Va.

3. τινα ἐπιχώριον Ῥηγίνων (ῥηγίων M. sec. exc. nostra) BPcAgM VaLab; τινα τῶν Ῥηγ. ἐπιχ. Edd. rell. Vb. Sq. ποτε om. La.

4. τοῦ om. Va. Mox χειμ. πάσσης Vb. τὸν ante πορθμὸν om. Va.

φοτέρωθεν τὸ κῦμα ἐπάγοντες ἐκ τοῦ Ἀδρίου καὶ ἐξ ἑτέρου πελάγους, ὃ καλεῖται Τυρσηνόν· ἤν[5] τε καὶ ἀνέμων ἀπῇ πνεύματα, ὁ δὲ καὶ τηνικαῦτα ὁ πορθμὸς κίνησιν βιαιοτάτην[6] αὐτὸς ἐξ αὑτοῦ καὶ ἰσχυρὰς παρέχεται παλιῤῥοίας· θηρία τε τοσαῦτα ἐς αὐτὸν τὰ ἀθροιζόμενά ἐστιν, ὡς καὶ τὸν ἀέρα τὸν ὑπὲρ τῆς θαλάσσης ταύτης ἀναπίμπλασθαι[7] τῶν θηρίων τῆς ὀσμῆς, ὡς σωτηρίας γε ἐκ τοῦ πορθμοῦ μηδὲ ἐλπίδος τι ὑπολείπεσθαι ναυαγῷ[8].
443 εἰ δὲ ἐνταῦθα συνέπεσεν Ὀδυσσεῖ διαφθαρῆναι τὴν ναῦν,
ἄλλως μὲν οὐκ ἄν τις πείθοιτο ἐκνήξασθαι ζῶντα ἐς τὴν
Ἰταλίαν αὐτόν.[9] τὸ δὲ ἐκ τῶν θεῶν εὐμενὲς ἐπὶ παντὶ ἐργά-
4 ζεται ῥαστώνην. τότε δὲ ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῶν παίδων οἱ
Μεσσήνιοι πένθος ἦγον, καὶ ἄλλα τέ σφισιν ἐς τιμὴν αὐτῶν ἐξευρέθη καὶ εἰκόνας ἐς Ὀλυμπίαν ἀνέθεσαν χαλκᾶς, σὺν δὲ αὐτοῖς τὸν διδάσκαλον τοῦ χοροῦ[10] καὶ τὸν αὐλητήν. τὸ μὲν δὴ ἐπίγραμμα ἐδήλου τὸ ἀρχαῖον ἀναθή-

Adriacum et Tyrrhenum vocant) spirantes, ab alto undas cient, et procellis infestissimas reddunt. Quin et quum venti posuere, ea est influentis et refluentis pelagi concitatio, tam gravis belluarum magna copia innatantium odor, ut naufragis nulla salutis reliqua fiat spes. Quod si navem hoc in freto Ulysses fregisset, non ille quidem in Italiam incolumis enatasset. Sed nimirum deorum lenitas in omnibus infortuniis malorum aliquam allevationem affert. Mamertini istum puerorum interitum luxere, et quum alios illis honores habuere, tum statuam ex aere suam singulis posuere, cumque iis una chori magistro et tibicini. Vetus inscriptio donum esse Mamertinorum indicat freti

5. ἦν τε M. ἢν τε Vb. mox τὸ νικ αὐτα πορθμὸς La.

6. βιαιωτάτην Ag. tum ἐξ αὑτοῦ CSBPcAg. ἐξ αὐτοῦ AXKF. παλιῤῥοίας M. παλλιῤῥίας, omisso παρέχεται, Vb.

7. ἀναπίμπλασθαι FCSBPcAgM VabLab [in Lb μ sup. vers.]; ἀναπίπλασθαι AXK. ὀρμῆς MVb; litera quaedam ambigua, fortasse σ, sup. ρ in Vb.

8. ναυαγῷ Smai. Idem coniecit Lobeck. ad Phryn. p. 519. ναυαγοίῳ La; ναυαγίῳ Edd. Codd. rell. Mox magis placet συνέπεσεν Ὀδυσσεῖ. Tum πείθειτο omisso sq. ἐς La. Mox συνέπεσεν Ὀδυσσεῖ scripsimus e coni. συνέπεσεν καὶ Ὀδυσσεῖ Edd. Codd.

9. αὐτῷ MPcAgVaLb. τὶ δὲ ἐκ La. mox τῇ τότε ἐπὶ ἀπωλείᾳ AXK; τότε δὲ ἐπὶ τῇ ἀπ. FCSBPcAgM VabLab. (τότε δὲ καὶ ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ M. sec. exc. nostra). Mox ἐς τὴν Ὀλ. Va.

10. χορίου M. αὐλητὸν La. mox ἀναθῆμα (sic) Lb.

ματα εἶναι τῶν ἐν πορθμῷ[11] Μεσσηνίων· χρόνῳ δὲ ὕστερον
Ἱππίας ὁ λεγόμενος ὑπὸ Ἑλλήνων γενέσθαι σοφὸς τὰ ἐλεγεῖα
ἐπ' αὐτοῖς ἐποίησεν. ἔργα δέ εἰσιν Ἠλείου Κάλλωνος αἱ
εἰκόνες. (2) Ἔστι δὲ κατὰ[12] τὴν ἄκραν ἐν Σικελίᾳ τὴν 5
τετραμμένην ἐπὶ Λιβύης καὶ Νότου, καλουμένην δὲ Πά-
χυνον, Μοτύη πόλις· οἰκοῦσι δὲ Λίβυες[13] ἐπ' αὐτῇ καὶ
Φοίνικες. τούτοις τοῖς ἐν Μοτύῃ βαρβάροις Ἀκραγαντῖνοι
καταστάντες ἐς πόλεμον[14] καὶ λείαν τε καὶ λάφυρα ἀπ'[15]
αὐτῶν λαβόντες ἀνέθεσαν τοὺς παῖδας ἐς Ὀλυμπίαν τοὺς
χαλκοῦς, προτείνοντάς τε τὰς δεξιὰς, καὶ εἰκασμένους εὐ-
χομένοις τῷ θεῷ· κεῖνται δὲ ἐπὶ τοῦ τείχους οὗτοι τῆς
Ἄλτεως· Καλάμιδος δὲ εἶναι σφᾶς ἔργα[16] ἐγώ τε εἴκαζον,
καὶ ἐς αὐτοὺς κατὰ τὰ αὐτὰ εἶχεν ὁ λόγος. (3) Σικελίαν 6
δὲ ἔθνη τοσάδε οἰκεῖ, Σικανοί τε καὶ Σικελοὶ καὶ Φρύγες,
οἱ μὲν ἐξ[17] Ἰταλίας διαβεβηκότες ἐς αὐτὴν, Φρύγες δὲ

accolarum. Interiecto dein tempore, Hippias, qui inter Graecos sapientiae laude claruit, elegis titulos earum statuarum fecit. Sunt illae quidem Callonis Elei opus. (2) Est ad Pachynum Siciliae promontorium, quod in Africam et ad Austros conversum est, Motye urbs; quam Afri Poenis permisti tenent. Ea civitate bello subacta, Agrigentini de manubiis puerorum aeneas posuere statuas, dexteras tendentium, et vota se Iovi nuncupare significantium. Adhaerent statuae illae Altis muris: Calamidis opus esse, et ipse suspicor, et hominum sermone vulgatum est. (3) Siciliam quidem gentes hae propemodum incolunt, Sicani, Siculi, Phryges: et illi quidem ex Italia,

11. ἐν τῷ πορθμῷ Smai. ἐκ πορθμῷ Va.

12. καὶ τὴν Ag. λυβίης κ. νώτου, o sup. ω, Vb. καὶ νότου bis habet La. Λιλύβαιον pro Πάχυνον scribendum esse recte vidit S, coll. Diod. Sic. XIII, 54. τὴν ἄκραν τὴν ἀπέναντι τῆς Λιβύης, καλουμένην Λιλύβαιον.

13. λίβειες Ag. tum ἐν αὐτῇ Ag, B e coni. S. ἐπ' αὐτῇ AXKFCS PcMVabLab. Mox ἀκραγαντίνοι Vb, ἀκρατῖνοι M, in marg. ἀκραγαντῖνοι. tum κατεστάντες La.

14. ἐς πόλεμον CB; ἐπολέμουν AXKFSPcAgLabVabM. καὶ λαν τε La.

15. ἐπ' αὐτῶν MVb. mox τοὺς χαλκοῦς — εἰκασμένους MLb om. τε τὰς La om. εὐχομένοις om. Ag; εὐχ. ἐν τῷ θεῷ M; εὐχομένους Vb Lab. Deinceps τοῦ τείχους BPcAg La; τοῦ om. edd. rell. LbMVab. Articulus an huic loco conveniat, dubitare possis propter §. 4. ἐπὶ δὲ τοῦ αὐτοῦ τείχους. Nonne ἐπί του τείχους?

16. ἔργον Va (o ambig.) mox καὶ ὁ ἐς αὐτοὺς — εἶχε λόγος AXKF; καὶ ἐς α. — εἶχεν ὁ λόγος CSBPcd AgMVabLab. κατὰ αὐτὰ MVa.

17. μὲν δὲ ἰταλ. M, μὲν δὴ ἰταλ. Va. διαβεβληκότες Vb. τοῦ σκαμανδρος — στήλῳ ἀφίκ. La.

ἀπὸ τοῦ Σκαμάνδρου ποταμοῦ καὶ χώρας τῆς Τρῳάδος. οἱ δὲ Φοίνικες καὶ Λίβυες στόλῳ ἀφίκοντο ἐς τὴν νῆσον κοινῷ, καὶ ἄποικοι Καρχηδονίων[18] εἰσί. τοσαῦτα μὲν ἐν Σικελίᾳ ἔθνη βάρβαρα· Ἑλλήνων δὲ Δωριεῖς τε ἔχουσιν αὐτὴν καὶ Ἴωνες, καὶ τοῦ Φωκικοῦ καὶ τοῦ Ἀττικοῦ γένους
444 7 ἑκατέρου μοῖρα οὐ πολλή. (4) Ἐπὶ δὲ τοῦ αὐτοῦ τείχους[19] τά τε Ἀκραγαντίνων ἀναθήματα καὶ Ἡρακλέους δύο εἰσὶν ἀνδριάντες γυμνοί, παῖδες ἡλικίαν. τὸν δὲ ἐν Νεμέᾳ τοξεύοντα[20] ἔοικε λέοντα, τοῦτον μὲν δὴ τόν τε Ἡρακλέα καὶ ὁμοῦ τῷ Ἡρακλεῖ τὸν λέοντα Ταραντῖνος ἀνέθηκεν Ἱπποτίων,[21] Νικοδάμου δέ ἐστι Μαιναλίου τέχνη· τὸ δὲ ἄγαλμα τὸ ἕτερον Ἀναξίππου μέν ἐστιν ἀνάθημα Μενδαίου,[22] μετεκομίσθη δὲ ἐνταῦθα ὑπὸ Ἠλείων· τὰ[23] πρὸ τούτου δὲ ἔκειτο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῷ πέρατι, ᾗ ἄγει μὲν
8 ἐξ Ἤλιδος ἐς Ὀλυμπίαν, καλεῖται δὲ ἱερά. (5) Ἔστι δὲ

Phryges vero a Scamandro et Troia transmisere. At Libyes et Poenos una et eadem classe in coloniam deduxere Carthaginienses. Atque hi quidem e barbaris gentibus Siciliae inquilini. E Graecis vero Dorienses, et Iones, Phocici etiam et Attici nominis pars non utique magna. (4) In eodem Altis muro praeter Agrigentinorum dona inclusa sunt et Herculis signa duo nuda, aetate puerili: unus idem ad eius imaginem expressus, qui sagittis in Nemea leonem confecit. Hunc cum leone dicavit Tarentinus Hippotion. Nicodami alterum opus est; alterum vero Anaxippi Mindesii dedicatio fuit. In hunc locum ab Eleis transportatum est, quum ante positum esset in fine eius viae, quae in Olympiam ex Elide ducit, et Sacra dicitur via. (5) De-

18. χαλκηδονίων Pc. tum εἰσὶν Ag. τοσαῦτα μὲν ἐν σι. bis habet La. ἔθνος ἔθνη βάρβ. id. τοῦ ante Ἀττικοῦ om. Lb.

19. τεί τά τε Ag. ἀκραγαντίον La.

20. τοξεύοντα CS*PcdAgMVab Lab; τοξεύοντι AXKFB. ὡς ἔοικε C e coni. F. ἔοικε — Ἡρακλεῖ τὸν λέοντα om. Ag. γυμνοί, ὁ μὲν παιδὸς ἡλικίᾳ, ὁ δὲ τὸν ἐν Νεμέᾳ τοξεύοντι ἔοικε λέοντα corr. Goldh. Fort. ita scribendum: δύο εἰσὶν ἀνδριάντες, ὁ μὲν γυμνός, παῖς ἡλικίαν, τὸν δὲ τὸν ἐν Νεμ. τοξεύοντα. Cor. coni. τὸν μὲν τὸν ἐν Νεμ.

21. ἱπποτίνων La; ἱππωτίων, ο sup. ω priori, Vb; ὁ ἱπποτίων Va. tum Μαιναλίου τέχνη Smai. B. Μαιναλίου ἡ τέχνη C, qui tamen et ipse voluit Μαιναλίου τέχνη, sine ἡ; v. eius not. μάλιστα ἡ τέχνη AXKF Smin. Vb. μάλιστα οὐ τέχνη PcdAg MVaLb; μάλιστα ἡ τύχη La.

22. Μενδαίου CSB ex em. Sylb. Μινδαίου AXKFLbMVab; μυνδαίου PcAgLa.

23. τὰ om. AXKPcVb; est in FC SBMAgVaLab. εἴκετο, ἐ sup. εἴ et ει sup. ε, M. mox κοινῷ τῶν ἀχαιῶν La.

καὶ ἀναθήματα ἐν κοινῷ τοῦ Ἀχαιῶν ἔθνους, ὅσοι προ-
καλεσαμένου τοῦ Ἕκτορος ἐς μονομαχίαν ἄνδρα Ἕλληνα
τὸν κλῆρον ἐπὶ τῷ ἀγῶνι ὑπέμειναν. οὗτοι μὲν δὴ ἑστή-
κασι [24] τοῦ ναοῦ τοῦ μεγάλου πλησίον, δόρασι καὶ ἀσπί-
σιν ὡπλισμένοι· ἀπαντικρὺ δὲ ἐπὶ ἑτέρου βάθρου πεποίη-
ται Νέστωρ τὸν ἑκάστου κλῆρον ἐσβεβληκὼς [25] ἐς τὴν κυ-
νῆν. τῶν δὲ ἐπὶ τῷ Ἕκτορι κληρουμένων ἀριθμὸν ὄν-
των [26] ὀκτὼ (τὸν γὰρ ἔνατον αὐτῶν, τὴν τοῦ Ὀδυσσέως
εἰκόνα, Νέρωνα κομίσαι λέγουσιν ἐς Ῥώμην) τῶν δὲ ὀκτὼ
τούτων ἐπὶ μόνῳ τῷ ἀγάλματι Ἀγαμέμνονος [27] τὸ ὄνομά 9
ἐστι γεγραμμένον· γέγραπται δὲ καὶ τοῦτο ἐπὶ τὰ λαιὰ ἐκ
δεξιῶν. ὅτου δὲ ὁ ἀλεκτρυὼν ἐστιν ἐπίθημα τῇ ἀσπίδι,
Ἰδομενεύς ἐστιν ὁ ἀπόγονος Μίνω· τῷ δὲ Ἰδομενεῖ γένος
ἀπὸ Ἡλίου [28] τοῦ πατρὸς Πασιφάης, Ἡλίου δὲ ἱερόν
φασιν [29] εἶναι τὸν ὄρνιθα καὶ ἀγγέλλειν ἀνιέναι μέλλοντος 10
τοῦ ἡλίου. γέγραπται δὲ καὶ ἐπίγραμμα ἐπὶ τῷ βάθρῳ·

dicarunt vero communi impensa Achaici concilii populi eorum signa, qui ex provocatione cum Hectore, sorte ducti, erant congressuri: atque hi quidem hastis et clypeis armati prope magnum templum stant. E regione insistit basi alteri Nestor, coniectis in galeam sortibus. Et sorte quidem novem exiere, sed octo duntaxat extant. Nam Ulyssem (fuit enim et ipse in eo numero) Nero Romam asportasse dicitur. Uni vero tantum, Agamemnoni scilicet, nomen adscriptum est, *atque inverso quidem ordine*, a dextera in laevam partem excurrentibus literis. Et is quidem, cuius in scuto pro insigni gallus gallinaceus, Idomeneus est Minois nepos, a Pasiphae Solis filia oriundus. Gallinaceum certe soli sacram avem celebrant, quod cantu solis ortum nunciet. Incisi sunt in basi elegi:

24. ἑστήκασιν δύρασι Ag. δώρασι, o super ω, M.

25. ἐπιβεβηκὼς Va. ἐςβεβληκὸς La. ὧν δὲ ἐπὶ id.

26. ὄντων B e coni. Coraii; τῶν FCSVa; τὸν AXKMLabAgPcVb; τὸν ἀριθμὸν ὀκτὼ Sylb. probante S. ἔννατον Va.

27. ἀγαμέμνονι LabMPcAgVab. Sine dubio scriptum fuit ἐπὶ μόνῳ τῷ Ἀγαμέμνονι. Mox καὶ τοῦτον (?) ἐπὶ τὰ παλαιά Vb. Tum ἐπίθυμα (η sup. υ) τῇ ἀσπίδῃ Vb. Malimus h. l. et IV, 16. 7. ἐπίσημα, ut IX, 40, 10. Inter ἐστιν et ἐπίθημα Lb inserit γεγραμμένον inter uncos.

28. τοῦ Ἡλίου Edd. PcVabLbM; τοῦ om. LaAg. mox πασιφάην M. τοῦ πρὸς πασιφάην VbLab. τοῦ προςπασιφάην Va.

29. φασὶν ἱερὸν Ag. ἀγγέλειν La.

Τῷ Διΐ[30] *τ'Ἀχαιοὶ τἀγάλματα ταῦτ' ἀνέθηκαν,*
Ἔγγονοι[31] *ἀντιθέου Ταντλίδα Πέλοπος.*

445 *τοῦτο μὲν δὴ ἐνταῦθά ἐστι*[32] *γεγραμμένον. ὁ δὲ ἀγαλματοποιὸς ὅστις ἦν ἐπὶ τοῦ Ἰδομενέως γέγραπται τῇ ἀσπίδι·*

Πολλὰ μὲν ἄλλα σοφοῦ ποιήματα καὶ τόδ' Ὀνάτα
Ἔργον, ὃν Αἰγίνῃ γείνατο παῖδα Μίκων.

11 (6) *Οὐ πόῤῥω δὲ τοῦ Ἀχαιῶν ἀναθήματος καὶ Ἡρακλῆς*[33] *ἐστὶν ὑπὲρ τοῦ ζωστῆρος μαχόμενος πρὸς τὴν Ἀμαζόνα ἔφιππον γυναῖκα. τοῦτον Εὐαγόρας μὲν γένος Ζαγκλαῖος ἀνέθηκεν, ἐποίησε δὲ Κυδωνιάτης Ἀριστοκλῆς. ἐν δὲ τοῖς μάλιστα ἀρχαίοις καταριθμήσασθαι καὶ τὸν Ἀριστοκλέα ἐστι·*[34] *καὶ σαφῶς μὲν ἡλικίαν οὐκ ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν αὐ-*

Signa Iovi haec olim magno posuistis Achivi,
Queis genus a divo Tantalida Pelope.

Opificis nomen in ipso inscriptum est Idomenei scuto:

Praestans laude operum multorum fecit Onatas,
Cui patria Aegine, cuique Micon genitor.

(6) Non longe ab Achaeorum domo Hercules est, cum equestri Amazone pro balteo pugnans. Euagoras quidem Zanclaeus posuit, fecit Cydoniates Aristocles. Potest hic Aristocles inter vetustissimos numerari; nec certo quisquam eius aetatem prodere queat. Hoc constat, fuisse illum, antequam

30. *Διΐ τ'* XKFC, male, nam *τ'* est articulus, quod iam vidit Sylb., probarunt Iacobs, Passov. *τε* Ag; *γ'* super *τ'* in Pa. *τἀχαιοὶ* scribit Boeckhius C. I. Tom. I. p. 47. mox *τἀγάλματα* B. *τὰ ἀγάλματα* Edd. rell. AgPcMVabLab.

31. *ἐγγόνου* LbPcAgVab. *ἔγγονου* MLa. *ἔκγονοι* voluit Hartungus. mox *ταντλίδου* Ag.

32. *ἐστιν* Ag. mox *Ὀνάτα* BPcAgVaLb; *Ὀνατᾶ* edd. rell.; *ὀνάτᾶ* (sic) La; sed signum ~ litterae *α* impositum, non est circumflexus, sed ductus quidam, quo librarii nomina propria indicare solent. *ὀνάτου* Vb; silet M. tum *ἔργον αἰγεινήτου εἰσεγείνατο* Ag. *ἔργον αἰγινήτου ὃν ἐγείνατο* MVa. *ἔργον αἰγινη ἐγείνατο* (τ superscr.) Pc. *ἔργον αἰγινήτεω τὸν ἐγείνατο παῖδα κίμων* Vb; *ἔργον αἰγεινοτέω τὸν γείνατο* La; *ἔργον αἰγινήτου ὃν ἐγείνατο παῖδα μ.* Lb. *ἔργον ἐν Αἰγίνῃ τὸν τέκε* AXKFCS. *ἔργον ὃν Αἰγίνῃ γείνατο* B. ex em. Buttmanni; quam probat O. Mueller Annal. Goetting. 1828. nr. 204.

33. *ἡρακλεῖς — μαχόμενον* La. mox *Ζαγκλαῖος* CSB ex em. F; *Ζάγκλιος* AXKFPcAgMVabLab. mox *κυδονιάτης* A.

34. *ἔστι* om. Va; tum *ἔχει* Vb. Sqq. *δῆλα — γενέσθαι* om. Ag. *τῇ ζάγκῃ* La. mox *ζήτησιν ἐκπλησάντες* (sic) id.

τοῦ, δῆλα δὲ ὡς πρότερον ἔτι ἐγένετο, πρὶν ἢ τῇ Ζάγκλῃ
τὸ ὄνομα γενέσθαι τὸ ἐφ' ἡμῶν Μεσσήνην. (7) Θάσιοι δὲ 12
Φοίνικες τὸ ἀνέκαθεν ὄντες, καὶ ἐκ Τύρου καὶ Φοινίκης
τῆς ἄλλης ὁμοῦ Θάσῳ τῷ Ἀγήνορος κατὰ ζήτησιν ἐκπλεύ-
σαντες τὴν Εὐρώπης, ἀνέθεσαν Ἡρακλέα ἐς Ὀλυμπίαν,
τὸ βάθρον χαλκοῦν ὁμοίως τῷ ἀγάλματι. μέγεθος μὲν δὴ
τοῦ ἀγάλματός εἰσι πήχεις[35] δέκα, ῥόπαλον δὲ ἐν τῇ δεξιᾷ,
τῇ δὲ ἀριστερᾷ χειρὶ[36] ἔχει τόξον. ἤκουσα δὲ ἐν Θάσῳ,
τὸν αὐτὸν σφᾶς Ἡρακλέα ὃν καὶ Τύριοι σέβεσθαι,
ὕστερον δὲ ἤδη τελοῦντας ἐς Ἕλληνας νομίσαι καὶ Ἡρακλεῖ
τῷ[37] Ἀμφιτρύωνος νέμειν τιμάς. τῷ δὲ ἀναθήματι τῷ 13
ἐς Ὀλυμπίαν Θασίων ἔπεστιν ἐλεγεῖον·

Υἱὸς[38] μέν με Μίκωνος Ὀνάτας ἐξετέλεσσεν
Αὐτὸς[39] ἐν Αἰγίνῃ δώματα ναιετάων.

τὸν δὲ Ὀνάταν τοῦτον[40] ὅμως, καὶ τέχνης ἐς τὰ ἀγάλματα

Zancle (quo nomine aetate nostra appellatur) Messene vocaretur. (7) Dedicarunt et Thasii (qui e Tyro et reliqua Phoenice oriundi, ad Europam quaerendam cum Thaso Agenoris filio classi profecti sunt) Herculem in Olympia aeneum, super aenea basi. Eius magnitudo est cubitum X: dextera clavam, arcum laeva tenet. Et Thasi quidem audivi Tyrium esse Herculem, quem Thasii ab initio essent venerati: sed enim quum se illi Graecis adiunxissent, coeptos ab iis Amphitryonis etiam filio honores haberi. Adscripti sunt Thasiorum dono elegi:

Signa Micone satus haec est fabricatus Onatas,
Contigit Aeginae cui coluisse domos.

Onatam hunc, quamvis genus Agineticum in statuis suis ex-

35. πήχυς MVb; πῆχ.. (υς ambig.) Va.

36. χειρὶ om. Ag. mox σεύεσθαι idem.

37. τῷ CSBAgPcdLabVa, ut voluit Sylb. τοῦ XKF. τὸ AVb.

38. υἱὸν Smin. vit. typoth. με B ex em. Hermanni. γε AXKFCS VbLaM (?). om. PcAgLbVa. tum μίκενος La; μίκονος MPcAgVa. ὄνατας MAg; ὄνοτας LbVaPc; Ὀνατᾶς et Ὀνατᾶν AXKFCS. Ὀνάτας et Ὀνάταν BLa. ἐξετέλεσεν AMVab Lab.

39. αὐτὸ LabMAgVab, quod probat F, recepit Smin. νεαιτάων Vb. Deinde ὠνατάν Vb, ὄναταν M, ὄνατα Va. ὄνοταν Lb.

40. τοῦτον τέχνης ἐστὶν ἀγάλματα ὄντα αἰγινέας Va. τοῦτον ὅμως καὶ τέχνης ἐστὶν ἀγάλματα ὄντα αἰγεινέας (αἰγεινητέας M sec. exc. nostra) MPcAgLbR (in R inter ἔστιν et ἀγάλματα supra vers. insertum est τὰ, ad marg. οὗ τινος τῆς); τοῦτον ὅμως, καὶ τέχνης ἐς τὰ ἀγάλματα ὄντα αἰγιναίας, οὐδενὸς κ. τ. λ. La, ut B e vestigiis Pc edidit. τοῦτον, οὗτινος τῆς τέχνης ἐστὶ τὰ ἀγάλματα, ὄντα Αἰγινήτην, οὐδενὸς Edd. ante B, Vb. Denique ἐργαστήριον M.

ὄντα Αἰγιναίας, οὐδενὸς ὕστερον θήσομεν τῶν ἀπὸ Δαιδάλου τε καὶ ἐργαστηρίου τοῦ Ἀττικοῦ.

CAPUT XXVI.

De signo victoriae a Doriensibus Messeniis Olympiae posito — Micythi donaria recensentur — inter ea signum Agonis (Certaminis) halteres portantis — de Micytho — Minervae et Victoriae non alatae signo — signis Herculis quorundam laborum ab Heracleotis positis et de Heraclea ipsa.

446 *Μεσσηνίων δὲ τῶν Δωριέων*[1] *οἳ Ναύπακτόν ποτε παρὰ Ἀθηναίων λαβόντες ἄγαλμα ἐν Ὀλυμπίᾳ Νίκης ἐπὶ τῷ*[2] *κίονι ἀνέθεσαν. τοῦτό ἐστιν ἔργον μὲν Μενδαίου Παιωνίου, πεποίηται δὲ ἀπὸ ἀνδρῶν πολεμίων, ὅτε Ἀκαρνᾶσι καὶ Οἰνιάδαις (ἐμοὶ δοκεῖν) ἐπολέμησαν. Μεσσήνιοι δὲ αὐτοὶ λέγουσι τὸ ἀνάθημά σφισιν ἀπὸ τοῦ ἔργου τοῦ ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ νήσῳ μετὰ Ἀθηναίων, καὶ οὐκ ἐπιγράψαι τὸ ὄνομα τῶν πολεμίων*[3] *σφᾶς τῷ ἀπὸ Λακεδαιμονίων δείματι, ἀπὸ Οἰνιαδῶν δὲ καὶ Ἀκαρνάνων οὐδένα ἔχειν φό-*

presserit, tamen nulli secundum ducimus eorum, qui a Daedalo ex Attica officina nobiles artifices extitere.

Cap. XXVI. E Doriensibus Messeniis ii, qui olim Naupactum ab Atheniensibus acceptam tenuere, Victoriae signum super pila dedicarunt. Opus hoc fuit Mendaei Paeonii, de manubiis factum Acarnanum (sicuti ego existimo) et Oeniadarum. At Messenii ipsi monumentum esse praedicant rei ad Sphacteriam cum Atheniensibus gestae, atque id eo maxime argumento, quod hostium nomen adscripturi fuerint, si Acarnanes illi, aut Oeniadae fuissent, quorum certe simultatem veriti non fuissent: at ne Lacedaemonios offenderent, de industria inscriptionem mis-

Cap. XXVI. 1. *δωρίων οἱ ναύπακτοι* La.
2. in *τῷ* recte offendit S. mox *ἀνέθηκαν* Vb. *ἔργον μὲν δαίου* id. *Παιονίου* AXK. tum *ἀκαρνᾶσιν* Ag. mox *σφισιν* [*εἶναι*] *ἀπὸ τοῦ* C. e coni. F. *τοῦ* post *ἔργον* ad marg. habet La.
3. *πόλεων* M. mox *ἀπὸ Οἰν. δὲ* scripsimus e coni. Vid. ad X, 23. not. 27. *ἐπὶ Οἰν. δὲ* Edd. ante B, AgLabMVab. *ἐπεὶ* Pc, ut videtur, unde B scripsit *ἐπεὶ Οἰν. γε* AXKF Smin. *Οἰνιάδων*. sq. *καὶ* om. Va; deinde *ἔχει* id. *ἀκαρνάων καὶ οὐδένα* La.

βον. (2) Τὰ δὲ ἀναθήματα Μικύθου[4] πολλά τε ἀριθμὸν καὶ οὐκ[5] ἐφεξῆς ὄντα εὕρισκον. ἀλλὰ Ἰφίτου μὲν τοῦ Ἠλείου καὶ Ἐκεχειρίας στεφανούσης τὸν Ἴφιτον, τούτων μὲν δὴ τῶν εἰκόνων ἔχεται τοσάδε ἀναθήματα τῶν Μικύθου[6] Ἀμφιτρίτη καὶ Ποσειδῶν τε καὶ Ἑστία· Γλαῦκος δὲ ὁ ποιήσας ἐστὶν Ἀργεῖος. παρὰ δὲ τοῦ ναοῦ τοῦ μεγάλου τὴν ἐν ἀριστερᾷ πλευρὰν ἀνέθηκεν ἄλλα, Κόρην τὴν Δήμητρος καὶ Ἀφροδίτην Γανυμήδην τε καὶ Ἄρτεμιν, ποιητῶν δὲ Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον, καὶ θεοὺς αὖθις Ἀσκληπιὸν καὶ Ὑγίειαν.[7] (3) Ἀγών τε ἐν τοῖς ἀναθήμασίν ἐστι[8] τοῖς Μικύθου φέρων ἁλτῆρας. οἱ δὲ ἁλτῆρες οὗτοι παρέχονται σχῆμα τοιόνδε. κύκλου παραμηκεστέρου καὶ οὐκ ἐς τὸ ἀκριβέστατον περιφεροῦς[9] εἰσιν ἥμισυ. πεποίηνται δὲ ὡς καὶ τοὺς δακτύλους τῶν χειρῶν διϊέναι καθάπερ δι'[10] ὀχάνων ἀσπίδος. τούτων μὲν δὴ σχῆμά ἐστι τὸ

sam fecisse. (2) Et Micythi quidem multa offendi passim posita dona; et post Iphiti Elei a *praeside induciarum dea* (Ἐκεχειρίαν *Graeci vocant*) coronam accipientis imaginem haec propemodum perpetuo ordine collocata sunt, Amphitrite, Neptunus, Vesta; quae omnia fecit Glaucus Argivus. *Idem vero Micythus* ad laevum magni templi latus Proserpinam dedicavit, Venerem, Ganymedem, Dianam: e poetis Homerum et Hesiodum: Deos rursus alios, Aesculapium, et Hygian. (3) Et inter cetera Micythi dona Agonis ipsius *tanquam dei* signum est, halteres portantis. Halteres isti speciem praeferunt semicirculi, non exacte rotundi, sed oblongioris; ita vero sunt fabricati, ut manuum digiti per eos traiici possint, veluti per amenta cly-

4. AgPcMLa in hoc capite constanter offerunt σμικύθου; Lb. h. l. et §. 3. μικύθου. Va primo et secundo loco σμικύθου, tertio μικύθου; Vb primo σμικύθου, secundo σμυκύθου, tertio μικύθου; in reliquis locis σμ. habent VabLb. Scripsimus Μικύθου cum C. Vide c. 24, 6. not. 18. — Sqq. πολλά τε — Ἠλείου καὶ om. Lb; sed inserit paullo inferius post ἀναθήματα [τῶν om.] Μικύθου; et repetit ἐκεχειρίας usque ad ἀναθήματα τῶν (h. l. habet articulum).

5. οὐκ om. Va. mox τούτων μὲν δὴ recepimus e Va; δὴ om. rell. οἰκόνων Vb.

6. σμικύθου La. Ἀμφ. τε καὶ Ποσ. AXKFCPc; τε om. SBMAgVabLab. mox κόριν La.

7. ἀσκληπιὸν δὲ Va; voluitne ἀσκληπιόν τε? Ὑγίειαν SBPcAg; Ὑγείαν AXKFCMVabLb. ὑγεῖαν La.

8. ἐστιν M, ἐστὶν τῆς Vb. mox ἀλτείρας Ag. ἀλτῆρας et mox ἀλτῆρες MLb. mox παρέχονται BAg? παρέσχονται PcLa; παρέσχοντο AXKFCSMVb; παρέσχον τὸ Va; παρείχοντο coni. Coraes.

9. περιφερῆς Va. tum πεποίηνται Ag; πεποίηται Edd. PcMVabLab.

10. διὰ ὀχ. Va; tum τούτων FCSBVaPcAgLab; τοῦτον MVb; τοῦτο AXK.

εἰρημένον. Παρὰ δὲ τοῦ Ἀγῶνος τὴν εἰκόνα Διόνυσος[11]
καὶ ὁ Θρᾷξ ἐστὶν Ὀρφεὺς καὶ ἄγαλμα Διός, οὗ δὴ καὶ
ὀλίγῳ πρότερον ἐπεμνήσθην. ταῦτα ἔργα ἐστὶν Ἀργείου
Διονυσίου, τεθῆναι[12] δὲ ὑπὸ τοῦ Μικύθου καὶ ἄλλα
4 ὁμοῦ τούτοις λέγουσι, Νέρωνα δὲ ἀφελέσθαι φασὶ καὶ
ταῦτα. τοῖς δὲ ἐργασαμένοις αὐτά, γένος οὖσιν Ἀργείοις,
Διονυσίῳ τε καὶ Γλαύκῳ, διδάσκαλόν σφισιν οὐδένα ἐπι-
λέγουσιν· ἡλικίαν δὲ αὐτῶν ὁ τὰ ἔργα ἐς Ὀλυμπίαν ἀνα-
447 θεὶς ἐπιδείκνυσιν ὁ Μίκυθος.[13] (4) Τὸν γὰρ δὴ Μίκυ-
θον τοῦτον[14] Ἡρόδοτος ἔφη ἐν τοῖς λόγοις ὡς Ἀναξίλα[15]
τοῦ ἐν Ῥηγίῳ τυραννήσαντος γενόμενος δοῦλος καὶ ταμίας
τῶν Ἀναξίλα χρημάτων ὕστερον τούτων ἀπιὼν οἴχοιτο ἐς
5 Τεγέαν τελευτήσαντος Ἀναξίλα. τὰ δὲ ἐπὶ τοῖς ἀναθήμα-
σιν ἐπιγράμματα καὶ πατέρα[16] Μικύθῳ Χοῖρον καὶ Ἑλ-
ληνίδας αὐτῷ πόλεις Ῥήγιόν[17] τε πατρίδα καὶ τὴν ἐπὶ τῷ
πορθμῷ Μεσσήνην δίδωσιν.[18] οἰκεῖν δὲ τὰ μὲν ἐπιγράμ-

peorum. Haec halterum figura est. Prope Agonis signum est Liber Pater, Orpheus Thrax, et Iovis (cuius ante mentionem feci) signum. Sunt haec omnia Argivi Dionysii opera. Alia item dedicata a Micytho memorant, quae Nero amoverit. Opificum ipsorum Dionysii et Glauci Argivorum certi magistri non produntur: quo vero fuerint tempore, ex ipsa Micythi aetate intelligi potest. (4) Micythum enim Herodotus scripsit Anaxilae Rheginorum tyranni servum, ac deinde quaestorem fuisse; mortuo vero Anaxila, Tegean migrasse. Testantur inscriptiones *multae*, Choerum illi patrem, Graecas urbes Rhegium patriam, et Messenen, quae ad fretum est, domicilium fuisse.

11. *Διόνυσος* AgPd, Amasaeus, C SB. *Διονύσιος* AXKFPcMVabLab.
12. *τεθεῖναι* Va. mox *λέγουσιν — φασὶν* Ag. *ἀφελέσθαι, λέγουσι* Va, *λέγουσι* correctum est in vulgatam ut videtur. Mox *διδάσκαλον φασὶν* Va.
13. *σμύκυθος* Ag. *ὡς μίκυθος* Vb.
14. *τοῦτον καὶ ἡρόδοτος* Va.
15. *αναξύλα* h. l. et postea Vb. tum *ἐν ἀργίω* LbPcM. (*ἐν ἀρηγίῳ* sec. exc. n.); *ἐν ἀργείῳ* AgVa. Post *γενόμενος* M inserit *δέ*. Sq. *δοῦλος* om. La. mox *τελευτίσαντος* Lb.
16. *πατέρας μικύθῳ* Ag. tum *χεῖρον*, *οἱ* super *ει*, Pc.
17. *ῥίγιον* PdAg. mox *ἐπὶ τῷ πορθμῷ* SBPacdAg; *ἐπὶ πορθμῷ* AXKFCMVab.
18. Locus in edd. et codd. turbatus in AXKSBPcdAgLbMVab ita legitur: *δίδωσιν οἰκεῖν· καὶ τὰ μὲν ἐπιγράμματα ἐν Τεγέᾳ φησὶν* [*φασὶν* AXKFCLbMVab] *αὐτόν*. Distinctionis ope loco mederi conati sunt FC, *δίδωσιν. οἰκεῖν καὶ τὰ μὲν ἐπιγράμματα ἐν Τεγ. φασὶν αὐτόν* scribentes. *Καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τοῖς ἀναθήμασιν ἐπιγράμματα — Μεσσήνην δίδωσιν οἰκεῖν. τὰ δὲ ἐν Τεγέᾳ φασὶν αὐτὸν* sc. *οἰκεῖν* coni. Goldh. *δίδωσιν· οἰκεῖν δὲ τὰ μὲν ἐπιγράμματα ἐν Τεγ. φ. α.* coni. Coraes,

ματα ἐν Τεγέᾳ οὔ φησιν αὐτὸν, τὰ δὲ ἀναθήματα ἀνέθηκεν ἐς Ὀλυμπίαν εὐχήν τινα ἐκτελῶν ἐπὶ σωτηρίᾳ παιδὸς νοσήσαντος νόσον[19] φθινάδα. (5) Πλησίον δὲ τῶν 6 μειζόνων ἀναθημάτων Μικύθου, τέχνης δὲ τοῦ Ἀργείου Γλαύκου, Ἀθηνᾶς ἄγαλμα ἕστηκε[20] κράνος ἐπικειμένη καὶ αἰγίδα ἐνδεδυκυῖα· Νικόδαμος μὲν εἰργάσατο ὁ Μαινάλιος, Ἠλείων δέ ἐστιν ἀνάθημα. παρὰ δὲ τὴν Ἀθηνᾶν πεποίηται Νίκη·[21] ταύτην Μαντινεῖς ἀνέθεσαν, τὸν πόλεμον δὲ οὐ δηλοῦσιν ἐν τῷ ἐπιγράμματι. Κάλαμις[22] δὲ οὐκ ἔχουσαν πτερὰ ποιῆσαι λέγεται ἀπομιμούμενος[23] τὸ Ἀθήνησι τῆς ἀπτέρου καλουμένης ξόανον. (6) Πρὸς δὲ τοῖς ἐλάσ- 7 σοσιν ἀναθήμασι[24] τοῦ Μικύθου ποιηθεῖσι δὲ ὑπὸ Διονυσίου, πρὸς τούτοις Ἡρακλέους ἐστὶ τῶν ἔργων τὸ ἐς τὸν λέοντα τὸν ἐν Νεμέᾳ καὶ ὕδραν τε καὶ ἐς τὸν κύνα τοῦ

Epigrammata quidem eum Tegeae habitasse non testantur: dona vero, *quae superius enumeravi*, in Olympia dicitur ex voto posuisse, liberato filio tabidi morbi periculo. (5) Qua in parte maiora sunt Micythi dona, quae fecit Argivus Glaucus, prope est Minerva galeam et aegidem induta, Nicodami Maenalii opus, ab Eleis dedicata. Adsistit Minervae Victoria, quam Mantinenses, incertum quo bello confecto, dedicarunt. Id enim non indicat inscriptio. Calamis fecisse dicitur: alas vero non addidit, exemplar secutus signi eius *prisci*, quod Athenis est, et involucre nuncupatur. (6) Proximo vero loco minoribus Micythi donis, quae Dionysius fecit, Herculis positi sunt labores: pugna cum leone Nemeo, et cum hydra; Cerberi raptus,

probatus a B. Negationem deesse sensit S, ideoque in ed. mai. asteriscum ante φησὶν posuit. Hoc enim dicere vult Pausanias: Herodotus [VII, 170] narrat, Micythum Tegeae habitasse, sed nullam huius rei mentionem faciunt epigrammata. Apparet igitur, particulam negativam casu aliquo excidisse: librarius errore animadverso margini adscripsit οὐ, quod La quum loco sinistro insereret, scripsit οὐκ ἐν Τεγέᾳ φησίν: nos scripsimus ἐν Τεγέᾳ οὔ φησιν. Verbum οἰκεῖν autem, ubi semel distinctione ad δίδωσιν relatum fuit, pro δὲ, quod posuimus, καὶ scribi necesse fuit.

19. νόσου M. mox τέχνης SB ex em. F. τέχνη AXKFCPcAgMVab Lab.

20. ἐστὶ καὶ Ag. tum Νικόδαμος — ἀνάθημα om. Va.

21. νίκης AgVabLab. μαντινεῖσαν ἔθεσαν Lb.

22. δάμαλις LbVaMR. ad marg. R. κάλαμις.

23. ἀπομιμούμενοι M. mox ἀθήνησιν Ag; ἀθηνᾳσι La.

24. ἀναθήμασι om. Ag. σμυκύθου Vb; πειηθεῖσι, οι sup. ει M. mox Διονυσίου FCSB ex em. Sylb. quam confirmant AgLa; Διονύσου AXKPcLbMVab. ἐστιν τῶν AgVb. νεμαία Vb. τὸν ἐννέα καὶ La. Mox ἐς τ`ν BLabPcAg; εἰς τὸν edd. rell. Deinceps ἡρακλειῶται Vb.

Ἅιδου καὶ τὸν ἐπὶ Ἐρυμάνθῳ ποταμῷ κάπρον. ἐκόμισαν δὲ αὐτὰ ἐς Ὀλυμπίαν Ἡρακλεῶται Μαριανδυνῶν ὁμόρων βαρβάρων καταδραμόντες[25] τὴν χώραν. Ἡ δὲ Ἡράκλεια πεπόλισται μὲν ἐπὶ Εὐξείνῳ πόντῳ, ἀπῳκίσθη δὲ ἐκ Μεγάρων· μετέσχον δὲ καὶ Βοιωτῶν Ταναγραῖοι τοῦ οἰκισμοῦ. τούτων[26] δὲ ἀντικρὺ τῶν κατειλεγμένων ἔστιν ἄλλα ἀναθήματα ἐπὶ στοίχου, τετραμμένα μὲν πρὸς μεσημβρίαν,[27] τοῦ τεμένους δὲ ἐγγύτατα, ὃ τῷ Πέλοπι ἀνεῖται.

CAPUT XXVII.

Donaria Phormidis Olympiae — inter ea equus, cui hippomanes inest — de miro cinere in duobus Lydiae templis — signo Phormidis — signis Mercurii arietem portantis et Mercurii cum caduceo — bobus aeneis a Corcyraeis et Eretriensibus Olympiae positis — tropaeo aeneo ab Eleis erecto — Pentathli signo, Mendaeorum donario.

Ἐν δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ ἀνατεθέντα[1] ἐστὶν ὑπὸ τοῦ Μαιναλίου Φόρμιδος, ὃς ἐκ Μαινάλου διαβὰς ἐς Σικελίαν παρὰ Γέλωνα τὸν Δεινομένους καὶ ἐκείνῳ τε αὐτῷ καὶ Ἱέρωνι ὕστερον ἀδελφῷ τοῦ Γέλωνος[2] ἐς τὰς στρατείας ἀποδεικνύμενος λαμπρὰ ἔργα ἐς τοσοῦτο προῆλθεν εὐδαι-

apri Erymanthii caedes. Haec omnia in Olympia Heracleotae dedicarunt evastatis finitimis Mariandynorum finibus. Accolae Euxini Ponti sunt Heracleotae, Megarensium colonia: sed etiam e Boeotiis Tanagraei coloniae deducendae participes fuerunt. E regione horum, quae iam enumeravimus, donariorum, alia sunt continenter posita signa, ad meridiem conversa, proxime ad fanum illud, quod Pelopi dedicatum est.

Cap. XXVII. Inter haec illa spectantur, quae dicavit Phormis Maenalius. Hic a Maenalo quum in Siciliam transmisisset, multa dedit bellicae virtutis documenta, pluribus expeditionibus partim a Gelone Dinomenis filio, partim vero a Gelonis fratre Hierone susceptis. Quare ad luculentam pro-

25. καταδραμῶντες MAg. Deinceps ἐπεὶ εὐξ. Va. tum μετέσχον δὲ καὶ Βοιωτῶν Ταν. BPcAgLa; καὶ Ταν. δὲ μετέσχον Βοιωτῶν rell.

26. a τούτων δὲ novum caput incipit B.

27. μεσυμβρίαν — πέλωπι Vb.

Cap. XXVII. 1. ανετα, sup. vers. θεν, La. tum μεναλίου, αι sup. ε, Vb. tum ὃς ἐκ μαιναλίου La. τοῦ δειν. Va.

2. ἀγέλῶνος M. ἀγέλωνος Vb. τῷ Γέλωνος malit S.

μονίας, ὡς ἀναθεῖναι[3] μὲν ταῦτα ἐς Ὀλυμπίαν, ἀναθεῖναι 448
δὲ καὶ τῷ Ἀπόλλωνι ἄλλα τε καὶ ἐς Δελφούς. τὰ δὲ ἐς Ὀλυμ- 2
πίαν δύο τέ εἰσιν ἵπποι καὶ ἡνίοχοι δύο, ἑκατέρῳ[4] τῶν
ἵππων παρεστὼς ἀνὴρ ἡνίοχος. ὁ μὲν δὴ πρότερος τῶν
ἵππων καὶ ὁ ἀνὴρ Διονυσίου τοῦ Ἀργείου, τὰ δεύτερα δὲ
ἔργα ἐστὶν Αἰγινήτου Σίμωνος. τῷ προτέρῳ[5] δὲ τῶν ἵπ-
πων ἐπίγραμμα ἔπεστιν ἐπὶ τῇ πλευρᾷ, τὰ πρῶτα οὐ σὺν
μέτρῳ· λέγει δὴ[6] οὕτω·

Φόρμις ἀνέθηκεν
Ἀρκὰς Μαινάλιος, νῦν δὲ Συρακόσιος.

(2) Οὗτός ἐστιν ὁ ἵππος ὅτῳ καὶ τὸ[7] ἱππομανὲς λόγῳ 3
τῷ Ἠλείων ἔγκειται. δῆλα δὲ καὶ ἄλλα ἔστι μὴν ἀνδρὸς

vectus fortunam, non haec duntaxat Olympio Iovi, sed alia etiam Delphico Apollini dona dicavit. Olympica eius dona sunt equi duo, aurigae totidem. Adsistit enim suus utrique equo auriga. Alterum fecit Dionysius Argivus, Aegineta Simon alterum. Incisa est in prioris equi latere inscriptio, cuius prior pars non est metro adstricta: hoc fere modo,

Phormis dedicavit
Arcas Maenalius, nuncque Syracosius.

(2) Huic equo hippomanes infusum Elei tradunt magi hominis astu, quo esset intuentibus miraculo. Magnitudine ille quidem

3. ἀναθῆναι LaMAgVa. h. l. et MAgVa paullo post. Mox τῷ Ἀπόλλωνι BPcAgVb, in Va τῷ deletum videtur. τῷ om. Edd. rell. Lab. Tum ἄλλα δὲ ἐς AXKMPcAgVbLb; δὲ om. FCSBLa, ut iam Sylb. voluerat; ἄλλα καὶ ἐς Va, unde nos ἄλλα τε καὶ ἐς scripsimus. ἐς ἀδελφούς Vb.

4. ἑκατ. δὲ τῶν Va. ἑκατέρων τῶν La.

5. πρωτέρῳ Vb. ἔπεστι ἐπὶ Ag; ἐν Pc. ἐ..στιν (literae mediae ambig.) Va; ἔπεστιν τῇ, omissa praepositione, Vb.

6. γὰρ δὴ AXKFCBAgPcVabLab; γὰρ om. SM. mox φόρμιος Va. μενάλιος Ag. mox Συρακούσιος AXKFCLbMVab. Συρακόσιος SBAgPcLa, ut Sylb. et Pors. voluerunt. Inscriptionem uno versu proferunt Edd. praeter S.

7. τὸ om. Va; tum τῶ λείων id. ἔκγειται Ag. δηλῶ La. mox ἄλλα ἐς τιμὴν ἀνδρὸς Edd. (praeter C.) Pc. Sylburgius ἐστὶν ἢ μὴν coniiciens dubitavit recipere tanquam insolentius, sed ecce AgLb ἔστι μὴν habent. Fortasse ἔστι μοι alicui placeat. καὶ ἄλλῳ coni. K, i. e. *non solis Eleis, verum etiam aliis.* δῆλα δὲ καὶ ἄλλῳ ἐστὶ σὺν ἀνδρὸς alia est Kuhnii coni. δῆλα δὲ καὶ ἄλλως τὰ μὴν (vel μὲν) ἀνδρὸς coni. F. δῆλα δὲ καὶ ἄλλως ἐστὶ μὲν ἀ. C. δῆλα δὲ καὶ ἄλλως ἐστὶν ἀνδρὸς μάγου σοφίᾳ γίνεσθαι τὰ συμβαίνοντα Coraes. δῆλα δὲ καὶ ἄλλα ἔστι τινὰ ἀνδ. coni. S.

μάγου σοφίᾳ γενέσθαι συμβαίνοντα τῷ ἵππῳ. μέγεθος μὲν
ἢ εἶδος ἵππων ἀποδεῖ πολλῷ,[8] ὅσοι τῆς Ἄλτεως ἐντὸς
ἑστήκασι· πρὸς δὲ ἀποκέκοπταί τε τὴν οὐρὰν καὶ ἔστιν
4 ἐπὶ τῷ τοιῷδε ἔτι αἰσχίων. οἱ δὲ ἵπποι οἱ ἄρσενες οὔτι[9]
που τοῦ ἦρος μόνον ἀλλὰ καὶ ἀνὰ πᾶσαν ἐπ' αὐτὸν ὀρ-
γῶσιν ἡμέραν. καὶ γὰρ ἐσθέουσιν[10] ἐς τὴν Ἄλτιν ἀποῤῥη-
γνύοντες τὰ δεσμὰ ἢ καὶ ἐκφεύγοντες τοὺς ἄγοντας, καὶ
ἐπιπηδῶσιν αὐτῷ πολλῷ δή τι ἐμμανέστερον ἢ ἐπὶ τὴν καλ-
λίστην ἵππον ζῶσάν τε καὶ ἠθάδα[11] ἀναβαίνεσθαι. ἀπο-
λισθάνουσί τε δὴ αὐτοῖς αἱ ὁπλαὶ, καὶ ὅμως οὐκ ἀπαγο-
ρεύουσι χρεμετίζοντές τε μᾶλλον καὶ ἐπιπηδῶντες[12] μετὰ
βιαιοτέρας τῆς ὁρμῆς, πρὶν ἂν ὑπὸ μαστίγων καὶ ἀνάγκης
ἰσχυρᾶς ἀφελκυσθῶσι· πρότερον δὲ οὐκ ἔστιν ἀπαλλαγὴ
5 σφισιν οὐδεμία ἀπὸ τοῦ χαλκοῦ. (3) Καὶ ἄλλο ἐν Λυδίᾳ
θεασάμενος οἶδα διάφορον μὲν θαῦμα ἢ κατὰ τὸν ἵππον
τὸν Φόρμιδος, μάγων μέντοι σοφίας οὐδὲ αὐτὸ ἀπηλλα-
γμένον.[13] ἔστι γὰρ Λυδίοις ἐπίκλησιν Περσικοῖς ἱερὰ ἐν

et specie inferior est equis multis intra Altin positis, et deformiorem cauda praecisa reddit: sed illum mares equi non vere tantum, sed plane quavis anni parte appetunt. Irrumpentes enim vel effractis vinculis intra Altin, vel e rectorum manibus elapsi, illum invadunt, nihil hercle minus furenter, quam si viventem pulcherrimam equam gregalem inituri adorirentur. Cedunt illis quidem ungulae; non prius tamen desinunt hinnitu omnia late complere, rabidoque impetu denuo in eum insilire, quam scuticis et acriori aliqua vi edomiti ab illo aere abstrahantur. (3) Aliud certe in Lydia ipse miraculum vidi, illud quidem a Phormidis equo diversum, non tamen magorum artis expers. Sunt in Lydis, qui Persici cognomine vocantur, urbes Hierocaesarea et Hypaepa. In templo utriusque urbis *am-*

8. πολλῷ scripsimus e coni. Coraii, quam probant SB. πολλῶν Edd. AgPcMVabLab. ἀποδεῖ πολλῶν bis in Lb. mox ἑστήκασιν Ag. ἀποκεκόπτεταί M. sq. τε om. Va. Mox αἰσχύων Vb; δ' ἵπποι BLabPcAg.
9. οὗτοι Ag. οὔτι πω τοῦ ἦρους Vb. mox ἡμέραν Amas. vertit: *anni parte*, unde F recte suspicatur, eum ὥραν legisse.
10. θέουσιν Va. ἀπορηγνύοντες Vb; sq. τὰ e Va. add. FCSB. om. AXKAgPcMVbLab.

11. ηθάδε M. ἠθάδε A. mox ἀπολισθαίνουσι tacite ediderunt FC; ita La. ἀπὸ λισθαίνουσί τε Va.

12. ἐπιπιδῶντες A. mox βιαιωτέρας AgVb; sq. τῆς om. Va. ἀφελκυσθῶσιν Ag. Deinceps ὑπὸ τοῦ Va.

13. ἀπηλλεγμένον M. ἀπηλεγμένον — λιδύοις Vb. περσικῆς VaLb. mox ἱεροκαισαρίᾳ Ag. καισαρείᾳ Va; tum ὑπαίοις Ag; praecedens ἐν om. Va.

τε Ἱεροκαισαρείᾳ καλουμένῃ πόλει καὶ ἐν Ὑπαίποις. ἐν 149
ἑκατέρῳ δὲ τῶν ἱερῶν οἴκημά τε, καὶ ἐν τῷ οἰκήματί ἐστιν
ἐπὶ βωμοῦ τέφρα· χρόα[14] δὲ οὐ κατὰ τέφραν ἐστὶν αὐτῇ
τὴν ἄλλην. ἐσελθὼν δὲ ἐς τὸ οἴκημα ἀνὴρ μάγος καὶ ξύλα 6
ἐπιφορήσας αὖα[15] ἐπὶ τὸν βωμὸν πρῶτα μὲν τιάραν ἐπέ-
θετο ἐπὶ τῇ κεφαλῇ, δεύτερα δὲ ἐπίκλησιν ὅτου δὴ θεῶν
ἐπᾴδει βάρβαρα καὶ οὐδαμῶς συνετὰ Ἕλλησιν· ἐπᾴδει δὲ
ἐπιλεγόμενος ἐκ βιβλίου. ἄνευ τε[16] δὴ πυρὸς ἀνάγκη πᾶσα
ἁφθῆναι τὰ ξύλα καὶ περιφανῆ φλόγα ἐξ αὐτῶν ἐκλάμψαι.
τάδε μὲν ἐς τοσοῦτο[17] ἡμῖν δεδηλώσθω. (4) Ἔστι δὲ ἐν 7
τοῖς ἀναθήμασι[18] τούτοις καὶ αὐτὸς ὁ Φόρμις ἀνδρὶ
ἀνθεστηκὼς πολεμίῳ, καὶ ἐφεξῆς ἑτέρῳ καὶ τρίτῳ γε αὖθις
μάχεται. γέγραπται δὲ ἐπὶ τούτοις, τὸν στρατιώτην[19] μὲν
τὸν μαχόμενον Φόρμιν εἶναι τὸν Μαινάλιον, τὸν δὲ ἀνα-
θέντα Συρακόσιον Λυκόρταν· δῆλα δὲ ὡς οὗτος ὁ Λυ-
κόρτας κατὰ φιλίαν ἀναθείη τοῦ Φόρμιδος. τὰ δὲ ἀναθή-
ματα τοῦ Λυκόρτα καλεῖται Φόρμιδος καὶ ταῦτα ὑπὸ Ἑλ-
λήνων.[20] (5) Ὁ δὲ Ἑρμῆς ὁ τὸν κριὸν φέρων ὑπὸ τῇ 8

plissimo cellae cum aris; super his cinis alio longe colore a vulgari cinere. Huc ingressus magus ubi, foco aridis lignis impositis, tiara caput velarit, invocat Deum nescio quem. Ex libro enim carmen recitat barbaricum, lingua plane ignota Graecis. Ubi peroravit, sponte sua e lignis, nullo igne admoto, purissima emicat flamma. Sed ut redeat, unde huc digressa est oratio, inter Phormidis donaria ipsius Phormidis statua visitur cum hoste cominus dimicans, uno, et item altero ac tertio. (4) Adscriptum est, pugnantem illum militem Phormin Maenalium esse: dedicatum fuisse a Syracusano Lycorta. Satis perspicuum cuivis esse potest, dedicasse Lycortam necessitudine adductum Phormidis. A Graecis tamen, quae Lycortae fuerunt dona, Phormidis appellantur. (5) At Mercurius arie-

14. χρόαν PcAgLab. mox αὐτῇ CS ex em. Schneideri, BAgPcVb(?) Lb. αὐτὴ AXKFMVaLa.

15. αὖ MR: ad marg. R. αὖα. mox πρῶτα μὲν μὲν (sic) Va.

16. τε δὴ B e coni. Coraii. δὲ δὴ Edd. rell. PcAgMVbLb; in La δὲ sup. vers.; ἄνευ — ξύλα om. Va. mox ἀνάγκη πᾶσι M.

17. τοσοῦτο BPcLab; τοσοῦτον Edd. rell. AgMVb, silet Va. δεδηλόσθω Vb.

18. ἀναθήμασιν Ag. mox ἀνθεστηκὸς Lab. ἑτέρῳ καὶ τρίτῳ γε BPcAgLab; ἑτέρῳ γε καὶ τρίτῳ AXKF CSmin.MVb. ἑκατέρῳ γε καὶ τρ. Va. ἑτ. τε καὶ τρ. Smai. e corr. Porsoni.

19. στρατιῶτιν Vb; tum φόρμην Va; μενάλιον Vb. Mox Συρακόσιον BPcAg. Συρακούσιον rell. Mox δὲ καὶ οὗτος La.

20. Ἠλείων Buttmannus. καὶ ταῦτα — τῶν φόρμιδος om. Va.

μασχάλῃ καὶ ἐπικείμενος τῇ κεφαλῇ κυνῆν καὶ χιτῶνά τε καὶ
χλαμύδα ἐνδεδυκὼς οὐ τῶν Φόρμιδος ἔτι ἀναθημάτων
ἐστὶν, ὑπὸ δὲ Ἀρκάδων ἐκ Φενεοῦ[21] δέδοται τῷ θεῷ.
Ὀνάταν δὲ τὸν Αἰγινήτην, σὺν δὲ αὐτῷ Καλλιτέλην ἐργά-
σασθαι λέγει τὸ ἐπίγραμμα· δοκεῖ μοι δὴ,[22] τοῦ Ὀνάτα
μαθητὴς ἢ παῖς ὁ Καλλιτέλης ἦν. Οὐ πόῤῥω δὲ τοῦ Φε-
νεατῶν ἀναθήματος ἄλλο ἐστὶν ἄγαλμα, κηρύκιον[23] Ἑρ-
μῆς ἔχων. ἐπίγραμμα δὲ ἐπ᾽ αὐτῷ, Γλαυκίαν ἀναθεῖναι
9 γένος Ῥηγῖνον, ποιῆσαι δὲ Κάλλωνα Ἠλεῖον. (6) Βοῶν
δὲ τῶν χαλκῶν[24] ὁ μὲν Κορκυραίων, ὁ δὲ ἀνάθημα Ἐρε-
τριέων, τέχνη δὲ Ἐρετριέως ἐστὶ Φιλησίου.[25] καὶ ἀνθ᾽
ὅτου μὲν οἱ Κορκυραῖοι τόν τε ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἕτερον
βοῦν ἐς Δελφοὺς ἀνέθεσαν, δηλώσει μοι τὰ ἐς[26] Φωκέας
τοῦ λόγου. ἐπὶ δὲ τῷ Ὀλυμπίασιν αὐτῶν ἀναθήματι συμ-
10 βῆναι τοιόνδε ἤκουσα. παῖς μικρὸς ὑπὸ τούτῳ καθήμε-
νος τῷ βοῒ ἐς τὸ κάτω νενευκὼς ἔπαιζεν[27] ἀνασχὼν δὲ

tem sub ala portans, galea caput armatus, idemque amictus tunica et chlamyde, nihil omnino is ad Phormidis donaria pertinet. Olympio enim Iovi Pheneatae ex Arcadia illum dedicarunt. Fecisse Onatam Aeginetam, et cum eo simul Callitelem, indicat inscriptio. Fuit autem Onatae vel discipulus vel filius (uti ego arbitror) Calliteles. Non longe a Pheneatum dono aliud est Mercurii signum: caduceum is tenet: testatur inscriptio positum a Glaucia Rhegino: opificem fuisse Callonem Eleum. (6) Duae item ex aere boves ibidem sunt: alteram Corcyraei, Eretrienses alteram dedicarunt: utraque Eretriensis Philesii opus. Quam ob rem vero Corcyraei bovem in Olympia unam, et unam item Delphis dedicarint, quum ad Phocensium res pervenerit historia, exponemus. Etenim quod de Olympica eorum bove me audire memini, id nempe est: parvulum puerum, quum sub ea bove sedens pronus luderet, sublatum temere caput

21. φονεοῦ et φονεατῶν M. φονέου Va. ἐν Φενεοῦ K. vit. typogr. mox Ὀνάταν et ὀνάτα BMPcAgLab MVb; Ὀνατᾶν et Ὀνατᾶ AXKFCS. ὀνότα et ὀνάταν Va. σὺν δὴ αὐτ. Va.

22. δὲ PcAgLab; om. Va. mox καλλίτελος La.

23. κηρύκιον SMAgVab. κηρύκειον rell. Mox δὴ (?) ἐπ᾽ Vb. ῥιγῖνον LaAg. κάλλονα Ag.

24. χαλκείων Va. κυρκυρέων M AgVbLab.

25. λησίου M; ἐστὶν λυσίου Va; φηλησίου, ϊ sup. η, La.

26. τὰς ἐς VbLb. mox ἀναθήματι, ~ i. e. α super ι, La.

27. ἔπαιξεν VaLb. mox ἡμετέραις ὕστ. Lb.

ἐξαίφνης τὴν κεφαλὴν κατεάγη τε αὐτὴν πρὸς τὸν χαλκὸν, καὶ ἐκ τοῦ τραύματος ἡμέραις ὕστερον ἀπέθανεν οὐ πολλαῖς. Ἠλεῖοι μὲν δὴ τὸν βοῦν ἅτε αἵματι ἔνοχον ἐβουλεύοντο ἐκκομίσαι τῆς Ἄλτεως·[28] ὁ δὲ σφᾶς θεὸς ὁ ἐν 450
Δελφοῖς κατὰ τὸ ἀνάθημα καθάρσια ἔχρα ἐπ' αὐτῷ ποιησαμένους, ὁπόσα Ἕλληνες ἐπὶ ἀκουσίῳ φόνῳ νομίζουσιν.
(7) Ἔστι[29] δὲ ὑπὸ ταῖς ἐν τῇ Ἄλτει πλατάνοις κατὰ μέσον 11
μάλιστά που τὸν περίβολον τρόπαιον χαλκοῦν, καὶ ἐπίγραμμα ἐπὶ τοῦ τροπαίου[30] τῇ ἀσπίδι, Ἠλείους ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἀναστῆσαι. ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ καὶ τὸν ἄνδρα ἐπέλαβεν ἐκεῖνον ἀφεῖναι[31] τὴν ψυχὴν, ὃς τοῦ Ἡραίου τῆς ὀροφῆς κατ' ἐμὲ ἀνασκευαζομένης ἐνταῦθα ὁμοῦ τοῖς ὅπλοις εὑρέθη κείμενος. (8) Τῶν δὲ ἐν Θρᾴκῃ Μεν- 12
δαίων[32] τὸ ἀνάθημα ἐγγύτατα ἀφίκετο ἀπατῆσαί με ὡς ἀνδρὸς εἰκὼν εἴη πεντάθλου· καὶ κεῖται μὲν παρὰ τὸν

tam vehementer aeri impegisse, ut ex eo vulnere non ita multis post diebus e vita excesserit. Elei bovem caedis ream extra Altin exportare in animo habebant; sed Apollinis Delphici oraculo moniti sunt, ut bovem eo ritu expiarent, quo solent Graeci inconsultae caedis fraudem eluere. (7) Est sub platanis circa medium fere Altis ambitum aeneum tropaeum: titulus in affixo ibi clypeo incisus docet, Eleos victis Lacedaemoniis illud erexisse. Haec nempe illa fuit pugna, in qua ille animam exhalavit, cuius cadaver, quum Iunonis templum sartum tectum curarent, inter tecti fastigium et lacunar cum armis repertum est. (8) Mendaeorum certe (qui sunt in Thracia) donum multis videri possit quinquertionis statua. Posita illa quidem est iuxta

28. ἄλτεω Va. tum σφὰς θεὸς, sine ὁ Va, quod F iam voluit; σφᾶς ὁ θεὸς rell. Pro sq. κατὰ Boeckhius coni. καταλείπειν, B. κατὰ χώραν ἐᾶν. Post νομίζουσιν S. animo supplet τοῦτο ἐᾶν. Tum καθάρσια om. MLb.

29. ἔστιν M.

30. ἐπὶ τῷ τροπαίῳ ἐπὶ τῇ ἀ. SB Va; ἐπὶ τῷ τρ. τῇ ἀ. AXKFCAgPc MVbLab, unde C. coni. ἐπὶ τοῦ τροπαίου τῇ ἀσπίδι, quod recepimus; mox ἀναστῆναι MAgLa.

31. ἀφῆναι AgVb. τ. ψ. ὃ Ag. ἡραίου τῆς om. La. mox καὶ ἐνταῦθα ὁμοῦ τῆς ὅπ. id.

32. μενδέων M; μεδέων Vb. mox ἐγκύτατα Ag. Mox με CSB ex em. K; μὲ La; μὲν AXKFMVabLb; tum ὡς ἀνδρὶ εἰκ..(extrema ambig.) Va. εἰκὼς La.

Ἠλεῖον Ἀναυχίδαν·[33] ἔχει δὲ ἁλτῆρας ἀρχαίους. ἐλεγεῖον δὲ ἐπ' αὐτῷ[34] γεγραμμένον ἐστὶν ἐπὶ τοῦ μηροῦ·

Ζηνὶ θεῶν βασιλεῖ μ'[35] ἀκροθίνιον ἐνθάδ' ἔθηκαν
Μενδαῖοι, Σίπτην[36] χερσὶ βιασσάμενοι.

ἡ[37] μὲν δὴ Θρᾴκιόν τι εἶναι τεῖχος καὶ πόλις ἔοικεν ἡ Σίπτη. Μενδαίοις δὲ[38] αὐτοῖς γένος τε Ἑλληνικὸν καὶ ἀπὸ Ἰωνίας ἐστίν· οἰκοῦσι δὲ ἀπὸ θαλάσσης ἄνω τῆς πρὸς Αἴνῳ πόλει.

Eleum Anauchidem, halteres priscos tenens. In eius femore inscriptio incisa,

Mendaei, Sipte saevo Mavorte subacta,
Primitias summo hic me posuere Iovi.

Coniici potest, Sipten Thraciae castellum vel urbem fuisse. Mendaei e Graecia atque adeo ex Ionia oriundi sunt. Sedes Mendaeorum ab eo mari, quod Aenum urbem alluit, tendunt versus superiorem regionis partem.

33. *Ἀναυχίδαν* CSB ex em. Sylb. *Ἀναύχιδα* AXKFAgPcLabM Va; *ἀναύχηδα*, *ι* sup. *η*, Vb. mox *ἀλτῆρας* MLb. *ἀχαιοὺς* AgVb. Va marg.

34. *ἐπ' αὐτῷ* S ex em. Schneideri, BPc? *ἐπ' αὐτὸ* AXKFCAgMVab Lab.

35. *με* A*PcAgMVabLab. Tum *ἔνθα δ'* Lb. *ἔθηκεν* La. *μινδαῖοι* Va.

36. *σίππην* LbM (silent exc. nostra) Ag*PcVa. et paullo post *σίππη* M AgPcVabLb. tum *χερσιασάμενοι* Lb M (*χερπσιασάμενοι* sec. exc. nostra); *βιασάμενοι* ABPcAgLa; *χερσὶν βιασάμενοι* Vb; *βιασσάμενοι* XKFCS; *χερσιάμενοι* (sic) Va.

37. *τὸ μὲν δὴ* MVtLab.

38. *τε* LabVaMAg. *μενδιαίοις* [*ια* ambig.] Va. Mox *τοῖς πρὸς* Vb. *πρὸς* om. Va. „Cum nulli alii mentionem faciant de illis Mendaeis, mihi suspecta est lectio; quid si *πρὸς Σάνῃ* legatur? — sed exspectanda aliunde lux.“ *Palmer. MS.* Adoptaverunt hanc coniecturam Nibby in interpretatione et Valck. ad Herod. IV, 18. — AAgVabLab huic libro adiungunt *ἕπεται δὲ* — *μετὰ τοῦτο* ex initio libri sequentis, et eadem in fronte libri sequentis repetunt; at Va *τὰ*, Vab *τὸ* omittunt. Tum *τέλος τοῦ α^ου τῶν ἡλιακῶν λόγου ε^ου* Ag. *τέλος ἡλιακῶν α^ω καὶ ἀρχὴ τοῦ β^ου ἡλιακῶν* Pc.

ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ

ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΣ

ΗΛΙΑΚΩΝ Β.

ΗΛΙΑΚΩΝ Β SEU LIB. VI.

CAPUT I.

Post exordium recensentur signa et donaria insigniorum in ludis Olympicis victorum Olympiae posita.

Ἕπεται[1] δέ μοι τῷ λόγῳ τῷ ἐς τὰ ἀναθήματα τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη ποιήσασθαι καὶ ἵππων ἀγωνιστῶν[2] μνήμην καὶ ἀνδρῶν ἀθλητῶν τε καὶ ἰδιωτῶν ὁμοίως· τῶν δὲ νικησάντων Ὀλυμπίασιν[3] οὐχ ἁπάντων εἰσὶν ἑστηκότες ἀνδριάντες, ἀλλὰ καὶ ἀποδειξάμενοι[4] λαμπρὰ ἐς τὸν ἀγῶνα, οἱ δὲ καὶ ἐπὶ ἄλλοις ἔργοις, ὅμως[5] οὐ τετυχήκασιν εἰκόνων. τούτους ἐκέλευσεν ἀφεῖναί με ὁ λόγος, ὅτι οὐ κα- 452 2
τάλογός ἐστιν ἀθλητῶν[6] ὁπόσοις γεγόνασιν Ὀλυμπικαὶ νῖκαι, ἀναθημάτων δὲ ἄλλων τε καὶ εἰκόνων συγγραφή.

Cap. I. Postulat dehinc suscepti operis ordo, ut post votivorum donariorum expositionem, equos certaminibus nobiles, et athletas, vel ordinarios etiam homines, persequamur. Et eorum quidem, qui victores e ludis Olympicis discessere, non omnium positae sunt statuae. Nam illos mihi, qui vel certantes praeclare se gesserunt, vel virtutis quovis alio modo specimen aliquod dedere, statuarum tamen honorem non sunt consecuti, praetereundos intelligo. Neque enim athletas, qui in Olympicum stadium descendere, quibusve palma delata est,

Cap. I. 1. *Ἕπεται δὲ — μετὰ τοῦτο* fini quinti libri subiunctum hoc loco repetunt AgLab.

2. *ἀγωνιστῶν* BPcAgLab; *ἀγωνικῶν* VaM; *ἀγωνιστικῶν* AXKFCSVb. Orta videtur varietas e scriptura *ἀγωνικῶν* (with *ιστ* written above).

3. *Ὀλυμπίασιν* SBAg; *Ὀλυμπιασιν* VabM. *Ὀλυμπιάσιν* edd. rell. Lab.

4. *ἀποδεξάμενοι* Ag.

5. *ὁμοίως* Ag.

6. *ἀθλετῶν* Ag; mox *ὀλύμπια καὶ νίκαι* A, *νίκαι* etiam XVabLab; *ὀλυμπιακαὶ* edd. rell. codd.

οὐδὲ[7] ὁπόσων ἑστήκασιν ἀνδριάντες, οὐδὲ τούτοις πᾶ-
σιν ἐπέξειμι, ἐπιστάμενος ὅσοι τῷ παραλόγῳ[8] τοῦ κλή-
ρου καὶ οὐχ ὑπὸ ἰσχύος ἀνείλοντο ἤδη τὸν κότινον.
ὁπόσοις δὲ ἢ αὐτοῖς[9] εἶχεν ἐς δόξαν ἢ καὶ τοῖς ἀνδριᾶσιν
ὑπῆρχεν ἄμεινον ἑτέρων πεποιῆσθαι[10], τοσαῦτα καὶ αὐ-
3 τὸς μνησθήσομαι. (2) Ἔστι δὲ ἐν[11] δεξιᾷ τοῦ ναοῦ
τῆς Ἥρας ἀνδρὸς εἰκὼν παλαιστοῦ, γένος δὲ ἦν Ἠλεῖος,
Σύμμαχος Αἰσχύλου· παρὰ δὲ αὐτὸν ἐκ Φενεοῦ[12] τῆς
Ἀρκάδων Νεολαΐδας Προξένου πυγμῆς ἐν παισὶν ἀνῃρη-
μένος νίκην· ἐφεξῆς δὲ Ἀρχέδαμος[13] Ξενίου, καταβαλὼν
καὶ οὗτος παλαιστὰς παῖδας, γένος καὶ αὐτὸς Ἠλεῖος.
τούτων τῶν κατειλεγμένων εἰργάσατο Ἄλυπος τὰς εἰκόνας
4 Σικυώνιος, Ναυκύδους τοῦ Ἀργείου μαθητής. Κλεογέ-
νην[14] δὲ Σιληνοῦ τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπ' αὐτῷ φησὶν εἶναι

persequi mihi propositum; sed quum in reliquis donis, tum vero maxime in statuis exponendis haec fuit opera sumenda. Quin ex iis etiam, quibus posita statua fuit, multos mihi praetermittendos censui, quum scirem illos non virtute, sed sortis fraude oleastrum adeptos. Eorum enim tantum mentio mihi facienda, qui vel merito suo, vel hominum opinione ceteris praestiterunt. (2) Ad dexteram Iunonis templi palaestrici hominis imago est: patria Eleus fuit, Symmachus Aeschyli filius: prope quem ex Pheneo Arcadiae Neolaidas est Proxeni filius, qui e puerorum pugilatu palmam tulit. Post hos Archedamus Xeniae filius, pueris in palaestra superatis, ipse etiam Eleus. Horum, quos iam nominavi, imagines fecit Alypus Sicyonius, Argivi Naucydis discipulus. Sileni vero filium Cleogenem inscriptio ex indigenis unum esse testatur; et de-

7. *οὐ δὲ — οὐ δὲ* seiunctim ALb.
8. *ὅσοι τὰ παρὰ λόγω* Vb; mox *ὑπὸ ἰχθύος* VbLb.
9. *αὐτὸς* Pc (*αὐτὸ* sec. B; num fortasse *αὐτ̊* = *αὐτός*?). Post hanc vocem *τι* B inserendum, S subaudiendum censent; aegre sane ea particula caremus. — *εἰς δόξ.* Pd. — Deinde *ἢ καὶ τοῖς* La; *καὶ τοῖς* MVaPcAgLb; *ἢ τοῖς* edd. Vb. — *ἀνδριᾶσιν* B; *ἀνδριάσιν* coni. K, recep. FCS; *ἀνδράσιν* AXKMVabPcAgLab.
10. *πεποιεῖσθαι* Vb.
11. *ἔστι δὲ ἐν* SVa; *ἔστιν ἐν* rell.
12. *φενοῦ* M; mox id. *πυγμός*.
13. *Ἀρχέδαμος* ABPcVabMAgLab; *Ἀρχίδαμος* XKFCS. Mox *καταλαβών* Vab; deinde *ναυκίδους* Vb.
14. *Κλεογένης* VabMAgLab; unde *Κλεογένην* scripsimus. *Κλεογένῃ* C. *Κλεογένη* rell.; tum *σηληνοῦ* Vb; *σηλεινοῦ* LabAgM (*Σηλενοῦ* sec. S.); *δὲ . . . . εινοῦ* Va, rec. man. inscripsit spatio vacuo *σηλ* —; etiam ad marg. Vb. varietas lectionis adscripta est, quae *Σηλεινοῦ* esse videtur. Mox *ἐφ' αὐτῷ* Ag.

τῶν ἐπιχωρίων, ἐκ δὲ ἀγέλης αὐτὸν οἰκείας ἵππῳ[15] κρα- 453
τῆσαι κέλητι. Πλησίον δὲ τοῦ Κλεογένους[16] Δεινόλο-
χός τε κεῖται Πύῤῥου καὶ Τρωΐλος Ἀλκίνου. τούτοις
γένος μὲν καὶ αὐτοῖς ἐστὶν ἐξ Ἤλιδος, γεγόνασι δέ σφι-
σιν οὐ κατὰ ταὐτὰ αἱ νῖκαι[17], ἀλλὰ τῷ μὲν ἑλλανοδικεῖν
τε ὁμοῦ καὶ ἵππων ὑπῆρξεν ἀνελέσθαι νίκας, τῷ Τρωΐ-
λῳ[18], τελείᾳ τε συνωρίδι καὶ πώλων ἅρματι· Ὀλυμπιάδι
δὲ ἐκράτει δευτέρᾳ πρὸς ταῖς ἑκατόν· ἀπὸ τούτου δὲ 5
καὶ νόμος ἐγένετο Ἠλείοις μηδὲ ἵππους[19] τοῦ λοιποῦ
τῶν ἑλλανοδικούντων καθιέναι μηδένα. τούτου μὲν δὴ
τὸν ἀνδριάντα ἐποίησε Λύσιππος· ἡ δὲ τοῦ Δεινολόχου
μήτηρ εἶδεν ὄψιν[20] ὀνείρατος ὡς ἔχοιτο τοῦ παιδὸς[21] ἐν
τοῖς κόλποις ἐστεφανωμένου, καὶ τοῦδε εἵνεκα ἐς τὸν
ἀγῶνα ὁ Δεινόλοχος ἠσκήθη, καὶ τοὺς παῖδας παρέθει
τρέχων. Σικυωνίου δὲ Κλέωνός ἐστιν ἡ εἰκών[22]. Ἐς 6
δὴ τὴν Ἀρχιδάμου Κυνίσκαν ἐς τὸ γένος τε αὐτῆς καὶ

sultorio equo de suo ipsius grege vicisse. Adhaeret Cleogeni Dinolochus Pyrrhi et Troilus Alcini filius, quibus est itidem ex Elide genus. Non vero eiusdem ludicri palma iis obtigit. Nam Troilus ludorum illo tempore praefectus de equiriis praemia tulit: bigis enim integrae aetatis equorum et pullorum curru vicit secunda supra centesimam Olympiade. Lege vero post Pyrrhi victoriam cautum ab Eleis est, ne quis ex ludorum praefectis in posterum equos in certamen mitteret. Huius fecit statuam Lysippus. Dinolochi vero mater per visum in quiete videre sibi visa est filium se coronatum in complexum suum recepisse. Eo somnio monitus puer strenue se ad gymnicorum certamina exercuit et pueros cursu antevertit; eius statuam fecit Cleon Sicyonius. De Cynisca vero Archidami

15. ἵππῳ e coni., quam firmare videtur Am. „desultorio equo de suo ipsius grege.“ ἵππων edd. codd.

16. Κλεοσθένους (Κλεομένους ambig.) Va. Deinde Πύῤῥου καὶ B; Πύῤῥος τε καὶ edd. rell. VaMLab; Πυρρός τε καὶ Ag; Πῦρός τε καὶ Vb; Πύρρος καὶ Pc. Mox Τρωΐλος Sylb. BS; Τράϊλος edd. rell. Lab.

17. κατὰ τὰ αὐτὰ αἱ νίκαι Va; κατὰ ταῦτα VbAgLab; tum τὸ μὲν Vb et ὑπῆρξαι M.

18. Post Τρωΐλῳ cum B delevimus δὲ. tum ξυνωρίδι Lb.

19. μὴ δὲ ἵπποις MLb; μηδὲ ἵππον Va; mox ἀνδριάνδα idem.

20. ὄφιν Va; tum ἔχοι τὸ Lb.

21. Ἀγαμέμνονος MR, in marg. γρ. παιδός. seq. καὶ τοῦδε om. La. Deinde ἕνεκα Ag, δεινολόχος Vab, παρέθη Ag.

22. ἔστιν εἰκών Vab; ἔστιν εἰκὼς La; articulum inseruimus cum B.

ἐπὶ ταῖς Ὀλυμπικαῖς[23] νίκαις, πρότερον ἔτι ἐδήλωσα ἐν τοῖς λόγοις οἳ ἐς τοὺς βασιλέας τοὺς Λακεδαιμονίων ἔχουσιν[24]. Πεποίηται δὲ ἐν Ὀλυμπίᾳ παρὰ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Τρωΐλου λίθου κρηπὶς καὶ ἅρμα τε ἵππων καὶ ἀνὴρ ἡνίοχος καὶ αὐτῆς Κυνίσκας εἰκών, Ἀπελλοῦ τέχνη[25]. γέγραπται δὲ καὶ ἐπιγράμματα ἐς τὴν Κυνίσκαν
7 ἔχοντα· εἰσὶ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ ἐφεξῆς[26] ἀνακείμενοι τῇ Κυνίσκᾳ· ἵππων νῖκαι γεγόνασιν αὐτοῖς. Ἀνάξανδρος μὲν ἅρματι ἀνηγορεύθη πρῶτος· τὸ δὲ ἐπίγραμμά φησι τὸ ἐπ᾽ αὐτῷ τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀναξάνδρου πρότερον ἔτι στεφανωθῆναι[27] τὸν πατέρα πεντάθλῳ· οὗτος μὲν δὴ ἔοικεν εὐχόμενος τῷ θεῷ[28]. Πολυκλῆς δὲ ἐπίκλησιν λαβὼν Πολύχαλκος τεθρίππῳ μὲν καὶ οὗτος ἐκράτησεν, ἡ δὲ εἰκὼν ἐπὶ τῇ χειρὶ ἔχει οἱ τῇ δεξιᾷ ταινίαν· παρὰ δὲ αὐτῷ παιδία δύο τὸ μὲν τροχὸν κατέχει, τὸ δὲ αἰτεῖ τὴν ται-

filia, eiusque genere, et Olympicis palmis omnia sunt ea in parte explicata, qua in enumerandis Lacedaemoniorum regibus historiae operam sumsimus. Prope Troili statuam crepido quaedam lapidea extat; superque ea equorum quadrigae et auriga; ipsius etiam Cyniscae statua ab Apelle facta, cum aliquot in eam inscriptionibus. Proximi sunt Lacedaemonii aliquot deinceps positi, qui equis vicere. Horum primus Anaxander de curuli certamine renunciatus est. Testatur inscriptio, Anaxandri avum ante hunc quinquertii coronam cepisse. Est hic quidem in modum deo vota nuncupantis ornatus. Succedit Polycles, cui Polychalco cognomen fuit. De quadrigis et ipse coronam accepit: taeniam dextera tenet. Adsistunt pusiones duo: eorum alter trochum praefert, taeniam alter ap-

23. Ὀλυμπιακαῖς C; seq. ἔτι om. Va, qui deinde λογ. οἷον ἐς τοὺς.

24. ἔχουσιν MAgLa; ἔχουσι edd. codd. rell.; deinde τέτακται pro πεποίηται Va; πεποιήται C, vitio haud dubie typoth.

25. Ἀπελλοῦ τέχνη om. Am.; mox ἐπίγραμμα Vb; unum tantum commemoratur III, 8, 2; an forte scripsit ἐπίγραμμα — ἔχον?

26. καὶ οἱ ἐφεξῆς Cor.; deinde pro ἅμα κείμενοι (κείμεναι Va; ἅμμα κείμενοι La.) reposuimus ἀνακείμενοι e coniectura, quam postea confirmavit Ag; eadem confusio VI, 23, not. 26. Mox νίκαι Va, ut solet. νίκας La; mox αὐτῷ γρῦ πατρὸς idem.

27. ἔτι στεφανωθῆναι Abresch. ad Thucyd. p. 549. Cor. B; edd. rell. codd. ἐπιστεφανωθῆναι. Tum οὗτοι μὲν La.

28. Post θεῷ distinctionem minimam ponunt XK; maximam suadente Heynio (Antiq. Aufs. II, 257.) FSC B; at iam habet A. Post Πολυκλῆς cum B inseruimus δὲ, quae particula in virgulam male mutata est a librariis (, — δέ). Tum Πολύχαλπος M. idem in Lb esse videtur. Πολύ-χαλ πος Va.

νίαν. ἐνίκησε δὲ ὁ Πολυκλῆς ἵπποις[29], *ὡς τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπ' αὐτῷ λέγει, καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσθμοῖ τε καὶ Νεμέᾳ.*

CAPUT II.

Statuae Lacedaemoniorum equis alendis inclitorum — de statua Thrasybuli vatis et prisca ex animalium extis vaticinandi ratione — Iamidis vatibus — Timosthenis et Antipatri aliorumque statuis — Messenii e Peloponneso eiecti victoriarum in ludis Olympicis expertes sunt et reducti illarum participes evadunt.

Παγκρατιαστοῦ[1] *δὲ ἀνδρὸς τὸν μὲν ἀνδριάντα εἰργά-* 454
σατο Λύσιππος· ὁ δὲ ἀνὴρ οὗτος ἀνείλετο ἐπὶ παγκρατίῳ
νίκην τῶν ἄλλων τε Ἀκαρνάνων καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς Στράτου
πρῶτος ** *Ξενάρχης τε ἐκαλεῖτο Φιλανδρίδου. Λακεδαι-*
μόνιοι δὲ ἄρα[2] *μετὰ τὴν ἐπιστρατείαν*[3] *τοῦ Μήδου διετέ-*

petit. Idem vero Polycles (u. testatur inscriptio) etiam e Pythicis, Isthmicis et Nemeis equestri certamine victor rediit.

Cap. II. Pancratiastae vero, quae proxima est, statuam elaboravit Lysippus. Primus ille quidem cum reliquorum Acarnanum, tum eorum qui Stratum urbem incolunt palmam pancratii tulit:** Xenarches ei nomen; Philandridae filius fuit. Lacedaemonii certe post irruptionem Persarum in Graeciam

29. *ἵππος* VabM. Deinde *Νεμέᾳ*, quod voluerant Cor. S, recepimus e VabLb; *Νέμεα* rell.

Cap. II. 1. *Παγκρατιστοῦ* Va; *παγκρατίας τοῦ* La; *παγκρατίας οὐδὲ ἀνδρ.* Vb.

2. Locus corruptus et mutilus; *ἐπὶ παγκρατείω νίκην· τῶν δὲ ἄλλων Ἀκαρνάνων· καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς στρατοῦ πρῶτος ξενάρχης τε ἐκαλεῖτο φιλ. λακεδαιμονίων. οἱ δὲ* Vb. *τῶν ἄλλων ἀκαρνὰς πρῶτος. καὶ ξενάρχης* (*ξενάργης* R) *ἐκαλ. φιλ. λακεδαιμονίων* VaR ad marg., tum *οἱ δὲ οἱ δὲ ἄρα* Va; *τῶν ἄλλων ἀκαρνάνων καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς στρατοῦ πρῶτος καὶ ξενάλγης* (*ξενάχης* sec. FS) *ἐκαλ. φιλ. λακεδαιμονίων οἱ δὲ* M; *τῶν ἄλλων τε ἀκαρνάνων καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς στράτου* (?) [*στρατοῦ* LaAg] *πρῶτος ξενάργης τε ἐκαλ. φιλανδρίδου. λακεδαιμονίων οἱ δὲ* (*λακεδαιμονίων οἱ δὲ* La) PcAgLa; *τῶν ἄλλων ἀκαρνάνων καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς στρατοῦ πρῶτος ξενάρχης τε ἐκαλεῖτο φιλ. λακεδαιμονίων. οἱ δὲ ἄρα* Lb. *τῶν ἄλλ. ἀκαρνάνων καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς στρατοῦ πρῶτος. καὶ ξενάργης ἐκαλ. φιλανδρ. λακεδαιμονίων οἱ δὲ* AX. „*Στράτου* Palm. MS.“ Correcturam Kuhnii *καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς Στράτου* receperunt FC Smin. (male tamen hi *Στρατοῦ*) SB. Athletae nomen *Ξενάργης* efferunt Am. AXKFC; *Ξενάρχης* SB. In reliquis B sequitur codicem Pc, lacunam indicans *φιλανδρίδου* .... *λακεδαιμονίων. οἱ δὲ. λακεδαιμονίων οἱ δὲ* etiam AXK; *οἵδε* vel cum Am. *λακεδαιμόνιοι δὲ ἄρα* coni. Sylb.; probante F recep. SC. Nos post *πρῶτος* lacunam indicavimus. *λακεδαιμονίων οἱ δὲ* ortum videtur e
οι
scriptura *λακεδαιμονιων δὲ*.

3. *ἐπιστρατίαν* et mox *φιλοτιμώτατα* Ag.

θησαν πάντων φιλοτιμότατα Ἑλλήνων πρὸς ἵππων τροφάς. χωρὶς γὰρ ἢ[4] ὅσους αὐτῶν κατέλεξα ἤδη, τοσοίδε ἄλλοι τῶν ἐκ Σπάρτης ἱπποτρόφων μετὰ τὴν εἰκόνα ἀνάκεινται τοῦ Ἀκαρνᾶνος ἀθλητοῦ, Ξενάρχης[5] καὶ Λυκῖνος Ἀρκεσί-
2 λαός τε καὶ ὁ παῖς τοῦ Ἀρκεσιλάου Λίχας. Ξενάρχῃ μὲν δὴ[6] καὶ ἐν Δελφοῖς καὶ ἐν Ἄργει τε ὑπῆρξε καὶ ἐν Κορίνθῳ προσανελέσθαι νίκας· Λυκῖνος δὲ ἀγαγὼν ἐς Ὀλυμπίαν πώλους καὶ οὐ δοκιμασθέντος[7] ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, καθῆκεν ἐς τῶν ἵππων τὸν δρόμον τῶν τελείων τοὺς πώλους καὶ ἐνίκα δι' αὐτῶν· ἀνέθηκε δὲ καὶ ἀνδριάντας[8] δύο ἐς Ὀλυμπίαν, Μύρωνος τοῦ Ἀθηναίου ποιήματα· τῷ δὲ Ἀρκεσιλάῳ καὶ Λίχᾳ τῷ παιδὶ, τῷ μὲν αὐτῶν γεγόνασι δύο Ὀλυμπικαὶ[9] νῖκαι· Λίχας δὲ εἰργομένων τηνικαῦτα τοῦ ἀγῶνος Λακεδαιμονίων καθῆκεν ἐπὶ ὀνόματι τοῦ Θηβαίων δήμου τὸ ἅρμα, τὸν δὲ ἡνίοχον νικήσαντα ἀνέδησεν αὐτὸς ταινίᾳ· καὶ ἐπὶ τούτῳ μαστιγοῦσιν αὐτὸν οἱ Ἑλλανο-

Graecis omnibus equos alendi studio praestitere. Quare praeter eos, quorum superius mentionem feci, hi propemodum e Spartanis equis alendis nobilitati, quorum imagines post Acarnanis effigiem positae sunt, Xenarches, Lycinus, Arcesilaus, et Arcesilai filius Lichas. Et Xenarches quidem etiam Delphica, post hanc Argolica et Corinthiaca victoria claruit. Lycinus quum ad ludos in Olympiam pullos adduxisset et eorum unus deterior visus esset, ad equorum iam adultorum curationem animum adiecit, et per eos victoriam est adeptus. Dedicavit ille quidem in Olympia statuas duas, quas Myron Atheniensis fecit. Arcesilao Lichae patri Olympiae victoriae duae obtigerunt: Lichas vero, quum Lacedaemoniis tunc ludorum aditu interdictum esset, Thebani populi nomine currum introduxit, victoremque aurigam sua ipse manu taenia redimivit: flagris caesus eius temeritatis Aedilibus poenas luit. Propter

4. γὰρ ἢ BPcAgVaLab; om. ἢ rell. mox ἄλλων τῶν Ag; tum ἀνάκειται M.

5. Ξενάρχης SBVa. Ξενάργης Am. AXKFCMPcAgLa; Facii coniecturam ἀθλητοῦ Ξενάργους· καὶ Λυκ. confirmat Vb, in quo ἀθλ. ξενάρχου. — ἀθλητοῦ * Ξενάργης καὶ * Λυκ. C. Mox ξενάργει LabVab; ξενάρχει M; ξενάργῃ PcAg; Ξενάρχῃ B; Ξενάρχει edd. rell.

6. δὴ om. VaM; deinceps ἀδελφοῖς pro ἐν Δελφ. M.

7. καὶ οὐ δοκιμασθέντος — τοὺς πώλους om. M; πόλους Vb.

8. ἀνδιάντας Ag; tum ἐν ὀλυμπίαν (sic) Va; voluit haud dubie ἐν Ὀλυμπίᾳ. Mox μύρονος Va; tum Λίχα A, sine ι subscr., ut saepius.

9. Ὀλυμπιονιακαὶ Vb; Ὀλυμπιακαὶ C.

δίκαι.[10] *καὶ διὰ τὸν Λίχαν τοῦτον ἡ κατὰ Ἄγιν βασιλέα* 3
ἐπιστρατεία Λακεδαιμονίων ἐγένετο ἐπὶ Ἠλείους[11] *καὶ ἐν-*
τὸς τῆς Ἄλτεως μάχη. καταπαυσθέντος δὲ τοῦ πολέμου
τὴν μὲν εἰκόνα ἐνταῦθα ἔστησε,[12] *τὰ δὲ Ἠλείων ἐς τοὺς*
Ὀλυμπιονίκας γράμματα οὐ Λίχαν, Θηβαίων δὲ τὸν δῆμον
ἔχει νενικηκότα. (2) *Τοῦ δὲ Λίχα πλησίον μάντις ἕστη-* 4
κεν Ἠλεῖος Θρασύβουλος Αἰνέου τῶν[13] *Ἰαμιδῶν, ὃς καὶ* 455
Μαντινεῦσιν ἐμαντεύσατο ἐναντία Λακεδαιμονίων καὶ Ἄγι-
δος τοῦ Εὐδαμίδου βασιλέως, ἃ δὴ καὶ ἐς πλέον ἐν τῷ
λόγῳ τῷ ἐς[14] *Ἀρκάδας ἐπέξειμι. τοῦ Θρασυβούλου δὲ*
τῇ εἰκόνι γαλεώτης πρὸς τὸν ὦμον προσέρπων ἐστὶ τὸν δε-
ξιόν, καὶ κύων ἱερεῖον δὴ[15] *παρ᾽ αὐτῷ κεῖται διατετμημέ-*
νος τε δίχα καὶ φαίνων τὸ ἧπαρ. μαντικὴ δὲ ἡ μὲν ἐρίφων 5
καὶ ἀρνῶν τε καὶ μόσχων ἐκ παλαιοῦ δήλη καθεστῶσά
ἐστιν ἀνθρώποις, Κύπριοι δὲ[16] *καὶ ὑσὶν ἐπεξευρόντες*

hunc Licham Lacedaemonii Agidis regis ductu cum exercitu Eleos invaserunt pugnamque intra Altin cum eis commiserunt. Positis autem armis hoc in loco statuam Lichas posuit. Indicant Eleorum literae, non Lichae, sed Thebano populo eam palmam decretam. (2) Non longe a Licha, statua posita est Thrasibulo Aeneae filio Eleo vati, ex Iamidarum familia, qui suam Mantinensibus contra Agidem Lacedaemoniorum regem, Eudamidae filium, operam navavit; qua de re agam pluribus, quum ad Arcadum res venero. Per vatis dexterum humerum felis repit. Prope canis iacet bipartito dissectus, nudato iocinore. Vetus est, et ab initio instituta ex hoedis, agnis, vitulis, aruspicina. Suem primi omnium Cyprii addidere. Cane vero ad extorum

10. *Ἑλλανιδίκαι* Va. Tum *Ἄγιν* SB, *Ἄγιν* rell.; deinde *ἐπὶ στρατία* Vb.

11. *ἠλείοις* Va. Mox *καταπαυσθέντος* ASBVabMPcAgLab; *καταπαυθέντος* XKFC.

12. *ἔστηκε* M, *ἔστηκεν* Vb; *τὴν *μὲν* εἰκόνα* C. Mox *Ὀλυμπιονίκας φασὶ* AXKFCBSmai.; *Ὀλ. φησὶ* Smin.; *Ὀλ. καὶ* VbMPcAgLb; *Ὀλ. γράμμ.* omisso *φασὶ*, VaLa; quod nos probavimus mutato sequente *σχεῖν* in *ἔχει*; *ν* facile adhaesit ob seq. *νενικ.*; *γράματα* et *νενικοτότα* Vb. *νενικότα* La.

13. *Αἰνέου τῶν* Smai. (v. in comment.) Boeckh. B; *ἀεὶ ἀνέου τ.* Ag Pc(*); *ἀειανέου* (sic) La; *ἀεὶ ἀνέοντων* (sic) *ἰσμίδων* Lb. *ἀεὶ ἀνέου τ.* M; *ἐκ τῶν* edd. rell. Vab. *Ἰαμίδων* Vab.

14. *λόγῳ ὡς ἐς* Vb.

15. *ἱερεῖον δὲ* Va, *ἱερείων δή*, supra lin. *ἱερεῖον δὴ* Vb; tum *διατετμημένης* Ag.

16. Post *δὲ* inserunt *ὡς* edd. Va MPcAgLab, quod cum *ὡσαύτως* permutandum censet K, cum *οἱ* S; inter *δὲ* et *ὡς* Pors. inserit *οἶδα*. Nos olim vel *Κύπριοι δὲ, ὥς φασιν, ὑσὶν*, vel *Κύπριοι δὲ, φασὶν, καὶ ὑσίν* legendum suspicabamur, nunc cum Vb *ὡς* expunximus; cf. cap. 3, not. 53.

εἰσὶ μαντεύεσθαι· κυσὶ δὲ οὐδένες ἐπί γε μαντικῆς νομί-
ζουσιν οὐδὲν χρᾶσθαι. ἔοικεν οὖν ἰδίαν τινὰ ὁ Θρασύ-
βουλος ἐπὶ σπλάγχνων μαντικὴν κυνείων καταστήσασθαι.
(3) Οἱ δ' Ἰαμίδαι[17] καλούμενοι μάντεις γεγόνασιν ἀπὸ
Ἰάμου· τὸν δὲ εἶναι παῖδα Ἀπόλλωνος καὶ λαβεῖν μαντικὴν
6 φησιν ἐν ᾄσματι Πίνδαρος. (4) Παρὰ δὲ τοῦ Θρασυ-
βούλου τὴν εἰκόνα Τιμοσθένης τε[18] Ἠλεῖος ἕστηκε σταδίου
νίκην ἐν παισὶν εἰληφὼς καὶ Μιλήσιος Ἀντίπατρος Κλεινο-
πάτρου παῖδας κατειργασμένος πύκτας. Συρακουσίων
δὲ ἄνδρες ἄγοντες ἐς Ὀλυμπίαν παρὰ Διονυσίου θυσίαν
τὸν πατέρα τοῦ Ἀντιπάτρου χρήμασιν ἀναπείθουσιν ἀναγο-
ρευθῆναί οἱ τὸν παῖδα ἐκ Συρακουσῶν· Ἀντίπατρος δὲ
ἐν οὐδενὶ τοῦ τυράννου τὰ δῶρα ἡγούμενος ἀνεῖπεν αὑ-
τὸν[19] Μιλήσιον, καὶ ἀνέγραψε τῇ εἰκόνι ὡς γένος τε εἴη
Μιλήσιος καὶ Ἰώνων ἀναθείη πρῶτος ἐς Ὀλυμπίαν εἰκό-
7 να[20]. τούτου μὲν δὴ Πολύκλειτος τὸν ἀνδριάντα εἰργά-
σατο, τὸν δὲ Τιμοσθένην[21] Εὐτυχίδης Σικυώνιος παρὰ

significationes nullae omnino gentes usae sunt. Peculiarem itaque credi facile potest e caninis visceribus divinationem sibi Thrasybulum instituisse. (3) Vates, qui Iamidae nuncupantur, ab Iamo oriundi sunt; quem Apollinis satu ortum et a patre divinandi peritiam accepisse, carmine prodidit Pindarus. (4) Prope Thrasybuli effigiem Timosthenes Eleus positus est, qui pueros in stadio vicit. Milesius deinde Antipater, Clinopatri filius, qui pueros in pugilatu perculit. Huius Antipatri patrem, Dionysii Syracusani legati ad Olympium Iovem cum muneribus missi, pecunia delinitum adduxerant ut filium Syracusanum renunciari vellet. At Antipater ipse contemptis tyranni donis, Milesium se esse et ex Ionibus primum suam in Olympia statuam dedicasse, elogio testatus est. Fecit eam statuam Polycletus: Timosthenis effigiem elaboravit Eutychides Sicyonius, Lysippi di-

Mox ὑπεξευρόντες Vb; pro seq. εἰσὶ VaPcMLb exhibent ἐστὶ, LaAg ἔστι; unde coniicias Κύπριοι δὲ ὡς καὶ ὑσὶν ἔστι μαντεύεσθαι εἰσὶν ἐπεξευρόντες.

17. ἀμίδαι VbM; mox καὶ λαβὴν Ag; tum ἐς ᾄσματι M. Sylb. ex Am. eruit lectionem λαβεῖν παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν μαντ.; S post Πίνδαρος haud inepte absorptum putat παρ' αὐτοῦ.

18. τε om. VaMLb; tum εἴλειος Va et mox κλεινοπάτρου Vb, παῖδας τοῦ κατειργ. Va. Deinde συρακοσίων La; mox ἐν συρακ. idem.

19. αὐτὸν LbM, ut solet.

20. εἴκοντα VbM.

21. Τιμοσθένην et mox Τιμοσθένους Am., idem volentibus FC recep. SB; τὸν δὲ δὴ τιμοσθένης (sic) et mox τιμοσθένους La. Δημοσθένην (Δημοσθένη M) et Δημοσθένους AXKFCVabPcAgMLb.

Λυσίππῳ δεδιδαγμένος. ὁ δὲ Εὐτυχίδης οὗτος καὶ Σύ-
ροις τοῖς ἐπὶ Ὀρόντῃ[22] Τύχης ἐποίησεν ἄγαλμα, μεγάλας
παρὰ τῶν ἐπιχωρίων ἔχον[23] τιμάς. Ἐν δὲ τῇ Ἄλτει παρὰ 8
τὸν τοῦ Τιμοσθένους ἀνδριάντα ἀνάκειται Τίμων καὶ ὁ
παῖς τοῦ Τίμωνος Αἴσυπος[24], παιδίον ἐπὶ ἵππῳ καθήμε-
νον. ἔστι γὰρ δὴ καὶ ἡ νίκη τῷ παιδὶ ἵππου κέλητος· ὁ 456
Τίμων δὲ ἐπὶ[25] ἅρματι ἀνηγορεύθη. τῷ δὲ Τίμωνι εἰργά-
σατο καὶ τῷ παιδὶ τὰς εἰκόνας Δαίδαλος Σικυώνιος, ὃς
καὶ ἐπὶ τῇ[26] Λακωνικῇ νίκῃ τὸ ἐν τῇ Ἄλτει τρόπαιον ἐποίη-
σεν Ἠλείοις. Ἐπίγραμμα δὲ τὸ ἐπὶ τῷ Σαμίῳ πύκτῃ τὸν 9
ἀναθέντα μὲν ὅτι ὁ[27] παιδοτρίβης εἴη Μύκων καὶ ὅτι Σά-
μιοι τὰ ἐς ἀθλητὰς καὶ ἐπὶ ναυμαχίαις εἰσὶν Ἰώνων ἄρι-
στοι, τάδε μὲν λέγει τὸ ἐπίγραμμα, ἐς δὲ αὐτὸν τὸν πύ-
κτην ἐσήμαινεν[28] οὐδέν. (5) Παρὰ δὲ Μεσσήνιος[29] Δα- 10
μίσκος, ὃς δύο γεγονὼς ἔτη καὶ δέκα ἐνίκησεν ἐν Ὀλυμ-
πίᾳ. θαῦμα δὲ εἴπερ[30] ἄλλο τι καὶ τόδε ἐποιησάμην·

scipulus. Hic idem Eutychides Syris Orontae accolis Fortunae signum fecit, quod magna cum religione apud eas gentes colitur. Proxime ad Timosthenis statuam in Alti Timon positus est, et cum eo Aesypus filius tener adhuc, equo insidens, qua scilicet aetate equo iniuge vicit. Timon quidem de curuli certamine victor renunciatus est. Eius et filii effigiem fecit Daedalus Sicyonius, qui victis proelio Laconibus trophaeum Eleis in Alti erectum elaboravit. Posita etiam est Samio pugili statua cum inscriptione, quae dicatam testatur a Mycone gymnicorum magistro: eademque Samiis in athleticis certaminibus et navalibus pugnis prae ceteris Ionibus laudem summam tribuit. De pugile quidem ipso nominatim nulla mentio. (5) Positus ibidem est Messenius Damiscus, qui annos natus duodecim palmam ex Olympicis ludis tulit. Fuit autem ea mihi res haud minus quam

22. σύροι τοῖς ἐπὶ ὀρὸν τῆς Ag; ὀρόντην Va.

23. ἔχον Am. Sylb. FKSCBMLa; ἔχων AXVabPcdAgLb; seq. τῇ om. M (sec. S.).

24. αἴσιπος Vab. αἴσυπος Vb. corr.

25. δὲ ἐπὶ VaAgLab; δ' ἐπὶ rell.

26. τῇ om. Vab; tum ἐν τῷ Vb, ἐν τῷ et supra, ῇ, M.

27. ὁ παιδ. FCSBVaAgPcdM Lab; ὁ om. AXKVb. Pro praecedente μὲν C λέγει s. φησὶν malit. Mox Μύκων CBVabPacdAgLabM (sec. FS); Μήκων AXKFS Am.; Μίκων coni. K. mox λέγω, ει sup. vers. La.

28. ἐσήμενεν Va.

29. Μεσσηνίοις BVabMPcAgLab; Μεσσηνίους Pcd (nisi vitium latet ap. C); Μεσσηνίων AXKFCSPa. Nos Μεσσήνιος scribendum existimavimus. Seq. Δαμίσκος om. PcdM AgLb.

30. ὕπερ M.

Μεσσηνίους γὰρ[31] *ἐκ Πελοποννήσου φεύγοντας ἐπέλιπεν ἡ περὶ τὸν ἀγῶνα τύχη τὸν Ὀλυμπικόν*[32]. *ὅτι γὰρ μὴ Λεοντίσκος καὶ Σύμμαχος τῶν ἐπὶ τῷ*[33] *πορθμῷ Μεσσηνίων, ἄλλος γε οὐδεὶς Μεσσήνιος, οὔτε*[34] *Σικελιώτης, οὔτε ἐκ Ναυπάκτου, δῆλός ἐστιν Ὀλυμπίασιν ἀνηρημένος νίκην· εἶναι δὲ οἱ*[35] *Σικελιῶται καὶ τούτους τῶν ἀρχαίων*
11 *Ζαγκλαίων καὶ οὐ Μεσσηνίους φασί. συγκατῆλθε μέντοι*[36] *Μεσσηνίοις ἐς Πελοπόννησον καὶ ἡ περὶ τὸν ἀγῶνα τύχη τὸν Ὀλυμπικόν·*[37] *ἐνιαυτῷ γὰρ ὕστερον τοῦ οἰκισμοῦ τοῦ Μεσσήνης ἀγόντων*[38] *Ὀλύμπια Ἠλείων ἐνίκα στάδιον παῖδας ὁ Δαμίσκος οὗτος, καί οἱ καὶ πενταθλήσαντι*[39] *ὕστερον ἐγένοντο ἐν Νεμέᾳ*[40] *τε νῖκαι καὶ Ἰσθμοῖ.*

alia quaevis admirationi, quod eadem ferme fortuna Messeniis et patriam et Olympicorum ludorum gloriam eripuerit. Neque enim postquam e Peloponneso eiecti sunt, aut ex Naupacto, aut e Sicilia, praeter Leontiscum et Symmachum freti accolas, quisquam e Messeniis victor declaratus est; quum tamen Siculi hos non Messenios, sed de priscis Zanclaeis fuisse contendant. Ubi primum in Peloponnesum rediere, pristinam hac etiam in parte quasi postliminio fortunam recepere: siquidem uno posteaquam Messene restituta est anno ludos Eleis facientibus hic ipse de quo nunc agimus Damiscus, pueros de stadio vicit; et quinquertii post hanc ei partim Nemeae, partim vero Isthmicae victoriae obtigere.

31. ante *γὰρ* omisimus *μὲν* cum B MVabLab; mox *ὁ περὶ* AgLa.

32. *Ὀλυμπικὸν* AXKFBVbPcAg Lab; *Ὀλυμπιακὸν* CSVaM; tum *ὄντι* pro *ὅτι* AgLb et *μηλεοντίσκος* A.

33. *τῷ* inseruit e coni. S, BPcAg; om. rell. Deinde *ἄλλος δὲ* M, *γ* sup. *δ*.

34. *οὔτε* Sylb. CSBPcAg, *οὐδὲ* rell.; mox *οὔτε ἐκ* Vb, *οὔτ᾽ ἐκ* rell. Tum *Ὀλυμπίασιν* SB, *Ὀλυμπιάσιν* edd. rell. VabLb, *Ὀλυμπιᾶσιν* M.

35. *εἶναι μὲν οἱ* in M esse refert S, errore haud dubie; non hoc loco *μὲν* habet pro *δὲ*, sed paulo infra post *συγκατῆλθε*.

36. *φασίν* Ag. Deinceps *συγκατῆλθε μέντοι Μεσσ.* reposuimus e coniectura; *συγκ. μὲν τοῖς Μεσσ.* Vab PcMRLb; *συγκ. μὲν γὰρ τοῖς Μεσσ.* AgLa; *συγκ. μέντοι τοῖς Μεσσ.* B; *συγκ. δὲ τοῖς Μεσσ.* AXKFCS.

37. *ὀλυμπιακὸν* CSMLa.

38. *ἀγώντων* M; tum *ἡνίκα στάδ.* Vb et *Δάμισκος* Va.

39. *καί οἱ καὶ πέντε ἀθλήσαντι* edd. ante B, PcAgRVbMLab; *καί οἱ πέντε ἀθλήσαντι* Va; emendationem Buttmanni *πενταθλήσαντι* recepimus cum B.

40. *ἐννέα* M. tum *ἰσθμοί* Vb.

CAPUT III.

Recensio signorum athletarum Olympiae positorum continuata — de tempore expeditionis Eleorum et Thebanorum contra Sicyonios — statua Cratini ex Aegira, illius aetatis hominum pulcherrimi — statua Oebotae, quem pugnae ad Plataeas non interesse potuisse ex temporum ratione patet — statua Diconis Cauloniatae et de Cauloniae urbis fatis — statua Lysandri Lacedaemonii.

Δαμίσκου[1] *δὲ ἐγγύτατα ἕστηκεν ἀνὴρ ὅστις δή· τὸ γὰρ ὄνομα οὐ λέγουσιν ἐπ' αὐτῷ· Πτολεμαίου δὲ ἀνάθημά ἐστι*[2] *τοῦ Λάγου. Μακεδόνα δὲ αὐτὸν ὁ Πτολεμαῖος ἐν τῷ ἐπιγράμματι ἐκάλεσε*[3]*, βασιλεύων ὅμως Αἰγύπτου. Χαιρέᾳ δὲ Σικυωνίῳ πύκτῃ παιδὶ ἐπίγραμμά ἐστιν ὡς νικήσειεν ἡλικίαν νέος καὶ ὡς πατρὸς εἴη Χαιρήμονος*[4]*. γέγραπται δὲ καὶ ὁ τὸν ἀνδριάντα εἰργασμένος Ἀστερίων Αἰσχύλου. Μετὰ δὲ τὸν Χαιρέαν Μεσσήνιός τε παῖς Σόφιος* 2
καὶ ἀνὴρ Ἠλεῖος ἀνάκειται Στόμιος. καὶ τῷ μὲν τοὺς συνθέοντας τῶν παίδων παρελθεῖν, Στομίῳ δὲ πενταθλοῦντι[5] *ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ Νεμείων τρεῖς ὑπῆρξεν ἀνελέσθαι νί-* 457
κας. τὸ δὲ ἐπίγραμμα τὸ ἐπ' αὐτῷ καὶ τάδε ἐπιλέγει[6]*, τῆς*

Cap. III. Damisco proxima est viri nescio cuius statua: nomen certe inscriptio non declarat. Dedicavit Ptolemaeus Lagi filius; qui se Macedonem inscribendum curavit, quum Aegypti rex esset. Chaeream Sicyonium pugilem puerum titulus docet adolescentulum palmam meruisse, Chaeremone patre genitum: nominat item statuae opificem Asterionem Aeschyli filium. Post Chaeream Sophius Messenius puer et Eleus vir Stomius collocati sunt: in cursu ille pueros antevertit; Stomius vero quinquertii Olympicis ludis unam, tres Nemeis palmas tulit. Hoc amplius ei inscriptio tribuit, Eleorum equitatum duxisse et hoste fuso

Cap. III. 1. *Δαμίσκου — ἐπ' αὐτῷ* om. Va.
2. *ἐστίν* M. — *γάλου*, ad marg. *λάγου* R.
3. *ἐκάλεσεν* M; *ἀνεκάλεσε* Ag. — *βασιλέων* Lb, *βασιλεύον* La. — *σικυωνίων* M. — *πύκτι* Va. — *νικήσειεν* La; *νίκην εἷλεν* rell.
4. *χαι* (fin. pag.) *μονος* Vb. — *χαιραίαν*, *ἑ* sup. *εί*, Vb. — *μεσσηνίοις τε* (sic) Va.
5. *πενταθλοῦντι* ex emend. B; *πεντάθλον τε* C; *πένταθλόν τε* edd. rell. codd. — *Νεμείων* AXKFCSmai. BMPcVbLab; *Νεμέων* Smin.VaPa. Siebelis hanc formam apud Pausaniam probandam censet; nobis contra videtur.
6. *ἐπιγέλει* La; seq. *αὐτὸν — πολεμίοις* om. Pc. — *πρόςκλησιν* Ag Lab. — *φασιν* Ag.

ἵππου τε Ἠλείοις αὐτὸν ἡγούμενον ἀναστῆσαι τρόπαια καὶ ἄνδρα τοῖς πολεμίοις στρατηγοῦντα ἀποθανεῖν ὑπὸ τοῦ
3 Στομίου μονομαχήσαντά οἱ κατὰ πρόκλησιν. εἶναι δὲ αὐτὸν ἐκ Σικυῶνος οἱ Ἠλεῖοί φασι καὶ ἄρχειν Σικυωνίων, στρατεῦσαι δὲ ἐπὶ Σικυῶνα αὐτοὶ φιλίᾳ Θηβαίων ὁμοῦ τῇ ἐκ Βοιωτίας[7] δυνάμει. (2) Φαίνοιτο ἂν οὖν ἡ ἐπὶ Σικυῶνα Ἠλείων καὶ Θηβαίων στρατεία[8] γεγενῆσθαι μετὰ τὸ
4 ἀτύχημα Λακεδαιμονίοις[9] τὸ ἐν Λεύκτροις. Ἐφεξῆς δὲ ἀνάκειται μὲν πύκτης ἐκ Λεπρέου τοῦ Ἠλείων[10] Λάβαξ Εὔφρονος, ἀνάκειται δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς Ἤλιδος παλαιστὴς ἀνὴρ Ἀριστόδημος Θράσιδος· γεγόνασι δὲ αὐτῷ καὶ Πυθοῖ δύο νῖκαι.[11] ἡ δὲ εἰκών ἐστι[12] τοῦ Ἀριστοδήμου τέχνη Δαιδάλου τοῦ Σικυωνίου, μαθητοῦ [καὶ πατρὸς] Πα-
5 τροκλέους. Ἵππον δὲ Ἠλεῖον[13] πυγμῇ παῖδας κρατήσαντα ἐποίησε Δαμόκριτος Σικυώνιος ὃς ἐς πέμπτον[14] διδάσκα-

tropaea erexisse, hostium ducem ex provocatione occidisse. Fuisse vero illum ex Sicyone et Sicyoniis imperasse Elei referunt: arma vero se cepisse contra Sicyona adductos Thebanorum amicitia, et Boeotiorum tunc auxilia praesto sibi fuisse. (2) Bellum cum Sicyoniis ab Eleis et Thebanis gestum existimari potest post Lacedaemoniorum Leuctricam cladem. Positus deinceps et Labax Euphronis filius, pugil e Lepreo Eleorum; Thrasidis praeterea filius Aristodemus vir palaestrita ex ipsa Elide, cui duae etiam Pythicae obtigere victoriae. Effigiem Aristodemi fecit Sicyonius Daedalus, discipulus [et pater] Patroclis. Hippum Eleum pugilatu pueros vincentem fecit Damocritus Sicyonius,

7. *τῆς ἐκ* Va, *τῇ ἐν Βοιωτίᾳ* Vb.

8. *στρατεία* M *ι* sup. *ει*, (*στρατῖα* sec. S.).

9. *Λακεδαιμονίων* vel *Λακεδαιμονίοις συμβὰν* Sylb., probante F illud recepit C; exemplis dativum tuetur S.

10. *τὸν ἠλείον* VaLa.

11. *δύο νῖκαι* edd. VbLa; *δύο καὶ νίκημα* MVaPcAgLb; in quo latere videtur *δύο νῖκαι καὶ Νεμέᾳ*. Paulo ante *αὐτὸ*, *ῳ* sup. *ο*, M.

12. *ἐστιν τοῦ* Ag. Tum ante *τέχνη* distinguunt AXK, post *τέχνη* FC. Nos Smin.B secuti uncis sepsimus *καὶ πατρός*. — *σικεωνίου μαθητοῦ καὶ προς προκλέους* Vb. Mox *Ἵππον* FCBVbPcAgLab; *Ἵππων* edd. rell. MVb; *Ἵππωνα* Am. Palm. MS.

13. *Ἠλεῖον* Palm. Ms. FCSBVa PcLab; *Ἠλείων* AXKMVb. — *παῖδας* e coni.; sic Am. legisse videtur idemque B probat in addendis; *παῖδα* edd. codd. Mox *Δαμόκριτος* scripsimus cum BPcAg(?)Lab, ut infra; *Δημόκρ.* rell.

14. *πέπτον* Vab. — *ἀνηηει* (sic) Vb; *ἀνείη* VaRLb; *ἀνήει* R marg. — *Πτόλιχος* edd. MPcAgLab; *Πτόμιχος* Va, *πόλιχος* Vb; mox *πτολίχου* Va, *πολίχου* Vb.

λον ἀνήει τὸν Ἀττικὸν Κριτίαν· Πτόλιχος μὲν γὰρ ἔμαθεν
ὁ Κορκυραῖος παρ' αὐτῷ Κριτίᾳ· Πτολίχου δὲ ἦν μαθη-
τὴς Ἀμφίων· Πίσων δὲ ἀνὴρ ἐκ Καλαυρίας[15] ἐδιδάχθη
παρ' Ἀμφίονι, ὁ δὲ παρὰ τῷ Πίσωνι Δαμόκριτος. (3) Κρα- 6
τῖνος[16] δὲ ἐξ Αἰγείρας τῆς Ἀχαιῶν τότε ἐγένετο κάλλιστος
τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ σὺν τέχνῃ μάλιστα ἐπάλαισε· καταπα-
λαίσαντι δὲ αὐτῷ τοὺς παῖδας προσαναστῆσαι[17] καὶ τὸν
παιδοτρίβην ὑπὸ Ἠλείων ἐδόθη. τὸν δὲ ἀνδριάντα ἐποίη-
σε Σικυώνιος Κάνθαρος, Ἀλέξιδος μὲν πατρὸς, διδασκά- 7
λου δὲ ὢν[18] Εὐτυχίδου. Εὐπολέμου δὲ Ἠλείου τὴν μὲν
εἰκόνα Σικυώνιος εἴργασται Δαίδαλος, τὸ δὲ ἐπίγραμμα
τὸ ἐπ' αὐτῷ μηνύει σταδίου μὲν ἀνδρῶν Ὀλυμπίασι νίκην
ἀνελέσθαι τὸν Εὐπόλεμον,[19] εἶναι δὲ καὶ δύο Πυθικοὺς
αὐτῷ πεντάθλου στεφάνους καὶ ἄλλον Νεμείων.[20] λέγεται
δὲ ἐπὶ τῷ Εὐπολέμῳ καὶ τάδε, ὡς ἐφεστήκοιεν τρεῖς ἐπὶ
τῷ δρόμῳ[21] Ἑλλανοδίκαι, νικᾶν δὲ τῷ μὲν Εὐπολέμῳ 458

qui ad quintum a se retro magistrum Atticum Critian refertur. Ptolichus enim Corcyraeus ab ipso didicit Critia: is Amphionem docuit; Amphionis discipulus fuit Pison e Calauria; a quo artem Damocritus didicit. (3) Positus etiam Cratinus ex Aegira Achaici conventus civitate, qui quum sui temporis omnium esset formosissimus luctandi etiam arte longo intervallo omnes vicit. Is pueris in palaestra deiectis obtinuit ab Eleis, ut ludicrae exercitationis magister proximo sibi loco statueretur. Statuam eius fecit Sicyonius Cantharus Alexide genitus, artem ab Eutychide edoctus. Eupolemi Elei imaginem Daedalus idem Sicyonius elaboravit: indicat inscriptio vicisse in stadio ludis Olympicis viros: sed et quinquertii e Pythicis coronas duas, unam e Nemeis reportasse. De Eupolemo proditus est sermo, quum curriculo aediles tres praeissent ex iis duos palmam Eupolemo de-

15. *Καλαυρίας* VbAgLa; *Καλαυρείας* rell.; cf. I, 8, 2. X, 5. not. 29. — *ἀμφίωνι* Ag. — *παρὰ τῷ ποσειδῶνι* Vb.

16. *κρατεῖνος* Vb. — Pro *τότε* C vult *ποτε*. — *ἐφ' ἑαυτοῦ* SMVabPd La; *ἐφετοῦ* Lb; *ἐφ' αὑτοῦ* rell. — *ἀπάλαισε*, *ἐ* sup. *ἀ*, M.

17. *προςαναστῆσαι* CBVabPcAg Lab; *προςαναστῆναι* AXKFSM. Vox corrupta; fortasse legendum *προςαναγορευθῆναι*, vel quod rationibus palaeographicis optime convenit *προςαναγραφῆναι*.

18. *δ' ὢν* BLab. — *στάδιον* La. — *Ὀλυμπίασι* SB, *ὀλυμπιᾶσι* M; *ὀλυμπιάσι* edd. rell., quod deinceps non amplius enotabimus.

19. *τὸν ἐς πόλεμον* RVa; *τοῦ εὐπολέμου* R marg. Vb. — *πεντάθλους* MVaLb. — *καὶ ἄλλων* Va.

20. *Νεμείων* AXKFCBPc(?); *νεμίων* MVaAgLab; *νεμίου*, *ων* sup. *ου*, Vb; *Νεμέων* S. — *τῷ ἐς πολέμων* Va.

21. *τῷ δρόμῳ Ἑλλαν.* scripsimus e Va; *τῷ δρόμῳ* etiam MLb; *τοῦ δρόμου τῷ πέρατι Ἑλλ.* rell.; cf.

δύο ἐξ αὐτῶν δοῖεν, ὁ τρίτος δὲ Ἀμβρακιώτῃ Λέοντι, καὶ
ὡς χρημάτων καταδικάσαιτο ὁ Λέων ἐπὶ τῆς Ὀλυμπικῆς
βουλῆς ἑκατέρου[22] *τῶν Ἑλλανοδικῶν οἳ νικᾶν τὸν Εὐπό-*
8 *λεμον ἔγνωσαν.* (4) *Οἰβώτα*[23] *δὲ τὸν μὲν ἀνδριάντα*
Ἀχαιοὶ κατὰ πρόσταγμα ἀνέθεσαν τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλω-
νος ἐπὶ Ὀλυμπιάδος ὀγδοηκοστῆς· ἡ δὲ τοῦ σταδίου νίκη
τῷ Οἰβώτᾳ γέγονεν Ὀλυμπιάδι[24] *ἕκτῃ. πῶς ἂν οὖν τήν*
γε ἐν Πλαταιαῖς μάχην μεμαχημένος ὁ Οἰβώτας εἴη μετὰ
Ἑλλήνων; πέμπτῃ[25] *γὰρ ἐπὶ τῇ ἑβδομηκοστῇ Ὀλυμπιάδι*
τὸ πταῖσμα ἐγένετο τὸ ἐν Πλαταιαῖς Μαρδονίῳ καὶ Μή-
δοις. ἐμοὶ μὲν οὖν λέγειν μὲν[26] *τὰ ὑπὸ Ἑλλήνων λεγόμε-*
να ἀνάγκη, πείθεσθαι[27] *δὲ πᾶσιν οὐκ ἔτι ἀνάγκη. τὰ δὲ*
ἄλλα ὁποῖα τὰ συμβάντα ἦν ἐς τὸν Οἰβώταν τῇ ἐς Ἀχαιοὺς
προσέσται μοι[28] *συγγραφῇ. Ἀντιόχου δὲ ἀνδριάντα ἐποίη-*
9 *σε μὲν Νικόδαμος, γένος δὲ ὁ*[29] *Ἀντίοχος ἦν ἐκ Λεπρέου.*

disse, tertium Leonti Ambraciotae: Leontem eorum utrumque quorum sententia inferior discesserat quum ad Olympicum senatum provocasset, aere gravi condemnasse. (4) Oebotae statuam Achaei ex Apollinis Delphici responso posuere Olympiade LXXX, cui Olympiade sexta palma de stadio est adiudicata. Qui ergo Oebotas potuit in Graecorum acie ad Plataeas proeliari, quum Olympiade septuagesima quinta ad Plataeas Persae duce Mardonio fusi fuerint? Ea quidem quae vulgarint hac de re Graeci necesse habui commemorare, credere vero omnia nulla me res cogit. At Oebotae eiusdem casus alios non praetermittam, quo loco Achaeorum res persequar. Antiochi statuam Nicodamus fecit. Fuit Antiochus ex Lepreo. Is in omnium membrorum

III, 6, 3. — *Ὀλυμπικῆς* AXKFBVab PcLab; *Ὀλυμπιακῆς* CSM.

22. *ἑκάτερον* malit F, in obss. se recepisse affirmat C, bene fecit quod non recepit.

23. *οἰβῶτα* et *ὁ οἰβῶτας* Vb; *τῷ Οἰβῶτα* mox A. — *κατὰ πρόγμα* Va.

24. *Ὀλυμπιάδος* omisso seq. *ἕκτῃ* Va. „Olympiade sexta et octogesima“ Am.

25. *πέπτῃ* Va. — *τῷ*, *ὁ* sup. *ῷ*, *πταῖσμα* . . . (rasura) Vb. Post *ἐγένετο* articulum inseruimus cum Va. — *ἐς πλαταιαῖς* Va. —

26. *ἐμοὶ μὲν οὖν λέγειν μὲν* edd. (praeter C) VbPcdAgLa; *μὲν οὖν* om. VaLb; *μὲν* post *λέγειν* volente F om. C; in M *οὖν* abesse affirmant FS; in exc. nostris *οὖν* omitti et *μὲν λέγειν* (2 1) sic numeris notari invenimus, quasi *λέγειν μὲν μὲν* ibi scriptum sit; *ἐμοὶ μετὰ* (*μετὰ* expunct.) *μὲν οὖν λεγ. μὲν* Pa.

27. *πείθεσθαι — ἀνάγκη* om. Vb. Pro *ἔτι* C coniicit *ἐστιν*.

28. *πρόσεσταί μοι* AX; corr. Sylb.; *πρόσεστί μοι* Vb.

29. *ὁ* om. M, idem om. seq. *μὲν* (sec. S.). — *ἐκ λέπρου* La. — *ἐν ὀλυμπίῳ* Lb.

παγκρατίῳ δὲ ἄνδρας ἐν Ὀλυμπίᾳ μὲν ἐκράτησεν ἅπαξ, ἐν
Ἰσθμῷ δὲ καὶ Νεμέᾳ δὶς πεντάθλῳ[30] ἐν ἑκατέρῳ τῷ ἀγῶνι.
οὐ γάρ τι Ἰσθμίων Λεπρεάταις δεῖμα ὥσπερ γε αὐτοῖς[31]
ἐστὶν Ἠλείοις, ἐπεὶ Ὕσμωνί γε τῷ Ἠλείῳ (πλησίον δὲ τοῦ
Ἀντιόχου ὁ Ὕσμων οὗτος ἕστηκε) τούτῳ τῷ ἀνδρὶ ἀθλή-
σαντι πένταθλον ἥ τε Ὀλυμπικὴ[32] νίκη καὶ Νεμείων γέγο-
νεν ἡ ἑτέρα, Ἰσθμίων δὲ δῆλα ὡς καὶ οὗτος κατὰ ταὐτὰ[33]
Ἠλείοις τοῖς ἄλλοις εἴργετο. λέγεται δὲ παιδὶ ἔτι ὄντι τῷ 10
Ὕσμωνι κατασκῆψαι ῥεῦμα ἐς τὰ νεῦρα, καὶ αὐτὸν ἐπὶ
τούτῳ μελετῆσαι[34] πένταθλον, ἵνα δὴ ἐκ τῶν πόνων ὑγιὴς
τε καὶ ἄνοσος ἀνὴρ εἴη· τῷ δὲ ἄρα τὸ μάθημα καὶ νίκας
ἔμελλεν ἐπιφανεῖς οὕτω παρασκευάσειν. ὁ δὲ ἀνδριὰς αὐ- 459
τῷ[35] Κλέωνος μέν ἐστιν ἔργον, ἔχει δὲ ἁλτῆρας ἀρχαίους.
Μετὰ δὲ Ὕσμωνα παλαιστὴς παῖς ἐξ Ἡραίας ἀνάκειται τῆς 11
Ἀρκάδων Νικόστρατος[36] Ξενοκλείδου· Παντίας δὲ αὐτῷ

quod Pancratium appellant palaestra, viros in Olympia semel, in Isthmicis et Nemeis quinquertio bis utroque certamine superavit. Neque enim Lepreatas quo minus ad Isthmia accederent quicquam deterrebat, uti Eleos. Sic verbi gratia Hysmo Eleus, cui prope Antiochum erecta statua est, quum ad quinquertii certamen se applicuisset Olympicis unam, Nemeis alteram palmam tulit; ab Isthmicis vero aeque hic atque alii Elei exclusus est. Huic quum puer adhuc esset fluxum in nervos descendisse ferunt, eumque hanc ob causam ad quinquertium adiecisse animum, ut scilicet isto laboribus pulso morbo sanitatem recuperaret. Erat ei nimirum haec disciplina multas et illustres postea victorias paritura. Statua eius Cleonis opus est, et priscos halteres tenet. Secundum Hysmonem positus est palaestrita puer ex Heraea Arcadum civitate, Nicostratus Xenoclidae filius. Pan-

30. *πεντάθλῳ* e coni.; *ἐνταῦθα* edd. codd.

31. *γε αὐτοῖς* om. Va; *γε* om. M Lb. Sequentia B restituit; *ἐπὶ* pro *ἐπεὶ* edd. codd.; post *Ὕσμωνι* inserunt *τε* PcAgVaLb, quod in *γε* mutavit B; *ἐπὶ ἴσμων τῷ* (sic spatium purum) La. Tum *ὁ Ὕσμων* scripsimus e coni.; *καὶ Ὕσμ.* edd. codd.; *καὶ* et *ὁ* saepius confundi constat; cf. v. g. VII, 7. not. 30. — *ἴσμων* La. — Edd. plenius distinguunt post *Ἠλείῳ*, virgula post *Ἠλείοις* deleta.

32. *Ὀλυμπικὴ* AXKFVabLab; *Ὀλυμπιακὴ* CSBMPc. — *Νεμείων* La; in *Νεμέων* consentiunt edd. et codd. rell.

33. *κατὰ ταὐτὰ* (sic) M, *ταῦτα* AgLab. — *ἠλείοις τούτοις ἄλλοις* La. — *ἴσμωνι* VaLa.

34. *τελευτῆσαι* MVabLb. — *ἐπιφανεὶς* MLb.

35. *αὐτοῦ* Sylb. — *ὕσμονα* Va.

36. *νικόστρατον* M; quod in K sequitur *Ξενοκλίδου* vitium est typoth.; *ξενοκλείου* La. — *παντιὰς* Vb, *παντοίας* Ag. — *σικεωνίου* Vb. —

τὴν εἰκόνα ἐποίησεν, ὃς ἀπὸ Ἀριστοκλέους τοῦ Σικυωνίου καταριθμουμένῳ τοὺς διδαχθέντας ἕβδομος ἀπὸ τούτου
12 μαθητής. (5) Δίκων δὲ ὁ Καλλιβρότου[37] πέντε μὲν Πυθοῖ δρόμου νίκας, τρεῖς δὲ ἀνείλετο Ἰσθμίων, τέσσαρας δὲ ἐν Νεμέᾳ, καὶ Ὀλυμπικὰς[38] μίαν μὲν ἐν παισί, δύο δὲ ἄλλας ἀνδρῶν· καί οἱ καὶ ἀνδριάντες ἴσοι ταῖς νίκαις εἰσὶν ἐν Ὀλυμπίᾳ. παιδὶ μὲν δὴ ὄντι[39] αὐτῷ Καυλωνιάτῃ, καθάπερ γε καὶ ἦν, ὑπῆρξεν ἀναγορευθῆναι, τὸ δὲ ἀπὸ τού-
(12)13 του Συρακούσιον αὑτὸν[40] ἀνηγόρευσεν ἐπὶ χρήμασι. Καυλωνία δὲ ἀπῳκίσθη μὲν ἐς Ἰταλίαν ὑπὸ Ἀχαιῶν, οἰκιστὴς δὲ ἐγένετο αὐτῆς Τύφων Αἰγιεύς. Πύῤῥου δὲ τοῦ Αἰακίδου καὶ Ταραντίνων ἐς τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον καταστάντων ἄλλαι τε τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πόλεων ἐγένοντο αἱ[41] μὲν ὑπὸ Ῥωμαίων αἱ δὲ ὑπὸ τῶν Ἠπειρωτῶν ἀνάστατοι, κατέλαβε δὲ ἐς ἅπαν ἐρημωθῆναι καὶ τὴν Καυλωνίαν ἁλοῦσαν ὑπὸ Καμπανῶν, οἳ Ῥωμαίοις μεγίστη τοῦ συμμαχι-

tias hanc statuam fecit, qui ab Aristocle Sicyonio per manus traditam artem septimo eius discipulorum gradu accepit. (5) Dicon Callibroti filius quinque e Pythico curriculo, tres ab Isthmico, quatuor e Nemeis; ex Olympicis unam de pueris, duas de viris palmas tulit. Atque ei quidem totidem statuae quot victoriae fuere erectae sunt in Olympia. Et puer sane, Cauloniates (sicuti fuit) renunciatus est: at largitionibus postea corruptus Syracusanum se nominavit. Est Caulonia in Italiam ab Achaeis colonia deducta: dux eius coloniae fuit Typhon Aegiensis. Bello autem a Pyrrho et Tarentinis contra Romanos suscepto multae Italiae civitates a Pyrrho aliae, aliae vero a Romanis ad vastitatem et solitudinem redactae sunt. Inter eas Caulonia fuit a Campanis capta et deleta, quorum maxime auxiliis Romani

37. Καλλιβρότου AXKFBAm. MVabPcAgLab; Καλλιμβρότου CS ex Anthol. Pal. II, p. 537.

38. Ὀλυμπιακὰς CSM. — παισίν MAg.

39. παιδὶ δὲ ὄντι Va. — καυλωνιάτι La.

40. αὑτὸν FCSB; αὐτὸν AXKLa. — σιρακούσιον Ag. — ἀνεγόρευσε M. — χρήμασιν Ag.

41. οἱ μὲν Lb. — κατέλαβεν M. — μεγίστην Vb. Deinde τῷ ** Δίκωνι scripsimus lacunam indicantibus MVaLb (praeterea ἐπεὶ δὲ Lb), quam voce Συρακουσίῳ explendam opinatur F; τῷ Δίκωνι Palm. Ms. Am. FCSBPcAgLab; τῷ Ἑλικῶνι AXKVb; in R δίκωνι expunctum et ἑλικῶνι ad marg. appositum. Camerar. supra adeo Ἑλικών reponendum censet. In sequentibus constanter δολίχου scripsimus monente B in addendis; δολιχός, δολιχοῦ edd.

κοῦ μοῖρα ἦσαν. Ἐπὶ δὲ τῷ * * Δίκωνι ἀνάκειται μὲν 14(13)
Ξενοφῶν Μενεφύλου παγκρατιαστὴς ἀνὴρ ἐξ Αἰγίου τῆς
Ἀχαιῶν, ἀνάκειται δὲ Πυριλάμπης Ἐφέσιος λαβὼν δολί-
χου νίκην. τοῦ μὲν δὴ τὴν εἰκόνα ἐποίησεν Ὄλυμπος, Πυ-
ριλάμπει[42] δὲ ὁμώνυμος καὶ ὁ πλάστης, γένος δὲ οὐ Σι-
κυώνιος ἀλλὰ ἐκ Μεσσήνης τῆς ὑπὸ τῇ Ἰθώμῃ. (6) Λύ- 15(14)
σανδρον δὲ τὸν Ἀριστοκρίτου Σπαρτιάτην ἀνέθεσαν ἐν
Ὀλυμπίᾳ Σάμιοι· καὶ αὐτοῖς[43] τὸ μὲν πρότερον τῶν ἐπι-
γραμμάτων ἐστίν·

Ἐν πολυθαήτῳ[44] τεμένει Διὸς ὑψιμέδοντος
Ἕστηκ', ἀνθέντων δημοσίᾳ Σαμίων.

τοῦτο μὲν δὴ τοὺς τὸ ἀνάθημα ἀναθέντας μηνύει, τὸ δ' ἐφεξῆς ἐς αὐτὸν[45] ἔπαινός ἐστι Λύσανδρον·

Ἀθάνατον πάτρᾳ[46] καὶ Ἀριστοκρίτῳ κλέος ἔργων,
Λύσανδρ', ἐκτελέσας δόξαν ἔχεις ἀρετᾶς.

nitebantur. A Diconis statua non longe distat Xenophon Menephyli filius, ab Aegio Achivorum pancratiasta; et Ephesius Pyrilampes in longiore curriculo (δόλιχον vocant Graeci) victor. Illum fecit Olympus; hunc cognominis Pyrilampes non Sicyone, sed Messenae ad Ithomen natus. (6) Lysandrum Aristocriti Spartanum in Olympia posuerunt Samii, e duabus inscriptionibus altera id testante:

Supremi Iovis haec decora in praedivite fano
Publicitus Samii constituere viri.

Haec qui dedicarint docet. Altera Lysandrum ornat inscriptio:

Quod tua Aristocritum et patriam virtute beasti,
Lysander, meritis stant monumenta tuis.

42. πυριλάμπη Vb. — γένει δὲ Va. — σικυῶνι Ag; οὐσικίονος (ῶ sup. ō et ῐ inter ν̄ et ō sup. vers.) La. Mox ὑπὸ ἰθώμης; sup. vers. τῇ (sic videtur) Va; ἐπὶ pro ὑπὸ Pc.

43. αὐτοὶ VaAgLb et (sec. S.) M; αυτοίς (sic) La.

44. πολυθακτῷ Va; πολυθάη τῷ Vb. Deinde ἕστηκ' ἀνθέντων XKC SB; ἕστηκ' ἄνθέντων (sic) La; ἕστηκ' ἀναθέντων F; ἕστηκε δ' ἀναθέντων A; ἕστηκεν ἀναθέντων MVabLb; ἕστηκε δὲ ἀναθέντων PcAg. Mox τὸ δὲ καὶ ἀριστοκρίτῳ omissis ἐφεξῆς — πάτρᾳ, Ag.

45. δὲ ἐφ. Lb. — αὐτὴν Va. — ἐστιν λυσάνδρου M; ἔστι λυσάνδρου La.

46. πάτρᾳ CSBVabLb; πάτραν AXKFMPcAgLa. Deinde ἀριστοκράτῳ MVabLb. — λύσανδρε Va Lab; λύσανδρος Ag.

460
(15)16 δῆλοι οὖν εἰσὶν[47] οἵ τε Σάμιοι καὶ οἱ ἄλλοι Ἴωνες, κατὰ τὸ λεγόμενον ὑπ᾽ αὐτῶν Ἰώνων, τοὺς τοίχους τοὺς δύο ἐπαλείφοντες. Ἀλκιβιάδου μέν γε τριήρεσιν Ἀθηναίων περὶ Ἰωνίαν ἰσχύοντος ἐθεράπευον αὐτὸν Ἰώνων οἱ πολλοί, καὶ εἰκὼν Ἀλκιβιάδου χαλκῆ παρὰ τῇ Ἥρᾳ[48] Σαμίων ἐστὶν ἀνάθημα. ὡς δὲ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ἑάλωσαν αἱ νᾶυς αἱ Ἀττικαὶ Σάμιοι μὲν ἐς Ὀλυμπίαν τὸν Λύσανδρον,[49] Ἐφέσιοι δὲ ἐς τὸ ἱερὸν ἀνετίθεσαν τῆς Ἀρτέμιδος Λύσανδρόν τε αὐτὸν καὶ Ἐτεόνικον καὶ Φάρακα[50] καὶ ἄλλους Σπαρ-
(16)17 τιατῶν ἥκιστα ἔς γε[51] τὸ Ἑλληνικὸν γνωρίμους. μεταπεσόντων δὲ αὖθις τῶν πραγμάτων καὶ Κόνωνος κεκρατηκότος τῇ ναυμαχίᾳ περὶ Κνίδον[52] καὶ ὄρος τὸ Δώριον ὀνομαζόμενον, οὕτω μετεβάλλοντο οἱ Ἴωνες, καὶ Κόνωνα[53] ἀνακείμενον χαλκοῦν καὶ Τιμόθεον ἐν Σάμῳ τε ἔστιν ἰδεῖν παρὰ τῇ Ἥρᾳ καὶ ὡσαύτως ἐν Ἐφέσῳ παρὰ τῇ Ἐφεσίᾳ

Ex quo quidem facile intelligas, Samios et Ionas reliquos de una fidelia (uti ipsorum verbum est) parietes duos dealbasse. Etenim quum Alcibiades Atheniensium classem instructam et ornatam circa Ioniam haberet plerique Iones eum coluere, atque adeo Samii statuam ei aeneam in Iunonis erexerunt. Superatis vero navali proelio ad Aegospotamos Atheniensibus iidem Samii Lysandro in Olympia statuam posuere. Quin et Ephesii in Dianae, Lysandri, Eteonici, Pharacis et aliorum Spartanorum minime clari inter Graecos nominis, imagines dedicarunt. Iam vero commutata rursum fortuna quum ad Cnidon et Dorion montem ab Atheniensibus Cononis ductu classe victi fuissent Lacedaemonii, eousque Ionum studia in diversa abierunt ut Cononem ex aere, Timotheum etiam, Sami apud Iunonem positos videas: itidemque Ephesi apud deam Ephesiam. Et profecto eadem

47. δηλοῖ (δῆλοι sec. S) εἰσὶν εἴτε σάμ. M; δῆλοί εἰσιν Va; οὖν om. etiam LabPcAg. — καὶ ἄλλοι La. — τοὺς τείχους (ο sup. ε expuncto) Vb. „les deux murailles" C, τοίχους et τείχη confundere videtur. Deinceps ἰώνιοι πολλοὶ (sic) La.

48. Post Ἥρᾳ edd. codd. inserunt τῇ, quod vel delendum vel in τῶν mutandum esse vidit Sylb.; nos cum B expunximus, frustra obloquente Sieb.; Σαμίων pendet ab ἀνάθημα, ut recte expressit Am.

49. τοῦ λυσάνδρου MVa.

50. φάρμακα Vab; φάραγγα Ag.

51. ἔς τε MVaLab.

52. περὶ κνίδου Ag. — τὸ δωρίων VaLbAg; τὸ δωριον, ω sup. ο, La; tum idem ὀνομάζόμενοι (sic).

53. ὡς καὶ Κόνωνα (κώνωνα Vb) Am.AXKFVb; ὡς om. CSBMVaPcd AgLb; eodem modo c. 2, not. 16. ὡς ante καὶ male insertum vidimus; ὡς καὶ κόνων, omisso seq. καὶ Τιμόθ. — τῇ Ἥρα La. Mox vitio propagato τέ ἔστιν AXKFC.

θεῷ. ταῦτα μέν ἐστιν ἔχοντα οὕτω τὸν ἀεὶ χρόνον, καὶ Ἴωσιν ὡσαύτως οἱ πάντες ἄνθρωποι θεραπεύουσι[54] τὰ ὑπερέχοντα τῇ ἰσχύϊ.

CAPUT IV.

Recensionis signorum athletarum Olympiae positorum pars reliqua — statua Sostrati Sicyonii cognomine Acrochersitae et Leontisci — Olympias CIV. ab Eleis non notata, quia Pisaei et Arcades tunc ludos celebrarunt — puer taenia redimitus, unicum Olympiae signum a Phidia confectum — Chilonis Patrensis signum — Aristotelis Stagiritae — Archidami, regis Lacedaemoniorum — Ergotelis Cretensis.

Ἔχεται[1] δὲ τοῦ Λυσάνδρου τῆς εἰκόνος Ἐφέσιός τε πύκτης τοὺς ἐλθόντας κρατήσας τῶν παίδων, ὄνομα δέ οἱ ἦν Ἀθήναιος, καὶ Σικυώνιος Σώστρατος παγκρατιαστὴς ἀνήρ, ἐπίκλησις δὲ ἦν Ἀκροχερσίτης αὐτῷ· παραλαμβανόμενος[2] γὰρ ἄκρων τοῦ ἀνταγωνιζομένου τῶν χειρῶν ἔκλα, καὶ οὐ πρότερον ἀνίει πρὶν ἢ αἴσθοιτο[3] ἀπαγορεύσαντος. γεγόνασι δὲ αὐτῷ Νεμείων μὲν νῖκαι καὶ Ἰσθμίων 2

quovis tempore fuit omnibus gentibus quae Ionibus mens, ut hominum studia ad eos qui opibus ac viribus praestarent propensiora essent.

Cap. IV. Proxima est Lysandri statuae effigies Ephesii pugilis, qui de puerorum certamine victoriam est adeptus: nomen ei fuit Athenaeus. Adsistit etiam Sostratus Sicyonius, pancratiastes; cui cognomen fuit Acrochersites, quod adversariorum summas manus tam fortiter apprehendebat, ut non prius eos dimitteret quam elisis digitis dolore confectos intelligeret. Duodecim ei partim Nemeorum, partim vero Isthmiorum

54. θεραπεύουσιν MAg. — ὑπάρχοντα VaLb; ὑπάχοντα M. — ἰσχύει Ag.

Cap. IV. 1. Ἔσχεται et εἰκόνως M. Deinde οἱ post δέ om. Va. — ἦν om. La. — ἀθηναῖος LbVab; ἀθήναιοι La; ἀθήναος M. — σώσαστρος hoc loco et postea Va, semel σώκρατος La; mox ἐπίκλισιν idem.

2. Suidas s. vv. ἀκροχειρίζεσθαι, Λεοντίσκος et Σώστρατος bis habet λαμβανόμενος, tertio loco ἐπιλαμβανόμενος; tum κατέκλα et ἀφίει (ἠφίει) pro ἀνίει idem. In Stephan. Thesaur. ed. Paris. s. v. Ἀκροχειριστής locus noster sic profertur: ἀνίει πρὶν (πρὶν ἢ) αἴσθοιτο, cuius rei causam non perspicimus.

3. αἴσθητο Va. — νεμίῳ Vb; νεμίων Ag.

ἀναμὶξ δυόδεκα,[4] Ὀλυμπίασι δὲ καὶ Πυθοῖ, τῇ μὲν δύο,
τρεῖς δὲ ἐν Ὀλυμπίᾳ. (2) Τὴν τετάρτην δὲ Ὀλυμπιάδα
ἐπὶ ταῖς ἑκατὸν (πρώτην γὰρ δὴ ἐνίκησεν ὁ Σώστρατος
ταύτην) οὐκ ἀναγράφουσιν οἱ Ἠλεῖοι, διότι μὴ[5] αὐτοὶ
τὸν ἀγῶνα ἀλλὰ Πισαῖοι καὶ Ἀρκάδες ἔθεσαν ἀντ' αὐ-
461 3 τῶν. Παρὰ δὲ τὸν Σώστρατον παλαιστὴς ἀνὴρ πεποίη-
ται Λεοντίσκος ἐκ Σικελίας τε ὢν γένος καὶ ἀπὸ τῆς ἐν
τῷ πορθμῷ Μεσσήνης· στεφανωθῆναι δὲ ὑπό τε Ἀμφι-
κτυόνων[6] καὶ δὶς ὑπὸ Ἠλείων, εἶναι δὲ αὐτῷ λέγεται τὴν
πάλην καθὰ δὴ καὶ τὸ παγκράτιον τῷ Σικυωνίῳ Σωστρά-
τῳ·[7] καὶ γὰρ τὸν Λεοντίσκον καταβαλεῖν μὲν οὐκ ἐπίστα-
σθαι τοὺς παλαίοντας, νικᾶν δὲ αὐτὸν κλῶντα τοὺς δα-
4 κτύλους. τὸν δὲ ἀνδριάντα Πυθαγόρας ἐποίησεν ὁ Ῥη-
γῖνος, εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἀγαθὸς τὰ ἐς πλαστικήν. δι-
δαχθῆναι δὲ παρὰ Κλεάρχῳ[8] φασὶν αὐτόν, Ῥηγίνῳ μὲν
καὶ αὐτῷ, μαθητῇ δὲ Εὐχείρου· τὸν δὲ Εὔχειρον εἶναι
Κορίνθιον, φοιτῆσαι δὲ ὡς Συάδραν τε καὶ Χάρταν Σπαρ-

palmae datae sunt; Pythicae duae, Olympicae tres. (2) Quartam certe supra centesimam Olympiadem, qua Sostratus primum coronam cepit, non conscribunt in suis commentariis Elei. Pro illis enim eius Olympiadis auctores celebrandae Pisaei et Arcades fuere. Prope Sostratum positus est palaestrita Siciliensis Leontiscus, e Messana quae ad fretum est. Coronam is ab Amphictyonibus et bis ab Eleis accepit. Et in lucta quidem Leontiscus haud alio more quam Sostratus in pancratio adversarios percellebat. Neque enim colluctantes sternebat, sed victoriam summis digitis collidendis extorquebat. Statuam ei fecit Pythagoras Rheginus, fingendi peritia sollers haud minus quam quivis alius. Didicisse eum artem ferunt a Clearcho Rhegino, Euchiri discipulo. Euchirus Corinthius fuit: is praeceptoribus est

4. δυόδεκα BMPcAgLab; δυώδεκα rell.
5. μηδ' αὐτοὶ B; αὐτὸς (οἱ sup. ὸς) M; αὐτὸς Vb. — πεισαῖοι Vb AgLab. — ἤθεσαν Va. — τῶν σώστρ. Lb.
6. στεφανωθῆναί τε ὑπό τε Va; στεφ. δὲ οἵ πότε ἀμφυκτιόνων Vb. Tum καὶ δὶς ὑπὸ emend. Buttm., recep. B; καὶ αἰς ὑπὸ Lb; καὶ αἷς ὑπὸ MVaPcAg; καὶ οἷς ὑπὸ La; καὶ ὑπὸ AXKFCSAm. Vb. In αἷς latere δίς vidit iam Siebelis, at voluit στεφ. δὲ δὶς ὑπό τε Ἀμφ.
7. στράτῳ Va. — λεωνίσκον Ag. καταλαβεῖν Vb. — κλῶντες La.
8. κλεαράχῳ Va. — εἶναι καὶ κορ. La. — φυτῆσαι Ag. — σνάνδραν Ag La.

τιάτας. (3) Ὁ δὲ παῖς ὁ ἀναδούμενος ταινίᾳ τὴν κεφα- 5
λὴν ἐπεισήχθω μοι καὶ οὗτος ἐς τὸν λόγον Φειδίου τε εἵνεκα καὶ τῆς ἐς τὰ ἀγάλματα τοῦ Φειδίου σοφίας, ἐπεὶ ἄλλως γε οὐκ ἴσμεν ὅτου [9] τὴν εἰκόνα ὁ Φειδίας ἐποίησε. Σάτυρος δὲ Ἠλεῖος Λυσιάνακτος πατρὸς, γένους δὲ τοῦ Ἰαμιδῶν, ἐν Νεμέᾳ πεντάκις ἐνίκησε πυκτεύων καὶ Πυθοῖ τε δὶς καὶ δὶς ἐν Ὀλυμπίᾳ. τέχνη δὲ Ἀθηναίου Σιλανίωνος ὁ ἀνδριάς ἐστι. Πλάστης δὲ ἄλλος τῶν Ἀττικῶν Πολυκλῆς, Σταδιέως μαθητὴς Ἀθηναίου, πεποίηκε παῖδα Ἐφέσιον παγκρατιαστὴν, Ἀμύνταν [10] Ἑλλανίκου. (4) Χεί- 6
λωνι δὲ [11] Ἀχαιῷ Πατρεῖ δύο μὲν Ὀλυμπικαὶ νῖκαι πάλης ἀνδρῶν, μία δὲ ἐγένετο ἐν Δελφοῖς, τέσσαρες δὲ ἐν [12] Ἰσθμῷ καὶ Νεμείων τρεῖς. ἐτάφη δὲ ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Ἀχαιῶν, καί οἱ καὶ τοῦ βίου συνέπεσεν ἐν [13] πολέμῳ τὴν τελευτὴν γενέσθαι. μαρτυρεῖ δέ μοι καὶ τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ·

usus Syadra et Charta Spartanis. (3) Puer taenia redimitus, Phidiae causa et eximiae eius in fingendis statuis sollertiae nobis non fuit praetermittendus, quod scilicet neminem alium novimus cuius effigiem expresserit Phidias. Satyrus quidem Eleus Lysianacte patre genitus, ex Iamidarum gente, e Nemea quinque de pugilatu, duas e Pythicis ludis et ex Olympicis totidem palmas tulit. Eius fecit statuam Atheniensis Silanion. At Polycles et ipse Attici nominis fictor, Stadiei Atheniensis discipulus, Amyntam fecit pancratiastem, puerum ex Epheso, Hellanici filium. (4) Chilon Achaeus Patrensis Olympicis duabus de lucta virorum, Delphica una, quatuor Isthmicis, tribus Nemiacis nobilitatus est coronis. Sepulcrum ei publica impensa Achaei erexere. Et proelians quidem mortem oppetiit. Testata res his versibus:

9. ὅτου edd.; ὅπου MVabPcAg Lab. — ἐνίκησεν et ἐστίν Ag. Tum σταδιέων et παίδων ἐφέσ. La.

10. ἀμύντα Va; ἀμύντων La.

11. χίλ. δὴ Ag. Nos huius luctatoris nomen ubique per diphthongum exaravimus; χίλωνι hoc loco edd. codd.; cf. VII, 6, 5. III, 16, 4. — Tum πατρὶ Vab. — ὀλυμπικαὶ BPcAg Lab; ὀλυμπιακαὶ rell.

12. ἐν om. Va. — Νεμείων AXK FCBPcLb; νεμίων MVabLa; Νεμέων SAg; seq. τοῦ om. Va.

13. συνέπεσεν ἐν πολέμῳ coni. F, recep. CSmai., accedit, nisi fallunt excerpta, Vb; συνέπεσεν πολ. VaLa; συνέπεσε πολ. edd. rell. M PcAgLb. Mox τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ om. La.

Μουνοπάλης[14] *νικῶ δὶς Ὀλύμπια Πύθιά τ᾽ ἄνδρας,*
Τρὶς[15] *Νεμέᾳ, τετράκις δ᾽ Ἰσθμῷ ἐν ἀγχιάλῳ,*
462 *Χείλων Χείλωνος Πατρεὺς ὃν λαὸς Ἀχαιῶν*
Ἐν πολέμῳ φθίμενον[16] *θάψ᾽ ἀρετῆς ἕνεκεν.*

7 *τὸ μὲν δὴ ἐπίγραμμα ἐπὶ τοσοῦτο*[17] *ἐδήλωσεν. εἰ δὲ Λυσίππου τοῦ ποιήσαντος τὴν εἰκόνα τεκμαιρόμενον τῇ ἡλικίᾳ συμβαλέσθαι δεῖ με τὸν πόλεμον ἔνθα ὁ Χείλων*[18] *ἔπεσεν, ἤτοι ἐς Χαιρώνειαν Ἀχαιοῖς τοῖς πᾶσιν ὁμοῦ στρατεύσασθαι ἢ*[19] *ἰδίᾳ κατ᾽ ἀρετήν τε καὶ τόλμαν Ἀχαιῶν μόνος Ἀντιπάτρου μοι καὶ Μακεδόνων ἐναντία ἀγωνίσα-*
8 *σθαι περὶ Λαμίαν φαίνεται τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ.* (5) *Ἐφεξῆς δὲ τοῦ Χείλωνος*[20] *δύο ἀνάκεινται· τῷ μὲν Μολ-*

Solum lucta virum bis Olympia Pythiaque ornat,
Ter Nemea, atque Isthmus me quater undisonus
Chilonem. Patria est Patrae: virtutis Achivi
Caesum acie memores hoc posuere loco.

Haec quidem inscriptio est. Quod si quo bello ceciderit ex aetate Lysippi, qui statuam eius fecit, coniectandum est, vel ad Chaeroneam in acie stetit cum Achaeis omnibus, vel pro virilis animi ardore solus e cunctis Achaeis proelio ei interfuit quod ad Lamiam in Thessalia cum Antipatri Macedonum regis exercitu commissum est. (5) Post Chilonem duae deinceps sta-

14. *μουνοπάλης* Camerar., probante Sylb. recep. CSB; *μούνῳ πάλαι* LbVaAgPcd; *μούνως πάλης* La; *μούνῳ πάλῃ* M; *μοῦνος πάλη* AXKFVb. Falsi sunt hoc loco SB.

15. *τρεὶς* A; *τρεῖς* MVaAgLab. — *Ἰσθμῷ ἐν αἰγιαλῷ* Camerar. Versu seq. emendationem Porsoni (qui tamen *ὃν ὁ λαὸς*) recepimus cum B; praeterea *Χείλ* — per diphthongum scripsimus. *Χίλων ὃς πατρεὺς ἦν. αὐτὰρ λαὸς Ἀχαιῶν* AXVbPa; *αὐτὰρ ὁ λαὸς* tacite K; sequuntur FCS: *χίλων ὃς πλαταιεὺς ὢν λαὸν ἀχαιῶν* Va; *χίλων ὃς πατεὺς* (sic) *ὢν λαὸς ἀχαιῶν* M; *χείλων ὃς πατρευς ὢν λαὸν ἀχ.* PcAg; *χείλων ὁς* (sic) *πατρεὺς ἦν αὐτὰρ λαὸς ἀχ.* La; *χίλων ὃς πατρεὺς ὢν λαὸς ἀχ.* Lb; *πατρεὺς ὢν* etiam Pd. Bene Clav. iam vidit, *ὃς* terminationem esse nominis paterni Chilonis. *Χίλων ὢν Πατρεύς· αὐτάρ νιν λαὸς Ἀχαιῶν* Iacobs.

16. *φθήμενον* M. — *εἵνεκεν* Vab.

17. *τοσοῦτο* Sylb. C., *τοσοῦτον* coni. K, recep. SB; *τοσούτῳ* AXKFMVaPcAgLab; *τούτῳ* Vb. Mox *συμβαλλέσθαι* (sic) AgVb; *συμβάλεσθαι* (sic) La.

18. *χείλων* LabPcAgVb; *χίλων* rell. — *χερώνειαν* Va; *χερόνειαν* Vb. — *στρατεύεσθαι* La.

19. *ἢ* om. VabMAgLb; mox *μοι καὶ* FCSBMPcVaAgLab; *μοι* om. rell. Tum *Λαμίαν* SBLa; *Λάμιαν* edd. rell. Lb. — *θεσσαλίαν* La.

20. *Χείλωνος* LabPcAgVb; *Χίλωνος* rell.; sq. *δύο* om. MPcAg VaLab. — *μολπίῳ* Vb; *μολπίωνι* Lb.

πίων ἐστὶν ὄνομα, στεφανωθῆναι δὲ τὸ ἐπίγραμμά φησιν[21]
αὐτὸν ὑπὸ Ἠλείων· τὸν δὲ ἕτερον, ὅτῳ μηδέν ἐστιν ἐπί-
γραμμα, μνημονεύουσιν ὡς Ἀριστοτέλης ἐστὶν ὁ ἐκ τῶν
Θρᾳκίων Σταγείρων,[22] καὶ αὐτὸν ἤτοι μαθητὴς ἢ καὶ
στρατιωτικὸς ἀνέθηκεν ἀνὴρ ἅτε παρὰ Ἀντιπάτρῳ καὶ
πρότερον ἰσχύσαντα παρὰ Ἀλεξάνδρῳ. Σωδάμας δὲ ἐξ[23] 9
Ἀσσοῦ τῆς ἐν τῇ Τρῳάδι, κειμένης δὲ ὑπὸ τῇ Ἴδῃ, πρῶ-
τος Αἰολέων τῶν ταύτῃ στάδιον Ὀλυμπίασιν ἐνίκησεν ἐν
παισί. (6) Παρὰ δὲ Σωδάμαν Ἀρχίδαμος ἕστηκεν ὁ Ἀγη-
σιλάου,[24] Λακεδαιμονίων βασιλεύς. πρὸ δὲ τοῦ Ἀρχι-
δάμου τούτου, βασιλέως εἰκόνα οὐδενὸς ἔν γε τῇ ὑπερορίᾳ
Λακεδαιμονίους ἀναθέντας εὕρισκον. Ἀρχιδάμου δὲ ἄλ-
λων[25] τε καὶ τῆς τελευτῆς, ἐμοὶ δοκεῖν, εἵνεκα ἀνδριάντα
ἐς Ὀλυμπίαν ἀπέστειλαν, ὅτι ἐν βαρβάρῳ τε ἐπέλαβεν αὐ-
τὸν τὸ χρεὼν καὶ βασιλέων[26] μόνος τῶν ἐν Σπάρτῃ δῆ-
λός ἐστιν ἁμαρτὼν τάφου. ταῦτα μὲν δὴ καὶ ἐν τοῖς 10
Σπαρτιατικοῖς λόγοις ἐς πλέον ἡμῖν δεδήλωται. Εὐάνθει[27]

tuae erectae: Molpioni una, quem ab Eleis coronam cepisse testatur inscriptio. Alterius nullus est titulus; sed eam Aristotelis esse memorant Stagiritae e Thracia, sive discipulus ei sive miles quispiam gratia apud Antipatrum florenti et ante apud Alexandrum honorem hunc habuerit. Sodamas quidem ex Asso in Troade ad Idam montem Aeolensium ex eo tractu primus pueros in Olympico stadio vicit. (5) Prope Sodaman Archidamo Lacedaemoniorum regi, Agesilai filio, statua posita est. Ante hunc nulli cuiquam regum extra fines statuam a Lacedaemoniis erectam comperi. Archidamo vero et ob alia merita et mortis causa statuam in Olympia dedicandam censuerunt, quod et inter Barbaros occubuit et unus ex omnibus Spartanorum regibus sepulturae honore caruit: quod ipsum plenius a me in commentario de rebus Laconicis expositum est. Euanthi Cyziceno pu-

21. τὸ ante ἐπίγρ. om. La. — φησὶν — ἐπίγραμμα om. Va.

22. μαγείρων MVaLb; mox ἀνέθηκεν om. Ag. — ἀντιπάτρου La.

23. Ante ἐξ delevimus ὁ cum BPc VaAgLab. — σωδάμας δὲ ὁ ἐξ ἀντιπάτρῳ καὶ πρότερον ἐξ ἀσσοῦ Vb, expunctis ὁ — πρότερον. — τῆς ἐν τρόαδι La. Mox πρῶτος ὁ αἰολ. MVbLb. — παισίν Ag.

24. ὁ ἀγησιδάμου Vb. Deinceps cdd. (praeter B, ubi nulla distinctio) virgulam habent post βασιλέως; nos τούτου et βασιλέως distinctione separavimus.

25. ἄλλω Ag. Mox ἀνδριάντα Sylb. FCSBAm.; ἀνδριάντας AXK codd. — ἀνέστειλαν Ag.

26. βασιλεύων MVa.

27. εὐάνθη VaAg. — κυζηκινῷ Vab. — ἀνδρᾶσιν M. — ὀλυμπικὴ AXKFBVbPcAgLab; ὀλυμπιακὴ CSMVa. — νεμίων La.

δὲ Κυζικηνῷ γεγόνασι πυγμῆς νῖκαι, μία μὲν ἐν ἀνδράσιν Ὀλυμπικὴ, Νεμείων δὲ ἐν παισὶ καὶ Ἰσθμίων. Πεποίηται δὲ παρὰ τὸν Εὐάνθην[28] ἀνήρ τε ἱπποτρόφος καὶ τὸ ἅρμα, ἀναβεβηκυῖα δὲ ἐπὶ τὸ ἅρμα[29] παῖς παρθένος. ὄνομα μὲν Λάμπος τῷ ἀνδρὶ, πατρὶς δὲ ἦν αὐτῷ νεωτάτη τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πόλεων, καλουμένη δὲ ἀπὸ τοῦ οἰκι-
11 στοῦ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου. Κυνίσκῳ δὲ τῷ ἐκ Μαν-
463 τινείας πύκτῃ[30] παιδὶ ἐποίησε Πολύκλειτος τὴν εἰκόνα. (7) Ἐργοτέλης δὲ ὁ Φιλάνορος[31] δολίχου δύο ἐν[32] Ὀλυμπίᾳ νίκας, τοσαύτας δὲ ἄλλας Πυθοῖ καὶ ἐν Ἰσθμῷ τε καὶ Νεμείων ἀνῃρημένος, οὐχ Ἱμεραῖος εἶναι τὸ ἐξ ἀρχῆς καθάπερ γε τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπ' αὐτῷ φησὶ, Κρὴς[33] δὲ εἶναι λέγεται Κνώσιος· ἐκπεσὼν[34] δὲ ὑπὸ στασιωτῶν ἐκ Κνωσοῦ καὶ ἐς Ἱμέραν ἀφικόμενος πολιτείας τετύχηκεν, [ὃς][35] καὶ πολλὰ εὕρετο ἄλλα ἐς τιμήν. ἔμελλεν οὖν, ὡς τὸ εἰκὸς, Ἱμεραῖος ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἀναγορευθήσεσθαι.[36]

gili palma una evenit Olympica in virorum certamine; in puerorum Nemiaca et Isthmica. Iuxta Euanthem vir est equorum studiosus currusque et puella currum conscendens. Lampus viro nomen: patria ei Macedoniae civitatum recentissima, cui a Philippo Amyntae filio nomen. Cynisco e Mantinea puero pugili statuam Polycletus fecit. (7) Ergoteles autem Philanoris filius, qui duas longioris curriculi in Olympia, totidem in Pythicis, Isthmicis, Nemeis palmas est adeptus, non Himeraeus fuit primitus, quod inscriptio indicat; sed Cretensis e Gnosso; unde seditione pulsus ab Himeraeis, ad quos profugerat, est in civitatem receptus, et aliis item honoribus affectus: quare merito victor Himeraeus inscribitur.

28. Εὐάνθην VbAgLab; Εὐάνθη edd. codd. rell.

29. τῷ ἅρματι MVa. — παῖς παραθέμενος Ag. — λάμπης La. — „αὐτῷ νεωτάτη· λείπει τὸ ὄνομα τῆς πόλεως Φιλίπποι." Palm. MS.

30. πύκτει Ag.

31. φιλάναρος VbLb; φιλάνωρος La.

32. ἐν om. Va. — νεμίων La. — ἡμεραῖος et postea ἱμαιραῖος (ε sup. αι) Vb.

33. κρῆς M; κρὶς Ag.

34. ἐκπεσὼν — Κνωσοῦ om. Va. — ἐκ Κνωσσοῦ BPcAgLab; ὑπὸ Κνωσσοῦ AXKMVb; ὑπὸ vel in ἀπὸ vel in ἐκ mutandum esse vidit Sylb.; illud recep. FC; Porson quum vel ἐκ scribendum vel praepositionem omnino eiiciendam censeret Siebelis ed. min. ἀπὸ, ed. mai. ὑπὸ uncis sepsit. Nos praeterea Κνώσιος et Κνωσοῦ scripsimus; geminato sibilante edd. codd.

35. ὃς BPcAgLa; ὁ MVabLb; ω AXKFCS. Siebelis ᾧ in οὗ (ubi) mutare voluit, at non fecit; om. Am.; nos uncis circumscripsimus.

36. ἀγορευθήσεσθαι Va.

CAPUT V.

Signum Pulydamantis, qui statura corporis omnes superavit, heroibus exceptis — de Scotussae, Pulydamantis patriae, fatis — Pulydamantis alia, praeter victoriam Olympicam, fortiter facta narrantur — de Pulydamantis interitu.

Ὁ δὲ ἐπὶ τῷ βάθρῳ τῷ ὑψηλῷ Λυσίππου[1] μέν ἐστιν ἔργον, μέγιστος δὲ ἁπάντων ἐγένετο ἀνθρώπων πλὴν τῶν ἡρώων καλουμένων[2] καὶ εἰ δή τι ἄλλο ἦν πρὸ τῶν ἡρώων θνητὸν γένος· ἀνθρώπων δὲ τῶν καθ᾽ ἡμᾶς οὗτός ἐστιν ὁ μέγιστος Πουλυδάμας[3] Νικίου. (2) Σκότουσσα[4] δὲ 2
ἡ τοῦ Πουλυδάμαντος πατρὶς οὐκ ᾠκεῖτο ἔτι ἐφ᾽ ἡμῶν· Ἀλέξανδρος γὰρ τὴν πόλιν ὁ Φεραίων τυραννήσας κατέλαβεν ἐν[5] σπονδαῖς, καὶ Σκοτουσσαίων τούς τε ἐς τὸ θέατρον[6] συνειλεγμένους (ἔτυχε γάρ σφισιν ἐκκλησία τηνικαῦτα οὖσα) τούτους τε ἅπαντας κατηκόντισε[7] πελτασταῖς ἐν κύκλῳ περισχὼν καὶ τοξόταις, καὶ τὸ ἄλλο ὅσον

Cap. V. Iam vero qui e celsa pila eminet, quem Lysippus fecit, is omnium hominum, heroibus et si qua fuit alia hominum ante heroas natio exceptis, omnium certe aetatis nostrae hominum statura corporis maximus fuit, Pulydamas Niciae filius, (2) cuius Patria Scotussa plane deleta est. Alexander enim Pheraeorum tyrannus foederibus quibus erat cum illo coniuncta violatis, de improviso urbem cepit; ac de Scotussaeis eos qui in theatrum confluxerant (forte enim eis tunc indicta erat concio) peltatorum et sagittariorum manu undique circumseptos ad unum omnes iaculis confodit; puberes etiam quotquot essent

Cap. V. 1. *Λυσίππου* MVbAg Lab.

2. *καλουμένων — ἡρώων* om. Va. — *εἰδότι ἄλλο* La. — *καὶ δή τι* Lb. — *θνητὸς* Va; *θνητῶν* VbAg, quod non displicet.

3. *πολυδάμας* Va et mox *πολυδάμαντος* VaAgLa; *πουλιδάμας* Lb.

4. *Σκότουσα* AVabAgLab; *Σκοτοῦσσα* Smin. — *ὠθεῖτο* Lb.

5. *ἐν* inseruimus cum Smin. B; om. edd. rell. codd. — *κατέβαλεν* Ag; *κατέβαλε* La. — *σκοτουσαίων* VbAgLa.

6. *ἐς τὸ θέατρ. — τούτους τε* om. M. — *συνελεγμένους* Vb; *συνειλειγμένους* La. Tum *γάρ σφισιν ἐκκλ.* scripsimus e coni.; *γάρ σφισιν καὶ ἐκκλ.* Ag; *γάρ φησιν καὶ ἐκκλ.* Vb; *γάρ σφισι καὶ ἐκκλ.* edd. codd. rell.; cf. X, 22, not. 39.

7. *κατηκόντισε* SBAgPcLb; *κατηκόντησεν* M; *κατηκόντησε* La; *κατηκόντισεν* rell. — *πέλτας ταῖς* Lb. — *ἀπέδοντο* La.

ἐν ἡλικίᾳ κατεφόνευσε, γυναῖκας δὲ ἀπέδοτο καὶ παῖδας,
3 μισθὸν εἶναι τὰ χρήματα τοῖς ξένοις. αὕτη Σκοτουσσαίοις[8]
ἡ συμφορὰ Φρασικλείδου μὲν Ἀθήνησιν ἐγένετο ἄρχοντος,
δευτέρᾳ δὲ Ὀλυμπιάδι ἐπὶ ταῖς ἑκατὸν, ἣν[9] Δάμων Θού-
ριος ἐνίκα τὸ δεύτερον, ταύτης ἔτει δευτέρῳ τῆς Ὀλυμ-
πιάδος. καὶ ὀλίγον τε ἔμενε[10] τὸ διαφυγὸν τῶν Σκοτουσ-
σαίων καὶ αὖθις ὑπὸ ἀσθενείας ἐξέλιπον καὶ οὗτοι τὴν[11]
πόλιν, ὅτε καὶ τοῖς πᾶσιν Ἕλλησι προςπταῖσαι δεύτερα
ἐν τῷ πρὸς Μακεδόνας πολέμῳ παρεσκεύασεν ὁ δαίμων.
4 (3) Παγκρατίου μὲν δὴ καὶ ἄλλοις ἤδη γεγόνασιν ἐπι-
464 φανεῖς νῖκαι, Πουλυδάμαντι δὲ τάδε ἀλλοῖα[12] παρὰ τοὺς
ἐπὶ τῷ παγκρατίῳ στεφάνους ὑπάρχοντά ἐστιν. ἡ ὀρεινὴ
τῆς Θρᾴκης ἡ ἔνδον Νέστου ποταμοῦ[13] τοῦ ῥέοντος διὰ
τῆς Ἀβδηριτῶν καὶ ἄλλα θηρία, ἐν δὲ αὐτοῖς παρέχεται
καὶ λέοντας, οἳ καὶ τῷ[14] στρατῷ ποτε ἐπιθέμενοι τῷ Ξέρ-
5 ξου τὰς ἀγούσας καμήλους τὰ σιτία ἐλυμήναντο. οὗτοι

trucidandos curavit; foeminas et pueros sub corona vendidit: de pretio mercenario militi stipendium dedit. Oppressit exitium hoc Scotussaeos Phrasiclide summum Athenis magistratum gerente, alterius centesimae Olympiadis, qua secundum palmam Damon Thurius tulit, anno secundo. Rursus vero quum sua Graecos universos fortuna altera iam clade fractos Macedonum armis perculisset, Scotussaeos ad extremam imbecillitatem redactos, quos Alexandri crudelitas reliquos fecerat belli metus eiecit. (3) Fuerunt et alii quidem maxime illustres de pancratio victoriis; verum ad Pulydamantis titulos peculiaris quaedam accessit fortitudinis gloria. Montana Thraciae regio, quae intra Nestum est, qui fluvius Abderitarum fines perlabitur, et alias belluas, et leones alit. Tam vero multi illic gignuntur, ut in Xerxis camelos, qui commeatus convectabant, impetu

8. σκοτουσαίοις AgVb; σκοτουσσαίους Lb; σκοτουσσαίου La; σκοτουσσαίων M; σκοτουσαίων Va. Tum, suadentibus Sylb. F Φρασικλείδου receperunt CSB; φρακαισίδου Va; φασικαίδου Vb; φρασικαίδου rell.

9. ἄρχοντος, δύο ἦν ὀλυμπιάδες ἐπὶ τ. ἑκ. ἦν (ἦν etiam Lab) δάμ. M sec. exc. nostra (ἄρχ. δύο δὲ ἐν ὀλυμπιάδες ἐπὶ τ. ἑκ. ἦν sec. S.); δυσὶ δὲ ἐν ὀλυμπιάδες La; δύσ δὲ (δυςδε, sic, Lb) ἐν ὀλυμπιάδες Pc AgLbR; in R correct. δευτέρᾳ δὲ ὀλυμπιάδι.

10. ἔνεμε MVa; τε om. VaAg. —σκοτουσαίων VbAgLa.

11. οὗτοι δὲ τὴν Ag; οὗτος La. — ἕλησιν Vb; ἕλλησιν Ag.

12. πολυδάμαντι δὲ ἀλλοῖα Va. — ἡ ὀρειή La.

13. ἡ ἔνδον τοῦ ποταμοῦ Vb; in R νέστου expunctum et ad marg. ἐς τοῦ. — αὐδηριτῶν Ag.

14. τῷ om. Va. — ποτ᾽ et ἐλυμήναντι La.

πολλάκις οἱ λέοντες[15] καὶ ἐς τὴν περὶ τὸν Ὄλυμπον πλα-
νῶνται χώραν· τούτου δὲ τοῦ ὄρους ἡ μὲν ἐς Μακεδο-
νίαν πλευρὰ, ἡ δὲ ἐπὶ Θεσσαλοὺς καὶ τὸν ποταμὸν τέτρα-
πται τὸν Πηνειόν.[16] ἐνταῦθα ὁ Πουλυδάμας λέοντα ἐν
τῷ Ὀλύμπῳ, μέγα καὶ ἄλκιμον θηρίον, κατειργάσατο οὐ-
δενὶ ἐσκευασμένος ὅπλῳ. προήχθη δὲ ἐς τὸ τόλμημα φι-
λοτιμίᾳ πρὸς τὰ Ἡρακλέους ἔργα, ὅτι καὶ Ἡρακλέα ἔχει
λόγος κρατῆσαι τοῦ ἐν Νεμέᾳ λέοντος. Ἕτερον δὲ ἐπὶ 6
τούτῳ θαῦμα ὑπελίπετο[17] ὁ Πουλυδάμας ἐς μνήμην· ἐς
ἀγέλην ἐσελθὼν βοῶν τὸν μέγιστον καὶ ἀγριώτατον ταῦ-
ρον[18] λαβὼν τοῦ ἑτέρου τῶν ὄπισθεν ποδῶν τὰς χηλὰς
κατεῖχεν ἄκρας, καὶ πηδῶντα καὶ ἐπειγόμενον οὐκ ἀνίει πρίν
γε δὴ ὁ ταῦρος ὀψέ ποτε καὶ ἐς ἅπαν ἀφικόμενος βίας ἀπέ-
φυγεν ἀφεὶς ταύτῃ τῷ Πουλυδάμαντι τὰς χηλάς. Λέγε-
ται δὲ καὶ ὡς ἄνδρα ἡνίοχον ἐλαύνοντα σπουδῇ[19] τὸ ἅρμα
ἐπέσχε τοῦ πρόσω· λαβόμενος γὰρ τῇ ἑτέρᾳ τῶν χειρῶν
ὄπισθε τοῦ ἅρματος, ὁμοῦ καὶ τοὺς ἵππους πεδήσας καὶ
τὸν ἡνίοχον εἶχε. Δαρεῖος δὲ Ἀρταξέρξου παῖς νόθος, ὃς 7
ὁμοῦ τῷ Περσῶν δήμῳ[20] Σόγδιον καταπαύσας παῖδα Ἀρ-

facto magnam eorum stragem olim fecerint. Errant hi non raro usque per subiacentem Olympo monti agrum, eius enim montis latus alterum in Macedoniam, in Thessaliam alterum et ad Peneum amnem conversum est. In hoc ipso monte Pulydamas prorsus inermis ingentem et praeferocem leonem confecit, quum in hoc se periculum Herculis incensus aemulatione demisisset. Illum enim ad Nemean leonem stravisse fama vulgavit. Alterum etiam edidit memorabilis fortitudinis miraculum: apprehensum e grege medio maximum et ferocissimum taurum posteriorum pedum altero, subsultantem et contranitentem tam obnixe detinuit, ut vix et relictis quidem ungulis effugere potuerit. Aiunt eundem Pulydamantem incitante equos auriga, altera tantum manu retractos a tergo currus sistere solitum. Hac fama impulsus Darius, Artaxerxis ex pallaca filius, is qui multitudinis Persarum studiis fretus Sogdium legitimum Artaxer-

15. οἱ λέγοντες Ag.

16. πηνιόν Ag. Mox μέγα SB; μέγαν edd. rell. MVabPcAgLab. — κατηργάσατο Pc. — εὐσκευασμένος Vb.

17. ὑπελίπετο Sylb. SB; ὑπέλειπτο Vb; ὑπελείπετο edd. rell. MVaPcAgLab.

18. ταῦρον recepimus cum Suid. Am. Smin. BPcAgLa; om. rell. — χειλὰς VbAg. — εἶχεν M; idem ἐπιγόμενον.

19. ὅπου δὴ Va. — ὄπισθε BPcLab; ὄπισθεν rell.

20. περσῶν καὶ δήμῳ MVaAgLb; περσῶν καὶ ἰσόγεον La. Tum

ταξέρξου γνήσιον ἔσχεν ἀντ' ἐκείνου τὴν ἀρχήν, οὗτος ὡς ἐβασίλευσεν ὁ Δαρεῖος (ἐπυνθάνετο γὰρ τοῦ Πουλυδάμαντος[21] τὰ ἔργα) πέμπων ἀγγέλους ὑπισχνούμενος δῶρα ἀνέπεισεν αὐτὸν ἐς Σοῦσά τε καὶ ἐς ὄψιν ἀφικέσθαι τὴν αὑτοῦ.[22] ἔνθα δὴ κατὰ πρόκλησιν Περσῶν ἄνδρας τῶν καλουμένων ἀθανάτων ἀριθμὸν[23] τρεῖς ἀθρόους οἱ μονομαχήσαντας ἀπέκτεινεν. ἔργων δὲ τῶν κατειλεγμένων οἱ[24]
8 τὰ μὲν ἐπὶ τῷ βάθρῳ τοῦ ἀνδριάντος ἐν Ὀλυμπίᾳ, τὰ δὲ
465 καὶ δηλούμενά ἐστιν ὑπὸ τοῦ ἐπιγράμματος. (4) Ἔμελλε[25] δὲ ἄρα τὸ ὑπὸ Ὁμήρου προθεσπισθὲν ἄλλους τε τῶν φρονησάντων ἐπὶ ἰσχύϊ καὶ Πουλυδάμαντι ἐπιλήψεσθαι, καὶ ὑπὸ τῆς αὑτοῦ ῥώμης ἔμελλεν ἀπολεῖσθαι καὶ οὗτος. ἐς[26] σπήλαιον γὰρ οἵ τε ἄλλοι τῶν συμποτῶν καὶ ὁ Πουλυδάμας ἐσῆλθεν ὥρᾳ θέρους. καί πως οὐ κατά τινα ἀγαθὸν δαίμονα ἡ κορυφὴ τηνικαῦτα τοῦ σπηλαίου κατερρήγνυτο,[27] καὶ δῆλα ἦν ὡς αὐτίκα ἐμπεσεῖσθαι καὶ χρόνον[28] οὐκ ἐπὶ πολὺν ἔμελλεν ἀνθέξειν. γενομένης δὲ αἰσθήσεως

xis filium regno expulit, Pulydamantem magnis per legatos donis et promissis invitatum Susa ad se evocavit. Quo quum venisset unus ex provocatione tres de cohorte regia (qui immortales vocabantur) catervatim se oppugnantes occidit. Quae commemoravi facinora partim in statuae basi spectantur, partim vero inscriptione testante cognoscuntur. (4) Atenim Pulydamanti virium suarum fiducia, quam exitio multis esse solere Homerus carminibus vaticinatus est, perniciem attulit. Nam quum per aestatem speluncam intrasset cum aliquot sodalibus accubiturus, fors minus aequa ita tulit ut superior speluncae pars late fatisce-

Σόγδιον B; Ἰσόγαιον AXKFSM VabPcAgLb; ΣογδιανόνPalm. Exerc. p. 401. „a Ctesia is quem Ἰσόγαιον Pausanias vocat dicitur Secundianus, a Diodoro Ogdianus. Forte aliter scripserat Pausanias Σογδαῖον; ι scilicet repetito a δήμωι pro δήμῳ.“ Palm. MS. Σογδαῖον Wessel. ad Diod. Sic. XII, 71. — καταπαλαίσας Va.

21. πολυδάμαντος Va. — ὑπισχνουμένους s. καὶ ὑπισχνούμενος vult C; ἐπισχνούμενος Vb; ἀγγέλων (ους sup. ων) ὑπησχνούμενος δῶρας Ag.

22. αὑτοῦ volente S scripsimus cum B; αὐτοῦ edd. rell.

23. ἀριθμῶν AgLa. — μονομαχήσαντες Va.

24. οἱ aptius post μέν collocatur; seq. ἀνδριάντος La habet in marg.

25. ἔμελλεν et ὑπὸ ὁμήρῳ, ου sup. ῳ, Ag; ἔμ εν τὸ ὑφ' ὁμ. (sic, lacuna) Lb. πουλυδήμαντα M; πολυδάμαντα Va.

26. ἐς C; εἰς edd. rell.; tum εἰςῆλθεν Vb.

27. κατερήγνυτο MVabLa.

28. χρόνου Vab; fortasse χρόνου οὐκ ἐπὶ πολύ.

τοῦ ἐπιόντος κακοῦ καὶ τρεπομένων ἐς φυγὴν τῶν λοιπῶν, παρέστη[29] καταμεῖναι τῷ Πουλυδάμαντι, καὶ ἀνέσχε τὰς χεῖρας ὡς ἐπιπίπτοντι ἀνθέξων τῷ σπηλαίῳ καὶ οὐ βιασθησόμενος ὑπὸ τοῦ ὄρους. τούτῳ[30] μὲν ἐνταῦθα ἐγένετο ἡ τελευτή.

CAPUT VI.

Pergit recensio signorum athletarum Olympiae positorum — de Euthymo pugili — Herois daemonis cultu Temesae instituto, eoque ab Euthymo superato — pictura huc pertinente.

Ἐν δὲ[1] Ὀλυμπίᾳ παρὰ τοῦ Πουλυδάμαντος τὸν ἀνδριάντα δύο τε ἐκ τῆς Ἀρκάδων καὶ Ἀττικὸς ὁ τρίτος ἕστηκεν ἀθλητής. τὸν μὲν δὴ Μαντινέα Πρωτόλαον Διαλκοῦς[2] πυγμῇ παῖδας κρατήσαντα ὁ Ῥηγῖνος Πυθαγόρας, Ναρυκίδαν[3] δὲ τὸν Δαμαρέτου παλαιστὴν ἄνδρα ἐκ Φιγαλίας Σικυώνιος Δαίδαλος, Καλλίᾳ δὲ Ἀθηναίῳ[4] παγκρατιαστῇ τὸν ἀνδριάντα ἀνὴρ Ἀθηναῖος[5] Μίκων ἐποίησεν ὁ ζωγράφος. Νικοδάμου δὲ ἔργον τοῦ Μαιναλίου παγκρατιαστής ἐστιν ἐκ Μαινάλου δύο νίκας ἐν ἀνδράσιν ἀνελόμενος Ἀνδροσθένης Λοχαίου. Ἐπὶ δὲ τούτοις Εὐ- 2

ret. Ibi Pulydamas ceteris imminentis periculi metu delapsis quasi unus tantam labem sustinere posset, sublatis manibus montem fulcire conatus ruinae mole oppressus est.

Cap. VI. Prope Pulydamantem statuae erectae athletis tribus: eorum unum Mantinensem Protolaum Dialcis filium, qui pueros in pugilatu vicit, Rheginus Pythagoras fecit: Narycidam Damareti filium palaestritam e Phigalia Sicyonius Daedalus, Callian Atheniensem pancratiasten Micon pictor, et ipse Atheniensis. At Maenalium pancratiasten Androsthenem Lochaei filium, qui duas tulit viriles palmas, Maenalius item Nicodamus fecit. Post

29. παρέστι Va; πάρεστι Vb. — πολυδάμαντι Vb.
30. τοῦτο Vb.
Cap. VI. 1. Ὁ δὲ Vb et mox τὸ pro τὸν M.
2. πρωτόλαιν La; προτόλαον δ' ἄλκους Vb, δι' ἄλκους MLb; sq. παῖδας om. Va, tum κρατήσας M Va.
3. ναρκίδαν Va; δαμαρήτου La.
4. ἀθηναίων MVabAgLab, tum παγκρατιαστὴν Ag. unde haud inepte coniicias: Καλλίαν δὲ Ἀθηναῖον παγκρατιαστὴν ἄνδρα ἀνὴρ Ἀθηναῖος M. ἐποίησεν.
5. βαθηναῖος MLb, βαθυναῖος (η sup. υ expuncto) Ag; mox μεναλίου Ag.

κλῆς ἀνάκειται Καλλιάνακτος, γένος μὲν Ῥόδιος, οἴκου
δὲ τοῦ Διαγοριδῶν·[6] θυγατρὸς γὰρ Διαγόρου παῖς ἦν,
ἐν δὲ ἀνδράσι πυγμῆς ἔσχεν Ὀλυμπικὴν[7] νίκην. τούτου
μὲν δὴ ἡ εἰκὼν Ναυκύδους ἐστὶν ἔργον· Πολύκλειτος δὲ
Ἀργεῖος, οὐχ ὁ τῆς Ἥρας τὸ ἄγαλμα ποιήσας, μαθητὴς
δὲ Ναυκύδους, παλαιστὴν παῖδα εἰργάσατο, Θηβαῖον
Ἀγήνορα, ἀνετέθη δὲ ἡ εἰκὼν ὑπὸ τοῦ Φωκέων κοινοῦ·
Θεόπομπος γὰρ ὁ πατὴρ τοῦ Ἀγήνορος πρόξενος τοῦ
3 ἔθνους ἦν αὐτῶν. Νικόδαμος δὲ ὁ πλάστης[8] ὁ ἐκ Μαι-
νάλου Δαμοξενίδαν ἄνδρα πύκτην ἐποίησεν ἐκ Μαινάλου.
Ἕστηκε δὲ καὶ Λαστρατίδα[9] παιδὸς εἰκὼν Ἠλείου, πάλης
ἀνελομένου στέφανον· ἐγένετο δὲ αὐτῷ καὶ Νεμείων ἔν τε
παισὶ καὶ ἀγενείων ἑτέρα νίκη. Παραβάλλοντι[10] δὲ τῷ
466 Λαστρατίδα πατρὶ ὑπῆρξε μὲν διαύλου παρελθεῖν δρόμῳ,

hos Eucles statuae honorem habet Callianactis filius Rhodius, e domo Diagoridarum, quippe qui e Diagorae filia genitus est. Olympicam hic coronam cepit de virorum pugilatu: Naucydes opifex fuit. Palaestritam vero puerum Thebanum Agenorem Polycletus Argivus elaboravit, non idem sane qui Iunonis signum fecit, sed omnino alius qui Naucydae discipulus fuit. Huic Agenori Phocensium commune statuam posuit, quod Theopompus Agenoris pater Phocicae gentis publicus apud Thebanos esset hospes. Idem certe Nicodamus e Maenalo fictor, cuius paullo ante mentionem feci, Damoxenidam pugilem Maenalium finxit. Est ibidem Lastratidae Elei pueri imago qui de lucta coronam cepit, quum idem de impuberibus alteram e Nemeis tulisset. Paraballonti quidem Lastratidae huius patri de curri-

6. *διαγορίδων* VaLb; *θυγατρὸς γὰρ Διαγόρου* BMVaPcAgLab; *Διαγόρου γὰρ θυγατρός* rell.; tum *ἀνδρᾶσι*, ut saepissime, M, *ἀνδράσιν* Ag.

7. *ὀλυμπικὴν* AXKFBVbPcAgLab, *ὀλυμπιακὴν* CSVaM; tum *τούτου μὲν μὲν δὴ εἰκών* Va; *ναυκίδους* VbAgLa. (hic etiam postea) mox *ἔθνου* La.

8. *ὁ παλαιστής* VbLabPcAgVn, sed Vn ad marg. *πλάστης*; in R *πλάστης* deletum et in altero margine *παλαιστὴς*, in altero *πλαστὴς* scriptum. Deinde *δαμοξενίδα* M Va. *δαμοξενίδας* La.

9. *Λαστρατίδα* FCSBMVaAgPcLab; *Λαστρατίδου* AXK; *καιλαστρατίδα* Vb. An *Καλλιστρατίδα*? Mox ad *ἔν τε παισὶ κ. ἀγενείων ἑτέρα νίκη* cf. Boeckh. Corp. Inscr. p. 355.

10. *Παραβόλαντι* coni. K.; tum *τῷ στρατίδου* La, *Λαστρατίδα* FCSBVbMR (in R *ου* supra lin.); *Λαστρατίδου* AXKPcAgLb; *Λαστρίδα* Va. Pro sq. *πατρί* MR habent *πατὴρ*, sed in marg. *πατρί*.

ὑπελείπετο[11] δὲ καὶ ἐς τοὺς ἔπειτα φιλοτιμίαν, τῶν νικη-
σάντων Ὀλυμπίασι τὰ ὀνόματα ἀναγράψας ἐν τῷ γυμνα-
σίῳ τῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ. τὰ μὲν[12] δὴ ἐς τούτους εἶχεν οὕτω, 4
(2) τὰ δὲ ἐς Εὔθυμον τὸν πύκτην οὔ με εἰκὸς ὑπερ-
βαίνειν ἦν τὰ ἐς τὰς[13] νίκας αὐτῷ καὶ τὰ ἐς δόξαν ὑπάρ-
χοντα τὴν ἄλλην. γένος μὲν δὴ ἦν ὁ Εὔθυμος ἐκ τῶν
ἐν Ἰταλίᾳ Λοκρῶν οἳ χώραν τὴν πρὸς τῷ Ζεφυρίῳ[14] τῇ
ἄκρᾳ νέμονται, πατρὸς δὲ ἐκαλεῖτο Ἀστυκλέους· εἶναι δὲ
αὐτὸν οὐ τούτου ποταμοῦ δὲ οἱ ἐπιχώριοι τοῦ Καικίνου
φασὶν, ὃς τὴν Λοκρίδα καὶ Ῥηγίνην[15] ὁρίζων τὸ ἐς τοὺς
τέττιγας παρέχεται θαῦμα. οἱ μὲν γὰρ τέττιγες οἱ ἐντὸς
τῆς Λοκρίδος ἄχρι τοῦ Καικίνου[16] κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλ-
λοις τέττιξιν ᾄδουσι· διαβάντων δὲ τὸν Καικίνην οὐδε-
μίαν ἔτι οἱ[17] ἐν τῇ Ῥηγίνῃ τέττιγες ἀφιᾶσι τὴν φωνήν.
τούτου μὲν δὴ παῖδα εἶναι λέγεται τὸν Εὔθυμον· ἀνελο- 5
μένῳ δέ οἱ[18] πυγμῆς ἐν Ὀλυμπίᾳ νίκην τετάρτῃ πρὸς ταῖς

culo iterato palma decreta est. Traditus vero ab hoc posteris mos est, quo famae perpetuitati consuleretur, ut victorum nomina in Olympico gymnasio conscriberentur. (2) Non praeterierim hoc loco quae de Euthymi pugilis victoriis deque reliqua eius gloria memoriae prodita sunt. Patria ei fuit Locri in Italia ad Zephyrium promontorium, pater Astycles: etsi cives eum sui Caecinae amnis satu genitum memorant. Fluvius hic Locrensem agrum a Rhegino dividens cicadarum miraculo est memorabilis. Citeriores enim, Locridis incolae, aeque atque aliae omnes argutae sunt: at in Rheginorum finibus trans Caecinam nulla est omnino cicada vocalis. Huius itaque amnis Euthymus filius fuisse dicitur. Is quum ex Olympia de pugilatu

11. *ὑπελείπετο — φιλοτιμίαν — ἀναγράψας*; *φιλοτιμίαν* recepimus e coni. F.; *ἀναγράψας* LabVbPcd (sec. C, tacet B.) et fortasse VaAg, in quibus litera extrema ambigua; *ὑπέλειπε — φιλοτιμίας — ἀναγράψας* CSmai.; *ὑπελείπετο — φιλοτιμία — ἀναγράψαι* edd. rell.; silet M. mox *ἐν τῷ γ.* Lab; *ἐν γ.* rell.

12. *τῷ μὲν* Va.

13. *τὰς* om. Va; sq. *δὴ* om. idem.

14. *ζεφύρῳ* MVaLb; *τὰ ἄκρα* Va; tum *πατρός — οὐ τούτου* om. Vb.

15. *ῥιγίνην* Ag; deinceps *τέττυγας* Ag, *τέττιγους* (*τεττίγους* sec. S.) M, *τέτιτγας* et mox *τέτιγες* Vb.

16. *Κεκίνου* et *ᾄδουσιν* Ag. *καὶ κίνου* La; mox *καικῖνον* id.; *καικίνον* Lb.

17. *ἡ ἐν* Ag, *οἱ* om. Va; tum *ἀφιᾶσιν* Ag; *ἄφίασι* (sic) La; sq. *τὴν* delet Pors., uncis notat Smai.

18. *δὲ ὁ* Va, mox *ἐστὶν ἐπιοῦσαν* La. tum *θάσσιος* MVa; *θέλων* B.

ἑβδομήκοντα Ὀλυμπιάδι οὐ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐς τὴν ἐπιοῦ-
σαν Ὀλυμπιάδα ἔμελλε χωρήσειν· Θεαγένης γὰρ ὁ Θά-
σιος Ὀλυμπιάδι ἐθέλων τῇ αὐτῇ πυγμῆς[19] τε ἀνελέσθαι
καὶ παγκρατίου νίκας ὑπερεβάλετο πυκτεύων τὸν Εὔθυ-
μον. οὐ μὴν οὐδὲ ὁ[20] Θεαγένης ἐπὶ τῷ παγκρατίῳ λαβεῖν
ἐδυνήθη τὸν κότινον ἅτε προκατεργασθεὶς τῇ μάχῃ πρὸς
6 τὸν Εὔθυμον. ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐπιβάλλουσιν οἱ Ἑλλανοδί-
και τῷ Θεαγένει τάλαντον μὲν ἱερὰν ἐς τὸν θεὸν ζημίαν,[21]
τάλαντον δὲ βλάβης τῆς ἐς Εὔθυμον, ὅτι ἐπηρείᾳ τῇ ἐς
ἐκεῖνον ἐδόκει σφίσιν ἐπανελέσθαι τὸ ἀγώνισμα τῆς
πυγμῆς· τούτων εἵνεκα καταδικάζουσιν αὐτὸν ἐκτῖσαι[22]
467 καὶ ἰδίᾳ τῷ Εὐθύμῳ χρήματα. ἕκτῃ δὲ Ὀλυμπιάδι ἐπὶ
ταῖς[23] ἑβδομήκοντα τὸ μὲν[24] τῷ θεῷ τοῦ ἀργυρίου γινό-
μενον ἐξέτισεν ὁ Θεαγένης, καὶ ἀμειβόμενος αὐτὸν οὐκ
ἐσῆλθεν ἐπὶ τὴν πυγμήν· καὶ ἐπ᾽[25] ἐκείνης τε αὐτῆς καὶ
ἐπὶ τῆς μετ᾽ ἐκείνην Ὀλυμπιάδος τὸν ἐπὶ πυγμῇ[26] στέ-

palmam tulisset quarta et septuagesima Olympiade, haudquaquam pari eventu ea quae consecuta est Olympiade certavit. Theagenes enim Thasius unis ludis pugilatus et pancratii palmam appetens Euthymum quidem caestibus vicit; oleaginam vero de pancratio accipere non potuit ut qui pugna adversus Euthymum iam ante confectus esset. Eam ob rem Theagenes Hellanodicarum sententia talentum unum Iovi, sacram mulctam; alterum item talentum Euthymo noxae illatae nomine dependere iussus est, quia hoc pugilatus certamen adversus Euthymum suscepisse videbatur non alia de causa quam ut contumelia eum afficeret. Itaque damnatus est ad pecunias privatim ipsi Euthymo exsolvendas. Et in Olympiade quidem sexta supra septuagesimam Iovi Theagenes quod erat imperatum argenti exsolvit; Euthymum vero ut remuneraretur in pugilatum non descendit. Illa itaque et altera deinceps Olympiade, Euthymo pugilatus

19. πυγμῇ LbMVa; πυγμῆς (sic) La. mox e coni. scripsimus ὑπερεβάλετο; sic etiam tacite dedit C, ὑπερεβάλλετο rell. in Lb ambig. Deinde οὐ μὴν — Εὔθυμον om. LbM.

20. οὐδὲ om. Va. mox πρὸς εὔθυμον, om. τὸν, La; Palm. MS. πρὸς delendum censet.

21. ζημίας MVaLab; tum ὁ pro ὅτι MVa et ἐπήρειά τις ἐκεῖνον M PcAgLb.

22. ἐκτῖσαι B, ἐκτίσαι edd. rell., tum ἴδια VbLb.

23. ὀλυμπιάδι πρὸς ἐπὶ ταῖς Va M; in M vero πρὸς expunctum.

24. τὸν μὲν VabAgLb. Mox γιγνόμενον edd. codd.

25. ἀπ᾽ ἐκ. Va.

26. πυγμῆς Va; mox οἱ ante ἀνδρίας om. Ag.

φανον ἀνείλετο ὁ Εὔθυμος. ὁ δέ οἱ ἀνδριὰς τέχνη τέ
ἐστι[27] *Πυθαγόρου καὶ θέας ἐς τὰ μάλιστα ἄξιος.*
(3) *Ἐπανήκων δὲ ἐς Ἰταλίαν τότε δὴ ἐμαχέσατο πρὸς τὸν* 7
Ἥρω.[28] *τὰ δὲ ἐς αὐτὸν εἶχεν οὕτω. Ὀδυσσέα πλανώ-*
μενον μετὰ ἅλωσιν τὴν Ἰλίου κατενεχθῆναί φασιν ὑπὸ
ἀνέμων ἔς τε ἄλλας τῶν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ πόλεων ἀφι-
κέσθαι δὲ καὶ ἐς Τεμέσαν[29] *ὁμοῦ ταῖς ναυσί· μεθυσθέντα*
οὖν ἐνταῦθα ἕνα τῶν ναυτῶν παρθένον βιάσασθαι καὶ
ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων ἀντὶ τούτου καταλευσθῆναι τοῦ ἀδι-
κήματος· Ὀδυσσέα μὲν δὴ ἐν οὐδενὶ λόγῳ θέμενον αὐτοῦ
τὴν ἀπώλειαν[30] *ἀποπλέοντα οἴχεσθαι, τοῦ καταλευσθέν-* 8
τος δὲ ἀνθρώπου τὸν δαίμονα οὐδένα ἀνιέναι καιρὸν ἀπο-
κτείνοντά[31] *τε ὁμοίως τοὺς ἐν τῇ Τεμέσῃ καὶ ἐπεξερχό-*
μενον ἐπὶ πᾶσαν ἡλικίαν, ἐς ὃ ἡ Πυθία τὸ παράπαν[32] *ἐξ*
Ἰταλίας ὡρμημένους φεύγειν Τεμέσαν μὲν ἐκλιπεῖν οὐκ
εἴα, τὸν δὲ Ἥρω σφᾶς ἐκέλευσεν ἱλάσκεσθαι τέμενός τε
ἀποτεμομένους οἰκοδομήσασθαι ναόν,[33] *διδόναι δὲ κατὰ*
ἔτος αὐτῷ γυναῖκα τῶν ἐν Τεμέσῃ παρθένων τὴν[34] *καλ-*

corona decreta. Statua eius Rhegini Pythagorae opus fuit, cum primis,* quae spectetur, dignissima. (3) In Italiam is quum transmisisset, pugnam cum heroe commisit: de quo, quae sunt memoriae prodita, sic propemodum se habent. Ulyssem aiunt errantem everso iam Ilio tempestatibus huc illuc et ad alias Italiae ac Siciliae urbes et Temesam etiam appulsum: ibi de navalibus sociis eius unum virgine per vinum violata ab oppidanis contumeliam vindicantibus lapidibus obrutum: Ulyssem quidem nulla factum ulciscendi inita ratione inde profectum: perempti vero socii manes finem nullum saeviendi in cuiuslibet aetatis homines fecisse, priusquam cogitantes patriam relinquere Temesenses, Pythici Apollinis responso heroem placare iussi sunt, et consecrato ei solo templum excitare: devovere ei praeterea quotannis virginem unam, quae ipsis formosissima visa

27. *ἐστι* CBLb, *ἐστιν τοῦ Πυθ.* Ag; *ἐστιν Π.* rell.

28. *Ἥρωα* hic et infra C; tum *οὕτω* MVabAgLa, *οὕτως* rell. Lb.

29. *Τεμέσαν* Smin. BPcAgLa et constanter; *Τεμέσσαν* edd. rell. Vb MLb; non sibi constat Va. Mox *ναυσὶν* Ag *ἔνια τῶν αυτῶν* (sic) La.

30. *ἀπόλειαν* MVb; sq. *οὐδένα* om. Ag. tum *ἀνιαίναι* La.

31. *ἀποκτείναντά* Pc.

32. *ἐς ὁ ἐπυθίατο παράπαν* M; *ἐπυθία* etiam R, ad marg. *ἡ πυθία*; *πυθία παράπαν* Vb. *ὡρμομένους* La. Mox *Τεμέσαν* scripsimus e Vb, in quo *Τεμέσσαν*; rell. *Τεμέσην* s. *Τεμέσσην. ἐκλειπεὶν* (sic) Lb. Sq. *οὐκ εἴα* om. MVa.

33. *ναὸν* LaVaAgLb; *νεὼν* rell.

34. *τὴν* om. Va.

9 λίστην. τοῖς μὲν δὴ τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ προστεταγμένα
ὑπουργοῦσι δεῖμα[35] ἀπὸ τούτου τοῦ δαίμονος ἐς τἆλλα
ἦν οὐδέν· Εὔθυμος δὲ (ἀφίκετο γὰρ ἐς τὴν Τεμέσαν
καί πως τηνικαῦτα τὸ ἔθος ἐποιεῖτο τῷ δαίμονι) πυν-
θάνεται τὰ παρόντα σφίσι, καὶ [36] ἐσελθεῖν τε ἐπεθύμησεν
ἐς τὸν ναὸν καὶ τὴν παρθένον ἐσελθὼν θεάσασθαι. ὡς δὲ
εἶδε[37] τὰ μὲν πρῶτα ἐς οἶκτον, δεύτερα δὲ ἀφίκετο καὶ
ἐς ἔρωτα αὐτῆς. καὶ ἡ παῖς τε συνοικήσειν κατώμνυτο
αὐτῷ σώσαντι αὐτὴν καὶ ὁ Εὔθυμος ἐνεσκευασμένος[38]
ἔμενε τὴν ἔφοδον τοῦ δαίμονος· ἐνίκα τε δὴ[39] τῇ μάχῃ,
10 καὶ (ἐξηλαύνετο γὰρ ἐκ τῆς γῆς) ὁ Ἥρως ἀφανίζεταί τε
468 καταδὺς ἐς θάλασσαν, καὶ γάμος τε ἐπιφανὴς Εὐθύμῳ
καὶ ἀνθρώποις τοῖς ἐνταῦθα ἐλευθερία τοῦ λοιποῦ σφί-
σιν[40] ἦν ἀπὸ τοῦ δαίμονος. ἤκουσα δὲ καὶ τοιόνδε ἔτι[41]
ἐς τὸν Εὔθυμον, ὡς γήρως τε ἐπὶ μακρότατον ἀφίκοιτο
καὶ ὡς ἀποθανεῖν ἐκφυγὼν αὖθις ἕτερόν τινα ἐξ ἀνθρώπων

esset. Quod quum illi ex oraculo facere pergerent nihil omnino gravius dehinc passi sunt. Forte vero quum venisset Euthymus Temesam eo ipso tempore quo solenne numini sacrum fiebat, re tota cognita se intromitti illum aiunt in templum postulasse. Ibi virginem conspicatum primo misericordia commotum, deinde etiam amore incensum; ac puellam quidem, si ab eo servata esset, se in eius manum conventuram fidem dedisse. Armis igitur captis cum genio congressum; illum victum moenibus et agro excessisse, sublatumque prorsus ex hominum coetu in mare se demersisse. Fuisse memorant, civitate universa foedissima calamitate liberata, maxime illustres Euthymi nuptias. De eodem vero Euthymo et illud accepimus: longissimam eum aetatem vivendo implesse, neque omnino mortuum, sed alio

35. δεῖγμα MVa. Deinde ἀπὸ τούτου τοῦ δαίμονος FSmin.MVa; τούτου om. rell.; recte ἀπὸ τούτου dehinc vertit Am.; idem τοῦ δαίμονος non expressit, quod vel in codice non invenit vel pro glossemate ad ἀπὸ τούτου accepit. Mox τἆλλα B, τἄλλα VaLab, τὰ ἄλλα rell.

36. σφίσι Lab; σφίσιν rell. seq. καὶ om. Va. ἐπεθύμησαν La.

37. οἶδε VbAg; seq. καὶ om. Vb.

38. ἀνεσκευασμένος Vb.

39. δὲ δὴ Ag. Tum τῇ μάχῃ, καὶ (ἐξηλ.... γῆς) ὁ Ἥρ. ἀφ. τε καταδ. ἐς θάλασσαν, καὶ γάμ. sic distinximus, alii incidunt post Ἥρως; post θάλασσαν edd. praeter B omnes distinctionem habent maiorem. B ἐξηλαύνετο — ἥρως parenthesi includit; τε post ἀφανίζεται, uncis notat S; nobis e scriptura ἀφανίζεται ortum videtur.

40. pro σφίσιν Am. φασίν legisse videtur.

41. τοιόνδε τι Pors. B non male; tum μακρότερον Va; p. corr. vulg.

[ἄλλον][42] ἀπέλθοι τρόπον. οἰκεῖσθαι δὲ τὴν Τεμέσαν καὶ ἐς ἐμὲ ἀνδρὸς ἤκουσα πλεύσαντος κατὰ ἐμπορίαν.
(4) Τόδε[43] μὲν ἤκουσα, γραφῇ δὲ τοιᾷδε ἐπιτυχὼν οἶδα· 11
ἦν δὲ αὕτη γραφῆς μίμημα ἀρχαίας. Νεανίσκος Σύβαρις καὶ Κάλαβρός τε[44] ποταμὸς καὶ Λύκα πηγή, πρὸς δὲ ἡρῷόν τε[45] καὶ Τεμέσα ἦν ἡ πόλις, ἐν δέ σφισι καὶ δαίμων ὅντινα ἐξέβαλεν ὁ Εὔθυμος, χρόαν δὲ δεινῶς μέλας καὶ τὸ εἶδος ἅπαν ἐς[46] τὰ μάλιστα φοβερός, λύκου δὲ ἀμπίσχετο δέρμα ἐσθῆτα· ἐτίθετο δὲ καὶ ὄνομα Λύκαν τὰ[47] ἐπὶ τῇ γραφῇ γράμματα. ταῦτα μὲν δὴ ἐς τοσοῦτον[48] εἰρήσθω.

quodam modo hominem esse desiisse. Habitari hac etiamnum aetate Temesam ex nautici negotiatoris oratione cognovi. (4) Haec ego auditu percepi: sed memini etiam me in hanc incidere picturam, quae ex vetusto exemplari accurata imitatione fuerat descripta: Adolescentulus Sybaris, Calabrus fluvius, Lyca fons. Heroum insuper et Temesa urbs fuere; in iis genius quem eiecit Euthymus: colore fuit is vehementer atro, omnique cetera specie maxime formidabilis: amictus lupi pellis erat: Lycan nomine eae literae produnt. Sed haec hactenus.

42. ἄλλον suspectum fuit K, uncis notant FSB, delet C. Pro ἕτερόν τινα Abresch. Thuc. p. 548. δεύτερον. mox καὶ ἐμὲ, sine ἐς, La.

43. τόδε M corr., antea τὸ δὲ; sic La. tum γραφὴ δὲ τοιάδε MVb; γραφῇ δὲ τοιάδε Lb. deinde εἶδα Ag.

44. κάλαυρός τε PcAgLa, καλαβρός τε Va. κάλαυβρός τε Lb. dein καὶ Λύκα πηγή BPdAg; καλύκα πηγή edd. rell. VabMPcLab; καὶ Καλύκα πηγή Cor. Sq. πρὸς om. PdAg.

45. ἡρῷόν τε CSmai.; Ἥρα τε rell. „Hera insuper et Temessa urbes fuere" Am.

46. ἐς om. Va; mox ἀπέσχετο (ἀπέχετο sec. S) M, ἀμπέχετο Vb Lab, ἀπέχετο Va; tum ἠτίθετο Va.

47. Λύκαν τὰ ἐπὶ recepimus coniecturam B; prope accedit quod F proposuit Λύβαν τὰ ἐπὶ codd. AX KFC. Λύβαντα ἐπὶ. — Ἀλύβαντα e Suida voluit K, probante S; sic vel Ἀλίβαντα C; post hoc nomen τὰ inserendum esse viderunt KFC, recepit S, qui sic legere malit: ἐτίθετο δὲ καὶ οἱ ὄνομα Λύβαντα (s. Ἀλύβαντα) τὰ ἐπὶ τῇ γρ. γρ.

48. τοσοῦτο BVbPcLb.

CAPUT VII.

Statua Diagorae et Diagoridarum — de Dorieo eiusque morte — porro recensentur athletarum signa Olympiae posita.

Μετὰ δὲ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Εὐθύμου Πύθαρχός[1] τε ἕστηκε Μαντινεὺς σταδιοδρόμος καὶ πύκτης Ἠλεῖος Χαρμίδης, λαβόντες νίκας ἐπὶ παισί. Θεασάμενος δὲ καὶ τούτους ἐπὶ τῶν Ῥοδίων ἀθλητῶν ἀφίξῃ[2] τὰς εἰκόνας, Διαγόραν καὶ τὸ ἐκείνου γένος. οἳ δὲ συνεχεῖς τε ἀλλήλοις καὶ ἐν κόσμῳ τοιῷδε ἀνέκειντο, Ἀκουσίλαος μὲν λαβὼν πυγμῆς ἐν ἀνδράσι στέφανον, Δωριεὺς δὲ ὁ νεώτατος παγκρατίῳ νικήσας Ὀλυμπιάσιν[3] ἐφεξῆς τρισί. πρότερον δὲ ἔτι τοῦ Δωριέως ἐκράτησε καὶ Δαμάγητος τοὺς ἐσελ-
2 *θόντας ἐς τὸ παγκράτιον· οὗτοι μὲν ἀδελφοί τέ εἰσι[4] καὶ*
Διαγόρου παῖδες, ἐπὶ δὲ αὐτοῖς κεῖται καὶ ὁ Διαγόρας πυγμῆς ἐν ἀνδράσιν ἀνελόμενος νίκην·[5] τοῦ Διαγόρου
469 *δὲ τὴν εἰκόνα Μεγαρεὺς εἰργάσατο Καλλικλῆς Θεοκόσμου[6]*
τοῦ ποιήσαντος τὸ ἄγαλμα ἐν Μεγάροις τοῦ Διός. Δια-

Cap. VII. Post Euthymi statuam, suae sunt positae Pytharcho Mantinensi stadii decursori, et Charmidi Eleo pugili, pueriles utrique palmas adeptis. Hos ubi spectaveris, in conspectu erunt Rhodii athletae, Diagoras et eius omnis proles perpetua serie collocati. Primus eorum est Acusilaus de virili pugilatu accepta corona. Succedit Dorieus natu minimus, cui de pancratio Olympiadibus continuis tribus victoria adiudicata est. Sed ante Dorieum Damagetus quoque pancratii competitores vicerat. Atque hi quidem fratres fuere, Diagorae filii. Postremus est ipse Diagoras: virilem is pugilum palmam meruit. Eius Diagorae statuam elaboravit Callicles Megarensis, Theocosmi filius, eius nempe, qui signum Iovis Megarensis fecit. Diagorae etiam

Cap. VII. 1. *πυθάαρχός* La; mox *Χαλμίδης* Vab; tum *ἐπὶ παισί* FCSBAm.MVaLa; idem iam voluerant Sylb. Palm. MS. K; *ἐπὶ πᾶσι* AXKVbPcAgLb.
2. *ἀφίξει* Vb; mox *ἀνήκοντο* et *ἀνδράσιν* Ag.
3. *Ὀλυμπιᾶσιν* SVbM(?); deinceps *τρισίν* Ag; tum *δὲ ἔτι* CLa, *δὲ ἐπὶ* AXK codd. rell. *δ' ἔτι* coni. K, recep. FSB.
4. *εἰσιν* Ag; sq. *καὶ* om. Va, nec legisse videtur Am.
5. *νίκην* om. Ag.
6. ante *Θεοκόσμου* omisimus *ὁ* cum SBMVabPcAgLab.

γόρου[7] δὲ καὶ οἱ τῶν θυγατέρων παῖδες πύξ τε ἤσκησαν καὶ ἔσχον Ὀλυμπικὰς νίκας, ἐν μὲν ἀνδράσιν Εὐκλῆς Καλλιάνακτός τε ὢν καὶ Καλλιπατείρας[8] τῆς Διαγόρου, Πεισίροδος δὲ ἐν παισίν, ὃν ἡ μήτηρ ἀνδρὸς ἐπιθεμένη γυμναστοῦ σχῆμα ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων αὐτὴ τὸν ἀγῶνα
ἤγαγεν.[9] οὗτος δὲ ὁ Πεισίροδος καὶ ἐν τῇ Ἄλτει παρὰ 3
τῆς μητρὸς τὸν πατέρα ἕστηκε.[10] Διαγόραν δὲ καὶ ὁμοῦ τοῖς παισὶν Ἀκουσιλάῳ καὶ Δαμαγήτῳ λέγουσιν ἐς Ὀλυμπίαν ἐλθεῖν· νικήσαντες δὲ οἱ νεανίσκοι διὰ τῆς πανηγύρεως[11] τὸν πατέρα ἔφερον βαλλόμενόν τε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἄνθεσι καὶ εὐδαίμονα ἐπὶ τοῖς παισὶ καλούμενον. γένος δὲ ὁ Διαγόρας τὸ ἐξ ἀρχῆς Μεσσήνιος πρὸς γυναικῶν ἦν καὶ ἀπὸ τῆς Ἀριστομένους γεγόνει[12] θυγατρός.
(2) Δωριεῖ δὲ τῷ Διαγόρου παρὲξ ἢ[13] Ὀλυμπίασιν Ἰσθμί- 4

e filiabus nepotes Olympiacas coronas de pugilatu meruere: virilem Eucles, e Callianacte et Callipatira Diagorae filia genitus: puerilem Pisirodus, quem mater ipsa in gymnici magistri modum ornata, ad ludos Olympicos deduxit. Positus hic Pisirodus in Alti proxime ad avi materni statuam. Diagoram ipsum tradunt Acusilaum et Damagetum filios in Olympiam deduxisse; quem victores iam declarati iuvenes per mediam multitudinem, quae ad solennes istos ludos maxima frequentia convenerat, humeris exportarunt, coniicientibus in eum flores Graecis et liberum causa beatum praedicantibus. Duxit maternum genus Diagoras a Messene, atque adeo ab ipsius Aristomenis filia. (2) Eius filius Dorieus praeter Olympiacas palmas, octo conti-

7. *Διαγόρου* edd. (praeter C) Am. Vb, *Διαγόρας* CMVaPcdAgLab; tum *θυτέρων* M, in marg. *θυγατέρων*; mox *πέξ* Ag; deinde *ὀλυμπικὰς* AgLab, *ὀλυμπιακάς* rell.

8. *Καλλιπάτερας* MVa, *καλλιπάτειρας* Lab. Tum *Πεισίροδος* CB PacdLa; *πεισίδορος* Lb; *Πεισίδωρος* AXKFSMVabAgR; hic ad marg. *ἄλλ. Πεισίροδος*. *Πεισιῤῥόθιος* Schol. ad Pind. Ol. VII. init. Cf. Var. lect. ad V, 6, 5. Paullo post AgRLb. *Πεισίδορος*, marg. R. *Πεισίροδος*.

9. *ἤγαγεν* reponere non dubitavimus; sic de eadem V, 6, 5: *ἐξεικάσασα αὑτὴν τὰ πάντα ἀνδρὶ γυμναστῇ ἤγαγεν ἐς Ὀλυμπίαν τὸν υἱόν*. Idem Sylburgio placuisse iam videmus; *ἤσκησεν* edd. codd.; mox *ἄλτι* La.

10. *ἕστηκεν* Ag.

11. *πανυγήρεως* M; seq. *βαλλόμενόν τε* bis ponit Va; mox *ἄνθεσιν* Ag.

12. *γεγόνει* BVabPcAg; *ἐγεγόνει* rell.

13. *παρὲξ ἢ* B e coni.; *παρεξῆς* edd. rell. codd., *παρὲξ τῶν* (*τὰς*) *ὀλ.* Pors., *παρὲξ ὅσαι* coni. S. „*praeter* olympiacas palmas“ Am. Mox *Νεμείων* edd. (praeter Smin.) Vab Pc, *Νεμίων* LabM, *Νεμέων* Smin. Ag. Dein *μιᾶς ἐκ* (*κ* ambig.) *τὰς ἐκτός* Va.

ων μὲν γεγόνασιν ὀκτὼ νῖκαι, Νεμείων δὲ ἀποδέουσαι μιᾶς ἐς τὰς ὀκτώ· λέγεται[14] δὲ καὶ ὡς Πύθια ἀνέλοιτο ἀκονιτί. ἀνηγορεύοντο δὲ οὗτός τε καὶ ὁ Πεισίροδος Θούριοι, διωχθέντες ὑπὸ τῶν ἀντιστασιωτῶν[15] ἐκ τῆς Ῥόδου καὶ ἐς Ἰταλίαν παρὰ Θουρίους ἀπελθόντες. χρόνῳ δὲ ὕστερον κατῆλθεν ὁ Δωριεὺς ἐς Ῥόδον· καὶ φανερώτατα δὴ ἁπάντων[16] ἀνὴρ εἷς φρονήσας οὗτος τὰ[17] Λακεδαιμονίων φαίνεται, ὥστε καὶ ἐναυμάχησεν ἐναντία Ἀθηναίων
ναυσὶν οἰκείαις, ἐς ὃ ὑπὸ[18] τριήρων ἁλοὺς Ἀττικῶν ἀνή-
5 χθη ζῶν παρὰ Ἀθηναίους· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πρὶν μὲν ἢ Δω-
ριέα παρὰ σφᾶς ἀναχθῆναι θυμῷ τε ἐς αὐτὸν καὶ ἀπειλαῖς
ἐχρῶντο· ὡς δὲ ἐς ἐκκλησίαν συνελθόντες ἄνδρα οὕτω μέ-
γαν[19] καὶ δόξης ἐς τοσοῦτο ἥκοντα ἐθεάσαντο ἐν σχήματι
αἰχμαλώτου[20], μεταπίπτει σφίσιν ἐς αὐτὸν ἡ γνώμη καὶ
470 ἀπελθεῖν ἀφιᾶσιν, οὐδὲ ἔργον οὐδὲν ἄχαρι[21] ἐργάζονται,
6 παρόν σφισι πολλά τε καὶ σὺν τῷ δικαίῳ δρᾶσαι. Τὰ δὲ

nuatis victoriis Isthmicas, una pauciores e Nemeis abstulit. Pythicam etiam intacto pulvere coronam cepisse dicitur. Hic et Pisirodus praeconis voce renunciati sunt Thurii, quod illi, Rhodo a factione pulsi, Thurios in Italiam commigrassent. Verum Dorieus aliquot post annis Rhodum postliminio reversus unus omnium apertissime Lacedaemoniorum studia est professus: quocirca et propriis triremibus navali bello cum Atheniensibus pugnavit. Quo tempore quum vivus in potestatem hostium venisset et Athenas pertractus esset, Athenienses, qui ante vehemente ira impulsi extrema omnia illi fuerant comminati, simulatque in concionem captivi habitu productum conspexerunt, tanti viri cuiusque nomen tam insigni gloria fuisset miseratione adducti, conversa ad mansuetudinem sententia, incolumem et impunitum dimiserunt, quum tamen multas haberent iusti in

14. λέγεται Sylb.CSB. λέγοιτο edd. rell. codd.; tum ἀκονειτὶ MVab Lb; οὗτός τε λέγοιτο δὲ καὶ ὡς πύθια ὁ Πεισίδωρος Va, sed λέγοιτο — πύθια deleta; ὁ Ποσείροδος Vb. πεισίροδος ubique La, πεισίδορος Lb.

15. ἀντιστασιαστῶν BPcAg; ἀντισιωτῶν Lb. tum θουρίοις Vab.

16. δὴ ἁπάντων bis habet Va; δὴ πάντων Vb.

17. τὰ om. MVa.

18. ὑπὸ volente K, probante Valcken. inseruimus cum CSmai.; ἄλλους M; tum παρὰ ἀθηναίοις Va.

19. μέγα Va, mox τοσοῦτο BPc Lab; τοσοῦτον rell.

20. ἐν σχήματι αὐχήματι αἰχμαλώτου Vb, αἰχμαλώτων Va, tum μεταπίπτειν La. deinceps ἀπελθᾶσιν ἀφιᾶσιν Va.

21. ἄχαροι MVb; tum σφίσιν M; sq. τῷ om. Va, qui deinde δράσαι.

ἐς τοῦ Δωριέως τὴν τελευτὴν ἐστὶν ἐν τῇ συγγραφῇ τῇ
Ἀτθίδι Ἀνδροτίωνι[22] *εἰρημένα, εἶναι μὲν τηνικαῦτα ἐν*
Καύνῳ τὸ βασιλέως ναυτικὸν καὶ Κόνωνα[23] *ἐπ᾽ αὐτῷ*
στρατηγὸν, Ῥοδίων τε τὸν δῆμον πεισθέντα ὑπὸ τοῦ Κό-
νωνος ἀπὸ Λακεδαιμονίων μεταβαλέσθαι σφᾶς ἐς τὴν βασι-
λέως καὶ Ἀθηναίων συμμαχίαν, Δωριέα δὲ ἀποδημεῖν μὲν
τότε ἐκ Ῥόδου περὶ τὰ ἐκτὸς Πελοποννήσου χωρία,[24]
συλληφθέντα δὲ ὑπὸ ἀνδρῶν Λακεδαιμονίων αὐτὸν[25] *καὶ*
ἀναχθέντα ἐς Σπάρτην ἀδικεῖν τε ὑπὸ Λακεδαιμονίων
καταγνωσθῆναι καὶ ἐπιβληθῆναί οἱ θάνατον ζημίαν. εἰ δὲ 7
τὸν ὄντα εἶπεν Ἀνδροτίων λόγον ἐθέλειν μοι φαίνεται Λα-
κεδαιμονίους ἐς τὸ ἴσον ἔτι Ἀθηναίοις καταστῆσαι, ὅτι καὶ
Ἀθηναίοις ἐς Θράσυλλον καὶ[26] *τοὺς ἐν Ἀργινούσαις ὁμοῦ*
τῷ Θρασύλλῳ στρατηγήσαντας προπετείας ἐστὶν ἔγκλημα.
Διαγόρας μὲν δὴ καὶ τὸ ἀπ᾽ αὐτοῦ γένος δόξης ἐς τοσοῦ-
το[27] *ἀφίκοντο.* (3) *Ἐγένοντο δὲ καὶ Ἀλκαινέτῳ*[28] *τῷ* 8
Θεάντου Λεπρεάτῃ καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς παισὶν Ὀλυμπικαὶ

eum odii causas. Quae ad eius vitae exitum pertinent perscripta sunt ab Androtione in rerum Atticarum commentariis. Quum ad Caunum, inquit, esset regia classis eiusque classis imperator Conon populo Rhodio persuasisset, ut desertis Lacedaemoniis in regis et Atheniensium societatem transierit, Dorieum peregrinantem circa Peloponnesum comprehensum, ad Spartam in vinculis deductum ibique a Lacedaemoniis maiestatis damnatum noxam capitali supplicio luisse. Quod si vera omnino exponit Androtion, videtur mihi voluisse eiusdem temeritatis Lacedaemonios arguere, cuius crimine se obligarunt Athenienses, quum Thrasyllum et collegas, qui ad Arginusas classe pugnaverant, capite damnarunt. Ac Diagoras quidem et eius posteritas haec ad ipsorum gloriam quae commemorari possent reliquerunt. (3) Sedenim et Alcaenetus Lepreates, Theanti filius, cum suis liberis Olympicas palmas tulit. Ipse quidem virilem

22. *ἀτθίδι δι᾽ ἀνδρωτίωνι*, ο sup. ω priori, Vb.

23. *Κόνων* MVa; *ῥοδίων δὲ* Lab; placet. tum *Κόνονος* Ag et *μεταβαλλέσθαι* VbAg, *μεταβάλεσθαι* La.

24. *περὶ τὰ ἐκτὸς Πελοποννήσου χωρία*, num haec sana?

25. *αὐτὸν — Λακεδαιμονίων* om. Va.

26. *καὶ* om. Ag; mox idem *ἀργεννούσαις*, *ἀργιννούσαις* Lab.

27. *τοσοῦτον* Vab; *τοσοῦτο* rell.

28. *ἀλκινέτῳ* et infra *ἀλκινέτου* Va, seq. *τῷ* om. La. Tum *ὀλυμπικαὶ* AXKFBPcVbLab, *ὀλυμπιακαὶ* rell.

νῖκαι. αὐτὸς μέν γε πυκτεύων ὁ Ἀλκαίνετος ἔν τε ἀνδράσι καὶ πρότερον ἔτι ἐπεκράτησεν ἐν παισίν·[29] Ἑλλάνικον δὲ τὸν Ἀλκαινέτου καὶ Θέαντον ἐπὶ πυγμῇ παίδων ἀναγορευθῆναι τὸν μὲν[30] ἐνάτῃ πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα Ὀλυμπιάδι, τὸν δὲ τῇ ἐφεξῆς ταύτῃ[31] συνέβη τὸν Θέαντον· καί σφισιν
9 ἀνδριάντες ἅπασιν ἐν Ὀλυμπίᾳ κεῖνται. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἀλκαινέτου τοῖς υἱοῖς Γνάθων[32] τε Διπαιεὺς τῆς Μαιναλέων χώρας καὶ Λυκῖνος ἕστηκεν Ἠλεῖος· κρατῆσαι δὲ Ὀλυμπίασι[33] πυγμῇ παῖδας ὑπῆρξε καὶ τούτοις. Γνάθωνα δὲ καὶ ἐς τὰ μάλιστα, ὅτε ἐνίκησεν,[34] εἶναι νέον τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπ' αὐτῷ φησί. Καλλικλέους δὲ τοῦ Μεγαρέως ποίη-
10 μα ὁ ἀνδριάς ἐστιν. Ἀνὴρ δὲ ἐκ Στυμφήλου Δρομεὺς ὄνομα, καὶ[35] δὴ καὶ ἔργον τοῦτο ἐπὶ δολίχῳ παρεσχημένος, δύο μὲν ἔσχεν ἐν Ὀλυμπίᾳ νίκας, τοσαύτας δὲ ἄλλας Πυθοῖ καὶ Ἰσθμίων τε τρεῖς καὶ ἐν Νεμέᾳ πέντε. λέγεται δὲ ὡς καὶ κρέας ἐσθίειν[36] ἐπινοήσειε, τέως δὲ τοῖς ἀθληταῖς τὰ σιτία[37] τυρὸν ἐκ τῶν ταλάρων εἶναι. τούτου μὲν δὴ Πυ-

e caestuum certamine, quum ante etiam puerilem cepisset: Hellanicus et Theantus eius filii victores de puerili pugilatu renunciati sunt; ille nona et octogesima Olympiade, hic proxima posteriore: et horum spectantur in Olympia statuae. Succedunt Alcaeneti filiis Gnatho Dipaeensis ex Maenaliorum finibus, et Lycinus Eleus: horum etiam uterque victor puerili pugilatu ex Olympia discessit. Gnathonem quidem valde puerum palma potitum inscriptio testatur. Hunc effinxit Megarensis Callicles. Adsistit Stymphalius Dromeus (i. e. Cursor) congruenti sane cum exercitatione nomine. De longiore enim curriculo Olympicas duas, totidem Pythicas, Isthmicas tres, quinque Nemiacas meruit. Primum carnibus vesci coepisse ferunt, quum athletae ante ipsum caseo e fiscellis alerentur. Hunc

29. ἐν πεσὶν Ag; tum θέατον Vb; sic et infra.
30. μὲν om. Vab; ἑνάτῃ LaVb, ἐννάτῃ Va.
31. ταύτης malit S.
32. γνώθων Vb, ά sup. ώ; Διπαιεὺς Sylb. Palm. Ms. CSB; Διπεεὺς VabAgLab. Διπεὺς AXKPc; πεδιεὺς M, διπ sup. πεδ; μεναλέων Lb.
33. Ὀλυμπίασι Valcken. ad Herod. VI, 70.; recep. C (hic tamen Ὀλυμπιάσι, ut habet Va) SBAm.; Ὀλυμπιάδι rell. Mox ἀπῆρξε Va.
34. ὅτ' ἐνίκησ. AgLab; tum φησιν id. et τὸ μεγαρ. Va.
35. καὶ om. Va. mox παρεσχόμενος La.
36. ἐσθίειν om. C, errore haud dubie typoth.; ἐπινοήσειεν Ag.
37. τὰ σιτ. SVa; articulum om. rell.; τυρῶν MVa.

θαγόρας τὴν εἰκόνα, τὴν δὲ[38] ἐφεξῆς ταύτῃ, πένταθλον Ἠλεῖον Πυθοκλέα, Πολύκλειτός ἐστιν εἰργασμένος.

CAPUT VIII.

Athletarum signa Olympiae posita porro enumerantur — de Damarchi mutatione in lupum narratio — de Timanthe eiusque vitae exitu — Timasithei rebus gestis et morte.

Σωκράτους[1] δὲ Πελληνέως δρόμου νίκην ἐν παισὶν εἰ- 471
ληφότος, καὶ Ἠλείου Ἀμέρτου καταπαλαίσαντος μὲν[2] ἐν
Ὀλυμπίᾳ παῖδας, καταπαλαίσαντος δὲ καὶ Πυθοῖ τοὺς ἐλ-
θόντας τῶν ἀνδρῶν, τοῦ μὲν τὸν ποιήσαντα τὴν εἰκόνα οὐ
λέγουσι,[3] τὴν δὲ τοῦ Ἀμέρτου Φράδμων ἐποίησεν Ἀρ-
γεῖος. Εὐανορίδᾳ δὲ Ἠλείῳ πάλης ἐν παισὶν ὑπῆρξεν
ἔν τε Ὀλυμπίᾳ καὶ Νεμείων[4] νίκη· γενόμενος δὲ Ἑλλα-
νοδίκης ἔγραψε καὶ οὗτος τὰ ὀνόματα ἐν Ὀλυμπίᾳ τῶν
νενικηκότων. (2) Ἐς δὲ πύκτην ἄνδρα, γένος μὲν Ἀρ- 2
κάδα ἐκ Παῤῥασίων,[5] Δάμαρχον δὲ ὄνομα, οὔ μοι πιστὰ

Pythagoras, loco ei proximum Pythoclem quinquertionem Eleum, Polycletus expressit.

Cap. VIII. Socratis vero Pellenensis, a quo pueri cursu superati, et Amertae Elei, qui pueros item in Olympica palaestra prostravit, idemque Pythicis ludis viros perculit, deinceps positas imagines videas. Superiorem qui fecerit, non traditur: Amertae effigiem fecit Phradmon Argivus. Euanoridas Eleus puerilis luctae victoriam Olympiae ac Nemeae adeptus, quum unus de ludorum praefectis esset ipse etiam eorum, qui ludis Olympicis vicerant, nomina conscripsit. (2) De pugile vero Parrhasio ex Arcadia, cui nomen Damarcho, quae memoriae

38. δὲ om. MVaLb; δ᾽ ἐφ. Ag; τὸν δὲ Sylb.

Cap. VIII. 1. Σωκράτους Am. edd. codd.; solus Smin. e VII, 17, 14. Σωστράτου reposuit; seq. δὲ om. Ag. — ἐν πεσίν Ag. — ἀμάρτου Va.

2. μὲν volente Abresch. ad Thucyd. p. 537. inseruimus cum Smai.B. — παῖδες Va.

3. λέγουσιν Ag. — ἀμετέρου (ambig.) ἀμέρτου La. Mox Εὐανδρίδα malit C; in La εὐαγορίδαι, at γ mutatum in ν, vel contra.

4. Νεμείων BPcAg(?)La; νεμίων MVabLb; Νεμέων Smin.; Νεμέᾳ edd. rell. — νίκην MVab; in Vb ν expunct.

5. παρασίων Ag.

ἦν, πέρα γε τῆς ἐν Ὀλυμπίᾳ νίκης, ὁπόσα ἄλλα[6] ἀνδρῶν ἀλαζόνων ἐστὶν εἰρημένα, ὡς ἐξ ἀνθρώπου μεταβάλοι[7] τὸ εἶδος ἐς λύκον ἐπὶ τῇ θυσίᾳ τοῦ Λυκαίου Διὸς, καὶ ὡς ὕστερον τούτων ἔτει δεκάτῳ γένοιτο αὖθις ἄνθρωπος. οὐ μὴν οὐδὲ ὑπὸ τῶν Ἀρκάδων λέγεσθαί μοι τοῦτο ἐφαίνετο ἐς αὐτόν· ἐλέγετο γὰρ ἂν καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπιγράμματος τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ. ἔχει γὰρ δὴ οὕτως·

Υἱὸς Δινύττα[8] Δάμαρχος τήνδ' ἀνέθηκεν
Εἰκόν' ἀπ' Ἀρκαδίας Παῤῥάσιος γενεάν.

3 τοῦτο μὲν δὴ ἐς τοσοῦτο πεποίηται· Εὐβώτας δὲ ὁ Κυρηναῖος, ἅτε τὴν ἐσομένην οἱ δρόμου νίκην ἐν Ὀλυμπίᾳ[9] παρὰ τοῦ μαντείου τοῦ ἐν Λιβύῃ προπεπυσμένος, τήν τε εἰκόνα ἐπεποίητο[10] πρότερον καὶ ἐπὶ ἡμέρας τῆς αὐτῆς ἀνηγορεύθη τε νικήσας καὶ ἀνέθηκε τὴν εἰκόνα. λέγεται δὲ [καὶ[11]] ὡς κρατήσειε καὶ ἅρματι ἐπὶ Ὀλυμ-

prodita sunt, praeter Olympicam victoriam, fabulatorum hominum figmenta esse arbitror, quod scilicet in Iovis Lycaei sacris in lupum conversus decimo rursus anno pristinam recepisset hominis figuram: quod certe commentum ex Arcadum ipsorum sermone neutiquam ortum videri potest. Eius enim rei nulla est in statuae inscriptione mentio. Ea sic se propemodum habet:

Dinytta genitus Damarchus, dedicat hancce
Effigiem, Arcadico Parrhasius genere.

At Eubotas Cyrenaeus, quum ei Ammonis oraculum victoriam e curriculo praedixisset, statuam ante ipse faciundam sibi curavit, eamque quo die palmam est adeptus dedicavit. Vicisse eundem etiam curuli certamine ea ipsa Olympiade memorant:

6. ἄλλων MVa; ὑπ' ἀνδρῶν Cor.; ἄλλα om. La. — ἀμαζόνων Lb.

7. μεταβάλοι e coni. S recep. B, La; μεταβάλλει, οι sup. ει, Ag; μεταβάλλοι rell., μεταβάλλοιτο εἶδος Vb; tum LbVn κύκλον, Vn ad marg. λύκον.

8. Δινύττα edd. Am. VbLab; δενύττα Pc, δινύτα MVaAgR; in AgR alterum τ manu corr. supra lin. Versu seq. εἰκόνα Va, εἰκόνα παρ' ἀνδρίας γενεὰν Παῤῥάσιος (sec. S Παῤάσιος M) MR; in marg. M γρ. Ἀρκαδίας, in marg. R γρ. ἀπ' Ἀρκαδίας; εἰκόνα παράσιος γενεάν Vb; παράσιος etiam LabAgR, sed alterum ῥ in R supra lin.

9. ὀλυμπιάδα Vb. tum προπεπυθμένος MVa.

10. ἐποιήσατο PcAgLa.

11. καὶ om. BPcLa, similia sunt quae vidimus c. 2, not. 16 et c. 3, not. 53. VII, 1, not. 43. IX, 31, not. 40.

πιάδος ταύτης, ἣ λόγῳ τῷ Ἠλείων[12] ἐστὶ κίβδηλος τῶν
ἀγωνοθετησάντων Ἀρκάδων εἵνεκα. (3) Κλεωναίῳ[13] δὲ 4
Τιμάνθει παγκρατίου λαβόντι ἐν ἀνδράσι στέφανον καὶ
Τροιζηνίῳ Βαύκιδι[14] παλαιστὰς καταβαλόντι ἄνδρας, τῷ
μὲν[15] τοῦ Ἀθηναίου Μύρωνος, Βαύκιδι δὲ Ναυκύδους[16]
ἐστὶν ὁ ἀνδριὰς ἔργον. τῷ δὲ Τιμάνθει τὸ τέλος τοῦ βίου
συμβῆναί φασιν ἐπὶ αἰτίᾳ τοιᾷδε·[17] πεπαῦσθαι μὲν
ἀθλοῦντα, ἀποπειρᾶσθαι δὲ ὅμως αὐτὸν ἔτι τῆς ἰσχύος,
τόξον μέγα ἐπὶ ἑκάστης τείνοντα τῆς ἡμέρας· ἀποδημῆ- 472
σαί τε δὴ αὐτὸν καὶ ἐπὶ τῷ τόξῳ τηνικαῦτα ἐκλειφθῆναί
οἱ τὴν μελέτην· ὡς δὲ ἐπανήκων οὐχ οἷός τε ἔτι τεῖναι
τὸ τόξον ἐγίνετο,[18] πῦρ ἀνακαύσας ἀφίησι ζῶντα ἐς τὴν
πυρὰν αὐτόν.[19] ὁπόσα δὲ ἤδη τοιαῦτα ἐγένετο ἐν ἀν-
θρώποις ἢ καὶ ὕστερόν ποτε ἔσται, μανία μᾶλλον ἢ ἀν-

quam tamen, quod ludis Arcades praefuerint, ratam Elei non habent. (3) Cleonaeo Timanthi, qui virilem coronam pancratii accepit, Myron Atheniensis: Baucidi vero Troezenio, qui luctatores vicit, Naucydes statuam fecere. Et ipsi quidem Timanthi vitae exitum in hunc modum contigisse tradunt. Abiunxerat se aetatis causa ab athletarum certaminibus: quo vires tamen pristinas exercitationibus tueretur, magnum quotidie arcum intendebat. Verum quum peregre profectus consuetudinem intermisisset, eam reversus domum voluit repetere. Sedenim quum sensisset non satis iam ad arcum tendendum virium sibi superesse, rogo exstructo seipsum in ignem coniecit. Hoc vero qui fecerit, mea profecto sententia, insaniae potius affinis vi-

12. τῶν ἠλείων Va.

13. Κλαιωναίῳ Ag, Πλεοναίῳ Va, Πλεωναίω LbM. sq. λαβόντι om. MVaLb; sed Va habet ad marg.

14. Βαύκιδι CSmai.BMVaPcdAg Lab; Βάκιδι AXKFAm.Vb; eadem varietas infra.

15. τὸ μὲν AXVaAgLab; tum ἀθηναίων MVaAgLb.

16. ναυκύδου MLab, ναυκίδου Vab; in Ag Βαύκιδι δὲ Ναυκύδους contractum est in βαυκύδου; βαυκίδι Lb.

17. γριάδε Ag. Mox αὐτὸν ἀθλοῦντα edd. (praeter B) Vab; in R αὐτὸν post ὅμως deletum et ante ἀθλοῦντα insertum est; αὐτὸν ante ἀθλοῦντα omissum inserunt post ὅμως BMPcdAgLab. Error est in apparatu Siebelisii hic et paullo post, ubi M ἔτι omittere post ὅμως affirmat; habet enim ὅμως αὐτὸν ἔτι M. Pro ἔτι Vb habet ἐπί. Iterum est error v. seq. in apparatu Siebel.; M enim ἐπί post ἑκάστης non repetit. Errorum causa statim apparebit. Mox enim οἷός τε ἔτι τεῖναι Edd. Vb, οἷός τε ἐπιτεῖναι LabVaAgPc M (in excerptis nostris sic describitur e M: „p. 472, 2. ἔτι om.; p. 472, 3. ἐπιτεῖναι").

18. ἐγίνετο BPcAg, ἐγίγνετο Lab MVab, ἐγένετο edd. rell. Errat iterum S, si lectionem M ἐγίγνετο ad seq. τοιαῦτα ἐγένετο refert, habet M τόξον ἐγίγνετο et τοιαῦτα ἐγένετο.

19. αὐτόν M ut solet.

5 δρία[20] νομίζοιτο ἂν κατά γε ἐμὴν γνώμην. Μετὰ δὲ τὸν
Βαύκιδά εἰσιν[21] ἀθλητῶν Ἀρκάδων εἰκόνες, Εὐθυμένης
τε ἐξ αὐτῆς Μαινάλου, νίκας τὴν μὲν ἀνδρῶν πάλης τὴν
δ' ἔτι πρότερον ἐν παισὶν εἰληφώς, καὶ Ἀζὰν[22] ἐκ Πελλά-
νας Φίλιππος κρατήσας πυγμῇ παῖδας, καὶ Κριτόδαμος ἐκ
Κλείτορος, ἐπὶ πυγμῇ καὶ οὗτος ἀναγορευθεὶς παίδων.
τὰς δέ σφισιν εἰκόνας, τὴν μὲν ἐν παισὶ[23] τοῦ Εὐθυμέ-
νους Ἄλυπος, τὴν δὲ τοῦ Δαμοκρίτου Κλέων, Φιλίππου
δὲ τοῦ Ἀζᾶνος Μύρων τὴν εἰκόνα[24] ἐποίησεν. Τὰ δὲ ἐς
Πρόμαχον τὸν Δρύωνος παγκρατιαστὴν Πελληνέα προσ-
6 έσται μοι καὶ ταῦτα τῷ ἐς Ἀχαιοὺς λόγῳ. (4) Προμάχου
δὲ οὐ πόῤῥω Τιμασίθεος ἀνάκειται γένος Δελφὸς,[25] Ἀγε-
λάδα μὲν ἔργον τοῦ Ἀργείου, παγκρατίου δὲ δύο μὲν ἐν
Ὀλυμπίᾳ νίκας τρεῖς δὲ ἀνῃρημένος Πυθοῖ. καὶ[26] αὐτῷ
καὶ ἐν πολέμοις ἐστὶν ἔργα τῇ τε τόλμῃ λαμπρὰ καὶ οὐκ

deri possit, quam laudem fortitudinis assequatur. Post Baucidis imagines sunt athletarum ex Arcadia: Euthymenes primum e Maenalo, palma accepta de virili palaestra, quum prius etiam de puerili unam cepisset: ex Pellana deinde Azan Philippus de pugilatu inter pueros victor: tum Critodamus e Clitore, et ipse e caestuum puerili ludicro victor renunciatus. Horum imagines fecerunt, Euthymenis Alypus, Critodami Cleon, Philippi Azanis Myron. Nam de Promacho Pelleneo Dryonis filio pancratiaste tunc erit agendi locus, quum ad Achaeorum res gestas deducta fuerit oratio. (4) Non longe a Promacho, Timasitheo Delpho statua posita est, Ageladae Argivi opus. Duas hic Olympicas de pancratio, tres Pythicas palmas abstulit. Eiusdem fuit et belli gloria insignis, tum virtute, tum felicitate: ex-

20. *ἀνδρία* S (e coni.) BVabPc AgLb; *ἀνδρεία* rell. La.

21. *βαυκίδα* Lb. *ἐστίν* Vb; tum pro *πάλης τὴν* Ag *παλαιστήν*; deinde *δὲ ἔτι* FCSM; *δ' ἔτι* BVaPcAg Lab; *ἔτι* om. rell.

22. *Ἄζαν* AXKVabM(?)Lab, *Ἔζαν* Ag; *καὶ Ἀζᾶνος ἐκ* C. Tum *Παλλήνης* Goldh. FS; *Παλλάνας* C, *Πελάνας* Va. mox *ἐκ λείτορος* La; tum *ἐπεὶ πυγμῇ* idem.

23. *παισίν* MAg. Mox *Κριτοδάμου* Am.; *Δαμοκρίτου* codd. edd. praeter Smin., ubi *Κριτοδάμου*; in ed. mai. vero damnat, quum hoc optare sit, non probare; non omnino vere quum in alteram partem Amasaei trahat auctoritas.

24. *τὴν αὐτὴν εἰκόνα* AXKFM Vab; Pa *αὐτὴν* habet in marg.; om. CSBPcdAgLab; an forte *Μύρων αὖ τὴν εἰκόνα*? ut respiciat ad Timanthis statuam paulo ante commemoratam. Tum *ἐποίησεν* Vb, *ἐποίησε* rell. Mox *Πελληνέα* Vb et *Δρύωνος* Smai., ob VII, 27, 5. *Δρυῶνος* rell. edd. Lab; *τῶν ἐς* Lb.

25. *γένος δὲ Δελφός* MVa.

26. *πυθικαὶ* Ag.

ἀποδέοντα τῇ εὐτυχίᾳ, πλήν γε δὴ τοῦ τελευταίου· τοῦ-
το[27] δὲ αὐτῷ θάνατον τὸ ἐγχείρημα ἤνεγκεν. Ἰσαγόρᾳ
γὰρ τῷ Ἀθηναίῳ τὴν ἀκρόπολιν τὴν Ἀθηναίων καταλα-
βόντι ἐπὶ τυραννίδι μετασχὼν τοῦ ἔργου καὶ ὁ Τιμασίθεος
(ἐγένετο γὰρ τῶν ἐγκαταληφθέντων[28] ἐν τῇ ἀκροπόλει) 7
θάνατον ζημίαν εὕρετο τοῦ[29] ἀδικήματος παρὰ Ἀθηναίων.

CAPUT IX.

Theogneti aliorumque signa — de Gelone eiusque curru Olympiae posito — Cleomede et illis, quae ei acciderunt.

Θεογνήτῳ δὲ[1] Αἰγινήτῃ πάλης μὲν στέφανον λαβεῖν
ὑπῆρξεν ἐν παισὶ, τὸν δὲ ἀνδριάντα οἱ Πτόλιχος ἐποίησεν
Αἰγινήτης. διδάσκαλοι δὲ ἐγεγόνεσαν Πτολίχῳ μὲν Συν-
νοῶν[2] ὁ πατὴρ, ἐκείνῳ δὲ Ἀριστοκλῆς Σικυώνιος, ἀδελ-
φός τε Κανάχου καὶ οὐ πολὺ τὰ ἐς δόξαν ἐλασσούμενος.
ἐφ᾽ ὅτῳ δὲ ὁ[3] Θεόγνητος πίτυος τῆς γ᾽ ἡμέρου καὶ ῥοιᾶς 173

tremi tamen proelii fatalis ei fuit conatus. Quum enim Isagoras Atheniensis ipsam Athenarum arcem dominandi cupiditate incitatus occupasset, particeps fuit eius facinoris Timasitheus. Quare iis oppressis, qui se in arcem concluserant, capitis damnatus Atheniensibus iniuriae poenas dedit.

Cap. IX. Theognetus vero Aegineta e lucta puerorum palmam est adeptus: eius fecit statuam Ptolichus Aegineta. Magister quidem Ptolicho fuit pater Synnoon; illi Aristocles Sicyonius, Canachi frater, neque multo eo inferior gloria. Cuius autem rei causa sativae pinus et punicae mali fructum Theo-

27. τοῦτο Sylb. FCSBVb corr. La, τούτῳ rell. mox καταβαλόντι La, tum καὶ ὅτι μασίθεος id.

28. ἐγκαταληφθέντων CBVbPcd Lab; ἐνκαταληφθέντων Ag, ἐγκαταλειφθέντων rell.; Sylb. Amasaeum ἐγκαταληφθέντων legisse suspicatur; at in „qui se concluserant“ ἐγκατακλεισθέντων potius latere videtur. Tum πόλει pro ἀκροπόλει M.

29. ζημίαν εὕρετο εὕρετο δὲ τοῦ PcLb, ζημίαν εὕρετο (εὕρατο ambig.) δὲ τοῦ Va, ζημίαν εὕρετο δὲ τοῦ M. Corruptela latere videtur.

Cap. IX. 1. Θεογνήτων τε Va, δ sup. τ; mox ὑπῆρξεν ἐπαισίν M, ἐν παισίν Ag. Tum Πτόλιχος (Πτόλικος Va) et Πτολίχῳ FCSBVaPcM AgLab; Vb primo loco Πόλιδος, suprascripto χ, secundo Πτολίχῳ; Πόλιχος et Πολίχῳ AXKAm.

2. Συννοῶν BMVaPcLb, quam formam improbat S; Συνόων AVb, Συννόων edd. rell. σὺν νόωνα La.

3. articulum inseruimus cum BM VabPcAgLab; mox τῆς γ᾽ ἡμ. BM VabPcAgLab. γ om. edd. rell.

φέρει καρπὸν, ἐμοὶ μὲν οὐχ οἷά τε ἦν[4] συμβαλέσθαι· τάχα δ' ἂν Αἰγινήταις τις ἐπιχώριος[5] ἐς αὐτὰ εἴη λόγος.
2 Μετὰ δὲ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνδρὸς ὃν Ἠλεῖοί φασιν οὐ γραφῆναι μετὰ τῶν[6] ἄλλων ὅτι ἐπὶ κάλπης ἀνηγορεύθη δρόμῳ, μετὰ τούτου τὴν εἰκόνα Ξενοκλῆς τε Μαινάλιος ἕστηκε παλαιστὰς καταβαλὼν παῖδας καὶ Ἄλκετος[7] Ἀλκίνου κρατήσας πυγμῇ παῖδας, Ἀρκὰς καὶ οὗτος ἐκ Κλείτορος. καὶ τοῦ μὲν Κλέων, Ξενοκλέους δὲ τὸν ἀνδριάντα Πολύ-
3 κλειτός ἐστιν εἰργασμένος. Ἀριστεὺς δὲ Ἀργεῖος[8] δολίχου μὲν νίκην ἔσχεν αὐτὸς, πάλης δὲ ὁ πατὴρ τοῦ Ἀριστέως Χείμων. ἑστήκασι μὲν δὴ ἐγγὺς ἀλλήλων, ἐποίησε δὲ τὸν μὲν Παντίας Χῖος, παρὰ τῷ πατρὶ δεδιδαγμένος Σωστράτῳ· αἱ δὲ εἰκόνες τοῦ Χείμωνος[9] ἔργον ἐστὶν, ἐμοὶ δοκεῖν, τῶν δοκιμωτάτων Ναυκύδους, ἥ τε ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἡ ἐς τὸ ἱερὸν τῆς Εἰρήνης τὸ ἐν Ῥώμῃ κομισθεῖσα ἐξ Ἄργους. λέγεται δὲ ὡς Ταυροσθένην[10] καταπαλαίσειεν ὁ Χεί-

gnetus praeferat, non facile mihi fuerit coniicere: ipsi fortasse Aeginetae hac de re habent patriis aliquid historiis proditum. At secundum eius hominis statuam quem Elei idcirco non fuisse in victorum numerum relatum tradunt, quod de bigis equarum victor fuerit renunciatus, post illius effigiem luctatori Maenalio Xenocli statuam posuere. Pueros hic in lucta perculit. Adstat Alcetus Alcini filius Arcas, et ipse e Clitore, qui pueros in pugilatu superavit. Et huius quidem statuam Cleon fecit, Xenoclis Polycletus. Proximus loco est Aristeus Argivus: e longiore is curriculo palmam tulit: pater vero Chimon in lucta vicit. Modico eorum statuae distant intervallo: illam fecit Pantias Chius, qui artem a patre Sostrato didicit: Chimonis duae, de nobilibus (meo iudicio) sunt Naucydae operibus, quum scilicet ea quae in Olympia est, tum quae Argis Romam in Pacis templum est deportata. A Chimone in lucta stratum Tau-

4. ἦν om. Va, tum συμβαλλέσθαι (non συμβάλλεσθαι) MVabAg. Mox αἰγυνῆτας Vb et p. corr. αἰγυνήταις.

5. τὶς ἐπιχώριος Am. Smin. B; τισὶν ἐπιχώριος edd. rell. codd.; τὶς ἐν ἐπιχωρίοις C. O. Müller Aegin. p. 104. Tum ἐς αὐτὰ ἂν εἴη MVa PcAgLab. Locus vixdum sanus.

6. τῶν omittere M affirmat S, errore, ni ipsi fallimur; v. not. 9.

7. Hoc nomen Ἄλκαιτος et Ἄλκετος in Pc scribi (quod quomodo intelligendum sit non plane perspicuum) affirmat C, indeque (?) Ἀλκαίνετος scribendum suspicatur. om. La; mox πολύκλιτος id.

8. ἀρχεῖος Va, p. corr. γ. Mox ἑστήκασιν Ag et δὲ διδαγμένος Va.

9. χειμῶνος VaLa, sq. τῶν om. MVaAgLab. δοκιμασθεῖσα ἐξ ἄργ. Lb. ναυκίδους La.

10. ταυροσθένην BVbPcLb; ταυροσθένη edd. rell. VaM. ταυρο-

μων τὸν Αἰγινήτην, καὶ ὡς Ταυροσθένης[11] τῇ Ὀλυμπιάδι τῇ ἐφεξῆς καταβάλοι τοὺς ἐσελθόντας ἐς τὴν πάλην, καὶ ὡς ἐοικὸς[12] Ταυροσθένει φάσμα ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐν Αἰγίνῃ φανὲν ἀπαγγείλειε[13] τὴν νίκην. Φίλλην δὲ Ἠλεῖον 4
κρατήσαντα παῖδας πάλῃ Σπαρτιάτης Κρατῖνος ἐποίησε. (2) Τὰ δὲ ἐς τὸ ἅρμα τὸ Γέλωνος οὐ κατὰ ταὐτὰ[14] δοξάζειν ἐμοί τε παρίστατο καὶ τοῖς πρότερον ἢ ἐγὼ τὰ ἐς αὐτὸ εἰρηκόσιν, οἳ Γέλωνος τοῦ ἐν Σικελίᾳ τυραννήσαντός φασιν ἀνάθημα εἶναι τὸ ἅρμα. ἐπίγραμμα μὲν δή ἐστιν αὐτῷ Γέλωνα Δεινομένους ἀναθεῖναι[15] Γελῷον· καὶ ὁ χρόνος τούτῳ τῷ Γέλωνί ἐστι τῆς νίκης τρίτη πρὸς τὰς ἑβδομήκοντα Ὀλυμπιάδας.[16] Γέλων δὲ ὁ Σικελίας τυραννήσας 5
Συρακούσας ἔσχεν Ὑβριλίδου μὲν Ἀθήνησιν ἄρχοντος, δευ-

rosthenem Aeginetam memorant: ipsum Taurosthenem insequenti Olympiade omnes deiecisse, qui in luctae certamen descenderant. Eodem quo coronatus est die spectrum Taurostheni persimile Aeginae victoriam eius nunciasse dicitur. Iam Phillen Eleum, qui pueros in lucta vicit, Cratinus Spartanus finxit. (2) Quod vero ad Gelonis currum attinet, mea opinio paululum dissidet ab iis quae alii ante me prodidere. Aiunt enim currum illum Gelonis Siciliae tyranni donum fuisse. At testatur inscriptio, Gelonem Dinomenis filium Geloum dedicasse. Et vicit hic Gelon, de quo nunc sermo est, Olympiade tertia supra septuagesimam, quum Gelon tyrannus Syracusis rerum potitus fuerit Olympiadis septuagesimae secundae anno secundo; quo itidem anno summae rerum praefuit apud Athenienses Hy-

σθένης La; mox αἰγεινήτην id. Tum ὁ Χείμων ὁ αἰγινήτης Va, sed της corr. in την; etiam M ὁ pro τὸν.

11. εὐρυσθένης Va; deinde καταλάβοι MVabLb; tum ἐπελθόντας (omisso ἐς τὴν πάλην Va) VaAgLa.

12. εἰκός RMVa; sed R ad marg., Va supra lin. ἐοικός; ἀπ' ἐκείνης Va.

13. ἀπαγγέλλειε Va, ἀπάγγειε R, ad marg. ἀπαγγέλλειε, ἀπαγγέλειε La, ἀπαγγείλειεν Lb. ἀπάγειε Vb, ἀπαγγειλει M, ἀπαγγειλε A, ἀπαγγειλειε rell. Tum Φίλλην AXKFC Smai.BVabMPcAgLab; Φίλην aut Φύλην Sylb.; illud recep. Smin.; F coll. c. 14, 11. et Cor. Φίλυν malint. Mox ἐποίησεν Lb.

14. ταῦτα AVbAgLb. Mox ἐς αὐτὸ CSBLabVabPcdAg; ἐς αὐτὸν edd. rell.; silet M. Deinde οἳ Γέλ. edd. VbLa, ὁ γέλ. LbMVaAg; ὁ et supra ὡς Pc. unde eruimus ὅσοι.

15. ἀναθεῖναι Sylb.KFCSBMPc AgLa; ἀναθῆναι AXVa; ἀθηναῖοι Vb. Deinde Γελῷον scripsimus cum B, ι om. rell. edd.; Γέλωον Va. tum τούτο (sic) τῷ La.

16. τρίτη πρὸς τὰς ἑβδομήκοντα ὀλυμπιάδας BVabPcAgLab (fortasse etiam M; habet enim ὀλυμπιάδας); τρίτη πρὸς ταῖς ἑβδ. ὀλυμπιάδι AX KFCSmai.; τριτη πρ. ταις ἑβδ. ὀλυμπιάσι (ὀλυμπιᾶσι) Sylb.; τρίτη πρ. ταῖς ἑβδ. ὀλυμπιάς Smin. Mox εὐβδομηκοστῆς Ag.

τέρῳ δὲ ἔτει τῆς δευτέρας καὶ ἑβδομηκοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἣν Τισικράτης ἐνίκα Κροτωνιάτης στάδιον. δῆλα οὖν[17] *ὡς Συρακούσιον ἤδη καὶ οὐ Γελῷον ἀναγορεύειν αὑτὸν ἔμελλεν. ἀλλὰ γὰρ ἰδιώτης εἴη ἄν τις*[18] *ὁ Γέλων οὗτος, πατρός τε ὁμωνύμου τῷ τυράννου*[19] *καὶ αὐτὸς ὁμώνυ-*
474 *μος. Γλαυκίας δὲ Αἰγινήτης τό τε ἅρμα καὶ*[20] *αὐτῷ τῷ*
6 *Γέλωνι ἐποίησε τὴν εἰκόνα.* (3) *Τῇ δὲ Ὀλυμπιάδι τῇ πρὸ ταύτης Κλεομήδη φασὶν Ἀστυπαλαιέα ὡς Ἴκκῳ πυκτεύων ἀνδρὶ Ἐπιδαυρίῳ τὸν Ἴκκον*[21] *ἀποκτείνειεν ἐν τῇ μάχῃ, καταγνωσθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Ἑλλανοδικῶν*[22] *ἄδικα εἰργάσθαι καὶ ἀφῃρημένος τὴν νίκην ἔκφρων ἐγένετο*[23] *ὑπὸ τῆς λύπης, καὶ ἀνέστρεψε μὲν ἐς Ἀστυπάλαιαν, διδασκαλείῳ δ' ἐπιστὰς*[24] *ἐνταῦθα ὅσον ἑξήκοντα ἀριθμὸν παίδων*
7 *ἀνατρέπει τὸν κίονα ὃς τὸν ὄροφον ἀνεῖχεν.*[25] *ἐμπεσόντος*

brilides; Olympiade autem illa victor discessit e stadio Tisicrates Crotoniata. Syracusanum se certe Gelon renunciandum, non Geloum curasset. Credi igitur facile potest, privatum hominem hunc Gelonem fuisse, cuius pater tyranno, ipse patri cognominis fuerit [cuius pater tyranni patri, ipse tyranno cognominis fuerit]. Glaucias quidem Aegineta et currum et statuam Gelonis fecit. (3) Superiore Olympiade Cleomedem Astypalaeensem memoriae proditum in pugilatu Iccum Epidaurium interemisse: eo crimine erepta palma damnatum ab aedilibus, animi aegritudine mentis impotem factum: inde Astypalaeam reversum quum in ludum literarium introisset, in quo pueri erant ferme LX, columnam, qua tectum fulciebatur, convellisse. Quare oppressis ruina pueris, quum cives ipsum cum

17. *δῆλα ἦν ὡς* Vb. — cf. Clinton. fast. hellen. p. 26. ed. Krüger.

18. *εἴη ἄν τις* correxit B; *εἶναί τις* edd. rell. VbMPcAgLab, *εἶναι τὶς* Va; *δοκεῖ* excidisse opinatus est S, *εἶναί τις* [*ἐμοὶ δοκεῖ*] C.

19. *τῷ τυράννῳ* edd. (praeter S min.) codd.; *τῷ τυράννου* Smin., quod recepimus quamvis non satis placeat; postea S magis probavit *καὶ τυράννῳ αὐτὸς ὁμώνυμος*. tum *γλαυκίας αἰγεινήτης* La.

20. *καὶ* om. Ag.

21. *τὸν ὄγκον* Va; Suidas *Κίκιον* vocat. Locus non omnino sanus videtur.

22. *Ἑλλανοδίκων* Va; mox *εἰργάσασθαι* AgLa.

23. Aptius fortasse *ἐγίνετο*; sq. *ἐς* om. Va, deinde ex eodem et Lab recepimus *Ἀστυπάλαιαν*, quod e coni. iam dederat Smai.; *Ἀστυπαλαίαν* edd. rell.

24. *ὑποστὰς* Am. legisse videtur; *δὲ ἐπιστάς* AgLab. Mox *παῖδα* (non *παῖδας*) Va; unde S, omisso *ἀριθμόν*, *ἐπιστάς* (*ἐνταῦθα ὅσον ἑξήκοντα παῖδες*) *ἀνατρέπει* edidit; *παῖδες* etiam C; Cor. e Suida *ἔνθα ἦσαν ὅσον ἑξήκ. ἀρ. παῖδες*. Sana est lectio; *ἐνταῦθα* referendum est ad Astypalaeam et *παίδων* pendet a *διδασκαλείῳ*.

25. *εἶχεν* PcSuidas, tum *παισίν* Ag.

δὲ τοῦ ὀρόφου τοῖς παισὶ καταλιθούμενος ὑπὸ τῶν ἀστῶν
κατέφυγεν ἐς Ἀθηνᾶς ἱερόν. ἐσβάντος[26] δὲ ἐς κιβωτὸν
κειμένην ἐν τῷ ἱερῷ καὶ ἐφελκυσαμένου τὸ ἐπίθημα, κάμα-
τον ἐς ἀνωφελὲς οἱ Ἀστυπαλαιεῖς ἔκαμνον ἀνοίγειν τὴν κι-
βωτὸν πειρώμενοι. τέλος δὲ τὰ ξύλα τῆς κιβωτοῦ κα-
ταῤῥήξαντες, ὡς οὔτε ζῶντα[27] Κλεομήδην οὔτε τεθνεῶτα
εὕρισκον, ἀποστέλλουσιν ἄνδρας[28] ἐς Δελφοὺς ἐρησομέ-
νους ὁποῖα ἐς Κλεομήδην τὰ συμβάντα ἦν. τούτοις χρῆ- 8
σαι τὴν Πυθίαν φασίν·

Ὕστατος ἡρώων Κλεομήδης Ἀστυπαλαιεὺς,
Ὃν θυσίαις τιμᾶθ' ἅτε[29] μηκέτι θνητὸν ἐόντα.

Κλεομήδει[30] μὲν οὖν Ἀστυπαλαιεῖς ἀπὸ τούτου τιμὰς ὡς
ἥρωϊ νέμουσι. Παρὰ δὲ τοῦ Γέλωνος τὸ ἅρμα ἀνάκειται 9
Φίλων, τέχνη τοῦ Αἰγινήτου Γλαυκίου.[31] τούτῳ τῷ Φί-
λωνι Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπους ἐλεγεῖον δεξιώτατον
ἐποίησε·

lapidibus insectarentur confugisse in Minervae; moxque se in arcam, quae in templo erat, conclusisse. Eius arcae operculum Astypalaeenses quum diu conati tollere non potuissent, postremo arcam effregisse: Cleomedem neque vivum neque mortuum intus visum: missis ad oraculum de rei miraculo consultoribus his versibus responsum redditum:

Ultimus heroum Cleomedes Astypalensis,
Quem iam immortalem superum dignamini honore.

Et Cleomedi insequentibus deinceps temporibus Astypalaeenses tanquam heroi honores habuere. Prope Gelonis currum Philonis erecta statua est, Aeginetae Glauciae opus. In hanc satis appositos ad rem exprimendam elegos fecit Simonides Leoprepis filius:

26. ἐςβάντα Ag; tum ἐφελκυσαμένου volente K recep. CSB; ἐφελκυσάμενος edd. rell. VabMPcAgLab.
27. ζῶντα om. Va, Κλεομήδη M Va.
28. ἄνδρες MVa. — Κλεομήδην BVbPcLab; Κλεομήδη edd. rell. M Va.
29. τιμᾶθ' ατε Pors.B; favet accentus τιμάτε in Va; τιμᾶτε MVb PcAgLa; τιμᾶται μηκέτι Lb; τιμᾶθ' ὡς AXKFCS.
30. Κλεομήδη VbAgLa. — τιμάς τε ὡς Lab. — νέμουσιν Ag.
31. γλαυκείου Vb; γλαύκου Va. Tum λεοπρεποῦς Suid.; ὀλεωπρέπους A; ὁ κλεοπρέπους La; λεοπρέπους et ἐποίησεν Ag.

Πατρὶς μὲν Κόρκυρα,[32] Φίλων δ' ὄνομ'· εἰμὶ δὲ Γλαύκου
Υἱὸς, καὶ νικῶ πὺξ δύ' Ὀλυμπιάδας.

Ἀνάκειται καὶ Μαντινεὺς Ἀγαμήτωρ κρατήσας πυγμῇ παῖδας.

CAPUT X.

Glauci Carystii statua et de eo narratio — porro athletarum signa recensentur.

Ἐπὶ δὲ τοῖς κατειλεγμένοις ἕστηκεν ὁ Καρύστιος Γλαῦκος. εἶναι δέ φασιν ἐξ Ἀνθηδόνος τῆς Βοιωτῶν τὸ ἄνωθεν αὐτὸν[1] γένος ἀπὸ Γλαύκου τοῦ ἐν θαλάσσῃ δαίμονος. πατρὸς δὲ οὗτος ὁ Καρύστιος ἦν[2] Δημύλου, καὶ γῆν φασὶν αὐτὸν κατ' ἀρχὰς ἐργάζεσθαι. ἐκπεσοῦσαν δὲ ἐκ τοῦ ἀρότρου τὴν ὕνιν πρὸς τὸ ἄροτρον καθήρμοσε
2 τῇ χειρὶ ἀντὶ σφύρας χρώμενος. καί πως ἐθεάσατο ὁ Δημύλος[3] τὸ ὑπὸ τοῦ παιδὸς ποιούμενον, καὶ ἐπὶ τούτῳ πυκτεύσοντα ἐς Ὀλυμπίαν αὐτὸν ἀνήγαγεν. ἔνθα δὴ ὁ Γλαῦκος[4] ἅτε οὐκ ἐμπείρως ἔχων τῆς μάχης ἐτιτρώ-

Glaucus mi genitor, patria est Corcyra, Philoni
Nomen, vinco pugil iam bis Olympiadas.

Stat ibidem Mantinensis Agametor pueris pugilatu victis.

Cap. X. Praeter eos quos iam percensuimus videas et Glaucum Carystium, quem ex Anthedone Boeotiorum oriundum a Glauco marino Deo memorant. Pater huic fuit Carystius Demylus. In agro vero colendo a puero versatum tradunt: quumque forte refixum vomerem, manu pro malleo usus, restituisset in pristinum aratri locum, patrem quum id animadvertisset puerum in Olympicum pugilatum deduxisse. Ubi quum Glaucus ab adversariis male multaretur, quippe qui prorsus erat artis eius

32. *Κόρκυρα* Smai.BLa; *Κορκύρα* edd. rell. Lb. — *δ' ὄνομα* MVab. — *νικῶ* Am.Sylb. CSBPcdVbAgLa; *νικᾶ* LbMVa (non *νίκα*, ut refert S); *νίκη* rell. edd. — *δύο ὀλ.* Ag.

Cap. X. 1. *αὐτῷ* voluit Bosius a Siebelisio laudatus; *αὐτῶν* AXKVabMPcAgLb; *αὐτὸν* Sylb. FCSB La. proxime seq. *δὲ* om. La.

2. *ἦν ἦν* (bis) Vb. Mox *ὕνιν* e Suida restituit Smai.; obsecutus est B; *ὕννιν* Smin., *ὕνην* AXKFCMVb PcAgLab; *ὑνήν* Va.

3. *Δημύλος* Sylb. CBVaPcLab; *Δήμυλος* edd. rell. Tum *πυκτεύσαντα* MVa, *πυκτεύοντα* AgLb.

4. *ὁ γλαύκων* Va.

σκετο ὑπὸ τῶν ἀνταγωνιζομένων, καὶ ἡνίκα πρὸς τὸν[5] λειπόμενον ἐξ αὐτῶν ἐπύκτευεν ἀπαγορεύειν ὑπὸ [τοῦ][6] πλήθους τῶν τραυμάτων ἐνομίζετο. καί οἱ τὸν πατέρα βοῆσαί φασιν· Ὦ παῖ τὴν ἀπ' ἀρότρου.[7] οὕτω γε δὴ βιαιοτέραν ἐς τὸν ἀνταγωνιζόμενον ἐνεγκὼν τὴν πληγὴν αὐτίκα εἶχε[8] τὴν νίκην. στεφάνους δὲ λέγεται καὶ ἄλλους 3
Πύθια μὲν δὶς λαβεῖν, Νεμείων δὲ καὶ Ἰσθμίων ὀκτάκις ἐν ἑκατέρῳ ἀγῶνι. τοῦ Γλαύκου[9] δὲ τὴν εἰκόνα ἀνέθηκε μὲν ὁ παῖς αὐτοῦ, Γλαυκίας δὲ Αἰγινήτης ἐποίησεν·[10] σκιαμαχοῦντος δὲ ὁ ἀνδριὰς παρέχεται σχῆμα, ὅτι ὁ[11] Γλαῦκος ἦν ἐπιτηδειότατος τῶν κατ' αὐτὸν χειρονομῆσαι πεφυκώς. ἀποθανόντα δὲ οἱ Καρύστιοι ταφῆναί φασιν αὐτὸν ἐν νήσῳ καλουμένῃ Γλαύκου καὶ ἐς ἡμᾶς ἔτι.
(2) Δαμαρέτῳ[12] δὲ Ἡραιεῖ υἱῷ τε τοῦ Δαμαρέτου καὶ 4
υἰωνῷ[13] δύο ἐν Ὀλυμπίᾳ γεγόνασιν ἑκάστῳ νῖκαι, Δαμα-

imperitus, quumque congressus cum eo, cui extrema obtigerat sors certaminis, vulneribus iam prope confectus succumberet, inclamasse dicitur pater, Illam fili ab aratro: ea itaque voce puerum excitatum acriore plaga adversario perculso mox victorem iudicatum. Coronas idem cepisse dicitur Pythiorum duas, octonas Nemeorum et Isthmiorum. Glauco filius statuam posuit: opifex fuit Glaucias Aegineta. Umbratilis pugnae habitum prae se fert, quod omnium suae aetatis manus ad certam legem moverit aptissime. Quum decessisset a Carystiis in ea insula sepultum tradunt, quae aetate etiam nostra Glauci dicitur. (2) Damareto Heraeensi, Damareti filio, et nepotibus, binae Olympiorum victoriae obtigerunt: ipsi quidem Damareto quinta

5. τὸ Va; tum ἐπύκτεν M. et ἀπηγορεύειν MVa.

6. τοῦ om. BPcAgLab.

7. ὦ παῖ τὴν ἀπ' ἀρότρου edd. (praeter Smin.) Am. VabPcAgMLa; παῖε τὴν ἐπ' ἀρ. Suid.; ἐπ' ἀρ. non improbant Sylb. FC, recep. Smin.; ὦ παῖ παῖε τὴν ἀπ' ἀρ. C. O. Müller Aegin. p. 103. Sq. γε δὴ inseruimus cum BPcAg. οὔτε γε δὴ La; idem mox ἀνταγονιζώμενον (sic).

8. εἶχε om. Va; tum πυθία Va Lab, νεμίων Vb; pro seq. δὲ habent δὴ AX.

9. Γλαύκου M habet ad marg.

10. ἐποίησεν MAgLab; ἐποίησε rell.; tum ὁ ἀνδριάντα Va, p. corr. άς.

11. ὁ om. MVa. Tum ἐπιτηδειοτάτας (ἐπιτηδειοτάτως?) Pors.; πεφυκώς suspectum est Kuhnio.

12. Δαμαράτῳ, Δαμαράτου cet. S. ob Am. versionem et VIII, 26, 2. V, 8, 3. At Am. nostro loco habet Demaratum; in locis excitatis v. Var. lect. Tum Ἡραιεῖ edd. VbLa, Ἡραιέῳ VaPcAgLb et (sec. S) M; nostra excerpta habent Ἡραίῳ.

13. υἱωνῷ em. S, recep. B; υἱωνοῖς edd. rell. La; υἱωνοὶ LbMVa AgPc (υἱῶνοὶ ap. B. haud dubie est vitium typoth.); ἰωνοῖς Vb. Deinde γεγόνασι KF.

ρέτῳ μὲν πέμπτῃ[14] ἐπὶ ταῖς ἑξήκοντα Ὀλυμπιάδι, ὅτε ἐνομίσθη πρῶτον ὁ τοῦ ὁπλίτου δρόμος, καὶ ὡσαύτως τῇ ἐφεξῆς·[15] (πεποίηται ὁ ἀνδριὰς ἀσπίδα τε κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχων τοῖς ἐφ᾽ ἡμῶν καὶ κράνος ἐπὶ τῇ κεφαλῇ καὶ κνημῖδας[16] ἐπὶ τοῖς ποσίν. ταῦτα μὲν δὴ ἀνὰ χρόνον ὑπό τε Ἠλείων
476 καὶ ὑπὸ Ἑλλήνων τῶν ἄλλων ἀφηρέθη τοῦ δρόμου.) Θεοπόμπῳ δὲ τῷ Δαμαρέτου καὶ αὖθις ἐκείνου παιδὶ ὁμωνύμῳ ἐπὶ πεντάθλῳ, Θεοπόμπῳ δὲ τῷ δευτέρῳ πάλης ἐγένοντο αἱ νῖκαι.[17] τὴν δὲ εἰκόνα Θεοπόμπου μὲν τοῦ παλαίσαντος τὸν ποιήσαντα οὐκ ἴσμεν, τὰς δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ πάππου φησὶ[18] τὸ ἐπίγραμμα Εὐτελίδα τε εἶναι καὶ Χρυσοθέμιδος Ἀργείων. οὐ μὴν παρ᾽ ὅτῳ γε ἐδιδάχθησαν δεδήλωκεν· ἔχει γὰρ δὴ οὕτως·

Εὐτελίδας καὶ Χρυσόθεμις τάδε ἔργα τέλεσσαν[19]
Ἀργεῖοι, τέχναν εἰδότες ἐκ προτέρων.

supra LX Olympiade, qua primum inductus est armaturae gravis cursus: et ea item quae consecuta est. Statua eius clypeum more nostri temporis militum prae se tenet: galea caput, crura ocreis armata sunt. Eum in cursu ludicri morem posteris deinde temporibus Elei et reliqui item Graeci sustulerunt. Theopompus deinde Damareti filius, et huius item filius patri cognominis de quinquertio palmas adepti sunt. Minori Theopompo de lucta etiam victoria obtigit. Luctatoris huius a quo facta fuerit statua plane ignoratur. Patris vero et avi statuas Eutelidae et Chrysothemidis Argivorum opera fuisse testatur inscriptio. A quibus vero illi didicerint non docet. Inscriptionis eius versus hi sunt:

Argivi Eutelidas et Chrysothemis fabricarunt,
Maiores artem quos docuere sui.

14. πέπτη M.

15. ἐφεξῇ Va. Mox πεποίηται δὲ ὁ ἀνδρ. coni. F; si quid mutandum, rectius fortasse πεποίηταί οἱ ἀνδριάς. Verba πεποίηται — ἀφηρέθη τοῦ δρόμου in parenthesi dicta sunt. mox κατὰ αὐτὰ La.

16. κνημιδας Vab; et sic constanter. Tum ποσίν AgMLa. ποσί rell. deinceps δαμαρίτου La.

17. Locus non satis expeditus; post ὁμωνύμῳ C inserere voluit τῷ πάππῳ, quod nihili est; Smin. ex Am. δευτέρῳ καὶ πάλης. Aptius fortasse sic: παιδὶ ὁμωνύμῳ, τῷ μὲν ἐπὶ πεντάθλῳ. Articulum ante νῖκαι om. Vb; sq. τοῦ om. Va.

18. φησὶν Ag, φασὶ Va; idem mox τε om.; tum καὶ χρυσοθέμις Ag.

19. καὶ τάδε La; καὶ expunct. τέλεσαν MVab.

Ἴκκος δὲ ὁ[20] Νικολαΐδα Ταραντῖνος τόν τε Ὀλυμπικὸν στέφανον ἔσχεν ἐπὶ πεντάθλῳ, καὶ ὕστερον γυμναστὴς ἄριστος λέγεται τῶν ἐφ' αὑτοῦ[21] γενέσθαι. Μετὰ δὲ 6
Ἴκκον καταπαλαίσας παῖδας Παντάρκης ἕστηκεν Ἠλεῖος ὁ[22] ἐρώμενος Φειδίου. Ἐπὶ δὲ τῷ Παντάρκει Κλεοσθένους ἐστὶν ἅρμα ἀνδρὸς Ἐπιδαμνίου. τοῦτο ἔργον μέν[23] ἐστιν Ἀγελάδα, ἕστηκε δὲ ὄπισθεν τοῦ Διὸς τοῦ ἀπὸ τῆς μάχης τῆς Πλαταιᾶσιν ἀνατεθέντος ὑπὸ Ἑλλήνων. ἐνίκα μὲν δὴ τὴν ἕκτην Ὀλυμπιάδα καὶ ἑξηκοστὴν ὁ Κλεοσθένης, ἀνέθηκε δὲ ὁμοῦ τοῖς ἵπποις αὑτοῦ[24] καὶ εἰκόνα καὶ τὸν ἡνίοχον. ἐπιγέγραπται δὲ καὶ τῶν ἵππων τὰ ὀνόματα, 7
Φοῖνιξ[25] καὶ Κόραξ, ἑκατέρωθεν δὲ οἱ παρὰ τὸ ζυγὸν κατὰ μὲν τὰ δεξιὰ Κνακίας, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ Σάμος· καὶ ἐλεγεῖον τόδε[26] ἐστὶν ἐπὶ τῷ ἅρματι·

Κλεοσθένης μ' ἀνέθηκεν ὁ Πόντιος[27] ἐξ Ἐπιδάμνου,
Νικήσας ἵπποις καλὸν ἀγῶνα Διός.

Iccus Nicolaidae filius, Tarentinus, Olympicam coronam de quinquertio cepit; ac deinde insequentibus temporibus athletarum fuit magister aetatis suae praestantissimus. Post Iccum Pantarces Eleus victis in lucta pueris erectus est. Fuit hic Phidiae in amoribus. Proximo loco Cleosthenis viri Epidamnii currus, Ageladae opus. A tergo positus est Iovis, quem Graeci post Plataeensem pugnam dedicarunt. Vicit Cleosthenes Olympiade sexagesima sexta. Neque vero suam unius, sed equorum etiam et aurigae simulacra posuit. Inscripta sunt etiam equorum nomina, Phoenix et Corax: et qui eodem sunt iuncti iugo ad dexteram Cnacias, ad laevam Samus. Elegi ad currum adscripti sunt:

Cleosthenes posuit me Pontius ex Epidamno,
Victor equis, palma clarus Olympiaca.

20. οἱ Νικ. Ag; tum Ὀλυμπιακὸν CSMVaLa.

21. ἐφ' αὑτοῦ Schaefer ad Lamb. Bos. p. 280 SB. ὑφ' αὐτῷ AgVabPc Lab; ἐφ' αὐτῷ rell.

22. ὁ om. Va, tum ἐπεὶ δὲ τῷ id.

23. μὲν om. AgLa. Mox Πλαταιᾶσιν BMVabPcAg; Πλαταίασιν S, πλαταιάσιν edd. rell.; pro τῆς Vab τοῖς. Tum ἕκτη νίκα μὲν Va, sed literae κτη expunctae.

24. τοὺς ἵπποις αὐτοῦ Vb, p. corr. τοῖς; τοῖς om. La; αὐτοῦ AXKF. Non displicet Sylburgii coniectura αὐτοῦ τε εἰκόνα.

25. Φοίνιξ B, idem Va habere videtur; Φοίνιξ rell. Lab. Mox τὸν ζυγόν SVa, et Κνακίας M.

26. τόδε SMVbLb; τό δέ ALa, τόδ' rell.

27. Πούτιος M; corruptum est patris nomen; male C „fils de Pontios."

8 *Τῶν δὲ ἱπποτροφησάντων ἐν Ἕλλησι*[28] *πρῶτος ἐς Ὀλυμ-*
πίαν εἰκόνα ἀνέθηκεν ὁ Κλεοσθένης οὗτος. τὰ γὰρ Μιλ-
τιάδου τοῦ Ἀθηναίου καὶ Εὐαγόρου τοῦ Λάκωνος ἀναθή-
ματα, τοῦ μὲν ἅρμα ἐστὶν,[29] *οὐ μὴν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῷ*
477 *ἅρματι Εὐαγόρας· τὰ Μιλτιάδου δὲ ὁποῖα ἐς Ὀλυμπίαν*
ἀνέθηκεν ἑτέρωθι δηλώσω[30] *τοῦ λόγου. Ἐπιδάμνιοι δὲ*
χώραν μὲν ἥνπερ καὶ ἐξ ἀρχῆς, πόλιν δὲ οὐ τὴν ἀρχαίαν
ἐπὶ ἡμῶν ἔχουσιν, ἐκείνης δὲ ἀφεστηκυῖαν ὀλίγον· ὄνομα
δὲ τῇ πόλει τῇ[31] *νῦν Δυῤῥάχιον ἀπὸ τοῦ οἰκιστοῦ. Λυ-*
κῖνον δὲ Ἡραιέα καὶ Ἐπικράδιον Μαντινέα καὶ Τέλλωνα
Ὀρεσθάσιον[32] *καὶ Ἠλεῖον Ἀγιάδαν ἐν παισὶν ἀνελομένους*
9 *νίκας, Λυκῖνον*[33] *μὲν δρόμου, τοὺς δὲ ἐπ' αὐτῷ κατει-*
λεγμένους πυγμῆς, Ἐπικράδιον μὲν καὶ Ἀγιάδαν, τὸν μὲν
αὐτῶν Πτόλιχος Αἰγινήτης ἐποίησε, τὸν δὲ Ἀγιάδαν Σή-
ραμβος,[34] *γένος καὶ οὗτος Αἰγινήτης· Λυκίνου*[35] *δέ ἐστιν*

Et omnium quidem Graecorum, qui equorum alendi studio clari fuere, primus hic Cleosthenes statuam Olympiae posuit. Sunt certe et Miltiadis Atheniensis et Spartani Euagorae similia dona: verum non insistit in curru Euagoras. Iam quae ac qualia Olympiae dona Miltiades curaverit statuenda alio instituti operis loco exponetur. Agrum Epidamnii nostra aetate tenent, quem iam ante ab initio: oppidum non idem, quod priscis temporibus, sed quod a vetere urbe non longe abest et a conditore Dyrrhachium appellatur. Sequuntur Lycinus Heraeensis, Epicradius Mantinensis, Tellon Oresthasius et Eleus Agiadas, qui victores de puerilibus ludicris coronas cepere, Lycinus quidem e cursu, reliqui de pugilatu. Epicradium fecit Ptolichus Aegineta, Agia-

28. *Ἕλλησιν* Ag. tum *καίκονα* La; *εὐαγώρου* Lab.

29. *ἅρμα ἐστιν* et *ἐπὶ τῷ ἅρματι*, Siebelisii recepimus correcturam in ed. min. expressam; *ἅρματά ἐστιν* coni. F, rec. B; *ἅρματός ἐστιν* et *ἐπὶ τοῖς ἅρμασιν* edd. rell. LbVab MPcAg. et omisso *ἅρμασι* La.

30. *ἑτέρωθι δὴ δηλώσω* MVaPc AgLab; tum *τὸν λόγον* Vb.

31. *τῇ* om. MVaLb.

32. *Τέλλωνα Ὀρεσθάσιον* em. B; *τέλλωνα* (*τέλωνα* Ag) *ὃν ἐς θάσιον* LbMVaPcAg; *τέλλωνα καὶ ὄντα θάσιον* La. *Τέλλωνα Θάσιον* edd. rell. Vb. Tum *ἀγιάδα* VabAgLb, *αἰγιάδα* M (*ἀγιάδα* sec. S.); sq. *ἐν* om. C.

33. *γλυκίνον* Va, p. corr. *λυκίνον* (sic La). Mox *ἀσιάδαν* VabPc Lb, *ἀσιάδην* Ag, *ἀγιάδα* La, postea *ἀγίδαν* PcAgLb; *ἐποίησεν* Ag.

34. *σαράμβος* Va; deinde *αἰγεινήτης* Ag.

35. *Λυκίου* AVabPcAgLb, *λυκίου* La. Mox *τέχνῃ* A, tum *τελλῶνα* Ag.

ὁ ἀνδριὰς Κλέωνος τέχνη· τὸν δὲ Τέλλωνα ὅστις εἰργάσατο οὐ μνημονεύουσιν.

CAPUT XI.

Signa regum Macedoniae, Philippi, Alexandri etc. — de Theagene varia narrantur — Theagenis signa in multis Graeciae locis posita et culta.

Ἐφεξῆς τούτων ἀναθήματά ἐστιν[1] Ἠλείων, Φίλιππος ὁ Ἀμύντου καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου καὶ Σέλευκός τε καὶ Ἀντίγονος· τοῖς μὲν δὴ ἐφ' ἵππων, Ἀντιγόνῳ δὲ ἀνὴρ πεζός ἐστιν ἡ εἰκών. (2) Τῶν δὲ βασιλέων τῶν εἰρημέ- 2
νων ἕστηκεν οὐ πόρρω Θεαγένης ὁ Τιμοσθένους[2] Θάσιος. Θάσιοι δὲ οὐ Τιμοσθένους παῖδα εἶναι Θεαγένην φασὶν, ἀλλὰ ἱερᾶσθαι μὲν Ἡρακλεῖ τὸν[3] Τιμοσθένην Θασίῳ, τοῦ Θεαγένους δὲ τῇ μητρὶ Ἡρακλέους συγγενέσθαι φάσμα ἐοικὸς Τιμοσθένει. ἔνατόν[4] τε δὴ ἔτος εἶναι τῷ παιδὶ καὶ αὐτὸν ἀπὸ τῶν[5] διδασκάλων φασὶν ἐς τὴν οἰκίαν ἐρχόμενον ἄγαλμα ὅτου δὴ θεῶν ἀνακείμενον ἐν τῇ ἀγορᾷ χαλ-

dan Serambus et ipse Aegineta, Lycini statua Cleonis opus. Tellonem quis fecerit non est memoriae proditum.

Cap. XI. Proxime sunt ab Eleis Philippo Amyntae, et Alexandro eius filio statuae dedicatae, cumque his Seleuco et Antigono. Equestres aliorum, Antigoni pedestris est. (2) Ab his regibus non longe abest Timosthenis filius Theagenes Thasius; etsi Thasii Timosthenis filium Theagenem negant fuisse. Nam quum sacrificulus Herculis, qui Thasi colitur, Timosthenes esset, cum matre Theagenis spectrum Herculis Timostheni simile congressum aiunt: puerum inde natum: hunc quum annum iam ferme nonum ageret, dum e ludo domum rediret, dei (incertum cuius) aeneum signum, quod in foro fuerat erectum,

Cap. XI. 1. εἰσιν Vb; mox Σέλευκός τε SBVab(?)MPcAgLb. Σελευκός τε edd. rell.

2. ὅτι μοσθένους A. Tum Θεαγένην BVabPcLb; Θεαγένη edd. rell. M; θεαγένης La.

3. ἡράκλειτον τιμ. LbVa. ἡρακλεῖτον τιμ. La. — Τιμοσθένην dedimus e VbLa, Τιμοσθένη edd., Τιμόξενον MVaPcAgLb; etiam postea Τιμοξένῳ VaPcAgLb, Τιμοσθένῳ M.

4. ἔννατον Va, id. om. sq. τε; δὲ δὴ La.

5. ἀπὸ τῶν διδ. BPcAgLab; ὑπὸ διδ. Va; ἀπὸ διδ. rell. Tum οἰκείαν Vb.

κοῦν (χαίρειν γὰρ τῷ ἀγάλματι αὐτὸν) ἀνασπάσαι τε δὴ τὸ ἄγαλμα καὶ ἐπὶ τὸν ἕτερον τῶν ὤμων ἀναθέμενον ἐνεγκεῖν
3 παρ' αὑτόν.[6] ἐχόντων δὲ ὀργὴν ἐς αὐτὸν ἐπὶ τῷ πεποιημένῳ τῶν πολλῶν ἀνήρ τις αὐτῶν δόκιμος καὶ ἡλικίᾳ προήκων ἀποκτεῖναι μὲν[7] σφᾶς τὸν παῖδα οὐκ ἐᾷ, ἐκεῖνον δὲ ἐκέλευσεν ἐκ τῆς οἰκίας αὖθις κομίσαι τὸ ἄγαλμα ἐς τὴν ἀγοράν. ὡς δὲ ἤνεγκε μέγα αὐτίκα ἦν κλέος τοῦ παιδὸς ἐπὶ ἰσχύϊ καὶ τὸ ἔργον ἀνὰ πᾶσαν ἐβεβόητο τὴν Ἑλλάδα.
4 ὅσα μὲν δὴ ἔργων τῶν Θεαγένους ἐς τὸν ἀγῶνα ἧκει τὸν
478 Ὀλυμπικὸν προεδήλωσεν ὁ λόγος[8] ἤδη μοι τὰ δοκιμώτατα ἐξ αὐτῶν, Εὔθυμόν τε ὡς κατεμαχέσατο τὸν πύκτην καὶ ὡς ὑπὸ Ἠλείων ἐπεβλήθη[9] τῷ Θεαγένει ζημία. τότε μὲν δὴ τοῦ παγκρατίου τὴν νίκην ἀνὴρ ἐκ Μαντινείας Δρομεὺς ὄνομα πρῶτος ὧν[10] ἴσμεν ἀκονιτὶ λέγεται λαβεῖν· τὴν δὲ Ὀλυμπιάδα τὴν ἐπὶ ταύτῃ παγκρατιάζων ὁ Θεαγένης ἐκρά-
5 τει. γεγόνασι δὲ αὐτῷ καὶ Πυθοῖ νῖκαι τρεῖς, αὗται μὲν ἐπὶ πυγμῇ, Νεμείων[11] δὲ ἐννέα καὶ Ἰσθμίων δέκα παγκρα-

eius simulacri pulchritudine allectum, e sede sua avulsum et alteri humero impositum domum suam deportasse. Incitata vero ob id factum in eum multitudine virum quendam summa inter cives existimatione, magno iam natu, sententia sua puerum minime occidendum censuisse: imperasse tantum ut signum in pristinum locum reportaret. Id quum ille fecisset, eius robur longe lateque per totam Graeciam hominum sermone celebrari coeptum. Et facinora quidem Theagenis maxime illustria, quae ad Olympicos ludos pertinuere, ante exposuimus: quo loco etiam commemoravimus, Euthymo pugile perculso quae multa ei ab Eleis fuerit imposita. Ac tunc quidem palmam de pancratio primus sine pulvere tulisse dicitur Dromeus, patria Mantinensis: ea deinde, quae consecuta est Olympiade, ex eodem pancratii certamine Theagenes ipse. Adeptus idem est de pugilatu Pythicas coronas tres; Nemiacas novem, Isthmicas decem, de mixtis pugilatus et pancratii certaminibus.

6. αὐτὸν Sylb. SB, αὐτὸν edd. rell. Mox an forte τῶν πολιτῶν?
7. μὲν om. MVa; tum οἰκείας Vb et ἤνεγκα Ag; postea μὲν ἔργων La.
8. ὁ λόγος ἤδη BPcLab; ἤδη ὁ λόγος rell.; antea Ὀλυμπιακὸν omnes; seq. τὰ om. MVa.
9. ὑπεβλήθη VbPcAgLab, ὑπερβλήθη Va; sq. τῷ adiecimus cum BPcAgLa. θεαγένη Vb.
10. ὃν Lambin. ὧν om. La. Tum ἀκονειτί MVabLb; λέγεται λαβεῖν BPcAgLab, λαβεῖν λέγ. rell., mox πυθοῖ νῖκαι om. La.
11. Νεμίων AgLa.

τίου τε ἀναμὶξ καὶ πυγμῆς. ἐν Φθίᾳ[12] δὲ τῇ Θεσσαλῶν
πυγμῆς μὲν ἢ παγκρατίου παρῆκε τὴν σπουδὴν, ἐφρόντιζε
δὲ ὅπως καὶ ἐπὶ δρόμῳ ἐμφανὴς ἐν[13] Ἕλλησιν εἴη, καὶ
τοὺς ἐσελθόντας ἐς τὸν δόλιχον ἐκράτησεν. ἦν δέ οἱ πρὸς
Ἀχιλλέα, ἐμοὶ δοκεῖν, τὸ φιλοτίμημα, ἐν πατρίδι τοῦ
ὠκίστου[14] τῶν καλουμένων ἡρώων ἀνελέσθαι δρόμου νί-
κην. τοὺς δὲ σύμπαντας στεφάνους τετρακοσίους τε ἔσχε
καὶ χιλίους. ὡς δὲ ἀπῆλθεν ἐξ ἀνθρώπων, ἀνὴρ τῶν τις 6
ἀπηχθημένων ζῶντι αὐτῷ παρεγίνετο[15] ἀνὰ πᾶσαν νύκτα
ἐπὶ τοῦ Θεαγένους τὴν εἰκόνα, καὶ ἐμαστίγου τὸν χαλκὸν
ἅτε αὐτῷ Θεαγένει λυμαινόμενος. καὶ τὸν μὲν ὁ ἀνδριὰς
ἐμπεσὼν ὕβρεως παύει, τοῦ ἀνθρώπου δὲ τοῦ ἀποθανόν-
τος[16] οἱ παῖδες τῇ εἰκόνι ἐπεξῄεσαν φόνου· καὶ οἱ Θάσιοι
καταποντοῦσι τὴν εἰκόνα, ἐπακολουθήσαντες[17] γνώμῃ τῇ
Δράκοντος, ὃς Ἀθηναίοις θεσμοὺς γράψας φονικοὺς ὑπερ-
ώρισε καὶ τὰ ἄψυχα, εἴγε ἐμπεσόν τι ἐξ αὐτῶν ἀποκτεί-

Phthiae vero in Thessalis, omisso pugilatus et pancratii studio, ut in cursu etiam ad nominis celebritatem perveniret operam dedit. Quare et in longiore curriculo palmae competitores vicit: et cum Achille fuit ei (mea sententia) aemulatio, quod in patria heroum omnium pernicissimi victorem se cursus declarari concupierit. Fuerunt numero coronae eius omnes mille quadringentae. Quum e vita iam decessisset Theagenes ex eius inimicorum numero quidam ad eius statuam nocte qualibet accedens eam flagris caedebat, non aliter quam si in eo aere ipsum viventem ulcisceretur. Quum autem hominem statua subito casu oppressisset eius filii statuam de caede postularunt: estque ea, Thasiorum sententia, in mare abiecta, Draconis scilicet lege qui anima etiam carentia urbe agroque exterminanda quum Atheniensibus leges scriberet, sanxit, si quid forte eorum cor-

12. ἐν Φθίᾳ, Va ad marg.; φθία πόλις τὰ νῦν φάρσαλα. — τὸ θεσσ. M. Sq. μὲν om. edd. ante S.

13. ἐν om. MVa; tum μοι δοκ. AVbPcAgLab.

14. ὠκίστου Boeckh. B, probat S, ὠκύστου La; οἰκιστοῦ MVaPc AgLb; οἰκίστου Vb, ἀρίστου edd. rell. Am. Mox καὶ χιλίους non vertit Am.

15. παρεγένετο Va; tum καὶ ἐμαστίγουν τὸν χαλκοῦν Vb; sq. αὐτῷ om. Va; θεαγένη Ag.

16. ἀποθανοῦντος MVa; tum ἐπεξίεσαν Vb et καταποντοῦσιν Ag La.

17. ἐπακολουθήσαντος Vb, ἐπακολουθήσαντα La. — τοῦ δράκ. MVa. Mox φοινικοῦ Va, p. corr. vulg.

7 νειεν[18] ἄνθρωπον. ἀνὰ χρόνον δὲ ὡς τοῖς Θασίοις οὐδὲν
ἀπεδίδου καρπὸν ἡ γῆ, θεωροὺς ἀποστέλλουσιν ἐς Δελ-
φοὺς, καὶ αὐτοῖς ἔχρησεν ὁ θεὸς κατάγεσθαι[19] τοὺς δε-
διωγμένους. καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ καταχθέντες[20]
479 οὐδὲν τῆς ἀκαρπίας παρείχοντο ἴαμα. δεύτερα οὖν ἐπὶ
τὴν Πυθίαν ἔρχονται, λέγοντες ὡς καὶ ποιήσασιν αὐτοῖς
8 τὰ χρησθέντα διαμένοι τὸ ἐκ τῶν θεῶν μήνιμα. ἐνταῦθα
ἀπεκρίνατό σφισιν ἡ Πυθία·

Θεαγένην[21] δ' ἄμνηστον ἀφήκατε τὸν μέγαν ὑμέων.

ἀπορούντων δὲ αὐτῶν ὁποίᾳ μηχανῇ τοῦ Θεαγένους τὴν εἰκόνα ἀνασώσωνται,[22] φασὶν ἁλιέας ἀναχθέντας ἐς τὸ πέλαγος ἐπὶ ἰχθύων θήραν περισχεῖν τῷ δικτύῳ τὴν εἰκόνα καὶ ἀνενεγκεῖν[23] αὖθις ἐς τὴν γῆν. Θάσιοι δὲ ἀναθέντες[24] ἔνθα καὶ ἐξ ἀρχῆς ἔκειτο νομίζουσιν ἅτε θεῷ θύειν.

ruens hominem peremisset. Atenim quum per aliquot deinceps annos frugem fere nullam terra Thasiis redderet, qui sciscitatum Delphos missi fuerant responsum tulere, exules revocandos. Neque tamen exulibus revocatis finem sterilitatis reperere. Quare quum iterum per legatos questi essent, se quidem dicto audientes fuisse, non esse vero deorum iram ulla ex parte placatam, respondit rursus Pythia:

Theagenis vestri at nullam rationem habuistis.

Ibi quum ea cogitatio sollicitos haberet quanam arte statuam Theagenis reciperent, piscatores aiunt in altum provectos inter pisces rete comprehensam effigiem Theagenis in litus exposuisse. Ea quum in suum locum reposita fuisset a Thasiis di-

18. *ἀποκτείνοιεν ἀνθρώπων* Vb. Deinde *οὐδὲν ἀπεδ.* AVabLb, malimus *οὐδένα* plene. Tum *γῇ* M. et *ἀποστέλουσιν* AVa.

19. *κατάγεσθαι* Cor.; *καταδέχεσθαι* edd. codd., *λόγῳ καὶ τούτῳ* (*καὶ* expunct.) La; tum *οἱ μὲν φυγάδες ἐπὶ* coni. K.

20. *καταχθέντες*, coniecturam Cor., a SB probatam et confirmatam a Vb recepimus; *καταδεχθέντες* edd. codd. rell. Mox *ἁμαρτίας* pro *ἀκαρπίας* Ag. et *παρείχοτο* M. Deinde *ἴδμα* (non *ἴδαμα*) MVaLb; porro *δεύτερα γοῦν* et *ἔρχοντες* Va. — *εὔχονται* La. — *ποιήμασιν* Lb. — *ὡς καὶ τοῖς τὰ* La. — *διαμένοιτο ἐκ* MVbAgLb; *διαμένει τὸ ἐκ* B.

21. *Θεαγένην* (*θεαγένιν* Ag.) F BVabMPcAgLab, *Θειαγένην* AXK CS; *δὲ ἄμν.* AVabAgLab.

22. *ἀνασώσονται* Vb. tum *φυσὶν* La. Mox *ἀναδεχθέντας* MVa, *ἐνχθέντας* Vb; cf. not. 20. Pro sq. *θήραν* (*θῆραν* M) Suid. habet *ἄγραν*.

23. *ἀνενεγκεῖν* FCSBSuid. Phral. VaAgLab, *ἀνεγκεῖν* M, *ἐνεγκεῖν* edd. rell. Pc.

24. *ἀναθέντες* em. B, confirmat La; *ἀναχθέντες* VabPcAgLb, *ἀναχθέντι* AXKFCS. silet M.

(3) Πολλαχοῦ δὲ καὶ ἑτέρωθι ἔν τε Ἕλλησιν οἶδα καὶ παρὰ βαρβάροις ἀγάλματα ἱδρυμένα Θεαγένους, καὶ νοσήματά τε αὐτὸν[25] ἰώμενον καὶ ἔχοντα παρὰ τῶν ἐπιχωρίων τιμάς. ὁ δὲ ἀνδριὰς τοῦ Θεαγένους[26] ἐστὶν ἐν τῇ Ἄλτει, τέχνη τοῦ Αἰγινήτου Γλαυκίου. 9

CAPUT XII.

Dinomenis, Hieronis filii, donaria Olympiae — de Hierone, Hieroclis filio, et Dinomene — Arei, Lacedaemoniorum regis, et Arati aliorumque donariis et signis.

Πλησίον δὲ ἅρμα τέ ἐστι χαλκοῦν[1] καὶ ἀνὴρ ἀναβεβηκὼς ἐπ᾽ αὐτό, κέλητες δὲ ἵπποι παρὰ τὸ ἅρμα εἰς ἑκατέρωθεν ἕστηκε,[2] καὶ ἐπὶ τῶν ἵππων καθέζονται παῖδες. ὑπομνήματα δὲ ἐπὶ νίκαις Ὀλυμπικαῖς ἐστὶν Ἱέρωνος τοῦ Δεινομένους τυραννήσαντος Συρακουσίων μετὰ τὸν ἀδελφὸν[3] Γέλωνα. τὰ δὲ ἀναθήματα οὐχ Ἱέρων ἀπέστειλεν, ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἀποδοὺς τῷ θεῷ Δεινομένης ἐστὶν ὁ Ἱέρωνος, ἔργα δέ, τὸ μὲν Ὀνάτα[4] τοῦ Αἰγινήτου τὸ ἅρμα, Καλά-

vinis celebratur honoribus. (3) Multis vero etiam aliis in locis, tum Graecorum, tum Barbarorum, Theageni positis simulacris, divini honores ab indigenis habentur, existimantibus aegris et quopiam affectis morbo salutare eius numen esse. Statua Theageni in Alti posita Aeginetae Glauciae opus est.

Cap. XII. Proxime est aereus currus in quem vir ascendit. Utrinque veredi singuli pueris insidentibus. Sunt autem monumenta de Olympicis victoriis Hieronis Dinomenis filii, qui fratri Geloni in Syracusanorum tyrannide successit. At dona ista non sunt ab Hierone missa, sed votum deo persolvit Dinomenes Hieronis filius. Currus Onatae Aeginetae, Calamidis qui

25. αὐτὸν Hartung, probante Sylb. recep. FCSB, αὐτῶν AXKM VabPcAgLab, sq. καὶ om. MVa; tum ἔχοντας MVb, ἔχον τὰς PcAgLb.

26. αἰγειινήτου Ag. Amasaeus vertit quasi legisset ὁ δὲ ἀνδριὰς τοῦ Θεαγένους ὁ ἐν τῇ Ἄλτει τέχνη ἐστὶν τ. Αἰγ. Γλαυκίου, quod sane aptius videtur.

Cap. XII. 1. χαλκοῦ VaLab. — ἐπ᾽ αὐτῷ VbLa. — κέλητε M, κέλιτες Ag.

2. ἕστηκεν MAg. — ὀλυμπικαῖς AXKFBPcAgLab; ὀλυμπιακαις CS MVab.

3. τῶν ἀδελφῶν, ὃν — ὃν sup. vers. Vb. — ἀλλὰ ὁ μὲν Va.

4. Ὀνάτα BVbPcLa; ὀνότα M Va; ὀνόμα Lb; Ὀνατᾶ edd. rell. — τὸ μὲν Ὀν. — Καλάμιδος δὲ om. Ag.

μιδος δὲ οἱ ἵπποι τε οἱ ἑκατέρωθεν καὶ ἐπ' αὐτῶν εἰσὶν οἱ
2 παῖδες. (2) Παρὰ δὲ τοῦ Ἱέρωνος τὸ ἅρμα ἀνήρ ἐστιν ὁμώνυμός τε τῷ Δεινομένους καὶ ἐν Συρακούσαις καὶ οὗτος τυραννήσας· Ἱέρων δὲ ἐκαλεῖτο Ἱεροκλέους.[5] μετὰ δὲ τὴν Ἀγαθοκλέους τοῦ πρότερον τυραννήσαντος τελευτὴν Συρακουσίοις αὖθις ἀναπεφύκει τύραννος ὁ Ἱέρων οὗτος, τὴν δὲ ἀρχὴν εἶχεν ἔτει δευτέρῳ τῆς ἕκτης[6] Ὀλυμπιάδος ἐπὶ ταῖς εἴκοσι καὶ ἑκατὸν, ἣν Κυρηναῖος στάδιον ἐνίκησεν[7]
3 Ἰδαῖος. οὗτος ὁ Ἱέρων ξενίαν πρὸς Πύῤῥον τὸν Αἰα-

utrinque stant equi et insidentes illis pueri opera sunt. (2) Prope ad Hieronis currum vir est eodem quo Dinomenis filius nomine, et ipse Syracusarum tyrannus, Hieron Hieroclis filius. Is post Agathoclis, qui primus tyrannidem occuparat, mortem, novus est Syracusanis tyrannus exortus, dominatu potitus centesimae vicesimae sextae Olympiadis anno secundo: ea vero Olympiade victor e stadio discessit Idaeus patria Cyrenaeus. Fuit huic Hieroni cum Pyrrho Aeacidae filio hospitium prius, deinde

5. ὁ ἱεροκλ. La; seq. μετὰ δὲ τ. Ἀγαθοκλέους om. Ag. Tum τοῦ προτέρου MVaLab. — συρακοσίοις La. Deinde ὁ ante Ἱέρων et seq. εἶχεν om. Ag. — ἀρχὴν ἢ ἔτι La.

6. ἕκτης inter uncos inserit C, tacite sine uncis B (abest a Pc si fides Clavierio; ex Ag cum ed. B collato nihil enotavimus) habent Lab; om. edd. codd. rell.; asteriscum posuit S. ἕκτης iam desideraverunt Sam. Petitus, Palm. Corsin. Casaub. Simson. Wesseling et Valcken. laudati a Siebel. ad h. l., qui et ipse huic opinioni favere videtur. Fortasse nomen numerale non excidit sed latet in τῆς, sive Γ^ης i. e. τρίτης malis, quem numerum probant Am. Sylb. K, sive [ἕκ] της. — „Mendum hic latet in numero. Hoc mendum notatum est a Casaubono in suis ad Polybium notis p. 82. eum vide. Reponendum εἴκοσι ἓξ καὶ ἑκατόν; nam Hiero iste mortuus est Livio teste paulo antequam consules fierent Q. Fabius quartum et Claudius Marcellus tertium a. u. c. 539. qui annus est secundus Olympiadis 141. Si enim numerus Pausaniae est sine mendo absurdum sequitur Hieronem regnasse 84 annos; sed teste Livio lib. 24. vixit tantum annos 90. Repono igitur confidenter εἴκοσι ἕξ. Nam et apud Eusebium a Scaligero publicatum Cyrenaeus Idaeus Olympionices ponitur Olympiade ρκϛ. 126. — Tum graviter errat Pausanias dum Hieronem ait a Dinomene caesum, qui in extrema senectute morbo obiit; est μνημονικόν σφάλμα. Nam Dinomenes ille non Hieronem sed Hieronymum eius nepotem Siciliae tyrannum .... occidit. v. T. Liv. lib. 24. Idem et Casaubonus notavit ad Polyb. p. 100. notarum suarum, ubi ait legendum τῆς ἕκτης ὀλυμπ. optime.“ Palm. MS. Cf. Clinton. Fast. Hell. p. 281, ed. Krüger. „ἕκτης legit Petav. Doctr. temp. XIII. 615.“ Hemst. MS. Mox idem Palm. ad Πύῤῥον τὸν Αἰακίδου: „κατὰ δὲ Ἰουστῖνον Πύῤῥον τὸν Ἀλεξάνδρου, ὃ καὶ βέλτιον.“ Mox εἴκοσιν καὶ ἕκ ην Ag.

7. ἐνίκα Va; recte fortasse; sic v. g. VI, 9, 2. Τισικράτης ἐνίκα στάδιον.

κίδου καὶ ὁμοῦ τῇ ξενίᾳ καὶ[8] ἐπιγαμίαν ἐποιήσατο, Γέλωνι τῷ παιδὶ Νηρηΐδα ἀγαγόμενος τὴν Πύῤῥου. Ῥωμαίων δὲ 480
περὶ Σικελίας ἐς τὸν πρὸς Καρχηδονίους[9] πόλεμον καταστάντων εἶχον μὲν οἱ Καρχηδόνιοι τῆς νήσου πλέον ἢ ἥμισυ, Ἱέρωνι δὲ συνιόντων[10] μὲν ἄρτι ἐς τὸν πόλεμον ἑλέσθαι τὰ Καρχηδονίων ἤρεσε. μετὰ δὲ οὐ πολὺ δυνάμει τε εἶναι νομίζων τὰ Ῥωμαίων ἐχυρώτερα καὶ βεβαιότερα ἅμα ἐς φιλίαν[11] μετεβάλετο ὡς τούτους. τοῦ δέ οἱ βίου συν- 4
έβη γενέσθαι τὴν τελευτὴν ὑπὸ Δεινομένους, γένος[12] μὲν Συρακουσίου, δυσμενέστατα δὲ ἀνδρὸς ἐς τυραννίδα ἔχοντος, ὃς καὶ ὕστερον τούτων Ἱπποκράτει τῷ ἀδελφῷ τῷ Ἐπικύδους[13] ἐξ Ἐρβησσοῦ παρεληλυθότι ἄρτι ἐς Συρακούσας καὶ ἐς τὸ πλῆθος ποιεῖσθαι λόγους ἀρχομένῳ ἐπέδραμεν ὡς[14] ἀποκτενῶν τὸν Ἱπποκράτην· τοῦ δέ οἱ ἀντιστάντος κρατήσαντες τῶν δορυφόρων ἄλλοι διαφθείρουσι τὸν Δεινομένην.[15] τοὺς ἀνδριάντας δὲ τοῦ Ἱέρωνος ἐν

et affinitas, quod Pyrrhi filia Nereis fuit cum Gelone eius filio. Et idem sane Hieron, quum bellum Punicum in Sicilia gereretur et eius insulae pars maior in Carthaginiensium officio esset, ad illorum se studia adiunxit: mox quum Romanorum copias maiores et firmiorem esse amicitiam intelligeret, ad eos descivit. Hunc Dinomenes, Syracusanus ille quidem, sed tyrannidi infensissimus, de medio sustulit. Neque multo post, Hippocratem Epicydae fratrem, qui quum paulo ante ab Erbesso Syracusas venisset, multitudinem seditiosis fuerat vocibus sollicitare aggressus, stricto telo est adortus: verum quum praesenti se ille animo tueretur, Dinomenes satellitum impetu oppressus occubuit. Hieronis statuas equestrem unam, alteram vero pede-

8. καὶ om. CSmai. Inepte post παιδί distinguunt FS, recte post ἐποιήσατο CB.

9. τοὺς καρχ. Va.

10. συνιόντων Cor. B, συνιόντι edd. rell. codd. Mox πολλύ, expuncto altero λ, VbAg.

11. Inde a F post φιλίαν distinguunt edd., anteriores post βεβαιότερα. Tum μετεβάλετο Sylb. KFC SBVaPa; μετεβάλλετο AXMVbAg PcdLa. Ante τοῦ δέ οἱ excidisse quaedam cum Valesio suspicatur S.

12. γένος Cor. SB; γένους edd. rell. codd.; συρακουσίους MVb.

13. τῷ ἀδελφῷ om. La; tum ἐρικύδος M (ἐπικύδος sec. S), ἐπικύδος Lb. Tum Ἐρβυσσοῦ AXK, correxit Sylb. Sq. τὸ om. Ag.

14. ἀπέδρα μὲν ὡς Sylb., ἐπέδραμέν τις ὡς PcAg, ἐπέδραμέ τις ὡς VaLb, ἐπεδραμέ τις ὡς M, ἐπέδραμε ὡς Vb. Deinde ἀποκτενών Va; ἱπποκράτην Vab, Ἱπποκράτη edd. codd. rell.; tum δοριφόρων Ag. δωριφόρων Vb.

15. Δεινομένην BVabPcAgLab, Δεινομένη edd. rell.

Ὀλυμπίᾳ, ἐφ' ἵππου τὸν ἕτερον, τὸν δὲ αὐτῶν πεζὸν,
ἀνέθεσαν μὲν τοῦ[16] Ἱέρωνος οἱ παῖδες, ἐποίησε δὲ Μίκων
5 Νικηράτου Συρακούσιος. (3) Μετὰ δὲ τοῦ Ἱέρωνος τὰς
εἰκόνας Ἀρεὺς ὁ Ἀκροτάτου Λακεδαιμονίων[17] βασιλεὺς καὶ
Ἄρατος ἕστηκεν ὁ Κλεινίου, καὶ αὖθις[18] ἀναβεβηκὼς ἐστιν
Ἀρεὺς ἵππον. ἀνάθημα δὲ ὁ μὲν Κορινθίων ὁ Ἄρατος,
Ἀρεὺς δὲ Ἠλείων ἐστί· καί μοι τοῦ λόγου τὰ πρότερα οὔτε
τῶν[19] ἐς Ἄρατον οὔτε τῶν ἐς Ἀρέα ἀμνημόνως ἔσχεν.
Ἄρατος δὲ καὶ ἅρματι ἀνηγορεύθη νικῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ. Τί-
6 μωνι δὲ τῷ Αἰγύπτου καθέντι ἐς Ὀλυμπίαν ἵππους, ἀνδρὶ
Ἠλείῳ ** ἔστι τοῦτο χαλκοῦν· ἐπ' αὐτὸ δ' ἀναβέβηκε παρ-
θένος, ἐμοὶ δοκεῖν, Νίκη.[20] Κάλλωνα δὲ τὸν Ἁρμοδίου

strem, Olympiae dedicarunt Hieronis ipsius filii: opera fuere Miconis Syracusani Nicerati filii. (3) Post Hieronis, Arei Acrotati filii, Lacedaemoniorum regis, et Arati Cliniae filii erectae sunt statuae: et Areum quidem equo insidentis habitu dedicarunt Elei, Aratum Corinthii. Arei sane et Arati mentio non est in superioribus commentariis praetermissa. Renunciatus est Aratus de curuli certamine victor. Timoni Aegypti filio, homini Eleo, a quo ad Olympicum ludicrum missi equi sunt, *** positus est aeneus currus: in eum virgo, Victoria quantum coniicio, ascendit. Callonem deinde Harmodii filium, et Moschionis Hip-

16. τὸν MVaLb. Mox μήκων Ag Vb, in hoc η correct. in ι. Deinceps Νικηράτου CSmai.BPacdAg La; Νικοκράτου AXKFVaLb; Νικοκράτους Am.Smin.; νικοστράτου R. Tum Συρακόσιος BPcAgVa(?); Συρακούσιος edd. rell. VbLab.

17. συρακούσιος R, ad marg. γρ. λακεδαιμονίων.

18. αὐτός temere Cor.; mox ἵππων AgLa et ἀρεὺς μὲν Ag.

19. οὔτε τῶν — οὔτε τῶν B, alterum τῶν fecit e τὰ, alterum invenit in Pc, τὰ — τῶν etiam Lab. utroque loco τὰ edd. rell. VabMAg R. Ἄρεα A. mox ἔσχεν Lab; ἔσχε rell. Deinceps Αἰγύπτου corruptum suspicatur S.

20. Locus mutilus, corruptus, confusionibus praeterea in enotanda lectionis varietate non mediocriter turbatus. Nos scripsimus: Ἠλείῳ ** ἔστι τοῦτο χαλκοῦν· ἐπ' αὐτὸ δὲ ἀναβέβηκε παρθένος, ἐμοὶ δοκεῖν, Νίκη. Post Ἠλείῳ non ἅρμα solum (quod Am. secuti probant Sylb. KFB, uncis inclusum post χαλκοῦν inserit C, subintelligit S) excidisse sed latius hiare orationem nobis persuademus; τοῦτο recepimus e Pacd AgLab (τούτῳ rell.), αὐτὸ δ' e coniectura a Siebelisio iam proposita (cf. ad init. huius cap.); porro ἀναβέβηκε e Pc (sec. C), παρθένος e coniectura Bekkeri, Νίκη e coni. FSB. Editionum omnium (nisi quod ἅρμα inserit C) lectio: Ἠλείῳ, ἔστι τούτῳ χαλκοῦν, ἐπ' αὐτοῦ δ' ἀναβεβηκὸς σθένος, ἐμοὶ δοκεῖν, νίκης. Proxime accedit Vb, ἐπ' αὐτὸν ἀναβεβηκὸς (per compendium, ὸ literae κ suprascripto) σθ. ἐμοὶ δοκεῖν νίκην. In ἐπ' αὐτὸν consentiunt LbVabPacdMRAg, in La ἐπ' αὐτὸν et ων sup. ον; deinde ἀναβέβηκεν Pc (sec. C; ἀναβεβήκω et supra vers. ην sec. S; ἀναβεβηκὸς sec. ed. B); ἀναβεβειην Va

καὶ τὸν Μοσχίωνος Ἱππόμαχον, γένος τε Ἠλείους καὶ
πυγμῇ κρατήσαντας ἐν παισὶ, τὸν μὲν αὐτῶν ἐποίησε Δά- 481
ϊππος,[21] Ἱππομάχου δὲ ὅστις μὲν τὸν ἀνδριάντα εἰργάσατο
οὐκ ἴσμεν, καταμαχέσασθαι δὲ τρεῖς φασὶν ἀνταγωνιστὰς
αὐτὸν οὔτε πληγὴν ἀποδεξάμενον[22] οὔτε τι τρωθέντα τοῦ
σώματος. Θεόχρηστον δὲ Κυρηναῖον ἱπποτροφήσαντα 7
κατὰ τὸ ἐπιχώριον τοῖς[23] Λίβυσι, καὶ αὐτόν τε ἐν Ὀλυμ-
πίᾳ καὶ ἔτι πρότερον τὸν ὁμώνυμόν τε αὐτῷ [καὶ] τοῦ πα-
τρὸς πατέρα — τούτους μὲν ἐνταῦθα ἵππων νίκας, ἐν δὲ
Ἰσθμῷ τοῦ Θεοχρήστου λαβεῖν τὸν πατέρα τὸ ἐπίγραμμα[24]
δηλοῖ τὸ ἐπὶ τῷ ἅρματι. Ἀγήσαρχον δὲ τὸν Αἱμοστράτου 8
Τριταιέα κρατῆσαι μὲν πύκτας ἄνδρας ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ
Νεμέᾳ[25] τε καὶ Πυθοῖ καὶ ἐν Ἰσθμῷ μαρτυρεῖ τὸ ἐλεγεῖον,

pomachum, Eleos patria, qui caestu pueros vicere, ibi positos videas. Illum Daippus finxit: Hippomachi opifex ignoratur. Is adversarios tres dicitur perculisse, neque plaga, neque vulnere in ulla corporis parte accepto. Erecti ibidem sunt, Theochrestus Cyrenaeus, qui equos Afrorum more aluit, et avus paternus ei cognominis: tulere uterque Olympiacas de equorum ludicro palmas. Isthmicam praeterea Theochresti patrem coronam cepisse indicat currus inscriptio. Agesarchi Haemostrati filii Tritaeensis de virili in Olympia pugilatu, in Isthmo etiam, Pythone et Nemea victorias elegi testantur: quibus quum Arca-

(ει punctulis notatae p. corr.; minus recte e Va Siebel. ἀναβεβειον, C ἀναβεβειεν enotant); ἀναβεβήην et supra vers. κὸς, R; ἀναβεβήην LbAgM (minus recte e M ἀναβεβήκην offerunt FC); ἀναβεβῆην Pd (ἀναβεβήην sec. S); ἀναβεβηκώς Pa; ἀναβεβηκός La. Praecedens δ' om. VabMAgLab, e reliquis nihil videmus enotatum, Bekkeri autem religionem in reddendo codice Pc quam maxime desideramus hoc loc. Tum νίκην VabMPadRAgLab νίκης et supra vers. ην Pc. Virorum doctorum conamina circa hunc locum haec fere sunt: Kuhnii ἔστι τούτῳ χαλκοῦν ἅρμα, ἐπ' αὐτοῦ δ' ἀναβεβηκὸς εἶδος, ἐμοὶ δοκεῖν, νίκης, probant Goldh. Gedoyn.; Facii ἐπ' αὐτοῦ δ' ἀναβέβηκεν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, νίκη; Clavierii ἀναβέβηκε σημεῖον ἐμ. δοκ. νίκης; Corayi ἀναβεβηκὼς, ἐστεμμένος —; Siebelisii ἔστι τούτῳ χαλκοῦν, ἐπ' αὐτὸ δ' ἀναβεβηκυῖα θεὸς, ἐμοὶ δοκεῖν, Νίκη s. ἐπ' αὐτὸ δ' ἀναβεβηκυῖαν Σθένις, ἐμοὶ δοκεῖν, ἐποίησε Νίκην.

21. δάσιππος in Va esse videtur.

22. ἀποδεξάμενο A; deinde οὐδέ τι VbMRLab.

23. τοῖς adiecimus e VaAgLab; Λίβοισι expuncto articulo R. Mox καὶ post αὐτῷ uncis sepsimus; fortasse etiam praecedens τε notandum; plura de hoc loco in praefat. pag. LII.

24. τῷ γράμματι Ag. Tum Ἀγήσαρχον Smai.CBLabVaPcdAg. ἀργήσαρχον M; Ἡγήσαρχον edd. rell. VbAm. In R ά deletum et ή ad marg. adiectum. Mox ἁμεστράτου Va, αἱμεστράτου MVbLab, αἱμιστράτου Ag.

25. Νεμέαν Pc; sq. ἐν ante Ἰσθμῷ om. Va.

Ἀρκάδας δὲ τοὺς Τριταιεῖς εἶναι τοῦ ἐλεγείου λέγοντος ἀλη-
θεῦον[26] οὐχ εὕρισκον. πόλεων γὰρ τῶν ἐν Ἀρκαδίᾳ ταῖς
μὲν ἐπειλημμέναις δόξης οὐδὲ τὰ ἐς τοὺς οἰκιστάς ἐστιν
ἄγνωστα, τὰς δὲ[27] ἐξ ἀρχῆς τε ὑπὸ ἀσθενείας ἀφανεστέ-
ρας καὶ δι' αὐτὸ ἀνοικισθείσας ἐς Μεγάλην πόλιν οὐ περι-
έχει[28] σφᾶς γενόμενον τότε ὑπὸ τοῦ Ἀρκάδων κοινοῦ
9 δόγμα; οὐδέ τινα ἔστιν[29] ἐν Ἕλλησι Τριταίαν πόλιν ἄλλην
γε ἢ τὴν Ἀχαιῶν εὑρεῖν. τηνικαῦτα γοῦν ἐς Ἀρκάδας
ἡγοῖτο[30] ἄν τις συντελέσαι τοὺς Τριταιεῖς, καθὰ καὶ νῦν
ἔτι Ἀρκάδων αὐτῶν εἰσὶν οἱ ἐς τὸ Ἀργολικὸν τελοῦντες.
τοῦ Ἀγησάρχου[31] δέ ἐστιν ἡ εἰκὼν τέχνη τῶν Πολυκλέους
παίδων. τούτων μὲν δὴ ποιησόμεθα μνήμην καὶ ἐν τοῖς
ὑστέροις τοῦ λόγου.

des Tritaeenses appellentur, esse id a vero alienum comperi. Nam illustrium Arcadiae civitatum non sunt omnino origines incognitae, quae vero ab initio obscuriores propter imbecillitatem in Megalopolitanum nomen irrepsere, nonne eae communi Arcadum populi scito censae fuere? At nullam omnino aliam Tritaeam quam quae Achaeorum fuit invenias. Tunc autem quum versus illi scripti fuere, facile quis existimarit Arcadici Tritaeenses nominis fuisse, quemadmodum et nunc Arcades sunt qui se Argivis contribuerunt. Agesarchi statuam Polyclis filii fecere, de quibus et posterius mentionem faciemus.

26. *ἀληθεῦον οὐχ εὕρισκον*; sic dedimus partim e cod. partim e coni.; *ἀληθεῦον*, quod coniectura assecutus erat Schneider, habet Va; *οὐχ* inserere necessarium visum est; idem voluerat etiam Schneider; *οὐκ ἀληθεύοντα εὑρ.* Abresch ad Thuc. p. 307; probante F recep. C; *ἀληθεῦον οὕτοι εὑρ.* Cor.; *ἀληθεῦον κατά τι εὑρ.* Goldh.; *λέγοντος ἀληθεύοντα εὑρ.* edd. rell. VbMPc AgLab. Mox *ἐπιλημμέναις* Vb et *οἰκηστὰς* Ag.

27. *τὰ δὲ* Va; tum *ἀφενεστέρας* R et *ἀνοικεσθείσας* Ag; deinde *ἐς Μεγ.* SBMVabPcAg; *εἰς* AXKFC RLa.

28. *οὐ περιέχει*; Goldh. ante haec verba excidisse *περιέχον* suspicatur; negationem expungendam censet F, delevit C, uncis sepsit B; nos interea cum Smai. colon post *δόγμα* in interrogationis signum mutavimus. Fortasse *οὐ* ea ipsa negatio est inepte inserta, quae aliquot lineis ante excidit. — *γενόμενον τότε ὑπὸ τοῦ* B; *γενόμενον ὑπὸ τοῦ* CSmai.Pd; *γενόμενον* (falso *γινόμενον* e M excitat S) *ὑπό τε τοῦ* VabMPacAgLab, *γενόμενόν ποτε ὑπὸ τοῦ* Smin.; *γενόμενόν ποτε τοῦ* edd. rell. *ἀρκάδονος κοιν.* La.

29. *οὐδέ τινά ἐστιν* AXKFC; sq. *ἐν* om. Va; *ἕλλησιν* MAg. Tum *τρίταιαν* XKFCVa (*αι* ambig.); *τριταίαν* SB; *τρίτειαν* AVbRAgLab et M sec. S; *τοίτεαν* sec. excerpta nostra. Mox *ἄλλην τε* Ag.

30. *ἡγεῖτο* Vab; *οι* supra vers. Va.

31. *Ἀγησάρχου* CSmai.B; *Ἡγησάρχου* AXKFVbPcLa; *ἡγησιλάρχου* MVaLb.

CAPUT XIII.

Pila Chionidis victorias enumerans — Hermogenes Equus dictus, et Polites cursu insignis — Leonidas cursu celebratissimus — aliorum athletarum signa recensentur — de Phidolae equa — equo pilae insistente, victoriae Lyci monumento.

Ἀστύλος[1] δὲ Κροτωνιάτης Πυθαγόρου μέν ἐστιν ἔργον, τρεῖς δὲ ἐφεξῆς Ὀλυμπίασι σταδίου τε καὶ διαύλου νίκας ἔσχεν.[2] ὅτι δὲ ἐν δύο ταῖς ὑστέραις ἐς χάριν τὴν Ἱέρωνος τοῦ Δεινομένους ἀνηγόρευσεν ἑαυτὸν[3] Συρακούσιον, τούτων εἵνεκα οἱ Κροτωνιᾶται τὴν οἰκίαν αὐτοῦ δεσμωτήριον εἶναι κατέγνωσαν καὶ τὴν εἰκόνα καθεῖλον παρὰ τῇ Ἥρᾳ τῇ Λακινίᾳ[4] κειμένην.

Ἀνάκειται δὲ ἐν τῇ[5] Ὀλυμπίᾳ καὶ στήλη λέγουσα τοῦ 482 2
Λακεδαιμονίου Χιόνιδος τὰς νίκας. εὐηθείας μὲν δὴ μετέχουσιν ὅσοι Χίονιν αὐτὸν ἀναθεῖναι τὴν στήλην ἀλλ' οὐ Λακεδαιμονίων ἥγηνται τὸ δημόσιον· ἔστω γὰρ δήπου

Cap. XIII. Astylus autem Crotoniata Pythagorae opus fuit. Is Olympiacas deinceps tres de cursu repetito palmas tulit. Et huius quidem quod Hieronis Dinomenis filii studio ductus Syracusanum se renunciandum curasset in posterioribus duabus victoriis, domum Crotoniatae ad publici carceris usum destinarunt, et statuam in Laciniae Iunonis templo dedicatam everterunt. Extat Olympiae pila, in qua Lacedaemonii Chionidis victoriae incisae sunt. Parum autem quid dicant attendunt, qui dedicatam ab ipso Chionide, non publice a Lacedaemoniis eam pilam arbitrantur. Nam quum testatum in ea sit cursum cum

Cap. XIII. 1. Ἀστύλος s. Ἀστύλλος (Ἄστυλλος in Corrigendis ad calcem T. IV.) voluit S; illud recepimus e Lab; Ἄστυλος edd. rell. — Tum Ὀλυμπίασι SBVaPcAg; ὀλυμπιᾶσι M; ὀλυμπιάσι FLb, ὀλυμπίας Vb; ὀλυμπιάδας AXKC.

2. ἔσχεν Sylb.B; εἶχεν itidem a Sylb. propositum, S; ἔχει edd. rell. codd. Tum ὅτε δὲ M.

3. αὑτὸν La; tum Συρακόσιον BVaPc; Συρακούσιον AXKFCSVb MAgLab. Mox Κροτωνιᾶται SBVb MPcLab, Κροτωνιάται AXKFCVa. Deinde οἰκείαν αὐτοῦ δεσ.... μωτήριον (sic, spatium vacuum) Vb; αὐτοῦ A.

4. Λακινίᾳ Ignarra de Palaestra Neap. p. 32. et de Phratr. p. 161. Wyttenb. Bibl. crit. II, 1. p. 80. Böckh. ind. lect. p. semestr. hib. 1822 — 23. CSBVaPaLaR ad marg.; Λακεδαιμονίᾳ AXKFVbMPcAgLb.

5. δὲ τῇ ἐν MVbPcAgLab. mox μετέχουσιν καὶ Ag; μετέχουσι καὶ rell., quod nos in μετέχουσιν mutavimus; postea τὸν δημόσ. La.

ὡς ἐν τῇ στήλῃ[6] οὐκ εἶναί πω τοῦ ὅπλου τὸν δρόμον· πῶς ἂν οὖν ἐπίσταιτο ὁ Χίονις εἰ αὖθίς[7] ποτε προσνομοθετήσουσιν Ἠλεῖοι; τούτων δὲ ἔτι ἐς πλέον ἥκουσιν εὐηθείας οἳ[8] τὸν ἑστηκότα ἀνδριάντα παρὰ τῇ στήλῃ φασὶν εἰκόνα εἶναι Χιόνιδος, ἔργον ὄντα τοῦ Ἀθηναίου Μύρω-
3 νος. (2) Ἐοικότα[9] δὲ Χιόνιδι τὰ ἐς δόξαν καὶ ἀνὴρ Λύκιος παρέσχετο Ἑρμογένης Ξάνθιος, ὃς τὸν κότινον ἐν τρισὶν Ὀλυμπιάσιν ἀνείλετο ὀκτάκις ἐπίκλησίν τε ἔσχεν Ἵππος ὑπὸ Ἑλλήνων. ποιήσαιο δ' ἂν καὶ Πολίτην ἐν μεγάλῳ θαύματι. ὁ Πολίτης δ' ἦν[10] οὗτος ἐκ Κεράμου τῆς ἐν τῇ [Θρακίᾳ] Καρίᾳ. ἀνέφηνε δὲ[11] ἀρετὴν ποδῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ πᾶσαν· ἀπὸ γὰρ τοῦ μηκίστου καὶ διαρκεστάτου δι' ὀλιγίστου δὴ καιροῦ μεθηρμόσατο ἐπὶ τὸ βραχύτατον ὁμοῦ καὶ ὤκιστον,[12] καὶ δολίχου τε ἐν ἡμέρᾳ τῇ αὐτῇ καὶ παραυτίκα σταδίου λαβὼν νίκην προσέθηκε[13] δι-

clypeo nondum fuisse institutum, qui divinare Chionis potuisset, Eleorum lege hoc etiam ludicri genus aliquando sancitum iri? Ac multo sunt quidem hebetiores, qui haerentem pilae statuam Chionidis esse censent, quum sit Atheniensis Myronis opus. (2) Accessit prope ad Chionidis gloriam Lycius homo, Hermogenes Xanthius, qui ludis trinis Olympiacum oleastrum octies abstulit: quare Hippi (Equi) cognomento a Graecis celebratus est. Possunt iure Politis etiam victoriae cum admiratione audiri. Fuit hic e Ceramo (Thraciae) Cariae oppido, omnemque in Olympia pernicitatis laudem est meritus. A longissimo enim et diutissime durante cursu post tempus minimum transiit ad brevissimum et celerrimum cursum, et eodem die dolichi continuoque stadii reportavit victoriam, et his duabus victoriis

6. ἔστω γὰρ δήπου ὡς ἐν τῇ στήλῃ CSmai.AgPcd (sec. C; tacite ἔστι ed. B) La; ἔστι AXKFSmin.B VabMLb; ὡς addunt CSmai.BMVa PcdAgLab; ἔστι γὰρ δήπως ἐν coni. F. Tum εἶναί που, et supra vers. ω, Vb.

7. αὐτόν coni. C. ἠλεῖον Lb; tum τούτῳ δὲ MVa; δ' ἔτι B.

8. ὅσοι Pors., quod placet; ἑστηκοντα M, τοῦ (p. corr. τὸν) ἐνεστηκότα Va.

9. ἐοικότατα M; sq. δὲ om. MVa Lb. Deinde Ὀλυμπιάσιν edd. (praeter S) Vab(?)PcAgLab; Ὀλυμπιᾶσιν SM. Mox ὀκράκις Ag.

10. δ' οὖν οὗτ. Ag. Tum Θρακίᾳ uncis sepsimus, cum Siebelisio statuentes ortam esse lectionem vulgatam e correctura supra vers. adscripta et simul cum nomine corrigendo in orationem recepta; ἐν τῇ τραχείᾳ Καρίᾳ Palmer., quod probant F Gedoyn, Goldh. Nibby; recep. C.

11. δ' ἀρετὴν Vb; tum δι' ὀλίγου VbMR, sed R ad marg. ὀλιγίστου. mox ἐπὶ βραχύτ. La.

12. ὤκιστον A, ἥκιστον e Suida C; probant KF. Tum τε ἐν Buttm.; edd. codd. γε ἐν.

13. προσέθηκε δὲ διαύλ. VaPcAg Lab. mox ἐπὶ om. La.

αὔλου σφίσι τὴν τρίτην. Πολίτης μὲν δὴ ἐπὶ τῆς δευτέ- 4
ρας *** [14] καὶ τέσσαρας, ὡς ἕκαστοι συνταχθῶσιν ὑπὸ τοῦ
κλήρου, καὶ οὐκ ἀθρόους [15] ἀφιᾶσιν ἐς τὸν δρόμον· οἳ 183
δ' ἂν ἐν ἑκάστῃ τάξει κρατήσωσιν, ὑπὲρ αὐτῶν αὖθις θέ-
ουσι τῶν ἄθλων· καὶ οὕτως [16] σταδίου δύο ὁ στεφανού-
μενος ἀναιρήσεται νίκας. (3) Τὰ μέντοι ἐπιφανέστατα ἐς
δρόμον Λεωνίδᾳ Ῥοδίῳ ἐστίν· ἐπὶ γὰρ τέσσαρας Ὀλυμ-
πιάδας ἀκμάζων τε τῇ ὠκύτητι ἀντήρκεσε καὶ γεγόνασιν
αὐτῷ δρόμου νῖκαι δύο ἀριθμὸν καὶ δέκα. Χιόνιδος [17] 5
δὲ οὐ πόῤῥω τῆς ἐν Ὀλυμπίᾳ στήλης [18] Σκαῖος ἕστηκεν ὁ
Δούριος Σάμιος, κρατήσας πυγμῇ παῖδας· τέχνη δὲ ἡ εἰ-
κὼν ἔστι μὲν Ἱππίου, [19] τὸ δὲ ἐπίγραμμα δηλοῖ τὸ ἐπ' αὐ-
τῷ νικῆσαι Σκαῖον ἡνίκα ὁ Σαμίων δῆμος ἔφευγεν ἐκ

tertiam addidit diauli. Polites quidem secunda *** et quatuor, ut quibusque sors obtigerit, non universos e carceribus emittant: quique ex ordinibus singulis vicerint, iis rursus cum aliorum ordinum victoribus de eodem praemio decertandum: quo fit, ut cui fuerit corona decreta, is palmam duplicem auferat. (3) In eo cursus genere excelluit Leonidas Rhodius. Is est enim quatuor Olympiadum praemia consecutus; quumque nulli adversariorum succubuisset duodecim palmas unus abstulit. Non longe a Chionidis pila stat Scaeus, Duridis filius Samius, de puerili pugilatu victor. Opus ea statua Hippiae est. Vicisse Scaeum testatur inscriptio quum Samii ex insula eiecti sunt: tempus

14. Post *δευτέρας* hiare orationem vidit K; lacunam indicant Pa Vab; ad marg. R nota, tum *ἐκλείπει*. Asteriscum posuerunt FS ante, B post *καί*. Tum *ὡς ἕκαστον* MVa; *ὡς γὰρ ἕκαστοι* Cor., „malim *ὡς ἂν ἕκαστοι*." B.

15. *ἀθρόως* Va; deinde *ἀφίασιν* AXKFVabMLab, in Lb corr. vulg. *ἀφίησι* Sylb. Mox *κρατήσουσιν* Ag.

16. *οὕτως* AXKFCMVabAgLa; *οὕτω* SBLb, deinceps *καὶ γόνασιν* La.

17. *Χίονις* MPcAgLab, in R correctum. Deinde *οὐδὲ* pro *οὐ* PcAg Lab.

18. *στήλης καὶ ὃς ἕστηκεν* BMPc AgLa; *στήλης καὶ ὅσας* Lb. *καὶ ὃς* in R expuncta sunt. om. rell. Recte B in *καὶ ὃς* pugilis latere nomen suspicatur, idque *Σκαῖος* fuisse vix nobis videtur dubium; fortasse Scaeum pugilem ab Herodoto V, 60. commemoratum huc referas, non quidem Hippocoontis filium, at eum a quo tripus ille dedicatus fuerat. Tum *ἕστηκεν ὁ Δούριος Σάμιος* B MVabPcAgLb. *ἕστηκε καὶ ὁ δούριος σάμ.* La. *ἕστηκε Δοῦρις ὁ Σάμιος* AXKFCS.

19. *δὲ εἰκὼν* La; tum *τὸ ἐπίγρ.*, sine *δὲ*, La. — *ἐστιν μὲν ἱππίου* (*ἱππείου* Ag.) *τοῦτον δὲ* MAg; *τοῦτο δὲ τὸ ἐπίγρ.* BPcLb. Mox *Χίονιν* AXKFBVabMPcAgLa, „immo *τὸν Δοῦριος*, quisquis est" B; *Δοῦριν* Sylb. C, probante F, qui aut *Δοῦριν*, aut *αὐτὸν* legendum, aut omnino omittendum nomen censet; om. S asterisco lacunam indicans. Chionidis nomen ineptum esse nemo non videt, substituendum est id quod supra in *καὶ ὃς* latet, *Σκαῖον*.

τῆς νήσου. τὸν δὲ καιρὸν, καθ' ὃν[20] ἐπὶ τὰ οἰκεῖα τὸν
6 δῆμον***. (4) Παρὰ δὲ τὸν τύραννον[21] Δίαλλος ὁ Πόλ-
λιδος ἀνάκειται, γένος μὲν Σμυρναῖος, Ἰώνων δὲ πρῶτος
λαβεῖν ἐν Ὀλυμπίᾳ φησὶν οὗτος ὁ Δίαλλος παγκρατίου στέ-
φανον ἐν παισίν. Θερσίλοχον δὲ Κερκυραῖον[22] καὶ Ἀριστίω-
να Θεοφίλους Ἐπιδαύριον, τὸν μὲν ἀνδρῶν πυγμῆς, Θερ-
σίλοχον δὲ λαβόντα ἐν παισὶ στέφανον, Πολύκλειτος ἐποίη-
7 σε[23] σφᾶς ὁ Ἀργεῖος. Βύκελος δὲ, ὃς Σικυωνίων πρῶ-
τος πὺξ ἐκράτησεν ἐν παισὶν, ἔστιν ἔργον Σικυωνίου Κα-
νάχου παρὰ τῷ Ἀργείῳ[24] Πολυκλείτῳ διδαχθέντος. Πα-
ρὰ δὲ τὸν Βύκελον ὁπλίτης ἀνὴρ ἐπίκλησιν Λίβυς Μνασέας
Κυρηναῖος ἕστηκε·[25] Πυθαγόρας δὲ ὁ Ῥηγῖνος ἐποίησε
τὴν εἰκόνα. Κυζικηνῷ δὲ Ἀγεμάχῳ τῶν ἐκ τῆς Ἀσιανῆς
ἠπείρου *** γενέσθαι ἐν Ἄργει τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπ' αὐτῷ
8 μηνύει. Νάξου δὲ οἰκισθείσης ποτὲ ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ Χαλ-

vero quo in suas iam pristinas fuissent sedes restituti.*** (4) Iuxta tyranni effigiem Diallo Pollidis filio statua posita est. Fuit hic patria Smyrnaeus; et Ionici nominis primum de puerili pancratio coronam Olympicam cepisse inscriptio dicit. Iam vero Thersilochum Corcyraeum, et Aristionem Epidaurium, Theophilis filium, quorum ille pueros caestibus, hic viros vicit, Polycletus Argivus fecit. At Bycelum, qui primus e cunctis Sicyoniis pueros in pugilatu vicit, finxit Canachus Sicyonius, Polycleti Argivi discipulus. Prope Bycelum est Mnaseas Cyrenaeus gravi accinctus armatura, vir Libys cognomento: cuius finxit statuam Pythagoras Rheginus. Cyziceno Agemacho e continenti Asiae terra,*** Argis esse factam testatur apposita inscriptio. Naxi quidem, quam in Sicilia condidere quondam Chalcidenses

20. καθ' ὃν om. BMPcdLab; inter καιρόν et δῆμον lacunam indicat Pa, post δῆμον Vab; in R ad marg. notatum ἐκλείπει. Lacunam alii aliter implere conati sunt.

21. Τύραννον litera maiuscula FC; τύρανον Ag. Tum δίαλλος ἀπόλλιδος Va, ὁ πόλιδος Vb. Mox φασὶν VaAm.

22. κυραῖον La; ἀρίστωνα Ag; tum Θεοφίλους SB; θεοφιλοὺς La; Θεοφιλοῦς AXKFCVabMAgLb.

23. ἐποίησεν Ag; sq. σφᾶς ὁ Ἀργ. — ἐκράτησεν om. idem. Tum Βύκελος FCSMVabLa; κύκελος LbR; priori κ expuncto et β superposito R; Βύκελλος AXKAm, iidem (praeter Am.) in sequentibus hoc nomen simplici λ exarant cum FCSMVabRAgLab, utroque loco Κύβελος B.

24. τῷ ἀρχγείῳ Vb; Κανάχου τοῦ παρὰ Ἀργείῳ Thiersch. Epochen p. 151.

25. ἕστηκεν Ag, et κυζηκινῷ idem; tum τῷ ἐκ τῆς MVabRLb; sed R ad marg. ἄλλως· τῶν; mox id. ἠπύρου. Post ἠπείρου indicavimus lacunam; „post γενέσθαι Buttmannus deesse putat πρώτῳ cum eo victoriae genere quod primus Asianorum reportaverit Agemachus; ἐν Ἄργει autem vel corrupta esse vel utrinque manca.“ B.

κιδέων[26] τῶν ἐπὶ τῷ Εὐρίπῳ τῆς πόλεως μὲν οὐδὲ ἐρείπια ἐλείπετο ἐς ἡμᾶς ἔτι, ὄνομα δὲ καὶ ἐς τοὺς ἔπειτα εἶναι τῆς Νάξου Τίσανδρος ὁ Κλεοκρίτου μάλιστα αἰτίαν ἐχέτω. τετράκις γὰρ δὴ ἐν ἀνδράσι[27] κατεμαχέσατο ὁ Τίσανδρος 184
πύκτας ἐν Ὀλυμπίᾳ, τοσαῦται δὲ καὶ Πυθοῖ γεγόνασιν αὐτῷ νῖκαι, [καὶ] Κορινθίοις δὲ οὐκ ἦν πω τηνικαῦτα οὐδὲ Ἀργείοις ἐς ἅπαντας ὑπομνήματα τοὺς Νεμεάτας.[28]
(5) Ἡ δὲ ἵππος ἡ τοῦ Κορινθίου Φειδώλα[29] ὄνομα μέν, 9
ὡς οἱ Κορίνθιοι μνημονεύουσιν, ἔχει Αὔρα, τὸν δὲ ἀναβάτην ἔτι ἀρχομένου τοῦ δρόμου συνέπεσεν ἀποβαλεῖν αὐτήν, καὶ οὐδέν τι ἧσσον θέουσα[30] ἐν κόσμῳ περί τε τὴν νύσσαν ἐπέστρεφε καὶ ἐπεὶ τῆς σάλπιγγος ἤκουσεν ἐπετάχυνεν[31] ἐς πλέον τὸν δρόμον, φθάνει τε δὴ ἐπὶ τοὺς Ἑλλανοδίκας ἀφικομένη καὶ νικῶσα ἔγνω καὶ παύεται τοῦ δρόμου. Ἠλεῖοι δὲ ἀνηγόρευσαν ἐπὶ τῇ νίκῃ[32] τὸν Φειδώλαν καὶ ἀναθεῖναί οἱ τὴν ἵππον ταύτην ἐφιᾶσιν. (6) Ἐγέ- 10

Euripi accolae, ne ipsa quidem ruinarum fragmenta aetate mea extant. Quod vero eius nomen ad posteros proditum fuerit iure Tisandro Cleocriti filio fuerit ea laus tribuenda. Is enim quater viros pugilatu vicit Olympiae, quoties Pythicam etiam palmam abstulit. Nondum vero tunc neque a Corinthiis neque ab Argivis omnes [Isthmii et] Nemeatae victores in commentarios referebantur. (5) Phidolae Corinthii equa praetereunda non est, cui Aurae nomen fuisse memorant Corinthii. Haec ab ipsis statim carceribus sessore suo collapso, et cursum aeque ac si rectorem haberet retinuit et circa metam se convertit; audito vero tubae sonitu ad cursum concitata est vehementius: quumque ad ludorum praefectos antevertisset iam victoriae se quasi compotem intelligens constitit. Elei Phidola victore renunciato, ei ut et equae simulacrum dedicaret imposuerunt. (6) Contige-

26. χαλκιδαίων Vb; tum ἐπὶ τῷ Sylb.FCSB; ὑπὸ τῷ AXKVabMPc AgLab. deinde δὲ ἐς τοὺς La.

27. ἀνδράσιν AgLab. Mox καὶ ante Κορινθίοις volente S expunxit B; nos uncis inclusimus.

28. μενεάτας Vb, μέατας Lb. Excidisse καὶ Ἰσθμιάτας ex Am. suspicatur S.

29. φειδῶλα M; tum αὔρα MVab Lab. Mox τὸν δὲ ἀβάτην M, τὸν δὲ ἐς ἀβάτην Vab.

30. θέουσαν A; deinceps ἐπὶ pro ἐπεὶ MVabAg.

31. ἐπετράχυνεν Pc; om. La. ἐπετάχυνεν et seq. τε, deinde ἐς πλέον τοῦ δρόμου συνέπεσεν φθάνει Va; sed expunctum συνέπεσεν. Tum νικῶσα et supra ι appositum η, M.

32. τὴν νίκην Vb. Mox ἐφιᾶσιν dudum nobis placuerat, e coni. Cor. recep. B; ἀφιᾶσιν edd. rell. codd. ἀναθῆναί οἱ Vb.

νοντο[33] *δὲ καὶ τοῦ Φειδώλα τοῖς παισὶν ἐπὶ κέλητι ἵππῳ νῖκαι, καὶ ὅ τε ἵππος ἐπὶ στήλῃ*[34] *πεποιημένος καὶ ἐπίγραμμά ἐστιν ἐπ' αὐτῷ·*

Ὠκυδρόμας[35] *Λύκος Ἴσθμι' ἅπαξ, δύο δ' ἐνθάδε νίκαις*
Φειδώλα παίδων ἐστεφάνωσε δόμους.

οὐ μὴν τῷ γε[36] *ἐπιγράμματι καὶ τὰ Ἠλείων ἐς τοὺς Ὀλυμπιονίκας ὁμολογεῖ γράμματα· ὀγδόῃ γὰρ Ὀλυμπιάδι καὶ ἑξηκοστῇ καὶ οὐ πέρα ταύτης ἐστὶν ἐν τοῖς Ἠλείων γράμμασιν ἡ νίκη τῶν Φειδώλα παίδων. ταῦτα μὲν δὴ οὕτως*
11 *ἔχοντα ἴστω τις. Ἠλείοις δὲ ἀνδράσιν*[37] *Ἀγαθίνῳ τε τῷ Θρασυβούλου καὶ Τηλεμάχῳ, Τηλεμάχῳ μὲν ἐπὶ ἵππων νίκῃ γέγονεν ἡ εἰκών, Ἀγαθῖνον δὲ ἀνέθεσαν Ἀχαιοὶ Πελ-*

runt et Phidolae filiis de veredis victoriae. Insistit pilae victor equus cum inscriptione:

Acer equus Lycus hic semel Isthmo, Olympiae idem
Phidolae filiis bis coronavit domum.

Non tamen huic inscriptioni cum tabulis Eleorum, quibus Olympiorum victores celebrantur, satis convenit. Ad octavam enim et sexagesimam Olympiadem, et eam quae consecuta est Eleorum monumenta Phidolae filiorum victoriam referunt. Sed haec, qui volet curiosius exquiret. Stant deinceps Elei viri Agathinus Thrasybuli filius, et Telemachus. Victor hic extitit de equorum cursu: Agathinum ex Achaia Pellenenses po-

33. *ἐγένοντο* SB; *ἐγένετο* AXKFCVabMPcAgLab. Tum *καὶ τοῦ Φειδώλα* CSBMVabPacdAgLab, *καὶ Λύκου τοῦ Φειδ.* AXKF; auctoritate MVa se omisisse *λύκου* affirmat B, quasi in Pc id invenisset; sec. C a Parisinis omnibus abest. *φειδῶλα* Ag, *φιδώλα* Vb, *φειδόλα* Pc; eadem forma Anthol. Pal. 1, 230. Porro *ἵππων* Vb; *νῖκαι* SBMVb, *νίκη* AXKFCVaPcAgLb. *νίκῃ* La.

34. *ἐπὶ τῇ στήλῃ* B.

35. *ὠκυδρόμοις* Camerar. *λῦκος* Va; *Ἴσθμι' ἅπαξ* edd. Vb, *ἴσθμια ἅπαξ* VaLa; *ἴσθμια πὺξ* PcMAgLb. Displicet versus structura; at quis facile probaverit miras Facii circa hunc locum hallucinationes?

36. *οὐ μήν γε τῷ* CMVa; deinde *ὀλυμπιάδι ἑξηκ.* La. Tum *πέρα ταύτης* Sylb.CS; *πρὸ ταύτης* Musgrave (chronology of the Olympiads p. 127.) B. *περὶ ταύτην* coni. K; *περὶ ταύτης* AXKFVabMPcAgLab. Am. *καὶ τῇ ἑξῆς* legisse videtur. Fortasse *οὐ παρὰ ταύτην* vel sec. vestigia Am. *καὶ οὐ παρὲξ ταύτης*.

37. *ἀνδρᾶσιν* M, ut solet; *ἀγαθωνίω* et p. corr. *ἀγαθίνω* Vb; sq. *τε* om. C. Deinde *θρασυβούλῳ*, *ου* sup. *ῳ*, La. Post *τηλεμάχῳ* lacunam suspicatur S; recte ut videtur. Sq. *ἐπὶ* om. Va; *ἵππῳ* M (falsa hic refert S), unde *ἐπὶ ἵππου* malit F; *νικην* Vb; idem *ἀγαθίνου δὲ* et *πελληνοῖς*.

ληνεῖς. Ἀνέθηκε δὲ καὶ ὁ Ἀθηναίων δῆμος Ἀριστοφῶντα Λυσίνου[38] παγκρατιαστὰς ἐν τῷ ἀγῶνι τῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ κρατήσαντα ἄνδρας.

CAPUT XIV.

Athletarum signa, et quae ad illos pertinent, porro recensentur — signum Milonis Crotoniatae, de cuius ingenti robore varia narrantur — Milonis mors — Pyrrhi regis signum — pila Pythocrito tibicini erecta et aliorum signa.

Φερίας[1] δὲ Αἰγινήτης (οὗτος γὰρ δὴ παρὰ τὸν Ἀθη- 485
ναῖον Ἀριστοφῶντα ἀνάκειται) ὀγδόῃ μὲν πρὸς ταῖς ἑβδο-
μήκοντα Ὀλυμπιάδι[2] κομιδῇ τε ἔδοξεν εἶναι νέος καὶ οὐκ
ἐπιτήδειός πω νομισθεὶς παλαίειν ἀπηλάθη τοῦ ἀγῶνος,
τῇ δὲ ἑξῆς (κατεδέχθη γὰρ τηνικαῦτα ἐς τοὺς παῖδας)
ἐνίκα παλαίων.[3] Τῷ δὲ Φερίᾳ τούτῳ διάφορον καὶ οὐ-
δαμῶς ἐοικυῖαν ἔσχεν ἐν Ὀλυμπίᾳ τύχην Νικασύλας[4]

suere. Posuit et Atheniensium civitas Aristophontem Lysini filium qui pancratiastas vicit ludis Olympicis viros.

Cap. XIV. At Pherias Aegineta (proximus enim is est ad Atheniensem Aristophontem) octava supra septuagesimam Olympiade, quod erat admodum adolescens, neque in luctandi certamine videbatur ullo pacto par adversario fore, de medio est iussus recedere; anno deinde insequenti admissus pueros in lucta vicit. Dissimilis fuit Nicasylae Rhodii in Olympicis ludis

38. *Λυσίνου* BVabPcAgLab; *Λυκίνου* AXKFCSM(?)Am. Tum *παγκρατιαστὰς* MVaAgLab, *παγκρατιαστὰν* Vb, unde fluxisse videtur editionum (et Pc?) lectio *παγκρατιαστήν*.

Cap. XIV. 1. *φερείας* Ag: seq. *δὴ* om. CSMVa.

2. *ὀλυμπιάσι* (-*δι* ambig.) Va, ut saepius; tum *κομηδῇ* Ag; *ἐπιτείδειός πω νομ. παλαίνειν* (*ν* expunct.) Vb; *ἀπηλλάθη* Va.

3. *πολέων* Vb. Mox *τούτω καὶ διάφ.* Va, *τούτῳ κατὰ διάφ.* Vb.

4. *Νικασύλας* scripsimus e M; *τύχην νίκας ὕλλος* AXVab; *νίκης Ὕλλος* Sylb. KFS; *τύχην Ὕλλος* C, (vitio haud dubie typoth.) *τύχην νίκης ὗλος* La e lectione Pcd *τύχην νίκας ὗλος*, quam etiam Ag Lb habent, Clav. *Νικασύλλος* legendum coniicit; S (v. addenda in calce T. IV.) *Νικασύλος* probat idque B (qui e Pc. *τύχη νίκας ὗλος* enotat) recepit. — *ῥάμιος* pro *ῥόδιος* Lb.

2 Ῥόδιος. ὄγδοον γὰρ ἐπὶ τοῖς[5] δέκα ἔτεσι γεγονὼς μὴ
παλαῖσαι μὲν ἐν παισὶν ὑπὸ Ἠλείων ἀπηλάθη, ἀνηγορεύθη
δὲ ἐν ἀνδράσιν, ὥσπερ[6] γε καὶ ἐνίκησεν· ἀνηγορεύθη δὲ
καὶ ὕστερον Νεμέᾳ τε καὶ Ἰσθμῷ. γεγονότα δὲ εἰκοσαετῆ
τὸ χρεὼν ἐπιλαμβάνει πρὶν ἢ ἐς τὴν Ῥόδον αὐτὸν οἴκαδε
ἀναστρέψαι.[7] Τὸ δὲ ἐν Ὀλυμπίᾳ του Ῥοδίου παλαιστοῦ
τόλμημα Ἀρτεμίδωρος γένος Τραλλιανὸς[8] ὑπερεβάλετο
κατὰ ἐμὴν δόξαν. Ἀρτεμιδώρῳ γὰρ ἁμαρτεῖν μὲν Ὀλυμ-
πίων συνέβη παγκρατιάζοντι[9] ἐν παισίν· αἰτία δέ οἱ ἐγέ-
3 νετο τῆς διαμαρτίας τὸ ἄγαν νέον. ὡς δὲ ἀφίκετο ἀγῶνος
καιρὸς ὃν Σμυρναῖοι Ἴωνων ἄγουσιν, ἐς τοσοῦτον[10] ἄρα
αὐτῷ τὰ τῆς ῥώμης ἐπηύξητο ὡς κρατῆσαι παγκρατιάζον-
τα[11] ἐπὶ ἡμέρας τῆς αὐτῆς τούς τε ἐξ Ὀλυμπίας ἀντα-
γωνιστάς, καὶ ἐπὶ τοῖς παισὶν οὓς ἀγενείους καλοῦσι, καὶ

fortuna. Annum enim duodevicesimum natus reiectus ille quidem est, quo minus cum pueris lucta congrederetur; verum de viris palmam adeptus; idemque postea acceptis Nemeorum et Isthmiorum coronis, annum quum ageret vicesimum praepropera ereptus est morte, priusquam patriam Rhodum, et penates suos reviseret. Sed Rhodii palaestritae laudes mea sententia Artemidorus Trallianus vicit; qui quum tener admodum pancratium puerile inisset Olympiae, amissa ob aetatis infirmitatem palma, mox in Ioniam ad Smyrnaeos quum ludos agitarent venit. Tantum vero ei iam roboris accesserat, ut eodem die et eos quos in Olympia adversarios habuerat, et in puerili ludicro quos imberbes appellabant, et iam tertio loco

5. *ταῖς* Vb; *ἔτεσιν* Ag, *ἔπεσι* Lb; *παλαίσαι* MVab et *ἠπηλάθη* MVa.

6. *ἐν οἷςπέρ γε* coni. C; tum *ἐνίκησεν* SBPcVab (codicum lectionem e silentio argumentamur) Lab; *ἐνίκησε* AXKFCM(?). Post *ὕστερον* Smin. inserit *ἐν*. — *ἰσθμῷ οι* (sic) *γεγονότα εἰκοσαέτη* La, in quo latet *ἰσθμοῖ*. Mox *εἰκοσαετῆ* SB, *εἰςαέτη* Va, *εἰκοσαέτη* rell.

7. *ἀνατρέψαι* Ag. seq. *δὲ* om. La. Tum *ἀρτέμιδος* et postea *ἀρτεμίδῳ γὰρ* Va.

8. *τραλιανὸς* MVabAgLab; deinde *ὑπεβάλετο* MPcAgLab et (p. corr. e *ὑπελάλετο*.) Va, *ὑπελάβετο* Vb.

9. *παγκρατιάσοντι* coni. K. rec. S. Deinde *ἐγένοντο* Vb et (sec. S.) M; excerpta nostra *ἐγένοιτο* habent e M.

10. *ἐς τοσοῦτον* VbAg, *ἐς τοσούτῳ* Va, *ἐς τοσοῦτο* edd. MPc(?) Lab. Tum *ἐπηύξατο* (*η* super *α*) Vb.

11. „*παγκρατιάζοντι* codices: correxit Kuhnius.“ B. Errat haud dubie; edd. omnes et MVabAg. *παγκρατιάζοντα* et Kuhnii coniectura referenda est ad praecedens *παγκρατιάζοντι*; v. not. 9. Sq. *ἐπὶ* om. Va; *ἡμέρας — παισὶν οὓς* om. M. *ἀνταγωνικὰς* Lb. Tum *καλοῦσιν* Ag; et mox *τρίδα* VaM (sec. excerpta nostra *τρίζα* M); *τρίποδατα* (*ποδα* expunct.) Vb. Temere deinde coni. K. *ἔτι ἄριστος ἀνδρῶν*.

τρίτα δὴ ὅ τι ἄριστον ἦν τῶν ἀνδρῶν. γενέσθαι δέ οἱ
τὴν ἅμιλλαν πρὸς ἀγενείους τε καὶ ἄνδρας τὴν μὲν ἐκ
γυμναστοῦ παρακλήσεώς φασι,[12] τὴν δὲ ἐξ ἀνδρὸς
παγκρατιαστοῦ λοιδορίας. ἀνείλετο δὲ ἐν ἀνδράσιν ὁ
Ἀρτεμίδωρος Ὀλυμπικὴν νίκην δευτέρᾳ καὶ δεκάτῃ πρὸς
διακοσίαις Ὀλυμπιάδι. Νικασύλου[13] δὲ τῆς εἰκόνος ἵπ- 4
πος τε οὐ μέγας ἕχεται χαλκοῦς, ὃν Κρόκων Ἐρετριεὺς
ἀνέθηκεν ἀνελόμενος κέλητι ἵππῳ στέφανον, καὶ πλη-
σίον τοῦ ἵππου Τελέστας ἐστὶ[14] Μεσσήνιος κρατήσας
πυγμῇ παῖδας· Σιλανίωνος δὲ ἔργον ἐστὶν ὁ Τελέστας.
(2) Μίλωνα δὲ τὸν Διοτίμου[15] πεποίηκε μὲν Δαμέας ἐκ 486
Κρότωνος καὶ οὗτος. ἐγένοντο δὲ τῷ Μίλωνι ἓξ μὲν 5
ἐν Ὀλυμπίᾳ πάλης νῖκαι, μία δὲ ἐν[16] παισὶν ἐξ αὐ-
τῶν, Πυθοῖ δὲ ἕν τε ἀνδράσιν ἓξ καὶ μία ἐνταῦθα ἐν
παισίν. ἀφίκετο δὲ καὶ[17] ἕβδομον παλαίσων ἐς Ὀλυμ-
πίαν· ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐγένετο οἷός τε καταπαλαῖσαι Τι-

quod optimum erat, viros pancratio superarit. Et impuberum quidem in certamen gymnici magistri hortatu; in virorum autem convicio pancratiastae lacessitum descendisse ferunt. Virilem certe palmam cepit Olympicam Olympiade CCXII. Prope Nicasylae statuam equum ex aere non utique magnum posuit Crocon Eretriensis, accepta de equo desultorio corona. Equo proximus est Telestas Messenius puerilis pugilatus victor. Hunc Silanion fecit. (2) At Milonem Crotoniatem Diotimi filium Dameas et ipse Crotoniates finxit. Palmas Milo Olympicas adeptus est sex, de lucta omnes, ex iis puerilem unam; sex Pythicas e virorum, unam e puerorum certamine. Quum septimum in Olympiam luctaturus venisset Timasitheum civem

12. φασὶν MAg. Mox ὀλυμπιακὴν CSMVa; in seq. Ὀλυμπιάδι (-άσι) terminatio ambig. in Va.

13. Νικασύλου S (in Addend.) B; νίκας ὗλου VbAgPcdM (falsa e M tradit S.) Lab; νίκ..ς ὗλλου (..ob correct. ambig.) Va. Ὕλλου AXKF CSmin. Seq. δὲ om. MVab. mox χαλκοῦν La.

14. ἔστη, et sup. lin. ι, Ag; ἐστὶ Μεσσήνιος — ὁ Τελέστας om. M; σιλανίονος Vab.

15. διωτίμου Ag. Tum fortasse καὶ αὐτός. Mox ἐγένετο MAgLab deinde μήδωνι et πάλαις (sec. S. μηδάωνι et πάλις) M; μίδωνι Lb, πάλαις etiam Lab; μὲν ὁ ἐν ὀλ. La; παῖδες πάλης νῖκαι (παῖδες expunct.) Vb.

16. δ' ἐν scripsit Smai. e Schol. Aristoph. Ran. 55, probante Valcken.; confirmat La, in quo δὲ ἐν et Ag, in quo μίαν ἐν; δ' om. rell. Tum πυθοῖ τε La.

17. καὶ om. Va, tum καταπαλαίσαι id. Μνασίθεον Suidas; deinde ὄντα αὐτοῦ e Schol. Aristoph. l. d. Valcken.

μασίθεον πολίτην τε ὄντα αὐτῷ καὶ ἡλικίᾳ νέον, πρὸς
6 δὲ[18] καὶ σύνεγγυς οὐκ ἐθέλοντα ἵστασθαι. λέγεται δὲ καὶ ὡς ἐσκομίσειεν αὐτὸς αὑτοῦ τὸν ἀνδριάντα ἐς τὴν Ἄλτιν[19] ὁ Μίλων. λέγεται δὲ ἐς αὐτὸν καὶ τὸ ἐπὶ τῇ ῥοιᾷ καὶ τὸ ἐπὶ τῷ δίσκῳ. ῥοιὰν μὲν δὴ οὕτω κατεῖχεν ὡς μήτε ἄλλῳ παρεῖναι[20] βιαζομένῳ μήτε αὐτὸς λυμήνασθαι πιέζων. ἱστάμενος δὲ ἐπὶ ἀληλιμμένῳ[21] τῷ δίσκῳ γέλωτα ἐποιεῖτο τοὺς ἐμπίπτοντάς τε καὶ ὠθοῦντας[22] ἀπὸ τοῦ
7 δίσκου· παρείχετο δὲ καὶ ἄλλα τοιάδε ἐς ἐπίδειξιν. περιεδεῖτο[23] τῷ μετώπῳ χορδὴν κατὰ ταὐτὰ δὴ καὶ εἰ ταινίαν περιθεῖτο ἢ στέφανον· κατέχων δὲ ἐντὸς χειλῶν τὸ ἆσθμα καὶ ἐμπιπλὰς αἵματος τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ φλέβας διεῤῥήγνυεν ὑπὸ ἰσχύος τῶν φλεβῶν[24] τὴν χορδήν. λέγεται δὲ καὶ ὡς τῆς δεξιᾶς χειρὸς τὸ μὲν ἐς τὸν ἀγκῶνα ἐκ τοῦ ὤμου παρ᾽ αὐτὴν καθίει τὴν πλευρὰν, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος ἔτεινεν[25] ἐς εὐθὺ, τῶν δακτύλων τὸν μὲν

suum non potuit superare iuvenem adhuc et propius accedere caventem. Suam quidem ipsius statuam dicitur Milo intra Altin suis humeris deportasse. Traduntur de punico malo et disco haec memoratu digna. Punicum malum ita manu compressa tenebat, ut neque qui conatus esset extorqueret, neque ipse tamen illud elideret. Peruncto disco quum institisset, omnes ludibrio habebat qui se detrudere quantovis impetu facto conarentur. Magnum etiam illud fuit roboris documentum. Frontem chorda circumligabat perinde ac si taeniam sibi circumdaret aut coronam: intercluso deinde compressis labiis spiritu, quum venae capitis sanguine plurimo intumuissent, venarum robore

18. πρὸς σὲ MLb. Tum κομίσειεν Schol. Aristoph. l. d. Smai., ἐςκομήσειεν Va; tum αὐτὸν αὐτοῦ La, αὐτοῦ M, ut solet.

19. ἄλτην (ἄλτη M. sec. S.) ὁ μήδων MVa; sed Va ὁ μίλων p. corr.; μίδων AgLb. Mox καὶ ἐπὶ Lab, ῥηᾶ et supra lin. οι, M (sec. S. ῥῆα et supra vers. οι); praecedens τὸ om. Ag.

20. παρῆναι Vb.

21. ἀλληλιμένῳ M, ἀλληλιμμένῳ Ag, ἀληλιμένῳ Lb.

22. ὠθοῦντάς τε La; ἐπὶ τοῦ δίσκου MLb, ἀπιὸς τοῦ δίσκ. Vb.

23. περιεδεῖτο τῷ Suid. Smin. B.; περιέδει τῷ rell. edd. codd. Mox δὲ καὶ εἰ ταιν. PcAgLa, δὲ καὶ οἱ ταιν. Va; οἱ etiam M. tum ἆσμα Lb, mox τὰς δὲ ἐν τῇ La.

24. βλεφάρων Ag. Tum καθίει τὴν om. La.

25. ἔτεινεν, υ sup. vers., Va; deinde ex Kuhnii auctoritate distinximus post εὐθὺ, frustra obloquente S, qui Kuhnium non satis intellexisse videtur, post δακτύλων virgulam habent edd. Tum τὸν μὲν Suid. CSBVaPcAgLb; τὸν μὲν αὐτὸν La; τὸ μὲν AXKFM(?)Vb. Post ἄνω maiorem, post στοῖχον minorem distinctionem habent FC; pro στοῖχον Küster. ad Suid. maluit στίχον.

αὐτῶν ἀναστρέφων τὸν ἀντίχειρα ἐς τὸ ἄνω, τῶν λοιπῶν
δὲ ἀλλήλοις ἐπικειμένων κατὰ στοῖχον· τὸν ἐλάχιστον
οὖν τῶν[26] *δακτύλων κάτω γινόμενον οὐκ ἀπεκίνησεν ἄν*
τις βιαζόμενος. (3) *Ἀποθανεῖν δὲ ὑπὸ θηρίων φασὶν* 8
αὐτόν· ἐπιτυχεῖν γὰρ αὐτὸν ἐν τῇ Κροτωνιάτιδι αὐαινο-
μένῳ[27] *ξύλῳ, σφῆνες δὲ ἐγκείμενοι διΐστασαν τὸ ξύλον·* 748
ὁ δὲ ὑπὸ φρονήματος ὁ Μίλων[28] *καθίησι τὰς χεῖρας ἐς τὸ*
ξύλον, ὀλισθάνουσί τε δὴ οἱ σφῆνες καὶ ἐχόμενος ὁ Μί-
λων ὑπὸ τοῦ ξύλου λύκοις ἐγίνετο εὕρημα. μάλιστα δέ
πως τὸ θηρίον τοῦτο ἐν τῇ Κροτωνιάτιδι[29] *πολύ τε νέμε-*
ται καὶ ἄφθονον. Μίλωνι μὲν δὴ τοιόνδε[30] *τέλος ἐπη-*
κολούθησε. (4) *Πύῤῥον δὲ τὸν Αἰακίδου βασιλεύσαντα* 9
ἐν τῇ Θεσπρωτίδι ἠπείρῳ[31] *καὶ ἔργα πολλὰ ἐργασάμενον*
καὶ ἄξια μνήμης ἃ ἐν τῷ λόγῳ τῷ[32] *ἐς Ἀθηναίους ἐδή-*
λωσα, τοῦτον ἐς τὴν Ἄλτιν ἀνέθηκε Θρασύβουλος Ἠλεῖος.
Παρὰ δὲ τὸν Πύῤῥον ἀνὴρ μικρὸς αὐλοὺς ἔχων ἐστὶν

nervum rumpebat. Idem ubi porrecta dextera cubitum lateri admovisset sublatoque pollice reliquos digitos iunctim intendisset, minimum nemo erat qui ullo nisu posset a ceteris abiungere. (3) Ferarum hunc laniatu periisse memorant. Conspicatus enim hiantem immissis cuneis quercum aridam in Crotoniatarum finibus, robore suo pristino fretus truncum illum manibus dicitur rescindere conatus. Ibi quum relaxatis cuneis comprehensus manibus Milo detineretur, a lupis, quae fera frequens est in Crotoniatarum agro, discerptus est. Fuit illi fatalis virium suarum fiducia. (4) Pyrrhum Aeacidae filium, Thesprotidis Epiri regem; magnis et memoratu dignissimis rebus gestis, quas exposui in libro de rebus Atticis, in Alti posuit Thrasybulus Eleus. Prope Pyrrhum vir quidam pusillo corpore

26. *οὖν τῶν* Suid. SBPcAgLa; *οὗ τῶν* LbMVa; *οὖν* om. AXKFC Vb. — *γιγνόμενον* Smai. MVabAg Lab; *γινόμενον* edd. rell. Pc(?).

27. *ἀναινομένῳ* MLb; *αὐνομένῳ* A; — *τῷ ξύλῳ* (pro *τὸ ξύλον*) Va.

28. *μήδων* M; *μίδων* VbAgLb, in qua scriptura sibi constant MVb Lb; hic semel habet *μίλωr*. — Tum *κατίησι* MVaLb; *κατίησιν* Vb; *καθίησιν* Ag. — *ὀλισθάνουσί τε* Schol. Aristoph. Ran. 55. MVa; *ὀλισθαίνουσί τε* edd. VbAgPcLab; *τε* om. Suid. qui mox *λύκων* pro *λύκοις*. — Mox *ἐγίγνετο* edd. codd.

29. *κροτονιάτιδι* Ag. — *πόλει τε* Va. — *μήλωνι* AgR; in hoc *ίλ* sup. *ηλ*.

30. *μεν δη τοιόνδε* Cor. BRmarg.; *μὲν τοιόνδε* Va; *μὲν δὴ τὸ τοιόνδε* AXKFCS; *μὲν δὴ τόδε* MVbPcAg RLab.

31. *Ἠπείρῳ* XKFC.

32. *τῶν ἐς* M. — *πύρον* VbLa. — *αὐτοὺς ἔχ.* La. — *ἐκτετυπωμένος* Sylb. FCSBVabAgLab; *ἐκτετυπωμένους* AXKMPc.

ἐκτετυπωμένος ἐπὶ στήλῃ.[33] τούτῳ Πυθικαὶ νῖκαι γεγό-
10 νασι τῷ ἀνδρὶ δευτέρῳ μετὰ Σακάδαν τὸν Ἀργεῖον· Σακάδας μὲν γὰρ τὸν ἀγῶνα τὸν τεθέντα ὑπὸ Ἀμφικτυόνων οὐκ ὄντα πω στεφανίτην, καὶ ἐπ' ἐκείνῳ στεφανίτας δύο ἐνίκησε, (5) Πυθόκριτος δὲ ὁ Σικυώνιος τὰς ἐφεξῆς τούτων Πυθιάδας[34] ἕξ, μόνος δὴ οὗτος αὐλητής. δῆλα δὲ ὅτι καὶ ἐν τῷ ἀγῶνι τῷ Ὀλυμπίασιν ἐπηύλησεν ἑξάκις τῷ πεντάθλῳ. Πυθοκρίτῳ μὲν γέγονεν ἀντὶ τούτων[35] ἡ ἐν Ὀλυμπίᾳ στήλη καὶ ἐπίγραμμα ἐπ' αὐτῇ·

Πυθοκρίτου
τοῦ Καλλινίκου μνᾶμα τἀυλητᾶ τόδε.

11 Ἀνέθεσαν δὲ καὶ τὸ κοινὸν τὸ Αἰτωλῶν[36] Κύλωνα, ὃς

super pila stat tibias tenens. Huic Pythicae palmae de tibiarum cantu, primo post Sacadam Argivum, decretae sunt. Sacadas vero primum iis ludis vicit, quos Amphictyones instituere, nondum coronarios (quibus victores coronari nondum obtinuerat); post eos deinde e duobus ludis coronariis palmam reportavit. Pythocritus deinde post hos Sicyonius Pythicas tulit palmas sex, tibicinum omnium solus. Satis constat eundem Olympiae in quinquertio senis ludis praecinuisse. (5) Honoris causa pila ei erecta cum titulo: PYTHOCRITI CALLINICI TIBICINIS MONUMENTUM. Aetoli quoque concilii sui decreto Cyloni

33. *ἐπὶ στήλῃ* BVaPcAgLab; *ἐπιστήλης* A; *ἐπὶ στήλης* XKFCS MVb. — *γεγόνασιν* MAg. Pro *Σακάδαν* Ag habet *κασσάνδραν*. Ante *Πυθόκριτος* cum B minimam posuimus distinctionem, maximam edd. rell.

34. *πυθιάνας* MVabAgLab. Deinceps *ὀλυμπίασιν* SB; *ὀλυμπιάσιν* edd. rell.; *ὀλυμπιᾶσιν* M.

35. *ἀντὶ τούτου* Vb. Inscriptionem disposuimus secundum God. Hermanni emendationem nobiscum communicatam. Continet praeter nomen Pythocriti trimetrum, *τὰ πρῶτα οὐ σὺν μέτρῳ*, ut V, 27, 1. Cf. V, 19, 3. X, 7, 6. Alia exempla e Böckh. Corp. Inscr. I, no. 16, 22. 456 et p. 35. 883. nobis indicavit C. O. Müller. Vid. praeterea quae diximus ad X, 7. not. 30; add. Welcker Syllog. Inscr. p. 191. — *Πυθοκρίτου Καλλινίκου. Αὐλητᾶ ἀνέθεσαν* A; *Πυθοκρ. Καλλινίκου μνάματα αὐλητᾶ. Ἀνέθεσαν* XKF Smin. B (e Pc?); *Πυθοκρ. Καλλ. μνᾶμα τοῦ αὐλητᾶ. Ἀνέθεσαν* C Smai.; *Πυθοκρίτω Καλλινίκω μνῆμα* (?) *τῶ αὐλητᾶ* coni. C; *μνᾶμα τἀυλητᾶ* coni. B; *πυθοκρίτου μνάματα καλλινίκου αὐλητά δὲ: ἀνέθεσαν* MVa; *πυθοκρίτου καλλινίκου μνάματα αὐλητά γε (αὐλῆτᾶ δὲ* Ag.) *ἀνέθεσαν δὲ* VbAg; *πυθ. καλλιν. μνάματα αὐλητᾶ γι. ἀνέθεσαν* La; *μνάματα αὐλητὰ δὲ. ἀνέθεσαν δὲ* Lb. Ex his vestigiis trimetrum sic constituit Hermannus: *τοῦ Καλλινίκου μνάματ' αὐλητᾶ τάδε.* C. O. Müller sic: *τοῦ Καλλινίκου μνᾶμα τὠυλητοῦ τόδε*; nos *τοῦ Καλλινίκου μνᾶμα τἀυλητᾶ τόδε. Ἀνέθεσαν δέ.*

36. *τὸ Αἰτωλῶν* om. Va. Deinceps *Κύλωνα* e V, 5, 1. restituerunt cod. Casaub. CSB; idem nomen e Plutarch. p. 252. 253. eruit Palm. MS.; *κύδωλα* Va; *Κύδωνα* AXKFMVbPcAgLab.

ἀπὸ τῆς Ἀριστοτίμου τυραννίδος ἠλευθέρωσεν Ἠλείους. Γόργον δὲ τὸν Εὐκλήτου[37] Μεσσήνιον ἀνελόμενον πεντάθλου νίκην καὶ Δαμάρετον καὶ τοῦτον Μεσσήνιον κρατήσαντα πυγμῇ παῖδας, τὸν μὲν αὐτῶν Βοιώτιος Θήρων, Δαμαρέτου δὲ τὴν εἰκόνα Ἀθηναῖος Σιλανίων ἐποίησεν. Ἀναυχίδας[38] δὲ ὁ Φίλυος Ἠλεῖος πάλης ἔσχεν ἐν παισὶ στέφανον καὶ ἐν ἀνδράσιν ὕστερον· τούτῳ μὲν δὴ τὴν εἰκόνα ὅστις ὁ εἰργασμένος[39] ἐστὶν οὐκ ἴσμεν· Ἄνοχος δὲ ὁ Ἀδαμάτα Ταραντῖνος, σταδίου λαβὼν καὶ διαύλου νίκην, ἐστὶν Ἀγελάδα τέχνη τοῦ Ἀργείου. Παῖδα δὲ ἐφ' 12
ἵππου καθήμενον καὶ ἑστηκότα ἄνδρα παρὰ τὸν ἵππον, φησὶ τὸ ἐπίγραμμα εἶναι Ξενόμβροτον ἐκ Κῶ τῆς Μεροπί- 488
δος[40] ἐπὶ ἵππου νίκῃ κεκηρυγμένον, Ξενόδικον δὲ ἐπὶ πυγμῇ παίδων ἀναγορευθέντα· τὸν μὲν Παντίας[41] αὐτῶν, Ξενόμβροτον δὲ Φιλότιμος Αἰγινήτης ἐποίησε. Πύθου δὲ τοῦ Ἀνδρομάχου, γένος ἀνδρὸς ἐξ Ἀβδήρων,[42]

statuam dedicarunt, quum Eleos Aristotimi tyranni dominatu liberasset. Iam Gorgum Eucleti filium, Messenium, victorem quinquertii Boeotius Theron, Damaretum vero, et ipsum Messenium, de puerorum pugilatu coronatum Atheniensis Silanion finxit. Enimvero Anauchidas Philyis filius Eleus de puerili lucta coronam cepit, mox de virili etiam: sed quis eius statuam fecerit compertum utique mihi non est. Anochus, Adamatae filius, Tarentinus, qui de stadio et repetito curriculo victor extitit, Ageladae Argivi opus fuit. Puerum equo insidentem adsistente viro testatur inscriptio Xenombrotum esse ex Coo Meropidis terrae, equestris victoriae praeconio nobilem. Eam statuam finxit Philotimus Aegineta: Xenodicum vero in puerorum pugilatu victorem Pantias fecit. At Pythis Andromachi filii, patria Ab-

37. εὐκλείτου Va. — μεσίνιον La. — ἀνελόμενον — Μεσσήνιον om. Pc. — δημαρέτου Lb; „Demaratum“ Am.

38. ἀνασχίδας Vb. — Φιλύος AXKMVabLa.

39. ἠργασμένος Vb; praecedens ὁ om. Ag. — αὔοχος MVa, et ut videtur Vb.

40. μερωπίδος Ag. — ἐπὶ ἵππου ἐνίκησε (p. corr. vulg.) κηρυγμ. Vb.

41. παντοίας Vb. Pro Ξενόμβροτον miram codd. offerunt varietatem, ἀφθόνητον MPcAgRLab (e M falsa refert S.); eandem lectionem in marg. habet Va, eiusque vestigia extant in Vb: αὐτῶν ἀφξενόμβροτον δὲ, (ἀφ expunct.); R marg. habet ξενόμβροτον.

42. αὐδήρων MVabLb; ἀρδήρων A. „Νυμφόδωρος ὁ Πύθεω ἀνὴρ Ἀβδηρίτης memoratur ab Herodoto VII, p. 423, v. 5. [c. 137]. Hunc Pausaniae Pythen eodem genere prognatum fuisse suspiceris.“ Hemsterh. MS.

*ἐποίησε μὲν Λύσιππος, ἀνέθεσαν δὲ οἱ[43] στρατιῶται δύο
εἰκόνας. εἶναι δὲ ἡγεμών τις ξένων ἢ καὶ ἄλλως τὰ πολε-
13 μικὰ ἀγαθὸς ὁ Πύθης ἔοικεν.[44]. Κεῖνται δὲ καὶ ἐν παι-
σὶν εἰληφότες δρόμου νίκας Μενεπτόλεμος ἐξ Ἀπολλωνίας
τῆς ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ[45] καὶ Κορκυραῖος Φίλων, ἐπὶ
δὲ αὐτοῖς Ἱερώνυμος Ἄνδριος, ὃς τὸν Ἠλεῖον Τισαμενὸν
πενταθλοῦντα ἐν Ὀλυμπίᾳ κατεπάλαισε,[46] τὸν [ἐν] Ἕλ-
λησιν ὕστερον τούτων ἐναντία Μαρδονίου καὶ Μήδων
Πλαταιᾶσι[47] μαντευσάμενον. οὗτός τε δὴ ὁ Ἱερώνυμος
ἀνάκειται καὶ παρ' αὐτὸν παλαιστὴς παῖς, Ἄνδριος[48] καὶ
οὗτος, Προκλῆς ὁ Λυκαστίδα. τοῖς πλάσταις δὲ οἳ[49]
τοὺς ἀνδριάντας ἐποίησαν, τῷ μὲν Στόμιός ἐστιν ὄνομα,
τῷ δὲ τὸν Προκλέα εἰργασμένῳ Σῶμις. Αἰσχίνῃ[50] δὲ
Ἠλείῳ νῖκαί τε δύο ἐγένοντο πεντάθλου καὶ ἴσαι ταῖς νίκαις
αἱ εἰκόνες.*

deritae, fecit quidem Lysippus, dedicarunt vero milites qui sub eo meruere statuas duas. Ducem enim mercenariorum aut alioqui bellicis rebus clarum Pythem fuisse, facile iudices. Positi etiam sunt de cursu victores pueri, Meneptolemus ex Apollonia, quae in Ionio est; et Corcyraeus Philon. Ad hos Hieronymus Andrius, a quo deiectus est in Olympico quinquertio Tisamenus Eleus, is nempe quo postea in Plataeensi proelio contra Mardonium Persarum ducem augure Graeci usi sunt. Proximus Hieronymo est puer palaestrita et ipse Andrius, Procles Lycastidae filius: illum Stomius, hunc Somis fictores fecere. Aeschini Eleo duae quinquertii palmae evenere et totidem erectae fuerunt statuae.

43. *δέ οἱ* Vb.
44. *ἔοικεν* BPcAg; *ἔοικε* edd. rell. Lab. — *μὲν πτόλεμος* La.
45. *ἰονίῳ κόλπῳ* Va; sine *κόλπῳ* CSBPcAgLab; *ἰωνίῳ*, sine *κόλπῳ* AXKFMVb. Deinde *φιλõς* (i. e. *ων* sup. vers.) La. — *ἀνδρεῖος* M VaLb; *ἄνδροις*, o (i. e. *ος*) sup. vers. Vb. — *τισάμενον* La.
46. *κατεπάλεσεν* Ag; seq. *ἐν* cum B uncis sepsimus.
47. *Πλαταιᾶσι* BMVabPcLab; *Πλαταίασι* S; *Πλαταιάσι* AXKFC. Mox *οὗτός τε δὴ ὁ Ἱερ.* Smai. BPcdAg VbLab, et omisso articulo AXKFC; *οὗτος δὴ ὁ Ἱερ.* Smin.; *οὗτος δὲ ὁ Ἱερ.* MVa.
48. *ἀνδρεῖος* MVa.
49. *πλάσται δέ οἱ* Va. — *πλοκλέα* Va.
50. *Αἰσχύνῃ* AXVb. — *νῖκαι δὲ* Ag.

CAPUT XV.

Athletarum signa Olympiae porro recensentur — Pantarcis signum — Clitomachi signum eiusque facta — Archidami, Agesilai filii, ac Demetrii eiusque filii, Antigoni, signa — Arei, Lacedaem. regis — Ptolemaei, Lagi filii, et Capri Elei signa.

Ἀρχίππῳ δὲ Μιτυληναίῳ τοὺς ἐς τὴν πυγμὴν ἐσελθόν-
τας κρατήσαντι ἄνδρας ἄλλο τοιόνδε προσποιοῦσιν[1] οἱ
Μιτυληναῖοι ἐς δόξαν, ὡς καὶ τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ Πυ-
θοῖ καὶ Νεμέᾳ καὶ Ἰσθμῷ λάβοι στέφανον ἡλικίαν οὐ πρό-
σω γεγονὼς ἐτῶν εἴκοσι. Τὸν δὲ παῖδα σταδιοδρόμον[2]
Ξένωνα Καλλιτέλους ἐκ Λεπρέου τοῦ ἐν τῇ Τριφυλίᾳ Πυ-
ριλάμπης Μεσσήνιος, Κλεινόμαχον δὲ Ἠλεῖον ὅστις ὁ
ποιήσας ἐστὶν οὐκ ἴσμεν· ἀνηγορεύθη δὲ ὁ Κλεινόμαχος
ἐπὶ νίκῃ πεντάθλου. (2) Παντάρκῃ[3] δὲ Ἠλεῖον Ἀχαιῶν 2
ἀνάθημα εἶναι τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπ' αὐτῷ φησίν·[4] εἰρή-
νην τε γὰρ Ἀχαιοῖς ποιῆσαι καὶ Ἠλείοις αὐτὸν καὶ ὅσοι
παρ' ἀμφοτέρων πολεμούντων ἑαλώκεσαν ἄφεσιν καὶ τού-
τοις γενέσθαι δι' αὐτόν· οὗτος[5] ἀνείλετο καὶ κέλητι ἵπ- 489

Cap. XV. Archippo Mitylenaeo, qui viros caestibus vicit, et alias cives sui ad nominis celebritatem tribuunt victorias. Coronas enim tradunt eum Olympicas, Pythicas, Nemiacas et Isthmicas cepisse, quum annum nondum excessisset vicesimum. Xenonem autem Callitelis filium, e Lepreo Triphyliae, victorem e puerorum stadio Pyrilampes Messenius finxit. Clinomachum Eleum quinquertii victoria nobilitatum quis fecerit plane ignoro. (2) Pantarcem quidem Eleum ab Achaeis dedicatum ipsa testatur inscriptio, quod scilicet pacis inter Achaeos et Eleos sequester fuisset, quodque iis qui ab utrisque bello capti essent manumissionem impetrasset. Quare quum desultorio equo

Cap. XV. 1. Προποιοῦσιν AXK.

2. σταδιοδρόμον MVa; σταδιαδρόμον La; στάδια δρόμον Vb. — Tum Ξένωνα BMVabPcAgLb; ξένων La; Ζήνωνα AXKFCS. — τρυφυλίᾳ A.

3. Παντάρκῃ LaA, falso, ut saepius, supposito ι.

4. ἐπ' αὐτό φασιν Ag. — εἰρήνη MVa.

5. γενέσθαι δι' αὐτόν· οὗτος recepimus e La; cf. VII, 15, not. 43.; γενέσθαι δι' αὐτοῦ· οὗτος e coni. SB; γενέσθαι· καὶ δι' αὐτὸ οὗτος AXKFMVabAgPc et omisso οὗτος Lb; καὶ δι' αὐτὸν Pa; καὶ δὴ αὐτὸς οὗτος coni. K recep. C; γενέσθαι· καὶ διαύλου οὗτος coni. F. Mox ἵππῳ CSBMVabPacdAgLab; ἵππων AXKF.

πῳ νίκην ὁ Παντάρκης, καί οἱ καὶ τῆς νίκης ὑπόμνημά ἐστιν ἐν Ὀλυμπίᾳ. Ὀλαΐδαν[6] δὲ ἀνέθηκεν Ἠλεῖον τὸ ἔθνος τὸ Αἰτωλῶν. Χαρῖνος δὲ Ἠλεῖος ἐπὶ διαύλου τε ἀνάκειται καὶ ὅπλου νίκῃ,[7] παρὰ δὲ αὐτὸν Ἀγέλης Χῖος κρατήσας πυγμῇ παῖδας, Θεομνήστου Σαρδιανοῦ τέχνη.
3 *(3) Κλειτομάχου[8] δὲ Θηβαίου τὴν μὲν εἰκόνα ἀνέθηκεν Ἑρμοκράτης ὁ [τοῦ] Κλειτομάχου πατήρ, τὰ δέ οἱ ἐς δόξαν ἦν τοιάδε· ἐν Ἰσθμῷ παλαιστὰς κατεπάλαισεν[9] ἄνδρας καὶ ἐπὶ ἡμέρας τῆς αὐτῆς τούς τε τὴν πυγμὴν καὶ τοὺς ἐς τὸ παγκράτιον ἐσελθόντας ἐκράτει τῇ μάχῃ. αἱ δὲ Πυθοῖ νῖκαι παγκρατίου μέν εἰσιν αὐτῷ πᾶσαι, τρεῖς δὲ ἀριθμόν. ἐν δὲ Ὀλυμπίᾳ δεύτερος[10] ὁ Κλειτόμαχος οὗτος μετὰ τὸν Θάσιον Θεαγένην ἐπὶ παγκρατίῳ τε ἀνη-*
4 *γορεύθη καὶ πυγμῇ. παγκρατίου μὲν οὖν μιᾷ πρὸς ταῖς τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν Ὀλυμπιάδι[11] ἔφθανεν*

Olympiae vicisset hoc ei Achaei monumentum posuerunt. Eleum Olaidan dedicavit Aetolorum natio. At Charinus Eleus de repetito cursu deque armatorum ludicro victoriae monumentum habet. Prope ipsum Ageles Chius, victis pugilatu pueris, Theomnesti Sardiani opus. (3) Clitomachi Thebani effigiem statuit Hermocrates, Clitomachi pater. Eius maxime illustria opera haec fuerunt. Ad Isthmum viros palaestritas perculit; eodemque die de pugilatu palmam tulit, et eos, qui in pancratium descenderant, luctando vicit. De pancratio Pythicae eius palmae fuere numero tres. In Olympia secundus hic Clitomachus Thasio Theageni de pancratio et pugilatu victor renunciatus est. Et pancratii quidem palmam centesima quadragesima prima Olympiade est adeptus. Nam ea, quae conse-

6. *Αἰολίδαν* Porson.; *ὀλίγαν*, *δ* sup. *γ*, Va; *Ὀλίδαν* edd. codd. rell. Nos *Ὀλαΐδαν* scripsimus, quae nominis forma recurrit X, 7, 8. ubi vid. not. 45. Nisi fallimur eadem Pausaniae restituenda est VIII, 5, 7. not. 28; fortasse etiam III, 15, 8. *καὶ Ὀλαΐδαν* scribendum est pro *καὶ Λαίαν*. — Tum *τὸ ἔθνος* (*ἔθος* Va) *τὸ Αἰτ.* CSBMVabPcdAgLab; *τὸ ἔθν. Αἰτ.* AXKF. — *χαρνῖνος* Ag.

7. *νίκην*, expuncto *ν*, Vb; mox *χῖνος* La.

8. *τομάχου* PcLb; *τημάχου* Ag; *κλειτομάχου* La; mox *ὁ τοῦ τομάχου* MPcAgLab; *ὁ κλειτομάχου*, quare *τοῦ* uncis circumscripsimus.

9. *πάλαισεν* Va. Deinde *τούς τε ἐς τὴν* coni. K, uncis septum *ἐς* inseruit C; *τούς τε ἐπὶ τὴν* coni. S; praepositione aegre caremus.

10. *δεύτος* Vb. — *ἐπιγκρατίῳ* Va; tum *γε* La.

11. *μία* MVaLa; seq. *ταῖς* inseruimus cum Smin. B; deinde *Ὀλυμπιάδι* scripsimus e coni. S recepta a B; *ὀλυμπίασι* A; *ὀλυμ-*

ἀνῃρημένος νίκην. ἡ δὲ Ὀλυμπιὰς ἡ ἐφεξῆς[12] εἶχε
μὲν τὸν Κλειτόμαχον τοῦτον παγκρατίου καὶ πυγμῆς
ἀγωνιστὴν, εἶχε δὲ καὶ Ἠλεῖον Κάπρον ἐπὶ ἡμέρας τῆς
αὐτῆς παλαῖσαί τε ὁμοῦ καὶ παγκρατιάσαι[13] προθυμού-
μενον. γεγοννίας δὲ ἤδη τῷ Κάπρῳ νίκης ἐπὶ τῇ πάλῃ[14] 5
ἀνεδίδασκεν ὁ Κλειτόμαχος τοὺς Ἑλλανοδίκας γενήσεσθαι
σὺν τῷ δικαίῳ σφίσιν, εἰ τὸ[15] παγκράτιον ἐσκαλέσαιντο
πρὶν ἢ πυκτεύσαντα αὐτὸν λαβεῖν τραύματα. λέγει τε δὴ
εἰκότα καὶ οὕτως ἐσκληθέντος[16] τοῦ παγκρατίου κρατη-
θεὶς ὑπὸ τοῦ Κάπρου, ὅμως ἐχρήσατο ἐς τοὺς πύκτας
θυμῷ τε ἐῤῥωμένῳ[17] καὶ ἀκμῆτι τῷ σώματι. Ἐρυθραῖοι 6
δὲ οἱ Ἴωνες Ἐπιθέρσην τὸν Μητροδώρου, δύο μὲν ἐν
Ὀλυμπίᾳ πυγμῆς, δὶς δὲ Πυθοῖ νίκας καὶ ἐν Νεμέᾳ τε καὶ
ἐν Ἰσθμῷ λαβόντα, οὗτοι μὲν τὸν Ἐπιθέρσην τοῦτον,
[ἀνέθεσαν][18] Συρακόσιοι δὲ δύο μὲν Ἱέρωνος εἰκόνας τὸ
δημόσιον, τρίτην δὲ ἀνέθεσαν οἱ τοῦ Ἱέρωνος παῖδες.

cuta est, pancratio et caestibus depugnavit. Prodiit eodem die Caprus Eleus palaestram et pancratium professus: delata vero iam Capro de palaestra palma docuit Clitomachus ludorum praefectos, ius esse pancratium committi integris corporibus priusquam vulnus ullum ex pugilatu acciperetur. Quo facto in pancratio quidem Capro succubuit: contra pugiles vero summa animi praesentia et corpore usus est firmissimo. Erythraei ex Ionia Epithersen Metrodori filium, bis Olympiae, toties in Pythicis; Isthmicis quoque et Nemeis de caestibus victorem declaratum dedicarunt. At Syracusani duas Hieroni publice, unam eidem ipsius filii statuam posuere. Paulo quidem superius

πιάσι XKLa; ὀλυμπιάσιν FCVab PcAgLb; ὀλυμπιᾶσιν Smai. Monstra e M refert S; non enim μίαδας πρὸς — ὀλυμπιᾶσιν (posterius ad seqq. referendum), sed μία pro μιᾷ habet et ὀλυμπιάδας ὀλυμπιά·δος (sic) pro ὀλυμπιάσιν, in quo verae lectionis latent vestigia; invenit nimirum librarius in codice suo ὀλυμπια suprascripto δ.

12. ἡ δὲ ὀλυμπιάσιν ἐφεξῆς Vab Lb; ἡ δὲ ὀλυμπιᾶσιν ἐφ. M.

13. παγκρατιᾶσαι M.

14. πάλῃ Am. Sylb. Palm. MS. Goldh. FCSBVabLa et R ad marg.; μάχῃ AXKMPcAgRLb.

15. εἰς τὸ Ag. Tum ἐςκαλέσαιντο Cor. B, confirmat Va, in quo ἐςκαλέσαντο et La, in quo ἐςκελέσαντο; rell. ἐςεκαλέσαντο; seq. λαβεῖν om. M. Mox δή τε MVa; λέγειν τε δὴ ἐδόκει εἰκότα coni. K. — οὗτος La.

16. ἐςκλησθέντος M; ἐςκλεισθέντος Vb; ἐκκλησθέντος Va.

17. ἐῤῥωμένως Ag, seq. τῷ om. idem.

18. ἀνέθεσαν om. BMPcAgLab, quod non improbat S. Tum Συρακόσιοι BPcAgLb; Συρακούσιοι edd. rell. MVabLa; seq. μὲν om. La; tum ἐδήλωσα δὲ <δυο μὲν> ὀλίγῳ τι Lb.

ἐδήλωσα δὲ ὀλίγῳ τι[19] πρότερον ὡς ὁμώνυμός τε τῷ Δει-
490 νομένους[20] ὁ Ἱέρων οὗτος καὶ Συρακουσῶν εἴη κατὰ ταὐ-
7 τὰ ἐκείνῳ τύραννος. Ἀνέθεσαν δὲ καὶ Ἠλεῖον ἄνδρα Τιμό-
πτολιν[21] Λάμπιδος Παλεῖς, ἡ τετάρτη Κεφαλήνων μοῖρα. οὗτοι δὲ οἱ Παλεῖς ἐκαλοῦντο Δουλιχιεῖς τὰ ἀρχαιότερα. (4) Ἀνάκειται δὲ καὶ Ἀρχίδαμος ὁ Ἀγησιλάου[22] καὶ ἀνὴρ ὅστις δὴ θηρεύοντος παρεχόμενος σχῆμα. Δημήτριον δὲ τὸν ἐλάσαντα ἐπὶ Σέλευκον στρατιᾷ καὶ ἁλόντα ἐν τῇ μάχῃ, καὶ τοῦ Δημητρίου τὸν παῖδα Ἀντίγονον ἀνα-
8 θήματα ἴστω τις Βυζαντίων ὄντας. Σπαρτιάτῃ δὲ Εὐ-
τελίδῃ[23] γεγόνασιν ἐν παισὶ νῖκαι δύο ἐπὶ τῆς ὀγδόης καὶ τριακοστῆς Ὀλυμπιάδος πάλης, ἡ δὲ ἑτέρα πεντάθλου· πρῶτον γὰρ δὴ τότε οἱ παῖδες καὶ ὕστατον[24] πενταθλήσοντες ἐσεκλήθησαν. ἔστι δὲ ἥ τε εἰκὼν ἀρχαία τοῦ Εὐτελίδα καὶ τὰ ἐπὶ τῷ βάθρῳ γράμματα ἀμυδρὰ ὑπὸ τοῦ

ostendi, et hunc Hieronem idem Dinomenis filio nomen habuisse et Syracusis itidem dominatum. Posuerunt etiam Palenses, quarta Cephaleniorum tribus, Timoptolin Eleum, Lampidis filium. Prisco certe nomine Palenses Dulichienses sunt appellati. (4) Et suus ibidem honos est habitus Archidamo, Agesilai filio; iuxta quem est vir nescio quis, venatoris in modum ornatus. Demetrium certe, qui contra Seleucum bello suscepto in pugna captus est, eiusque filium Antigonum norit qui animadvertet, Byzantiorum dedicationes esse. Spartano quidem Eutelidae, octava et tricesima Olympiade de puerili palaestra una, de quinquertio palma altera delata est. Tunc enim prima ac ultima vice quinquertii puerilis ludicrum committebatur. Eutelidae effigies pervetusta est; quaeque in basi incisae literae, sunt ipsa iam vetustate pene

19. ὀλίγῳ τι recepimus e MVab Lab; ὀλίγῳ τινι inde sibi finxit Smai.; τι om. rell. ὀλίγῳ τι saepius dicit Pausanias, v. g. V, 14, 8 (ubi perperam scripserunt τινί) ut πολλῷ τι V, 27, 4; ὀλίγῳ τι frequentatur etiam Herodoto, ut exempla probant a Schweigh. laudata in Lex. Herod. s. v. Ὀλίγος.

20. τῷ Δεινομένους (δεινωμένους Vb) FCSBMVabPcAgLab; om. AX KAm.

21. τιμόπολιν MVa. — Κεφαλήνων AMVab; Κεφαλλήνων edd. rell. Lab. Tum Δουλιχιεῖς τὰ e coni.; Δουλίχιοι εἰς τὰ edd. codd. Cf. quae de hoc loco diximus in Praefatione.

22. ἀγισιλάου Ag. — ἐλάσσαντα Vb; τὸν ἐλάσαντα om. La; mox idem ἄλγόντα (sic).

23. Imo Εὐτελίδᾳ; cf. v. g. c. 16, not. 17. — γεγόνεσαν M. — παισὶν MAg.

24. ὕστατον correxit B; ὕστερον edd. codd. — πενταθλήσοντες XK FCSBM(?); πεντακλήσαντες A; πενταθλήσαντες VabPcAgLab. — ἀρχαῖα Vb. — βράθρῳ Ag.

χρόνου. (5) Μετὰ δὲ τὸν Εὐτελίδαν[25] Ἀρεύς τε αὖθις 9
ὁ Λακεδαιμονίων βασιλεὺς καὶ Ἠλεῖος παρ' αὐτὸν ἀνά-
κειται Γόργος. μόνῳ[26] δὲ ἀνθρώπων ἄχρι ἐμοῦ τῷ Γόρ-
γῳ τέσσαρες μὲν ἐν[27] Ὀλυμπίᾳ γεγόνασιν ἐπὶ πεντάθλῳ,
διαύλου δὲ καὶ ὅπλου μία ἐφ' ἑκατέρου νίκη. (6) Ὅτῳ 10
δὲ παρεστήκασιν οἱ παῖδες, τοῦτον μὲν[28] Πτολεμαῖον τὸν
Λάγου φασὶν εἶναι· παρὰ δὲ αὐτὸν ἀνδριάντες δύο ἀνδρός
εἰσιν Ἠλείου Κάπρου[29] τοῦ Πυθαγόρου πάλης τε εἰλη-
φότος καὶ παγκρατίου στέφανον[30] ἐπὶ ἡμέρας τῆς αὐτῆς.
πρώτῳ δὲ γεγόνασιν ἀνθρώπων αἱ δύο νῖκαι τῷ Κάπρῳ
τούτῳ. τὸν μὲν δὴ ἐπὶ τοῦ παγκρατίου καταγωνισθέντα
ὑπ' αὐτοῦ δεδήλωκεν ὁ λόγος ἤδη μοι, παλαίων δὲ κα-
τέβαλεν[31] Ἠλεῖον Παιάνιον Ὀλυμπιάδα πάλῃ τὴν προτέ-
ραν ἀνῃρημένον καὶ Πύθια[32] παίδων τε πυγμῇ καὶ αὖ-
θις ἐν ἀνδράσι πάλῃ τε καὶ πυγμῇ στεφανωθέντα ἐπὶ ἡμέ-

abolitae. (5) Post Eutelidam est rursum Areus Lacedaemoniorum rex, eique proximus Eleus Gorgus, cui ad meam usque aetatem uni Olympicae palmae de quinquertio quatuor, de repetito cursu et de cursu clypeato singulae decretae. (6) Virum illum, cui adsistunt pueri, Ptolemaeum esse aiunt Lagi filium. Proximo loco statuae duae Capri Pythagorae filii, qui palaestrae pancratiique eodem die palmam cepit: et ei quidem primo omnium binae de illis certaminibus palmae eodem die evenere. Et in pancratio sane quem habuerit adversarium superius exposui, in palaestra vero Paeanium Eleum stravit, qui superiore Olympiade victor de eadem palaestra renunciatus fuerat: idemque Pythicis ludis pueros in pugilatu vicerat, rursusque in virorum certamine eodem die palaestrae caestuumque

25. τὸν εὐτελίδα Va; τὸν om. Ag. — Ἀρεύς τε SBMVabPcAgLab; τε om. AXKFC. — παρ' αὐτῶν, p. corr. ὸν sup. vers. Vb.

26. μόνῳ Sylb. Valcken. Am. FC SB; ὅμως AXKMVabPcAgLab. — ἀνθρώπōν (sic) La. Tum ἄχρις AXKFCVbAgLab; ἄχρι SBMVa. — ἐμοῦ Sylb. FCSBMVabPcAgLab; ὁμοῦ AXK; seq. τῷ om. Va.

27. ἐν addunt FCSB. — ὀλυμπίᾳ FCSBMVaPcLa; ὀλύμπια Vb Lb; ὀλυμπίαι AXK. — ὁ τῷδε παρ. Lb.

28. μὲν om. Vb. — δύς Ag.

29. ἀνδρὸς εἰ ὧν ἠλείου κάπρου M; εἰσι Κάπρου, omisso Ἠλείου, AXK; καὶ πρὸ pro Κάπρου, PcAg Lb; κάγπρου (sic) La.

30. τέ φασιν MVa. Mox δεδήλωκε δὲ ὁ VaLb. Tum ἤδη recepimus e coni. S cum B; δὴ rell.

31. κατέλαβεν MLb, κατέλαβε, omisso seq. Ἠλεῖον, Va. — πάλην Vb.

32. Πυθοῖ coni. C. — ἀνδράσιν Ag.

ρας τῆς αὐτῆς. Κάπρῳ[33] μὲν δὴ οὐκ ἄνευ μεγάλων πόνων[34] καὶ ἰσχυρᾶς ταλαιπωρίας ἐγένοντο αἱ νῖκαι.

CAPUT XVI.

Athletarum signa Olympiae — Timonis — Hellados et Elidis signa — de equestri curriculo — curru Polypithis et signis Eleorum, qui athletae non fuerunt — pila Dinosthenis, quae viam ex Olympia Lacedaemonem metitur — aliorum athletarum signis.

491 Εἰσὶ δὲ εἰκόνες[1] ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ Ἀναυχίδᾳ καὶ Φερενίκῳ, γένος μὲν Ἠλείοις, πάλης δὲ ἐν παισὶν ἀνελομένοις στεφάνους. Πλείσταινον[2] δὲ τὸν Εὐρυδάμου τοῦ ἐναντία Γαλατῶν στρατηγήσαντος Αἰτωλοῖς Θεσπιεῖς εἰσὶν οἱ
2 ἀναθέντες. Τυδεὺς δὲ Ἠλεῖος Ἀντίγονόν τε τὸν Δημητρίου πατέρα καὶ Σέλευκον ἀνέθηκε.[3] Σελεύκου δὲ ἐς ἅπαντας ἤρθη τὸ ὄνομα ἀνθρώπους ἄλλων τε εἵνεκα καὶ διὰ τὴν Δημητρίου μάλιστα ἅλωσιν. (2) Τίμωνι δὲ ἀγώνων τε νῖκαι τῶν ἐν Ἕλλησιν ὑπάρχουσιν ἐπὶ πεντάθλῳ πλὴν τοῦ Ἰσθμικοῦ. τούτου δὲ τὸ[4] μὴ ἀγωνιστὴς γενέσθαι κατὰ τὰ αὐτὰ Ἠλείοις τοῖς ἄλλοις εἴργετο. καὶ τάδε ἄλλα φησὶ τὸ ἐς[5] αὐτὸν ἐπίγραμμα, Αἰτωλοῖς αὐτὸν

coronam acceperat. Capro igitur haudquaquam parvo negotio aut labore levi suae obtigere victoriae.

Cap. XVI. Sunt etiam Olympiae Anauchidae et Pherenici statuae. Elei fuere et in puerorum lucta victoriam sunt adepti. Plistaenum filium Eurydami, Aetolorum contra Gallos ducis, Thespienses dedicarunt. Eleus vero Tydeus Antigonum Demetrii patrem et Seleucum posuit. Seleuci quum ob alias res gestas tum praecipue ob captum bello Demetrium illustre fuit apud omnes gentes nomen. (2) Timoni de quinquertio ludis Graeciae omnibus delatae sunt palmae, Isthmicis tamen exceptis; quibus ei sicuti ceteris Eleis interdictum fuit. Indicat titulus quum alias eius laudes, tum vero Aetolis illum stipendia

33. His verbis Cap. XVI. exorditur B.
34. πόνων om. La.
Cap. XVI. 1. Εἰσὶ δὲ εἰκόνες CSmai.BVbPacdAgLab; εἰσὶν εἰκ. Smin., εἰσὶ εἰκ. AXKF, εἰσὶ δὲ om. MVa. Tum Ἀναυχίδα A.
2. πλεῖστανον Va. πλείσταιον La.
3. ἀνέθηκεν Ag.
4. τὸ Sylb.B; τῷ AXKFVabMPc AgLab; expungit Porson., in τοῦ mutat suadente Facio, C, uncis notat S. Tum ἀγωνιστὴς CSBMPcdAg Lab; ἀγωνισθὴς Va, ἀγωνιστὴν AXKFVb.
5. τὰ ἐς AgLb et mox αἰτωλεῖς Ag. Tum αὐτὸν ἐπιστρατείας vel αὐτὸν στρατείας coni. K; αὐτὸν ἐπὶ στρατείᾳ (ἐπὶ στρατίᾳ Ag) edd. codd.; αὐτὸν ἔτι στρατείας coni. C.

ἐπιστρατείας μετασχεῖν ἐπὶ Θεσσαλοὺς καὶ φρουρᾶς ἡγε-
μόνα ἐν Ναυπάκτῳ φιλίᾳ γενέσθαι τῇ ἐς Αἰτωλούς.
(3) Τίμωνος δὲ οὐ πόῤῥω[6] τῆς εἰκόνος Ἑλλάς τε δὴ καὶ 3
Ἦλις παρὰ τὴν Ἑλλάδα, ἡ μὲν Ἀντίγονον τὸν ἐπιτροπεύ-
σαντα Φιλίππου τοῦ Δημητρίου, τῇ δὲ ἑτέρᾳ τῶν χειρῶν
τὸν Φίλιππον στεφανοῦσα αὐτὸν, ἡ δὲ Ἦλις Δημήτριον
τὸν στρατεύσαντα ἐπὶ Σέλευκον καὶ Πτολεμαῖον τὸν Λά-
γου στεφανοῦσά ἐστιν. Ἀριστείδῃ δὲ Ἠλείῳ γενέσθαι μὲν 4
ὅπλου νίκην ἐν Ὀλυμπίᾳ, γενέσθαι δὲ καὶ διαύλου Πυ-
θοῖ τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπ᾽ αὐτῷ δηλοῖ, Νεμείων τε ἐν παι-
σὶν ἐπὶ τῷ ἱππίῳ.[7] (4) Δρόμου δέ εἰσι τοῦ ἱππίου μῆ-
κος μὲν δίαυλοι[8] δύο, ἐκλειφθέντα δὲ ἐκ[9] Νεμείων τε καὶ
Ἰσθμίων αὐτὸν βασιλεὺς Ἀδριανὸς ἐς Νεμείων ἀγῶνα
τὸν χειμερινὸν[10] ἀπέδωκεν Ἀργείοις. Τοῦ δὲ Ἀριστεί- 5
δου ἐγγύτατα Μενάλκης ἕστηκεν Ἠλεῖος ἀναγορευθεὶς

fecisse adversum Thessalos; Aetolorumque amicitia ductum praesidio Naupacti praefuisse. (3) Non longe a Timonis statua Graeciae et Elidis signa sunt: et Graecia quidem Antigonum Philippo tutorem a Demetrio patre datum una, Philippum ipsum altera manu coronat: at Elis Demetrio, qui Seleuco et Ptolemaeo Lagi filio bellum intulit, coronam imponit. Aristidi autem Eleo Olympicam palmam de cursu clypeato; et de iterato curriculo Pythicam decretam inscriptio indicat, e Nemeis etiam victorem redisse de equestri puerorum curriculo. (4) Est id spatium duo iterata curricula. Hunc currendi morem Nemiacis et Isthmicis ludis intermissum Argivis restituit Adrianus Imperator, eumque hibernis Nemeorum ludis celebrari iussit. Proxime ad Aristiden Menalcas Eleus Olympici quinquertii victor

6. πώρω, supra vers. ο, Vb. sq. τὸν om. La. Mox τῇ μὲν Ἀντίγ. e coni. Facii recep. C; tum τὴν δὲ ἑτέραν Va.

7. ἱππίῳ CSBMVabPcAgLab; ἱππείῳ AXKF. Tum δρόμου FCSB MPcdAgLab; idem coniectura assecutus erat Sylb. δρόμοι AXKVb; δρόμῳ Va; ἱππείῳ δρόμοι A; ἱπ-πείῳ (potius ἱππίῳ) δρόμῳ. δρόμου δὲ coniectura est Facii, quae valde placet. Deinceps δέ ἐστι C, εἰσιν MVabAg.

8. διαύλου MVa; deinde δύο. ἐκλ. AF; δύο ** ἐκλ. XK.

9. δὲ ἐκ CBPcdAg(?)Lab; δ᾽ ἐκ S; δὲ om. rell., quod ex Am. inserendum esse iam docuit Sylb. Tum Νεμίων A, νομείων Ag; mox βασιλεὺς δὲ ἀδρ. Va; ἀνδριανὸς La et ἐν νεμ. MLab, ἐνεμείων Ag.

10. τὸν χειμερινὸν e coni. Sylb., τὸν χειμερινῶν Ag, τῶν χειμερινῶν edd. codd. rell. Tum ὑπέδωκεν Va, ἀριστήδου M[r]; mox μενάκλης idem, μὲν ἄλκης Lab; ἕστησεν Ag.

Ὀλυμπίασιν ἐπὶ πεντάθλῳ, καὶ Φιλωνίδης Ζώτου[11] *γένος*
μὲν ἐκ Χεῤῥοννήσου τῆς[12] *Κρητῶν, Ἀλεξάνδρου δὲ ἡμερο-*
492 *δρόμος τοῦ Φιλίππου. Μετὰ δὲ*[13] *τοῦτον Βριμίας ἐστὶν*
Ἠλεῖος κρατήσας ἄνδρας πυγμῇ, Λεωνίδα τε ἐκ Νάξου
τῆς ἐν τῷ Αἰγαίῳ,[14] *Ψωφιδίων ἀνάθημα Ἀρκάδων, Ἀσά-*
μωνός τε εἰκὼν ἐν ἀνδράσι πυγμῇ νενικηκότος, ἡ δὲ Νι-
κάνδρου, διαύλου μὲν[15] *δύο ἐν Ὀλυμπίᾳ, Νεμείων δὲ*
ἀναμὶξ ἐπὶ δρόμῳ νίκας ἓξ ἀνῃρημένου. ὁ δὲ Ἀσάμων καὶ
ὁ Νίκανδρος Ἠλεῖοι μὲν ἦσαν, πεποίηκε δὲ τῷ μὲν[16] *Δά-*
ϊππος τὴν εἰκόνα, Ἀσάμωνι δὲ Πυριλάμπης Μεσσήνιος.
6 *Εὐαλκίδᾳ*[17] *δὲ Ἠλείῳ καὶ Σελεάδᾳ Λακεδαιμονίῳ, τῷ μὲν*
ἐν παισὶν ἐγένοντο πυγμῆς νῖκαι, Σελεάδᾳ δὲ ἀνδρῶν πά-
λης. (5) *Ἐνταῦθα καὶ ἅρμα οὐ μέγα ἀνάκειται Πολυπεί-*
θους[18] *Λάκωνος, καὶ ἐπὶ στήλης τῆς αὐτῆς Καλλιτέλης*

extat, et Philonides Zoti filius, patria is quidem e Cretensi Cherrhonneso, Alexandro vero Philippi filio ex eo cursorum genere, qui sunt Hemerodromi (id est diarii cursores) appellati. Post Philonidem Brimias Eleus virili pugilatu victor, et Leonidas e Naxo Aegaei maris insula, a Psophidiis Arcadum gente dedicatus. Asamonis deinde statua, qui viros pugilatu vicit; tum Nicandri, qui de repetito cursu Olympicas duas, e Nemeis alternas de cursu, et repetito cursu sex palmas abstulit. Fuere Asamon et Nicander Elei: huius Daippus, illius Pyrilampes Messenius effigiem fecere. Proximi sunt Eualcidas Eleus, et Seleadas Lacedaemonius, quorum ille caestuum pueros, Seleadas luctae certamine viros vicit. (5) Ibidem currus positus est non magnus Polypithis Laconis; et super eadem pila Calliteles

11. *φιλωνίδη* Lb. *τούτου* Va, tum *γενόμενος ἐκ Χεῤῥ.* SMVa; *Χερουνήσου* AVa. *Χερωνήσου* La, *Χεῤῥωννήσου* Ag, *Χεῤῥοννησου* rell.

12. *τῆς* e Sylb. coni. recep. Smin., idem habet Va per compend. ($\overset{ς}{τ}$), *τῶν* rell.

13. *δὲ* addunt FCSBMVaLab. Deinde *Λεωνίδας τε* C e coni. Sylb., *νεωνίδα* LbVa, *λ* sup. *ν* priori, Va, *ἐστὶν ἡμεροδρόμου ἠλεῖος* La. *πυγμὴν.* (*ν* expunct. et accentus correct.) *λεωνίδα* Vb; seq. *τε* om. Ag.

14. *αἰγέω* Ag, tum *ψιφιδίων* Va, *ψαφιδίων* Vb. *Ἀσάμονός τε* C, *ἀγάμωνός τε* AgLa et infra *ἀγάμωνι* Ag. Tum *νενεκηκότος* Va, *νενικότος* La.

15. *διαύλου δὲ* Va; *νεμίων* Ag La; tum *δὲ ἀναμ.* VaAgLa, *δ' ἀναμ.* rell.; *δρομονίκας* M (*δρομονίκες* sec. S.) *ἐπίδρομοινίκας* (sic) Lb.

16. *τοῦ μὲν* Va, recte fortasse; „huius“ Am., *τὸ μὲν* MVb.

17. *Εὐαλκίδᾳ* BPcAg(?)La, *Εὐαλκίδῃ* Smai.Va, *Εὐαλκίδι* VbLb, *Εὐάλκιδι* rell. tum *σελεάδῃ* Lb. *Λακεδαιμονίων — Σελεάδᾳ* om. Va.

18. *Πολυπένθους* Va; tum *τοῦ Πολυπείθους* CSmai. BAm. PcAg Lab. *Καλλιπείθους* rell. < *καὶ ἐπὶ*

ὁ τοῦ Πολυπείθους πατὴρ, παλαιστὴς ἀνήρ· νῖκαι δέ
σφισι, τῷ μὲν ἵπποις, Καλλιτέλει δὲ παλαίσαντί εἰσιν.
Ἰδιώτας δὲ ἄνδρας Ἠλείους,[19] Λάμπον Ἀρνίσκου καὶ * * 7
Ἀριστάρχου, Ψωφίδιοι[20] προξένους ὄντας σφίσιν ἀνέ-
θεσαν ἢ καὶ ἄλλην τινὰ ἐς αὐτοὺς ἔχοντας[21] εὔνοιαν.
μέσος δὲ ἕστηκεν αὐτῶν Λύσιππος Ἠλεῖος καταπαλαίσας
τοὺς ἐσελθόντας τῶν παίδων· Ἀνδρέας δὲ Ἀργεῖος ἐποίησε
τοῦ Λυσίππου τὴν εἰκόνα. (6) Λακεδαιμονίῳ δὲ Δεινο- 8
σθένει σταδίου τε ἐγένετο ἐν ἀνδράσιν Ὀλυμπικὴ[22] νίκη,
καὶ στήλην ἐν τῇ Ἄλτει παρὰ τὸν ἀνδριάντα ἀνέθηκεν ὁ
Δεινοσθένης· ὁδοῦ δὲ τῆς ἐς Λακεδαίμονα ἐξ Ὀλυμ-
πίας[23] ἐπὶ ἑτέραν στήλην τὴν ἐν Λακεδαίμονι μέτρα εἶναι
σταδίους ἑξήκοντά τε[24] καὶ ἑξακοσίους. (7) Θεόδω-

Polypithis pater palaestra clarus. Lucta Calliteles, at Polypithes equis coronam promeritus. Ordinarios vero et privatos homines Eleos, Lampum Arnisci, et ** Aristarchi, vel hospitii vel aliorum causa meritorum Psophidii posuerunt. Medio stat inter eos loco Lysippus Eleus, victis qui in luctae certamen descenderant pueris. Andreas Argivus Lysippi statuam finxit. (6) Dinosthenes Lacedaemonius e stadio viris devictis Olympicam palmam tulit sibique in Alti pilam et statuam posuit. Ab ea quidem pila, via, qua ex Olympia Lacedaemonem iter est, ad pilam alteram, quae Lacedaemone erecta est, stadia intersunt DCLX. (7) Theodorum, qui in quinquertio victoriam est

— καλλιτέλης> inter uncos post πατὴρ repetit Lb. Mox παλαιστήρ M, σφισιν Ag.

19. ἠλείοις MVa; λάμπων Va. — ἀρνίσκον Lb. Deinde post καὶ lacunam indicavimus cum B. Ἀριστάρχου AXBMVabPcAgLab; Ἀρίσταρχον Hartung Sylb. Am. KFCS. Ob hereditaria hospitii iura Λάμπον Ἀρνίσκου καὶ Ἄρνισκον Ἀριστάρχου legendum esse suspicamur, quod confirmat lectio codicis Lb.

20. ψωφίδιοι Am. edd., ψωφίδιον MVabPcAgLab, at in La ι sup. ν. seq. ὄντας om. Pc.

21. Aptius fortasse ἔχοντες.

22. ὀλυμπιακὴ CSVa, ὀλυμπιακὴν M. Tum ὁ δημοσθένης Vb.

23. ἐς ὀλυμπίαν Va, ἐξ ὀλυμπίαν Lb, tum στήλην τὴν τὴν ἐν et μήτρα idem.

24. τε om. B; deinde ἑξακόσια Vb, ἑξακοσίους [λέγουσι] C e Facii coniectura. Goldhageni contra probat opinionem S, inscriptionem huic columnae insculptam a Pausania referri putantis, animoque φησί addendum affirmat. Nobis quum talis subintelligendi non insit animus, codicis Vb secuti vestigia et exempla quaedam gemina, genuinam lectionem sic restituendam suspicamur: ὁδοῦ δὲ τῆς ἐς Λακεδαίμονα ἐξ Ὀλυμπίας ἐπὶ ἑτέραν στήλην τὴν ἐν Λακεδαίμονι μέτρα εἴη ἂν στάδια ὡς ἑξήκοντά τε καὶ ἑξακόσια. Sic placide omnia 'procedunt, habemusque tumultuariam quasi observationem quales non paucas in ipso itinere vel opere iam absoluto occasione data adiicere solet Pausanias. εἴη ἂν cum εἶναι confusum vidimus VI, 9, 5, not. 18; σταδίους vero et στάδια ὡς non uno loco confundi sa-

ρον[25] δὲ λαβοντα ἐπὶ πεντάθλῳ νίκην, καὶ Πύτταλον Λάμπιδος πυγμῇ παῖδας κρατήσαντα, καὶ Νελαΐδαν σταδίου τε ἀνελόμενον καὶ ὅπλου στέφανον, Ἠλείους σφᾶς ὄντας ἴστω τις.[26] Ἐπὶ δὲ τῷ Πυττάλῳ καὶ τάδε ἔτι λέγουσιν, ὡς γενομένης πρὸς Ἀρκάδας Ἠλείοις ἀμφισβητήσεως περὶ γῆς ὅρων εἶπεν οὗτος ὁ Πύτταλος τὴν δίκην· ὁ δέ οἱ ἀνδριὰς ἔργον
9 ἐστὶν Ὀλυνθίου[27] Σθένιδος. Ἐφεξῆς δὲ Πτολεμαῖός τέ ἐστιν ἀναβεβηκὼς ἵππον, καὶ παρ' αὐτὸν Ἠλεῖος ἀθλητὴς
498 Παιάνιος ὁ Δαματρίου πάλης τε ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ τὰς δύο Πυθικὰς ἀνῃρημένος νίκας. Κλεάρετός[28] τέ ἐστιν Ἠλεῖος πεντάθλου λαβὼν στέφανον, καὶ ἅρμα ἀνδρὸς Ἀθηναίου Γλαύκωνος τοῦ Ἐτεοκλέους· ἀνηγορεύθη δὲ ὁ Γλαύκων οὗτος ἐπὶ ἅρματος τελείου δρόμῳ.

CAPUT XVII.

Athletarum signa ab alia Altis parte posita — Ptolemaei, nepotis Ptolem. Lagi, signum — Hermesianactis — Eperasti vatis — Gorgiae rhetoris signum et de eo memoranda.

Ταῦτα μὲν δὴ τὰ ἀξιολογώτατα ἀνδρὶ ποιουμένῳ τὴν ἔφοδον ἐν τῇ Ἄλτει κατὰ τὰ ἡμῖν εἰρημένα· εἰ δὲ ἀπὸ τοῦ

adeptus, et Pyttalum Lampidis filium, qui caestibus pueros vicit, Nelaidan praeterea, qui de stadio et armatorum cursu coronam cepit, neminem fugiat Eleos fuisse. De Pyttalo amplius hoc traditum est, quod fuerit Arcadibus et Eleis de agrorum finibus disceptantibus arbiter datus. Est eius statua Olynthii Sthenidis opus. Succedit Ptolemaeus equo insidens. Prope eum Eleus athleta, Paeanius Damatrii filius, qui de lucta Olympiae unam, e Pythicis ludis duas abstulit palmas. Clearetus deinde Eleus, qui de quinquertio corona donatus est. Spectatur et Atheniensis viri Glauconis Eteoclis filii currus: renunciatus victor est de curuli certamine integra aetate equorum.

Cap. XVII. Quae adhuc commemorata sunt, qui in Altin introierint maxime insignia spectare possint. A Leonidaeo vero

tis constat; v. exemplum VIII, 6. not. 19. Caeterum Pausanias Herodoti locum II, 7. prae oculis habuisse videtur. Contulisse non poenitebit Puillon Boblaye Recherches s. les Ruines de la Morée p. 127. 168.

25. θεώδωρον Vb; mox πύτταρον (λ sup. ρ) λάμπυδος idem.

26. σφᾶς ἴστω τις Va.

27. Ὀλυνθίου — ἐστιν om. M; σθένιος Vb; tum ἵππων Ag.

28. Κλεάρετος CSmai.MVabAg Lab. Κλεάρεστος rell. Deinde ἀνδρὸς ἅρμα Va (literis suprascriptis ordo vulg. restituitur); mox γλαῦκων (sic) Vb.

Λεωνιδαίου[1] πρὸς τὸν βωμὸν τὸν μέγαν ἀφικέσθαι τῇ δεξιᾷ θελήσειας, τοσάδε ἐστί σοι τῶν ἀνηκόντων ἐς μνήμην. Δημοκράτης Τενέδιος καὶ Ἠλεῖος Κριάννιος,[2] οὗτος μὲν ὅπλου λαβὼν νίκην, Δημοκράτης δὲ ἀνδρῶν πάλης. ἀνδριάντας δὲ τοῦ μὲν Μιλήσιος Διονυσικλῆς, τοῦ δὲ Κρι-
αννίου[3] Μακεδὼν Λῦσός ἐστιν ὁ ἐργασάμενος. Κλαζομε- 2
νίου[4] δὲ Ἡροδότου καὶ Φιλίνου τοῦ Ἡγεπόλιδος Κῴου ἀνέθεσαν τὰς εἰκόνας αἱ πόλεις, Κλαζομένιοι μὲν[5] ὅτι ἐν Ὀλυμπίᾳ Κλαζομενίων πρῶτος ἀνηγορεύθη νικῶν Ἡρόδοτος· ἡ δέ οἱ[6] νίκη σταδίου γέγονεν ἐν παισί· Φιλῖνον[7] δὲ οἱ Κῷοι δόξης ἕνεκα ἀνέθεσαν· ἐν μέν γε Ὀλυμπίᾳ δρόμου γεγόνασιν αὐτῷ νῖκαι πέντε, τέσσαρες δὲ Πυθοῖ
καὶ ἴσαι Νεμείων, ἐν δὲ Ἰσθμῷ μία ἐπὶ ταῖς δέκα. (2) Πτο- 3
λεμαῖον δὲ τὸν[8] Πτολεμαίου τοῦ Λάγου Ἀριστόλαος ἀνέθηκε Μακεδὼν ἀνήρ. Ἀνάκειται δὲ καὶ πύκτης κρατήσας

rursus ad aram maximam dextera via contendentibus, digna quae literis mandentur haec sunt. Primi ante oculos sunt Democrates Tenedius, et Criannius Eleus: hic de cursu armatorum, ille de virorum lucta praemia tulere: et Democratis Milesius Dionysicles, Criannii Lysus Macedo statuas fecere. At Herodoto Clazomenio, et Philino Coo Hegepolidis filio, sua utrique patria statuae honorem habuit. Clazomenii Herodoto, quod primus ex ea civitate Olympicorum ludorum victor est declaratus victis in stadio pueris, Philino Coi quod illustri admodum fuit gloria. De cursu enim Olympicas quinque, Pythicas quatuor, Nemeorum totidem; ab Isthmo unam amplius quam decem palmas abstulit. (2) Iam vero Ptolemaeus, Ptolemaei filius, Lagi nepos, Aristolai Macedonis donum fuit. Eo ipso in loco et pugil positus est Butas Milesius, Polynicis filius, de

Cap. XVII. 1. Λεωνιδαίου coni. F, recep. CSB, Λεωνίδου edd. rell. codd. Pro seq. βωμόν Va habet ναόν; idem mox Δημοκράτην — νίκην om.

2. Κριάννιος BAgPcLab, Κριάνιος rell. Tum ὅπλου FCSBMVaPcAgLa, ὅπλων AXKVb. Mox διονυκλῆς La.

3. Κριαννίου AXBMVabPcAgLab, Κριανίου KFCS; deinde λύσος ἐστὶν VbLab, εἰργασμένος Va, p. correct. α quidem insertum, ει tamen mutatum non est.

4. κραζομενίου AVb, tum ἡγεπόλυδος Ag.

5. δὲ Va; mox ἠρώδοτος Ag, ὀρόδοτος La, οἰκῶν ἡρόδ. Lb.

6. δὲ ἡ M, ἡ δὲ ἡ La, tum παισίν MAg.

7. Φιλῖνον CSBMPcdAgLab, Φιλίνου AXKFVab; tum ἐν μέ γε Va, ἐν μὲν γὰρ marg. C. mox πέντε om. La; tum ἐπὶ τοῖς δέκα id.

8. τὸν BPcAgLb, τοῦ edd. rell. MVab, et omisso praeced. δὲ La. Mox παισίν Ag et Μηλήσιος A, μιλλήσιος, expuncto altero λ, Vb.

ἐν παισὶ, Βούτας Πολυνείκους Μιλήσιος, καὶ Καλλικρά-
της[9] ἀπὸ τῆς ἐπὶ Ληθαίῳ Μαγνησίας ἐπὶ τῷ ὁπλίτῃ δρόμῳ
4 στεφάνους δύο ἀνῃρημένος· Λυσίππου δὲ ἔργον ἡ τοῦ
Καλλικράτους ἐστὶν εἰκών. Ἐμαντίωνι[10] δὲ καὶ Ἀλεξιβίῳ,
τῷ μὲν ἐν παισὶ σταδίου, Ἀλεξιβίῳ δὲ πεντάθλου γέγονε
νίκη, καὶ Ἡραία[11] τε Ἀρκάδων ἐστὶν αὐτῷ πατρὶς καὶ Ἀκέ-
στωρ ὁ τὴν εἰκόνα εἰργασμένος· Ἐμαντίωνα δὲ ἧς τινὸς
ἦν[12] οὐ δηλοῖ τὸ ἐπίγραμμα· ὅτι δὲ τοῦ Ἀρκάδων[13] ἦν
ἔθνους δηλοῖ. (3) Κολοφώνιοι δὲ Ἑρμησιάναξ Ἀγονέου
καὶ Εἰκάσιος Λυκίνου τε ὢν καὶ τῆς Ἑρμησιάνακτος θυγα-
τρὸς κατεπάλαισαν μὲν παῖδας ἀμφότεροι, Ἑρμησιάνακτι
δὲ καὶ[14] ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τοῦ Κολοφωνίων ὑπῆρξεν ἀνατε-
494 5 θῆναι τὴν εἰκόνα. Τούτων δέ εἰσιν Ἠλεῖοι πλησίον πυ-
γμῇ παῖδας κρατήσαντες, ὁ μὲν Σθένιδος ἔργον τοῦ Ὀλυν-
θίου Χοίριλος,[15] Θεότιμος δὲ Δαιτώνδα Σικυωνίου. παῖς

pueris palmam nactus. Callicrates etiam a Magnesia ad Lethaeum: vicit bis in armatorum cursu. Callicratis haec imago Lysippi opus est. Spectantur deinde Emaution de puerili stadio, et Alexibius de quinquertio victores. Fuit huic patria Heraea Arcadum oppidum: imaginem Acestor elaboravit. Emautionis patriam quaenam fuerit non indicat inscriptio; ex Arcadia tantum fuisse illum planum facit. (3) Colophonii exin Hermesianax Agonei filius, et Icasius Lycini ex Hermesianactis filia, pueros uterque in palaestrae certamine superarunt: et Hermesianacti quidem publice Colophonii statuam posuere. His proximi Elei a quibus pueri in pugilatu victi, Sthenis Olynthii Choerili opus, et Theotimus a Daetonda Sicyonio factus. Theotimus

9. καλλιαράτης Vb. In La totus locus sic: βούτας πελυνείους. μιλήσιος καὶ καλήσιος καὶ καλικράτης (alterum λ sup. vers.); unde suspicio nobis oritur pro μιλήσιος scribendum esse μυκαλήσιος. deinde ὀπλήτη idem; δρόμῳ edd. Va corr., δρόμον MVbPcAgLab.

10. ἐμαντίωνι MLb, ἰμαντίωνι Va, infra ἐμαντίωνα VaLb; seq. τῷ — μὲν Ἀλεξιβίῳ δὲ et mox καὶ Ἡραία — πατρὶς om. Va.

11. Ἡραία Sylb. SB; C in adnot. se scripsisse Ἥραια affirmat, at cum reliquis habet Ἥρα. Deinde εἰργασάμενος Ag.

12. ἥστινος ἦν ὡς δηλοῖ (ἥστινος ἦν. οὐ Lb) MR (in R ad marg. ἧς τινος, et ὡς expunctum superscripto οὐ.) quod probare videtur F, idem tamen coniicit ὅστις ἦν; Sylb. οὕτινος ἦν. „Emautionis effigiem quisnam fecerit.“ Am.

13. ἀρκάδος Va, ἀρκάδων, sup. vers. ο (= ος) La. deinceps ἔθνους Sylb. FCSBMVabPcAgLab, ἔθνος AXK. — ἑρμησι ἄναξ ἀγονέον La; mox παῖδες idem.

14. καὶ om. Va. mox παῖδες iterum Lab.

15. Χοίριλος Goldh. FCS. Χοιρίλος B, Χοιρίλον AXKMVabPcAg Lab. Pro Σθένιδος Am. legit Σθένις σθέννιδος Lab. Tum δαιτῶνδα

δὲ ὁ Θεότιμος ἦν Μοσχίωνος, Ἀλεξάνδρῳ τῷ Φιλίππου τῆς ἐπὶ Δαρεῖον καὶ Πέρσας στρατείας[16] μετασχόντος. (4) Δύο δὲ αὖθις ἐξ Ἤλιδος, Ἀρχίδαμος τεθρίππῳ νενικηκὼς καὶ Ἐπέραστός ἐστιν ὁ Θεογόνου[17] ὅπλου νίκην ἀνῃρημένος. εἶναι δὲ καὶ μάντις ὁ Ἐπέραστος τοῦ Κλυτι- 6
δῶν γένους φησὶν ἐπὶ τοῦ ἐπιγράμματος τῇ τελευτῇ·

Τῶν δ'[18] ἱερογλώσσων Κλυτιδᾶν γένος εὔχομαι εἶναι,
Μάντις ἀπ' ἰσοθέων αἷμα Μελαμποδιδᾶν.

Μελάμποδος γὰρ ἦν[19] τοῦ Ἀμυθάονος Μάντιος, τοῦ δὲ Ὀϊκλῆς·[20] Κλυτίος δὲ Ἀλκμαίωνος τοῦ Ἀμφιαράου τοῦ Ὀϊκλέους. ἐγεγόνει δὲ τῷ Ἀλκμαίωνι ὁ Κλυτίος ἐκ τῆς Φηγέως[21] θυγατρὸς, καὶ ἐς τὴν Ἦλιν μετῴκησε τοῖς[22] ἀδελφοῖς εἶναι τῆς μητρὸς σύνοικος φεύγων, ἅτε τοῦ Ἀλκμαίωνος[23] ἐπιστάμενος σφᾶς εἰργασμένους τὸν φόνον.

iste patre natus Moschione, qui Alexandro contra Darium et Persas bellanti stipendia fecit. (4) Iam duo item ex Elide Archidamus quadrigis, et Theogoni filius Eperastus clypeato cursu victor. Eperastum hunc vatem etiam fuisse e Clytidarum familia, extrema indicat inscriptionis clausula:

Fatidico cretus Clytidarum e sanguine vates,
Atque idem soboles dia Melampodidum.

Melampus enim Amythaonem patrem habuit: filium ipse Mantium genuit, Mantius Oiclem. Oiclis nascitur satu Amphiaraus: cuius Alcmaeon fuit, qui Clytium suscepit e Phegei filia: hic Elin migravit ab avunculis secedens, quod eos caedem sciebat

Va, δαιτὸ'ν (ω sup. expuncto ὁ) δασικυωνίου Vb; mox μοσμίωνος MVabAgLab.

16. στρατίας Vb; μετασχόντες A VabLab; μετασχόντε, ας sup. ε, Ag.

17. θεογόνος M, θεόγονος Vab Lab, θεόγωνος Ag. Tum ἐπεράστος Va. ὁ πέραστος La, κλιτιδῶν id.

18. δὲ ἱερ. VbAgLab. ἀποσοθέων La.

19. ἦν om. MVaLb at Va postea inserit τοῦ δὲ ἦν ἰοκλῆς, quod minime displicet. Porro ἀμυθάνος M; μάντιος AXK; litera maiuscula scribendum esse nomen viderunt Sylb. K, secuti sunt FCSB.

20. Ὀϊκλῆς Hartung, probantibus Sylb. Palm. K receperunt FSB,La; Ἰοκλῆς AXKCMVabPcAgLb; eodem modo infra. Praecedens δὲ om. M. Κλυτίος SBAg, Κλύτιος AXKFC VabLab. Mox τῷ ἀλκμαίωνει Va; praecedens δὲ om. La.

21. φυγέως PcLb, θυτρὸς pro θυγατρός Va.

22. μετῴκησε τοῖς FCSBVabPc AgLab; μετώκησε τῷ τοῖς AXKM; τῷ in τὸ mutare voluit Sylb.

23. ἀλκαίωνος Vb; tum εἰργασμένος Vb; εἰργασμένου Ag.

7 (5) Ἀνδριάντας δὲ[24] ἀναμεμιγμένους οὐκ ἐπιφανέσιν ἄγαν
ἀναθήμασιν, Ἀλεξίνικόν τε Ἠλεῖον, τέχνην τοῦ Σικυωνίου
Κανθάρου, πάλης ἐν παισὶν ἀνῃρημένον νίκην, καὶ τὸν
Λεοντῖνον[25] Γοργίαν ἰδεῖν ἔστιν· ἀναθεῖναι δὲ τὴν εἰκόνα
ἐς Ὀλυμπίαν φησὶν Εὔμολπος ἀπόγονος τρίτος Δηϊκρά-
8 τους συνοικήσαντος ἀδελφῇ τῇ Γοργίου. οὗτος ὁ Γοργίας
495 πατρὸς μὲν ἦν Καρμαντίδου,[26] λέγεται δὲ ἀνασώσασθαι
μελέτην λόγων πρῶτος ἠμελημένην τε ἐς ἅπαν καὶ ἐς λήθην
ὀλίγου δεῖν[27] ἥκουσαν ἀνθρώποις. εὐδοκιμῆσαι δὲ Γορ-
γίαν λόγων[28] εἵνεκα ἔν τε πανηγύρει τῇ Ὀλυμπικῇ φασὶ
καὶ ἀφικόμενον κατὰ πρεσβείαν ὁμοῦ Τισίᾳ[29] παρ' Ἀθη-
ναίους. καί τοι ἄλλα τε Τισίας ἐς λόγους ἐσηνέγκατο καὶ
πιθανώτατα τῶν καθ' αὑτὸν γυναικὶ[30] Συρακουσίᾳ χρη-
9 μάτων ἔγραψεν ἀμφισβήτησιν· ἀλλά γε ἐκείνου τε ἐς[31]

Alcmaeoni machinatos. (5) Statuas deinceps non valde illustribus videas permistas donis, Alexinicum Eleum Sicyonii Canthari opus: tulit hic de puerili palaestra palmam. Tum Leontinum Gorgiam, quem dedicatum tradunt ab Eumolpo Deicratis nepote, cum quo soror fuerat Gorgiae. Natus est Gorgias patre Carmantide, et primus neglectam adhuc dicendi ex arte rationem excitasse dicitur et ab hominum oblivione vindicasse. Dedit magnum eloquentiae specimen Gorgias et in quinquennali Olympiae celebritate et in ea legatione, qua functus est, Tisiae collega, apud Athenienses. Quanquam et Tisias quum alia in artem dicendi ornamenta intulit tum Syracusanae mulieri pecuniariam litem movit tam gravibus persuasionum momentis ut omnes sui temporis oratores superarit. Sedenim multo fuit

24. δὲ om. La; οὐκ ἐπιφανέσιν ἄγαν edd. Vb; οὐκ ἐπιφανεῖς ἄγαν Va; οὐκ ἐπιφασιν ἄγαν MLab; οὐκ ἐπι φασιν (sic, sine accentu) Ag; οὐκ ἔστι φασὶν ἄγαν Pc. Mox τέχνην τοῦ FCSB; τέχνη τοῦ M VaLa; τέχνην τὴν τοῦ AXKPcAg; τέχνη τὴν τοῦ Lb. Deinde ἀνῃρημένον Vb.

25. λεοντῖνος — ἐστί M; tum ἀναθῆναι AXVb; ἀθηναῖοι MVa. Tum φασὶν εὔμολπον La.

26. Χαρμαντίδου Suidas s. v. Γοργίας; seq. λόγων om. Va.

27. ὀλίγου δεῖν ex emend. K recep. CSB, probavit F; ὀλίγοις δὲ AXKFMVbPcAgLab, ὀλίγοις δὴ Va. Mox ἀνθρώπους, οι sup. ου, M; εὐδοκημῆσαι Va.

28. λόγῳ — πανηγήρει M. Tum ὀλυμπικῇ AXKFBVbPcAgLab; ὀλυμπιακῇ CSMVa, quam varietatem deinceps non enotabimus eadem qua hucusque religione. Mox φασίν Ag; ἀμφικόμενον Vb.

29. σιτία Vb; τιθία Lb. deinde παρὰ ἀθ. Va; παρ' ἀθηναίοις M Vb. Deinde πιθανώτητα La.

30. γυναικία, omisso seq. Συρακουσία, M.

31. ἐκείνου τε ἐς BPcLab. ἀλλά τε ἐκείνου τε ἐς Ag; τε om. rell.

πλέον τιμῆς ἀφίκετο ὁ Γοργίας παρὰ Ἀθηναίοις καὶ Ἰάσων ἐν Θεσσαλίᾳ[32] *τυραννήσας Πολυκράτους οὐ τὰ ἔσχατα ἐνεγκαμένου διδασκαλείου τοῦ Ἀθήνησι, τούτου τοῦ ἀνδρὸς ἐπίπροσθεν αὐτὸν*[33] *ὁ Ἰάσων ἐποιήσατο. βιῶναι*[34] *δὲ ἔτη Γοργίαν πέντε φασὶν ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Λεοντίνων δὲ*[35] *ἐρημωθεῖσάν ποτε ὑπὸ Συρακουσίων τὴν πόλιν κατ' ἐμὲ αὖθις συνέβαινεν οἰκεῖσθαι.*

CAPUT XVIII.

Cratisthenis Cyrenaei currus Olympiae positus — Anaximenis rhetoris et historici signum, ac de eius ad Alexandrum Magnum legatione — de eius cum Theopompo simultate — Sotadae signum — primorum athletarum signa.

Ἔστι[1] *δὲ καὶ τοῦ Κυρηναίου Κρατισθένους χαλκοῦν ἅρμα, καὶ Νίκη τε ἐπιβέβηκε τοῦ ἅρματος καὶ αὐτὸς ὁ Κρατισθένης· δῆλα μὲν δὴ ὅτι ἵππων γέγονεν αὐτῷ νίκη·*[2] *λέγεται δὲ καὶ ὡς Μνασέου τοῦ δρομέως ἐπικληθέντος δὲ ὑπὸ Ἑλλήνων*[3] *Λίβυος, εἴη παῖς ὁ Κρατισθένης. τὰ δὲ ἀναθήματα αὐτῷ τὰ ἐς Ὀλυμπίαν ἐστὶ τοῦ Ῥηγίνου*

apud Athenienses clarior Gorgias. Et hunc sane Iason, qui in Thessalia tyrannide potitus est, pluris multo fecit, quam Polycratem, qui nulli fuit in Atheniensium scholis eloquentiae laude inferior. Vixisse autem Gorgiam annos ferunt quinque amplius quam centum. Leontinorum urbs olim deleta a Syracusanis aetate mea restituta est.

Cap. XVIII. Spectatur eo in loco et Cratisthenis Cyrenaei currus aereus; in quem ascendit Victoria, tum ipse etiam Cratisthenes. Ex quo facile coniicias equis illum vicisse. Dicitur vero Mnaseae cursoris, quem cognomento Libyn Graeci appellaverunt, filium fuisse. Huius Olympici doni Pythagoras Rhe-

32. *ἐν θαλάσσῃ θεσσαλίᾳ τυρ.* MVa. Mox *ἐνεγκάμενος* MVabPc AgLab; *διδασκαλίου* AMVabAg. — *ἀθήνῃσιν* MAgLa. tum *τούτου τόδ' ἀνδρ.* La.

33. *αὐτοῦ* Ag, seq. *ὁ* om. Va.

34. *βιῶναι* BPcAgLa; *βιῶσαι* AXKFCSMVabLb. Tum *ἔτι* MVbLb; mox *φησὶν* Ag.

35. *δὲ* om. VabLab. *ἐρημοθῆσαν* — *συνέβενεν* Vb; *συνέβαινον* La.

Cap. XVIII. 1. *ἔστιν* M. — *κρατησθένους* MVa; mox *κρατησθένης* Va.

2. *νίκην* (p. compend.) Vb; tum *μνασαίου* Va.

3. *ἀπὸ ἑλλ.* Va.

2 Πυθαγόρου τέχνη. (2) Ἐνταῦθα καὶ Ἀναξιμένους οἶδα
εἰκόνα ἀνευρών, ὃς τὰ ἐν Ἕλλησιν ἀρχαῖα καὶ ὅσα Φίλιπ-
πος ὁ Ἀμύντου καὶ ὕστερον Ἀλέξανδρος εἰργάσαντο,[4] συν-
496 έγραψεν ὁμοίως ἅπαντα· ἡ δέ οἱ τιμὴ γέγονεν ἐν Ὀλυμπίᾳ
παρὰ τῶν Λαμψακηνῶν τοῦ δήμου. ὑπελείπετο[5] δὲ Ἀνα-
ξιμένης τοσάδε ἐς μνήμην· βασιλέα γὰρ οὐ τὰ[6] πάντα
ἤπιον ἀλλὰ καὶ τὰ μάλιστα θυμῷ χρώμενον Ἀλέξανδρον
3 τὸν Φιλίππου τέχνῃ περιῆλθε τοιᾷδε. Λαμψακηνῶν τὰ
βασιλέως τοῦ Περσῶν φρονησάντων ἢ καὶ αἰτίαν[7] φρονῆ-
σαι λαβόντων ὁ Ἀλέξανδρος ἅτε ὑπερζέων ἐς αὐτοὺς τῇ
ὀργῇ κακῶν ἠπείλει τὰ μέγιστα ἐργάσασθαι.[8] οἱ δὲ ἅτε
θέοντες περὶ γυναικῶν τε καὶ παίδων καὶ αὐτῆς πατρίδος
ἀποστέλλουσιν Ἀναξιμένην ἱκετεύειν, Ἀλεξάνδρῳ τε αὐτῷ
καὶ ἔτι Φιλίππῳ πρότερον γεγονότα ἐν γνώσει. προσήει τε
ὁ Ἀναξιμένης καὶ τὸν Ἀλέξανδρον πεπυσμένον[9] καθ' ἥν-
τινα αἰτίαν ἥκοι, κατομόσασθαί φασιν ἐπονομάζοντα θεοὺς
τοὺς Ἑλλήνων, ἦ μὴν αὐτοῦ ταῖς δεήσεσιν ὁπόσα ἐστὶν

ginus opifex fuit. (2) Reperi eodem etiam in loco Anaximenis effigiem. Is et priscas Graecorum et Philippi atque Alexandri res gestas diligenter perscripsit. Hunc ei Olympicae statuae honorem Lampsacenorum civitas habuit, meriti in se gratiam referens. Eam enim ab exitio civitatem calliditate sua vindicarat. Erat Alexander Philippi filius implacabili plerumque ingenio et ad iram proclivior. Hunc Anaximenes irascentem vehementius Lampsacenis et extrema omnia comminantem, quod ad Persarum regem vel iam defecissent vel defectionis essent suspecti, huiusmodi lenivit dolo. Quum illi de liberis, uxoribus et universa plane patria solliciti, hominem tum Alexandro tum Philippo etiam ante probe cognitum, deprecatum misissent, et Alexander cognita adventus causa verbis conceptis iurasset, Graecorum Deos testatus, facturum se omnia contra quam ille

4. εἰργάσαντο SBM; εἰργάσατο rell. Mox λαψακηνῶν Va; ψακηνῶν La.

5. ὑπελίπετο B e coni. ὑπελεῖπεται La. Tum τοσάδε ἀναξιμ. M; ἀναξαμένης hic et infra Vb.

6. βα-(fin. lin.) λέα οὐ τὰ Va; mox μάλλιστα Ag; deinde λαμψακινῶν idem.

7. αἴτιον Ag. — λαβόντας BM VabPcAgLab; λαβόντων edd. rell. Per anacoluthon accusativus positus videtur.

8. ἐργάσασθαι B Suid. MVabM PcAgLab; ἐργάσεσθαι edd. rell. Mox θέοντες AFCSBVabPcAgLab Suid.; δέοντες typothetae vitio in X irrepsisse et in K propagatum videtur; e M nihil enotatur. — ἀναξαμένης Lb.

9. πεπυγμένος (— γμένον sec. S.) M; mox φησιν Vb; deinde θεοὺς τῶν Va.

ἐναντία ἐργάσεσθαι.[10] ἔνθα δὴ εἶπεν Ἀναξιμένης· χάρισαί 4
μοι τήνδε, ὦ βασιλεῦ, τὴν χάριν, ἐξανδραποδίσασθαι
μὲν γυναῖκας καὶ τέκνα Λαμψακηνῶν, καταβαλεῖν[11] δὲ καὶ
ἐς ἔδαφος τὴν πόλιν πᾶσαν, τὰ δὲ ἱερὰ τῶν θεῶν σφίσιν
ἐμπρῆσαι. ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγεν. Ἀλέξανδρος δὲ οὔτε πρὸς
τὸ σόφισμα ἀντιμηχανήσασθαί τι[12] εὑρίσκων καὶ ἐνεχόμε-
νος τῇ ἀνάγκῃ τοῦ ὅρκου συγγνώμην ἔνεμεν οὐκ ἐθέλων
Λαμψακηνοῖς. (3) Φαίνεται δὲ καὶ ἄνδρα ὁ Ἀναξιμένης 5
ἐχθρὸν οὐκ ἀμαθέστατα ἀλλὰ καὶ ἐπιφθονώτατα ἀμυνάμε-
νος.[13] ἐπεφύκει μὲν αὐτὸς σοφιστὴς καὶ σοφιστῶν λόγους
μιμεῖσθαι· ὡς δέ οἱ διαφορὰ[14] ἐς Θεόπομπον γεγόνει τὸν
Δαμασιστράτου, γράφει βιβλίον ἐς Ἀθηναίους καὶ ἐπὶ Λα-
κεδαιμονίοις ὁμοῦ καὶ Θηβαίοις[15] συγγραφὴν λοίδορον.
ὡς δὲ ἦν ἐς τὸ ἀκριβέστατον αὐτῷ μεμιμημένα ἐπιγράψας
τοῦ Θεοπόμπου τὸ ὄνομα τῷ βιβλίῳ διέπεμπεν ἐς τὰς
πόλεις· καὶ αὐτός τε συγγεγραφὼς ἦν καὶ τὸ ἔχθος τὸ ἐς

rogasset, hac eum est Anaximenes oratione adortus: Hoc a te rex precibus contendo, ut Lampsacenorum coniuges et liberos in servitutem redigas, urbem totam exscindas et Deorum templa exuras. His Alexander ambagibus circumventus quum se iuratum meminisset, contraria iis quae precaretur Anaximenes omnia se facturum, Lampsacenis invitus pepercit. (3) Idem etiam Anaximenes inimicum suum non minus erudite, quam invidiose ultus dicitur. Nam qui ingenio sophista esset, quum sophistarum orationem aptissime imitaretur, suscepta cum Theopompo, Damasistrati filio, simultate historiam conscripsit maledictorum in Athenienses, Lacedaemonios et Thebanos plenissimam. Ad unguem vero quum Theopompi stylum expressisset, supposito eius nomine per Graeciae civitates librum divul-

10. ἐργάσασθαι PcAgLab; ἐργάζεσθαι MVab; — tum iterum ἀναξαμένης Lb; et sic deinceps. Tum χάρισαί μοι S Suid. Cor. cod. Phral.; χαρίσαι C; χαρίσασθαί μοι AXKFBMVabPcAgLab.

11. καταλαβεῖν Ag; mox ἱερεῖα Lb; sq. σφίσιν ex emend. Sylb. KFCSB; φησίν AXPcVab (in hoc p. compend.) Lab; φσίν (φισίν sec. S) M; φασίν Ag.

12. ἀντιμηχανίσασθαι τὶ Vb.

13. ἀμηναμενος Va; tum ad καὶ σοφιστῶν λόγους μιμεῖσθαι desiderari aliquid videtur, δεινός vel simile quid.

14. διαφορὰ coni. Cor., SB (e Pc?) Vb(?); διάφορα rell. Lab. Tum γεγόνει BPcAgVa; ἐγεγόνει rell. Vb Lab.

15. Λακεδαιμονίοις ὁμοῦ καὶ Θηβαίοις CBVaPcdAgLbM (in hoc certe λακεδαιμονίοις) Vb (in hoc — νίους corr. in — νίοις); λακεδαιμονίους — θηβαίοις La. accusativum habent rell. edd. Seq. ἦν om. VaPcAgLab.

6 Θεόπομπον ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ἐπηύξετο.[16] οὐ μὴν
οὐδὲ εἰπεῖν τις αὐτοσχεδίως Ἀναξιμένους πρότερός ἐστιν
497 εὑρηκώς. τὰ ἔπη δὲ τὰ ἐς Ἀλέξανδρον οὔ μοι πιστά ἐστιν
Ἀναξιμένην τὸν ποιήσαντα εἶναι. (4) Σωτάδης δὲ ἐπὶ
δολίχου νίκαις Ὀλυμπιάδι μὲν ἐνάτῃ καὶ ἐνενηκοστῇ[17]
Κρὴς, καθάπερ γε καὶ ἦν, ἀνεῤῥήθη, τῇ[18] ἐπὶ ταύτῃ δὲ
λαβὼν χρήματα παρὰ τοῦ Ἐφεσίων κοινοῦ Ἐφεσίοις ἐσε-
ποίησεν αὑτόν· καὶ αὐτὸν ἐπὶ τῷ ἔργῳ φυγῇ ζημιοῦσιν οἱ
7 Κρῆτες. (5) Πρῶται[19] δὲ ἀθλητῶν ἀνετέθησαν ἐς Ὀλυμ-
πίαν εἰκόνες Πραξιδάμαντός τε Αἰγινήτου νικήσαντος πυ-
γμῇ[20] τὴν ἐνάτην Ὀλυμπιάδα ἐπὶ ταῖς πεντήκοντα, καὶ
Ὀπουντίου Ῥηξιβίου παγκρατιαστὰς καταγωνισαμένου μιᾷ
πρὸς ταῖς ἑξήκοντα Ὀλυμπιάδι. αὗται[21] κεῖνται μὲν αἱ εἰ-

gandum curavit; quae res Theopompo magnam apud omnes plane Graecos invidiam concitavit. Ante Anaximenem quidem nemo subita oratione conatus est dicere. Iam qui in Alexandrum scripti versus eius nomine circumferuntur mea quidem sententia falso Anaximeni attribuuntur. (4) Sotades longioris curriculi victor Olympiade nona supra nonagesimam, Cretensis (uti fuit) renunciatus est: ea vero quae consecuta est Olympiade accepta publice ab Ephesiis pecunia, Ephesium se prodi maluit. Quo crimine ei exilii poena est a Cretensibus inflicta. (5) Primae athletarum omnium Olympiae statuae dedicatae sunt, Praxidamantis Aeginetae qui caestibus vicit Olympiade undesexagesima; et qui LXI Olympiade pancratiastas perculit Rhe-

16. ἐπηύξητο MVaLb; ἐπηύξατο La. tum πρότερον ἐστὶν MVa; τὰ δὲ δὲ τὰ ἐς (sic) La. Deinde Ἀναξιμένην CSBMVabPcdAgLab; Ἀναξιμένη AXKF. σωτάδη δὲ La. In seqq. ἐπὶ δολίχου νίκῃ legendum videtur.

17. ἐνάτῃ La; ἐννάτῃ rell. — ἐνενηκοστῇ MVaLa; ἐνενικοστῇ Vb Ag; ἐννενηκοστῇ edd. codd. rell. Seq. γε om. MVa; deinde ἀνερέθη VabLb; ἀνηρέθη A; ἀνερήθη M; ἀνεῤῥέθη Ag. Solet hac in re Pausanias usurpare ἀνηγορεύθη.

18. τῇ om. MVaPcAgLab; mox αὐτὸν sine adspiratione ut solet M; tum καὶ αὐτὸς MVab. φυγῇ om. La.

19. Πρῶται — ἀνετέθησαν — εἰκόνες scripsimus e coni.; sic legimus X, 16 fin.: Ἐχεκρατίδης δὲ ἀνὴρ Λαρισαῖος τὸν Ἀπόλλωνα ἀνέθηκε τὸν μικρὸν, καὶ ἁπάντων πρῶτον τεθῆναι τῶν ἀναθημάτων τοῦτό φασιν οἱ Δελφοί. Edd. codd. habent: πρῶτοι — ἀνέθεσαν — εἰκόνας. Siebelis coniecit πρῶτον et post εἰκόνας lacunam indicavit. — Mox Αἰγηνίτου hic et infra M; αἰγεινήτου, ut plerumque, La.

20. πυγμῇ coni. FCor., habet Vb; πυγμὴν rell., deinde ἐνάτην La; ἐννάτην rell. Mox ὀποντίου M; ὀποντίου Vab (in hoc υ sup. lin. additum.)

21. αὗται om. AXKFVb; addunt CSBMVaPcdAgLab. seq. μὲν om. La.

κόνες οὐ πρόσω τῆς Οἰνομάου κίονος,[22] ξύλου δέ εἰσιν εἰργασμέναι, Ῥηξιβίου μὲν συκῆς, ἡ δὲ τοῦ Αἰγινήτου κυπαρίσσου καὶ ἧσσον τῆς ἑτέρας πεπονηκυῖά ἐστιν.[23]

CAPUT XIX.

De thesauris in Alti super crepidine porina exstructis — Sicyoniorum thesauro — Tartesio flumine et urbe — de Carthaginiensium thesauro — Epidamniorum binis thesauris — Sybaritarum thesauro — Libyum in Cyrene ac Selinuntiorum — Metapontinorum — Megarensium — Geloorum thesauro.

Ἔστι δὲ λίθου πωρίνου κρηπὶς ἐν τῇ Ἄλτει πρὸς ἄρκτον[1] τοῦ Ἡραίου, κατὰ νώτου δὲ αὐτῆς παρήκει τὸ Κρόνιον.[2] ἐπὶ ταύτης τῆς κρηπῖδός εἰσιν οἱ θησαυροί, καθὰ δὴ καὶ ἐν Δελφοῖς Ἑλλήνων τινὲς ἐποίησαν[3] τῷ Ἀπόλλωνι θησαυρούς. (2) Ἔστι δὲ θησαυρὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ Σικυωνίων καλούμενος,[4] Μύρωνος δὲ ἀνάθημα τυραννήσαντος
Σικυωνίων· τοῦτον ᾠκοδόμησεν ὁ Μύρων νικήσας ἅρματι 2
τὴν τρίτην καὶ τριακοστὴν Ὀλυμπιάδα. ἐν δὲ τῷ θησαυρῷ καὶ θαλάμους δύο ἐποίησε, τὸν μὲν Δώριον, τὸν δὲ ἐργασίας τῆς Ἰώνων. χαλκοῦ μὲν δὴ αὐτοὺς ἑώρων εἰργασμέ-

xibii Opuntii. Positae sunt non procul ab Oenomai columna. Lignea utraque est, sed Rhexibii e fico, e cupresso Praxidamantis, et multo sane minus quam altera detrimentum est passa.

Cap. XIX. Est in Alti crepido tophacea, ad eam Iunonis templi partem quae ad Aquilonem spectat, a tergo autem se Cronii montis iuga extendunt. Super ea crepidine thesauri locati sunt quales Graeci Delphico Apollini fecerunt. (2) Unus quidem eorum qui Olympiae sunt, Sicyoniorum appellatur. Dedicavit Myron Sicyoniorum tyrannus, parta curuli victoria Olympiade tertia et trigesima. Thalamos duos intus fecit, Dorico alterum, alterum opere Ionico. Utrumque ex aere fabrica-

22. τῆς Οἰνομάου κίονος cf. ad V, 20, 6.
23. πεποιηκυία (sic) ἐστίν Va.
Cap. XIX. 1. ἄκτον Vb. — Ἡραίου (sic) X; deinde νώτου ex emend. Loescheri, CSB, recte sic habent VbLab, νότου edd. rell. MPcAg; νόθου Va.
2. καρόνιον VbPcLab; dein κρηπίδος, ut solent Vab. καθὰ δὲ La.
3. ἐποίησαν τῷ e coni. B; ἐποιήσαντο τῷ edd. codd., at omisso τῷ Pc.
4. καλουμ. — Σικυωνίων om. Va; σικυ - (fin. fol.) τούτων ᾠκοδ. La.

νους· εἰ δὲ καὶ[5] Ταρτήσιος χαλκὸς λόγῳ τῷ Ἠλείων ἐστὶν,
3 οὐκ οἶδα. (3) Ταρτήσιον[6] δὲ εἶναι ποταμὸν ἐν χώρα τῇ
Ἰβήρων λέγουσι στόμασιν ἐς θάλασσαν κατερχόμενον δυσὶ,
καὶ ὁμώνυμον αὐτῷ πόλιν ἐν μέσῳ τοῦ ποταμοῦ τῶν ἐκβο-
λῶν κειμένην. τὸν δὲ ποταμὸν μέγιστόν τε ὄντα τῶν ἐν
Ἰβηρίᾳ καὶ ἄμπωτιν[7] παρεχόμενον Βαῖτιν ὠνόμασαν οἱ
498 ὕστερον. εἰσὶ δ' οἳ Καρπίαν Ἰβήρων πόλιν καλεῖσθαι νομί-
4 ζουσι[8] τὰ ἀρχαιότερα Ταρτησσόν. ἐν Ὀλυμπίᾳ δὲ ἐπιγράμ-
ματα ἐπὶ τῷ ἐλάσσονί ἐστι[9] τῶν θαλάμων, ἐς μὲν τοῦ χαλ-
κοῦ τὸν σταθμὸν ὅτι πεντακόσια εἴη τάλαντα, ἐς δὲ τοὺς
ἀναθέντας Μύρωνα εἶναι καὶ τὸν Σικυωνίων[10] δῆμον. ἐν
τούτῳ τῷ θησαυρῷ δίσκοι τὸν ἀριθμὸν ἀνάκεινται τρεῖς,
οὓς ἐς[11] τοῦ πεντάθλου τὸ ἀγώνισμα ἐσκομίζουσι. καὶ
ἀσπίς ἐστιν ἐπίχαλκος γραφῇ τὰ ἐντὸς πεποικιλμένη, καὶ
κράνος τε καὶ κνημῖδες ὁμοῦ τῇ ἀσπίδι. ἐπίγραμμα δὲ ἐπὶ

tos ipse conspexi. Neque vero e Tartesiaco sint aere, nec ne, quod Elei affirmant, satis compertum habeo. (3) Tartesium certe fluvium Hispaniae esse tradunt ostiis duobus in mare descendentem: amni cognominem urbem inter utrumque alveum sitam. Eum fluvium omnium Hispaniae fluminum maximum et marini aestus more reciprocantem Baetin recentiores nominant. Sunt et qui prisco nomine Tartesum Carpian vocitatam dicant. Quod ad thalamos attinet, pondus indicat minoris inscriptio talentum quingentorum; dedicatum vero publice a Sicyoniis, et a Myrone. In eo thesauro disci collocati sunt tres quos ad quinquertii ludicrum promunt. Est etiam ibidem scutum aerea lamina contectum, varia interius exornatum pictura, galea prae-

5. *καὶ* om. VaLb; *Ταρτήσσιος* CSBVaAgLab; *Ταρτήσιος* edd. rell. MVbPcR; deinde *τῶν* (*ν* expunct.) *ἠλ.* M, quod male ad praecedens *τῷ θησαυρῷ* refert S.

6. *Ταρτήσσιον* Smin.BRLab; *Ταρτήσιον* AXKVabPcAgM; *Ταρτησσόν* FCSmai.; tum *ποταμῶν*, *ὸν* sup. *ῶν*, Vb. Mox *λεγουσιν* M, seq. *στόμασιν* om. La; tum *δυσὶ* Lb; *δυσὶ*, *δ' ὁμώνυμον* Ag; *δυσὶν* rell.

7. *καὶ ἄμ τιν* (sic) Lb. *βαῖτι* Va; *βέτιν* Vb. Mox *εἰς ἰδοικαρπίαν* MVaAgLb. Pro *Καρπίαν* Bochart Can. p. 682. Sylb. F voluerunt *Καρτηΐαν*, quod recepit C, recte ni fallimur.

8. *νομίζουσιν* Ag. In *Ταρτησσόν* hoc loco consentire videntur edd. codd. — *ἀρχαιότερα* AXKFC BVbPcAgLab; S e M scripsit *ἀρχαιότατα*; at suspectam reddit lectionem Va, qui sic: *τὰ ἀρχαιότα τα τησσόν*. (sic).

9. *ἐλάσσωνι* Va. *ἔστιν* Ag. Mox *τῶν σταθμῶν*, *ὸν* — *ὸν* sup. lin., Vb. tum *πενταϰόσι* Lb.

10. *τῶν σικ.* AgLab.

11. *ἐς ὅσους* AXKMVabRPcAg Lab; *ὅσους ἐς* s. *οὓς ἐς* cum Am. legendum esse vidit Sylb.; illud receperunt FSmin. B, hoc Smai. C.

τοῖς ὅπλοις, ἀκροθίνιον τῷ Διῒ ὑπὸ Μυάνων[12] τεθῆναι.
οἵτινες δὲ οὗτοι ἦσαν, οὐ κατὰ τὰ αὐτὰ παρίστατο ἅπασιν
εἰκάζειν. ἐμὲ δὲ ἐσῆλθεν ἀνάμνησις ὡς Θουκυδίδης ποιή- 5
σειεν ἐν τοῖς λόγοις Λοκρῶν τῶν πρὸς τῇ Φωκίδι καὶ ἄλλας
πόλεις, ἐν δὲ αὐταῖς[13] εἶναι καὶ Μυονέας. οἱ Μύανες[14]
οὖν οἱ ἐπὶ τῇ ἀσπίδι κατά γε ἡμετέραν γνώμην ἄνθρωποι
μέν εἰσιν οἱ αὐτοὶ καὶ[15] Μυονεῖς οἱ ἐν τῇ Λοκρίδι ἠπείρῳ·
τὰ δὲ ἐπὶ τῇ ἀσπίδι γράμματα παρῆκται[16] μὲν ἐπὶ βραχὺ,
πέπονθε δὲ αὐτὸ διὰ τοῦ ἀναθήματος τὸ ἀρχαῖον. κεῖν- 6
ται[17] δὲ καὶ ἄλλα ἐνταῦθα ἄξια ἐπιμνησθῆναι, μάχαιρα ἡ
Πέλοπος χρυσοῦ τὴν λαβὴν πεποιημένη, καὶ εἰργασμένον
ἐλέφαντος κέρας τὸ Ἀμαλθείας,[18] ἀνάθημα Μιλτιάδου τοῦ
Κίμωνος, ὃς τὴν[19] ἀρχὴν ἔσχεν ἐν Χεῤῥονήσῳ τῇ Θρα-

terea et ocreae. Testatur armorum inscriptio, Iovi manubias a Myanibus dedicatas. Qui populi sint hi variat hominum coniectura. Mihi certe in memoriam venit, Thucydidem inter Locros qui Phocidi finitimi sunt et alias enumerare civitates et Myonenses. Quare qui in scuto nominantur Myanes, mea quidem sententia non alii sunt, quam Locrensium continentis terrae incolae Myonenses. Literae inscriptionis illius ipsa vetustate iam exesae ac iam prope abolitae sunt. Sed et alia quae recenseantur digna eodem posita sunt loco. Pelopis ensis capulo aureo, et ebore elaboratum cornu Amaltheae, Miltiadis Cimonis filii

12. *Μυάνων* MVabRPcAgLab; eodem fere redit lectio quamvis vitiosa codicum X, 38, 8. not. 31. *Μυόνων* Am. ACSPd; probat Sylb.; *Μυονέων* XKF; *Μυώνων* B. Nos miram nominis formam a codd. duobus locis magno consensu oblatam retinuimus ob id ipsum quod est singularis. In terminationum enim ες et εις et vocalium ο et ω confusione quid tandem est quod Pausaniam tantopere adverteret, ut bis ad eiusdem rei commemorationem rediret? — Seq. *δὲ* om. Ag, *δὲ* post *ἐμὲ* om. La.

13. *οὐ δὲ αὐτοῖς* M; *ἐν δὲ αὐτοῖς* Va. Tum *καὶ Μύονας* C. — Thucydidis locus est III, 101.

14. *Μυονέες* AXKFMVabPcAg RLab; *Μύονες* CS; *Μύωνες* B. — *δὴ οὖν* Vb; at *δὴ* expunctum.

15. *καὶ* e Cor. coni. inseruimus cum B; mox *Ἠπείρῳ* XKF.

16. Locus corruptus; *παρήλλακται* Pors., *παρέξεσται* Cor. — *πέποιθε* MVa. — *ἀναθύματος*, η sup. υ, Vb.

17. *κεῖται* S.

18. *ἀμαλθέας* MVbRAg; *ἀμαλθίας* Va; *ἀμαλθαίας* Lab. — *τοῦ κίμμωνος* Vb; *τοῦ μήκωνος* Va; *τοῦ μίκωνος* (*ή* sup. *ί* M.) MLb.

19. *τὴν* addunt FSBMVaAgLb; abest a rell. edd. Pac*dVbLa; in R expunctum est. — *Χεῤῥοννήσῳ* A; *Χερουννήσῳ* Va; *Χερονήσῳ* Ag; *Χεῤῥονήσῳ* edd. rell. Lab.

κίᾳ[20] πρῶτος τῆς οἰκίας ταύτης· καὶ ἐπίγραμμα ἐπὶ τῷ κέρατί ἐστιν ἀρχαίοις Ἀττικοῖς γράμμασι·

Ζηνί μ' ἄγαλμ' ἀνέθηκαν Ὀλυμπίῳ ἐκ[21] Χερονήσου
499 Τεῖχος ἑλόντες Ἀράτου· ἐπῆρχε δὲ Μιλτιάδης σφίν.

κεῖται δὲ καὶ ἄγαλμα πύξινον Ἀπόλλωνος ἐπιχρύσου[22] τὴν
κεφαλήν· ἀνατεθῆναι δὲ ὑπὸ Λοκρῶν φησὶ[23] τῶν πρὸς
Ζεφυρίῳ τῇ ἄκρᾳ, Πατροκλέα δὲ εἶναι Κατίλλου[24] Κρο-
7 τωνιάτην τὸν εἰργασμένον. (4) Ἐφεξῆς δὲ τῷ Σικυω-
νίων[25] ἐστὶν ὁ Καρχηδονίων θησαυρὸς, Ποθαίου τέχνη
καὶ Ἀντιφίλου τε καὶ Μεγακλέους.[26] ἀναθήματα δὲ ἐν αὐ-
τῷ Ζεὺς μεγέθει μέγας καὶ θώρακες λινοῖ τρεῖς ἀριθμὸν,
Γέλωνος δὲ ἀνάθημα καὶ Συρακουσίων[27] Φοίνικας ἤτοι
8 τριήρεσιν ἢ καὶ πεζῇ μάχῃ κρατησάντων. (5) Ὁ δὲ τρίτος
τῶν θησαυρῶν καὶ ὁ τέταρτος ἀνάθημά ἐστιν Ἐπιδαμνίων
*** ἔχει[28] μὲν πόλον ἀνεχόμενον ὑπὸ Ἄτλαντος, ἔχει δὲ

donum, qui primus ex ea domo in Thraciae Cherronneso imperium obtinuit. Est in cornu incisa priscis Atticis literis inscriptio

Me Iovi Olympiaco posuit donum Cheronesus,
Miltiadis ductu, quum moenia cepit Arati.

Simulacrum etiam Apollinis buxeum capite inaurato eodem in loco positum est: dedicatum memorant a Locris, qui sunt ad Zephyrium promontorium: opificem fuisse Patroclem Crotoniaten Catilli filium. (4) Prope Sicyonium thesaurus est Carthaginiensium, Pothaei, Antiphili et Megaclis opus. In eo sunt Iupiter ingenti magnitudine, et linteae loricae tres, Gelonis et Syracusanorum dona, victis classe vel pedestri pugna Poenis. (5) Tertius deinde et quartus thesaurus donum est Epidamniorum. *** In eo Atlas coelum sustinet, Hercules ad Hesperidas

20. θρακίῃ M (sec. S.) — οἰκείας La. — γράμμασιν RAg. — μ' ἄγαλμα Lb.
21. οὐκ Buttm. — Χεῤῥονήσου VbRAgLab. Mox ante Ἀράτου Ag inserit κράτες. — ὑπῆρχε MVa. — μιλτ. σφίσιν Vb; φησιν Va.
22. ἐπίχρυσον?
23. φησι SBMVaLb; φησὶν Ag; φησὶ, α sup. η, R; φασὶ edd. rell. LaPc. Tum τῶν πρὸς e coni. Sylb. recep. FCSB; τῇ πρὸς edd. rell. MVabRAgLabPc*; πρὸς τῇ voluit K. — Ζεφυρίῳ Sylb. Am. FCSB; Ζεφύρῳ edd. rell. MRVabAgPcLab.
24. Κατίλλου CSBMVabPcdLab; Κατύλλου Am. AXKF. — κροτονιάτην M (in hoc ω sup. ο) Vab.
25. τῷ Σικυωνίων Cor. B; τῷ Σικυωνίῳ rell. edd. MRVabAgPc Lab. — ποθέου Ag.
26. ἀντικλέους MRVbLb; sed R, ad marg. μεγακλέους. — δὲ ἐν Va δ' ἐν rell.; om. La. — λινοὶ, sic saepe, MVabLa.
27. Συρακοσίων BPcAgLb.
28. Ἐπιδαμνίων *** ἔχει, lacunam a Böckhio detectam indicavit B.

Ἡρακλέα καὶ δένδρον[29] *τὸ παρὰ Ἑσπερίσι τὴν μηλέαν, καὶ περιειλιγμένον*[30] *τῇ μηλέᾳ τὸν δράκοντα, κέδρου μὲν καὶ ταῦτα, Θεοκλέους δὲ ἔργα τοῦ Ἡγύλου*·[31] *ποιῆσαι δὲ αὐτὸν ὁμοῦ τῷ παιδὶ φησὶ τὰ ἐπὶ τοῦ πόλου γράμματα. αἱ δὲ Ἑσπερίδες (μετεκινήθησαν γὰρ ὑπὸ Ἠλείων) αὗται μὲν ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦσαν ἐν τῷ Ἡραίῳ· τὸν δὲ θησαυρὸν τοῖς*[32] *Ἐπιδαμνίοις Πύῤῥος καὶ οἱ παῖδες Λακράτης τε καὶ Ἕρμων ἐποίησαν.* (6) *Ὠικοδόμησαν δὲ καὶ Συβαρῖται θησαυρὸν* 9
ἐχόμενον τοῦ Βυζαντίων·[33] *ὁπόσοι δὲ περὶ Ἰταλίας καὶ πόλεων ἐπολυπραγμόνησαν τῶν ἐν αὐτῇ Λουπίας*[34] *φασὶ κειμένην Βρεντεσίου τε μεταξὺ καὶ Ὑδροῦντος μεταβεβληκέναι τὸ ὄνομα, Σύβαριν οὖσαν τὸ ἀρχαῖον. ὁ δὲ ὅρμος*

venit, de Hesperidum arboribus malum draco spiris involvit. E cedro sunt omnia, Theoclis Hegyli filii opus; simul cum filio se ea fecisse aiunt quae in polo incisae sunt literae. Hesperides ipsae, quum inde fuissent ab Eleis amotae, in Iunonis templo mea aetate sunt. Thesaurum Epidamniis Pyrrhus, et Lacrates et Hermon eius filii fecere. (6) Aedificarunt et Sybaritae thesaurum suum, qui proxime ad Byzantiorum thesaurum constitutus est. Ii sane, qui de Italia eiusque civitatibus curiosius sibi investigandum putarunt, Lupiam memoriae prodiderunt oppidum esse inter Brundusium et Hydruntem, quod prisco nomine Sy-

Böckh. hoc fere modo implere eam conatur: *Ἐπιδαμνίων καὶ Βυζαντίων· καὶ ὁ μὲν Ἐπιδαμνίων ἔχει μὲν πόλον.* — At maior est lacuna; mirum enim sane videtur, quod de Byzantiorum thesauro ne voculam quidem additam videmus; offendit praeterea quod *κέδρου μὲν καὶ ταῦτα* non habet quo referatur. — *πῶλον* Vb; *πόλιν* Ag.

29. *δένδρων* AXKVbRM (in hoc o sup. ω).

30. *περιειλιγμένον* B; *περιελειλιγμένον* AXKMVbRLaAg (in R syllaba λι sup. vers.); *περιελελιγμένον* FCS; *περιελλελιγμένον* Pc. pr. man., *περιειλιγμένος* (?) sec. man.; *περιελειγμένον* VaLb. — Mox *δένδρου* VnLb; at Vn marg. *κέδρου*.

31. *Ἡγύλου* CB; *Ἠγύλου* FS (iidem V, 17, 1. *Ἡγύλου*); *Ἠτύλου* Am. AXKVbPcAgLa; *ἠλύχου* Va; *ἠχύλου* MLbR (in R τ sup. χ). Deinde *αὐτὸν ὁμοῦ*, ingeniosam Böckhii emendationem a B receptam iisdem literis confirmat La; *αὐτόνομον* edd. rell. (praeter C) MVab RAgPcLb; *Αὐτονόμου* vel *Αὐτονόμῳ* coni. F; illud recepit C. — Mox *πώλου* Ag.

32. *θησαυρὸν ἐν τοῖς* Pc. — *λακρήτης* La.

33. *ἐχόμ. τοῦ Βυζαντίων* BPcVb MRLab et Ag(?); in Va *τοῦ βυζαντίων*, at *ἐπιδαμνίων* sup. vers.; *τοῦ Ἐπιδαμνίων* Am. edd. rell. R marg.

34. *Λουπίας* FCSMVaAgLbPc*; *Λουπίαν* AXKBAm. VbLa; *Θούριον* otiosa est Hartungi et Löscheri coniectura. „*Λουσπίας* (sic) *τὸ νῦν Λετζι*" Va marg. (Lecce?) — *φασὶν* Ag. — *ἱδροῦντος* Vb. — *σύβαρις* La.

ταῖς ναυσὶ[35] χειροποίητος καὶ Ἀδριανοῦ βασιλέως ἐστὶν ἔρ-
10 γον. (7) Πρὸς δὲ τῷ Συβαριτῶν[36] Λιβύων ἐστὶ τῶν ἐν
Κυρήνῃ θησαυρός· κεῖνται δὲ βασιλεῖς ἐν αὐτῷ Ῥωμαίων.
Σικελιώτας δὲ Σελινουντίους ἀνέστησαν μὲν Καρχηδόνιοι
500 πολέμῳ· πρὶν δὲ ἢ τὴν συμφορὰν γενέσθαι σφίσι θη-
σαυρὸν τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ[37] Διῒ ἐποίησαν. Διόνυσος δέ
ἐστιν ἐνταῦθα πρόσωπον καὶ ἄκρους πόδας καὶ τὰς χεῖ-
11 ρας ἐλέφαντος εἰργασμένος. (8) Ἐν δὲ τῷ Μεταποντί-
νων θησαυρῷ[38] (προσεχὴς γὰρ τῷ Σελινουντίων ἐστὶν
οὗτος) ἐν τούτῳ πεποιημένος ἐστὶν Ἐνδυμίων· πλὴν δὲ
ἐσθῆτός ἐστι τὰ λοιπὰ καὶ τῷ Ἐνδυμίωνι ἐλέφαντος. Με-
ταποντίνους[39] δὲ ἥτις μὲν ἐπέλαβεν ἀπολέσθαι πρόφασις
οὐκ οἶδα, ἐπ᾽ ἐμοῦ δὲ ὅτι μὴ[40] θέατρον καὶ περίβολοι
12 τείχους ἄλλο ἐλείπετο οὐδὲν Μεταποντίου. (9) Μεγαρεῖς
δὲ οἱ πρὸς τῇ Ἀττικῇ θησαυρόν τε ᾠκοδομήσαντο καὶ
ἀνάθημα[41] ἀνέθεσαν ἐς τὸν θησαυρὸν κέδρου ζῴδια χρυ-
σῷ διηνθισμένα, τὴν πρὸς Ἀχελῷον Ἡρακλέους μάχην.
Ζεὺς δὲ ἐνταῦθα καὶ ἡ Δηϊάνειρα[42] καὶ Ἀχελῷος καὶ

baris fuerit. Portus in eo extat manu factus, Adriani Caesaris opus. (7) Contingit Sybaritarum thesaurum is quem dedicarunt Cyrenaei Libyae civitas. In eo sunt imagines Romanorum regum. Selinuntios in Sicilia e sedibus suis expulere Carthaginienses. Ii ante suam calamitatem thesaurum istum Olympio Iovi dedicarunt; in quo est Liber Pater, ore, pedibus, et manibus eburnis. (8) At in Metapontinorum thesauro (nam et hi suum iuxta Selinuntiorum thesaurum dedicarunt) Endymion est. Signi eius praeter vestem ex ebore sunt omnia. Et Metapontinis quidem quae fuerit exitii causa compertum certe non habeo. Aetate sane mea eius urbis reliquiae tantum extant, theatrum et murorum ambitus: reliqua ad solum eversa. (9) Megarenses quoque, Atticae terrae finitimi, thesaurum aedificandum curarunt. In eo reposuerunt e cedro signa superinducto auro, Herculis cum Acheloo pugnam: adsistunt Iupiter et Deianira: Mars

35. *ναυσὶν* MAg; *χεροποίητος* M. — *ἀνδριανοῦ* La.

36. *σιβαριτῶν* Vb. — *ἔστιν* Ag. — *σεληνουντίους* et mox *σφίσιν* Ag.

37. *τῷ ἐν ὀλυμπίᾳ* VabLabR marg.; haud male.

38. *θηρῷ* M. — *τῷ σελινουντίῳ* MVaLab; *τῷ σεληνουντίων* Vb. — *αἰσθῆτος*, *ἐ* sup. *αἰ*, Vb. Tum *τῷ δυμίωνι* La.

39. *μετὰ ποντίνους* Vb et mox *μετὰ ποντίου* M.

40. *ὅτι μὴ δὲ θέατρ.* Va. — *ἐλλείπετο* Ag.

41. *ἀνάθημα* MVa; *ἀναθήματα* edd. codd. rell. — *χρυσοῦ* VaAgLab. —*διυνθισμένα* Ag; *διηνθισμένα καὶ τὴν* Goldh.

42. *διάνειρα* Va; *διηάνειρα* Vb. Tum *ἡκλῆς* pro *Ἡρακλῆς* Ag.

Ἡρακλῆς ἐστὶν Ἄρης τε τῷ Ἀχελῴῳ βοηθῶν. εἱστήκει[43]
δὲ καὶ Ἀθηνᾶς ἄγαλμα ἅτε οὖσα τῷ Ἡρακλεῖ σύμμαχος·
αὕτη παρὰ τὰς Ἑσπερίδας ἀνάκειται νῦν τὰς ἐν τῷ Ἡραίῳ.
τοῦ θησαυροῦ δὲ ἐπείργασται τῷ ἀετῷ ὁ γιγάντων[44] καὶ 13
θεῶν πόλεμος· ἀνάκειται δὲ καὶ ἀσπὶς ὑπὲρ τοῦ ἀετοῦ
τοὺς Μεγαρέας ἀπὸ Κορινθίων ἀναθεῖναι τὸν θησαυρὸν
λέγουσα.[45] ταύτην Μεγαρεῦσιν ἡγοῦμαι τὴν νίκην Ἀθή-
νησιν ἄρχοντος γενέσθαι Φόρβαντος, ἄρχοντος δὲ διὰ
τοῦ αὑτοῦ[46] βίου παντός· ἐνιαύσιαι γὰρ οὐκ ἦσάν πω
τότε Ἀθηναίοις αἱ ἀρχαί, οὐ μὴν οὐδὲ ὑπὸ Ἠλείων ἀνε-
γράφοντό πω τηνικαῦτα αἱ Ὀλυμπιάδες. λέγονται δὲ καὶ 14
Ἀργεῖοι μετασχεῖν πρὸς τοὺς Κορινθίους Μεγαρεῦσι τοῦ
ἔργου. τὸν δὲ ἐν Ὀλυμπίᾳ θησαυρὸν ἔτεσιν ὕστερον[47]
τῆς μάχης ἐποίησαν οἱ Μεγαρεῖς. τὰ δὲ ἀναθήματα ἐκ
παλαιοῦ σφᾶς ἔχειν εἰκός, ἅ γε[48] ὁ Λακεδαιμόνιος Δόν-
τας Διποίνου καὶ Σκύλλιδος μαθητὴς ἐποίησεν. (10) Τε- 15

Acheloo, Minerva (uti semper antea) Herculi adest. Sed haec in Iunonis ad eum locum ubi Hesperides sunt, translata est. Circa thesauri fastigium gigantum cum diis bellum cernitur: at in superiore fastigii parte scutum affixum est, cum inscriptione, Thesaurum Megarenses posuisse de Corinthiorum manubiis. Potitos ea victoria Megarenses coniicio quum Phorbas summae reipublicae apud Athenienses praeesset: et praefuit ille quidem dum vixit. Nondum enim annui erant Athenis magistratus. Quin et ab Eleis ipsis nondum aetates per Olympiadas coeptae fuerant numerari. Fuisse dicuntur eius adversum Corinthios expeditionis participes Argivi. Thesaurum certe aliquot post pugnam annis Megarenses Olympiae faciundum curarunt. Signa quae in eo sunt par est vetustiora fuisse, quum ea fecerit Dontas Lacedaemonius, Dipoeni et Scyllidis discipulus.

43. ἑστήκει M. Deinceps ἄγαλμα· ἅτε δ' οὖσα τῷ Ἡρ. σύμμαχος, αὕτη coni. Cor., temere.

44. ἀετῷ· καὶ γιγάντων MVaLb.

45. λέγουσι Pc.

46. αὑτοῦ CSB; αὐτοῦ AXKFS min. — πώ ποτε Ag. Mox ὀλυμπιά (fol. fin.) λέγονται La.

47. ἔτεσί τισιν ὕστερον est coni. Cor., ab ipso tamen auctore retractata; ἔτεσι πεντήκοντα ὕστερον coni. C, quod etiam nobis in mentem venit (ἔτεσι ν' ὕστερον).

48. εἴ γε ὁ Vb; mox διποίνου σκύλλ., omisso καὶ Va. Qui hoc loco Δόντας appellatur is V, 17, 2. Μέδων dicitur, quod nomen etiam nostro loco restituendum videtur. Forma genitivi Μέδοντος in errorem induxit Hirtium Gesch. d. bild. Künste p. 79. ut nomina Δόντας et Μεδόντας confusa et Μεδόντας nostro loco scribendum esse putaret.

λευταῖος[49] δὲ τῶν θησαυρῶν πρὸς αὐτῷ μέν ἐστιν ἤδη τῷ σταδίῳ, Γελῷων δὲ ἀνάθημα τόν τε θησαυρὸν καὶ τὰ ἀγάλματα εἶναι τὰ ἐν αὐτῷ λέγει τὸ ἐπίγραμμα. οὐ μέντοι ἀνακείμενά γε ἔτι[50] ἀγάλματά ἐστιν.

CAPUT XX.

De monte Cronio et Saturni sacris in eius vertice — templo Lucinae Olympiae et daemonis Sosipolidis sacris in eo — Sosipolide eiusque cultus origine — Hippodamio, templo Hippodamiae, eiusque cultu — occulto in stadium introitu et de ipso stadio — sacerdote Cereris Chamynes et Endymionis monumento — carceribus equorum (ἄφεσις), et quae ad illorum formam et rationem pertinent — ara rotunda, Taraxippo dicta, et variis, quae de eo narrantur — alio Taraxippo in Isthmo et simili petra in Nemea — Hippodamiae signo ad unam metarum.

501 Τὸ δὲ ὄρος τὸ Κρόνιον[1] κατὰ τὰ ἤδη λελεγμένα μοι παρὰ τὴν κρηπῖδα καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῇ παρήκει θησαυρούς. ἐπὶ δὲ[2] τοῦ ὄρους τῇ κορυφῇ θύουσιν οἱ Βασίλαι καλούμενοι τῷ Κρόνῳ κατὰ ἰσημερίαν τὴν ἐν τῷ ἦρι
2 Ἐλαφίῳ[3] μηνὶ παρὰ Ἠλείοις. (2) Ἐν δὲ τοῖς πέρασι[4] τοῦ Κρονίου κατὰ τὸ πρὸς τὴν ἄρκτον ἐστὶν ἐν μέσῳ τῶν θησαυρῶν καὶ τοῦ ὄρους ἱερὸν Εἰλειθυίας, ἐν δὲ

(10) Postremus omnium thesaurorum stadio proximus est. Gelensium donum esse et thesaurum et signa indicat inscriptio. A signis tamen adhuc vacuus est.

Cap. XX. Saturnius mons crepidini cui sunt impositi thesauri imminet. In vertice rem divinam Saturno faciunt qui Basilae appellantur, verno aequinoctio, eo mense qui ab Eleis Elaphius dicitur. (2) Ad Cronii montis radices Septentrionem versus, medio inter montem et thesauros spatio Lucinae fanum

49. ὁ τελευταῖος?

50. τε ἔτι VaAgLab. — τὰ ἀγάλματα Cor.; denique ἔστιν MAg; ἔστι rell.

Cap. XX. 1. Κράνιον Va, p. corr. κρόνιον. — ὄρος τὸ om. La.

2. δὲ om. Am. M. — αἱ (οἱ sup. vers.) βασίλαι Vb. — καλούμεναι MVa.

3. ἐλαφοβολιῶνι Va.

4. πέρασιν Ag. — εἰληθείας Va; εἰλειθυίας (η sup. ει) M; etiam in seqq. ἠληθυίας, εἰλήθυιαν Va; εἰληθυίας infra etiam AX; ἠλείθυιαν et infra ἠλειθυίας βωμός Ag. — ἐν δὲ τῷ σωσίπ. La.

*αὐτῷ Σωσίπολις Ἠλείοις ἐπιχώριος δαίμων ἔχει τιμάς.
τὴν μὲν δὴ Εἰλείθυιαν ἐπονομάζοντες Ὀλυμπίαν ἱερασο-
μένην αἱροῦνται τῇ θεῷ κατὰ ἔτος ἕκαστον· ἡ δὲ πρε-
σβῦτις[5] ἡ θεραπεύουσα τὸν Σωσίπολιν νόμῳ τε ἁγιστεύει
τῷ Ἠλείων καὶ αὐτὴ, λύτρα[6] τε ἐσφέρει τῷ θεῷ καὶ μά-
ζας κατατίθησιν αὐτῷ μεμαγμένας μέλιτι. ἐν μὲν δὴ τῷ* 3
*ἔμπροσθεν[7] τοῦ ναοῦ (διπλοῦς γὰρ δὴ πεποίηται) τῆς
τε Εἰλειθυίας βωμὸς καὶ ἔσοδος ἐς αὐτό ἐστιν ἀνθρώ-
ποις,[8] ἐν δὲ τῷ ἐντὸς ὁ Σωσίπολις ἔχει τιμὰς, καὶ ἐς
αὐτὸ[9] ἔσοδος οὐκ ἔστι πλὴν τῇ θεραπευούσῃ τὸν θεὸν
ἐπὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον ἐφειλκυσμένῃ[10] ὕφος
λευκόν. παρθένοι δὲ ἐν τῷ τῆς Εἰλειθυίας ὑπομένου-
σαι[11] καὶ γυναῖκες ὕμνον ᾄδουσιν· καθαγίζουσι δὲ καὶ
θυμιάματα παντοῖα αὐτῷ,[12] [καὶ] ἐπισπένδειν οὐ νομί-*

est. In eo Sosipolis, patrius Eleorum genius, certis celebratur honoribus. Ipsam certe Lucinam Olympiam cognominant; quaeque ei sacra faciat, annuam sacerdotem deligunt. At anus ea quae Sosipolin placat, Eleorum ritu operatur: piamina infert et apponit Deo melle subactas offas. In antica igitur templi parte (geminum enim est templum) Ilithyiae ara est, eoque aditus patet hominibus; in interiore vero parte Sosipolidi suus est honor, eoque nulli patet accessus, praeterquam uni illi sacrificulae quae capite et facie candido textili velata ad numinis simulacrum accedit. In Lucinae, virgines et nuptae remanentes hymnum Sosipolidi decantant. Odores ei quodvis genus adolent, vino libandi ritum his sacris alienum ducunt. Iusiurandum

5. *πρεσβῦτις* BLa; *πρεσβύτις* edd. rell. Lb; *πρεσβύτη* Va et (sec. S) M; *πρεσβύτης* M. — *σωσίπαλιν* Vb. — *Ἠλείων καὶ αὐτή, λύτρ.* Smai. B; *Ἠλείων, καὶ αὐτὴ λ.* edd. rell.

6. *λύστρά τε* Ag; Kuhnius dubitans an *λύτρα piaminum* significatione usurpata fuerint, legere maluit *λουτρά*; quod probarunt, nec immerito, CB. — *μεμαγμένας* om. La.

7. *ἔμπροσθε* B; *τὸ ἔμπροσθε* Lb.

8. *ἔςοδος οὐκ ἀνθρώποις* Ag; *ἔςοδος ἐς αὐτὸς ἀνθρ., οὐδὲ τῶ ἐκτὸς* La; *ἐντὸς* cod. Casaub. CSB; *ἐκτὸς* Am. edd. rell. codd.

9. *καὶ ἐν αὐτῷ* Vb; mox *ἔστιν* Ag.

10. *ἐφειλκυσμένην* MVa; *ἐφειλκισμένην* Vb; sed *ην* ob corr. ambig. — *ὕρις* pro *ὕφος* Ag; *ὕφις* La.

11. *ὑπομένουσαι* Am. CSBMVab PcdAgLab; *ὑπομένουσι* AXKF, fortasse vitio typoth. ed. Ald. — *ᾄδουσιν* MAgLa; *ᾄδουσι* rell., Vb. p. corr. ex *ᾄδουσαι*.

12. *παντοῖα αὐτῇ* Schneider; seq. *καὶ* om. MVabPcAgLab, nec Am. legisse videtur. Locus non sanus; quomodo enim haec sibi respondent *καθαγίζουσι καὶ θυμιάματα παντοῖα καὶ ἐπισπένδειν οὐ νομίζουσιν οἶνον*? Fortasse *καὶ ἐπισπένδειν οἱ νομ. οἶνον*, sive quod ob *καὶ* a codd. omissum magis placet: *παντοῖα, ἐπισπένδειν δὲ οὐ*

ζουσιν οἶνον. καὶ ὅρκος παρὰ τῷ Σωσιπόλιδι ἐπὶ μεγί-
4 στοις καθέστηκεν. (3) Λέγεται δὲ καὶ Ἀρκάδων ἐς τὴν
Ἠλείαν[13] ἐσβεβληκότων στρατιᾷ καὶ τῶν Ἠλείων σφίσιν
ἀντικαθημένων γυναῖκα ἀφικομένην παρὰ τῶν Ἠλείων
τοὺς στρατηγούς, νήπιον παῖδα ἔχουσαν ἐπὶ τῷ μαστῷ,
λέγειν ὡς τέκοι μὲν αὐτὴ[14] τὸν παῖδα, διδοίη δὲ ἐξ ὀνει-
ράτων συμμαχήσοντα[15] Ἠλείοις. οἱ δὲ ἐν ταῖς ἀρχαῖς
(πιστὰ γὰρ τὴν ἄνθρωπον ἡγοῦντο εἰρηκέναι) τιθέασι τὸ
5 παιδίον πρὸ τοῦ στρατεύματος γυμνόν.[16] ἐπῄεσάν τε δὴ
οἱ Ἀρκάδες, καὶ τὸ παιδίον ἐνταῦθα ἤδη δράκων ἦν· τα-
ραχθεῖσι δὲ ἐπὶ τῷ θεάματι τοῖς Ἀρκάσι[17] καὶ ἐνδοῦσιν ἐς
502 φυγὴν ἐπέκειντο οἱ Ἠλεῖοι, καὶ νίκην τε ἐπιφανεστάτην
ἀνείλοντο καὶ ὄνομα τῷ θεῷ[18] τίθενται Σωσίπολιν. ἔνθα
δέ σφισιν ὁ δράκων ἔδοξεν ἐσδῦναι[19] μετὰ τὴν μάχην, τὸ
ἱερὸν ἐποίησαν ἐνταῦθα· σὺν δὲ αὐτῷ σέβεσθαι καὶ τὴν
Εἰλείθυιαν[20] ἐνόμισαν, ὅτι τὸν παῖδά σφισιν ἡ θεὸς αὐ-

certe ad Sosipolidis aram magna religione concipiunt. De eo haec sunt memoriae prodita. (3) Quum in Eleorum fines hostiliter Arcades invasissent contraque eos aciem Elei direxissent, mulierem aiunt cum pendente ab uberibus infante ad Eleorum duces venisse, ac dixisse, se quidem puerum illum peperisse, sed somnio monitam dare illum Eleis pugnae socium. Ibi eos qui summae rei praeerant (quod mulieris verbis fidem habendam censuissent) puerum nudum ante signa collocandum curasse. Impressione ab Arcadibus facta puerum in eorum conspectu in anguem mutatum. Eo prodigio hostes exterritos in fugam se protinus dedisse, acriter Eleos institisse. Parta vero insigni victoria deo a servata civitate nomen Sosipolis inditum: quoque loco in cavernam visus fuerat se anguis abdidisse confecto proelio fanum erectum. Lucinam vero cum eo coli propterea instituerunt, quod ab ea in lucem puerum illum sibi edi-

νομ. οἶνον. — Tum *καθέστηκεν* B AgPc; *καθέστηκε* edd. rell.
13. *ἠλεῖαν* Vb.
14. *αὔτη* AXVb, correxit Sylb. *αὐτῇ* Va; *αὐτὴ* habent Lab.
15. *ὀνειράτων συμμαχ.* volente F ediderunt. CSmai. B; habent Va PcdLa; *ὀνειράτων τὸν συμμ.* rell., unde Cor. fecit *αὐτόν*. — *συμμαχήσαντα* MVa et La sup. vers. — *τὴν ἀνθρώπον* Ag. — *εἰρημέναι*, *κ* sup. *μ*, Vb.
16. *γυμνὸν* usque *παιδίον* om. MVa.
17. *ἀρκάσιν* Ag. — *ἐπεγκεῖντο* Vb; seq. *οἱ* om. Va. — *ἐπιφανεστάτην*, *α* sup. *ην*, La.
18. *τῷ θεῷ* om. Va. — *τίθεσθαι* MVa; mox *ἔδα* pro *ἔνθα* M.
19. *ἐςδοῦναι* VbAg. Post *ἐςδῦναι* distinguunt Am. Lb.
20. *εἰλήθυιαν* Ag, idemque mox *ἠλειθυίας ἐρίπια*.

τη προήγαγεν ἐς ἀνθρώπους. τοῖς δὲ τῶν Ἀρκάδων ἀπο- 6
θανοῦσιν ἐν τῇ μάχῃ ἐστὶ τὸ μνῆμα ἐπὶ τοῦ λόφου δια-
βάντων τὸν Κλάδεον ὡς ἐπὶ ἡλίου[21] δυσμάς. πλησίον δὲ
τῆς Εἰλειθυίας ἐρείπια Ἀφροδίτης οὐρανίας ἱεροῦ λείπε-
ται, θύουσι δὲ καὶ αὐτόθι ἐπὶ τῶν βωμῶν. (4) Ἔστι δὲ 7
ἐντὸς[22] τῆς Ἄλτεως κατὰ τὴν πομπικὴν ἔσοδον Ἱπποδά-
μιον καλούμενον ὅσον πλέθρου χωρίον περιεχόμενον[23]
θριγκῷ, ἐς τοῦτο ἅπαξ κατὰ ἔτος ἕκαστον ἔστι[24] ταῖς γυ-
ναιξὶν ἔσοδος, αἳ θύουσι τῇ Ἱπποδαμείᾳ καὶ ἄλλα ἐς τι-
μὴν δρῶσιν αὐτῆς. τὴν δὲ Ἱπποδάμειάν φασιν ἐς Μι-
δέαν[25] τὴν ἐν τῇ Ἀργολίδι ἀποχωρῆσαι, ἅτε τοῦ Πέλο-
πος ἐπὶ τῷ Χρυσίππου θανάτῳ μάλιστα ἐς ἐκείνην ἔχον-
τος τὴν ὀργήν· αὐτοὶ[26] δὲ ὕστερον ἐκ μαντείας κομίσαι
φασὶ τῆς Ἱπποδαμείας τὰ ὀστᾶ ἐν Ὀλυμπίᾳ. (5) Ἔστι[27] 8
δὲ ἐπὶ τῷ πέρατι τῶν ἀγαλμάτων ἃ ἀπὸ[28] ζημίας ἐποιή-
σαντο ἀθλητῶν, ἐπὶ τούτῳ τῷ πέρατί ἐστιν ἣν κρυπτὴν

tum interpretati sunt. Caesis in pugna Arcadibus monumentum est in tumulo trans amnem Cladeum versus occasum. Proxime ad Lucinae, ubi Veneris Coelestis cognomento templum fuit rudera monstrant. Sacra certe et nunc fiunt ad aras, quae reliquae sunt. (4) Intra Altin, in ea qua Pompae transmittuntur semita, aedes est, quod Hippodamium appellant: area iugeri spatio maceria circumsepta. Patet huc foeminis aditus stato quotannis die. Hae faciunt Hippodamiae rem divinam et aliis eam honoribus prosequuntur. Hippodamiam tradunt Midean, (quod Argivorum agro oppidum est) quum Pelops ob Chrysippi caedem ab ea in primis poenas expeteret, confugisse: ipsos postea eius ossa ex oraculo in Olympiam reportanda curasse. (5) Eo loco, quo postrema sunt signa ex eo signorum numero quae de multatitio athletarum aere dedicata sunt, porti-

21. κλαδέον Lb. — ἠλείον δυσμ. Vb.
22. ἐντὸς, οἷς sup. ὸς, La. — ἱπποδάμειον Vb; deinde πλέθου Va.
23. περιεχόμενον ἐν θρ. Pc; θραγκῷ (θρακῷ sec. S) M.
24. ἔστι AXKB; ἐστι FCS. — κατά τε ἔτος ἕκαστον ἐ ταῖς (sic) γυν. Va. — ἱπποδαμίᾳ Ag.
25. μηδέαν Va; μεδέαν, η sup. ε, M; mox idem ἀγγορίδι pro Ἀργολίδι. — ἐπὶ τοῦ χρ Vb.
26. „ipsum Pelopem“ Am., unde αὐτόν eruit S. — μαντίας Vb. — φασίν Ag.
27. ἔστι δὲ BPcVaLab; ἔστι δὴ rell.
28. ἐπὶ MVab; ἐπὶ ζημίαις Ag Lab. — ἐποίητο La.

ὀνομάζουσιν ἔσοδον· διὰ δὲ αὐτῆς[29] τούς τε Ἑλλανοδίκας ἐσιέναι ἐς τὸ στάδιον καὶ τοὺς[30] ἀγωνιστάς. τὸ μὲν δὴ στάδιον γῆς χῶμά ἐστι,[31] πεποίηται δὲ ἐν αὐτῷ καθέδρα τοῖς τιθεῖσι τὸν ἀγῶνα. (6) Ἔστι δὲ ἀπαντικρὺ τῶν Ἑλ-
9 λανοδικῶν βωμὸς λίθου λευκοῦ· ἐπὶ τούτου καθεζομένη τοῦ βωμοῦ θεᾶται[32] γυνὴ τὰ Ὀλύμπια, ἱέρεια Δήμητρος Χαμύνης, τιμὴν ταύτην ἄλλοτε ἄλλη[33] λαμβάνουσα παρὰ
503 Ἠλείων. παρθένους δὲ οὐκ εἴργουσι θεᾶσθαι.[34] πρὸς δὲ τοῦ σταδίου τῷ πέρατι, ᾗ τοῖς σταδιοδρόμοις ἄφεσις πεποίηται, Ἐνδυμίωνος μνῆμα ἐνταῦθα λόγῳ Ἠλείων[35] ἐστίν.
10 (7) Ὑπερβαλόντι[36] δὲ ἐκ τοῦ σταδίου καθ' ὅτου οἱ Ἑλλανοδίκαι καθέζονται, κατὰ τοῦτο[37] χωρίον ἐστὶ τῶν ἵππων ἀνειμένον τοὺς δρόμους καὶ ἡ ἄφεσίς ἐστι τῶν ἵππων. παρέχεται μὲν οὖν σχῆμα ἡ ἄφεσις κατὰ πρῷραν

cus est quam occultam nominant. Per eam et ludorum praefectis et athletis ad stadium accessus est. Ipsum certe stadium terrae agger est, in eo ludis praefectorum sessio exstructa. (6) E regione sessionis illius ara eminet e candido lapide. In ea sedens Olympicos ludos mulier spectat sacerdos Cereris cognomento Chamynes. Quem honorem alias alia ab Eleis accipit. Neque vero virginibus interdictum ludicra spectare. In extremo stadio, ubi sunt cursorum carceres, Endymionis Elei sepulcrum monstrant. (7) Supra eam stadii partem in qua ludis praefecti consident, destinatus est equiriis campus, et ibi sunt equorum carceres. Formam illi eandem prope prae se

29. διὰ τὸ δι' αὐτ. Schneider. Excidisse (ut c. 24, 1.) καθέστηκε suspicatur S.

30. στάδιον καὶ ἐς τοὺς Vb; στάδιον ἐς τοὺς (?) M.

31. χῶμα ἐστιν M; tum δὲ ἐν Vab; δ' ἐν rell.

32. θεᾶτε M. — χαμύνη Va.

33. ταύτην ἄλλοτε ἄλλη Sylb.CS B; ταύτην (ν expunct.) ἄλλοτε ἄλλην (ν expunct.) Ag; ταύτῃ (ταύτη A) ἄλλοτε ἄλλην edd. codd. rell.; ἄλλοτε ἄλλην om. Va. — λαβάνουσα M. — εἱλείων Ag.

34. παρθένους — θεᾶσθαι locus vix sanus. Valcken. ad Theocr. Adoniaz. p. 198. haec verba, Cor. negationem tantum eiicere volunt; Goldh. ἱερᾶσθαι coniicit pro θεᾶσθαι. „J'ai mis entre deux crochets ces mots, parcequ'ils sont visiblement une addition faite au texte par une main étrangère.“ C. In Lb — σι vocis εἴργουσι est in correctura. — σταδιαδρόμοις BPcAgLa.

35. „Forsan scribendum est λόγῳ τῷ Ἠλ.“ S.

36. ὑπερβαλόντι Va; ὑπερβάλλοντι rell.; ὑπερβαίνοντι Goldh. Tum καθ' ὅ τι Schneider, καθότι B.

37. τὸ quod edd. codd. inserunt post τοῦτο, suadente B expunximus, adstipulante Va, in quo κατὰ τοῦτο χωρ. — ἀνειμένων CVbPc*dAg; in hoc ο sup. ω.

νεὼς, τέτραπται δὲ αὐτῆς τὸ ἔμβολον ἐς τὸν δρόμον. κα-
θότι δὲ τῇ Ἀγνάπτου[38] στοᾷ προσεχής ἐστιν ἡ πρώρα,
κατὰ τοῦτο εὐρεῖα γίνεται. δελφὶς δὲ ἐπὶ κανόνος κατὰ
ἄκρον μάλιστα τὸ ἔμβολον πεποίηται χαλκοῦς. ἑκατέρα 11
μὲν δὴ πλευρὰ τῆς ἀφέσεως πλέον ἢ τετρακοσίους πόδας
παρέχεται τοῦ μήκους, ᾠκοδόμηται δὲ ἐν αὐταῖς οἰκή-
ματα.[39] ταῦτα κλήρῳ τὰ οἰκήματα διαλαγχάνουσιν οἱ ἐσ-
ιόντες ἐς τὸν ἀγῶνα τῶν ἵππων. πρὸ δὲ τῶν ἁρμάτων ἢ
καὶ ἵππων[40] τῶν κελήτων διήκει πρὸ αὐτῶν καλώδιον ἀν-
τὶ ὕσπληγος.[41] βωμὸς δὲ ὠμῆς πλίνθου τὰ ἐκτὸς κεκο-
νιαμένος, ἐπὶ ἑκάστης Ὀλυμπιάδος ποιεῖται κατὰ τὴν πρώ-
ραν μάλιστά που μέσην. ἀετὸς δὲ ἐπὶ τῷ βωμῷ χαλκοῦς 12
κεῖται τὰ πτερὰ ἐπὶ μήκιστον ἐκτείνων.[42] ἀνακινεῖ μὲν δὴ
τὸ ἐν τῷ βωμῷ μηχάνημα ὁ τεταγμένος ἐπὶ τῷ δρόμῳ·
ἀνακινηθέντος δὲ ὁ μὲν ἐς τὸ ἄνω πεποίηται πηδᾶν ὁ ἀε-
τὸς, ὡς τοῖς ἥκουσιν ἐπὶ τὴν θέαν γίνεσθαι[43] σύνοπτος,
ὁ δελφὶς δὲ ἐς ἔδαφος πίπτει. πρῶται[44] μὲν δὴ ἑκατέρω- 13

ferunt quam navis prora, verso in curriculum rostro. Qua parte autem cum porticu, cui nomen Agnapto, (quod est quasi flexu carentem dicas) prora ipsa iungitur, ibi utrinque dilatatur. In extremo rostro aeneus super regula delphinus eminet. Utrumque vero carcerum latus quadringentos et amplius pedes in longitudinem patet. Exstructae in iis domunculae. Eas inter se sortiuntur qui vel equos privos, vel currus in certamen producunt. Intenditur vero a fronte funis pro repagulis. Ara ad mediam fere prorae partem e crudo laterculo excitatur: hanc tectorio recenti singulis oblinunt ludorum conventibus. Super ara aenea aquila late passis alis exstat. Ea quum machinulam quandam is commoverit cui id negotii datum est, statim se in spectatorum conspectum quasi subvolatura attollit; at delphinus ad imam soli aream demittitur. Prima omnium ea submittun-

38. Ἀγνάπτου CSBMVabPcAg Lb; Ἀγάπτου Löscher.; Ἀγνάμπτου Am.AXKF; ἀγνάππου La.

39. „domunculae" Am., unde οἰκημάτια legisse videtur. — ταῦτα κλήρῳ τὰ οἰκ. B; ταῦτα κληρωτὰ τὰ οἰκ. Cor.; ταῦτα τὰ κληρωτὰ οἰκ. edd. rell. codd.

40. ἢ καὶ ἵππ. BMVaPcAgLab; ἢ καὶ τῶν ἵππ. rell. edd. Vb.

41. ὕπληγος La; ὕσπληγος AVb AgLbPc*; ὕσπληγγος rell. Cf. de hac forma Lobeck ad Phryn. p. 71 sq. — πλήνθου Ag. Deinde Am. deleta ante ἐπὶ virgula distinguit post Ὀλυμπιάδος; sic etiam Lb.

42. ἐκείνων Ag.

43. γίνεσθαι Cor.; γενέσθαι edd. codd.

44. πρῶται — αἱ ὕσπλ. — κατὰ ταύτας et postea αἱ ὕσπ. αἱ SBPc Ag (hic tamen κατὰ τούτους); πρῶτοι — αἱ — τούτους — αἱ ὕπλ. αἱ La; πρῶτοι — οἱ — τούτους —

θεν αἱ πρὸς τῇ στοᾷ τῇ Ἀγνάπτου χαλῶσιν ὕσπληγες, καὶ οἱ κατὰ ταύτας ἑστηκότες ἐκθέουσιν ἵπποι πρῶτοι, θέοντές τε δὴ γίνονται κατὰ τοὺς εἰληχότας ἑστάναι[45] τὴν δευτέραν τάξιν, καὶ τηνικαῦτα χαλῶσιν αἱ ὕσπληγες αἱ ἐν τῇ δευτέρᾳ τάξει· διὰ πάντων τε κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον συμβαίνει τῶν ἵππων, ἔςτ' ἂν ἐξισωθῶσιν[46] ἀλλήλοις κατὰ
504 τῆς πρῴρας τὸ ἔμβολον. τὸ ἀπὸ τούτου δὲ ἤδη καθέστηκεν ἐπίδειξις ἐπιστήμης τε ἡνιόχων καὶ ἵππων ὠκύτητος.
14 τὸ μὲν δὴ ἐξ ἀρχῆς Κλεοίτας ἐστὶν ἄφεσιν[47] μηχανησάμενος, καὶ φρονῆσαί γε ἐπὶ τῷ εὑρήματι ὡς καὶ ἐπίγραμμα ἐπὶ ἀνδριάντι τῷ Ἀθήνησιν[48] ἐπιγράψαι·

Ὃς τὴν ἱππάφεσιν ἐν[49] Ὀλυμπίᾳ εὕρατο πρῶτος,
Τεῦξέ με[50] Κλειοίτας υἱὸς Ἀριστοκλέους.

Κλεοίτα δέ φασιν ὕστερον Ἀριστείδην σοφίαν τινὰ καὶ αὐ-
15 τὸν ἐς τὸ μηχάνημα ἐσενέγκασθαι. (8) Παρεχομένου δὲ

tur repagula quae utrinque iuxta Agnapti porticum intenta fuerant: tum qui ea in parte sustinebantur equi statim se in pedes dant. Ii quum ad alterum equorum ordinem accesserint eodem modo et illis sua remittuntur repagula. Idem fit omni ex carcerum parte, usquedum ad ipsum prorae rostrum exaequata fuerit cursus conditio. Ibi, equis in liberiorem se iam campum effundentibus, et aurigarum se ostentat sollertia et quadrupedum pernicitas. Primus, qui eam excogitavit carcerum formam, Cleoetas fuit, cui tanta est huius operis causa laus tributa, ut hi fuerint versus ad eius quae Athenis est statuam adscripti:

Carcere ab Eleo docuit qui mittere currus,
Mi autor Cleoetas natus Aristoclee.

Post Cleoetan Aristiden memorant et ipsum aliquid solertiae ad excolendum illud machinamentum contulisse. (8) Alterum

οἱ ὕσπ. οἱ edd. rell. M (qui semel αἱ πρὸς habet) VabLb. — ὕσπληγες ASMVabLbPc*; ὕπληγες constanter La; ὕσπληγγες edd. rell. Ag. — Tum Ἀγνάπτου ACSB; ἀκνάπτου MVaPcAgLa; Ἀγνάμπτου Am. XKF; οἷς πρ. τ. στ. τῇ ἀκνάπτῳ, ου sup. ῳ, Vb; τῇ κνάπτου Lb.

45. ἑστᾶναι Va(?)M. Mox ὕσπληγες ASMVabAgLb; ὕσπληγγες edd. rell. Pc*.

46. ἐξίσω θῶσιν M. — πρόρας Ag; mox δὲ ante ἤδη om. Va.

47. ἐστὶν ὁ τὴν ἄφεσιν Cor. — καὶ φρονήσας γε Sylb.; καὶ ἐφρόνησέ γε Cor.

48. ἀθήναισιν M.

49. ἱππάφεσιν ἐν Ὀλυμπίᾳ Cor. B; ἐν om. FCMVaPcLab; ἱππάθεσιν Ag; idem ἐν habere videtur; ἱππάφεσίν γε Vb; ἱππάφεσίν σευ, Ὀλυμπία, εὑρ. AXKS. — ὀλυμπία (sic) La. – εὗρε τὸ πρῶτον Cor.

50. τοῦ ξέμε ALb. — κλεοίτας M VabPcAgLb. Tum < ἔστιν ἄφεσιν — ἀθήνησιν ἐπι > Lb repetit inter uncos post Κλεοίτας. — Mox ἐςενέγκεσθαι La.

τοῦ ἱπποδρόμου παρήκουσαν ἐς πλέον τὴν ἑτέραν τῶν
πλευρῶν, ἔστιν ἐπὶ τῆς μείζονος πλευρᾶς, οὔσης χώμα-
τος,[51] κατὰ τὴν διέξοδον τὴν διὰ τοῦ χώματος τὸ τῶν
ἵππων δεῖμα[52] ὁ Ταράξιππος. σχῆμα μὲν [οὖν] βωμοῦ
περιφεροῦς ἐστὶ, παραθέοντας δὲ κατὰ τοῦτο τοὺς ἵπ-
πους φόβος τε αὐτίκα ἰσχυρὸς ἀπ' οὐδεμιᾶς προφάσεως
φανερᾶς καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου λαμβάνει ταραχή· τά τε δὴ[53]
ἅρματα καταγνύουσιν ὡς ἐπίπαν[54] καὶ οἱ ἡνίοχοι τιτρώ-
σκονται. καὶ τοῦδε ἡνίοχοι ἕνεκα θυσίας θύουσι καὶ γε-
νέσθαι σφίσιν[55] ἵλεων εὔχονται τὸν Ταράξιππον. Ἕλ- 16
ληνες δὲ οὐ κατὰ τὰ αὐτὰ νομίζουσιν[56] ἐς τὸν Ταρά-
ξιππον, ἀλλ' οἱ μὲν εἶναι τάφον ἀνδρὸς αὐτόχθονος καὶ
ἀγαθοῦ τὰ ἐς ἱππικὴν, καὶ ὄνομα Ὠλένιον αὐτῷ τίθεν-
ται (ἀπὸ τούτου δὲ καὶ τὴν Ὠλενίαν ἐν τῇ Ἠλείᾳ πέτραν
φασὶν ὀνομασθῆναι), οἱ δὲ τὸν Φλιοῦντος[57] Δαμέωνα
μετασχόντα Ἡρακλεῖ τῆς ἐπὶ Αὐγέαν καὶ Ἠλείους στρα-
τείας,[58] αὐτόν τε ἀποθανεῖν καὶ τὸν ἵππον ἐφ' ᾧ ἐπω-
χεῖτο[59] ὑπὸ Κτεάτου λέγουσι τοῦ Ἄκτορος, καὶ τὸ μνῆ-

curriculi latus aliquanto longius excurrit, factum hoc etiam aggesta terra. In ipso propemodum exitu terriculum est equorum, Taraxippus, arae rotundae figura. Nomen ex eo inditum quod equi dum hac praeterferantur, vehementi pavore sine manifesta causa corripiuntur, eoque ita turbantur ut currus saepe toti frangantur et aurigae vulnerentur. Eam ob rem aurigae ibi sacrificant, et vota Taraxippo faciunt ut se ipsis aequum et clementem praebeat. Variat de Taraxippo Graecorum sententia. Sunt qui indigenae hominis sepulcrum illud esse dicant praestantis equos regendi scientia: Olenium nomen produnt, a quo sit in Eleorum finibus Olenium saxum appellatum. Alii Dameonem fuisse, Phliuntis filium, qui in Augean expeditionis Herculi socius a Cteato Actoris filio una cum equo, quo vehebatur, sit interfectus: ab Eleis eo in loco et ipsi et equo communis habitum

51. χρώματος Vb.
52. χῶμα pro δεῖμα MVabPcAg Lab; seq. οὖν om. SBMPcLab. — περιφ. ἔτι M (sec. S). — ἐστὶν Ag. — φόβος, ος sup. ους, La.
53. τὰ δὲ δὴ MVa, unde in errorem inductus S in M φόβος δὲ esse putavit.
54. ὡς ἐπιπλεῖστον voluit C. — τιτρώσκωνται et θύουσιν Ag.
55. φίσιν Va; sec. man. praefixit σ. — ἵλεον M (sec. S) Va; seq. εὔχονται om. Ag.
56. ὀνομάζουσιν VbLb. — ἄλλοι μὲν Ag; seq. ἐς om. La.
57. φιλιοῦντος VbPcLab; φιλοῦντος Va; φιλιοῦντα Ag.
58. στρατιᾶς AMVabAgLab.
59. ἐπωλεῖτο M (sec. S). „Mirum quod omnes editiones in vitio

17 μα κοινὸν Δαμέωνι καὶ τῷ ἵππῳ γενέσθαι. λέγουσι δὲ
καὶ ὡς Μυρτίλῳ κενὸν ἐνταῦθα ἠρίον[60] ποιήσειε Πέλοψ,
καὶ θύσειέ τε αὐτῷ τὸ ἐπὶ τῷ φόνῳ μήνιμα ἰώμενος, καὶ
ἐπονομάσαι Ταράξιππον, ὅτι τῷ Οἰνομάῳ διὰ τοῦ Μυρ-
505 τίλου[61] τῆς τέχνης ἐταράχθησαν αἱ ἵπποι. τοῖς δέ ἐστιν
εἰρημένον ὡς αὐτὸς Οἰνόμαος ὁ τοὺς ἱππεύοντάς ἐστιν
ἐν τῷ δρόμῳ βλάπτων. ἤκουσα δὲ καὶ ἐς τὸν Πορθάο-
νος[62] Ἀλκάθουν ἀγόντων τὴν αἰτίαν, ὡς ἐνταῦθα μέρη
λάβοι γῆς ὁ Ἀλκάθους ἀποθανὼν ὑπὸ Οἰνομάου[63] τῶν
Ἱπποδαμείας γάμων εἵνεκα· ἅτε δὲ[64] ἀτυχήσαντα ἐν ἱπ-
ποδρόμῳ βάσκανόν τε εἶναι τοῖς ἱππεύουσι καὶ οὐκ εὐ-
18 μενῆ δαίμονα. ἀνὴρ δὲ Αἰγύπτιος Πέλοπα ἔφη παρὰ τοῦ
Θηβαίου λαβόντα Ἀμφίονος κατορύξαι τι[65] ἐνταῦθα ἔν-
θα καλοῦσι τὸν Ταράξιππον, καὶ ὑπὸ τοῦ κατορωρυ-
γμένου ταραχθῆναι μὲν τῷ Οἰνομάῳ τότε, ταράσσεσθαι
δὲ καὶ ὕστερον τοῖς πᾶσι[66] τὰς ἵππους. ἠξίου δὲ οὗτος

sepulcri honorem. Non desunt qui inane ibi monumentum autument Myrtilo a Pelope exstructum, quum a se perempto parentaret, quo eius iram placaret: Taraxippum vero vocasse quod Myrtili dolo Oenomai equae consternatae fuerint. Multi etiam Oenomaum illum esse dictitant qui in curuli certamine equos et aurigas illo exagitet pavore. Audivi etiam qui Porthaonis filium Alcathoum esse dicerent, qui quum inter procos Hippodamiae ab Oenomao fuisset occisus et eo ipso in loco humatus*, iniuriae suae quam in ipso curriculo passus esset atrox et infestus vindex obequitantibus exoriatur. At Aegyptius quidam Pelopem aiebat acceptum nescio quid ab Amphione Thebano eo in loco defodisse; cuius arcana vi tunc conterriti fuerint Oenomai equi, et omnes deinde equi eodem afficiantur modo. Et cense-

ἐπωχεῖτο consentiunt.“ S; magis tamen mirum quod Smin. non dissentit; A recte iam habet sine ι subscripto. — λέγουσιν Ag. Mox μνῆμα κενὸν („inanis sepulcri“) legit Am.

60. ἠρίον Cor.B; confirmat La; „ἡρῷον] ἠρίον. κενὸν ἠρίον pro κενήριον, ut κενὸν μνῆμα p. 511, v. 41.“ Hemsterh. Ms. ἡρῷον edd. codd. rell. „inane monumentum heroicum“ Am. — καὶ πονομάσαι La.

61. μυρτίλλου VbAg.

62. Πορθάονος Am.ACSBMVab Lab; Παρθ. XKFPc. — ἀναγόντων Cor.

63. ἀπὸ οἰν. MVa; seq. γάμων om. La.

64. ἅτε δὲ Cor. Smai. MVa; ἅτε δὴ rell. — βάσκανός La. — ἱππεύουσιν Ag.

65. κατορίξαι τι Vb; mox κατωρυγμένου Lb, κατορυγμένου Vb. — καλοῦσιν Ag.

66. τοῖς παισὶ MVa. — τὰς ἵππ. Smai. MVaLab; τὰς ἵπους Ag. τοὺς ἵππ. rell. — Deinceps οὗτος

ὁ Αἰγύπτιος εἶναι μὲν Ἀμφίονα, εἶναι δὲ καὶ τὸν Θρᾷκα Ὀρφέα μαγεῦσαι δεινόν, καὶ αὐτοῖς ἐπάδουσι[67] θηρία τε ἀφικνεῖσθαι τῷ Ὀρφεῖ, καὶ Ἀμφίονι ἐς τὰς τοῦ τείχους οἰκοδομίας τὰς πέτρας. ὁ δὲ πιθανώτατος[68] (ἐμοὶ δοκεῖν) τῶν λόγων Ποσειδῶνος ἐπίκλησιν εἶναι τοῦ Ἱππίου φησίν. (9) Ἔστι δὲ καὶ ἐν Ἰσθμῷ Ταράξιππος 19
Γλαῦκος ὁ Σισύφου· γενέσθαι δὲ αὐτῷ τὴν τελευτὴν λέγουσιν ὑπὸ τῶν ἵππων, ὅτε Ἄκαστος[69] τὰ ἆθλα ἔθηκεν ἐπὶ τῷ πατρί. ἐν Νεμέᾳ δὲ τῇ Ἀργείων ἥρως μὲν ην οὐδεὶς ὅστις ἔβλαπτε τοὺς ἵππους, πέτρας δὲ ὑπὲρ[70] τῶν ἵππων τὴν καμπὴν ἀνεστηκυίας χρόαν πυῤῥᾶς[71] ἡ ἀπ᾽ αὐτῆς αὐγὴ κατὰ ταὐτὰ καὶ εἰ πῦρ, ἐνεποίει φόβον τοῖς ἵπποις. ἀλλὰ γὰρ ὁ ἐν[72] Ὀλυμπίᾳ Ταράξιππος πολὺ δή τι ὑπερηρκὼς ἐστιν ἐς ἵππων φόβον. (10) Ἐπὶ δὲ νύσσης μιᾶς Ἱπποδαμείας[73] ἐστὶν εἰκὼν χαλκῆ, ταινίαν τε ἔχουσα καὶ ἀναδεῖν τὸν Πέλοπα μέλλουσα ἐπὶ τῇ νίκῃ.

bat Aegyptius ille Amphionem et Orpheum Thracem in rebus magicis valde fuisse versatos et propterea alteri feras allicere, alteri vero saxa ad muros exstruendos movere attributum. Mea vero sententia eorum est maxime probabilis oratio qui Taraxippum cognomen esse dicunt Neptuni equestris. (9) Est etiam in Isthmo Taraxippus Glaucus Sisyphi filius, ab equabus interemtus ludis funebribus, quos patri suo fecit Acastus. In Argivorum Nemea nullus omnino est herois genius qui equis pavorem immittat: saxum tantum eminet supra curriculi flexum colore rutilo, cuius fulgore concitantur equi haud aliter multo quam si immissis ignibus iniecta esset trepidatio. Sed qui ab Olympico existit Taraxippo longe est acerrimus terror. (10) Ad metarum unam aenea Hippodamiae statua est taeniam prae se ferens, iam prope victori Pelopi coronam impositura.

ὁ Αἰγύπτιος B; οὗτος Αἰγύπτιος Hartung. Sylb. FCS; confirmat La in quo duplici copulata lectione οὗτος αἰγύπτιίουςος (sic); οὗτος Αἰγυπτίους edd. codd. rell.

67. ἐπάδουσιν et ἀμφίωνι Ag. — Ὀρφεῖ καὶ om. Lb.

68. πιθανότατος Vb. — δοκεῖ La.

69. ἕκαστος Ag.

70. ὑπὸ MVa.

71. πυῤῥὰς VbLb. — ὑπ᾽ αὐτῆς, omisso ἡ, Va; ἡ αὐτῆς M. — κατὰ ταῦτα AgLb. — Post πῦρ Porson. inserit εἴη; non improbant CS B; favere videtur La, in quo πῦρ ἐν ἐποίει (πῦρ εἴη ἐποίει?); πυρῶν Va.

72. γὰρ ἐν sine ὁ, M. — ἵππον AMVb.

73. ἱπποδαμίας M, om. Vb. — εἰκώς La.

CAPUT XXI.

De templo Cereris Chamynae et varia huius cognominis ratione — gymnasio Olympiae et signis in eo — variis memorandis trans fluvium Cladeum et Erymanthum — fluvio Diagone, templo Aesculapii Demaeneti et Apollinis Leucyanitae — templo Minervae Cydoniae in Pisaeorum finibus — fluvio Parthenia et Harpinnate — sepulcro procorum Hippodamiae quorum nomina recensentur.

Τὸ δὲ ἕτερον τοῦ ἱπποδρόμου μέρος οὐ χῶμα γῆς ἐστὶν, ὄρος δὲ οὐχ ὑψηλόν. ἐπὶ τῷ πέρατι τοῦ ὄρους ἱερὸν πεποίηται Δήμητρι ἐπίκλησιν Χαμύνῃ.[1] καὶ οἱ μὲν ἀρχαῖον τὸ ὄνομα ἥγηνται· χανεῖν γὰρ τὴν γῆν ἐνταῦθα
506 τὸ ἅρμα[2] τοῦ Ἅιδου καὶ αὖθις μύσαι· οἱ δὲ Χάμυνον ἄνδρα Πισαῖον Πανταλέοντι ἐναντιούμενον τῷ Ὀμφαλίωνος τυραννοῦντι ἐν Πίσῃ[3] καὶ ἀπόστασιν βουλεύοντι ἀπὸ Ἠλείων, ἀποθανεῖν φασὶν αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Πανταλέοντος καὶ ἀπὸ τοῦ Χαμύνου τῆς οὐσίας τῇ Δήμητρι οἰκοδο-
2 μηθῆναι τὸ ἱερόν. (2) Ἀγάλματα δὲ ἀντὶ τῶν ἀρχαίων Κόρην καὶ Δήμητρα λίθου τοῦ Πεντέλησιν Ἀθηναῖος[4] ἀνέθηκεν Ἡρώδης. Ἐν τῷ γυμνασίῳ τῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ

Cap. XXI. Altera hippodromi pars non agger, sed collis est minime arduus; ad cuius extremum finem aedes condita est Cereri cognomento Chamynae. Putant quidam priscum id esse nomen. Ibi enim quum Plutonis currum reciperet terram discessisse et ad se statim redisse. Alii vero Chamynum Pisaeum hominem memorant a Pantaleonte Omphalionis filio, qui Pisae tyrannidem occuparat, quod acrius illi adversaretur et ad defectionem Eleos impelleret interemptum: de Chamyni vero pecunia templum Cereri aedificatum. (2) Pro veteribus nova signa reposuit deae ipsius et filiae e Pentelico lapide Herodes Atticus. In gymnasio quod Olympiae est certamina

Cap. XXI. 1. χανύνη A; χαμήνη Vb. Mox χανὴν Ag; seq. γὰρ om. La.

2. τῷ ἅρματι coni. K, recep. C. Corruptus est locus. Deinceps πανταλέοντιούμενον La, πάντα λέοντι Lb.

3. πίσση Ag; πείσῃ et antea πεισαῖον Lb. — βουλεύοντι Sylb.FCS BMVaAgLab; βουλεύοντα edd. rell. VbPc. — Deinde τοῦ χαμύνου om. La; mox ἄγαλμα et κόριν La.

4. ἀθηναίοις MVabLab. — ἡρόδης Vb; post hanc vocem distinximus cum B; post Ὀλυμπίᾳ rell.

πεντάθλοις μὲν καθεστήκασιν ἐν αὐτῷ καὶ δρομεῦσιν αἱ μελέται, κρηπὶς δὲ ἐν τῷ ὑπαίθρῳ[5] λίθου πεποίηται· τὸ δὲ ἐξ ἀρχῆς καὶ τρόπαιον κατὰ Ἀρκάδων ἐπὶ τῇ κρηπῖδι εἱστήκει. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος[6] ἐλάσσων περίβολος ἐν ἀριστερᾷ τῆς ἐσόδου τῆς ἐς τὸ γυμνάσιον, καὶ αἱ παλαῖστραι τοῖς ἀθληταῖς[7] εἰσὶν ἐνταῦθα. τῆς στοᾶς δὲ τῆς πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον τοῦ γυμνασίου προσεχεῖς τῷ τοίχῳ[8] τῶν ἀθλητῶν εἰσὶν αἱ οἰκήσεις, ἐπί τε ἄνεμον τετραμμέναι Λίβα καὶ ἡλίου δυσμάς.

(3) Διαβάντων δὲ τὸν Κλάδεον[9] τάφος τε Οἰνομάου 3
γῆς χῶμα περιῳκοδομημένον λίθοις ἐστί, καὶ ὑπὲρ τοῦ μνήματος ἐρείπια οἰκοδομημάτων ἔνθα τῷ Οἰνομάῳ τὰς ἵππους αὐλίζεσθαι λέγουσιν. ὅροι δὲ πρὸς Ἀρκάδας τῆς χώρας,[10] τὰ μὲν παρόντα Ἠλείοις, τὰ δὲ ἐξ ἀρχῆς οἱ αὐτοὶ Πισαίοις καθεστήκεσαν ἀνέχοντες[11] κατὰ τάδε.

Διαβάντων [δὲ] ποταμὸν Ἐρύμανθον[12] κατὰ τὴν Σαύρου καλουμένην δειράδα τοῦ Σαύρου τε μνῆμα καὶ

meditantur sua quinquertiones et cursores. Crepido sub divo lapidea eminet, in qua fuit olim erectum trophaeum de victis Arcadibus. Ad laevam aditus eius gymnasii minor est ambitus, in quo athletarum palaestrae. Porticum eam gymnasii, quae ortum solis prospectat, attingunt athletarum diversoria in Africum et occasum conversa. (3) In ulteriore Cladei amnis parte sepulcrum exstat Oenomai, terrae tumulus lapide circumseptus. Supra monumentum ruinae se ostendunt tectorum quae equorum Oenomai stabula putant fuisse. Regionis Arcadiam versus limites in praesentia Eleis, ab initio vero etiam Pisaeis hoc in loco extiterunt. Trans Erymanthum fluvium ad Sauri iugum (sic enim locus ille appellatur) Sauri

5. ὑπέθρῳ Vb.

6. εἱστήκει· ἔστι δὲ καὶ ἄλλος B AgLaPc*; εἱστήκει· καὶ ἄλλος δ' ἔστιν AXKFLb; καὶ ἄλλος δ' ἐστὶν C; καὶ ἄλλος δὲ ἔστιν MVab; καὶ ἄλλος δέ ἐστιν S. — τῆς ἐν τῷ γυμνασίῳ La.

7. ταῖς ἀθλ., οῖ sup. αῖ, Vb.

8. τῷ τείχῳ Va et MVb, in quibus tamen οί sup. εί. — ἠλείου Vb La.

9. ἠλάδεον MVa; τὸνηλάδεον (sic) Lb. — περιῳκοδομημένον Am. Sylb.CB; περιῳκοδομημένος edd. rell. codd. — τοὺς ἵππους Lb.

10. ἀρκάδα La; πρὸς ἀρκάδας τῆς ἀρκάδας τῆς χώρ. Ag; mox ἐξ om. Vb.

11. ἔχοντες coni. K, probat F, rec. C; seq. δὲ C. O. Müller. Dor. II, 459 delendum censet; om. La.

12. εὐρύμανθον VbLb. — ταύρου καλ. δειρ. σαύρου Vb. — σαύρου τὸ μνῆμα Lb. — ἐριπεία, ut solet La; deinde λέγουσιν δὲ idem.

ἱερόν ἐστιν Ἡρακλέους, ἐρείπια ἐφ' ἡμῶν. λέγουσι δὲ ὡς
ὁδοιπόρους τε καὶ τοὺς προσοικοῦντας[13] ὁ Σαῦρος ἐκα-
κούργει πρὶν ἢ παρὰ Ἡρακλέους[14] τὴν δίκην ἔσχεν.
4 (4) Κατὰ ταύτην[15] τὴν ἐπώνυμον τοῦ λῃστοῦ δειράδα ὁ
ποταμὸς ἀπὸ μεσημβρίας κατιὼν ἐς τὸν Ἀλφειὸν καταντι-
κρὺ τοῦ Ἐρυμάνθου μάλιστα, οὗτός ἐστιν ὁ τὴν Πισαίαν
507 πρὸς Ἀρκάδας διορίζων, ὄνομα δέ οἱ Διάγων. τεσσαρά-
κοντα δὲ ἀπὸ τῆς Σαύρου δειράδος[16] προελθόντι στάδια
ἔστιν Ἀσκληπιοῦ ναός, ἐπίκλησιν μὲν Δημαίνετος[17] ἀπὸ
τοῦ ἱδρυσαμένου, ἐρείπια δὲ καὶ αὐτός· ᾠκοδομήθη δὲ
5 ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ[18] παρὰ τὸν Ἀλφειόν. τούτου δὲ οὐ
πόῤῥω ἱερὸν Διονύσου Λευκυανίτου πεποίηται, καὶ ποτα-
μὸς παρέξεισι ταύτῃ Λευκυανίας·[19] ἐκδίδωσι μὲν οὖν καὶ
οὗτος ἐς τὸν Ἀλφειόν, κάτεισι δὲ ἐκ Φολόης[20] τοῦ ὄρους.
(5) Διαβήσῃ τε δὴ τὸ ἀπὸ τούτου τὸν Ἀλφειὸν καὶ ἐντὸς

ipsius monumentum est et Herculis ruinosum temporibus nostris templum. Infestum fuisse viatoribus et accolis Saurum ferunt, ab Hercule vero interfectum. (4) Iuxta hoc Sauri iugum fluvius a meridie in Alpheum illabitur ex adverso Erymanthi. Hic Pisaeum agrum ab Arcadico dividit. Nomen amni Diagon. A Sauri tumulo stadia ferme XL progressis Aesculapii aedes est: cognomen deo Demaenetus a conditore. Extant templi duntaxat ruinae: erectum fuerat in edito iuxta Alpheum loco. Ab hoc templo modico distat intervallo Liberi Patris Leucyanitae cognomento aedes. Praeterlabitur amnis Leucyanias et ipse etiam in Alpheum illabens; descendit hic e Pholoe monte. (5) Hinc qui Alpheum transierint Pisaeorum

13. *προσηκοῦντας* MVb.

14. *παρὰ ἠλείους* Vb. — *ἔσχεν* B Vab(?); *ἔσχε* rell. edd. MLaPc*.

15. *ταύτην τὴν ἐπ.* Cor. BAgLb Pc*La(?); *καταύτην ἐπ.* Va; *τὴν* om. rell. — Tum *δειράδας* Va, unde *δειράδα ὁ* eruimus; cf. VII, 5. not. 27. *δειράδα* edd. codd. rell. Mox pro *Διάγων* Sylb. Palm. Exerc. p. 409 malint *Ἰάων*; at *Διάγων* tuetur Puillon Boblaye Recherches sur les ruines de Morée p. 128. — *ὄνο δέ οἱ* (sic) Lb.

16. *τῆς Σαύρου δειράδος* e coni. a Lab confirmata; *τοῦ Σαύρου τῆς δειρ.* B e coni.; *τοῦ Σαύρου δειρ.* rell.; *δειράδους* Vb. — *ἐπίκλησισιν*, expuncto altero *σι*, Vb.

17. *δειμαίνετος* Pc; *δημένετος*, *αι* sup. *ε* utroque, at posterius expunct., Vb; *Δημαινέτου* suspicatur S. Non male. — *ἀπὸ τοῦ* in La ambig.

18. *ἐπὶ τόπου ὑψ.* coni. C. — *λευκιανίτου* La.

19. *ταύτην λευκιανίας* Vb. — *παρέξεισιν* Ag.

20. *ἐκ Φολόης, τοῦ Ἀστρᾶ ἐν Πελοποννήσῳ.* Va marg. — *διαβήσει* Smin.MVaLb.

[γῆς][21] ἔσῃ τῆς Πισαίας. ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ λόφος ἐστὶν 6
ἀνήκων ἐς ὀξύ, ἐπὶ δὲ αὐτῷ πόλεως Φρίξας ἐρείπια καὶ
Ἀθηνᾶς ἐστὶν ἐπίκλησιν Κυδωνίας ναός. οὗτος μὲν οὐ τὰ
πάντα ἐστὶ σῶς,[22] βωμὸς δὲ καὶ ἐς ἐμὲ ἔστιν·[23] ἱδρύσα-
σθαι δὲ τῇ θεῷ τὸ ἱερὸν Κλύμενόν φασιν, ἀπόγονον Ἡρα-
κλέους τοῦ Ἰδαίου, παραγενέσθαι δὲ αὐτὸν ἀπὸ Κυδω-
νίας τῆς Κρητικῆς καὶ τοῦ Ἰαρδάνου[24] ποταμοῦ. λέγουσι
δὲ καὶ Πέλοπα οἱ Ἠλεῖοι τῇ Ἀθηνᾷ θῦσαι τῇ Κυδωνίᾳ
πρὶν ἢ ἐς τὸν ἀγῶνα αὐτὸν τῷ Οἰνομάῳ[25] καθίστασθαι.
(6) Προϊόντι[26] δὲ ἐντεῦθεν τό τε ὕδωρ τῆς Παρθενίας 7
ἐστὶ καὶ πρὸς τῷ ποταμῷ τάφος ἵππων τῶν Μάρμακος.
Ἱπποδαμείας δὲ μνηστῆρα ἔχει λόγος ἀφικέσθαι πρῶτον
τοῦτον Μάρμακα[27] καὶ ἀποθανεῖν ὑπὸ τοῦ Οἰνομάου
πρὸ τῶν ἄλλων, ὀνόματα δὲ αὐτοῦ ταῖς ἵπποις Παρθε-
νίαν τε εἶναι καὶ Ἔριφαν, Οἰνόμαον δὲ ἐπικατασφάξαι μὲν
τὰς ἵππους[28] τῷ Μάρμακι, μεταδοῦναι μέντοι καὶ ταύ-

fines ingrediuntur. Intra eos primum se vertex montis ostendit praeacuto fastigio: in eo Phrixae urbis ruinae cernuntur et Minervae aedes cognomento Cydoniae. Haec aetate mea non amplius existebat; at salva erat ara. Dedicasse templum tradunt Clymenum, de posteris unum Idaei Herculis: venisse vero eum e Cydonia Cretae oppido et ab Iardano amne. Pelopem etiam Elei dicunt priusquam in curule certamen cum Oenomao descenderet, Cydoniae Minervae rem divinam fecisse. (6) Qui processerint paulo longius, ad Partheniam fluvium veniunt; in cuius ripa sepulcrum exstat Marmacis equorum. Hunc Marmacem procorum omnium primum ad petendam Hippodamiam venisse aiunt atque adeo primum omnium ab Oenomao interfectum: eius vero equas, quarum alteri Partheniae, alteri vero Eriphae nomen fuerit, ad Marmacis tumulum Oenomai iussu

21. γῆς om. MVaLb, tum πυσαίας Ag.

22. οὐ τὰ πάντα ἐστὶ σῶς emend. B; οὖν τὰ πάντα ἐστὶν ὡς rell.; τὰ om. La. Pro οὗτος melius fortasse αὐτός.

23. βωμ. δὲ καὶ ἐς ἐμὲ ἔστιν B (e Pc?); βωμ. καὶ ἐς ἐμὲ ἔτι edd. rell. LaVb; βωμ. δὲ ἐς ἐμὲ ἔτι Va; βωμ. καὶ ἐς ἐμέ ἐστι M; βωμ. δὲ καὶ ἐς ἐμὲ ἔτι AgLb.

24. ἰορδάνου Ag; mox τῆς ἀθηνᾶ La. — θῆσαι Vb.

25. τῷ Οἰνομ. BPcAgLa; τῷ om. rell.

26. πριόντι Va. — ἐστὶν Ag. — ἱπποσαμείας, δα sup. vers., La.

27. Quidni τοῦτον τὸν Μάρμ.? Mox ἀπὸ τοῦ Vb. — ὄνομα Ag.

28. ἐρίφαν οἰκίσαι δὲ οἰνόμαον καὶ ἐπικατασφ. μ. τοὺς (τοὺς etiam Lb) ἵππ. Va. Tum ταύταις coni. SCor., dedit B e Pc, consentiunt VaAgLab; ταύτας rell.; praecedens καὶ om. Ag.

ταις ταφῆναι· καὶ ὄνομα Παρθενίας τῷ ποταμῷ ἀπὸ ἵπ-
8 που τῆς[29] Μάρμακος. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος Ἁρπινάτης κα-
λούμενος ποταμὸς καὶ οὐ πολὺ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ πόλεως
Ἁρπίνης ἄλλα τε ἐρείπια καὶ μάλιστα οἱ βωμοί· οἰκίσαι δὲ
Οἰνόμαον τὴν πόλιν καὶ θέσθαι τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς μητρὸς
9 λέγουσιν Ἁρπίνης. (7) Προελθόντι δὲ οὐ πολὺ γῆς χῶ-
μά ἐστιν ὑψηλὸν, τῶν μνηστήρων τῶν Ἱπποδαμείας τά-
φος. Οἰνόμαον μὲν οὖν ἐγγὺς ἀλλήλων κρύπτειν γῇ φα-
508 σὶν οὐκ ἐπιφανῶς αὐτούς· Πέλοψ δὲ ὕστερον μνῆμα ἐν
κοινῷ σφίσιν ἐπὶ μέγα ἐξῆρε τιμῇ τῇ[30] ἐς αὐτοὺς καὶ Ἱπ-
ποδαμείας χάριτι, δοκεῖν[31] δέ μοι καὶ ὑπόμνημα ἐς τοὺς
ἔπειτα ὅσων τε καὶ οἵων τὸν Οἰνόμαον κρατήσαντα ἐνίκη-
10 σεν αὐτός. ἀπέθανον δὲ ὑπὸ[32] τοῦ Οἰνομάου κατὰ τὰ
ἔπη τὰς μεγάλας Ἠοίας Ἀλκάθους ὁ Πορθάονος,[33] δεύ-

mactatas et ibidem humatas: a Parthenia itaque equarum altera fluvium nomen accepisse. Est in eadem regione Harpinates fluvius. Non procul a fluvio visuntur Harpinae oppidi quum alia rudera, tum in primis arae. Urbem eam condidisse Oenomaum narrant, et de matris Harpinae nomine appellasse. (7) Hinc parvo interiecto spatio praecelsus terrae agger est, et in eo Hippodamiae procorum tumulus. Neque vero illos Oenomaus insigni honestabat sepultura, sed satis habebat si eorum cadavera humi defodienda proximis tumulis curasset. At Pelops commune omnibus monumentum operis magnificentia spectandum erexit, quum ut ipsis eum procis honorem haberet, tum ut Hippodamiae ipsius nomen illustrius celebraretur: mea vero sententia non alia magis de causa, quam ut argumento esset opus illud quot et qualium virorum caede exultantem Oenomaum ipse perculisset. Occubuerunt autem (sicuti iis carminibus proditum est quae magnae sunt Eoeae appellatae) ab Oenomao occisi, post Marmacem primus Alca-

29. ὄνομα Παρθένιά ἐστι τῷ coni. F; ὄν. Παρθενίας [ἐστὶ] τῷ C; ὄν. ἀπὸ Παρθενίας τῷ ποτ. ἵππου τ. Μάρμ. malit S; καὶ τὸ (τὸ expunct.) ὄν. τῆς Παρθ. Lb, unde τῆς fortasse recipiendum. Mox ἀρπινάτης MVb, ἀρπινάτης VaLa; mox ἀρπίνης Va, ἀρπίνης Vb; ἀρπίννης et postea ἀρπίνης La. Nos simplici ν ubique scripsimus; reliqui hoc loco geminato. Deinceps ἐρίπεια μάλ., sine καὶ, La. — κρύπτειν τῇ φ. idem.

30. τῇ om. SMVa; τιμῇ τε Sylb., quod placet; τιμὴν τῇ Ag.

31. δοκεῖ δὲ Vb. — τὸν post οἵων om. La.

32. ἀπὸ Va; seq. τὰ om. VaLa. — ἑοίας Ag.

33. Πορθάονος Smin.C (sed hic in Erratis restituit Παρθ.) BPcVa AgLa; ὁ ῥοθάονος Vb; Παρθάονος edd. rell. M(?); in Lb α corr. in ο.

τερος οὗτος ἐπὶ τῷ Μάρμακι, μετὰ δὲ Ἀλκάθουν Εὐρύα-
λος[34] καὶ Εὐρύμαχός τε καὶ Κρόταλος. τούτων μὲν οὖν
γονέας τε καὶ πατρίδας οὐχ οἷά τε ἦν πυθέσθαι μοι· τὸν
δὲ ἀποθανόντα ἐπ' αὐτοῖς Ἀκρίαν τεκμαίροιτο ἄν τις Λακε-
δαιμόνιόν τε εἶναι καὶ οἰκιστὴν[35] Ἀκριῶν. ἐπὶ δὲ τῷ Ἀκρίᾳ
Κάπετόν φασιν ὑπὸ τοῦ Οἰνομάου φονευθῆναι καὶ Λυ-
κοῦργον Λάσιόν τε καὶ Χαλκώδοντα[36] καὶ Τρικόλωνον·
ἀπόγονον δὲ αὐτὸν εἶναι καὶ ὁμώνυμον Τρικολώνῳ τῷ
Λυκάονος λέγουσιν οἱ Ἀρκάδες. Τρικολώνου[37] δὲ ὕστε- 11
ρον ἐπέλαβεν ἐν τῷ δρόμῳ τὸ χρεὼν Ἀριστόμαχόν τε καὶ
Πρίαντα, ἔτι δὲ Πελάγοντα καὶ Αἰόλιόν τε[38] καὶ Κρόνιον.
οἱ δὲ καὶ ἐπαριθμοῦσι τοῖς κατειλεγμένοις Ἐρύθραν[39]
παῖδα Λεύκωνος τοῦ Ἀθάμαντος (ἀπὸ τούτου Ἐρύθραι[40]
πόλισμα ἐκαλεῖτο Βοιωτῶν) καὶ Ἠϊονέα Μάγνητος τοῦ
Αἰόλου.[41] τούτοις μὲν δὴ ἐνταῦθά ἐστι τὸ μνῆμα, καὶ

thous Porthaonis filius; Euryalus deinde, Eurymachus et Crotalus. Horum ego trium parentes et eorum uniuscuiusque patriam compertam omnino non habeo. Sed qui post hos occisus est, Acrian facile coniici possit Lacedaemonium fuisse, Acriarum conditorem. Ad hos interfectos ab Oenomao recensent Capetum, Lycurgum, Lasium, Chalcodontem, et Tricolonum. Postremum hunc nepotem et cognominem Arcades memorant Tricoloni Lycaonis filii. Contigit post Tricolonum in cursu mortem oppetere Aristomachum, Priantem, Pelagontem, Aeolium, et Cronium. Sunt qui recensent etiam Erythran Leuconis filium, Athamantis nepotem, a quo Boeotorum oppidulum Erythrae appellatae fuerint; et Eionem Magnetis filium Aeoli nepotem. His omnibus commune hic erectum fuit mo-

34. εὔρυκλος Va.

35. οἰκηστὴν Vb. — ἀκρείων M VbLab; ἀκρειῶν Va; postea ἀκρείᾳ VbLb.

36. χαλκόδοντα MVab. — τρικόλωνος et ἀπόγονος La.

37. Τρικολώνου coni. F, recep. Smin.CB; Τρικολώνω edd. rell. M VaLabPc*; τρικωλώνῳ, ο sup. ω primo, Vb; τρικολώνα Ag. — ὑπέλαβεν Vb. — τῷ χρόνῳ pro τὸ χρεὼν La; τῷ χρεὼν Lb.

38. καὶ Αἰόλιον (αἱ ὀλίόν La) τε BPcMVaAgLab; καὶ om. edd. rell. Vb. Deinde καὶ post δὲ om. Va. ἐς ἀριθμ. La.

39. Ἐρύθραν BMVaPcAgLab; ἐρύθρον Vb; Ἔρυθρον edd. rell.

40. Ἐρύθραι S; Ἔρυθραι B; Ἐρυθραὶ edd. rell. La; ἐρυθρὰ M VaPcAgLb; ἐρυθρέαι Vb. Cf. Eustath. ad Hom. Il. II, 499. p. 267. ed. Rom. — πόλις ἐκαλ. La.

41. Ἠϊονέα Μάγνητος τοῦ Αἰόλου Palmer. (Ms. secundum Schol. Eurip. p. 402 [ad Phoeniss. 1760]) SB; Ἠϊονέα Μάγνητος τοῦ Αἰολίδου v. Staveren FC; Ἠϊόνες Μάγνητες τοῦ Αἰόλου edd. rell. codd.

τὸν Πέλοπα ἡνίκα τῶν Πισαίων[42] ἔσχε τὴν ἀρχὴν φασὶν ἐναγίζειν αὐτοῖς ἀνὰ πᾶν ἔτος.

CAPUT XXII.

De templo Dianae Cordaces et cognominis origine — Pisae conditore, Pisaeorum certaminibus cum Eleis et Anolympiadibus — urbe Pylo eiusque reliquiis — vico Heraclea, fluvio Cythero ac Nympharum Ionidum templo et nominibus — oppidulo Letrinis ac Diana Alpheaca — Diana Elaphiaea.

Προελθόντι δὲ ὅσον[1] τε στάδιον ἀπὸ τοῦ τάφου σημεῖά ἐστιν ἱεροῦ Κορδάκας ἐπίκλησιν Ἀρτέμιδος, ὅτι οἱ τοῦ Πέλοπος ἀκόλουθοι τὰ ἐπινίκια ἤγαγον παρὰ τῇ θεῷ ταύτῃ καὶ ὠρχήσαντο[2] ἐπιχώριον τοῖς περὶ τὸν Σίπυλον Κόρδακα ὄρχησιν. τοῦ ἱεροῦ δὲ οὐ πόῤῥω οἴκημά τε οὐ μέγα καὶ κιβωτός ἐστιν ἐν αὐτῷ[3] χαλκῇ. ὀστᾶ τὰ Πέλοπος ἐν τῇ κιβωτῷ φυλάσσονται.[4] τείχους δὲ ἢ ἄλλου κατασκευάσματος ἐλείπετο οὐδὲν ἔτι, ἄμπελοι δὲ ἦσαν διὰ

numentum; ad quod parentasse quotannis Pelopem tradunt quamdiu Pisaeorum imperium tenuit.

Cap. XXII. Ab hoc monumento stadium ferme unum progressis reliquiae templi sunt Dianae cognomento Cordaces: quod Pelopis comites aiunt, quum deae huic pro victoria votos ludos facerent, patriam saltationem cordacem ad Sipylum celebrari solitam usurpasse. Non longe ab eo templo aedes est non utique magna; in qua arca aenea et in ea Pelopis ossa conservantur. Murorum vel aliorum aedificiorum nullae exstant amplius reliquiae, sed undique vitibus consitus locus est

42. Πισσαίων AVab. — Mox αὐτοῖς BAgLabPc*; om. edd. rell. MVab.

Cap. XXII. 1. ὅσσον AVb. Post στάδιον inserunt ἀπὸ τοῦ τάφου BPcAgLab; om. rell. — σημεῖα τ' ἐστὶν Va. — ἀκόλουθει La.

2. ὀρχήσαντο Vb. — σύπυλον La.

3. ἐν αὐτῇ VaPcAgLb.

4. ὀστᾶ τὰ πέλοπα La; unde ὀστᾶ τὰ Πέλοπος scripsimus; ὀστᾶ τοῦ Πέλοπος rell. — φυλάσσονται recepimus e Vb; „conservantur“ Am.; praestat quidem φυλάσσεται, at non ita infrequens est illa constructio apud Pausaniam. φυλάσσουσα MVaPcdAgLb, unde φυλάσσουσι fecerunt Sinai. C; ὀστᾶ τοῦ Πέλ. [ἐν τῇ κιβωτῷ] φυλάσσουσα B; φυλάσσον edd. rell.; e La lectionem enotare neglexim us; habet procul dubio φυλάσσουσα.

τοῦ χωρίου πεφυτευμέναι παντὸς ἔνθα ἡ Πίσα[5] ᾠκεῖτο.
(2) Οἰκιστὴν μὲν δὴ γενέσθαι τῇ πόλει Πῖσον[6] τὸν Πε- 509 2
ριήρους φασὶ[7] τοῦ Αἰόλου· Πισαῖοι δὲ ἐφειλκύσαντο
αὐθαίρετον συμφορὰν ἀπεχθανόμενοί τε Ἠλείοις καὶ σπου-
δὴν[8] ποιούμενοι τιθέναι τὸν Ὀλυμπικὸν ἀγῶνα ἀντὶ
Ἠλείων, οἵγε Ὀλυμπιάδι μὲν τῇ ὀγδόῃ τὸν Ἀργεῖον ἐπη-
γάγοντο[9] Φείδωνα τυράννων τῶν ἐν Ἕλλησι μάλιστα ὑβρί-
σαντα,[10] καὶ τὸν ἀγῶνα ἔθεσαν ὁμοῦ τῷ Φείδωνι. τε-
τάρτῃ δὲ Ὀλυμπιάδι καὶ τριακοστῇ στρατὸν οἱ Πισαῖοι καὶ
βασιλεὺς αὐτῶν Πανταλέων ὁ Ὀμφαλίωνος παρὰ τῶν προσ-
χώρων[11] ἀθροίσαντες ἐποίησαν ἀντὶ Ἠλείων τὰ Ὀλύμ-
πια. ταύτας τὰς Ὀλυμπιάδας καὶ ἐπ' αὐταῖς τὴν τετάρ- 3
την τε καὶ ἑκατοστήν, τεθεῖσαν δὲ ὑπὸ Ἀρκάδων, Ἀνο-
λυμπιάδας[12] οἱ Ἠλεῖοι καλοῦντες οὐ σφᾶς ἐν καταλόγῳ
τῶν Ὀλυμπιάδων γράφουσιν. ὀγδόῃ δὲ ἐπὶ ταῖς τεσσα-
ράκοντα Ὀλυμπιάδι Δαμοφῶν[13] ὁ Πανταλέοντος ὑπόνοιαν

ubi olim Pisa incolebatur. (2) Eius urbis conditorem nominant Pisum Perieris filium, Aeoli nepotem. Ipsi quidem Pisaei vehementer invisi Eleis, dum sibi Olympicorum ludorum condendi auctoritatem cupidius vindicare student, exitium sibi struxerunt. Olympiade enim octava Phidonem Argivum, impotentem tyrannum et cunctae Graeciae invidia laborantem, advocarunt, eiusque maxime praesidio subnisi ludos commiserunt. Quarta deinde et tricesima Olympiade Pisaei comparatis undique finitimorum copiis regem suum secuti Pantaleontem Omphalionis filium, submotis Eleis, Olympicis ipsi ludis praefuerunt. Has Olympiadas, et praeterea quartam et centesimam, quam Arcades condidere, Anolympiadas (ac si dicas irritas Olympiadas) vocantes Elei in fastos suos non referunt. Octava vero supra quadragesimam Olympiade Damophon Pantaleontis filius in su-

5. *Πίσσα* AMVab.
6. *Πίσον* AXKFCBLa; *πόσον* M; *πίσσον* Vab; *πίσον* Lb; mox *πισσαῖοι* Va.
7. *φασὶν* Ag. — *ἐφελκύσαντο* MVabAgLab. — *αὐθέρετον* M. — *ἀπεχθαινόμενοι* Va.
8. *σπουδὴ* Va. — *ὀλυμπιακὸν* edd. (praeter B) MVa.
9. *ἐπειγάγοντο* Vb, *ἐπιγάγεντο φείδονα* La.
10. *τυράννων — ὑβρισάντων* Smai. MVaLb; *τυράννων — ὑβρίσαντα* edd. rell. VbPcAgLa; *τύραννον — ὑβρισάντων* C. O. Müller Aeginet. p. 52.
11. *πρὸς χώρων* M; *προσχώρον*, *ων* sup. vers., La; mox *ὑπὸ ἀρκείδων* idem.
12. *ἀνολυμπιάδα* MVabLa; *Ἀπολυμπιάδας* Smai. et min.; *ἂν ὀλυμπιάδα* Lb; seq. *οἱ Ἠλεῖοι* om. Va.
13. *δαμαφῶν*, *ο* sup. *α*, Vb. Mox *ἠλείαν* pro *ἠλείοις* La.

μέν τινα παρέσχεν Ἠλείοις νεώτερα ἐς αὐτοὺς βουλεύειν·
ἐσβαλόντας δὲ ἐς τὴν Πισαίαν[14] σὺν ὅπλοις ἀπελθεῖν
4 οἴκαδε ἀπράκτους ἔπεισε δεήσεσί τε καὶ ὅρκοις. Πύῤῥου
δὲ τοῦ Πανταλέοντος μετὰ Δαμοφῶντα τὸν ἀδελφὸν βα-
σιλεύσαντος Πισαῖοι[15] πόλεμον ἑκούσιον ἐπανείλοντο
Ἠλείοις. συναπέστησαν δέ σφισιν ἀπὸ Ἠλείων Μακί-
στιοι[16] καὶ Σκιλλούντιοι, οὗτοι μὲν ἐκ τῆς Τριφυλίας,
τῶν δὲ ἄλλων περιοίκων Δυσπόντιοι. τούτοις καὶ μάλιστα
ἐς τοὺς Πισαίους οἰκεῖα ἦν καὶ οἰκιστὴν Δυσποντέα[17] γε-
νέσθαι σφίσιν Οἰνομάου παῖδα ἐμνημόνευον. Πισαίους
μὲν δὴ καὶ ὅσοι τοῦ πολέμου Πισαίοις μετέσχον ἐπέλα-
βεν[18] ἀναστάτους ὑπὸ Ἠλείων γενέσθαι. (3) Πύλου δὲ
5 τῆς ἐν τῇ Ἠλείᾳ δῆλα τὰ ἐρείπια κατὰ τὴν ἐξ Ὀλυμπίας
ἐστὶν ἐς Ἦλιν[19] ὀρεινὴν ὁδόν, ὀγδοήκοντα δὲ στάδια ἐς
Ἦλιν ἀπὸ τῆς Πύλου. ταύτην τὴν Πύλον ᾤκισε μὲν κατὰ
τὰ ἤδη λελεγμένα μοι Μεγαρεὺς ἀνὴρ Πύλων ὁ Κλήσω-
νος·[20] γενομένη δὲ ὑπὸ [τοῦ] Ἡρακλέους ἀνάστατος καὶ

spicionem quasi nova moliretur apud Eleos venit; quum vero armati in Pisaeorum fines excurrissent, re infecta precibus et obtestationibus domum ut redirent persuasit. Quum autem in regnum successisset post Damophontem fratrem Pyrrhus Pantaleontis filius, Pisaei ultro arma Eleis intulerunt: quo tempore coniuratione facta ab Eleis defecerunt etiam Macistii et Scilluntii; hi quidem e Triphylia; ex cetera vero vicinitate Dyspontii. His enim cum Pisaeis optime conveniebat, nempe qui urbis suae primordia ad Oenomai filium Dysponteum referebant. Bellum Pisaeorum et omnium qui cum ipsis conspiraverant populorum internecione terminatum est. (3) Pyli Eliacae rudera in conspectu sunt ab Olympia per montanam viam Elidem contendentibus. Abest a Pylo Elis stadia LXXX. Hanc urbem (sicuti superius commemoravi) condidit Megarensis Pylon, Clesonis filius. Excisa vero ab Hercule ac postea ab

14. *πισαῖαν* M. Mox *μετὰ μοφῶντα* La.

15. *βασ. πισαίων* MVa; *πίσαιοι* La; tum idem *ἠλεῖαν* (compendia pro *οις* et *αν* facile hoc codice confunduntur.)

16. *κακίστιοι* MVa. — *τριφιλίας* Vb.

17. *καὶ δυσποντέα* Va; nunc tamen ambigimus utrum *καὶ οἰκιστὴν καὶ δυσπ.*, an omisso *οἰκιστὴν* habeat *καὶ δυσπ. γεν.*; — *δυσπονδέα* PcAg; *δυσποντaία*, *έ* sup. *αί*, Vb

18. *ἐσέλαβεν* Ag. — *ἀναστάντους* La.

19. *ἐς Ἦλιν — στάδια ἐς* om. Va; *στάδια* om. MLb.

20. *ὁ κλήσσωνος* Vb. — Pro *Πύλων* alibi pluries *Πύλας* legi observat Palm. MS; cf. IV, 36, 1. (ubi *Πύλος*); I, 5, 3. et I, 39, 4 (ubi *Πύλας*). — *τοῦ* om. BPcAg(?)Lab.

αὖθις ἐπισυνοικισθεῖσα[21] *ὑπὸ Ἠλείων ἔμελλεν ἀνὰ χρό-*
νον οὐχ ἕξειν οἰκήτορας.[22] *παρὰ δὲ αὐτὴν ποταμὸς* 510
Λάδων κάτεισιν ἐς τὸν Πηνειόν. λέγουσι[23] *δὲ οἱ Ἠλεῖοι* 6
καὶ ἔπος ἐς τὴν Πύλον ταύτην ἔχειν τῶν Ὁμήρου·

Γένος δ' ἦν[24] *ἐκ ποταμοῖο*
Ἀλφειοῦ, ὅστ' εὐρὺ ῥέει Πυλίων διὰ γαίης.

καὶ ἐμὲ ἔπειθον λέγοντες· ῥεῖ γὰρ δὴ διὰ τῆς χώρας ταύ-
της[25] *ὁ Ἀλφειός, ἐς δὲ ἄλλην Πύλον οὐκ ἔστιν ἐπενεγ-*
κεῖν τὸ ἔπος. Πυλίων γὰρ τῶν ὑπὲρ νήσου τῆς Σφα-
κτηρίας[26] *οὐ πέφυκεν ἀρχὴν διοδεύειν τὴν γῆν ὁ Ἀλφειός·*
οὐ μὴν οὐδὲ ἐν τῇ Ἀρκάδων Πύλον ποτὲ ὀνομασθεῖσαν
ἴσμεν πόλιν.[27] (4) *Ἀπέχει δὲ ὡς πεντήκοντα Ὀλυμπίας* 7
σταδίους κώμη τε Ἠλείων Ἡράκλεια[28] *καὶ πρὸς*
αὐτῇ Κύθηρος ποταμός· πηγὴ δὲ ἐκδιδοῦσα ἐς τὸν πο-
ταμὸν καὶ νυμφῶν ἐστὶν ἱερὸν ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὀνόματα δὲ

Eleis restituta, iampridem ab inquilinis infrequens et deserta est. Praeter ipsam labitur Ladon amnis in Peneum. Ad hanc Pylum disputant Elei Homeri versus istos pertinere:

– – – genus deduxit ab amne
Alpheo, Pylium late qui perfluit arva.

Ac mihi sane id facile persuaserunt. Hanc enim regionem perlabitur Alpheus, nec ad aliam Pylum referre carmen licet. Nam per Pyliorum fines qui supra Sphacteriam insulam sunt, certe non decurrit Alpheus; neque omnino ullam novimus in Arcadia terra urbem eodem hoc nomine fuisse. (4) Distat L ferme stadia ab Olympia Eleorum vicus Heraclea. Allabitur Cytherus fluvius. Fons in fluvium se exonerat ad quem fontem Nymphis est aedes consecrata. Sua sunt propria Nymphis no-

21. *ἐπ' ἴσῃ οἰκισθεῖσα* Vales.; *ἐπὶ συνοικισθεῖσα* Lb.
22. *οἰκίτερας* Va, *οἰκότερας* Vb. — *ποταμοὺς* La. — *κάτησιν* Ag.
23. *λέγουσιν* M. — *ἔχει* MVb.
24. *γένος* om. La. — *δὲ ἦν* Va. — *ποταμοῦ* AMVabAgLab. — *ἀλφεοῦ* La. Deinde *ὃς ῥὰ ῥέεν* ALa; *ἳς ῥέεν ῥὰ* Vb; *ὅς ῥα ῥέων* Va; *ὃς ῥέει εἰς π.* M; *ὁ ῥέεν εἰς π.* AgLb; *ὃς ῥέενεὶς π.* Pc.
25. *δὴ* om. La. — *διὰ τῆς χώρας ταύτης* BPc*AgLab; *ῥεῖ γὰρ γὰρ* (sic) *διὰ τῆς ταύτης* (*γῆς ταύτης*?) Vb; inter utrumque *γὰρ* erat *δ*, id vero expunctum; *τῆς χώρας* om. edd. rell. MVa.
26. *βακτηρίας* Ag, *φακτηρίας* La. — *οὐ μὲν οὐδὲ* La.
27. *τὴν πόλιν* MVa (*τινὰ πόλιν*?).
28. *ἡράκλια* M (sec. S.); seq. *καὶ* om. Ag. — *κυθηρὸς* Lb. — *ἐν τῇ πιγῇ* Ag.

ἰδίᾳ[29] μὲν ἑκάστῃ τῶν νυμφῶν Καλλιφάεια καὶ Συνάλλαξις καὶ Πηγαία τε καὶ Ἴασις, ἐν κοινῷ δέ σφισιν ἐπίκλησις[30] Ἰωνίδες. λουομένοις δὲ ἐν τῇ πηγῇ καμάτων τέ ἐστι καὶ ἀλγημάτων παντοίων ἰάματα. καλεῖσθαι δὲ τὰς νύμφας ἀπὸ Ἴωνος λέγουσι[31] τοῦ Γαργήττου, μετοικήσαντος ἐνταῦθα ἐξ Ἀθηνῶν.

8 (5) Εἰ δὲ ἐλθεῖν ἐς Ἦλιν διὰ τοῦ πεδίου θελήσειας,
σταδίους[32] μὲν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἐς Λετρίνους ἕξεις,
ὀγδοήκοντα δὲ ἐκ Λετρίνων[33] καὶ ἑκατὸν ἐπὶ Ἦλιν. τὸ
μὲν δὴ ἐξ ἀρχῆς πόλισμα ἦν οἱ Λετρῖνοι,[34] καὶ Λετρεὺς
ὁ Πέλοπος[35] ἐγεγόνει σφίσιν οἰκιστής· ἐπ' ἐμοῦ δὲ οἰ-
κήματά τε ἐλείπετο ὀλίγα καὶ Ἀλφειαίας[36] Ἀρτέμιδος ἄγαλ-
9 μα ἐν ναῷ. γενέσθαι δὲ τὴν ἐπίκλησιν τῇ θεῷ λέγουσιν
ἐπὶ λόγῳ τοιῷδε. ἐρασθῆναι τῆς Ἀρτέμιδος τὸν Ἀλφειόν,
ἐρασθέντα δέ, ὡς ἐπέγνω μὴ γενήσεσθαί[37] οἱ διὰ πειθοῦς

mina, Calliphaëa, Synallaxis, Pegaea et Iasis. Communi quidem vocabulo Ionides nuncupantur. Saluberrimae sunt lavantibus aquae ad lassitudines et quosvis corporis dolores levandos. Appellatas autem Nymphas putant ab Ione Gargetti, quum is Athenis profectus in hunc locum coloniam deduxisset. (5) Quod si per campos Elidem proficisci malueris, stadiis CXX confectis Letrinos pervenies. Inter Letrinos vero et Elidem stadia intersunt CLXXX. Iam tum ab initio oppidum fuere Letrini, quod a Letreo Pelopis filio conditum est; mea vero aetate domorum paucarum exstabant reliquiae et Alpheaeae Dianae cum simulacro aedes. Deae ob causam huiuscemodi cognomen impositum memorant. Alpheum amore captum Dianae posteaquam ad nuptias eius conciliandas nihil se aut gratia, aut

29. ἴδια AVbLab. — καλλιφάνεια VbAg, καλιφάεια, alterum λ sup. vers., La. — συνάλλασις MVabPc AgLab; ob codicum consensum probandum videtur. — Πηγαιά τε AX KFCM(?); πηγαιά ται, ε sup. αι, Vb.

30. ἐπίκλησις FCBSVa; ἐπίκλησιν rell. Tum λουμένοις malit S. — ἐστιν Ag.

31. λέγουσιν MAg. — τοῦ γαρ γήττου MVaLb; Γαργηττοῦ BVb(?). — μετοικίσαντος M (sec. S.).

32. σταδίοις — ἥξεις Cor. — ἐς λεκτρίνους Va. — ἕξεις om. La. Deinde καὶ ἑκατὸν — Λετρίνων om. MAg.

33. ἐκ λεκτρίνων VbLa.

34. Λετρῖνοι B; λεκτρίνοι Va; λετρινοὶ VbLab; Λέτρινοι rell. Mox λεκτρεὺς Va.

35. πόλεμος Vb; ad marg.: γρ. πέλοπος.

36. ἀλφιαίας MVa; ἀλφείας Pc AgLabVb, et hic quidem aberrans ἀλφείας ἀρτέμιδος τὸν ἀλφειόν· ἐρασθέντα. — Tum ἐν τῷ ναῷ (τω expunct.) Lb.

37. δεήσεσθαι Pc.

καὶ δεήσεως τὸν γάμον, ἐπιτολμᾶν ὡς βιασόμενον[38] τὴν θεὸν, καὶ αὐτὸν ἐς παννυχίδα ἐς Λετρίνους ἐλθεῖν ὑπὸ αὐτῆς τε ἀγομένην[39] τῆς Ἀρτέμιδος καὶ νυμφῶν, αἷς παίζων συνῆν ἀκολουθῶν αὐτῇ· τὴν δὲ (ἐν ὑπονοίᾳ γὰρ τοῦ Ἀλφειοῦ τὴν ἐπιβουλὴν ἔχειν[40]) ἀλείψασθαι τὸ πρόσωπον πηλῷ καὶ αὐτὴν καὶ ὅσαι τῶν νυμφῶν παρῆσαν, καὶ τὸν Ἀλφειὸν, ὡς ἐσῆλθεν, οὐκ ἔχειν αὐτὸν[41] ἀπὸ 511
τῶν ἄλλων διακρῖναι τὴν Ἄρτεμιν, ἅτε δὲ οὐ διαγινώσκοντα ἀπελθεῖν ἐπὶ ἀπράκτῳ τῷ ἐγχειρήματι. Λετριναῖοι 10
μὲν δὴ Ἀλφειαίαν[42] ἐκάλουν τὴν θεὸν ἐπὶ τοῦ Ἀλφειοῦ τῷ ἐς αὐτὴν ἔρωτι· οἱ δὲ Ἠλεῖοι (φιλία γάρ σφισιν ὑπῆρχεν ἐξ ἀρχῆς ἐς Λετριναίους[43]) τὰ παρὰ σφίσιν Ἀρτέμιδι[44] ἐς τιμὴν τῇ Ἐλαφιαίᾳ καθεστηκότα ἐς Λετρίνους τε μετήγαγον καὶ τῇ Ἀρτέμιδι ἐνόμισαν τῇ Ἀλφειαίᾳ[45] δρᾶν, καὶ οὕτω τὴν Ἀλφειαίαν θεὸν Ἐλαφιαίαν[46] ἀνὰ χρόνον ἐξενίκησεν ὀνομασθῆναι. Ἐλαφιαίαν 11
δὲ ἐκάλουν οἱ Ἠλεῖοι τὴν Ἄρτεμιν ἐπὶ τῶν ἐλάφων (ἐμοὶ

precibus profecturum intellexit, vim ei offerre conatum. Verum quum illa fugiens insequentem amatorem Letrinos usque ad nocturnos choros pertraxisset (interesse enim Nympharum lusibus consueverat) ibi deam sibi suisque comitibus luto os oblevisse. Quare quum Alpheus a Nymphis Dianam discernere nequisset elusum abisse. Ab hoc Alphei amore Alpheaeam Dianam Letrinaeos nuncupasse. At Elei, quibus cum Letrinaeis pervetus est amicitia, Elaphiaeae Dianae caeremonias accepisse affirmant se a Letrinaeis: et Alphiaeae quidem nomine religionem primum sancitam, sed voce corrupta temporis longinquitate dictam postea Elaphiaean. A cervorum tamen venatione Elaphiaean appellatam ego ab Eleis existimo. Traditum tamen ab

38. βιασόμενον Sylb. Cor. Smin. BLabPc*; βιασάμενον rell. — παννυχίδα Ag.
39. ἀγομένην Goldh. B; probat S; ἀγόμενον edd. rell. codd. — ἀκολουθῶν om. MPcAgLab, quare Buttm. vel αἳ παίζουσαι συνῆσαν αὐτῇ vel αἳ παίζουσαι ἠκολούθουν αὐτῇ coniecit. — αὐτὴ La.
40. ἔχει Vab; seq. πηλῷ om. La. — καὶ αὐτῇ VaAgLb.
41. αὐτῶν VbM, in hoc ὸν sup. ῶν. — διακρίναι Va, idem δὲ post ἅτε om. — διαγιγνώσκοντα La.
42. ἀλφιαίαν MVab, hic et infra; infra etiam A.
43. λετρινέους Va.
44. „Quidni Ἀρτέμιδι?" B; recepimus; Ἀρτέμιδος edd. codd.; seq. ἐς om. Va.
45. ἀλφιαίᾳ AgLab; mox τὴν ἀλφεαίαν La, ἀλφιαίαν Lb.
46. ἐλαφειαίαν A; mox ἐλαφαίαν Lb.

δοκεῖν) τῇ θήρᾳ· αὐτοὶ δὲ[47] γυναικὸς ἐπιχωρίας ὄνομα εἶναι τὴν Ἐλάφιον καὶ ὑπὸ ταύτης τραφῆναι τὴν Ἄρτεμίν φασι.[48] Λετρίνων δὲ ὅσον τε[49] ἓξ ἀπωτέρω σταδίοις[50] ἔστιν ἀένναος λίμνη τριῶν που τὴν διάμετρον σταδίων μάλιστα.

CAPUT XXIII.

De gymnasio in urbe Elide eiusque septo, Xysto dicto — memorandis in hoc gymnasio — alio minore gymnasii septo — tertio gymnasii septo, Maltho dicto, et memorandis in eo — curia Eleorum, Lalichmio dicta — via Siope dicta et templo Dianae Philomiracis.

Ἐν δὲ Ἤλιδι τὰ ἄξια μνήμης γυμνάσιόν ἐστιν ἀρχαῖον, καὶ ὅσα ἐς τοὺς ἀθλητὰς πρὶν ἢ ἐς Ὀλυμπίαν[1] ἀφικνεῖσθαι νομίζουσιν ἐν τούτῳ σφίσι τῷ γυμνασίῳ δρᾶν καθέστηκε. πλάτανοι μὲν ὑψηλαὶ διὰ τῶν δρόμων[2] πεφύκασιν ἐντὸς τοίχου, ὁ σύμπας δὲ οὗτος περίβολος καλεῖται Ξυστὸς, ὅτι Ἡρακλεῖ τῷ Ἀμφιτρύωνος ἐς ἄσκησιν ἐγίνετο[3] ὅσαι τῶν ἀκανθῶν ἐφύοντο ἐνταῦθα ἐπὶ ἑκά-
2 στῃ ἡμέρᾳ σφᾶς ἀναξύειν. χωρὶς μὲν δὴ ἐς ἅμιλλαν τῶν

ipsis etiam est, nutricem fuisse Dianae Elaphion indigenam mulierem, a qua deae fuerit nomen inditum. A Letrinis nihilo quam stadia sex longius lacus abest, per lineam rectam stadia tria excurrens. Is perennes aquas fundit.

Cap. XXIII. In Elide memoratu digna sunt, gymnasium vetus, in quo athletas priusquam in Olympiam descendant omnia facere institutum est, quae ante certamen fieri mos ritusque maiorum postulat. Intra maceriam in ambitum curriculi platani consitae sunt. Septum illud universum Xystus ex eo appellatur, quod Hercules Amphitryonis filius ad laborum patientiam quotidianis exercitationibus se confirmans, sentes omnes qui pullularent eo in loco vellere ac eradere sit solitus. Aliud est ab

47. αὐτὴ δὲ Va. — ἐλάφειον Lb.
48. φασίν MAg.
49. ὅσον τε Pors. BVaAgLab; ὅσον γε rell. edd. MVbPc. — ἓξ pro ἐξ Lb.
50. σταδίους Vb. — ἀέναος La.

Cap. XXIII. 1. ἐς ὀλυμπία La. — σφίσιν Ag.
2. τὸν δρόμον Va. — ἐντὸς τύχοι Va, τεῖχον Vb.
3. ἐγίγνετο Ag. — τὸν ἀκανθ. Va.

δρόμων[4] ἐστὶν ἀποκεκριμένος δρόμος ὀνομάζεται δὲ ὑπὸ
τῶν ἐπιχωρίων ἱερὸς χωρὶς δὲ ἔνθα ἐπὶ μελέτῃ δρομεῖς[5]
καὶ οἱ πένταθλοι θέουσιν. (2) Ἔστι δὲ ἐν τῷ γυμνασίῳ
καλούμενον Πλέθριον· ἐν δὲ αὐτῷ[6] συμβάλλουσιν οἱ
Ἑλλανοδίκαι τοὺς καθ᾽ ἡλικίαν ἢ καὶ αὐτῷ διαφέροντας
τῷ ἐπιτηδεύματι· συμβάλλουσι[7] δὲ ἐπὶ πάλῃ. εἰσὶ δὲ καὶ 3
θεῶν ἐν τῷ γυμνασίῳ βωμοί, Ἡρακλέους τοῦ Ἰδαίου Πα-
ραστάτου δὲ ἐπίκλησιν, καὶ Ἔρωτος καὶ ὃν Ἠλεῖοι καὶ
Ἀθηναῖοι κατὰ ταὐτὰ Ἠλείοις Ἀντέρωτα ὀνομάζουσι,[8]
Δήμητρός τε καὶ τῆς παιδός. Ἀχιλλεῖ δὲ οὐ βωμός,
κενὸν[9] δέ ἐστιν αὐτῷ μνῆμα ἐκ μαντείας· τῆς πανη- 512
γύρεως δὲ ἀρχομένης ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ περὶ ἀποκλίνοντα[10]
ἐς δυσμὰς τοῦ ἡλίου τὸν δρόμον αἱ γυναῖκες αἱ
Ἠλεῖαι ἄλλα τε τοῦ Ἀχιλλέως δρῶσιν ἐς τιμὴν καὶ κό-
πτεσθαι νομίζουσιν αὐτόν.[11] (3) Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος 4
ἐλάσσων γυμνασίου περίβολος, ὃς ἔχεται μὲν τοῦ μεί-

hoc seiunctum curriculum; Sacrum incolae appellant. Seorsum et illud est in quo cursores et quinquertiones certamen meditantes decurrunt. (2) In gymnasio locus est quod vocant Plethrium. [Area est iugeri unius amplitudine.] In ea per aetates et exercitationum genera ad luctam athletas committunt ludorum praefecti. Sunt et deorum in eo gymnasio arae, Herculis Idaei, Parastatae (Auxiliaris) cognomento; Cupidinis, et contrarii numinis, quem eodem Elei quo Athenienses nomine Anterotem nuncupant: Cereris etiam et filiae. Achilli non ara, sed inane monumentum est ex oraculo dedicatum. Ad illud Eleae matronae primis ludorum initiis, die stato, inclinante iam in vesperum sole inter ceteros quos Achilli habent honores solenni ritu pectus plangunt. (3) Est et minor alius gymnasii ambitus maiori contiguus; ab ipsa figura quadrangulum nomi-

4. τῶν δρομέων malit S; placet. Tum ἀποκεκριμμένος Va, ἀποκεκρυμμένος Vb, ἀπεκεκριμένος, o sup. ε, La.

5. Haec septi distinctio inepta videtur; nisi fallimur expuncto καὶ legendum: ἔνθα ἐπὶ μελέτῃ δρομεῖς οἱ πένταθλοι θέουσιν. — θύουσι Va.

6. δ᾽ αὐτῷ Va; seq. συμβάλλουσιν οἱ — ἐπιτηδεύματι om. M.

7. συμβάλουσι δὲ Va; συμβάλλουσιν δὲ ἐπὶ στήλην Vb. — ἐπὶ πάλῳ Am. Sylb. S; placet; ἐπὶ πάλῃ edd. rell. codd. ἐν γυμνασίῳ La.

8. ὀνομάζουσιν MAg, seq. τῆς om. Pc.

9. κοινὸν Vb.

10. ἀποκλίνοντα FCSBMVaPcAg Lab; ἀποκλίνοντος AXKVb. — τοῦ ἡλείου Vb. — ἄλλαί τε M.

11. αὐτὰς coni. C. Mox ἔχεται τοῦ, sine μὲν, La.

ζονος, τετράγωνον δὲ ὀνομάζουσιν ἐπὶ τῷ σχήματι. καὶ παλαῖστραι[12] τοῖς ἀθλοῦσιν ἐνταῦθα ποιοῦνται, καὶ συμβάλλουσιν αὐτόθι τοὺς ἀθλητὰς οὐ παλαίσοντας ἔτι, ἐπὶ δὲ ἱμάντων τῶν μαλακωτέρων[13] ταῖς πληγαῖς. ἀνάκειται δὲ καὶ τῶν[14] ἀγαλμάτων τὸ ἕτερον ἃ ἐπὶ ζημίᾳ Σωσάνδρου τε τοῦ Σμυρναίου καὶ Ἠλείου Πολύκτορος τῷ Διῒ ἐποιήθη. (4) Ἔστι δὲ καὶ τρίτος γυμνασίου περίβολος, ὄνομα μὲν Μαλθὼ[15] τῆς μαλακότητος[16] τοῦ ἐδάφους εἵνεκα, τοῖς δὲ ἐφήβοις ἀνεῖται τῆς πανηγύρεως τὸν χρόνον πάντα. ἔστι δὲ ἐν γωνίᾳ τῆς Μαλθοῦς πρόσωπον Ἡρακλέους ἄχρι[17] ἐς τοὺς ὤμους, καὶ ἐν τῶν παλαιστρῶν

nant. Eo pro palaestra utuntur ad exercitationes athletae. Ibidem athletas eos committunt, qui quum a lucta iam vacationem habeant loris colludunt mollioribus. Est eo in loco alterum eorum signorum positum, quae de Sosandri Smyrnaei et Polyctoris Elei multa Iovi dedicata fuere. (4) Est et tertius gymnasii ambitus nomine Maltho, a soli levitate. Patet hic puberibus per omne ludorum tempus. In eius angulo signum positum est Herculis extans humeris tenus; et in palaestrarum

12. παλαίστραν CSmai.; παλαίστρας malit F; παλαίστρα PdAgLb; παλαίστραι VaLa.

13. μαλακοτέρων Vb.

14. καὶ om. SMVa; fortasse δ' ἐκεῖ τῶν. Mox ἀπὸ ζημίας Cor. Smai., quod non displicet. Post Σωσάνδρου inseruimus τε cum BPc AgLab; om. rell.

15. Μαλθὼ Am. Hartung, Casaub. Smin. BVaAgLab; μαλθῶ MVbPc; Μαλκὸ A, quod in Μαλκὼ mutant XKFCSmai.; at quum A mox habeat μαλαθώτητος manifestum est Μαλκὸ vitio tantum typothetico transpositis syllabis κὸ et θὼ originem debere. Ex eodem vitio procreantur coniecturae Porsoni Μαλθακὼ, Hartungi μαλθακότητος. Vitium in μαλαθώτητος latens correxit iam X. Mox τῆς Μαλθοῦς ASmin. BPc; τῆς μαλθοῦς La; τῆς μαλθὼ MVbRAgLb; τῆς μαλθῶ Va; deinceps τὴν Μαλθὼ edd. eaedem MVabPcLab; formam Μαλκοῦς et Μαλκὼ exprimunt XKFCSmai.

16. μαλακώτητος VbM (sec. S.); sq. τοῦ om. Va.

17. ἄχρι BPcVab(?)La; ἄχρις rell. — καὶ ἐν τῶν παλαιστρῶν μιᾷ τύπος B, μιᾷ et ἐν τῶν ex emendatione Porsoni Clavierio etiam probata; καὶ ταινιῶν παλαιστῶν μιᾶς τύπος AXK; καὶ ταινίων (sic) παλαιστρῶν μιᾶς τύπος Vb; καὶ ἐνίων παλαιστρῶν μιᾶς, τύπος FC; καὶ ἐνίων παλαιστρῶν μία τύπ. VaRAg (R ad marg. ἄλλ. μιᾶς); καὶ αἰνίων παλαιστρῶν μία τύπ. PcLab; καὶ ἑ ταινιῶν παλαιστρῶν μίας τύπ. M (sec. S. αἰνιῶν et ἐνιων sup. vers., παλαιστρῶν μία τυπ.); καὶ ταινιῶν παλαιστρικῶν μία, καὶ τύπ. Smin.; in ed. mai. καὶ illud male insertum omittit, παλαιστρικῶν vel παλαιστικῶν voluit iam Sylb.; καὶ ταινιῶν παλαιστρικῶν ἀνάμεστος τύπος Böttiger; ohe, iam satis est!

μιᾷ τύπος Ἔρωτα ἔχων[18] ἐπειργασμένον καὶ τὸν καλούμενον Ἀντέρωτα· ἔχει δὲ ὁ μὲν φοίνικος ὁ Ἔρως κλάδον,[19] ὁ δὲ ἀφελέσθαι πειρᾶται τὸν φοίνικα ὁ Ἀντέρως. τῆς ἐσόδου[20] δὲ ἑκατέρωθεν τῆς ἐς τὴν Μαλθὼ παιδὸς 6
ἕστηκεν εἰκὼν πύκτου· καὶ αὐτὸν ἔφασκεν ὁ νομοφύλαξ Ἠλείων γένος μὲν Ἀλεξανδρέα[21] εἶναι τῆς ὑπὲρ Φάρου τῆς νήσου, Σαραπίωνα δὲ ὄνομα, ἀφικόμενον δὲ ἐς Ἦλιν σπανίζουσι σίτου[22] σφίσι τροφὰς δοῦναι. τούτῳ[23] μὲν αὐτόθι ἀντὶ τούτου γεγόνασιν αἱ τιμαί, χρόνος δὲ στεφάνου τε τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ εὐεργεσίας αὐτῷ τῆς ἐς Ἠλείους Ὀλυμπιὰς ἑβδόμη[24] πρὸς ταῖς δέκα τε καὶ διακοσίαις. (5) Ἐν τούτῳ τῷ γυμνασίῳ καὶ βου- 7
λευτήριόν ἐστιν Ἠλείοις, καὶ ἐπιδείξεις[25] ἐνταῦθα λόγων τε αὐτοσχεδίων καὶ συγγραμμάτων ποιοῦνται παντοίων· καλεῖται δὲ Λαλίχμιον, τοῦ ἀναθέντος ἐπώνυμον. περὶ 513
δὲ αὐτὸ[26] ἀσπίδες ἀνάκεινται, θέας εἵνεκα καὶ οὐκ ἐς

una typus in quo Cupido et Anteros caelati sunt: Cupido palmae termitem manibus tenet: eum illi Anteros de manibus extorquere conatur. In utraque primi aditus parte ad eum ambitum, quem Maltho diximus appellari, stat effigies pugilis pueri: hunc, qui apud Eleos legibus conservandis praefectus est (Nomophylax dicitur) mihi narravit, patria Alexandrinum fuisse, ab ea scilicet Alexandria quae supra Pharum insulam est, Sarapionem nomine. Honorem hunc ei habitum, quod in summa annonae caritate ad ludos veniens magnum frumenti numerum Elidem supportandum curarit. Huius in Eleos meriti et acceptae coronae tempus numeratur Olympias decima septima supra ducentesimam. (5) In eodem hoc gymnasio curiam suam habent Elei; et hic specimina edunt tum extemporanearum orationum, tum cuiusvis generis scriptorum. Lalichmium locus hic de eius qui dedicavit nomine vocatur. Affixa sunt circumquaque scuta, ad operis ornamentum, non

18. ἔχον AXKVbLabM, in hoc ω sup. ο. — ἐπειργασμένον Sylb. CSB; ἀπηργασμένον La; ἀπειργασμένον edd. codd. rell.
19. κλάδος Vb.
20. ἐσόδου om. Va.
21. ἀλεξανδρία Ag. — παραπίωνα M, σαραπίονα Vb, „Serapionem" Am. Post ἀφικόμενον Ag. om. δέ.
22. σίτου om. Va. — σφίσιν Ag.
23. τούτου AgLbVaM (sec. S.); τοῦτο Vb. — Mox χρόνου Ag, χρόνον La; deinde ὀλυμπία La.
24. ἑβδόμῳ MLb.
25. ἐπιδείξῃς Va; ἐπίδειξιν La. — χαλίχμιον Lb.
26. αὐτῷ, ὁ sup. ῷ, Ag. — ἀνάκεινται coni. B; ἅμα κεῖνται edd. codd.; cf. VI, 1. not. 26. — ἀσπίδες om. La.

8 ἔργον πολέμου πεποιημέναι. (6) Ἐκ δὲ τοῦ γυμνασίου πρὸς τὰ λουτρὰ ἐρχομένοις[27] δι᾽ ἀγυιᾶς τε ἡ ὁδὸς Σιωπῆς καὶ παρὰ τὸ ἱερὸν τῆς Φιλομείρακός ἐστιν Ἀρτέμιδος. τῇ μὲν δὴ θεῷ γέγονεν ἡ ἐπίκλησις ἅτε τοῦ[28] γυμνασίου γείτονι, τῇ ἀγυιᾷ δὲ Σιωπῇ[29] ὄνομα ἐπὶ λόγῳ τοιῷδε τεθῆναι λέγουσιν. ἄνδρες τοῦ Ὀξύλου στρατεύματος ἐπὶ κατασκοπῇ τῶν ἐν Ἤλιδι ἀποπεμφθέντες καὶ ἀλλήλοις διακελευσάμενοι κατὰ[30] τὴν ὁδὸν, ἐπειδὰν πλησίον γίνωνται τοῦ τείχους, φθέγγεσθαι μὲν μηδὲν ἔτι αὐτοὶ, ἐπακροᾶσθαι δὲ εἴ τι[31] παρὰ τῶν ἐντὸς πυθέσθαι δυνήσονται,[32] οὗτοι λανθάνουσι παρελθόντες ἐς τὴν πόλιν κατὰ τὴν ἀγυιὰν[33] ταύτην, καὶ ἐπακούσαντες ὁπόσα ἐβούλοντο[34] ἐπανίασιν αὖθις ἐς τοὺς Αἰτωλούς· καὶ ἡ ἀγυιὰ τὸ ὄνομα εἴληφεν ἀπὸ τῶν κατασκόπων τῆς σιωπῆς.

ad belli usum. (6) A gymnasio ad lavacra per viam itur, quae Silentii dicitur, praeter Dianae Philomiracis (Adolescentulorum amicae) templum. Cognomen dea quidem sumsit a gymnasii vicinitate. Viam vero ex eo Silentii appellatam hominum sermo prodidit, quod ab Oxylo speculatores missi ad exploranda Eleorum consilia, mutuis in itinere cohortationibus usi, quum propius iam ad moenia accessissent voce ipsi compressa propugnatorum sermones subauscultando excipientes, per hanc ipsam viam intra oppidum irrepserunt: cognitis vero et perspectis quae volebant omnibus, impune ad Aetolos redierunt. Ab hoc speculatorum silentio viam nomen accepisse affirmant.

27. ἐρχόμενοι Ag; ἐρχομένῳ La.
28. ἅτου M. — γείτωνι KVb.
29. Σιωπῇ BPcVaAg; Σιωπὴν Smin.; Σιωπή edd. rell. Lab. — τεθεῖναι Vb.
30. κατὰ om. Ag. Deinceps γένωνται Cor.; γίγνωνται Ag; γίνονται La.
31. δὲ ἔτι MVa. — πύθεσθαι AX.
32. δυνηθήσονται MVa. Mox ἐν pro ἐς M.
33. ἀγυιᾶν Vb. — ἐς τ. πόλιν — ἐπακούσαντες om. Ag.
34. ἐβουλεύοντο PcAgLab. — ἐπάνεισιν Va.

CAPUT XXIV.

De foro Eleorum, Hippodromo dicto — Hellanodicaeone, domicilio praefectorum ludorum — porticu Corcyraica, Pyrrhonis sophistae signo et monumento — templis et signis in foro, Apollinis Acesii, Solis et Lunae, Gratiarum, Amoris — Sileni templo et Silenis — prisco templo, quod quernis columnis sustinetur — domo XVI feminarum.

Ἑτέρα δὲ ἔξοδος[1] ἐκ τοῦ γυμνασίου φέρει μὲν ἔς τε τὴν ἀγορὰν καὶ ἐπὶ τὸν Ἑλλανοδικαιῶνα καλούμενον, ἔστι δὲ ὑπὲρ τοῦ[2] Ἀχιλλέως τὸν τάφον· καὶ ταύτῃ τοὺς Ἑλλανοδίκας ἰέναι καθέστηκεν ἐς τὸ γυμνάσιον. ἐσίασι[3] δὲ πρὶν μὲν [τὸν[4]] ἥλιον ἀνίσχειν συμβαλοῦντες δρομέας, μεσούσης δὲ τῆς ἡμέρας ἐπὶ τὸ πένταθλον καὶ ὅσα βαρέα ἆθλα[5] ὀνομάζουσιν.

(2) Ἡ δὲ ἀγορὰ τοῖς Ἠλείοις οὐ κατὰ τὰς Ἰώνων καὶ 2
ὅσαι πρὸς Ἰωνίᾳ[6] πόλεις εἰσὶν Ἑλλήνων, τρόπῳ δὲ πεποίηται τῷ ἀρχαιοτέρῳ,[7] στοαῖς τε ἀπὸ ἀλλήλων διεστώσαις[8] καὶ ἀγυιαῖς δι᾽ αὐτῶν. ὄνομα δὲ τῇ ἀγορᾷ τὸ ἐφ᾽ ἡμῶν ἐστὶν Ἱππόδρομος, καὶ οἱ ἐπιχώριοι τοὺς

Cap. XXIV. Exitus alius ad forum excurrit a gymnasio, et ad comitium, quem Hellanodicaeonem vocant. Est is supra Achillis tumulum: et illac ludorum praefectos, qui Hellanodicae dicuntur, in gymnasium venire more maiorum traditum est. Et ante solis quidem ortum cursores committunt: dimidiato vero iam die quinquertia et graviora quae vocant certamina. (2) Forum autem Eleorum non eadem est descriptione, qua Ionum et Ioniae finitimarum urbium fora, sed antiquiore multo. Porticus modicis intervallis exaedificatae sunt, semitis pluribus intersecantibus. Recenti certe nomine Hippodromus forum ipsum

Cap. XXIV. 1. ἔξοδον La. — Ἑλλανοδικῶνα Sylb. „rectius Ἑλλανοδικεῶνα.“ B.
2. τοῦ om. VaLb. — ἀχιλλ. τ. στέφανον La. — ἐπὶ τὸ γυμν. Va Lb.
3. εἰσίασι SBPcVa(?)Lab; εἰσίασιν Vb; ἐσίασι Cor.; εἰσιᾶσι rell.; seq μὲν om. VaLb.
4. τὸν om. BPcAgLa. — συμβαλοῦντες Buttm. B; συμβάλλοντες Cor. SMVaLa; συμβαλλόντας, ε sup. α, Vb; συμβαλόντες ΛXKFC Pc(?)AgLb.
5. βαρέα ἆθλα Am. BAgLa; βαρ. ἆθλα Pc*; βαρ. ἄλλα edd. rell. M VabLb.
6. πρὸς Ἰωνίᾳ Am. BPc*AgLab; πρ. Ἰωνίαν rell. edd. MVab.
7. ἀρχαιωτέρῳ et ἀπὸ ἐλλήλων Vb.
8. διεστώσας M; διεστῶσαι Va; διεστώσαις — ἡμῶν ἐστὶν om. Vb. — πεδεύουσι et μοίραις La.

ἵππους παιδεύουσιν ἐνταῦθα. τῶν στοῶν δὲ ἡ πρὸς μεσημβρίαν ἐργασίας ἐστὶ τῆς Δωρίου, διαιροῦσι δὲ αὐτὴν ἐς μοίρας τρεῖς οἱ κίονες· ἐν ταύτῃ διημερεύουσι
3 τὰ πολλὰ οἱ Ἑλλανοδίκαι· ποιοῦνται δὲ πρὸς αὐτοὺς[9] καὶ βωμοὺς τῷ Διῒ καὶ εἰσὶν ἐν τῷ ὑπαίθρῳ τῆς ἀγορᾶς οἱ βωμοὶ πλῆθος οὐ[10] πολλοί· καταλύονται γὰρ οὐ
514 χαλεπῶς[11] ἅτε αὐτοσχεδίως οἰκοδομούμενοι. (3) Κατὰ ταύτην τὴν στοὰν[12] ἰόντι ἐς τὴν ἀγορὰν ἔστιν ἐν ἀριστερᾷ παρὰ τὸ πέρας τῆς στοᾶς ὁ Ἑλλανοδικαιών·[13] ἀγυιὰ δὲ ἡ διείργουσα ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς ἐστὶν αὐτόν.[14] ἐν τούτῳ τῷ Ἑλλανοδικαιῶνι οἰκοῦσι δέκα ἐφεξῆς μῆνας οἱ αἱρεθέντες[15] ἑλλανοδικεῖν, καὶ ὑπὸ τῶν νομοφυλάκων
4 ὅσα ἐς τὸν ἀγῶνα σφᾶς δεῖ ποιεῖν[16] διδάσκονται. (4) Τῇ στοᾷ δὲ ἔνθα οἱ Ἑλλανοδίκαι διημερεύουσιν ἔστιν ἐγγὺς ἄλλη στοά, τὸ μεταξὺ αὐτῶν ἀγυιὰ μία·[17] ταύτην ὀνομάζουσι Κορκυραϊκὴν οἱ Ἠλεῖοι· ναυσὶ γὰρ[18] ἐς τὴν

appellatur. Erudiunt enim hic maxime equos indigenae. Quae porticus ad meridiem est Doricam prae se fert descriptionem. Eam trifariam columnae dividunt; in ea ludorum praefecti plerumque per totum diem sessitant; ad illas columnas Iovi aras statuunt, quae in subdiali fori parte sunt non ita multae; dissolvuntur enim non magno utique negotio. (3) Secundum hanc porticum ad forum accedenti, ad laevam circa extremam porticus partem est Hellanodicaeon medio calle a foro divisus. In eo perpetuos decem menses habitant qui ad ludorum praefecturam sunt delecti, totoque eo tempore a legum conservatoribus (nomophylacas appellant) edocentur de omnibus quae in ludorum celebratione fieri ab eis convenit. (4) A porticu ea in qua statio diurna est ludis praefectorum, aliam porticum callis unus disiungit: eam porticum Corcyraicam nominant, quod quum Corcyrenses ex Eleo agro appulsis navibus

9. πρὸς αὐτοῖς Cor.; δὲ καὶ πρὸς αὐτοὺς καὶ Ag.

10. οὐ om. Ag.

11. οὐ χαλεπῶς Am. Sylb. Palm. MS. CSB; οὐχ ἁπλῶς edd. rell. codd.

12. ταύτην τὴν τὴν (sic) στοὰν Vb; τὴν αὐτὴν στοὰν R; ad marg. γρ. ταύτην; seq. ἐν om. La.

13. ἑλλανοδικαιῶν Va, ἑλλανοδικῶν Vb.

14. ἔστιν αὐτοῦ VaLab; αὐτοῦ etiam MAg; ἔστιν αὐτὸν αὐτὸν· ἐν Vb. — τῇ ἑλλαν. MVa; τῷ om. La. — ἑλλανοδικαιῶν Lb. — δὲ καὶ pro δέκα MVa.

15. ἐρεθέντες Vb.

16. δεῖ ποιεῖν om. MAgLab.

17. μία e male repetito νια ortum videtur.

18. ναυσὶν ἐς, sine γὰρ, La. — σφαιτέραν MVb.

σφετέραν Κορκυραίους ἐλθόντας ἐλάσαι μοῖραν τῆς λείας[19] *** λέγοντες λαβεῖν τε ἐκ τῆς Κορκυραίων πολλαπλάσια, καὶ οἰκοδομήσασθαι τὴν στοὰν ἀπὸ τῶν λαφύρων τῆς δεκάτης. ἔστι δὲ ἡ κατασκευὴ τῆς στοᾶς Δώριος καὶ δι- 5
πλῆ, τῇ μὲν ἐς τὴν ἀγορὰν τοὺς κίονας τῇ δὲ ἐς τὰ ἐπέκεινα τῆς ἀγορᾶς ἔχουσα· κατὰ μέσον δὲ αὐτῆς οὐ κίονες, ἀλλὰ τοῖχος[20] ὁ ταύτῃ τὸν ὄροφον ἀνέχων ἐστίν· ἀνάκεινται δὲ καὶ εἰκόνες[21] ἑκατέρωθεν πρὸς τῷ τοίχῳ. κατὰ δὲ τῆς στοᾶς τὸ ἐς τὴν ἀγορὰν ἕστηκε Πύῤῥωνος τοῦ Πιστοκράτους εἰκὼν, σοφιστοῦ τε ἀνδρὸς καὶ ἐς βέβαιον ὁμολογίαν ἐπὶ οὐδενὶ λόγῳ καταστάντος. ἔστι δὲ καὶ μνῆμα τῷ Πύῤῥωνι οὐ πόῤῥω τοῦ Ἠλείων ἄστεως·[22] Πέτρα μὲν τῷ χωρίῳ τὸ ὄνομα, λέγεται δὲ[23] ὡς ἡ Πέτρα δῆμος εἴη τὸ ἀρχαῖον. (5) Ἠλείοις δὲ ἐν τῷ ὑπαίθρῳ 6

praedam egissent, ipsi mox Elei Corcyra [populationibus pervastata] multis partibus plura domum reportarint, [quam quae erepta fuerant]. De praedae itaque decima porticum erectam praedicant. Est operis Dorica forma, duplici surgente columnarum ordine: eorum unus ad forum, alter ad eas quae ultra forum sunt partes pertinet. Mediae porticus lacunar non columnae, sed continens paries sustinet, cuius utraque pars affixas habet imagines. Ad eam porticus partem, quae ad forum conversa est, Pyrrhonis Pistocratis filii statua cernitur, Sophistae hominis in omni re atque oratione assensionem retinentis. Est eiusdem sepulcrum non longe ab Eleorum urbe: Petra locus appellatur, et priscus hoc nomine fuisse videtur Eleorum vicus. (5) Habent Elei in fori area sub divo haec maxime in-

19. τῆς ἠλείας MVa; idem Am. legisse videtur. Sequentem lacunam primus vidit B; λέγουσι edd. praeter B; λέγουσιν Vb; λέγοντες BMVaPcAgLab. Utrumque fortasse recipiendum τῆς λείας λέγουσιν *** λέγοντες, λαβ., unde fiat perspicuum, quid lacunae causam praebuerit. „Uterque codex (MVa) τῆς Ἠλείας λέγοντες exhibet. Sic in antecedentibus pro puncto post Ἠλεῖοι comma ponendum et γὰρ delendum esset.“ F. Confirmat hanc coniecturam La. Seq. τε om. Vb.

20. τεῖχος Vb.

21. δὲ καὶ οἱ κίονες ἐκ. Va. — καὶ εἰκόνες om. La. — ἕστηκεν Vb La. — πισοκράτους La. Plistarchum a Diogene Laert. vocari observat Palm. MS.

22. ἄστεως AXKSmai. BVabPc AgLb; ἄστεως, ο sup. ω, M; ἄστεος FCSmin.; ἄστεος, ω sup. ο expuncto, La. — μέτρα μὲν Vb.

23. λέγεται δὲ Abresch ad Thucyd. p. 877. CSB; probant Valck. F; δὲ om. rell. edd. codd. In Lab distinguitur post λέγεται, quam ob causam δὲ excidere debuit, nisi compendium particulae δὲ in virgulam transiisse malis. Mox δῆλος εἴη Va.

τῆς ἀγορᾶς τὰ ἐπιφανέστατα ναός ἐστι καὶ ἄγαλμα Ἀπόλλωνος Ἀκεσίου· σημαίνοι δ' ἂν[24] τὸ ὄνομα οὐδέν τι ἀλλοῖον ἢ ὁ καλούμενος[25] Ἀλεξίκακος ὑπὸ Ἀθηναίων. ἑτέρωθι δὲ Ἡλίῳ πεποίηται καὶ Σελήνῃ λίθου τὰ ἀγάλματα, καὶ τῆς μὲν[26] κέρατα ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ δὲ αἱ ἀκτῖνες ἀνέχουσιν. ἔστι δὲ καὶ Χάρισιν[27] ἱερὸν καὶ ξόανα ἐπίχρυσα τὴν ἐσθῆτα, πρόσωπα δὲ καὶ χεῖρες καὶ πόδες λίθου λευκοῦ· ἔχουσι δὲ ἡ μὲν αὐτῶν ῥόδον, ἀστράγαλον δὲ ἡ μέση, καὶ ἡ τρίτη κλῶνα οὐ μέγαν μυρσίνης.[28]

7

515 ἔχειν δὲ αὐτὰς ἐπὶ τοιῷδε εἰκάζοι τις ἂν τὰ εἰρημένα, ῥόδον μὲν καὶ μυρσίνην Ἀφροδίτης τε[29] ἱερὰ εἶναι καὶ οἰκεῖα τῷ ἐς Ἄδωνιν λόγῳ, Χάριτας δὲ Ἀφροδίτῃ μάλιστα εἶναι θεῶν· ἀστράγαλόν τε μειρακίων τε καὶ παρθένων,[30] οἷς ἄχαρι οὐδέν πω[31] πρόσεστιν ἐκ γήρως, τούτων εἶναι τὸν

signia opera. Aedes est et signum Apollinis Acesii. Hoc nimirum cognominis nihil diversum ab Averruncatoris, quod Atheniensibus numen est, significare videri possit. Alia in parte Solis et Lunae lapidea posita sunt signa: e Lunae capite cornua, e Solis radii existunt. Suum habent et Gratiae templum; simulacra lignea sunt, veste inaurata: facies, manus et pedes e candido marmore; earum una rosam, talum altera, myrti frondem exiguam tertia praefert. Quae sit insignium ratio facile coniiciat, qui attenderit, rosam et item myrtum Veneri sacram in fabula de Adonide celebrari; Gratiae vero Veneri prae ceteris diis attributae sint. Talus quidem adolescentulorum

24. σημαίνοι δ' ἂν BPcLa; σημαίνοι τοδ' ἂν Vab; σημαίνοιτο δ' ἂν rell. Scribendum videtur σημαίνοι τόδ' ἂν τὸ ὄνομα. Mox οὐδέν τοι La.

25. καλλούμενος Va. — ἠλεῖω, ε expunct. Vb.

26. τῇ μὲν Va. — οἱ ἀκτῖνες Vb.

27. χάριν ἱερὸν Vb. — ἐπίχρ. τὴν ἐσθ. SVa; ἐπίχρ. τὰ ἐς ἐσθ. edd. rell. PcAgLa; ἐπίχρ. τὰ ἐσθ. MLb; ἐπίχρ. ἐς ἐσθ. Vb. — χεῖρε Ag.

28. οὐ μέγα μερσύνης Va; οὐ μέγαν σμύρνης Vb; οὐ μέγα etiam Lb. — εἶχον δὲ Lb.

29. τε om. Va. — οἰκείᾳ A, οἰκεία Lb. — τῷ ἐς Ἄδωνιν λόγῳ, egregiam Buttmanni emendationem a B receptam expressis literis confirmat La; τῷ ἐς κάλλος λόγῳ edd. rell.; τῷ ἐςαλωνίῃ LbPcR; τῷ ἐν σαλωνίῃ M; τῷ ἐς σαλανίῃ Ag; τῷ ἐς κάλλει Va; τῷ ἐς κάλλῃ Vb et R marg.; οἰκεῖα τῷ ἐς κάλλος λόγῳ Χάριτας τῇ Ἀφροδίτῃ μάλιστα εἶναι θεῶν est Kuhnii coniectura Facio probata. — ἀφροδίτην μάλιστα Va; μάλιστα συνεῖναι Cor.; μάλ. εἶναι οἰκεῖον θεῶν Pa, quod se dedisse affirmat C, at non dedit.

30. ἀστράγαλων (ο sup. ω) τε καὶ παρθ. M; ἀστράγαλόν τι Lugdunensium alteruter; in excerptis nostris non est distincte expressum.

31. οὐδέ πω Vb; ἀχριουδέν πω La.

ἀστράγαλον παίγνιον. τῶν Χαρίτων δὲ ἐν δεξιᾷ ἄγαλμά
ἐστιν Ἔρωτος· ἕστηκε δὲ ἐπὶ βάθρου[32] τοῦ αὐτοῦ.
(6) Ἔστι δὲ καὶ Σιληνοῦ[33] ναὸς ἐνταῦθα, ἰδίᾳ τῷ Σι- 8
ληνῷ καὶ οὐχ ὁμοῦ Διονύσῳ πεποιημένος· Μέθη δὲ οἶνον
ἐν ἐκπώματι αὐτῷ δίδωσι. θνητὸν δὲ εἶναι τὸ γένος τῶν
Σιληνῶν εἰκάσαι τὶς ἂν μάλιστα ἐπὶ τοῖς τάφοις αὐτῶν·
ἐν γὰρ τῇ Ἑβραίων χώρᾳ Σιληνοῦ μνῆμα καὶ ἄλλου Σι-
ληνοῦ Περγαμηνοῖς[34] ἐστίν. (7) Ἠλείων δὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ 9
καὶ ἄλλο τοιόνδε[35] εἶδον ναοῦ σχῆμα· ἔστι δὲ οὐχ ὑψη-
λὸν, καὶ τοῖχοι μὲν οὐκ εἰσὶ, τὸν ὄροφον δὲ δρυὸς ἀνέ-
χουσιν εἰργασμένοι κίονες. τοῦτο εἶναι μὲν ὁμολογοῦσιν
οἱ ἐπιχώριοι[36] μνῆμα, ὅτου δὲ οὐ μνημονεύουσιν· εἰ δὲ
ὁ γέρων ὄντινα ἠρόμην εἶπεν ἀληθῆ λόγον, Ὀξύλου τοῦτο
ἂν μνῆμα εἴη. (8) Πεποίηται δὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ταῖς 10
γυναιξὶν[37] οἴκημα ταῖς ἑκκαίδεκα καλουμέναις, ἔνθα τὸν
πέπλον ὑφαίνουσι τῇ Ἥρᾳ.

et virginum lusus est, quibus nihil adhuc ex senio decessit gratiae. In eadem basi Cupido Gratiis adsistit a dextera. (6) Templum ibidem Silenus habet proprium, non (ut multis in locis) cum Libero Patre commune. Ei Ebrietas vinum e poculo porrigit. Mortales vero ortu Silenos esse ex eo facile coniicias, quod apud Hebraeos et Pergamenos monstrantur Silenorum sepulcra. (7) Novam etiam quandam in Eleorum foro templi formam vidi. Modicae est aedes altitudinis, sine parietibus, tectum e quercu dolatis fulcientibus tibicinibus. Monumentum id esse inter omnes populares convenit: ecquisnam vero in eo sit conditus non memorant. Quod si vera senex quidam quem sum percontatus mihi exposuit, Oxyli esse monumentum statuendum fuerit. (8) In ipso etiam foro sedecim foeminarum (tot enim sunt et sic appellantur) domus est, in qua Iunoni peplum contexunt.

32. δὲ ἐπίβαθρον Va; ἐπὶ βάθρον Vb.

33. σηλινοῦ et σελινῷ Vb; σιλληνοῦ Ag.

34. περγαμιοῖς VabM (περγαμίοις sec. exc. nostra).

35. τοιοῦτόνδε Pc. — ἔστι δὲ — ἐπιχ. μνῆμα om. M. — ἔστιν δὲ La.

36. ἐπιχώριον, οι sup. ον, La.

37. δὲ καὶ ταῖς γυν. ἐν τῇ ἀγ. AXKFC; quem nos expressimus verborum ordinem exhibent SBMVab PcAgLab. — τὸ πέπλον Ag; τὸν πλέον VnLb; πέπλον ad marg. Vn.

CAPUT XXV.

De templo Elide Imperatoribus Romanis dedicato — Veneris Coelestis et Vulgivagae templo ac signis — Orci (Ἅιδου) templo eiusque cultus apud Eleos origine — Fortunae templo et Sosipolidis cultu atque imagine picta — viri, Satrapae dicti, signo et cultu.

Ἔχεται δὲ τῆς ἀγορᾶς ναὸς ἀρχαῖος στοαῖς[1] ἐν κύκλῳ
περίστυλος· ὁ δὲ ὄροφος κατεῤῥύηκε τῷ ναῷ καὶ ἄγαλμα
οὐδὲν ἐλείπετο· βασιλεῦσι δὲ ἀνεῖται Ῥωμαίοις. (2) Ἔστι
δὲ τῆς στοᾶς ὀπίσω τῆς ἀπὸ τῶν λαφύρων τῶν ἐκ Κορ-
κύρας Ἀφροδίτης[2] ναὸς, τὸ δὲ ἐν ὑπαίθρῳ τέμενος οὐ
πολὺ ἀφεστηκὸς ἀπὸ τοῦ ναοῦ. καὶ τὴν μὲν ἐν τῷ ναῷ
καλοῦσιν Οὐρανίαν, ἐλέφαντος δέ ἐστι καὶ χρυσοῦ, τέχ-
516 νη Φειδίου,[3] τῷ δὲ ἑτέρῳ ποδὶ ἐπὶ χελώνης βέβηκε· τῆς
δὲ περιέχεται μὲν τὸ τέμενος θριγκῷ, κρηπὶς[4] δὲ ἐντὸς
τοῦ τεμένους πεποίηται καὶ ἐπὶ τῇ κρηπῖδι ἄγαλμα Ἀφρο-
δίτης χαλκοῦν ἐπὶ τράγῳ κάθηται χαλκῷ· Σκόπα τοῦτο
ἔργον, Ἀφροδίτην δὲ Πάνδημον ὀνομάζουσι.[5] τὰ δὲ
ἐπὶ τῇ χελώνῃ[6] τε καὶ ἐς τὸν τράγον παρίημι τοῖς θέλου-

Cap. XXV. Continenti cum foro tractu coniungitur antiqua aedes circumquaque porticibus et columnis incincta, tectum vetustate collapsum corruit, neque inter ruinas reliquum ullum signum est. Romanorum Imperatoribus fuit haec olim aedes dedicata. (2) Est autem ad posticum eius porticus quae de manubiis Corcyraeorum erecta fuit, Veneris aedes. Area templo sacrata sub divo non longe abest. Quae ibi colitur Coelestem Venerem vocant. Eius ex ebore et auro signum est, Phidiae opus; altero quidem pede testudinem premit. Area ipsa maceria est circumsepta; intra maceriam crepido, super qua Veneris quam Popularem nominant signum ex aere: capro insidet ex eadem fabricato materia, Scopae opus. Quae vel testudinis, vel capri ratio sit, quibus haec perscrutari curae est

Cap. XXV. 1. στραῖς La. — Verba Ἔχεται — Ῥωμαίοις Capiti XXIV. tribuit B.

2. ἀφροδίτης bis La, seq. ἐν om. idem; tum οὐ om. Vb. — οὐ πόλιν R, πολὺ ad marg.

3. φιδίου Ag.

4. κριπὶς Vb; mox κρηπῖδι Vab, ut solent.

5. ὀνομάζουσιν M.

6. ἐπὶ τῇ χελώνῃ BPc*AgLab; articulum om. rell. Mox Ag παρηΐμι, sine accentu.

σιν εἰκάζειν. (3) Ὁ δὲ ἱερὸς τοῦ Ἅιδου περίβολός τε καὶ 2
ναὸς (ἔστι γὰρ δὴ[7] Ἠλείοις καὶ Ἅιδου περίβολός τε καὶ
ναὸς) ἀνοίγνυται μὲν ἅπαξ κατὰ ἔτος ἕκαστον, ἐσελθεῖν
δὲ οὐδὲ τότε[8] ἐφεῖται πέρα γε τοῦ ἱερωμένου. ἀνθρώ-
πων δὲ ὧν ἴσμεν μόνοι[9] τιμῶσιν Ἅιδην Ἠλεῖοι κατὰ αἰ-
τίαν τήνδε. Ἡρακλεῖ στρατιὰν ἄγοντι ἐπὶ Πύλον τὴν ἐν
τῇ Ἤλιδι παρεῖναί οἱ καὶ Ἀθηνᾶν συνεργὸν[10] λέγουσιν·
ἀφικέσθαι οὖν καὶ Πυλίοις τὸν Ἅιδην συμμαχήσοντα[11]
τῇ ἀπεχθείᾳ τοῦ Ἡρακλέους, ἔχοντα ἐν τῇ Πύλῳ τιμάς.
ἐπάγονται δὲ καὶ Ὅμηρον τῷ λόγῳ μάρτυρα ποιήσαντα[12] 3
ἐν Ἰλιάδι·

Τλῆ δ' Ἀΐδης ἐν τοῖσι πελώριος ὠκὺν ὀϊστὸν,
Εὖτέ μιν ωὑτὸς ἀνὴρ υἱὸς Διὸς[13] αἰγιόχοιο
Ἐν Πύλῳ ἐν νεκύεσσι βαλὼν ὀδύνῃσιν[14] ἔδωκεν.

quaerendum relinquo. (3) Iam vero Summani ambitum et aedem (utrumque enim Elei Summano dedicarunt) semel quotannis aperiunt, neque tunc introire cuiquam praeterquam sacrificulo fas est. Soli omnium ex cognitis gentibus Elei Ditem patrem ob huiusmodi causam venerantur. Quum exercitum ad Pylon, quae in Elide est, oppugnandam Hercules adduxisset opem ei ferente Minerva, praesto etiam Pyliis ad ferendum auxilium Summanum fuisse dicunt, quod et Herculi esset infensus et singulari a Pyliis afficeretur honore. Testes vero citant huius rei Homeri ex Iliade versus:

Pertulit et saevus volucris mala vulnera teli
Dis pater, illum quum magno Iove natus ad alta
Tecta Pyli miserum cruciatu afflixit acerbo.

7. γὰρ δὴ BPcAgLab; δὴ om. rell. edd. MVab. Tum περίβολός τε καὶ ναὸς om. La.

8. οὐδὲ τότε Cor. SBVb; οὔτε τότε CMVaPcdAgLab; οὐ τότε AXKF. — ἐφεῖτε Va. — πέρα γε Pc* AgLab; παρά γε MRVabPd edd., praeter C, qui cum Sylb. παρέξ γε dedit; παρά γε τὸν ἱερώμενον Cor., probat S. — τοῦ ἱερωνύμου Vb, p. corr. ἱερωμένου; ἱερομένου Pc*. Mox εἰ pro δὲ La.

9. μόνοι Am. FCSBMVaPcAgR Lab; μνήμῃ AXKVb et R marg.

10. ἀθηνᾶν σερεργὸν Va, sec. man. συνεργόν.

11. συμμαχήσαντα MVa. Absurda videntur quae sequuntur ἔχοντα ἐν τῇ Πύλῳ τιμάς, hoc ipsum enim unde Plutoni apud Eleos fuerint honores narrare voluit Pausanias; quare suspicio orta, scribendum esse Ἅιδην, συμμαχήσαντά τε ἀπεχθείᾳ τοῦ Ἡρακλέους ἔχειν τὰς ἐν τῇ Πύλῳ τιμάς; cui coniecturae favet quod συμμαχήσοντά τε τῇ ἀπεχθ. habet La. — Mox ἐπάγοντα Lb.

12. ποιήσασθαι τὰ ἐν MVabPc AgLab.

13. υἱὸς Διὸς Sylb. SBPc*AgLab; Διὸς υἱὸς rell. edd. MVab. — αἰγιόχοις La.

14. βαλὼν δύνησιν Va.

εἰ δὲ κατὰ τὴν Ἀγαμέμνονος καὶ Μενελάου στρατείαν[15] ἐπὶ Ἴλιον Ποσειδῶν τῷ Ὁμήρου λόγῳ τοῖς Ἕλλησιν ἐπίκουρος ἦν, οὐκ ἂν ἄπο τοῦ[16] εἰκότος οὐδὲ Ἅιδην εἴη, δόξῃ γε τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ, Πυλίοις ἀμῦναι. Ἠλεῖοι δ' οὖν ὡς σφίσι[17] τε εὔνῳ καὶ ἀπεχθανομένῳ πρὸς τὸν Ἡρακλέα ἐποιήσαντο τὸ ἱερὸν[18] τῷ θεῷ. ἑκάστου δὲ ἅπαξ ἀνοίγειν τοῦ ἐνιαυτοῦ νομίζουσιν, ὅτι, οἶμαι, καὶ ἀνθρώποις ἅπαξ ἡ κάθοδος ἡ ἐς τοῦ Ἅιδου γίνεται.
4 (4) Τοῖς δὲ Ἠλείοις καὶ Τύχης ἱερόν ἐστιν·[19] ἐν στοᾷ δὲ
517 τοῦ ἱεροῦ μεγέθει μέγα ἄγαλμα ἀνάκειται, ξόανον ἐπίχρυσον πλὴν προσώπου καὶ χειρῶν τε ἄκρων καὶ ποδῶν· ταῦτα δέ οἵ ἐστι λίθου λευκοῦ. ἐνταῦθα ἔχει τιμὰς καὶ ὁ Σωσίπολις ἐν ἀριστερᾷ τῆς Τύχης, ἐν οἰκήματι οὐ μεγάλῳ. κατὰ δὲ ὄψιν ὀνείρατος γραφῇ μεμιμημένος[20] ἐστὶν ὁ θεός, παῖς μὲν ἡλικίαν, ἀμπέχεται δὲ χλαμύδα ποικίλην ὑπὸ[21] ἀστέρων, τῇ χειρὶ δὲ ἔχει τῇ ἑτέρᾳ τὸ κέρας τῆς

Quod si belli Troiani temporibus, uti ab Homero traditum est, auxilio Graecis venit Neptunus, non alienum a vero videri possit ex eiusdem poetae sententia Ditem etiam patrem Pylios ope sua adiutos voluisse. Elei igitur Summano de se bene merito deo, quique esset in Herculem animo infensissimo, aedem erexerunt, quam quotannis idcirco semel (uti mea fert opinio) recludunt, quod semel ad inferos patet hominibus via. (4) Suum est etiam apud Eleos Fortunae templum. In eius porticu eximia magnitudine signum dedicarunt, ligneum illud quidem, sed inauratum undique, praeter faciem tamen summasque manus et pedes. Hae enim partes e candido marmore sunt. Decreti etiam in modica cella ad Fortunae laevam Sosipolidi honores. Deus iste e viso per somnum oblato pictura est effictus. Aetate puerili est, chlamyde amictus varia et stellata;

15. στρατεῖαν Va, στρατιὰν Ag. — τῷ ὁμήρῳ MVbLb.

16. ἀπὸ τοῦ VabLa. Deinde εἶναι pro εἴη MVabPcLab.

17. οὖν φασὶ σφίσι Va, φασὶ in ὡς correctum videtur; ὡς et φασὶ saepissime confundi notum est.

18. τότε ἱερὸν Va. ἐποίησαν το ἱερὸν (sic) La; ἐποιήσαντο ἱερὸν Lb. Mox ὅτι εἶναι καὶ La.

19. Locus corruptus, fortasse mutilus. Lectionem receptam tuentur Am. AXKFCVb, qui tamen ἐστὶν omittit; proxime accedit La, qui γίνεται τοῖς δὲ ἠλ. κ. τύχ. ἐστὶν τὸ ἱερὸν habet; γίνεται καὶ Ἠλείοις τὸ ἱερὸν. ἐν MVaPcLb, quod recepit B post γίνεται lacunam indicans; γίνεται ὡς καὶ ἠλ. τὸ ἱερὸν Ag; γίνεται. 4. Ἠλείοις καὶ Τύχης ἱερόν ἐστιν· ἐν Smai.; γίνεται. 4. Καὶ Ἠλείοις Τύχης ἱερόν ἐστιν· ἐν Smin.

20. μεμημημένος Ag.

21. ποικίλιν ἀπὸ ἀστ. Va; ἀπὸ etiam M. — ἀμαλθαίας AXLab.

Ἀμαλθείας. (5) Καθότι[22] δὲ Ἠλείων ἡ πόλις πληθύει 5
μάλιστα ἀνθρώποις, κατὰ τοῦτο ἀνδριάς σφισιν ἀνδρὸς
οὐ[23] μείζων μεγάλου χαλκοῦς ἐστὶν, οὐκ ἔχων πω γένεια,
τόν τε ἕτερον τῶν ποδῶν ἐπιπλέκων τῷ ἑτέρῳ καὶ ταῖς χερ-
σὶν ἀμφοτέραις ἐπὶ δόρατι ἠρεισμένος·[24] ἐσθῆτα δὲ ἐρεᾶν
αὐτῷ καὶ ἀπὸ λίνου[25] τε καὶ βύσσου περιβάλλουσιν.
τοῦτο τὸ ἄγαλμα ἐλέγετο εἶναι Ποσειδῶνος, ἔχειν δὲ τὸ 6
ἀρχαῖον ἐπὶ Σαμικῷ τῷ ἐν[26] τῇ Τριφυλίᾳ τιμάς· μετα-
κομισθὲν δὲ ἐς τὴν Ἦλιν τιμῆς μὲν καὶ ἐς πλέον ἔτι[27]
ἥκει, Σατράπην δὲ καὶ οὐ Ποσειδῶνα ὄνομα αὐτῷ τί-
θενται, μετὰ[28] τὴν Πατρέων προσοίκησιν τὸ ὄνομα τοῦ
Σατράπου διδαχθέντες·[29] Κορύβαντός τε ἐπίκλησις ὁ
Σατράπης ἐστίν.

prae se gerit manu altera copiae cornu. (5) In celeberrima urbis parte signum ex aere erectum est, iuvenis nihilo magno homine procerior, facie impubi, pedem pede premens, utraque manu hastae innixus. Lanea eum veste, item lintea et byssina induunt: Neptunum esse autumant, qui quum ante in Samico Triphyliae coleretur, deportato Elidem signo vel maiore multo in honore esse coeperit. Satrapen tamen ipsum non Neptunum vocant, accepto scilicet a finitimis Patrensibus Satrapae nomine. Est vero Corybantis cognomen Satrapes.

22. καθότι BMVabPcLab; καθ' ὅ τι edd. rell. — πληθύνει Va; πληθείη, ύει supr. vers., Vb; πληθύη La.

23. εἰ μείζ. Va. — πῶ idem.

24. εἰρησμένος Va; cf. Lobeck ad Phryn. p. 33. — ἐρεᾶν Sylb. FC SB; ἐρέαν AXKVabAgLa; ἑτέραν MRLb; sed R marg. ἐρέαν.

25. λίνου SB; λινοῦ rell. edd. Lab. — περιβάλλουσιν MAg; περιβάλλουσι rell.

26. τε ἐν MVaAgLab.

27. ἔτι om. MVa.

28. μετὰ τὴν SBMVaLb; κατὰ τὴν edd. rell. VbPcAgLa. — πατρέων, λ sup. π, La.

29. διδαχθέντας, ες sup. vers., Vb. — ἐπικλησιν VaAgLa. Aptius fortasse Κορύβαντος δὲ ἐπίκλησις. „est vero“ Am. — ἐστίν Lb, ἐστί rell.

CAPUT XXVI.

De prisco theatro et Bacchi templo, de festo Thyiis dicto — templo Minervae in arce Eleorum — Cyllene, Eleorum navali, et Mercurii signo, fascino arrecto — gignentibus Eleorum agri, cultura serici apud Seres et Seria insula — Elidis et Achaiae finibus.

Θέατρον δὲ ἀρχαῖον[1] *μεταξὺ τῆς ἀγορᾶς καὶ τοῦ Μηνίου, [τὸ θέατρόν τε]*[2] *καὶ ἱερόν ἐστι Διονύσου· τέχνη δὲ*[3] *τὸ ἄγαλμα Πραξιτέλους. Θεῶν δὲ ἐν τοῖς μάλιστα Διόνυσον σέβουσιν Ἠλεῖοι καὶ τὸν θεόν σφισιν ἐπιφοιτᾶν ἐς τῶν Θυίων τὴν ἑορτὴν λέγουσιν. ἀπέχει μέν γε τῆς πόλεως ὅσον*[4] *τε ὀκτὼ στάδια ἔνθα τὴν ἑορτὴν ἄγουσι Θύιον*[5] *ὀνομάζοντες· λέβητας δὲ ἀριθμὸν*[6] *τρεῖς ἐς οἴκημα ἐσκομίσαντες οἱ ἱερεῖς κατατίθενται κενούς,*
518 *παρόντων καὶ τῶν ἀστῶν καὶ ξένων*[7] *εἴ τύχοιεν ἐπιδημοῦντες· σφραγῖδας δὲ αὐτοί τε οἱ ἱερεῖς καὶ τῶν*[8] *ἄλ-*

Cap. XXVI. Inter forum et Menium theatrum est vetus cum templo Libero dedicatum; signum fecit Praxiteles. Deorum omnium unum maxime Liberum venerantur Elei, et eum sacri sui (quod Thyiorum nominant) ad eum locum (Thyion appellant) qui stadia ab urbe distat circiter octo, diem obire dictitant. Nam quum in sacello lagenas tres inanes sacerdotes deponant praesentibus et civibus et peregrinis si quos forte adesse contigerit, mox vero templi fores vel sacerdotes ipsi, vel alii quibus curae sit huius rei periculum facere, suo quis-

Cap. XXVI. 1. *ἀχαῖον* La. — Pro *Μηνίου* S suspicatur *Πηνειοῦ*; „Dianium" Am. Cf. ad V, 1, 7.

2. *τὸ θέατρόν τε* uncis inclusimus suadente Cor., nisi fortasse inter *Μηνίου* et *τὸ θέατρον* lacunae signum collocare malis.

3. *δὲ* inseruimus e Va. — *πρασιτέλους* Va.

4. *μέν τε τῆς π. ὅσων* Ag; *ὅσον ὀκτώ*, sine *τε*, La. — *ἄγουσιν* AXKF.

5. *Θύιον* Ag; *Θυῖον* CSmai.; *Θυίαν* Am. AXKFMVabLab; *Θυῖαν* B; *Θυῖα* Sylb. Smin.; probat K. Cf. Theopomp. ap. Athenaeum p. 34. a.

6. *ἀριθμὸν* om. M.

7. *παρόντ. καὶ τῶν ἀστῶν καὶ ξέν.* CSmai. BPcLa; *παρ. καὶ τῶν αὐτῶν καὶ ξέν.* Lb; *παρ. καὶ τῶν αὐτῶν ξέν.* MVaAgPd (ex hoc de *καὶ* ante *ξέν.* omisso nihil enotavit C); *παρ. καὶ τῶν πολιτῶν καὶ ξέν.* AXKFSmin. Vb. — *οἳ τύχ.* coni. C. — *σφραγίδας* AXMVabLa.

8. *καὶ τῷ* M. — *ὅσοις ἂν* emendavit K, receperunt FCSB, idem latet in lectione codicis Va, *ὅσοι ἐὰν* (OCOICAN et OCOIEAN); *ὅσοις ἐὰν* AXKMVbPcAgLab.

λων ὅσοις ἂν κατὰ γνώμην[9] ἢ ταῖς θύραις τοῦ οἰκήμα-
τος ἐπιβάλλουσιν. ἐς δὲ τὴν ἐπιοῦσαν τά τε σημεῖα ἐπι- 2
γνῶναι πάρεστί σφισι καὶ ἐσελθόντες ἐς τὸ οἴκημα εὑρί-
σκουσιν[10] οἴνου πεπλησμένους τοὺς λέβητας. ταῦτα
Ἠλείων τε οἱ δοκιμώτατοι ἄνδρες, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ
ξένοι κατώμνυντο[11] ἔχειν κατὰ τὰ εἰρημένα, ἐπεὶ αὐτός
γε[12] οὐκ ἐς καιρὸν ἀφικόμην τῆς ἑορτῆς. λέγουσι δὲ
καὶ Ἄνδριοι[13] παρὰ ἔτος σφίσιν ἐς τοῦ[14] Διονύσου τὴν
ἑορτὴν ῥεῖν οἶνον αὐτόματον ἐκ τοῦ ἱεροῦ. Εἰ πιστεύειν
χρὴ ταῦτα Ἕλλησιν, ἀποδέχοιτο[15] ἄν τις τῷ λόγῳ γε τῷ
αὐτῷ καὶ ὅσα Αἰθίοπες οἱ ὑπὲρ Συήνης ἐς τοῦ ἡλίου[16]
τὴν τράπεζαν λέγουσιν. (2) Ἐν ἀκροπόλει δὲ τῇ Ἠλείων 3
ἐστὶν ἱερὸν Ἀθηνᾶς, ἐλέφαντος δὲ τὸ ἄγαλμα καὶ χρυσοῦ.
εἶναι μὲν δὴ[17] Φειδίου φασὶν αὐτήν, πεποίηται δὲ ἀλεκ-
τρυὼν ἐπὶ τῷ κράνει, ὅτι οὗτοι προχειρότατα[18] ἔχου-

que obsignant annulo; postero vero die agnitis signis ingressi vini plenas reperiunt lagenas. Haec uti a me commemorata sunt ex Eleis fide spectatissima viri et aliquot item exteri ita se habere mihi sancte deierarunt. Neque enim res tulit ut ipse adessem, quum solenne illud celebraretur. Ferunt etiam Andrii apud se per festos Liberi Patris dies vinum quotannis sponte sua e templo manare. Quod si haec Graecis ut credamus adduci possumus, nihil iam prohibet quin et quaecunque Aethiopes, qui supra Syenen sunt, de Solis mensa fabulantur vera putemus. (2) In arce Elidis Minervae fanum est signumque auro et ebore fabricatum; Phidiae aiunt opus fuisse. Insistit deae cassidi gallus gallinaceus, quod (opinor) haec est avis

9. καταγνώμην AXK. — ἐπιβάλλουσι. ἐς Ag; ἐπιβάλουσιν La.

10. εὑρήσκουσιν Va. — δοκεῖ μώτατοι La.

11. κατώκνουντο M; κατόμνυντο Vb.

12. αὐτός τε Ag. Mox εἴς καιρὸν edd.; εἴς καυρὸν La.

13. ἀνδρεῖοι MVaLbAg; ἄνδρειοι La.

14. ἐς τὴν διονύσου τὴν ἑορτ. Vb.

15. Εἰ πιστ. χρὴ ταῦτα Ἕλλησιν ἀποδ. Am. CSmai.; Πιστεύειν χρὴ ταῦτα Ἕλλησι, καὶ ἀποδ. rell. edd. Vb; πιστ. χρὴ ταῦτα Ἕλλησιν M Ag, et εἰ ἀποδ. MVaPcAgRLb (R marg. ἄλλ. καί); ἕλλησιν ἀποδέχοι τις ἄν τις La. Haud dubie εἰ in contextis omissum, margini adscriptum et loco alieno insertum est. — λόγῳ γε Cor. Smai.; λόγ. τε edd. rell. codd.; etiam praecedens τῷ delere vult Cor.

16. ἠλείου A; Ἡλίου XKFC. — ἐς τὴν τοῦ ἡλ. τὴν τρ. La.

17. μὲν δὴ B; μὲν οὖν AXKVb; μέν τοι FCSMVaPcAgLab. Tum αὐτὸν La.

18. προχειρόμετα Vb. — ἀλεκτρυῶνες Ag; οἱ λεκτρύονες La.

σιν ἐς μάχας οἱ ἀλεκτρυόνες· δύναιτο δ' ἂν καὶ Ἀθηνᾶς
4 τῆς Ἐργάνης ἱερὸς ὁ[19] ὄρνις νομίζεσθαι. (3) Κυλλήνη δὲ σταδίους μὲν εἴκοσιν Ἤλιδος καὶ ἑκατὸν ἀφέστηκε,[20] κεῖται δὲ τετραμμένη τε πρὸς Σικελίαν καὶ ὅρμον παρεχομένη ναυσὶν ἐπιτήδειον· ἐπίνειον δὲ οὖσα Ἠλείων ἀπὸ ἀνδρὸς[21] Ἀρκάδος τὸ ὄνομα εἴληφεν. Κυλλήνης δὲ ἐν μὲν Ἠλείων καταλόγῳ λόγον οὐδένα Ὅμηρος ἐποιήσατο, ἐν δὲ ἔπεσι τοῖς ὕστερον δεδήλωκεν ὡς πόλισμα οὖσαν
5 καὶ τὴν Κυλλήνην ἐπίσταται·

Πουλυδάμας δ' Ὦτον[22] Κυλλήνιον ἐξενάριξεν,
519 Φυλείδεω ἕταρον, μεγαθύμων ἀρχὸν Ἐπειῶν.

Θεῶν[23] δὲ ἱερὰ ἐν Κυλλήνῃ Ἀσκληπιοῦ, τὸ δὲ Ἀφροδίτης ἐστί· τοῦ Ἑρμοῦ δὲ τὸ ἄγαλμα, ὃν οἱ ταύτῃ περισσῶς σέβουσιν, ὀρθόν ἐστιν αἰδοῖον[24] ἐπὶ τοῦ βάθρου.
6 (4) Ἡ δὲ Ἠλεία χώρα τά τε ἄλλα ἐστὶν ἐς καρποὺς καὶ

omnium pugnacissima, vel fortasse quod Minervae cognomento Erganae sacra est. (3) Ab Elide Cyllenen usque spatium interest stadium CXX. Sita est Cyllene contra Siciliam, maritimis navium appulsibus opportuno praedita portu. Navale ea est Eleorum, ab Arcade vero homine sumsit nomen. Et in delectu quidem Graecorum eam plane praetermisit Homerus, verum in operis progressu non dissimulavit scire se Cyllenen oppidum esse:

Pulydamas Otum misit Cyllenion orco,
Phylidae socium qui fortes duxit Epeos.

Cyllenae duo sunt deorum delubra, Aesculapii unum, Veneris alterum. Mercurii quidem signum quem egregie incolae eorum finium venerantur, erectum est super basi fascinum. (4) Est enimvero Eleorum ager et caetera ferax et byssum educat feli-

19. ὁ om. Vb.
20. ἀφέστηκεν Ag; seq. ἐπίνειον om. La.
21. ἀπὸ ἀνδρὸς — μὲν Ἠλείων om. Va. — εἴληφεν BPcAg; εἴληφε edd. rell. Lab. Mox ὕστερον, οις sup. vers., La.
22. δ' ὃς τὸν AMVabPcAgLab. — ἐξανάριζεν Lb; ἐξανάριξεν Vb. — φιλήδεα Va; φιλείδεω VbLb. — ἑτάρον A; ἑτάρον XKLb; ἑτᾶρον Vb; ἑτᾶρον M; ἑτάρων Ag. — ἀρχὴν Vb. — ἐπιῶν Ag.
23. θεά δὲ (ά ambig.) Va.
24. ὀρθόν ἐστι τὸ αἰδοῖον ἔχον Cor., quod Am. legisse videtur, nec improbat S. At nihil esse mutandum probant verba sequentia ἐπὶ τοῦ βάθρου, e quibus S articulum expungere vult. Cf. Lucian. Iupit. Trag. c. 42. et Artemidor. I, 44. p. 66 (41).

τὴν βύσσον οὐχ ἥκιστα[25] ἐκτρέφειν ἀγαθή. τὴν μὲν δὴ κανναβίδα καὶ λίνον καὶ τὴν βύσσον σπείρουσιν ὅσοις ἡ γῆ[26] τρέφειν ἐστὶν ἐπιτήδειος· οἱ μίτοι δὲ ἀφ' ὧν[27] τὰς ἐσθῆτας ποιοῦσιν οἱ Σῆρες, ἀπὸ οὐδενὸς φλοιοῦ,[28] τρόπον δὲ ἕτερον γίνονται τοιόνδε. ἔστιν ἐν τῇ γῇ[29] ζωΰφιόν σφισιν ὃν σῆρα καλοῦσιν Ἕλληνες, ὑπὸ[30] δὲ αὐτῶν Σηρῶν ἄλλο πού τι καὶ οὐ σὴρ ὀνομάζεται. μέ- 7
γεθος μέν ἐστιν αὐτοῦ διπλάσιον ἢ κανθάρων ὁ μέγιστος, τὰ δὲ ἄλλα εἴκασται[31] τοῖς ἀράχναις οἳ ὑπὸ τοῖς δένδρεσιν ὑφαίνουσι, καὶ δὴ καὶ[32] πόδας ἀριθμὸν ὀκτὼ κατὰ ταὐτὰ ἔχει[33] τοῖς ἀράχναις. ταῦτα τὰ[34] ζῷα τρέφουσιν οἱ Σῆρες οἴκους κατασκευασάμενοι χειμῶνός τε καὶ θέρους ὥρᾳ ἐπιτηδείους. τὸ δὲ ἔργον τῶν ζῴων κλῶσμα εὑρίσκεται λεπτὸν τοῖς ποσὶν αὐτῶν περιειλιγμένον.[35] τρέφουσι δὲ αὐτὰ ἐπὶ μὲν τέσσαρα ἔτη παρέχοντες τρο- 8
φὴν σφισιν ἔλυμον, πέμπτῳ[36] δὲ (οὐ γὰρ πρόσω βιωσό-

cissime. Cannabem quidem, linum et byssum serunt qui idoneum ad haec ferenda solum colunt. Sedenim quae fila ad textrinam usurpant Seres, ea nulla e stirpe sunt. Nascitur in eorum terra vermis, quem Serem Graeci, ipsi Seres longe alio appellant nomine. Magnitudine est id insectum dupla maximi scarabaei, caetera simile est araneis quae sub arboribus texunt. Sed et pedes habet octo perinde ut araneae. Haec animalcula nutriunt Seres in domiciliis aestivo pariter et hiberno tempore ad hanc rem accommodatis. Opus quod faciunt filum est tenuissimum pedibus eorum circumvolutum. Annos ferme quatuor panico alitur, quinto demum (neque enim diutius victu-

25. οὐχήκιστα M, ut solet. — ἀγαθὴν Vb. — καναβίδα idem.

26. ἡ γῇ M. — στρέφειν La; seq. ἐστὶν om. MVa.

27. ἀφ' οὗ Vab; in hoc vero correctum in ἀφ' ὧν. — αἰσθῆτας Ag.

28. φυτοῦ pro φλοιοῦ legisse Amasaeum suspicatur Sylb. — τρόποις, expuncto ι, La. — γίγνονται AgLa.

29. ἐν τῇ χώρᾳ ζωΰφ. Vb; etiam marg. R χώρα; tum ζωήφιον La Ag.

30. ὑπὸ δὲ Pors. CSmai. BPcd Lab; ἀπὸ δὲ edd. rell. MVab. — τῶν αὐτῶν Va.

31. εἴργασται Ag. — τοῖς ἀράχνης La. Tum οἱ ἐπὶ Cor. — ὑφαίνουσιν Ag. — ταῖς δένδρ. VbM, in hoc οἱ sup. αἱ.

32. καὶ om. Va. — κατὰ ταῦτα AVabAgLab.

33. ἔχειν τοῖς (ν expunct.) Vb.

34. τὰ om. Va. — ταῦτα τὰ ζῷα om. La. — σκῶσμα La.

35. περιειλημένον Vb.

36. πέμπτον δὲ La. — ἴσασιν M Ag. — ἡδύστη Lb.

μενα ἴσασι) κάλαμον διδόασιν ἐσθίειν χλωρόν. ἡ δέ ἐστιν ἡδίστη τροφὴ πασῶν τῷ ζῴῳ,[37] καὶ ἐμφορηθὲν τοῦ καλάμου ῥήγνυταί τε ὑπὸ πλησμονῆς καὶ ἀποθανόντος οὕτω τὸ πολὺ τῆς ἀρπεδόνης εὑρίσκουσιν ἔνδον. γινώσκεται[38] δὲ ἡ Σηρία νῆσος ἐν μυχῷ θαλάσσης[39] κειμένη
9 τῆς ἐρυθρᾶς. ἤκουσα δὲ καὶ ὡς οὐχ[40] ἡ ἐρυθρά, ποταμὸς δὲ ὃν Σῆρα ὀνομάζουσιν, οὗτός ἐστιν ὁ ποιῶν νῆσον αὐτήν, ὥσπερ καὶ Αἰγύπτου τὸ Δέλτα ὑπὸ τοῦ
520 Νείλου καὶ οὐχ[41] ὑπὸ μιᾶς περιέχεσθαι θαλάσσης· τοιαύτην ἑτέραν καὶ τὴν Σηρίαν[42] νῆσον εἶναι. οὗτοι μὲν δὴ τοῦ Αἰθιόπων γένους αὐτοί τε εἰσὶν οἱ Σῆρες καὶ ὅσοι τὰς προσεχεῖς αὐτῇ νέμονται νήσους, Ἄβασαν[43] καὶ Σακαίαν· οἱ δὲ αὐτοὺς οὐκ Αἰθίοπας, Σκύθας δὲ ἀναμεμιγμένους Ἰνδοῖς[44] φασὶν εἶναι. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω λέγεται.

10 (5) Ἀνδρὶ δὲ ἐς Ἀχαΐαν ἰόντι ἐξ Ἤλιδος ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα στάδιοι καὶ ἑκατὸν ἐπὶ ποταμόν εἰσι Λάρισον,

rum sciunt) viridem apponunt arundinem, quo pabulo bestiola illa omnium maxime delectatur; eo saturum sagina rumpitur. Educunt inde e visceribus plura staminum volumina. Satis constat Seriam insulam sitam in rubri maris recessu. Audivi vero qui dicerent, non mare rubrum, sed Serem amnem insulam illam facere, quomodo et Delta in Aegypto a Nilo, non ab ullo mari circumdari. Talem insulam esse etiam Seriam. Aethiopici generis sunt et hi Seres quos dixi, et quotquot contiguas insulas tenent Abasam et Sacaeam; etsi non desunt qui non Aethiopas sed Scythas Indis permistos esse eos dicant. Sed haec hactenus. (5) Qua vero in Achaiam ex Elide iter est stadium circiter centum et quinquaginta septem via ad fluvium

37. τῶν ζώων MVabAgLab. — ῥήγνυταί γε Vb. — ἀρπειδόνος Ag Lb (η sup. ο, Ag); ἀρπειδόης, ν inter ο et η sup. vers., La.

38. γινώσκεται Smai. MVabLb; γιγνώσκ. edd. rell. La.

39. ἐν χειμῷ θαλ. MVa; ἐν χυμῷ Lb.

40. καὶ οὐχ ὡς Vb. — νῆσος αὐτήν La.

41. καὶ οὐδὲ MVabPcAgLab. — περὶ pro ὑπὸ Pc. — περιέχεται malit F.

42. δηρίαν MLb; συρίαν Ag.

43. ἄβασσαν Vb; ἔβασσαν Ag.

44. ἰνδιοῖς VbM (sec. S; in exc. nostris ἰνδίοις).

καὶ Ἠλείοις ὅροι[45] πρὸς Ἀχαιοὺς τῆς χώρας ὁ ποταμός ἐστιν ἐφ᾽ ἡμῶν ὁ Λάρισος· τὰ δὲ ἔτι ἀρχαιότερα ἄκρα σφίσι πρὸς[46] θαλάσσῃ ὅρος ἦν ὁ Ἄραξος.

Larisum ducit. Et hi quidem fines aetate nostra sunt inter Achaicum et Eliacum agrum, Larisus nimirum amnis. Priscis enim temporibus utriusque gentis terminus fuit Araxus promontorium.

45. ὅρη πρὸς Ag.

46. πρὸ θαλ. VabLab. — ὅρος Cor. SBVabPcAg; ὅρος rell. — Sequitur in LabVaAg: ἡ δὲ τῆς Ἠλείας μέση (μέσα Va) καὶ Σικυωνίας καθήκουσα μὲν ἐπὶ τὴν πρὸς ἕω θάλασσαν. In Vb: ὁ δὲ τῆς ἠλ. μέσση — θάλασσαν; eadem in principio libri sequentis repetunt. In Ag: τέλος τοῦ δευτέρου τῶν ἠλιακῶν λόγου ς.

ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ

ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΣ

ΑΧΑΙΚΑ.

ΑΧΑΙΚΑ SEU LIB. VII.

CAPUT I.

De Achaïae situ et prisco nomine Aegialo — Aegiali primis regibus, Xutho, Ione — Achaei, a Doriensibus eiecti, Tisameno duce in Aegialum profecti Ionas expellunt — Iones ab Atheniensibus recipiuntur.

Ἡ δὲ τῆς Ἠλείας μέση[1] καὶ Σικυωνίας καθήκουσα μὲν 521
ἐπὶ τὴν πρὸς ἕω θάλασσαν, Ἀχαΐαν[2] δὲ ὄνομα τὸ ἐφ' ἡμῶν ἔχουσα ἀπὸ τῶν ἐνοικούντων, αὐτή τε[3] Αἰγιαλὸς τὸ ἀρχαῖον καὶ οἱ νεμόμενοι[4] τὴν γῆν ἐκαλοῦντο Αἰγιαλεῖς, λόγῳ[5] μὲν τῷ Σικυωνίων ἀπὸ Αἰγιαλέως βασιλεύσαντος ἐν τῇ νῦν[6] Σικυωνίᾳ, εἰσὶ δὲ οἵ φασιν ἀπὸ τῆς χώρας,
εἶναι γὰρ τὰ πολλὰ αὐτῆς αἰγιαλόν. (2) Χρόνῳ[7] δὲ ὕστε- 2

Cap. I. Quae terra inter Eleos et Sicyonios media ad mare Orientem versus excurrit, Achaia hoc tempore dicitur ab Achaeis eam incolentibus; prisco nomine Aegialus appellabatur, et incolae Aegialenses nominati ab Aegialeo Sicyoniae rege, ut ipsi dicunt Sicyonii. Alii a regionis situ, quae aegiali fere tota (hoc est litoris) formam habet. (2) Postea vero Hel-

Tit. Ἠλιακῶν β̄ον καὶ Ἀχαϊκῶν ᾱον. Pc. Παυσανίου ἑλλάδος ἀχαϊκῶν λόγος ζς Ag. ἀρκαικά (sic) La. ἀχαϊκῶν Lb.

Cap. I. 1. Μέσση Vb; μέση A. 2. Ἀχαΐαν BVaPc; Ἀχαΐα rell. edd. MVbAgLabAg.

3. αὐτή τε BVaPc; αὕτη τε rell. edd. MVbAgLab; Αἰγιαλὸς — ἐκαλοῦντο om. La.

4. νεμώμενοι Vb.

5. λέγω Vb. — σικυωνίῳ Lb.

6. νῦν om. Va. — εἰσὶ δ' οἵ Lb.

7. χρόνου MLb; in Va ambiguum est, utrum χρόνον an χρόνου sit.

ρον ἀποθανόντος Ἕλληνος Ξοῦθον οἱ λοιποὶ τοῦ Ἕλληνος παῖδες διώκουσιν ἐκ Θεσσαλίας,[8] *ἐπενεγκόντες αἰτίαν ὡς ἰδίᾳ χρήματα ὑφελόμενος ἔχοι*[9] *τῶν πατρῴων. ὁ δὲ ἐς Ἀθήνας φυγὼν θυγατέρα Ἐρεχθέως ἠξιώθη*[10] *λαβεῖν, καὶ παῖδας Ἀχαιὸν καὶ Ἴωνα ἔσχεν ἐξ αὐτῆς. ἀποθανόντος δὲ Ἐρεχθέως τοῖς παισὶν αὐτοῦ*[11] *δικαστὴς Ξοῦθος ἐγένετο ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς, καὶ (ἔγνω γὰρ τὸν πρεσβύτατον Κέκροπα βασιλέα εἶναι) οἱ λοιποὶ τοῦ Ἐρεχθέως παῖδες*[12]
3 *ἐξελαύνουσιν ἐκ τῆς χώρας αὐτόν· ἀφικομένῳ δὲ ἐς τὸν Αἰγιαλὸν καὶ οἰκήσαντι αὐτῷ μὲν ἐγένετο ἐνταῦθα ἡ τελευτή, τῶν δέ οἱ παίδων Ἀχαιὸς μὲν ἐκ τοῦ Αἰγιαλοῦ παραλαβὼν καὶ ἐξ Ἀθηνῶν ἐπικούρους κατῆλθεν ἐς Θεσσαλίαν καὶ ἔσχε τὴν πατρῴαν ἀρχήν, Ἴωνι δὲ ἐπὶ*[13] *τοὺς Αἰγιαλεῖς στρατιὰν καὶ ἐπὶ Σελινοῦντα*[14] *τὸν βασιλέα αὐτῶν*
522 *ἀθροίζοντι ἀγγέλους ἔπεμπεν ὁ Σελινοῦς, τὴν θυγατέρα*[15] *Ἑλίκην, ἣ μόνη οἱ παῖς ἦν, γυναῖκα αὐτῷ διδοὺς καὶ αὐ-*
4 *τὸν Ἴωνα ἐπὶ τῇ ἀρχῇ παῖδα ποιούμενος. καί πως ταῦτα*

lene mortuo Xuthum reliqui Hellenis filii e Thessalia eiiciunt, eo nempe crimine quod paternae sibi solus pecuniae partem sibi soli vindicasset. Is quum Athenas confugisset ab Erechtheo dignus est habitus cui filiam desponderet; e qua Achaeus et Ion nati. Mox quum e vita discessisset Erechtheus, eius filiis de regno dissidentibus disceptator Xuthus fuit; qui quum Cecropi natu maximo regnum adiudicasset eum alii Erechthei filii e finibus exegerunt. Quare quum in Aegialum migrasset ibique sedem constituisset suam, ibidem etiam e vita excessit. E filiis Achaeus assumtis ex Aegialo et Athenis auxiliis in Thessaliam veniens paternum recepit imperium. At Ion quum bellum esset Aegialensibus et eorum regi Selinunti illaturus, per legatos ei Selinus unicam filiam Helicen despondit sibique eum adoptionis iure filium fecit. Quod quum Ioni ex animi sententia evenisset,

8. *ἐκ θαλασσίας* Ag.

9. *ἔχει* VaAgLa; *ἔχει* Vb, ο sup. ε.

10. *ἠξιώθη — Ἐρεχθέως* om. M Lb; *ἔρχεσθαι* pro *Ἐρεχθέως* La, et mox *ἐρεσθέως* id.

11. *παισὶν αὐτοῦ αὐτοῦ δικ.* Va. Mox *ὑπὸ τῆς* VaM.

12. *παῖδες — οἰκήσαντι* om. M. *οἰκήσαντα* Vb. Tum *οὕτω* pro *αὐτῷ* Va.

13. *δὲ ἐπὶ* SVbMLab; *δ' ἐπὶ* rell.

14. *σεληνοῦντα* Vb; mox idem *ὁ σεληνοῦς* (ι sup. η) et *σεληνοῦντος*; Ag *ὁ σεληνοὺς*; Lb *ὁ σελινοὺς*. Mox *αὐτὸν ἀθρ.* Va. — *ἔμπεσεν* La.

15. *θυγατέραν* Va. — *ἡ μόνη οἱ παῖδες ἦν* Vab; e M *ἡ μόνη — παῖδες ἦν* profert S; excerpta nostra exhibent *ἡ μόνη παιδὶ*; *μόνη* etiam A; *ἡ μόνη* Lb.

τῷ Ἴωνι[16] ἐγένετο οὐκ ἄπο γνώμης, καὶ τῶν Αἰγιαλέων τὴν ἀρχὴν Ἴων ἔσχεν ἀποθανόντος[17] Σελινοῦντος, καὶ Ἑλίκην τε ἀπὸ τῆς γυναικὸς ᾤκισεν[18] ἐν τῷ Αἰγιαλῷ πόλιν καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐκάλεσεν Ἴωνας ἀφ' αὑτοῦ. τοῦτο οὐ μεταβολὴ τοῦ ὀνόματος, προσθήκη δέ σφισιν ἐγένετο· Αἰγιαλεῖς γὰρ ἐκαλοῦντο Ἴωνες· τῇ χώρᾳ δὲ ἔτι καὶ μᾶλλον διέμεινεν[19] ὄνομα τὸ ἐξ ἀρχῆς. Ὁμήρῳ γοῦν ἐν καταλόγῳ τῶν μετὰ Ἀγαμέμνονος ἐξήρκεσε[20] τὸ ἀρχαῖον δηλῶσαι τῆς γῆς ὄνομα·

Αἰγιαλόν τ' ἀνὰ πάντα[21] καὶ ἀμφ' Ἑλίκην εὐρεῖαν.

τότε δὲ ἐπὶ τῆς Ἴωνος[22] βασιλείας πολεμησάντων Ἀθηναίοις[23] Ἐλευσινίων καὶ Ἀθηναίων Ἴωνα ἐπαγομένων[24] ἐπὶ ἡγεμονίᾳ τοῦ πολέμου τὸν μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ τὸ χρεὼν ἐπιλαμβάνει, καὶ Ἴωνος ἐν τῷ δήμῳ μνῆμα τῷ Ποταμίων[25] ἐστίν· οἱ δὲ ἀπόγονοι τοῦ Ἴωνος[26] τὸ Ἰώνων ἔσχον κρά-

et Selinunti in imperium successit et a se conditam urbem uxoris suae de nomine Helicen nominavit: gentem ipsam a se Ionas nuncupavit. Quanquam istud eis non mutationem nominis attulit, sed additamentum. Vocabantur enim Aegialenses Iones. Magis tamen regioni priscum nomen mansit, quod Homerus in delectu Agamemnonis copiarum versu illo testatum reliquit:

Per totum Aegialon circumque Helicen spatiosam.

Ionem Aegialensibus imperantem Athenienses belli contra Eleusinios gerendi ducem delegerunt. Qui quum diem in Attica obisset suum, in Potamiorum curia (ubi eius exstat monumentum) sepultus est. Mansit penes Ionis posteros imperium, us-

16. Ἴωνις A. Tum ἄπο Am. AXSBPc(?)Ag; ἀπὸ KFCVabM(?)Lb, οὐκαπογνώμης (sic) La.

17. ἀποθανοῦντος Ag.

18. ᾤκησεν Vb. — Mox ἀφ' ἑαυτοῦ Lb.

19. διέμεινεν ὄνομα τὸ ἐξ ἀρχῆς FCSBPcVabMAgLb; τὸ om. A; διέμεινε τὸ ὄν. ἐξ. XK; διέμεινον ὄν. τὸ ἐξ La.

20. ἐξήρκεσαι Vb.

21. ἂν ἅπαντα Pc; ἀνάπαντα Lb; ἀναπάντα Va. ἀνάπαν LaAg. [Il. β, 575]. Tum εὐρίαν M (εὐριὰν sec. S).

22. Ἰώνων MAgLab; in La ος super ων. —

23. θηβαίοις pro Ἀθηναίοις RPcAgLbM (sec. exc. nostra). In R ad marg. Ἀθην.; tum καὶ θηβαίων pro καὶ Ἀθηναίων VaM (sec. S.).

24. Ἴωνα ἐπαγομένων om. Vb; „malim ἐπαγαγομένων." B. Mox ἡγεμόνα VaM.

25. μνῆμα τῷ Ποταμίων SB; μν. τὸ Ποτ. MPcVabAgLab, articulum om. AXKFC.

26. τούτου τοῦ Ἴωνος Va; tum ἔσχεν Ag.

τος, ἐς ὃ ὑπ' Ἀχαιῶν ἐξέπεσον καὶ αὐτοὶ καὶ ὁ δῆμος. (3) Τοῖς δὲ Ἀχαιοῖς τηνικαῦτα ὑπῆρξε καὶ αὐτοῖς ἐκ Λα-
6 *κεδαίμονος καὶ Ἄργους ὑπὸ*[27] *Δωριέων ἐξεληλάσθαι. τὰ δὲ ἐς Ἴωνας καὶ Ἀχαιοὺς ὁπόσα ἐπράχθη σφίσιν ἐπ' ἀλλήλους,*[28] *ἐπέξεισιν αὐτίκα ὁ λόγος μοι προδιηγησαμένῳ καθ' ἥντινα αἰτίαν τοῖς Λακεδαίμονα*[29] *οἰκοῦσι καὶ Ἄργος πρὸ τῆς τῶν*[30] *Δωριέων καθόδου μόνοις Πελοποννησίων ὑπῆρξεν*[31] *Ἀχαιοῖς καλεῖσθαι. Ἄρχανδρος Ἀχαιοῦ καὶ Ἀρχιτέλης ἐς Ἄργος ἀφίκοντο ἐκ τῆς Φθιώτιδος, ἐλθόντες δὲ ἐγένοντο Δαναοῦ γαμβροί, καὶ Αὐτομάτην*[32] *μὲν Ἀρχιτέλης, Σκαιὰν δὲ ἔλαβεν Ἄρχανδρος. δηλοῦσι*[33] *δὲ ἐν Ἄργει*
523 7 *καταμείναντες οὐχ ἥκιστα*[34] *ἐν τῷδε· Μετανάστην γὰρ τῷ παιδὶ ὄνομα ἔθετο Ἄρχανδρος. δυνηθέντων δὲ ἔν τε Ἄργει καὶ Λακεδαίμονι τῶν Ἀχαιοῦ παίδων τοὺς ἀνθρώπους τοὺς*[35] *ἐνταῦθα ἐξενίκησεν Ἀχαιοὺς κληθῆναι. τοῦτο μέν σφισιν ὄνομα ἦν ἐν κοινῷ, Δαναοὶ*[36] *δὲ Ἀργείοις ἰδίᾳ. τότε δὲ ὑπὸ Δωριέων ἐκπεπτωκότες ἔκ τε Ἄργους καὶ ἐκ*

quedum ab Achaeis, quos et ipsos Lacedaemone tunc et Argis Dorienses exegerant, regno spoliati cum universo populo profugerunt. (3) Quae autem inter Ionas et Achaeos gesta sint bella, mox exponam, quum docuero quae res effecerit, ut soli Lacedaemonii et Argivi ante Doriensium reditum ex omnibus Peloponnesi incolis Achaei sint appellati. Archander et Architeles Achaei filii e Phthiotide Argos commigrarunt. Iis Danaus filias duas nuptum dedit, Architeli Automaten, Scaean Archandro. Et Argos quidem illos mansisse argumento esse potest, quod filio Archander nomen imposuit Metanastae [quod perinde est ac si dixeris qui patria relicta in aliam terram migravit]. Confirmato autem imperio obtinuit usus, ut ab Achaei liberis communi nomine Achaei tam Lacedaemonii quam Argivi, proprio Danai soli Argivi appellarentur. Mox iidem a Doriensibus Argis et Lacedaemone pulsi

27. *ἀπὸ δωρ.* Va. Deinde *ἐξεληλάσθαι* B; *ἐξηλάσθαι* rell. cdd. MVabAgPcLab.

28. *ἐπ' ἀλλήλοις* Va; *ἐς ἀλλήλους* Vb.

29. *τοῖς λακεδαιμονίοις οἰκ.* Va; *οἰκοῦσιν* Ag.

30. *τῶν* om. Va.

31. *ὑπῆρξεν* om. MAgLb; *ὑπῆρχεν* La. Tum *ἀρχαιαῖς* M; *ἀρχαιοῖς* Vb. — *καθεῖσθαι* La; seq. *καὶ* id. habet supr. vers.

32. *Αὐτονόμην* Am. Deinde *Σκιὰν* VaMLb.

33. *δηλοῦσι — Ἄρχανδρος* om. Va. *δὲ οἱ ἐν Ἄργ.* Cor.

34. *οὐχ ἥκιστα* M; *οὐχ* om. Goldh. Tum *τῷ δὲ* A.

35. *ἀνθρ. τοὺς ἐντ.* BPcVab(?) AgLab; *τοὺς* om. rell. edd. M(?).

36. *Δαναυοὶ* vitium propagatum per AXK. — *ὁ* post *Τισαμενός* om. Lb.

Λακεδαίμονος ἐπεκηρυκεύοντο Ἴωσιν αὐτοί τε καὶ ὁ βασιλεὺς Τισαμενὸς ὁ Ὀρέστου γενέσθαι σύνοικοί σφισιν ἄνευ πολέμου. τῶν δὲ Ἰώνων τοὺς βασιλέας ὑπῄει δέος, μὴ Ἀχαιῶν ἀναμιχθέντων αὐτοῖς Τισαμενὸν ἐν κοινῷ βασιλέα ἕλωνται κατά τε ἀνδραγαθίαν καὶ γένους δόξαν· Ἰώνων 8
δὲ οὐ προσεμένων[37] *τοὺς Ἀχαιῶν λόγους ἀλλὰ ἐπεξελθόντων σὺν ὅπλοις, Τισαμενὸς μὲν ἔπεσεν ἐν τῇ μάχῃ, Ἴωνας δὲ Ἀχαιοὶ κρατήσαντες ἐπολιόρκουν καταπεφευγότας ἐς Ἑλίκην, καὶ ὕστερον ἀφιᾶσιν ἀπελθεῖν ὑποσπόνδους. Τισαμενοῦ δὲ τὸν νεκρὸν Ἀχαιῶν ἐν Ἑλίκῃ θαψάντων ὕστερον χρόνῳ Λακεδαιμόνιοι τοῦ ἐν Δελφοῖς*[38] *σφίσιν ἀνειπόντος χρηστηρίου κομίζουσι*[39] *τὰ ὀστᾶ ἐς Σπάρτην, καὶ ἦν καὶ*[40] *ἐς ἐμὲ ἔτι αὐτῷ τάφος ἔνθα τὰ δεῖπνα Λακεδαιμονίοις ἐστὶ τὰ Φειδίτια καλούμενα.* (4) *Ἴωνας δὲ ἀφικομένους ἐς τὴν Ἀττικὴν Ἀθηναῖοι καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Μέλανθος Ἀνδροπόμπου*[41] *συνοίκους ἐξεδέξαντο, Ἰωνός τε δὴ ἕνεκα καὶ ἔργων ἃ ἔπραξε πολεμαρχῶν Ἀθηναίοις.*[42] *λέγεται δὲ [καὶ]*[43] *ὡς ἐν ὑπονοίᾳ ποιούμενοι*

missso caduceatore ab Ionibus petierunt, ut sibi et regi suo Tisameno Orestis filio incolendi ius sine bello concederent. Ibi Ionum reges incessit metus, ne si Achaei permisti Ionibus essent communi consilio regem sibi tum ob virtutis, tum ob generis claritatem Tisamenum declararent. Quum ergo in ea re Achaeis minime assentirentur Iones res ad arma deducta est; et Tisamenus quidem in proelio occubuit, Ionas vero Achaei Helicen, quo se illi e fuga receperant, persecuti abire eos impune ex pacto convento siverunt Tisameni sane cadaver quum Achaei Helice sepelissent, Lacedaemonii postea Delphici oraculi monitu eius ossa Sparten deportarunt; et hoc ipso tempore monstratur Tisameni sepulcrum quo loco epulum celebrant Lacedaemonii, quae Phiditia nuncupant. (4) Iones quum in Atticam venissent ab Atheniensibus rege suo Melantho Andropompi filio auctore in civitatem recepti sunt. Ionis et eo duce rerum belli gestarum memoria tantum valuit. Traditum etiam

37. *προσεμένων* SBPcAgLa; *προστεμένων* A; *προσιεμένων* XKFC; *προσμένων* M; *προεμένων* Vab; *προσεμμένων* Lb.
38. *τοῦ ἀδελφοῖς* M.
39. *νομίζουσι* Vb. — *ἐς πάρτην* La.
40. *καὶ* om. Va.
41. *Ἀνδροπόνπου* Ag. Mox *ἐξεδέξαντο* BPcVaMAgLab; *ἐδέξαντο* rell. — *ἔργον*, *ων* sup. *ον*, La.
42. *ἀχαιθηναίοις* Vb; literae *χαι* litura deletae.
43. *καὶ* om. VaAgMPcLab. (Perperam S. post *ἕνεκα* particulam *καὶ* in M esse omissam affirmat.)

τοὺς Δωριέας οἱ Ἀθηναῖοι, μὴ οὐδὲ αὐτῶν ἐθέλωσιν ἀπέχεσθαι, ἰσχύος μᾶλλον οἰκείας εἵνεκα ἢ εὐνοίᾳ τῇ ἐς τοὺς Ἴωνας συνοίκους σφᾶς ἐδέξαντο.

CAPUT II.

Codri filii cum Ionibus et aliis Graecis coloniam in Asiam deducunt — de tribus coloniis e Graecia deductis — Nilei in Miletum adventu et de Milesiis — templo Apollinis Didymis et Diana Ephesia — Androclus, Codri filius, Ephesum venit — de eius nece et sepulcro — Priene et Myunte ab Ionibus occupatis.

Ἔτεσι δὲ οὐ πολλοῖς ὕστερον Μέδων καὶ Νειλεὺς[1]
πρεσβύτατοι τῶν Κόδρου παίδων ἐστασίασαν[2] ὑπὲρ τῆς
ἀρχῆς, καὶ οὐκ ἔφασκεν ὁ Νειλεὺς ἀνέξεσθαι βασιλευόμε-
νος ὑπὸ τοῦ Μέδοντος, ὅτι ὁ Μέδων τὸν ἕτερον ἦν τῶν
524 ποδῶν χωλός. δόξαν δέ σφισιν ἀνενεγκεῖν ἐς τὸ χρηστή-
ριον τὸ ἐν Δελφοῖς, δίδωσι Μέδοντι ἡ Πυθία βασιλείαν[3]
τὴν Ἀθηναίων. οὕτω δὴ ὁ Νειλεὺς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Κό-
δρου παίδων ἐς ἀποικίαν ἀπεστάλησαν,[4] ἀγαγόντες μὲν
καὶ αὐτῶν Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον, τὸ δὲ πλεῖστόν
2 σφισιν ἦσαν τοῦ στρατεύματος οἱ Ἴωνες. (2) Ἐκ δὲ τῆς

est, Athenienses, quum suspectos haberent Dorienses, ac metuerent ne illi a se quoque manus abstinere nollent, magis suae potentiae studio quam Ionum amore eos in domicilii consortium recepisse.

Cap. II. Non multis post annis quum Medon et Nileus Codri filii de regno dissiderent, negaretque Nileus regnum se Medontis ferre posse qui pede altero claudicaret, rei cognitione Delphico oraculo permissa respondit vates, deberi Medonti Atheniensium regnum. Dimissi itaque in coloniam Nileus aliique Codri filii, tum ex Atheniensibus quicunque nomina dedissent, tum multo maximam Ionum manum abduxerunt. (2) Tertia

Cap. II. 1. Scriptura nominis *Νειλεὺς* ambigua; Herodoto est *Νειλεὺς* (IX, 97.) quod tuetur Wessel., Straboni *Νηλεὺς*, quod unice probat Perizon. ad Aelian. V. H. VIII, 5. In Pausaniae editionibus nomen diphthongo excusum legitur; at variant codd.; *η* praeferunt VaPc (hic non ubique); *ει* Vb (qui uno tantum loco *Νηλεὺς* habet) MLab. *ἔφασαν ὁ νειλεὺς*, sed paullo post *οὕτω δὴ ὁ νηλεὺς* Ag. Cf. Eustath. ad Hom. Od. XI, 253. p. 1681, 56. ed. Rom. Suid. s. v.

2. *ἐστισιάσαν* M.

3. *βασιλεῖαν* M.

4. *ἀπεστάλλησαν* Vb; *ἐστάλησαν* La; mox (2,3) *ἐστάλλησαν* Vb.

Ἑλλάδος τρίτος δὴ οὗτος[5] στόλος ὑπὸ βασιλεῦσιν ἀλλοί-
οις ὄχλοις τε ἀλλοίοις[6] ἐστάλησαν, τὰ μὲν γὰρ ἀρχαιότα-
τα[7] Ἰόλαος Θηβαῖος, ἀδελφιδοῦς [ὁ] Ἡρακλέους,[8] Ἀθη-
ναίοις ἐς Σαρδὼ[9] καὶ Θεσπιεῦσιν ἡγήσατο· γενεᾷ δὲ μιᾷ
πρότερον ἢ ἐξέπλευσαν ἐξ Ἀθηνῶν Ἴωνες, Λακεδαιμονίους
τε καὶ Μινύας τοὺς ἐκβληθέντας ὑπὸ Πελασγῶν[10] ἐκ Λή-
μνου Θήρας ὁ Αὐτεσίωνος[11] Θηβαῖος ἤγαγεν ἐς τὴν νῆ-
σον τὴν νῦν μὲν ἀπὸ τοῦ Θήρα τούτου,[12] πρότερον δὲ
ὀνομαζομένην Καλλίστην. τρίτον δὲ τότε οἱ Κόδρου παῖ- 3
δες ἐπετάχθησαν Ἴωσιν ἄρχοντες, οὐδέν σφισι γένους[13]
τοῦ Ἰώνων μετὸν, ἀλλὰ Μεσσήνιοι μὲν τῶν ἐκ Πύλου τὰ
πρὸς[14] Κόδρου καὶ Μελάνθου, Ἀθηναῖοι δὲ ὄντες τὰ πρὸς
μητρός. Ἴωσι δὲ τοῦ στόλου οἱ μετασχόντες[15] οἵδε Ἑλλή-
νων, Θηβαῖοί τε οἱ ὁμοῦ Φιλώτᾳ γεγονότι ἀπογόνῳ Πη-

fuit haec colonia, quae extero duce et extera multitudine deducta est e Graecia. Multis enim ante aetatibus Herculis fratris filius Iolaus Thebanus Athenienses ac Thespienses in Sardiniam deduxit. Uno vero seculo priusquam Iones Athenis proficiscerentur, Lacedaemonios et Minyas e Lemno a Pelasgo eiectos Theras Thebanus, Autesionis filius, in eam insulam deduxit quae quum antea Calliste appellaretur post ab eo Thera vocata est. Tertiam deduxere coloniam Codri filii, quum nulla esset illis cum Ionibus propinquitas, paterno siquidem genere et avito a Codro et Melantho e Pylo Messenii, materno Athenienses fuere. Contribuerunt in eam se coloniam Ionibus e Graeciae populis Thebani primum Philotam secuti Penelei nepotem; ex

5. Articulo post *οὗτος* aegre caremus.

6. *ὄχλοις τε ἀλλοίοις* om. M quare uncis notat S., certe *τε* eliminandum iudicat; deinde *ἐστάλη* malit idem.

7. *ἀρχαιότερα*, p. corr. *ἀρχαιότατα* Va.

8. *ἀδελφ. ὁ Ἡρ.* codd. edd. praeter Smin.; *ὁ Ἡρ. ἀδ.* vel *ἀδ. ἂν Ἡρ.* coni. Sylb. illud in ed. min. recepit S; nos uncis notavimus articulum.

9. *Σαρδῶ* ALa. *ἐς ἀρδῶ* Lb. — *γεννᾶ* Vb.

10. *Πελασγῶν* Palm. Valck. et Larch. ad Herod. IV, 148. (T. III, p. 536. Larch.) SCB; *Πελασγοῦ* rell. edd. MVabPcAgLab. Mox *Θήρας — μὲν ἀπὸ τοῦ* om. Va.

11. *ἀντεσίωνος* M.

12. *ἀπὸ τούτου Θήραν* coni. C.

13. *γένους* FSB; *γένος* rell. edd. codd. Tum *τοῦ Ἰώνων* BVb(?)Pc Ag; *τῶν Ἰώνων* rell. edd. MVaLb; *τοῦ ἴωνος* La, quod genuinum videtur.

14. *πρὸ* Ag. — *Κόδρου καὶ Μελάνθου*, num haec scripsit Pausanias? Aegre nobis persuademus; procul dubio reponendum *Κόδρου τοῦ Μελάνθου*.

15. Post *μετασχόντες* Porson. inserit *ἦσαν*; nobis facilius visum est ante *μετασχ.* inserere *οἱ*. — *οἱ δὲ ἑλλήνων* La.

4 νέλεω,[16] καὶ Ὀρχομένιοι Μινύαι συγγενείᾳ τῶν Κόδρου παίδων· μετέσχον δὲ καὶ Φωκεῖς οἱ ἄλλοι πλὴν Δελφῶν καὶ Ἄβαντες ἐξ Εὐβοίας.[17] τοῖς δὲ Φωκεῦσι Φιλογένης καὶ Δάμων οἱ Εὐκτήμονος Ἀθηναῖοι[18] ναῦς τε διδόασιν ἐς τὸν πλοῦν καὶ αὐτοί σφισιν ἐς τὴν ἀποικίαν ἐγένοντο ἡγεμόνες. ὡς δὲ ταῖς ναυσὶν ἐς τὴν Ἀσίαν κατῆραν ἐπ' ἄλλην ἐτρέποντο[19] ἄλλοι τῶν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλεων, Νει-
5 λεὺς δὲ καὶ ἡ σὺν αὐτῷ μοῖρα ἐς Μίλητον. (3) Μιλήσιοι δὲ αὐτοὶ τοιάδε τὰ ἀρχαιότατά σφισιν εἶναι λέγουσιν, ἐπὶ γενεὰς[20] μὲν δύο Ἀνακτορίαν καλεῖσθαι τὴν γῆν, Ἄνακτός τε αὐτόχθονος καὶ Ἀστερίου βασιλεύοντος τοῦ Ἄνακτος· Μιλήτου[21] δὲ κατάραντος στόλῳ Κρητῶν ἥ τε γῆ τὸ ὄνομα
525 μετέβαλεν[22] ἀπὸ τοῦ Μιλήτου καὶ ἡ πόλις. ἀφίκετο δὲ ἐκ

Orchomeniis Minyae ob Codri liberum cognationem. Phocenses praeterea, exceptis Delphis; Abantes etiam ex Euboea. Phocensibus naves ad transmittendum dederunt et ipsi classis duces extiterunt Philogenes et Damon Athenienses, Euctemonis filii. Hi omnes quum in Asiam appulissent alios alii fines occuparunt. (3) Nileus cum sua manu Miletum tenuit. Milesii sane ipsi de suis originibus haec commemorant. Per duas generationes Anactoriam fuisse totam eam regionem nominatam, sub rege Anacte indigena et Asterio Anactis filio. Cretensium vero classe Mileto duce in eam oram appulsa urbi et agro ab eo no-

16. γεγονότι ἀνδρὶ ἀπὸ νηλέως PcLab; γεγονίτι ἀνδρία ἀπὸ νηλέως καὶ ὀρχ. M (ἀπονηλεως sec. S). Praestat fortasse γεγονότες. — Mox Μινύαι Sylb. CSFBLa; probat K; Μινύαις edd. rell. MVaPcLb; μυνύαις, ι sup. υ, Vb; μινύες, αι sup. expuncto ε, Ag. — συγγένεια ALb.

17. εὐοίας Vb. — βάντες pro Ἄβαντες La.

18. Φωκ. κ. Δάμ. οἱ Εὐκτ. Ἀθ. ναῦς, hoc ordine AXKFCSVbLa; Ἀθηναῖοι ante Φιλογ. collocat B cum AgPcLb, (Pc tamen ἀθηναῖος habet); φωκ. φιλωγένης (sic etiam VbAgLab) κ. δάμ. εὐκτήμ. οἱ ἀθην. ναῦς Va. Transpositionis causam aperit M, in quo φωκεῦσιν ἀθηναῖοι ναῦς esse videtur, unde foret perspicuum Φιλογ. κ. Δάμ. οἱ Εὐκτ. omissa ab aliis post Φωκεῦσι, ab aliis post Ἀθηναῖοι fuisse inserta. Ambigua tamen est lectio codicis M; excerpta nostra sic habent; „524, 28 (ed. K) φωκεῦσιν ἀθηναῖοι ναῦς. — 29. Ἀθηναῖοι om.“ — δαίμων La; δι' εὐκτήμ. PcAg Lb.

19. ἐτράποντο Va. — Mox νηλεὺς VabPcAg. — οἱ σὺν VaAgLaM, in hoc ἡ sup. vers. — μοίρα Vab.

20. γενεᾶς Va; μὲν δύο Smin. (et ad Hellenica p. 330. Lips. 1803.) B, Clavierium huius emendationis perperam laudans auctorem; C in marg. ed. Paris. 1820. coniicit μὲν δύω; rell. μὲν δή; alibi etiam δή et δύο confusa videmus; cf. Var. lect. ad Herod. IV, 151. Fortasse Va medelam paratam offert; F suspicatur ἐπὶ γ' γενεάς. — Mox βασιλέως (hoc expunctum) βασιλεύοντος La.

21. μιλήτω MVaLb.

22. μετέλαβεν Va.

Κρήτης ὁ Μίλητος[23] καὶ ὁ σὺν αὐτῷ στρατὸς Μίνω τὸν
Εὐρώπης φεύγοντες. οἱ δὲ Κᾶρες[24] οἱ πρότερον νεμό-
μενοι τὴν χώραν σύνοικοι τοῖς Κρησὶν ἐγένοντο. τότε δὲ 6
ὡς ἐκράτησαν τῶν ἀρχαίων Μιλησίων οἱ Ἴωνες, τὸ μὲν γέ-
νος πᾶν τὸ ἄρσεν ἀπέκτειναν πλὴν ὅσοι τῆς πόλεως ἁλισκο-
μένης ἐκδιδράσκουσι,[25] γυναῖκας δὲ καὶ θυγατέρας τὰς
ἐκείνων γαμοῦσι. τοῦ δὲ Νειλέως ὁ τάφος ἰόντων ἐς Δι-
δύμους ἐστὶν οὐ πόῤῥω τῶν[26] πυλῶν ἐν ἀριστερᾷ τῆς
ὁδοῦ. (4) Τὸ δὲ ἱερὸν[27] τὸ ἐν Διδύμοις τοῦ Ἀπόλλωνος
καὶ τὸ μαντεῖόν ἐστιν ἀρχαιότερον ἢ κατὰ τὴν Ἰώνων[28]
ἐσοίκησιν, πολλῷ δὲ[29] πρεσβύτερα ἔτι ἢ κατὰ Ἴωνας τὰ[30]
ἐς τὴν Ἄρτεμιν τὴν Ἐφεσίαν ἐστίν. οὐ μὴν πάντα γε τὰ[31] 7
ἐς τὴν θεὸν ἐπύθετο, ἐμοὶ δοκεῖν, Πίνδαρος, ὃς Ἀμαζό-
νας τὸ ἱερὸν ἔφη τοῦτο ἱδρύσασθαι στρατευομένας ἐπὶ
Ἀθήνας[32] τε καὶ Θησέα. αἱ δὲ ἀπὸ Θερμώδοντος γυναῖκες
ἔθυσαν μὲν καὶ τότε τῇ[33] Ἐφεσίᾳ θεῷ, ἅτε ἐπιστάμεναί τε

men immutatum. Venisse e Creta Miletum cum factione sua, quum Minoem regem Europae filium fugeret. Incolebant Cares eam Asiae partem; ab iis Cretenses in domicilii societatem recepti. Occupata vero ab Ionibus Mileto mares omnes interfecti, praeter eos qui capta urbe fuga sibi salutem quaesiere. Illorum coniuges et filias victores uxores duxerunt. Nilei quidem sepulcrum non longe a portis est, ad laevam eius viae qua Didymos iter. (4) Apollinis certe quod Didymis templum est et oraculum, multo ante Ionum commigrationem conditum fuit. Quin et Ephesiae Dianae fanum iam celebre erat antequam venirent in ea loca Iones. Neque tamen Pindaro nota de eo templo fuisse omnia existimo, quum versibus prodidit, ab Amazonibus bellum Theseo Atheniensium duci inferentibus conditum. Thermodonteae istae mulieres sacrificarunt quidem Ephesiae deae et

23. μήλιτος Ag.

24. ΚᾶρεςSBMVbPcAgLab; Κάρες rell.; et sic deinceps, ubi tamen codd. non sibi constant. — χῶραν M. — ἐγένετο La, mox ὡς om. idem, et pro ἀρχαίων habet ἀχάιων (sic).

25. ἐκδιδράσκουσιν et γαμοῦσιν Ag.

26. τῷ πυλ. A; deinde ἀριστερά, sine ἐν, Ag.

27. ἕτερον LbAgR; hic ad marg. ἱερόν. — Tum μαντῖον Vb, μαντίον La.

28. κατὰ τῶν Ἰών. Va; articulum om. Vb.

29. δὲ coni. SButtm., τε, recep. B, confirmavit Ag; δὴ edd. rell. MVabPcLab. — ἡ κατὰ LbVb.

30. τὰ om. MVabPcAgLab.

31. τὰ om. AXKFC. — ἐπίθετο La, ἐπύθοντο MVa.

32. ἀθηνᾶς M. — θερμόδοντος VbAg.

33. καὶ το (sic) τῇ Ag.

ἐκ παλαιοῦ τὸ ἱερόν, καὶ ἡνίκα Ἡρακλέα ἔφυγον, αἱ δὲ
καὶ[34] Διόνυσον τὰ ἔτι ἀρχαιότερα ἱκέτιδες ἐνταῦθα ἐλθοῦ-
σαι· οὐ μὴν ὑπὸ Ἀμαζόνων γε ἱδρύθη,[35] Κόρησος δὲ
αὐτόχθων [τις] καὶ Ἔφεσος (Καΰστρου[36] δὲ τοῦ ποτα-
μοῦ τὸν Ἔφεσον παῖδα εἶναι νομίζουσιν) οὗτοι τὸ ἱερόν
εἰσιν οἱ ἱδρυσάμενοι, καὶ ἀπὸ τοῦ Ἐφέσου τὸ ὄνομά ἐστι
8 τῇ πόλει. Λέλεγες δὲ τοῦ Καρικοῦ μοῖρα καὶ Λυδῶν τὸ
526 πολὺ οἱ νεμόμενοι τὴν χώραν ἦσαν· ᾤκουν δὲ καὶ περὶ τὸ
ἱερὸν ἄλλοι τε ἱκεσίας εἵνεκα καὶ γυναῖκες τοῦ Ἀμαζόνων
γένους. (5) Ἄνδροκλος[37] δὲ ὁ Κόδρου (οὗτος γὰρ δὴ
ἀπεδέδεικτο Ἰώνων τῶν ἐς Ἔφεσον πλευσάντων βασιλεὺς)
Λέλεγας μὲν καὶ Λυδοὺς τὴν ἄνω πόλιν ἔχοντας ἐξέβαλεν
ἐκ τῆς χώρας· τοῖς δὲ περὶ τὸ ἱερὸν οἰκοῦσι[38] δεῖμα ἦν
οὐδέν, ἀλλὰ Ἴωσιν ὅρκους δόντες καὶ ἀνὰ μέρος παρ' αὐ-
τῶν λαβόντες ἐκτὸς ἦσαν πολέμου. ἀφείλετο δὲ καὶ Σά-
μον Ἄνδροκλος Σαμίους, καὶ ἔσχον Ἐφέσιοι χρόνον τινὰ
9 Σάμον καὶ τὰς προσεχεῖς νήσους. (6) Σαμίων δὲ ἤδη

tum, quippe quae templum illud iam olim nossent, et quum eo tempore quo Herculem ac multo ante Bacchum fugiebant, supplices eo se recepissent; ipsae tamen eius operis auctores neutiquam fuere. Coresus enim homo indigena et Ephesus (quem Caystri fluminis filium fuisse censent) templum erexerunt. Et ab Epheso quidem ipsa etiam urbs nomen accepit. Incolebant tunc eam oram Leleges Carici nominis et Lydorum pars magna. Habitabant vero circum templum supplicandi ac deprecandi causa tum alii, tum et Amazonici generis mulieres. (5) Androclus quidem Codri filius, Ionum qui Ephesum venerant dux, Lelegas et Lydos in superiore urbis parte habitantes eiecit; sacrae vero areae inquilini foedere cum Ionibus icto omni belli metu caruerunt. Samiis etiam Samum Androclus ademit, eamque insulam ad quoddam tempus possederunt Ephesii, cum reliqua etiam contiguarum insularum vicinia. (6) At-

34. *αἱ δὲ καὶ* BMVabPcAgLab; *αἵδε καὶ* edd. rell. — *ἔτη ἀρχ.* Ag.

35. *ἱδρύθη* BVb(?)PcAgLab; *ἱδρύσθη* MVa; *ἱδρύνθη* edd. rell. — Deinceps scripsimus *Κόρησος* e coni.; conditor is fuit Coresi Ephesii; cf. V, 24, 8; *κρῆσσος* Va AgLb; *Κρῆσος* rell.; seq. *τις* om. BPcAgLa.

36. *καὶ ὕστρου* MLbR; in hoc correctum ad marg.; *καὶ ὕστρου* Vb.

37. *ἄνδροκος* Ag. — *ἀποδέδεικτο* Va.

38. *οἰκοῦσιν* MAg.

κατεληλυθότων ἐπὶ τὰ οἰκεῖα Πριηνεῦσιν ἤμυνεν[39] *ἐπὶ τοὺς Κᾶρας ὁ Ἄνδροκλος, καὶ νικῶντος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔπεσεν ἐν τῇ μάχῃ. Ἐφέσιοι δὲ ἀνελόμενοι τοῦ Ἀνδρόκλου τὸν νεκρὸν ἔθαψαν τῆς σφετέρας ἔνθα δείκνυται καὶ ἐς ἐμὲ ἔτι τὸ μνῆμα κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐκ τοῦ ἱεροῦ παρὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον*[40] *καὶ ἐπὶ πύλας τὰς Μαγνήτιδας· ἐπίθημα δὲ τῷ μνήματι ἀνὴρ ἐστιν ὡπλισμένος.*[41] (7) *Οἱ δὲ Ἴωνες*[42] *Μυοῦντα ἐσοικισάμενοι καὶ Πριήνην Κᾶρας μὲν καὶ οὗτοι τὰς πόλεις*[43] *ἀφείλοντο· οἰκισταὶ δὲ Μυοῦντος μὲν Κυνάρητος*[44] *ἐγένετο ὁ Κόδρου, Πριηνεῖς δὲ Ἴωσιν ἀναμεμιγμένοι Θηβαῖοι Φιλώταν τε τὸν ἀπόγονον*[45] *Πηνέλεω καὶ Αἴπυτον Νειλέως παῖδα*[46] *ἔσχον οἰκιστάς. Πριηνεῖς μὲν δὴ ὑπὸ Ταβάλου*[47] *τε τοῦ Πέρσου καὶ ὕστερον ὑπὸ*

enim quum pristinas recepissent Samii sedes Prienensibus contra Caras auxilium tulit Androclus; quumque Graeci e proelio victores discessissent ipse in pugna cecidit. Eius cadaver sublatum Ephesii sepulturae intra fines suos mandarunt. Offenditur Androcli sepulcrum hac aetate in via, quae est inter Dianae et Olympii Iovis media, ad portam Magnetidem. Insigne sepulcri est vir armatus. (7) Iones postea Myuntem et Prienen colonis deductis Caras et ipsi finibus exegerunt suis; et Myus quidem Cynareto Codri filio provincia obtigit: Prienes deducendae Ionibus permisti Thebani Philotan Penelei nepotem et Aepytum Nilei filium duces et conditores habuerunt. Et Prienenses sane a Tabalo prius homine Persa, deinde ab Hierone cive suo ma-

39. *ἤμενεν* AgLa.
40. *Ὀλυμπιεῖον* CBPcAgLab; *ὀλύμπειον* M; *ὀλυμπεῖον* Va; *ὀλυμπίειον* Vb; *ὀλύμπιον* AXKFS. — *ἐπίπόλας* (sic) La.
41. *ὁπλισμένος* MVb.
42. „Post *Ἴωνες* addiderim *οἱ*" B. Placet. — *μοιοῦντα* A. — *ἐςοικησάμενοι* CPd.; *ἐπηκοσάμενοι* A; *ἐποικησάμενοι* XKF; *ἐποικισάμενοι* Sylb. BPc*; *ἐςῳκησάμενοι* MVabLb; *ἐσοικισάμενοι* SAgLa(?).
43. *τὰς πόλεις* om. Va.
44. *Κυνάρητος* BPcAg; *Κυάρυτος* La; *Κυάρητος* rell., *Κυδρῆλος* (*Κύδρηλος*?) e Strab. XIV, p. 93. (imo 939) voluit C. Dubitat de genuina nominis forma Clinton F. H. I. p. 117, y.
45. *Θηβαῖόν τε Φιλώταν τὸν ἀπόγ.* coni. K. — *Αἴπυτον* Palm. Pors. SB; probant KFC Goldh.; *Αἴγυπτον* rell. edd. MVabPcAgLab.
46. *παῖδα* Sylb. Palm. MS. FC SB; *παῖδας* rell. edd. MVabPcAg Lab. — *ἔσχεν* La.
47. *Ταβάλου τε τοῦ*; sic scribimus partim Casaubonum et codicis Va. vestigia, partim Porsoni et S coniecturam secuti; *Ταβαλοῦ* Casaub.; *ὑπὸ τοῦ Ταβάου τοῦ γε τοῦ Πέρσου* Va; *ὑπὸ Ταβούτου γε τοῦ* AXKF Smin. VbPcAg; *ὑπὸ Ταβαλοῦ γε τοῦ* C; *ὑπὸ Ταβούτου τε* (*τε* cum Porson.) Smai. BLa; *ὑπὸ τοῦ ταβούτου τοῦ γε τοῦ* M. *ὑπὸ τοῦ ταβούτου γε τοῦ περσ.* Lb; K. Amasaeum *Βούτου* legisse affirmans (?) inde *Μεγαβάτου* coniicit.

Ἱέρωνος ἀνδρὸς ἐπιχωρίου κακωθέντες[48] ἐς το ἔσχατον
ὅμως τελοῦσιν ἐς Ἴωνας· Μυοῦντος δὲ οἱ οἰκήτορες[49]
11 ἐπὶ τύχῃ τοιᾷδε ἐξέλιπον τὴν πόλιν. κατὰ τὴν Μυουσίαν
χώραν θαλάσσης κόλπος ἐσεῖχεν οὐ μέγας· τοῦτον[50] λί-
μνην ὁ ποταμὸς ἐποίησεν ὁ Μαίανδρος ἀποτεμόμενος τὸν
ἔσπλουν τῇ ἰλύϊ·[51] ὡς δὲ ἐνόστησε τὸ ὕδωρ καὶ οὐκ ἔτι
527 ἦν θάλασσα, οἱ κώνωπες[52] ἄπειρον πλῆθος ἐγίνοντο
ἐκ τῆς λίμνης, ἐς ὃ τοὺς ἀνθρώπους ἠνάγκασαν ἐκλιπεῖν
τὴν πόλιν. ἀπεχώρησαν δὲ ἐς Μίλητον Μυούσιοι[53] τά τε
ἄλλα ἀγώγιμα καὶ τῶν θεῶν φερόμενοι τὰ ἀγάλματα· καὶ
ἦν κατ᾽ ἐμὲ οὐδὲν ἐν Μυοῦντι[54] ὅτι μὴ Διονύσου ναὸς λί-
θου λευκοῦ.[55] Μυουσίοις δέ γε κατέλαβεν ἐοικότα καὶ
Ἀταρνείτας παθεῖν τοὺς ὑπὸ Περγάμου.

ximis affecti calamitatibus Ionico tamen adhuc nomine censentur. At Myuntem oppidani eo quem iam exponam casu, urbem deserere coacti sunt. Parvus fuit in agro Myusio ad mare sinus, quem Maeander fluvius late summotis ripis et oblimato ostio, stagnum reddidit. Exclusis itaque marinis aquis tanta repente coorta est e palude culicum vis ut ea lue victi homines, rebus omnibus suis deorum etiam signis asportatis, Miletum migrarint. Mea certe aetate Myunte nihil extat memoratu dignum praeter Liberi templum e candido lapide. Similis vero calamitas Atarnitis etiam, qui infra Pergamum sunt, exitio fuit.

48. *κακοθέντες* Vb, *μακωθέντες* La. Mox *τελοῦσιν ἐς Ἴωνας* om. VaM; *στέλουσιν* Lb; tum id. *μυῶντος*.

49. *δὲ καὶ οἱ οἰκ.* VaM (non *δὲ καὶ η*, ut S. affirmat).

50. *τούτον* Va.

51. *τῇ ἰλύϊ* Am. Sylb. Palm. Ms. FCSBVaLbPc probavit K. *ηλύϊ* Ag; *ἶλυ* La. *τῇ ἰσχύϊ* rell. edd. MVbR. sed R ad marg. *ἄλλ. ἰλύϊ.* Mox *ἐνόησεν* Vb; *ἐνόσησεν* coni. Sylb.; placuit Goldh. C. „per *ἐνόστησε* intelligit *ἐγλυκαίνετο* a voce *νόστος* quae aliquando dulcis significat.“ Palm. Ms.

52. *οἱ κώνωπες* BVabPcMAgLab; *οἱ* rell. edd. om. Tum *ἄπειρον* AS BVabPcMAgLa: *ἄπειροι* XKFC, e vitio typoth. ed. X ortum videtur; lectio tamen in Lb invenitur. Deinde *ἐγένοντο* Va; *ἐγίγνοντο* edd. codd. rell. Porro *λύμνης* M.

53. *μιούσιοι* A; *μύουσι* MLb; *μύσιοι* Ag.

54. *οὐδὲν ῥυμνοῦντι* Ag.

55. *λεκοῦ* M, *ευ* sup. *ε*. — Tum *μυοῦσιν*· (*μυοῦσι* Va) *καὶ δή γε* VaPcMAgLab; *κατέβαλεν* La. Denique *ἀταρνήτας* VabMAgLab.

CAPUT III.

De Claro et Colophoniis — Lebediis — Teo eiusque incolis — Erythraeis — Clazomeniis et Phocaënsibus.

Κολοφώνιοι δὲ τὸ μὲν ἱερὸν τὸ ἐν[1] *Κλάρῳ καὶ τὸ μαντεῖον ἐκ παλαιοτάτου γενέσθαι νομίζουσιν· ἐχόντων δὲ ἔτι τὴν γῆν Καρῶν ἀφικέσθαι φασὶν ἐς αὐτὴν πρώτους τοῦ Ἑλληνικοῦ Κρῆτας, Ῥάκιον ἔχοντας ἡγεμόνα, καὶ ὅσον ἔτι πλῆθος εἵπετο ἄλλο τῷ Ῥακίῳ ἔχον τὰ ἐπὶ θαλάσσῃ καὶ ναυσὶν ἴσχυον· τῆς δὲ*[2] *χώρας τὴν πολλὴν ἐνέμοντο ἔτι οἱ*

Cap. III. Colophonii quod Clari est Apollinis templum et oraculum ipsa antiquitate sanctissimum ducunt. Tenentibus enim eos fines Caribus venisse primos e Graecia Cretas memorant; Rhacium coloniae ducem fuisse, et eum quidem collecta undecunque multitudine eam oram occupasse navibusque polluisse, quum incolerent etiamnum Cares magnam eius regionis

Cap. III. 1. τὸ ἐν Κλ. coni. FK, recep. CSmai., τοῦ ἐν edd. rell. codd.; mox δ' ἔτι Lab. — ἐς αὐτὸν La.

2. Locus omissione, confusione, repetitione, transpositione turbatus. — Κρῆτας, Ῥάκιον ἔχοντας ἡγεμόνα καὶ ὅσον εἵπετο ἄλλο τῷ Ῥακίῳ πλῆθος· ἔσχον τε τὰ ἐπὶ θαλάσσῃ ναυσὶ καὶ ἴσχυον. τῆς δὲ AXK; a Sylb. monitus post ἡγεμόνα distinguit et colon post πλῆθος in virgulam mutat F, sequitur S praeterea mutato ordine θαλ. καὶ ναυσὶν ἴσχυον; — Κρῆτας, Ῥάκιον ἔχοντας ἡγεμόνα· καὶ ὅσον εἵπετο ἄλλο τῷ Ῥακίῳ πλῆθος, ἔχοντες τὰ ἐπὶ θαλάσσῃ καὶ ναυσὶν ἰσχύοντες C; Κρῆτας, Ῥάκιον καὶ ὅσον εἵπετο ἄλλο τῷ Ῥακίῳ πλῆθος ἔχον τὰ ἐπὶ θαλάσσῃ καὶ ναυσὶν ἴσχυον. B; κρῆτας ῥακίῳ καὶ ὅσον ἔτι πλῆθος ἔχον τὰ ἐπὶ θαλ. καὶ ναυσὶν ἰσχύοντες PcAg; κρητὰς ῥάκιον. καὶ ὅσον εἵπετο ἄλλο τῷ μειρακίῳ. καὶ ὅσον ἐστὶ πλῆθος ἔχον τὰ ἐπὶ θαλάσσῃ καὶ ναυσὶν ἰσχύοντες Lb; κρῆτας ῥάκιον καὶ ὅσον εἵπετο ἄλλο τῷ ῥακίῳ καὶ ὅσον ἔτι πλῆθος ἔχοντα ἐπιθαλάσσῃ καὶ ναυσὶν ἰσχύοντες καὶ ναυσὶν ἴσχυον La; κρῆτας, ῥάκιον ἔχοντας ἡγεμόνα καὶ ὅσον εἵπετο ἄλλο τῷ ῥακίῳ καὶ ὅσον ἐστὶ πλῆθος ἔχοντα (ἔχον τά?) ἐπὶ θαλάσσῃ καὶ ναυσὶν ἰσχύοντες Va; κρῆτας, ῥάκιον καὶ ὅσον εἵπετο ἄλλο τῷ ῥακίῳ καὶ ὅσον ἐστὶ πλῆθος ἔχοντα ἐπιθαλάσσῃ καὶ ναυσὶν ἴσχυον τις. τῆς δὲ M; κρῆτας ἔχοντας ἡγεμόνα ῥάκιον καὶ ὅσον εἵπετο ἄλλο τῷ ῥακείῳ πλῆθος ἔσχον τε τὰ ἐπὶ θαλάσσῃ καὶ ναυσὶν ἴσχυον. Vb. — S hanc proposuit coniecturam: Κρῆτας, Ῥάκιον ἔχοντας ἡγεμόνα, καὶ ὅσον εἵπετο ἄλλο τῷ Ῥακίῳ πλῆθος ἔχοντες τὰ ἐπὶ θαλάσσῃ ναυσὶν ἴσχυον. Nos e codicum vestigiis scripsimus: Κρῆτας, Ῥάκιον ἔχοντας ἡγεμόνα, καὶ ὅσον ἔτι πλῆθος εἵπετο ἄλλο τῷ Ῥακίῳ ἔχον τὰ ἐπὶ θαλάσσῃ καὶ ναυσὶν ἴσχυον. In τὰ ἐπιθαλάσσῃ quod habent MLa latet fortasse τὰ ἐπιθαλάσσια. — Deinde τῆς δὲ χώρας τὴν πόλιν La.

Κᾶρες. Θερσάνδρου δὲ τοῦ Πολυνείκους[3] καὶ Ἀργείων ἑλόντων Θήβας καὶ ἄλλοι τε αἰχμάλωτοι[4] καὶ ἡ Μαντὼ τῷ Ἀπόλλωνι ἐκομίσθησαν ἐς Δελφούς· Τειρεσίαν δὲ κατὰ τὴν πορείαν τὸ χρεὼν ἐπέλαβεν ἐν τῇ Ἁλιαρτίᾳ. ἐκ-
2 πέμψαντος δὲ σφᾶς ἐς ἀποικίαν τοῦ θεοῦ περαιοῦνται[5] ναυσὶν ἐς τὴν Ἀσίαν, καὶ ὡς κατὰ τὴν Κλάρον ἐγένοντο ἐπεξίασιν αὐτοῖς οἱ Κρῆτες μετὰ ὅπλων καὶ ἀνάγουσιν ὡς τὸν[6] Ῥάκιον. ὁ δὲ (μανθάνει γὰρ παρὰ τῆς Μαντοῦς οἵτινές τε[7] ἀνθρώπων ὄντες καὶ κατὰ αἰτίαν ἥντινα ἥκουσι) λαμβάνει μὲν[8] γυναῖκα τὴν Μαντώ, ποιεῖται δὲ καὶ
528 τοὺς σὺν αὐτῇ συνοίκους. Μόψος[9] δὲ ὁ Ῥακίου καὶ Μαντοῦς καὶ τὸ παράπαν τοὺς[10] Κᾶρας ἐξέβαλεν ἐκ τῆς
3 γῆς. Ἴωνες δὲ ὅρκους ποιησάμενοι πρὸς τοὺς ἐν Κολοφῶνι Ἕλληνας συνεπολιτεύοντο οὐδὲν ἔχοντες πλέον. βασιλείαν[11] δὲ Ἰώνων ἡγεμόνες Δαμασίχθων λαμβάνει[12] καὶ Πρόμηθος Κόδρου παῖδες. Πρόμηθος δὲ ὕστερον τὸν

partem. Thebas vero quum Thersander Polynicis filius et Argivi cepissent inter captivos ad Apollinem Delphos abducta est Manto; et Tiresias quidem eius pater in via ad Haliartum diem obiit suum. Ii captivi, quum iussisset oraculum coloniam capessere, navibus in Asiam transmisere. Ad Claron appulsis Cretenses armati occurrere, a quibus ad Rhacium deducti illi sunt. Is quum ex puellae oratione, et qui essent et quae fuisset in Asiam veniendi causa, cognovisset, Manto in domicilii societatem eius comitatu recepto uxorem duxit. Rhacii satu e Mantoe ortus Mopsus Cares omnes e ditionis suae finibus eiecit. At Iones icto cum Graecis qui Colophone consederant foedere, aequabili cum illis iure civitate eadem fruebantur. Regnum Ionum penes Damasichthonem et Promethum Codri filios fuit.

3. πολυνίκους AgLa. Mox θήβας καὶ ἄλλοι τε MVaPcAgLab; καὶ om. rell.

4. αἰχμαλώτων S e M; at in hoc οι sup. ων, accentu tamen non mutato. Tum ἐκομίθησαν A; seq. επέλαβεν om. La.

5. παραινοῦνται Ag; mox ἐγένετο et ἐπεξίωσιν La.

6. ἐς τὸν Ag; tum μαντοὺς Va.

7. τε om. Va. — ἥκουσιν Ag.

8. μὲν δὴ γυν. Va; tum τ. μαντῶ AMVb.

9. μόμψος VbAg, μόνος Va.

10. καὶ τὸ παράπαν τοὺς BMPc AgLab; καὶ τὸ παρὰ τοὺς Va; καὶ τὸ παρὰ παντός κᾶρας (sic utique) Vb; καὶ om. edd. rell. — κάρνας VabM (in hoc κάρανας sec. S.). Mox γῆς M, ut saepissime ι subscribit inepte.

11. βασιλεῖαν M. Deinde δαμοσίχθων MVa; δαμοσίχθον, ω sup. ο, Vb; iidem postea δαμοσίχθονα et δαμοσίχθονας, quod e M certe docent excerpta nostra; S δαμασίχθονος profert.

12. λαμβάνουσι C. Tum πρόμυθος Vb, η sup. υ, mox πρόμυθος δὲ Pc.

ἀδελφὸν Δαμασίχθονα ἀποκτείνας ἔφυγεν ἐς Νάξον,[13]
καὶ ἀπέθανε μὲν αὐτόθι ἐν τῇ Νάξῳ, τὸν νεκρὸν δὲ οἴ-
καδε ἀπαχθέντα[14] κατεδέξαντο οἱ Δαμασίχθονος παῖδες·
καὶ ἔνθα ὁ τοῦ Προμήθου τάφος, Πολυτειχίδες[15] ὄνο-
μά ἐστι τῷ χωρίῳ. Κολοφωνίοις[16] δὲ ὅπως μὲν τὴν πό- 4
λιν συνέπεσεν ἐρημωθῆναι προεδήλωσέ[17] μοι τοῦ λόγου
τὰ ἐς Λυσίμαχον· ἐμαχέσαντο δὲ Λυσιμάχῳ καὶ Μακεδό-
σι[18] Κολοφώνιοι τῶν ἀνοικισθέντων ἐς Ἔφεσον μόνοι.
τοῖς δὲ ἀποθανοῦσιν ἐν τῇ μάχῃ Κολοφωνίων τε αὐτῶν
καὶ Σμυρναίων ἐστὶν ὁ τάφος ἰόντι ἐς Κλάρον ἐν ἀριστε-
ρᾷ τῆς ὁδοῦ. (2) Λεβεδίοις δὲ ἐποίησε μὲν Λυσίμαχος 5
ἀνάστατον τὴν πόλιν, ἵνα δὴ συντέλεια ἐς μέγεθος τῇ[19]
Ἐφέσῳ γένοιτο· χώρα δέ σφισιν ἔς τε τὰ λοιπά ἐστιν εὐ-
δαίμων καὶ λουτρὰ[20] παρέχεται θερμὰ πλεῖστα τῶν ἐπὶ
θαλάσσῃ καὶ ἥδιστα. τὸ δὲ ἐξ ἀρχῆς καὶ τὴν Λέβεδον
ἐνέμοντο οἱ Κᾶρες, ἐς ὃ Ἀνδραίμων[21] σφᾶς ὁ Κόδρου
καὶ Ἴωνες ἐλαύνουσιν.[22] τῷ δὲ Ἀνδραίμονι ὁ τάφος ἐκ

Promethus autem post haec Damasichthone fratre occiso in Naxum insulam effugit, ibique diem suum obiit. Eius cadaver Damasichthonis filii domum reportatum recepere; extat in vico cui Polytichides nomen, Promethi sepulcrum. De Colophoniorum vero excidio tunc egimus quum Lysimachi res gestas persequeremur. Ex iis autem, qui Ephesum in coloniam deducti fuerunt, cum Lysimacho et Macedonibus bellarunt soli Colophonii. Extat commune Colophoniorum et Smyrnaeorum qui in proeliis ceciderunt sepulcrum, ad viae laevam qua Claron iter est. (2) Lebediorum sane urbem evertit Lysimachus non aliam ob causam, quam ut profugorum accessione cresceret Ephesiorum civitas. Est vero ager quum cetera insigni foecunditate, tum calidarum in eo sunt aquarum balneae et plurimae et corporibus suavissimae. Lebedon initio Cares tenuerunt; quos postea Andraemon Codri filius Ionum dux expulit. Est

13. ἔφ. ἐς Κλάρον M; ἐς Κάρον Va.
14. ἀπεχθέντα VbM; ἐπαχθέντα Va.
15. πολυτύχιδες Va, πολυτείχιδες Lab.
16. κολωφονίοις Va, κολοφωνίοι La.
17. προεδήλωσαί μοι Vb.
18. μακεδόσιν Ag, μακεδότι La. — ἐς Ἔφ. Pors. Lb, εἰς Ἔφ. edd.
19. συντέλεια ἐς e coni.; συντελείας edd. codd.; cf. VIII, 30, 3. VIII, 31 fin. — Tum τῆσι ἐφέσῳ Ag, τῇ, σιν (sic) ἐφέσῳ Lb, unde suspiceris τοῖς ἐν Ἐφέσῳ; τῇ om. La.
20. λοῦτρα Camerar.
21. ἀνδρέμων Vb.
22. ἐλαύνουσιν MAg, ἐλαύνουσι rell. Deinceps ἀνδραίμωνι — ἰόντι εἰς τὴν ἀρ. Ag.

Κολοφῶνος[23] *ἰόντι ἐστὶν ἐν ἀριστερᾷ τῆς*[24] *ὁδοῦ, δια-*
6 *βάντι τὸν Καλάοντα*[25] *ποταμόν.* (3) *Τέων*[26] *δὲ ᾤκουν*
μὲν Ὀρχομένιοι Μινύαι οἱ σὺν Ἀθάμαντι ἐς αὐτὴν ἐλ-
θόντες· λέγεται δὲ ὁ Ἀθάμας οὗτος ἀπόγονος Ἀθάμαν-
τος[27] *εἶναι τοῦ Αἰόλου· ἀναμεμιγμένοι μέντοι τῷ*[28] *Ἑλ-*
ληνικῷ καὶ ἐνταῦθα ἦσαν οἱ Κᾶρες. ἐσήγαγε δὲ Ἴωνας[29]
ἐς τὴν Τέων Ἄποικος ἀπόγονος Μελάνθου τέταρτος, ὃς
τοῖς Ὀρχομενίοις[30] *οὐδὲ τοῖς Τηΐοις νεώτερον ἐβούλευ-*
σεν οὐδέν. ἔτεσι δὲ οὐ πολλοῖς ὕστερον ἔκ τε Ἀθηνῶν[31]
καὶ ἐκ Βοιωτίας ἀφίκοντο ἄνδρες· ἡγοῦντο δὲ τοῦ μὲν
Ἀττικοῦ Δάμασος καὶ Νάοκλος[32] *Κόδρου παῖδες, τῶν*
δὲ Βοιωτῶν Γέρης Βοιωτός· καὶ σφᾶς[33] *συναμφοτέρους*
529
7 *ὅ τε Ἄποικος καὶ οἱ Τήϊοι συνοίκους ἐδέξαντο.* (4) *Ἐρυ-*

Andraemonis sepulcrum ad militaris viae laevam Colophone discedentibus, in ulteriore Calaontis amnis ripa. (3) Teon coloniam deduxere Orchomenii Minyae, duce Athamante in ea loca profecti. Fuisse hic Athamas dicitur Athamantis eius nepos quem Aeolus genuit. In hac etiam civitate permisti Graecis Cares constitere. Ionas vero Teon in coloniam deduxit Apoecus Melanthi abnepos; neque gravius omnino quicquam in Orchomenios et Teios consuluit. Non multis post annis eodem inquilini deducti sunt Athenis et ex Boeotia. Atticae coloniae Damasus et Naoclus Codri filii, Boeoticae Geres Boeotius duces fuere. Utramque gentem priores inquilini cum vetere duce suo haud gravate acceperunt. (4) Erythraei origines suas ad Erythrum

23. *κολοφῶντος* Vb. — *ἐς τὴν ἐν* La.

24. *τῆς* om. Va.

25. *Ἄλεντα* Palm. S („vereor ne pro *Καλάοντα ποταμόν* reponendum sit *Ἄλεντα ποταμόν*, nam nullibi apud authores fit huius Calaontis mentio, at de Halente prope Colophonem fluvio multi meminerunt, ut video et in nostro: iudicium tamen ἐπέχω.“ Palm. Ms.).

26. *τέως δὲ* Va; tum *μινναῖοι* M (*μιναῖαι* sec. S.), *μενύαι*, *ι* sup. *ε*, La; *μιναῖοι*, *υ* sup. *α*, Va, unde *Μινύαι οἱ* eruimus; articulum om. edd. et codd. rell. — *ἐς αὐτὸν* La.

27. *ἀθάματος* Va; mox *ταὶ* pro *τοῦ* M.

28. *ἀναμ. μέντοι τῷ* coni. B; *ἀναμ. δὲ τῷ* edd. M (?); *ἀναμ. μὲν τῷ* VabPcAgLab; *ἑλλικῷ* La.

29. *ἐσήγαγεν Ἴων.* Va, fortasse etiam M, certe omittit *δὲ*. — *Ἴωνες* Vb.

30. *ἀρχομενίοις* M. Tum *οὐδ᾽ ἐπὶ τοῖς* Smai. M; *οὐδὲ ἐπὶ τοῖσι* [*τοῖσιν* Ag] *νεώτ.* PcAgLab; *οὐδ᾽ ἐπὶ τοῖσί* R, sed expuncta sunt et ad marg. *γρ. τοῖς τηΐοις*; *ὀρχομενίοις τοῖς τηΐοις* Vab; *οὐδὲ τοῖς τηΐοις* edd. rell.; fortasse *τοῖς* expungendum.

31. *Ἀθηνῶν* Am. Sylb. B; *Ἀθηναίων* rell. seq. *ἐκ* om. Va.

32. *Ναῦκλος* maluit C.

33. *σφάς* M. Tum *καὶ οἱ τήϊον* La; *ἀμφοτέροις* et *τηϊοὶ* Lb.

θραῖοι δὲ τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἀφικέσθαι σὺν Ἐρύθρῳ[34] τῷ Ῥαδαμάνθυός φασιν ἐκ Κρήτης, καὶ οἰκιστὴν τῇ πόλει γενέσθαι τὸν Ἔρυθρον· ἐχόντων δὲ αὐτὴν ὁμοῦ τοῖς Κρησὶ Λυκίων καὶ Καρῶν[35] τε καὶ Παμφύλων, Λυκίων μὲν κατὰ συγγένειαν τὴν Κρητῶν (καὶ γὰρ οἱ Λύκιοι τὸ ἀρχαῖόν εἰσιν ἐκ Κρήτης, οἳ Σαρπηδόνι ὁμοῦ ἔφυγον), Καρῶν δὲ κατὰ φιλίαν ἐκ παλαιοῦ πρὸς Μίνω, Παμφύλων δὲ ὅτι γένους μέτεστιν[36] Ἑλληνικοῦ καὶ τούτοις, (εἰσὶ γὰρ δὴ καὶ οἱ Πάμφυλοι[37] τῶν μετὰ ἅλωσιν Ἰλίου πλανηθέντων σὺν[38] Κάλχαντι) τούτων τῶν κατειλεγμένων ἐχόντων Ἐρυθρὰς[39] Κλέοπος ὁ Κόδρου συλλέξας ἐξ ἁπασῶν τῶν ἐν Ἰωνίᾳ πόλεων ὅσους δὴ παρὰ ἑκάστων[40] ἐπεσήγαγεν Ἐρυθραίοις συνοίκους. (5) Κλαζομενίοις δὲ καὶ 8
Φωκαεῦσι πρὶν μὲν[41] ἢ Ἴωνας ἐς τὴν Ἀσίαν ἐλθεῖν οὐκ ᾠκοῦντο αἱ πόλεις, Ἰώνων δὲ ἀφικομένων μοῖρα ἐξ αὐτῶν πλανωμένη μετεπέμψατο ἡγεμόνα παρὰ Κολοφωνίων Πάρ-

referunt Rhadamanthi filiam; a quo se e Creta deductos memorant et urbi a duce nomen impositum. Quum illam urbem una cum Cretensibus Lycii, Cares et Pamphylii tenerent: (Lycii quidem ob Cretensium consanguinitatem; oriundi enim e Creta Lycii fuere, ab iis scilicet qui cum Sarpedone profugerunt: Cares vero propter veterem cum Minoe amicitiam; et Pamphylii quod genere Graecos attingerent; ex eo namque hominum numero fuere qui exciso Ilio cum Calchante errarunt) quum omnes hi quos enumeravi populi Erythras incolerent, Cleopus Codri filius congregata ex Ioniae urbibus eorum manu qui nomina in coloniam dedissent, cum Erythraeis eos moenium communione coniunxit. (5) Clazomenii sane et Phocaeenses ante Ionum in Asiam adventum urbem plane nullam habuere. Ionum primum pars post diutinos errores accepto a Colophoniis Parphoro duce

34. ἐρυθρῷ Va; mox τὸν ἐρυθρὸν VaLb; sine accentu La τὸ ἐρυθρὸν Ag. Deinde ῥαδαμάνθιος φασὶν Va.

35. μάρων Vb, κάρων Lb. Mox λυκείων μὲν et ἡ λύκιοι Vb; παμφίλων La.

36. γένους μέν ἐστιν VaMLb. μένεστιν Ag; γένος La.

37. πάμφιλοι Va; πάμφυλοι per corr. e παμφύλειοι Vb.

38. τῶν σὺν VaM.

39. ἐρυθρᾶς Va. Tum Κνῶπος pro Κλέοπος CSmin., e Strabone XIV, 633; probat F. cf. Clinton. F. Hellen. I, p. 118, c. — Sqq. ὁ Κόδρου — πόλεων om. Ag.

40. παρὰ ἑκάστων οὐκ οἶδα C. parum feliciter. — ἐπεισήγαγεν edd. codd.

41. φωκεῦσι πρὶν ἢ Va.

φορον,[42] *καὶ πόλιν κτίσαντες ὑπὸ τῇ Ἴδῃ τὴν μὲν οὐ με-*
τὰ πολὺ ἐκλείπουσιν, ἐπανιόντες δὲ ἐς Ἰωνίαν Σκύππιον
9 *τῆς Κολοφωνίας ἔκτισαν.*[43] *ἀπελθόντες δὲ ἑκουσίως καὶ*
ἐκ τῆς Κολοφωνίας, οὕτω γῆν τε ἔσχον ἣν καὶ νῦν ἔτι
ἔχουσι,[44] *καὶ κατεσκευάσαντο ἐν τῇ ἠπείρῳ Κλαζομενὰς*
πόλιν· ἐς δὲ τὴν νῆσον διέβησαν δὴ κατὰ τὸ Περσῶν δέος.
Ἀλέξανδρος δὲ[45] *ἀνὰ χρόνον ἔμελλεν ὁ Φιλίππου χεῤῥόν-*
νησον Κλαζομενὰς ἐργάσεσθαι[46] *χώματι ἐς τὴν νῆσον ἐκ*
τῆς ἠπείρου. τούτων τῶν Κλαζομενίων τὸ πολὺ οὐκ Ἴω-
νες Κλεωναῖοι[47] *δὲ ἦσαν καὶ ἐκ Φλιοῦντος,*[48] *ὅσοι Δω-*
ριέων ἐς Πελοπόννησον κατελθόντων[49] *ἐξέλιπον τὰς πό-*
10 *λεις. Οἱ δὲ Φωκαεῖς γένος μὲν τὸ ἀνέκαθέν εἰσιν ἐκ τῆς*
ὑπὸ τῷ Παρνασῷ καλουμένης καὶ ἐς ἡμᾶς ἔτι Φωκίδος, οἳ
Φιλογένει καὶ Δάμωνι[50] *ὁμοῦ τοῖς Ἀθηναίοις διέβησαν ἐς*
τὴν Ἀσίαν·[51] *τὴν δὲ χώραν οὐ*[52] *πολέμῳ κατὰ δὲ ὁμολο-*

oppidum ad Idam montem condiderunt; quo postea relicto in Ioniam reversi Scyppium in Colophoniorum finibus condiderunt; mox et inde migrantes in ea quam nunc colunt regione consederunt, oppidumque in continenti Clazomenas munierunt. Sed enim Persarum terrore in insulam e regione sitam transmiserunt. Post Alexander Philippi filius Clazomenas ducto a continenti solo ad insulam aggere in peninsulae formam redigere cogitabat. Fuerunt autem magna Clazomeniorum pars non Iones, sed Cleonaei et Phliasii, quotcunque scilicet Doriensibus postliminio in Peloponnesum reversis ultro solum vertere. Phocaeenses ab ea nempe Phocide genus ducunt quae ad Parnassum montem etiamnum est. Philogenem hi et Damonem secuti, Athenienses duces, in Asiam traiecerunt, agro non armis sed Cumaeorum con-

42. *παράφορον* Va. — Postea *σκύπτινον* La.

43. *ἔκτισε ἀπ.* Ag. *ἔκτισαν — Κολοφωνίας* om. Va.

44. *ἔχουσιν* Ag. Tum *κατενάσαντο* Va; *καταέσκευάσαντο* La. — *Κλαζομεναὶ πόλιν* Ag; mox *διέβ. δὲ* La.

45. *μὲν δὲ* La. — *χεῤῥόννησον* A; probat S; non geminant *ρ̄* rell. edd. codd.

46. *ἐργάσεσθαι* BPc(?)Lab; *ἐργάζεσθαι* rell. edd. MVabAg.

47. *κλεωνέοι* Vb. *κλαιωναῖοι* Ag; *κλεοναῖοι* La.

48. *φιλιοῦντος* VbM; *φλοιοῦντος* Va, *φιλοῦντες* La. — *δωρέων* La.

49. *κατελθόντες ὧν ἐξ.* VaMLb; quae varietas ex hac haud dubie scriptura *κατελθόντες* (ὧν) *ἐξ.* orta est. *κατελθόντες ἐξ.* — *φωκεεῖς* Ag; *ἐξέλειπον* La. Mox in *Παρνασσῷ* geminant sibilantem edd. codd. — *φωκῖδος* La.

50. *δάμονι* VabLab.

51. *ἐς τὴν ἀσίαν* bis Va. Tum *τὴν δὲ χώρ.* VaM; *τὴν χώρ. δὲ* rell. edd. VbPcAgLab.

52. *οὐ πολ.* VbM; — *δὲ* post *Ἰώνων* om. La.

γίαν λαμβάνουσι παρὰ Κυμαίων. Ἰώνων δὲ οὐ δεχομένων 530 σφᾶς ἐς Πανιώνιον[53] πρὶν ἢ τοῦ γένους βασιλέας τοῦ Κοδριδῶν λάβωσιν, οὕτω παρὰ Ἐρυθραίων καὶ[54] ἐκ Τέω Δεοίτην καὶ Πέρικλον λαμβάνουσι καὶ Ἄβαρτον.

CAPUT IV.

De Ionum urbibus in insulis Samo et Chio – Sami et Samiae stemma — de Sami incolis et Samothracia — de Iunone Samia — Daedalo — Chii nominis origine et incolis.

Αἱ δὲ[1] ἐν ταῖς νήσοις εἰσὶν Ἰώνων πόλεις, Σάμος ἡ ὑπὲρ Μυκάλης καὶ Χίος ἡ ἀπαντικρὺ τοῦ Μίμαντος. (2) Ἄσιος δὲ ὁ Ἀμφιπτολέμου[2] Σάμιος ἐποίησεν ἐν τοῖς ἔπεσιν ὡς Φοίνικι ἐκ Περιμήδης τῆς Οἰνέως γένοιτο Ἀστυπάλαια[3] καὶ Εὐρώπη, Ποσειδῶνος δὲ καὶ Ἀστυπαλαίας εἶναι παῖδα Ἀγκαῖον, βασιλεύειν δὲ αὐτὸν τῶν καλουμένων Λελέγων· Ἀγκαίῳ δὲ τὴν θυγατέρα τοῦ ποταμοῦ λαβόντι τοῦ Μαιάνδρου Σαμίαν γενέσθαι[4] Περίλαον καὶ

cessu certis conditionibus potiti. Eos quum Iones in concilii sui communionem, quod Panionium appellant, non admitterent nisi reges e Codri genere creassent, ab Erythris et e Teo Deoeten, Periclum et Abartum accersierunt.

Cap. IV. In ipsis vero contra Asiam insulis civitates Ionum sunt Samus supra Mycalen et Chius ex adverso Mimantis. (2) Asius filius Amphiptolemi Samius carminibus mandavit, Phoenici ex Perimeda Oenei filia genitas Astypalaean et Europen; Neptuni satu ex Astypalaea natum filium Ancaeum; hunc populis qui Leleges dicebantur imperasse, et amnis Maeandri filiam Samiam uxorem duxisse, quae ei Perilaum, Enudum,

53. ἐς τὸ Παν. Cor. Mox τοῦ κοδρων (sic) La.

54. καὶ post Ἐρυθρ. om. CSPdAg. Tum καὶ ἐκ Τέω Δεοίτην Pors. B., accedit suspicio Clavierii. καὶ ἐκ Τέω δὲ Οἴτην AXKFSmin. Lab VaPcM. δὲ οἴτην Ag; ἐκ Τέω δὴ Οἴτ. coni. F. Ἐρυθρ. ἐκ Τέω τε, Οἴτην CSmai.; καὶ ἐκ ταίω δὲ Οἴτην Vb.

Cap. IV. 1. αἳ δὲ Lb. (αἵδε?) — σάμος ὁ ὑπὲρ VabM. σάμος ὑπὲρ Ag. Deinde χῖος Vab.

2. ἀμφιπποlέμου et σάμινος La. sq. ἐν τοῖς ἔπεσιν om. Va.

3. Ἀστυπάλαια SBPc(?)Lab; ἀστυπαλαῖα Vb; ἀστυπαλαία rell. edd. MVa.

4. λαβέσθαι VaM. Tum καὶ quod ante Περίλαον habent AXKFC VbPc(?), om. Cor. SBVaMAgLab. Tum καὶ σάμιοι La.

Ἔνουδον καὶ Σάμον καὶ Ἀλιθέρσην καὶ θυγατέρα ἐπ' αὐτῷ
Παρθενόπην,[5] Παρθενόπης δὲ τῆς Ἀγκαίου καὶ Ἀπόλλω-
2 νος Λυκομήδην γενέσθαι.[6] Ἄσιος μὲν ἐς τοσοῦτον ἐν τοῖς
ἔπεσιν ἐδήλωσεν.[7] (3) Τότε δὲ οἱ τὴν νῆσον οἰκοῦντες
ἀνάγκῃ[8] πλέον ἐδέξαντο ἢ εὐνοίᾳ συνοίκους Ἴωνας. ἡγε-
μὼν δὲ ἦν τοῖς Ἴωσι Προκλῆς ὁ Πιτυρέως,[9] αὐτός τε
Ἐπιδαύριος καὶ Ἐπιδαυρίους τὸ[10] πολὺ ἄγων, οἳ [δὴ]
ὑπὸ[11] Δηϊφόντου καὶ Ἀργείων ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας ἐξεπε-
πτώκεσαν· τούτῳ τῷ Προκλεῖ[12] γένος ἦν ἀπὸ Ἴωνος τοῦ
Ξούθου. Ἄνδροκλος δὲ καὶ Ἐφέσιοι στρατεύουσιν ἐπὶ
Λεωγόρον[13] τὸν Προκλέους βασιλεύοντα μετὰ τὸν πατέρα
ἐν Σάμῳ, καὶ μάχῃ νικήσαντες ἐξελαύνουσιν ἐκ τῆς νή-
σου[14] Σαμίους· αἰτίαν δὲ ἐπέφερον μετὰ Καρῶν σφᾶς
3 ἐπιβουλεύειν Ἴωσιν.[15] Σαμίων δὲ τῶν φευγόντων[16] οἱ

Samum, Alithersen et insuper Parthenopen filiam peperit. E Parthenope Ancaei filia Apollini Lycomedem genitum. Haec versibus testatus est Asius. (3) Ac eo quidem tempore qui insulam incolebant, vi potius coacti quam benevolentia adducti, in penatium suorum societatem Ionas receperunt. Erat Ionum dux Procles Pityrei filius, et ipse Epidaurius et magnum Epidauriorum numerum deducebat, eiectos nempe ex Epidauria terra a Deiphonte et Argivis. Genus Procles ducebat ab Ione Xuthi filio. Huius filio Leogoro quum patri in Samiorum regnum successisset bellum intulerunt Ephesii duce Androclo; et proelio quidem victos extra insulam Samios expulerunt, crimini illud dantes quod cum Caribus de bello Ionibus inferendo con-

5. *παρθενίππην* Ag; *τῆς ἀγκαῖον* La.

6. *Λυκομήδην* SBVabPcMAgLab; *Λυκομήδη* rell. edd. — Tum *ἐς τοσοῦτο* BPc(?)Lb.

7. *ἐδήλωσε* AXKFCLab. — Tum *πότε δὲ* VaM.

8. *ἀνάκη* M; *ἐδέξατο* ALa. *εὔνοι* (sic) Lb; quod compendium ad exemplar haud spernendae antiquitatis nos deducit.

9. *προκλῆς ἐθεπιτυρέως* PcAg Lab; *πρ. ἐθεπτύρεως* M. (*ἐθεπιτύρεως* sec. S.).

10. *ἐπιδαυρίους ἦν τὸ πολὺ* Va PcLab; *αὐτός τε ἐπιδαύριος τὸ πολὺ* Vb. — *αὐτός τε Ἐπιδαύριος ὢν καὶ Ἐπιδ.?*

11. *οἳ δὴ* SMVa; *δὴ* om. rell. edd. VbPcAgLab. — *ὑπὸ Δηϊφ.* S e coni., BPc*Lab; *ὑπὸ διηφόντου* Ag; *ἀπὸ Δηϊφ.* edd. rell. MVab.

12. *πρόκλει* Ag; dein *ξάνθου* La.

13. *Λεωγόρον* edd.; *λεώγορτον* Vb; *ἐλεωγόρον* Va; *ἐλεώγυρον* M AgLb; *ἐλεωγόρου* Pc. *λεώγυρον* La.

14. *ἐκ τῆς μάχης* Ag. Mox *κάρων* Va.

15. *σφᾶς ἐπιβουλεύειν καὶ Ἴωσι* Pc; *σφᾶς* (*σφὰς* Va) *βουλεύειν καὶ Ἴωσιν* VabMAgLb. *Ἴωσι* edd. La.

16. *φευγότων* M (*πεφευγότων?*). Mox *ἐπὶ τὴν θράκην νῆσον* Va; *ᾤκησαν — νῆσον* om. La.

μὲν ἐπὶ τῇ Θρᾴκῃ νῆσον ᾤκησαν, καὶ ἀπὸ τούτων τῆς ἐνοικήσεως[17] Σαμοθρᾴκην τὴν νῆσον καλοῦσιν ἀντὶ Δαρδανίας· οἱ δὲ ὁμοῦ Λεωγόρῳ περὶ Ἀναίαν[18] τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ τῇ[19] πέραν βαλόμενοι τεῖχος δέκα ἔτεσιν ὕστερον διαβάντες ἐν τῇ Σάμῳ τούς τε Ἐφεσίους ἐκβάλλουσι[20] καὶ ἀνεσώσαντο τὴν νῆσον. (4) Τὸ δὲ ἱερὸν τὸ ἐν τῇ 4
Σάμῳ[21] τῆς Ἥρας εἰσὶν οἳ ἱδρύσασθαί φασι τοὺς ἐν τῇ Ἀργοῖ πλέοντας, ἐπάγεσθαι[22] δὲ αὐτοὺς τὸ ἄγαλμα ἐξ Ἄργους. Σάμιοι δὲ αὐτοὶ τεχθῆναι νομίζουσιν ἐν τῇ νή- 531
σῳ τὴν θεὸν παρὰ τῷ Ἰμβράσῳ ποταμῷ καὶ ὑπὸ τῇ λύγῳ[23] τῇ ἐν τῷ Ἡραίῳ κατ᾽ ἐμὲ ἔτι πεφυκυίᾳ· εἶναι δ᾽ οὖν τὸ ἱερὸν τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα ἀρχαῖον, [ὃ] οὐχ[24] ἥκιστα ἄν τις καὶ ἐπὶ τῷ ἀγάλματι[25] τεκμαίροιτο· ἔστι γὰρ δὴ ἀνδρὸς ἔργον Αἰγινήτου Σμίλιδος τοῦ Εὐκλείδου. οὗτος ὁ Σμῖλίς[26] ἐστιν ἡλικίαν κατὰ Δαίδαλον, δόξης

siliae agitassent. Profugorum e Samo pars in Thraciae insulam, quae olim Dardania post ab ipsis est Samothrace nuncupata, coloniam deduxere. At qui Leogorum secuti sunt, ii ad Anaean in adversa continenti terra castellum permunierunt; unde decimo post anno Samum adorti pulsis Ephesiis insulam receperunt. (4) Fanum Iunonis, quod Sami est, sunt qui dicant Argonautas ipsos dedicasse illuc signo deae Argis devecto. Enimvero Samii ipsi natam in Samo Iunonem tradunt ad flumen Imbrasum, sub vitice quae hac ipsa aetate in Iunonis sacro solo ostenditur. Esse vero templum maxime priscum ex ipso simulacro facile coniici possit. Est enim Smilidis Aeginetae Euclidis filii opus.

17. ἐνοικήσεως FSCBVabPcMAg Lb; ἀνοικ. AXK.

18. ἀναῖαν M; Αἴνειαν voluit Heyne Exc. 1. ad Virg. Aen. 3.

19. τῇ om. Va. — Deinde βαλόμενοι BPcVaLab; βαλλόμενοι edd. rell. MVbAg.

20. τ᾽ ἐφεσ. ἐκβάλλουσιν AgLb; ἐκβάλουσι MLa. Tum ἀνεστήσαντο τὴν νῆσον La, in quo ἀνεκτήσαντο latet.

21. ἐν τῇ Σάμῳ Vab; τῇ om. rell.; τῶν ἐν σάμῳ Lb; τῷ ἐν σάλῳ R, sed τὸ ἐν τῇ σάμῳ idem ad marg.; τὸ ἐν σαμίῳ La. — εἰσιν ἱδρούσασθαι La. — φασὶν Ag. — ἀργεῖ Vb.

22. ἐπάγεσθαι B e coni. Corais, quam confirmant AgLa; favere videtur Am. „devecto;“ probat nec tamen recipit S; ἀπάγεσθαι rell. edd. MVabPcLb. — τεχνῆναι La; idemque mox παρὰ τὴν ἴμβράσω (sic).

23. λυγῷ VabPcMAgLb; λύγῷ (sic) La; πεφυκυῖα VbLb.

24. ὃ om. Am. B.

25. ἐπὶ τῷ ἀγάλματι; articulum inseruit e coni. B; habet La; om. rell.; ἐπὶ ἀγάλματος Va; τεκμαίροντο La. Mox αἰγεινήτου AgLa.

26. Σμίλις S ed. mai. B; Σμίλις rell. edd. Lab.

5 δὲ[27] οὐκ ἐς τὸ ἴσον ἀφίκετο. (5) Δαιδάλῳ μὲν γὰρ γένους τε Ἀθήνησιν ὑπῆρχεν εἶναι τοῦ βασιλικοῦ τῶν καλουμένων Μητιονιδῶν,[28] καὶ ὁμοῦ τῇ τέχνῃ τῆς πλάνης τε εἵνεκα καὶ ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς ἐπιφανέστερος[29] ἐγένετο ἐς ἅπαντας ἀνθρώπους. ἀποκτείνας μὲν ἀδελφῆς παῖδα καὶ ἐπιστάμενος τὰ οἴκοι νόμιμα ἑκουσίως παρὰ Μίνω ἔφυγεν ἐς Κρήτην, καὶ αὐτῷ τε ἀγάλματα Μίνῳ καὶ τοῦ Μίνω[30] ταῖς θυγατράσιν ἐποίησε, καθότι[31] καὶ
6 Ὅμηρος ἐν Ἰλιάδι ἐδήλωσε· καταγνωσθεὶς δὲ ἀδικεῖν ὑπὸ τοῦ Μίνω καὶ ἐς δεσμωτήριον ὁμοῦ τῷ παιδὶ ἐμβληθεὶς ἐκδιδράσκει τε ἐκ Κρήτης καὶ ἐς Ἴνυκον[32] Σικελῶν πόλιν ἀφικνεῖται παρὰ Κώκαλον, καὶ πολέμου παρέσχε τοῖς Σικελοῖς[33] αἰτίαν πρὸς τοὺς Κρῆτας, ὅτι ἐξαιτοῦντος Μίνω μὴ πρόοιτο αὐτὸν[34] ὁ Κώκαλος. καὶ ἐς τοσοῦτο ὑπὸ τοῦ Κωκάλου τῶν θυγατέρων ἐσπουδάσθη κατὰ τὴν τέχνην ὡς καὶ θάνατον τῷ Μίνῳ βουλεῦσαι τὰς γυναῖκας ἐς

Fuit Smilis Daedalo aequalis aetate, gloria inferior. (5) Nam Daedalus, quum e regia stirpe eius gentis qui Metionidae sunt appellati Athenis ortum duceret, non magis artis praestantia quam erroribus et casuum varietate multa fuit apud omnes gentes nominis celebritate. Is enim quum occiso sororis filio quam patriis legibus noxam meruisset probe nosset, ultro in Cretam ad Minoem confugit; ubi et regi ipsi et eius filiabus miri operis signa fecit, sicuti Homerus in Iliade memoriae prodidit. Verum postea a Minoe capitalis fraudis damnatus et e vinculis cum filio elapsus Inycum (ea Siciliae urbs erat) evasit ad regem Cocalum. Et ea fuit Siculis cum Minoe bellandi causa, quod poscente Minoe Daedalum sibi dedi Cocalus recusasset. In tanto vero ob artis excellentiam apud Cocali filias honore fuit ut de nece Minoi inferenda consilium inierint. Neque vero quicquam fuit

27. δόξης τε VaLb. — Postea βασιλεικοῦ La.
28. μηπονίδων M (sec. S.); Μητιονίδων AXLbVab; μητιόνων La. Deinceps ἕνεκα Vb.
29. „Malim ἐπιφανέστατος et mox vel ἀνθρώπους ὅς γε ἀπ. vel ἀποκτείνας μέν γε ἀδ.“ B. ἐγένετο bis La.
30. καὶ τοῦ Μίνω om. VaM. Tum ἐποίησεν M.
31. καὶ καθότι καὶ ὅμ. Va; καθ' ὅτι La; καταγν. γε ἀδικ. et postea ἐμβληθεὶς ἐκδιδράσκειν ἐκ κρ. idem.
32. σίνυκον VaM; ἐσίνυκον Lb; ἴνικον Vb, υ sup. ι; καὶ ἰωκονες σικ., ἐς sup. vers. et ν sup. ω, La.
33. σικελικοῖς La. πρὸς τὰς M; Κρήτας Vb. — ὅτι ἐξητοῦντο σμίνω Lb.
34. αὐτὸν om. La; seq. ὁ om. M Va; ὁ κάλωνος κώκαλος Vb: sed litura deletum κάλωνος. Mox ἐς τοσοῦτον Ag; κοκάλου La.

χάριν Δαιδάλου. δῆλά τε ὡς ἀνὰ πᾶσαν μὲν τὴν Σικελίαν, 7
ἐπὶ πλεῖστον δὲ καὶ Ἰταλίας ἀφίκετο τοῦ Δαιδάλου τὸ ὄνο-
μα. Ὁ δὲ Σμῖλις,[35] ὅτι μὴ παρὰ Σαμίους καὶ ἐς τὴν 532
Ἠλείαν παρ' ἄλλους γε[36] οὐδένας φανερός ἐστιν ἀποδημή-
σας· ἐς τούτους δὲ ἀφίκετο[37] καὶ τὸ ἄγαλμα ἐν Σάμῳ τῆς
Ἥρας ὁ ποιήσας ἐστὶν οὗτος.
(6) *** Ἴωνι δὲ τῷ ποιήσαντι τραγῳδίαν ἐστὶν ἐν τῇ 8
συγγραφῇ[38] τοιάδε εἰρημένα, Ποσειδῶνα ἐς τὴν νῆσον ἐρή-
μον οὖσαν ἀφικέσθαι, καὶ νύμφῃ τε ἐνταῦθα συγγενέ-
σθαι καὶ ὑπὸ τὰς ὠδῖνας[39] τῆς νύμφης χιόνα ἐξ οὐρανοῦ
πεσεῖν ἐς τὴν γῆν, καὶ ἀπὸ τούτου Ποσειδῶνα τῷ παιδὶ[40]
ὄνομα θέσθαι Χίον· συγγενέσθαι δὲ αὐτὸν καὶ ἑτέρᾳ νύμ-
φῃ καὶ γενέσθαι οἱ[41] παῖδας Ἄγελόν τε[42] καὶ Μέλανα· ἀνὰ
χρόνον δὲ καὶ Οἰνοπίωνα ἐς τὴν Χίον καταῖραι[43] ναυσὶν ἐκ
Κρήτης, ἕπεσθαι[44] δέ οἱ καὶ τοὺς παῖδας Τάλον[45] καὶ

Daedali fama vel in Sicilia, vel in Italia illis temporibus clarius. At Smilis nuspiam apud alias gentes quam Samios et Eleos peregrinatus est, quod sit memoriae proditum. Ad hos vero pervenit et Samiis certe Iunonis signum fecit. (6) *** Ion vero Tragoediarum scriptor, historiarum monumentis mandavit, Neptunum in desertam aliquando insulam venisse; in ea cognitam ab ipso Nympham quandam et ea parturiente e coelo nivem effusam; a quo rei eventu nomen filio Chius impositum fuerit. Eundem ex alia quadam Nympha filios Agelum et Melana suscepisse. Oenopionem postea e Creta in Chion insulam appulisse et cum eo una filios Talum, Euanthem, Melana, Sa-

35. De scriptura nominis *Σμῖλις* vide supra hoc ipso capite not. 26. *ἐσμίλιος* Lb, *σμίλιος* Ag. Tum *παρὰ σαμίοις* Va.

36. *ἄλλους τε* VaMAgLab.

37. *δὲ ἀφίκετο — Ἴωνι δὲ τῷ* om. M; in margine: *λείπει τὶ ἐνταῦθα τοῦ κειμένου*; et sane maiori hiat lacuna oratio, quam quae verbis illis omissis expleri possit. Primus indicavit lacunam S, quem sequitur B.

38. *τῇ γραφῇ* VaMLb.

39. *ὠδίνας* Va; *ὀδεῖνας* Vb; mox *ποσιδῶνα*, ut aliquoties, La.

40. *τῷ παιδὶ* om. Va. Tum *Χίον* FCSBVabPcMAgLb; *Χίος* AXK; *χῖνον* La.

41. *καὶ συγγενέσθαί οἱ* A; *γενέσθαί οἱ παῖδες* La.

42. *Ἄγελόν τε* BPcLab; *Ἄγγελον* rell. *Ἄμπελόν τε* Osann. Rh. Mus. Jahrg. 3. p. 256. Tum *ἀνὰ χρόνον — Μέλανα* om. Va.

43. *καταῖραι* Smai. BPcMLab; *κατάραι* AXK; *καταραι* FCSmin.; vel *καταῖραι* vel *καταρᾶι* esse legendum iam docuit Sylb.

44. *ἕπεσθαι δέ οἱ* Smai. B, secuti C, qui *ἐπέσθαι* edidit. *ἔσεσθαι* PcM AgLb; in La *π* sup. *σ* expuncto; *ἀφικέσθαι* edd. rell. Vb.

45. *τάλαν* M; *Τάλω* s. *Τάλων* Osann. d. l. p. 246. Tum *Εὐάνθην* SBMVbPcAgLab; *Εὐάνθη* rell. edd.

Εὐάνθην καὶ Μέλανα καὶ Σαλαγόν[46] *τε καὶ Ἀθάμαντα.*[47]
9 *ἀφίκοντο δὲ καὶ Κᾶρες*[48] *ἐς τὴν νῆσον ἐπὶ τῆς Οἰνοπίωνος*
βασιλείας καὶ Ἄβαντες ἐξ Εὐβοίας. Οἰνοπίωνος δὲ καὶ τῶν
παίδων ἔλαβεν[49] *ὕστερον Ἄμφικλος τὴν ἀρχήν· ἀφίκετο*[50]
δὲ ἐξ Ἱστιαίας ὁ Ἄμφικλος τῆς ἐν Εὐβοίᾳ κατὰ μάντευμα
ἐκ Δελφῶν. Ἕκτωρ[51] *δὲ ἀπὸ [τοῦ] Ἀμφίκλου τετάρτῃ*
γενεᾷ (βασιλείαν γὰρ ἔσχε καὶ οὗτος) ἐπολέμησεν Ἀβάντων
καὶ Καρῶν τοῖς οἰκοῦσιν ἐν τῇ νήσῳ, καὶ τοὺς μὲν ἀπέ-
κτεινεν ἐν ταῖς μάχαις, τοὺς δὲ ἀπελθεῖν ἠνάγκασεν ὑπο-
10 *σπόνδους. γενομένης δὲ ἀπαλλαγῆς πολέμου Χίοις, ἀφι-*
κέσθαι τηνικαῦτα ἐς μνήμην[52] *Ἕκτορα ὡς σφᾶς καὶ Ἴωσι*
δέοι συνθύειν ἐς Πανιώνιον·[53] *τρίποδα δὲ ἆθλον λαβεῖν*
αὐτὸν ἐπὶ ἀνδραγαθίᾳ παρὰ τοῦ κοινοῦ φησι[54] *τοῦ Ἰώ-*
νων. τοσαῦτα εἰρηκότα[55] *ἐς Χίους Ἴωνα εὕρισκον· οὐ*

lagum et Athamantem. Oenopione regnante Caras eodem venisse et Abantas ex Euboea: successisse deinde in regnum Oenopioni et filiis Amphiclum, advenam hominem ab Hestiaea Euboeae, ex Apollinis Delphici oraculo. Quarta post Amphiclum generatione Hector (nam et hic rex fuit) cum Caribus et Abantibus insulae inquilinis bellavit, et eorum parte iusto proelio fusa reliquos in deditionem acceptos e sedibus suis expulit. Compositis demum Chii rebus in memoriam Hectori rediit commune sacrum fieri a se oportere cum universo Ionum conventu; et ab eo conventu tripodem illi, ut idem refert, virtutis praemium delatum. Haec de Chiis Ionem tradidisse comperi, quum

46. *Στάφυλόν τε* Osann. d. l. p. 247.

47. *Θόαντα* Osann. eod. l. p. 252, haec omnia coll. Schol. Paris. Apollon. Rh. III, 997.

48. *δὲ καὶ Κᾶρες* BPcAgLab; *καὶ* om. rell. edd. MVab. — *οἰνοπίονος* La.

49. *ἔλαυεν* Ag.

50. *ἀφίκετο* FCSBMVaPcAgLab; *ἀφικέσθαι* VbAXK; seq. *δὲ* om. La. — *Ἰστιαίας* AXK.

51. *ἕκτορα* Ag; *ἕκτορ* Lb; seq. *τοῦ* om. BPcLa. „Fuit Amphicli abnepos Hector“ Am. Num hoc verum? Repugnat historiae tenor, nec favent Pausaniae verba; non fuit ex Amphicli posteris Hector. — *βασιλεῖαν* M; mox *ἀπέκτειναις* La.

52. *τηνικαῦτα ἐς μνήμην* S ed. mai. BPcVaMAgLab; *μνήμην τηνικαῦτα ἐς* AXK; *ἐς μνήμην τηνικαῦτα* F (ex duobus codd. Vindob. et Mosc.,“ quod quidem non omnino est verum) CSmin. Vb; idem iam voluerat K. *ἕκτορι* La. Mox *ὧς* M, *ἴωσιν* Ag. Tum *δὲ οἱ* VaAgLb; *δὲ οι* M (pro *δέοι*).

53. *ἐς πᾶν ἰώνιον* VabMLb. *ἆθλον* La; idemque *ἀνδραγαθείαν*.

54. *φησὶ* Lab; *φησὶν* Ag; *φασὶ* edd. Pc(?)MVab.

55. *εἰρηκότας* AVabM.

μέντοι ἐκεῖνό[56] γε εἴρηκε καθ' ἥντινα αἰτίαν Χῖοι τελοῦσιν ἐς Ἴωνας.

CAPUT V.

De Smyrnae recentioris conditore Alexandro M. et Nemesum cultu. — Ionum regionis coeli clementia et claris templis — Herculis templo Erythris — Minervae Poliadis templo Erythris — Ioniae urbium variis memorandis ac balneis — antro Homeri.

Σμύρναν[1] δὲ ἐν ταῖς δώδεκα πόλεσιν οὖσαν Αἰολέων καὶ οἰκουμένην[2] τῆς χώρας καθὰ καὶ ἐς ἐμὲ ἔτι πόλιν[3] καλοῦσιν ἀρχαίαν, Ἴωνες ἐκ Κολοφῶνος ὁρμηθέντες[4] ἀφελόμενοι τοὺς Αἰολεῖς ἔσχον· χρόνῳ δὲ ὕστερον καὶ Ἴωνες μετέδοσαν Σμυρναίοις τοῦ ἐν Πανιωνίῳ συλλόγου. 533
Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Φιλίππου τῆς ἐφ' ἡμῶν πόλεως ἐγένετο οἰκιστὴς κατ' ὄψιν ὀνείρατος.[5] Ἀλέξανδρον γὰρ θηρεύοντα ἐν τῷ ὄρει τῷ Πάγῳ, ὡς ἐγένετο ἀπὸ τῆς θήρας, ἀφικέ- 2
σθαι πρὸς Νεμέσεων[6] λέγουσιν ἱερὸν καὶ πηγῇ τε[7] ἐπιτυχεῖν αὐτὸν καὶ πλατάνῳ πρὸ τοῦ ἱεροῦ,[8] πεφυκυίᾳ δὲ ἐπὶ

causam tamen ille non exposuerit quamobrem cum Ionibus coepti fuerint Chii censeri.

Cap. V. Iam vero Smyrnam, unam de duodecim Aeolensium urbibus, ea regione sitam quam mea adhuc aetate urbem veterem appellant, Iones e Colophone profecti Aeolensibus ademerunt. Insequentibus deinde temporibus concilii sui ius cum Smyrnaeis Iones communicarunt. Huius vero quae nunc exstat urbis conditor exstitit Alexander, Philippi filius, per visum in quiete ut id faceret monitus. Venationibus enim intentum Alexandrum in Pago monte, eo ipso quo erat ornatu, ad Nemesium fanum accessisse tradunt; quum vero ad fontem sub pla-

56. ἐκεῖνό γε BPcAgLab; ἐκεῖνός γε rell. — χίοι Lab et ἐς ἴωνες La.

Cap. V. 1. Σμύρνα δὲ VabM; σμύρνας δὲ La.

2. οἰκουμένην Goldh. SB; οἰκουμένης rell. edd. MVabPcAgLb; οἰκουμένη La.

3. ἣν quod post πόλιν habent edd. codd., uncis sepserunt Goldh. S; nos expunximus utpote e correctura ad οἰκουμένης pertinente et loco alieno inserta natam; ἔτι πόλιν ἣν πόλιν ἣν καλ. Va.

4. ὁρμηθέντες Am.Sylb.Pors.SB Vb; ὁρμ σθέντες rell. edd. MVaPc AgLab; ἀφελόμενον La. Tum μετέδωσαν AgLab; deinde τοῦ ἐπανιωνίω Va.

5. ὀνείλατος Va. Mox ἀπὸ τοῦ θήρας La.

6. Νεμεσέων VbLab.

7. πηγή τε VbLab.

8. πρὸ τοῦ ἱεροῦ — πλατάνῳ om. Va. πεφυκυῖα Vb.

τοῦ ὕδατος. καὶ ὑπὸ[9] τῇ πλατάνῳ καθεύδοντι κελεύειν
φασὶν αὐτῷ τὰς Νεμέσεις ἐπιφανείσας[10] πόλιν ἐνταῦθα
οἰκίζειν καὶ ἄγειν ἐς αὐτὴν[11] Σμυρναίους ἀναστήσαντα ἐκ
3 τῆς προτέρας. ἀποστέλλουσιν οὖν ἐς Κλάρον θεωροὺς οἱ
Σμυρναῖοι περὶ τῶν παρόντων σφίσιν ἐρησομένους, καὶ
αὐτοῖς ἔχρησεν ὁ θεός·[12]

Τρὶς μάκαρες[13] *κεῖνοι καὶ τετράκις ἄνδρες ἔσονται,*
Οἳ Πάγον οἰκήσουσι πέρην ἱεροῖο Μέλητος.

οὕτω μετῳκίσαντο[14] ἐθελονταί, καὶ δύο Νεμέσεις νομίζουσιν[15] ἀντὶ μιᾶς καὶ μητέρα αὐταῖς φασὶν εἶναι Νύκτα, ἐπεὶ Ἀθηναῖοί γε τῇ[16] ἐν Ῥαμνοῦντι θεῷ[17] πατέρα λέγουσιν εἶναι Ὠκεανόν.

tano proximis aquis irrigua somnum caperet, obversas in somniis Nemeses mandasse, ut eo in loco urbem conderet atque ut eo Smyrnaeos deduceret; missos tunc Claron consultores a Smyrnaeis de summa rerum, quibus talis a deo fuerit reddita vox:

Terque quaterque viris aderit fors laeta beatis,
Quos Pagus accipiet trans sacra fluenta Meletis.

Facile itaque se deduci Smyrnaei passi sunt. Ac Nemeses quidem duas, non unam tantum venerantur, et earum matrem Noctem perhibent: sicuti Athenienses eius quam Rhamnunte eodem nomine colunt deae, Oceanum patrem esse dictitant.

9. ὑπὸ τῇ Sylb. Cor. Am. SB; ἐπὶ τῇ rell. edd. MVbPcAgLab; cf. IV, 16, 5. VI, 13, 8. X, 15, 4. — Tum καθεύοντι Vb; καθεύδοντικευειν κελεύειν φι^α (sic) La.

10. ἐπιφανεῖσαν M (ἐπιφανείαν sec. S); ἐπιφάνειαν Va.

11. ἐς αὐτοὺς Va; deinde ἀναστάντα La.

12. ἔχρησεν MLab; ὁ θεός adiecimus e La.

13. τρὶς μάκαρες BPcVaAg; τρισμάκαρες rell. edd. M(?)VbLab. — ἄνδρες om. Lb. — οἰκήσουσιν La.

14. μετῳκίσαντο CSB (probat F) PcdAgLab; μετῳκήσαντο VabM (falsa refert S.) μετῴκησαν AXK.

15. καὶ θεῶν Νεμέσεις πλείους (πείους Vb) νομίζουσιν ἀντὶ μιᾶς καὶ μητ. AXKFCVb; καὶ θεῶν νεμέσεις νομίζουσιν ἀντὶ μιᾶς, καὶ μητ. MPcAgLb; θεῶν mutandum esse in δύω egregie vidit S, ipse tamen καὶ [θεῶν] Νεμέσεις edidit; nos Siebelisii coniecturam secuti cum B scripsimus καὶ δύο Νεμέσεις. cf. Creuzer Abbild. zur Symbolik ad p. 30. καὶ θεῶν νεμέσεις πλείους νομίζοντες ἀντὶ μιᾶς, καὶ μητ. Va, unde fortasse καὶ δύο Νεμέσεις νομίζοντες ἀντὶ μιᾶς μητέρα coniicere possis. — καὶ — μιᾶς om. La.

16. ἐπεὶ Ἀθ. Pors. B; ἔτι Ἀθ S ed. mai. PcdMAgLab, probat C; ὥσπερ Ἀθ. edd. rell. Va; ὥπερ Vb. Tum Ἀθηναῖοι FCSBAm. Vab. ἀθηναίοις AXKAgPcMLab. Deinde τε τῇ VaMLb; γε οἱ τῇ Vb.

17. θεῷ Sylb. FCSBVa; θεῶν rell. edd. MVbAgLab („ceteri θεῶν vel θεὸν“ B).

(2) Ἴωσι δὲ ἔχει μὲν ἐπιτηδειότατα[18] ὡρῶν κράσεως 4
ἡ χώρα, ἔχει δὲ καὶ ἱερὰ οἷα οὐχ ἑτέρωθι,[19] πρῶτον μὲν
τῆς Ἐφεσίας μεγέθους τε εἵνεκα καὶ ἐπὶ τῷ ἄλλῳ πλούτῳ,
δύο δὲ οὐκ[20] ἐξειργασμένα Ἀπόλλωνος, τό τε ἐν Βραγχί-
δαις τῆς Μιλησίας[21] καὶ ἐν Κλάρῳ τῇ Κολοφωνίων. δύο
δὲ ἄλλους ἐν Ἰωνίᾳ ναοὺς ἐπέλαβεν ὑπὸ Περσῶν κατακαυ-
θῆναι, τόν τε ἐν Σάμῳ τῆς Ἥρας καὶ ἐν Φωκαίᾳ[22] τῆς
Ἀθηνᾶς· θαῦμα δὲ ὅμως ἦσαν καὶ ὑπὸ τοῦ πυρὸς λελυ-
μασμένοι. (3) Ἡσθείης[23] δ' ἂν καὶ τῷ ἐν Ἐρυθραῖς 5
Ἡρακλείῳ καὶ Ἀθηνᾶς τῷ ἐν Πριήνῃ ναῷ, τούτῳ μὲν τοῦ
ἀγάλματος εἵνεκα,[24] Ἡρακλείῳ δὲ τῷ ἐν Ἐρυθραῖς κατὰ
ἀρχαιότητα. τὸ δὲ ἄγαλμα οὔτε τοῖς καλουμένοις Αἰγι-
ναίοις[25] οὔτε τῶν Ἀττικῶν τοῖς ἀρχαιοτάτοις ἐμφερές, εἰ
δέ τι καὶ ἄλλο[26] ἀκριβῶς ἐστιν Αἰγύπτιον. σχεδία γὰρ ξύ- 534
λων καὶ ἐπ' αὐτῇ ὁ θεὸς[27] ἐκ Τύρου τῆς Φοινίκης ἐξέ-
πλευσε· καθ' ἥντινα δὲ αἰτίαν, οὐδὲ αὐτοὶ τοῦτο οἱ[28]
Ἐρυθραῖοι λέγουσιν. ὡς δὲ ἐς τὴν θάλασσαν ἀφίκετο ἡ 6

(2) Ionum terra coeli clementia fruitur plurima. Templa in ea spectantur qualia non facile alibi. Praestat magnitudine et opulentia Dianae Ephesiae; proxima duo non perfecta illa quidem Apollinis, alterum in Milesiorum finibus apud Branchidas, alterum Clari in Colophoniorum territorio. Duo Persarum furor in eadem Ionia exussit; Sami Iunonis, ad Phocaeam Minervae; utrumque fanum igni corruptum cum admiratione tamen spectatur. (3) Erythris praeterea Herculis, et Priene Minervae delubra magna cum voluptate visas; hoc certe propter deae signum, illud ob vetustatem. Ipsum sane simulacrum non iis, quae Aeginaea vocantur, neque iis quae inter Attica sunt vetustissima consimile est: sed si ullum aliud exquisite est Aegyptium. In lignorum rate insistit Deus, uti e Tyro Phoenices mari delatus est; qua tamen causa id acciderit non memorant Erythraei. Satis constat eam ratem in Ionicum pelagus delatam primum ap-

18. ἐπιτεδειότητα (sic) Vb; ἐπιτηδειότητα LbPc, et omisso κράσεως La, quod placet; tum ὀρῶν A.

19. οὐκ ἑτέρωθι VbAgLa; in Lb οὐκ corr. in οὐχ. Deinde μὲν τὸ τῆς Buttm.; ἄλω πλούτω La.

20. οὐκ om. Va.

21. Μελησίας AVab.

22. Φωκέα AVabMAgLab.

23. ἡθείης Vb; ἡσθεία Va; ἡσθείη M (ἡσθείη sec. S); ἑσθείη δ' ἂν καὶ τὸ Ag.

24. ἕνεκα AgLab. — ἡρακλέω La.

25. αἰγειναίοις VbAgLb. Tum τοῖς post Ἀττικῶν om. VabAgLa.

26. ἄλλως Va.

27. ἐπ' αὐτῇ ὁ θεὸς CSBVabPcd MAgLab; ἐπ' αὐτῆς θεὸς rell. edd.

28. οἱ om. Va.

σχεδία τὴν Ἰώνων, φασὶν αὐτὴν ὁρμίσασθαι[29] πρὸς ἄκρᾳ καλουμένῃ Μεσάτῃ· ἡ δὲ ἐστι[30] μὲν τῆς ἠπείρου, τοῖς ἐκ τοῦ Ἐρυθραίων λιμένος ἐς νῆσον τὴν Χίων[31] πλέουσι τοῦτο ἐπὶ μεσαίτατον. ἐπεὶ δὲ ἡ σχεδία[32] κατὰ τὴν ἄκραν ἔσχεν, ἐνταῦθα πολὺν μὲν οἱ Ἐρυθραῖοι πόνον, οὐκ ἐλάσσονα δὲ ἔσχον οἱ Χῖοι ποιούμενοι σπουδὴν παρὰ σφᾶς κα-
7 ταγαγεῖν[33] ἑκάτεροι τὸ ἄγαλμα. τέλος δὲ Ἐρυθραῖος ἄνθρωπος ᾧ βίος μὲν ἦν ἀπὸ θαλάσσης γεγονὼς καὶ ἄγρας ἰχθύων, διέφθαρτο[34] δὲ ὑπὸ νόσου τοὺς ὀφθαλμούς, (ὄνομα δέ οἱ Φορμίων ἦν) οὗτος ὁ ἁλιεὺς εἶδεν ὄψιν ὀνείρατος ὡς τὰς Ἐρυθραίων[35] γυναῖκας ἀποκείρασθαι δέοι τὰς κόμας, καὶ οὕτω τοὺς ἄνδρας πλεξαμένους κάλων[36] ἐκ τῶν τριχῶν τὴν σχεδίαν παρὰ σφᾶς κατάξειν. αἱ μὲν δὴ[37] ἀσταὶ τῶν γυναικῶν οὐδαμῶς ὑπακούειν τῷ
8 ὀνείρατι ἐβούλοντο, ὁπόσαι δὲ τοῦ Θρᾳκίου γένους ἐδούλευον καὶ οὔσαις[38] σφίσιν ἐλευθέραις ἦν ἐνταῦθα βίος,

pulisse ad promontorium quod Mesate (Media) appellatur, quod continentis quidem est, iis autem qui e portu Erythraeorum Chion navigant propemodum medium. Quum iam promontorium ratis attigisset, conspecto signo summis viribus Erythraeos et Chios certatim ad se illud pertrahere conatos. Erythraeus postremo quidam, cui e mari et piscatu victus fuerat, sed ex morbo erat oculis captus (nomen ei viro Phormio fuit) quod per somnum moneri sibi visus fuerat exposuit, oportere Erythraeorum foeminas comas tondere; e capillo earum si viri funem contexuissent, non difficulter quo vellent ratem pertracturos. Ei somnio ut obtemperarent quum cives foeminae in animum sibi non inducerent, e Thracia mulieres, et quae serviebant et quae

29. ὁρμήσασθαι VbAg. Tum πρὸς ἄκρα Sylb. Palm. Ms. FCSBAgPcR marg. Lab; idem in Vab legimus, e quibus falso F et S πρὸς ἀέρα excitant; πρὸς Ἥρα rell. edd. M(?)R. Dein καλου *Μεσάτη* M; μεσσάτη Vb.

30. ἔστιν μὲν M. Quae sequuntur vix sunt sana; ἐπὶ τὸ μεσαίτατον voluit K, idque probavit C; τοῖς δὲ ἐκ τοῦ coni. S et in ed. min. recepit, nec improbare videtur B; τῆς(?) ἐκ τοῦ Va; τοῖς αὐτοῦ La.

31. τὴν *Χίων* BPcAgLa; τ. *Χίον* AXKFCSVb; τ. *Χῖον* MVaLb. Tum ἐπιμεσαίτατον Smin., ἐπὶ μέσαιτατον (sic) La. Nobis τοῖς δὲ ἐκ τοῦ — τοῦτο ἔστι μεσαίτατον legendum videtur.

32. ἡ σχελία Va; mox οἱ *Χίοι* Lab.

33. κατάγειν Vb.

34. (διέφθαρτο — Φορμίων ἦν) CF; nos ὄνομα — ἦν parenthesi inclusimus.

35. ἐρυθρὰς, p. corr. ἐρυθραίων Vb. Mox δέ οἱ pro δέοι MLb.

36. κάλον VbAgLab.

37. δή om. Vb.

38. καὶ ὅσαις coni. F, rec. C; ἐλευθέρας La; tum καλ. καθέλκουσιν (sic) idem.

ἀποκεῖραι παρέχουσιν αὐτάς· καὶ οὕτως οἱ Ἐρυθραῖοι τὴν σχεδίαν καθέλκουσιν. ἔσοδός τε δὴ ταῖς Θρᾴσσαις[39] ἐς τὸ Ἡράκλειόν ἐστι γυναικῶν μόναις, καὶ τὸ[40] καλώδιον τὸ ἐκ τῶν τριχῶν καὶ ἐς ἐμὲ ἔτι οἱ ἐπιχώριοι φυλάσσουσι. καὶ δὴ καὶ τὸν ἁλιέα οἱ αὐτοὶ οὗτοι ἀναβλέψαι τε καὶ ὁρᾶν τὸ λοιπὸν τοῦ βίου φασίν. (4) Ἔστι δὲ ἐν 9
Ἐρυθραῖς καὶ Ἀθηνᾶς Πολιάδος ναὸς καὶ ἄγαλμα ξύλου μεγέθει μέγα καθήμενόν τε ἐπὶ θρόνου καὶ ἠλακάτην[41] ἐν ἑκατέρᾳ τῶν χειρῶν ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πῖλον.[42] τοῦτο Ἐνδοίου τέχνην καὶ ἄλλοις ἐτεκμαιρόμεθα[43] εἶναι καὶ ἐς τὴν ἐργασίαν ὁρῶντες [ἔνδον] τοῦ ἀγάλματος, καὶ οὐχ ἥκιστα[44] ἐπὶ ταῖς Χάρισί τε καὶ Ὥραις αἳ πρὶν ἐσελ- 535
θεῖν[45] ἑστήκασιν ἐν ὑπαίθρῳ λίθου λευκοῦ. Ἐποιήθη δὲ καὶ κατ' ἐμὲ Σμυρναίοις ἱερὸν Ἀσκληπιοῦ μεταξὺ Κορυ-

ingenuae ibi degebant, se tondendas praebuerunt. Quare iam rate potiti Erythraei edixerunt solis e Thracia mulieribus in Herculis fanum introire ut liceret. Ostendunt autem funiculum illum e comis, hac etiam aetate a se diligenter conservatum; et piscatorem illum oculorum calamitate liberatum in reliquum omne vitae tempus oculis probe usum affirmant. (4) Est etiam Erythris aedes Poliadis Minervae; cuius e ligno simulacrum eximia magnitudine in solio sedens utraque manu colum tenet, capite galeam gestat. Opus hoc fuisse Endoei et aliis argumentis coniecimus, tum ex toto simulacri opificio, tum vero maxime ex Gratiarum et Horarum signis quae ante templi portam e candido lapide sub divo posita fuerant. Smyrnaei Aesculapii delubrum exaedificatum aetate mea habuerunt inter montem quem

39. θράκαις Va; θράσαις Vb;
κ ακ
Θρασσαις M (Θράσαις sec. S). Tum ἡράκλειον Lab; ἡρακλεῖον rell.

40. τὸ om. Va. Mox φυλάσσουσιν Ag. Postea μέγα post μεγέθει om. La.
ν
41. ἠλακάτη R. καὶ ἐν ἑκατέρᾳ τῶν χ. ἠλακάτη Ag. ἠλακάτη Lb.

42. πῖλον recepimus e Va, in quo πίλον; eodem alludit πόλιν in MR (ad marg. πόλον R). πῖλον iam voluerat Heynius opuscc. acadd. V, 342, probante Creuzer Symb. II, 697 sq.; πόλον rell. edd. PcAgVb Lab. Tum τοῦ ἐνδοίου Va.

43. ἐτεκμερούμεθα A. Mox ὁρόντες Vb. — ὁρῶντες [ἔνδον] τοῦ; uncis inclusimus ἔνδον; ὁρ. τοῦ ἔνδον coni. C; articulum τοῦ om. PcVaM AgLb, unde S restituendum opinatur: ὁρῶντες ἔν τε τῷ ἀγάλματι. — ἔκδον pro ἔνδον La. Locus nondum sanus.

44. οὐχήκιστα MLa, ut saepius.

45. πρὶν ἐσελθεῖν primus corrigendum vidit S; idem probante Buttmanno recepit B; πρὶν ἐλθεῖν rell. edd. codd. πρὶν ἐλθεῖν ἔνδον Heyne Art. tempp. p. 343, quod probat Thiersch. Epoch. d. Kunst p. 47. (ed. 2.) Mox ἐν ὑπέθρῳ Va.

φῆς[46] τε ὄρους καὶ θαλάσσης ἀμιγοῦς ὕδατι ἀλλοίῳ.
10 (5) Ἡ δὲ Ἰωνία πάρεξ[47] τῶν τε ἱερῶν καὶ τῆς τοῦ ἀέρος κράσεως παρέχεται καὶ ἄλλα ἐς συγγραφήν, ἡ δέ γε[48] Ἐφεσία χώρα τόν τε Κέγχριον ποταμὸν καὶ τοῦ Πίονος[49] τοῦ ὄρους τὴν φύσιν καὶ πηγὴν τὴν[50] Ἁλιταίαν. Ἐν δὲ τῇ Μιλησίᾳ πηγή τέ ἐστι[51] Βιβλὶς καὶ ὅσα ἐς τῆς Βιβλίδος τὸν ἔρωτα ᾄδουσιν. Ἐν δὲ τῇ Κολοφωνίων ἄλσος τε τοῦ Ἀπόλλωνος, δένδρα[52] μελίαι, καὶ οὐ πόῤῥω τοῦ ἄλσους
11 Ἄλης[53] ποταμὸς ψυχρότατος τῶν ἐν Ἰωνίᾳ. Λεβεδίοις δὲ τὰ λουτρὰ ἐν τῇ γῇ θαῦμα ἀνθρώποις ὁμοῦ καὶ ὠφέλεια γίνεται. Ἔστι δὲ καὶ Τηΐοις ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ λουτρὰ τῇ Μακρίᾳ, τὰ μὲν ἐπὶ τῷ κλύδωνι[54] ἐν πέτρας χηραμῷ, τὰ δὲ

Coryphen (id est Verticem) nuncupant, et alienae aquae impermistum mare. (5) Ionia ipsa praeter templorum magnificentiam ac coeli salubritatem multa habet quae literis mandentur dignissima; et Ephesius quidem ager Cenchrium amnem, Pionis montis (id est Pinguis) fertilitatem, et fontem Halitaeam. In Milesiorum finibus Biblis fons, ad quem ea contigerunt quae sunt de Biblidis amore olim decantata; apud Colophonios lucus visitur Apollinis fraxinis condensus. Ab eo non longe fluvius Ales Ionicorum amnium frigidissimus. Lebediorum balneae hominibus admirandae aeque ac salubres. Sua sunt et Teiis lavacra in monte Macria, partim in cavernoso saxo ad ipsa maris litora,

46. κορυφῆς AXK (litera minuscula). „Ortelius legit *Κορυφῆς κυρίως*“ Palm. Ms.
47. πάρεξ AXKLab.
48. *δέ γε*] „immo *μέν γε*“ B. Placet.
49. *Πρίωνος* Salmas. exerc. p. 808 seq.; probat C.
50. *τὴν* om. M; *ἀλιταίαν* La. „Plinius [V, 31.] Callipiam fontem in Epheso ponit; Ortelius vero ait in Ms. codice scriptum esse Alipiam, quod fortasse verum.“ Palm. Ms. Idem observavit Siebelisius; tum hic addit: „Est forsan qui suspicetur, hic quoque *Ἀλιπίαν* legendum esse, praesertim si illud ex Etym. M. p. 60, 47. memoria teneat: *Ἀλειπὴς, πηγὴ ἐν Ἐφέσῳ*, quod idem legitur in Etym. Gud.“
51. *ἐν δὲ τῇ πηγῇ τε ἐστὶ* Vb; (*πηγή ἐστι* M sec. S?) — *Μελησίᾳ* A. Mox *ὅσα τῆς*, sine *ἐς*, VaM. *ὅσας ἐς* AgLa, *ὅσας τῆς* Lb. — *ἔρωταν* M.
52. *καὶ δένδρα* AXKFC; *καὶ* om. SBVabPcMAgLab. Tum *μηλαῖαι* ε Va; *μηλαίαι* M; *μηλίαι* Vb.
53. *Ἄλης* Am. SBPcAg; *Ἄλης* AXKFCVbM; *ἄλς* La; *ἄλυς* Va; *ἄλις* Lb.
54. *Κλύδωνι* XK, litera maiuscula; *κλήδωνι* Vb. — Deinde *ἐν πέτρας χηραμῷ* AXKFSBPcAgLab; *ἐν πέτρας χημαρῷ* M; *ἐν πέτραις χηραμῷ* Vb, quod recepit C, idque vertit „en terre cuite“(!). „Ita forte veram lectionem fuisse suspiceris: *ἐπὶ τῷ Κλύδωνι ἐν πέτραις χειμάῤῥῳ*, ad Clydonem torrentem in saxis“ F; eique coniecturae favet Va, in quo *ἐν πέτραις χειμαρῷ* (non *χημαρῷ*). Mox *τὰ δὲ ἐς*, sine *καὶ*, Vb.

καὶ ἐς ἐπίδειξιν πλούτου πεποιημένα. Κλαζομενίοις δὲ[55] 12
λουτρά ἐστιν, (ἐν δὲ αὐτοῖς Ἀγαμέμνων ἔχει τιμάς.) καὶ
ἄντρον μητρός σφισι[56] Πύῤῥου καλούμενον, καὶ λόγον
ἐπὶ τῷ Πύῤῥῳ λέγουσι τῷ ποιμένι. Ἐρυθραίοις δὲ[57]
ἔστι μὲν χώρα Χαλκὶς, ἀφ᾽ ἧς καὶ τῶν φυλῶν σφίσιν ἡ
τρίτη τὸ ὄνομα ἔσχηκεν, ἔστι δὲ τῆς Χαλκίδος[58] κατατεί-
νουσα ἐς τὸ πέλαγος ἄκρα καὶ ἐν αὐτῇ λουτρὰ θαλάσσια
μάλιστα[59] τῶν ἐν Ἰωνίᾳ λουτρῶν ὠφέλιμα ἀνθρώποις.
(6) Σμυρναίοις δὲ ποταμὸς Μέλης ὕδωρ ἐστὶ κάλλιστον,[60]
καὶ σπήλαιον ἐπὶ ταῖς πηγαῖς ἔνθα Ὅμηρον[61] ποιῆσαι τὰ
ἔπη λέγουσιν. Χίοις δὲ ὁ τοῦ Οἰνοπίωνος[62] τάφος θέαν 13
τε παρέχεται καί τινας καὶ λόγους ἐς[63] τοῦ Οἰνοπίωνος
τὰ ἔργα. Σαμίοις δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐς τὸ Ἡραῖον τὸ
Ῥαδίνης καὶ Λεοντίχου μνῆμά ἐστι,[64] καὶ τοῖς ὑπὸ ἔρωτος

partim ad opum ostentationem exornata. Habent et Clazomenii lavacra. Ad ea Agamemnon colitur; ibidemque antrum est Nymphae quae Pyrrhi mater dicitur. Vulgatus est apud eos de Pyrrho pastore sermo. In Erythraeis est Chalcis regio, a qua tertia ipsorum tribus nominatur. Porrigit se ex Chalcide in pelagus promontorium, in quo marinarum aquarum scatebrae balneas edunt, omnium quae in Ionia sunt aegris maxime utiles. (6) Apud Smyrnaeos longe pulcherrimus est amnis Meles; ad eius caput antrum, in quo Homerum tradunt carmina sua fecisse. In Chiis est Oenopionis sepulcrum et opere ipso et ob rerum ab Oenopione gestarum praedicationem spectandum. Sami in via, quae ad Iunonis ducit, Rhadines et Leontichi sepul-

55. *καὶ Κλαζομενίοις δὲ* Cor. — De thermis his Agamemnoniis conf. Philostrat. Heroic. c. 2, 18. p. 691. Olear. (p. 94. Boisson., ubi videatur) et Agathiae epigramm. 48. De iisdem agere videtur Strab. XIV, 645 fin. (562 Tzsch.) *εἶθ᾽ ἱερὸν Ἀπόλλωνος καὶ θερμὰ ὕδατα.*

56. *μητρός σφισι* coni. B; *μητρός φασι* edd. codd., praeter Ag, qui *φασιν.* Tum *καλούμενον* Buttm.; *καλουμένης* edd. codd.

57. *ἐρυθρ. μὲν* Vb, *μὲν* litura deleto, *δὲ.* Mox *Χαλκῖτις* Smai.B; *Χαλκίτις* AXKFCSmin.Vb; *χαλκίας* VaPcMAgLb; *χαλκίς* La, quod probavimus.

58. *χαλκίδος* VabAgLab; *Χαλκίτιδος* edd. Ad formam *Χαλκίς* deducunt etiam *Χαλκιδεῖς* a Strab. XIV, 644. illa regione cum Clazomeniis commemorati.

59. *μίλιστα* Va. Tum *τῶν ἐν Ἰταλίᾳ* VabM; deinceps *ὠφέλημα* Vb, *ι* sup. *η*.

60. *κάλλιστος* coni. S.

61. *ἔνθα φασὶν ὅμ.* Vb; sed *φασίν* litura deletum; *ὅμηρος* La. Deinde *λέγουσιν* MAg; *λέγουσι* rell.

62. hic et postea *οἰνοπίονος* Vb.

63. *εἰς* B.

64. *ἐστιν* Ag. Pro seq. *ἰοῦσιν* Am. *Ἴωσιν* legisse videtur.

ἀνιωμένοις εὔχεσθαι καθέστηκεν ἰοῦσιν ἐπὶ τὸ μνῆμα. τὰ μὲν δὴ[65] ἐν Ἰωνίᾳ θαύματα πολλά τε καὶ[66] οὐ πολλῷ τινὶ τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀποδέοντά ἐστιν.[67]

CAPUT VI.

Post Ionum discessum in Asiam Achaei illorum regionem sortiuntur, et XII urbes incolunt — de Achaeorum principibus et urbe Patris — bellis, quibus interfuerunt Achaei — Chilone palaestrita et Adrasto Lydo — rerum Graecarum conditione post Gallorum abitum in Asiam.

536 Τότε δὲ[1] ἀπεληλυθότων Ἰώνων τήν τε γῆν[2] οἱ Ἀχαιοὶ τὴν Ἰώνων διελάγχανον καὶ ἐσῳκίζοντο ἐς τὰς πόλεις. αἱ δὲ δύο τε καὶ δέκα ἦσαν ἀριθμὸν,[3] ὁπόσαι γε καὶ ἐς ἅπαν τὸ Ἑλληνικὸν γνώριμοι, Δύμη μὲν πρὸς Ἤλιδος[4] πρώτη, μετὰ δὲ αὐτὴν Ὤλενος[5] καὶ Φαραὶ καὶ Τριταία καὶ Ῥύπες καὶ Αἴγιον[6] καὶ Κερύνεια[7] καὶ Βοῦρα, ἐπὶ

crum est, ad quod vota nuncupare solenne est quoties acri se amore affectos senserint. Sunt sane rerum miracula in Ionia quam plurima, et haud multo inferiora quam in reliqua cuncta Graecia.

Cap. VI. Sed ut ad prima redeam, post Ionum profectionem Achaei eorum fines sorte inter se diviserunt urbesque occuparunt; quarum duodecim apud universos Graecos illustres hae sunt. Prima omnium Dyme ab Elide venientibus, tum Olenos, Pharae, Tritaea, Rhypes, Aegium, Cerynia, Bura,

65. δὲ Va. Tum θαυμάσια Vb, τα sup. σια.
66. καὶ om. MVa.
67. ἐστιν BPcVab(?)Ag; ἐστι rell. edd. Lab.

Cap. VI. 1. Τότε δὲ SVaMLab; τότε δ' rell. edd. Vb.
2. τήν τε γῆν La, γῆν τε coni. F, recep. CSB; ἤν τε Ag; ἣν τε Va PcdMLb; om. rell. (in S commentario error latere videtur.)
3. ἀριθμῶ Vb, ον sup. vers. — ὁπόσα VaMAgLb, ὁπόσᾳ (sic) La. Tum γε καὶ emend. B; τε καὶ rell. edd. codd. — γνώριμον La.
4. διδύμη μὲν πρ. ἤλυδος (ι sup. υ) Vb.
5. ὤμενος VaMLb.
6. τριτία ῥίπες καὶ ἐάσιον A; Τριταία, Ῥίπες καὶ Ἐάσιον XK. Ῥύπες καὶ Αἴγιον emendavit Sylb. Ῥύπες recepit F, Ῥύπες καὶ Αἴγιον CS (qui praeterea Τρίταια) B. Ante Ῥύπες e codd. καὶ inserunt SB. τριτία καὶ ῥύπες καὶ αἰάσιον AgPc* Lab; τριτία καὶ ῥίπαις (Ῥύπαι?) καὶ αἰάσιον Va. τριτία καὶ ῥίπες καὶ αἰάσιον Vb; φαραὶ τριτία καὶ ῥίπες καὶ ἀλάσιον M. „Ῥύπες καὶ Αἴγιον Sylburgius: codices ῥίπες καὶ αἰάσιον vel ἀλάσιον“ B, quae non omnino vera. Secundum C. Ῥύπες Pcd; αἰάσιον iidem. „Tritia, Rhipes, Thasium“ Am.
7. Κερύνεια CSB; Κεκύρινα AX KFVbMPcAgLab; κερκύρινα Va.

ταύταις δὲ Ἑλίκη καὶ Αἰγαί τε[8] καὶ Αἴγειρα καὶ Πελλήνη πρὸς τῆς Σικυωνίας ἐσχάτη. ἐς ταύτας οἱ Ἀχαιοὶ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν ἐσῳκίζοντο πρότερον ἔτι ὑπὸ Ἰώνων[9] οἰκουμένας. (2) Ἦσαν δὲ[10] οἱ τὸ μέγιστον τοῖς Ἀχαιοῖς 2
ἔχοντες κράτος οἵ τε Τισαμενοῦ[11] παῖδες Δαϊμένης καὶ Σπάρτων[12] καὶ Τέλλις τε καὶ Λεοντομένης (Κομήτης δὲ ὁ[13] πρεσβύτατος τῶν Τισαμενοῦ παίδων πρότερον ἔτι διαβεβήκει ναυσὶν ἐς τὴν Ἀσίαν) οὗτοί τε δὴ[14] τηνικαῦτα ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς ἐδυνάστευον καὶ Δαμασίας ὁ Πενθίλου τοῦ Ὀρέστου, τοῖς Τισαμενοῦ παισὶν ἀνεψιὸς πρὸς πατρός. ἴσχυον δὲ ἐπ' ἴσης τοῖς κατειλεγμένοις καὶ Ἀχαιῶν τῶν ἐκ Λακεδαίμονος[15] Πρευγένης καὶ ὁ υἱὸς, ὄνομα δέ οἱ ην Πατρεύς· καί σφισιν ὑπὸ τῶν[16] Ἀχαιῶν ἐδόθη

Helice, Aegae, Aegira, Pellene ad Sicyoniorum fines omnium postrema. In his domicilia sua constituerunt Achaei, quum ante Iones eas incolerent. (2) Primae Achaeorum imperii partes fuere penes Tisameni filios, Daimenem, Spartonem, Tellin et Leontomenem. Nam eorum natu maximus Cometes multo ante in Asiam cum classe transmiserat. Hi nempe quos enumeravi, et praeterea Damasias Penthilo Orestis filio genitus, Tisameni liberum patruelis, summae rerum praefuerunt. Aequo tamen in regno iure fuere a Lacedaemone profecti et ipsi Achaici nominis, Preugenes et eius filius, cui nomen Pa-

— „Καρύνειαν malim ex quo est Καρυνεὺς Polybii.“ T. S. Bayer fasti Achaici in Comment. Acad. Petrop. V, p. 383. cf. omnino de nominis forma Wessel. ad Diod. Sic. XV, 48. Tzsch. ad Strab. VIII, 7. p. 387. — βοῦρα Lb.

8. αἰγίσται M (αἰγαῖται sec. S); ἄλγαί τε La; αἰγαίστε Vb; αἰγαίστης Lb; αἰγαίσται Va; ἐγαίστε Ag; tum πελήνη Pc*.

9. ὑπὸ Ἰώνων — παίδ. πρότερον ἔτι om. Va.

10. δὲ om. Vb.

11. τιμασμενοῦ Vb.

12. σπάτων PcMAgLb. Tum τέλλις CSBPcdVb(?)AgLb; Τέλλης rell. edd. MAm.; τέλις La.

13. τὲ ὁ πρεσβ. MLb. — διεβεβήκ" (=ειν) La.

14. οὗτοί τε δὴ Cor. Smai. B; οὗτοι δὲ τηνικ. AXKFC; οὗτοι δὴ τηνικ. Smin.; οὗτοι δὲ δὴ τηνικ. Pc AgLab; οὗτος δὲ δὴ MVab (falsa refert S). — ἐν τοῖς ἀχ. τηνικ. (nisi error in excerptis nostris) ἐδυνάστευε Va. — Mox ὁ πενοίλου AgLb, πεθοίλου La; mox τοῖς σαμενοῦ et ἰσχῦον idem.

15. λακεδαιμονίοις La. — Πρευγένης edd. MVabPcLa; πρεσγένης AgLb. Cf. III, 2, 1. VII, 18 et 20. — Tum καὶ οὗς Ag; καὶ οὗς M; καὶ ὁ ῡς (i. e. ὁ υἱός) Lb.

16. τῶν Ἀχ. SBVaPcAgLab; τῶν om. rell. edd. MVb. Deinceps κτήσασθαι VabM edd. praeter C, qui Sylb. secutus et Pcd κτίσασθαι recepit; sic etiam AgLab. Recte fortasse.

κτήσασθαι πόλιν ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ[17]
3 Πατρέως ἐτέθη τῇ πόλει. (3) Τὰ δὲ ἐς πόλεμον τοιάδε
ἦν τοῖς Ἀχαιοῖς. κατὰ μὲν τὴν ἐς Ἴλιον ἐπιστρατείαν[18]
Ἀγαμέμνονος Λακεδαίμονα ἔτι καὶ Ἄργος οἰκοῦντες με-
γίστη τοῦ Ἑλληνικοῦ μοῖρα ἦσαν· κατὰ δὲ τὴν Ξέρξου
καὶ Μήδων ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα [ὁδὸν][19] οὔτε Λεωνίδᾳ τῆς
ἐξόδου τῆς ἐς Θερμοπύλας εἰσὶν οἱ Ἀχαιοὶ δῆλοι μετε-
σχηκότες, οὔτε Ἀθηναίοις ὁμοῦ καὶ Θεμιστοκλεῖ[20] πρὸς
537 Εὐβοίᾳ καὶ Σαλαμῖνι ναυμαχήσαντες, οὐδὲ σφᾶς κατάλο-
4 γος συμμάχων[21] ἔχει Λακωνικὸς ἢ Ἀττικός. ὑστέρησαν[22]
δὲ καὶ ἔργου τοῦ Πλαταιᾶσι· δῆλα γὰρ δὴ ὅτι ἐπὶ τῷ[23]
ἀναθήματι τῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ τῶν Ἑλλήνων μετῆν ἂν καὶ
Ἀχαιοῖς γεγράφθαι. δοκεῖν[24] δέ μοι, τὰς πατρίδας τε
ὑπολειφθέντες[25] ἕκαστοι τὰς αὑτῶν ἔσωζον καὶ ἅμα διὰ

treus. His urbem Achaei assignarunt quae a rege postea suo Patrae nominata est. (3) De rebus bellicis Achaeorum haec memorari possunt. Troicis temporibus Achaei quum adhuc essent eorum in potestate Sparta et Argos, Graeci nominis pars maxima fuere. Persis vero cum Xerxe in Graeciam invadentibus neque Leonidae in Thermopylas, neque Themistocli Atheniensium imperatori inter Euboeam et Salaminem classe proelianti praesto Achaei fuere. Neque enim ulla vel in Atheniensium, vel in Lacedaemoniorum delectu est eorum facta mentio. Quin et ad Plataeas pugnae tempus non obiere; quare in Graecorum communi donario quod Olympiae dedicatum est Achaeorum nomen nuspiam inscriptum fuit. Eos ego existimo patriam suam quosque tutari voluisse. Simul etiam Troica

17. τοῦ om. Va. Mox τοῖα δὲ La.

18. ἐπιστρατίαν VbAg. Postea μίλων pro Μήδων La.

19. ὁδόν om. BMLb; uncis notavimus cum S; ἔφοδον maluit Sylb.

20. θεμιστοκλῆ Va. Tum εὐβοίαν Vb.

21. συμμαχίων M; συμμαχιῶν Va.

22. ὑπερῆσαν VaLb; ὑστερῆσαν Ag. Tum Πλαταιᾶσι BMVabPcAg Lab; Πλαταίασι S; Πλαταιάσι rell. edd.; seq. δὴ om. SM.

23. ἐπὶ τὸ Va. Mox ἐν Ὀλυμπίᾳ Sylb.B; ἐπ' Ὀλ. edd. rell. VbPcM AgLb; ἐπολυμπίαι Va, in quo ut supra λεωνίδαι, ι adscribitur; ἐπ-ολυμπία La. Deinceps Ἑλλήνων μετῆν ἂν καὶ Ἀχ. CSBVabPcdMAgLab; Ἑλλήνων οὐ μετῆν Ἀχ. AXKFAm.

24. δοκεῖν AXKFB; δοκεῖ CS ed. mai. Am. VabPc*dMAgLab. Tum τὰς πατρίδας cum S (in annotationib.); ἐς πατρίδας AXKFS (in context.) VabPcdMAgLab, Sylb. id pro ἐν ταῖς πατρίσι positum opinatur, C mutat in ὡς πατρ.; ἐς suadente F om. B; τὰς πατρ. vel simpliciter πατρίδας legisse videtur Am.

25. ὑπολειφθέντες Sylb. FCSB VabPcdLb; ὑπολιφθέντες MAg; ὑποληφθέντες AXKSmin.; ὑπολυφθέντες La. Tum τὰς αὑτων BPc Vab(?); τὰς αὐτῶν rell. edd. — ἐπηξίουν Lb.

τὸ ἔργον τὸ πρὸς Τροίαν Λακεδαιμονίους Δωριεῖς ἀπη-
ξίουν σφίσιν ἡγεῖσθαι. ἐδήλωσαν δὲ καὶ ἀνὰ χρόνον·
Λακεδαιμονίων γὰρ ἐς τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον κα-
ταστάντων ὕστερον, ἐς[26] τὴν συμμαχίαν ἦσαν οἱ Ἀχαιοὶ
πρόθυμοι Πατρεῦσι[27] καὶ ἐς τοὺς Ἀθηναίους οὐχ ἥσ-
σον εἶχον γνώμην.[28] πολέμων δὲ τῶν πολεμηθέντων[29] ὕστε- 5
ρον ὑπὸ τοῦ Ἕλλησι κοινοῦ τοῦ[30] μὲν ἐν Χαιρωνείᾳ
Φιλίππου τε ἐναντία καὶ Μακεδόνων οἱ Ἀχαιοὶ μετέσχον,
ἐς δὲ τὴν Θεσσαλίαν[31] καὶ ἐπὶ τὸν πρὸς Λαμίᾳ καλούμε-
νον πόλεμον οὔ φασιν ἐκστρατεύσασθαι,[32] οὐ γάρ πω
μετὰ τὸ πταῖσμα ἀνενηνοχέναι τὸ ἐν Βοιωτοῖς. (4) Ὁ δὲ
τῶν ἐπιχωρίων Πατρεῦσιν ἐξηγητὴς τὸν παλαιστὴν Χεί-
λωνα Ἀχαιῶν μόνον μετασχεῖν ἔφασκε[33] τοῦ ἔργου περὶ
Λαμίαν. οἶδα δὲ καὶ ἄνδρα αὐτὸς Λυδὸν Ἄδραστον ἰδίᾳ 6

victoria elati Lacedaemoniis, qui Dorienses essent, se parere indignum ducebant; quod aperte longo post tempore declararunt. Armis enim, quum decernerent Lacedaemonii et Athenienses, alacriter tulere auxilium Patrensibus Achaei; iidemque animo fuere et sententia in Athenienses multo propensiore. Communes vero Graecorum expeditiones posteriores quod attinet ad Chaeroneam contra Philippum in acie stetere. Fatentur tamen idcirco se in Thessaliam non movisse et proelio ad Lamiam inito non interfuisse, quod nondum e Boeotica clade se recollegissent. (4) At omnis antiquitatis inter Patrenses virum consultissimum mihi narrare memini, ex omnibus Achaeis unum Chilonem palaestritam ad Lamiam in certamen prodisse; sicut et ipse satis scio Lydum hominem Adrastum

26. pro ἐς Ag. δὲ.

27. πρόθυμοι Σπαρτιάταις C; πρόμυθοι πατρεῦσιν La; tum idem καὶ ἐς τοὺς θεοὺς ἀθηναίους. Corruptela, fortasse lacuna latere videtur. Λακεδαιμονίων γὰρ enim non respondet praecedentibus et Πατρεῦσι parum aptum videtur.

28. εἶχον γνώμην AXKFS ed. min. BPcLa; εἶχον γνώμης CS ed. mai., ut affirmant e cod. Vindob.; at ex utroque V nos enotavimus εἶχε γνώμην; εἶχεν (εἶχε sec. S) γνώμην M. ουκ ἧσσον εἶχε γνώμην Ag. εἶχε γνώμην etiam Lb.

29. πολέμων δὲ τῶν πολ. FCSB PcMVba (ex hoc πολέμιον nos enotavimus) Lab; τῶν δὲ πολεμηθέντων sine πολέμων AXK.

30. Ἕλλησι κοινοῦ τοῦ edd. codd., nisi quod C e coni. Ἑλλήνων reposuit; τοῦ Ἑλληνικοῦ τοῦ μὲν Boeckh. Non displicet Ἑλλήνων. Tum Χερωνείᾳ AVabM. Deinde τε ἐναντ. Lab; τ' ἐναντ. rell.; seq. καὶ om. La.

31. τὴν θάλασσαν Va. Mox πρὸς Λαμίᾳ Sylb.SBoeckh.B; πρὸς Λαμίαν C; πρὸς Λάμῳ rell. edd. M VabPcAgLab.

32. ἐνστρατεύσασθαι Vb.

33. ἔφασκεν Ag. Tum Λάμιαν AXKFCLab.

καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τοῦ[34] Λυδῶν ἀμύναντα Ἕλλησι.
τοῦ δὲ Ἀδράστου τούτου χαλκῆν εἰκόνα ἀνέθεσαν οἱ Λυ-
δοὶ πρὸ ἱεροῦ Περσικῆς Ἀρτέμιδος, καὶ ἔγραψαν ἐπί-
γραμμα ὡς τελευτήσειεν ὁ Ἄδραστος[35] ἐναντία Λεοννάτῳ
7 *μαχόμενος ὑπὲρ Ἑλλήνων. ἡ δὲ ἐς Θερμοπύλας ἐπὶ τὴν*
Γαλατῶν στρατιὰν[36] ἔξοδος καὶ τοῖς πᾶσιν ὁμοίως πα-
ρώφθη Πελοποννησίοις. ἅτε γὰρ πλοῖα οὐκ ἐχόντων τῶν
βαρβάρων δεινὸν ἔσεσθαί σφισιν ἀπ᾽ αὐτῶν[37] οὐδὲν ἤλ-
πιζον, εἰ τὸν Κορινθίων ἰσθμὸν ἐκ θαλάσσης τῆς κατὰ
Λέχαιον ἀποτειχίσειαν[38] ἐς τὴν ἑτέραν τὴν ἐπὶ Κεγχρεαῖς
538 *θάλασσαν· τοῦτο[39] μὲν δὴ Πελοποννησίων ἦν τότε ἁπάν-*
8 *των βούλευμα.* (5) *Ἐπεὶ[40] δὲ Γαλάται ναυσὶν ὅντινα*
δὴ τρόπον διαβεβήκασιν[41] ἐς τὴν Ἀσίαν, ἐνταῦθα εἶχεν[42]
οὕτω τὰ Ἑλλήνων. προέστήκεσαν κατ᾽ ἰσχὺν οὐδένες ἔτι
τοῦ Ἑλληνικοῦ. Λακεδαιμονίους μὲν γὰρ τὸ ἐν Λεύκτροις

privatis opibus et consilio Graecos iuvisse. Huic Adrasto statuam ex aere posuere Lydi ante Dianae Persicae aedem addita inscriptione, oppetiisse mortem Adrastum pro Graecis contra Leonnatum proeliantem. Thermopylarum autem saltum iam superantibus Gallis non Achaei soli, sed universi Peloponnesii occurrendum sibi non putarunt. Nam quum nullam omnino classem haberent Barbari satis adversus eos magnum se praesidium habituros sperarunt, modo ut Corinthiacum Isthmum quantum inter utrumque mare a Lechaeo promontorio ad Cenchreas interest, permunissent. Fuit haec tunc communis omnium Peloponnesiorum sententia. (5) Postea vero quam Galli navigiis undecunque contractis in Asiam transierunt, tam graviter sunt variis accisae casibus Graecorum res ut nulla sibi civitas posset aliarum imperium vindicare. Lacedaemoniis enim tum

34. *τῶν* Vb. mox *ἕλλησιν* Ag. Deinde *τελευτήσι* (*τελευτήσαι*?) La.
35. *ὁ Ἄδραστος* BPcAgLab; articulum om. rell.; tum *ἐναντία* Ag, ut coniecit B. *ἐναντίον* edd. MVab PcLab. Deinde *Λεωννάτω* Va.
36. *στρατιὰν* SBPcVa; *στρατείαν* rell. edd. MVbAgLab.
37. *ἀπ᾽ αὐτῶν* BPc*AgLa; *ὑπ᾽ αὐτῶν* rell. edd. MVabLb.
38. *ἀποτειχίσεια* M. — *κεγχρίαις* VabLb; *κεγχρείαις* Ag; *κεγχείαις χειαις* (sic per compendia) La.

39. *τότε μὲν* Va. Post *τοῦτο μὲν* M omittere *δὴ* perperam affirmat S; non hoc, sed *δὴ* post *ὅντινα* in M omittitur; v. not. seq.

40. *ἐπὶ δὲ* AgLa. — Tum *ὅντινα τρόπον* MVa.

41. *διαβεβήκεσαν* Poppo Chrestom. hist. II, 198. Non displicet. — *ἐς τὸν ἄσ.* La.

42. *ἦγεν* Ag. — *προεστήκατε προεστήκεσαν* (sic) La.

πταῖσμα, καὶ ἅμα οἵ τε Ἀρκάδες συνεληλυθότες ἐς Μεγάλην
πόλιν καὶ οἱ Μεσσήνιοι παροικοῦντες ἀνασώσασθαι τὴν προ-
τέραν ἔτι εὐδαιμονίαν ἐκώλυον· Θηβαίοις δὲ ἐς τοσοῦτο[43] 9
ἠρήμωσεν Ἀλέξανδρος τὴν πόλιν ὡς ἔτεσιν ὕστερον οὐ πολ-
λοῖς καταχθέντας[44] ὑπὸ Κασσάνδρου μηδὲ σώζειν τὰ
οἰκεῖα ἀξιόχρεως εἶναι· Ἀθηναίοις δὲ εὔνοια μὲν παρὰ
τοῦ Ἑλληνικοῦ τῶν ἔργων μάλιστα ὑπῆρχε[45] τῶν ὕστε-
ρον, ἀναπαύσασθαι δὲ οὔ ποτε[46] ἐκ τοῦ Μακεδόνων πο-
λέμου παρῆν αὐτοῖς.

CAPUT VII.

De Achaeorum potentia et concilio Achaïco — Lacedaemoniorum bello contra Achaeos suscepto — Philippi, Demetrii filii, sceleribus — eius bello cum Atheniensibus gesto et Romanis Atheniensibus opem ferentibus.

Ἑλλήνων δὲ οὐ τασσομένων τηνικαῦτα ἔτι ἐν κοινῷ, ἰδίᾳ δὲ ἑκάστων[1] κατὰ σφᾶς συνισταμένων, οἱ Ἀχαιοὶ μάλιστα ἴσχυον. τυράννων τε γὰρ[2] πλὴν Πελλήνης αἱ ἄλλαι πόλεις τὸν χρόνον ἅπαντα ἀπείρως ἐσχήκεσαν· αἵ

Leuctrica clades, tum Arcadum in unicam civitatem (quae Megalopolis fuit) conventus, et Messeniorum vicinitas, quo minus pristinas vires reciperent obstiterunt. Thebanos adeo urbe ipsa eversa afflixit Alexander ut annis non multis post a Cassandro reducti ne sua quidem ipsorum satis tutari potuerint. Iam Atheniensibus Graecorum certe benevolentia ex rerum gestarum memoria non defuit; sed nullo unquam tempore fuit eis a Macedonum armis securitas.

Cap. VII. Quare iis temporibus quum non in commune consulerent Graeci, sed suum quique negotium agerent, non erant qui opibus cum Achaeis conferri possent. Eorum enim omnes civitates, una excepta Pellene, nullo a multis retro an-

43. ἐς τοσοῦτο BAgPcLa; ἐς τοσοῦτον rell. — ἐρήμωσεν Ag.

44. καταχθέντες MVa. — Κασάνδρου AXKFCLa.

45. ὑπῆρχεν Ag. — τῶν ὑστέρων Goldh.

46. οὔ πω Porson.

Cap. VII. 1. ἕκαστον Vb; tum συνισταμένων FCSBVabPcMAgLab; συνημμένων AXK.

2. τυράννων τε γὰρ BPc*AgLab; τε om. rell.

τε ἐκ πολέμων καὶ ἀπὸ τῆς νόσου συμφοραὶ τῆς λοιμώ-
δους οὐκ ἐς τοσοῦτο[3] Ἀχαιοῖς ἐφ᾽ ὅσον τοῖς ἄλλοις ἐγέ-
νοντο[4] Ἕλλησι. συνέδριόν τε οὖν Ἀχαϊκὸν καλούμενον
καὶ ἀπὸ κοινοῦ λόγου βουλεύματά τε ἦν Ἀχαιοῖς καὶ
2 τὰ ἔργα. ἀθροίζεσθαι δὲ ἐς Αἴγιόν σφισιν ἔδοξεν· αὕτη
γὰρ μετὰ Ἑλίκην[5] ἐπικλυσθεῖσαν πόλεων ἐν Ἀχαΐᾳ τῶν
ἄλλων δόξῃ προεῖχεν ἐκ παλαιοῦ καὶ ἴσχυεν ἐν τῷ τότε.
539 Ἑλλήνων δὲ τῶν λοιπῶν Σικυώνιοι συνεδρίου πρῶτοι
τοῦ[6] Ἀχαιῶν μετέσχον. μετὰ δὲ Σικυωνίους ἐσῄεσαν
ἤδη καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων οἱ μὲν αὐτίκα, οἱ δὲ
χρόνον τινὰ ἐπισχόντες·[7] τοὺς δὲ καὶ ἐκτὸς οἰκοῦντας
τοῦ Ἰσθμοῦ συντελεῖν ἐς Ἀχαιοὺς ἔπειθεν ὅτι[8] ἐς πλέον
3 ἰσχύος προϊὸν ἑώρων ἀεὶ[9] τὸ Ἀχαϊκόν. (2) Λακεδαι-
μόνιοι δὲ Ἑλλήνων μόνοι διάφοροί τε Ἀχαιοῖς τὰ μά-
λιστα ἦσαν καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ πόλεμόν σφισιν ἐπῆγον.

nis devinctae fuerant tyrannorum dominatu. Porro levius etiam multo quam alias Graeciae partes vel bellorum impetus, vel pestilentiae acerbitas Achaiam vexarat. Itaque in concilium quod Achaicum vocant itabatur, communique consilio de rebus Achaiae deliberabatur. Ac tunc quidem conventum Aegium edici placuit, quod deleta eluvionibus Helice iam tum ab initio ceteris Achaicis civitatibus haec dignatione et opibus praestabat. Ex aliis vero Graecis primi omnium in eius concilii censum venere Sicyonii; post eos et alii e Peloponneso vel statim, vel certe aliquandiu cunctati se Achivis contribuerunt. Multos etiam ex iis qui extra Isthmum erant, in concilii societatem acciverunt secundi Achaeorum progressus, quum eos indies viderent meliore uti fortuna. (2) Soli Graecorum Lacedaemonii et offensioribus semper animis in Achaeos fuerunt, et postremo aperte etiam contra eos arma ceperunt. Sedenim quum Pellenen

3. ἐς τοσοῦτο BAgPcLab; ἐς τοσοῦτον rell.
4. ἐγένετο VaLa. Mox ἀχαιϊκὸν AgLab.
5. μετὰ ἑλίκων Va; μετὰ ἑλλίκην Vb, expuncto altero λ; tum ἐπικληθεῖσαν Vb; mox δόξης VabMAg Lab.
6. τῶν ἀχαιῶν Va.
7. ἐπεσχόντες M, ι sup. ε. — Tum συντελεῖς VaMLa.
8. ὅτι FCSBPcVabAgLab; ὅτε rell. edd. M. Tum ἐς πλέον FCS ed. min.BVabPcMAgLab; ἐς τὸ πλέον rell. edd. Deinde προελθὸν et per correcturam προϊὸν Vb.
9. ἑώρων ἀεὶ τὸ La; ἑώρ. αἰεὶ τὸ e Buttm. ingeniosa coniectura iam reposuit B; ἑώρ. αἱ ἐς τὸ LbVaPcAg; ἑώρ. αἳ ἐς τὸ M; ἑώρ. τὸ rell. edd. Vb; „quum eos indies viderent“ Am.

Πελλήνην μὲν γε Ἀχαιῶν πόλιν Ἆγις[10] *εἷλεν ὁ Εὐδαμί-
δου βασιλεύων ἐν τῇ*[11] *Σπάρτῃ, καὶ ἐξέπεσεν αὐτίκα ἐκ
Πελλήνης ὑπὸ Ἀράτου καὶ Σικυωνίων· Κλεομένης*[12] *δὲ
ὁ Λεωνίδου τοῦ Κλεωνύμου, βασιλεὺς οἰκίας τῆς ἑτέρας,
ἀντικαθημένους Ἄρατον καὶ Ἀχαιοὺς πρὸς Δύμῃ παρὰ
πολύ τε*[13] *ἐκράτησεν ἐλθόντας ἐς χεῖρας καὶ ὕστερον
Ἀχαιοῖς καὶ Ἀντιγόνῳ συνέθετο εἰρήνην. Ἀντίγονος δὲ* 4
*οὗτος τηνικαῦτα ἀρχὴν τὴν Μακεδόνων εἶχεν, ἐπιτροπεύων
Φίλιππον τὸν Δημητρίου παῖδα ἔτι ἡλικίαν ὄντα· ἦν δὲ
καὶ ἀνεψιὸς τῷ Φιλίππῳ καὶ μητρὶ*[14] *αὐτοῦ συνῴκει.
πρὸς τοῦτον οὖν τὸν Ἀντίγονον καὶ Ἀχαιοὺς ποιησάμε-
νος ὁ Κλεομένης σπονδὰς καὶ αὐτίκα παραβὰς*[15] *ὅσα ὤμο-
σεν, ἠνδραποδίσατο Ἀρκάδων Μεγάλην πόλιν· Λακεδαι-
μονίοις τε τὸ ἐν Σελασίᾳ*[16] *πταῖσμα πρὸς Ἀχαιοὺς καὶ
Ἀντίγονον Κλεομένους εἵνεκα καὶ*[17] *ἐπιορκίας τῆς ἐκείνου
συνέβη. Κλεομένους μὲν δὴ καὶ αὖθις ἐν λόγοις τοῖς Ἀρ-*

Achaeorum urbem Agis Eudamidae filius rex Spartae vi cepisset, mox inde ab Arato Sicyoniorum duce eiectus est. Cleomenes deinde Leonida Cleonymi filio genitus, ex altera quam fuit Agis regia stirpe, Aratum et Achivos collatis ad Dymen signis magno proelio fudit; pacem deinde Antigono et Achivis dedit. Antigonus tunc, Philippi adhuc impuberis tutor, Macedonum imperium regebat. Fuit Philippus Demetrii filius; eius erat Antigonus et patruelis et vitricus. Foedere igitur cum Antigono et Achivis perpetrato Cleomenes Aroadum caput, fide mox violata, Megalopolin diripuit; et sane noxae piaculum accepta ad Selasiam ab Achaeis et Antigono clade Lacedaemonii et eorum dux Cleomenes luisse iudicari merito possunt. Sed in libro de Arcadum rebus ad Cleomenem redi-

10. *Ἆγις* SB; *Ἄγις* edd. rell.; *ἀγησίλαος* pro *Ἆγις εἷλεν ὁ* MVa; *ἀγισείλεο εὐδ.* Lb; *ἀγισεῖλεν ὁ εὐδ.* La; *ἀγισείλεο ὁ εὐδαμήδου* Ag.

11. *τῇ* om. VaLa.

12. *κλεωμένης* Vb; seq. *τοῦ Κλεωνύμου* om. Ag; *ὁ λεωνίδου τοῦ κλεωνίδου τοῦ κλεωνύμου* La; mox *μύδη* pro *Δύμῃ* La.

13. *τε* om. Va. Mox *Ἀντίγονος δὲ* CB; *Ἀντίγονός τε* edd. rell. MVab AgLab; „*δὲ* Claviger; codices *τι*“ B, errore haud dubie typoth.

14. *μητρὶ* BVab(?)PcAgLa et per compendium Lb; *μητέρι* edd. rell. M(?); *τῇ μητέρι* voluit Poppo. — *ποιησαμένους* La.

15. *αὐτίκα παραβάς* om. M. — *ἠνδραποδήσατο* VbAg; in Vb *ί* sup. *ή*.

16. *Σελασίᾳ* ex Va; geminant *λ* rell., sed in Lb alterum *λ* expunctum.

17. *καὶ* om. Va.

5 *καδικοῖς ἀφιξόμεθα*[18] *ἐς μνήμην.* (3) *Φίλιππος δὲ ὁ Δημητρίου τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν ὡς ἀφίκετο ἐς ἄνδρας παρὰ ἑκόντος Ἀντιγόνου λαβὼν, φόβον τοῖς πᾶσιν Ἕλλησιν ἐνεποίησε τὰ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, προγόνου μὲν οὐκ ὄντος αὐτῷ, τῷ δὲ ἀληθεῖ λόγῳ δεσπότου, τά τε ἄλλα*[19] *αὐτοῦ μιμούμενος καὶ τὰ ἐς θεραπείαν ὅσοις πατρίδας ἀρεστὰ ἦν ἐπ᾽ οἰκείοις προδιδόναι κέρδεσι·*[20] *προπίνειν δὲ παρὰ τὰ συμπόσια ἐπὶ δεξιότητι καὶ φιλίᾳ κύλικας οὐκ οἴνου φαρμάκων*[21] *δὲ ἐς ὄλεθρον ἀνθρώποις, ἃ δὴ ὁ μὲν τοῦ Ἀμύντου Φίλιππος οὐδ᾽ ἐπενόησεν,*[22] *ἐμοὶ δοκεῖν, ἀρχὴν, Φιλίππῳ δὲ τῷ Δημητρίου*
6 *τὰ φάρμακα τόλμημα ἦν ἐλαφρότατον.*[23] *κατεῖχε*[24] *καὶ τρεῖς πόλεις φρουραῖς ὁρμητήρια εἶναί οἱ κατὰ τῆς Ἑλλάδος· καὶ ὠνόμαζε δὲ ὑπὸ τῆς ὕβρεως καὶ τῆς ἐς τὸ Ἑλληνικὸν ὑπεροψίας κλεῖς τῆς Ἑλλάδος*[25] *τὰς πόλεις*

bit oratio. (3) Philippus autem Demetrii filius quum ad virilem aetatem pervenisset, accepto regno ab Antigono non sane invito, magnum universis Graecis terrorem incussit, quum ipso Philippi superioris nomine (a quo tamen oriundus non erat; nam Amyntae filius Philippus dominus plane huius gentilibus fuit) tum vero quod Philippi ipsius facinora aemulabatur. Fuit hercule utrique commune pecunia sibi civitatum principes conciliare, quos intelligerent privati sui lucri quam patriae libertatis maiorem rationem habere. Hoc minori Philippo peculiare, in conviviis, dum mutuis de more poculis poscerent, mortiferas potiones propinare: quod Amyntae filio, nisi fallor, ne in mentem quidem unquam venit. Ac huic Demetrii filio Philippo familiare hoc fuit scelus; et sane in levissimis ducebat noxis veneno hominem tollere. Urbes hic tres quibus adversus Graeciam pro militum suorum receptaculis uteretur praesidiis firmavit: eas in Graecorum contumeliam multa suffultus confidentia Graeciae claves (compedes) nuncu-

18. *ἀξιφιξόμεθα* (sic) Va; *ἀφιξόμεθα — ἀρχὴν ὡς* om. M. Tum *φίλιππον δὲ* La.

19. *τάτε* (*α* ob corr. ambiguum) *ἀλλ..* (*ον*? *ου*? ambig.) Va. Mox *θεραπεῖαν* M.

20. *κέρδεσι* Cor. BP*cLa; *κέρδεσιν* Ag; *δέρμασι* VaMLb; *κέρμασι* rell. edd. Vb.

21. *φάρμακα* FS ed. min. VaM.

22. *οὐδ᾽ ἐπενόνησεν* Va; *οὐδὲ ἐπενόησεν* VbAgLab; *οὐδὲν ἐπενόησεν* Pc.

23. *Φιλίππῳ τῷ Δ. τόλμημα ἦν ἐλαφρότατον* coni. C.

24. *κατεῖχε δὲ καὶ τρ.* vel *κατεῖχέ τε τρ.* Cor.; illud recepit B; fortasse *καὶ* mutandum in *δὲ*. Mox *ὀνόμαζε* Vb; in Lb *ὠνόμασε* corr. in *ὠνόμαζε*.

25. *τῆς ἑλλάδος* bis VaM. Denominationi *κλεῖς τῆς Ἑλλάδος*

ταύτας. ἐπὶ μέν γε Πελοποννήσῳ Κόρινθος[26] καὶ ἡ Κο-
ρινθίων ἀκρόπολις ἐπετετείχιστο,[27] ἐπὶ δὲ Εὐβοίᾳ καὶ
Βοιωτοῖς τε[28] καὶ Φωκεῦσι Χαλκὶς ἡ πρὸς τῷ Εὐρίπῳ,
κατὰ δὲ Θεσσαλῶν τε αὐτῶν καὶ τοῦ Αἰτωλῶν ἔθνους
Μαγνησίαν τὴν ὑπὸ τὸ Πήλιον κατεῖχεν ὁ Φίλιππος.
(4) Μάλιστα δὲ Ἀθηναίους καὶ τὸ Αἰτωλικὸν ἐπιστρα-
τείας[29] τε συνεχέσιν ἐπίεζε καὶ λῃστῶν καταδρομαῖς.
ἐμνημόνευσε δέ μοι καὶ πρότερον ὁ λόγος [ὁ] ἐν[30] τῇ Ἀτ- 7
θίδι συγγραφῇ ὅσοι τε Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων ἐναντία
Φιλίππου[31] συνήραντο Ἀθηναίοις καὶ ὡς ὑπὸ ἀσθενείας
τῶν συμμάχων ἐπὶ Ῥωμαίους καὶ ἐπικουρίαν τὴν ἐκεῖ-

pabat. Unam in Peloponneso Corinthum, cuius etiam arcem munivit accuratius. Alterum fuit ei contra Euboeam, Boeotos et Phocenses propugnaculum Chalcis ad Euripum. Tertium opposuit Thessalis et Aetolorum nationi Magnesiam sub Pelio monte. (4) Prae ceteris vero tum iustis exercituum aggressionibus et Aetolis infestus fuit. In Atticarum rerum descriptione iampridem exposui quae a Graecis vel barbaris missa fuerint Atheniensibus contra Philippum auxilia, et quemadmodum belli diuturnitate afflicti Athenienses Roma-

quid insit contumeliosi non satis perspicimus, nec ullo alio loco has urbes a Philippo *Graeciae claves* appellatas legisse reminiscimur. Apud Polyb. XVII. c. 11. legimus: ὃς (Philippus) ἔφη τοὺς προειρημένους τόπους εἶναι πέδας Ἑλληνικάς; easdem iterum πέδας Ἑλληνικάς nuncupat XVIII, 28. Idem docet Strabo IX, p. 423: καθάπερ καὶ πέδας ἐκάλει Φίλιππος τῆς Ἑλλάδος τὴν Χαλκίδα καὶ τὴν Κόρινθον, πρὸς τὰς ἐκ τῆς Μακεδονίας ἀφορμὰς βλέπων· ἐπιδεσμοὺς δ' οἱ ὕστερον προσηγόρευον ταύτας τε καὶ τὴν Δημητριάδα. Neque diversa sunt quae apud Appian. eclog. VI. T. I. p. 511. Schw. legimus: τὰς τρεῖς φρουρὰς ἃς αὐτὸς (Philippus) πέδας ἐκάλει τῆς Ἑλλάδος. Accedit Livius XXXII, 37, qui Polybium secutus et ipsum Philippum „non contumeliosius quam verius *compedes* eas Graeciae appellare" tradit. Omnes igitur *claves* illas Graeciae ignorantes in *compedibus* ignominiosis consentiunt. Πέδας Pausaniae, quum nimium a scriptura recepta haec vox recedat, obtrudere nolimus; at vocem eiusdem significationis desiderari satis videtur manifestum, quare κλοιοὺς τῆς Ἑλλάδος rescribendum esse arbitramur.

26. κόρινθος πελοποννήσου Va, literis supra vers. positis ordo vulg. restituitur. — κόρινθον Ag; mox πόλις pro ἀκρόπολις Vb.

27. ἐπετετείχιστο S ed. mai. Va; ἐτετ(ει)χίζετο et p. corr. ἐτετείχιστο Vb; ἐτετείχιστο rell. edd. MPcAg Lab; tum εὐσεβοίᾳ La.

28. τε om. Va. Deinde κατὰ δὲ θάλασσαν La; mox τὸ πόλιον idem.

29. Αἰτολικὸν ἐπιστρατίαις Ag. — ἐπίεξε M; ἐπίεσε Va.

30. ὁ ἐν τῇ BPc*; καὶ ἐν τῇ edd. rell. MVabLb; in Ag neque ὁ neque καὶ est, quod placet.

31. ἐναντία φιλίππ(ου) (sic) Vb. Mox ἐπικουρίαν τίην(?) ἐκεῖθεν La.

θεν κατέφυγον[32] οἱ Ἀθηναῖοι. Ῥωμαῖοι δὲ ἐπεπόμφεσαν καὶ οὐ πολλῷ τινὶ ἔμπροσθεν λόγῳ μὲν ἐπικουρήσοντας Αἰτωλοῖς[33] ἐναντία Φιλίππου, τῷ δὲ ἔργῳ μᾶλλόν τι
8 ἐπὶ κατασκοπῇ[34] τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πραγμάτων. τότε δὲ ἀποστέλλουσιν Ἀθηναίοις[35] στρατιάν τε καὶ ἡγεμόνα Ὀτίλιον·[36] τοῦτο γάρ οἱ τῶν ὀνομάτων ἦν τὸ ἐκδηλότατον, ἐπεὶ καλοῦνταί γε οὐ πατρόθεν[37] οἱ Ῥωμαῖοι
541 κατὰ ταὐτὰ Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ τρία, ὁπότε ὀλίγιστα,[38] καὶ ἔτι πλέονα ὀνόματα ἑκάστῳ τίθενται. τῷ δὲ Ὀτιλίῳ προσετέτακτο ὑπὸ Ῥωμαίων ἀπείργειν ἀπὸ Ἀθηναίων
9 καὶ τοῦ Αἰτωλικοῦ τὸν Φιλίππου πόλεμον. Ὀτίλιος δὲ τὰ μὲν ἄλλα τοῖς πράγμασι[39] κατὰ τὰ ἐπιτεταγμένα ἐχρῆτο, τάδε δὲ οὐ κατὰ γνώμην οἱ τὴν Ῥωμαίων ἐστὶν[40] εἰργασμένα· Εὐβοέων γὰρ Ἑστίαιαν[41] πόλιν καὶ Ἀντίκυραν

norum fidem implorare coacti fuerint. Miserant et paulo ante Romani verbo quidem Aetolis contra Philippum auxilia, re vero Macedonicarum rerum speculatores: verum Atheniensibus tunc exercitum mittendum censuerunt. Decreta ea provincia est Otilio Cos. (Nam hoc nomen ei viro maxime insigne fuit. Non enim Romani Graecorum ritu unico a patribus accepto nomine appellantur, sed tria fere singulis ut pauciora, plura etiam imponuntur nomina.) Id negotii duntaxat a S. P. Q. R. Otilio datum ut Athenienses et Aetolos contra Philippi arma tueretur. At ille e mandatorum praescripto reliqua; illud non ex P. R. sententia gessit, quod Euboeensium Hestiaeam et

32. κατέφευγον VaPcMAgLab; quod ob codicum consensum recipiendum videtur, quum saepe apud Pausaniam imperfectum reperiatur, ubi exspectes aoristum; cf. Siebelis. ad X, 32, 10. — „Post ἐπεπόμφεσαν addiderim μὲν“ B.

33. αἰτωλοὺς VaM.

34. ἐπὶ κατασκ. Lobeck ad Phryn. p. 475. B; facilius fortasse ἐς κατασκοπὴν; ἐν κατασκ. rell. edd. codd.

35. ἀθηναῖοι στρατ. VabAgLb; mox τε om. VaM.

36. Ὀτίλιον, hic et posthac, B VabPcMAgLb; ἀτέλιον La; postea ὀτιλ. —; semel ὀτίλιος; Ἀτίλιον Am. edd. rell.; Οὐΐλιον Clemens Klenze, coll. Liv. 32, 6., quod Sylb. iam proposuit ad X, 36. Tum τοῦτο γὰρ δὴ τῶν Va. Mox ἐκδηλώτατον Ag.

37. πατρώθεν (sec. S πατρῶθεν) M; πρωθεν Vb.

38. ὁπότε ὀλίγιστα CS ed. mai.B VaPcdMAgLb; ὁπότε γε ὀλίγα La; quod non displicet; ὁπότε ἡ ὀλ. rell. edd. Tum ἔτι Sylb.FCSB; ἔπι (sic) Va; ἐπιπλέονα Lab; ἐπὶ rell. edd. MVbAgPc.

39. πράγμασιν Ag. Deinceps τὰ δὲ οὐ Va.

40. ἐστὶν om. Va. Mox εὐβο , et spatium vacuum pro έων, M.

41. Ἑστίαιαν S ed. mai. B; ἑστιαίαν ALab; Ἑστιαίαν edd. rell.; ἑστιαῖαν Vab; ἐς αἰτιαίαν M; ἐς

τὴν ἐν τῇ Φωκίδι ἑλὼν, ὑπηκόους κατ' ἀνάγκην οὔσας Φιλίππου, ἐποίησεν ἀναστάτους. καὶ τοῦδε εἵνεκα, ἐμοὶ δοκεῖν,[42] ἐπεὶ ἐπύθετο ἡ βουλὴ, ἀποστέλλουσιν Ὀτιλίῳ διάδοχον τῆς ἀρχῆς Φλαμίνιον[43].

CAPUT VIII.

Romani, duce Flaminio, cum Achaeis Corinthum expugnant — Achaei Romanorum socii — Achaei Spartae muros demoliuntur et Lacedaemoniis graviter imperant — Lacedaemonii ad Metellum et legatos Romanos confugiunt — de Macedonum rebus a Romanis eversis et Sibyllae oraculo illud significante.

Τότε δὲ ἥκων ὁ Φλαμίνιος[1] Ἐρέτριάν τε διήρπασε τοὺς φρουροῦντας Μακεδόνων μάχῃ νικήσας, καὶ αὖθις ἐλάσας ἐπὶ Κόρινθον κατεχομένην ὑπὸ Φιλίππου φρουρᾷ[2] αὐτός τε προσεκάθητο πολιορκῶν καὶ παρὰ Ἀχαιοὺς ἅμα ἀποστέλλων ἐπήγγελλέ[3] σφισιν ἀφικνεῖσθαι πρὸς Κόρινθον στρατιᾷ συμμάχους τε ἀξιωθησομένους καλεῖσθαι Ῥωμαίων καὶ ἅμα εὐνοίᾳ τῇ ἐς τὸ Ἑλληνικόν. Ἀχαιοὶ δὲ 2

Anticyram in Phocide, quae oppida Philippi imperata facere coacta fuerant, expugnavit et evertit. Quae res ad Senatum delata, mea quidem sententia, effecit ut Otilio Flaminius successor mitteretur.

Cap. VIII. Flaminius primo adventu superato Macedonum praesidio Eretriam diripuit; Corinthum, cui rex praesidium imposuerat, et suis ipse copiis circumsedit et ab Achaeis ad eam obsidendam per legatos, tum pro inita cum Romanis societate tum vero pro ea quam in Graecos omnes prae se ferebant benevolentia, auxilia postulavit. Sed illi quod ante

αἰτίαν R, sed ad marg. ἑστιαίαν. Tum τὴν μεγάλην πόλιν Va, at τὴν μεγάλην litura deletum; porro καὶ τὴν Ἀντικ. Va.

42. ἐμοὶ δοκεῖν SB; εἵνεκά μοι δοκεῖν vel εἵνεκα μοι δοκεῖν rell. edd. MVabPc*AgLab.

43. Φλαμινῖνον Sigon., notante Sylburgio, accedente Paciaudi Monum. Pelop. II, 105. — φλαμμίνιον La.

Cap. VIII. 1. φλαμίονος La. ἐρετρείαν τε VbLa; ἐρέτρειάν τε M AgLb. tum διήρπασεν MLa; mox μάχην Vb.

2. φρουρᾶν πολυορκῶν Vb.

3. ἐπήγγελε σφίσιν VaMAg. Tum στρατειᾷ AgLa.

ἐποιοῦντο μὲν μεγάλως[4] καὶ αὐτὸν ἐν αἰτίᾳ Φλαμίνιον[5]
καὶ ἔτι πρότερον Ὀτίλιον, οἳ μετεχειρίσαντο[6] ὠμῶς οὕτω
πόλεις Ἑλληνίδας καὶ ἀρχαίας, ἀναμαρτήτους τε οὔσας
πρὸς Ῥωμαίους καὶ οὐ κατὰ γνώμην[7] ὑπὸ Μακεδόνων
ἀρχομένας· προεωρῶντο[8] δὲ καὶ ὡς ἀντὶ Φιλίππου καὶ
Μακεδόνων Ῥωμαῖοι σφίσι τε ἥκοιεν[9] καὶ τῷ Ἑλληνικῷ
δεσπόται προστάττειν. ῥηθέντων δὲ ἐν τῷ συνεδρίῳ πολ-
λῶν καὶ ἐναντίων ἀλλήλοις τέλος οἱ εὖνοι[10] Ῥωμαίοις
ἐνίκησαν, καὶ Ἀχαιοὶ Φλαμινίῳ[11] Κόρινθον συνεπολιόρ-
3 κησαν· Κορίνθιοι δὲ ἀπὸ Μακεδόνων ἐλευθερωθέντες
μετέσχον αὐτίκα συνεδρίου τοῦ Ἀχαιῶν, μετασχόντες[12]
καὶ πρότερον ὅτε Ἄρατος καὶ Σικυώνιοι φρουρὰν ἐκ τοῦ
Ἀκροκορίνθου [τὴν πᾶσαν] ἐξήλασαν καὶ ἀπέκτειναν Περ-
σαῖον ὑπὸ Ἀντιγόνου ταχθέντα[13] ἐπὶ τῇ φρουρᾷ.

in Otilio indigne tulerant Flaminio etiamnum crimini dabant, quod scilicet priscas Graeciae urbes, quae nihil in Romanos commiserant quaeque Macedoni invitae paruerant, eas armis adorti crudelius tractassent. Providebant autem facile iam Romanos illud agere ut pro Philippo et Macedonibus Achaiae et universae Graeciae ipsi imperarent. Causa haec ni Achaeorum concilio magna inter dissidentes sententias contentione acta; evicere postremo qui partis Romanorum fuere, ut ab Achaeis ad oppugnandam obsidione Corinthum auxilia mitterentur. Corinthii quidem quum in Macedonum potestate esse desiissent ad Achaeorum se concilium mox aggregarunt, in quo et prius locum habuerant quum Aratus Sicyoniorum dux e Corinthi arce Antigoni praesidium eiecisset, Persaeo praesi-

4. *μεγάλας* VaMLb (in Va *ας* est in correctura); *ἐποιοῦτο* La. — Deinde *αὐτὸν* FCSBVabPcMAgLab; *αὐτοὶ* AXK.

5. *φιλαμόνιον* Ag. — Tum *καὶ ἔστι πρ.* M.

6. *μετεχειρίσαντο* Sylb.KFCSBPc*AgLab; *μετεχειρήσαντο* AXVbMVa (in hoc *ῆ* an *ῶ* sit, ambig.). — *ὁμῶς* Vb. tum *οὕτως* VbAgLb. *πόλεις* M.

7. *καταγνώμην* A. Deinde *ἀρχομένας* — *Μακεδόνων* om. M.

8. *προεωροῦντο* AXVab.

9. *οἴκοιεν* A. Tum *ὡς δεσπόται* coni. C.

10. *οἳ εὖνοι* Ag. *εὖνοι* VaLa. — *ἐνήκησαν* Vb.

11. *σὺν φλαμινίῳ* Va.

12. *μετασχόντες* M p. correct. e *μετεσχόντες*. Tum *πρότερον ἔτὲ* (sic) *ἄρατος* Va. (*πρότερον ἔτι ὅτε Ἄρ.*?) — *σικυώνιος* La. Tum *τὴν πᾶσαν* om. La; inepta sane sunt haec verba; postulat loci ratio *τὴν Μακεδόνων* (Cf. II, 8, 4.) vel *τὴν ἐνοῦσαν*; non vertit Am.

13. *ἀντιγόνου τε ταχθέντα* Va; *ἀντιγόνου τεχθέντα* VbLb.

(2) Ἀχαιοὶ δὲ τὸ ἀπὸ[14] τούτου σύμμαχοί τε ὠνομά- 542
ζοντο Ῥωμαίων καὶ ἐς τὰ πάντα ἦσαν πρόθυμοι·[15] καὶ
σφισιν εἵποντο μὲν ἐς Μακεδονίαν καὶ ἐπὶ Φίλιππον, με-
τέσχον δὲ καὶ στρατείας[16] ἐς Αἰτωλοὺς, τρίτα δὲ ὁμοῦ
Ῥωμαίοις ἐμαχέσαντο ἐναντία Ἀντιόχου καὶ Σύρων. ὅσα 4
μὲν δὴ Ἀχαιοὶ Μακεδόσιν ἢ στρατιᾷ τῇ Σύρων ἐναντία
ἐτάξαντο[17] φιλίᾳ τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἔπραξαν, ἐς δὲ Αἰ-
τωλοὺς[18] ἐκ παλαιοῦ σφίσιν ἦν οἰκεῖα ἐγκλήματα.
(3) Ἐπεὶ δὲ ἡ Νάβιδος ἐν Σπάρτῃ τυραννὶς κατελέλυτο
ἐς πλείστην ὠμότητα[19] ἀνδρὸς ἀφικομένου, τὰ ἐς τοὺς
Λακεδαιμονίους αὐτίκα ἐνεπεπτώκει, καὶ σφᾶς ὑπὸ τὸν
χρόνον οἱ Ἀχαιοὶ τοῦτον ἐς σύλλογον[20] ὑπάγονται τὸν
Ἀχαϊκὸν, καὶ δίκας τε[21] ἐδίκαζόν σφισιν ἐς τὸ ἀκριβέ- 5
στατον καὶ τὰ τείχη τῆς Σπάρτης καταβάλλουσιν ἐς ἔδα-
φος, οἰκοδομηθέντα μὲν καὶ πρότερον ἔτι[22] αὐτοσχε-
δίως [καὶ] ἐπί τε τῆς Δημητρίου καὶ ὕστερον τῆς Πύῤ-

dii praefecto occiso. (2) In posterum dehinc omne tempus Romanorum socii Achaei appellati sunt, nempe qui ad omnia rerum momenta se promptos et alacres praestitere. Nam et in Macedoniam cum Romanis contra Philippum penetrarunt, et susceptae in Aetolos expeditionis comites fuere, in Syriam denique contra Antiochum sunt cum Romanis profecti. Et Macedonico quidem atque Antiochi bello interfuerunt Romanorum amicitiam secuti, cum Aetolis vero iampridem simultates proprias exercuerant. (3) Nabidis tyrannide, cuius intolerabilis fuerat crudelitas, sublata Spartam Achaei in ordinem statim redactam Achaico concilio subiecerunt, rebusque per severissima iudicia repetitis mox urbis muros demoliti sunt. Spartae quidem muri Demetrio et Pyrrho olim oppugnantibus

14. δὲ ἀπὸ FVaM; „j'ai ajouté τὸ d'après les Mss. 1410. 1411." C; at habebant iam articulum AXK.

15. πρόθυμοι, et supra γνώριμοι Va. Tum εἶπον τὸ μὲν La.

16. μετέχον δὲ καὶ La, unde recepimus καί; tum στρατιᾶς AVabM AgLab; ἐς αἰτωλμοὺς La.

17. ἐτάξοντο Va; mox ἔπραξεν La.

18. ἐς δὲ Αἰτωλοὺς scripsimus e La, in quo ἐς δὲ οἰτωλοὺς; ἐς δὲ ἀλλήλους BVabMPcAgLb; ἐς δὲ Λακεδαιμονίους rell. Deinde οἰκία M; tum τυραννὺς La.

19. πλήστην ὠμότητα Vb. — ἀφικομέ (sic) A; ἀφικομένης, ου sup. vers. La. — ἀνεπεπτώκει Lb.

20. ἐς συλόγον Vb; σύλογον Ag; ἀχαιϊκὸν AgLab; ἐς λόγον VaM.

21. δίκ. τε B; δίκ. γε rell. edd. VabPcMAgLab. tum ἐδίδασκον VabPcMAgLab. Dein τὰ τήχη La.

22. ἔτι om. Va; seq. καὶ cum B uncis sepsimus, nec Am. legisse videtur.

ρου καὶ Ἠπειρωτῶν στρατείας,[23] ἐπὶ δὲ τῆς τυραννίδος
τῆς Νάβιδος καὶ ἐς τὸ ἀσφαλέστατον ὀχυρωθέντα. τά τε
οὖν τείχη[24] τῆς Σπάρτης οἱ Ἀχαιοὶ καθεῖλον καὶ τὰ ἐς
μελέτην τοῖς ἐφήβοις ἐκ τῶν Λυκούργου νόμων καταλύ-
σαντες ἐπέταξαν τοῖς Ἀχαιῶν ἐφήβοις τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν.
6 ταῦτα μὲν δὴ καὶ ἐς πλέον ἐπέξεισίν αὖθίς μοι τὰ ἐς[25]
Ἀρκάδας. (4) Λακεδαιμόνιοι δὲ[26] ἅτε μεγάλως τοῖς ἐπι-
τάγμασιν ἀχθόμενοι τοῖς Ἀχαιῶν καταφεύγουσιν ἐπὶ
Μέτελλον[27] καὶ ὅσοι σὺν Μετέλλῳ κατὰ πρεσβείαν ἧκον
ἐκ Ῥώμης. ἀφίκοντο δὲ οὗτοι Φιλίππῳ καὶ Μακεδόσι[28]
πόλεμον μὲν οὐδένα ἐπάξοντες ἅτε εἰρήνης πρότερον ἔτι[29]
Φιλίππῳ καὶ Ῥωμαίοις ὀμωμοσμένης, ὁπόσα δὲ ἢ Θεσ-
σαλοῖς ἢ τῶν ἐξ Ἠπείρου τισὶν ἐγκλήματα ἦν ἐς Φίλιπ-
7 πον, ταῦτα ἧκον[30] οἱ ὁμοῦ Μετέλλῳ κρινοῦντες. ἔργῳ
543 μὲν δὴ Φίλιππός τε αὐτὸς καὶ ἡ Μακεδόνων ἀκμὴ καθῄ-
ρητο[31] ὑπὸ Ῥωμαίων. μαχεσάμενος γὰρ Φλαμινίου καὶ
Ῥωμαίων ἐναντία Φίλιππος ἐν Κυνὸς καλουμέναις Κε-

tumultuario opere exstructi fuerant; Nabis postea tales faciundos curavit ut nihil omnino ad eorum firmitatem desideraretur. Eos itaque muros tunc Achaei deiecerunt, et Spartanorum liberis interdicta quam legibus Lycurgus sanxerat disciplina, eadem qua Achaeorum puberes uti iusserunt. Verum haec a me plenius exponuntur in eo qui Arcadum rebus attributus est libro. (4) Lacedaemonii quum Achaeorum imperata graviter ferrent, Metellum Romanorum legatum et eius collegas appellarunt. Missi hi fuerant non ut Philippo bellum indicerent cum quo rite fuerat pax perpetrata, sed ut de criminibus quae a Thessalis et quibusdam Epirotis Philippo obiiciebantur cognoscerent. Revera autem Philippus cum ipso Macedonum robore a Romanis deiectus est. Pugnans enim ad Cynoscephalas victus quidem est, ut consentaneum erat, a Flaminio

23. στρατιᾶς AVabAgLa; in M correctum in στρατίας; hoc est in Lb.

24. τύχη Vb, ει sup υ. Deinde τὰς ἐς μελ. Lab; ἐφήφοις Vb. λυκούργον νόμον La; tum id. τοῖς ἀχαιοῖς ἐφύβοις.

25. τὰς ἐς VbAgLb; τὰς, sup. vers. τὰ, M (sec. S τὰς pro τὰ ἐς).

26. λακ. μ δὲ (sic) Vb. Mox τοῖς ἀχαιῶν, οἷς sup. ῶν, La.

27. Μέτελλον κ. ὅσ. σὺν om. M. Μέλλον A; Μετέλλω καὶ ὅσοι Va; μελλέτω La; οὖν pro σὺν Vb.

28. μακεδόσιν MAg.

29. ἔτι FCSBVabPcMAgLab; ἐπὶ AXK.

30. ἥκων Va.

31. καθήρατο Vb. — μαχαισάμενος Ag.

φαλαῖς εὐλόγως[32] τὸ ἧττον ἠνέγκατο· ἀλλά γε[33] δὴ κατὰ δύναμιν ἀγωνισάμενος αὐτὸς οὗτος ὁ[34] Φίλιππος τοσοῦτον ἐκρατήθη τῇ συμβολῇ[35] ὡς στρατιᾶς τε ἣν ἦγεν ἀποβαλεῖν τὸ πολὺ, καὶ ἐκ τῶν πόλεων ὅσας εἷλεν ἐν τῇ Ἑλλάδι πολέμῳ παραστησάμενος ἐξήγαγεν ἐξ ἁπασῶν τὰς φρουρὰς κατὰ ὁμολογίαν πρὸς Ῥωμαίους. (5) Κατὰ 8
μέντοι τοῦ λόγου τὸ εὐπρεπὲς παρὰ Ῥωμαίων εὕρητο[36] εἰρήνην δεήσεσι μὲν παντοίαις καὶ δαπάναις χρημάτων μεγάλαις· τὰ δὲ ἐς Μακεδόνας δύναμίν τε ἣν ἐπὶ Φιλίππου περιεβάλοντο[37] τοῦ Ἀμύντου, καὶ ὡς ἐπὶ Φιλίππου τοῦ ὑστέρου τὰ πράγματά σφισιν ἐφθάρη, Σίβυλλα[38] οὐκ ἄνευ θεοῦ προεθέσπισεν. ἔχει δὲ οὕτω τὰ χρησθέντα·

et Romanis; at viriliter certe dimicans ita occubuit ut exercitus robur amitteret et e Graecanicis urbibus omnibus quas bello ad deditionem compulerat praesidia educere ex foederis pacto convento coactus esset. (5) Pacem quidem non tam eventu utilem, quam nomine decoram precibus ac etiam precio impetravit. Macedonum certe bellicam gloriam et imperii magnitudinem Philippo Amyntae filio regnante partam, alterius Philippi temporibus pessum ituram divinitus his versibus praedixit Sibylla:

32. Haec et sequentia procul dubio corrupta ab aliis aliter tentata sunt; ἐν λόγοις AXKBMVabPcAg Lab; ἐν λόχοις coni. K receperunt FS, quod *in pugna manipulorum* interpretatur S, quam apte alii videant; ἐν λόφοις τὸ ἴσον ἠνέγκατο C; τὸ κρεῖττον ἠνέγκατο Woltmann. Nos εὐλόγως τὸ ἧττον ἠνέγκ. scripsimus e coni. G. Hermanni nobiscum communicata („*ut consentaneum erat*"); ipsi οὐκ ἀλόγως conieceramus. Alia coniectura audacior tamen et a rerum gestarum historia aliena haec est: παρ' ὀλίγον τὸ κρεῖττον ἠνέγκατο. — ἐνέγκατο La.

33. ἀλλ' ἅ γε δὴ Vb. Tum κατὰ δύναμιν scripsimus e vestigiis codicis La, qui καὶ δύναμις et ν sup. ς habet, e qua correctura male intellecta δυνάμεσιν ortum est, quod habent edd. MVabPcAgLb.

34. ὁ om. BMVaPcAgLb. Nobis ὁ Φίλιππος e margine in contexta illatum, αὐτος οὗτος ex hac scriptura: οὗτος et per correcturam αὐτὸς supra versum, totusque locus sic restituendus videtur: ἀλλά γε δὴ κατὰ δύναμιν ἀγωνισάμενος αὐτὸς, τοσοῦτον ἐκρατήθη.

35. συμβουλῇ Vb. — στρατιὰς Va. — ἀπολαβεῖν Vb.

36. εὕρετο Pors. S ed. mai., εὕρητο La.

37. περιεβάλλοντο VabAg; περιεβάλοντο — φιλίππου om. M; περιέβαλον το τοῦ (sic) La.

38. Σιβίλλα AXKVbLb. Mox οὐκ ἄνευ εὐθεοῦ La. — οὕτως Vb AgLa.

9 Αὐχοῦντες βασιλεῦσι[39] Μακηδόνες Ἀργεάδῃσιν,
Ὑμῖν κοιρανέων[40] ἀγαθὸν καὶ πῆμα Φίλιππος.
Ἤτοι[41] ὁ μὲν πρότερος πόλεσιν λαοῖσί τ᾽ ἄνακτας
Θήσει· ὁ δ᾽ ὁπλότερος τιμὴν[42] ἀπὸ πᾶσαν ὀλέσσει,
Δμηθεὶς ἑσπερίοισιν ὑπ᾽ ἀνδράσιν ἠῴοις[43] τε.

Ῥωμαῖοί τε δὴ[44] τὰ πρὸς ἑσπέραν νεμόμενοι τῆς Εὐρώπης καθεῖλον τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν καὶ τῶν ἐς τὸ συμμαχικὸν ταχθέντων[45] Ἄτταλος καὶ ἔτι ἐκ Μυσίας στρατιᾶς· πρὸς δὲ ἀνίσχοντα ἥλιον μᾶλλόν τι ἡ Μυσία[46] τέτραπται.

Emathiae populi, Argeadae quis gloria reges,
Commoda nunc pariet regnans, nunc damna Philippus,
Namque duces maior populis atque urbibus amplis
Imponet; sed enim Hesperiis domitus minor armis
Mox etiam Eois illustres perdet honores.

Romani enim qui ad occasum sunt, Attali et Mysorum qui ad Solis ortum vergunt, auxiliis assumtis Macedonum regnum everterunt.

39. *αἰχοῦντες* La. — *βασιλεῦσιν* MAg; mox *Μακεδόνες* VaPcMAg La; *μακαὶδόνες* (sic) Lb.

40. *μοιρανέων* VaM; deinde *φιλίππου* VaM; *φίλιππον* Lb.

41. pro *ἤτοι* Ag *ἤ*. tum *πόλεσι* AM; *πόλεσι*, *ν* sup. *ι*, Lb. — *λαοῖσίν τ᾽* M. — *τ᾽ἄνακτος* Va. tum *θήσει δ᾽ ὁπλ.* VaAgLb.

42. *τιμὴν ὀλέσειαμηθεὶς* (sic) Vb; *ὀλέσει ἀμηθεὶς* VaMAg; *ἀμηθεὶς* (sic) Lb.

43. *ἠῴοις* M.

44. *μὲν δὴ* SVaM; *γε δὴ* AXKF CPcVbAgLab; *τε δὴ* B; mox *τὸν μακεδ.* La.

45. *τεχθέντων* Vb. Tum *καὶ ἔτι — στρατιᾶς*] locus corruptus; quod Hartung. coniecit, et CS receperunt probante Sylb., *στρατιά*, parum videtur accommodatum; B pro *καὶ ἔτι* sententiam *ἡγεῖτο* poscere opinatur; aptius quidem, neque tamen satisfacit. Lacuna latere videtur; nisi fortasse malis *καὶ ἡ ἐκ Μυσίας στρατιά*. — *καὶ ἔτι μεσίας στρατιάς* La.

46. *ἡ ἀμυσία* AgLa.

CAPUT IX.

Metellus de Achaeis dicto non audientibus querelas ad senatum defert — Lacedaemonii in senatu Achaeos criminantur — Romani mittunt, qui inter Achaeos et Lacedaemonios disceptent — muri Spartae reficiuntur — Romani Lacedaemoniis faventes Achaeis varie adversantur.

Τότε δὲ τῷ Μετέλλῳ[1] καὶ τῇ ἄλλῃ πρεσβείᾳ μὴ ὑπεριδεῖν Λακεδαιμονίων ἤρεσε καὶ Ἀχαιῶν, τοὺς δὲ τὰς ἀρχὰς ἔχοντας ἐς τὸ συνέδριον ἠξίουν[2] συγκαλέσαι τοὺς Ἀχαιοὺς ἵνα ἐν κοινῷ διδάξωσιν αὐτοὺς ἠπιώτερον μεταχειρίζεσθαι τὰ ἐν Λακεδαίμονι. οἱ δέ σφισιν ἀπεκρίναντο μήτε[3] ἐκείνοις Ἀχαιοὺς ἐς σύλλογον μήτε ἄλλῳ συνάξειν, 544
ὅστις μὴ ἐπὶ[4] τῷ πράγματι ἐφ' ὅτῳ ποιεῖται τὴν πρόσοδον παρὰ τῆς Ῥωμαίων βουλῆς ἔχει δόγμα. Μέτελλος δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν περιϋβρίσθαι νομίζοντες, ἐπειδὴ ἀφίκοντο ἐς Ῥώμην πολλὰ ἐπὶ τῆς βουλῆς καὶ οὐ πάντα[5] τὰ ἀληθῆ κατηγόρουν τῶν Ἀχαιῶν.
(2) Τούτων δὲ πλείονα ἐνεκάλουν[6] Ἀχαιοῖς Ἀρεὺς καὶ 2

Cap. IX. Metellus tunc ceterique legati non esse Achaeorum et Lacedaemoniorum querelas contemnendas censuerunt. Quare ab Achaeorum magistratibus dari sibi concilium postularunt, quo scilicet pro concione iure aequiore cum Lacedaemoniis agendum Achaeis persuaderent. At enim illi pernegare aut illis, aut aliis quibusvis concilium se daturos, qui de qua re missi essent Senatus decretum non attulissent. Metellus et collegae, quod Achaei se dicto audientes non praebuerant, durius accepere, ac Romam reversi multa de illis ad invidiam conflandam, neque omnino vera omnia ad senatum detulerunt. (2) Sed invidiosius multo Achaeos criminati sunt

Cap. IX. 1. μετέλῳ Lb. — Mox τοὺς δὲ τὰς MPcAgLab, quod recepimus deleta interpunctione post ἤρεσε et posita post Ἀχαιῶν; Lb post ἤρεσε nullam, post Ἀχαιῶν maximam habet interpunctionem, La nullam utique; δὲ om. edd. codd. rell.

2. ἠξίουν — ἠπιώτερον om. M.

3. ἀπεκρίνατο La, tum μήτε ἐκείν. SB, μηδὲ edd. rell. PcAgLa, μὴ δὲ MVabLb.

4. μὴ ἐ ἐπὶ (sic) Vb.

5. οὐ παρὰ τὰ Va.

6. ἐνεγκάλουν Ag. Tum Ἀλκιβιάδας SBVb(?)PcLbM; in M sup. α poster. est η; Ἀλκιβιάδης edd. rell. AgLa; ἀλκιάδης Va; porro οἳ λακ. A, ὡς λακ. PcAgLa, ἅς λακ. Lb; οἱ Λακ. rell.

Ἀλκιβιάδας, Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ δόκιμοι τὰ[7] μάλιστα ἐν τῇ Σπάρτῃ, τὰ δὲ ἐς Ἀχαιοὺς οὐ δίκαιοι·[8] γενομένους γὰρ ὑπὸ Νάβιδος φυγάδας ὑπεδέξαντο αὐτοὺς οἱ[9] Ἀχαιοί, καὶ ἀποθανόντος Νάβιδος παρὰ γνώμην[10] Λακεδαιμονίων τοῦ δήμου κατάγουσιν ἐς Σπάρτην. τότε οὖν ἀναβεβηκότες καὶ οὗτοι παρὰ τὴν βουλὴν προθυμότατα[11] ἐνέκειντο Ἀχαιοῖς· Ἀχαιοὶ δέ σφισιν ἀπελθοῦσιν
3 ἐπιβάλλουσιν ἐν τῷ συνεδρίῳ[12] θάνατον ζημίαν. (3) Ῥωμαίων δὲ ἡ βουλὴ πέμπουσιν ἄλλους τε ἄνδρας καὶ Ἄππιον[13] Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀχαιοῖς τὰ δίκαια ὁρίσαι. Ἄππιος δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἔμελλον μὲν οὐδὲ ὀφθέντες Ἀχαιοῖς ἔσεσθαι καθ' ἡδονήν, οἳ Ἀρέα[14] καὶ Ἀλκιβιάδαν ἅμ' αὐτοῖς[15] ἐπήγοντο ἐν τῷ τότε Ἀχαιοῖς ἐχθίστους· ἐλύπησαν δὲ καὶ ἐς πλέον τοὺς Ἀχαιούς, ἐπειδὴ ἐς τὸν

Areus et Alcibiadas Lacedaemonii illi quidem apud suos existimatione summa, sed in Achaeos iniquiores. Nam quum eos Nabis eiecisset apud Achaeos exularant; moxque ab iisdem, Nabide mortuo, in patriam contra populare Lacedaemoniorum decretum reducti fuerant. Verum et ipsi tunc in senatum Romanum intromissi in magnam invidiam Achaeos vocarunt. Quare illis Achaei simulatque Romam abierant in concilio capitis mulctam irrogant. (3) Romani Appium [Claudium] et alios legatos miserunt, qui inter Achaeos et Lacedaemonios disceptarent. Sed minime fuit eorum adventus Achaeis gratus. Secum enim illi Areum et Alcibiadam, quos hostes Achaei iudicaverant, habebant. Illud certe homines multo gravius offendit, quod in Achaeorum conventu Romani iracundius et minime ad persua-

7. λακ. μὲν καὶ δόκ. τὰ μάλιστα MPcAgLab. E lectione codicis Lb nota praecedente prolata ἃς λακ. apparet ἃς nihil aliud esse quam correcturam nominis Ἀλκιβιάδης terminationi suprascriptam, quae in contexta recepta ab aliis in οἱ, ab aliis in ὡς correcta est scilicet, quo facto verborum sequentium ordo itidem mutari debuit; quare genuinam lectionem restituisse videmur sic scribendo: Ἀλκιβιάδας, Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ δόκιμοι τὰ μάλιστα ἐν τῇ Σπάρτῃ, τὰ δὲ ἐς Ἀχ.; edd. et Vab sic: Ἀλκιβιάδας οἱ Λακεδ., δόκιμοι μὲν τὰ μάλ. — Articulum ante Σπάρτῃ om. Ag.

8. δίκαι M.

9. οἱ om. Vb. — φυγάδας — ἀποθανόντος bis La.

10. γνώμης MVa, γνώμνην Lb. — καὶ οὗτος La.

11. προθυμώτατα Ag; ἐνέμοντο pro ἐνέκειντο Lb.

12. ἐν τῷ συνεδρ. — πέμπουσιν om. Ag.

13. ἄπιον Vb; tum τὰ δίκαια — Ἀχαιοῖς om. La.

14. ἀργέα MVa. Tum Ἀλκιβιάδαν Smin.BPcVab(?); Ἀλκιβιάδην edd. rell. MAgLab.

15. αὐτοῖς B; tum ἐπείγοντο M Vab.

σύλλογον αὐτῶν ἐπελθόντες σὺν ὀργῇ μᾶλλον ἐποιοῦντο
ἢ πειθοῖ[16] τοὺς λόγους. Λυκόρτας δὲ ὁ Μεγαλοπολί- 4
της, οὔτε[17] ἀξιώματι οὐδενὸς Ἀρκάδων ὕστερος καί τι[18]
καὶ φρόνημα κατὰ φιλίαν προσειληφὼς τὴν Φιλοποίμενος,
λόγῳ τε ἀπέφαινε[19] τὰ ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν δίκαια καὶ ὁμοῦ
τοῖς λόγοις[20] καὶ μέμψιν τινὰ ὑπέτεινεν ἐς τοὺς Ῥωμαί-
ους. Ἄππιος[21] δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ Λυκόρταν λέγοντα
ἐποιοῦντο ἐν χλευασμῷ,[22] καὶ Ἀρέως ἀποψηφίζονται καὶ
Ἀλκιβιάδα[23] μηδὲν ἀδίκημα ἐξ αὐτῶν ἐς[24] Ἀχαιοὺς εἶναι,
Λακεδαιμονίοις τε ἀποστεῖλαι πρέσβεις ἐφιᾶσιν ἐς Ῥώμην,
ἐναντία[25] ἐφιέντες ἢ Ῥωμαίοις συγκείμενα ἦν καὶ Ἀχαιοῖς·
Ἀχαιῶν μὲν γὰρ εἴρητο[26] ἀπὸ τοῦ κοινοῦ παρὰ τὴν Ῥω-
μαίων βουλὴν ἀπιέναι[27] πρέσβεις, ἰδίᾳ δὲ ἀπείρητο μὴ
πρεσβεύεσθαι τὰς πόλεις ὅσαι συνεδρίου τοῦ Ἀχαιῶν 545
μετεῖχον.[28] ἀντιπρεσβευσαμένων δὲ καὶ Ἀχαιῶν Λακε- 5
δαιμονίοις καὶ λόγων ῥηθέντων ὑπὸ ἀμφοτέρων ἐπὶ τῆς

dendum accommodate verba fecerunt. In eo conventu erat Lycortas Megalopolitanus Arcadum facile princeps, et qui amicitia Philopoemenis fretus animum paulo elatiorem ad sententiam dicendam afferebat. Is causam Achaeorum summa libertate dixit et Romanos etiam oratione sua nonnihil pupugit. Legati Lycortae dicta quasi illudentes pro nihilo habere; quin Areum et Alcibiadam sententia sua nihil grave in Achaeos commisisse declararunt; et Lacedaemoniis ut Romam legatos mitterent concesserunt, contra quam inter Achaeos et Romanos convenerat. Decretum enim fuerat publice ab Achaeorum concilio legatos ad senatum Romanum esse mittendos, atque interdictum ne qua ex Achaeorum consessu civitas privatam legationem moliretur. Missa etiam ab Achaeis contraria legatio est. Quum multis utrinque disceptationibus in senatu res agitata fuis-

16. πυθοῖ Va.
17. οὔτε B; οὐδὲ rell. edd. M VabPcAgLab.
18. καί τοι Vb; seq. καὶ om. Va.
19. ἀπέφανε AXVa; ἀπέφηνε Vb.
20. λόγοις om. Ag.
21. ἄπιος — ὁ σὺν VbLb.
22. χλυασμῷ A.
23. Ἀλκιβιάδα SBPcVbMAgLab; Ἀλκιβιάδου XKFC; ἀλκιβιάδη Va; Ἀλκιβιάδην A.
24. ἐς om. Va; mox Λακεδαιμονίους idem.
25. ἀναντία Va; ἀφιέντες MVab.
26. εἴρηται VabPcMAgLab.
27. ἀπιέεναι Vb.
28. μετεῖχον usque Ἀχαιῶν om. Va; tum δὲ ἀχαιῶν sine καὶ, Vb. Deinceps δικασταῖς (?) et σὺν ἐκείνων La.

βουλῆς, τοὺς αὐτοὺς ἀποστέλλουσιν αὖθις οἱ Ῥωμαῖοι Λακεδαιμονίοις γενέσθαι καὶ Ἀχαιοῖς δικαστάς, Ἄππιον καὶ ὅσοι σὺν ἐκείνῳ πρότερον ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀφίκοντο. οἱ δὲ τούς τε ἐκβληθέντας ὑπὸ Ἀχαιῶν κατάγουσιν ἐς Σπάρτην, καὶ ὅσων[29] πρὸ κρίσεως ἀπελθόντων κατέγνωστο ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἀδικεῖν, καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις τιμήματα ἔλυσαν. καὶ συντελείας μὲν Λακεδαιμονίους ἐς τὸ Ἀχαϊκὸν οὐκ ἀφιᾶσι,[30] περὶ δὲ τῇ ἑκάστου ψυχῇ ξενικά σφισι[31] διδόασιν εἶναι δικαστήρια, ὅσα δὲ[32] ἄλλα ἐγκλήματα, λαμβάνειν τε αὐτοὺς καὶ[33] ἐν τῷ Ἀχαϊκῷ ὑπέχειν τὰς κρίσεις. (4) Ἐτειχίσθη δὲ καὶ ἐξ ἀρχῆς αὖθις Σπαρτιάταις
6 ὁ κύκλος τοῦ ἄστεως.[34] Λακεδαιμονίων δὲ οἱ κατελθόντες βουλεύοντες παντοῖα ἐπὶ Ἀχαιοῖς λυπήσειν σφᾶς ἐπὶ τοιῷδε μάλιστα ἤλπιζον. Μεσσηνίους τοὺς Φιλοποίμενι[35] θανάτου συναιτίους γενέσθαι νομισθέντας καὶ κατὰ αἰτίαν[36] ταύτην ὑπὸ Ἀχαιῶν ἐκπεπτωκότας,[37] τού-

set, eosdem iterum legatos Romani misere eiusque legationis principem Appium cum liberis mandatis de Achaeis et Lacedaemoniis, quod visum esset, statuendi. Ii primo statim adventu et quos Achaei exilio multassent Spartam reduxerunt, mulctamque remiserunt iis qui, quod ante causae cognitionem discessissent, ab Achaeis iniuriarum erant damnati. Ac Lacedaemonios quidem ab Achaico concilio non liberant, sed capitis iudicia penes exteros illis esse volunt, de caeteris criminibus et accusare illos et accusari in Achaico concilio posse. (4) Novo denique murorum ambitu Spartanum oppidum muniendum curarunt. Recepta exules patria consilia sua ad Achaeos exagitandos omnia contulerunt, quocirca hoc se illos pacto probe ulcisci posse sperantes, Messeniis iis, qui eius coniurationis qua Philopoemen occisus fuerat, participes fuisse iudicati fuerant eamque ob causam exilio ab Achaeis mulctati erant, iis, in-

29. ὅσον PdAgLa; deinde προκρίσεως Vb. — ἀχαιϊκὸν La, ut solet, Lb.

30. ἀφίασι M; ἀφιᾶσιν Ag.

31. σφισιν MAg; σφισι δὲ δόασιν La.

32. ὅσα δὲ B; ὅσα τε rell. edd. MVabPcAgLab.

33. „καὶ aptius ante ὑπέχειν collocaveris“ B. — Ἀχαϊκῷ AgLab.

34. ἄστεος Va; ἄστεως M, o sup. ω; ἄστευς La. — Mox βασιλεύοντες pro βουλεύοντες La; tum μεσινήους idem.

35. φιλοποίμενοι AgLa.

36. καὶ κατὰ αἰτίαν CBSmai. PacdAgLab; καὶ κατ' αἰτίαν coni. K; καὶ αἰτίαν AXKVabM; καὶ δι' αἰτίαν Sylb.FSmin.

37. ἐκπεπτοκότας Vb. — τούτους δὲ καὶ ἀχαιοὺς La; mox ἀνεληθότες idem.

τους τε καὶ Ἀχαιῶν αὐτῶν τοὺς φεύγοντας ἀναβῆναι πείθουσιν ἐς Ῥώμην· σὺν δέ σφισιν ἀνεληλυθότες καὶ αὐτοὶ γενέσθαι τοῖς ἀνδράσιν ἔπρασσον κάθοδον. (5) Ἅτε δὲ[38] τοῦ Ἀππίου Λακεδαιμονίοις συμπροθυμουμένου μεγάλως, Ἀχαιοῖς δὲ ἐπὶ παντὶ ἀντιβαίνοντος, ἔμελλεν οὐ χαλεπῶς Μεσσηνίων καὶ Ἀχαιῶν τοῖς φεύγουσι[39] τὰ βουλεύματα ἐς δέον χωρήσειν. γράμματα δὲ[40] αὐτίκα ὑπὸ τῆς βουλῆς ἔς τε Ἀθήνας κατεπέμπετο[41] καὶ ἐς Αἰτωλίαν κατάγειν σφᾶς Μεσσηνίους καὶ Ἀχαιοὺς ἐπὶ τὰ οἰκεῖα. τοῦτο Ἀχαιοὺς ἐς τὰ μάλιστα ἠνίασεν ὡς οὔτε ἄλλως 7
πάσχοντας δίκαια[42] ὑπὸ Ῥωμαίων καὶ ἐς τὸ ἀνωφελὲς 546
προϋπηργμένων σφίσιν ἐς αὐτούς, οἳ ἐπὶ τὰ[43] Φιλίππου καὶ Αἰτωλῶν ἐναντία καὶ αὖθις Ἀντιόχου στρατεύσαντες χάριτι ἐς Ῥωμαίους ἐγίνοντο ὕστεροι φυγάδων ἀνθρώπων καὶ οὐ καθαρῶν χεῖρας.[44] ὅμως δὲ εἴκειν σφίσιν ἐδόκει. τότε μὲν δὴ ἐς τοσοῦτον[45] ἐπράχθη.

quam, et Achaeorum praeterea exulibus persuasere, ut Romam querelas ad Senatum deferrent. Et iis quidem quum et ipsi adfuissent haud magno negotio reditum confecerunt. (5) Favente enim summo studio Lacedaemoniis Appio, Achaeorum vero causam acriter impugnante, ea Senatus decrevit quae maxime voluerunt Messenii et Achaei exules. Missae itaque Athenas et in Aetoliam literae, quibus imperabant Romani, ut Messeniis et Achaeis exulibus suum unicuique ius suaque bona restituerentur. Vehementer haec res animos Achaeorum commovit, praesertim quum se et ante iniuriosius a Romanis tractatos interpretarentur, et sua in Romanos pristina merita non fuisse qua sperarant gratia excepta viderent, quum, qui contra Philippum, Aetolos, Antiochum, egregiam Romanis operam navassent, iam exulibus et iis hominibus qui incestas manus haberent postponerentur; imperata tamen sibi facienda ac tempori parendum duxerunt.

38. ἅτε δὴ Va. Tum λακεδαιμονίου idem. συνπροθυμ. AXKFCVb M(?)Lb. — μεσινίων La.

39. φεύγουσιν Ag. Mox χωρίσειν Va.

40. γράμματά τε B. — ὑπὸ τῆς βουκτῆς La.

41. κατεπέμποντο Ag. — μεσινίους La; tum κατὰ ἀχαιοὺς idem.

42. δίκαι MVb; seq. ἐς om. Va. — ἀνοφελὲς La.

43. τοῦ φ. Va.

44. χεῖρες Vb. Deinde ἥκειν Vab AgLb. tum ἐδόκειν Ag.

45. τοσοῦτο AgLa.

CAPUT X.

Proditionis patriae varia exempla apud plures gentes enumerantur — Achaei per Callicratem proditi Romanis obnoxii redduntur.

Τολμημάτων δὲ τὸ ἀνοσιώτατον, τὴν πατρίδα καὶ ἄνδρας προδιδόναι πολίτας ἐπὶ οἰκείοις κέρδεσιν, ἔμελλε[1] καὶ Ἀχαιοῖς κακῶν ἄρξειν, οὔποτε ἐκ τοῦ χρόνου παντὸς τὴν Ἑλλάδα ἐκλιπόν.[2] ἐπὶ μέν γε Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου βασιλεύοντος Περσῶν Ἴωσι[3] τὰ πράγματα ἐφθάρη Σαμίων πλὴν ἑνός τε καὶ δέκα ἀνδρῶν τῶν ἄλλων τρι-
2 ηράρχων τὸ ναυτικὸν τὸ Ἰώνων προδόντων. Μετὰ δὲ Ἴωνας κεχειρωμένους ἠνδραποδίσαντο[4] καὶ Ἐρέτριαν Μῆδοι· προδόται δὲ[5] ἐγένοντο οἱ εὐδοκιμοῦντες μάλιστα ἐν[6] Ἐρετρίᾳ, Φίλαβρος[7] Κυνέου καὶ Εὔφορβος Ἀλκιμάχου. Ξέρξῃ[8] δὲ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐλαύνοντι Θεσσαλία τε δι᾽ Ἀλευαδῶν[9] προεδόθη, Θήβας δὲ Ἀτταγῖνος[10] καὶ Τιμη-

Cap. X. Atque ea quidem perditissimorum hominum perversitas, qui patriae salutem hostibus vendere nihil verentur, Achivis exitio fuit. Neque vero scelus hoc ut semel in Graecia usurpari coeptum est ullum finem reperit. Dario primum Hystaspis filio in Persis regnante Ionum res afflictae prope sunt, classe prodita ab omnibus Samiarum triremium praefectis, undecim duntaxat exceptis. Post oppressos Ionas subegerunt Eretriam Persae, quum civitatis suae principes Philabrus Cyneae filius et Alcimachi Euphorbus, patriam suam hostibus prodidissent. Xerxi in Graeciam irruenti Thessaliam Aleuadae, The-

Cap. X. 1. ἔμελλεν Ag.

2. ἐκλειπόν (sic, non ἐκλείπον, ut S perhibet) VaMAgLa; in Lb ει corr. in ι; non improbat S ἐκλείπον (ἐκλεῖπον) — ὑστάππου La.

3. Ἴωσιν Ag. Mox ἐφθάρησαν Vb., at σαν litura deletum; ἐφθάρη σαγκίων Lb.

4. ἠνδραποδήσαντο Vb. ἢν δραποδίσαντο La. — ἐρέτρειαν VabLb; Ἐρετρείαν AgLa; mox Ἐρετρείᾳ M AgLb.

5. γε ἐγέν. Vb. δὲ om. Ag.

6. ἐς ἐρετρ. Vb; ἐρετρείᾳ La.

7. Φίλαγρος Am. SC. Palm. Ms, probarunt Wessel. et Valken. ad Herodot. VI, 101.; Φίλαυρος Vb; φίλαβρος AXKFBVaPcMAgLab.

8. ξέρξης La, tum ἐπὶ τῇ ἑλλάδα (sic) Ag.

9. Ἀλευαδῶν Sylb. SB; Ἀλευάδων edd. rell.; ἀλευάδου VaPcM AgLab; διὰ λεβυάδου Vb; „Aleuadae prodiderunt." Am. Tum προεδόθη SVaMLb; προυδώθη Vb; προὐδόθη rell. edd. PcAgLa.

10. Ἀτταγῖνος Sylb. Palm. Ms. CSBPcAgVb. Am. ἀττανγῖνος La; Ἀτταγῖλος rell. edd. MVaLb. mox προδιδόασιν Ag.

γενίδας προδιδόασι, φερόμενοι τὰ πρῶτα ἐν Θήβαις.
Πελοποννησίων δὲ καὶ Ἀθηναίων πολεμησάντων Ξενίας[11]
Ἠλεῖος ἐπεχείρησεν Ἦλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἄγιδι προ-
δοῦναι. Οἵ τε Λυσάνδρου καλούμενοι ξένοι χρόνον οὐ- 3
δένα[12] ἀνίεσαν πατρίδας ἐγχειρίζοντες Λυσάνδρῳ τὰς
ἑαυτῶν. Κατὰ δὲ τὴν Φιλίππου βασιλείαν τοῦ Ἀμύντου
Λακεδαίμονα πόλεων μόνην οὐ προδοθεῖσαν τῶν ἐν Ἕλ-
λησιν εὕροι τις ἄν· αἱ δὲ ἄλλαι πόλεις αἱ ἐν τῇ Ἑλλάδι
ὑπὸ προδοσίας μᾶλλον ἢ ὑπὸ νόσου πρότερον τῆς λοι-
μώδους ἐφθάρησαν. Ἀλεξάνδρῳ δὲ τῷ Φιλίππου παρέ-
σχεν ἡ εὐτυχία μικρὰ ἀνδρῶν προδοτῶν καὶ οὐκ ἄξια λό-
γου προσδεηθῆναι. Ἐπεὶ δὲ τὸ ἐν[13] Λαμίᾳ πταῖσμα 4
ἐγένετο Ἕλλησιν, Ἀντίπατρος μὲν ἅτε διαβῆναι ποιούμε- 547
νος σπουδὴν πρὸς τὸν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεμον, ἐβούλετο
εἰρήνην ἐν τάχει συντίθεσθαι, καί οἱ διέφερεν οὐδὲν εἰ
Ἀθήνας[14] τε ἐλευθέραν καὶ τὴν πᾶσαν Ἑλλάδα ἀφήσει·
Δημάδης δὲ[15] καὶ ὅσον προδοτῶν Ἀθήνησιν ἄλλο ἦν

bas Attaginus et Timagenidas Thebanorum primores prodiderunt. At Peloponnesiaco bello, quod inter Athenienses et Spartanos gestum est, Agidi Lacedaemoniorum duci Xenias Eleus Elin ipsam tradere est aggressus. Lysandro dehinc qui hospites eius appellabantur donec patrias proderent suas quiescere nunquam potuerunt. Philippo vero Amyntae filio ad Graeciae imperium adspirante unam invenias proditionis immunem Spartam, ceteras Graecorum urbes non magis pestilentia superiorum temporum, quam proditiones deleverunt. Alexandri felicitas effecit ut nullum magnopere insigne proditionis exemplum, quo res eius adiutae fuerint, possit commemorari. Post acceptam ad Lamiam cladem quum Antipater festinaret in Asiam transmittere, conversisque ad illud bellum opibus facile videretur Atheniensibus pacem daturus, quod rationibus suis minime alienum putabat si Athenas ipsas atque adeo universam Graeciam liberam esse sineret, Demades et alii consiliorum socii

11. ἐξενίας Vb. ξενείας Ag.

12. χρόνον δὲ οὐδ. MVa. Tum ἀνίεσαν BMRPcAgLab; R ad marg. ἄλλ. ἐπαύσαντο, quod habent edd. rell. Vab. — Mox βασιλέα τοῦ ἀμ. La; idem om. πόλεων. Deinceps ἑλλάδι ὑπὸ νήσου (sic) πρότερον, omissis mediis La; idem mox φιλίππῳ.

13. τῷ ἐν A; τῶν ἐν Vb; τὸ ἐν σαλαμίᾳ Lb; τῷ, et supr. vers. ὁ, M. Tum ἅτε διατρ. διαβῆναι (sic) La.

14. ἀθηνᾶς hoc loco et aliquot lineis infra, Ag; sq. τε om. Va; εἰ ἀθήνας τε καὶ τὴν πᾶσαν ἑλλάδα ἐλευθέραν ἀφήσῃ (ει sup. η) Vb; non displicet verborum ordo.

15. τε Va; mox ὅσων Ag.

ἀναπείθουσιν Ἀντίπατρον μηδὲν ἐς Ἕλληνας φρονῆσαι
φιλάνθρωπον, ἐκφοβήσαντες[16] δὲ Ἀθηναίων τὸν δῆμον
ἔς τε Ἀθήνας καὶ πόλεων[17] τῶν ἄλλων τὰς πολλὰς ἐγέ-
νοντο αἴτιοι Μακεδόνων ἐσαχθῆναι[18] φρουράς. βεβαιοῖ δέ
5 μοι καὶ τόδε τὸν λόγον·[19] Ἀθηναῖοι γὰρ μετὰ τὸ ἀτύχη-
μα τὸ ἐν Βοιωτοῖς οὐκ ἐγένοντο Φιλίππου κατήκοοι, ἁλόν-
των[20] μέν σφισι δισχιλίων ὡς ἐκρατήθησαν, παρὰ τὸ
ἔργον, χιλίων δὲ φονευθέντων· ἐν Λαμίᾳ δὲ περὶ δια-
κοσίους πεσόντων καὶ οὐ πλέον τι Μακεδόσιν ἐδουλώ-
θησαν. οὕτω μὲν οὔποτε τὴν Ἑλλάδα ἐπέλειπον[21] οἵ
ἐπὶ προδοσίᾳ νοσήσαντες. (2) Ἀχαιοὺς δὲ ἀνὴρ Ἀχαιὸς[22]
Καλλικράτης τηνικαῦτα ἐς ἅπαν ἐποίει[23] Ῥωμαίοις ὑπο-
χειρίους. ἀρχὴ δέ σφισιν ἐγίνετο κακῶν Περσεὺς καὶ ἡ
6 Μακεδόνων ἀρχὴ καταλυθεῖσα ὑπὸ Ῥωμαίων. Περσεῖ
τῷ[24] Φιλίππου πρὸς Ῥωμαίους ἄγοντι εἰρήνην κατὰ
συνθήκας[25] ἃς ὁ πατήρ οἱ Φίλιππος ἐποιήσατο, ἐπῆλ-

homini a sententia oratione sua deducto nihil mite aut benignum in Graecos cogitandum persuaserunt; quin quum Atheniensem populum vehementer perterrefactum viderent, et Athenis et aliis urbibus ut Macedonum imponerentur praesidia auctores fuere. Confirmat orationem meam rerum eventus. Athenienses enim etsi magnam acceperant in Boeotiis cladem, bis mille ex acie sua captis, mille occisis, non continuo tamen Philippi imperata fecerunt. Ad Lamiam vero ducentis ferme ac nihilo pluribus militibus amissis Macedonibus succubuere. Atque ita nullis temporibus haec proditionum quasi pestis quaedam Graeciae desiit negotium facessere. (2) Achaeos quidem Callicratis Achaei hominis perfidia Romanis parere coegit. Initia tamen malorum omnium Achaeis, Persei regis et Macedonici imperii exitium, importarunt. Nam quum Perseus ictum cum Romanis a Philippo patre foedus violasset, regemque Sapaeorum (quorum

16. ἐκφρονήσαντες, p. corr. ἐκφοβήσαντες Va.

17. πόλλεων Va.

18. ἐς ἀχθῆναι M.

19. τόνδε τὸν λόγον AVbAgLab; τόνδε τὸν λόγων M; τόνδε τῶν λόγων Va. Mox „malim μετὰ μὲν τὸ.“ B.

20. ἀλώντων La; σφισιν M. Deinde ἐκρατήθησαν Sylb. FCSLa; ἐκράτησαν rell. edd. codd.

21. ἐπέλοιπεν Vb.

22. ἀνὴρ Ἀχαιὸς om. Ag.

23. ἐπόρει ῥωμαίους Va; mox ἐγίγνετο AgLab.

24. Περσεῖ τῷ BVabPcMAgLab; Περσεῖ γὰρ τῷ rell. edd.

25. κασυνθήκας Va; mox πηρ ὁ Φ. idem.

θεν ὑπερβῆναι τοὺς ὅρκους, καὶ ἐπί τε ** Σαπαίων[26]
τὸν βασιλέα Ἀβρουπόλιν στράτευμα ἀγαγὼν ἐποίησεν ἀνα-
στάτους Ῥωμαίων συμμάχους[27] ὄντας· Σαπαίων δὲ τού-
των καὶ Ἀρχίλοχος ἐν ἰαμβείῳ[28] μνήμην ἔσχε. Μακεδό- 7
νων δὲ καὶ Περσέως κεχειρωμένων[29] πολέμῳ διὰ τὸ ἐς
Σαπαίους ἀδίκημα, ἄνδρες τῆς Ῥωμαίων βουλῆς δέκα 518
ἐπέμφθησαν καταστησόμενοι πρὸς τὸ ἐπιτηδειότατον[30]
Ῥωμαίοις τὰ ἐν Μακεδονίᾳ. ἥκοντας δὲ ἐς τὴν Ἑλλάδα
ὑπήρχετο ὁ Καλλικράτης, οὔτε ἔργον[31] τῶν ἐς τὴν κο-
λακείαν οὔτε λόγον οὐδένα ἐς αὐτοὺς παριείς. ἕνα δέ
τινα ἐξ αὐτῶν ἄνδρα οὐδαμῶς ἐς δικαιοσύνην πρόθυμον,
τοῦτον τὸν ἄνδρα προσεποιήσατο ὁ Καλλικράτης ἐς τό-
σουτον ὥστε αὐτὸν καὶ ἐς τὸ συνέδριον ἐσελθεῖν τὸ
Ἀχαιῶν[32] ἔπεισεν. ὁ δὲ ὡς ἐς τὸν σύλλογον ἐσῆλθεν, 8
ἔλεγεν ὡς πολεμοῦντι πρὸς Ῥωμαίους Περσεῖ χρήματα οἱ

facit in iambicis mentionem Archilochus) Abrupolim populi Romani socium et amicum sedibus expulisset suis, et Romani ulti sociorum iniurias Perseum ipsum totumque eius regnum in potestatem suam redegissent, missi a Romano Senatu sunt decem legati ad Macedoniae res, uti in rem suam foret maxime, ordinandas. Eos omni obsequii et ad assentationem appositae orationis genere Callicrates circumvenire aggressus, ex illis etiam unum ad iustitiam tuendam minime propensum in consilium produxit. Is frequentissimo Achaeorum conventu criminose queri coepit, a potentioribus pecunia et aliis studiorum significationibus contra Romanos Perseum adiutum; postulare

26. *Σαπαίων* et postea *Σαπαίους* Am. Sylb. ex Herod. Strab. Ptol., Palm. Ms. recep. SB; per *ε* constanter exarant reliqui. Caeterum mancus videtur locus; quare F post *βασιλέα* inserere vult *καί*; *ἐπί τε Σαπαίους καὶ τὸν βασ.* coni. K; *καὶ κατὰ Ἀβρουπόλεως στράτ. ἀγ.* Sylb.; *ἐπί τε Σαπαίους καὶ Σαπαίων τ. βασ.* Schleiermacher, quod prae reliquis placet; lacunam indicavimus. Deinde *Ἀβρούπολιν* Palm. FCS; id. voluerat K; *Ἀβρουπόλιν* BPc*Ag; *Ἄβρου πόλιν* VabMLb; *Ἄβρου πόλεως* AXK; *ἀβροῦπολις* La; „Abro urbe expugnata" Am.

27. *συμάχους* Vb.

28. *ἰαμβείῳ* B; *ἰαμβίῳ* Pc; *ἰάμβρῳ* VbAg; *ἰάμβῳ* rell. edd. MVa Lab. Tum *ἔσχεν* Ag.

29. *κεχειρομένων* Va. Tum *ἐς Σαπίους* Vb; *τὸ ἐσπέτους* Va; *τὸ ἐς ἐσπέτους* RM (*ἐσπέτρους* sec. S.); ad marg. R. *σαπεοὺς*; *ἐς ἀπέσους* Pc. *ἐς σαπέους* AgLa; *ἐσσαπέτους* Lb; mox *ἐπέφθησαν* Lb.

30. *ἐπιτηδτατον* M, in marg. *ἐπιτηδειότατον*. Tum *μακεδωνία* Vb. Deinde *καλλικρήτης* La; et sic postea aliquoties.

31. *ἔργων* Vb, o sup. *ω*; deinde LaVb. *κολακίαν*, in Vb *ει* sup. *ι*. Articulus melius abest.

32. *τῶν ἀχαιῶν* Va.

δυνατώτατοι τῶν Ἀχαιῶν παράσχοιεν, συνάραιντο[33] δὲ καὶ ἐς τὰ ἄλλα· ἐκέλευσεν οὖν καταγνῶναι τοὺς Ἀχαιοὺς θάνατον· εἰ δὲ ἐκεῖνοι καταγνοῖεν, τότε καὶ αὐτὸς τὰ ὀνόματα ἐρεῖν[34] ἔφασκε τῶν ἀνδρῶν. λέγειν τε δὴ ἐδόκει παντάπασιν ἄδικα, καὶ αὐτὸν ἠξίουν οἱ ἐς τὸν σύλλογον ἐληλυθότες ἤδη, εἰ Περσεῖ τὰ αὐτὰ Ἀχαιῶν τινὲς ἔπραξαν ὀνομαστὶ αὐτῶν[35] ἑκάστου μνησθῆναι, πρότερον
9 δὲ οὐ σφᾶς καταγινώσκειν[36] εἰκὸς εἶναι. ἔνθα δὴ[37] ὡς ἠλέγχετο ὁ Ῥωμαῖος, ἀπετόλμησεν εἰπεῖν ὡς οἱ ἐστρατηγηκότες Ἀχαιῶν ἐνέχονται πάντες τῇ αἰτίᾳ· πάντας γὰρ φρονῆσαι τὰ Μακεδόνων τε καὶ Περσέως. ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἔλεγεν ὑπὸ διδασκαλίᾳ τῇ Καλλικράτους· ἀναστὰς δὲ μετ' αὐτὸν[38] Ξένων, (οὗτος οὐκ ἐλαχίστου λόγου παρ' Ἀχαιοῖς) οὕτως, ἔφη,[39] κατὰ τὴν αἰτίαν ἔχει ταύτην· ἐστρατήγησα μὲν Ἀχαιῶν καὶ ἐγώ, ἀδικίας δὲ οὐδὲν ἐς[40] Ῥωμαίους οὔτε εὐνοίας μοι μέτεστιν ἐς Περσέα· καὶ τοῦδε εἵνεκα ἐθέλω μὲν ἐν συνεδρίῳ τῷ Ἀχαιῶν, ἐθέλω δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς Ῥω-

ut capitalis rei damnarentur; se damnatos demum suo quemque nomine indicaturum. Id enimvero periniquum universae concioni videri; contendere, ut quos diceret Perseo favisse palam nominaret; ius omnino non esse quemquam condemnari cuius nondum esset nomen delatum. Ibi Romanus quum ab omnibus eius postulatio coargueretur, ex composito nominare non dubitavit omnes qui praetores Achaeorum exercitus duxissent; et omnes affirmare eam noxam commisisse, quod scilicet Persei partes fovissent. Haec ille a Callicrate subornatus. Tunc Xenon non minimae inter Achaeos auctoritatis vir: Quod ad hoc (inquit) crimen attinet, ipse etiam Achaeorum copiis praefui; sed neque ulla unquam Romanos in re laesi, neque ulla mihi omnino fuit cum Perseo amicitia; atque huius quidem criminis vel in Achaeorum conventu, vel in ipso Romanorum

33. συνάρεντο VbM.
34. εὑρεῖν VaM; ἔφασκεν Ag; post ἔφασκε iterum τὰ ὀνόματα inserit Va.
35. ὀνομμαστὶ αὐτῶν Vb (expuncto altero μ).
36. καταγινώσκειν SBVabMPcAg Lb; καταγιγνώσκειν rell. edd. La.
37. ἔνθα δὴ BPc*AgLab; in utroque V lectio ambigua; ἔνθα δὲ edd. rell. M(?). — ἐλέγχετο VaLb; sq. ὡς om. La; ἀνέχονται idem.
38. μήτ' αὐτὸν Vb; mox λόγου om. La; παρὰ ἀχ. AgLab; αὐχαιοῖς A.
39. οὕτως ἔφη· κατὰ C; οὐχ οὕτως, ἔφη coni. K, probante F. Tum ἔχοι Ag.
40. ἐς om. Va. Postea τῷ ἀχαιῷ La, idem deinde ὑπέσχειν.

μαίοις ὑπέχειν κρίσιν. ὁ μὲν δὴ ὑπὸ συνειδότος ἐπαῤ- 10
ῥησιάζετο[41] ἀγαθοῦ· ὁ δὲ ἐπελάβετο αὐτίκα ὁ Ῥωμαῖος
τῆς προφάσεως, καὶ ὁπόσοις Καλλικράτης ἐπῆγεν αἰτίαν
Περσεῖ σφᾶς φρονῆσαι τὰ αὐτὰ, ἀνέπεμπεν ἐν δικαστηρίῳ
κρίσιν τῷ Ῥωμαίων ὑφέξοντας· ὃ μή πω[42] κατειλήφει
πρότερον Ἕλληνας· οὐδὲ[43] γὰρ Μακεδόνων οἱ ἰσχύσαν-
τες μέγιστον, Φίλιππος Ἀμύντου καὶ Ἀλέξανδρος, τοὺς
ἀνθεστηκότας σφίσιν Ἑλλήνων ἐς Μακεδονίαν ἐβιάσαντο 549
ἀποσταλῆναι, διδόναι δὲ αὐτοὺς ἐν Ἀμφικτυόσιν εἴων
λόγον. τότε δὲ ἐκ τοῦ Ἀχαιῶν ἔθνους ὅντινα καὶ ἀναί- 11
τιον Καλλικράτης ἐθελήσειεν αἰτιάσασθαι, ἀνάγεσθαι
πάντα τινὰ ἐκεκύρωτο[44] ἐς Ῥώμην· καὶ ἐγένοντο ὑπὲρ
χιλίους οἱ ἀναχθέντες. τούτους ὑπὸ Ἀχαιῶν οἱ Ῥω-
μαῖοι προκατεγνῶσθαι νομίζοντες ἔς τε Τυρσηνίαν καὶ ἐς
τὰς ἐκεῖ διέπεμψαν πόλεις, καὶ Ἀχαιῶν ἄλλοτε ἄλλας ὑπὲρ

Senatu non dubitarim iudicium sustinere. Hoc a Xenone dictum ex innocentiae conscientia fidenter, arripuit Romanus tanquam accommodatum fraudi suae consilium. Quare quotcunque in proditionis crimen Callicrates vocarat, eos omnes Romam ad causam dicendam mitti imperat. Novum id fuit et inusitatum Graecis. Neque enim aut Philippus Amyntae filius, aut Alexander, qui Macedoniae regum longe potentissimi fuere, adversarios unquam suos e Graecia in Macedoniam disceptandi causa mitti postularunt; sed facile passi sunt, quibus de rebus ambigeretur ab Amphictyonibus cognosci. At Romani tunc Achaeorum quemcunque, cuius modo nomen Callicrates detulisset, nocentem innocentemve Romam edicto suo deduci imperarunt. Fuerunt qui deducti sunt plures fere quam mille: quos Senatus quasi Achaeorum praeiudicio damnatos in publicas custodias per Hetruriae oppida diviserunt. Alios deinde super alios ab Achaeis missos legatos et deprecatores

41. ἐπαρησιάζετο VabLb. Mox ἐπελάβετο B; ὑπελάβετο rell. edd. MPcVbAgLab; ὑπελάβε τὸ (sic) Va. Bekkeri emendationem probat Poppo; item S in Corrigendis T. IV affixis. Tum αὐ — ὁ ῥωμ. Va (αὐτίκα mutilum ob paginae finem et scripturam interruptam); articulum ὁ om. Vb. Deinceps καὶ πόσοις ἀκαλλίστοις ἐπῆγεν (sic) La; tum idem ἀνέπεμψεν — ἐφέξοντας.

42. ὃ οὔπω malit Poppo Chrestom. histor.

43. οὐδὲ B; οὔτε rell. edd. codd. Tum γὰρ παρὰ Μακ. Va (in hoc παραμακ.) bPcMAgLab. Porro τοὺς ἀθηναίους ἀνθεστηκότας σφ. ἑλλ. La; idem mox αὐτοῦ pro ἐκ τοῦ, et ἀνέτιον.

44. ἐκεκύροτο Vb. mox προκατεγνώσθω La; tum οὐ μόνον pro οἳ μόνον et ἀποχρῶνται, deinde ἔχοντο idem.

τῶν ἀνδρῶν πρεσβείας τε καὶ ἱκεσίας ἐπιπεμπόντων λόγον
12 ἐποιοῦντο οὐδένα. ἑπτακαιδεκάτῳ δὲ ὕστερον ἔτει τριακοσίους ἢ καὶ ἐλάσσονας, οἳ μόνοι περὶ Ἰταλίαν Ἀχαιῶν ἔτι ἐλείποντο, ἀφιᾶσιν, ἀποχρώντως κολασθῆναι σφᾶς ἡγούμενοι. ὅσοι δὲ ἀποδράντες ᾤχοντο ἢ εὐθὺς ἡνίκα ἀνήγοντο[45] ἐς Ῥώμην, ἢ ὕστερον ἐκ τῶν πόλεων ἐς ἃς ὑπὸ Ῥωμαίων ἐπέμφθησαν, πρόφασις οὐδεμία ἦν[46] τούτους ἁλόντας μὴ ὑποσχεῖν δίκην.

CAPUT XI.

Gallus a Romanis iudex in Graeciam missus plures civitates a conventu Achaeorum disiungit — de Atheniensium et Oropiorum contentionibus — Achaei Oropiis opem ferre decernunt.

Ῥωμαῖοι δὲ αὖθις ἄνδρα ἐκ τῆς βουλῆς καταπέμπουσιν ἐς τὴν Ἑλλάδα· ὄνομα μὲν τῷ ἀνδρὶ ἦν Γάλλος,[1] ἀπέσταλτο δὲ Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀργείοις ὑπὲρ γῆς ἀμφισβητουμένης γενέσθαι[2] δικαστής. οὗτος ὁ[3] Γάλλος ἐς τὸ Ἑλληνικὸν πολλὰ μὲν εἶπε πολλὰ δὲ καὶ ἔπραξεν[4] ὑπερήφανα, Λακεδαιμονίους δὲ καὶ Ἀργείους τὸ παράπαν ἔθετο

nihili omnino fecerunt. Post septimum ac decimum demum annum trecentos ferme viros atque eo etiam pauciores, qui ex omni Achaeorum numero reliqui erant in Italia, dimiserunt, satis iam eos poenarum dedisse rati. At eos qui effugere conati sunt vel ex ipso itinere antequam Romam perducerentur, vel ex iis in quas relegati fuerant urbibus, a fuga retractos nulla accepta excusatione capitali supplicio affecerunt.

Cap. XI. Miserunt etiam Romani ad dirimendas inter Lacedaemonios et Argivos de finibus controversias senatorium virum [Sulpicium] Gallum, qui multa et dixit et fecit insolenter et plane utramque civitatem ludibrio habuit. Namque

45. ἀπήγοντο Smai., vitio haud dubie typoth.
46. οὐ δὲ μία A; οὐδὲ μία XK. Mox ἑλόντας VaMLb; seq. μὴ om. VabPcAgLab.

Cap. XI. 1. γάλος La; ἀπέσταντο AgLa; tum δὲ καὶ Λακ. Va.
2. ὑπὲρ γῆς ἀμφ. γεν. coni. S; ὑπὲρ τῆς ἀμφ. γεν. BVaPcMLbAg; ὑπὲρ τῆς ἀμφ. γῆς γεν. rell. edd. VbLa.
. ὁ om. Va. Mox εἶπεν Ag.
4. πολλὰ δὲ κ. ἔπραξεν bis Va.

ἐν χλευασίᾳ· πόλεσι γὰρ ἐς τοσοῦτο[5] ἡκούσαις ἀξιώ- 2
ματος καὶ ὑπὲρ τῶν ὅρων τῆς χώρας τὰ μὲν παλαιότερα[6]
ἐς οὐκ ἀφανῆ πόλεμον καὶ ἔργα οὕτως ἀφειδῆ[7] προ-
αχθείσαις, κριθείσαις δὲ καὶ ὕστερον παρὰ δικαστῇ κοινῷ
Φιλίππῳ τῷ Ἀμύντου, αὐτὸς μέν σφισιν[8] ὁ Γάλλος ἀπη-
ξίωσε[9] δικαστὴς καταστῆναι, Καλλικράτει[10] δὲ ἁπάσης
τῆς Ἑλλάδος ἀνδρὶ ἀλάστορι ἐπιτρέπει τὴν κρίσιν. ἀφί-
κοντο δὲ ὡς τὸν Γάλλον[11] καὶ Αἰτωλῶν οἱ Πλευρῶνα οἰ- 550
κοῦντες, συντελείας τῆς ἐς[12] Ἀχαιοὺς ἐθέλοντες ἄφεσιν 3
εὕρασθαι. καὶ αὐτοῖς ἐπετράπη μὲν ὑπὸ τοῦ Γάλλου
πρεσβείαν ἐπὶ[13] σφῶν αὐτῶν ἰδίᾳ παρὰ Ῥωμαίους ἀπο-
στεῖλαι, ἐπετράπη[14] δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων συνεδρίου Ἀχαιῶν
ἀποστῆναι. προσεπεστάλη[15] δὲ ὑπὸ τῆς βουλῆς τῷ Γάλ-

rerum gestarum gloria aliquando floruerant, quaeque de agrorum finibus magno et diutino bello certaverant eas hic dignas non putavit, quarum causam cognosceret, quum et Philippum antea Amyntae filium disceptatorem habuissent; sed eam Gallus cognitionem ad Callicratem impurissimum hominem cunctaeque Graeciae infensissimum reiecit. Praeterea quum Aetoli e Pleurone ad eum venientes seiungi se ab Achaeorum concilio postulassent, eis permisit ut suis propriis auspiciis legatos Romam mitterent. Est vero Senatus auctoritate eorum ab Achaeis defectio comprobata; et [Sulpicio] Gallo mandatum,

5. τοσοῦτο BPcLab; τοσούτο Vb; τοσοῦτον rell. tum ἡκούσαις Sylb. Palm. Ms. FCSBPc*AgLa; οἰκούσαις AXKVabMLb; seq. καὶ ὑπὲρ om. Vb.

6. παλαιώτερα Vb. seq. ἐς om. Va.

7. ἀφειδῆ BPc*AgLab; ἀφειδῶς rell. edd. MVab; — προςαχθείσαις La; κριθεῖσαι MVa; seq. καὶ om. Va.

8. σφισιν Sylb. FCSB; φησιν edd. rell. VabPcMAgLab.

9. ἀπηξήωσε Vb.

10. Καλλικράτης Va; seq. τῆς om. VaMLb.

11. γάλον Vb; sic solet.

12. ἐς om. Va; τοῖς ἐς ἀχαιοῖς La. — Recte deinde SB, monente Sylb., virgulam post Ἀχαιοὺς sustulerunt. Mox ἐθέλοντες ἄφεσιν Smai. BAg(?)PcdLa; ἐθέλοντες δὲ ἄφ. edd. rell.; Smin. δὲ uncis sepsit; ἐθέλων δὲ ἄφ. MVa; ἐθέλων τὴν δὲ ἄφ. Vb. Pro δὲ Sylb. malit δή. Nondum sanus videtur locus. — ἐπετράπομεν La.

13. ἐπὶ σφ. B, praeeunte Poppo. Chrest. hist. II, 198; ἀπὸ σφ. C Smai.; ὑπὲρ σφ. Vb, quod fortasse erat recipiendum; ὑπὸ σφ. edd. rell. AgPcMVaLab. — ἴδια La.

14. ἀπετράπη Vb. Mox melius fortasse τοῦ Ἀχαιῶν.

15. προσεπεστάλη Sylb., quod assentientibus KF. receperunt SB. προεστάλη Vb; προεπεστάλη edd. rell. VaPcMAgLb, προέπεστάλη La; idem γάλῳ.

λῳ πόλεις ὁπόσας ἐστὶν οἷός τε ὡς[16] πλείστας ἀφεῖναι[17] συλλόγου[18] τοῦ Ἀχαιῶν. ὁ μὲν δὴ τὰ ἐντεταλμένα ἐποίει.
4 (2) Ἀθηναίων δὲ ὁ δῆμος ἀνάγκῃ πλέον ἢ ἑκουσίως διαρπάζουσιν Ὠρωπὸν ὑπήκοόν σφισιν οὖσαν· πενίας γὰρ ἐς τὸ ἔσχατον Ἀθηναῖοι τηνικαῦτα[19] ἧκον ἅτε ὑπὸ Μακεδόνων πολέμῳ[20] πιεσθέντες μάλιστα Ἑλλήνων. καταφεύγουσιν οὖν ἐπὶ[21] τὴν Ῥωμαίων βουλὴν οἱ Ὠρώπιοι· καὶ δόξαντες παθεῖν οὐ δίκαια[22] ἐπεστάλη Σικυωνίοις ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐπιβαλεῖν σφᾶς Ἀθηναίοις ἐς Ὠρωπίους[23] ζημίαν
5 κατὰ τῆς βλάβης ἧς ἦρξαν τὴν ἀξίαν.[24] Σικυώνιοι μὲν οὖν οὐκ ἀφικομένοις ἐς καιρὸν τῆς κρίσεως Ἀθηναίοις ζημίαν πεντακόσια τάλαντα ἐπιβάλλουσι·[25] Ῥωμαίων δὲ ἡ βουλὴ δεηθεῖσιν Ἀθηναίοις ἀφίησι πλὴν ταλάντων ἑκατὸν τὴν ἄλλην ζημίαν. ἐξέτισαν[26] δὲ οὐδὲ ταῦτα οἱ Ἀθη-

ut quam posset plurimas civitates ab Achaeorum conventu disiungeret; quod ille impigre effectum reddidit. (2) Interea quum Athenienses egestate potius, quam libera voluntate impulsi sociam civitatem Oropum diripuissent, nempe qui Macedonico bello rebus accisis Graecorum iam prope omnium essent egentissimi, Rom. Senatum Oropii appellarunt. Qui quum iniuriam factam illis censuisset, Sicyonios iussit ab Atheniensibus multam petere, quanti scilicet illatam Oropiis iniuriam ipsi aestimassent. Sicyonii, quum diem iudicii non obissent Athenienses, multam illis talentum quingentorum irrogarunt. Recusantes eam pendere Athenienses ad Senatum Rom. provocarunt; cuius decreto omnis ea multa ad C duntaxat talenta redacta est; quod ipsum etiam non est persolutum. Quin

16. οἷς τε ὡς MAg; οἷς τέως VaLb.

17. „Pro ἀφεῖσθαι non abs re malit aliquis ἀφεῖναι vel ἀφέσθαι.“ Sylb. „Nos prius illud praetulimus.“ S; at posterius praetulit; nos cum B. ἀφεῖναι recepimus; ἀφεῖσθαι rell. edd. codd.

18. συλλόγῳ VaMLab. Mox ὑπήκοον om. La.

19. ἐς τηνικαῦτα Va.

20. πολέμῳ Cor. S. ed. mai. B; πολέμου rell. edd. codd. Tum πισθέντες VbM; πεισθέντες Va.

21. ἐπὶ τὴν Steph. Byz. s. v. Ὠρωπὸς FCSB; ὑπὸ τὴν rell. edd. codd.; ὑπὸ τὴν ῥώμην βουλ. La. Mox ὀρώπιοι Vb; et eodem modo deinceps, mutato tamen spiritu. In seqq. praestat καὶ δόξαν παθεῖν.

22. δίκαια καὶ ἐπεστ. VaAgLb; ἐπεστήλη (?) σικιονήοις La; ἐπιβάλλειν VaPcAgLab, quod recipiendum fortasse.

23. ὠρωπίνας M; tum ζημίας S. ed. min. et mai., vit. typoth. ?

24. ἀναξίαν (?) M. sec. S. — ἐφικομένοις La.

25. ἐπιβάλλουσιν AgLa. Tum ἀθήνάι (sic) La; mox ἄλλην om. Lb.

26. ἐξέτι δὲ Va; ἐξέτησαν La; idem mox ὑπόσχεσιν.

ναῖοι, ἀλλὰ ὑποσχέσεσι καὶ δώροις ὑπελθόντες Ὠρωπίους
ὑπάγονται σφᾶς ἐς ὁμολογίαν, φρουράν τε Ἀθηναίων
ἐσελθεῖν[27] ἐς Ὠρωπὸν καὶ ὁμήρους λαβεῖν παρὰ Ὠρω-
πίων[28] Ἀθηναίους· ἢν δὲ αὖθις ἐς Ἀθηναίους γένηται
ἔγκλημα Ὠρωπίοις, τὴν φρουρὰν τότε ἀπάγειν παρ' αὐ-
τῶν Ἀθηναίους, ἀποδοῦναι δὲ καὶ ὀπίσω τοὺς ὁμήρους.
χρόνος τε δὴ[29] οὐ πολὺς ὁ μεταξὺ ἤνυστο καὶ τῶν φρου- 6
ρῶν[30] ἀδικοῦσιν ἄνδρες Ὠρωπίους. οἱ μὲν δὴ ἐς τὰς
Ἀθήνας ἀπέστελλον[31] ὁμήρους τε ἀπαιτήσοντας καὶ φρου- 551
ράν σφισιν ἐξάγειν κατὰ τὰ συγκείμενα ἐροῦντας·[32] Ἀθη-
ναῖοι δὲ οὐδέτερα ἔφασαν ποιήσειν, ἀνθρώπων γὰρ [τῶν][33]
ἐπὶ τῇ φρουρᾷ καὶ οὐ τοῦ Ἀθηναίων δήμου τὸ ἁμάρ-
τημα εἶναι· τοὺς μέντοι αὐτὰ εἰργασμένους[34] ἐπηγγέλ-
λοντο ὑφέξειν δίκην. (3) Οἱ δὲ Ὠρώπιοι κατέφευγόν[35] τε 7
ἐπὶ Ἀχαιοὺς τιμωρῆσαί σφισιν [ἐδέοντο]· Ἀχαιοῖς δὲ

Oropios tum promissis, tum muneribus delinitos adduxerunt Athenienses, ut obsidibus datis praesidium intra oppidum acciperent; ea tamen lege, ut si novae factae essent ab Atheniensibus iniuriae et praesidium quod imposuissent ultro deducerent, et obsides redderent. Non ita multo post a praesidiariis nonnullis in oppidanos iniuriae factae. Quocirca legatis Athenas missis contendebant Oropii, ut ex pacto convento et praesidium deduceretur et obsides redderentur. Verum non esse publicas illas populi iniurias Athenienses responderunt, sed paucorum qui in praesidio eo fuissent; et illos quam commeruissent poenam suscepturos. (3) At Oropii Achaeorum auxilium implorarunt. Quod quum illi ferendum non censerent, amicitiam

27. τ' εἰςελθεῖν Vb; ἐς ἐθέλειν ἐλθεῖν La.
28. παρὰ Ὠρ. AVabMAgLab; παρ' Ὠρ. rell. edd. Deinceps αὐτῶν ἀθηναίοις La.
29. δὲ δὴ οὐ M; χρόνος δὲ οὐ Va.
30. φρουρῶν [τινὲς] ἀδ. C. ἄνδρες Sylb. SB; ἄνδρας rell. edd. codd.
31. ἀπέστελον VbLa.
32. ἐροῦντες VaPcMAgLab. Tum οὐδέτερα om. La.
33. τῶν iubente Sylb. addunt SB. Rectius fortasse γάρ τινων. seq. οὐ om. VaM.
34. εἰργασμένους om. Pc. Deinde ἐπηγγέλοντο VabM. In La haec vox ambigua, ἐπάγγελοντες (?).
35. κατεφεόντε M (sec. S; in excerptis nostris sic: κατ α φε ύ γ ο ν τ ε ς, et in marg. ε ό τε, quod κατέφυγόν τε potius indicare videtur) κατέφευγόντε PcAgLab recep. B, uncis particulae τε additis; κατέφυγόν τε Va, haud male. καταφεύγοντες edd. rell. Vb. Mox ἐδέοντο om. BPcVaMAgLab. Locus est lacunosus.

*ἤρεσκε μὴ τιμωρεῖν φιλίᾳ τε καὶ αἰδοῖ τῇ Ἀθηναίων. ἐν-
ταῦθα οἱ Ὠρώπιοι Μεναλκίδᾳ,[36] Λακεδαιμονίῳ μὲν γένος,
στρατηγοῦντι δὲ ἐν τῷ τότε Ἀχαιῶν, ὑπισχνοῦνται δέκα
ταλάντων[37] δόσιν, ἤν σφισιν ἐπικουρεῖν Ἀχαιοὺς ἄγῃ·
ὁ δὲ ἀπὸ τῶν χρημάτων μεταδώσειν Καλλικράτει τὸ ἥμισυ
ὑπισχνεῖτο, ἰσχύοντι διὰ φιλίαν τὴν Ῥωμαίων ἐν Ἀχαιοῖς
8 μέγιστον. προσγενομένου δὲ τοῦ Καλλικράτους πρὸς
τὴν Μεναλκίδου γνώμην ἐκεκύρωτο κατὰ Ἀθηναίων ἀμύ-
νειν Ὠρωπίοις· καί τις ἐξαγγέλλει[38] ταῦτα ἐς τοὺς Ἀθη-
ναίους· οἱ δὲ ὡς ἕκαστος τάχους[39] εἶχεν ἐς τὸν Ὠρω-
πὸν ἐλθόντες καὶ αὖθις κατασύραντες εἴ τι[40] ἐν ταῖς
προτέραις παρεῖτό σφισιν[41] ἁρπαγαῖς, ἀπάγουσι τὴν
φρουράν. Ἀχαιοὺς δὲ ὑστερήσαντας[42] τῆς βοηθείας
Μεναλκίδας μὲν καὶ Καλλικράτης ἐσβάλλειν ἐς τὴν Ἀττι-
κὴν ἔπειθον, ἀνθισταμένων[43] δὲ ἄλλων τε αὐτοῖς καὶ
οὐχ ἥκιστα τῶν ἐκ Λακεδαίμονος, ἀνεχώρησεν[44] ὀπίσω
τὸ στράτευμα.*

quae sibi cum Atheniensibus intercedebat veriti, Menalcidae homini Spartano quidem, sed qui tunc copiis Achaeorum imperabat, x talenta se daturos pollicentur, si Achaeorum sibi auxilium praesto ut esset effecisset. Menalcidas quum intelligeret, magnas esse propter Romanorum amicitiam inter Achaeos Callicratis opes, cum illo aequa parte precium communicare pollicetur. Porro coniunctis studiis efficiunt, ut Oropiis adversus Athenienses auxilium decernatur. Id quum rescissent Athenienses, quanta maxime potuerunt celeritate Oropum adorti praedae superioris reliquiis, si quae forte supererant, asportatis, praesidium deducunt. Achaeis quum serius quam oportuerat auxilium misissent, persuadent Menalcidas et Callicrates, ut Atticam terram hostiliter invadant. Verum quum et ex aliis Graeciae partibus, et e Lacedaemone ad hostem repellendum auxilia convenissent, exercitum Achaei suum domum reportarunt.

36. *μὲν ἀλκίδα* PcAg; *μενελκίδα* Va.
37. *δὲ καταλάντων* ALb. Tum *δώσειν* Ag. — Postea *προςγενομένον* La.
38. *ἐξαγγέλει* AVabM; seq. *ἐς* om. Va.
39. *τάχος* Va.
40. *ἔτι* VaM.
41. *προτ. σφίσ. ἁρπ. παρεῖτο* AXKFC; ordo verborum receptus, est in SBVabPcMAgLab.
42. *ὑστερήσαντες* MVa; *ὑστερίσαντας* Lb. — *μεναλκίδης* Va; *μενάλκας* MAgLb; *μεναλκίδας* M marg.; seq. *καὶ* om. La.
43. *ἀνθισταμμένων* Vb. Tum *οὐχήκιστα* MLa, sic solent. — *ἐκ λακεδαιμονίων* La.
44. *ἀναχωρῆσαι* VaPcMAgLab.

CAPUT XII.

Menalcidas Lacedaemonius perfidia superat Callicratem — Diaei fraude bellum inter Lacedaemonios et Achaeos conflatur, ad quod componendum senatus Romanorum legatos mittit.

Ὠρώπιοι δὲ καὶ ὠφελείας[1] σφίσιν οὐ γενομένης τῆς
παρὰ[2] Ἀχαιῶν ὅμως ὑπὸ Μεναλκίδα τὰ χρήματα ἐξεπρά-
χθησαν. ὁ δὲ ὡς τὸ δωροδόκημα εἶχεν ἐν χειρὶ[3] ἐποιεῖτο
συμφορὰν εἰ καὶ Καλλικράτει μεταδώσει τῶν λημμάτων.
τὰ μὲν δὴ πρῶτα ἀναβολαῖς καὶ ἀπάταις ἐχρῆτο ἐς τὴν
δόσιν, μετὰ δὲ οὐ πολὺ ἐτόλμησεν ἀποστερεῖν[4] ἐκ τοῦ
εὐθέος.[5] βεβαιοῖ δὴ τὸ λεγόμενον ὡς ἄρ᾽[6] ἦν καὶ πῦρ 2
ἐς πλέον ἄλλου πυρὸς καῖον καὶ λύκος ἀγριώτερος λύ- 552
κων ἄλλων, καὶ ὠκύτερος ἱέραξ ἱέρακος πέτεσθαι, εἴγε καὶ

Cap. XII. Ab Oropiis certe, etsi nulla ex parte ad eorum salutem quicquam profecerat Achaeorum societas, promissum tamen Menalcidas precium exegit. Quo ille accepto alienum omnino rationibus suis putavit, quaestus participem Callicratem facere. Quare hominem primum exspectationibus eludere, mox dolo circumvenire; postremo aperte etiam fraudare. Quae res vetus illud verum esse declaravit:

Et ignis est alio magis qui urat igne,
Lupisque saevior lupus est aliis,
Accipiter ocius accipitre volat,

Cap. XII. 1. Praestat καίπερ ὠφ. — ὠφελίας MAgLab.

2. παρ᾽ XKFC; παρ᾽ἀχρῶν (sic) [αι supra] La. — Praecedens τῆς expungendum vel post Ἀχαιῶν nomen quoddam, βοηθείας vel simile, inserendum videtur.

3. „ἐν χερὶ Aldina hinc existimo e Vindob. ἐν χερσὶν legendum esse.“ S. At ἐν χερὶ Vb; e Va nihil enotavimus, unde ἐν χειρὶ, ibi esse, ut in rell. edd. PcMAg, est suspicio; ἐν χερὶ etiam Lab.

4. ἀποστερεῖν — ἄλλον om. M.

5. εὐθέος Sylb. CSBPcdAg; εὐθέως rell. edd. LbVab. εὐθέως, o sup. ω, La. Cfr. Poppo ad Thuc. I, 34. Tum βεβ. δὲ Cor.

6. ὡς ἄρ᾽ Sylb. CSBPcdAgLab; ὡ ἄρ᾽ Vb; ὡς ἄρα FVa; ὡς ἀλλ᾽ rell. edd. Kuhnius eumque secuti in versus dispescunt hunc locum; ὡς ἄρ᾽ ἦν — καῖον | καὶ λύκος — ἄλλων | καὶ ὠκ. — πέτεσθαι | εἴγε — τῶν τότε | Μεναλκίδας — Καλλικράτην | ὃς κ. λ. Sic KFC. Aliter Cor., qui ὡς ἄρ᾽ ἦν ad praecedentia referens, sic distinguit: καὶ πῦρ — καῖον | καὶ λύκος — ἄλλων | καὶ ὠκ. — πέτεσθαι | εἴγε καὶ Καλλ. κ. λ. — ὠνύτερος La.

Καλλικράτην[7] *ἀνοσιώτατον τῶν τότε Μεναλκίδας ὑπερῆρεν*
ἀπιστίᾳ, Καλλικράτην,[8] *ὃς ἐλάσσων παντοίου λήμματος*
καὶ ἐπὶ οὐδενὶ οἰκείῳ κέρδει πόλει τῇ Ἀθηναίων ἀπη-
χθημένος, παυσάμενον [*μὲν*][9] *τῆς ἀρχῆς Μεναλκίδαν*[10]
ἐδίωκεν ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς θανάτου δίκην· πρεσβεῦσαί[11] *τε*
γὰρ Ἀχαιῶν ἐναντία ἔφασκεν αὐτὸν ἐς Ῥώμην καὶ ἐς
τὰ μάλιστα γενέσθαι πρόθυμον ἐξελέσθαι τὴν Σπάρ-
3 *την συνεδρίου τοῦ*[12] *Ἀχαιῶν. ἐνταῦθα ὡς ἀφι-*
κνεῖτο ἐς πᾶν ὁ Μεναλκίδας κινδύνου μεταδίδωσι[13] *τά-*
λαντα τρία τῶν ἐξ Ὠρωποῦ Μεγαλοπολίτῃ[14] *Διαίῳ. ἐγε-*
γόνει δὲ αὐτῷ καὶ ἀρχῆς διάδοχος τῆς Ἀχαιῶν ὁ Δίαιος·[15]
τότε δὲ ὑπὲρ τοῦ λήμματος προθυμούμενος ἔμελλε Μεναλ-
κίδᾳ καὶ ἀκόντων Ἀχαιῶν σωτηρίαν παρέξειν.[16] *Ἀχαιοὶ*
δὲ ἐπὶ μὲν τῇ[17] *ἀφέσει τοῦ Μεναλκίδα ἰδίᾳ τε ἕκαστος*
καὶ ἐν κοινῷ Δίαιον ἐποιοῦντο ἐν αἰτίᾳ. (2) *Δίαιος δὲ*

Si Callicratem ipsum immaniorem ante alios superavit perfidia Menalcidas. Callicrates, uti homo erat, quum gratis habere se susceptas cum Atheniensibus inimicitias permoleste ferret, Menalcidan iam abeuntem magistratu capitis apud Achaeos arcessivit; crimini dabat, legatione apud Romanos contra Achaeos functum ac operam enixe dedisse, ut Spartanos ab Achaeis abduceret. Ibi Menalcidas quum se in fortunarum discrimen deductum videret, Diaeo homini Megalopolitano successori suo ex Oropica illa pecunia talenta elargitur tria. Hoc ille devinctus munere invitissimis fere Achaeis omnibus Menalcidan capitis periculo eximit. (2) Ea res quum Diaeo publice ac privatim

7. *εἴγε καλλικράτει* Va. Deinde *ἀνοσιωτάτον* (sic) Va; *ἀνοσιότατον* Vb. Mox post *Μεναλκίδας* delevimus *μὲν*, suadente Cor., uncis notant SB; in La bis scriptum, alterum expunctum est.

8. Post *Καλλικράτην* alii maiore, alii minore puncto distinguunt. „Interpretes post *ἀπιστίᾳ* periodum clausisse videntur et sequentem sic incepisse, *Καλλικράτης, ὡς ἐλάσσ.*“ Sylb. Porsonus vulgatae *ἀπιστίᾳ, Καλλικράτην, ὃς ἐλάσσων* adhaerens hic *ὢν* inseri voluit. Fortasse *ἀπιστίᾳ. Καλλικράτης ἐλάσσων ὢν* legendum est.“ S. „*Καλλικράτης δὲ, ὃς* (f. *ὢν* ou *ὡς*) *ἐλάσσων* —“ Cor. Locus vix sanus. — *οἰκίῳ κέρδει* La; idem *ἀπηχθησομένους*.

9. *μὲν* uncis includunt SB.

10. *μεναλκίδην* Va. Tum *ἐντὸς Ἀχαιοῖς* Vb.

11. *πρεσβαῖσαι* Va.

12. *τῶν Ἀχ.* Va. — Mox *ὁ μὲν ἀλκίδας* Lb.

13. *μεταδίδωσιν* Ag. Tum *ταλάντων* La; haud male. — *τῶν ἐξ* Sylb. Palm. Ms. SCBAm. La; *τῷ ἐξ* edd. codd. rell.

14. [*τῷ*] *Μεγαλ.* C; *Μεγαλοπολίτιδι ἐγεγ.* Vb. *διαίνῳ* La.

15. *ὁ δίκαιος* Ag.

16. *σωτ. πράξειν* B. e Pc. in quo *παρέχειν*
πράξειν; *παρέξειν* omnes rell.

17. *ἐπὶ τῇ μὲν* VabMLab; *τοῦ μεναλκέα* La; tum idem *τῶν ἐσκλημάτων*.

σφᾶς ἀπὸ τῶν ἐς αὐτὸν ἐγκλημάτων μετῆγεν[18] ἐς πρα-
γμάτων ἐλπίδα μειζόνων, προφάσει χρώμενος τοιᾶδε ἐς
τὴν ἀπάτην. Λακεδαιμόνιοι περὶ[19] ἀμφισβητησίμου χώ- 4
ρας καταφεύγουσιν ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων βουλήν· καταφεύ-
γουσι δὲ αὐτοῖς προεῖπεν ἡ βουλὴ δικάζεσθαι τὰ ἄλλα
πλὴν ψυχῆς ἐν συνεδρίῳ τῷ[20] Ἀχαιῶν. ἡ μὲν δὴ ταῦτα
ἀπεκρίνατο· Δίαιος δὲ οὐ τὸν ὄντα ἔλεγεν Ἀχαιοῖς λόγον,
ψυχαγωγῶν δὲ αὐτοὺς ἔφασκε[21] παρὰ τῆς Ῥωμαίων σφί-
σιν ἐφεῖσθαι βουλῆς καὶ θάνατον ἀνδρὸς[22] καταγνῶναι
τῶν ἐκ Σπάρτης. οἱ μὲν δὴ δικάζειν Λακεδαιμονίοις 5
ἠξίουν[23] καὶ ὑπὲρ τῆς ἑκάστου ψυχῆς· Λακεδαιμόνιοι
δὲ οὔτε ἀληθῆ[24] συνεχώρουν Δίαιον λέγειν καὶ ἀνάγειν
ἤθελον ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων βουλήν. Ἀχαιοὶ δὲ ἀντελαμ- 553
βάνοντο αὖθις ἄλλου λόγου, πόλεις ὅσαι τελοῦσιν ἐς
Ἀχαιοὺς μηδεμίαν ἐφ᾽ ἑαυτῆς καθεστηκέναι κυρίαν ἄνευ
τοῦ κοινοῦ τοῦ[25] Ἀχαιῶν παρὰ Ῥωμαίους ἰδίᾳ πρεσβείαν
ἀποστέλλειν. Πόλεμός τε δὴ ἀπὸ τῶν ἀμφισβητημάτων[26] 6
τούτων Ἀχαιοῖς καὶ Λακεδαιμονίοις ἤρχετο, καὶ Λακε-

magno esset probro, homo vafer avertendae invidiae causa ad maiorum negotiorum cogitationes et secundarum rerum spem Achaeorum animos erigit. Lacedaemonii suas de finibus agrorum controversias ad Rom. Senatum detulerant; Senatus omnia omnium rerum praeterquam capitis iudicia ad Achaeorum conventum reiecerat. At Diaeus gratioso mendacio multitudinis animos mulcens iudicio Achaeorum capitis etiam crimina permissa comminiscitur. Et Achaei quidem quum ei fidem habuissent de Spartanorum capitalibus causis iudicia facere aggressi sunt. Recusabant Lacedaemonii, et mendacii Diaeum arguentes rursus Rom. Senatum ea de re se per legatos consulturos aiebant. At Achaei hoc ipsum arripere et in crimen vocare, quum dicerent, earum urbium quae secum facerent nullam omnino sui esse iuris, aut posse earum aliquam privatim sine publico universi concilii decreto Romam legatos mittere. Ex his concertationibus belli causae inter Achaeos et Lacedae-

18. μετῆγον Va; μετῆγεν ἐς πραγμάτων om. Vb; κατῆγεν Lb.

19. ante περὶ inserunt δὲ VaM (falsa refert S.)

20. τῷ Ἀχ. SBM; τῶν Ἀχ. rell. edd. VabPcAgLab. Deinde ἡ μ. δὴ τ. ἀπεκρίνατο CBPc*Lab; οἱ — ἀπεκρίναντο rell. — δίκαιος La.

21. ἔφασκεν M.

22. ἀνδρῶν C.

23. ἰξίουν Va.

24. ἀληθεῖ Vb. mox pro Δίαιον id. δίκαιον.

25. τοῦ Ἀχ. BPc*AgLa; τῶν Ἀχ. edd. rell. MVabLb.

26. ἀμφισβημάτων Va.

δαιμόνιοι συνιέντες οὐκ ἀξιόμαχοι[27] πρὸς Ἀχαιοὺς εἶναι
πρεσβείαις ἐχρῶντο πρὸς τὰς πόλεις αὐτῶν καὶ ἰδίᾳ πρὸς
τὸν Δίαιον λόγοις. αἱ μὲν δὴ κατὰ τὰ αὐτὰ αἱ πόλεις
ἐποιοῦντο τὰς ἀποκρίσεις, οὗ σφισιν ἔξοδον ἐπαγγέλλον-
τος[28] στρατηγοῦ παρακούειν εἶναι νόμον· Δίαιος γὰρ
ἦρχε τῶν Ἀχαιῶν καὶ ἔφασκεν οὐ τῇ Σπάρτῃ, τοῖς δὲ τα-
7 ράσσουσιν αὐτὴν πολεμήσων ἀφίξεσθαι. ἐρομένων δὲ τῶν
γερόντων ὁπόσους ἡγοῖτο[29] ἀδικεῖν, ἐσπέμπει σφίσι τεσ-
σάρων ὀνόματα ἀνδρῶν καὶ εἴκοσι πρωτευόντων[30] τὰ
πάντα ἐν Σπάρτῃ. ἐνταῦθα Ἀγασισθένους[31] ἐνίκησε γνώ-
μη δοκίμου καὶ τὰ πρότερα[32] ὄντος, ἀπὸ δὲ τῆς παραι-
νέσεως ταύτης προελθόντος καὶ ἐς πλέον δόξης· ὃς τοὺς
ἄνδρας τούτους ἐκέλευσεν ἐκ Λακεδαίμονος ἐθελοντὰς
φεύγειν, μηδὲ αὐτοῦ μένοντας ἐργάσασθαι τῇ Σπάρτῃ
πόλεμον· φυγόντας δὲ ἐς Ῥώμην καταχθήσεσθαι[33] σφᾶς
8 οὐ μετὰ πολὺ ἔφασκεν ὑπὸ Ῥωμαίων. καὶ οἱ μὲν ἀπελ-
θόντες ὑπήγοντο ὑπὸ Σπαρτιατῶν ἐς δικαστήριον τῷ

monios exstitere. Satis intelligebant Spartani multo se esse Achaeis opibus inferiores. Quare dimissis per urbes quae Achaicae ditionis erant, ad ipsum etiam Diaeum privatim legatis, bellum deprecabantur. A civitatibus responsum tulere, quum iam praetor suus ut iuventutem armatam educerent denunciarit, oportere se dicto audientes esse; Praetor ipse Diaeus non Spartae aiebat se, sed iis qui eius civitatis otium turbarent bellum illaturum. Ac rogante Senatu quotnam esse putaret otii et tranquillitatis hostes, optimatum ille viginti quatuor nomina edidit. In ea rerum trepidatione probata est Agasisthenis sententia, hominis clari etiam prius et honorati, sed ad cuius laudes ex hoc ipso civibus suis dato consilio magnus accessit cumulus. Persuasit illis ipsis primoribus quos Diaeus Achaeis dedi postularet, ut voluntario exilio belli in patriam suam conflati incendium restinguerent; futurum enim ut si Romam confugerent, primo quoque tempore a Romanis restituerentur. Quum itaque exilii causa solum vertissent, per speciem a Spar-

27. ἀξιώμαχοι Ag. — Postea πρ. τ. δίκαιον La; mox μὲν δὴ καὶ κατὰ τὰ Lb.
28. ἐπαγγέλοντες Va; ἐπαγγέλοντος La; ἀπαγγέλλοντος Lb. — νόμων malit K. — Mox ἦρχεν Ag; εἶχε Lb; mox idem οὐ τῆς σπάρτῃ.
29. ἡγεῖτο Vab.
30. προτευόντων VbLa.
31. ἀγασθένους Va.
32. πρότερα BPc*La; πρότερον rell.
33. καταχθήσεται Ag; mox ἐπήγοντο idem.

λόγῳ καὶ ἀποθανεῖν ἦσαν κατεγνωσμένοι· ἀπεστάλησαν[34] δὲ καὶ ὑπὸ Ἀχαιῶν Καλλικράτης ἐς Ῥώμην καὶ Δίαιος τοῖς φεύγουσιν ἐκ[35] Σπάρτης ἀντιδικήσοντες ἐπὶ τῆς βουλῆς. καὶ αὐτῶν[36] ὁ μὲν κατὰ τὴν ὁδὸν[37] Καλλικράτης τελευτᾷ νόσῳ, οὐδὲ οἶδα εἰ ἀφικόμενος ἐς Ῥώμην ὠφέλησεν ἄν τι Ἀχαιοὺς ἢ κακῶν[38] σφίσιν ἐγένετο μειζόνων ἀρχή· Δίαιος δὲ ἐς ἀντιλογίαν Μεναλκίδᾳ[39] καταστὰς ἐπὶ τῆς βουλῆς πολλὰ μὲν εἶπε τὰ δὲ ἤκουσεν οὐ σὺν κόσμῳ. καί σφισιν ἀπεκρίνατο ἡ βουλὴ ἀποστελεῖν[40] πρέσ- 9
βεις, οἳ κρινοῦσιν ὅσα Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀχαιοῖς διάφορα ἦν ἐς ἀλλήλους. καὶ τοῖς ἐκ Ῥώμης πρέσβεσι σχολαιοτέρα[41] πως ἐγίνετο ἡ ὁδὸς, ὥστ' ἐξαπατᾶν ὑπῆρχεν 554
ἐξ ἀρχῆς Διαίῳ τε Ἀχαιοὺς καὶ Μεναλκίδᾳ Λακεδαιμονίους. τοὺς μὲν δὴ παρῆγεν ὁ Δίαιος ὡς τὰ πάντα ἕπεσθαι[42] Λακεδαιμόνιοι σφίσιν ὑπὸ[43] τῆς Ῥωμαίων βουλῆς εἰσὶν ἐγνωσμένοι, Λακεδαιμονίους δὲ[44] ὁ Μεναλκί-

tanis in iudicium vocati sunt et capitis damnati. Miserunt et Achaei Romam Callicratem et Diaeum qui in Senatu contra Spartanos exules causam dicerent; et Callicrates quidem in itinere morbo interiit; nec scio fueritne si Romam pervenisset emolumenti aliquid Achaeis allaturus, an nova inter illos maiorum malorum semina sparsurus. Diaeus vero et Menalcidas ubi Romam pervenerunt quum multa ultro citroque per altercationem contumeliosius inter se iactata dixissent audissentque, postremo respondit Senatus, legatos in Graeciam venturos qui de quibus inter se dissiderent Lacedaemonii et Achaei rebus cognoscerent. Legati ex urbe otiosius iter fecerunt. Quocirca tantum interfuit spatii, ut interea Diaeus Achaeos, Menalcidas Spartanos dolo circumvenire potuerint. Ille Achaeis persuasit, Romanorum decreto Spartanos in Achaeorum officio ac potestate fore. Lace-

34. ἀπεστάλλησαν Vb.

35. ἐς Va. Tum ἀντιδικήσονται La.

36. καὶ αὐτῶν — ἐπὶ τῆς βουλῆς om. M.

37. τὴν ὁδὸν Goldh. Smin. BPc* AgLab; τὴν Ῥόδον edd. rell. Vab. Articulum ὁ post αὐτῶν om. Va.

38. κακῶς A; seq. ἐς om. La.

39. μενεκίδα Vb; mox εἶπεν Ag. — συγκώσμῳ La; συγκόσμῳ Lb.

40. ἀποστελεῖν Cor. B, probat S; ἀποστέλλειν rell. edd. codd. Mox κρίνουσιν Ag.

41. σχολαιτέρα Lab; σχοτλοτέρα πως ἐγίετο Vb; σχολετέρα πως ἐγίνετο Ag; ἐγένετο B; deinde ὥστε ἐξ. VbAgLab.

42. ἔσεσθαι Pc.

43. ἀπὸ τῆς (?) mavult F. ῥωμησμαίων (sic) La.

44. δὲ om. VaMLb; mox Μενάλκας AVb. — tum ἠπάτα Vb. porro ἀχαϊκὸν AgLb. praecedens ἐς om. La.

δας ἠπάτα παντελῶς τοῦ συνεδρεύειν ἐς τὸ Ἀχαϊκὸν ὑπὸ Ῥωμαίων[45] *αὐτοὺς ἀπηλλάχθαι.*

CAPUT XIII.

Achaei exercitum conscribunt contra Spartam Damocrito duce — Lacedaemonii pugnam conserunt cum Achaeis et fugantur — Damocritus proditionis accusatus aufugit — Diaei, ducis Achaeorum, callidum facinus in Lacedaemonios — Menalcidas, dux Lacedaemoniorum, urbe Iaso capta, odium civium incurrit et vitam veneno finit.

Αὖθις οὖν ἐκ τῶν ἀντιλογιῶν Λακεδαιμονίοις ὥρμηντο Ἀχαιοὶ πολεμεῖν καὶ στρατὸς ἐπὶ τὴν Σπάρτην ἠθροίζετο ὑπὸ Δαμοκρίτου στρατηγεῖν τηνικαῦτα Ἀχαιῶν ᾑρημένου. περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον ἀφίκετο ἐς Μακεδονίαν[1] *στρατιά τε Ῥωμαίων καὶ ἡγεμὼν ἐπ' αὐτῇ Μέτελλος, Ἀνδρίσκῳ τῷ Περσέως τοῦ Φιλίππου πολεμήσοντες*[2] *ἀφεστηκότι ἀπὸ Ῥωμαίων. καὶ ὁ μὲν ἐν Μακεδονίᾳ πόλεμος ἔμελλεν ὡς ῥᾷστα κατὰ τὸ ἐπιτηδειότατον*
2 *Ῥωμαίοις κριθήσεσθαι· Μέτελλος δὲ ἄνδρας ὑπὸ τῆς*[3]
Ῥωμαίων ἀπεσταλμένους βουλῆς ἐπὶ τὰ ἐν τῇ Ἀσίᾳ πράγματα ἐκέλευε,[4] *πρὶν ἢ ἐς τὴν Ἀσίαν διαβῆναι τοῖς ἡγεμόσιν αὐτοὺς τοῖς*[5] *Ἀχαιῶν ἐς λόγους ἐλθεῖν, ὅπλα μὲν*

daemonios in eam facile sententiam adduxit Menalcidas, ut crederent a concilio se iam Achaeorum seiunctum iri.

Cap. XIII. Hae controversiae in causa fuerunt, ut renunciato novo iam praetore Damocrito Achaei denuo contra Lacedaemonios arma caperent. Eodem ferme tempore Metellus Cos. Pop. Rom. exercitum in Macedoniam transportavit. Bellum enim ei decretum fuerat contra Andriscum Persei filium novas in Romanos res molientem. Ac Macedonicum quidem bellum facile prosperos ex Romanorum sententia successus erat inventurum, Metellus autem iis, quos miserat Senatus in Asiam cum imperio, persuadet, ut priusquam transmittant cum ducibus Achaeorum congressi edicant, ne bellum contra Lacedaemo-

45. *Ῥωμαίους*, p. correct. *Ῥωμαίων* Vb; deinde *ἀπηλάχθαι* Va.

Cap. XIII. 1. *ἐς λακεδαιμονίαν* Ag.

2. *πολεμήσοντος* Vb; *πολεμήσαντες* Va; *πολεμήσοντος* M, ε sup. ο.

3. *τῆς* om. Vb.

4. *ἐκέλευεν* M.

5. *τῶν* Va, recte fortasse.

ἐπὶ τὴν Σπάρτην μὴ ἐπιφέρειν σφίσιν ἀπαγορεύσοντας,[6] τὴν δὲ ἐκ Ῥώμης παρουσίαν τῶν ἀνδρῶν προεροῦντας[7] μένειν, οἳ κατὰ τοῦτο ἦσαν ἀπεσταλμένοι Λακεδαιμονίοις δικασταὶ καὶ Ἀχαιοῖς γενέσθαι. οἱ μὲν δὴ τὰ ἐντεταλμένα 3
Δαμοκρίτῳ[8] καὶ Ἀχαιοῖς ἐπήγγελλον ἐφθακόσιν ἔξοδον ἐπὶ Λακεδαίμονα πεποιῆσθαι,[9] καὶ (ἑώρων γὰρ πρὸς τὴν παραίνεσιν ἀνθεστηκότα τὰ[10] Ἀχαιῶν) ἀπηλλάσσοντο ἐς τὴν Ἀσίαν. (2) Λακεδαιμόνιοι δὲ[11] ὑπὸ φρονήματος μᾶλλον ἢ ἰσχύος ἔλαβον μὲν τὰ ὅπλα καὶ ἐπεξῆλθον[12] ἀμυνοῦντες τῇ οἰκείᾳ, βιασθέντες δὲ οὐ μετὰ πολὺ ὅσον μὲν ἐς χιλίους οἱ ἡλικίᾳ μάλιστα αὐτῶν καὶ τόλμαις ἀκμάζοντες πίπτουσιν ἐν τῇ μάχῃ, τὸ δὲ ἄλλο[13] στρατιωτικὸν ὡς ἕκαστος τάχους εἶχεν ἔφευγον πρὸς τὴν πόλιν. εἰ δὲ ὁ 555 4
Δαμόκριτος[14] προθυμίαν ἐποιήσατο, τοῖς φεύγουσιν ἐκ τῆς παρατάξεως ὁμοῦ καὶ Ἀχαιοῖς[15] ἐσδραμεῖν ὑπῆρξεν ἂν

nios susciperent, atque ut omnino expectarent legatos eos qui a Senatu mitterentur arbitri inter Achaeos et Lacedaemonios futuri. Mandata illi quidem ad Damocritum et Achaeos detulerunt quum iam illi contra Lacedaemonios exercitum ducerent; quare quum nihil sane se ulla oratione contra Achaeorum pervicaciam profecturos intelligerent, in Asiam perrexerunt. (2) Ipsi quoque Lacedaemonii animi elatione magis quam viribus subnisi cum suis copiis hosti occurrerunt, satis illi quidem habituri suos si fines defendere possent. Proelio dehinc superati quum circiter mille et aetate et viribus florentes milites occubuissent, intra moenia se reliqui effusissima fuga recepere. Quod si hostem persequi maturasset Damocritus, eodem tempore Achaei quo fugientes Lacedaemonii apertis introrumpere

6. ἀπαγορεύοντες Va; ἀπαγορεύοντας Pc; ἐπαγορεύοντας Vb.

7. προεροῦντας Sylb.FCSBPc* Lb; προσεροῦντας AXKVbLa; προσαιροῦντας M; προαιροῦντας VaAg.

8. δαμοκρήτῳ Vb. Tum ἐπήγγελον Va et ἐφθαρκόσιν Vb.

9. πεποιεῖσθαι MVab; tum εὔρων Va.

10. ἑώρων γὰρ τὰ πρὸς τ. π. ἀνθεστηκότα Ἀχαιῶν edd. codd. praeter La; „τὰ fortasse ante Ἀχαιῶν ponendum“ B; quum omittat τὰ La, post γὰρ expunctum ante Ἀχαιῶν inseruimus, ubi absorptum est a praecedente ἀνθεστηκότα. — ἀπηλλάσοντο Vb, ἀπηλάσσοντο Ag.

11. δὲ om. Vb.

12. ἀπεξῆλθον Ag. tum ἀμυνοῦντες τῇ οἰκείᾳ Smai. BPcMAgLb; ἀμυνοῦντες τὰ οἰκεία (sic) Va; τῇ οἰκείᾳ ἀμυν. edd. rell. Vb. ἀμυνοῦντες τῇ οἰκεῖα La.

13. ἄλλον Va.

14. δαμάκριτος, et mox δαμακρίτῳ Va.

15. Ἀχαιοὺς Sylb. ἐκδραμεῖν Va. Seq. ὑπῆρξεν ἂν om. MPcAgLb; mox τεῖχος εἰς Σπάρτην PcAgLb,

ἐς τὸ τεῖχος [τῆς Σπάρτης]. νῦν δὲ αὐτίκα τε ἀνεκάλεσεν[16] ἀπὸ τῆς διώξεως τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ ἐχρῆτο καὶ ἐς τὸ ἔπειτα καταδρομαῖς μᾶλλον καὶ ἁρπαγαῖς ἐκ τῆς χώρας ἢ συν-
5 τόνῳ[17] πολιορκίᾳ. (3) Δαμοκρίτῳ μὲν οὖν[18] ἀπαγαγόντι ὀπίσω τὴν στρατιὰν ἐπιβάλλουσιν οἱ Ἀχαιοὶ ζημίαν πεντήκοντα ἅτε ἀνδρὶ προδότῃ[19] τάλαντα, καὶ (οὐ γὰρ εἶχεν ἐκτῖσαι)[20] φεύγων ᾤχετο ἐκ Πελοποννήσου. (4) Δίαιος δὲ Ἀχαιῶν μετὰ Δαμόκριτον στρατηγεῖν ᾑρημένος ἀποστείλαντι αὖθις Μετέλλῳ πρέσβεις ὡμολόγησε[21] μηδένα ἐπάξειν[22] Λακεδαιμονίοις πόλεμον, ἀλλὰ ἔστ' ἂν ἥκωσιν ἐκ
6 Ῥώμης ἀναμενεῖν[23] τοὺς διαλλακτάς. στρατήγημα δὲ ἄλλο ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους παρεῦρε τοιόνδε· τὰ ἐν κύκλῳ τῆς Σπάρτης πολίσματα ἐς τὴν Ἀχαιῶν ὑπηγάγετο[24] εὔνοιαν, ἐσήγαγε δὲ ἐς αὐτὰ καὶ φρουράς,[25] ὁρμητήρια ἐπὶ
7 τὴν Σπάρτην Ἀχαιοῖς εἶναι. (5) Μεναλκίδας δὲ ᾕρητο[26]

potuissent portis; verum ille et tunc canere iussit receptui et exinde se ab urbe obsidenda ad excursiones et agri populationes convertit. (3) Is reportato domum exercitu maiestatis damnatus est, multa quinquaginta talentum irrogata. Eam quum unde solveret non haberet clanculum e Peloponneso aufugit. (4) In Damocriti locum praetor renunciatus est iterum Achaeorum suffragiis Diaeus. Ad eum quum legatos rursus misisset Metellus, res ita convenit, induciae ut inter Achaeos et Spartanos essent usquedum adessent qui disceptandi causa a Romanis missi fuerant. Callidum interea aggreditur Achaicus praetor facinus. Oppida omnia, quae in orbem Spartae finitima erant, ad Achaeorum amicitiam pellicit et ea praesidiis firmat, ut unde erumperent quove se reciperent contra Spartanos castella haberent Achaei. (5) Decreverant et Lacedaemonii imperium Me-

quae glossematis suspicionem movent, quare uncis inclusimus *τῆς Σπάρτης*. — *ἐςδραμεῖν ἐς τὸ τεῖχος εἰςπῆρξε τῆς σπάρτης εἰς σπάρτην νῦν δὲ* La.

16. *ἀνεκελευσεν* M, *α* sup. *ε* et *ε* sup. *ευ*.

17. *συντόμῳ* VaM; *ἢ συντόμῳ* Lb.

18. *δαμ. μὲν μὲν οὖν* Vb. — *δημοκρίτῳ* La.

19. *ἅτε ἀνδραποδίτῃ* VaM.

20. *ἐκτίσαι* VabMLab. Mox *δημόκριτον* La; idem *ἀποστήλαντι*.

21. *ὡμολόγησεν* M; *ὡμολ. μηδένα* om. Va.

22. *σπάξειν* (ϵΠ—) M; in Va *σπάσιν* esse videtur. Tum *λακεδαιμονίοις πόλεμονίοις* (sic) *πόλεμον* Va.

23. *ἀναμενεῖν* Cor.Smai.; *ἀναμένειν* rell. edd. codd.

24. *ἐπηγάγετο* VaM.

25. *φρουρᾶς* VabALb.

26. *ᾕρετο* AgLa; mox *ἐς τήν*, sine *τε*, La.

μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐναντία Διαίῳ στρατηγεῖν, ἐχόν-
των δὲ αὐτῶν ἔς τε τὴν πᾶσαν πολέμου παρασκευὴν καὶ
οὐχ ἥκιστα τοῖς χρήμασιν ἀσθενῶς, πρὸς δὲ καὶ τῆς γῆς
σφίσιν[27] ἀσπόρου μεμενηκυίας, πείθει ὅμως τὰς σπονδὰς
ὑπερβῆναι, καὶ πόλισμα Ἴασον ἑλὼν ἐξ ἐπιδρομῆς[28] ἐπόρ-
θησεν, ἐν ὅροις[29] μὲν χώρας τῆς Λακωνικῆς, Ἀχαιῶν δὲ
ἐν τῷ τότε ὑπήκοον.[30] ἐξεγείρας δὲ αὖθις Λακεδαιμονίοις 8
καὶ Ἀχαιοῖς πόλεμον ἐν ἐγκλήμασί τε ἦν ὑπὸ τῶν πολιτῶν
καὶ (οὐ γάρ τινα ἐκ τοῦ προσδοκωμένου κινδύνου Λακε-
δαιμονίοις σωτηρίαν εὕρισκεν)[31] ἀφίησιν ἑκουσίως τὴν
ψυχὴν πιὼν[32] φάρμακον. καὶ Μεναλκίδᾳ μὲν τέλος τοιοῦ-
τον ἐγένετο, ἄρξαντι ἐν τῷ [ἑαυτοῦ νῷ],[33] τότε μὲν Λακε-

nalcidae, qui etsi Lacedaemonios ad extremam tum reliquarum copiarum, tum vero pecuniae inopiam redactos intelligebat, praesertim vero quum neque coli neque seri ager potuisset, educto tamen violata induciarum fide exercitu, Iasum oppidum quod intra Laconiae fines erat, sed ad Achaeorum ditionem pertinebat, subito impetu captum diripit. Menalcidas conflato rursum inter Lacedaemonios et Achaeos bello quum se partim civium criminationibus expositum videret, partim nullam eis a se in praesenti periculo afferri salutem posse animadverteret, epoto pharmaco ipse sibi mortem conscivit. Hunc Menalcidas vitae exitum habuit, vir ut in Lacedaemoniorum imperio minime

27. σφίσιν XKFCSB, φησιν A VabLaAgPc*, φασὶν MLbR, in hoc η sup. vers. — Mox ἀσπώρου La. In seqq. expressimus verborum ordinem a Va servatum; πείθει post ὑπερβῆναι collocant edd. Vb; om. MPcAgLabR; sed in R adiectum est ad marg. Quod ante ὅμως Pc διᾶς, La δι' ἃς, MAgLbR (in hoc expunct.) δι' ἃς inserunt, id lacunam indicare videtur, quae quomodo explenda nobis videatur in Praefatione Vol. I. p. XLIII. diximus. E terminatione vocis praecedentis male repetita ortum illud διᾶς minus nobis placet. — Tum τὸ σπονδ. M LbR (in hoc τὰς ad marg.).

28. ἐπιδρομαῖς (ᾶς) Va.

29. ἐν ὅροις Sylb. FCSBVbLa; ἐν om. rell. edd. AgPcLb; pro ἐν ὅροις habent οὓς MVa.

30. ὑπήκονον Vb; tum ἐξεγήρας MVb, ἐξεγῆρας Va.

31. εὕρισκεν recepimus e Va; ηὕρισκεν edd. MVbPcAgLab.

32. ποιῶν M.

33. ἑαυτοῦ (αὐτοῦ Va) νῷ; varie haec sunt tentata; pro νῷ coniiciunt χρόνῳ K, ἔθνει F, βίῳ C, ἄρξαντι ἐνιαυτῷ τότε Schneider; ἑαυτοῦ νῷ sede mota post σωτηρίαν praecedens inserenda censet S. Corrupta haec esse vix dubium, quum medela non succurrat, interim S secuti uncis sepsimus ἑαυτοῦ νῷ.

δαιμονίων ὡς ἂν ὁ ἀμαθέστατος στρατηγὸς, πρότερον δὲ ἔτι τοῦ Ἀχαιῶν ἔθνους ὡς ἂν[34] *ἀνθρώπων ὁ ἀδικώτατος.*

CAPUT XIV.

Ex legatis Romanis Orestes Achaeis senatus mandata denuntiat — Achaei his permoti Spartanos Corinthi degentes hostiliter comprehendunt — Critolaus, Achaeorum dux, Romanis bellum inferre cupiens eorum legatos eludit — Critolaus et Pytheas sollicitant Achaeos ad bellum contra Spartam et Romanos suscipiendum — Romani Mummium consulem contra Achaeos mittunt.

556 *Ἀφίκοντο*[1] *δὲ ἐς τὴν Ἑλλάδα καὶ οἱ ἀποσταλέντες ἐκ Ῥώμης Λακεδαιμονίοις δικασταὶ καὶ Ἀχαιοῖς γενέσθαι, ἄλλοι τε καὶ Ὀρέστης·*[2] ** * τούς τε ἐν ἑκάστῃ πόλει τῶν Ἀχαιῶν ἔχοντας τὰς ἀρχὰς καὶ Δίαιον*[3] *ἐκάλει παρ' αὐτόν. ἀφικομένοις δὲ ἔνθα ἔτυχεν αὐτὸς ἐσῳκισμένος, ἀπεγύμνου τὸν πάντα σφίσιν ἤδη λόγον, ὡς δίκαια ἡγοῖτο*[4] *ἡ Ῥωμαίων βουλὴ μήτε Λακεδαιμονίους τελεῖν ἐς τὸ Ἀχαϊκὸν, μήτε αὐτὴν Κόρινθον, ἀφεῖσθαι δὲ καὶ Ἄργος καὶ Ἡράκλειαν τὴν πρὸς Οἴτῃ*[5] *καὶ Ὀρχομενίους Ἀρκάδας συνεδρίου τοῦ Ἀχαιῶν· γένους*[6] *τε γὰρ αὐτοῖς οὐδὲν τοῦ*

omnium prudens, sic dum Achaeorum rebus praefuit singulari perfidia.

Cap. XIV. In Graeciam tandem pervenere ex Urbe simultatum inter Lacedaemonios et Achaeos disceptatores, quorum princeps Orestes fuit. * * * et magistratus Achaiae civitatum singularum ad se vocavit et in primis Diaeum. Qui quum convenissent ubi deverterat Orestes renunciavit Senatum censere, neque Lacedaemonios neque Corinthum ipsam Achaeis contribuere se debere; Argos praeterea, Heraclean quae ad Oetam est, Orchomenios Arcadici nominis, ab Achaeorum concilio seiungendos. Neque enim his esse populis ullam cum Achaeis co-

34. *ἂν* om. PcAg. — In La *ὡς ἂν* — (fin. pag.) *ἀνθρώπων.*

Cap. XIV. 1. *Ἀφίκοντες* M, *αι* sup. *ες*. Tum *ἀποσταλλέντες* Vb M; *ἀποστασταλέντες* (sic) La; idem *λακεδαιμονίους*.

2. „Post *Ὀρέστης* vereor ne lacuna sit“ B.; lacunam indicavimus.

3. *δίκαιον* Lb; tum *αὐτόν* AXK FC.

4. *ἡγεῖτο* VbLb — *αὐτὸν κόρινθον* La; tum *ἡρακλείαν* idem.

5. *προςοίτην* VbMLb; *πρὸς οἴτην* Va.

6. *γένους—Ἀχαιῶν* om. Vb.

Ἀχαιῶν μετεῖναι καὶ ὕστερον τὰς πόλεις προσχωρῆσαι[7] ταύτας πρὸς τὸ Ἀχαϊκόν. (2) Ταῦτα Ὀρέστου λέγοντος 2
οἱ ἄρχοντες τῶν Ἀχαιῶν, οὐδὲ τὸν πάντα[8] ὑπομείναντες ἀκοῦσαι λόγον, ἔθεον ἐς τὸ ἐκτὸς τῆς οἰκίας καὶ ἐκάλουν Ἀχαιοὺς ἐς ἐκκλησίαν. οἱ δὲ ὡς τὰ ἐγνωσμένα ἐπύθοντο ὑπὸ Ῥωμαίων αὐτίκα ἐτρέποντο ἐπὶ τοὺς Σπαρτιάτας οἳ[9] Κορίνθῳ τότε ἔτυχον ἐπιδημοῦντες· συνήρπαζον δὲ πάντα τινὰ καὶ ὃν Λακεδαιμόνιον σαφῶς ὄντα ἠπίσταντο καὶ ὅτῳ κουρᾶς[10] ἢ ὑποδημάτων εἵνεκα ἢ ἐπὶ τῇ ἐσθῆτι ἢ κατ᾽ ὄνομα προσγένοιτο ὑπόνοια· τοὺς[11] δὲ αὐτῶν καὶ καταφυγεῖν ἔνθα Ὀρέστης ᾤκει φθάνοντας[12] ὅμως καὶ ἐντεῦθεν[13] ἐβιάζοντο ἕλκειν. Ὀρέστης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐ- 3
τῷ τῆς τε τόλμης ἐπέχειν τοὺς Ἀχαιοὺς ἐπειρῶντο, καὶ ἐκέλευον μεμνῆσθαι σφᾶς ὡς ἀδικημάτων καὶ ὕβρεως ἄρχουσιν ἐς Ῥωμαίους. ἡμέραις δὲ ὕστερον οὐ πολλαῖς οἱ Ἀχαιοὶ Λακεδαιμονίων μὲν αὐτῶν ὅσους εἶχον συνειληφότες, κατατίθενται σφᾶς ἐς δεσμωτήριον, τοὺς ξένους δὲ ἀπ᾽ αὐτῶν διακρίνοντες ἠφίεσαν. ἀποστέλλουσι[14] δὲ καὶ

gnationem, et eas civitates coepisse cum illis serius facere. (2) Haec dum Orestes exponeret, Achaici magistratus prius etiam quam ille peroraret e diversorio Orestis exiluerunt, convocarunt mox ad concionem multitudinem. Ea, cognita Romani Senatus sententia, repente in Spartanos eos qui forte Corinthi erant impetum fecit; ac corripuit quemcunque vel certo nosset, vel ex tonsura, calceatura, veste aut nomine Lacedaemonium esse suspicaretur, quosdam etiam qui se in Orestis diversorium fuga iam proripuerant, etiam inde summa vi extrahere nitebantur. Legati furorem illum compescere conati monere identidem et queri, ab ipsis prioribus iniuria se et contumelia lacessitos. Paucis post diebus Lacedaemonii omnes, qui deprehensi captique fuerant, in carcerem ab Achaeis coniecti, dimissis iis quos non esse Laconici nominis constitisset. Missi deinde Romam et

7. προχωρῆσαι VbAgLab; tum Ἀχαιϊκόν ALb, non hoc tantum loco; variat La.

8. πάντα om. Va. παῖδα Ag.

9. ὃς Κορ. supra lin. οἱ R; unde ὅσοι fortasse eruas. Tum τότε ἔτυχον BPcAgLab; ἔτυχον τότε rell.

10. κοῦρος MVaAg, et accentu cum υ copulato κοδρος Lb. — προσγένοντο La.

11. τὰς M, οὓς sup. ἅς.

12. φθάνοντας Sylb. FCSBVaPc M (sec. S; nostra excerpta φθάνοντα exhibent) Lab; φθάνοντες AXKVb. Post φθάν. Va inserit δὲ, sed litura delet.

13. ἐνταῦθα VaM. ἐβιάζ. ἕλκειν bis Vb. — Mox κατατίθενται bis La.

14. ἀποστέλλουσιν AgLa.

ἐς Ῥώμην ἄλλους τε Ἀχαιῶν τῶν ἐν τέλει καὶ Θερίδαν·[15]
ὡς δὲ ἀπῆλθον, ἐντυχόντες κατὰ τὴν ἄνοδον Ῥωμαίων
πρέσβεσιν[16] ἐπὶ τὰ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀχαιῶν ὕστερον ἢ[17]
4 Ὀρέστης ἀπεσταλμένοις ὀπίσω καὶ αὐτοὶ τρέπονται. Διαίῳ
δὲ ἐξήκοντος τοῦ χρόνου τῆς ἀρχῆς στρατηγεῖν ὑπὸ Ἀχαιῶν
ᾑρέθη Κριτόλαος. (3) Τοῦτον δριμὺς καὶ σὺν οὐδενὶ
557 λογισμῷ τὸν Κριτόλαον πολεμεῖν πρὸς Ῥωμαίους ἔρως[18]
ἔσχε· καὶ (ἔτυχον γὰρ τότε[19] ἤδη οἱ παρὰ Ῥωμαίων ἥκοντες τὰ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀχαιῶν δικάσαι) ἀφίκετο[20] μὲν ἐν Τεγέᾳ τῇ Ἀρκάδων τοῖς ἀνδράσιν ἐς λόγους ὁ Κριτόλαος, ἀθροῖσαι δὲ Ἀχαιοὺς σφισιν ἐς κοινὸν σύλλογον οὐδαμῶς ἤθελεν,[21] ἀλλὰ ἐς μὲν ἐπήκοον τῶν Ῥωμαίων ἔπεμπεν ἀγγέλους[22] κελεύων τοὺς συνέδρους καλεῖν ἐς τὸ Ἀχαϊκὸν, ἰδίᾳ δὲ τοῖς συνέδροις ἐπέστελλεν ἐς τὰς πόλεις ἀπο-
5 λείπεσθαι σφᾶς τοῦ συλλόγου. ὡς δὲ οὐκ ἀφίκοντο οἱ
συνεδρεύσοντες ἐνταῦθα ὁ Κριτόλαος μάλιστα ἐπεδείκνυτο

alii primores et Theridas legationis princeps. Ii quum in via aliis legatis a Romanis eadem de causa post illam Orestis legationem missis obvii facti essent, pedem retulerunt. Iam Diaeus imperii sui tempus expleverat; in eius locum successerat Critolaus. (3) Huic acris et inconsiderata incesserat cupiditas cum Romanis bellandi. Quocirca quum novi iam adessent a Romanis missi arbitri, occurrit illis quidem ad Tegean Arcadiae urbem; ne vero in publico Achaeorum concilio mandata exponerent arte cavit. Nam legatis quidem audientibus edici concilium iussit, clam vero per literas consiliariis denunciavit concilii diem ne obirent. Conventu in diem dictam frustra expectato se plane elusos Romani intellexerunt, praesertim vero quum aliud Crito-

15. θέριδαν Vb; Θεαρίδαν e Polyb. 38, 2. C; θερίδα La, θεριδαν, sine accentu, Lb. seq. ὡς δὲ om. M PcAgLb. Tum ἀπῆλθον recepimus e La; ἀπέλθοιεν, quod habent edd. Vb iam improbavit Poppo Chrestom. hist. II; ἐπέλθοιεν MPcAgLb, ἀπέλθειεν Va; deinde τυχόντες Vab AgLb; ἐν huic vocabulo abscissum illud ipsum est quod voci praecedenti adhaerens lectionem turbavit.

16. πρέσβευσιν MVb (πρεσβεῦσιν M sec. S).

17. ὕστ. ὁ ὀρέστης AgLb. Tum αὐτοὺς τρέπεσθαι MVaLb; αὐτοὶ τρέπεσθαι Ag; αὐτοῖς τρέπεσθαι Pc; αὐτοῖς τρέπονται Vb.

18. ἔρως om. Va; tum ἔσχεν MLb.

19. τότε CSmai.B; ποτε rell. edd. codd.

20. ἀφίκοντο Lb; τεγαίᾳ Ag; mox ἀνδρᾶσιν M, ut solet.

21 ἤθελον Vb; in ō coniectura.

22. ἀγγέλλους Vb; deinde τοῖς om. VaM; mox σνέδροις M. Deinceps ἀφείλοντο pro ἀφίκοντο et συνεδρεύοντες Lb; tum ἀπεδείκνυτο idem.

ἀπάτῃ πρὸς Ῥωμαίους χρώμενος, ὃς ἄλλην ἐκέλευεν[23] ἀναμένειν αὐτοὺς Ἀχαιῶν σύνοδον ἐς μῆνα ἐσομένην ἕκτον· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἰδίᾳ διαλέξεσθαί σφισιν ἄνευ τοῦ κοινοῦ τοῦ[24] Ἀχαιῶν ἔφασκε. καὶ οἱ μὲν ἐπεὶ ἀπατώμενοι συνῆκαν ἀπηλλάσσοντο[25] ἐς Ῥώμην. (4) Κριτόλαος δὲ ἐς Κόρινθον Ἀχαιοὺς ἀθροίσας ἀνέπεισε μὲν ἐπιφέρειν ὅπλα ἐπὶ τὴν Σπάρτην, ἀνέπεισε δὲ καὶ Ῥωμαίοις ἐκ τοῦ εὐθέος[26]
πόλεμον ἄρασθαι. τὸ μὲν δὴ ἄνδρα βασιλέα καὶ πόλιν ἀνε- 6
λέσθαι πόλεμον καὶ[27] μὴ εὐτυχῆσαι συνέβη φθόνῳ μᾶλλον ἔκ του[28] δαιμόνων ἢ τοῖς πολεμήσασι ποιεῖ τὸ ἔγκλημα·[29] θρασύτης δὲ ἡ μετὰ ἀσθενείας μανία[30] μᾶλλον ἢ ἀτυχία καλοῖτο. ὃ δὴ καὶ Κριτόλαον[31] καὶ Ἀχαιοὺς ἔβλαψεν. παρώξυνε δὲ καὶ Ἀχαιοὺς Πυθέας βοιωταρχῶν τηνικαῦτα ἐν Θήβαις,[32] καὶ οἱ Θηβαῖοι συνεπιλήψεσθαι
προθύμως ἐσηγγέλλοντο[33] τοῦ πολέμου. ἑαλώκεσαν δὲ οἱ 7

laus iuberet legatos certum et statum concilium in mensem sextum expectare. Ad se quod attinet, se de rebus Achaeorum publicis privata cum illis colloquia habiturum esse negavit. Legati igitur quum elusos se cognovissent domum redierunt. (4) Critolaus edicto Corinthum concilio Achaeis pro concione persuadet, Spartanis bellum inferant atque ut aperte contra Romanos arma capiant. Regem quidem vel civitatem quampiam suscepto bello male rem gerere, genii cuiuspiam invidia magis quam belligerantium culpa contigit, audacia vero cum imbecillitate coniuncta est furor potius quam infortunium nominanda; id quod Critolao etiam atque Achaeis obfuit. Incitavit vehementer Achaeos Pytheas Boeotorum magistratus, Thebanis ultro profitentibus belli se contra Romanos gerendi socios fore. Pecuniam

23. ἐκέλευσεν Va.

24. τῶν ἀχ. Vb. Tum ἔφασκεν Ag.

25. ἀπηλλάσοντο Vb.

26. εὐθέος CSB; εὐθέως rell. edd. MVabAgPc*Lab. Tum ἀρᾶσθαι AXVb.

27. πολεμήσασι μὴ VabPcMAg Lb, πολεμῆσαι εἰ μὴ La, idem distinguit post συνέβη, eodem loco Lb.

28. ἔκ του AXSBPcVbAgLab; ἐκ τοῦ KFCVa; si edd. AX accuratius inspexissent Pors. Cor. S coniecturis supersedere potuissent. — Mox πολεμήσασιν Ag.

29. ποιεῖ τὸ ἔγκλ. BPcVaAgLab, ποιεῖτο ἔγκλ. Vb; ποιεῖται ἔγκλ. rell. edd. M.

30. μανεία Vb; mox ἀτυχεία Vb expuncto ε. Deesse ἂν observat B, idque post καλοῖτο inserit Pors.; ἀτυχί' ἂν Cor.

31. ὁ δὲ καὶ Lb; ἀκριτόλαον Vb. — ἔβλαψεν M; ἔβλαψε rell.

32. ἐς θήβας Va.

33. εἰσηγγέλοντο AgLa; ἐπηγγέλλοντο Vb, p. corr. εἰσηγγ.; εἰσηγγ. edd.

Θηβαῖοι δίκην Μετέλλου δικάζοντος, Φωκεῦσιν ἐκτῖσαι ζημίαν πρώτην,[34] ὅτι ἐσέβαλον σὺν ὅπλοις[35] ἐς γῆν τὴν Φωκίδα, δευτέραν[36] [δὲ] Εὐβοεῦσιν (ἐδῄωσαν γὰρ καὶ[37] Εὐβοέων τὴν χώραν), τρίτην δὲ Ἀμφισσεῦσι,[38] τεμόντες καὶ τὴν Ἀμφισσέων περὶ ἀκμὴν σῖτον.

(5) Ῥωμαῖοι[39] δὲ παρά τε τῶν ἀνδρῶν διδαχθέντες οὓς ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀπέστειλαν, καὶ ἐκ τῶν γραμμάτων[40] ἃ Μέτελλος ἐπέστελλεν, ἀδικεῖν Ἀχαιῶν κατέγνωσαν·[41] καὶ (ἦν γὰρ Μόμμιός σφισιν ὕπατος τότε[42] ᾑρημένος) τοῦτον ναῦς τε καὶ στρατιὰν πεζὴν ἐκέλευον ἐπ' Ἀχαιοὺς[43] ἄγειν.

ut Phocensibus penderent Metellus Thebanis imperarat, quod in eorum fines armati excurrerant; alteram item multam Euboensibus, quod agrum eorundem Euboensium populationibus evastassent; tertiam Amphissensibus debere Thebanos pronunciarat, quod eorum sub messis tempus frumenta desecuissent. (5) Romani ex legatorum oratione et Metelli literis edocti quae egissent Achaei, bello eorum iniurias persequendas censuerant. Creatus iam Cos. fuerat Mummius; et ei ad bellum Achaicum classis et pedestres copiae decretae.

34. πρώτην post Θηβαῖοι collocant MAgLab post δικάζοντος Pc; post ζημίαν edd. Vab.
35. συνόπλοις AgLa.
36. δεύτερα VaM (sec. S) Lb; δευτέρα M; δεύτεραν A. Quod sequitur δὲ om. VaPcMAgLab; tum εὐνοεῦσιν AMAgLab; ἐννοεῦσι Va; ἐννοεῦσιν Vb. mox εὐνοέων AVabM AgLab.
37. καὶ om. VaM.
38. ἀμφισεῦσιν Vb; ἀμφιοεῦσι VaLb (ν superscr.); ἀμφιοευσιν M (ἀμφιοῦσιν sec. S); ἀμφιεῦσι Ag; mox ἀμφιασσέων A; ἀμφισέων Vb; ἀμφίσσεως Lab.
39. B ad cap. seq. haec refert.
40. πραγμάτων LabVaPc. Mox ἀπέστελλεν VaM.
41. κατέ Ag.
42. ὕπατός τε VabAgLab.
43. ἐς ἀχ. Pc.

CAPUT XV.

Metellus Achaeis veniae et pacis conditiones fert — Critolaus et Achaei, illis repudiatis, bellum capessunt — Achaei proelio superantur et Critolaus perit — Diaeus, Achaeorum dux, bellum continuat — Metellus Thebas et Megaram capit.

Μέτελλος δὲ παραυτίκα ἐπέπυστο[1] *ὡς Μόμμιος καὶ ὁ* 558
σὺν αὐτῷ στρατὸς ἐπὶ Ἀχαιοὺς ἀφικνοῖτο,[2] *καὶ ἐποιεῖτο σπουδὴν εἰ ἐπιθεὶς*[3] *αὐτὸς πέρας τῷ πολέμῳ φανῇ καὶ πρὶν ἢ Μόμμιον ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀφῖχθαι.*[4] *ἀγγέλους οὖν* 2
παρὰ τοὺς Ἀχαιοὺς ἀπέστελλεν, ἀφιέναι κελεύων τῆς πρὸς[5] *σφᾶς συντελείας Λακεδαιμονίους καὶ πόλεις ἄλλας ὁπόσας*[6] *εἴρητο ὑπὸ Ῥωμαίων, τῆς τε ἐκ τοῦ χρόνου τοῦ προτέρου σφίσιν*[7] *ἀπειθίας οὐδεμίαν παρὰ Ῥωμαίων ὑπισχνεῖτο γενήσεσθαι ὀργήν. ἅμα τε δὴ ταῦτα ἐπεκηρυκεύετο*[8] *καὶ ἤλαυνεν ἐκ Μακεδονίας τὸν στρατὸν, διὰ*

Cap. XV. Metellus accepto de successore nuncio omni studio contendebat bello finem imponere, ne Mummius eius ipse gloriae compos fieret. Per nuncios itaque Achaeis edicit, ut Lacedaemonios et alias omnes civitates quae se in populi Romani clientelam tradidissent, ab Achaici consessus officio discedere aequo animo ferrent; id si facere non recusassent pristinae in Romanos contumaciae veniam pollicebatur. Eodem tempore in

Cap. XV. 1. Ἐπέπιστο Vb, υ sup. ι; seq. καὶ ὁ om. VaM.

2. ἀφικνοῖτο B e coni.; sensu flagitante recepimus; ἀφίκοιτο rell. edd. codd.

3. εἰ ἐπιθεὶς BPc*AgLab, εἰ om. rell. edd. MVab. Mox φανῇ BVab PcMAgLab; φανῆναι rell. edd. Tum καὶ πρὶν recepimus e Va; καὶ om. rell. edd. MVbPcAgLab.

4. ἀφίχθαι VbMLb, sine accentu La.

5. τῆς πρὸς om. VabMPc*AgLab.

6. ὁπόσας BVabMPc*AgLab; ὁπόσαι rell. edd.; deinde εἴρητο B VaLa; εἰρῆτο VbPcAg; εἰρῆντο M; ἤρητο Lb; ἤρηντο Am. edd., praeter B.; mox ὑπὸ Ῥωμαίων BVabPcM AgLab; τὰ Ῥωμ. edd. rell.; ὁπόσαι εἴρηντο ὑπὸ Ῥωμ. coni. S.

7. σφίσιν om. Va. Deinde ἀπειθείας BPcLa. ὑπισχνῦτο Vb; mox γενέσθαι VaAgPcM (non γενήσε-
$\bar{\beta}$
σθαι, ut ap. S); ὀργὴν γενέσθαι
$\bar{\alpha}$ $\bar{\beta}$ $\bar{\alpha}$
ὑπισχνεῖτο Va; γενέσθαι ὀργὴν M, ὀργῆν γενέσθαι Lab.

8. ἐπεκυρυκεύετο Vb. Deinceps ἐκ Μακεδονίας Goldh.SCB; ἐς Μακεδονίαν rell. edd. codd.

Θεσσαλίας[9] τὴν πορείαν καὶ παρὰ τὸν Λαμιακὸν[10] ποι-
ούμενος κόλπον. (2) Κριτόλαος δὲ καὶ Ἀχαιοὶ λόγον μὲν
φέροντα ἐς σύμβασιν προσίεντο οὐδένα, Ἡράκλειαν δὲ
προσεκάθηντο πολιορκοῦντες οὐ βουλομένους ἐς[11] τὸ
3 Ἀχαϊκὸν συντελεῖν. τότε δὲ ὡς παρὰ τῶν κατασκόπων
ἐπυνθάνετο ὁ Κριτόλαος Μέτελλον καὶ Ῥωμαίους διαβε-
βηκέναι[12] τὸν Σπερχειὸν, ἀπέφευγεν ἐς Σκάρφειαν[13] τὴν
Λοκρῶν, οὐδὲ κατὰ τὸ στενὸν τὸ Ἡρακλείας τε μεταξὺ
καὶ Θερμοπυλῶν τοὺς Ἀχαιοὺς τάξας ἐτόλμησεν ὑπομεῖναι
Μέτελλον· ἀλλὰ ἐς τοῦτο[14] ἀφίκετο δείματος ὡς μηδὲ αὐ-
τὸ ποιήσασθαι τὸ χωρίον πρὸς ἀμείνονος ἐλπίδος, ἔνθα
ἦν μὲν Λακεδαιμονίοις ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων τὰ ἐς Μήδους,
ἦν δὲ καὶ Ἀθηναίοις τὰ ἐς Γαλάτας οὐδὲν ἀφανέστερα
4 ἐκείνων τολμήματα. (3) Ὑποφεύγοντας δὲ Κριτόλαον καὶ
Ἀχαιοὺς αἱροῦσιν[15] ὀλίγον πρὸ τῆς Σκαρφείας οἱ ὁμοῦ
τῷ Μετέλλῳ, καὶ ἀπέκτεινάν τε πλήθει[16] πολλοὺς καὶ ἔλα-
βον ζῶντας ὅσον χιλίους,[17] Κριτόλαος δὲ οὔτε ὤφθη ζῶν

Macedoniam per Thessaliam praeter Lamiacum sinum ducit. (2) Critolaus tantum abfuit ut ullam orationem, quae ad concordiam spectaret, admitteret, ut Heraclean recusantem Achaeis parere circumsessam magnis Achaeorum copiis tenere ausus fuerit. Quum audissent tamen de speculatoribus Metellum exercitu Sperchion transisse, Scarphean (Locrorum ea urbs est) confugit: neque quum posset in iis quae sunt inter Heraclean et Thermopylas angustiis consistere, Metellum ausus est exspectare, sed tanto pavore consternatus est, ut ne ex ipsa quidem loci commoditate in meliorem se spem erigere potuerit; quum ex eo tamen loco Lacedaemonii contra Persas, et contra Gallos Athenienses praeclara dedissent virtutis documenta. (3) Fugientes priusquam Scarphean se reciperent Metellus assecutus maximum eorum numerum cecidit; vivi haud minus mille capti. Critolaus

9. θεσσαλίαν VaM; mox πορίαν VabMAgLa.

10. Μαλιακὸν malunt Sylb. Valck. — Mox φέρον τὰ La.

11. Pro ἐς Ag. δέ. tum Ἀχαιϊκὸν A.

12. ῥωμαι διαβ. (sic) La. — διαβεβληκέναι VabMLb. — Σπερχείον A.

13. ἐς Κάρφιαν Vb.

14. ἐς τοσοῦτο malit S, recte, ni fallimur, tum μὴ δὲ MLab; μηδὲ ἀντιποιήσασθαι τοῦ χωρίου C. — ἄμεινον ὃς ἐλπ. La; tum idem ἐς γαλάταις.

15. αἴρουσιν LbVab; αἱροῦσιν La. Tum πρὸς τῆς Va. Dein σαρφείας Vb; σκαρφίας AgLab.

16. καὶ ἀπέκτεινάν τε πλ. BPcVa AgLab; καὶ ἀποκτείναντες πλ. rell. edd. MVb. Tum καὶ ἔλαβον ζ. BPc VaMAgLab; ἔλαβον καὶ ζ. rell. edd. Vb.

17. χιλίους — νεκροῖς bis Vb.

μετὰ τὴν μάχην οὔτε ἐν τοῖς νεκροῖς εὑρέθη· εἰ δὲ ἐτόλ-
μησε τῆς πρὸς τῇ Οἴτῃ θαλάσσης ἐς ταύτης[18] καταδῦναι
τὸ τέλμα, παντάπασιν ἔμελλεν ἄγνωστός τε καὶ ἄπυστος
οἰχήσεσθαι[19] κατὰ τοῦ βυθοῦ. ἐς μὲν οὖν τὴν Κριτο- 5
λάου τελευτὴν καὶ ἄλλα πάρεστιν εἰκάζειν· Ἀρκάδων δὲ 559
ἐξεστρατευμένοι λογάδες χίλιοι οἳ Κριτολάῳ[20] τοῦ ἔργου
μετέσχον, προῆλθον μὲν ἄχρι[21] Ἐλατείας τῆς Φωκέων καὶ
ἐς τὴν πόλιν ὑπ᾽ αὐτῶν κατὰ συγγένειαν δή τινα παλαιὰν
ἐδέχθησαν· ὡς δὲ τοῖς Φωκεῦσιν ἡ Κριτολάου συμφορὰ
καὶ Ἀχαιῶν ἀπηγγέλλετο, ἀπελθεῖν ἐκ τῆς Ἐλατείας[22] κε-
λεύουσι τοὺς Ἀρκάδας. ἀπιοῦσι δὲ ὀπίσω σφίσιν ἐς τὴν 6
Πελοπόννησον Μέτελλος καὶ Ῥωμαῖοι περὶ[23] Χαιρώνειαν
ἐπιφαίνονται. ἔνθα δὴ ἐπελάμβανε τοὺς Ἀρκάδας ἐκ θεῶν
δίκη τῶν Ἑλληνικῶν, οἳ ἐν Χαιρωνείᾳ[24] Φιλίππου καὶ
Μακεδόνων ἐναντία[25] ἀγωνιζομένους ἐγκαταλιπόντες Ἕλ-
ληνας τότε ἐν χωρίῳ τῷ αὐτῷ ἐκτείνοντο ὑπὸ Ῥωμαίων.

neque vivus uspiam post pugnam, neque inter cadavera repertus. Quod si forte in coenosam maris sub Oeta monte paludem se demisit, mirum nihil fuit caeca et profunda voragine absorptum evanuisse. Sed alia etiam de eius morte coniici possunt. Arcadum cohors lectissimorum hominum circiter mille, qui cum Critolao ad bellum exierant, Elateam in Phocidem contenderunt. In eam urbem quum propter veterem nescio quam cognationem recepti fuissent, paulo post Critolai et Achaeorum clade cognita eos inde Phocenses excedere iusserunt. In Peloponnesum retrocedentes in Metelli exercitum ad Chaeroneam inciderunt. Ibi ad internecionem caesi divinitus scelere suo dignas dedisse poenas videri possunt, eo potissimum loco a Romanis oppressi quo Graecos cum Philippo Macedonum rege acie dimi-

18. ἐς ταύτην La. — καταδοῦναι VabMLb. tum τὸ τέλος Va; τὸ τόλμημα (τὸ τόλμη sec. S) M; in margine τὸ τέλος (in quo ἕλος latere videtur.).

19. οἴχεσθαι Vb; tum Κριτολαοῦ M(?).

20. κριτολάου VaM.

21. ἄχρι BPcVabAgLb; ἄχρις rell. edd. MLa. Mox ἐπηγγέλλετο Ag.

22. ἐλαττείας MLb, ἐλατίας Ag; seq. κελεύουσι om. M, κελεύουσιν La.

23. περὶ Χαιρ. Sylb.B; ἐπὶ Χαιρώνειαν rell. edd. codd.; ἐπὶ Χαιρωνείᾳ malit S. Deinde „nonne ἐπιφέρονται?“ B; ἐπιφαίνονται ἐκ θεῶν δὴ ἀπελάμβ. τ. Ἀρκ. ἐκ θεῶν δίκη Va.

24. χερώνεια Vab; seq. καὶ om. VaM.

25. ἐναντία om. Vb.

7 (4) Ἀχαιοῖς[26] δὲ αὖθις ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ στρατεύμα-
τος παρῄει Δίαιος· καὶ δούλους τε ἐς ἐλευθερίαν ἠφίει,
τὸ Μιλτιάδου καὶ Ἀθηναίων βούλευμα πρὸ τοῦ ἔργου τοῦ
ἐν Μαραθῶνι μιμούμενος, καὶ Ἀχαιῶν συνέλεγε καὶ Ἀρ-
κάδων ἀπὸ τῶν πόλεων τοὺς ἐν ἡλικίᾳ.[27] ἐγένετο δὲ ἀνα-
μεμιγμένων ὁμοῦ καὶ οἰκετῶν τὸ ἀθροισθὲν ἐς[28] ἑξακο-
σίους μὲν μάλιστα ἀριθμὸν ἱππεῖς, τὸ δὲ ὁπλιτεῦον[29]
8 τετρακισχίλιοί τε καὶ μύριοι. ἐνταῦθα ὁ Δίαιος ἐς ἅπαν
ἀφίκετο ἀνοίας, ὃς[30] Κριτόλαον καὶ πᾶσαν τὴν Ἀχαιῶν
ἐπιστάμενος παρασκευὴν κακῶς οὕτως ἀγωνισαμένην πρὸς
Μέτελλον, ἀπέταξεν[31] αὐτὸς ὅσον τετρακισχιλίους, καὶ
ἄρχοντα ἐπ᾽ αὐτοῖς ἔταξεν Ἀλκαμένην. ἀπεστέλλοντο δὲ ἐς
Μέγαρα φρουρά τε εἶναι Μεγαρεῦσι[32] τοῦ ἄστεως καὶ ἣν
Μέτελλος ἐπίῃ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τοῦ πρόσω σφᾶς κωλύειν.[33]
9 (5) Μέτελλος δὲ ὡς οἱ περὶ Χαιρώνειαν λογάδες κατέ-
στρωντο οἱ[34] Ἀρκάδων, ἀναστήσας τὸ στράτευμα ἤλαυνεν
ἐπὶ τὰς Θήβας· Ἡράκλειάν τε γὰρ ἐπολιόρκησαν οἱ Θη-

cantes deseruerant. (4) Achaeorum imperium ad Diaeum rediit; qui quod Miltiades ante pugnam Marathoniam fecerat imitatus, vocatis ad pileum servis et ad arma omni militari aetate Achaeorum et Arcadum conscripta, exercitum contraxit ex collectitia ingenuorum pariter et servitiorum turba, equitum sexcentorum, gravis armaturae peditum quatuordecim millium. Ad imperatoris Achaici vecordiam nihil omnino addi potuit; qui quum ante oculos prope haberet omnem Achaeorum superiorem apparatum et infelicem Critolai pugnam, ex illo tamen delectu ad quatuor millia hominum selegit, eosque duce Alcamene Megaram misit, quo et urbi praesidio essent et Metello in Peloponnesum iam invadenti obsisterent. (5) Metellus vero quum lectissimam Arcadum cohortem ad Chaeroneam stravisset, motis castris Thebas contendit. Thebani enim cum Achaeis Heracleam

26. ἀχαιοὶ VaMLb. seq. τοῦ om. Vb.

27. ἡλικεία Vb; mox ἀνεμεμιγμένων Va.

28. ἐς om. Vb.

29. ὁπλιτεύον M.

30. ὡς Vb.

31. ἀπέταξεν recepimus e Va; ἐπέτεξεν (α supra lin.) M (ἐπέλετεν in excerptis nostris); ἀπέλεξεν rell. edd. VbPc AgLab. tum ἄρχοντας VaMAgLab. Mox ἀποστέλλοντο Ag.

32. μεγαρεῦσιν Ag. — ἄστεος M, supra lin. ω. Mox ἐπὶ pro ἐπίῃ Va M. ἣν μ. ἐπεὶ Lb. καὶ ἣν Μέτ. ἐπὶ Ag, καὶ ἣν μέτ. ἐπήει La.

33. κωλύει Vb; om. MAgLb, κυλύειν La.

34. κατέστρωντό οἱ AVaMLb; hic distinguit ante ἀρκάδων; seq. ἤλαυνεν om. M.

βαῖοι μετὰ Ἀχαιῶν καὶ ἀγῶνος τοῦ πρὸς Σκάρφειαν[35] με-
τεσχήκεσαν. τότε δὲ αὐτοί τε καὶ γυναῖκες ἐκλελοιπότες,
πᾶσα ἡλικία, τὴν πόλιν ἐπλανῶντο ἀνὰ τὴν Βοιωτίαν καὶ
ἐς τῶν ὀρῶν τὰ ἄκρα ἀνέφευγον. Μέτελλος δὲ οὔτε ἱερὰ 10
ἐμπιπράναι[36] θεῶν οὔτε οἰκοδομήματα καθαιρεῖν εἴα, Θη-
βαίων τε τῶν ἄλλων μήτε ἀποκτεῖναι μηδένα μήτε αἱρεῖν[37]
φεύγοντα ἀπηγόρευε· Πυθέαν δὲ ἢν ἕλωσιν ἀνάγειν[38] 560
ἐκέλευσεν ὡς αὐτόν. ἐξεύρητό[39] τε δὴ αὐτίκα ὁ Πυθέας
καὶ ἀναχθεὶς δίκην εἶχεν. ὡς δὲ πλησίον Μεγάρων ἐγίνε-
το[40] ὁ στρατὸς, οὔτε ὑπέμειναν οἱ περὶ τὸν Ἀλκαμένην[41]
καὶ αὐτίκα ἐς Κόρινθον παρὰ τὸ στρατόπεδον τὸ Ἀχαιῶν
ᾤχοντο φεύγοντες· καὶ Μεγαρεῖς μὲν παραδιδόασιν ἀμα- 11
χεὶ Ῥωμαίοις τὴν πόλιν. Μέτελλος δὲ ὡς ἀφίκετο παρὰ
τὸν Ἰσθμὸν, ἐπεκηρυκεύετο καὶ τότε Ἀχαιοῖς ἐς[42] εἰρήνην
καὶ ὁμολογίαν προκαλούμενος· ἰσχυρὸς γάρ τις ἐνέκειτο

consederant eorumque in proelio ad Scarphiam fuerant socii. Metello iam appropinquante Thebanae mulieres et cuiusvis aetatis viri urbe relicta partim per Boeotiae agros et oppida palantes sunt dilapsi, partim in montium iuga confugere. Vacuam urbem ingressus Imperator Romanus neque Deum templa exuri, neque domos everti passus est; edicto etiam cavit, ne quis e ceteris Thebanis vel occideretur, vel fugiens caperetur, Pytheam (si captus fuisset) ad se duci iussit. Et is quidem ubi in hostium potestatem venit ad Metellum perductus merito affectus est supplicio. Quum iam prope ad Megarae moenia Romanus accederet, statim Alcamenes cum praesidiariorum manu Corinthum in Achaeorum castra confugit. Megarenses urbem sine certamine Romanis dediderunt. Metellus ubi primum Isthmum attigit, etsi prospere ei omnia evenerant ad pacis tamen conditiones ultro Achaeos invitabat. Vehementius enim sollicitabat hominem

35. πρὸς κάρφειαν Vb. Deinceps ὠρῶν Ag, ἐνέφευγον La. Tum μέτελλος δὴ La.

36. ἐμπιπρᾶναι M; ἐμπιμπρᾶναι VaLab. Tum οὐδὲ οἰκ. VabMAg Lab.

37. αἵρειν VaLb; αἵρειν Vb. — ἀπηγόρευσε, ε sup. vers. (= ἀπηγόρευε) Lb.

38. ἀγαγεῖν Va (sec. S; excerpta nostra silent). Deinde ἐκέλευσεν SB VaPcMAgLab; ἐκέλευεν rell. edd. Vb. Sequens ὡς om. VaMLb. αὐτόν B; αὐτόν rell. edd.

39. ἐξεύρατό τε Va.

40. ἐγίγνετο LbAg, πλήσιοι μεγ. ἐγίγνετο La.

41. Ἀλκαμένην SBVabPcMAgLab; Ἀλκαμένη AXKFC. Tum errore S docet ἐς ante Κορ. in M omitti. V. notam sequentem.

42. ἐς om. VabMPcAgLab, unde coniicere licet: ἐπεκηρυκεύετο κ. τότε Ἀχ. εἰρήνην ἐς ὁμολ. προκ. tum ὁμολογίας VabLab.

αὐτῷ πόθος τά ἐν Μακεδονίᾳ τε ὁμοῦ καὶ τὰ Ἀχαιῶν κατεργασθῆναι δι' αὐτοῦ. τούτῳ[43] μὲν ταῦτα ἐσπευκότι Δίαιος ἠναντιοῦτο ὑπὸ[44] ἀγνωμοσύνης.

CAPUT XVI.

Mummii cum Oreste adventus ad Isthmum — Achaei Romanos aggressi fugantur — Diaei factum dissimile facto Callistrati — Diaeus se veneno conficit — Mummius Corinthum capit et evertit — civitatum graecarum magistratus constituit — illis Romani postea pristinum statum reddunt et Achaiae praesidem mittunt.

Μόμμιος δὲ Ὀρέστην ἅμα ἀγόμενος, τὸν πρότερον ἐπὶ τῇ Λακεδαιμονίων διαφορᾷ καὶ Ἀχαιῶν ἐλθόντα, ἀφίκετο μὲν περὶ ὄρθρον ἐς τὸ τῶν Ῥωμαίων στράτευμα, ἀποπέμψας δὲ ἐς Μακεδονίαν Μέτελλον καὶ ὅσον εἵπετο ἐκείνῳ,[1] ἀνέμενεν αὐτὸς ἐν τῷ Ἰσθμῷ τὴν πᾶσαν ἀθροισθῆναι παρασκευήν. ἀφίκετο[2] δὲ ἱππικὸν μὲν πεντακόσιοί τε καὶ τρισχίλιοι, τοῦ πεζοῦ δὲ ἀριθμὸς ἐγένετο[3] ἐς μυριάδας δύο, προσόντων καὶ τούτοις τρισχιλίων· ἐπῆλθον δὲ καὶ τοξόται Κρῆτες καὶ ἐκ Περγάμου τῆς ὑπὲρ Καΐ-
2 κου[4] Φιλοποίμην στρατιώτας ἄγων παρὰ Ἀττάλου. Μόμ-

utriusque belli, Macedonici scilicet et Achaici, conficiendi spes. Huius quo minus fieret voti compos Diaei stultitiae plenum consilium obstitit.

Cap. XVI. Dum haec aguntur Mummius Orestem, qui ante inter Achaeos et Lacedaemonios arbiter fuerat, secum habens mane ad exercitum pervenit. Et Metello quidem cum suis copiis in Macedoniam amandato ad Isthmum ipse substitit, donec universum agmen coegisset. Fuit militum numerus equites ter mille et quingenti, peditum viginti tria millia. Praesto fuerunt Cretenses sagittarii, et e Pergamo quae supra Caicum est ab Attalo missam manum adduxit Philopoemen. Sociorum quos-

43. κατεργ. δι' αὐτοῦ. τούτῳ μὲν emend. B; κατεργ. διὰ τούτων μὲν VabPcMAgLab; κατεργασθῆναι. καὶ τούτῳ μὲν edd. rell.; cf. VI, 15, not. 5; dein ἐς πευκότι Ag. tum δικαίως pro Δίαιος VaPcMAgLb. δίαιος in La ad marg. Turbavit haec omnia S (e M).

44. ἀπὸ La.

Cap. XVI. 1. ἐκείνων VaMLb — ἀνέμενον La.

2. ἀφίκετο CSmai. BVabPcdAgLab; ἐφίκετο rell. cdd. silet M.

3. ἐγίνετο Vb. Tum δύ , πρ. (sic) Vb.

4. καΰκου Vb. Mox περὶ ἀττ. VabM.

μιος μὲν δὴ τῶν τε ἐξ Ἰταλίας τινὰς[5] καὶ τὰ ἐπικουρικὰ ἀπωτέρω δύο τε καὶ δέκα ἔταξε σταδίοις, πρὸ τοῦ[6] παντὸς εἶναι στρατεύματος φυλακήν· (2) Ἀχαιοὶ δέ, ἐχόντων ἀφυλακτότερον ὑπὸ φρονήματος τῶν Ῥωμαίων, ἐπιτίθενται [τοῖς] ἐπὶ[7] φυλακῆς αὐτοῖς τῆς πρώτης, καὶ τοὺς μὲν φονεύουσι,[8] πλείονας δὲ ἔτι ἐς τὸ στρατόπεδον κατεῖρξαν καὶ[9] ἀσπίδας ὅσον τε πεντακοσίας εἷλον. ἀπὸ τούτου δὲ τοῦ ἔργου καὶ ἐπήρθησαν οἱ Ἀχαιοὶ ποιήσασθαι
τὴν ἔξοδον[10] πρότερον πρὶν ἢ Ῥωμαίους ἄρχειν μάχης. ὡς 3
δὲ ἀντεπῆγε καὶ ὁ Μόμμιος, οἱ μὲν ἐς τὸ ἱππικὸν τῶν Ἀχαιῶν ταχθέντες αὐτίκα ᾤχοντο φεύγοντες τῆς Ῥωμαίων ἵππου μηδὲ[11] τὴν πρώτην ἔφοδον ὑπομείναντες· ὁ δὲ πεζὸς στρατὸς ἀθύμως μὲν εἶχεν ἐπὶ τῶν ἱππέων τῇ τροπῇ, δεξάμενοι δὲ τὴν ἐμβολὴν[12] τοῦ ὁπλιτικοῦ τοῦ Ῥωμαίων, βιαζόμενοί τε τῷ πλήθει καὶ ἀπαγορεύον-
τες τοῖς τραύμασιν[13] ὅμως ἀντεῖχον ὑπὸ τοῦ θυμοῦ, πρίν 561

dam ex Italia et auxilia Mummius duodecim ante castra stadiis collocavit ad excubias ibi agendas. (2) Achaei, quum Romani prae nimia fiducia custodias minus diligenter agerent, adoriuntur hos (qui in prima custodia erant collocati) [circa primam vigiliam] eorumque multos occidunt, plures loco pulsos usque in castra persequuntur, scuta fere quingenta capta. Hoc elati successu Achaei priores pugnam poscere sunt ausi. Verum ubi Mummius in hostem aciem direxit, Achaeorum equitatus ad primam Romanorum equitum contra quos steterat impressionem in fugam se dedit. Sustinuit gravis hostium armatura primum Romani peditatus congressum, etsi animos non mediocriter fregerat subita illa equitum fuga; et sola quidem audacia longe impares numero, et iam dimicando fatigati restiterunt tamen, quousque mille hominum lectissimorum globus e transverso in

5. *δὴ τῶν τε ἐξ*, BLa; *δὴ τότε τῶν ἐξ* CSmai.; *δὴ τῶν τότε ἐξ* Pcd; *δὴ τότε ἐξ* rell. edd. VabMR AgLb; *δὴ ἐξ Ἰτ. τέ τινα καὶ τὰ ἐπικ.* coni. F; *τινὰς* CSmai.B; *τινὰ* rell. edd. MVabPcAgLab.

6. *πρὸς τοῦ* C.

7. *ἐπιτίθενται [τοῖς] ἐπὶ*, uncis inclusimus *τοῖς*, *prima vigilia*. Accuratam belli narrationem excerpsisse Pausaniam ex initio etiam huius capitis perspicimus, ubi ad exercitum pervenisse Mummium *περὶ ὄρθρον* narratur.

8. *φονεύουσιν* Ag. Tum *κατείρξαν* Vb.

9. *καὶ* om. Va; tum *ἀσπίδα* La. — *τε ὅσον πεντακοσίους* VaM; *τε* om. La.

10. „rectius, opinor, *ἔφοδον*" B. Mox *ἀντεπῆγεν* Ag.

11. *μὴ δὲ* MLb.

12. *ἐκβολὴν* Va; *ἔμβολον* La. — *τῶν ῥωμ.* MLb.

13. *τραύμασιν* coni. K recep. CS B; *στρατεύμασιν* rell. edd. codd.; quod F distinguendo post *ἀπαγο-*

γε δὴ Ῥωμαίων λογάδες χίλιοι προσπεσόντες κατὰ τὰ πλά-
4 για ἐς τελέαν τοὺς Ἀχαιοὺς φυγὴν κατέστησαν. εἰ δὲ ἐτόλ-
μησεν ἐσδραμεῖν μετὰ τὴν μάχην Δίαιος ἐς Κόρινθον καὶ
ὑποδέξασθαι τῷ τείχει τοὺς διαπίπτοντας ἐκ τῆς φυγῆς,
κἂν[14] εὕρασθαί τι παρὰ Μομμίου οἱ Ἀχαιοὶ φιλάνθρω-
πον ἠδυνήθησαν, ἐς πολιορκίαν καὶ τριβὴν πολέμου κατα-
στάντος.[15] (3) Νῦν δὲ ἀρχομένων ἔτι ἐνδιδόναι τῶν
Ἀχαιῶν εὐθὺ[16] Μεγάλης πόλεως ἔφευγεν ὁ Δίαιος, οὐδέν
τι γενόμενος ἐς Ἀχαιοὺς ὅμοιος ἢ[17] καὶ Καλλίστρατος ὁ
5 Ἐμπέδου πρὸς Ἀθηναίους. τούτῳ γὰρ τῷ ἀνδρὶ ἱππαρ-
χήσαντι ἐν Σικελίᾳ, ὅτε Ἀθηναῖοι[18] καὶ ὅσοι ἄλλοι τοῦ
στόλου μετεσχήκεσαν ἀπώλλυντο[19] πρὸς τῷ ποταμῷ τῷ
Ἀσινάρῳ, τούτῳ τότε τῷ Καλλιστράτῳ[20] παρέστη τόλμα

latera invaserunt; tunc enim ex omni parte effusissimam fugam fecere. Quod si Diaeus ab adverso proelio Corinthum se recepisset eodemque dispersas suorum reliquias coegisset, potuissent fortasse Achaei a Mummio, praesertim si ad obsidionem res devenisset belloque mora fuisset iniecta, mitius aliquid impetrare. (3) At ille ut primum sui terga hosti vertere coeperunt, recta Megalopolin evasit; in Achaeis servandis haudquaquam ea usus animi magnitudine, qua Callistratus Empedi filius olim suorum saluti consuluerat. Is enim in Sicilia ad Asinarum amnem, Atheniensium et eorum qui eius expeditionis socii fuerant copiis prope ad internecionem deletis, per medios hostes equitibus quo-

ρεύοντες cum ἀντεῖχον iungit. — χίλιοι πεσόντες La.

14. καὶ εὐρ. VaLb, mox ἐδυνή-θησαν Va, ἠδυνήθησανορκίαν (sic) La.

15. καταστάντος Sylb.B; κατα-στάντες Sylb. FCSVabPcMAgLab; καταστάντα AXK.

16. εὐθὺς LbVaMAg. Mox ἔφε-γεν M (ἔφυγεν?). Tum οὐδέτι Ag.

17. [ἢ] καὶ S.

18. ὅτε Ἀθ. Smin.CBPdAgLa; ὅτε οἱ Ἀθ. coni. K, Smai.; οἴτε Ἀθ. rell. edd. MVabPcLb.

19. ἀπώλλυντο Sylb.CSmai.BPcd Lb; ἀπόλλυντο La; ἀπόλλυντο Vb Ag; ἀπώλυντο AXKFVaMR; ἀπώ-λοντο Sylb.Smin. — sq. τῷ om. La.

20. τῷ ποταμῷ τῷ Ἀσινάρῳ, τό-τε τῷ Καλλ. AXKFB (edd. antiqq. distinguunt ante τότε puncto maiore); τῷ ποτ. τῷ Ἀσινάρῳ· τούτῳ τε τῷ Καλλ. C; τῷ ποτ. τῷ Ἀσ., τούτῳ τῷ Καλ. coni. F, rec. S, ipse tamen coni. τῷδε τῷ Καλλ. τῷ ποταμῷ τότε τῷ Ἀσινάρῳ τοῦτο τε τῷ Καλλ. AgPc*LbPd(?)R, qui τοῦ τότε ad marg. τ. ποτ. τότε τῷ Ἀσ. τοῦ τότε M; τ. ποτ. τότε τὸ Ἀσ. τοῦ τότε τῷ Καλλ. Va; πρὸς ποταμῷ, τότε τῷ ἀσιάρω (sic) τό-τε το (sic) καλλιστράτῳ La; ποτα-μῷ. τότε τὸ Ἀσ. τότε τῷ Καλ. Vb. unde Ἀσινάρῳ, τούτῳ τότε τῷ Καλλιστράτῳ eruimus. Tum πα-ρέστη Lobeck. ad Phryn. p. 725; παρέσχε edd. codd.

διεκπαῖσαι[21] διὰ τῶν πολεμίων ἄγοντι τοὺς ἱππέας· ὡς δὲ τὸ πολὺ ἀπέσωσεν αὐτῶν ἐς Κατάνην, ἀνέστρεφεν ὀπίσω τὴν αὐτὴν[22] αὖθις ὁδὸν ἐς Συρακούσας, διαρπάζοντας δὲ ἔτι εὑρὼν τὸ[23] Ἀθηναίων στρατόπεδον καταβάλλει[24] τε ὅσον πέντε ἐξ αὐτῶν καὶ τραύματα ἐπίκαιρα[25] αὐτὸς καὶ ὁ ἵππος λαβόντες ἀφιᾶσι τὴν ψυχήν. οὗτος μὲν δὴ ἀγαθὴν 6
δόξαν Ἀθηναίοις καὶ αὐτῷ κτώμενος περιεποίησέ τε ὧν ἦρχε καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς ἑκουσίως. (4) Δίαιος[26] δὲ Ἀχαιοὺς ἀπολωλεκὼς Μεγαλοπολίταις κακῶν τῶν ἐφεστηκότων ἧκεν[27] ἄγγελος, ἀποκτείνας δὲ αὐτοχειρὶ τὴν γυναῖκα, ἵνα δὴ μὴ[28] γένοιτο αἰχμάλωτος, τελευτᾷ πιὼν φάρμακον, ἐοικυῖαν μὲν παρασχόμενος Μεναλκίδᾳ τὴν[29] ἐς χρήματα πλεονεξίαν, ἐοικυῖαν δὲ καὶ [τὴν[30]] ἐς τὸν θάνατον δειλίαν. Ἀχαιῶν δὲ οἱ ἐς Κόρινθον ἀποσωθέντες μετὰ 562 7

rum ipse dux erat viam fecit; ac deinde Catanam cum magna suorum parte incolumis elapsus, mox eadem via Syracusas pergens eos opprimere est conatus, qui castra Atheniensium diripiebant. Ibi quinque ex hostium numero caesis ipse equo saucio aliquot letalibus vulneribus acceptis, parta et Atheniensibus et sibi insigni gloria, servatisque quibus imperarat equitibus mortem oppetiit. (4) At Diaeus illius virtutem minime aemulatus amissis Achaeorum copiis Megalopolitanis imminentis calamitatis nuncium attulit; ac postremo manu sua uxore, ne captiva in hostium potestatem veniret, occisa, hausto ipse veneno occubuit; et sane uti pecuniae cupiditate Menalcidae par fuit, sic propemodum vitae exitum habuit mortis turpitudine consimillimum. Achaei, qui Corinthum post pugnam confugerant, in-

21. διεκπαῖσαι Pors. Lobeck. B; διεκπέσαι rell. in La αι sup. ε, in Lb correctura in έ.

22. αὐτὴν om. M.

23. διαρπάζοντας δὲ ἔτι εὑρὼν τὸ Ἀθ. Clavierii verissimam emendationem recepit B; διαρπάζοντας πειρῶν τὸ Ἀθ. AXKF; διαρπάζοντάς τε εὑρὼν, omisso τε post καταβάλλει, coni. K laudatus a F et Valck.; διαρπάζοντες δὲ ἐπειρῶντο τὸ Ἀθ. S; διαρπάζοντες δὲ ἐπειρῶντο ἀθ. MVabPcdRAgLab.

24. καταβάλλοι VabM; mox πέντε om. Pc; unde coniicimus καταβάλλει τε ὅσον τε ἐξ αὐτῶν.

25. ἐπίκηρα maluit F. Mox οὕτως — περιεποίησέν τε καὶ ἦρχεν Ag.

26. δίκαιος Lb. — ἀπωλελοκὼς Vb. — μεγαλοπολίτης, αις sup. vers. La.

27. ἦγεν Vb.

28. ἵνα δὴ μὴ BPcAgLa; δὴ om. rell. edd. MVabLb. Tum ποιῶν φάρμ. VabM; sq. μὲν om. La. — μεναλκίδα, ε sup. α med. Lb.

29. τὴν om. M (sec. S; excerpta nostra silent; ad τὴν sequens referenda videtur omissio). Tum χρήσματα Vb; mox ἐοικίαν id.

30. τὴν om. VbPc*M(?)Lab.

τὴν μάχην ἀπεδίδρασκον ὑπὸ νύκτα εὐθὺς, ἀπεδίδρα-
σκον[31] *δὲ καὶ αὐτῶν Κορινθίων οἱ πολλοί.* (5) *Μόμμιος*
δὲ τὸ μὲν παραυτίκα ἀναπεπταμένων ὅμως τῶν πυλῶν
ἐπεῖχεν ἐς τὴν Κόρινθον παρελθεῖν, ὑποκαθῆσθαί τινα[32]
8 *ἐντὸς τοῦ τείχους ὑποπτεύων ἐνέδραν· τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ με-*
τὰ τὴν μάχην ᾕρει[33] *τε κατὰ κράτος καὶ ἔκαιε Κόρινθον.*
τῶν δὲ[34] *ἐγκαταληφθέντων τὸ μὲν πολὺ οἱ Ῥωμαῖοι φο-*
νεύουσι, γυναῖκας δὲ καὶ παῖδας ἀπέδοτο Μόμμιος· ἀπέ-
δοτο δὲ[35] *καὶ οἰκέτας ὅσοι τῶν ἐς ἐλευθερίαν ἀφεθέντων*
καὶ μαχεσαμένων μετὰ Ἀχαιῶν μὴ τότ' εὐθὺς[36] *ὑπὸ τοῦ*
πολέμου τὸ ἔργον ἐτεθνήκεσαν. ἀναθημάτων δὲ καὶ τοῦ
ἄλλου κόσμου τὰ μὲν μάλιστα ἀνήκοντα ἐς θαῦμα[37] *ἀνή-*
γετο, τὰ δὲ ἐκείνοις οὐχ ὁμοίου λόγου[38] *Φιλοποίμενι ὁ*
Μόμμιος τῷ παρ' Ἀττάλου στρατηγῷ δίδωσι· καὶ ἦν Περ-
9 *γαμηνοῖς*[39] *καὶ ἐς ἐμὲ ἔτι λάφυρα Κορίνθια. πόλεων δὲ*

tendentibus se noctis tenebris clam abiere, et cum illis Corinthiorum longe maximus numerus. (5) Mummius etsi apertas videbat portas, suorum tamen celeritatem cohibuit, quod ne intra muros insidiae comparatae fuissent metuebat. Tertio demum post pugnam die Corinthum vi cepit cremavitque; viri omnes trucidati, foeminae et pueri Mummii iussu sub corona venditi; venditi etiam servi quicunque manumissi in Achaeorum acie steterant, neque in proelio ceciderant. Ornamenta et signa admiratione quaeque dignissima Romam asportata; quae vero minoris erant pretii Attali auxiliorum duci Philopoemeni donata et hac ipsa etiam aetate apud Pergamenos inter cetera Corinthiorum spolia visuntur. Aliarum urbium, quae contra Ro-

31. *ἀπεδίδασκον* M. — Mox *ὅμως τῶν πολλῶν* La, id. om. seq. *ἐς*; tum *ὑπὸ καλῆσθαι* La.

32. *τι* pro *τινα* VaM; — *ὑποπτεύον* La; mox *ἐνέδραν* B; *ἔνεδραν* edd. rell. (correxit S in erratis) La; in Lb est correctura in *ἔν*. tum *μετὰ τὴν μάχην* om. Va.

33. *ᾕρειται* M, *ε* sup. *αι*; mox *ἔκαιεν* MLab.

34. *δὲ* om. Va, *ἐγκαλυφθέντων* La, *ἐγκαταλειφθέντων* Lb. tum *φονεύουσιν* AgLa.

35. *ἀπέδοτο δὲ* FCSBVa; *ἀπέδοντο δὲ* rell. edd. MVbPcAgLab. — *μαχεσαμενον* (sic) La.

36. *μὴ τότ' εὐθ.* B; *μήτοι* AXKF; *μήτ' εὐθ.* CPcdAgLb; *μὴ τὸ εὐθ.* Cor.; *μήτε εὐθ.* SVabM; *μὴ εὐθ. ἀπὸ* La; *μὴ εὐθὺς* non displicet.

37. *θαῦμα* Pors.Smai.B; *θαύματα* rell.; *κάλλιστα ἀνήκοντα ἐς θαύματα* La.

38. *λόγον* La. *φοιλοποίμενι* M. Tum *ὁ μόμ* — (fin. fol.) *τῷ* Vb. Deinde *παρὰ ἀττ.* Va. — *καὶ ἦν περγ.* Lb.

39. *περγαμινοῖς* VbLab. Mox *λάφια* Ag.

ὅσαι Ῥωμαίοις[40] ἐναντία ἐπολέμησαν τείχη μὲν ὁ Μόμμιος κατέλυε καὶ ὅπλα ἀφῃρεῖτο πρὶν ἢ καὶ συμβούλους[41] ἀποσταλῆναι παρὰ Ῥωμαίων. (6) Ὡς δὲ ἀφίκοντο οἱ σὺν αὐτῷ βουλευσόμενοι, ἐνταῦθα δημοκρατίας μὲν κατέπαυε,[42] καθίστατο δὲ ἀπὸ τιμημάτων τὰς ἀρχάς· καὶ φόρος τε ἐτάχθη τῇ Ἑλλάδι, καὶ οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες ἐκωλύοντο ἐν τῇ ὑπερορίᾳ κτᾶσθαι·[43] συνέδριά τε κατ' ἔθνος τὰ ἑκάστων,[44] Ἀχαιῶν καὶ τὸ ἐν Φωκεῦσιν ἢ Βοιωτοῖς ἢ ἑτέρωθί που τῆς Ἑλλάδος, κατελέλυτο ὁμοίως πάντα. 563
(7) Ἔτεσι δὲ οὐ πολλοῖς ὕστερον ἐτράποντο ἐς ἔλεον[45] Ῥωμαῖοι τῆς Ἑλλάδος, καὶ συνέδριά τε κατὰ ἔθνος ἀποδιδόασιν ἑκάστοις τὰ ἀρχαῖα καὶ γῆν[46] ἐν τῇ ὑπερορίᾳ κτᾶσθαι, ἀφῆκαν δὲ καὶ ὅσοις ἐπιβεβλήκει Μόμμιος ζημίαν· Βοιωτούς τε γὰρ Ἡρακλεώταις[47] καὶ Εὐβοεῦσι τά-

manos bellum susceperant, muros Mummius deiecit, arma civibus ademit, priusquam ab Urbe mitterentur quorum consilio in Graeciae rebus ordinandis uteretur. (6) Ubi vero adfuerunt illi, statim omnem e civitatibus popularem administrationem sustulit, magistratus ex censu instituti, tributa Graeciae imposita, locupletibus extra fines suos agri possessione interdictum, concilia singularum nationum, Achaicum, Phocicum, Boeoticum itidemque in aliis Graeciae partibus pariter omnia abolita. (7) Non multis post annis Romanos Graecorum misericordia cepit. Quare et prisca concilia sua cuique genti restituta et agros extra fines habere permissum; remissae etiam quas Mummius civitatibus constituerat multae. Boeotos enim ille et Euboeenses

40. *πόλεων δὲ ὅσαι* Am.B, probat K; *πόλεων δὲ αἱ* coni. C; *πόλεμον δὲ ὅσαι* edd. rell. Vb; *πόλεμον δὲ οἱ* VaPcdMAgLb; *πόλεμον δὲ ὅσοι οἱ ῥ.* La. *ῥωμαίοις* Vb; *Ῥωμαῖοι* VaPcMAgLab; *Ῥωμαίων* edd. *ἐναντία* om. VaPcM. Deinde *ἐπολέμησε* Va.

41. *συμβούλους* Am.Sylb.CSBPcd Ag; *ἐμβούλους* rell. edd. MVabLb; *συμβόλους* La.

42. *κατέπαυεν* M. Tum *καθίστα* B, bene si e codice. — *ἀπό τε μημάτων* La; seq. *τὰς* om. Va. — *καὶ φόρος δὲ* La.

43. Quidni *γῆν ἐν τῇ ὑπερορίᾳ*? Sic Am. legisse videtur et Pausanias ipse aliquot lineis post dicit: *καὶ γῆν ἐν τῇ ὑπερορίᾳ κτᾶσθαι*; at vide ibi, not. 46. — *ὑπερωρίᾳ* M VbAg.

44. *κατ' ἔθνος* scripsimus; *καὶ ἔθνος* MVaPcAgLab; *κατὰ ἔχθος* Vb; *κατὰ ἔθνος* edd. — *ἔθνος τὰ ἑκάστων, Ἀχ.* correxit B; *ἔθν. τὸ ἑκάστων, Ἀχ.* AXKFCMVabPcAg Lab; *ἔθν. ἕκαστον τὸ Ἀχ.* Sylb.S. — *καὶ τῷ ἐν φωκ.* La; mox *ὁ ἑτέρωθι* et *ἑτέσῃ* idem.

45. *ἔλαιον* Vb.

46. *καὶ τὴν ἐν* VabAgLb; *καὶ τὸ ἐν τῇ*, quod genuinum videtur. — *ὑπερωρίᾳ* Vab; *ὑπεραρείᾳ* Ag; tum *ἀφῆκεν δὲ* Ag.

47. *ἡρακλεώτας* La. — *Εὐβοεῦσι* CSmai.B (cf. cap. 14, fin.); *Εὐβοέας* edd. rell. Pc; *εὐνοέας* MVabAg Lb; *εὐνόεας* La.

λαντα ἑκατὸν καὶ Ἀχαιοὺς Λακεδαιμονίοις διακόσια ἐκέλευσεν ἐκτῖσαι.[48] τούτων μὲν δὴ ἄφεσιν παρὰ Ῥωμαίων εὕροντο Ἕλληνες, ἡγεμὼν δὲ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἀπεστέλλετο. καλοῦσι δὲ οὐχ Ἑλλάδος ἀλλ'[49] Ἀχαΐας ἡγεμόνα οἱ Ῥωμαῖοι, διότι ἐχειρώσαντο Ἕλληνας δι' Ἀχαιῶν τότε τοῦ Ἑλληνικοῦ
11 προεστηκότων.[50] ὁ δὲ πόλεμος ἔσχεν οὗτος τέλος Ἀντιθέου μὲν Ἀθήνησιν ἄρχοντος, Ὀλυμπιάδι δὲ ἑξηκοστῇ πρὸς ταῖς ἑκατὸν, ἣν ἐνίκα Διόδωρος Σικυώνιος.

CAPUT XVII.

Graecia tunc temporis ad summam inopiam redacta — Graeciae sors sub Nerone et Vespasiano — Achaiae finium et urbium descriptio, primum Dymes — de memorandis Dymes — Atte daemone — Oebota cursore.

Ἐς ἅπαν δὲ ἀσθενείας[1] τότε μάλιστα κατῆλθεν ἡ Ἑλλὰς λυμανθεῖσα κατὰ μέρη καὶ διαπορθηθεῖσα[2] ἐξ ἀρχῆς

Heracleotis talenta centum, Achaeos Lacedaemoniis CC pendere iusserat. Haec illis civitatibus pecunia omnis a Romanis condonata. Porro redacta universa Graecia in provinciae formam mittitur etiamnum ex Urbe Praetor; quem Achaiae non Graeciae appellant, quod scilicet Graeci subacti sunt principatum obtinentibus Achaeis. Confectum est Achaicum bellum summum magistratum Athenis gerente Antitheo, Olympiade CLX, qua [de stadio] victor est renunciatus Diodorus Sicyonius.

Cap. XVII. Atque his quidem temporibus Graecia iampridem multis lacerata et vexata adversis rerum casibus, serpente

48. ἐκτίσαι edd. ante S, MVab Lab. — ἔτι καὶ ἐμὲ La.

49. ἀλλὰ AgLab. — ἕλληνες MLb.

50. προεστηκότος MVaAgLb; προεστηκότας La. — ἔσχεν om. Va. — διώδωρος Vb, δεόδωρος (Θεόδωρος?) La. De tempore quo Corinthus capta et eversa est cf. Clinton. F. H. III, p. 102. Corsini Fast. Att. IV, p. 109. et quae congessit Merleker. Achaic. p. 456. Olympiade qua Corinthum occupatam referunt reliqui, CLVIII, 3, stadii palmam non Diodorus Sicyonius sed Ortho Syracusius reportasse ab Africano traditur (cf. Euseb. Chron. p. 220.); ad Olympiadem vero CLX. Africanus stadii victorem refert Anodocum Cyzicenum, quare vel lucta vel alio certaminis genere (stadio excepto) Diodorum vicisse, vel in alterutro scriptore mendum irrepsisse suspicatur Corsin. d. l. p. 110. — Verbis ὁ δὲ πόλεμος Cap. XVII exorditur B.

Cap. XVII. 1. Ἐσθενείας M. αθηνείας La, idem κατῆλθον.

2. διαπορθηθεῖσα FCSBVa; διαπορηθεῖσα AXKVbMPcdAgVnLab; διαπονηθεῖσα Wakefield Silva crit. part. III, pag. 169 (laudatus a C, qui vero turbavit hoc loco res non mediocriter); διαφορηθεῖσα Wessel. ad Diod. Sic. 1, 590. — Praecedens καὶ om. Ag.

ὑπὸ τοῦ δαίμονος. Ἄργος μὲν, ἐς πλεῖστον ἀφικομένην δυνάμεως πόλιν[3] ἐπὶ τῶν καλουμένων ἡρώων, ὁμοῦ τῇ μεταβολῇ τῇ ἐς Δωριέας ἐπέλιπε[4] τὸ ἐκ τῆς τύχης εὐμενές. τὸ δὲ[5] ἔθνος τὸ Ἀττικὸν ἀπὸ τοῦ Πελοποννησίων πολέμου 2
καὶ νόσου τῆς λοιμώδους ἀνενεγκόν τε καὶ[6] αὖθις ἀναγηξάμενον ἔτεσιν ἔμελλεν οὐ πολλοῖς ὕστερον ἡ[7] Μακεδόνων ἀκμὴ[8] καθαιρήσειν, (κατέσκηψε δὲ ἐκ Μακεδονίας καὶ ἐς τὰς Βοιωτίας[9] Θήβας τὸ Ἀλεξάνδρου μήνιμα) Λακεδαιμονίους δὲ Ἐπαμεινώνδας ὁ Θηβαῖος[10] καὶ αὖθις ὁ Ἀχαιῶν πόλεμος· [ἐγένετο] ὅτε[11] δὴ καὶ μόγις, ἅτε ἐκ δένδρου λε-

a singulis membris fati sui quasi tabe quadam ad ipsa universa corporis vitalia, quod reliquum fuit opum atque imperii amisit. Argos, quae heroicis olim temporibus admodum potens et opulenta fuerat civitas, translato ad Dorienses regno acerbiorem experiri fortunam coepit. Atheniensium rempublicam post Peloponnesiaci belli et pestilentiae cladem respirantem et quasi emergentem, Macedonum potentia paucis post annis oppressit. Boeotiis Thebis Alexandri iracundia exitio fuit. Lacedaemonios Thebani Epaminondae virtus ac deinde Achaeorum arma perculere. Postremo Achaeorum imperium quum, quasi ex intermortua ma-

3. ἀφικομένην δυν. πόλιν coni. S, rec. B; nominative rell. edd. codd.

4. ἐπέλιπεν Ag. ἐπελείπετο ἐκ Vb.

5. δὲ om. VaM. — καὶ νήσου τῆς λοιμ. La; νόσον Lb.

6. ἀνενεγκόντες καὶ VaMAgLb; ἀνενέγκόντές (sic) καὶ La; ἀνενεγόν τε καὶ Vb. Deinde ἀνηρξάμενον VaMVn; ἀνανεξάμενον La; ἀναρξάμενον Lb.

7. ἢ Vb.

8. ἀκμῇ Va. Tum καθαιρὴ M; καθαιρεῖν (καθαιρῦ) Va. καθαιρήσεις La.

9. Βοιωτίας om. Va. — λακεδαιμονίοις LaPcd(?). Tum Ἐπαμινώνδας edd. codd., ἐπαμυνωνδας Va.

10. Varie totum hunc locum tentarunt intpp., alii aliter distinguendo. — καθαιρήσειν. κατέσκ. — μήνιμα. Λακεδαιμονίους — Θηβαῖος. καὶ — ἐγένετο. ὅτε — μόγις, ἅτε — ἀχαϊκόν. καὶ αὐτὸ A; eodem modo XK nisi quod virgulas post Θηβαῖος et ἐγένετο ponunt deleta distinctione post μόγις. — καθαιρήσειν, (κατέσκ. — μήνιμα) Λακ. — Θηβαῖος. καὶ — ἐγένετο, ὅτε — μόγις, ἅτε — πλείονα, ἀνεβλ. — Ἀχαικόν· καὶ FS. — καθαιρήσειν. Κατέσκ. — μήνιμα· Λακεδαιμονίοις δὲ — Θηβαῖος. Καὶ — ἐγένετο. Ὅτε — μόγις, ἅτε — πλείονα, ἀνεβλ. — Ἀχαϊκὸν, καὶ — C. Λακεδαιμονίοις quod K iam volucrat, C dedisse affirmat e Pcd; deinde Λακεδαιμονίοις — συμφορὰ (πῆμα F) ἐγένετο coni. K, ἐπεγένετο pro ἐγένετο Cor.; Λακεδαιμονίους — ἐσίνετο Sylb. — καθαιρήσειν. κατέσκ. — μήνιμα. Λακεδαιμονίους — ἐγένετο, ὅτε — μόγις, ἅτε — πλείονα, ἀνεβλ. — Ἀχαϊκόν· καὶ — B. Nos virgulam posuimus post καθαιρήσειν, κατέσκηψε — μήνιμα parenthesi inclusimus, post πόλεμος punctum minus posuimus, vocabulo ἐγένετο uncis notato, denique post μόγις, πλείονα et Ἀχαϊκὸν virgulis distinximus.

11. ὅτι Vb; mox μέγις id.

λωβημένου[12] κληματὶς τὰ πλείονα, ἀνεβλάστησεν ἐκ τῆς
Ἑλλάδος τὸ Ἀχαϊκὸν, καὶ αὐτὸ ἡ κακία τῶν στρατηγησάν-
564 3 των[13] ἐκόλουσεν ἔτι αὐξανόμενον. (2) Χρόνῳ δὲ ὕστερον
ἐς Νέρωνα ἡ βασιλεία περιῆλθεν[14] ἡ Ῥωμαίων, καὶ ἐλεύ-
θερον ὁ Νέρων ἀφίησιν ἁπάντων,[15] ἀλλαγὴν πρὸς δῆμον
ποιησάμενος τὸν Ῥωμαίων· Σαρδὼ γὰρ τὴν νῆσον ἐς τὰ
μάλιστα εὐδαίμονα ἀντὶ Ἑλλάδος σφίσιν ἀντέδωκεν.[16] ἀπι-
δόντι οὖν ἐς τοῦτό μοι τοῦ Νέρωνος τὸ ἔργον ὀρθότα-
τα[17] εἰρηκέναι Πλάτων ἐφαίνετο ὁ[18] Ἀρίστωνος, ὁπόσα[19]
ἀδικήματα μεγέθει καὶ τολμήματί ἐστιν ὑπερηρκότα, οὐ
τῶν ἐπιτυχόντων εἶναι ταῦτα ἀνθρώπων, ψυχῆς δὲ γεν-
4 ναίας[20] ὑπὸ ἀτόπου παιδείας διεφθαρμένης. οὐ μὴν
Ἕλλησί γε[21] ἐξεγένετο ὄνασθαι τοῦ δώρου· Οὐεσπασια-

terie redivivum sarmentum, surgere conaretur, quo minus invalesceret, imperatorum suorum obstitit improbitas. (2) Multis post aetatibus quum ad Neronem Romanorum imperium pervenisset, is Graeciae sine populi Romani detrimento suam reddidit libertatem. Pro ea enim Sardiniam praedivitem insulam ei attribuit. In hoc Neronis factum quum intueor, rectissime mihi videtur Plato Aristonis filius dixisse, gravissima quaeque et maxime insignia peccata non esse leviorum aut mediocrium ingeniorum offensiones; sed ab animi praeclara quadam indole, vitiosa educatione depravata, proficisci consuevisse. Sed enim non fuit hoc beneficium Graecis ad diuturnitatem stabile. Nam

12. λελωβημένοι VabLbMAgVn. In La οι corr. in ου. λελωβημένου κληματὶς τὰ πλ. e coni. „quasi ex intermortua materie redivivum *sarmentum*“ Am.; λελωβημένου καὶ εὐθὺς τὰ πλ. AXKFSmai.Vb; καὶ εὐθὺ Smin. CBVaMPcdAgVnLab. καὶ ἐφθικότος maluit B, καὶ αὖον Buttm.; καὶ delere et εὐθὺς transponere post Ἀχαϊκὸν malit K, probante C; idem placet Cor., at pro εὐθὺς reponit αὖθις. — τὸ ἀχαιϊκὸν Lb.

13. τῶν στρατηγησάντων om. M; τῶν στρατηγῶν γησάντων (sic) La; deinde ὅτι pro ἔτι Vb. — αὐξόμενον MVa.

14. περιῆλθεν BLab; περιῆλθε edd. rell. — τῶν ῥωμ. Va (sine ἡ); seq. καὶ ἐλεύθ. — Ῥωμαίων om. Vb; καὶ καὶ ἐλεύθ. (sic) La.

15. ἁπάντων corruptum est; pro ἁπάντων ἀλλαγὴν legendum putamus ἀνταλλαγήν. — Mox τῶν ῥωμ. Ag; σαρδῶ ALa.

16. ἀντέδοκεν Va; tum ἀποδιδόντι VnLb; ἀπιδόντι Vn marg.; ἀπιδόντα La. — δ' οὖν Vb. — τοῦτό μοι bis Lb. — ἔρωνος Vb.

17. ὀρθώτατα MVab; ὀρθώτατον Lb.

18. ὁ om. Pc. — ἀρίστονος Ag La. Respicit ad Repb. VI, c. 6. cf. Fabric. ad Marin. Vit. Procl. p. 26.

19. ὁπόσα BPcVabLab; ὁπόσ' rell.

20. γεννέας La. ὑπὸ τοῦ ἀτόπου AgLa. — διεφθάρμενην (sic) La.

21. γε Schaefer. Pors.CSB; τε edd. rell. codd. Mox ὄνασθαι Sylb. FCSBMVabPcAgLab; ὤνασθαι A XK.

νοῦ[22] γὰρ μετὰ Νέρωνα ἄρξαντος ἐς ἐμφύλιον στάσιν προήχθησαν, καὶ σφᾶς ὑποτελεῖς τε αὖθις[23] ὁ Οὐεσπασιανὸς εἶναι φόρων καὶ ἀκούειν ἐκέλευσεν ἡγεμόνος, ἀπομεμαθηκέναι φήσας τὴν ἐλευθερίαν τὸ Ἑλληνικόν. τάδε μὲν οὕτω συμβάντα εὕρισκον.

(3) Ἀχαιοῖς δὲ ὅροι καὶ Ἠλείοις τῆς χώρας ποταμός τε Λάρισος καὶ Ἀθηνᾶς ἐπὶ τῷ ποταμῷ ναός ἐστι[24] Λαρισαίας, καὶ Ἀχαιῶν πόλις Δύμη σταδίους ὅσον τε τριάκοντα[25] ἀπέχουσα τοῦ[26] Λαρίσου. ταύτην Φίλιππος ὁ Δημητρίου πόλεων[27] μόνην τῶν Ἀχαϊκῶν ἔσχεν ὑπήκοον· καὶ ἐπὶ τῇ αἰτίᾳ ταύτῃ[28] Οὐλυμπικός, ἡγεμὼν καὶ οὗτος 565

quum imperii gubernacula post Neronem Vespasianus teneret, is Graecos quasi patrio morbo seditione laborantes coercuit; et annuo vectigali imposito Romanis magistratibus parere iussit, quod diceret libertate uti Graecos iam dedidicisse. Et haec quidem de Achaeorum rebus gestis quae commemorarem habui. (3) Agri fines inter Achaeos et Eleos Larisus amnis est; et in ipsa fere fluminis ripa Larisaeae Minervae templum. Abest a Lariso Achaeorum urbs Dyme stadia ferme triginta. Hanc Philippus, Demetrii filius, unam ex omnibus Achaeorum urbibus dicto audientem habuit; et hanc unam ob culpam Ulympicus,

22. οὐεσπεσιανοῦ Vb; eodem modo idem deinceps οὐσπεσιανὸς, A Lb οὐεσπεσιανός; tum ἄρξαντος, ο sup. α med., Lb.

23. ὑπετελεῖς αὐθ. Va; postea οὕτως La.

24. ἐστὶν Ag; tum Λαρισαίας B, Λαρισσαίας edd. rell. (praeter A) M, λαρισσαῖ ς APc*Lab, λαρισαῖος Vab AgVn. Distinctionem maximam post Λαρισαίας habent edd.

25. ὅσον τε τριάκοντα dedimus Bekkerum secuti, non tamen satis fidenter; ὅσον τετρακοσίους XKFS AgPd; idem se tueri affirmat C, edit tamen ὅσον τε τριακοσίους quod habent APcVbLa; ὅσον περὶ τριακοσίους MVnLb; ὅσον περὶ τετρακοσίους Va; ὅσον τετταράκοντα (imo τεσσαράκοντα) Cellar. Geogr. ant. Goldh. Barthélem. voyage d. j. Anach., analyse d. cartes p. XVI. Accedit Puillon Boblaye, testis his in rebus locupletissimus, Recherches géogr. sur les ruines de la Morée p. 20. „L'éloignement de cette ville (Dyme) du fleuve Larissus (400 stades suivant Pausanias) doit être remplacé par 40 stades.“ — „Maior hic numerus videtur iusto nec congruit cum .... chartis, nec solet Pausanias tantum littoris spatium sine accuratiori explicatione praeterire.“ Palmer. Ms.

26. ἀπέχουσα τοῦ recepimus e Va; ἀπέ τοῦ (sic) M; ἀπέχει τοῦ rell.; τοῦ λαρίσσου Pc.

27. πόλεων e coni.; πολεμῶν edd. MPcAgLab; πολεμὼν Vab. cf. c. 16. not. 40. V, 21, 10. VIII, 52, not. 16. — ἀχαιϊκῶν ALb; ἀχαιῶν Va.

28. ταύτης MVaLab. Tum Σουλπίκιος Palm., Drakenb. ad Liv. 32, 21. C („Suspecta vox et aliena a Romano nomine; suspicor legendum Σουλπίκιος; nam P. Sulpicius praetor in iis partibus cum Philippo rege bellum administravit. Liv. lib. 27.“ Palm. Ms.); ὁ Λούκιος coni. K; Φλαμίνιος Corsin. Fast. att. III, p. 13; Ὀλυμπικὸς Smai. (vit. typoth.?);

Ῥωμαίων, ἐπέτρεψε[29] τῇ στρατιᾷ διαρπάσαι τὴν Δύμην· Αὔγουστος δὲ ὕστερον καὶ προσένειμεν αὐτὴν Πατρεῦσιν.
6 ἐκαλεῖτο δὲ τὰ μὲν ἀρχαιότερα Πάλεια· ἐχόντων δὲ ἔτι[30] Ἰώνων ὄνομά οἱ μετέθεντο τὸ ἐφ' ἡμῶν, σαφῶς δὲ[31] οὐκ οἶδα, εἴτε ἀπὸ γυναικὸς ἐπιχωρίας Δύμης[32] εἴτε ἀπὸ Δύμαντος τοῦ Αἰγιμίου.[33] ὑπὸ δὲ τοῦ ἐλεγείου τοῦ Ὀλυμπίασιν[34] ἐπὶ τῇ εἰκόνι τῇ Οἰβώτα[35] οὐκ ἂν προαχθείη τις ἐς ἀλογίαν. Οἰβώτᾳ γὰρ ἀνδρὶ Δυμαίῳ σταδίου μὲν ἀνελομένῳ[36] νίκην Ὀλυμπιάδι ἕκτῃ, εἰκόνος δὲ ἐν Ὀλυμπίᾳ περὶ τὴν ὀγδοηκοστὴν[37] Ὀλυμπιάδα κατὰ

et ipse Romanus dux, militi Dymen diripiendam dedit; Augustus eam postea Patrensibus attribuit. Priscis temporibus Palea est appellata. Hoc quod nunc habet nominis tunc accepit, quum in Ionum adhuc ditione esset. Neque vero satis mihi liquet, utrum a Dyme foemina indigena, an a Dymante Aegimii filio sit nuncupata. Quod si quis forte elegos legerit, qui ad Oebotae statuam in Olympia inscripti sunt, non facile tamen de huius urbis nomine ambigere possit. Oebotae quidem Dymaeo palma de stadio data Olympiade VI; statua vero in Olympia ex

ταύτης οὐλιμπικὸς La, in quo elementa genuinae lectionis *ταύτῃ Σουλπίκιος* conservata videmus.

29. *ἐπέστρεψε* VaVnLb; *ἐπέγραψεν* Vb, *ἐπέτρεψεν* Ag; tum *διαρπᾶσαι* M.

30. *δὲ ἔτι* VabLab, *δ' ἔτι* edd. MPcAg(?). Porro *μετέθεντο τὸ ἐφ'* Pors.S; *μετέθεντο ἐφ'* La; *μετέθετο ἐφ'* AXKMVabVnAgPc*Lb; *μετέθετο τὸ* Abresch. ad Thucyd. p. 587. FCPd (sec. C); *μετετέθη τὸ ἐφ'* Pors.B. Tum *ἐφ' ἡμῶν* coni. F, recepit B; *ἐφ' ἡμᾶς* AXMVabPcdAgVnLab; *ἐς ἡμᾶς* tacite K, secuti sunt FCS.

31. *δὲ* AgLab, *δ'* edd. codd. rell., om. Va.

32. *δύμης* om. Va.

33. *Αἰγιμίου* Sylb. Palm. Ms. FCSB*PcAg; *Αἰγιμίτου* AXKVbVnLb; *αἰγιμίτου* M, *ν* sup. *μ*; *αἰγινήτου* Va; *αἰγιμιοῦ* La.

34. In *Ὀλυμπίασιν* varietas vulgaris, quam deinceps enotare operae pretium non videtur.

35. *τοῦ Οἰβ.* Va. Mox *ἂν* om. AXKFCSmin.B codd. „(Peut-être) *Οἰβώτα ἂν προαχθείη τις εἰς ἀμφιλογίαν*, ou bien *Οἰβώτα προαχθείη ἄν τις εἰς ἀμφιλογίαν*. La construction exige ici l' *ἄν*, et la négation *οὐ* paroît un contre-sens" Cor.; mox idem: ad *οὐκ ἄν τινι ἀλογίαν παραστ.* „*ἀλογίαν* encore f. *ἀμφιλογίαν*. Quant à la négation qui précède, on pourroit la conserver ici." (!?) Negationem om. Am. Nos cum Pors. et Smai. *οὐκ ἂν προαχθ.* recepimus; *οὐ πρ.* rell. *οὐ πρ.* — *Οἰβώτᾳ* om. Pc. *ἀλλογίαν* Ag. *εἰς*, quod habent edd., mutavimus in *ἐς* cum Lb.

36. *ἀνελουμένῳ* Vb. — *δίκην*, supra lin. *νί* Vn. — „Olympiade septima" Am.

37. *ὀγδοηστὴν* Va. *ὀγδοηστηκὴν* La. — *Ὀλ. καὶ τὰ μαντεύματα ἐκ* VaM (non *μάντευμα τὰ*), unde S coni. *μάντευμα τὸ ἐκ*.

μάντευμα ἐκ Δελφῶν ἀξιωθέντι ἐπίγραμμά ἐστιν ἐπ' αὐτῷ λέγον·[38]

Οἰνία Οἰβώτας[39] στάδιον νικῶν ὅδ' Ἀχαιοῖς 7
Πατρίδα Πάλειαν θῆκ'[40] ὀνομαστοτέραν.

τοῦτο[41] οὖν οὐκ ἄν τινι ἀλογίαν παραστήσειεν, εἰ Πάλειαν ἀλλὰ μὴ Δύμην τὸ ἐπίγραμμα καλεῖ τὴν πόλιν. τὰ γὰρ[42] ἀρχαιότερα ὀνόματα ἐς ποίησιν ἐπάγεσθαι[43] τῶν ὑστέρων καθεστηκός ἐστιν Ἕλλησιν, καὶ Ἀμφιάραόν[44] τε καὶ Ἄδραστον Φορωνείδας καὶ Ἐρεχθείδην[45] ἐπονομάζουσι τὸν Θησέα. (4) Ὀλίγον δὲ πρὸ τοῦ ἄστεώς[46] ἐστι τῶν 8
Δυμαίων[47] ἐν δεξιᾷ τῆς ὁδοῦ τάφος Σωστράτου· μειράκιον δὲ ἦν τῶν ἐπιχωρίων, γενέσθαι δὲ Ἡρακλέους ἐρώμενόν φασιν αὐτὸν, καὶ (ἀποθανεῖν γὰρ τὸν Σώστρατον Ἡρακλέους ἔτι ὄντος μετὰ ἀνθρώπων) οὕτως οἱ τὸν

Delphico quodam responso octogesima demum Olympiade erecta. Ad eum hi versus inscripti:

Oeniae Oebotas stadium superavit Achivus,
Per quem Palea clarius enituit.

Verum nihil nominis haec commutatio, quod scilicet non Dymen sed Paleam hi versus nominent, quenquam conturbarit. Prisca enim nomina carminibus aptiora iudicantur, et ea in primis usurpant Graeci poetae, qui Amphiaraum et Adrastum Phoronidas, Erechthiden Theseum solent appellare. (4) In suburbano Dymes agro ad viae dexteram Sostrati sepulcrum exstat. Fuit hic indigena adolescentulus, Herculi (ut aiunt) in amoribus, et

38. λέγων Va; ἐπ' αὐτῶν La.
39. Οἰβότας Vb, οἰνιαοιβώτας Lb. — ὅδ' SBPcVaAgLa; ὁδ' Vb; ὁ δ' rell. edd. Lb. Deinde Ἀχαιοῖς CSmai.BPdc (in hoc lectio ambigua ob rasuram et correcturam) Ag; Ἀχαιοῖο VaMVnLb; Ἀχαιὸς rell. edd. VbLa. Totum versum sic resingendum suspicatur K: ὤνατο Οἰβώτας στάδιον νικῶν· ὁ δ' Ἀχαιοῖς.
40. θήη MLb; θείη Va; θημ' ὀν. Vb; ὀνομαστροτέραν La.
41. τοῦτο Sylb.KFCSB; τούτου AXVabPcMVnAgLab; παραστήσει La.
42. γὰρ τὰ ἀ●χ. Va.
43. ἀγάγεσθαι M (ἀνάγεσθαι sec. S); ἀγαγέσθαι LbVa. — „ante τῶν deest ἀντὶ vel μᾶλλον“ B; at τῶν ὑστέρων (ὕστερον?) ab ἐς ποίησιν pendere videtur. — καθεστηκὼς Ag.
44. Ἀμφιάραόν FCSBAm.VaVn AgLab; Ἀμφίαρόν AXKVbPc.
45. ἐρεχθίδην Vb. ἐπονομάζουσιν Ag.
46. τούτου pro τοῦ ἄστεως Va. ἄστεος La; in Lb correctura. — ἐστι FCSBPcLa; ἔστι VaLb; ἔστη M ι sup. η; ἔστη AXKVb.
47. τῶν Δυμαίων coni. F, recep. C; τοῦ ἐν Δυμαίῳ AXKFMVabVn PcAgLab; τοῦ Δυμαίων (vel Δυμαίου) Sylb.; illud recep. SB. Fortasse lacuna latet. — μειράκειον La. τὸν σώκρατον Lb. — οὔτω οἱ La.

μένη[52] παρθένος ὀχεῖται τελευταία[53] τῆς πομπῆς ἐπὶ
ἐλάφων ὑπὸ τὸ ἅρμα ἐζευγμένων· ἐς δὲ τὴν ἐπιοῦσαν
τηνικαῦτα ἤδη δρᾶν τὰ ἐς τὴν θυσίαν νομίζουσι[54] δη-
μοσίᾳ τε ἡ πόλις καὶ οὐχ ἧσσον ἐς τὴν ἑορτὴν[55] οἱ ἰδιῶ-
ται φιλοτίμως ἔχουσιν. ἐσβάλλουσι[56] γὰρ ζῶντας ἐς τὸν
βωμὸν ὄρνιθάς τε τοὺς ἐδωδίμους καὶ ἱερεῖα ὁμοίως
ἅπαντα, ἔτι δὲ ὗς ἀγρίους καὶ ἐλάφους τε καὶ δορκάδας,
οἱ δὲ καὶ λύκων καὶ ἄρκτων σκύμνους, οἱ δὲ καὶ τὰ τέ-
λεια τῶν θηρίων· κατατιθέασι δὲ ἐπὶ τὸν βωμὸν καὶ
δένδρων καρπὸν τῶν ἡμέρων. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου πῦρ
13 ἐνιᾶσιν ἐς τὰ ξύλα. ἐνταῦθά που καὶ ἄρκτον καὶ ἄλλο τι
ἐθεασάμην τῶν ζῴων, τὰ μὲν ὑπὸ τὴν πρώτην ὁρμὴν τοῦ
πυρὸς βιαζόμενα ἐς τὸ ἐκτὸς, τὰ δὲ καὶ[57] ἐκφεύγοντα
ὑπὸ ἰσχύος· ταῦτα οἱ ἐμβαλόντες[58] ἐπανάγουσιν αὖθις
ἐς τὴν πυράν. τρωθῆναι δὲ οὐδένα ὑπὸ θηρίων[59]
μνημονεύουσιν.

nium cervorum biiugo curru invehitur; postero die sacra rite celebrantur magno tum publico tum privato omnium studio. Intra arae septum viventia animalia coniiciunt, esculentas aves et cuiusvis generis victimas, apros etiam, cervos, capreas, luporum et ursorum catulos, nonnulli praegrandes et adultas iam feras. Addunt et pomiferarum cuiusvis generis arborum fructus. Immissis ignibus ursos vidi et alias feras in exteriorem arae partem flammarum impetu eiectas, nonnullas etiam vi erumpentes. Omnes e fuga reportatas in rogum reponunt, neque omnino unquam ut a fera quisquam ulla laederetur (uti ipsi aiunt) contigit.

52. καὶ ἡ ἱερωμένη; articulum e Pc* addidit B. habent etiam AgLab; ἱερωμένη Cor. Smai.; ἱερουμένη edd. rell. PcMVbLab; ἡ ἐρουμένη Ag; ἱερουμένος, et per corr. ῆ, Va. Alterum ἡ ante παρθένος sup. vers. habet Pc*.

53. τελευταῖα Vb. Deinceps ὑπὸ ἐλάφων Pc; ἐπὶ ἐλάφων ὑπὸ ἐλάφων τὸ ἅρμα ἐζευμένων Va.

54. νομίζουσιν AgLab; mox ἡ ante πόλις AgLa. om. Post πόλις inseruimus καὶ cum BPcAgVabLab; silet M; cf. IX, 30. not. 15.

55. Post ἑορτὴν expunximus ἢ cum BMVabPcAgLab.

56. ἐςβάλλουσιν Ag. Postea δὲ post κατατιθέασι om. La; tum κάρπων idem.

57. καὶ om. Vb, expungit Lb.

58. ἐμβάλλοντες PcAg; ἐμβαλλόντες Va; ἐμβαλόντε M; ἐμβάλοντες La.

59. ὑπὸ θηρίων, articulo aegre caremus.

CAPUT XIX.

De Eurypyli monumento et Diana Triclaria — Comaetho et Melanippo — Eurypyli arca.

Ἔστι δὲ ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ ναοῦ τε τῆς Λαφρίας[1]
καὶ τοῦ βωμοῦ πεποιημένον μνῆμα Εὐρυπύλου. τὰ δὲ
ὅστις τε ὢν καὶ καθ' ἥντινα αἰτίαν ἀφίκετο ἐς τὴν γῆν[2]
ταύτην, δηλώσει μοι καὶ ταῦτα ὁ λόγος προδιηγησαμέ-
νῳ[3] πρότερον ὁποῖα ὑπὸ τοῦ Εὐρυπύλου τὴν ἐπιδημίαν
τοῖς[4] ἐνταῦθα ἦν τὰ παρόντα ἀνθρώποις.[5] Ἰώνων τοῖς
Ἀρόην καὶ Ἄνθειαν καὶ Μεσάτιν οἰκοῦσιν ἦν ἐν κοινῷ[6]
τέμενος καὶ ναὸς Ἀρτέμιδος Τρικλαρίας[7] ἐπίκλησιν, καὶ
ἑορτὴν οἱ Ἴωνες αὐτῇ καὶ παννυχίδα ἦγον ἀνὰ πᾶν ἔτος.
ἱερωσύνην[8] δὲ εἶχε τῆς θεοῦ παρθένος ἐς ὃ ἀποστέλλε-
σθαι[9] παρὰ ἄνδρα ἔμελλεν. (2) Λέγουσιν οὖν συμβῆ- 571
ναί ποτε ὡς[10] ἱερᾶσθαι μὲν τῆς θεοῦ Κομαιθὼ τὸ εἶδος 2

Cap. XIX. Est inter Laphriae Dianae aedem et aram Eurypyli monumentum. Hic quisnam fuerit et quam ob causam huc venerit, iam exponam, si prius tamen sub Eurypyli adventum qui fuerit in his locis hominum status enarravero. Tenentibus Aroen, Anthean et Mesatin Ionibus communis sacra fuit area et aedes Dianae cognomento Triclariae. Huic quotannis festos dies agitabant et nocturna sacra faciebant Iones. Sacerdotium penes virginem erat usquedum illa nuberet. (2) Accidisse autem aiunt ut, quum hoc fungeretur sacerdotio virgo

Cap. XIX. 1. τῆς ἐλαφρείας Va.

2. γῆν M; sic saepissime.

3. προηγησαμένῳ AXK. προςδιηγησαμένῳ Lb.

4. τῆς, οἱ sup. η, Vb; tum ἐνταῦτα Va.

5. παρ. τοῖς ἀνθρ. VaPcMAgLb; τοῖς correctura loco alieno inserta videtur; statim enim Lb habet ἰώνων τὴν ἀρόην. — Mox ἀρώην Va; ἀνθίαν Vb. μεσάτην Ag.

6. ἐν κοινῷ Sylb. FCSB; ἐν οἴκῳ rell. edd. codd. Am.

7. τρικλαρίων MLb; τρικαλίων Va. τρικλαρίαν Ag. Deinde ἑωρτὴν Vb.

8. ἱερωσύνην Smai. CBPdAg; ἱερωσύνη VabPcMLb; ἱεροσύνην La; ἱερωσύνη edd. rell. Tum εἶχε Smai. CBVabPcdMAgLab; εἴχετο edd. rell. παρθένος ἐς ... μὲν τῆς θεοῦ Va in marg.

9. ἀποστέλλες — (fin. lin.) σται Vb; ἀνδρὸς Ag. — ἔμελλεν M; ἔμελλε rell. edd.

10. ὡς ἱερᾶσθαι BVaPcAgLab; ὡς om. rell. edd. MVb. Tum Κομαιθὼ Sylb. Pors. SBPcMVb(?) Lab; Κομαθὼ Va. Κομαιθῶ edd. rell.; et sic deinceps; uno tamen loco omnes Κομαιθώ.

567κείμενον.[67] ὡς δὲ αὐξανομένῳ κάλλους οἱ μετῆν[68] πλέον ἢ κατὰ εἶδος ἀνθρώπου, ἐνταῦθα τοῦ παιδὸς ἔρως[69] ἔσχεν Ἄγδιστιν. αὐξηθέντα δὲ Ἄττην ἀποστέλλουσιν ἐς Πεσινοῦντα[70] οἱ προσήκοντες συνοικήσοντα τοῦ βασιλέως θυ-
12 γατρί. ὑμέναιος[71] δὲ ᾔδετο, καὶ Ἄγδιστις ἐφίσταται, καὶ τὰ αἰδοῖα ἀπέκοψε[72] μανεὶς ὁ Ἄττης, ἀπέκοψε δὲ καὶ ὁ τὴν θυγατέρα αὐτῷ διδούς. Ἄγδιστιν δὲ μετάνοια[73] ἔσχεν οἷα Ἄττην ἔδρασε, καί οἱ παρὰ Διὸς εὕρετο μήτε σήπεσθαί τι Ἄττῃ[74] τοῦ σώματος μήτε τήκεσθαι. τάδε μὲν
13 ἐς Ἄττην τὰ γνωριμώτατα. (6) Ἐν δὲ τῇ χώρᾳ τῇ Δυμαίᾳ[75] καὶ τοῦ δρομέως Οἰβώτα * * νικήσαντι Ὀλύμπια

quum adolevisset eximia fuisse et multo quam humana excellentiore pulchritudine; quocirca acri eius amore captum Agdistin. Quum ad virilem aetatem pervenisset Pesinuntem eum propinqui sui miserunt. Ibi quum regis filiam uxorem esset ducturus et iam nuptiale carmen cantaretur, repente Agdistis interveniens tantum Attae immisit furorem, ut sibi pudenda praecideret. Hoc item socer ipsius fecit. Agdistin facti poenituit. Quare a Iove impetravit ne qua in posterum corporis Attae pars putresceret aut tabesceret. Haec de Atte memoriae prodita. (6) In Dymaeorum finibus Oebotae cursoris * * qui quum primus ex

67. ἐγκείμενον M. — αὐξανόμε- ω νος (sic) La.
68. μετὴν Vb, μεντῆν La; deinde πλέον e corr. B; πλέω rell. edd. codd. κατ' εἶδος *Pc.
69. ἔρως om. MLab. Tum ἀγδίσταν M (ἀγδίστα sec. S). ἀγδίστιν Lab.
70. Πεσσινοῦντα BPc(?)Lab; Πεσιμοῦντα A; Πεσυνοῦντα Va; πεσινοῦντα rell. edd. MVb. Tum συνοικίσοντα VaLa; συνοικίσοντες SMLb, συνοικήσοντες Ag. Porro τοῦ βασ. SBPcVaMAgLab; τῇ βασ. rell. edd. Vb.
71. ὑμαίναιος Vb; seq. δὲ om. B; deinde ἤδετο VbMLb. — ἀγδίστης La, mox ἀγδίστιν iterum.
72. ἐπέκοψε Va. ἀπέκοψαι, supra lin. ε Ag bis. Inserendum videtur μέν.
73. μετάνοιαν M; mox Ἄττην om. id.
74. Ἄττην M. Mox τήκεσθαι καὶ τοῦ δρομέως Va pr. m.; sec. m. omissa margini adscr.
75. τῇ Διδυμαία Vb. τῇ ευδυμαία Ag. Post Δυμαίᾳ inserunt ἐστὶ AXKFC. Tum καὶ τοῦ δρομ. SBVaMPcAgLab. καὶ ἡ τοῦ rell. edd. Vb. — Οἰβώτα ** νικήσαντι Ὀλύμπια Ἀχ. πρ. γέρας οὐδὲν —; recepimus lectionem Bekkeri (quam si excipias lacunam, offert La) non quidem probantes at meliora non invenientes. Haec fere excidisse τάφος ἐστί· τούτῳ τῷ Οἰβώτᾳ suspicatur B. Οἰβώτα νίκη· τούτῳ δ' ἐν Ὀλυμπίᾳ Ἀχ. πρ. γέρ. λαβόντι οὐδὲν AXKFPaVb, nisi quod λαβόντα hic offert. — Οἰβ. νικήσαντι ἐν Ὀλυμπίᾳ Ἀχ. πρ., γέρας οὐδὲν — C, malit tamen: Δυμαίᾳ ἔστιν εἰκὼν (hoc cum K) τ. δρ. Οἰβώτα· νικήσαντι τούτῳ ἐν Ὀλ. Ἀχ. πρ., γέρ. οὐδ. —; Οἰβώτα * * νικήσαντι δ' ἐν Ὀλ. Ἀχ. πρ. γέρ. οὐδ. — S. — Οἰβώτα νικῆς ἄν τι Ὀλυμπίᾳ (νίκησ. ἀντιολύμπια Pc*) Ἀχ. πρ. γέρ. οὐδὲν

Ἀχαιῶν πρώτῳ γέρας οὐδὲν ἐξαίρετον παρ' αὐτῶν ἐγένετο
εὕρασθαι· καὶ ἐπὶ τούτῳ[76] κατάρας ὁ Οἰβώτας ἐποιήσατο
μηδενὶ Ὀλυμπικὴν νίκην ἔτι Ἀχαιῶν γενέσθαι. καὶ (ἦν
γάρ τις θεῶν ᾧ τοῦ Οἰβώτα τελεῖσθαι τὰς κατάρας οὐκ
ἀμελὲς ἦν) διδάσκονταί ποτε οἱ Ἀχαιοὶ καθ' ἥντινα αἰτίαν
στεφάνου τοῦ Ὀλυμπίασιν ἡμάρτανον, διδάσκονται δὲ
ἀποστείλαντες ἐς Δελφούς. οὕτω [δὴ[77]] καὶ ἄλλα ἐς τι- 14
μήν σφισι τοῦ Οἰβώτα ποιήσασι καὶ τὴν εἰκόνα ἀναθεῖσιν
ἐς Ὀλυμπίαν, Σώστρατος Πελληνεὺς σταδίου νίκην ἔσχεν
ἐν παισί.[78] διαμένει δὲ ἐς ἐμὲ ἔτι Ἀχαιῶν τοῖς ἀγωνίζε-
σθαι μέλλουσι[79] τὰ Ὀλύμπια ἐναγίζειν τῷ Οἰβώτᾳ, καὶ
ἢν κρατήσωσιν,[80] ἐν Ὀλυμπίᾳ στεφανοῦν τοῦ Οἰβώτα
τὴν εἰκόνα.

Achaeis Olympiae coronam meruisset neque ullum apud cives suos eo nomine praecipuum honorem esset adeptus, imprecatum Achaeis aiunt ne quis ipsorum unquam palmam Olympicam ferret. Exstitit omnino deorum aliquis cui fuit curae ratam facere eam Oebotae execrationem. Id tum demum resciverunt Achaei, quum se mirantes Olympicarum palmarum compotes fieri nunquam amplius potuisse Delphos ad oraculum miserunt: et tunc quidem, quum et alia in Oebotae honorem instituissent virique statuam in Olympiam misissent, mox Sostratus Pelleneus in stadio pueros vicit. Et hac etiamnum aetate Achaeis athletis solenne, ut priusquam in Olympicum certamen descendant, Oebotae parentent, eiusque statuae victores coronam imponant Olympiae.

Pcd (sec. C); *Οἰβ. νικήσαντα τούτῳ δ' ἐν Ὀλ. Ἀχ. πρ. γέρ. λαβόντι,* (ώ ϊ) *οὐδὲν* — Va; *Οἰβαντα νικήσαντα Ὀλύμπια Ἀχ. πρ. γέρ. οὐδὲν*, M. Ex Ag nihil enotavimus, unde cum B consentire videtur; *δρομέως οιβωτανικης ἀντιολυμπία ἀχαιῶν πρωτογέρας οὐδὲν* (sic omnino) Lb.

76. *τούτῳ* Sylb.SBVa pr. m. Vb AgLa; *τοῦτο* edd. rell. LbVa sec. m. PcM. Mox *Ὀλυμπικὴν* MLb; *Ὀλυμπιακὴν* rell. edd. VabPcAgLa — *ἦν* post *ἀμελὲς* om. La.

77. *δὴ* om. MVaPcAgLab; tum *σφισιν* AgLa, *ποιήσασιν* Ag.

78. *δίκην ἔσχεν ἐν παισὶν* Ag; *παισὶ* om. M.

79. *μέλλουσιν* MAg; *μέλουσιν* Va. Tum *τὰ Ὀλυμπία* A; mox *Οἰβῶτα* M.

80. *κρατήσωσιν* FCSBVaAgLab, *κρατήσουσιν* M, ω sup. ου; *κρατήσουσιν* edd. rell. Vb; *καὶ ἢν — Οἰβώτα* om. Pc. Post *κρατήσωσιν* recte virgulam habent SB; post *Ὀλυμπίᾳ* rell. edd.

C A P U T XVIII.

De Piro amne et urbe Oleno — Patrensium urbe et Glauco amne — Patrensium de Baccho narratio — Patrei stemma — urbs Patrae relicta et ab Augusto imperatore restituta — de memorandis urbis Patrensium, templo et signo Dianae Laphriae — sacris anniversariis Dianae Laphriae.

Σταδίους δὲ[1] ὅσον τε τεσσαράκοντα προελθόντι ἐκ Δύμης ποταμὸς Πεῖρος[2] ἐς θάλασσαν κάτεισι, καὶ Ἀχαιῶν πόλις ποτὲ Ὤλενος ᾠκεῖτο παρὰ τῷ Πείρῳ. ὁπόσοι δὲ ἐς Ἡρακλέα καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ πεποιήκασιν, ἔστιν οὐκ ἐλάχιστά σφισι[3] δείγματα τοῦ λόγου Δεξαμενὸς[4] ὁ ἐν Ὠλένῳ βασιλεὺς καὶ ὁποίων Ἡρακλῆς παρ' αὐτῷ ξενίων ἔτυχεν.[5] καὶ ὅτι μὲν ἦν πόλισμα ἐξ ἀρχῆς μικρὸν[6] ἡ Ὤλενος μαρτυρεῖ τῷ λόγῳ μου καὶ ἐλεγεῖον ἐς Εὐρυτίωνα Κένταυρον ὑπὸ Ἑρμησιάνακτος πεποιημένον· ἀνὰ χρόνον δὲ τοὺς
568 οἰκήτορας ἐκλιπεῖν ὑπὸ ἀσθενείας φασὶ τὴν Ὤλενον καὶ ἐς

Cap. XVIII. Stadia ferme XL progressis a Dyme Pirus amnis in mare decurrit, in cuius prope ripa Achaeorum urbs Olenus olim incolebatur. Et Herculis sane qui vitam ac res gestas versibus commemorarunt prope omnes non minimam carminum suorum partem consumserunt in Dexameno Oleni rege et quibus muneribus hospitaliter fuerit ab eo acceptus. Ac parvum certe ab initio olim fuisse oppidum testantur elegi, quos in Eurytionem Centaurum fecit Hermesianax; insequentibus dein temporibus ex Oleno propter civitatis imbecillitatem Piras et Eury-

Cap. XVIII. 1. *δὲ* Sylb.FCSB; rell. edd. codd. *τε* „cui post *ὅσον* locus" B; quum *τε ὅσον τε* R habeat, *τε* inseruimus post *ὅσον*.

2. Va in marg.: *Πεῖρος ποταμὸς τῆς Καμενίτζας, ἀνὰ μέσον Ἀχαΐας καὶ Καμενίτζας. Ἀχαΐα Δύμη· Ὤλενος ἡ Καμενίτζα.* Mox *ἐς Θεσσαλίαν* MR; *ἐς θάλασσαν* LabAg; *ἐς θάλατταν* edd. codd. rell. tum *κάτεισιν* LbMAg (M expuncto *ν*). Tum *ἡ πόλις* La; *ἐλάχιστον* idem.

3. *σφισιν* AgLb. Mox *τίς ὁ* post *λόγου* inserunt AXKF; om. CSB VabMPcdAgLab.

4. *δεξάμενος* AXKVaMLb; *Δεξαμενὸς* edd. rell. Palm. Ms. VbPc La. Tum *ὁ ἐν* emend. SB; *δ' ἐν* MRAgLb; *δὲ ἐν* edd. rell. VabPc. In La neque *ὁ* est neque *δέ*.

5. *ἔτυχεν* MAg; *ἔτυχε* rell. edd. Lab; *ξενίων* om. La (bene ?).

6. *ἐξ ἀρχῆς μικρὸν* BVaPcMAg Lab; *μικρὸν ἐξ ἀρχῆς* edd. rell.; *μικρὸν ἐξαρχῆς* Vb. — Mox pro *φασὶ* Am. *φησὶ* legisse videtur. — *ἐς πείρας* La.

Πειράς τε καὶ ἐς Εὐρυτειὰς[7] ἀποχωρῆσαι. (2) Τοῦ δὲ 2
Πείρου[8] ποταμοῦ περὶ τοὺς ὀγδοήκοντα ἀφέστηκε στα-
δίους Πατρέων ἡ πόλις, οὐ πόῤῥω δὲ αὐτῆς ποταμὸς
Γλαῦκος[9] ἐκδίδωσιν ἐς θάλασσαν. Πατρέων δὲ οἱ τὰ
ἀρχαιότατα[10] μνημονεύοντές φασιν Εὔμηλον αὐτόχθονα
οἰκῆσαι πρῶτον ἐν τῇ χώρᾳ, βασιλεύοντα αὐτὸν ἀνθρώ-
πων οὐ πολλῶν.[11] Τριπτολέμου δὲ ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀφι-
κομένου τόν τε καρπὸν λαμβάνει τὸν ἥμερον καὶ οἰκίσαι[12]
διδαχθεὶς πόλιν Ἀρόαν ὠνόμασεν ἐπὶ τῇ ἐργασίᾳ τῆς γῆς.
ὡς δὲ πρὸς ὕπνον ἐτρέπετο[13] ὁ Τριπτόλεμος, ἐνταῦθα 3
Ἀνθείαν[14] παῖδα Εὐμήλου τοὺς δράκοντάς φασιν ὑπὸ
τοῦ Τριπτολέμου τὸ ἅρμα ζεύξαντα ἐθελῆσαι καὶ αὐτὸν
σπεῖραι. καὶ τὸν μὲν ἐπιλαμβάνει τὸ χρεὼν ἐκπεσόντα τοῦ
ἅρματος, Τριπτόλεμος δὲ καὶ Εὔμηλος[15] Ἄνθειαν πόλιν
οἰκίζουσιν ἐν κοινῷ τοῦ Εὐμήλου παιδὸς ἐπώνυμον. ᾠκί- 4
σθη δὲ καὶ τρίτη μεταξὺ Ἀνθείας καὶ Ἀρόης Μεσάτις[16]

teas se incolas recepisse memorant. (2) Ab amne Piro stadia ferme LXXX distat Patrensium urbs; a qua non procul in mare Glaucus amnis erumpit. Qui de Patrensium antiquitate monumenta conficiunt, eam regionem primum omnium incoluisse indigenam Eumelum tradunt, et paucis hominibus imperasse. Ad eum ex Attica venisse Triptolemum, a quo et fruges acceperit Eumelus et rationem urbis condendae; et primam quidem urbem sumto nomine de terrae cultu Aroan appellatam; tum Triptolemo consopito Eumeli filium Anthean ad Triptolemi currum dracones iungere ausum et ex eo frumenta serere, de curru vero excussum diem obisse; Eumelum et Triptolemum de pueri nomine communi consilio a se conditam urbem Anthean nuncupasse: quo tempore tertiam quoque urbem inter Aroan et Anthean, Me-

7. εὐρυτίας Va; εὐρυτείας La; Εὐρυτιὰς M; Εὐρυτίας Vb; ει sup. ι; ἐςευρυτείας Lb.

8. πύῤῥου Ag.

9. ad Γλαῦκος margo Va: ἡ νῦν Λεῦκα· Πατρέων. — ἐκδίδοσιν La.

10. τὰ ἀρχαιότερα Vb.

11. βασ. αὐτ. ἀνθρ. οὐ πολλῶν BVaPcMAgLab; βασ. οὐ πολλῶν αὐτ. ἀνθρ. rell. edd. Vb. — ἐκ δὲ τῆς ἀττ. La, tum idem τού τε καρπ.

12. οἰκίσαι Sylb.FCSB; οἰκῆσαι rell. edd. codd. Deinceps Ἀρώαν, supra lin. ό Vb; Va in marg. Ἀρόα πόλις ἀπὸ τοῦ ἀροτριᾶν.

13. ἐτράπετο Va.

14. Ἀνθέα Porson. (Ap. S haec sunt turbata.) — τριππολέμου La.

15. εὐμῆλος Vb. Tum εὐθείαν πόλιν VabMLb; mox μεταξὺ εὐθείας Vb.

16. Μεσάτις FCSBVaPcAgLab; geminant σ rell. edd. RMVb.

πόλις. (3) *Ὁπόσα δὲ οἱ Πατρεῖς*[17] *περὶ Διονύσου λέ-*
γουσι, τραφῆναί τε αὐτὸν ἐν τῇ Μεσάτει,[18] *καὶ ἐνταῦθα*
ἐπιβουλευθέντα[19] *ὑπὸ Πανῶν*[20] *ἐς παντοῖον ἀφικέσθαι*
κίνδυνον, οὐκ ἐναντιούμενος τοῖς Πατρεῦσι[21] *[τῆς Με-*
σάτεως τὸ ὄνομα] αὐτοῖς σφίσιν ἐξηγεῖσθαι παρίημι.
5 *Ἀχαιῶν δὲ ὕστερον ἐκβαλόντων Ἴωνας Πατρεὺς ὁ Πρευγέ-*
νους[22] *τοῦ Ἀγήνορος ἐς μὲν Ἄνθειαν καὶ ἐς Μεσάτιν μὴ*
ἐνοικίζεσθαι τοῖς Ἀχαιοῖς ἀπεῖπε, περίβολον δὲ τείχους
πρὸς τῇ Ἀρόῃ βαλόμενος[23] *μείζονα, ἵνα ἐντὸς οἱ τοῦ πε-*
ριβόλου καὶ ἡ Ἀρόη[24] *γένηται, ὄνομα ἔθετο ἀφ᾽ ἑαυτοῦ*
Πάτρας τῇ πόλει. (4) *Ἀγήνωρ δὲ ὁ πατὴρ τοῦ Πρευγέ-*
νους[25] *Ἀρέως παῖς ἦν τοῦ Ἄμπυκος· ὁ δὲ Ἄμπυξ Πελίου*
τοῦ Αἰγινήτου τοῦ Δηρείτου[26] *τοῦ Ἁρπάλου τοῦ Ἀμύκλα*
6 *τοῦ Λακεδαίμονος. Πατρεῖ μὲν τοιαῦτα ἐς τοὺς προγό-*
νους ὑπάρχοντα ἦν. (5) *Ἰδίᾳ δὲ ἀνὰ χρόνον Πατρεῖς*

satin erectam memorant. (3) Quae vero Patrenses praedicant de Libero Patre, quod intra Mesatin oppidum educatus quodque ibidem Panum insidiis prope fuerit circumventus, nihil sermones eorum refellens ipsismet rem totam exponendam relinquo. Eiectis deinde ab Achaeis Ionibus Patreus Preugenis filius, Agenoris nepos, Achaeos edicto vetuit Anthean et Mesatin incolere; Aroes vero pomoerio ampliato veterem oppidi ambitum novo inclusit et Aroen de suo nomine Patras vocavit. (4) Agenor fuit Preugenis pater, Arei filius, Ampycis nepos: Ampyx vero Peliae filius. Is ab Aegineta, Derito, Harpalo, Amycla, Lacedaemone ordinem gentilitatis ducebat. Hi Patreo natales fuere. (5) Patrenses vero privatim aliquando soli ex Achaeis omnibus

17. *οἱ πατρεῖς* p. corr. e *ἡ πατρὶς* Vb. Tum *λέγουσιν* AgLa.

18. *τῇ μεσάτῳ* VabMRAgLb; *μεσάτι* La.

19. *ἐπιβουλευθέντα* Buttm. B; *ἐπιβουλεύοντα* VaPcMAgLab; *ἐπιβουλευόμενον* edd. rell. RVb.

20. *ὑπὸ τιτάνων* C coni., recep. B; placet: *ὑπὸ ἀνθρώπων* (*ἀνῶν*) Vb.

21. *πατρᾶσιν* M; *πατράσιν*, ad marg. *πατρεῦσιν* R. In Lb utrumque est, alterum e coniectura. Tum *τοῦ Μεσάτεως* Buttm. coll. c. 21; *τῆς Μεσσάτεως* Am.Vb; nos uncis sepsimus *τῆς Μεσ. τ. ὄνομα*.

22. *Πρηυγένους* BPcAg; *πρηυγένους* MVaLb; *πρεςγένους* La, infra per *ην*; *πρηυγέως*, *ευ* sup. *ην*, h. l. et infra R; *Πρευγένους* rell., quam formam tuemur ob III, 2, 1. VII, 6, 2. cf. c. 20. not. 25. — *ἄθειαν καὶ ἐς μεσσάτιν* Lb.

23. *βαλλόμενος* Ag; mox seq. *οἱ* om. AXKFC; *ἐν τοῖς οἱ* La.

24. *Ἀρόη ἡ νῦν Πάτρας* marg. Va. — *ἀγήραγήνωρ* (sic) La.

25. cf. not. 22. — *ἄρεως* Vab La(?). — *αἰγηνήτου* La.

26. *δειρήτου* Vb. Tum *Ἀργάλου* Meurs.C; *ἁρπάλα* Vb; *τοῦ δὲ ἁρπάλου* LbVaM; *τοῦ δὲ ἁρπάλα* Ag; *τοῦ δὲ ἁρπάλα* La.

διέβησαν ἐς Αἰτωλίαν Ἀχαιῶν μόνοι κατὰ φιλίαν τὴν Αἰτω-
λῶν, τὸν πόλεμόν σφισι τὸν πρὸς Γαλάτας συνδιοίσον-
τες.[27] προσπταίσαντες δ' ἐν ταῖς μάχαις λόγου μειζόνως
καὶ ὑπὸ πενίας ἅμα οἱ πολλοὶ πιεζόμενοι Πάτρας μὲν πλὴν 569
ὀλίγων τινῶν ἐκλείπουσιν· οἱ δὲ ἄλλοι κατὰ χώραν ὑπὸ
φιλεργίας[28] ἐσκεδάσθησαν, καὶ πολίσματα παρὲξ αὐτὰς
Πάτρας τοσάδε ἄλλα ᾤκησαν, Μεσάτιν[29] καὶ Ἄνθειαν καὶ
Βολίνην καὶ Ἀργυρᾶν[30] τε καὶ Ἄρβαν.[31] Αὔγουστος δὲ 7
ἢ τοῦ παράπλου νομίζων[32] κεῖσθαι καλῶς τὰς Πάτρας
ἢ κατ' ἄλλην τινὰ αἰτίαν ἐπανήγαγεν αὖθις ἐκ τῶν πο-
λισμάτων τῶν ἄλλων τοὺς ἄνδρας ἐς τὰς Πάτρας· προς-
συνῴκισε[33] δέ σφισι καὶ Ἀχαιοὺς τοὺς ἐκ Ῥυπῶν κατα-
βαλὼν ἐς ἔδαφος Ῥύπας. καὶ ἔδωκε μὲν ἐλευθέροις
Ἀχαιῶν μόνοις τοῖς Πατρεῦσιν εἶναι, ἔδωκε δὲ καὶ [ἐς]
τὰ ἄλλα γέρα[34] σφίσιν ὁπόσα τοῖς ἀποίκοις νέμειν οἱ
Ῥωμαῖοι νομίζουσιν.[35] (6) Πατρεῦσι δὲ ἐν ἄκρᾳ τῇ πό- 8

in Aetoliam transmiserunt, quo Aetolis veteribus amicis adversus Gallos auxilium ferrent. Insigni vero clade pluribus proeliis accepta fortunis prope omnibus eversi Patras longe maxima pars reliquere; ceteri per agrum dispersi, quo se ex terrae cultu recolligerent, oppida praeter Patras ipsas incolere coeperunt Mesatin, Anthean, Bolinen, Argyran, Arban (Aroan). Augustus deinde, vel quod ad navium appulsum Patras valde esse appositas iudicaret vel alia quacunque de causa, remigrare omnem illam multitudinem ex illis oppidis Patras iussit. Quin eodem Rhypis Achaeorum urbe funditus eversa, multitudinem omnem traduxit. Et solis certe Patrensibus ex Achaeis omnibus ut sua libertate uterentur concessit; atque alia in eam civitatem beneficia contulit, quibus a se deductas colonias Romani afficere consueverunt. (6) Est Patrensibus in arce Laphriae Dianae fanum;

27. συνδιοίσουσι VaPcMAgLb; σωδιοίσοντες La. Mox καὶ post μει ζόνως om. La, idem πιεζουμενοι.

28. φιλεργείας VbAg. — ὑπὸ φιλεργίας om. La, quo haud aegre caremus.

29. μεσάτην La. — Βολίνην FSC Am. Palm. Ms.; Βολίμην edd. rell. VabPcMAgLab.

30. ἀργυράν τε VaM (sec. S.; in Excerptis nostris ἀργυράν) La.

31. Ἀρβᾶν edd. (praeter B) Vb; Ἄρβαν Va. ἄρβαν BPc*AgLab; Ἀρβᾶν (sic) M; Ἀρόαν s. Ἀρόην Sylb.; probant Palm. Ms. F. Placet.

32. νομείζων Ag. — ἀπανήγαγεν Va.

33. προςσυνῴκισε Sylb. FCSBPc AgLa; προσυνῴκησε Va; προςσυνῴκησεν Vb; προςσυνῴκησε AXK; προσυνῴκισε Lb.

34. γέρα Sylb. SBAgLab; γέρας rell. edd. MVabPc. Praecedens ἐς expungendum videtur.

35. νομίζουσιν BPcAgLa; νομίζουσι edd. rell. Lb.

λει Λαφρίας ἱερόν ἐστιν Ἀρτέμιδος· ξενικὸν μὲν τῇ θεῷ τὸ ὄνομα, ἐσηγμένον[36] δὲ ἑτέρωθεν καὶ τὸ ἄγαλμα. Καλυδῶνος γὰρ καὶ Αἰτωλίας τῆς ἄλλης ὑπὸ Αὐγούστου βασιλέως ἐρημωθείσης διὰ τὸ ἐς τὴν Νικόπολιν[37] τὴν ὑπὲρ τοῦ Ἀκτίου συνοικίζεσθαι καὶ τὸ Αἰτωλικὸν, οὕτω
9 τὸ ἄγαλμα τῆς Λαφρίας οἱ Πατρεῖς ἔσχον. ὡσαύτως δὲ καὶ ὅσα ἄλλα ἀγάλματα ἔκ τε Αἰτωλίας καὶ παρὰ Ἀκαρνάνων τὰ μὲν πολλὰ ἐς τὴν Νικόπολιν κομισθῆναι,[38] Πατρεῦσι δὲ ὁ Αὔγουστος ἄλλα τε τῶν ἐκ Καλυδῶνος λαφύρων καὶ δὴ καὶ τῆς Λαφρίας ἔδωκε τὸ ἄγαλμα, ὃ δὴ καὶ ἐς[39] ἐμὲ ἔτι ἐν τῇ ἀκροπόλει τῇ Πατρέων εἶχε τιμάς. γενέσθαι δὲ ἐπίκλησιν τῇ θεῷ Λαφρίαν ἀπὸ ἀνδρὸς Φωκέως φασί·[40] Λάφριον γὰρ τὸν Κασταλίου[41] τοῦ Δελφοῦ Καλυδωνίοις ἱδρύσασθαι τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀρτέμιδος
10 τὸ ἀρχαῖον, οἱ δὲ τῆς Ἀρτέμιδος τὸ μήνιμα[42] τὸ ἐς Οἰνέα ἀνὰ χρόνον τοῖς Καλυδωνίοις ἐλαφρότερον γενέσθαι

peregrinum deae cognomen, et ipsum deae signum aliunde huc deportatum. Calydonem enim atque adeo ceteram Aetoliam quum pervastasset Augustus, quo Nicopolin a se conditam urbem ad Actium promontorium nobilitaret, Aetolicum hoc Laphriae simulacrum Patrensibus datum. Nam quum multa quae Aetolis et Acarnanibus ademerat signa Nicopolin transportanda curasset, de spoliis Calydonis et alia ornamenta Patrensibus, et hoc ipsum Laphriae Dianae signum donavit; quod hac ipsa etiam aetate a Patrensibus in arce colitur. Cognomen deae inditum a Phocensi homine tradunt: Laphrium enim Castalii filium, Delphi nepotem priscum Dianae signum apud Calydonios dedicasse. Sunt qui ex eo id cognominis extitisse putent, quod temporis longiore spatio fuisset levior in Calydonios deae ira,

36. ε.'σηγμένον edd.

37. διὰ τὸ τὴν ἐς Νικόπ. AXKMVabPcAgLb; „abundat τήν" Palm. Ms; idem iam vidit Sylb., quare διὰ τὸ ἐς Νικόπ. Smai. B; διὰ τὸ τὴν νικόπ. La, unde perspicuum praepositionem excidisse, et loco inepto postea insertam esse; scripsimus itaque e K coniectura a FCSmin. recepta διὰ τὸ ἐς τὴν Νικόπ.

38. κομισθεῖναι Vb. — „Desideratur ἐκέλευσε vel simile verbum." Sylb.; fortasse ἐκομίσθη.

39. ἐς ἐμὲ FCSBMVaPcAgLab; ἐπ' ἐμὲ AXKVb.

ως
40. φωκέων ὡς (i. e. φωκέων) φησί Va; φησί etiam MLab; φησίν Ag.

41. καλλίου Vb. Tum τοῦ Δελφοῦ Sylb. CSBLa; probant Palm. Ms. F; τοῦ ἀδελφοῦ edd. rell. MVabPcAgLb; „Castalii fratrem" Am. — καλλυδωνίοις hic et infra Vb.

42. μηνίαμα PcAgLab; — ἀνάχρονοι τοῖς λακεκαλυδονίοις La. — ἐλαφρώτερον Lb.

λέγουσι,[43] καὶ αἰτίαν τῇ θεῷ τῆς ἐπικλήσεως ἐθέλουσιν
εἶναι ταύτην. τὸ μὲν[44] σχῆμα τοῦ ἀγάλματος θηρεύ-
ουσά ἐστιν, ἐλέφαντος δὲ καὶ χρυσοῦ πεποίηται,[45] Ναυ- 570
πάκτιοι δὲ Μέναιχμος καὶ Σοΐδας εἰργάσαντο· τεκμαίρον-
ται δὲ[46] σφᾶς Κανάχου τοῦ Σικυωνίου καὶ τοῦ Αἰγινή-
του Κάλλωνος οὐ πολλῷ γενέσθαι τινὶ[47] ἡλικίαν ὑστέ-
ρους. (7) Ἄγουσι δὲ καὶ Λάφρια[48] ἑορτὴν τῇ Ἀρτέμιδι 11
οἱ Πατρεῖς ἀνὰ πᾶν ἔτος, ἐν ᾗ τρόπος ἐπιχώριος θυσίας
ἐστὶν αὐτοῖς. περὶ μὲν τὸν βωμὸν ἐν κύκλῳ ξύλα ἱστᾶ-
σιν ἔτι χλωρὰ καὶ ἐς ἑκκαίδεκα[49] ἕκαστον πήχεις· ἐντὸς
δὲ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τὰ αὑότατά σφισι τῶν ξύλων κεῖται.
μηχανῶνται δὲ ὑπὸ τὸν καιρὸν τῆς ἑορτῆς καὶ ἄνοδον
ἐπὶ τὸν βωμὸν λειοτέραν,[50] ἐπιφέροντες γῆν ἐπὶ τοῦ βω-
μοῦ τοὺς[51] ἀναβαθμούς. πρῶτα μὲν δὴ πομπὴν με- 12
γαλοπρεπεστάτην τῇ Ἀρτέμιδι πομπεύουσι, καὶ ἡ ἱερω-

quam ante gravissimam adversus Oenea exercuerat. Praefert signum venatricis habitum, ex ebore vero et auro est fabricatum; opifices fuere Naupactii Menaechmus et Soidas, quos Canacho Sicyonio et Callone Aegineta non multo aetate fuisse inferiores coniiciunt. (7) Laphria Dianae anniversarium sacrum patrio ritu Patrenses faciunt. Viridia ligna sedecim cubitum longitudine singula, circa aram in orbem disponunt, intra aram aridissima. Adscensum ad aram sub festum diem subacto limo ad gradus aggesto exstruunt; pompam deae magnificentissimo apparatu transmittunt; in ea virgo quae sacerdotio fungitur postrema om-

43. λέγουσιν Ag. — αἰτία MVab; seq. τῇ om. Va; addit sec. man.

44. post μὲν inserunt δὴ AXKF CSmin.; id ignorant Smai. BMVab PcAgLab.

45. πεποίηται FCSBMVaPcAg Lab; πεποιημένη edd. rell. Vb. — ναυπάκτιος MVa.

46. δὲ inseruimus cum Va; τεκμαίρονταί τε Porson. — σφὰς Va; seq. Κανάχου om. La. Tum αἰγηνήτου Vb.

47. τινὰ MVabAgLab.

48. Λάφρια Meurs. Porson. Smai. BLa; Λαφρία edd. rell. MVabPc AgLb. — ἀναποῖς (per compendium) ἔτος La.

49. ἑκκέδεκα et πήχοις La; idem om. seq. δέ; tum ἐπὶ recepimus cum BPcAgLab; om. edd. rell. MVab. — τὰ ἀνότατα M; τὰ ἀνώτα σφ., alterum τα sup. vers., Va; τὰ ἀνώτατα σφίσιν Vb; τὰ αὐτότατα Ag. — μηχανῶντε et mox ἄνοδος La.

50. Distinximus cum B post λειοτέραν, ante rell.; λειωτέραν Vb.

51. τοὺς om. VaM. Mox μεγαλοπρεπεστέραν PcAgLa. Deinde πομπεύουσιν AgLa.

μένη[52] παρθένος ὀχεῖται τελευταία[53] τῆς πομπῆς ἐπὶ ἐλάφων ὑπὸ τὸ ἅρμα ἐζευγμένων· ἐς δὲ τὴν ἐπιοῦσαν τηνικαῦτα ἤδη δρᾶν τὰ ἐς τὴν θυσίαν νομίζουσι[54] δημοσίᾳ τε ἡ πόλις καὶ οὐχ ἧσσον ἐς τὴν ἑορτὴν[55] οἱ ἰδιῶται φιλοτίμως ἔχουσιν. ἐσβάλλουσι[56] γὰρ ζῶντας ἐς τὸν βωμὸν ὄρνιθάς τε τοὺς ἐδωδίμους καὶ ἱερεῖα ὁμοίως ἅπαντα, ἔτι δὲ ὗς ἀγρίους καὶ ἐλάφους τε καὶ δορκάδας, οἱ δὲ καὶ λύκων καὶ ἄρκτων σκύμνους, οἱ δὲ καὶ τὰ τέλεια τῶν θηρίων· κατατιθέασι δὲ ἐπὶ τὸν βωμὸν καὶ δένδρων καρπὸν τῶν ἡμέρων. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου πῦρ
13 ἐνιᾶσιν ἐς τὰ ξύλα. ἐνταῦθά που καὶ ἄρκτον καὶ ἄλλο τι ἐθεασάμην τῶν ζῴων, τὰ μὲν ὑπὸ τὴν πρώτην ὁρμὴν τοῦ πυρὸς βιαζόμενα ἐς τὸ ἐκτός, τὰ δὲ καὶ[57] ἐκφεύγοντα ὑπὸ ἰσχύος· ταῦτα οἱ ἐμβαλόντες[58] ἐπανάγουσιν αὖθις ἐς τὴν πυράν. τρωθῆναι δὲ οὐδένα ὑπὸ θηρίων[59] μνημονεύουσιν.

nium cervorum biiugo curru invehitur; postero die sacra rite celebrantur magno tum publico tum privato omnium studio. Intra arae septum viventia animalia coniiciunt, esculentas aves et cuiusvis generis victimas, apros etiam, cervos, capreas, luporum et ursorum catulos, nonnulli praegrandes et adultas iam feras. Addunt et pomiferarum cuiusvis generis arborum fructus. Immissis ignibus ursos vidi et alias feras in exteriorem arae partem flammarum impetu eiectas, nonnullas etiam vi erumpentes. Omnes e fuga reportatas in rogum reponunt, neque omnino unquam ut a fera quisquam ulla laederetur (uti ipsi aiunt) contigit.

52. *καὶ ἡ ἱερωμένη*; articulum e Pc* addidit B. habent etiam AgLab; *ἱερωμένη* Cor. Smai.; *ἱερουμένη* edd. rell. PcMVbLab; *ἡ ἑρουμένη* Ag; *ἱερουμένος*, et per corr. *ῆ*, Va. Alterum *ἡ* ante *παρθένος* sup. vers. habet Pc*.

53. *τελευταῖα* Vb. Deinceps *ὑπὸ ἐλάφων* Pc; *ἐπὶ ἐλάφων ὑπὸ ἐλάφων τὸ ἅρμα ἐζευμένων* Va.

54. *νομίζουσιν* AgLab; mox *ἡ* ante *πόλις* AgLa. om. Post *πόλις* inseruimus *καὶ* cum BPcAgVabLab; silet M; cf. IX, 30. not. 15.

55. Post *ἑορτὴν* expunximus *ἢ* cum BMVabPcAgLab.

56. *ἐςβάλλουσιν* Ag. Postea *δὲ* post *κατατιθέασι* om. La; tum *κάρπων* idem.

57. *καὶ* om. Vb, expungit Lb.

58. *ἐμβάλλοντες* PcAg; *ἐμβαλλόντες* Va; *ἐμβαλόντε* M; *ἐμβάλοντες* La.

59. *ὑπὸ θηρίων*, articulo aegre caremus.

CAPUT XIX.

De Eurypyli monumento et Diana Triclaria — Comaetho et Melanippo — Eurypyli arca.

Ἔστι δὲ ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ ναοῦ τε τῆς Λαφρίας[1]
καὶ τοῦ βωμοῦ πεποιημένον μνῆμα Εὐρυπύλου. τὰ δὲ
ὅστις τε ὢν καὶ καθ' ἥντινα αἰτίαν ἀφίκετο ἐς τὴν γῆν[2]
ταύτην, δηλώσει μοι καὶ ταῦτα ὁ λόγος προδιηγησαμέ-
νῳ[3] πρότερον ὁποῖα ὑπὸ τοῦ Εὐρυπύλου τὴν ἐπιδημίαν
τοῖς[4] ἐνταῦθα ἦν τὰ παρόντα ἀνθρώποις.[5] Ἰώνων τοῖς
Ἀρόην καὶ Ἄνθειαν καὶ Μεσάτιν οἰκοῦσιν ἦν ἐν κοινῷ[6]
τέμενος καὶ ναὸς Ἀρτέμιδος Τρικλαρίας[7] ἐπίκλησιν, καὶ
ἑορτὴν οἱ Ἴωνες αὐτῇ καὶ παννυχίδα ἦγον ἀνὰ πᾶν ἔτος.
ἱερωσύνην[8] δὲ εἶχε τῆς θεοῦ παρθένος ἐς ὃ ἀποστέλλε-
σθαι[9] παρὰ ἄνδρα ἔμελλεν. (2) Λέγουσιν οὖν συμβῆ- 571
ναί ποτε ὡς[10] ἱερᾶσθαι μὲν τῆς θεοῦ Κομαιθὼ τὸ εἶδος 2

Cap. XIX. Est inter Laphriae Dianae aedem et aram Eurypyli monumentum. Hic quisnam fuerit et quam ob causam huc venerit, iam exponam, si prius tamen sub Eurypyli adventum qui fuerit in his locis hominum status enarravero. Tenentibus Aroen, Anthean et Mesatin Ionibus communis sacra fuit area et aedes Dianae cognomento Triclariae. Huic quotannis festos dies agitabant et nocturna sacra faciebant Iones. Sacerdotium penes virginem erat usquedum illa nuberet. (2) Accidisse autem aiunt ut, quum hoc fungeretur sacerdotio virgo

Cap. XIX. 1. τῆς ἐλαφρείας Va.

2. γῆν M; sic saepissime.

3. προηγησαμένῳ AXK. προςδιηγησαμένῳ Lb.

4. τῆς, οἳ sup. η, Vb; tum ἐνταῦτα Va.

5. παρ. τοῖς ἀνθρ. VaPcMAgLb; τοῖς correctura loco alieno inserta videtur; statim enim Lb habet ἰώνων τὴν ἀρόην. — Mox ἀρώην Va; ἀνθίαν Vb. μεσάτην Ag.

6. ἐν κοινῷ Sylb. FCSB; ἐν οἴκῳ rell. edd. codd. Am.

7. τρικλαρίων MLb; τρικαλίων Va. τρικλαρίαν Ag. Deinde ἑωρτὴν Vb.

8. ἱερωσύνην Smai. CBPdAg; ἱερωσύνη VabPcMLb; ἱεροσύνην La; ἱερωσύνη edd. rell. Tum εἶχε Smai. CBVabPcdMAgLab; εἴχετο edd. rell. παρθένος ἐς ... μὲν τῆς θεοῦ Va in marg.

9. ἀποστέλλες — (fin. lin.) σται Vb; ἀνδρὸς Ag. — ἔμελλεν M; ἔμελλε rell. edd.

10. ὡς ἱερᾶσθαι BVaPcAgLab; ὡς om. rell. edd. MVb. Tum Κομαιθὼ Sylb. Pors. SBPcMVb(?) Lab; Κομαθὼ Va. Κομαιθῶ edd. rell.; et sic deinceps; uno tamen loco omnes Κομαιθώ.

καλλίστην παρθένον, τυγχάνειν[11] δὲ αὐτῆς ἐρῶντα Με-
λάνιππον, τά τε ἄλλα τοὺς ἡλικιώτας καὶ ὄψεως εὐπρεπείᾳ
μάλιστα ὑπερηρκότα. ὡς δὲ ὁ Μελάνιππος ἐς τὸ ἴσον
τοῦ ἔρωτος ἐπηγάγετο[12] τὴν παρθένον, ἐμνᾶτο αὐτὴν
παρὰ τοῦ πατρός. ἕπεται δέ πως[13] τῷ γήρᾳ τά τε ἄλλα
ὡς τὸ πολὺ ἐναντιοῦσθαι νέοις καὶ οὐχ ἥκιστα ἐς τοὺς
ἐρῶντας[14] τὸ ἀνάλγητον, ὅπου καὶ Μελανίππῳ τότε ἐθέ-
λοντι ἐθέλουσαν ἄγεσθαι[15] Κομαιθὼ οὔτε παρὰ τῶν
ἑαυτοῦ γονέων οὔτε παρὰ τῶν Κομαιθοῦς ἥμερον ἀπήν-
3 τησεν οὐδέν.[16] ἐπέδειξε δὲ ἐπὶ πολλῶν τε δὴ ἄλλων καὶ
ἐν τοῖς Μελανίππου παθήμασιν ὡς μέτεστιν ἔρωτι καὶ
ἀνθρώπων συγχέαι νόμιμα[17] καὶ ἀνατρέψαι θεῶν τιμάς,
ὅπου καὶ τότε ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ Κομαιθὼ καὶ
Μελάνιππος ἐξέπλησαν[18] τοῦ ἔρωτος τὴν ὁρμήν. καὶ οἱ
μὲν ἔμελλον τῷ ἱερῷ καὶ ἐς τὸ ἔπειτα ἴσα καὶ θαλάμῳ

eximia admodum specie Comaetho nomine, eius amore Melanippus caperetur adolescens, tum ceteris laudibus tum vero corporis forma aequalium suorum longe praestantissimus. Hic quum amore sibi mutuo puellam devinxisset uxorem eam a patre sibi poposcit. Enimvero hoc vitium senectutem comitatur, ut iuvenibus plerumque tum aliis in rebus adversentur tum in amoribus eorum nihil doloris sentiant nec quidquam auxilii afferre satagant. Unde et Melanippus tunc, quum amans amantem ducere cuperet, nihil aequum aut mite vel a suis, vel a puellae parentibus impetrare potuit. Sedenim quantam quum ad humana tum ad divina iura violanda vim habeat amor, et alia saepe rerum eventa et Melanippi casus declaravit. Etenim in ipsa Dianae aede iuvenes congressi cupiditatem suam explerunt, ac

11. *τυγχάνει* Vb.

12. *ἐπηγάγετο* BPc (Pc* p. corr.; a pr. m. fuit *ὑπηγ.*) Vb(?)Ag; *ὑπηγάγετο* edd. rell. VnMVaLab.

13. *δέ πω* AgLb.

14. *τοὺς ἔρωτας* Sylb. — *ἀνάγαλτον* La.

15. *ἐθέλουσαν ἄγεσθαι* Abresch. Pors. Cor. S; *ἐθέλουσαν ἀγαγέσθαι* Valcken. ad Herod. IV, 78. B; *ἐθέλουσαν ἀνάγεσθαι* edd. rell. M PcVnAg; *ἐθέλουσα ἀνάγεσθαι* *αν* (*ἐθέλουσα ἄγεσθαι*) VaLab; *ἐθέλουσαν γενέσθαι* Vb. Tum *Κομαθὼ* Va, et sic deinceps.

16. *κομαθοὺς οὐδὲν ἥμερον ἀπήντησεν· ἐπέδ.* Va; *κομαιθοῦ εἰ ἥμερον* Vb; *κομαιθοῦ δήμερον ἀπηντ.*, omisso seq. *οὐδέν*, Lb; *σήμερον* M. *κομαίτου σήμερον* Ag. Tum *ἐπέδειξεν* omisso praec. *οὐδὲν* Vn. *ἀπέδειξεν* Ag.

17. *νόμημα* Vb. Deinde *ἀνατρέψαι* coni. S. Cor., BPc*AgLab; *ἀναθρέψαι* Va; *ἀναστρέψαι* rell. edd. MVb.

18. *καὶ ἐξέπλησαν* VaLbMAg, sed Ag *καὶ* ante *Μελάνιππος* om.

χρήσεσθαι, τοὺς δὲ ἀνθρώπους αὐτίκα ἐξ Ἀρτέμιδος μήνιμα ἔφθειρε, τῆς τε γῆς καρπὸν οὐδένα[19] ἀποδιδούσης, καὶ νόσοι σφίσιν οὐ κατὰ τὰ εἰωθότα καὶ ἀπ'[20] αὐτῶν θάνατοι πλείονες ἢ τὰ πρότερα ἐγίνοντο. 4 καταφυγόντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖς ἤλεγχεν ἡ Πυθία Μελάνιππον καὶ Κομαιθώ· καὶ ἐκείνους τε αὐτοὺς μάντευμα ἀφίκετο θῦσαι τῇ Ἀρτέμιδι, καὶ ἀνὰ πᾶν ἔτος παρθένον καὶ παῖδα οἳ τὸ εἶδος εἶεν κάλλιστοι τῇ θεῷ θύειν. ταύτης μὲν δὴ τῆς θυσίας[21] εἵνεκα ὁ ποταμὸς ὁ πρὸς τῷ ἱερῷ τῆς Τρικλαρίας Ἀμείλιχος ἐκλήθη· 572 τέως δὲ ὄνομα εἶχεν οὐδέν. 5 παίδων δὲ καὶ παρθένων ὁπόσοι μὲν ἐς τὴν θεὸν οὐδὲν εἰργασμένοι Μελανίππου καὶ Κομαιθοῦς[22] εἵνεκα ἀπώλλυντο, αὐτοί τε οἰκτρότατα καὶ[23] οἱ προσήκοντές σφισιν ἔπασχον. Μελάνιππον δὲ καὶ Κομαιθὼ[24] συμφορᾶς ἐκτὸς γενέσθαι τίθε-

templo etiam in posterum aeque ac thalamo usuri erant. Sed incolas eius regionis subita Dianae ira infestavit, ita ut nec terra fructum ullum redderet et morbi eis insoliti funeraque ex istis morbis longe frequentiora quam ante existerent. Quum igitur ad Delphicum oraculum confugissent, Pythia vates Melanippum et Comaethonem mali autores arguit, iussitque oraculum tum eos ipsos Dianae immolari tum singulis annis virginem et puerum qui forma essent elegantissimi eidem numini mactari. Ob hoc sacrificium fluvius qui Triclariae Dianae templum praeterlabitur, Amilichus (quod est ac si immitem dixeris) est appellatus. Nam ante sine ullo fuit nomine. Pueri quidem et virgines, qui nullo in deam perpetrato scelere ob Melanippi et Comaethus noxam peribant, et ipsi miserandam adiere sortem et propinquis suis funestissimum attulere luctum; at Melanippus et Comaetho mihi quidem extra calamitatis aleam

19. οὐδένα ἀποδ. coni. K Pors. SBVa(?)La; οὐδέν VnAg; οὐδὲν ἀποδ. edd. rell. MVbPcLb; καρπῶν οὐδὲν ἀποδ. Sylb. tum νόσοις σφ. VabMAgLb.

20. ἀπ' αὐτ. Sylb. Cor. Am. SB Pc*Vb(?)AgLab, ἐπ' αὐτ. rell. edd. MVa; tum θάνατος Va. — πλείονες Smai. Va; πλέονες M, ει sup. έ; πλέονες rell. edd. VbLab. — καταφευγόντων Lb. — θῦσαι (τῆς in marg.) ἀρτέμιδος La.

21. ταύτας μ. δὴ τὰς θυσίας Va. Deinde τρικαλίας (λ sup.) idem. — Mox εἰργασμένον La.

22. κομαθοῦς Va; κομμαιθοῦς Vb; mox ἀπόλλυντο VabMAgLab. Tum οἰκτρώτατα Ag; αὐτόν τε Lb.

23. καὶ om. Va.

24. Κομαίθω VbLb; συμφορὰς Vb. — τίθεμαι om. La.

μαι. μόνῳ[25] γὰρ δὴ ἀνθρώπῳ ψυχῆς ἐστὶν ἀντάξιον
6 κατορθῶσαί τινα ἐρασθέντα. (3) Παύσασθαι δὲ[26] οὕτω
λέγονται θύοντες τῇ Ἀρτέμιδι ἀνθρώπους. ἐκέχρητο γὰρ[27]
αὐτοῖς πρότερον ἔτι ἐκ Δελφῶν ὡς βασιλεὺς ξένος πα-
ραγενόμενός σφισιν ἐπὶ τὴν γῆν ξενικὸν ἅμα ἀγόμενος
δαίμονα, τὰ ἐς τὴν θυσίαν τῆς Τρικλαρίας[28] παύσει.
Ἰλίου δὲ ἁλούσης καὶ νεμομένων τὰ λάφυρα [τῶν[29]] Ἑλλή-
νων Εὐρύπυλος ὁ Εὐαίμονος λαμβάνει λάρνακα· Διονύ-
σου δὲ ἄγαλμα[30] ἦν ἐν τῇ λάρνακι, ἔργον μὲν (ὥς φασιν)
7 Ἡφαίστου, δῶρον δὲ ὑπὸ Διὸς ἐδόθη Δαρδάνῳ. λέγον-
ται δὲ καὶ ἄλλοι λόγοι δύο[31] ἐς αὐτὴν, ὡς ὅτε ἔφυγεν
Αἰνείας ἀπολίποι[32] ταύτην τὴν λάρνακα· οἱ δὲ ῥιφῆναί
φασιν αὐτὴν ὑπὸ Κασσάνδρας[33] συμφορὰν τῷ εὑρόντι
Ἑλλήνων. ἤνοιξε[34] δ' οὖν ὁ Εὐρύπυλος τὴν λάρνακα

fuisse videntur; prosperi enim in amore successus soli homini animam adaequare suo pretio videntur. (3) Sacri tam immanis eum memorant finem fuisse, quod quum ex Delphici Apollinis oraculo ante cognovissent, a peregrino aliquando rege peregrinum item deum importatum iri, ac tunc demum desituros humana hostia facere; Ilio capto in divisione praedae Eurypylo Euaemonis filio arca obtigit, in qua inclusum fuerat Liberi Patris signum, quod a Vulcano fabricatum putabant, dono vero a Iove Dardano datum. (De ea arca duplex sermo proditur. Alii enim ab Aenea in fugam iam se coniiciente relictam, alii a Cassandra abiectam dixere, quum sciret illam magno Graecorum alicui, qui eam forte sustulisset malo futuram). Arca Eurypylus aperta statim ut simulacrum conspe-

25. „an μόνον?" B. Aptius sane videtur.

26. δὲ Sylb. SB; δὴ rell. edd. codd.

27. δὲ pro γὰρ VabPcLab; quod recipiendum videtur; saepe enim Pausanias δὲ usurpat ubi γὰρ exspectes.

28. τρικαλλίας Va; tum παύσει recepimus cum Buttmann.; παύει edd. codd.

29. τῶν om. PcAgLab.

30. ἄλγαλμα Vb; — μὲν om. La. — ὥς φασιν Vb; deinde ἐδώθη Va.

31. λόγοι δύο BVaPcAgLab; δύο λόγοι rell. edd. MVb. Mox ὥς ὅτι VabMLb.

32. ἀπολείποι VabMAgLab; ἀπολείπει Pc. Mox ῥιφθῆναι Ag.

33. Κασσάνδρας VbAgLab; κασάνδρας rell.

34. ἤνοιξεν M; ἤνυξεν Vb, οι sup. υ.

καὶ εἶδε[35] τὸ ἄγαλμα καὶ αὐτίκα[36] ἦν ἔκφρων μετὰ τὴν θέαν· τὰ μὲν δὴ πλείονα ἐμαίνετο, ὀλιγάκις δὲ ἐγίνετο ἐν ἑαυτῷ.[37] ἅτε δὲ οὕτω διακείμενος οὐκ ἐς τὴν Θεσσαλίαν τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο ἀλλ' ἐπί[38] τε Κίῤῥαν καὶ ἐς τὸν ταύτῃ[39] κόλπον· ἀναβὰς δὲ ἐς Δελφοὺς[40] ἐχρᾶτο ὑπὲρ τῆς νόσου.
8 καὶ αὐτῷ γενέσθαι λέγουσι[41] μάντευμα, ἔνθα ἂν ἐπιτύχῃ θύουσιν ἀνθρώποις θυσίαν ξένην, ἐνταῦθα ἱδρύσασθαί τε[42] τὴν λάρνακα καὶ αὐτὸν οἰκῆσαι. ὁ μὲν δὴ ἄνεμος τὰς ναῦς τοῦ Εὐρυπύλου κατήνεγκεν[43] ἐπὶ τὴν πρὸς τῇ Ἀρόῃ[44] θάλασσαν· ἐκβὰς δὲ ἐς τὴν γῆν καταλαμβάνει παῖδα καὶ παρθένον[45] ἐπὶ τὸν βωμὸν τῆς Τρικλαρίας ἠγμένους· καὶ ὁ μὲν ἔμελλεν οὐ χαλεπῶς συνήσειν[46] τὰ ἐς τὴν θυσίαν· ἀφίκοντο δὲ ἐς μνήμην καὶ οἱ ἐπιχώριοι[47] τοῦ χρησμοῦ βασιλέα τε ἰδόντες

xit mentis impos est factus, atque adeo ut quum perpetua prope agitaretur insania raro admodum ratione uteretur. Quare quum ita esset affectus non in Thessaliam suae cursum navigationis direxit, sed quum Cirrham per Cirrhaeum sinum applicuisset Delphos perrexit, et oraculum quanam ratione furoris illo morbo liberari posset consuluit; responsum vero ei redditum, ut quo in loco homines offendisset peregrino ritu sacrum facientes ibi arcam expositam dedicaret et ipse sedem ibidem suam statueret. Delatus inde ventis Aroen Eurypylus quum in litus exscenderet forte in illud incidit tempus, quo ad Triclariae aram puer et virgo prope erat ut mactarentur; atque ille quidem haud magno negotio sacrum illud animadvertit cum oraculi voce congruere. Rediit et incolis in memoriam, quum re-

35. εἶδε τὸ BVa; οἶδε τὸ Vb; εἶδεν τὸ FSCM; εἶδεν ἐς τὸ edd. rell. PcAgLab; unde scribendum fortasse εἶδεν ἔσω τὸ ἄγ. cf. c. 21, not. 58.

36. αὐτι Vb. — Postea ὀλιγάκης δὲ ἐγένετο La.

37. ἐν ἑαυτοῦ B; ἐν αὐτῷ Va. cf. Hermann. ad Viger. p. 858; mox οὕτως Va.

38. ἐπεί τε VabMLb; mox κύῤῥαν Vb, ι sup. υ.

39. ταύτῃ FCSBVabPcMAgLab; ταύτην AXK.

40. δελφοῦς Vb. Deinde ἐχρῆτο VaM. Tum ὑπὸ Ag. porro νοστιν VbMLb; at M in marg. νόσου; F νόστον temere praefert.

41. λέγουσιν Ag.

42. ἱδρυσ. τι MLb. — καὶ αὐτὸς οἰκ. La; tum idem ὁ μὲν ἀνεμ.

43. κατήνεγκεν om. VabMLb.

44. πρὸς τῇ ἀρόην VbLa; πρὸς τὴν (ῇ sup. ὴν) ἀρόην M; πρὸς τὴ τῇ ἀρόῃ Lb; tum ἐκβᾶς A.

45. παρθένων M.

46. συνήσειν M.

47. οἱ ἐπιχ. FCSBVabPcMAgLab; οἱ om. AXK. Tum καὶ βασιλέα ἰδ. Pc; unde coniicimus: καὶ βασιλέα τε ἰδόντες ὃν οὔπω πρότ. ἑωράκεσαν καὶ [ἐς] τὴν λάρνακα, ὑπενόησαν—.

ὃν οὔπω πρότερον ἑωράκεσαν καὶ ἐς τὴν λάρνακα ὑπενό-
9
573 ησαν[48] ὡς εἴη τις ἐν αὐτῇ θεός. καὶ οὕτω τῷ Εὐρυ-
πύλῳ τε ἡ νόσος καὶ τοῖς ἐνταῦθα ἀνθρώποις τὰ ἐς τὴν
θυσίαν ἐπαύσθη,[49] τό τε ὄνομα ἐτέθη τὸ νῦν τῷ πο-
ταμῷ Μείλιχος. ἔγραψαν δὲ ἤδη τινὲς οὐ τῷ[50] Θεσσα-
λῷ συμβάντα Εὐρυπύλῳ τὰ εἰρημένα, ἀλλὰ Εὐρύπυλον
Δεξαμενοῦ[51] παῖδα τοῦ ἐν Ὠλένῳ βασιλεύσαντος ἐθέλου-
σιν ἅμα Ἡρακλεῖ στρατεύσαντα ἐς Ἴλιον λαβεῖν παρὰ τοῦ
Ἡρακλέους τὴν λάρνακα[52]· τὰ δὲ ἄλλα κατὰ τὰ αὐτὰ
10 εἰρήκασι καὶ οὗτοι. ἐγὼ δὲ οὔτε Ἡρακλέα ἀγνοῆσαι τὰ
ἐς τὴν λάρνακα εἰ δὴ τοιαῦτα ἦν πείθομαι, οὔτε τὰ ἐς
αὐτὴν ἐπιστάμενος δοκεῖ μοι ποτὲ ἂν δοῦναι δῶρον συμ-
μαχήσαντι[53] ἀνδρί· οὔτε μὴν οἱ Πατρεῖς[54] ἄλλον τινὰ
ἢ τὸν Εὐαίμονος ἔχουσιν Εὐρύπυλον ἐν μνήμῃ, καί οἱ
καὶ[55] ἐναγίζουσιν ἀνὰ πᾶν ἔτος, ἐπειδὰν τῷ Διονύσῳ τὴν
ἑορτὴν ἄγωσι.

gem quem ante nunquam viderant et arcam simul conspexissent, quod iampridem et ipsis praedictum fuerat; ac illa arca dei cuiuspiam signum contineri suspicati sunt. Hic rei eventus Eurypylum insania, sacri infamia oppidanos liberavit; et fluvius mutato nomine, Milichus (quod mitem significat) coeptus est appellari. Scripsere nonnulli, non accidisse quae commemoravimus, Eurypylo Thessalo, sed Eurypylum, Dexameni Oleni regis filium, ab Hercule cuius in oppugnatione Ilii comes fuerat arcam accepisse. Caetera eodem quo nos modo etiam ipsi memorant. Sedenim neque Herculem adduci possum quid in arca abditum esset ignorasse, vel id si rescisset fatale donum belli societate sibi coniuncto homini daturum fuisse. Nec Patrenses alium Eurypylum memorant quam Euaemonis filium; cui parentalia faciunt anniversaria post Liberi Patris sacrum.

48. ὑπονόησαν M; ὑπενόησεν Va Lb; ὑπονοήσαντες suspicatur S. Deinde καὶ οὗτος τῷ La.

49. ἐπαύθη VabM.

50. οὐ τὰ τῷ θεσσ. Ag.

51. δεξαμένου VabLb. Mox ὠλέῳ La. — βασισιλεύσαντος Va.

52. ἡρακλέως λάρνακα Va, τὴν sup. vers. — Mox ἐς τὴν λάρκα La.

53. συμμαχήσαντι Sylb. (errore συμμαχήσαντας editum est) SBLa; συμμαχήσοντι edd. codd. rell. Deinde οὔτε μὴν Pors. Cor. Smai. B; οὐδὲ μὲν Smin.; οὔτε μὲν rell. edd. codd.

54. οἱ παῖδες, p. corr. οἱ Πατρεῖς Vb.

55. καί οἱ καὶ SBVabPcAgLab; καὶ οἱ καὶ (καὶ οἱ καὶ sec. S) M. οἱ καὶ rell.; ᾧ καὶ Sylb.; καί οἱ coni. K. Mox ἑωρτὴν Ag; ἀγάγωσι Pors.

CAPUT XX.

De deo Asymneto dicto eiusque cultu — Minerva Panachaïde ac templis signisque deorum in urbe Patrensium — odeo Patrensium et Atheniensium — templo Dianae Limnatidis — aliis templis et signis.

Τῷ θεῷ δὲ τῷ ἐντὸς τῆς λάρνακος ἐπίκλησις μέν
ἐστιν Αἰσυμνήτης. οἱ δὲ αὐτὸν ἐς τὰ[1] *μάλιστα θερα-*
πεύοντες, ἐννέα τέ εἰσιν ἄνδρες, οὓς ἂν ἐκ πάντων ὁ
δῆμος προέληται κατ᾽ ἀξίωμα, καὶ ἴσαι γυναῖκες τοῖς ἀν-
δράσι.[2] *μιᾷ δὲ ἐν τῇ ἑορτῇ νυκτὶ ἐς τὸ ἐκτὸς*[3] *φέρει*
τὴν λάρνακα ὁ ἱερεύς· αὕτη μὲν δὴ ἡ νὺξ γέρας τοῦτο
εἴληφε. καταβαίνουσι δὲ καὶ ὁπόσοι δὴ τῶν ἐπιχωρίων
παῖδες ἐπὶ τὸν Μείλιχον ἀστάχυσιν ἐστεφανωμένοι[4] *τὰς*
κεφαλάς· ἐκόσμουν δὲ οὕτω καὶ τὸ ἀρχαῖον οὓς ἄγοιεν
τῇ Ἀρτέμιδι θύοντες.[5] *τὰ δὲ ἐφ᾽ ἡμῶν στεφάνους μὲν* 2
τῶν ἀσταχύων ἀποτίθενται παρὰ τῇ θεῷ,[6] *λουσάμενοι*
δὲ τῷ ποταμῷ καὶ αὖθις στεφάνους ἐπιθέμενοι κισσοῦ
πρὸς τὸ ἱερὸν ἴασι[7] *τοῦ Αἰσυμνήτου. ταῦτα μὲν σφι-*
σιν οὕτω δρᾶν καθέστηκε. (2) *Τοῦ περιβόλου δέ ἐστιν*
ἐντὸς τῆς Λαφρίας καὶ Ἀθηνᾶς ναὸς ἐπίκλησιν Παναχαΐ-

Cap. XX. Deo qui in arcam fuerat abditus cognomen est Aesymnetes. Praesunt eius religioni novem viri e civitatis principibus et foeminae primariae totidem; ac per dies quidem festos nocte una arcam foras effert sacerdos. Ea nox hanc habet quasi praerogativam. Descendunt etiam ad Milichum fluvium oppidanorum liberi omnes cum spiceis coronis, et eodem omnino ornatu quo ad aram olim Dianae qui mactandi erant deducebantur. Eas coronas deae nunc suspendunt, ac deinde ubi se flumine abluerint novis ex hedera impositis coronis recta ad Asymnetae fanum procedunt. Ad hunc propemodum ritum sacrum peragitur. (2) Intra Laphriae ambitum Minervae etiam aedes est cognomento Panachaeidis, cuius signum ex

Cap. XX. 1. *τὰ* om. Va. 2. *ἀνδράσιν* Ag. tum *ἐς τὸ* BVb La; *εἰς τὸ* rell. 3. *ἐκτὸς* Am. Sylb. CSB; *ἐντὸς* rell. edd. codd. Mox *καὶ ὁπόσοι δὴ* om. La.

4. *ἐστεφανομένοι* VaM. 5. *θύσοντες* Sylb. Cor.; probant SB. Tum *ἀφ᾽ ἡμ.* Vb. 6. *τῇ θεῷ* Am. Sylb. SB; *τῷ θεῷ* rell. edd. codd. 7. *ἴασιν* M; tum *καθέστηκεν* Ag.

3 δος·[8] ἐλέφαντος τὸ ἄγαλμα καὶ χρυσοῦ. ἐρχομένῳ[9] δὲ ἐς τὴν κάτω πόλιν μητρὸς Δινδυμήνης[10] ἐστὶν ἱερὸν, ἐν δὲ αὐτῷ καὶ Ἄττης ἔχει τιμάς. τούτου μὲν δὴ ἄγαλμα[11] οὐδὲν ἀποφαίνουσι, τὸ δὲ τῆς Μητρὸς[12] λίθου πεποίηται. ἔστι δὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ Διὸς ναὸς Ὀλυμπίου, αὐτός τε ἐπὶ θρόνου καὶ ἑστῶσα Ἀθηνᾶ παρὰ τὸν θρόνον. τῆς
574 τε Ἥρας ἄγαλμα τοῦ Ὀλυμπίου πέραν ἱερόν τε Ἀπόλλωνος πεποίηται καὶ Ἀπόλλων χαλκοῦς γυμνὸς ἐσθῆτος· ὑποδήματα δὲ ὑπὸ τοῖς[13] ποσίν ἐστιν αὐτῷ καὶ
4 τῷ[14] ἑτέρῳ ποδὶ ἐπὶ κρανίου βέβηκε βοός. βουσὶ γὰρ χαίρειν μάλιστα[15] Ἀπόλλωνα Ἀλκαῖός τε ἐδήλωσεν, ἐν ὕμνῳ τῷ ἐς Ἑρμῆν γράψας ὡς ὁ Ἑρμῆς βοῦς ὑφέλοιτο τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ ἔτι πρότερον ἢ Ἀλκαῖον γενέσθαι πεποιημένα ἦν Ὁμήρῳ βοῦς Ἀπόλλωνα Λαομέδοντος ἐπὶ μισθῷ νέμειν· [καὶ] Ποσειδῶνι[16] περιέθηκεν ἐν Ἰλιάδι τὰ ἔπη·

auro et ebore. Descendentibus ad inferiorem urbis partem, est matris Dindymenes delubrum, in quo Attes etiam colitur, etsi nullum eius monstratur signum; Magnae matris ipsius marmoreum est. In foro Iovis Olympii templum est: sedet ipse in solio prope adsistente Minerva. Secundum Olympii, Iunonis est simulacrum. Apollini etiam fanum dedicarunt; dei nudum est ex aere signum, pedibus tantum calceatis, quorum altero bovis calvae insistit. Delectatum vero bobus Apollinem, in hymno quem in Mercurium fecit docet Alcaeus, boves surreptas Apollini a Mercurio memorans. Sed ante Alcaeum versibus prodidit suis Homerus certa mercede Laomedontis armenta Apollinem pavisse; idemque ita loquentem in Iliade Neptunum fecit:

8. *Παναχαιίδος* AXVb.

9. *ἐρχομένων* Pc.

10. *διδυμένης* VabLaAgM (hic sec. S; nostra excerpta *διδυμήνης* (sic Lb) dant.

11. *δὴ ἄγ.*; articulum *τὸ* post *δὴ* omisimus suadente Pors.; uncis notarunt SB. Tum *ἀποφαίνουσιν* MAg.

12. *μητρὸς* BPcVab(?)Lb, *μρς* La; *μητέρος* rell.

13. *τῆς ποσὶν* Vb. — *ὑποδέματα* La.

14. *καὶ τῷ ἑτ.*; articulum inseruimus cum BPcAgLab; tum *βρὸς* pro *βοὸς* La.

15. *μάλιστα* om. Va. Tum *ἀλαῖος δὲ* Vb. — *ὠφέλοιτο* La. Cf. Voss Mythol. Br. I, p. 95 sqq.

16. *[καὶ] Ποσειδῶνι*; copulam om. BVabPcMAgLab. — Hom. Il. XXI, 446.

Ἦτοι ἐγὼ Τρώεσσι[17] πόλιν πέρι τεῖχος ἔδειμα, 5
Εὐρύ τε καὶ μάλα καλὸν, ἵν' ἄῤῥηκτος πόλις εἴη·
Φοῖβε, σὺ δ'[18] εἰλίποδας ἕλικας βοῦς βουκολέεσκες.

τὰ μὲν δὴ ἐς τὸ κρανίον τοῦ βοὸς ἐπὶ τοιῷδε ἄν τις εἰκάσειε[19] πεποιῆσθαι· ἔστι δὲ ἐν[20] ὑπαίθρῳ τῆς ἀγορᾶς ἄγαλμά τε Ἀθηνᾶς καὶ πρὸ αὐτοῦ Πατρέως τάφος.
(3) Ἔχεται δὲ τῆς ἀγορᾶς τὸ ᾠδεῖον, καὶ Ἀπόλλων ἐν- 6
ταῦθα ἀνάκειται θέας ἄξιος· ἐποιήθη δὲ ἀπὸ λαφύρων, ἡνίκα ἐπὶ τὸν στρατὸν τῶν Γαλατῶν οἱ Πατρεῖς ἤμυναν Αἰτωλοῖς[21] Ἀχαιῶν μόνοι. κεκόσμηται δὲ καὶ ἐς ἄλλα τὸ ᾠδεῖον ἀξιολογώτατα τῶν ἐν Ἕλλησι[22] πλήν γε δὴ τοῦ Ἀθήνησι· τοῦτο γὰρ μεγέθει τε καὶ ἐς τὴν πᾶσαν ὑπερῆρκε[23] κατασκευήν, ἀνὴρ δὲ Ἀθηναῖος ἐποίησεν Ἡρώδης ἐς μνήμην ἀποθανούσης γυναικός. ἐμοὶ δὲ ἐν τῇ Ἀτθίδι

Ipse ego Troianam vallabam moenibus urbem
Tam latis pulchrisque ut inexpugnabilis esset;
At tu Phoebe boves camuras tunc pastor agebas.

Hanc ergo figmenti de bovis calva rationem habuisse fictorem coniicere licet. In foro sub divo positum est Minervae signum, in cuius fronte est Patrei sepulcrum. (3) Cum foro Odeum coniunctum est. In eo Apollinis simulacrum eximia admodum specie. De manubiis illud Patrenses fecere quum ex Achaeis omnibus soli Aetolis contra Gallos auxilium tulere. Exornatum Odeum illud est omnium quae in Graecia sunt magnificentissime, excepto duntaxat eo quod Athenis est. Illud enim et magnitudine et ornamentorum insignibus facile superat quorumvis operum splendorem; ab Herode vero Attico in mortuae uxoris memoriam est dedicatum. Eius certe operis in com-

17. τρώεσσιν Vb; mox περὶ τεῖχ. VbLb; ἐγὼ τρώκε τρώεσι πόλιν περὶ τεῖχος ἔδειμα (sic) La; tum εὐρή τε Ag.

18. σὺ δὲ εἰλ. Va; εἰλίποδας SB La; εἱλίποδας Lb; εἰλίπόδας A; εἱλιπόδας edd. rell. — βουκολέεσκε Va.

19. εἰκάσειεν MAgLa. — πεποιεῖσθαι AVb.

20. δὲ ἐν VbAgLab; δ' ἐν rell. — ἀγωρᾶς La. — ἀγάματά τε VabM (hic sec. S. ἀγαλμάτα τε) Lab. — ἄξιον Lb.

21. αἰτωλεῖς Vb (ο sup. ε) Ag. Mox ἐς τἄλλα scribendum videtur.

22. τῷ ναῷ ἐν ἕλλησι La; — ἕλλησιν MAg. — ἀθήνησιν Ag.

23. ὑπῆρχε Va; ὑπῆρκε MLb; ὑπερῆκε (a man. sec. ρ inseritur) Vb. — Tum ἡρόδης Vb; mox ἡ ρόδης idem. — τὸ ὠδεῖον ὅτι ὠδεῖον ὅτι πρότ. Lb. — ἐξείργασθαι ἐξειργαστό μοι (sic) La; tum ὑπερητο (ῆ sup. ε) et ἰώντι idem.

συγγραφῇ τὸ ἐς τοῦτο παρείθη τὸ ᾠδεῖον, ὅτι πρότερον
ἔτι ἐξείργαστό μοι τὰ ἐς Ἀθηναίους ἢ ὑπῆρκτο Ἡρώδης
7 τοῦ οἰκοδομήματος. ἐν Πάτραις δὲ ἰόντι ἐκ τῆς ἀγορᾶς,
ᾗ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, πύλη κατὰ τὴν ἔξοδόν ἐστι[24]
ταύτην, καὶ ἐπιθήματα ἐπὶ τῆς πύλης ἀνδριάντες εἰσὶν
575 ἐπίχρυσοι, Πατρεύς τε καὶ Πρευγένης[25] καὶ Ἀθερίων,
οἳ Πατρέως ἡλικίαν παιδὸς ἔχοντος[26] καὶ αὐτοὶ παῖδές
εἰσιν. (4) Τῆς δὲ ἀγορᾶς ἄντικρυς κατὰ ταύτην τὴν
διέξοδον[27] τέμενός ἐστιν Ἀρτέμιδος καὶ ναὸς Λιμνάτι-
8 δος.[28] ἐχόντων δὲ ἤδη Λακεδαίμονα καὶ Ἄργος Δωριέων
ὑφελέσθαι Πρευγένην τῆς Λιμνάτιδος τὸ ἄγαλμα κατὰ
ὄψιν ὀνείρατος λέγουσιν ἐκ Σπάρτης,[29] κοινωνῆσαι δὲ
αὐτῷ τοῦ ἐγχειρήματος τῶν δούλων τὸν[30] εὐνούστατον.
τὸ δὲ ἄγαλμα τὸ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος τὸν μὲν ἄλλον
χρόνον ἔχουσιν ἐν Μεσόᾳ,[31] ὅτι καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ
Πρευγένους ἐς τοῦτο ἐκομίσθη[32] τὸ χωρίον· ἐπειδὰν δὲ

mentario de rebus Atticis idcirco nullam fecimus mentionem, quod eam historiam ante quam Herodes Atticus exaedificationem illam instituisset perscripseramus. Sed ad Patrenses redeo. E foro abeuntibus qua parte est Apollinis aedes, porta est in eo urbis exitu, et supra portam inauratae statuae eminent, Patreus, Preugenes, Atherion, qui ut ipse Patreus pueri sunt. (4) In adversa fori regione iuxta eundem exitum fanum est cum area sacra Dianae Limnatidis. Aiunt tenentibus iam tum Lacedaemona et Argos Doriensibus Preugenem ex quodam somnio Limnatidis signum Spartanis surripuisse; in ea re servi cui fidem habebat maximam opera usum. Mesoae reliquo tempore servatur quo a Preugene primum est e Sparta

24. ἐστιν Ag. — ἐπιθύματα Vb. — ἐπὶ τὴν πύλης La.

25. Πρευγένης hoc loco omnes edd. codd.; mox πρηυγένους, πρηυγένει, πρηυγένην Va; ter ην et sup. vers. ευ, M; πρευμένους A Vb. In ευ hoc capite sibi constant BPcVbAgLab. Cf. c. 18, not. 22.

26. ἔχοντος Sylb. Palm. Ms. (ἔχοντυς καὶ αὐτοῦ Pors.) CSBM VabPcdAgLab; ἔχοντες rell. edd. Mox εἰσιν Ag; εἰσι rell.

27. τ. διέξοδον BPcLab; τὴν ἐ' ἔξοδον M; τ. ἔξοδον rell. — κατὰ τὴν ταύτῃ ἔξοδον coni. S.

28. καὶ ναὸς Λιμνάτιδος om. M; uncis sepsit Smin. — ὠφελέσθαι La. — τῆς λαμνιάτιδος Vb. — καὶ ὄψιν Ag.

29. λέγουσιν ἐκ Σπάρτης BMVa PcAgLab; ἐκ Σπ. λέγουσι rell. edd. Vb.

30. τὸ εὐνούστ. VaMLb; Mox τὸ μὲν VabAg.

31. ἐν Μεσόᾳ et mox ἐκ Μεσόας vix stare possunt; Μεσάτιδι et Μεσάτιδος coni. Buttm.; ἐκ μεσογαίας ἐρχ. Vb.

32. ἐκομήσθη Va. Tum ἐπειδὴ vel ὁπότε Pors. — Sq. δὲ om. Ag.

τῇ Λιμνάτιδι τὴν ἑορτὴν ἄγωσι, τῆς θεοῦ τις τῶν[33] οἰκετῶν ἐκ Μεσόας ἔρχεται τὸ ξόανον κομίζων τὸ ἀρχαῖον ἐς τὸ τέμενος τὸ ἐν τῇ πόλει. (5) Τούτου δὲ τοῦ τεμέ- 9
νους ἐστὶ καὶ ἄλλα τοῖς Πατρεῦσιν ἱερά· πεποίηται δὲ ταῦτα οὐκ ἐν ὑπαίθρῳ, ἀλλὰ ἔσοδος ἐς αὐτὰ διὰ τῶν στοῶν ἐστί.[34] τὸ μὲν δὴ ἄγαλμα τοῦ Ἀσκληπιοῦ, πλὴν ἐσθῆτος λίθου τὰ ἄλλα, Ἀθηνᾶ δὲ ἐλέφαντος εἴργασται καὶ χρυσοῦ. πρὸ δὲ[35] τῆς Ἀθηνᾶς τοῦ ἱεροῦ Πρευγένους μνῆμά ἐστιν· ἐναγίζουσι δὲ καὶ τῷ Πρευγένει κατὰ ἔτος, ὡσαύτως δὲ καὶ Πατρεῖ, τὴν[36] ἑορτὴν τῇ Λιμνάτιδι ἄγοντες. τοῦ θεάτρου δὲ οὐ πόῤῥω Νεμέσεως ναὸς καὶ ἕτερός ἐστιν Ἀφροδίτης· μεγέθει μεγάλα λίθου λευκοῦ τὰ ἀγάλματα.

deportatum; verum ipso Limnatidis festo die e sacris servis unus e Mesoa illud transfert Patras in aream deae. (5) In ea area sunt et aliae sacrae aedes; non sub dio illae quidem sed ad eas per porticus quasdam est aditus. Ibi Aesculapii signum praeter vestem e marmore, Minervae ex ebore et auro est fabricatum. Ante Minervae templum Preugenis monumentum est, ad quod anniversaria fit parentatio Preugeni itemque Patreo, eo ipso tempore quo Limnatidi solennia peraguntur sacra. Non longe a theatro aedes duae sunt, Nemesis una, Veneris altera. Dearum signa e candido marmore sunt, insigni utrumque magnitudine.

Recte deinde post ἄγωσι distinguunt Sylb. FCSB; post θεοῦ AXK. — ἄγωσι SB; ἄγουσιν Ag; ἄγουσι rell. edd. codd.

33. τις τῶν BPcVabMAgLab; τῶν τις edd. rell. — Sq. κομίζων om. Ag. — Praestat κομίσων.

34. ἔστιν MAg. — Mox εἴργασθαι εἴργασται La.

35. πρὸς δὲ Vb.

36. καὶ Πατρεῖ τὴν coni. F, recep. CB, laudat S; καὶ πρὸς τὴν edd. rell.; καὶ πατρεὶς τὴν VabPcd AgLab; καὶ πρὸς εἰς πρoῖς τὴν M (parum accurate F πρὸς εἰς πρoς et S πρὸς εἰς πρὸς). Deinde λιμνηάτιδι Vb; λιμνάτι διάγοντες A. — μεγάλα om. La.

CAPUT XXI.

De Baccho Calydonio ac Coresi erga Calirrhoen amore — tribus Bacchi signis eorumque nominibus — Neptuni cognominibus — templa et signa in urbe Patrensium porro recensentur — de miro Patrensium oraculo prope fontem — oraculo Apollinis Thyrxei in Cyaneis et Sarapidis templis Patris — feminis Patrensium.

*Καὶ Διονύσου κατὰ τοῦτο τῆς[1] πόλεώς ἐστιν ἱερὸν
ἐπίκλησιν[2] Καλυδωνίου· μετεκομίσθη γὰρ καὶ τοῦ Διο-
νύσου τὸ ἄγαλμα ἐκ Καλυδῶνος. ὅτε δὲ ᾠκεῖτο ἔτι Κα-
λυδὼν [καὶ][3] ἄλλοι τε Καλυδωνίων ἐγένοντο ἱερεῖς τῷ
θεῷ καὶ δὴ καὶ Κόρεσος, ὃν ἀνθρώπων μάλιστα ἐπέλα-
βεν ἄδικα ἐξ ἔρωτος[4] παθεῖν. ἤρα μὲν Καλλιρόης[5] παρ-
θένου· ὁπόσον δὲ ἐς Καλλιρόην ἔρωτος Κορέσῳ μετῆν
2 τοσοῦτον[6] εἶχεν ἀπεχθείας ἐς αὐτὸν ἡ παρθένος.[7] ὡς
δὲ τοῦ Κορέσου δεήσεις τε ποιουμένου πάσας καὶ δώρων
ὑποσχέσεις παντοίας οὐκ ἐνετρέπετο ἡ γνώμη τῆς παρ-
θένου, ἐκομίζετο[8] ἱκέτης ἤδη παρὰ τοῦ Διονύσου τὸ
ἄγαλμα. ὁ δὲ ἤκουσέ τε εὐχομένου τοῦ ἱερέως[9] καὶ οἱ
Καλυδώνιοι τὸ παραυτίκα ὥσπερ ὑπὸ μέθης ἐγίνοντο ἔκ-*

Cap. XXI. In eadem urbis regione templum est Liberi Patris cui cognomen Calydonio. Est enim et huius dei signum e Calydone deportatum. Fuit dum Calydon stetit inter alios Liberi sacerdotes Coresus, cui ex amore indignissimi casus evenere. Amabat hic Callirhoen virginem; et quanto erat Coresi amor vehementior tanto erat puellae animus ab eius cupiditate alienior. Quare quum neque precum, neque munerum ullo genere omnia expertus Coresus virginem flectere potuisset, postremo supplex ad Liberi signum confugit veniam poscens. Non fuit irrita sacerdotis precatio, siquidem incessit statim Ca-

Cap. XXI. 1. *κατὰ τοῦ τῆς* Va. Tum *πόλεώς ἐστιν ἱερὸν* BVaPcMAgLab, *πόλεως ἱερόν ἐστιν* rell.
2. *ἐπίκλυσιν* Vb.
3. *καὶ* om. BVaPcAgLab.
4. *ἐξ ἔρωτος ἄδικα* Va; *ἐξ ἔρωτος* om. M; tum *ἤρα μὲν* AVbLb, *μὲν* om. La.
5. *Καλλιῤῥόης* et *Καλλιῤῥόην* Vb.
6. *τοσοῦτο* BPcLa; mox *ὡς αὐτὸν* Vb.
7. *παρθένοι* M (sec. S. *παρθένον*). — *ἀνετρέπετο* Lb.
8. *ἐκομίζετο* Lab; *κομίζετο* AgVab; *κομίζεται* edd.; *καθίζεται* coni. C. — *ἡ ἱκέτης* Va.
9. *ἱερέος* VaM.

φρονες, καὶ ἡ τελευτὴ[10] σφᾶς παραπλῆγας ἐπελάμβανε.
καταφεύγουσιν οὖν ἐπὶ τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δωδώνῃ·
τοῖς γὰρ τὴν ἤπειρον ταύτην οἰκοῦσι,[11] τοῖς τε Αἰτωλοῖς 576
καὶ τοῖς προσχώροις αὐτῶν Ἀκαρνᾶσι καὶ Ἠπειρώταις, αἱ
πέλειαι καὶ τὰ ἐκ τῆς δρυὸς μαντεύματα μετέχειν μά-
λιστα ἐφαίνετο ἀληθείας. τότε δὲ[12] τὰ χρησθέντα ἐκ 3
Δωδώνης Διονύσου μὲν ἔλεγεν εἶναι τὸ μήνιμα, ἔσεσθαι
δὲ οὐ πρότερον λύσιν πρὶν ἢ θύσῃ τῷ Διονύσῳ Κόρε-
σος ἢ αὐτὴν Καλλιρόην ἢ τὸν ἀποθανεῖν[13] ἀντ' ἐκείνης
τολμήσαντα. ὡς δὲ οὐδὲν ἐς σωτηρίαν εὑρίσκετο ἡ παρ-
θένος, δεύτερα ἐπὶ τοὺς θρεψαμένους καταφεύγει· ἁμαρ-
τάνουσα δὲ καὶ τούτων ἐλείπετο[14] οὐδὲν ἔτι ἢ αὐτὴν φο-
νεύεσθαι. προεξεργασθέντων[15] δὲ ὁπόσα ἐς τὴν θυσίαν 4
ἄλλα ἐκ Δωδώνης μεμαντευμένα ἦν, ἡ μὲν ἱερείου τρό-
πον ἦκτο ἐπὶ τὸν βωμόν, Κόρεσος δὲ ἐφεστήκει μὲν τῇ
θυσίᾳ, τῷ δὲ ἔρωτι εἴξας καὶ οὐ τῷ θυμῷ ἑαυτὸν[16]

lydoniis ebrietati persimilis quidam furor, ex quo passim populari vesaniae morbo interibant. In ea lue Dodonae oraculum consulendum censuerunt. Erat enim apud eius orae incolas, Aetolos et eorum finitimos Acarnanas et Epirotas, columbarum et responsorum quae ex quercu edebantur maxima ut veracissimi oraculi autoritas. Responsum qui missi fuerant tulere, placandum Liberum cuius ira tantam apportasset perniciem. Esse vero placandi numinis unam illam rationem, si ad eius aram Coresus vel Callirhoen immolasset vel alium qui se pro illa devovisset. Puella quum frustra deprecando, ne impetrato quidem eorum a quibus educata fuerat auxilio, caedi destinata esset, et iis omnibus comparatis quae ad sacrum rite peragendum in promptu esse oportere Dodonaei Iovis oraculum monuerat, cum infulis victimae ornatu ad aram iam deducta fuisset; Coresus ipse, qui sacris praeerat, amore victus nihil iam pristinae in puellam irae indulgens seipsum pro illa occidit,

10. ἡ τελετὴ PcAgLab. — παρὰ πλῆγας La.
11. οἰκοῦσιν MLa. Tum αἰτωλεῖς Vb. — ἀκαρνᾶσιν La; ἐπηρώταις Lb. — πελεῖαι VbLa.
12. τότε δὲ BPc*AgLab, τότε δὴ edd. rell. MVab.
13. ἀπαθεῖν Va. — εὑρίσκεται, ο sup. αι, La; tum καταφεύγειν idem.
14. ἐλίπετο Vb. Tum ἔτι ἢ αὐτ. CSmai. BPa; ἢ om. rell. „Praestat fortasse αὐτῇ ἢ." B. Minime! — αὐτὸν La.
15. προεξειργασθέντων AXVabM. —. ἐφιστήκει La (i. e. ἐφειστήκει).
16. ἑαυτῶν Va. ἐς αὐτὸν Ag. ἑαυτῷ La.

ἀντὶ Καλλιρόης διεργάζεται. ὁ μὲν δὴ ἀπέδειξεν ἔργον[17]
ἀνθρώπων ὧν ἴσμεν διατεθεὶς ἐς ἔρωτα ἀπλαστότατα.
5 [καὶ[18]] Καλλιρόη τε ὡς Κόρεσον τεθνεῶτα[19] εἶδεν, μετέ-
πεσε τῇ παιδὶ ἡ γνώμη, καὶ (ἐσῄει γὰρ αὐτὴν[20] Κορέ-
σου τε ἔλεος καὶ ὅσα ἐς αὐτὸν[21] εἴργασται αἰδὼς) ἀπέ-
σφαξέν τε αὐτὴν[22] ἐς τὴν πηγὴν, τοῦ λιμένος ἣ[23] ἐν
Καλυδῶνί ἐστιν οὐ πόῤῥω, καὶ ἀπ' ἐκείνης οἱ ἔπειτα ἄν-
6 θρωποι Καλλιρόην τὴν πηγὴν καλοῦσιν. (2) Τοῦ θεά-
τρου δὲ ἐγγὺς πεποίηται Πατρεῦσι γυναικὸς ἐπιχωρίας
τέμενος. Διονύσου δέ ἐστιν ἐνταῦθα ἀγάλματα,[24] ἴσοι
τε τοῖς ἀρχαίοις[25] πολίσμασι καὶ ὁμώνυμοι· Μεσατεὺς[26]
γὰρ καὶ Ἀνθεύς τε καὶ Ἀροεύς ἐστιν αὐτοῖς τὰ ὀνόματα.
ταῦτα τὰ[27] ἀγάλματα ἐν τοῦ Διονύσου τῇ ἑορτῇ κομί-
ζουσιν ἐς τὸ ἱερὸν τοῦ Αἰσυμνήτου· τὸ δὲ ἱερὸν τοῦτο

ac re ipsa ostendit se omnium quos novimus hominum minime ficto amore fuisse incensum. Commota rei spectaculo Callirhoe, animum mutavit; cumque mentem eius subiisset partim Coresi commiseratio, partim pudor eorum quae in illum commiserat, et ipsa semet ad fontem qui non procul abest a Calydonis portu iugulavit. Eum fontem posteri de puellae nomine Callirhoen nuncuparunt. (2) Est apud Patrenses non longe a theatro indigenae cuiusdam foeminae sacrarium, in quo Liberi signa totidem, quot erant antiqua oppida, et iisdem nominibus, Mesateus, Antheus et Aroeus. Signa haec ipsis Liberalibus in Aesymnetae deportant. Templum vero Asymne-

17. ἔργῳ Sylb.

18. καὶ om. BPcAgLab; pro τε B malit δὲ; quod placet; praeterea Καλλιρόη scribit idem. ι subscribunt edd. rell.

19. τεθνεώτα Vb.

20. ἐσῄει παρ' αὐτὸν Va; παρὰ αὐτὴν VbM. παρ' αὐτὴν Lab. Tum Κοῤαίσου MLab. — ἔλαιος VaM.

21. ἐς αὐτὸν Sylb. Va. — ἐς αὐτὴν rell.; εἴργαστο malit S; ἔργασται La.

22. αὐτὴν MLb. Praecedens τε inseruimus e La. — τοῦ λιμένος aptius post οὐ πόῤῥω (οὐ πόρω Vb) collocari iudicat Sylb. Recte; nisi malis ἣ τοῦ λιμένος.

23. ἡ MLa(?). Deinde καλλιῤῥόην Ag. — καλοῦσιν AgLab; καλοῦσι rell.

24. ἄγαλμα Vb.

25. τοῖς ἀρχαίοις CSmai. BPcd AgLab; τ. ἀχαιοῖς AXKFVabM; τοῖς Ἀχαϊκοῖς vel τ. Ἀχαιῶν Sylb.; hoc recep. Smin.; πολίσμασιν Ag.

26. Μεσατεὺς Am. Sylb. CSB; Μεσαδεὺς rell. praeter Vb. ubi Μεσσαδεύς; tum Ἀροεὺς Am. Sylb. CSB; Ἄρευς rell. edd. codd.

27. τὰ om. MVaAgLb (perperam de articulo ante ὀνόματα omisso intelligit S). Mox ἐν τῇ Διονύσου τῇ ἑορτῇ VabLab, unde ἐν τοῦ Διον. τῇ ἑορτ. eruimus; ἐν τῇ Διον. ἑορτῇ rell.

ἐς τὰ ἐπὶ θαλάσσῃ τῆς πόλεως ἐρχομένοις ἐστὶν ἐκ[28] τῆς
ἀγορᾶς ἐν δεξιᾷ τῆς ὁδοῦ. ἀπὸ δὲ τοῦ Αἰσυμνήτου κα- 7
τωτέρω ἰόντι ἄλλο ἱερὸν καὶ ἄγαλμα λίθου· καλεῖται μὲν
Σωτηρίας, ἱδρύσασθαι δὲ αὐτὸ ἐξ ἀρχῆς ἀποφυγόντα
φασὶ[29] τὴν μανίαν Εὐρύπυλον. (3) Πρὸς δὲ[30] τῷ λι-
μένι Ποσειδῶνός τε ναὸς καὶ ἄγαλμά ἐστιν ὀρθὸν λίθου.
Ποσειδῶνι δὲ παρὲξ ἢ[31] ὁπόσα ὀνόματα ποιηταῖς πε- 577
ποιημένα ἐστὶν ἐς ἐπῶν κόσμον καὶ ἰδίᾳ[32] σφίσιν ἐπι-
χώρια ὄντα ἕκαστοι τίθενται, τοσαίδε ἐς ἅπαντας[33] γε-
γόνασιν ἐπικλήσεις αὐτῷ, Πελαγαῖος[34] καὶ Ἀσφάλιός τε
καὶ Ἵππιος. ὠνομάσθαι[35] δὲ Ἵππιον τὸν θεὸν πείθοιτο 8
μὲν ἄν τις καὶ ἐπ' αἰτίαις ἄλλαις, ἐγὼ δὲ εὑρέτην ἱππι-
κῆς ὄντα ἀπὸ[36] τούτου σχεῖν καὶ τὸ ὄνομα εἰκάζω.

tae in maritima urbis parte situm est, ad eius viae, qua e foro exitus patet, dexteram. Descendens ab Aesymnetae aliud conspicias templum et signum e lapide, quod Salutis nuncupatur. Dedicatum aiunt iam tum ab Eurypylo quum insaniae morbo liberatus fuit. (3) Proxime ad portum Neptuni aedes est cum signo marmoreo, cuius rectus est status. Neptunum quidem, praeter ea cognomina quae a poetis ficta sunt ornandi carminis causa et quae gentes prope singulae privatim imponunt, communia fere omnibus et maxime insignia Pelagaeus, Asphalius et Hippius. [Ad mare, et portuum securitatem, priora videntur cognomenta pertinere:] hoc postremum, quod equestrem significat, alius alia de causa deo inditum suspicari possit; ego ex eo coniicio quod equitationem primus Neptunus invenisse dicatur. Homerus quidem quo loco certamen equorum

28. τ. πόλεως ἐρχομ. ἔστιν (ἐστὶν La) ἐκ τ. ἀγ. BLa; τῆς πόλ. ἐρχ. ἔτι ἐκ MPcAgLb; τ. πόλεώς ἐστιν ἐρχ. ἔτι ἐκ τ. ἀγ. edd. rell. Vab.

29. φησὶ MLb, super η posito α, M; φασὶν Ag.

30. δὲ om. VabM. Mox λίθου λευκοῦ Vb; at λευκοῦ litura deletum; λίθου om. La.

31. παρὲξ ἢ ὀπ.; ἢ inseruimus e VbAgLab; πάρεξ οἱ ὀπ. Va; πάρεξ ὀπ. AXKBSmin. M; παρὲξ ὀπ. edd. rell.; πάρεξ scribere solent Lab.

32. ἴδια AXKLab. Tum τοσαίδε Pors. SBLa; τόσαι δὲ edd. rell.

33. ἅπαντας Sylb. KFCSB; ἅπαντα AXVabPcAgLb; ἅπαντας habere videtur M; ἅπαντα τὰ La.

34. Πελαγαῖος AXKFBVabPcAg La; Παλαγαῖος MLb; Πελάγιος SC. An Πελάγειος? Tum Ἀσφάλιός τε CSBMPdAgLab; ἀσφάλειός τε (ἀσφάλειός τε) Pc; ἀσφαλαιός τε Va; Ἀσφαλιαιός τε edd. rell. Vb.

35. ὀνομάσθαι VaLa; mox ἱππικὴν ὄντα Lb.

36. ἐπὶ τούτου VabLab.

Ὅμηρος μὲν γε[37] ἐν ἵππων ἄθλοις Μενελάῳ κατὰ τοῦ θεοῦ τούτου πρόκλησιν περιέθηκεν ὅρκον·[38]

Ἵππων ἁψάμενος, γαιήοχον[39] Ἐννοσίγαιον
Ὄμνυθι[40] μηδὲν ἑκὼν τὸ ἐμὸν δόλῳ ἅρμα πεδῆσαι.

9 Πάμφως[41] δὲ, ὃς Ἀθηναίοις τοὺς ἀρχαιοτάτους ὕμνους ἐποίησεν, εἶναί φησι τὸν Ποσειδῶνα

Ἵππων τε δωτῆρα[42] νεῶν τ' ἰθυκρηδέμνων.

οὕτω διὰ τὴν ἱππικὴν καὶ οὐκ ἀπὸ ἑτέρας προφάσεως
10 τὸ ὄνομα ἔσχηκεν. (4) Ἐν Πάτραις δὲ οὐ πολὺ ἀπωτέρω[43] τοῦ Ποσειδῶνος ἱερά ἐστιν Ἀφροδίτης· τὸ δὲ ἕτερον τῶν ἀγαλμάτων γενεᾷ πρότερον ἢ κατ' ἐμὲ ἁλιεῖς ἄνδρες[44] ἀνείλκυσαν ἐν δικτύῳ. ἔστι δὲ καὶ ἀγάλματα τοῦ λιμένος ἐγγυτάτω[45] χαλκοῦ πεποιημένον Ἄρεως, τὸ δὲ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀφροδίτης[46] (οἷς καὶ πρὸς τῷ λιμένι

describit Menelaum facit iusiurandum concipientem per huius ipsius dei numen:

En age equos tangens Neptuni numina iura,
Fraude meos nulla prudens tardare iugales.

Pamphus vero vetustissimorum apud Athenienses hymnorum auctor Neptunum appellat „equorum ac turritarum velatarumque navium largitorem.“ Satis itaque probabile, non aliunde eum quam ab equitatione nomen adeptum. (4) Patris quidem non procul a Neptuni, Veneris templa sunt. Deae signum e duobus quae ibi dedicata sunt alterum e mari piscatores funda extraxerunt una ante me aetate. Sunt et ante portum signa, et Martis quidem ex aere; Apollini vero et Veneri (quibus

37. γε om. Smai. VaM.
38. ὅρκον FCSBVabPcMAgLab; ὅρκον AXK. — Hom. Il. XXIII, 584.
39. γαιάοχον VaM, quod fortasse recipiendum. Deinde ἐνοσίγαιον VbAg.
40. ποσει ὄμνυθι (sic) Va. Tum μὴ μὲν S. dedit ex Homero; seq. δόλῳ om. Va.
41. πάμφος Va; tum ὡς ἀθ. Vb, φησὶν AgLab.
42. δωτῆρα Sylb. SBPc*Vb(?) AgLa; δοτῆρα edd. rell. VaMLbC in ipso contextu habet δοτῆρα, annotationem vero lectioni δωτῆρα adaptavit; praefert tamen Kuhnii (ep. Crit. p. 125) coniecturam τ' ἐλατῆρα, quam Porsono teste, Ruhnken. quoque probavit; ἰθυντῆρα Lobeck Paralip. p. 429. Deinde τ' ἰθὺν κρηδέμνων Va; τιθὺ κρηδέμνων VbLb; τιν τιθυκρηδέμνων La.
43. ἀποτέρω VabLa. Mox γενvεᾷ Vb.
44. ἄνδρες om. VaM. — δυκτύῳ La.
45. ἐγγυτάτον, ω sup. ον, Vb.
46. πεποιημένον e coni.; πεποιημένου Lb; πεποιημένα rell. —

ἔστι τέμενος) λίθου μὲν πρόσωπον καὶ ἄκραι χεῖρες καὶ
πόδες, ξύλου δὲ τὰ λοιπὰ εἴργασται. ἔστι δέ σφισι καὶ 11
ἄλσος ἐπὶ θαλάσσῃ δρόμους τε ἐπιτηδειοτάτους καὶ ἐς
τἆλλα[47] δίαιταν ἡδεῖαν ὥρᾳ παρεχόμενον θερινῇ. ἐν τού-
τῳ τῷ ἄλσει καὶ ναοὶ θεῶν Ἀπόλλωνος,[48] ὁ δὲ Ἀφροδί-
της· πεποίηται λίθου[49] καὶ τούτοις τὰ ἀγάλματα. τοῦ δὲ
ἄλσους ἱερὸν ἔχεται Δήμητρος· αὕτη μὲν καὶ ἡ παῖς
ἑστᾶσι, τὸ δὲ ἄγαλμα τῆς Γῆς ἐστὶ καθήμενον. (5) Πρὸ 12
δὲ τοῦ ἱεροῦ τῆς Δήμητρός ἐστι πηγή· ταύτης τὰ μὲν
πρὸς[50] τοῦ ναοῦ λίθων ἀνέστηκεν αἱμασιὰ,[51] κατὰ δὲ τὸ
ἐκτὸς κάθοδος ἐς αὐτὴν πεποίηται. μαντεῖον δὲ ἐνταῦ- 578
θά ἐστιν ἀψευδὲς, οὐ μὴν ἐπὶ παντί γε[52] πράγματι ἀλλὰ
ἐπὶ τῶν καμνόντων. κάτοπτρον[53] καλωδίῳ τῶν λεπτῶν

prope portum area etiam sacra dedicata est) os, manus et imi pedes e marmore, reliquae partes e ligno sunt. Est etiam in ipsa maritima ora lucus, in quo curricula luculenta et aestivae stationes valde elegantes. In eodem luco Apollinis et Veneris delubra spectantur cum signis marmoreis. Proximum luco est Cereris fanum; dea ipsa et Proserpina stant, Telluris effigies in solio sedet. (5) Pro Cereris aede fons est, is qua parte templum spectat lapideum habet sepimentum; ab exteriori vero parte descensus ad eum structus est. Ibi oraculum maxime veridicum est. Cognoscuntur ex eo non rerum omnium, sed morborum duntaxat eventa. Speculum tenui suspensum funi-

καὶ φροδίτης Lb. Deinceps locum hucusque corruptum meritoque a Bekkero pro mutilo habitum codicis La subsidio restituimus; πεποιημένα, Ἄρεως, τὸ δὲ Ἀπόλλωνος. καὶ Ἀφροδίτης καὶ πρὸς τῷ λιμένι δέ ἐστι τέμενος· λίθου — BPacd Ag; καὶ ante πρὸς om. edd. rell. MVab; de Lb ambigimus. Nos cum La scripsimus Ἀφροδίτης, οἷς καὶ πρὸς, et δὲ post λιμένι expunximus cum LaAg; τὸ δὲ Ἀπόλλωνος κ. Ἀφ. est nominativus absolutus. Aliorum conamina haec sunt: Ἄρεως καὶ Ἀπόλλωνος. τῷ δὲ Ἀφρ. λίθου μὲν πρόσωπον — εἴργασται, πρὸς τῷ λιμένι δέ ἐστι τέμενος — d'Arnaud de Diis II, p. 86. a Siebelisio citatus; πεποιημένα τὸ μὲν Ἄρεως τὸ δὲ Ἀπόλλωνος· καὶ Ἀφροδίτης δὲ πρὸς τῷ λιμένι ἐστί τε τέμενος καὶ ἄγαλμα, ᾧ λίθου μὲν temere coni. K; πεποιημένα [τὸ μὲν] Ἄρεως, τὸ δὲ Ἀπόλλωνος. καὶ Ἀφρ. πρ. τ. λιμ. δέ ἐστι τέμενος [καὶ ἄγαλμα] λίθου μὲν edidit C; πρὸς τῷ λιμένι δέ ἐστι τέμενος parenthesi includunt Palm. Ms. S, intacta relinquunt reliqua.

47. τἆλλα BPcAg(?); τἄλλα Lab; τὰ ἄλλα rell.; mox τῷ post τούτῳ om. La.

48. [ὁ μὲν] Ἀπόλλωνος C.

49. Ἀφροδίτης. πεποίηται λίθου SBMVabPcAgLab; Ἀφροδίτης πεποίηνται. λίθου AXKFC. Verum iam vidit K.

50. πρὸς τοῦ Sylb. B; πρὸ τοῦ rell. edd. codd.

51. αἱμασία XK.

52. γε om. Va.

53. κάτοπτον La. — καλοδίῳ Va. Mox καθιᾶσιν σταθμούμενοι Ag.

δήσαντες καθιᾶσι σταθμώμενοι μὴ πρόσω καθικέσθαι τῆς πηγῆς, ἀλλ' ὅσον ἐπιψαῦσαι τοῦ ὕδατος τῷ κύκλῳ τοῦ κατόπτρου. τὸ δὲ ἐντεῦθεν εὐξάμενοι τῇ θεῷ καὶ θυμιάσαντες ἐς τὸ [54] κάτοπτρον βλέπουσι· τὸ δέ σφισι τὸν
13 νοσοῦντα ἤτοι ζῶντα ἢ καὶ τεθνεῶτα ἐπιδείκνυσι. τούτῳ μὲν τῷ ὕδατι ἐς τοσοῦτο μέτεστιν ἀληθείας, (6) κυανεῶν[55] δὲ τῶν πρὸς Λυκίᾳ πλησιαίτατα χρηστήριον Ἀπόλλωνός ἐστι Θυρξέως, παρέχεται δὲ ὕδωρ[56] τὸ πρὸς ταῖς Κυανέαις ἔσω[57] ἐνιδόντα τινὰ ἐς τὴν πηγὴν ὁμοίως πάντα ὁρᾶν[58] ὁπόσα θέλει θεάσασθαι. ἐν Πάτραις δὲ πρὸς τῷ ἄλσει καὶ ἱερὰ δύο ἐστὶ Σαράπιδος· ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ πεποίηται μνῆμα Αἰγύπτου τοῦ Βήλου. φυγεῖν δὲ ἐς τὴν Ἀρόην οἱ Πατρεῖς φασὶν αὐτὸν τοῖς τε ἐς[59] τοὺς παῖδας παθήμασι καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ πεφρικότα[60] τοῦ Ἄργους
14 καὶ ἐς πλέον τοῦ Δαναοῦ δείματι. ἔστι δὲ καὶ ἱερὸν

culo demittunt, ita librantes ut in fonte omnino non mergatur, sed imo ambitu summam aquam contingat. Exinde ubi odores adoleverint et rite deam precati fuerint, inspiciunt in speculum; et ex eius imaginibus periturusne an victurus is aeger sit, de quo consuluerunt, divinant. Neque latius omnino huius aquae divinatio patet. (6) Proxime Cyaneas Lyciae finitimas oraculum est Apollinis Thyrxei: aquae vero quae est iuxta Cyaneas ea est natura ut in eam si quis introspiciat similiter omnia ei quae vult videre liceat. Sunt etiam Patris iuxta lucum duo Serapidis templa; in quorum altero Aegypti Beli filii monumentum. Aegyptum Aroen venisse tradunt Patrenses filiorum luctu confectum, quum ipsum Argorum nomen exhorresceret et in primis a Danao sibi plurimum metueret. Est

54. ἐς τὸ FCSBVabPcAgLab; ἐς om. rell. edd.; silet M. Tum βλέπουσιν Ag. Mox ἐς τοσοῦτον La.

55. *Κυανεῶν* Smin. BPcVab(?); *Κυανέων* edd. rell. Lab. Mox *Λυκίᾳ* Smin. secutus Sylb., BPcVab AgLab; *Λυκίαν* rell.; tum πλησιέτατα Ag.

56. ante ὕδωρ F. τὸ inserendum putat.

57. εἴσω ἐνιδ. FB; εἰς ὃ ἐστιν ἰδόντα C; εἰς ὃ ἐν ἰδόντα Va; εἰς ὃ ἐνιδόντα edd. rell. VbMPacdAg Lab. Tum τινὰ inseruimus cum C BPacdVabAgLab; ἐνιδών τις Sylb. εἰς ὃ ἐνιδόντα ἔστιν ὁμοίως π. ὀπ. malit S; ὕδωρ ἡ πρ. τ. Κ. πηγή, ἐς ὃ ἐνιδόντα ἐστὶν ὁμ. πάντ. ὁπ. Pors.; τὴν $^{πη}_{\wedge}$γὴν Va.

58. ὁρᾶν scripsimus e coni.; ὁρᾷ AXKFSVab; om. CBPcdMAgLab. Mox πέτραις Ag.

59. τῆς τε ἐς Vb. τῆς δὲ ἐς — παθήμασιν Ag.

60. πεφρικότα Vb.

Πατρεῦσιν Ἀσκληπιοῦ· τοῦτο τὸ ἱερὸν[61] *ὑπὲρ τὴν ἀκρόπολιν τῶν πυλῶν ἐστὶν ἐγγὺς αἳ ἐπὶ Μεσάτιν ἄγουσιν.* (7) *Αἱ δὲ*[62] *γυναῖκές εἰσιν ἐν ταῖς Πάτραις ἀριθμὸν μὲν καὶ ἐς δὶς τῶν ἀνδρῶν· Ἀφροδίτης δὲ εἴπερ ἄλλαις γυναιξὶ μέτεστι καὶ ταύταις· βίος δὲ αὐτῶν ταῖς πολλαῖς ἐστὶν ἀπὸ*[63] *τῆς βύσσου τῆς ἐν τῇ Ἤλιδι φυομένης· κεκρυφάλους τε γὰρ ἀπ᾽ αὐτῆς καὶ ἐσθῆτα ὑφαίνουσι τὴν ἄλλην.*

CAPUT XXII.

De Pharis urbe, fluvio Piero et platanis mirae magnitudinis — Mercurio Agoraeo eiusque oraculo — lapidibus quadrangulis a Pharensibus cultis et Phararum conditore — Tritaea urbe et monumento picturis Niciae exornato. — Tritaeae conditore — summorum deorum templo — itinere Aegium versus — mira amnis Charadri vi.

Φαραὶ δὲ,[1] *Ἀχαιῶν πόλις, τελοῦσι μὲν ἐς Πάτρας δόντος Αὐγούστου, ὁδὸς δὲ ἐς Φαρὰς*[2] *Πατρέων μὲν ἐκ τοῦ ἄστεως*[3] *στάδιοι πεντήκοντά εἰσι καὶ ἑκατὸν, ἀπὸ*

etiam apud Patrenses supra arcem, ad eam portam per quam exeunt qui Mesatin iter habent, Aesculapii templum. (7) Foeminarum Patris quam virorum duplo fere maior est numerus; et hae quidem si quae aliae ad Venerem pronae. Texendis e bysso Eliaca reticulis et alia veste earum complures victum quaeritant.

Cap. XXII. Pharae Achaeorum oppidum Patrensibus est ab Augusto attributum. Via interest stadium centum et quinquaginta; a mari vero ad continentem superiorem oram, sta-

61. τοῦτο ἱερ. Va; τοῦ τὸ ἱερ. M.

62. αἳ δὲ AX. Tum ἐς διστῶν ἀνδρ. MAgLb; ἐς δικαστῶν ἀνδρ. Vab. Mox γυναιξὶν Ag.

63. ἀπὸ Sylb. CSB; ὑπὸ rell. edd. codd. Mox ἤριδι Va. — κεκυκεκρυφάλους La.

Cap. XXII. 1. δὲ AgLab, δ᾽ rell. πόλις Sylb. FCSBAgLa; πόλεις rell. edd. MVabPcLb.

2. Φάρος Va, φάρας Lb.

3. ἄστεος FC. „Cod Mosc. scripturam constantem ἄστεος praetuli“ F; at hoc loco ἄστεως habet M et plerisque aliis in locis εος in εως correctum deprehendimus. — Mox εἴσιν Ag.

θαλάσσης δὲ ἄνω πρὸς ἤπειρον περὶ ἑβδομήκοντα. ποτα-
μὸς δὲ[4] ῥεῖ πλησίον Φαρῶν Πίερος, ὁ αὐτὸς, ἐμοὶ δο-
κεῖν, ὃς καὶ τὰ Ὠλένου[5] παρέξεισιν ἐρείπια, ὑπὸ ἀν-
579 θρώπων τῶν πρὸς θαλάσσῃ καλούμενος Πεῖρος. πρὸς
δὲ τῷ ποταμῷ πλατάνων ἐστὶν ἄλσος, κοῖλαί τε ὑπὸ πα-
λαιότητος αἱ πολλαὶ καὶ ἥκουσαι μεγέθους ἐς τοσοῦτον[6]
ὥστε καὶ ἐστιῶνται τῶν χηραμῶν ἐντὸς, καὶ ὁπόσοις ἂν
2 κατὰ γνώμην ᾖ[7] καὶ ἐγκαθεύδουσι. (2) Περίβολος δὲ
ἀγορᾶς μέγας κατὰ τρόπον τὸν ἀρχαιότερόν ἐστιν ἐν Φα-
ραῖς, Ἑρμοῦ τε[8] ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ λίθου πεποιημένον
ἄγαλμα ἔχον[9] καὶ γένεια· ἑστηκὼς δὲ πρὸς αὐτῇ τῇ[10]
γῇ παρέχεται μὲν τὸ τετράγωνον σχῆμα, μεγέθει δέ ἐστιν
οὐ μέγας. καὶ αὐτῷ καὶ ἐπίγραμμα ἔπεστιν ἀναθεῖναι[11]
αὐτὸ Μεσσήνιον Σίμυλον. καλεῖται μὲν δὴ Ἀγοραῖος,
παρὰ δὲ αὐτῷ καὶ χρηστήριον καθέστηκε.[12] κεῖται δὲ
πρὸ τοῦ ἀγάλματος ἑστία λίθου καὶ αὐτή,[13] μολίβδῳ δὲ

dium intervallum circiter LXX. Praeterfluit Pharensium agrum fluvius Pierus, idem (opinor) qui et Oleni ruinas praeterlabitur, quem maris accolae Pirum nominant. In eius ripis platanorum lucus est tanta arborum magnitudine, ut intra cavernas (multae enim ex ipsa vetustate concavae sunt) qui velint et epulari et recumbere possint. Fori area magno et late patenti ambitu est, quo scilicet spatio esse consueverant priscorum fora. (2) In medio Mercurii marmoreum signum cum barba, ipsi terrae insistit, forma quadrangula, modica magnitudine. Testatur inscriptio a Messenio Simulo dedicatum. Cognomen ei est Agoraeo; [quod idem omnino est ac si Forensem dicas.] Proximo loco oraculum est. Ante Mercurii signum situs est

4. Distinctionem ante ποταμὸς et deinde δὲ om. VabM.
5. Ὀλένου VbLb.
6. τοσοῦτο BPcLa.
7. ἢ VbMAgLb; ἐγκαθεύδουσιν Ag.
8. Ἑρμοῦ τε Am. CSmai. LbVab MPc*d. ἑρμοῦ δὲ AgLa; Ἑρμῆς δὲ B. Ἑρμῆς τε edd. rell.
9. ἔχον Smai.CPc*dLab; ἔχων rell. edd. MVabAg. Nolimus mutare sequentia, ubi modo ad Ἑρμῆς, modo ad ἄγαλμα refertur constructio.
10. τῇ om. AXK; praeterea Γῇ litera maiuscula X, quam reprobans K non mutat; idem tamen probat Gerhard hyperbor. röm. Studien p. 71.
11. ἀναθῆναι VaLab; mox Σιμύλον B.
12. καθέστηκεν AgLa; pro seq. δὲ B malit μέν.
13. καὶ αὔτη AgLab.

πρὸς τὴν ἑστίαν προσέχοντες[14] λύχνοι χαλκοῖ. ἀφικόμενος οὖν περὶ ἑσπέραν ὁ[15] τῷ θεῷ χρώμενος λιβανωτόν τε ἐπὶ τῆς ἑστίας θυμιᾷ καὶ ἐμπλήσας τοὺς λύχνους ἐλαίου καὶ ἐξάψας τίθησιν ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ ἀγάλματος ἐν δεξιᾷ νόμισμα ἐπιχώριον, (καλεῖται δὲ χαλκοῦς τὸ νόμισμα) καὶ ἐρωτᾷ πρὸς τὸ οὖς τὸν θεὸν ὁποῖόν τι καὶ[16] ἑκάστῳ τὸ ἐρώτημά ἐστι· τὸ ἀπὸ τούτου δὲ ἄπεισιν ἐκ τῆς ἀγορᾶς[17] ἐπιφραξάμενος τὰ ὦτα. προελθὼν δὲ ἐς τὸ ἐκτὸς τὰς χεῖρας ἀπέσχεν ἀπὸ τῶν ὤτων,[18] καὶ ἧς τινὸς ἂν ἐπακούσῃ φωνῆς μάντευμα ἡγεῖται. τοιαύτη 4 καὶ Αἰγυπτίοις ἑτέρα περὶ τοῦ Ἄπιδος[19] τὸ ἱερὸν μαντεία καθέστηκεν. ἐν Φαραῖς[20] δὲ καὶ ὕδωρ ἱερόν ἐστι τοῦ Ἑρμοῦ· Ἅμα[21] μὲν τῇ πηγῇ τὸ ὄνομα, τοὺς δὲ ἰχθῦς οὐχ αἱροῦσιν ἐξ αὐτῆς ἀνάθημα εἶναι τοῦ θεοῦ νομίζοντες. (3) Ἑστήκασι δὲ ἐγγύτατα τοῦ ἀγάλματος τετράγωνοι λίθοι τριάκοντα μάλιστα ἀριθμόν· τούτους σέβουσιν οἱ Φαρεῖς ἑκάστῳ[22] θεοῦ τινὸς ὄνομα ἐπιλέγον-

focus et ipse lapideus; ad eum focum plumbo agglutinatae sunt aeneae lucernulae. Qui Deum consulit, accedit sub vesperam et thus super foco adolet, deinde oleo infuso lucernas accendit; tum vero in ara ad simulacri dextram nummum patria nota signatum (appellant Aereum) dedicat, deumque ad aurem rogat quodcunque placuerit; inde e foro abiens manibus aures premit. Ubi e foro excessit, amota manu quam primum excepit vocem quam sibi oraculi loco ducit. Talis etiam apud Aegyptios in Apidis fano celebratur oraculi religio. Est item Pharis aqua Mercurio sacra; Hama fonti nomen. Piscibus parcunt quod sacros Deo putant. (3) Prope ipsum Dei signum lapides fere triginta erecti sunt quadrangula figura; singulos certis deorum nominibus appellantes venerantur. Atque adeo

14. προσέχονται Schneider; recipiendum fortasse. — λύχνοι κοινοῖ. χαλκοῖ La, λιχνοι Lb.

15. ὁ om. VabMAgLab; mox θυμιεῖ Lb.

16. καὶ om. Va. Mox ἔστιν Ag Lab.

17. ἀπ. ἐκ τοῦ θεοῦ Cod. Phral., ἐκ τῆς γορᾶς La.

18. ὤντων A; ὄντων Va; οὕτων Vb; νώτων AgLb. deinde ἥτινος A.

19. ἄπειδος La; „Serapidis" Am. — μαντία Vb.

20. φάραις VabLbM; φαραὶς La.

21. Ἑρμοῦ· Ἑρμοῦ νᾶμα Valcken. Diatrib. p. 289. laudatus a SCB. mox ἀνάθυμα Vb, η sup. υ.

22. ἑκάστῳ Sylb.SCBAm.; ἑκάστου rell. edd. codd.

τες. τὰ δὲ ἔτι παλαιότερα καὶ τοῖς πᾶσιν Ἕλλησι[23] τι-
5 μὰς θεῶν ἀντὶ ἀγαλμάτων εἶχον ἀργοὶ λίθοι. Φαρεῦσι
δὲ ὅσον πέντε σταδίους καὶ δέκα ἀπωτέρω[24] τῆς πό-
λεώς ἐστιν ἄλσος Διοσκούρων. δάφναι μάλιστα ἐν αὐ-
τῷ πεφύκασι, ναὸς δὲ οὐκ ἦν ἐν αὐτῷ οὐδὲ[25] ἀγάλ-
ματα· κομισθῆναι δὲ οἱ ἐπιχώριοί φασιν ἐς Ῥώμην τὰ
580 ἀγάλματα· ἐν Φαραῖς[26] δὲ ἐν τῷ ἄλσει βωμὸς λίθων λο-
γάδων ἐστί.[27] πυθέσθαι[28] δὲ οὐκ εἶχον εἰ ὁ Φάρης ὁ
Φιλοδαμείας τῆς Δαναοῦ σφίσιν[29] ἢ ὁμώνυμος ἐκείνῳ
6 τις ἐγένετο οἰκιστής. (4) Τριταία[30] δὲ, Ἀχαιῶν καὶ αὕ-
τη[31] πόλις, ἐν μεσογαίῳ μὲν ᾤκισται, τελοῦσι δὲ ἐς Πά-
τρας καὶ αὐτοὶ βασιλέως δόντος. στάδιοι δὲ ἐς Τριταίαν
εἴκοσί τε καὶ ἑκατόν εἰσιν ἐκ Φαρῶν. πρὶν δὲ ἢ ἐς τὴν
πόλιν ἐσελθεῖν[32] μνῆμά ἐστι λευκοῦ λίθου θέας καὶ ἐς

olim apud universos Graecos rudes lapides pro simulacris divinos honores obtinebant. Est procul oppido stadia ferme quindecim Castoris et Pollucis lucus, lauris consitus plurimis; aedes vero aut signa in eo omnino nulla; aiunt incolae, Romam quae fuerant fuisse deportata; ara tantum extat lapidibus vilibus exstructa. Oppidani pro certo non habent, Pharesne Philodamia Danai filia natus, an alius quis illi cognominis eam urbem condiderit. (4) Tritaea quidem Achaeorum et ipsa urbs a litore interior; Patrensibus haec quoque attributa Caesaris voluntate. Abest a Pharis stadia centum et viginti. In suburbano agro sepulcrum visitur candido lapide

23. ἔλλησιν M.
24. ἀποτέρω VabAgLab. Mox διοσκόρων Lab. Deinde δάμναι M et πεφύκασιν MAg.
25. οὐδὲ B; οὔτε rell. edd. codd.
26. φάραις Vab. Male se habere videtur locus, nec immerito ἐν φα ραῖς — ἐστί additamentum esse ab auctore serius insertum suspicatur S.
27. ἐστίν AgLa.
28. πύθεσθαι δὲ οὐκ ἔστιν οὐκ εἶχον εἰ σφάρης ὁ φ. La; εἰ [ὁ] Φάρης Smin. — Φᾶρις appellatur IV, 30, 2. — φιλοδαμίας MVabLa; φυλοδαμίας Ag.
29. Δαναοῦ σφίσιν BLa; δαναοὺς φησιν Ag; δαναοῦς φησιν Pc* Lb; δαναοῦ φησὶν MVab; Δαναοῦ Φαρῶν edd. rell.
30. „τριτία codices plerumque" B. Sic hic et postea AXKAm.MVab PcAgLab; ΤριταίαFCSmin.B; Τρίταια Smai., quam nominis formam genuinam esse exemplis nominum similium comprobare conatur Siebelis ad VI, 12, 3 fin. et ad nostrum locum. Nobis VI, 12, 9. VII, 6, 1. et hunc nostrum locum cum lectionis varietate accuratius examinantibus omnia vestigia ad τριτία vel τρίτεια, nullum praeter τριταιεῖς ad τριταία s. τρίταια, deducere videntur.
31. καὶ αὕτη Am.B; καὶ om. edd. rell. codd. — μεσογέῳ Ag; pro seq. μὲν habet δὲ Vb.
32. ἐσελθεῖν Lab; εἰσελθεῖν edd.; praecedens ἢ om. La.

τὰ ἄλλα ἄξιον καὶ οὐχ ἥκιστα ἐπὶ ταῖς γραφαῖς αἵ εἰσιν
ἐπὶ τοῦ τάφου, τέχνη[33] Νικίου, θρόνος τε[34] ἐλέφαν-
τος, καὶ γυνὴ νέα καὶ εἶδους εὖ ἔχουσα ἐπὶ τῷ θρόνῳ,
θεράπαινα δὲ αὐτῇ προσέστηκε[35] σκιάδιον φέρουσα· καὶ 7
νεανίσκος ὀρθὸς οὐκ ἔχων πω γένειά ἐστι χιτῶνα ἐνδε-
δυκὼς καὶ χλαμύδα[36] ἐπὶ τῷ χιτῶνι φοινικῆν, παρὰ δὲ
αὐτὸν οἰκέτης ἀκόντια ἔχων ἐστὶ, καὶ ἄγει κύνας ἐπιτη-
δείας θηρεύουσιν ἀνθρώποις. πυθέσθαι μὲν δὴ[37] τὰ
ὀνόματα αὐτῶν οὐκ εἴχομεν· ταφῆναι δὲ ἄνδρα καὶ γυ-
ναῖκα ἐν κοινῷ παρίστατο ἅπασιν εἰκάζειν. (5) Τριταίας[38] 8
δὲ οἰκιστὴν οἱ μὲν Κελβίδαν γενέσθαι λέγουσιν, ἀφικό-
μενον δὲ ἐκ Κύμης[39] τῆς ἐν Ὀπικοῖς· οἱ δὲ ὡς Ἄρης
συγγένοιτο Τριταίᾳ θυγατρὶ Τρίτωνος (ἱερᾶσθαι δὲ τῆς
Ἀθηνᾶς[40] τὴν παρθένον), Μελάνιππον δὲ παῖδα Ἄρεως
καὶ Τριταίας οἰκίσαι τε ὡς ηὐξήθη τὴν[41] πόλιν καὶ θέ-

exstructum, insigne illud quidem tum reliquo opere, tum maxime quod in eo Niciae relucent picturae. In eburnea sella sedet eximia specie puella; adsistit puellae ancillula cum umbraculo; et adolescentulus plane impuber tunica amictus et supra tunicam punicea chlamyde. Adstat ei servulus cum iaculis, venaticos canes ducens. Nomina certe cognoscere non potuimus; sed facile fuit coniicere illud esse viri et uxoris monumentum. (5) Tritaeae quidem conditorem Celbidan sunt qui dicant fuisse; venisse vero illum e Cumis Opicae terrae. Alii a Marte tradidere Tritaeam Tritonis filiam compressam; fuisse eam Minervae sacerdotem dum virgo esset; Melanippum Marte et Tritaea natum quum adultus esset urbem con-

33. τέχνη AX; τύχνη, ύ puncto notato, La; idem om. seq. θρόνος.
34. δὲ Va.
35. προςέστηκε vel παρέστηκε legendum censet Sylb.; hoc probavit Smai., illud nos recepimus cum S min. B; προέστηκε rell. edd. codd.
36. Χλαμίδα VabLa. — οἰκέστης La; id. ἔχον.
37. μὲν δὴ La; μὲν ἤδη rell. — ἔχομεν VabM. Tum δὲ καὶ ἄνδρ. VaM. — εἰκακάζων, expunct. altero κα et ει sup. ω, La.
38. τριτοίας Vb; τριτίνας La. — Καλβίδαν Va.
39. ἐν κοίμης La. — Ὀπικοῖς FCSBVabPcAgLab; etiam M. sec. S. (Ὀλυμπικοῖς sec. excerpta nostra); Ὀπικῇ AXK. — τριτία Lab, tum θυγάτηρ θυγατρὶ τρίτ. La.
40. τῆς Ἀθηνᾶς SBVabPcMAg Lab; τῇ Ἀθηνᾷ AXKFC. Deinde μελάννιπον Vb, alterum π supra vers. — τριτίας Lab, et sic constanter cum reliquis codd.; cf. not. 30.
41. τε καὶ αὐξῆσαι τὴν π. edd. ante B; οἰκίσαί τε ηὖξει τε M. οἰκ. τε ὃς ηὖξει τε τ. πολ. VabPc AgLb, unde ὡς ηὔξητο eruit B; ὃς ηὐξίθει La, unde ὡς ηὐξήθη scripsimus. Tum μητρὸς BPcVab Lab; μητέρος rell. edd. M(?).

9 σθαι τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς μητρός. (6) Ἐν Τριταίᾳ[42] δὲ ἔστι μὲν ἱερὸν καλουμένων[43] μεγίστων θεῶν, ἀγάλματα δέ σφισι πηλοῦ[44] πεποιημένα· τούτοις κατὰ ἔτος ἑορτὴν ἄγουσιν, οὐδέν τι ἀλλοίως ἢ[45] καὶ τῷ Διονύσῳ δρῶσιν Ἕλληνες. ἔστι δὲ καὶ Ἀθηνᾶς ναός, τὸ δὲ ἄγαλμα λίθου[46] τὸ ἐφ' ἡμῶν· τὸ δὲ ἀρχαῖον ἐς Ῥώμην, καθὰ οἱ Τριταιεῖς[47] λέγουσιν, ἐκομίσθη. θύειν δὲ οἱ ἐνταῦθα
10 καὶ Ἄρει καὶ τῇ Τριταίᾳ νομίζουσιν. αἵδε[48] μὲν οὖν θαλάσσης τέ εἰσιν ἀπωτέρω πόλεις καὶ ἠπειρώτιδες βεβαίως. (7) Πλέοντι δὲ ἐς Αἴγιον ἐκ Πατρῶν ἄκρα πρῶτόν ἐστιν
581 ὀνομαζομένη[49] Ῥίον, σταδίους δὲ Πατρῶν[50] πεντήκοντα ἀπέχουσα, λιμὴν δὲ ὁ Πάνορμος σταδίοις πέντε καὶ δέκα ἀπωτέρω τῆς ἄκρας. τοσούτους δὲ ἀφέστηκεν ἑτέρους ἀπὸ Πανόρμου τὸ Ἀθηνᾶς καλούμενον[51] τεῖχος. ἐς δὲ

didisse et de matris nomine appellasse. (6) Est Tritaeae fanum quod Maximorum deorum vocatur. Simulacra fictilia sunt. Sacra his annua non alio ritu fiunt quam Libero Patri apud cunctos fere Graecos. Minervae etiam aedes extat; deae signum marmoreum hac aetate cernitur, priscum Romam fuisse deportatum Tritaeenses ipsi memorant. Iidem Marti etiam et Tritaeae solenne habent rem divinam facere. Atque hae quidem procul a mari et plane interiores in continenti terra urbes sunt. (7) Navigantibus Aegium a Patris distat stadia quinquaginta promontorium cui nomen Rhion. Portus Panormus longius abest a promontorio stadia quindecim. Totidem a Panormo distant qui Minervae muri dicuntur: a quibus ad por-

42. τριτίῳ VaLbMAg (τριταίῳ M. sec. S. In Ag ᾳ super ῳ).

43. καλούμενον legisse Am. observat Sylb. Deinde ἀγάλματά τε C.

44. Post πηλοῦ inserunt θεοῦ AXK; θεῶν Sylb. FSmin.; non agnoscunt Am. Smai. CBVabPcdAgLab; in M πηλοῦ in contextis, θεοῦ in marg. In R θεοῦ in contextis, πηλοῦ ad marg. πηλοῦ του πεπ. coni. K; πηλοῦ ὀπτοῦ πεπ. coni. S; πηλοῦ, οὐ λίθου πεπ. Cor. Tum τούτ. κατὰ ἔτ. ἑορτ. ἄγ. Smai. BVaPcMAg Lab; τεύτ. ἑορτ. ἄγ. κατὰ ἔτ. edd. rell.; ἄγουσιν om. Vb. Deinde οὐδέν τι AXKFCBPcVbLa; οὐδέ τι SVaMAgLb.

45. ἀλλοίως ἢ FCSBVaMLbPd Ag; ἀλοίως ἢ La; ἀλλοίως ἀλλ' ἢ Pc; ἀλλοίαν ἢ AXKVb. Tum τὴν διον. Va.

46. λόθου Va.

47. τριταεῖς Va. Tum λέγουσι Ag.

48. αἱ δὲ La. — ἀποτέρω Vb Lab; deinde εἰπειρώτιδες Va. ἠπειρώτιδος Ag. Tum πλέοντι δὲ αἴγ., sine ἐς, La.

49. ὀνομαζομένην Vb.

50. πρῶν Vb; deinde ὁ πανόρμος Va. Mox ἀποτέρω AgLab. Postea ἑτέρους ἀπανόρμου La.

51. καλούμενον — Ἀθηνᾶς om. Vb.

λιμένα Ἐρινεὸν[52] ἐξ Ἀθηνᾶς τεῖχους παράπλους ἐνενή-
κοντά[53] εἰσι στάδιοι, ἑξήκοντα δὲ ἐς Αἴγιον ἀπὸ τοῦ
Ἐρινεοῦ· ὁδὸς δὲ ἡ πεζὴ σταδίους τεσσαράκοντα μά-
λιστα ἐς τὸν ἀριθμὸν ἀποδεῖ τὸν εἰρημένον. οὐ πόῤῥω 11
δὲ τοῦ Πατρέων[54] ἄστεως ποταμός τε ὁ Μείλιχος καὶ
τὸ ἱερὸν τῆς Τρικλαρίας[55] ἐστὶν, ἄγαλμα οὐδὲν ἔτι[56]
ἔχον· τοῦτο μὲν δή ἐστιν ἐν δεξιᾷ, (8) προελθόντι δὲ
ἀπὸ τοῦ Μειλίχου[57] ποταμός ἐστιν ἄλλος· ὄνομα μὲν
τῷ ποταμῷ Χάραδρος, ὥρᾳ δὲ ἦρος[58] πίνοντα ἐξ αὐ-
τοῦ τὰ βοσκήματα [ὀφείλει] τίκτειν ἄῤῥενα ὡς τὰ πλείω
συμβαίνει· καὶ τοῦδε εἵνεκα οἱ νομεῖς ἑτέρωσε αὐτὰ τῆς
χώρας μεθιστᾶσι, πλήν γε δὴ τὰς βοῦς. ταύτας[59] δὲ
αὐτοῦ καταλείπουσιν ἐπὶ τῷ ποταμῷ, διότι καὶ πρὸς
θυσίας οἱ ταῦροί σφισι καὶ ἐς τὰ ἔργα ἐπιτηδειότεροι

tum cui Erinei (Caprifici) nomen oram legentibus intervallum stadium nonaginta. Inde ad Aegium sexaginta: at pedestre iter e Patrensi urbe usque in Aegiensem quadraginta potissimum stadiis brevius est eo marinae profectionis numero quem modo exposui. Paululum abest ab ipso Patrensium oppido Milichus amnis et Triclariae templum, in quo signum omnino nullum reliquum est. Situm hoc ad viae dexteram. (8) Paulo longius progressis alius est amnis cui Charadrus nomen: e quo quae verno tempore potarint pecudes, mares gignere creduntur foetuum partem maximam; eaque de causa pastores aliorsum greges agunt, praeter bovillum tamen pecus. Id ab eo flumine idcirco non reiiciunt, quod mares et ad usum sacrorum et ad

52. Ἐρινεὸν — ἀπὸ τοῦ om. Pc.
53. ἐνενήκοντα VabAgLab; geminant ν rell.
54. πατρέως VaM (sec. S; Πατρέω excerpta nostra); deinde ἄστεος FCVaMAg; ἄστεων La; in Lb ἄστε.ς post rasuram mutatum in ἄστεος.
55. τρικλαρίας ἐν ῷ ἐστὶν VaLb MAg (τρικλρίας M sec. S); τρικλαρίας ἓν ἔστιν Pc. Locus in eodem mendo cubare videtur quo c. 19, 1; ad quem articulus ante ἱερὸν nos remittit.
56. οὐδέν τι Va.
57. μειχίλου Va.
58. ἥρως, p. corr. ἦρος Vb. Tum ὀφείλ τίκτειν (sic) Va. ὀφέλει La; φιλεῖ Lobeck. Nos ὀφείλει sepsimus tanquam glossema ad συμβαίνει. Mox νωμεῖς et μεθιστᾶνασι (i. e — σι ᾶναι) La.
59. ταύτα (sic) Va. Mox καταλίπουσιν AVabMAgLa.

θηλειῶν[60] βοῶν εἰσίν· ἐπὶ δὲ τοῖς ἄλλοις κτήνεσι τὸ θῆλυ ἐπὶ πλέον τετίμηται.

CAPUT XXIII.

Reliquiae urbis Argyrae — de Selemno amne et Argyra fonte narratio — de Bolinaeo amne et urbe Bolina — promontorio Drepano et reliquiis urbis Rhypum — Aegio urbe, Lucinae (Ilithyiae) templo ac signo — de Aesculapio disputatio — Aegii urbis memoranda.

Μετὰ δὲ τὸν Χάραδρον ἐρείπια οὐκ ἐπιφανῆ πόλεώς ἐστιν Ἀργυρᾶς, καὶ πηγή τε Ἀργυρᾶ[1] ἐν δεξιᾷ τῆς λεωφόρου καὶ Σέλεμνος[2] ποταμὸς κατιὼν ἐς θάλασσαν. (2) Λόγος δὲ τῶν ἐπιχωρίων ἐς αὐτόν ἐστι Σέλεμνον μειράκιον ὡραῖον ποιμαίνειν[3] ἐνταῦθα, Ἀργυρᾶν δὲ εἶναι μὲν τῶν[4] ἐν θαλάσσῃ νυμφῶν, ἐρασθεῖσαν δὲ αὐτὴν Σελέμνου φοιτᾶν τε ὡς αὐτόν φασιν ἐκ θαλάσσης ἀνιοῦ-
2 σαν καὶ καθεύδειν παρ' αὐτῷ.[5] μετὰ δὲ[6] οὐ πολὺν χρόνον οὔτε ὡραῖος ἔτι ἐφαίνετο Σέλεμνος, οὔτε ὡς αὐτὸν φοιτήσειν[7] ἔμελλεν ἡ νύμφη. Σέλεμνον δὲ μονω-

agrorum cultum magis idoneos esse arbitrantur. Ceteri pecoris foeminas maiore multo aestimatione dignantur.

Cap. XXIII. Post Charadrum ruinae sunt non magnopere insignes Argyrae urbis, et ad dexteram viae popularis fons Argyra, et Selemnus fluvius in mare exit. (2) De eo indigenarum est pervulgata fabula, Selemnum egregia forma puerum pecus ibi pascentem amatum ab Argyra Nympha; illam e mari subnatantem cum puero cubare solitam; non longo post temporis intervallo quum pueri forma defloruisset ad eum ventitare Nympham desisse; desertum ab Argyra puerum amo-

60. θηλειῶν Sylb. SB; θηλείων edd. rell. VbLab; θηλύων Va; θηλείων M, ύ sup. εί; mox θύλυ Vb, η sup. ύ.

Cap. XXIII. 1. Ἀργυρὰ MLa. — λεοφόρου La.

2. σέλμενος Va. Mox θάσσαλαν idem. Deinde λόγον La, μειράκειον Lb.

3. ποιμαίνειν ὡραῖον VaM. Tum ἀργυρὰν VaLab; sequens δὲ om. Vb.

4. μίαν τῶν coni. C.

5. παρ' αὐτῷ. μετὰ Buttmann; παρὰ τῷ ποταμῷ edd. codd.

6. δὲ om. VabMLb.

7. φοιτήσειεν VabMAg. — ὡς αὐτὸς φ. La; φητήσειεν Lb. tum μονοθέντα VabMAgLab.

θέντα Ἀργυρᾶς καὶ τελευτήσαντα ὑπὸ τοῦ ἔρωτος ἐποί-
ησεν Ἀφροδίτη ποταμόν. λέγω δὲ τὰ ὑπὸ Πατρέων λε-
γόμενα. καὶ (ἤρα[8] γὰρ καὶ ὕδωρ γενόμενος Ἀργυρᾶς,
καθότι ἔχει καὶ ἐπὶ τῷ Ἀλφειῷ λόγος Ἀρεθούσης ἔτι ἐρᾶν 582
αὐτὸν) δωρεῖται[9] καὶ τῷδε Ἀφροδίτη Σέλεμνον, ἐς λή-
θην[10] ἄγει τὸν ποταμὸν Ἀργυρᾶς. ἤκουσα δὲ καὶ ἄλλον 3
ἐπ' αὐτῷ λόγον, τὸ ὕδωρ τοῦ[11] Σελέμνου σύμφορον καὶ
ἀνδράσιν εἶναι καὶ γυναιξὶν ἐς ἔρωτος ἴαμα, λουομέ-
νοις[12] ἐν τῷ ποταμῷ λήθην ἔρωτος γίνεσθαι. εἰ δὲ μέ-
τεστιν ἀληθείας τῷ λόγῳ, τιμιώτερον χρημάτων[13] πολ-
λῶν ἐστὶν ἀνθρώποις τὸ ὕδωρ τοῦ Σελέμνου. (3) Ἀπω- 4
τέρω[14] δὲ Ἀργυρᾶς ποταμός ἐστιν ὀνομαζόμενος Βολι-
ναῖος, καὶ πόλις ποτὲ ᾠκεῖτο[15] πρὸς αὐτῷ Βολίνα. παρ-
θένου δὲ ἐρασθῆναι Βολίνης Ἀπόλλωνα, τὴν δὲ[16] φεύ-
γουσαν ἐς τὴν ταύτῃ[17] φασὶν ἀφεῖναι θάλασσαν αὑτὴν

risque ardore consumtum esse a Venere in amnem mutatum. Verum quum in aquam etiam versus Argyrae amore teneretur (haec enim ipsi Patrenses memorant, uti de Alpheo Arethusam amante proditum est,) Veneris munere Nymphae puerum cepit etiam oblivio. Inde eam vim Selemnum habere creditum, ut qui viri quaeve foeminae se in eo abluerint, amorum suorum obliviscantur. Quod nisi commentitium esset, quantavis pecunia videri posset ea Selemni aqua preciosior. (3) Ab Argyra modico intervallo fluvius abest Bolinaeus. Fuit ei proxima olim Bolina urbs. Virginem cui Bolina nomen ab Apolline amatam tradunt; quae fugiens in mare se proximum abiecerit ac postea Apollinis

8. ἤρα A. — καθ' ὅ τι ἔχειν La.

9. δωρεῖ τε Ag. — τόδε Pc. — Ἀφροδίτῃ. Σέλ. A.

10. λίθην Ag h. l. et paullo post. — ἄγειν Vb et ν expuncto Ag.

11. τοῦ Σελ. BAg(?)PcLab; τὸ Σελ. rell.

12. λουωμένοις Ag, λουομένης La; λουμένοις vult S. Desideratur copula; at verba λουομένοις — γίνεσθαι omnino glossematis prae se ferunt speciem. — γενέσθαι La.

13. χρῆμα τῶν AgLab.

14. ἀποτέρω VbAgLab. — βολιμναῖος Ag.

15. ᾠκεῖτο scripsimus secuti M Vab, in quibus ᾤκειτο; idem vel ᾤκιστο voluerat etiam B in Addendis; ᾤκητο edd. PcAgLb; ᾤκιτο La. Mox βολίμα Va, βόλινα La; seq. δὲ om. La, non male.

16. τὴν δὲ usque θάλασσαν om. MLb. — φεύγουσαν BPcVabAgLa; φυγοῦσαν edd. rell.

17. ταύτην VaLa. — ἀφῆναι θάλασσαν Ag, ἀφεῖναι θάλασσαν ἔχει omissis mediis La, unde θάλασσαν recepimus; θάλατταν edd. VabPc.

καὶ [18] ἀθάνατον γενέσθαι χάριτι [19] τοῦ Ἀπόλλωνος. (4) Ἐφεξῆς δὲ ἄκρα τε ἐς τὴν θάλασσαν ἔχει [20] καὶ ἐπ' αὐτῇ λέγεται λόγος ὡς Κρόνος τῆς θαλάσσης ἐνταῦθα ἔρριψε [21] τὸ δρέπανον ᾧ τὸν πατέρα Οὐρανὸν ἐλυμήνατο· ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ τὴν ἄκραν Δρέπανον ὀνομάζουσιν. ὀλίγον δὲ ὑπὲρ τὴν λεωφόρον [22] Ῥυπῶν ἐστι τὰ ἐρείπια· (5) Σταδίους δὲ Αἴγιον περὶ τοὺς [23] τριάκοντα ἀπέχει Ῥυπῶν. Αἰγίου [24] δὲ τὴν χώραν διέξεισι μὲν ποταμὸς Φοῖνιξ, διέξεισι δὲ καὶ ἕτερος Μεγανίτας, [25] ἐς θάλασσαν ῥέοντες. στοὰ δὲ τῆς πόλεως πλησίον ἐποιήθη Στράτωνι ἀθλητῇ Ὀλυμπίασιν ἐπὶ ἡμέρας τῆς αὐτῆς παγκρατίου καὶ πάλης ἀνελομένῳ [26] νίκας· αὕτη μὲν ἐγγυμνάζεσθαι

miseratione immortalitatem sit adepta. (4) Promontorium inde mari imminet. In hoc ipsum mare fabula vulgavit Saturnum falcem abiecisse, Coelum patrem quum execuisset, et ex eo promontorium Drepanum vocatum. Paululum supra militarem viam cernuntur Rhypum ruinae: (5) ab illis distat Aegium stadia circiter XXX. Aegiensem agrum perlabitur fluvius Phoenix et item Meganitas; ambo in mare influunt. Porticus suburbana Stratoni athletae erecta, (qui Olympiae eodem die pancratii et luctae coronas cepit) quo certum ubi se exerceret locum haberet. Ha-

18. αὐτὴν καὶ Am. SB; καὶ αὐτὴν rell. edd. codd. — σθάνατον Vb; ἀθάνατον ἂν γενέσθαι PcAg Lb; γενέσθαι — ἐπ' αὐτῇ om. M. Locus turbatus.

19. χάρητι Vb.

20. ἄκρα τε ἐς τὴν θάλ. ἔχει BPc AgLb; ἄκρα τε ἐς αὐτὴν ἔχει τὴν θάλ. rell., unde ἐς ταύτην ἔχει τὴν θάλ. suspicatur S; nobis ἐς αὐτὴν varietas lectionis ad sequens ἐπ' αὐτῇ margini adscripta et loco inepto in ipsum sermonem recepta videtur.

21. ἔριψε Vb. — τὸν δρέπ. Ag, δρόπανον, ἐ sup. ό, La.

22. λεοφόρον VbAg. Mox αἴγινον La.

23. περὶ [τοὺς] Smin.; περί που coni. KPors.; at cf. Lobeck ad Phryn. p. 410. not., VII, 18, 2. et alibi. — Post τριάκοντα A inserit ῥύπες.

24. αἰγείου VbLb. Tum Φοῖνιξ BPcVaLa; Φοίνιξ edd. rell. Lb; illud probant Priscian. VII, p. 753. ed. Putsch., Bekker Anecd. Gr. p. 1429; hoc Schol. ad Eurip. Hecub. 454. p. 105. Matthiae.

25. μαγανίτας Va; μειγανίτας M VbAgLab.

26. ἀνελωμένῳ Vb. — „ἔοικεν οὖν Αἰγιέα πεφυκέναι τὸν παγκρατιαστὴν Στράτωνα, ἀλλὰ καὶ ἕτερος εὑρίσκεται Στράτων παγκρατιαστὴς ἀνελόμενος παγκρατίου καὶ πάλης νίκην καὶ αὐτὸς μιᾷ ἡμέρᾳ· Ἀλεξανδρεὺς δὲ ἦν. ἄνω p. 169 [V, 21, 9]. ἐὰν δέ τις ἀντὶ Στράτωνι γράφοι Στρατωνίκῳ (sic utique) καλῶς, οἶμαι, ποιήσει.“ Palm. Ms.; cf. eiusdem Exercit. p. 414. Apud Euseb. Chron. p. 221. ad Olymp. 178. Stratonicus Alexandrinus de pancratio et lucta eodem die coronatus refertur, quem eundem cum Stratone nostro indicat Niebuhr (de Armen. vers. Chron. Euseb. p. 59.). Cf. Aelian. V. H. IV, 15. Corsin. Fast. Att. IV, 121.

τούτῳ τῷ ἀνδρὶ[27] ἐποιήθη· Αἰγιεῦσι δὲ Εἰλειθυίας[28]
ἱερόν ἐστιν ἀρχαῖον, καὶ ἡ Εἰλείθυια ἐς ἄκρους ἐκ κε-
φαλῆς τοὺς πόδας[29] ὑφάσματι κεκάλυπται λεπτῷ, ξόα-
νον[30] πλὴν προσώπου τε καὶ χειρῶν ἄκρων καὶ ποδῶν·
ταῦτα δὲ τοῦ Πεντελησίου[31] λίθου πεποίηται· καὶ ταῖς 6
χερσὶ τῇ μὲν ἐς εὐθὺ[32] ἐκτέταται, τῇ δὲ ἀνέχει δᾷδα.
Εἰλειθυίᾳ[33] δὲ εἰκάσαι τὶς ἂν εἶναι δᾷδας, ὅτι γυναιξὶν
ἐν ἴσῳ καὶ πῦρ[34] εἰσὶν αἱ ὠδῖνες. ἔχοιεν δ᾽ ἂν λόγον καὶ
ἐπὶ τοιῷδε αἱ δᾷδες, ὅτι Εἰλείθυιά[35] ἐστιν ἡ ἐς φῶς ἄγου-
σα τοὺς παῖδας. ἔργον δὲ τοῦ Μεσσηνίου Δαμοφῶντός
ἐστι[36] τὸ ἄγαλμα. τῆς δὲ Εἰλειθυίας οὐ μακρὰν Ἀσκλη- 7
πιοῦ τέ ἐστι τέμενος καὶ ἀγάλματα Ὑγιείας[37] καὶ Ἀσκλη-
πιοῦ. ἰαμβεῖον δὲ ἐπὶ τῷ βάθρῳ τὸν Μεσσήνιον Δαμο-
φῶντα[38] εἶναι τὸν εἰργασμένον φησίν. (6) Ἐν τούτῳ 583
τοῦ Ἀσκληπιοῦ[39] τῷ ἱερῷ ἐς ἀντιλογίαν ἀφίκετο ἀνήρ μοι
Σιδόνιος, ὃς ἐγνωκέναι τὰ ἐς τὸ θεῖον ἔφασκε Φοίνικας

bent Aegienses vetustum Lucinae fanum. Deae signum a vertice ad calcem tenui carbaso velatum ligneum est praeter os, summas manus et pedes. Sunt enim hae partes e marmore Pentelico. Alteram manum porrigit, altera facem praefert. Attributas ei faces ex eo suspicari possis, quod parturientes dolores haud secus atque ignis urere videantur, vel quod ipsa in lucem foetus profert. Simulacrum illud fecit Damophon Messenius. Non longe a Lucinae est sacra Aesculapio area, in qua Hygiae sunt et Aesculapii ipsius signa. In basi incisi iambi indicant Messenii Damophontis opus esse. (6) In hoc Aesculapii templo altercatio mihi fuit cum Sidonio homine, qui et rerum omnium divinarum peritiores esse Phoenicas

27. τούτῳ τῷ ἀθλητῇ ἐπ. Vb et marg. R.
28. εἰληθυίας VaAg; εἰλειθυίας η sup. ει, M; tum εἰλήθυια Va.
29. παιδας, ό sup. αι, M. — ὑφάσμασιν Ag.
30. ξόανον Am. Sylb. SB; ξοάνου edd. rell. codd.
31. πεντέλησι BPc.
32. ἐς θὺ Vb.
33. εἰλήθυια δὲ Va; εἰληθυῖα δὲ Vb; seq. ἂν om. Va.
34. καὶ πυρὶ Wakefield C; ὠδίνες Va; ἔχειεν Vab.
35. εἰλήθυιά ἐστιν VaLa; εἰλείθυιά τε (τε expunct.) ἐστιν Vb. — μεσινίου La.
36. ἐστιν τὸ Ag; tum τῆς δὲ Ag Lab; δὲ om. rell. — εἰληθυίας Va; εἰληθείας La. — τέ ἐστιν MAg.
37. Ὑγείας Am. AXKFCMVab Pc*Lab. — ἰάμβειον Va; ἰαμβοῖον La. — τὸν μὲν μεσσήνιον La.
38. δαμῶντα M; seq. φησίν om. MVaLb.
39. τοῦ δὲ ἀσκλ. Ag. — τὸ ἱερὸν MVa; τῷ om. C. — σιδώνιος Va.

[καὶ][40] τά τε ἄλλα Ἑλλήνων βέλτιον καὶ δὴ καὶ Ἀσκληπιῷ πατέρα μὲν σφᾶς Ἀπόλλωνα ἐπιφημίζειν,[41] θνητὴν δὲ
8 γυναῖκα οὐδεμίαν μητέρα· Ἀσκληπιὸν μὲν γὰρ ἀέρα γένει τε ἀνθρώπων εἶναι καὶ πᾶσιν ὁμοίως ζῴοις ἐπιτήδειον πρὸς ὑγίειαν, Ἀπόλλωνα δὲ ἥλιον, καὶ αὐτὸν ὀρθότατα Ἀσκληπιῷ πατέρα ἐπονομάζεσθαι, ὅτι ἐς τὸ ἁρμόζον[42] ταῖς ὥραις ποιούμενος ὁ ἥλιος τὸν δρόμον μεταδίδωσι καὶ τῷ ἀέρι[43] ὑγιείας. ἐγὼ δὲ ἀποδέχεσθαι μὲν τὰ εἰρημένα, οὐδὲν δέ[44] τι Φοινίκων μᾶλλον ἢ καὶ Ἑλλήνων ἔφην τὸν λόγον,[45] ἐπεὶ καὶ ἐν Τιτάνῃ[46] τῆς Σικυωνίων τὸ αὐτὸ ἄγαλμα Ὑγίειάν τε ὀνομάζεσθαι, καὶ παιδὶ εἶναι[47] δῆλα ὡς τὸν ἡλιακὸν δρόμον ἐπὶ γῆς ὑγίειαν ποιοῦντα ἀνθρώ-

quam Graecos contendebat, tum vero et inter ipsos aiebat Aesculapii patrem Apollinem celebrari, matrem vero ei mortalem fuisse negabat. Aesculapium enim aërem esse, ex quo bona valetudo tam homini, quam cunctis aliis animantibus existeret. Apollinem, qui Sol ipse sit, iure patrem Aesculapii perhiberi, quod accommodatum anni temporibus cursum peragens aëri salubritatem impertiat. Haec ego illi facile assentiebar, sed non esse magis Phoenicum eam opinionem quam Graecorum ostendebam; quum Titane etiam (quod est Sicyoniorum oppidum) Aesculapii signum Salubritatis dicatur. Esse vero vel puero manifestum aiebam, corporum in terra

40. καὶ uncis sepsimus cum B; cf. c. 21. not. 3. VII, 3. not. 4.; seq. βέλτιον om. MVaLb. — ἀπόλλωνος, α sup. ος, La.

41. δὲ ἐπιφημίζειν Ag. — μὲν γὰρ ἀέρα γὰρ γένει το (sic) ἀνθρ. La. Deinceps ὑγείαν, ὑγείας, ὑγείαν, ὑγείαν Va; ὑγείας, ὑγείαν etiam AXKFCM; ὑγειάς τε Vb; ὑγίειαν semel Pc*; ὑγείας et semel ὑγείαν La; ὑγίειαν, ὑγιείας, ὑγείαν, ὑγείαν Lb. cf. de huius vocabuli scriptura Reitz. ad Lucian. merc. cond. III, p. 526. Bip. Meineke ad Philem. fr. p. 379. ὑγίεια ἡ εὐεξία τετρασυλλάβως. Cyrill. lex. ms. — ἀπόλλων δὲ MVa. — καὶ αὐτὸς La. — ὀρθώτατα MVabLa.

42 ἁρμάζον M.

43. καὶ τῷ ἀέρι BVabPcAgLab; καὶ om. rell.

44. δέ om. MVaLb; οὐδέν δί τι La.

45. ἢ καὶ Ἑλλ. ἔφην τ. λόγ. BMVaPcAgLab; ἢ καὶ Ἑλλ. τ. λόγ. ἔφ. Smin.; ἢ καὶ Ἑλλ. εἶναι τ. λόγ. ἔφ. edd. rell. Vb.

46. Τιτάνῃ Sylb. FCSBMVaPc La; τιτάνι Vb; τιτᾶνι AXKLb; τῇ τᾶνι Ag; Titane Am. — τῇ εἰσικυωνίων La. Mox Ὑγείας τε AXKFC; ὑγειάς τε Vb; ὑγείαν τε MVaAg. Post Ὑγίειάν τε Goldh. καὶ Ἀσκληπιὸν addit, subintelligit S; „quum Titane etiam Aesculapii signum, Salubritatis dicatur.“ Am.

47. ἦν pro εἶναι MVaPcAgLab R (in hoc ad marg. εἶναι). — ὑγίαν Ag.

ποις. (7) Αἰγιεῦσι δὲ Ἀθηνᾶς τε ναὸς καὶ Ἥρας ἐστὶν
ἄλσος. Ἀθηνᾶς μὲν δὴ δύο ἀγάλματα λευκοῦ λίθου·[48] 9
τῆς δὲ Ἥρας τὸ ἄγαλμα ὅτι μὴ γυναιξὶν, ἢ ἂν[49] τὴν ἱερωσύνην ἔχει, ἄλλῳ γε δὴ οὐδενὶ ἔστι θεάσασθαι. Διονύσου δὲ πρὸς τῷ θεάτρῳ πεποίηταί σφισιν ἱερὸν καὶ ἄγαλμα οὐκ ἔχον[50] πω γένεια. ἔστι δὲ καὶ[51] Διὸς ἐπίκλησιν Σωτῆρος ἐν τῇ ἀγορᾷ τέμενος καὶ ἀγάλματα ἐσελθόντων ἐν ἀριστερᾷ χαλκοῦ μὲν ἀμφότερα, τὸ δὲ οὐκ
ἔχον[52] πω γένεια ἐφαίνετο ἀρχαιότερον εἶναί μοι. ἐν δὲ 10
οἰκήματι κατευθὺ τῆς ὁδοῦ χαλκοῦ καὶ ταῦτα ἔστι μὲν Ποσειδῶν καὶ Ἡρακλῆς, ἔστι δὲ Ζεύς τε καὶ[53] Ἀθηνᾶ· θεοὺς δὲ σφᾶς καλοῦσιν ἐξ Ἄργους,[54] ὡς μὲν ὁ Ἀργείων ἔχει λόγος ὅτι ἐποιήθησαν ἐν τῇ πόλει τῇ Ἀργείων, ὡς δὲ αὐτοὶ λέγουσιν[55] οἱ Αἰγιεῖς, παρακαταθήκη σφίσιν

salubritatem Solis cursu effici. (7) Est item apud Aegienses Minervae delubrum et Iunonis lucus. Minervae ipsius duo sunt e candido lapide signa. Ad Iunonis nemini, praeter eam mulierem cui sacerdotium obtigit, fas aspicere. Liberi etiam aedes proxima theatro; signum impuberi ore est. In foro etiam Iovis est area cognomento Servatoris: et in primo sane fori aditu ad laevam simulacra aenea duo, quorum alterum imberbis effigiem prae se ferens multo esse videbatur antiquius. At aenea signa, quae recta per militarem viam progressis in cella quadam Neptuno et Herculi, Iovi item et Minervae dicata sunt, Argivos nuncupant, vel quod (ut Argivi dicunt) Argis fabricata fuerint, vel quod Aegienses (ut ipsi quidem

48. λίθου λευκοῦ MVab.

49. „aut ἀεὶ reponendum aut ἔχῃ." B; ἔχῃ voluit etiam Sylb.; indicativum tuetur S. — ἢ ἂν om. MVa; γυναιξὶνηαν (sic) Lb. — ἱερωσίνην Vb. — ἄλλῳ γε οὐδ. SB; ἄλλῳ τε οὐδ. MVabPcAgLb; ἄλλῳ δὲ οὐδ. Schneider Smin.; ἄλλῳ τινί τε AXKFC; ἄλλῳ τινί γε Cor.; ἄλλῳ τε δή οὐδ. La, unde δή recepimus.

50. ἔχων MVabAgLa.

51. καὶ om. Va; mox ἐπελθόντων idem.

52. ἔχων Vb.

53. τε καὶ BMVabPcAgLab; τε om. edd. rell.

54. ἐξ Ἄργους Buttm. B; eodem nos olim perduxerat Amasaei versio; ἐς αὐτοὺς edd. rell. codd.; ἐς αὐτοὺς post seq. Ἀργείων transfert Sylb.; in εἰσακτοὺς mutat K eumque secutus C, in ἐπακτοὺς Pors. „γρ. Ἀργείους ut legit Amasaeus. Palm. Ms., in idem incidit S. — Tum ὁ μὲν VaLa; ὃς μὲν Vb. — Ἀυγείων A.

55. λέγουσι M. — παρακαταθήκης AVb. — ἐδώθη VbLa; seq. τὰ addunt Sylb. SB et inter uncos C.

11 ὑπὸ Ἀργείων ἐδόθη τὰ ἀγάλματα· καὶ αὐτοῖς καὶ τάδε ἔτι προσταχθῆναί φασιν, ἑκάστῃ τοῖς ἀγάλμασιν ἡμέρᾳ
584 θύειν· αὐτοὶ δὲ[56] σόφισμα εὑρόντες θύειν μὲν πλεῖστα ὅσα, κατευωχουμένοις δὲ τὰ ἱερεῖα ἐν κοινῷ ἀνάλωμα οὐδὲν ἐς αὐτὰ[57] γίνεσθαι· τέλος δὲ ἀπαιτεῖσθαι ὑπὸ τῶν Ἀργείων, καὶ αὐτοὶ[58] τὰ ἐς τὰς θυσίας ἀναλούμενα ἀπαιτεῖν· τοὺς δὲ (οὐ γὰρ ἔχειν ἐκτῖσαι)[59] καταλιπεῖν σφίσιν αὐτοὺς τὰ ἀγάλματα. Αἰγιεῦσι δὲ ἔστι μὲν πρὸς τῇ ἀγορᾷ ναὸς Ἀπόλλωνι καὶ Ἀρτέμιδι ἐν κοινῷ, ἔστι δὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἱερὸν Ἀρτέμιδος (τοξευούσῃ δὲ εἴκασται) καὶ Ταλθυβίου τοῦ κήρυκος[60] τάφος· κέχωσται δὲ τῷ Ταλθυβίῳ καὶ ἄλλο μνῆμα ἐν Σπάρτῃ καὶ αὐτῷ αἱ πόλεις ἐναγίζουσιν ἀμφότεραι.

narrant) deposita illa apud se ab Argivis asservarint: quibus quum iussi essent quotidie sacra facere, quo id sine publica impensa fieret excogitasse, ut ea ipsa, quibus postea in epulationibus vescerentur disque rem divinam facerent, consecrarent. Sedenim quum depositum aliquando repetissent Argivi, se quoque repetisse quam in sacra erogassent pecuniam; illos quum solvendo non essent signa reliquisse. Prope forum communis Apollini et Dianae aedes dedicata est. In foro etiam est Dianae templum; sagittas dea eiaculantis effigiem prae se fert. Est etiam Talthybii caduceatoris sepulcrum, cui Spartae quoque tumulus est aggesta terra exstructus; et utraque civitas Talthybio parentat.

56. *δὲ* om. Va; *αὐτοὶ δὲ — θύειν μὲν* om. Ag. — *κατευβωχουμένοις* Ag.

57. *ἐς αὐτὰ* om. Pc. — *γίνεσθαι* VbAgLa; *γίγνεσθαι* edd. MVaLb.

58. *καὶ αὐτοὶ* om. Pc; *καὶ αὐτοῖς* MVaLb (M sec. exc. nostra *αὐτῷ*); *καὶ αὐτοὺς* La; recte fortasse. — *τὰς ἐς* Vb. — *ἀνακαλούμενα* Ag.

59. *ἐκτῖσαι* SB, *ἐκτίσαι* edd. rell. Deinde *ἀπόλλωνι*, *ος* sup. *ι*, La; *ταλθιβίου* idem.

60. *κύρυκος* Vb. — *κεχώρισται* Vb. — *ταλθιβίῳ* Ag. — Verb. *Αἰγιεῦσι — ἀμφότεραι* Capiti XXIV tribuit B.

CAPUT XXIV.

Aegii urbis memoranda porro enumerantur — Iovis Homagyrii signum et Cereris Panachaeae — synedrium Achaeorum in urbe Aegio — de Helice urbe et Neptuno Heliconio — Helice terrae motu funditus eversa — de variis signis, quae terrae motus praecedunt, et horum varia ratione — Sipyli eversio.

Πρὸς θαλάσσῃ δὲ Ἀφροδίτης ἱερὸν ἐν Αἰγίῳ[1] *καὶ* 2
μετ᾽ αὐτὸ[2] *Ποσειδῶνος, Κόρῃ τε πεποίηται τῇ*[3] *Δήμητρος καὶ τέταρτον Ὁμαγυρίῳ Διΐ. ἐνταῦθα Διὸς καὶ Ἀφροδίτης ἐστὶ καὶ Ἀθηνᾶς ἀγάλματα.* (2) *Ὁμαγύριος δὲ ἐγένετο τῷ Διῒ ἐπίκλησις ὅτι Ἀγαμέμνων ἤθροισεν ἐς τοῦτο τὸ χωρίον τοὺς λόγου μάλιστα ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀξίους, μεθέξοντας ἐν κοινῷ βουλῆς καθ᾽ ὅντινα χρὴ τρόπον*[4] *ἐπὶ ἀρχὴν τὴν*[5] *Πριάμου στρατεύεσθαι. Ἀγαμέμνονι δὲ καὶ ἄλλα ἐστὶν ἐς ἔπαινον καὶ ὅτι τοῖς*[6] *ἐξ ἀρχῆς ἀκο-*

Cap. XXIV. In maritima Aegii parte Veneris delubrum est, Neptuno deinde, Proserpinae [etiam et Iovi Homagyrio (quod est ac si Congregatori dicas) templa dedicata fuere. In Iovis, dei ipsius, Veneris et Minervae signa exstant. (2) Homagyrium cognomine appellarunt, quod in hunc locum Graeciae principes Agamemnon coegit, quo de illorum sententia consilium caperet, quae foret Priami regnum bello adoriendi optima ratio. Agamemnoni ipsi et aliae potuerunt laudes attribui, et ea quod semel habito dilectu cum iis tantum qui nomina de-

Cap. XXIV. 1. *Αἰγέῳ* MVab.

2. *αὐτὸ* Sylb. FCSBPc*AgLab; *αὐτῷ* AXKMVab; *αὐτοῦ* Valcken.

3. *τῆς* MVabPcAgLab. — Qui hic Iupiter Homagyrius vocatur idem procul dubio est qui *Ζεὺς Ὁμόριος* nominatur Polyb. II, 39, 6. — *μεθέξοντας* La.

4. *τόπον* MVa.

5. *τοῦ* Pc.

6. *τῆς* Vb; *ὅτι [σὺν] τοῖς* quod voluerat F recepit C. — *ἀκολουθήσασιν οὐδεμιᾶς* Smin.; *ἀκολουθήσασιν καὶ οὐδ.* Ag. Mox displicet *ὁ αἰγιαλὸς ἐν ᾧ καὶ τὰ ἱερὰ Αἰγιεῦσίν ἐστι τὰ εἰρημένα* et *παρέχεται ὁ αἰγιαλὸς ὕδωρ ἄφθονον.* Fuit in litore Aegiensium sacer Iovis Homorii lucus, *Ἀρνάριον* s. *Αἰνάριον* (Strab. VIII, p. 385 et 387. ubi cf. not. Tzsch.) in quo conventus celebrabat Achaeorum populus, ad quos deducit etiam Iovis Homagyrii et Cereris Panachaeae nomen. De eodem hoc luco nostro Pausaniae loco sermonem esse manifestum est, quare pro *παρέχεται δὲ ὁ αἰγιαλὸς* scribendum videtur *τὸ ἄλσος.*

λουθήσασι καὶ οὐδεμιᾶς ἐπελθούσης ὕστερον στρατιᾶς τήν τε Ἴλιον ἐπόρθησε καὶ ὅσαι περίοικοι πόλεις ἦσαν.
3 ἐφεξῆς δὲ τῷ Ὁμαγυρίῳ Διῒ Παναχαιᾶς ἐστὶ Δήμητρος. παρέχεται δὲ ὁ αἰγιαλὸς, ἐν ᾧ καὶ τὰ ἱερὰ Αἰγιεῦσίν ἐστι[7] τὰ εἰρημένα, ὕδωρ ἄφθονον θεάσασθαί τε καὶ πιεῖν ἐκ πηγῆς ἡδύ. ἔστι δέ σφισι καὶ Σωτηρίας ἱερόν· ἰδεῖν μὲν δὴ[8] τὸ ἄγαλμα οὐδενὶ πλὴν τῶν ἱερουμένων[9] ἔστι, δρῶσι δὲ ἄλλα [τε καὶ][10] τοιαῦτα· λαμβάνοντες παρὰ τῆς θεοῦ πέμματα ἐπιχώρια ἀφιᾶσιν ἐς θάλασσαν, πέμπειν
4 δὲ τῇ ἐν Συρακούσαις Ἀρεθούσῃ φασὶν αὐτά. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα Αἰγιεῦσιν ἀγάλματα χαλκοῦ πεποιημένα Ζεύς τε ἡλικίαν παῖς καὶ Ἡρακλῆς οὐδὲ οὗτος ἔχων πω γένεια, Ἀγελάδα τέχνη τοῦ Ἀργείου. τούτοις κατὰ ἔτος ἱερεῖς αἱρετοὶ γίνονται καὶ ἑκάτερα τῶν ἀγαλμάτων
585 ἐπὶ ταῖς οἰκίαις[11] μένει τοῦ ἱερουμένου. τὰ δὲ ἔτι παλαιότερα προεκέκριτο ἐκ τῶν παίδων ἱερᾶσθαι τῷ[12] Διῒ ὁ νικῶν κάλλει· ἀρχομένων δὲ αὐτῷ γενείων ἐς ἄλλον παῖδα ἡ ἐπὶ τῷ κάλλει μετῄει τιμή.[13] ταῦτα μὲν οὕτως

derant, nullo postea evocato e Graecia supplemento, et Ilium et finitimas urbes expugnarit. Proximum est Homagyrii, Panachaeae Cereris fanum. Sunt in Aegiensium litore eodem in quo templa, haec memoratu digna: aqua perennis quae ab ipso usque fonte quum adspectu tum potu est iucunda. Salutis fanum, in quo signum cernere fas nemini praeter eos qui sacerdotio funguntur (sacra faciunt). Ibi sacra et alia rite peragunt et ex ara deae sumta liba in mare porriciunt, mittere se illa Arethusae Syracusas testantes. Sunt et alia apud Aegienses ex aere fabricata signa, Iupiter puerili aetate et Hercules impuber, Ageladae Argivi opera. His deliguntur quotannis sacerdotes quorum in aedibus asservantur signa. Priscis quidem temporibus decernebatur Iovis sacerdotium puero qui primas pulchritudinis tulisset; cui iam pubescenti alius succe-

7. ἐστιν et mox ποιεῖν Ag.

8. δεῖ Ag; ἐς MVa; καὶ Lb.

9. ἱερωμένων Am.; probat S ad II, 32, 1. — ἔστι B; ἐστὶν MAg; ἐστί edd. rell.

10. τε καὶ om. VabPcAgLab.

11. οἰκείαις Vb. ἱερουμένου CB MVabPcdAgLab; ἱερωμένου edd. rell.

12. τὸ διὶ AgLa. — ἀρχομένων — κάλλει om. MVa; κάλει La. — αὐτῶν γενείων Lab.

13. τιμῇ Va. — αἴγινον La.

ἐνομίζετο· (3) Ἐς δὲ Αἴγιον καὶ ἐφ' ἡμῶν ἔτι συνέδριον τὸ[14] Ἀχαιῶν ἀθροίζεται, καθότι ἐς Θερμοπύλας τε καὶ ἐς Δελφοὺς οἱ Ἀμφικτύονες.[15] ἰόντι δὲ ἐς τὸ 5
πρόσω Σελινοῦς[16] τε ποταμὸς καὶ ἀπωτέρω τεσσαράκοντα Αἰγίου σταδίοις ἐπὶ θαλάσσῃ χωρίον ἐστὶν Ἑλίκη. (4) Ἐνταῦθα ᾤκητο[17] Ἑλίκη πόλις, καὶ Ἴωσιν ἱερὸν ἁγιώτατον Ποσειδῶνος ἦν Ἑλικωνίου. διαμεμενηκέναι[18] δέ σφισι, καὶ ὡς ὑπὸ Ἀχαιῶν ἐκπεσόντες[19] ἐς Ἀθήνας καὶ ὕστερον ἐξ Ἀθηνῶν ἐς τὰ παραθαλάσσια ἀφίκοντο τῆς Ἀσίας, σέβεσθαι Ποσειδῶνα Ἑλικώνιον· καὶ Μιλησίοις[20] τε ἰόντι ἐπὶ τὴν πηγὴν τὴν Βιβλίδα[21] Ποσειδῶνος πρὸ τῆς πόλεώς ἐστιν Ἑλικωνίου βωμὸς, καὶ ὡσαύτως ἐν Τέῳ περίβολός[22] τε καὶ βωμός ἐστι τῷ Ἑλικωνίῳ θέας ἄξιος. ἔστι δὲ καὶ Ὁμήρῳ πεποιημένα ἐς Ἑλίκην 6

debat. Hae patriae Aegiensibus religiones. (3) Conventus autem apud eos Achaeorum hac etiam aetate celebratur, uti ad Thermopylas et Delphos Amphictyonum. Hinc progressis amnis Selinus, et ab Aegio stadium intervallo XL ad mare vicus est Helice, frequentis olim urbis nomen. (4) In ea fuit Ionibus religiosissimum Neptuni Heliconii templum. Mansisse apud se cultum eius dei memorant etiam tum quum ab Achaeis eiecti Athenas primum atque inde postea ad maritimam Asiae oram confugere. In Milesiis etiam qua ad Biblidem fontem iter est ante ipsam urbem ara monstratur Neptuni Heliconii. Et item apud Teios ambitus est et ara Heliconii plane opere spectando. Quin et Homerus Helices et Heliconii Neptuni

14. τὸ Ἀχ. BPcAgLab; τῶν Ἀχ. edd. rell. MVab. — τε ἐς δελφ. sine καὶ, La.

15. ἀμφικτύωνες Ag.

16. Σελινοῦς Sylb. SB; σέλιμός Va; σέληνός Ag; Σέλινός edd. rell. MVbPcLab.

17. ᾤκειτο Vab. — ἑλίκῃ La, saepe.

18. διαμεμνηκέναι Vb; σφισιν Ag. διαμεμένηκε Porson, quod placet; nam in re tam celebrata et omnibus nota φασὶ neque expressum neque subintellectum satis idoneum locum habere videtur; cf. Herodot. I, 148. Strab. VIII, p. 384. — Pro σφισι vult φασὶ F; δέ σφισί φασι Cor.; φασὶ δὲ διαμεμενηκέναί σφισι (sic) coni. C. Transitum ab oratione recta in obliquam in talibus deprehendere sibi videtur Siebelis ad VI, 20, 7.

19. ἐςπεσόντες, expuncto ς et adscripto κ, Vb.

20. μηλησίοις AgLab.

21. Βιβλίδα SB; Βιβλιάδα Am. AXKFCMVabLb; articulum praecedentem om. MVa τὴν τιβιβλιάδα Pc; τὴν τῇ βιβλιάδα Ag; τὴν πηγήν τε τὴν βιβλιάδα La.

22. περίβωλός et ἐστιν Ag. — Loci Homeri sunt Il. II, 575. VIII, 203. XX, 403.

καὶ τὸν Ἑλικώνιον Ποσειδῶνα. (5) Χρόνῳ δὲ ὕστερον Ἀχαιοῖς τοῖς ἐνταῦθα ἱκέτας ἄνδρας ἀποστήσασιν[23] ἐκ τοῦ ἱεροῦ καὶ ἀποκτείνασιν οὐκ ἐμέλλησε[24] τὸ μήνιμα ἐκ τοῦ Ποσειδῶνος, ἀλλὰ σεισμὸς ἐς τὴν χώραν σφίσιν αὐτίκα κατασκήψας τῶν τε[25] οἰκοδομημάτων τὴν[26] κατασκευὴν καὶ ὁμοῦ τῇ κατασκευῇ καὶ αὐτὸ τῆς πόλεως τὸ ἔδαφος ἀφανὲς ἐς τοὺς ἔπειτα ἐποίησεν.[27]
7 (6) Τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἐπὶ τοῖς σεισμοῖς,[28] ὅσοι μεγέθει τε ὑπερήρκασι καὶ ἐπὶ μήκιστον διϊκνοῦνται τῆς γῆς, προσημαίνειν ὁ θεὸς κατὰ τὰ αὐτὰ ὡς[29] τὸ ἐπίπαν εἴωθεν. ἢ γὰρ ἐπομβρίαι συνεχεῖς ἢ αὐχμοὶ[30] πρὸ τῶν σεισμῶν συμβαίνουσιν ἐπὶ χρόνον πλείονα· καὶ ὁ ἀὴρ παρὰ τὴν ἑκάστοτε τοῦ ἔτους ὥραν χειμῶνός τε γίνεται καυματωδέστερος[31], καὶ ἐν θέρει μετὰ ἀχλύος μᾶλλον ὁ κύκλος παρέχεται τοῦ ἡλίου τὴν χρόαν παρὰ τὸ εἰωθὸς
586 ἤτοι ἐς τὸ ἐρυθρότερον[32] ἢ καὶ ἡσυχῇ ῥέπουσαν ἐς τὸ
8 μελάντερον·[33] τῶν τε ὑδάτων ὡς τὸ πολὺ ἐπιλείπουσιν

mentionem versibus inseruit suis. (5) Interiecto dein tempore quum habitantes ibi Achaei supplices e templo abstractos trucidassent non fuit lenta Dei ad poenam reposcendam ira. Vehemens enim terrae ac repentinus motus non ipsa tantum moenia et aedificiorum superficiem subvertit, sed urbis etiam totius aream ita obruit ut ne vestigia quidem ulla posteris agnoscenda relinquerentur. (6) Et alias quidem quoties labes huiusmodi aliqua insignior facta est quae terram longe lateque concusserit, praecesserunt certa quaedam divinitus rerum miracula, perpetui imbres, diuturnae siccitates, tepidae hyemes, aestate anni solis orbis vel caligine obductus, vel incensus rutilo vel subatro lividus fuit colore, fontes exsiccati; ventorum turbines quocunque irrupissent praevalidas arbores radicitus convellerunt. Iam vero ignes longo flammarum tractu per coelum discurrere.

23. ἀποστήκασιν AVb; ἀναστήσασιν coni. KC.
24. ἐμέλησε MVaAg.
25. τῶν δὲ Ag. — οἰκοδωμημάτων La.
26. τῶν τὴν MVab.
27. ἐποίησε AXKFC.
28. σεισμεῖς, οῖ sup. εῖ, Vb. — ὑπερήρκασιν AgLa. — μέγιστον Va. — διικοῦνται M (sec. S.).
29. ὡς τὸ ἐπ. La; ὥστε ἐπ. M VbPcAgLb; ὡς ἐπ. edd. MVa; ἐπὶ πᾶν VbLb, ἐπιπᾶν M. — ἐπομβρία Lb.
30. λυχμοὶ Va.
31. καυματοδέστερος VbLb.
32. ἐρυθρώτερον MVabLab. — Mox ῥέπουσαν e coni.; nunc idem propositum videmus in Act. Philol. Monac. 3. p. 516; τρέπουσαν edd. codd.
33. μελανότερον PcLa, in hoc expuncto ό.

αἱ πηγαὶ, καὶ ἀνέμων ἔστιν[34] οἷς ἐνέπεσον ἐς τὴν χώραν ἐμβολαὶ περιτρέπουσαι τὰ δένδρα, καί που καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ διαδρομαὶ σὺν πολλῇ[35] τῇ φλογὶ, τὰ δὲ καὶ ἀστέρων ὤφθη σχήματα οὔτε ἐγνωσμένα ὑπὸ τῶν πρότερον καὶ μεγάλην τοῖς ὁρῶσιν[36] ἐμποιοῦντα ἔκπληξιν, ἔτι δὲ καὶ τῆς γῆς κάτω πνευμάτων ὑφήγησις[37] ἰσχυρά· ἄλλα τε πολλὰ ὁ θεὸς ἐπὶ τοῖς βιαίοις[38] τῶν σεισμῶν ἐθέλει προενδείκνυσθαι.
Τῆς δὲ κινήσεως αὐτῆς καθέ- 9
στηκεν οὐχ εἷς τρόπος, ἀλλ' οἱ φροντίσαντες[39] τὰ τοιαῦτα ἐξ ἀρχῆς καὶ οἱ παρ' ἐκείνων διδαχθέντες ἰδέας καταμαθεῖν ἐδυνήθησαν[40] τοσάσδε ἐπὶ τοῖς σεισμοῖς. ἠπιώτατος μέν ἐστιν αὐτῶν (ἣν[41] δὴ ἐν κακῷ γε τοσούτῳ ῥαστώνην ἐνεῖναί τινα ἡγησώμεθα)[42] ἐπειδὰν ὁμοῦ τῇ κινήσει τῇ ἀρξαμένῃ τὸ πρῶτον καὶ τῇ ἐς τὸ ἔδαφος τροπῇ τῶν οἰκοδομημάτων ἀντιστᾶσα[43] ἐναντία κίνησις

Siderum etiam non ante conspectae formae magnum hominibus pavorem incussere. Densiores praeterea ab ima terra halitus erupere. His et aliis multis prodigiis antequam terrae tam violenti motus evenirent homines praemonitos Deus vult. Sed huius tantae motionis non unam nobis quasi formam aut simplex genus ii quibus haec iam pridem investigare curae fuit et eorum discipuli ac sectatores prodidere. Pluribus enim modis tremente terra affici quae moveantur, animadvertere. Levissima est omnium motio (si quid tamen leve esse possit in tam atroci malo) quoties quae in partem unam impulsa fuerint et prope iam solo aequata, obnitens ab imo contrarius

34. ἔστιν οἷς SBAgLa; ἐστὶν οἷς edd. rell. Lb; ἐστὶν ἐν οἷς MVa; ἐστὶν οἳ ex Am. eruit Sylb., ἐστὶν οἳ vel ἐστὶν οὗ F; illud recepit Schneider Eclog. Phys. p. 200. — ἀνέπεσον A.

35. τῇ πολλῇ τῇ Vb; mox καὶ ante ἀστέρων om. Ag. — πρότερον, ων sup. ον et correcto accentu, La.

36. ὡρῶσιν Ag. Tum ἔτι δὲ B Vb(?)VaPcAgLab; ἔστι δὲ rell. edd. Inter καὶ et τῆς expunximus ἐκ cum BPcVaAgLab.

37. ὑφήγησις AXKFBMVabPcAg Lab; ὑφήχησις coniecit K, laudavit F, recepit C; rectius ὑπήχησις Schneider S; ἀναφύσησις Cor. Nihil satis placet.

38. βιέοις Ag. — προενδείκνυσθαι Smin. BMVabPcAgLab; προδείκνυσθαι rell. edd.

39. φροντήσαντες Vb.

40. ἐδυνήσαν Vb.

41. ἣν δὴ MLb; ἣν δὲ Vb; ἣν δὲ Va.

42. ἡγησώμεθα Pors. Cor. SB; ἡγησόμεθα MVabLab; ἡγησάμεθα PcAg; ἡγησαίμεθα edd. rell.

43. ἀντιστάσα MLa. — ἐξεγήρει VbM, in hoc η sup. ει; ἐξεγήρῃ A; ἐξαιγείρει Ag. — τὰ εἴδη Vb.

10 ἐξεγείρῃ τὰ ἤδη τραπέντα· καὶ ἐν τῇ τοιᾶδε ἰδέᾳ[44] τοῦ σεισμοῦ κίονας ὁρᾶν ἔστιν ἀνορθουμένους οἳ ὀλίγου[45] ἐδέησαν ἐς ἅπαν ἐκριφῆναι, καὶ ὁπόσα διέστη τοίχων συνερχόμενα ἐς τὸ ἐξ ἀρχῆς· δοκοὶ[46] δὲ ὅσας ἐκτὸς ὀλισθεῖν ἐποίησεν ἡ κίνησις ἐπανίασιν αὖθις ἐς τὰς ἕδρας· ὡσαύτως δὲ καὶ ὀχετῶν κατασκευῆς καὶ[47] εἰ δή τι ἄλλο ἐπὶ ὕδατος ῥοαῖς προάγει, καὶ τούτων συνδεῖ τὰ[48] διεσπασμένα μᾶλλον ἢ ἀνθρώπων τεκτόνων. ὁ δὲ δὴ δεύτερος τῶν σεισμῶν ἀπώλειάν τε τῶν ἑτοιμοτέρων[49] φέρει, καὶ ἐφ' ὅ τι ἂν βάλῃ[50] τὴν ὁρμὴν ἀνέκλινεν αὐτίκα τοῖς
11 ἐς πολιορκίαν μηχανήμασιν ὁμοίως. τὸν δὲ αὐτῶν ὀλε-
587 θριώτατον τοιῷδέ τινι ἐθέλουσιν εἰκάζειν, τὸ ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου πνεῦμα εἰ[51] συνεχεῖ πυρετῷ πυκνότερόν τε καὶ ὑπὸ πολλῆς ἄνω τῆς βίας[52] ὠθοῖτο· τοῦτο δὲ ἀλλα-

quidam motus surrigat et restituat. Videre itaque est quum terra in hunc modum moverit, columnas e recto statu iam pene humi deiectas erigi, et distractas parietum partes denuo coagmentari; trabes etiam loco dimotas in pristinam sedem reponi; ad haec fistulas et qui fastigio ducendis aquis defodiuntur tubulos, si forte convulsi discesserint, ad unguem rursus compingi, ut non aptius fabrorum arte cohaerere posse videantur. Diversus est ab hoc impetus, quo irruente nulla est tectorum aut moenium tam firma superficies quae non corruat ac sternatur aeque ac si fuisset bellicis obsidionum tormentis labefactata. Eum vero qui omnium est perniciosissimus non absimili modo fieri volunt quam si spiritus qui in intimis hu-

44. *τοιᾶδε ἰδίᾳ* La; *τοιάδε ἰδίᾳ* Va. Praecedens *τῇ* om. Ag. Mox *ἀνορθουμένοις* Va.

45. *ὀλίγου* Schneider. SBVb(?) Pc*AgLa; *ὀλίγον* rell.

46. *δοκεῖ* MVaAgLab; deinde pro *ὅσας* Va a pr. scriptura *μοι*.

47. *καὶ* om. Ag.

48. *συνδεῖ τὰ* SBMVaPcAgLb; *συνδεῖν τὰ* Vb; *συνδεῖται τὰ* edd. rell.; in La *συνδεῖται διεσπ.* esse videtur. Mox *ὑπ' ἀνθρ.* malit F; *τέχνῃ* addendum vel subintelligendum opinatur C. Fortasse *ἢ ἀνθρώπων τέκτονες*.

49. *ἑτοιμωτέρων* Vb; *τε ἑτοιμοτέραν* coni. S; *τε τούτων ἑτοιμοτέραν* Cor.; *ἐχυρωτέρων* vel *βεβαιοτέρων* legisse videri observat Sylb. Locus vix sanus.

50. *βάλλει*, et *ει* expuncto sup. lin. *η*, Ag. — *ἀνέκλιναν* Ag. — *τοῖσδέ τινι* La.

51. *εἴη* VabPcAgLabM (in hoc *ἴη* sec. excerpta nostra). — *συνεχῆ* Vb. — *πυκνώτερόν* Ag; tum *τι* pro *τε* La.

52. „Mallem scribere *πολλῆς ἐντὸς βίας* vel *π. ἔσω τῆς βίας*.“ F; *βοίας* Vb; seq. *ὠθοῖτο* om. VaPc AgLab; ab interpolatore profectum est, parum felici successu.

χοῦ τε τοῦ σώματος ἐπισημαίνει καὶ ἐν[53] ταῖς χερσὶν ὑπὸ ἑκάτερον μάλιστα τὸν καρπόν· κατὰ ταὐτὰ[54] οὖν καὶ τὸν σεισμὸν εἴτ' εὐθὺ[55] ὑποδύεσθαι τῶν οἰκοδομημάτων καὶ θεμέλια ἀναπάλλειν φασὶν αὐτὸν[56] καθότι καὶ τὰ ἔργα τῶν σφαλάκων[57] ἐκ μυχοῦ τῆς γῆς ἀναπέμπεται. μόνη τε ἡ τοιαύτη κίνησις[58] οὐδὲ τοῦ οἰκισθῆναί ποτε ὑπολείπει σημεῖα ἐν τῇ γῇ. τότε δὲ[59] ἰδέαν μὲν 12
ταύτην ἐπὶ τῇ Ἑλίκῃ τοῦ σεισμοῦ τὴν ἐς τὸ ἔδαφος ἀνακινοῦσαν, σὺν δὲ αὐτῇ καὶ ἄλλο πῆμα τοιόνδε οἱ[60] ἐπιγενέσθαι φασὶν ὥρᾳ χειμῶνος. ἐπῆλθε γάρ σφισιν ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας ἡ θάλασσα καὶ τὴν Ἑλίκην περιέλαβεν[61] ἐν κύκλῳ πᾶσαν· καὶ δὴ καὶ τὸ ἄλσος τοῦ Ποσειδῶνος ἐπὶ τοσοῦτον ἐπέσχεν ὁ κλύδων ὡς τὰ ἄκρα τῶν δένδρων σύνοπτα εἶναι μόνον. σείσαντος[62] δὲ ἐξαίφνης τοῦ θεοῦ καὶ ὁμοῦ τῷ σεισμῷ τῆς θαλάσσης ἀναδραμούσης καθείλ-

mani corporis penetralibus sedem habet, continua febri densior magnaque cum vi sursum trudatur, eiusque rei se quum in aliis corporis partibus indicia ostendant, tum sub utriusque manus eam iuncturam quae cubitum cum manu extrema committit. Eodem plane modo istum terrae motum rectâ subire aedificia et fundamenta evibrare non alio ferme modo quam terram talpae suppellentes egerunt. Solus hic motus ita vehemens est ut aedificiorum ne vestigia quidem ulla in solo relinquat. Hoc vastitatis genere perculsam ab imo solo Helicen memorant. Accessisse vero et alteram huiuscemodi cladem; maris eluvione hieme anni Helicen totam circumquaque incinctam, ipsumque Neptuni lucum ita inundatione ea obrutum ut vix summa extarent arborum cacumina. Quo factum ut repente tum terrae motione violentissima tum vero maris aestu

53. ἐν om. MVa.

54. ταῦτα VabAgLab.

55. σεισμὸν εἴτ' εὐθὺ MVaPcAg Lb: uncis εἴτ' notant SB: εἴτ' εὐθὺς AXKFCVb; ευεῖτευθενεῖεἴτ'-εὐθὺ (sic) La; εἰς vel εἰτ' εὐθὺς Sylb.; οἴδ' εὐθὺς coni. K; ἤδη εὐθὺς coni. F; ἐπευθὺς Cor.; τὸν δ' (τόνδ') εὐθὺς Schneider. Nihil placet.

56. σφίσιν αὐτὸν coni. S.

57. σφαλάκων ABMVabPcAgLab; ἀσπαλάκων XKFCS; σπαλάκων vult K. — μηχοῦ Ag; sq. γῆς om. Vb.

58. μόνη τε αὐτὴ κίν. Vb.

59. τότε δὲ BPc*VaAgLab; τὸ δὲ Vb; τότε, sine δὲ, edd. rell. — ἰδίαν La; mox τῆνες ἐς τὸ idem.

60. τοιόνδε οἱ SB; τοιόνδε ὁ M VabPcAgLb; τοιόνδε edd. rell. La.

61. περιέβαλεν Va; περιέλαβον La; mox ἐπὶ τοῦτον idem.

62. σείσαντες, o sup. ε, M.

13 *κυσεν αὔτανδρον τὸ κῦμα τὴν Ἑλίκην.* (7) *Τοιοῦτό γε*[63] *δὴ κατέλαβε* [*καὶ*] *ἕτερον*[64] *τὴν ἰδέαν ἐν Σιπύλῳ πόλιν ἐς χάσμα ἀφανισθῆναι· ἐξ ὅτου δὲ ἡ ἰδέα κατεάγη*[65] *τοῦ ὄρους, ὕδωρ αὐτόθεν ἐῤῥύη*[66] *καὶ λίμνη τε ὀνομαζομένη Σαλόη τὸ χάσμα*[67] *ἐγένετο, καὶ ἐρείπια πόλεως δῆλα ἦν ἐν τῇ λίμνῃ πρὶν ἢ τὸ ὕδωρ ἀπέκρυψεν αὐτὰ τοῦ χειμάῤῥου.*[68] *σύνοπτα δὲ καὶ Ἑλίκης*[69] *ἐστὶ τὰ ἐρείπια, οὐ μὴν ἔτι γε ὁμοίως, ἅτε ὑπὸ τῆς ἅλμης*[70] *λελυμασμένα.*

effusius stagnante urbs tota cum omni civium numero pessum ierit. (7) Talis et Ideam urbem quae fuit olim in Sipylo monte casus delevit; etsi fuit ille aperientis se terrae hiatus, ac montis quidem ipsius labe facta defluentes aquae lacum effecere in eius voraginis faucibus, cui nunc Saloe nomen. Et sane in lacu cernebantur eius urbis ruinae priusquam omnia torrentis limo obducerentur. Helices etiam ruinae quaedam eminent; non iam omnes aequaliter conspiciuntur ruinae parte earum aquis marinis absumta.

63. *τοιοῦτό γε — χάσμα ἐγένετο*] Intactum reliquimus locum corruptum, fortasse mutilum. *τοιούτῳ γε δὴ* Ag; *τε* pro *γε* Pors. — *κατέλαβεν* AgLa.

64. *καὶ ἕτ.*] *καὶ* om. SLa; *τοιοῦτό γε δὴ κατέλαβε καὶ τὴν Μήδειαν*, (Mideam nempe Boeoticam, Strab. I, p. 59. IX, 413, ubi *Μίδειαν* habet Tzsch.) *κατέλαβε καὶ ἑτέραν ἐν Σιπύλῳ πόλιν εἰς χάσμα ἀφανισθῆναι· ἐξ ὅτου δὲ ἥδε κατεάγη τοῦ ὄρους, ὕδωρ αὐτόθεν ἐῤῥύη.* coni. K Goldh.; *τὴν ἰδέαν* (sic, et mox *ἰδέα* etiam B; litera maiuscula utroque loco XKFCSmai.; Ideam urbem Sipyli ignorant geographi.) et *ἥδε* pro *ἡ ἰδέα* coni. FSmin.; *τοιοῦτό γε δὴ κατέλαβεν ἕτερον τὴν ἰδέαν καὶ τὴν ἐν Σιπύλῳ πόλιν ἐς χάσμα ἀφανισθῆναι· ἐξότου δὲ ἥδε κατεῤῥάγη, τοῦ ὄρους ὕδωρ αὐτόθεν ἐῤῥύη* coni. S. De Sipylo urbe in Sipylo monte terrae hiatu absorpta apposite idem laudat Plin. H. N. V, 31. („Interiit Sipylum, quod ante Tantalis vocabatur, caput Maeoniae, ubi nunc est stagnum *Sale.*“) Strab. I, 58. XII, 579. — *ἐσχάσματα ἀφανεῖσθαι ἀφανεισθῆνα* La; *ἐσχάσμα* M. — *εἰ ὅτου* Ag; *ἐξ ὅτου* om. La.

65. *κατεάγει* Vb. Post *ὄρους* distinguunt AXKB, post *κατεάγη* edd. rell.

66. *ἐρύη* AXKMVbAgLab. — *λίμνη* A. Hoc loco *λίμνη* et mox *τῇ λίμνῃ* „portum“ et „portu“ vertit Am., quasi *λιμὴν* et *λιμένι* legisset.

67. *σχάσμα* M. — *ἐγίνετο* (?) Va.

68. *χειμάρου* Ag.

69. *Ἑλίκης* Schneider SBLa; *Ἑλίκη* edd. rell. MVabPcAgLb. — *ἐστὶν* VbAg.

70. *τῆς ἄλλης* VaLb; *ἄλμης* A.

CAPUT XXV.

Pietatis in supplices exhibitae et laesae exempla memorantur — de tempore Helices excidii — oppido Cerynea — memorandis Ceryneae — oppido Bura — Herculis Buraïci oraculo, quod talis editur — amne Crathide et Aegis oppido — Gaeo, Telluris templo.

Τὸ δὲ τοῦ Ἱκεσίου μήνιμα πάρεστι[1] μὲν τοῖς ἐς τὴν 588
Ἑλίκην, πάρεστι δὲ καὶ ἄλλοις διδαχθῆναι πολλοῖς ὡς ἔστιν ἀπαραίτητον. φαίνεται δὲ καὶ ὁ θεὸς παραινῶν ὁ ἐν Δωδώνῃ νέμειν ἐς ἱκέτας αἰδῶ. Ἀθηναίοις γὰρ ἐπὶ ἡλικίας μάλιστα[2] τῆς Ἀφείδαντος ἀφίκετο παρὰ τοῦ ἐν Δωδώνῃ Διὸς τὰ ἔπη τάδε·

Φράζεο[3] δ' Ἄρειόν τε πάγον βωμούς τε θυώδεις
Εὐμενίδων, ὅθι[4] χρὴ Λακεδαιμονίους σ' ἱκετεῦσαι
Δουρὶ[5] πιεζομένους· τοὺς μὴ σὺ κτεῖνε σιδήρῳ,
Μηδ'[6] ἱκέτας ἀδικεῖν· ἱκέται δ' ἱεροί τε καὶ ἁγνοί.

Cap. XXV. Ob violatos quidem supplices implacabilem esse numinis iram, non Helices modo exitium sed alia etiam talium eventorum exempla documento esse possunt. Exstat enim Dodonaei Iovis oraculum Atheniensibus Aphidantis aetate redditum, quo supplices sacrosanctos esse debere his versibus monentur:

Ara tibi Eumenidum fumans et curia Martis
Sint cordi. Huc bello domiti nam forte Lacones
Suppliciter tristes venient. Ne confice ferro
Nec viola. Supplex sacer est et crimine purus.

Cap. XXV. 1. παρέσι Va.
2. ἐπὶ ἡλικίας La, quod recepimus; ἐπὶ ἡλίᾳ Va; ἐπὶ ἡλικίᾳ rell. — κάλιστα M. — τῆς ἀφ. Va Lab; τῇ Ἀφ. rell. — ἀφίδαντος VabAgLab; ἀφιίδαντος M. — τὰ ἐπὶ τάδε La.
3. φράζε Ag; φράζεν τάδε φράζεο La. — πάγων Vb. — θυωδεῖς VabLb; θυώεις Ag; θυώδης La.
4. ὅθι Valcken. ad Eurip. Hippol. 125. SB; ὅτι edd. rell. codd. — λακεδαιμονίοις ἱκ. MVabPcAg Lab.
5. δωρὶ, o sup. ω, Vb.
6. μὴ δὲ M (μήδε sec. S); μὴ δικ. La; μηδὲ Vab; μή δ' Lb; tum δὲ ἱερ. MVb. — ὅτε ἀφίκετο La.

2 ταῦτα Ἕλλησιν ἦλθεν ἐς μνήμην ὅτε ἀφίκοντο ἐπὶ Ἀθή-
νας Πελοποννήσιοι, τότε Κόδρου τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ
Μελάνθου βασιλεύοντος. ὁ μὲν δὴ ἄλλος στρατὸς τῶν
Πελοποννησίων ἀπεχώρησεν[7] ἐκ τῆς Ἀττικῆς, ἐπειδὴ ἐπύ-
θοντο[8] τοῦ Κόδρου τὴν τελευτὴν καὶ ὅντινα ἐγένετο αὐ-
τῷ τρόπον· οὐ γὰρ εἶναι νίκην ἔτι[9] σφίσι κατὰ τὸ ἐκ Δελ-
φῶν μάντευμα ἤλπιζον. Λακεδαιμονίων[10] δὲ ἄνδρες γενό-
μενοι μὲν ἐντὸς τείχους λανθάνουσιν ἐν τῇ νυκτί, ἅμα
δὲ ἡμέρᾳ τούς[11] τε ἑαυτῶν ἀπεληλυθότας αἰσθάνονται
καὶ ἀθροιζομένων ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀθηναίων καταφεύγου-
σιν ἐς τὸν Ἄρειον πάγον καὶ ἐπὶ τῶν θεῶν αἳ Σεμναὶ κα-
3 λοῦνται τοὺς βωμούς. Ἀθηναῖοι δὲ τότε μὲν διδόασι[12]
τοῖς ἱκέταις ἀπελθεῖν ἀζημίοις. χρόνῳ δὲ ὕστερον αὐτοὶ
οἱ ἔχοντες τὰς ἀρχὰς διέφθειραν τῆς Ἀθηνᾶς ἱκέτας τῶν[13]
Κύλωνι ὁμοῦ τὴν ἀκρόπολιν κατειληφότων, καὶ αὐτοί τε
οἱ[14] ἀποκτείναντες ἐνομίσθησαν καὶ οἱ ἐξ ἐκείνων[15] ἐνα-
γεῖς τῆς θεοῦ. Λακεδαιμονίοις δὲ ἀποκτεῖνασι καὶ τού-
τοις ἄνδρας ἐς[16] τὸ ἱερὸν καταπεφευγότας τὸ ἐπὶ Ταινάρῳ

Haec redierunt in memoriam Graecis quum essent Peloponnesii Athenas adorti, regnante Codro Melanthi filio. Tunc enim ex Attica reliquae Peloponnesiorum copiae retrocesserunt audita Codri morte cognitoque mortis genere. Neque enim ulla fuit victoriae reliqua spes ex Delphici Apollinis responso. Pars autem Lacedaemoniorum noctu clam ingressi erant in urbem; quum vero orta luce se a suis destitutos animadverterent et in eos Atheniensium concursus fierent, ad aras dearum quae Severae appellantur in Areopagum se receperunt; et tunc quidem incolumes dimissi sunt. Post aliquot deinde annos quum ipsi magistratus Minervae supplices occidissent, ex ea nimirum factione quae cum Cylone arcem occupaverat, et ipsi interfectores et omnes eorum posteri violatae per caedem religionis damnati obnoxii deae fuere. Lacedaemonii etiam quum in eos viros saevissent, qui supplices in templum Neptuni quod

7. *ἀπεχώρησεν* om. MVabLb. — *ἐς τῆς ἀττικῆς* Vb; *ἐς τὴν ἀττικὴν* Va.
8. *ἐπείθοντο* AXMVb.
9. *ἔτι* om. MVa. — *σφίσιν* MVa Ag.
10. *Λακεδαιμόνιοι* C.
11. *τοῦ τε* MVabLb.
12. *διδόασιν* MAg.
13. *τῷ* MVabPcAgLb; in La *τῷ* et *ν* sup. vers. — *κατειλειφότων* AX.
14. *οἱ* om. VabPcAgLb; *αὐτοί γε ἀποκτ.* La.
15. *ἐξ ἐκείνων* om. Va.
16. *ἐς* BVabPcAgLa; *εἰς* rell. edd. — *ἐν λακεδαιμονίαν ἀντεισχεῖν* (sic) La.

*τοῦ Ποσειδῶνος οὐ μετὰ πολὺ ἐσείσθη σφίσιν ἡ πόλις
συνεχεῖ δὲ ὁμοῦ καὶ ἰσχυρῷ τῷ σεισμῷ, ὥστε οἰκίαν μη-
δεμίαν τῶν ἐν Λακεδαίμονι ἀντισχεῖν.* (2) *Ἐγένετο δὲ* 4
τῆς Ἑλίκης ἀπώλεια[17] *Ἀστείου μὲν Ἀθήνησιν ἔτι ἄρχον-* 589
*τος, τετάρτῳ δὲ ἔτει τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος ἐπὶ ταῖς
ἑκατὸν, ἣν Δάμων*[18] *Θούριος ἐνίκα τὸ πρῶτον. Ἑλι-
καέων*[19] *δὲ οὐκ ἔτι ὄντων νέμονται τὴν χώραν οἱ
Αἰγιεῖς.*

(3) *Μετὰ δὲ Ἑλίκην ἀποτραπήσῃ τε ἀπὸ θαλάσσης* 5
ἐς δεξιὰν καὶ ἥξεις ἐς πόλισμα Κερύνειαν·[20] *ᾤκισται δὲ
ὑπὲρ τὴν λεωφόρον ἐν ὄρει, καί οἱ τὸ ὄνομα ἢ δυνά-
στης ἐπιχώριος ἢ ὁ Κερυνίτης*[21] *ποταμὸς πεποίηκεν, ὃς
ἐξ Ἀρκαδίας καὶ ὄρους Κερυνείας ῥέων Ἀχαιοὺς τοὺς
ταύτῃ παρέξεισι. παρὰ τούτους σύνοικοι*[22] *κατὰ συμ-
φορὰν ἀφίκοντο ἐκ τῆς Ἀργολίδος. Μυκηναίοις*[23] *γὰρ
τὸ μὲν τεῖχος ἁλῶναι κατὰ τὸ ἰσχυρὸν οὐκ ἐδύνατο ὑπὸ
Ἀργείων, (ἐτετείχιστο γὰρ κατὰ ταὐτὰ*[24] *τῷ ἐν Τίρυνθι* 6

ad Taenarum est evaserant, Sparta non multo post tam crebris tamque vehementibus terrae impulsibus concussa est ut nulla prope domus ruinae expers fuerit. (2) Deleta est ad internecionem Helice Asteo Athenis summum magistratum gerente, Olympiadis primae et centesimae anno quarto, qua Damon Thurius victor primum renunciatus est. Agrum Helicensem quum nemo ex incolis superstes manserit tenent Aegienses. (3) Ab Helice et eius maritima ora divertens dextrorsum ad oppidum pervenies in monte conditum supra militarem viam, cui Cerynea nomen, sive ab eorum locorum regulo sive ab amne proximo qui Cerynites dicitur. Profluit is e Cerynea Arcadiae monte et Achaeorum finitimos agros praeterlabitur. Huc aliquando commigrarunt Mycenaei ex Argivorum finibus profugi. Quum Mycenes enim muros Argivi deiicere non potuissent, quod validissimi essent, atque adeo ut a Cyclopibus (sicuti Tirynthis

17. *ἀπόλεια* AgLa. — *ἀστίου* Lab.
18. *δάμον* M.
19. *Ἑλικαέων* BPc*Ag; *Ἑλικαίων* rell.; *Ἑλικέων* vult S laudans Berkel. ad Steph. Byz.
20. *κερύνιαν* Ag.
21. *κερυνήτης* VbLa. — *ὢς ἐξ* M; *ὡς ἐξ* VaAgLb; seq. *καὶ* om. La.
22. Post *σύνοικοι* AXKFCS inserunt *Μυκηναῖοι* (Vb *μηκειναῖοι*); id expunximus cum BMVaPcAg La(?)b.
23. *μηκυναίοις* Vb; post hanc vocem delevimus *μὲν* cum Pors. BAg(?).
24. *ταῦτα* VabLab. — *τῶν ἐν* MVa. — *τείρυνθι* Lb.

ὑπὸ τῶν Κυκλώπων καλουμένων) κατὰ ἀνάγκην δὲ ἐκλείπουσι[25] *Μυκηναῖοι τὴν πόλιν ἐπιλειπόντων σφᾶς τῶν σιτίων, καὶ ἄλλοι μέν τινες ἐς Κλεωνὰς ἀποχωροῦσιν*[26] *ἐξ αὐτῶν, τοῦ δήμου δὲ πλέον μὲν*[27] *ἥμισυ ἐς Μακεδονίαν καταφεύγουσι παρὰ Ἀλέξανδρον, ᾧ Μαρδόνιος ὁ Γωβρύου*[28] *τὴν ἀγγελίαν ἐπίστευσεν ἐς Ἀθηναίους ἀπαγγεῖλαι· ὁ δὲ ἄλλος δῆμος ἀφίκοντο ἐς τὴν Κερύνειαν, καὶ δυνατωτέρα*[29] *τε ἡ Κερύνεια οἰκητόρων πλήθει καὶ ἐς τὸ ἔπειτα ἐγένετο ἐπιφανεστέρα διὰ τὴν συνοίκησιν*
7 *τῶν Μυκηναίων.* (4) *Ἐν Κερυνείᾳ*[30] *δέ ἐστιν ἱερὸν Εὐμενίδων, ἱδρύσασθαι δὲ αὐτὸ Ὀρέστην λέγουσιν. ὃς δ' ἂν ἐνταῦθα ἢ αἵματι ἢ ἄλλῳ τῳ*[31] *μιάσματι ἔνοχος ἢ καὶ ἀσεβὴς ἐσέλθῃ θέλων θεάσασθαι, αὐτίκα λέγεται*[32] *δείμασι καὶ ἐκτὸς τῶν φρενῶν γίνεσθαι· καὶ τοῦδε εἵνεκα οὐ τοῖς πᾶσιν ἡ ἔσοδος οὐδὲ*[33] *ἐξ ἐπιδρομῆς ἐστί. τοῖς μὲν δὴ ἀγάλμασι ξύλων εἰργασμένοις *** μέγεθός*[34]

etiam muri) exstructi dicerentur, postremo fame victi urbem deserere Mycenaei coacti sunt. Eorum alii Cleonas, sed maior dimidia fere populi pars in Macedoniam ad Alexandrum regem, eum nempe cui Mardonius Gobryae filius mandata ad Athenienses dedit; reliqua multitudo Cerynean confugit. Ea inquilinorum accessio opulentiorem multo et clariorem Cerynean reddidit. (4) In eo oppido Eumenidum fanum est; dedicatum ab Oreste tradunt. Huc si quis vel caede vel quovis incesti aut impietatis genere pollutus intrarit spectandi causa, statim eum mente capi diris terroribus exagitatum credidere. Quare non omnes neque ut quisque accurrit illico intrare potest. Dearum signa e ligno * * modica magnitudine elaborata. Intra templi

25. *ἐκλείπουσιν* Ag; *ἐκλίπουσι* La. — *μηκηναῖοι*, *υ* sup. *η* priori, Vb. — *ἐπιλιπόντων* Lb.
26. *ἀποχωροῦσι ἐξ* Ag; *τινα ἐς κλεωνὰς ἀποχ.* La.
27. Post *μὲν* expunximus *ἢ* cum MVabPcAgLab; cf. X, 37, 3. VIII, 21, 1. Lobeck. ad Phryn. p. 410. — *καταφεύγουσιν* Ag. — *παρὰ* S MVabAg; *παρ'* edd. rell.
28. *Γωβρίου* AVb; *γωμβρίου* Va. — *ἀγγελείαν* Vb.
29. *δυνατωτέραν* LaVb (in hoc *ν* expunct.); pro seq. *τε* Pc habet *δὲ*, idem habere videtur Va.
30. *κυρηνία* Vb. — *συνοίκησιν* usque *ἱδρύσασθαι* bis habet La.
31. *ἀλλό τω* M; *ἄλλο τῷ* Va; *ἄλλῳ* (o sup. *ῳ*) *τῳ* Vb; *ἄλλῳ τῳ* Lb.
32. *λέγεται* om. Vb. — *δείμασι* BMVabPc; *δείμασιν* rell.; seq. *καὶ* inseruimus cum BMVaPcAgLb. — Deinde *ἐκ* pro *ἐκτὸς* habent MVa Lb.
33. *οὐδὲ* B; *οὔτε* rell. edd. codd.
34. *εἰργασμένοις *** μέγεθος*; lacunam primus vidit B. — *εἰσιν*

εἰσὶν οὐ μεγάλοι, κατὰ δὲ τὴν ἔσοδον ἐς τὸ ἱερὸν γυναι-
κῶν εἰκόνες λίθου τέ εἰσιν εἰργασμέναι καὶ ἔχουσαι τέχνης
εὖ· ἐλέγοντο δὲ ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων ἱέρειαι ταῖς Εὐμε-
νίσιν[35] αἱ γυναῖκες γενέσθαι. (5) Ἐξ Κερυνείας δὲ 8
ἐπανελθόντι ἐς τὴν λεωφόρον[36] καὶ ὁδεύσαντι οὐκ ἐπὶ
πολὺ δεύτερα ἔστιν ἐς Βοῦραν ἀποτραπέσθαι· θαλάσ- 590
σης[37] δὲ ἐν δεξιᾷ καὶ ἡ Βοῦρα ἐν ὄρει κεῖται. τεθῆ-
ναι[38] δέ φασι τῇ πόλει τὸ ονομα ἀπὸ γυναικὸς Βούρας,
θυγατέρα δ'[39] αὐτὴν Ἴωνος τοῦ Ξούθου καὶ Ἑλίκης
εἶναι. ὅτε δὲ Ἑλίκην ἐποίησεν ἄδηλον ἐξ ἀνθρώπων ὁ
θεὸς, τότε καὶ τὴν Βοῦραν σεισμὸς ἐπέλαβεν ἰσχυρὸς
ὡς μηδὲ τὰ ἀγάλματα ἐν τοῖς ἱεροῖς[40] ὑπολειφθῆναι τὰ
ἀρχαῖα. ὁπόσοι δὲ τηνικαῦτα ἀποδημοῦντες ἢ στρατείας 9
ἕνεκα ἔτυχον ἢ κατὰ πρόφασιν ἀλλοίαν, μόνοι τε οὗτοι
Βουραίων[41] ἐλείφθησαν καὶ αὐτοὶ τῆς Βούρας ἐγένοντο

vestibulum positae sunt muliebres imagines marmoreae exquisitae artis. Sacerdotes eas fuisse Eumenidum putant incolae. (5) E Cerynea reversos in militarem viam atque illinc aliquantum progressos devius trames Buram ducit, quae in dextera maris in monte ipsa etiam sita fuit; appellatam vero aiunt a Bura Ionis et Helices filia. Oppidum hoc idem terrae qui Helicen delevit motus tam vehementer perculit, ut in templis prisca omnia deorum signa fuerint abolita. Civium ii duntaxat reliqui fuere qui forte vel militiae vel negotii cuiuspiam obeundi causa domo abfuissent; atque ii quidem civitatem re-

p. corr. ex *ἔστιν* Vb. — *μεγάλοι* AXBMVabPcAgLab; *μεγάλαι* Sylb. KFCS. „Je crois qu'il faut lire *μέγεθός ἐστιν οὐ μέγα, αἱ δὲ κατὰ τὴν*" C. — *κατὰ τὴν ἔξοδον δὲ* Lb.

35. *εὐμενέσιν* Va; *τοῖς εὐδαιμενίσιν* Ag; *εὐμέσιν* La.

36. *λεωφόρου* M. — *Βοῦραν* SB Pc; *Βούραν* edd. rell. et sic deinceps; e MVabLab nihil enotavimus; unde fit verisimile, M cum K, VabLab cum B consentire.

37. *θαλάσσης ἐν δεξιᾷ — κεῖται* recte dici posse vix nobis persuademus. Fortasse *δεύτερα ἔστιν ἐς Βοῦραν ἀποτραπέσθαι ἀπὸ θαλάσσης ἐς δεξιάν. ἡ Βοῦρα κτλ.*, distinctione maxima post *κεῖται* mutata in minimam. Audacior haec nobis visa est ratio: *δεύτερα ἔστιν [ἐς Βοῦραν] ἀποτραπέσθαι ἀπὸ θαλάσσης ἐς δεξιὰν, καὶ ἡ Βοῦρα ἐν ὄρει κεῖται.* cf. huius cap. §. 5.

38. *τεθεῖναι* MVab; *φασιν* Ag.

39. *δ'* BMVbPcAgLab; *δὲ* edd. rell. Va(?). — *ξάνθου* Ag; *ξύνθου* La.

40. *ἱερεῖς* Vb.

41. *βουρέων* MVabPcAgLab, quae forma ob codicum consensum recipienda fortasse. — *ἐγένετο οἰκ.* La; *οἰκησταὶ* Ag.

οἰκισταί. ναὸς ἐνταῦθα[42] Δήμητρος, ὁ δὲ Ἀφροδίτης Διονύσου τέ ἐστι, καὶ ἄλλος Εἰλειθυίας.[43]. λίθου τοῦ Πεντελησίου τὰ[44] ἀγάλματα, Ἀθηναίου δὲ ἔργα Εὐκλείδου· καὶ τῇ Δήμητρί ἐστιν ἐσθής. πεποίηται δὲ καὶ
10 Ἴσιδι ἱερόν. (6) Καταβάντων δὲ ἐκ Βούρας ὡς ἐπὶ θάλασσαν ποταμός τε[45] Βουραϊκὸς ὀνομαζόμενος καὶ Ἡρακλῆς οὐ μέγας ἐστὶν ἐν σπηλαίῳ· ἐπίκλησις μὲν καὶ τούτου Βουραϊκός. μαντείας δὲ ὑπὸ[46] πίνακί τε καὶ ἀστραγάλοις ἔστι[47] λαβεῖν. εὔχεται μὲν γὰρ πρὸ τοῦ[48] ἀγάλματος ὁ τῷ θεῷ χρώμενος, ἐπὶ δὲ τῇ εὐχῇ λαβὼν ἀστραγάλους (οἱ δὲ ἄφθονοι παρὰ τῷ Ἡρακλεῖ[49] κεῖνται) τέσσαρας ἀφίησιν ἐπὶ τῆς τραπέζης. ἐπὶ δὲ παντὶ ἀστραγάλῳ σχῆμά τι[50] γεγραμμένον ἐν πίνακι ἐπίτηδες ἐξή-
11 γησιν ἔχει τοῦ σχήματος. σταδίων ἐπὶ[51] τὸν Ἡρακλέα ὡς τριάκοντα ἐξ Ἑλίκης ὁδὸς ἡ εὐθεῖά ἐστιν. (7) Προελθόντι δὲ ἀπὸ τοῦ Ἡρακλέους ποταμὸς ἐς θάλασ-

stituere. Burae aedes est Cereris, Veneris, Liberi Patris et Lucinae; simulacra a Pentelico lapide sunt, Atheniensis Euclidae opera. Ceres veste velatur. Habet etiam Isis templum. (6) Qua ad mare descenditur amnis est Buraicus nomine. In proxima spelunca non utique magnum Herculis signum, Buraico et ipsi cognomen. Oraculi sortes capiuntur ex tabula per talos. Qui consultum venere, precatione ad signum peracta votisque nuncupatis, talos ex ea quae in promptu est copia iaciunt quatuor super mensam. Inscripti sunt certis notis tali singuli: earum illi notarum interpretationem in tabula requirunt. Ab Helice ad Herculis, via ducit recta stadium ferme XXX. (7) Ab Hercule discedentes perennis aquae fluvius ex-

42. *ναὸς ἐνταῦθα* BMVabPcAgLab; *δὲ* inserunt post *ναὸς* rell. edd.

43. *εἰληθυίας* Vb.

44. *τὰ* om. MVa. — *ἀθηναίους* MVab; *ἀθυναίου — εὐκλείδου*, *ου* sup. *εἰ*, La. Voluitne fortasse *Εὐβουλίδου*? De quo cf. Sillig. Catal. artif. p. 201. At Euclides Atheniensis redit c. 26, 4.

45. *τε* om. Va. — *βουράϊκος* Vab. — *ὀνομαζόμενος — Βουραϊκὸς* om. MVa.

46. *ἐπὶ πίνακι* coni. C.

47. *ἐστὶν* MPc*Ag; seq. *λαβεῖν* om. VaPcAgLab, unde quum *μαντείας λαμβάνειν* inusitatum videatur, sic scribendum putamus: *μαντεία δὲ — ἐστίν. εὔχεται μὲν.*

48. *τοῦ* om. Va.

49. *τῷ ἡρακλεῖα* Ag; *τὸ ἡρακλεῖ* La.

50. *σχῆμά τι* e coni., *σχήματι* MVaPcLab; *σχῆμα* et *τ* sup. vers., Ag; *σχήματα* rell. edd. Vb. Tum *γεγραμμένον* e coni.; *γεγραμμένῳ* Pc* pr. man., *α* sup. *ῳ*; *γεγραμμένα* edd. codd. rell.

51. *σταδίων ἐπὶ* BMVabPcAgLab; *δὲ* inserunt ante *ἐπὶ* edd. rell.

σαν[52] *ἐκδίδωσιν ἀένναος*[53] *ἐξ ὄρους Ἀρκαδικοῦ κατερ-*
χόμενος· ὄνομα δὲ αὐτῷ τε τῷ[54] *ποταμῷ Κρᾶθις καὶ*
ἔνθα αἱ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ τῷ ὄρει· ἀπὸ ταύτης τῆς
Κράθιδος καὶ πρὸς[55] *Κρότωνι τῇ ἐν Ἰταλίᾳ ποταμὸς*
ὄνομα[56] *ἔσχηκε. πρὸς δὲ τῇ Ἀχαϊκῇ Κράθιδι Ἀχαιῶν* 12
ποτὲ ᾤκεῖτο[57] *Αἰγαὶ πόλις,*[58] *ἐκλειφθῆναι δὲ αὐτὴν ἀνὰ*
χρόνον ὑπὸ ἀσθενείας[59] *λέγουσι. τούτων δὲ καὶ Ὅμη-*
ρος τῶν Αἰγῶν ἐν Ἥρας λόγοις ἐποιήσατο μνήμην·[60]

Οἵ δέ τοι[61] *εἰς Ἑλίκην τε καὶ Αἰγὰς δῶρ' ἀνάγουσι.*

δῆλον ὡς γέρα τοῦ Ποσειδῶνος ἐπ' ἴσης ἔν τε Ἑλίκῃ[62] 591
καὶ ἐν ταῖς Αἰγαῖς ἔχοντος.[63] *οὐ πολὺ δὲ ἀπωτέρω Κρά-* 13

cipit ex Arcadiae monte in mare defluens, nomen et monti in quo fons et flumini Crathis; a quo Italiae fluvius Crathis nomen accepit. Ad hunc Achaicum Crathidem celebris olim fuit urbs Aegae; quam postea desertam quum pristinis fuisset spoliata opibus ferunt. Huius urbis mentionem etiam Homerus fecit eo quem Iunoni tribuit sermone:

Ast hi grata ferent Helicen tibi munera et Aegas.

Quod scilicet aeque Helice atque Aegis Neptunus coleretur.

52. *θάλασσαν — κατερχ.*; ad hunc versum B habet notam: „*δὲ* om. MP.“ quae quo referenda sit non videmus; in segmentis 10. 11. 12. nullum *δὲ* a Pc* omittitur, quod in ed. B. inveniatur; adscripsisse notulam videtur illi *δὲ* quod inter *σταδίων* et *ἐπὶ* ipse expunxit; v. not. praeced.

53. *ἀέναος* AMLab; quam formam non improbamus. — *ἐξόρους* M.

54. *αὐτῷ τε τῷ* B; *αὐτῷ καὶ τῷ* rell., praeter C, qui *αὐτῷ τῷ*. — Tum *Κράθις* FCMVabPc*Lab. seq. *καὶ* addidimus cum CBPacdAgLa. — *ἔνθα — ὄρει* uncis sepsit S; *ὄνομα δὲ αὐτῷ τῷ ὄρει ἔνθα αἱ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ, καὶ τῷ ποταμῷ, Κρᾶθις* Sylb. ex Am.; *εἰσὶν αἱ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ ἐν τῷ ὄρει* Bosius a Siebelisio laudatus.

55. *καὶ ὁ πρὸς* Sylb. — *Κρώτωνι* AVab; *κρότονι* La. — *τὴν ἐν* pro *τῇ ἐν* MVabLb.

56. *ὄνομα* om. AXK, vitio fortasse typoth. propagato; *τὸ ὄν.* Smin. — *ἔσχηκεν* MAg. — *ἀχαιϊκῇ* Lb.

57. *ᾠκεῖτο* B; *ᾤκειτο* Pc*; *ᾤκητο* edd. rell. MVabAgLab.

58. *αἰγίπολις* MVa; *αἰγὶ πόλις* Lb; *αἰγεῖον πόλις* AgPc*. — *ἐκλιφθῆναι* VabLbPc*.

59. *ἀσθενείας* correctum in *ἀσθένειας* Vb. — *λέγουσι* om. MVaLb; *λέγουσιν* Ag.

60. *ἐν μνήμην* Va. — Hom. Il. VIII, 203.

61. *δέ τι* AgLa. — *δῶρα ἀνάγ.* Vb; *ἄγουσι* M; *ἄγουσιν* Va; *ἀνάγουσιν* Ag.

62. *ἔν τε τῇ Ἑλίκῃ* vult S.

63. *ἔχοντα* MVaLbAg. — *ὕστερον*, p. correct. *ἀπωτέρω* Va; *ἀποτέρω* Vb.

θιδος σῆμά τε[64] ἐν δεξιᾷ τῆς ὁδοῦ καὶ ἄνδρα εὑρήσεις ἐπὶ τῷ μνήματι ἵππῳ παρεστῶτα, ἀμυδρὰν γραφήν. (8) Ὁδὸς δὲ ἀπὸ τοῦ τάφου σταδίων ὅσον τριάκοντα ἐπὶ τὸν[65] καλούμενον Γαῖον· Γῆς δὲ ἱερόν ἐστιν ὁ Γαῖος ἐπίκλησιν Εὐρυστέρνου· ξόανον δὲ τοῖς[66] μάλιστα ὁμοίως ἐστὶν ἀρχαῖον. γυνὴ δὲ ἡ ἀεὶ τὴν ἱερωσύνην λαμβάνουσα ἁγιστεύει μὲν τὸ ἀπὸ τούτου, οὐ μὴν οὐδὲ τὰ πρότερα ἔσται[67] πλέον ἢ ἑνὸς ἀνδρὸς ἐς πεῖραν ἀφιγμένη. πίνουσαι δὲ αἷμα ταύρου δοκιμάζονται· ἣ δ' ἂν αὐτῶν τύχῃ μὴ ἀληθεύουσα[68] αὐτίκα ἐκ τούτου τὴν δίκην ἔσχεν.[69] ἢν δὲ ὑπὲρ τῆς ἱερωσύνης ἀφίκωνται γυναῖκες ἐς[70] ἀμφισβήτησιν πλέονες, ἡ[71] τῷ κλήρῳ λαχοῦσα προτετίμηται.

Non ita procul a Crathide ad dexteram viae monumentum offendas cum equestris viri iam pene abolita pictura. (8) Ab eo tumulo triginta circiter stadium via ad Gaeum ducit. Telluris id fanum est quam Eurysternon cognomento nuncupant. Signum deae vetustissimum. Sacerdotium mulieri decernitur: quo statim suscepto vitam illa agit coelibem omne aetatis reliquum tempus, quanquam et ante eam oportuit unum tantummodo virum expertam esse. Taurini sanguinis haustu periculum faciunt; quo illa epoto si falsum dixerit extemplo poenam luit. Quod si plures forte sacerdotium petant sorti creatio committitur.

64. σήματα Ag; σημᾶτε La. — τοῦ ὁδοῦ Vb. Mox τριάκοντα bis La.

65. τὸ καλ. et mox τὸ Γαῖον Schneider Smin.

66. δὲ τοῖς Hemsterh. ad Lucian. I, 172. Bip. Valcken. Porson. B; δ' ἐν τοῖς Lab; δὲ ἐν τοῖς rell. edd. codd.

67. ἔσται BMVabPcAgLab; ἐστι edd. rell. — πίνουσα La. — ἂν αὐτῆς αὐτῶν τύχῃ La.

68. ἀληθέ (fin. lin.) θεύουσα Vb.

69. ἔσχεν Pors. SBMVabPcAg Lab; ἔχεν A; ἔχει rell. edd.

70. ἐς Pors. BLa; εἰς edd. rell.; om. VabPcAgLb.

71. πλέον ἔσῃ ἡ τ. M; πλέον ἔδη τ. Va; πλέον ἔσῃ τῷ Lb; πλέον πλέονες ἡ τῷ La.

CAPUT XXVI.

De urbe Aegira eiusque navali — prisco urbis nomine Hyperesia et recentioris origine — templis et signis Aegirae memorandis — Phelloë oppido eiusque memorandis — Pellene urbe — Donusa (Gonusa) oppido — Aristonautis, Pelleneorum navali.

Ἐς δὲ τὸ ἐπίνειον[1] τὸ Αἰγειρατῶν (ὄνομα τὸ αὐτὸ ἥ τε πόλις καὶ τὸ ἐπίνειον ἔχει) ἐς οὖν τὸ ἐπίνειον Αἰγειρῶν[2] δύο καὶ ἑβδομήκοντα ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν Βουραϊκὴν εἰσιν Ἡρακλέους στάδιοι. ἐπὶ θαλάσσῃ μὲν δὴ Αἰγειράταις οὐδέν ἐστιν ἐς μνήμην, ὁδὸς δ' ἐκ τοῦ ἐπινείου δύο σταδίων καὶ δέκα ἐς τὴν ἄνω πόλιν. (2) Ὁμήρου[3] δὲ ἐν τοῖς ἔπεσιν Ὑπερησία ὠνόμασται· τὸ δὲ 2
ὄνομα τὸ νῦν ἐγένετο Ἰώνων ἔτι οἰκούντων,[4] ἐγένετο δὲ ἐπ' αἰτίᾳ τοιᾷδε. Σικυωνίων ἀφίξεσθαι στρατὸς ἔμελλεν αὐτοῖς πολέμιος ἐς τὴν γῆν. οἱ δὲ (οὐ γὰρ ἐδόκουν ἀξιόμαχοι[5] τοῖς Σικυωνίοις εἶναι) ἀθροίζουσιν αἶγας ὁπόσαι[6] σφίσιν ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ· συλλέξαντες δὲ ἔδησαν

Cap. XXVI. Ad Aegiratarum navale (cui idem quod Aegiris urbi nomen est) stadia intersunt LXXII ab Hercule Buraico. Nihil vero in maritima ora habent Aegiratae memoratu dignum. A navali superior urbs stadia abest XII: (2) appellata ab Homero est Hyperesia. Nomen quod nunc usurpat obtinuit quum Iones adhuc eam tenerent, obtinuit autem ex huiuscemodi causa. Quum Sicyonii comparato exercitu agrum invasuri essent intelligerentque Hyperesienses nullo se pacto pares illis numero et viribus futuros, capras omnes quae intra fines erant in unum coegerunt, adligatasque ad cornua faces intempesta nocte accendere. Hostes ignes eos esse ab

Cap. XXVI. 1. τοῦ πινείου Vb.

2. αἰγείρων VabLab; Αἰγειρατῶν, ut paucis versibus ante, Sylb. C, probat F. Αἰγείρων malit S in auctario, ob Steph. Byz. s. v. Φενεός et Plutarch. Quaest. Gr. extr.; accedit codicum auctoritas; nobis tamen h. l. et supra Αἰγειρατῶν scribendum videtur. — ἔστιν μνήμην, sine ἐς La. — δὲ ἐκ Lab.

3. Ὁμήρῳ coni. S. — Hom. Il. II, 573.

4. ἔτι οἰκούντων e coni.; sic saepius; v. g. VII, 17, 6; ἐποικούντων edd. codd.; seq. τοιᾷδε om. Va; ἐπαιτιᾶδε (sic) La.

5. ἀξιομάχοι Vb.

6. ὁπόσαις AVbLb.

πρὸς τοῖς κέρασιν αὐτῶν δᾷδας, καὶ ὡς πρόσω νυκτὸς
3 ἦν ἐξάπτουσι τὰς δᾷδας. Σικυώνιοι δὲ[7] (ἰέναι γὰρ συμ-
μάχους τοῖς Ὑπερησιεῦσιν[8] ἤλπιζον, καὶ[9] εἶναι τὴν
φλόγα ἐκ τοῦ ἐπικουρικοῦ πυρὸς) οἱ μὲν οἴκαδε ἐπανήρ-
χοντο,[10] Ὑπερησιεῖς δὲ τῇ τε πόλει τὸ ὄνομα τὸ νῦν με-
τέθεντο[11] ἀπὸ τῶν αἰγῶν καὶ καθότι αὐτῶν ἡ καλλίστη
καὶ[12] ἡγουμένη τῶν ἄλλων ὤκλασεν, Ἀρτέμιδος Ἀγροτέ-
ρας ἐποιήσαντο ἱερόν,[13] τὸ σόφισμα ἐς τοὺς Σικυωνί-
ους οὐκ ἄνευ τῆς Ἀρτέμιδός σφισιν ἐπελθεῖν νομίζοντες.
4 592 οὐ μὴν καὶ αὐτίκα γε[14] ἐξενίκησεν Αἴγειραν[15] ἀντὶ Ὑπε-
ρησίας καλεῖσθαι· ἐπεὶ κατ' ἐμὲ ἦσαν ἔτι οἳ Ὠρεὸν τὴν[16]
ἐν Εὐβοίᾳ τῷ ὀνόματι Ἑστίαιαν ἐκάλουν τῷ ἀρχαίῳ.
(3) Παρείχετο δὲ ἡ Αἴγειρα ἐς συγγραφὴν ἱερὸν Διὸς
καὶ ἄγαλμα καθήμενον, λίθου[17] τοῦ Πεντελησίου, Ἀθη-
ναίου δὲ ἔργον Εὐκλείδου. ἐν τούτῳ τῷ ἱερῷ καὶ Ἀθη-

auxiliaribus Aegiratarum suspicati retro agmen egere. A capris itaque, (*αἶγας* Graeci vocant) mutato veteri nomine urbs Aegira est appellata, quoque loco ex illis una eximia specie quaeque ceteris dux erat procubuerat, ibi templum Dianae Agrestis erexere, quod illius propitio numine in mentem sibi venisse interpretati sunt eo dolo hostem eludere. Neque vero continuo novum nomen inolevit. Nam sic propemodum Hyperesiae nomen mansit, ut Oreum in Euboea non desunt qui hac ipsa aetate veteri nomine Hestiaean appellant. (3) Habet Aegira quae literis mandentur digna Iovis templum, et in eo signum dei sedens e Pentelico lapide, Euclidae Atheniensis opus. Ligneum

7. *δὲ* om. Vb, bis habet Va.

8. *ὑπερηεῦσιν* MVabLb.

9. *καὶ* ponunt post *φλόγα* MVaPc AgLb; utroque loco habet La; seq. *οἱ μὲν* om. La.

10. *ἐπανέρχοντο* AXMVab. — *Ὑπερησιεῖς* e Steph. Byz. recepit B; idem habet La, in quo *ὑπερησίεῖς*, sic; notandum autem id singulare habere hunc codicem ut saepissime plures accentus in eodem ponat vocabulo; *Ὑπερησείας* AM VaLb; *Ὑπερησίας* edd. rell. VbAg Pc; seq. *τε* inseruimus cum BPc AgLab.

11. *μετέθετο* coni. F. — *ὑπὸ τῶν* La.

12. *καὶ* om. Pc.

13. *ἐποίησαν τὸ ἱερ.* Ag.

14. *γε* Pors. Smai. B; *τε* MVa PcLb; om. rell. edd. VbAgLa. — *ἐξενίκησαν* AXKMVabPcAgLab; *ἐξενίκησεν* Sylb. FCSB.

15. *αἴγειρας* MVa. — *Ὑπερησείας* AMVa, et sic postea.

16. *τὴν* om. VaLb. — *Ἑστίαιαν* Smai. BVaPcAg; *Ἐστίαιαν* ALb; *ἑστίαιναν* Vb; *ἐς αἰτίαν* M, at *αἰτίαν* in marg. corr. in *τίαιαν*; *Ἑστιαίαν* edd. rell. — Deinceps *παρέχεται*, o sup. *αι*, La.

17. *λίθου τοῦ* La; *λίθου τε* B MVabPcAgLb; *λίθου μὲν* edd. rell. Tum *Ἀθηναίου τε* e coni. scripsit B. — cf. VII, 25, 9.

νᾶς ἄγαλμα ἕστηκε,[18] πρόσωπόν τε καὶ ἄκραι χεῖρες ἐλέ-
φαντος καὶ οἱ πόδες, τὸ δὲ ἄλλο ξόανον χρυσῷ[19] τε ἐπι-
πολῆς διηνθισμένον ἐστὶ καὶ φαρμάκοις. Ἀρτέμιδός τε
ναὸς καὶ ἄγαλμα τέχνης τῆς ἐφ' ἡμῶν· ἱερᾶται δὲ παρ- 5
θένος ἔστ' ἂν ἐς ὥραν ἀφίκηται γάμου. ἕστηκε δὲ καὶ
ἄγαλμα ἐνταῦθα ἀρχαῖον, Ἰφιγένεια ἡ Ἀγαμέμνονος, ὡς
οἱ Αἰγειρᾶταί φασιν· εἰ δὲ ἀληθῆ λέγουσιν οὗτοι, δῆλός
ἐστιν ἐξ ἀρχῆς Ἰφιγενείᾳ[20] ποιηθεὶς ὁ ναός. ἔστι δὲ[21] 6
καὶ Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἐς τὰ μάλιστα ἀρχαῖον, τό τε ἱερὸν
αὐτὸ καὶ ὁπόσα ἐν τοῖς ἀετοῖς· ἀρχαῖον δὲ καὶ τοῦ θεοῦ
τὸ ξόανον, γυμνὸς,[22] μεγέθει μέγας· τὸν ποιήσαντα δὲ
εἶχεν οὐδεὶς τῶν ἐπιχωρίων εἰπεῖν· ὅστις δὲ ἤδη τὸν
Ἡρακλέα τὸν ἐν Σικυῶνι ἐθεάσατο, τεκμαίροιτο ἂν καὶ ἐν[23]
Αἰγείρᾳ τὸν Ἀπόλλωνα ἔργον εἶναι τοῦ αὐτοῦ Φλιασίου
Λαφάους. Ἀσκληπιοῦ δὲ ἀγάλματα ὀρθά ἐστιν ἐν ναῷ 7
καὶ Σαράπιδος ἑτέρωθι καὶ Ἴσιδος, λίθου καὶ ταῦτα
Πεντελησίου. τὴν δὲ Οὐρανίαν σέβουσι μὲν τὰ[24] μά-

ibidem stat Minervae signum, facie, summis manibus ac pedibus eburneis; reliquum corpus inauratum et coloribus distinctum est. Habet et Dianae aedem cum simulacro, quod temporis nostri artem prae se fert. Sacerdotio fungitur puella ad nubilem usque aetatem. Extat ibidem priscum signum, quod Iphigeniae esse dictitant Aegiratae Agamemnonis filiae. Id si ita est, credi facile potest iam tum ab initio aedem fuisse Iphigeniae dedicatam. Spectandum ipsa maxima antiquitate Apollinis delubrum. Vetera sunt fastigii ornamenta, vetus ipsum Dei ligneum signum; nudum id est atque insigni magnitudine, neque quis fecerit opifex populares habent dicere; qui tamen Sicyone Herculem viderit facile ex operum similitudine coniiciat, utrumque opus fuisse Phliasii Laphais. Sunt praeterea in delubro signa aliquot Aesculapii stantia, et seorsum Serapidis et Isidis, e lapide omnia Pentelico. Prae ceteris quidem diis

18. ἕστηκεν Ag. — ἄκρας χεῖρας VaM, in hoc ε sup. α poster.; ἄκρας χεῖρες Vb.

19. χρυσῷ coni. B, ipse tamen non recepit; idem iam voluit S; χρυσοῦ edd. codd. — ἐπὶ πολῆς A; ἐπιπολλῆς Va; ἐπὶ πολλῆς M VbLb. — φασιν om. La. — δῆλός ἐξ (sic) La.

20. ἰφιγένεια Vb; ἰφιγένειᾳ La; seq. ὁ om. MVa.

21. ἔστι δὲ καὶ MVa; δὲ om. edd. VbPcAgLab. Mox αὐτὸ om. La.

22. γυμνὸν μεγ. μέγα coni. C. — εἶχον οὐδ. La, tum τῶν ἐπιχώριον χωρίων idem.

23. ἐν om. La. — Λαφάους SB; Λαφαοῦς rell. edd. Lab.

24. τὰ om. MVab. — δὲ τὸ, sine ἐς, La.

λιστα, ἐσελθεῖν δὲ ἐς τὸ ἱερὸν οὐκ ἔστιν ἀνθρώποις. Θεοῦ[25] δὲ ἣν Συρίαν ἐπονομάζουσιν, ἐς[26] ταύτης τὸ ἱερὸν ἐσίασιν ἐν ἡμέραις ῥηταῖς, ἄλλα τε[27] ὅσα νομί-
8 ζουσι προκαθαριεύσαντες καὶ ἐς τὴν δίαιταν. οἶδα καὶ οἴκημα ἐν Αἰγείρᾳ θεασάμενος· ἄγαλμα ἦν ἐν τῷ οἰκήματι Τύχης, τὸ κέρας φέρουσα τὸ Ἀμαλθείας·[28] παρὰ δὲ αὐτὴν Ἔρως πτερὰ ἔχων ἐστίν· ἐθέλει δὲ σημαίνειν ὅτι ἀνθρώποις καὶ τὰ ἐς ἔρωτα τύχῃ μᾶλλον ἢ ὑπὸ κάλλους[29] κατορθοῦται. ἐγὼ μὲν οὖν Πινδάρου τά τε ἄλλα πείθομαι τῇ ᾠδῇ καὶ Μοιρῶν[30] τε εἶναι μίαν τὴν Τύχην
9 καὶ ὑπὲρ τὰς ἀδελφάς τι ἰσχύειν. ἐν Αἰγείρᾳ δὲ, ἐν τού-
593 τῳ τῷ οἰκήματι, ἀνήρ τε ἤδη γέρων ἴσα καὶ ὀδυρόμενος, καὶ γυναῖκες [αἱ][31] τρεῖς ἀφαιρούμεναι ψέλιά εἰσι καὶ ἴσοι νεανίσκοι ταῖς γυναιξὶν, ὁ δὲ[32] ἐνδεδυκὼς θώρακα. ἐς[33] τοῦτόν φασιν Ἀχαιοῖς γενομένου πολέμου μαχεσάμενον ἀνδρειότατα Αἰγειρατῶν τελευτῆσαι, καὶ αὐτοῦ τὸν

religiosissime Coelestem Venerem colunt, in cuius aedem penetrare viris nefas. In eius vero quam Syriam nominant deae, non nisi statis diebus intrant, ubi se et reliquis certo ritu expiationibus et victus praecipue moderatione lustraverint. Aedicula etiam quaedam Aegirae est in qua Fortunae signum sum conspicatus, Amaltheae cornu prae se gerens; cui adsistit volucer Cupido. Significat haec nimirum Amoris cum Fortuna coniunctio, plus fere in amore homines ope Fortunae quam pulchritudine proficere. Facile autem mihi Pindarus in suis canticis quum alia multa persuadet tum vero unam esse Parcarum Fortunam, et eam quidem potestate sororibus antecellere. Est in eadem aedicula vir senex iam propemodum eiulantis facie; mulieres tres armillas sibi detrahunt, et adolescentes totidem; ipse lorica est indutus. Hunc Achaei bellica virtute omnibus Aegiratis praestitisse tradunt; qui quum fortissime pugnans ce-

25. θεὸν Va et M sup. vers. — ἐπονομάζουσι M.

26. ἐς ταύτης — νομίζουσι om. MVaPc. — ἐς ταύτην La. — ἐσίασιν Lab; εἰς ἴασιν Ag; εἰσίασιν edd.

27. ἐς ἄλλα τε vult F. — νομίζουσιν AgLa.

28. ἀμαλθίας VbLab.

29. ἀπὸ τέχνῃ, p. corr. ὑπὸ κάλλους Va.

30. μοιρῶν ante S. — Pindari hoc carmen ignotum est.

31. αἱ om. La. — ψέλια Pors. Smai. BMVabPcAgLab; ψέλλια rell. edd.; cf. VIII, 10, not. 43.

32. ὁ δὲ AXKFCSVb; καὶ ὁ BPcAgLa; neque ὁ δὲ neque καὶ ὁ habent MVaLb. Locus mutilus videtur.

33. εἰς edd.; εἰς τοῦτο MVab. — Ἀχαιοῖς SBMVaPcAgLab; Ἀχαιοὶ edd. rell. Vb.

θάνατον οἱ λοιποὶ τῶν ἀδελφῶν οἴκαδε ἀπήγγειλαν· καὶ
τοῦδε εἵνεκα αἵ τε ἀδελφαὶ διὰ τὸ ἐπ᾽ αὐτῷ[34] *πένθος*
ἀποκοσμοῦνται, καὶ τὸν πατέρα ἐπονομάζουσιν οἱ ἐπι-
χώριοι Συμπαθῆ, ἅτε ἐλεεινὸν καὶ ἐν τῇ εἰκόνι. (4) *Ὁδὸς* 10
δὲ ἐξ Αἰγείρας εὐθεῖα[35] *ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διὸς διά τε*
ὀρῶν καὶ ἀνάντης[36] *[ἑστῶσά] ἐστι· μῆκος μὲν οὖν τῆς*
ὁδοῦ τεσσαράκοντά εἰσι στάδιοι, ἄγει δὲ ἐς Φελλόην,[37]
πόλισμα οὐκ ἐπιφανές, οὐδὲ ἀεὶ[38] *ᾠκεῖτο καὶ Ἰώνων ἔτι*
ἐχόντων τὴν γῆν. τὰ δὲ περὶ τὴν Φελλόην[39] *ἐς φυτείαν*
ἀμπέλων ἐστὶν ἐπιτήδεια· καὶ ὅσα πετρώδη τῆς χώρας
δρῦς τέ εἰσι καὶ θηρία, ἔλαφοι καὶ ὗς ἄγριοι. εἰ δέ τινα[40] 11
τῶν ἐν Ἕλλησι πολισματίων ἀφθόνῳ καταῤῥεῖται τῷ ὕδατι,

cidisset fratres eius mortem domum nunciarunt. Sorores itaque luctus causa usitati cultus ornamenta abiiciunt. Patrem ipsum populares Commiserabundum nuncupant, quod ipsa etiam effigies miserationem sibi conciliat. (4) Recta sane ab Aegira discedentes a Iovis templo et per montes ardua stadiûm XL nihilo brevior Phelloen via ducit. Castellum id est minime clari nominis. Nam neque Ionibus quidem ea loca tenentibus perpetuo incolebatur. Ager vites feliciter educat. Ea qua maxime saxosus est parte multae passim quercus, multae item ferae, cervi in primis et apri. Ac si ulla Graecorum castella maxime sunt perennibus aquis irrigua inter ea merito fuerit

34. *τὸ ἑαυτοῦ*, p. corr. *ἐπ᾽ αὐτῷ* Va.

35. *εὐθεία* Vab; deinde *τοῦ ἱεροῦ* om. Vb.

36. *ἄναντις* MVa; *ἄναντι* PcLb. Tum *ἑστῶσά* om. Pc; *ἑστῶσά ἐστι* om. PdAgLa, in omnibus praeter La, brevis lacuna; *ἑστῶσα* ad marg. habet Pa; „Suspectum est *ἑστῶσα*; verumne sit *ἡ πᾶσα* [sic v. g. *ὁδὸς κατάντης πᾶσα* est X, 36, 5.] an aliud quidpiam ignoro.“ Sylb.; *ἔστη ὅσα ἐστί* coni. K.; *ἀνάντης, ὅσα ἐστί* coni. F; *ἀνάντης [ἅπασά] ἐστι* C. Nos interea *ἑστῶσά* cum Smai. B uncis sepsimus. Erant in illo codice, unde nostri fluxerunt, literae quaedam evanidae, quae oculorum aciem fugiebant, quare alii per lacunam eas omittere, alii pro parte virili restituere voluerunt. At hi rem attigisse non videntur; nobis certe lectio genuina *καὶ ἀναντεστέρα ἐστί* vix est dubia; sic v. g. X, 34, 7. *ὁδὸς ἀναντεστέρα.*

37. *φαλλόην* Pc; *φελλόνην* VaLa; *ἐφελλόην* Lb. Tum *οὐκ ἐπι* (fin. lin.) *πιφανὲς* Va.

38. *οὐδὲ ἂν ᾠκ.* Va; *οὐδὲ ὡς ἀεὶ ᾠκ.* BPcAg; *οὐδὲ ἀεὶ ᾠκ.* edd. rell. La(?)LbMVb. Mendum latere videtur. — *ᾤκειτο* Vab; *ᾤκητο* Lb Ag; *ᾠκῆτο* La.

39. *φελλόνην* Va. — *ἐμπέλων* Vb. — *ἐπιτήδια* La. — *πατρώδη* Ag; *πτερώδη* La. — *ἔλαφον* La.

40. *τινα* edd. (praeter FC) MVb PcdAgLb; *τι* FCVa et M marg.; retractavit tamen C lectionem e F receptam et *τινα* restitui voluit; *εἰ δέ τινες τῶν ἕλλησι* La. — *πολισμάτων* Vb.

ἀριθμεῖν καὶ τὴν Φελλόην[41] ἔστιν ἐν τούτοις. Θεῶν δὲ
ἱερὰ Διονύσου καὶ Ἀρτέμιδός ἐστιν· ἡ μὲν χαλκοῦ πε-
ποίηται, βέλος δὲ ἐκ φαρέτρας λαμβάνουσα· τῷ Διονύσῳ
δὲ ὑπὸ κινναβάρεως τὸ ἄγαλμά ἐστιν ἐπηνθισμένον. ἐς
δὲ τὸ ἐπίνειον καταβᾶσιν ἐξ Αἰγείρας καὶ αὖθις ἐς τὰ
πρόσω βαδίζουσιν ἔστιν ἐν δεξιᾷ τῆς ὁδοῦ[42] τὸ ἱερὸν τῆς
12 Ἀγροτέρας, ἔνθα τὴν αἶγα ὀκλάσαι λέγουσιν. (5) Τῆς
δὲ Αἰγειρατῶν ἔχονται Πελληνεῖς· πρὸς[43] Σικυῶνος δὲ
οὗτοι καὶ μοίρας τῆς Ἀργολίδος Ἀχαιῶν οἰκοῦσιν ἔσχατοι.
τὸ δὲ ὄνομα ἐγένετο τῇ πόλει λόγῳ μὲν τῷ Πελληνέων[44]
ἀπὸ Πάλλαντος, (τῶν Τιτάνων δὲ καὶ Πάλλαντα εἶναι λέ-
γουσι[45]) δόξῃ δὲ τῇ Ἀργείων ἀπὸ ἀνδρὸς Ἀργείου Πέλ-
ληνος·[46] Φόρβαντος δὲ εἶναι τοῦ Τριόπα παῖδα αὐτὸν
13 λέγουσιν. (6) Αἰγείρας δὲ ἐν τῷ μεταξὺ καὶ Πελλήνης
πόλισμα ὑπήκοον Σικυωνίων[47] Δονοῦσα καλουμένη ἐγέ-

Phelloe numeranda. Sunt illic deorum templa Liberi et Dianae. Diana ex aere fabricata sagittam e pharetra promens. Liber Pater cinnabari illitus. Ab Aegira descendentibus ad navale atque illinc progressis paulo longius, ad viae dexteram est aedes Agrestis Dianae quo loco capellam procubuisse memorant. (5) Aegiratis contigui Pellenenses, Achaeorum extremi Sicyonem versus et Argolicae terrae fines. Appellatos ipsi se praedicant a Pallante, qui fuerit de Titanibus unus; at Argivi a Pellene putant Argivo, Phorbantis filio Triopae nepote. (6) Inter Aegiram et Pellenem castellum est sub ditione Sicyoniorum, cui Donusa nomen, deleta ab ipsis olim

41. *φελλόνην* MVa; *φελόνην* La.

42. *τοῦ ὁδοῦ* Vb. — *λέγουσι* edd. ante S.

43. *πρὸ* VbPcAgLb; *πρόσικυωνος* (sic) Va; *πρὸσικυῶνος* La. — *οὐκοισιν οἰκοῦσιν* La.

44. *Πελληνέων* Sylb. CSBVab (nisi error in schedis) AgLab; *Πελλήνων* edd. rell. MPc.

45. *λέγουσιν* AgLa; *ἔχουσιν* Pc, nisi hoc potius ad praecedens *ἔχονται* referendum est. — *πάλαντα* La.

46. *πελλῆνος* VaLb. — *φόρφαντος* Va. — *τρίωπα* AgLab. Siebelis locum corruptum et *Τριόπα δὲ εἶναι τοῦ Φόρβαντος παῖδα* legendum suspicatur; cf. II, 16, 1. IV, 1, 1.

47. *σικυονείων*, ε expunct., Vb. — *Γονοῦσσα* et mox *Γονόεσσα* Sylb. „supra *Γονέουσαν* vocavit p. 48 [II, 4, 4. cf. ibi not. 27] et apud Homerum [Il. II, 573.] *Γονόεσσαν* legitur et apud Didymum; scribo igitur utrobique *Γονοῦσα* et *Γονόεσσαν*. Verumtamen ex eo quod ait Pisistratum mutasse id nomen per ignorantiam forte non male quis putet Pausaniam scripsisse *Δονόεσσαν* et Pisistratum arbitrari mutavisse nomen in *Γονόεσσαν*.“ Palm. Ms. Praeter II, 4, 4. cf. V, 18, 7. Nobis constantia in scribendo hoc nomine restituenda visa non est.

νετο μὲν ὑπὸ τῶν Σικυωνίων ἀνάστατος,[48] μνημονεύειν 594
δὲ καὶ Ὅμηρον ἐν καταλόγῳ τῶν σὺν Ἀγαμέμνονί[49] φασιν
αὐτῆς ποιήσαντα ἔπος·

Οἵ θ᾽[50] Ὑπερησίην τε καὶ αἰπεινὴν Δονόεσσαν.

Πεισίστρατον δὲ, ἡνίκα ἔπη τὰ Ὁμήρου διεσπασμένα[51]
τε καὶ ἄλλα[52] ἀλλαχοῦ μνημονευόμενα ἤθροιζε, τότε[53]
ἢ αὐτὸν Πεισίστρατον ἢ τῶν[54] τινὰ ἑταίρων μεταποιῆ-
σαι τὸ ὄνομα ὑπὸ ἀγνοίας. (7) Ἔστι δὲ Ἀριστοναῦται 14
Πελληνεῦσιν ἐπίνειον. ἐς τοῦτο ἐξ Αἰγείρας τῆς ἐπὶ θα-
λάσσῃ σταδίων ἐστὶν εἴκοσιν ὁδὸς[55] καὶ ἑκατόν· ταύτης
δὲ ἡμίσεια ἐς Πελλήνην ἀπὸ τοῦ ἐπινείου. ὄνομα δὲ
Ἀριστοναύτας γενέσθαι τῷ ἐπινείῳ λέγουσιν, ὅτι καὶ ἐς
τοῦτον τὸν λιμένα ὡρμίσαντο[56] οἱ πλεύσαντες ἐπὶ τῆς
Ἀργοῦς. Πελληνεῦσι δὲ ἡ πόλις ἐστὶν ἐπὶ λόφου κατὰ

Sicyoniis; et eius mentionem ab Homero factam affirmant in Agamemnonis delectu, eo scilicet versu:

Quique Hyperesiam atque altam coluere Donoessam.

Sedenim Pisistratum, quum dissipata Homeri carmina et passim per alia literarum monumenta dispersa in unum colligeret, vel ipsum vel operis illius adiutorem loci ignoratione nomen immutasse. (7) Suum Pelleneorum navale Aristonautae appellatur. Distat ab Aegirae maritima parte stadia CXX; dimidio brevior a navali Pellenen via. Hoc nominis inditum ferunt, quod in eum portum appulerint Argonautae. Pelleneorum oppidum ipsum in iugo est situm. Iugi supremus vertex in acutissimum

48. ἀνάσταντος Vb.
49. ἀγαμέμνωνι Vb. — αὐτοῖς Vb; αὐτὸν Lb; om. Va.
50. οἳ δ᾽ MVabLb. — ὑπερσίην MVaLbAg; ὑπερησίον La.
51. διεσπαρμένα VaLa; διεσπασμένῳ Ag.
52. ἄλλα addunt Schaefer ad Demosth. Leptin. p. 505. 13. Cor. SB.
53. ἤθροιζε τότε BVabAgLab; ἠθροίζετό τε MPc; ἠθροίζετο edd. rell. — ἢ αὐτὴν MVabPcAg; ἢ om. Lab, quo facile caremus.
54. τῶν Sylb. FCSBPcAgLab; τὸν AXKMVab. — ἑτέρων Sylb. Vb sup. vers. — ἀργοστοναῦται et postea ἀργοστοναυτας La, in quo genuinam nominis formam latere suspicamur; copulat nimirum codex, ut multis aliis in locis, duplicem lectionem, ἀργοναῦται, ἀργοναύτας et ἀριστοναῦται, ἀριστοναύτας. Nominis ratio a Pausania reddita unice formis Ἀργοναῦται et Ἀργοναύτας convenit. Siebelis, qui ad locum nostrum „hoc navale Pellenensium *Argonautae* dictum iam II, 12, 2. memoratum est.“ dicit, errando verum attigisse videtur. Aliunde quantum scimus de huius navalis nomine nihil constat.
55. ἡ ὁδὸς Va; εἴκοσι ὁδ. La. — ἄριστον αὐτὰς Lb.
56. ὡρμήσαντο VbAg et M, in hoc *ι* sup. η. — Verbb. *Πελληνεῦσι — ἀνεχούσης* Cap. XXVII. assignavit B.

ἄκραν[57], τὴν κορυφὴν ἐς ὀξὺ ἀνεστηκότος. τοῦτο μὲν δὴ ἀπότομον καὶ δι' αὐτό ἐστιν ἀοίκητον· τῷ δὲ χθαμαλωτέρῳ[58] πεπόλισταί σφισιν οὐ συνεχὴς ἡ πόλις, ἐς δὲ μοίρας νενεμημένη δύο ὑπὸ τῆς ἄκρας μεταξὺ ἀνεχούσης.

CAPUT XXVII.

Memoranda in via Pellenen versus, Mercurius Dolius — templum et festum Bacchi Lampteris et Apollinis Theoxenii — de Pellenaeorum gymnasio et de Promacho — Posidio, Neptuni templo, et Mysaeo, templo Cereris Mysiae — Cyro, templo Aesculapii.

Ἰόντων δὲ ἐς Πελλήνην ἄγαλμά ἐστιν Ἑρμοῦ κατὰ τὴν ὁδόν· ἐπίκλησιν μὲν Δόλιος,[1] εὐχὰς δὲ ἀνθρώπων ἕτοιμος τελέσαι· σχῆμα δὲ αὐτῷ τετράγωνον, γένειά τε ἔχει καὶ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πῖλον εἰργασμένον.
2 κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν ἐς αὐτὴν τὴν πόλιν ἐστὶν Ἀθηνᾶς λίθου μὲν ἐπιχωρίου ναὸς, ἐλέφαντος δὲ τὸ ἄγαλμα καὶ χρυσοῦ· Φειδίαν[2] δὲ εἶναι τὸν εἰργασμένον φασὶ, πρότερον ἔτι ἢ ἐν τῇ ἀκροπόλει τε αὐτὸν τῇ Ἀθηναίων καὶ ἐν Πλαταιαῖς ποιῆσαι τῆς Ἀθηνᾶς τὰ ἀγάλματα. λέγουσι δὲ οἱ Πελ-

assurgit fastigium; sed nullae ea in parte, quod maxime ardua et praerupta est, domus. In planiore clivi parte conditum est oppidum non continuum illud quidem sed in duas partes divisum, sub cacumine scilicet inter utramque urbis partem eminente.

Cap. XXVII. Qua Pellenen itur in ipsa via Mercurii signum est cui cognomen Dolio; hominum vota maxime rata facere creditur; figura est quadrangula barbatus, pileo caput velante. In eadem via propius urbem est Minervae templum lapide extructum vernaculo; deae signum ex ebore et auro, artificem Phidian fuisse dicunt; atque hanc quidem Minervam elaborasse illum antequam vel Atheniensibus eam quae in arce collocata est, vel suam Plataeensibus Minervam fecisset. Aiunt

57. ἄκρα Va. — ἀνεστηκότες Ag; ἀνεκότος La.

58. χθαμαλοτέρῳ Vab.

Cap. XXVII. 1. δέλιος, ὁ sup. ε, La. — δὲ αὐτοῦ τετρ. BPc. — αὐτὴν πόλιν, sine τὴν, La.

2. φείδιαν Va. — φασὶν Ag; tum ἑαυτὸν pro τε αὐτὸν idem. — ἀδήνατον pro ἄδυτον et postea ἀδύνατον La; idem τῷ post αὐτὸ om.

ληνεῖς καὶ ἄδυτον τῆς Ἀθηνᾶς καθήκειν ἐς βάθος τῆς γῆς, εἶναι δὲ τὸ ἄδυτον τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἀγάλματος τῷ βάθρῳ, καὶ τὸν ἀέρα ἐκ τοῦ ἀδύτου νότιόν τε εἶναι καὶ δι᾽ αὐτὸ τῷ ἐλέφαντι ἐπιτήδειον. ὑπὲρ δὲ τὸν ναὸν τῆς 3
Ἀθηνᾶς ἐστὶν ἄλσος περιῳκοδομημένον τείχει[3] Σωτείρας ἐπίκλησιν Ἀρτέμιδος, καὶ ὀμνύουσιν ἐπὶ μεγίστοις αὐτήν· ἔσοδός τε[4] πλὴν τοῖς ἱερεῦσιν ἄλλῳ γε οὐδενὶ ἔστιν ἀν- 595
θρώπων. ἱερεῖς δὲ ἄνδρες[5] τῶν ἐπιχωρίων εἰσὶ κατὰ δόξαν γένους μάλιστα αἱρούμενοι. τοῦ δὲ ἄλσους τῆς Σωτείρας ἱερὸν ἀπαντικρὺ Διονύσου Λαμπτῆρός[6] ἐστιν ἐπίκλησιν. τούτῳ καὶ Λαμπτήρια[7] ἑορτὴν ἄγουσι, καὶ δᾳδάς τε ἐς τὸ ἱερὸν κομίζουσιν ἐν νυκτὶ καὶ οἴνου κρατῆρας ἱστᾶσιν ἀνὰ τὴν πόλιν πᾶσαν. ἔστι καὶ Ἀπόλλωνος Θεοξενίου Πελληνεῦσιν ἱερόν, τὸ δὲ ἄγαλμα χαλκοῦ πεποίηται· καὶ 4
ἀγῶνα ἐπιτελοῦσι[8] Θεοξένια τῷ Ἀπόλλωνι τιθέντες ἀργύριον ἆθλα τῆς νίκης, καὶ ἄνδρες ἀγωνίζονται τῶν ἐπιχωρίων. πλησίον δὲ τοῦ Ἀπόλλωνος ναός ἐστιν Ἀρτέμιδος· τοξευούσης δὲ ἡ θεὸς[9] παρέχεται σχῆμα. ᾠκοδό-

Pellenei sub ipsa Minervae basi alte descendere adytum atque ex eo humidum halitum efflari qui sit ebori tuendo peridoneus. Supra Minervae delubrum lucus est muro circumseptus Dianae Sospitae sacer. Per huius numen de rebus maximis iusiurandum concipiunt; nulli vero cuiquam hominum praeterquam sacrificulis illuc aditus patet. Praesident sacris indigenae homines; generis dignatione clarissimus quisque. Contra lucum Sospitae est Liberi Patris templum, quem Lamptera a luminibus nuncupant, festumque ei diem Lampteria celebrant, illatis noctu intra aedem accensis facibus passimque per urbem dispositis vini crateris. Est etiam apud Pelleneos Apollinis Theoxenii templum, cuius ex aere simulacrum. Ludos faciunt in honorem Apollinis Theoxenia; argentum victoribus praemium exponitur; descendunt in certamen soli cives. Prope Apollinis, aedes Dianae est; iaculatricis ornatum dea prae se fert. In foro

3. τεῖχος MVa. — σωτῆρας Ag.
4. ἔσοδος δὲ coni. F, recepit Smai.; non displicet. — ἄλλῳ γε Cor. Smai.; ἄλλῳ δὲ edd. rell. codd. — ἀνθρώπῳ Vb.
5. ἄνδρος Vb. — τῆς σωτηρίας La.
6. λαπτῆρος Va.
7. λαμπτήρια Pors. B; probat S; λαμπτηρίαν rell. edd. codd. — ἄγουσιν καὶ λήδας Ag.
8. ἐπιτελοῦσιν Ag. — θεοξένεια Vb. — τῶν ἐπιχώριον La.
9. ἡ παρθένος MVa. — κρίνης Ag.

μηται δὲ καὶ ἔλυτρον κρήνης ἐν τῇ ἀγορᾷ, καὶ λουτρά
ἐστιν αὐτοῖς τὸ ὕδωρ τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἐπεί τοι πίνειν πη-
γαί σφισιν ὑπὸ τὴν πόλιν εἰσὶν οὐ πολλαί· τὸ δὲ χωρίον
5 ἔνθα αἱ πηγαὶ, Γλυκείας[10] ὀνομάζουσιν. (2) Γυμνάσιον
δὲ ἀρχαῖον ἐς ἐφήβων μάλιστα ἀνεῖται[11] μελέτην· οὐδὲ
ἐς τὴν πολιτείαν ἐγγραφῆναι πρότερον καθέστηκεν οὐδενὶ
πρὶν ἂν ἐφηβεύσωσιν. ἐνταῦθα ἀνὴρ Πελληνεὺς[12] ἕστηκε
Πρόμαχος ὁ Δρύωνος ἀνελόμενος παγκρατίου νίκας, τὴν
μὲν Ὀλυμπίασι,[13] τρεῖς δ' Ἰσθμίων, καὶ Νέμεα δύο·
καὶ αὐτοῦ καὶ εἰκόνας[14] ποιήσαντες οἱ Πελληνεῖς τὴν
μὲν ἐς Ὀλυμπίαν ἀνέθεσαν, τὴν δὲ ἐν τῷ[15] γυμνασίῳ,
λίθου ταύτην καὶ οὐ χαλκοῦ. λέγεται δὲ καὶ ὡς Κοριν-
θίου συνεστῶτος πολέμου Πελληνεῦσιν[16] ἀποκτείνειεν
6 ὁ Πρόμαχος πλείστους τῶν ἀντιτεταγμένων. λέγεται δὲ
καὶ ὡς Πουλυδάμαντος[17] τοῦ Σκοτουσσαίου κρατήσειεν
ἐν Ὀλυμπίᾳ· τὸν δὲ Πουλυδάμαντα[18] δεύτερα τότε ἐς

structum videas aquae pluvialis conceptaculum. Ad lavacra enim ex imbribus collectitia utuntur aqua. Nam poculentae pauci sunt infra urbem fontes, eo loco quas Glyceas appellant. (2) Priscum ibi gymnasium ubi se ephebi exercent; neque vero in civitatis album quisquam inscribitur nisi ante puberum exercitationes obierit. Hoc in gymnasio posita statua est Promacho Pelleneo, Dryonis filio, una ex Olympicis, tribus ab Isthmicis, duabus e Nemeis ludis de pancratio palmis reportatis. Unam ei sui cives ex aere Olympiae, alteram e marmore in gymnasio, de quo modo diximus, statuam dedicarunt. Hunc Promachum bello quod inter Pelleneos et Corinthios gestum est unum hostes quamplurimos pugnantem occidisse memoriae proditum. Ab eodem etiam Olympiae superatum Pulydamantem Scotussaeum, quo tempore a Persarum rege in pa-

10. γλυκνίας Va. — ὀνομάζουσιν Ag; ὀνομάζουσι edd.; seq. δὲ om. La.

11. ἀνεῖται BPcAgLab; τελεῖται edd. rell. MVab.

12. παλληνεὺς Va. — ἕστικεν Vb.

13. ὀλυμπιᾶσι Va; ὀλυμπιᾶσιν Vb. Tum τρὶς AgLa. — δι' Ἰσθμ. A. — Νεμέᾳ CAgLa.

14. εἰκόνας CSmai. PdAgLa(?); εἰκόνα rell. edd. MVabLbPc. — πελληνεῖς Vb.

15. τῷ addimus cum BPcAgLab.

16. Κορινθίοις συνεστ. πολ. καὶ Πελλ. coni. S. — ἀπέκτεινεν La.

17. πολυδάμαντος Va. — σκοτουσαίου Vab. — κρατήσειεν ἐν Ὀλ. Cor. SBPcAgLab; κρατήσειεν ὀλ. AXKFCVb; κρατήσαιεν ὀλ. Va, in quo latet κρατῆσαι ἐν Ὀλ.; silet M. Ante Ὀλυμπίᾳ Va habuit μάχῃ; id vero litura deletum est.

18. πουλιθάμαντα Vb. — τότ' ἐς BPcLab; seq. τὸν inseruimus cum

τὸν ἀγῶνα ἀφῖχθαι τὸν Ὀλυμπικὸν παρὰ βασιλέως τοῦ Περσῶν ἀνασωθέντα οἴκαδε. Θεσσαλοὶ δὲ ἡσσηθῆναι Πουλυδάμαντα οὐχ ὁμολογοῦντες παρέχονται καὶ ἄλλα ἐς πίστιν καὶ ἐλεγεῖον ἐπὶ τῷ Πουλυδάμαντι·

Ὦ[19] τροφὲ Πουλυδάμαντος ἀνικάτου Σκοτόεσσα. 596

Πελληνεῖς δ' οὖν[20] Πρόμαχον τὰ μάλιστα ἄγουσιν ἐν 7
τιμῇ. Χαίρωνα δὲ δύο ἀνελόμενον πάλης νίκας ** καὶ
ἐν[21] Ὀλυμπίᾳ τέσσαρας οὐδὲ ἀρχὴν ἐθέλουσιν ὀνομάζειν,
ὅτι κατέλυσε πολιτείαν,[22] ἐμοὶ δοκεῖν, τὴν ἐν Πελλήνῃ,
δῶρον τὸ[23] ἐπιφθονώτατον παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φι-
λίππου λαβὼν τύραννος πατρίδος τῆς αὐτοῦ καταστῆναι.
ἔστι δὲ καὶ Εἰλειθυίας[24] Πελληνεῦσιν ἱερόν· τοῦτο ἐν 8
μοίρᾳ τῆς πόλεως τῇ ἐλάσσονί ἐστιν ἱδρυμένον. (3) Τὸ δὲ[25] ὀνομαζόμενον Ποσείδιον τὰ μὲν ἀρχαιότερα ἦν δῆ-

triam reversus Pulydamas in Olympicum certamen iterum descendit. At Thessali Pulydamantem ex ullo unquam certamine inferiorem discessisse minime confitentes, et alia eius rei afferunt argumenta et in primis elegos ad Pulydamantis statuam adscriptos:

O Scotoessa altrix invicti Pulydamantis.

Pellenenses utique magno Promachum honore prosequuntur, Chaeronem vero etsi luctae duas coronas ** et Olympiae quatuor reportavit, ne nominare quidem volunt, ob eam causam credo quod Pellenensium rempublicam sustulerit. Corruptus enim ab Alexandro Philippi filio invidiosissimo dominationis munere se patriae suae tyrannum imponi facile passus est. Est Lucinae etiam aedes a Pellenensibus in parte oppidi minore dedicata. (3) Quod vero Posidion dicitur, fuit olim curia, aetate

Lab. — ἀφίχθαι Va. — ὀλυμπικὸν Lab; ὀλυμπιακὸν rell.

19. τῷ τροφὲ MVa. — σκοτόεσα M, at σκοτυνοῦσσα ad marg.; σκοτοῦσα Va; σκόεσσα Lb.

20. πελληνῆς δὲ οὖν Vb.

21. τιμῇ· Χαίρωνα δὲ δύο Böckh. Smai. B; τιμῇ· τὸν δὲ Χαίρωνα δύο Palm. Smin.; τιμῇ· τὸν δὲ ** ἐν Χαιρωνείᾳ Palm. Ms.; τιμῇ· ἐν Χερωνεία δύο AMVabAg; τιμῇ· ἐν χειρωνείᾳ δύο La; τιμῇ· ἐν Χαιρωνείᾳ XKFCPcLb; Χαιρώνα [Χαίρωνα] δὲ Νεμέᾳ coni. C. — Post νίκας Böckh inserit ἰσθμικὰς; lacunam indicat Smai., quem sequimur. Ad rem conferendi sunt loci a Palmer. in Exerc. laudati, praesertim Demosth. de foederib. c. Alex. et Athen. Deipnos. XI, 509. — ἀνελομένου MVa. — πλάνης νίκας AgLa.

22. πολυτίαν Vb. — δοκεῖ Va.

23. τι ἐπιφθ. MVab; δώρα τὸ ἐπιφθεινότατον La.

24. εἰληθυίας Va. Mox ἐστιν om. La.

25. τὸ δὲ Am. Sylb. SBPcAgLa; τὸ δὴ edd. rell. MVabLb. — ἔρημον ἐφ', sine δὲ, La.

μος, ἔρημον δὲ ἐφ᾽ ἡμῶν. ἔστι μὲν δὴ τὸ Ποσείδιον
τοῦτο ὑπὸ[26] τὸ γυμνάσιον, διαμεμένηκε δὲ καὶ[27] ἐς τόδε
9 ἔτι αὐτῷ Ποσειδῶνος ἱερὸν νομίζεσθαι. Πελλήνης δὲ ὅσον
στάδια ἑξήκοντα ἀπέχει τὸ Μύσαιον,[28] ἱερὸν Δήμητρος
Μυσίας· ἱδρύσασθαι δὲ αὐτὸ[29] Μύσιόν φασιν ἄνδρα
Ἀργεῖον· ἐδέξατο δὲ οἴκῳ Δήμητρα καὶ ὁ Μύσιος λόγῳ
τῷ Ἀργείων. ἔστι δὲ καὶ[30] ἄλσος ἐν τῷ Μυσαίῳ, δένδρα
ὁμοίως τὰ πάντα,[31] καὶ ὕδωρ ἄφθονον ἄνεισιν ἐκ πη-
γῶν· ἄγουσι δὲ καὶ ἑορτὴν τῇ Δήμητρι ἐνταῦθα ἡμε-
10 ρῶν ἑπτά· τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς[32] ὑπεξίασιν οἱ
ἄνδρες ἐκ τοῦ ἱεροῦ, καταλειπόμεναι δὲ αἱ γυναῖκες δρῶ-
σιν ἐν τῇ νυκτὶ ὁπόσα νόμος ἐστὶν αὐταῖς· ἀπελαύνον-
ται δὲ οὐχ οἱ ἄνδρες μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν κυνῶν τὸ ἄῤῥεν.
ἐς δὲ τὴν ἐπιοῦσαν ἀφικομένων ἐς τὸ ἱερὸν τῶν ἀνδρῶν
αἱ γυναῖκές τε ἐς αὐτοὺς, καὶ ἀνὰ μέρος ἐς τὰς[33] γυναῖ-
κας οἱ ἄνδρες γέλωτί τε ἐς ἀλλήλους χρῶνται καὶ σκώμ-
11 μασιν.[34] (4) Ἀπωτέρω δὲ οὐ πολὺ ἀπὸ τοῦ Μυσαίου
ἱερόν ἐστιν Ἀσκληπιοῦ καλούμενον Κῦρος, καὶ ἰάματα
ἀνθρώποις παρὰ τοῦ θεοῦ γίνεται. ὕδωρ δὲ καὶ ἐνταῦθα

nostra desertus plane locus infra gymnasium; permansit tamen ei haec usque ad praesens saeculum dignatio ut Neptuno sacer habeatur. A Pellene stadia circiter sexaginta abest Mysaeum, Mysiae Cereris sacrarium. Dedicatum ferunt a Mysio Argivo homine; et ab eo quidem hospitio Cererem acceptam Argivorum sermo vulgavit. Lucus est in Mysaeo condensus omnis generis arboribus et perennium fontium aquis irriguus. Festos dies agitant septem, quorum tertio e templo viri omnes exeunt; mulieres intus relictae ritu a maioribus tradito nocturnum peragunt sacrum. Neque vero viros tantum excludunt, sed canes etiam masculos eiiciunt. Postero die revisunt foeminas in templo viri multoque cum risu ultro citroque sales et dicta iaciuntur. (4) Modico a Mysaeo intervallo surgit Aesculapii templum, Cyros appellatur. Multa hic monstrantur morborum remedia. Aqua hic etiam effusissime scatet, et ad fontium

26. τοῦτο τὸ ὑπὸ Va; τοῦτο ὑπὸ τοῦτο γυμν. La.
27. καὶ om. Vb.
28. Μύσαιον SBPc(?); Μυσαῖον edd. rell. MVabAgLab.
29. αὐτῷ Vb.
30. καὶ addimus e Vb. — Μυσίῳ AMVabAg.
31. δένδρα ὁμοίως τὰ πάντα; aliquid deesse videtur, fortasse ἥμερα; nisi malis ὁμοίως mutare in ημερα. — Mox ἄνισιν Ag. — ἄγουσι δὲ ἑορτὸν La.
32. ἑωρτῆς Vb. — Deinceps ἀνδρῶν καὶ γυναικες Lb.
33. αὐτὰς pro ἐς τὰς Vb.
34. σκόμμασιν VabLb. — ἀποτέρω Ag.

ἀνέδην[35] ἐστὶ, καὶ ἐπὶ τῇ μεγίστῃ τῶν πηγῶν τοῦ Ἀσκλη-
πιοῦ τὸ ἄγαλμα ἵδρυται. Ποταμοὶ δὲ ἐκ τῶν ὀρῶν κα-
τέρχονται ὑπὲρ τὴν Πελλήνην, πρὸς μὲν Αἰγείρας καλού-
μενος Κρῖος·[36] ἔχειν δὲ αὐτὸν τὸ ὄνομα ἀπὸ Τιτᾶνος
Κρίου·[37] Κρῖος δὲ καὶ ἄλλος ὠνόμασται[38] ποταμὸς, 12
ὃς ἀρχόμενος ἐκ Σιπύλου τοῦ ὄρους ἐς τὸν Ἕρμον κά- 597
τεισι. καθότι δὲ Πελληνεῦσιν ὅροι τῆς χώρας πρὸς Σι-
κυωνίους[39] εἰσὶ, κατὰ τοῦτο ποταμός σφισι Σύθας,
ἔσχατος ποταμῶν τῶν Ἀχαϊκῶν, ἐς τὴν Σικυωνίαν ἐκδί-
δωσι θάλασσαν.

ibi maximum dei ipsius positum signum. Flumina item aliquot descendunt e montibus qui supra Pellenen sunt. Eorum unus manat ab ea parte quae Aegiram spectat; is Crius appellatur, a Crio Titane nomen inditum putant. Alius etiam eiusdem nominis est fluvius, qui e Sipylo descendens in Hermum influit. Qua vero parte finitimi sunt Sicyoniis Pellenenses, amnis quidam Sythas Achaicorum postremus in Sicyonium mare decurrit.

35. ἀναίδην AgLa. — κατέρχεται La. — τῶν ὑπὲρ?

36. Κρῖος Smai. B; Κριὸς edd. rell. MVaLbAg; κρυὸς Vb; in La κριός p. corr. e κρινής. Deinde Κρίου Smai. B; Κριοῦ edd. rell. MVabAgLab. — ἔχει δὲ La.

37. Restauravimus hunc locum e La, in quo Κριὸς δὲ καί; rell. Κρῖος δὲ om.; lacunam alii aliter explere conati sunt; ὡς καὶ Palmer.; ἀφ' οὗ καὶ Valcken.; ante ὠνόμασται inserendum οὕτως coni. S; interea vero cum B lacunam indicavit ante καί. ἄλλος Palm. SBVbLa; ἄλσος edd. rell. MPcAgLb; ἀλσος Va; „Alsus" Am.; at cf. Plin. H. N. V, 30.

38. ὀνόμασται Va. — σιπύλου ὄρους La. — ἑρμὶν La; ἑρμὸν Lb. — κάτεισιν MAg. — „πάντα ἐπείσακτά ἐστιν καὶ οὐδὲν προσήκοντα τῇ τῶν Ἀχαικῶν διηγήσει, εἰ μὴ ἐλλείπει τι τῆς γραφῆς· συμβάλλοι δὲ ἄν τις οὕτως γραφθῆναι· Κριοῦ καὶ Ἄλσος ὠνόμασται ποταμὸς, ὡς καὶ ὁ ἀρχόμενος καὶ τὰ ἑξῆς· vel ὡς καὶ ἄλλος ὠνόμασται [v. not. praeced.] cet." et deinde „Aut τίς nomen fluvii aut corruptum est nomen." Palm. Ms.

39. Σικυωνίους FCSBVabPcAgLab; σικυωνίου M; Σικυωνίας AXK. Mox σφίσι Σύθας SB; cf. II, 12, 2.; σφισι Σῦς coni. K, recepit C; σφισί τις vel σφισι τὶς edd. rell. Pc; σφίσί τις Vb; φασίτις Va; φησίτις MAgLab, in M α sup. η. — Subnectunt initium libri sequentis usque ad Μαντινεῖς AVabAgLab, idque repetunt libro octavo. In fine: τέλος Ἀχαϊκῶν περιηγήσεως ξ Pc; τέλος τῶν ἀχαϊκῶν τοῦ ἑβδόμου λόγου. Ag.

LIPSIAE,

EX OFFICINA B. G. TEUBNERI.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

Pag. 3. not. 3. leg. *χοιροςνάπη*. — p. 5. not. 13. fin. ante La insere „om.“ — p. 6. n. 16. La habet *Λυκομίδαι*. — p. 7. n. 23. La non *λυκομηδῶν* sed *λυκομήδων* habet. — p. 7. n. 26. leg. *ὅθεν* et mox *θεοῖσιν* La. — p. 13. n. 10. leg. *Φαραῖς* CSB; *Φεραῖς*. — p. 16. n. 32. fin. leg. *δὲ* om. La. — p. 18. n. 2. leg. *διάφορα. πρῶτον* Vb. — p. 23. n. 4. *ἔναιφον* habet La. — p. 24. n. 6. La non *διὰ ταῦτα*, sed *δι' αὐτὰ* habet; pro seq. *πολεμῆσαί φασιν* praestare videtur *πολεμῆσαί σφισιν*. — p. 31. n. 15. leg. *μάχης γιγνομένης* om. La; ob aequabilitatem scribendum *γινομένης*. — p. 38. n. 3. lin. ult. leg. *ἐγίγνοντο* rell. — p. 43. n. 35. in Lb *καὶ ἀθύμως* est per correcturam e *μὲν ἀθύμως*. — p. 48. n. 24. Lab habent *καὶ εἰ ψηφ. ἐπιλαβοῦσα*. — p. 55. n. 3. leg. *προκνῇ τῇ φάρυγγι* La. — p. 61. n. 20. vers. 6. leg. *ἐλθόντα*. — p. 65. n. 42. fin. leg. *παρὰ* om. VbLa; *παρεμυθοῖτο* Vb. — p. 68. n. 14. Lb sic habet: *οὐδένα <τοῦτο μὲν> δᾶμιν*. — p. 71. tit. leg. cap. XIV. — p. 72. n. 12. l. 5. leg. *πεποιημέναι ἐστίν* AM. — p. 80. n. 2. vers. 2. pro R leg. K. — p. 82. n. 14. l. 2 a f. pro Lab leg. Lb. — p. 84. l. 4. leg. *οὐ μέντοι τὴν*; ib. n. 25. vers. 3. leg. *διελόχησε*; ib. n. 26 post Lb adde: „et praeced. *ἐνταῦθα ὑπὸ μέθης οἱ* uncis circumscribit.“ — p. 92. n. 10. vers. 5. del. B post Vab. — p. 108. n. 25. l. 1. leg. *ἐπέπειστο* Lb. — p. 109. n. 28. post La adde Lb. — p. 130. n. 12. l. 2. pro id. leg. Va. — p. 131. n. 16. lin. 1. del. alterum Va. — p. 136. n. 16. lin. 3. del. La. — p. 141. n. 9. lin. ult. pro Lb leg. La. — p. 145. not. 14. l. 2. pro id. leg. Va. — p. 147. not. 22. addendum praeter B reliquas etiam edd. excepta S, habere *ἤμυναν*; sic etiam LaVbPcAg et procul dubio Pd. — p. 149. l. 10. leg. *ἀπέταξεν*. — p. 153. not. 10. lin. 3. post Ag adde Lb. — p. 154. not. 15. etiam La ad marg. habet: *ἄλλως ταῦτα γὰρ δὴ τετειχισμένα δοκεῖ τὰ χωρία ἄριστα*. — ib. not. 16. adde in La pro *ἐκ πηγῆς* esse *ὑπὸ γῆς*. — p. 157. not. 28. lin. 4. post Vab adde Lab. — p. 165. not. 20. lin. 5. post Vb adde Lab. — p. 168. not. 7. lin. 2. leg. alia; ib. not. 10. adde *λῶω* (sic) La. — p. 178. not. 22. lin. ult. post Vb adde La. — p. 180. not. 5. lin. 2. pro La leg. Lb. — p. 181. not. 6. in fin. adde: Post *ἕδνα* La inserit *ἰφίκλου*; ib. not. 8. adde: *τε* post *Νηλεὺς* om. La. — p. 188. not. 12. leg. *γένοιτο* La. — p. 196. not. 4. *ἐγγυάλοισι* habet Lb, *ἐν . . γυάλοισι* La; punctulis rasuram indicamus. — p. 197. not. etiam La habet *γάρ*; tum *ἐφίησιν* habet etiam Lb. — p. 202. not. 15. etiam Lb habet *πιέριοι δὲ τὰ ἐς*. — 210. not. 28. de omissione articuli *οἱ* in La ambigimus. — p. 214. not. 16. Lb non *γρύλλον*, sed *γρύλον* habet. — p. 216. not. 33. Lab non *ἐποιήσαντο*, sed *ἐποίησαν* habent. — p. 219. not. 19. lin. 4. leg. *τῷ δὲ 'Αλφ*. — p. 221. vers. 3. post *Βορέαν* pone punctum; ib. not. 28. vers. 5. leg. lacunae. — p. 224. not. 7. lin. 6 a fin. pro Lab leg. Lb. — p. 230. not. 14. lin. 2. verba „tum *οἱ δὲ ἵπποι* usque ad — *ι* sup. *ε* id.“ subiungenda sunt notae 12. — p. 236. n. 28. Lab *πῇ δὲ* habent. — p. 256. n. 2. l. 2. leg. LbM. — p. 257. n. 6. lin. 6 pro II. leg. Il. — p. 258. n. 13. l. 1. pro Lab leg. Lb; ib. not. 15. l. 2. La non *καὶ αὐτῇ*, sed *καὶ αὐτὴ* habet — p. 260. not. 24. Lab *παιοναίῳ* habent. — p. 267. n. 32. Lab habent *τῷ ἐν λιβ. σπένδ.*; sed mox *τῶν ἐν λιβ. μαντ.* Lb. In fine huius notae adde: *ἐπίκλησιν*, *ς* sup. *ν*, La. — p. 268. n. 3. leg. *κατασκευάσμενοι*. — p. 275. n. 12. l. 6. leg. „ad Menand.“ et n. 13. l. 2. a f. Leocharis. Ceterum lacuna non post *Φιλιππείου*, sed cum B post *ἡ Φιλίππου* indicari debuit. — p. 277. n. 22. Lab *η non* omittunt. — p. 285. n. 5. leg. *ἡ πιτμέως* La. — p. 286. n. 9. l. 2 a f. leg. ad Il. II. — p. 290. n. 5. Lb *κωμώτου* habet. — p. 293. n. 21. l. 3. post Va adde Lab; ib. n. 23. l. 2. leg. *'κείνων* M. — p. 294. n. 27. in fine adde: Tum *ναὸν δὲ μέγεθος καὶ ἐργασεία*, sine *μέγαν*, La; ib. n. 21. lin. 1. leg. *τό τε*. — p. 298. n. 19. l. 2. leg. *ἀγάλματι* et *ἐλεγῖα* id.; tum *ζημίαν* pro *δημίαν*. — p. 300. n. 32. l. 4. leg.: in Lb. ob corr. — p. 304. n. 54. l. 2. La recte habet *φωνῇ, τὰ δὲ καί*. — p. 306. n. 10. l. 5. dele: *ἀρχαῖον* edd. rell. codd. — p. 307. n. 17 fin. dele: mox *ἀπὸ κοινοῦ λόγου* La; ib. n. 19. l. 7. leg. sensum pro versum. — p. 312. n. 16. l. 5. leg. *πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα*. — p. 317 n. 16. lin. ult. post Va (?) adde Lab. — p. 318. n. 24. etiam La habet *τὸ ὄνομαζ*. — p. 322. n. 8. dele: „mox magis placet *συνέπεσεν 'Οδυσσεῖ*.“ — p. 327. n. 38. etiam Lb habet *μίκονος*. — p. 333. l. 8. leg. *λέγει γὰρ δή*. — p. 336. n. 24. leg. *κορκυρέων*. — p. 337. n. 32. lin. 3. post Lb adde PcAg. — p. 373. n. 29. l. 1. dele *et*. — p. 411. n. 4. l. 5. distingue inter *La* et *e*. — p. 416. n. 35. l. 13. inter *Καλλινίκου* et *Αὐλητᾶ* excidit *μνάματα*. — p. 420. n. 8. l. 3. post *Κλειτομάχου* insere Vab.

Biblioteka APW
29011/2